

INCIPIT PROLOGUS IN LIBRUM DE CONSOLATIO- NE THEOLOGIE FRATRIS IOHANNIS DE TAMBACO ORDINIS PREDICATORUM PROVINCIE TEUTHONIE SACRE THEOLOGIE PROFESSORIS.

Quecunqȝ scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt vt p consolationem scripturarū spem habeam⁹ Sic scribit apostol⁹ in epl'a ad romanos caplo. xv. Quoniam autem ſm hoc ipe apostolus nobis insinuat doctrinam scriptam specialiter ad hoc tendere vt p consolationem scripturarū spem habeamus. q̄ scilicet spe gaudentes in tribulatōne ob quorumcūqȝ tristiū occasionem a spūali gaudio in domino semp cōtinuando minime deficiam⁹. Idcirco cōsideratis mundi hui⁹ tribulatōnibus ac multiplicibus turbatōnum causis seu occasionib⁹ quarū ego ipe qui loquor nonnullas in psona ꝓpria sum expert⁹ consolatōnem ob hoc in scripturis sanctis requirēs. quinimo et ex ipsis eliciēs cogitaui de infinitis ↄsolatōnib⁹ ↄtētis implicite vel explicite in scripturis ꝙ plurimas numero tn̄ finitas ad honorem omnipotentis dei consolatoris optimi ac gloriose virginis marie quā ipe sic paclit⁹ fecundauit ꝙ deū toti⁹ consolatōnis nobis genuit. atqȝ beatissimi iohannis euangeliste qui ꝓpter euangelizandi constantiam exilio relegat⁹ diuine visionis et allocutōnis meruit crebra cōsolatōne releuari. ac omniū sanctorum quos p multas tribulatōnes oportuit intrare in regnū celorum. necnon deniqȝ ad consolatōnem oīm hominum. pcipue autem illorꝝ qui pie volunt viuere in xp̄o. et ob hoc testante scriptura psecutōnes et temptatōnes patiunt' redigere ī scriptis hoc ī ope qualicūqȝ. Sane sicut olim īsignis ille boetius dū regis theodorici fauere tyrānidi recusaret. missus exilio et in carcerem retrusus de ↄsolatōne philosophie librum edidit. Sic et ego ab impugnatoribus iusticie pariter et obediēcie sancte romane ecclesie ā ꝓprie mansionis loco eiectus quandam exilij speciem sustinens prefatum opus aggressus. ipsum si legentibus placeret de consolacōne theologie appellandum iudicarem. Q̄si phorum ac rethorū nonnullorꝝ autoritates in eo nichilomi⁹ sint inserte. hoc ea intentōe factum est qua doctorꝝ excellentissimū augustinum quidem dixisse memini. Siq̄ vera dixerunt phi sunt ab eis tanꝙ ab iniustis possessorib⁹ in vsum nostrū vendicāda. Rursum autē est sciendum ꝙ quemadmodum prefat⁹ boetius in dicto suo libro philosophiā sub typo mulieris reuerendi vultus. stature discretōnis ambigue existentis. nunc basse videlicet et nunc alte artificiosam quandam quā describit vestem deferentis visitantis se turbatōnisqȝ sue infirmitatem oportuna cōsolatōne curantis secū ↄfabulantē introduxit. Ita et michi q̄ten⁹ prefatū de ↄsolatōe

theologie opꝰ iocundiorem ꝯsolationē cōtineret ex ipsius boetij stilo modū aliq̄ vl' ex pte capiēti q̄sdā psonas more poetico placuit introducere adinuicē colloquētes. vna videlicz ex pte psonas tristes q̄rū est ī mundo numerꝰ infinitꝰ. ex pte vero alia loco ipiꝰ theologie ꝯsolatricē optimā dn̄am quādā illustrissimā ipaꝝ tristiū psonaꝝ visitatōis ac ꝯsolatōis cā de celis egressaz n̄ impiter pbie reuerēdi ad modū vultꝰ exn̄tem ꝯsimiliterq3 ei nūc bassam. nūc altaz habentē staturā artificōsissima veste coloris tn̄ huilis q̄ offitō ꝯgrueret indutā plurimarūq3 puellaꝝ ac militū tā secū aduentātiū q̄ passim ad eā vniuersis ex locis ꝯfluētiū. egregie forme suaq3 affabilitate ꝯsolatōni et solatijs miromō cōgruentiū comitatu honoratā. Nimirum dn̄a sciētiarū omniū et illustrior vniuersis est ipa theologia. Hec vt cōstat de celis est oriūda. ipa namq3 supero cardine p viā inspiratōnis delapsa. nostras descēdit ad ptes. Hec non minꝰ boetiana ꝯsolatrice reuerēdi est ad modū vultus vtpote cuiꝰ non solum p manꝰ innumerabilis honestas. s3 etiā prima facie videtꝛ cunctis sciētijs reuerentiꝰ ptractanda. hec vti tradit egregiꝰ ille gregoriꝰ staturam suam in edificatōe morum ostendit etenim nisi legentiu3 mentes ad alta profecerint velut in imis nō intellecta iacet. quo legentis spiritus tendit illuc. leuatꝛ in altum crescit et ascendit dum in ea quid altum queritur. Hec vt quasi cōsolandis tristibꝰ morem gerat nigram prefert vestem habitus sciētialis. que vestis quippe licet artificōsa sic piter et precōsa forinsecus tamē ratōne grossioris litere que nigra est tanq̄ nigro grossioriq3 filo videtꝛ intexta. omnis em̄ gloria eius abintus in fimbrijs aureis id est in spiritualibꝰ ad modum fimbriaꝝ que finem tenet finaliter elicientis sensibꝰ et doctrinis sapientie auro precōsioris atq3 prefulgentis cōsistit. Deniq3 prefata domina tot hab3 pulcherrimas puellas virgines ipsam in processu huiꝰ operis comitantes vnaq3 cum ipa personas tristes paratissimas consolari quot pfecto opꝰ istud ꝯtinet castas vtiq3 et pudicas īmarcessibiliq3 veritatis colore venustas cōsiderationes ad quorumlibet tristium ꝯsolationem piendum fecundas. Porro tot ipsam etiam milites comitantur quibus ipsa ac eius puelle singule more delicatarum et nobilium feminaꝝ in progressu huiꝰ sunt innixe quot in sui puellarū ve dictarum testimonium militant autores quorum ipa prefateq3 puelle sententijs solide subsistentibus innituntur. Verum quia diuerse tristes persone varijs excausis seu occasionibus communibus et specialibus turbate varijs indigent consolatōnum remedijs. Idcirco vt in hoc libro pro qualibet persona ex quibuscunq3 causis turbata parata consolatio in certo suo loco promptius valeat inueniri a communioribus ad specialia vsq3 procedēs ipsum librum istum in quindecim libros partiales distinxi quoru3 singulos vlteriꝰ in certa capitula duxi distinguendum.

Primus liber continet consolatõnuz remedia oportuna contra illa turbatiua hominis que opponunt᷑ mundane sue felicitati et ꝓsperitati.
Secund⁹ liber ɔtinet cõsolatõnum remedia oportuna ɔtra illa turbatiua que opponunt᷑ generaliter paci et tranquillo statui.
Terci⁹ liber continet cõsolatõnum remedia contra turbatiua q̄ opponuntur cõmodo et quieti.
Quart⁹ liber continet consolatõnum remedia oportuna cõtra illa turbatiua que opponunt᷑ glorie et honori.
Quintus liber continet consolatõnum remedia oportuna cõtra illa turbatiua que oponunt᷑ potestati et dignitati.
Sext⁹ liber continet consolatõnum remedia cõtra turbatiua q̄ opponunt᷑ parentele et generis nobilitati.
Septim⁹ liber continet consolatõnum remedia cõtra illa turbatiua que opponunt᷑ diuitijs et rerū facultati.
Octauus liber continet cõsolatõnum remedia contra illa turbatiua que opponuntur bone amicicie et societati.
Nonus liber continet consolatõnum remedia cõtra turbatiua q̄ opponunt᷑ delicijs et voluptati.
Decim⁹ liber continet consolatõnum remedia cõtra turbatiua que opponunt᷑ solacijs et gaudijs seu iocunditati.
Vndecim⁹ liber continet cõsolatõnum remedia contra turbatiua que opponunt᷑ libertati.
Duodecim⁹ liber continet consolatõnum remedia contra turbatiua que opponunt᷑ studio ɔtemplatõni et deuotõni.
Terciusdecim⁹ liber cõtinet consolatõnum remedia contra turbatiua que opponunt᷑ bone ipsius corporis dispõni.
Quartusdecim⁹ liber continet consolatõnum remedia ɔtra turbatiua que opponuntur bone ipsius anime dispõni seu ɔdicõni.
Quintusdecim⁹ liber continet consolatõnum remedia cõtra turbatiua q̄ opponūt᷑ specialiter ipsius aĩmi securitati et tranq̄llitati
Premissoꝝ autem librorum subdiuisiones in distincta capitula non hic ponendum duxi. sed magis in fine totius libri. tum ꝓpter prolixitatem in hoc prohemio vitãdam. tum quia ante cõpletioēz libri eorundem michi capituloꝝ numer⁹ est incert⁹. tum quia ipa capitula ad modum tabule in fine congruentius subiungentur.
Quamuis autem hui⁹ libri sic distincti in libros partiales et capitula etiã vlteri⁹ in puellas seu consideratõnes consolatorias generaliter consistat vtilitas in cõsolacõne tristium ꝑsonaꝝ. Specialiter tamen etiam consistit in vsu ipsius libri multiplici. Primo nã qȝ si hij ad quos peruenerit dignū ducerent posset legi in cõmuni in omni loco ad pn̄tiū et audientium cõsolatõnem. Scd̄o posset ex eo facilime et delectabiliter predicari ꝑsertim cum vix possȝ reperiri euangelium vel ep̄la de tp̄e vel de sanctis vel legenda sancti

cuiuſlibet ex quibꝰ eſſet ſermonis materia capienda· quin vł aliq̄
in pte tangeret materiā huiꝰ libri· Deniqȝ tercō poſſent et lctōres
biblie de hoc libro ſe iuuare et ex eo vel loco moralitatū lectōnes
ſuas ornare cū vix textū lectōnis cuiuſcūqȝ inuenirent quin in eo
alicubi materia huiꝰ libri tangeretur· Qua occaſiōe vł ī curſu le=
ctōnis cuiuſlibet vł forte in fine meliꝰ auditoribꝰ ſuis dicere poſ
ſet lector· Ex quo audiuiſtis ī hac lectōe de hoc vł de hoc triſtabi
li puta de tribulatōe vł de morte ꝓpria vł amici vł de pauptate ł
infirmitate et ſic de ꝯſimilibꝰ· audiatis nūc duas puellas vł tres
vel q̄tuor cū pſonis triſtibꝰ ꝯfabulātes eaſqȝ ꝯſolātes· Ecce pma
dicit ſic· Scd̄a ſic et ita de alijs pluribꝰ vł paucioribꝰ ꝓut ipe le=
ctor expediēs iudicaret· Sane circa pmiſſos ptiales libros et eo
rū capitula eſt ſciēdū· ꝙ licȝ p certas materias diſtinguant̄ nihil
tn̄ ꝓhibȝ q̄n aliquoꝝ libroꝝ et capituloꝝ eorūdem materie· poſ
ſent etiā in alijs libris et capitulis collocari· pſertim cum materie
quorundā ipoꝝ aut ī nullo aut ī modico diſtinguāt̄ loquendo de
reali diſtinctōe· nec tn̄ ſub eodē libro vł capitulo ꝯphendūt̄· tū
ꝓpter nimiā libri vł capituli ꝓlixitatē vitādā· tū ꝓpter hoc vt iux
vocalē diſtinctōȝ quā ſaltē hn̄t ꝓmptiꝰ hoc qd̄ queri valeat repi
ri· Quā ob cām deniqȝ videlicet vt materie ſingulorꝝ librorum
ac capituloꝝ q̄rētibꝰ ꝓmptiꝰ ſuis occurrāt ī locis n̄ mō quotatōs
tā libroꝝ ꝙ capituloꝝ vna cū materijs de q̄bꝰ tractāt cū rubrica
ſingulis libris et capitulis pmittūt̄· Verū etiā libroꝝ et capitulo
rū eorūdem quotatōes in ſupiori margine ponūt̄· et tā ipi libri ꝙ
capitula necnō et ꝯſideratōes ſingule incipiēt p nomia vł aduer=
bia ordialia· ordinē cuiuſlibȝ exprimētia· cuiuſmodi ſunt h̄ aduer
bia· pmo· ſcd̄o· tercō· ꝛc̄· hmōi· q̄bꝰ libri cū lr̄is capitalibꝰ maiori=
bꝰ· et capitula cū minoribꝰ incipiēt et cuiuſmodi nomia ordinalia
ſunt h̄ pma· ſcd̄a· tercia· ꝛc̄· hmōi· q̄bꝰ cū literis capitalibꝰ minori
bꝰ ꝙ capitula icipiūt ꝯſideratōnes ſub typo puellaꝝ ſic· prima
igit̄ puella· ſcd̄a puella· tercia puella· ꝛc̄· q̄rū nichilominꝰ ꝯſidera
tōnū quotatōes p rubricā ſingulis annotant̄· Demū circa ſtiluȝ
huiꝰ opis pmo eſt ſciendū· ꝙ autores quoꝝ dicta in hoc ope in=
ducūtur nūꝙ vel raro pciſe ſuis nominibꝰ ꝓprijs· ſed potiꝰ ſtili g̃
tia pulchrioris ſꝫm artē rethorice pnominatōibꝰ et denciatōibus
ſeu q̄buſdā circūlocutōibꝰ exprimunt̄· et ne etiā p locoꝝ ſeu libro
rū ex q̄bꝰ autoꝝ taliū dicta ſunt accepta aſſignatōnes ꝯtinuiori
ſꝫmoni impedimētū pſtet̄ iudicaui aſſignatōs huiꝰ fore q̄n fient·
nō ipi ſermoni interſerēdas· ſꝫ ex in margine potiꝰ annotandas·
Scd̄o etiā ē ſciēdū ꝙ licȝ autores memorati ī corpe libri ſint no=
tati· ex ſupabūdanti tn̄ et g̃tia cuiuſdā celerioris inuētionis· etiam
ſunt in margine cū rubrica ānotādi ꝙuis hoc ꝙpluries fiat ſine li
broꝝ ſeu locoꝝ aſſignatōe· queādmodū et ī gloſa cōtinua ſcti thōe
cū autoꝝ noībꝰ quos iducit nō ſp etiā loca autoritatū exp̄mun̄

Nam et si loca huiꝰ singularꝝ autoritatū mihi qn̄qꝫ casualiter oc-
currentiū sꝑ ꝓ isto oꝑe grã testimonij quesiuissez hᵒ vtiqꝫ fuissꝫ la
bor magis dispēdiosus ꝙ oīno necessariꝰ aut etiā fructuosus·ꝑser-
tim cū ip̄e autoritates oꝑi incorꝑate d̄ se plerūqꝫ videātꝛ satis cre
dibiles siue fidedigne·et cū etiā plurime sīnt ex ip̄is q̄rū loca etsi
nō vbiqꝫ exprimātꝛ tn̄ saltē alicubi ī marginibꝰ huiꝰ libri et forte
pluries exprimuntꝛ·ita ꝙ locorꝝ suorꝝ vlterior expressio eo minus
est curāda· Postremo ne occasiōe stili in dictis subseq̄ētibꝰ obsꝫ
uati·q̄sꝙ̄ legētiū aut etiā audiētiū offēdiculū patiatꝛ lectoris pari
ter et auditoris exhortor ī dn̄o caritatē q̄tenꝰ dictis ip̄is piū acco-
modēt itellectū·eaqꝫ nō ꝑ oīa ꝓut possent de v̄tute s̄moīs intelli
gi accipiēda arbitrētꝛ·sed ītellectu sano potiꝰ capiēda ꝓut vide-
licꝫ sermo moralis expostulat vsqꝫ cōis approbat cā sanctorꝝ ꝙ̄
scriptorꝝ moraliū aliorꝝ ꝓut quoꝫ ip̄ꝫ stilū rethorice artis licꝫ nec
discipulꝰ eiꝰ dici meruerim noui tn̄ moraliter scribētibꝰ indulge-
re. Hijs em̄ cōceditꝛ nūc loq̄ s̄m excessuꝫ quēdā sentētie· siue se-
cūdū yꝑbolē que superlatō in tulliana rethorica noiatꝛ·nūc s̄m sy
nodochē cuiꝰ sp̄ēs rethorica ītellectō diciᵗ s̄m ꝙ̄ aliq̄d de toto di
ctū de sola ꝑte·aut ecōuerso de ꝑte dictū de toto verificatꝛ· nunc
s̄m sp̄ēm rethorice q̄ dubitatō aut eā īterrogatō appellatꝛ·q̄ ita sa
ne s̄m leges ītelligitꝛ et canōes ꝙ nō sꝑ negatōꝫ·sꝫ aliqn̄ difficul
tatē notat aliqn̄ raritatē·Nūc deniqꝫ loq̄ cōceditꝛ s̄m alias quoqꝫ
rethorice exornatōis sp̄ēs siue modos q̄ nō sꝑ de v̄tute s̄mōis ve-
ritatē oīmodā ɔtinēt·sꝫ ī ꝓprietatibꝰ potiꝰ q̄busdā sibi ɔꝑant aut
v̄tutē ꝑsuadēdi aut q̄ndā ī s̄mone vl̄ sentēcia venustatē· Sane ꝑ
hec nō q̄ro meū palliare corā simplicibꝰ īꝑfectū q̄nimo potiꝰ opꝰ
ꝑ̄fatū cū oībꝰ et singulis ī eo ɔtētis correctōni sancte romane ec-
clesie subicio·De minꝰ bn̄ dictis īdulgētiā petēs·illa siq̄ qd̄ absit
fidei aūt bōis moribꝰ repugnarēt exnūc reuocans volo ea habere
ꝓ simpliciter reuocatis·Alia v̄o siq̄ placuerint mihi nō arrogo sꝫ
actōne debita grãrꝝ eiꝰ ī laudē referri desidero ī cuiꝰ maū sumus
et nos et s̄mones nr̄i·Hec exordio p̄ntis oꝑis ad generalē eiꝰ no-
ticiā sufficit p̄missise ad cuiꝰ oꝑis ɔplemētū me suū q̄lecūqꝫ vl̄ de
bile instrumētū moueat et ꝓmoueat illa q̄ omiū est artifex sapien-
tia increata in seculū seculi benedicta amen.

EXPLICIT PROLOGVS. INCIPIT CVM QVADAM AD-
HVC PREFATIONE LIBER DE CONSOLATIONE THEO
LOGIE PRIMVS CONTINENS CONSOLATIONVM RE-
MEDIA OPORTVNA CONTRA ILLA TVRBATIVA QVE
OPPONVNTVR MVNDANE FELICITATI ET PROSPE-
RITATI.

CVm hūanū gen⁹ post lapsū3 p̄moꝝ pentum de pa
diso voluptatis electū et ī vallē miserie ꝯpulsu3 ī
numeris pateret² miserijs et gaudiosis omino tri=
stia pualeret. Pia erga ipos hoīes sic multipha
rie multisq3 mōis tristicia p̄grauatos gestās visce
ra misertusq3 ipoꝝ p̄r misericordiaꝝ et de⁹ toti⁹
ꝯsolatōis ð celis ī hūc mūdū ad quosq3 tristes ho
mīes ꝯsolatōnum oblcātoib⁹ refouēdos misericorditer destinauit
dn̄am qndā illustrissimā suaꝝ sediū assistricē. nedū ꝓpagine gene=
rosa3. s3 ipo etiā diuino ꝯtubernio gloriosa3 aspectu reuerēdissimā
ꝯpacietiū more q̄ flere norūt cū fletib⁹ nig forinsec⁹ licet aureis
fimbrijs ex pte īterioris suffōrrature distīcta veste īdutā. oim tri=
stātiū ꝯsolatricē egregiā. Theologiā nōie q̄ sane ad suū ꝯsolatōis
officiū exequēdū fideli⁹ meli⁹q3 pagēd plimas puellas venustissi
mas ac dlicatissimas militū brachijs sustētatas artē hn̄tes suis so=
lacijs oēm fugādi tristitiā. ꝓtinusq3 tristes quoslib3 ꝯsolādi suo
hn̄s ī comitatu. In medio ecclesie apuit os ei⁹ foris. nihilominus
ad quorūlibet tristiū ꝯuocatō3 clamitās ī plateis. Veīte ad me oēs
q̄ laboratis et onerati estis et ego reficiā vos. Cui⁹ hac voce tā im
ꝑiosa tāq3 grōsa lōge lateq3 ī omni valle lacrimaꝝ ꝑsonāte q̄i de
gui somno excitata de vniuersis locis ꝯueīt vtriusq3 sexus tristium
hoīm multitudo. q̄ q̄dē tristes cū adhuc eoꝝ parūp ab ea distātiu3
oculi mersi lacrimis caligarēt nec possent dinoscere q̄ nā esset dn̄a
illa tāte autoritatis tāteq3 benignitatis obstupuere. visuq3 ī terrā
desidētes q̄d nā vlteri⁹ ꝓnūciatura foret taciti expectare ceperūt
illa vo totis ad eos directis luib⁹ ꝯiectoq3 q̄d hērent in cogitatu
tacitis eoꝝ questiōib⁹ rn̄dēdo. legatō3 suā exposuit hūc ī modum
Spūs īqt dn̄i sup me ad ānūciādū māsuetis misit me vt mederer cō
tritos corde. et p̄dicarē captiuis īdulgētiā. et clausis aptōnē. ānū
placabilē dn̄o vt ꝯsolarer oms lugētes et darē eis coronā ꝑ cinē
oleū gaudij ꝑ luctu palliū laudis ꝑ spū meroris. His auditis to
ta illa q̄ ꝯfluxerat tristiū multitudo aīatior fc̄ā ꝓpi⁹ arcessit. hu=
ic sue ꝯsolatrici reuerētia3 faciēdo ac ipa reuerēter recepta q̄i vno
ore sic dicēdo. Bn̄dict⁹ sermo oris tui o dn̄a reuerēdissima et bn̄di
ct⁹ de⁹ toci⁹ ꝯsolatōis cui⁹ istictu ad nos ꝯsolādos de regalibus
sedib⁹ aduenisti. tristes em̄ erāt aīe nr̄e vsq3 ad mortē. S3 ecce ia3
vr̄e bn̄dicte phisionōie sol⁹ ītuit⁹ spē nobis oib⁹ necessarie cōso
latōis repromittit At illa circūspectās ī singuloꝝ vult⁹ adhuc
luctu gues quosq3 meror ī humū deiecit crebri⁹ miserāter deduxit
oculos. serenataq3 deinde pump. facie hylaritatē stillāns ipos af=
fabiliter alloqt² ī hūc modū. Eas īquit theologie nō erat ī comi
tatū reliquere iter cuiusq3 ꝯtraria paciētis. meā sc3 crimiatō3 vere
rer et q̄i nouū aliq̄d acciderit sic ꝑhorrescerē. si vos ō filioli desere
rē et sarcinā q̄ vos gūat dicato vobiscū labore nō ꝑtirer. Spū igi²

resumpto forti aīo estote n̄ mō ꝯsolatoꝝ sꝑantes. ſ; p me potiꝰ in fletu ſolatiū habituri. Noueritis ſane ſi fueritis ꝯcl itoꝝ exemplo machabeoꝝ ſolatō hn̄tes ſanctos libros ī q̄bꝰ tāq̄ ī ſpeculo repꝛ: ſentoꝛ queq; a vobis tedia procul dimouebo. Nempe et huius rei gr̄a has puellas iocūdiſſimas mecū habeo q̄s ſi vobiſcū dulciter ꝯ fabulātes attēderitis ſpm̄ vr̄m ꝯtritū et humiliatū multiplicis cō: ſolatōe ſolacij poterūt recreare. Quibꝰ dictis tacere diſpoſuit. vo: lēs audire p ordinē grauamina ſingulorum.

CAPITULUM PRIMUM CONTINENS CONSOLATIONES SUPER CARENTIA MUNDANE FELICITATIS ET SUPER INFELICITATE ET MISERIIS.

Primo itaq; pꝛicipaliter q̄tuoꝛ triſtibꝰ p̄dicte dn̄e appꝛo: pinquātibꝰ et aſtātibꝰ coꝛā. pꝛimo oīm vnꝰ ex eis mun: dane felicitatis expers ac īfelicitate et miſeria p̄grauatꝰ an̄ ceteros ip̄a; dn̄a; ꝯſolatricē q̄rulādo alloq̄tᶻ ita dicēſ Heu me infelicē oīs huiꝰ mūdi felicitatis exptē in hāc hoꝛā vſq; ꝯpaciētē nō inueni minuſq; repi ꝯſolātē. S; nūc o dn̄a mea felici ſſima parūp iā ex v̄bis vr̄is refocillatꝰ ꝓ amplioꝛi ꝯſolatōe meis ī miſerijs ad ſinū vr̄e pietatis ꝯfugiēs me vobis tota deuotōe ꝯmi t to. At illa pia mota ꝯpaſſiōe ex hijs q̄ ip̄a; ꝯmitabātᶻ puellis mox triginta arciuit p̄cipiēs eis ꝓcedere ī mediū. dictiq; triſtis doloꝛē nō mō delinire ꝓtinꝰ. ſ; potiꝰ radicitꝰ extirpare.

I. CONSIDERATIO.

Prima igitᶻ puella mādati huiꝰ executrix defixo paululū viſu et velut ī anguſtā mētis ſue recepta ſedē cepit q̄d ydoneū di: cēt ꝓfūdiꝰ meditari. Et ecce mox ei p̄ſto fit ac q̄ī ipiꝰ an̄poīta iter nis oculis. xp̄i ymago reuerēda ī qua diſceret qd̄ ꝓferret. At vbi ip̄am diligētiꝰ ꝯtēplata eſt atq; ī ea de dicēdis egregie foret iſtru cta. nichilominꝰ an̄q̄ q̄cq̄ loqueretᶻ etiā militē ſui ductoꝛē ꝯſulu: it. Qui digna militi ꝯſideratōe hac p̄habita. q; ſc; nonnūq̄ vnitus miles exptꝰ piter et aīoſus toti vni exercitui p̄ſertim mioꝛi contra maioꝛē eo ꝯſolatōni eſt. quo ip̄m minoꝛē nō tā in agēdis ꝯtra peri cula ſapiēter dirigit q̄ et in piculis ſuo exēplo aīat et foꝛtē reddit ſuaſit vt hō ille triſticia p̄grauatꝰ ad nobiliſſimi illiꝰ exēplaris cri ſti ſc; ſapiētis piter et aīoſi geſta conſiderāda dirigeret. Puella itaq; an̄dicta hoc ꝯſiliū ꝓſecuta ſic ad triſtē illū ē locuta. Dic in: q̄t mihi q̄ſo. cur mūdane felicitatis ex carētia pturbaris. Aut cur d̄ infelicitate huiꝰ vite q̄rularis. Foꝛte rn̄debis illa ī bonis ꝯſiſtit q̄ appeto. hec ī malis q̄ foꝛmido. S; h rō breuiter ꝯfutabitᶻ irrefra: gabili autoꝛitate et exēplo. Cuiꝰ īquies. ꝓfecto eiꝰ quē ꝯſtat eſſe autoꝛē vite quē ſi pꝛopēſiꝰ attēderis ſcies ꝓculdubio nil eſſe curā dum d̄ hn̄do ea vl̄ n̄ hn̄do in q̄bꝰ ꝯſiſtit ſiue felicitas ſiue huiꝰ īfe licitas breuis vite. Nu; em̄ ille ſalutis auctoꝛ ſua te autoꝛitate nō poterit ꝓmouere. Nū ip̄e vt miles ipterritꝰ te ſuo exēplo neq̄bit

animare aut quid nullatenus insectari aut quid minus refugere debeas vt expertissim⁹ edocere. Nimirum ip̄e est magni consilij angelus qui vn⁹ omniū est magister. cristus videlicet dei virtus. et dei sapientia cuius reuera autoritati reuerende omnis humana rō digne cedit. Is vero exemplo suo suadet ymmo efficaciter psuadet neminem cristianū vtpote cristi sectatorem vllatenus debere aut ī bonis mundi felicitatem querere aut in malis timere infelicitatē Audi de hoc quid referat magnus ille pater augustin⁹. Omnia inquit terrena bona contēpsit homo crist⁹ vt contēpnenda mōstraret et omnia terrena mala sustinuit que sustinēda p̄cipiebat vt nec in illis quereret² felicitas. nec in istis timeret² infelicitas. O p̄clarum exemplum dignanter exhibitū et imitatōne dignissimum huius exempli fideli ꝯmonitus testimonio nulla tibi querela sit amodo sed gaude poti⁹ in sequela magni consilij et exēpli quo prorsus contēpnere minima nihilq₃ timere contra edoceris. Ceterū p̄misse de consolatōne habenda in miserijs consideratōni ego que locuta sum considerandū adhuc aliquid adicio quod pluris est ꝙ simplex consolatō solatium videlic₃ speciale. Nimirum solatiū est miseris habere socios penarum p̄sertim multos pariter et excellētes. Sed quid. Nunquid tu qui de predictis quereraris socios hēs Certe sic. certe et non paucos certe plurimos sanctoꝝ excellētissimos qui hijs in vita caruere e quibus mundana componit² felicitas. contrariaq₃ passi fuere quibus miserie rō et ifelicitatis titul⁹ imponi solet. Sed et p̄ hui⁹ miserorum solatō deberet sufficere solum cristum socium habuisse. Ipse nāq₃ crist⁹ dum viator esset ī miseriaꝝ sustinentia plurimarum volūtarie assumptaꝝ estimatōnem prorsus excessit. qui tamen tante dignitatis erat. et excellentie ꝙ societas ei⁹ soli⁹ ī hac parte pl⁹ ꝯferre poterit miseris ad solatiū ꝙ habere alioꝝ centūmilia sociorū. II. CONSIDERATIO

SEcunda puella cū tristem illum esse hominem meminisset humanitatem in eo fragilem miserata humana temptat dolorē hominis racōne delinire cum quadā nichilominus acrimonia s̄monem exorsa hoc modo. Quomodo inquit quempiā poterit. nisi stultū et insipientem contristare carentia eius vel amissio qd̄ in nō bonis consistit cum etiam ipsum p̄ cōsequens non sit bonum. Minime quidem id fateare necesse est. Porro queq₃ talia in quibus mūdana consistit felicitas non sunt bona. Queso attendas ꝙ luculenter h̄ necator ille vicioꝝ seneca disseruerit. Aut inq̄t ista bona nō sunt que vocant². aut homo felicior deo est que em̄ nobis bona vident² non habet in vsu deus. nec em̄ libido ad illū nec epularum lauticia nec opes. Incredibile aūt est bona deo deesse. hoc ipsum argumentū est bona non esse que deo desunt. adde ꝙ multa q̄ bona videt² aīalib⁹ ꝙ homini pleniora ꝯtigūt illa cibo auidi⁹ vtūt² venere non eq̄ fatigant². viriū illis maior est firmitas se. vt multo

feliciora sunt homine. nā sine nequicia siue fraudibꝰ degūt. fruūtᶻ voluptatibꝰ sine ullo pudoris aut penitēcie metu fallimur. Bona illa sunt vera que rō dat solida. aut sempiterna q̄ cadere n̄ possunt nec decrescere. Cetera opione bona sunt. hoc quidē hn̄t ɔmune cū veris. ꝓprietas veri boni in illis nō est. h ille. Qui rursus alibi sic diffinit. Nō nascitᶻ inquit ex bono malū nō magis ꝙ ficꝰ ex olea. Ad semen nata respōdēt. bona degenerare nō possunt. hec seneca. Porro quis dubitat qn habitis bonis exteriorib9 e q̄bus cōponitᶻ mundana felicitas multa ex eis innascātᶻ mala. puta cura et sollicitudo puta timor. puta vexacio spiritꝰ puta āxietas atq3 alia plima malicie plena de q̄bus infra poteris plenꝰ edoceri. Liquet igᶻ clare mundanā felicitatē in non bonis ɔsistentē bonā nō esse atq3 neminē p ɔ̄sequens sapiētem cui ipam contingat abesse posse ob hoc racōnabiliter ɔtristari. III. CONSIDERATIO.

Tercia puella quasi virago q̄dā ex magnanimitate ī huiꝰ ɔtra tristē acrimonie v̄ba ꝓrupit. O homo proch pudor q̄ demundane felicitatis carētia pturbaris pui es cordis magni quidē si esses nō te pua moueret non te minimarū rerū carētia aut ipar um amissio ɔtristaret. Est ne inquies mundana felicitas res pua puiq3 precij aut minutis quibusdā ī rebꝰ ɔstituta. Quomō g° tā magnos ipa ɔstituit. nobiles comites duces reges imperatores et vl magtes a magnitudine nomē habentes. Est omnino falso magnatū no minime nō obstāte. nempe et miliū magnū dicitᶻ cū sit puum. Videbis aut huiꝰ medij berillo oculos decipiēte et pua ingrossante tādem deposito igneq3 mūdi purgatorio resoluto p̄nominatoꝝ paruitatē. Stabo igitᶻ in ꝓposito dicāq3 iterū ꝙ pui p̄cij mūdana sit felicitas. Audi illā estimatricē optimā boetianā ɔsolatricē. An tu inquit p̄ciosaz existimas abiturā felicitatē. pui igitᶻ p̄cij est atq3 ponderis nec aliquo mō licet a mundo denominetᶻ. inter ingentia cōputāda. Audi mundi desertorē magnū illū. Antoniū qui dum quadam die a fratribꝰ vt eos instrueret rogaretᶻ sic ait. Nemo cum despexerit mūdum reliquisse se arbitretᶻ ingentia. nichil eoꝝ cure sit monachis que secū afferre nō possunt. O viri huiꝰ purissimi cordis iudiciū. Viri q̄dē celestis et quasi de altissimo celo ꝓspiciētis et ꝑuitatē mundi huiꝰ cōsiderātis. O totiꝰ religionis consiliū. O pfecte magnanimitatis p̄claꝝ exemplū tota tibi deuocōne imitandū itidēq3 resumendū. Nemo inquit cū despexerit mundū reliquisse se arbitretᶻ. ingentia nihil eoꝝ cure sit monachis que secū afferre nō possunt. Dices forte fateor mihi sic esse iudicādū et ipiꝰ exemplū deuotiꝰ imitādum. si vt ipe heremita essem si monachꝰ si vl religiosus. Nō sic loq̄ris frater nō sic. an nō itell̄is ꝙ om̄s xp̄ianos tanq̄ religiosos vna in se ɔprehendit religio cristiana. d̄ cuiꝰ dignitate eā que in tempalibꝰ ɔsistit felicitatē digne a se abdicāte egregie dicitᶻ in quadam glo. Non est cristiane dignitatis in tempalibus

exaltari sed deprimi hoc illa glosa. Boni igit^r cristiani tristant^r vtiq3 minus digne si ea felicitate careāt. que tam minutis in rebus cōsistit. qd ipo2um nequaq̄ ꝯgruit dignitati vtpote quoꝝ dignitas ad modum angelice dignitatis illā excedit in immensum.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella comitans hominm ignorare quid nomis ipius mūdane felicitatis. sic ait. O homo quid est mūdana felicitas quā affcās. videris plane q̄ p nomen dicitur ignorare. qui vero vt ait mundi sapiens vtutū vocabuloꝝ sunt ignari palogizantur. Tu igitur per mundanam felicitatem paralogizaris accomodato sibi nomine felicitatis pulchritudine eius deceptus. eiusq3 vnctuosa suauitate allectus. oleum enim effusum nomen ei9 quod in compositionem venit vnguenti quo perungi desideras mundane felicitatis at vero vnguentū hoc si cognouisses et tu non sic ipo perungi curares. Nimirum alijs quibusdam etiam componit^r ex reb9 que ipo amaro suo deterrent vocabulo. Vis scire quib9. profecto non alijs q̄ mortalib9 amare mortis naturam sapientibus. de mundo siquidem a quo mundana denominatur felicitas dictum nouimus. mūdus transit et concupiscentia eius. Si igitur immundana felicitate prout dicitur felicitas delecteris caue sumopere deceptionem nam diminuens eius condicō qua mundana dicitur importat qd abhorreas transitum. scilicet rerum mortalium post breuem ꝑiodum. mutatis itaq3 vocabulis dilucide. patet quanto errore deciperis mundane felicitatis carentia perturbatus. hoc etenim nō est aliud q̄ turbari rerum carentia mortalium. quod clara patet racōe plurimum irracōnabile fore seu obuium racōni. Primo nanq3 sup insipientia hominis id testatur. quemadmodum illustris boetius contrarium sapientie effectum insinuat dum phiam que amor est sapientie sic affatur. tu insita nobis omnem rerum mortalium cupidinem de nostri animi a sede pellebas. Rursum quis sapiens habens oculos caligantes nō gauderet potius q̄ doleret amota caligine. quid ni gauderet. delectabile enim est oculis videre solē cuius lucis claritas est egris oculis odiosa. Quid ergo. nunquid p reꝝ mortaliū priuatōē ab iternis oculis amouet^r caligo proxima cecitati. certe sic. nimirum interioris hominis lumina caligare faciunt ipse res mortales alioquin consolatrix illa boetij nō dixisset. lumina eius mortalium rerum nube caligantia tergma9 paulisper.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella tristis ilius ex hijs que patent secretas cogitatōnes deprehendit atq3 dixit. aīaduerte. O homo qui mūdana cares felicitate q̄ te nudum autumas ipārum rerum mundanarum substantia denudatum. sed verius quidem sapientialis habitus ex carentia nudus esse probaris qui tam insipienter nuditatem tuā queris operire pulchrā nempe atq3 varijs distinctā colorib9

attendis nubeculam qua vestiri desideras tanto imprudentius q̃n to vanius. Hac em̄ ad momentum coopert⁹ dum mox euanesceret nature sue iura persolueris. quid aliud restaret nisi p̄memorata du plex nuditas que in te manifestius appareret. Que nam forte inqui es est hec nubecula. Scito eam fore hāc quā appetis mundanā felicitatem vtpote ex reb⁹ mortalib⁹ cōpositam quas boetiana illa cōsolatrix nubē vti pxime cōmemoratū est appelauit. cui⁹ nubis varijs atq3 vanis tanq̄ minime durabilib⁹ colorib⁹ allect⁹ ac decept⁹ queris velut īdumēto tue osulere nuditati. O q̄ vane. Quid em̄ vanius aut inanius q̄ velle supindui vanitate. Profecto vana psus est vestis illa nubea. admodum leuis citoq3 dispendis. nubecule sub sole generate. nam ita inducit at3 breui expositōne ad intellectum perducit dictum ecclesiastis liber ille decretor. Cuncta inquit que sub sole sunt id est que tpm vicissitudinez recipiunt non tm̄modo vanitas que omni creature racōe mutabilitatis inest sed etiam vanitas vanitatū varietate pmutatōis quā recipiunt dicuntur esse.

VI. CONSIDERATIO.

SExta puella tristem illu3 famelicū atq3 vt satiet² frustra laborantem coniciēs ipm alloquit² in hunc modum. O hō vt quid ita mundane felicitatis ex carētia cruciaris. Dic queso q̄ in ea vtilitatem queris. forsitan dices. famelicus ego sum. ea quero satiari Sed quid ita. Nescis q̄ res huiuscemodi que mundanā felicitatez ostituunt satiare nequeunt. relinquunt famelicos atq3 generaliter parum aut nihil psunt plurimūq3 obsunt. Vis scire primo q̄ non psunt. audi sapientem qui de reb⁹ e q̄bus mūdana conponit² felicitas gloriantes sic tandē dicturos affirmat. quid nobis pfuit superbia aut diuitiarū iactantia. quid nobis cōtulit. quasi dicant nihil. Sed et pater clareuallis de eisdez sic dicit. quid profuit illis superbia. quid diuitiarum iactantia. Breuis leticia. mundi potentia. Vana voluptas. magna familia. mala concupiscentia post voluptatem. vbi ioc⁹. vbi risus. vbi iactantia. vbi arrogantia. Heu de tanta leticia quanta tristicia. hec pater ille. Si dicatur. sunt quidem hec in memoria parum hoc valet. Audi prosperum. Diuicijs inquit maiorum nobilitate te iactans de patria. de pulchritudine corporis et honoribus qui tibi ab hominibus deferuntur te exaltas. respice teipsum quia terra es et in terrā ibis. circumspice eos qui ante te similibus fulsere splendoribus. Vbi sunt quos ambiebant ciuium potentatus. Vbi insuperabiles oratores. Vbi qui cō uenientius festa disponebant. Vbi equorum splendidi nitores. Vbi exercituum duces. Vbi satrape et tyranni. nonne omnia puluis. nonne omnia fauilla. nonne in paucis versibus vite eorum memoria est. respice sepulchrum et vide quis seruus. Quis domin⁹. quis diues. discerne si potes fortē a debili pulchrū a deformi

Audi rursus quid veritas dicat. quid inquid prodest homini si vniuersum mundum lucretur anime vero sue detrimentum paciatur. Duo sane hic copulat. lucrum mundi et anime detrimentum. innuens plane quoniam primum sine secundo nemo est qui consequat^r Audi deniqz qd hoc in loco insignis ille dixerit psbiter ieronim9 omnes quasi mundane felicitatis pticulas egregie cōprehendēs Si inquit habeas sapiētiam salomonis. si fortitudinem sampsonis si longeuitatē enoch. si diuitias cresi. potestatem octauiani. quid psunt hec cum tandem caro datur vermib9 et anima demonibus cū diuite sine fine crucianda. Vis rursum scire q mundanā felicitatem oponētia que vtiqz exteriora sunt saciare nequeunt eisqz saciari. querentib9 nō mō psunt minime sed et obsunt. Vis insp hoc scire. Interroga patrem et dicet tibi. Quē inquies patrem. Ecce mag9 pater augustin9 ofessionū libro idipm confitet^r. Volentes inquit gaudere forinsec9 facile euanescūt et effundunt^r in ea que viden^r et non sunt. et ymagines eorū famlica cōgitatōne lābunt. hec pater ille cui9 hoc verbo egregio nō tā videri potest ppositum q pal pari. Quis em tam insipiens tanqz delir9 qui lābendo ymagines i speculo aut que aparent in somnio crederet famelic9 saciari. dicēte ysaia somniat esuriens et comedit. cū autem expgefactus fuer^t lassus adhuc esurit et anima ei9 vacua est. Quid igit^r pdest famelicis si dictas lambant ymagines in eiusmodi rebus forinsecis gaudere cupientes. ymmo patet q et obest. ipi nāqz vt pater dicit. effundunt^r in ea que vident^r et non sunt. et ymagines eorū famelica cogitatōne lambunt. quo pfecto fieri pt p facile q quemadmodum canis sm fabulā aparentem in aqua ymaginem casei prendere volēs et prandere duz os aperuit verum caseū quē ore gestauerat mox confusus amisit. Ita etiā hij veram felicitatē siue sm spez viuā. siue sm radicem caritatis que principiū est merendi iam intra se positam. et secundum seminalem racōnē gratie inchoatā ac tādem sm cousumatōnem future glorie in intima mentis sede constitutam. ofusibiliter amittūt qui felicitatem ex petunt dum mundanam in quibusdā forinsecis osistentem felicitatem ore cordis ī:hyantes in ea que vident^r et non sunt effundūtur et lambere eorū ymagines seu prendere satagunt. cōtra quos illa pfunda predita racōne boetiana consolatrix exclamat dicens. qd vos o morles ex petitis intra vos positaz felicitatē. error vos in scitiaqz cōfundit. quid ni confundantur. cum super eorum que non sunt ymagines effundantur. Itá sane vt non modo id quod habent ammittant. verum etiam ipsi vt dicit pater facile euanescant. Cur non ita. exquo enim effunduntur in vana quedam et vacua. quid miri si idcirco cuz ipsis vanis euanescunt et velut somniantiū ymagines q cito pertranseunt. Hinc nāqz de ipo qui ob laudem diuitias et potenciaz. Felix censeri solet in hoc seculo in libro job aperte dicitur

velut somniũ avolans nõ invenietur· trãsibit velut visio nocturna Cui sententie plane concordat psalmigraph9· ecce inquit ipi peccatores et abundantes in seculo obtinuerunt divitias· et sequitur velut somnium surgentium domine in civitate tua ymaginem iporum ad nihiluz rediges· Quoniam igit² secundum hec mundanam felicitatem componentia non modo transeuntiũ instar ymaginem ad saciandum famelicũ minus ꝓsunt Verum etiã intantum obsunt ꝙ non sine vere felicitatis piculo sibi innitentem velut ymaginez evanescere faciunt· liquet manifeste ꝙ is vane conturbatur homo cui solum tam vana desunt· Id eñ est fortassis qđ tangere psalmigraph9 intendebat cũ dicebat· Veruntñ i ymagine pertransit hõ sed et frustra conturbatur·

VII·CONSIDERATIO·

Septima puella acuta iudicõ iam hominem tristem ad caducũ morbum dispositum mox ipius in facie deprehendit· qm̃obrẽ sic locuta est· Nescis o homo ꝙ mũdane per carentiam felicitatis magnũ atq3 desiderandũ periculi remedium assequeris· tu etenim inde contra abhominabilẽ illum morbuz quẽ anthonomasice malum morbũ appellant tutior eris· animadverte q̃libet in reb9 mũdana consistat felicitas ꝙ si nescias tulliũ consulẽ· Hic vero ṽtutẽ excipiens omnia inquit alia caduca sunt· Idem etiam abundantez felicitatis dicit esse egentẽ virtutis· Igitur certum habeas ꝙ h̄ felicitas virtutis exps reb9 consistit nõ in alijs q̃ caducis· quib9 ꝓfecto si inhereas cũ caducis caduc9 eris· necesse est quippe caduce rei tam contagiosi inest morbi condicõ ꝙ qui labenti innititur restat vt cum labente labat²· quemadmodũ et in simili dñs ait per prophetã ambulaverunt post vanitatẽ et vani facti sunt· Ne igit² ore cordis abhominabile spumante desiderium rerum e quibus infelix illa componit² felicitas superfluitate iam pene spiritu suffocato cum caducis caduc9 fact9· aut in aquã prolabaris ꝓfundarũ atq3 volubiliũ cogitatõnum continue sollicitudinis ad modũ aq̃ voraginose totum hominem absorbentis· aut in ignez forte cadas estuantis avaricie ne dicam verisimiliter et gehenne non tam patienter q̃ libenter atq3 ꝓrsus gratulanter carere velis tam morbida atq3 imũda mũdana felicitate· Verũ siq̃s ipsi sibi plãdiẽs forsitan dixerit· Morb9 iste omiatus non est nisi metaphoricus nõ realis· Is ꝓfecto errare cõuincitur· si casus casui· cadens cadẽti · aq̃ aque · ignis igni et cetera ceteris sibi ꝓporcionalibus comparent² Nonne enim hic casus turpior atq3 molestior quo cadit homo interior q̃ ille quo exterior· minime etiã mi9 est periculosus casus in aquã qua corpus mergitur et raro tñ sub mersione periclitatur q̃ q° quis cadit illam in voraginem qua spiritus absorbetur et perraro aut difficulter a periculo liberatur· Nonne deniq3 et intolerabilior est casus in ignem qui vrit animas aut tandem corpus et animam atq3 eternaliter vrit q̃ in ignẽ q̃ vrere novit tm̃mõ brevi tpe

solum corp9 quiqȝ velut pictus respectu ignis alteri9 reputatur. Restat igitur vt h attendēs nichil min9 ꝙ morbū illū caducū pacientibus mūdane timeat felicitati sociari. que cōsistere dinoscitur in caducis q̄ nimirū nō mō vt ɔtagiosa sunt timenda. verū etiā penit9 tanꝙ vilia atqȝ abhomiabilia sunt spernēda dicēte patre soliloqo. nichil aliud scio nisi fluxa et caduca spernēda esse certa et eterna reqrenda. VIII. CONSIDERATIO

Octaua puella tristem illum ipa sua querulosa tristicia ex mundane priuatōe felicitatis orta tanꝙ certo iudicō diecit eē peccatorem. quid ni diecerit. Quippe de immuni a peccatis dictū nouim9 nō contristabit iustum q̄dquid ei acciderit. nec obstat ꝙ xp̄m iustissimū dixisse scim9. tristis est anima mea vsqȝ ad mortē. naȝ aliud est qn̄ passio tristicie ex rōe preuia assumi² vt in xp̄o. et aliud qn̄ racō a passione tristicie p̄uenit² et ab ea absorbet² ꝓut accidit i iniusto. ad contristatū itaqȝ sic ait. O homo cur tā anxie d̄ felicitatis hui9 carentia querularis. ꝙ si hēres tūc primo felix esse cupiēs sūme infelix esses. Est equidē hec felicitas nature tā degeneris ꝙ etsi cūctis sit periculi. maxime tn̄ p̄cipuis suis amatorib9 aduersatur Ita sane vt eos summe destituat ac cōstituat infelices. Qua in re si forsan dubites scireqȝ velis qui sint ei9 p̄cipui amatores. Reuera nō sacti. nō iusti. nō boni. ȝ hoies peccatores. Habēt nāqȝ boni siue iusti penes se que i intimo mentis cōspiciāt penetrali quedā interna. ꝓspiciūt quoqȝ an̄ se quedā eterna. suspiciūt et supra se crebri9 ad supna quoꝝ sic amore rapiunt². ꝙ ad externa aut nūꝙ aut raro aut tennuiter afficiant². Porro si rursum dubites an id esse possit vt dictos suos amatores mūdana felicitas summe ɔstituat i felices. aut qua hoc cōtingere soleat rōne. ꝓcedat i mediū magn9 ille pater augustin9 sensumqȝ suū hac in re dilucide maifestet. Ecce cui inq̄t licētia iniquitatis eripit². Vtiliter vincit². qȝ nihil infelici9 felicitate peccātiū qua penalis nutrit² impietas et mala volūtas velut hostis interior roborat². Sed ꝑ diuersa et aduersa corda mortaliū felices res hūanas putāt cū tectorū splēdor attēdi² et labes n̄ atēdi² aīmoꝝ. cū theatroꝝ moles exstruūt² et effodiūt² fundamēta v̄tutū. cū gloriosa est effusionis isania et opa misericordie derident². cū ex hijs que diuitib9 abundant luxuriant² hystriones et necessaria vix habēt paupes. Hec si de9 pollere pmittat tūc indignat² graui9 hec si impunita dimittit tūc punit infestius. cū vero eiecerit subsidiū vitioꝝ et copiosas libidines inopes reddit misericorditer aduersat². h pater p̄dictus. Ex cui9 sentencia tam egregia tanqȝ dilucida plane sequet². ꝙ mūdane felicitatis subtractio tanꝙ diuine miseratōnis signum euidens poti9 esse debet. p̄cipue peccatorib9 cā gaudij ꝙ meroris. IX. CONSIDERATIO.

Nona puella hominē illū tristē īprouide atqȝ forte supina q̄dā ignorātia. multiplicari cupientem ɔsiderans ipm aggredit²

hoc sermone. O si cognouisses et tu. quanta te mala ex mundana felicitate incursarent eius ex carentia nō doleres sed gaudendum mage sentires. Hec siquidem non in vno aliquo bono copioso oia in se bona cōtinente quemadmodum vera felicitas. sed in multis quibusdam reb9 consistit. hoc enim vti paulo ante patuit pater il-le magnus testatur. vbi dicit. per diuersa et aduersa corda morta lium felices res humanas putant. Hec etiam testatur pbantiuz pa ter in ethicis. ob hoc quoqz ipe psalmigraph9 premissis quibusdā multis mox subiungit. beatum dixerunt populum cui hec sunt. Porro tu vide queso diligentius aduertasqz propensius que mala horum natura multorū soleat operari. Profecto multis huiusce-modi non modo oneratur animus et aggrauatur. sed totus etiam homo interior laceratur et discerpitur. Ita sane vt ipo quasi in mi nima comminuto omnis eius integritas tandem leuiter euanescat. Vis hec scire quo pacto fiant. dictum magni patris augusti. hac in re constituas fundamentuz. Ecce quid dicit. Quia inquit ab v-no deo summo et vero defluxeram9 euanueram9 in multa discissi per multa et inherentes multis oportebat nutu et imperio dei mi-serantis vt multis exonerati veniremus ad vnum. Hec ille pater. et ecce cum dicit. euanueramus in multa continuo annectit cau-sam dicens. discissi per multa cuius vlterius racōem reddens sub dit et inherentes multis. Cui9 sciendi gratia te commoneo q idem vn9 a quo defluximus quodam in loco spinarum nomine diuitias insinuat. Idem quoqz alibi ipas etiam amabiles filias spinis cō-parat. Sicut lilium inquit inter spinas. sic amica mea inter filias. pari autem rōne honor et potētia aliaqz singula e quibus confla-t² mundana felicitas quorum etiam aculeos sepius experimur spi ne satis cōgrue dici possunt. Quid igitur miri si tam multis huius tanq spinarum aculeis inherentes quolibet aliq cordis nostri particulam rapiente ita discindamur vt non iam in nobis integer spiritus perseueret. Rursum quid miri si tam discissos atqz ita quasi in minima substantialiter vana cōminutos leuiter euanesce re nos contingat. Sane hijs punctulis ordine prepostero de-monstratis id quod premōstrari debuerat. scilicet q animus homi nis dictis subactus multis tanq terrestri pondere onustior fact9 plurimum aggrauetur nunc breui ostendam. Procedat in medi-um phylo doctissimus et de multis hijs que prenotauimus. etiam ipse quid sentiat vel breui sermunculo manifestet. Ecce corpus in quit quod corrumpitur aggrauat animam et terrena inhabitatio sensum deprimit multa cogitantem. O q certa sententia qua mun-danam felicitatem componentium multitudo cogitationem occu-pans et sensum deprimens condemnatur. que sententia. taz breui ter ɔtra hāc multitudinē absoluta multoꝝ etiā expiētia ɔprobat

Tu quoqȝ ip̄e queso cōsidera ꝙ disiḃlis est anim⁹ mundáne huic ex multis oflate felicitati inherētis et ip̄am otēpnētis· Nēpe otemnē tis anim⁹ est velut auicula pulcherrima leuiter sese in aera ferens et ꝓ libito petēs queqȝ altissima celestis p̄adisi cīmqȝ inībi ligno insidēs qd̄ cernit pulchrū visu et ad vescendum suaue· habet nimi rū et ille paradisus lignuȝ pulchrū visu· Illic etem̄ om̄s iustus vt palma florebit in domo domini· et sicut cedrus libani multiplica bit᷑· plantat⁹ siquidem in domo dn̄i ī atrijs dom⁹ dei nostri flore bit· Illic est illa que dixit· Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris et flores mei fruct⁹ honoris et honestatis· Illa que dixit· Sicut cedr⁹ exaltata sum in lybano et sicut cyp̄ssus ī monte syon quasi palma exaltata suȝ ī cades ·et quasi plantatō rose in iericho quasi oliua speciosa in campis· et quasi platan⁹ exaltata sum iuxta aquā in plateis· Sicut cynamomū et balsamū aromatizans odoreȝ dedi· et quasi mirra electa dedi suauitatē odoris· deniqȝ vitis illa vera illic est cui⁹ palmites ornant celos· cui⁹ vino inebri abūtur ab vbertate dom⁹ dei· cuius vinum letificat deum pariter et homi nes· cui⁹ d̄niqȝ ex vino faciet dn̄s populo suo duiuium vindemie defecate· Hijs ī p̄ lignis visu pulcherrimis atqȝ suauissimis ad ve scendū īsidet dicta auicula alis contemplatōis volatu liberrimo sursum acta· Visuqȝ circūspiciēs aquilino rostro pacuti intellect⁹ impingit in fruct⁹ quos viderit dulciores facile carpens vuas vi tis p̄maturas· Sed nūquid ip̄am comitabit᷑ animus mūdane in hyans aut inherens felicitati· Nequaꝙ· Nō em̄ preualet extende re alas· Sed nec speciem auis prefert nisi forsitan strucōnis in de serto volatu pigerrime vtpote pregrauis corpe atqȝ ideo terre sꝑ ꝓxime longe existentis á regno dei· Nū igi᷑ patet dilucide ꝙ q̄sqȝ sui nō inscius integritatē sp̄us cōseruare· animoqȝ gestiēs gaude re libero mūdana felicitate si careat possit nō immerito iocundari

X·CONSIDERATIO·

Decima puella p̄fatum tristem minus realem indicō vulgariqȝ magis opīnone deceptum animauertens ip̄m temptat reduce re mō qui seq̄tur ab errore· Nonne inq̄t siq̄s amicū non re sed solo nomine perdiderit aut eius amicicia vtpote cordis non reali ȝ vo cali carere ceperit ocordantia· nō mō nō tristari eidem ip̄i conue niet· verum etiā inde magis plurimū osolari· Quid ni sic cōueniat nam talis sepi⁹ amic⁹ maīfesto hoste periculosior inuenitur· Cur aūt non de simili simile foret iudiciū vt videlicet tristari salteȝ ne mini oueniat de vocalis solum felicitatis carentia nō realis· Nuȝ ita· o homo seculi· fatearis necesse est· Nam sola vocalis felicitas cū quocūqȝ non realiter sed dumtaxat vocaliter concordaret ni hil ei afferret realis boni esto ꝙ latenter perniciem non inferret· Nunc igitur queso fateare mundanam felicitatem qualem esse exi stimas· realem an vocalem· appellatiuam magis an substantiam·

profecto neq̄ꝙ real̄ ē aut ſubſtātiua· ꝫ tm̄ appellatiua ē ſeu vocal̄ Scrutare ſcripturas et ita eſſe euidenti teſtimonio ↄprobabis· Queſo igitur pſalteriʒanti aures cordis accomodes qui totū ferme mūdane tenorē felicitatis plect⁹ lingue tangēs ſicqꝫ ſuccinēs quoꝝ inquiēs filij ſicut nouelle plantatōnes a iuuentute ſua· filie eorūꝫ cōpoſite circūornate vt ſimilitudo templi· Promptuaria eoꝝ plena eructantia ex hoc in illō· Oues eoꝝ fetoſe abūdantes in greſſibus ſuis· Nō ē ruina macerie neqꝫ trāſitus neqꝫ clamor in plateis eoꝝ· Mox q̄liter tenorē hui⁹ vocali cū nota vulgares ↄcinant denotat ita dicēs· beatū dixerunt populū cui hec ſunt· deinde volēs diſcātare vt notam cantet cōtra notā voce ↄtinuo perſonat altiori beat⁹ inqens populus cui⁹ domin⁹ deus eius· Num igit² patet ꝓpoſitum hoc cantu pulcherrimo· Vtiqꝫ patet· Quid em̄ eſt dicere poſt premiſſa beatū dixerunt populum cui hec ſunt· niſi felicitateꝫ ex ipſis premiſſis cōpoſitam demōſtrare ſolum vocalē eſſe vtpote in dicto ſiue in voce loquentiū tantummō ↄſiſtentē· Quid vero eſt id quod correctiue ſubiungit²· beat⁹ popul⁹ cui⁹ dn̄s de⁹ eius· niſi ꝙ palam dat² intelligi nō eū populū cui ſunt illa cuiuſqꝫ deus venter eſt ſed poti⁹ populū cui⁹ domin⁹ de⁹ ei⁹ nūc ſpe tādem in re illā habere felicem beatitudinem ſubſtātialē atqꝫ realē que nata eſſe dinoſcit² ſuū realiter cōſtituere feliciſſimū poſſeſſorē· liquet igit² demundane felicitatis carentia vtpote vocalis tantūmodo n̄ realis· neminē debere aliquaten⁹ ↄtriſtari· cū ſcilicꝫ in realib⁹ hominis anime nō conſiſtens nequaꝙ felicē ↄſtituat ſeu beatū· audi ſenecam ꝑceptorem egregiū· hūc inq̄t doce beatū eſſe nō quē vulg⁹ vocat· ꝫ cui om̄e bonū ī animo eſt·

XI. CONSIDERATIO

Ndecima puella triſtē illū intuita mox cernit ipſum ad falſaꝫ vmbre obtinendā ymaginē puerili admodū ſtudio laborare Q̄mobrem ipſuꝫ verbis aggreſſa hanc breuiter abſoluit bimenbrē atqꝫ ſufficientē diuiſionē· Tu inq̄t qui ō mūdane felicitatis vt miſer et infelix turbaris carētia· aut veram ipſaꝫ felicitatē exiſtimas aut nō verā· Si nō verā cur ergo cruciaris de falſe carentia· que nata eſt crudeliter fallere et tanꝙ vmbra fugitiua ab origine mundi ſuos amatores fefellit· Porro ſi verā exiſtimas falſum exiſtimare facile conuinceris cum ſit falſa· Hoc eſt em̄ qō teſta² illa perprudens boetiana cōſolatrix que ipſam plane falſam appellat felicitatē· hoc eſt etiam qō clareuallenſis ille claro perhibens teſtimonio· Ve inq̄t filijs hoīnū ab hac felicitate falſa atqꝫ fallaci· Quid in tam ydoneis teſtib⁹ fidē accomodās falſaꝫ dixerim· que velut vmbra tantum vere exiſtens felicitatis· aſcendente ſole iuſticie breuior fit ita ꝙ deſup orto ſuperuenit capitis interioris hominis radioſo lumine eiuſdem ſolis citi⁹ pertranſit et ratōnem felicitatis amittit· Cuius ſiquidem amatores de nōnullis que ipſos in h° mūdo felices conſtituūt gloriantes· tandem teſte ſapiēte ſunt dicturi

quid nobis profuit supbia· aut diuitiarum iactantia qd nobis otulit
transierunt omnia illa tanq̄ umbra Quid ergo· profecto nimiū esse
reor puerile quēpiam aurum gemmas vl' qdlibet aliud· diligenter
tristari si falso auro vl' gēmis falsis aut alio falso quolibet carere
otigerit· Nunc aūt vniuersum gen9 humanū felicitatē diligit· q̄p
pe synonima sunt felicitas et beatitudo de q̄ p̄fata ait cōsolatrix·
Omīs mortaliū cura q̄ multipliciū studiorum labor exercet· diuerso
quidē calle pcedit· sz ad vnū tm̄ beatitudinis finē nititur perueni
re· Igit' filij hominū si de false felicitatis carētia q̄lē mūdanā esse
patuit atqz pxime patebit ip̄os pturbari otiterit puerile qddā pa
ti maifesti9 oprobāt' XII· CONSIDERATIO

Duodecima puella tristem hominem blāda videt atqz mūdo-
sa mundane felicitatis oūersacōne deceptū· ipsumqz temptās
cautū reddere ita ait· O hominū simplicissime cuius familiaritate
potiri queris· cui9 ex carentia a deo grauaris· Mūdane inquies fe
licitatis· Cur ita· n̄ em̄ inq̄s hz amaritudiez ouersatio illi9· nec te
diū ouict9 illi9· Mentiris plane· doct9 quippe es a mendace men
tiri· Porro de amaritudine quā negas infra te nepti mee redarguē
dū relinquo· d̄ tedio vero qd adicis immo qd falso abicis a ouictu
tecū differā· necesse est· quis nāqz sine tedio ei ouixerit cui9 nemo ī
telligit ydioma· Quis nāqz inquies est talis ait qua ex patria ori
und9 qui nō vel ab aliquo intelligi queat· Reuera omnis mendax
hui9 est· atqz ideo mendaci ouiuere tedij habet plurimū· Memini
siquidē quendā pulcre suū de mendacō seruitorem arguisse· Tecū
inquit nescio viuere· vis scire quare· Quomodo scirē tibi cōuiuere·
cū tuū nō intelligā ydioma· Siquidē vsu habes dicere· nō pro ita
Si igit' ita dixeris q̄ nō· intelligā necesse est· Si vero nō protule-
ris pari necessitate q̄ ita· intelligā oportebit· Hic homo proculdu
bio· egregia quadā facetia redarguit· nec dū illuz seruitorem· sed
ei9 poti9 in persona omnem etiā aliam rem mūdosam· Porro mun
danā felicitatē mendacē dicere non est nouum· Id em̄ dudum ama
trix veri· boetiana osolatrix testata ē cū diceret· Hacten9 mēdacis
formā felicitatis ostendisse suffecerit· Quid in mendacē dixerit q̄
non min9 persona q̄uis verū mendosa multo ampli9 inuenit'· vt-
pote que non mentit' arbitrio vt persona potens vel pro tpe verū
loqui· quinimo suo impetuose nature conamine a deo mentiri pna
est vt irratōnali sua potestate ad vnum determinata nullo suo ar-
bitrio valeat nō mentiri· Erit igit' tibi ista nugigerula ydiomate
suo misero semp barbara que celaret si posset tanq̄ suo nomini de-
rogātē oēz ī se recōditā veritatē· Mirū igi' prsus videbi' si adeo q̄
spiā tali ei9 otētabit' barbarismo q̄ tāq̄ nullū ex ouictu tediū sen
serit ip̄i9 ex carētia pturbet'· XIII· CONSIDERATIO·

Erciadecima puella signis euidentib9 dephendit hoīem illuz
tristem mūdanā felicitatē quesisse sibi amicā assumere atqz vt

eum proposito auerteret ita ait. O homo nescis qꝫ viator es. Nescis qꝫ itinere prope incertū vadum mundani pelagi cōstitutꝰ es necdū litus patrie attingisti. Nescis qꝫ te manet periculuꝫ transuadendi. Si igitᷣ mundanam felicitatem amicā elegeris incūbet tibi aut amicā huiꝰ transportare aut ab ipā contra viri decētiam transportari. Si eam tu portaueris nimium erit onerosa. siquidem terrena est in cuiꝰ cōpositione terre grauitas dominatᷣ. Quāobreꝫ viribꝰ deficias atqꝫ ita ꝉ ambo submergamini necesse est aut ab illa si manū forsitā alteri cuipiā porrexerit relictus in periculo solus interibis. Porro si ab ipsa portari forsan malueris te ad sustentandum nimis debilis inueniᷣ quā boetiana qppe cōsolitrix felicitatē fragilem appellauit. Quapropter et hoc pacto idem tibi quod prius malum imminet mersionis. Quid ni immineat. Nam et ipsa te sibi nimis fragili incūbentem velut indignans precipitabit forsitan in profundū. nedū sane extraneū aliqd sed et sui ipsius. etem ipsa vorago est maris magni in qua natare quēpiaꝫ si delectet vix vniqꝫ poterit enatare. nā vti pater ille egregiꝰ clareuallensis protestatur qui immergitᷣ ei ab ea absorbetᷣ. Melius est igitur multomagis amica carere tam fragili tanqꝫ onerosa qꝫ tam grande periculum expectare.

XIIII. CONSIDERATIO.

Vartadecima puella ɔsiderans tristem illum immundanam felicitaem specialiter ob eiꝰ hylaritatē vultus oculos iniecisse vanisqꝫ speciebꝰ iocunditatē ɔsequendi atqꝫ e miseriaruꝫ vndosis fluctibꝰ enatandi occupatū voce alloquitᷣ cōpassiua. Quid inqt queris infelicitatē. Num hylaritatē. Num per eam miserias queris euadere seu erumnas. Horuꝫ nichil felicitate huius consequeris. fateor sane euades miserias. sed quales aut quo pacto. Sic euades profecto qꝫ paruas et manifestas in alias vꝉ occultas plurimas ɔmutabis. Quo vero miseria latentiꝰ fuerit sustinenda. eo grauat vehementius cruciat intollerabiliꝰ vtpote quo de occultis malis neminem habeas ɔsolātem. fateor rursum erumnas euades sed totꝰ erumnarū. medius in excessu earum constitutus. O quantam igitur fiduciam felicitate consequeris. Exilem penitus atqꝫ grauem. duꝫ cor felicis delicatū erumnarum impatiens. eaꝝ absqꝫ consolatore tristissimis excessibus pregrauetᷣ. Deniqꝫ fateor hylaritatem habet felicitas. sed veram minime qꝫuis habeat silatam. Nimirū occulte miserie atqꝫ erumne excessiue. verū cordis gaudium minime patiuntᷣ qꝫuis proscriptum a corde bono gaudium vtrumqꝫ scdm faciē euitescere foris smant. Quid ergo. Num velis huiuscemodi consequi felicitatem. absit dicas necesse est. si tñ ita est vt dictum est. pcedat igiᷣ i mediū pceptor ille iperatorie maiestatis. Seneca nobisqꝫ sua autoritate ctū faciat aut credibile suadeat qd ē dictū Ecce q inqt felices vocātᷣ hoꝝ hylaritas ficta est et grauis fiducia

Eo quidem grauioꝛ qꝛ interdū non licet palam esse miseros·sed in ter erumnas coꝛ ipm excedentes necesse est agere felicem h ille· Cuius ista sententia nedū sua·verū multoꝛum etiam alioꝛum fulta experientia de mundi felicib9 manifestat·qꝛ quidem et si simulato fruātur gaudic·veris tamē hoc doloꝛib9 est permixtū· Num igit' viri tam illustris autoꝛitas atqꝫ experientie multiplicitas nō pote runt sic concludere qꝛ a te excludant īfelicitatis tam misere appeti tū· Pꝛofecto merito poterunt pꝛesertim si sequentiū cōsolatōnum testimonia attendant' que nimirū dictam sententiam declarando de falso potius gaudio seculi hui9 felicibus ostendūt quibus ve ris doloꝛibus saucientur· XV· CONSIDERATIO·

Q Vintadecima igit' puella pꝛemissaꝫ vl' in parte sententiā expli cans ait ad tristem·vt quid tam impꝛouide mundanā tibi desi deras·vt videt' felicitatē matrimonio copulari· Pꝛofecto carnal' est hec copula quā tu queris eiusqꝫ felicitatis labia impudica qui bus deosculandis potiri velles·licet fauo cōpares distillanti·no uissima tamē eius ymmo quoqꝫ et media magis qꝫ absinthium sunt amara·sane quid amari9 est pꝛole qꝫ pꝛoculdubio tibi pariet vxoꝛ hec adultera·Qm̄ inqes· Pꝛofecto nō sancta felicitas aut perpe tua·sed vt indigna materni nominis perpetua infelicitas odigno vocabulo est poti9 qꝫ felicitas appellanda·vt sic matris foꝛsitan binomie nomen alteꝝ soꝛciat'·Nimirum hec filia ceca est ceruicosa ē· furiosa est·suspicōsa est·crudeli liuoꝛe infectiua ē· Deniqꝫ vrenti inuidia cruciatiua est·Siquidē in quadam illi9 clareuallē sis sententia pꝛeclara dictū nomē eius ponitur·descriptōqꝫ suppo nitur cōtinens omnia mala ista amarissima que ipse vna cuꝫ partu eiusdem filie menstruose magne explicando sic ait·Quantam inqt putas infelicitatē hec ipsa tā vana felicitas parit·hic cecitas coꝛ dis·Hic ceruicosus furoꝛ et animositas hic suspitōis·laboꝛ anxi9 hinc liuoꝛis crudele toꝛmentū et cremantis inuidie miserioꝛ qꝫ mi serabilioꝛ cruciat9·h ille· Quis igit' tam insanus tamqꝫ vesanus qui non infelicē partū hui9 pertimescat·aut non pꝛouide feliciter querat dirimi spōsalia infelicia cum matre foꝛsitan iam contracta

Verum si pꝛemissum de ipsius amaritudine testimoniū non suffi ciat·audia' et ali9 pater·Mundana inquit felicitas multis amari tudinib9 est respersa·nouit ille qui dixit risus doloꝛe miscebitur· et extrema gaudij luctus occupat·subito cum non suspicat' in foꝛ tuniū accidit·calamitas irꝛuit·moꝛb9 inuadit·moꝛs intercipit qu nullus euadit· XVI· CONSIDERATIO·

Extadecima puella suspicata tristem illum cum mundana iam felicitate matrimoniū vel clandestinum contraxisse·cupiensqꝫ ipsum efficaci suadela ad celebꝛatōneꝫ diuoꝛcij permonere sic ait Quis tam ignau9·quis tam stolidus·qs tam pꝛopꝛie salutis im memoꝛ qui tristaret' et nō gauderet poti9 de carētia fallacis spōse

aut qui l' habite dep̄hēdēs fallacias ab ea nō desideret p diuorciū separi · Porro tenore p̄ntium vniuersi qui sibi mundanam forsan d̄ sponsarunt felicitatem ip̄am nouerint · nō modo fallacē esse · ꝫ fallacib⁹ poti⁹ malicijs et maliciosis fallacijs abundare · an nō hijs abundet que loyca illa garrula fallacōꝛ inuenit · Illa enim tredecim fallaciaꝝ numero est ɔtenta · Ista vero infinitis fallacijs virū sui zelotipum aggredit seducēdum · Cur igitur eam nō dixerim maliciosis fallatijs abundare · qđ dixisse nō vereoꝛ si etiā in pertransibibi fallaciaꝝ ei⁹ infinitate relicta ꝫmo contrahat ad finitas q̄sdam ip̄i⁹ malicias atqꝫ certas · Cuius nimirū machinacōnes primo poterunt fallacib⁹ dalide malicijs cōparari · Illa etem̄ verbis suis fallacib⁹ sampsonē robustissimum capi excoculariqꝫ p consequens ꝓcurauit atqꝫ ita q̄si dirum virus viro nimis credulo in verboꝛum fallaci dulcedine ꝓpinauit hec autem etiā ab oꝛigine mundi in se credentes fefellit omniqꝫ suo talia ꝓpinat lactea pocula zelatori que ip̄m sua virulenta dulcedine tandem interimāt si non fuerit amaro quodam antidaco cici⁹ ablactatus · Nimirum huius a fallaci eius dulcedine formam foꝛe ablactacōnis magnus ille pater insinuat augustin⁹ · de⁹ inquit felicitatib⁹ terrenis amaritudines miscet vt alia querat felicitas cui⁹ dulcedo nō est fallax hoc autem dicit quasi senserit blandam mundane felicitatis dulcedinē fallacem esse · hinc nāqꝫ et alibi de mundo testatur ꝙ blando⁹ sit p̄iculosioꝛ ꝙ̄ molestus · Rursum cur em̄ dixerim p̄fatam felicitatem maliciosis fallacijs abundare que joab illi⁹ principis milicie seu poti⁹ malicie dolum imitat · Ille siquidē in reg · libro amasam legitur occidisse · dum ip̄m p mentum tenuisset et in signū amicicie salutasset · hec autē etiam suum amasam · id est amasiuꝫ dum ip̄m salutauerit arridendo suiqꝫ ꝓuocarit in amplexum tandē sibi in modosū vti neptis mea prius commemorat absorbet in interitum · Atqꝫ ita sui ip̄ius equiuocacōne miserum illū quem felicē fallaciter denoīnat constituit veraciter infelicem · Sed quis vnꝙ̄ forte inquies audiuit tale aut vidit huic simile vt felicitas infelicē constituat aut miserum faciat · Plane hanc fateoꝛ dubitacōnem absurdam nō esse tamen scito taliter absoluendā · Ecce ista viricida fallere nouit non sui tantum nominis equiuocacōne · verum etiaꝫ p fallaciā quā loyci ꝫm quid et simpliciter solent appellare · Ip̄a quidem vt soroꝛ tetigit binomia est ita sane vt dicta felicitas ꝫm quid alio quodāmodo p̄ congruo magisqꝫ simpliciter infelicitas appelletur · Quid igitur miri si existens infelicitas constituerit infelicem atqꝫ i hūc modum repudiari meruerit · dum sub falso nomine felicitatis se ondERit tam fallacem · ꝫ sunt em̄ que de ista infelici felicitate felix ꝫmo perhibet patris clare vallis felicis recoꝛdationis · Si cui inquit forte videt · in terrenaꝝ rerum affluentia concupita felicitas arridere eo ip̄o ifelicioꝛ ē quo vehemēti⁹ ip̄aꝫ p felicitate āplecti

infelicitatem aut magis immergit' ei et absorbet' ab ea· Ve filijs hominum ab hac felicitate falsa atqꝫ fallaci·Hec ille de illa cuiꝰ puncta sentencie si diligenter retuleris ad pmissa·singula singulis rñdebunt·atqꝫ ita talia repies contra mūdanā illam felicitatē testimonia·ꝙ ipi eidēꝫ libellū repudij dare si deferas·stultissimꝰ hominum comprobaris· XVII·CONSIDERATIO·

Ecimaseptima puella volens declarare ꝙ mundana felicitas suum p amplexuꝫ nō mō filijs hominum vt premittitur ve inducat·verū etiā hominum filiabus atqꝫ ipsius precipue spōse dei sic ait·sermonem dirigens in cōmune·O ꝙ̄ improuide psona quis mundane felicitati amplexū exhibet tanꝙ̄ socie vel amice·Aut em̄ illa velut contempnens illo se auertit ab amplexu·et sic confusaꝫ reliquerit exhibentem aut forte qd̄ deteriꝰ est etiā ipa in exhibentem viceuersa stringit amplexum·Cur aūt homo deteriꝰ·Profecto psona que id desiderat·quid aliud appetit ꝙ̄ ante partū in se perimi siquē habeat nobilissimū cōceptuꝫ· Nimirū sponsa dei illa quā fecit ipe in adiutorium simile sibi·mēs scilicꝫ humana ad ymagiēꝫ et similitudinem dei facta·vtiqꝫ et ab eo ac in adiutoriū sibi spiritualem partū nobilissimum ꝓcreandi·Hec p ipm patrem pulcherrimum ipa quoqꝫ pulcra nimis nonūꝙ̄ velut infantulū intellectualem pucherrimū verbū concipit ptu sacranda diuino·Verꝝ quemadmodū magnꝰ ille ambrosiꝰ qui dicens·nō omnes sunt sicut maria vt dum concipiunt·verbū piant·sunt aūt que abortinum excludūt verbū anteꝙ̄ piant·Ita quoqꝫ et sponsam altissimi diuinitꝰ impregnatam illa mundana felicitas si forsitan ei fuerit familiarius sociata ꝺ facili faciet abortire·ptu illo diuino eiꝰ miserꝝ p amplexum suffocato·sollicitudo·nāqꝫ seculi et fallacia diuitiaruꝫ dicte essenciales felicitati suffocant verbū·O quale verbū·O verbū cuius·verbū bonum et suaue·verbū vite·verbum ens altissimi·caste generatōnis ꝓductōne·Heu heu ꝙ tā alta ꝓgenies ꝓ infelicis felicitatis societate sic pditur·sic miserabiliter suffocat'·Restat ꝓinde vt audiat sponsa dei veri salomonis in iudicō cōstituta·filiꝰ tuus mortuus est·Restat quoqꝫ exinde vt merito cōmoueant' omnia viscera eiꝰ·O q̄ntus luctꝰ q̄ntus ve dolor eā manet orbatam ꝓle magnifici germinis·Rachel ista ꝓlem ploret necesse est nec velit consolari·qꝛ nō est·Quis igit' tā infelicē mūdane felicitatis āplexum deinceps non horreat·quo infans iste deiformis exultās in vtero ante pfecte iocūditatis solacia que pstaret·pfocatur in ortu qua extincta ꝓle piter cū illa oīa bona pn̄e hereditatis nunꝙ̄ recupanda forsitā amittūt'·lōge igit' absit illa felicitas tam infelix que societatis sub spē in dei spōsam stringit amplexū eiusqꝫ tali pacto ꝯceptū extiguit adeo grosū XVIII·CONSIDERATIO

Ecimaoctaua puella ad tristē sic ait·quomō de carētia seu eiꝰ ob amissionē qs tristabit' qd̄ nociuū est ymmo qūo potiꝰ non

gauderet si malū ē et nociuū· Sȝ q̄d ꝓfecto felicitatē mūdanā hr̄e ꝓculdubio p̄stat hn̄ti nō modicū nocumēti· Ip̄m etem̄ hn̄tē faciat plane negligere aut negligēter querere· Verū bonū atqȝ summum expiētia a testāte· Quis em̄ hoꝝ quēpiā q̄ mūdana gaudere visus est felicitate vel aliq̄n cū ap̄lo dixisse recordat᷑· cupio dissolui et esse cū xp̄o· Vti quidē ecōtra mala q̄ nos hic p̄mūt ad deū ire ꝯpellunt· aliāqȝ vitā vere felicē et oīs infelicitatis miseriā finiētem ꝯsiderare et querere faciūt· XIX· CONSIDERATIO·

Ecimanona puella ad tristē ait· nōne admodū cōsolatoriū debet esse· carere signo damnatōnis ꝑpetue· Sȝ quis est q̄ ābigat felicē esse ī hoc seculo ꝑpetue miserie signū esse· qd̄ ꝓfecto signuȝ vl̄ nūq̄ vl̄ raro fallit· Vtiqȝ sic est iuxta cōmune ꝓuerbiū illd̄ quo dici solet· ꝙ nemo duo regna celoꝝ hr̄e poterit· vnū videlicȝ hic et reliquū in futuro· audi venerabileȝ jeronimū Difficile inq̄t īmo impossibile est vt et p̄ntib⁹ et futuris q̄s fruat᷑ bonis· vt et hic vētrē et ibi mentē impleat· vt d̄ delicijs ad delicias trāseat· et ī vtroqȝ seculo sit beat⁹ vt interra et in celo appeat gloriosus· vn̄ et ille sanct⁹ job mūdana quorūda felicitate expoīta de ip̄is sic ꝯcludit ducūt ī bonis dies suos et in pūcto ad inferna descendunt· Dices forte īcōueniēs ē hoc testioniū qd̄ de solis impijs dictuȝ esse ꝯstat Sȝ sic dicenti dici p̄t q̄d de teip̄o dices· Num meminis ꝙ nescit hō an odio vl̄ amore dign⁹ sit· q̄s igit᷑ te securꝝ faciet n̄ te esse adhuc de numero impioꝝ· Quapropter et tu quidē merito de mūdane felicitis carētia gaudere poteris tāq̄ de ei⁹ carētia qd̄ vl̄ impijs signū est eterne dānatōis· XX· CONSIDERATIO·

Icesima puella tristi sic loq̄tur· Mi frater· hiem citra patriam in exilio cōstitutū tēdentēqȝ ad ip̄am p̄riam ḡtam delicōsam oībus bonis copiosam· aut quēq̄ de summis statib⁹ ambiētem vix posset magis aliq̄d ꝯsolari q̄ signū aliqd̄ nedū ꝓbabile· sed vix vnq̄ fallibile ad p̄riam hui⁹ ꝑueniēdi· aut statū illū summū ꝯsequendi· esto etiā ꝙ signū illd̄ ꝫm sui absolutā rōnem foret ꝓ breui tp̄e admodū tediosum· credo fateri quēlibȝ ita esse· Sȝ q̄d· ecce carere aut priuari felicitate mūdana esseqȝ mūdanoꝝ hoīm iudicō h⁹ in exilio īfelicē· signū ē vix vnq̄ aut nūq̄ fallibile declinādi terrā illā tenebrosaȝ et optā mortis caligīe· ꝑueniēdiqȝ ad p̄riaȝ claritatis eterne· p̄riam ḡtā· plenā delicijs· in q̄ de⁹ se diligētib⁹ p̄parauit· que nec ocul⁹ vidit· nec auris audiuit· nec in cor hoīs ascēdit· in qua p̄ria stat⁹ īhabitāciū esse dinoscit᷑ oīm bonoꝝ aggregatōe ꝑfect⁹· stat⁹ btīfic⁹· statusqȝ pacific⁹· toti⁹ humani desiderij ꝯpletiu⁹· Sicqȝ dictū signū extēdit se ad significādū assecutōȝ summi status· Vn̄ hoc· Profecto diuinā ꝑ misericordiā hoc ꝓbat᷑· Si em̄ diuina iusticia quēq̄ habere duo regna celoꝝ nō patit᷑ hic videlicȝ et infuturo· vti prius meā dixisse memini ꝯsodalē· pi rōe nec dīna misericordia eūdē hominē cristianū hic et ī futuro miserū eē pacie᷑

an non quanta est diuina iusticia ad felices hui9 seculi condemnā dum. tantam esse concesseris diuinam misericordiam ad miseros in hoc seculo saluandum in futuro. Ut contrario felicib9 de miseris affirmem9. ducunt in malis dies suos et in puncto ad celestia re-gna ascendunt. Nec obstat quorundam mala vita plena miserijs q̄ videntur esse miseri hic et in futuro. Nempe quod predictuȝ est de veris intelligitur cristianis. non de infidelibus vel hereticis siue scismaticis. hij nanqȝ qualiter exeant hac de luce diuino arbitror indicō relinquendum. Sufficit autem ꝙ teneat regula de veris cri stianis quibus loquor qui non ob aliquam heresim decesserint ob-stinati. et quid miri si in illis fallat regula antedicta in diuina mi sericordia fundata. cum tales vel ipi misericordie presumptuosius innitantur. vel ab ipa se prorsus auertant. vtpote desperati. Ali-ter nempe non reor fallere aliquatenus regulam prius dictam. Qm̄ vlterius regulam per ipam diuinam iustitiam clare liquet ve ram esse. Quippe nemo est qui ambigat iustum esse deum. Iustus vero quomodo esset cum ſm cursum seculi pijs impij feliciores no scātur. nisi ipis pijs pn̄s ifelicitas future vite felicitatē ipos debe re oseq̄ euidēti9 pmōstraret vtpote q̄b9 i ista vita miseris exn̄tib9 largitor bonoꝝ oim. aliud i vita alia meli9 reseruauerit. Siquidē de pioꝝ miseria dicit ipe apl9 paul9. om̄s qui pie volūt viuere in xp̄o psecutiōȝ patient². De ipioꝝ vo pn̄ti felicitate ꝓpha jere. hūc in modū oquerit². Quare via ipoꝝ ꝓsperat². bn̄ ē omib9 q̄ preuari cātur et iniq̄ agūt. plātasti eos et radicē miserūt. pficiūt et faciūt fructū. ꝓpe es ori eoꝝ et lōge a renib9 eoꝝ. Similiter oqueritur sanct9 job. Quare inq̄t ipij viuūt sublimati sunt ofortatiqȝ diuitijs semē eoꝝ pmanet corā eis ꝓpinquoꝝ turba et nepotū i ospectu eo rum dom9. eoꝝ secure sunt et pacate. et nō est vga dei sup illos. e-grediunt² quasi greges puuli eoꝝ et infātes eoꝝ exultāt lusibus tenēt tympanū et citharā. et gaudēt ad sonitū organi. De hijs eti-am loquit² sanct9 dauid. dextera inq̄t eoꝝ dextera iniq̄tatis. quo-rū filij sicut nouelle plātacōs i iuuētute sua. Filie eoꝝ oposite cir cumornate vt similitudo tēpli. Promptuaria eoꝝ plena eructan-cia ex hoc i illō. Oues eoꝝ fetose abūdātes i gressib9 suis boues eoꝝ crasse. Nō est ruina macerie neqȝ trāsit9. neqȝ clamor i plate-is eoꝝ. Beatū dixerūt populū cui h̄ sunt ꝛc. Hn̄t ergo bōi cristiani ipa sua pn̄ti ifelicitate seu mūdane felicitatis carentia signum effi cax sperande felicitatis in futuro quemadmodū felices in hoc se-culo signum habent damnacōnis eterne. de quib9 eoꝝ prius de-clarata felicitate temporali ipse sanctus job concludit dicēs. Du-cunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Iusto igitur dei iudicō vide² hec facta diuisio. vt hij q̄ pie vixerīt felici tate ea careāt que in terra. hij vo q̄ felices fuerint careāt ea q̄ est in celo. Nimirū hāc diuisionē inter eos glosa q̄dā egregie maifestat

ſpẽmq₃ bonoꝝ xp̄ianoꝝ ĩfeliciū ĩ p̄nti ſimiliter inſinuat ita dicẽs Ne ĩdignemini ſi mali ĩ mūdo florẽt ſi vos patimi· q₂ nõ ẽ xp̄iane dĩgtatis ĩ tp̄alib⁹ exaltari· ſ₃ poti⁹ dep̄mi· mali nihil h̄nt in celo· vos nihil ĩ mūdo· ſ₃ ſpe illi⁹ bõi ad qđ tẽditis q̄dq̄d ĩ via ɔtingat gaudere debetis· nihil ẽ vnde doleatis· vñ dubitetis· h̄ illa gloſa Boni igit² xp̄iani triſtari nõ h̄nt ſi ea felicitate careãt q̄ ſue nõ con gruit dĩgtati· q̄nĩmo ɔſolari poti⁹ gaudeãt ſalutis ſue ex ſigno tã p̄claro iux̄ doctrinã ap̄licã· ſpe gaudẽtes iuſte dei diſpẽſatõi ĩ hac p̄te ſecuri⁹ ĩnitẽtes· nã et ille hugo regularis eadẽ ĩ materia ex hu ius diſpẽſatõe diuina ſue ſumit ɔſideratõis fortiſſimū argumẽtum

XXI· CONSIDERATIO·

Iceſimap̄ma puella ĩ mediū p̄cedẽs taliter ẽ locuta· O frater mi q̄d poſſ₃ eẽ adeo dulce q̄ p̄mixtū felle nõ reddere² ĩſipidū quo etiã pacto ſine triſticia ei⁹ carẽtiã q̄ſq₃ amator dulcedĩs pate= ret²· Nūc aūt expertos latere nõ autumo q̄n mūdane felicitatis meli tractū multiplicis q̄dẽ felle amaritudinis ſit p̄mixtū· audi exptū illū boetiū ſup h° admiratẽ· Q̄m multis ĩquit amaritudĩb⁹ hūane felicitatis dulcedo reſp̄ſa eſt· De q° loquens et q̄dã ĩnnoc· ſic ait mūdana q̄ppe felicitas m̄ltis amaritudib⁹ ẽ reſp̄ſa· nouit ille q̄ di xit· riſus dolore miſcebit²· ĩgit² fr̄ dignū p̄rſus reputo vt eiuſdem carẽtia ſine triſticia patiaris·

XXII· CONSIDERATIO·

Iceſimaſcđa puella poſtmodū ſic ait· fr̄ mi Cur triſtaris· Quis tã ĩſipiẽs cui ñ eſſ₃ ɔſolatoriū ab ĩnq̄eto malo ſupportari· Vis aūt ſcire q̄d ĩnq̄etū malū duxerim appellãdū· p̄fecto p̄rſus ĩ q̄etū malū mūdanã felicitatẽ eſſe ſcito· An nõ crederes mg̃ro ĩmpatorie maieſtatis Senece dico illi illuſtri q̄ ſic ait· Res ẽ ĩnq̄eta felicitas ĩpa ſe exagitat mouet cerebꝝ nõ vno genere alios ĩ aliud irritat· hos ĩ potẽtiã· alios ĩ luxuriã· hos ĩflat· hos mollit· et totos reſol uit· h̄ ille q̄re ab hac tã ĩq̄eta ſupportari ɔſolatõi nõ modice depu tandum·

XXIII· CONSIDERATIO·

Iceſimatercia puella triſtẽ ſic alloq̄t²· Aduerto fr̄ q̄ ſine omni miſeria ſola velles felicitate gaudere et ĩ ea laſciuire· Sed re uera vñ ſic miſeriã fugere p̄rſus cogitaſti· ĩnde poſſes miſeriã ĩcur rere g̃uiorẽ· Cur ñ poti⁹ te ɔſideras fore xp̄i militẽ· ſi tñ exiſtis cri ſtiã⁹ nẽpe milicia ẽ vita hoĩs ſup terrã· ĩd ẽ q̄nto tp̄e ĩcola fuerit ĩ terris eccleſie militãtis S₃ q̄d· Profecto miſerrimos ſcias eſſe mili tes· q̄ felicitate ſua ɔtẽti vacãt otio· delicijs dediti· q̄ nec tp̄ali ex= ercitio vſum armoꝝ h̄nt· nec ſp̄ūali bello ſunt apti· p̄ arma iuſticie vtutis dei quantum ad vtrumq₃ ĩbertia torpeſcẽtes· Vis aūt ſcire q̄ felicẽ p̄ntis tp̄is ɔſeq̄tur hac ĩ p̄te malū vere miſerie· Audi ſene cã illū· felicis recordatõis· Miſeꝝ ĩquit te reputo q₂ nūq̄ fuiſti mi ſer trãſiuiſti vitã et nõ ĩueniſti aduerſariū· nimis fuiſti miſer miſeroſ reputo q̄ nimia felicitate torpeſcūt· ĩd aut l̄ q° ad vnū gñ⁹ pugne et militie pat₃ exẽplariter in militib⁹ regni cuiuſdã quondã gloſ

Hij nimirū exquo regnū illō· et īcole vident² quidē pl⁹ regnis a-
lijs tpali felicitate abūdasse adeo ībercia torpescebāt q̄ impugna
tōis tpe inuēti sunt corda pdidisse· res quoq₃ et honores ac nulli-
us ṽtutis extitisse· necnō et eādē plagā digne meruisse· Quippe in
mūdano p̄lio merito amittit ṽtutē fortitudinis militaris q̄ in spūa
li p̄lio ab hoste īpugnat⁹ negligit assumere arma iusticie diuine ṽ
tutis· vñ et factū est vt dicti incole otra tria spāliter vitioꝝ gene
ra qb⁹ ī sua torpescēte felicitate p̄ alijs natōib⁹ deliquerāt· vide-
lic₃ otra ipoꝝ maximā supbiā ɔfusibili ꝓsus huiliatōe· otra eo-
rum auariciā reꝝ suaꝝ q̄si oīm violēta spoliatōe· et otra ipoꝝ ex
quisitā luxuriā· et ei⁹ signa vbiq₃ depicta turpissime· suaꝝ vxoꝝ
et filiaꝝ sanctimonialiū quoq₃ ac virginū aliaꝝ abusu miserabili
et defloratōe ĝuiter nimis sunt puniti· Qui tñ euēt⁹ felicitatē ipo
rum interrūpens et ad sui recognitōnem eosdē deducēs ad eternā
eos felicitatē disponere poterit deo nō puniēte bis inidipsum·

XXIIII· CONSIDERATIO

Icesimaq̄rta puella ꝓcedēs ī mediū tristē p̄ miseria sic ē allo-
cuta· Timeo· o amice q̄ ad ea que audisti verba sororis nr̄e
cū illo boetio diceres si auderes· specōsa q̄dem ista sunt oblitaq₃
rethorice ac musice melle dulcedinis tm̄ cū audiunt² delectāt· sed
miseris maloꝝ altior sensus est· Itaq₃ cū h̄ aurib⁹ insonare desie-
rint insit⁹ animū meror p̄guat· et ita est forsan vt diceres q̄obrem
ꝓfundiora si potero et expssiora remedia necesse est introducaꝫ·
Jtaq₃ o amice q̄so attēdas ꝓpensi⁹ ṽba mea· Si cares nūc illa tātil-
la felicitate aut semp etiā antea caruisti· aut q̄nq₃ pri⁹ felix fuisti
quoꝝ priore posito atq₃ hoc appoīto· q̄ vt boetiana quedam ꝓsa
dicit· in oī aduersitate fortune infelicissimū gen⁹ infortunij est fu
isse felicē sequit² plane q̄ nūc bonū est tibi pridē felicitate caruis-
se magis q̄ felicē extitisse· verū si illi⁹ p̄teritā carētiam dicta ex cā
bonā censueris restat vt et p̄ntem ames tanq̄ bonā· Soror em̄ alte
ri⁹ est simillima sibi· Hec nimirū ad h̄ valet vt illō de quo dictuꝫ ē
infelicissimū· post hac gen⁹ infortunij· nō incurras carere felicita
te si otingeret aliq̄n· Qd̄ si obicias q̄ hoc forsitā nō otinget· Pro-
fecto ī fallar decipis· nā et si nō otingeret hac ī luce qd̄ tñ dubi
um esse· hoc ipo certi⁹ otingeret post hāc lucē vbi edatis flamme
cruciat⁹ felicitatē sibi p̄uiā in infelicissimū gen⁹ miserie vl' ad tē-
pus purgatoriū si nō etiā absq₃ termino ɔmutaret an nō ita cēseas
nō misero lazero· sed illi poti⁹ epl'oni cōtigisse quē sepultū in in-
ferno dixisse quondaꝫ memineris· q̄r crucior ī hac flāma· Porro si
añ p̄ns aut sp· aut q̄nq₃ felix fuisti et infelicissimū illō gen⁹ infor-
tunij nūc causeris· illa saltē te monet gaudēdi racō q̄ p̄sertim hic
p̄terita infelicitate inducta peccamīa tollerabili⁹ luēs infelicissi-
mi illi⁹ gen⁹ infortunij nō te grauet ī suo ĝdu potōri· Nēpe gen⁹
illō spēs ɔtinet ĝduū diuersoꝝ c⁹ error nouissim⁹ sp peior ē pore

XXV·CONSIDERATIO·

Icesimaqnta puella d tristicia hōis sup carētia mūdane felicitatis qrulātis plurimū admirata sic ait. Quez sane mentis rei magis anxie carētia ɔtristabit². Porro mūdana felicitas ꝙ sui carētia magis anxia de cui⁹ anxietate plurima. Boetiana illa ɔsolatrix sic testa² dicēs. Quis ē inqt tā ɔposite felicitatis vt nō aliq ex pte cum status sui qualitate rixetur. Anxia enim res est humanoꝝ condicō bonorum · et que vel nunquam tota proueniat · vel nunquam perpetua subsistat. Huic census exuberat · sed est pudori degener sanguis · hunc ipsa nobilitas notum facit · sed ipsa angustia rei familiaris · inclusus esse mallet ignot⁹. Ille vtroqz circūfluus vitam celibē deflet · ille nupcijs orb⁹ liberis · alieno cēsum nutrit. Aliuf ꝓle letat⁹ filij filie · ve delictis mest⁹ illacrimat · jdcirco nemo facile cū fortune sue ɔditōne ɔcordat. Inest em̄ singulis ꝙ inexptus ignoret expt⁹ exhorreat. Adde ꝙ felicissimi cuiusqz delicatissimus sensus est · et nisi ad nutū cūcta suppetāt oīs aduersitatis insolens minimis q̄busqz ꝓsternit² · adeo p exigua sunt que fortunatissimis beatitudīs summā detrahūt. qs ē ille tā infelix q̄ cū dederit īpacie man⁹ statū suū mutare nō optet · liquet igit² ꝙ sit mortaliū reꝝ misera beatitudo q̄ nec apud eq̄nimos ꝑpetua durat nec anxios tota ɔlectat. h illa ɔsolatrix. Ad ɔtēptū mūdane felicitatis egregie ꝓuocās et iclinās.

XXVI·CONSIDERATIO·

Icesimasexta puella tristē q̄rulātem duplici questiōe aggreditur et ɔcludit ɔtra eū. O inq̄t cur vt infelix de miseria turbaris · quomō de felicitatis carētia querularis. Vtrūqz hoꝝ caret penit⁹ rōe. primū q̄dē cū nō sis añ miser ꝙ turberis. Audi illā boetianam ɔsolatricē de hoc loquētem. Adeo īquit nihil est miseꝝ nisi ɔputes ɔtra ꝙ btā sors oīs ē eq̄nimitate tolerātis. s̄m quoqz ex eiusdē verbis colligi² · quō em̄ carētiam felicitatis qs querit² iaz secū habēs felicitatez. Sz ecce boetiana illa ɔsolatrix ad vniuersos filios hominū sic exclamat. Quid īquit. O mortales extra petitis ītra vos positā felicitatē. error īscitiaqz ɔfūdit. ɔfūd¹ inq̄t error nimiruz hoc ɔuincit ꝙplurimos ḡuiter errare in via moꝝ.

XXVII·CONSIDERATIO·

Icesimaseptima puella tristē p̄ miseria sic alloq̄tur. Nū audisti vel q̄nqz ꝙ expedit nōnunꝙ miseꝝ esse felicitate nimia carere Cur ergo carētiā ei⁹ q̄reris. Nā si q̄nqz expediēs ē. elige ꝓpter certitudinē vt sit mō. ne forsitā in futuꝝ nō ɔtingat. jmmo gaude poti⁹ qz id mō ꝑsto ē qd̄ expediēs. quo sp carēs miser est. jtidē ɔsideres quid hac ī pte ꝑclar⁹ ille īperatorie maiestatis p̄ceptor. Seneca scz locut⁹ est. Miseꝝ īquit te reputo. qz nūꝙ fuisti miser transiuisti vitā et nō īuenisti aduersariū. nimis fuisti miser. miseros reputo qui nimia felicitate torpescūt. h ille. Tu vero forsan tacitus remurmuras inq̄ens ī corde. miser fui vsqz in hāc horam. sufficit et

satis ē· O si vł in ātea felix essem· O si miseria deinceps carerē· Sed vide q̄d cogitas· vide q̄d optas· vide malū qd te seq̄ret si cor tuū qd desiderat asseq̄ret· Nimia siq̄dē felicitate torpesceres· torpore d̄ flueres· perires defluendo· XXVIII· CONSIDERATIO·

Icesimaoctaua puella ad tristē sic locuta est· Queso attendas illd̄ tullianū· cur inq̄t eā rē tā studiose curas q̄ tibi multas dabit curas· Forte dices· q̄ nā est res ista· pfecto res psus huiꝰ felicitas est mūdana q̄ curis vtiq3 est plena· Nōne quos hec i mūdo felicōres pdicamꝰ maximis curis et solicitudinibꝰ subcūbere videmꝰ· vñ hec illis· Profecto q2 q̄ mundi sunt curāt· nō q̄ ihu xpi· Ecce q̄d dicit egregiꝰ ille gregoriꝰ· Ille inq̄t huius mundi veraciter mala sentit q̄ eiꝰ bona hyāter appetit· Mala inq̄t sentit· Que nam mala· cte timores nocturnos dulcē somnū itercipiētes· qd̄ quidez malū est sollicitudinū et curaꝝ tumultꝰ q̄etam dei i corde māsiōꝫ pturbātes seu vastātes· qd̄ peiꝰ ymmo pessimū est queādmodū ecōtrario idē ait greg· Scti viri· q2 nihil hꝰ mūdi appetūt młtis pcul dubio tumłtibꝰ i corde priuāt XXIX· CONSIDERATIO

Icesimanona puella ad tristē de ipa mūdana felicitate de cuius carētia querulat sic loq̄tur detrahēdo· Hec inq̄t et si per grauiū vicōꝝ pctā nō occideret tñ v̄tutis egestatē induceret· Vnde elige qd̄ malueris e duobꝰ v̄tutē aut felicitatez· ambo nāq3 sił ɔciliare pdifficile ē aut forsan impossibile· Vide tullianā rethoricā quale similiter cadētis exornatōis exemplū posuerit· hōiem inquit laudas egētem v̄tutis abundātem felicitatis· Porro felicitati v̄tutem haut dubiū p̄eligendā esse nemo nō psus exps rōnis dubitare pmittit· Audi p̄fate rethorice sniam elegātem· Oīs inquit bñ viuēdi rōnes i virtute sunt collocande· ꝓpterea ꝙ sola v̄tꝰ in sua ptāte est· Oīa p̄ter eā subiecta sunt sub fortune dñatōe· hec ille· s3 et v̄tꝰ multo feliciorē ɔstituit ꝙ mūda na felicitas inquātuz p eam excellētiꝰ ꝙ p felicitatē mūdanā oīa habent in q̄bus consistit mūdana felicitas put liber quidā de amore v̄tutum cōpoitus pulcre manifestat· XXX· CONSIDERATIO·

Ricesima puella satis puecta et artis physionomie ñ ignara in tristis vultū intēdēs ipm suo subtili iudicō dephendit aīm habere puerilē et nūquid nō ad puerilē spectat aīm de reꝝ carētia mimaꝝ pturbari queādmoduz puerum de pomo pdito aut de troco quo ludere ɔsueuit· S3 q̄d· nōne illū ex angusta mēte btm Anthoniū h̄ mūdana tāꝙ celestē et quasi de sublimi pspicietem dixisse nouimꝰ· Nemo cū despexerit mundū reliquisse se arbitret ingentia· quasi diceret· immo pua et mima· ipm ergo tristē iuxta aīmi sui puerilis ɔditōnē ɔsolās sic ait· Q̄ūo ē fili mi ꝙ turbaris· nōne hēs qd̄ hijs quoꝝ carētiā deploras młto meliꝰ ē· noui ꝙ cepisti duas auiculas q̄s cardueles appellāt· puulas q̄dem s3 pulcherrimas Dicas mihi forte ꝙ hac i nocte te cepisse somniaueris et pinde fueris

admodū ɔſolat⁹. Sȝ aduertas vigilāter et adhuc eaſdē inuenies vigilādo. Vbi inqes. certe in cauea mētis tue ſic īcluſas ꝙ eas niſi volueris ꝓdere nō valebis. Que nā inqes ſunt hee auicule carduelles puule. et tā pulcre forme. ꝓfecto deiformes ſunt potētie intellect⁹. ſcȝ volūtas diuine volūtati ɔformate. an nō hee potētie auicule tales carduelli merito poterūt appellari. Sic ꝓ certo. Intellect⁹ nāqȝ nedū a ſolis ort⁹ cardine et vſqȝ terre limitem. ſeu queqȝ mūdi climata nouit ꝑtrāſire. verū etiā citiſſimo volatu ſe ſubleuat in alta ita vt ipām celi ſummitatē ſupaſcēdat ad eū quidē ꝑtingēs qui celo altior veraciter p̄dicat². ſecūqȝ ɔducit ſociā volūtatē que expſſi⁹ carduelli formā hn̄s amore rubēs capitis ī facie penes anteriora ſua attēdenda. queqȝ vna cū ītellectu roſtri exiſtit ꝑ acuti quo fit vt ſimul xp̄o p̄ aſpitate paſſionis tanq̄ carduo inſidētes. nedū ꝓ ḡnulis donoꝝ ei⁹ ſeu v̄boꝝ ſemib⁹ ad refectōeȝ colligēdis impingūt. verū etiā ad intimā ipi⁹ diuinitatē vſqȝ ꝑtingūt. Quaꝝ auiculaꝝ ſolatō vtiqȝ muſicaꝝ ſuauiore oī alia modulatōne muſica pfruēs miꝝ ē ſi te res aliq̄ p̄ſertim de hijs mīmis poterit ꝑturbare. qn̄ excellētiorib⁹ te p̄ditū poti⁹ arbitrari deberes. ſimile em̄ hoc eſſȝ ac ſi magn⁹ q̄ſq̄ impator et maxim⁹ ī diuicijs de vni⁹ oboli ꝑditōe forſitā quereretur.

SECVNDVM CAPITVLVM CONTINENS CONSOLATIONES SVPER CARENTIA MVNDANE PROSPERITATIS ET SVPER ADVERSITATE.

Cōo poſt p̄miſſa triſtis ſecūd⁹ mūdana carēs ꝓſperitate aduerſitate v̄o plurima nō carēs ad ſupraſatā dn̄am ɔſolatricē ꝓpi⁹ accedit eiqȝ ꝓ remedio ɔn̄do cās ſue triſticie manifeſtat. At illa etiā ſibi ɔpaciēs d̄ comitātib⁹ ſe puellis. xviij. aduocat eiſqȝ ſerioſi⁹ iperat q̄ten⁹ ɔſolatōi ipi⁹ fideli⁹ intēdāt.

I. CONSIDERATIO.

Rima igit² puella mādati hui⁹ executrix ſic triſtē alloq̄tur q̄rulosum. Cur inq̄t. o bōe amice oculi tui madēt p̄ triſticia. Cur querularis de ꝓſperitatis carētia. neſcis ꝙ nō modica eſt ɔſolatō magnis et inſignib⁹ pſonis aſſīl'ari iparūqȝ ɔdicōnib⁹ et ḡuib⁹ dum mō vicioſe nō ſint ɔformari. Quippe q̄ dign⁹ haberet² cū rege magno et regalib⁹ pſonis veſtē ex cauſa honeſta lugubrē deferre h⁹ quidē ſapiēs mallet cuȝ hui⁹ digorib⁹. q̄ ſtola iocunditatis indui cū plebeis nulla pollētib⁹ dignitate. Sȝ q̄d. nōne rex regū xp̄c dei fili⁹ veſte aſpſa ſanguine vt iohānes teſtat² ceteriqȝ electi dei conſimili aduerſitatis aſpitate īduti fuere. viaqȝ arta et aſpa qua poſſent celos penetrare poti⁹ q̄ via lata ducēte in ꝑditōeȝ inceſſere. Profecto ſic. Audi d̄ hoc magnū patrē. dn̄m inq̄tihm legim⁹ doluiſſe. fleuiſſe obprobria et ɔtumelias ſuſtinuiſſe ex itinere fatigatū fuiſſe. ſputa. flagella. crucē ſuſcepiſſe. nūq̄ tn̄ legim⁹ eum riſiſſe nec in p̄nti ꝓſpatuȝ fuiſſe. Hinc plane hic ī ſpe gaudēt oms electi

cū cepint aduersitatib9 mūdi fatigari. et nullis ei9 ꝓsperitatibus fallaciter dcipi sciētes ꝓculdubio ñ aliā viā supesse p quā possint celos penetrare. Hinc est ꝙ et idē dñs ait discipulis suis. bti estis cū maledixerint vobis hōies et ꝑsecuti vos fuerint et dixerit oīe malū aduersum vos mētiētes ꝓpter me. gaudete in illa die et exultate. ecce eñ merces vr̄a multa est in celo. h pz ille cuius p sniam edoceris si de electoꝝ numero esse volueris. ꝙ nō doleas tpe aduersitatis vel ꝓpter carētiam mūdane ꝓsperitatis.

II. CONSIDERATIO

Ecūda puella ad tristē sic ait. bōe amice video ꝙ te fallt ꝓpriū iudiciū et cōe multoꝝ q̄ in ꝓsperis gaudēt et tristāt i aduersis q̄ si sano regerēt iudicō ɔtraria ɔcluderēt. nā sancti et puri ac p dñs exñtes bōi iudicij mag̃ gaudēt i aduersis ꝙ̄ gaudeāt i ꝓsperis. nēpe ꝓspera seducūt et aduersa ad celestē pꝛiam feliciter ɔducūt. ꝓspera itaqꝫ sunt plurimū formidāda et eoꝝ carētia ē optāda Audi ieronimū p̄sbiterū vota inq̄t nutricis mee nūꝙ̄ mihi eueniāt. que supple optat ꝓspa q̄ cedūt i ḡuamē. Audi egregiū virū gregoꝛiū. magis inq̄t ꝓspitatis sublimitas ꝙ̄ necessitatis aduersitas ḡuabit. Qui rursum dicit ad ꝓpoitū vbū digne ponderandum infra p vnā de soꝛoꝛib9 meis recitatū.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad tristem sic locuta est aduerto o amice q̄ ob aduersitatē turbaris ꝙ esuris. aut ꝙ sitis. elige ergo vnū e duob9 vl' hoc ꝙ puꝝ sumēdo nocituꝝ nō timeas. vl' hoc ꝙ tanꝙ̄ venenū sine multa ɔtrarij admixtōe absqꝫ moꝛtis piculo sumere nō p̄sumas. Que nā inq̄es sunt ista. ꝑfecto pꝛimū ē aduersitas q̄ pura raro vel nūꝙ̄ inducit piculū. secūdū ē ꝓsperitas quā sine mlta aduersitatis admixtione gustare valde ē piculosuꝫ. vis hui9 rei hr̄e testimoniū. Audi pꝛimo magnū pꝛem. Nemo inq̄t ḡtulet homi qui ꝓsperat in via sua cui9 peccatis deest vltoꝛ et adest laudatoꝛ. maioꝛ ira dñi est. irritauit ei dñm pctōꝛ vt ista patiat. id est vt correctōnis flagella nō patia. Audi scdo egregiū dñici gregis pastoꝛē gregoꝛiū loquoꝛ. Manifestū inq̄t pditōis iudiciū est qñ affectatis iniq̄tatib9 subsequēs fauet effect9 et nulla cōtrarietas impedit q̄ mēs ꝑuersa ɔcepit. h greg̃. ecce ergo q̄ṅo peccatoꝛes sumētes delectamētū ꝓspitatis multū indigēt bona admixtione aduersitatis

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella ad tristeꝫ sic loq̄t. o bō siq̄d mali hꝫ aduersitas pl9 mali hꝫ ꝓspitas i illa ei malū pene q̄d ē min9. In ista vero ē attendere malū culpe q̄d ē mai9. Audi os aureū. Nouerca iq̄t virtutis ꝓsperitas btūlis suis sic applaudit vt noceat et ifelici successu sic i via foꝛtunatos obsequi. vt i fine pniciē opet. diuinis suis ab inicio pꝛopinans dulcia et cum inebꝛiati fuerint letale vir9 miscet. et q̄d deteri9 est quo spē sui clarescit ampli9 eo stupētibus

ocul᷑ dēsioꝛē ifūdit caliginē. h ille. c⁹ dictis si aures accomodes seu fidē adhibeas mirꝝ est si de ꝓsperitatis carētia doleas ꝙ optimoꝝ q̄ in te sunt nouercā esse didicisti patā tibi sub spē dulcis poculi toxicū mistrare et caliginem inducere.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella ad tristē sic ait. Miroꝛ frater si diligis et vt dilectū appetis qd habitū te nō diligit. ſ; decipit qd ꝓspitatem scias esse. cur nō poti⁹ amicū diligis verū et ꝓbatū quē in ꝓsperitate certū nō hēbis. Audi ysidoꝝ et dictū ei⁹ ɔsidera. jn ꝓsperitate inqt incerta est aicicia nescit᷑ vtrū ꝑsona an felicitas diligat᷑ Audi quoq; gregoꝛianā sententiā huic ɔcoꝛdātem. cū inqt q̄s i pꝛosperitate diligit᷑ incertū est vtꝝ ꝓsperitas an ꝑsona diligat᷑. Amissio aūt felicitatis idicat vim dilectōis. nec ꝓsperitas q̄ppe amicū indicat. nec aduersitas inimicū celat. Ex qua sentētia clare sequit᷑. ꝙ si habita ꝓsperitate. quēquā habeas foꝛsitan amicū nō tñ certū et ꝓbatū q̄lem indicaret aduersitas seu ꝓspitatis. carētia ipi ꝓsperitati fallaci merito ꝑferēda. si tñ vera est snia tullij. Nich inqt meli⁹ datū est homi a dijs immoꝛtalib⁹ amicicia. qd ei dulci⁹ ꝙ hēe cū quo oia audeas sic loq̄ vt tecū. q̄s esset tāt⁹ fruct⁹ i ꝓsperis reb⁹ nisi hēres amicū q̄ illis eq̄ ac tuipe gauderet. aduersas eē ferre difficile esset sine eo q̄ illas. etiā ꝙ tu ferret. h ille. non ergo fleas ei⁹ carētiā ꝙ de oi amico te cogit dubitare q̄ q̄dem dubitatō notabiliter derogat solatō. Audi cassi. sine inqt amicis omis cogitacō ess; tediū. ois opatō laboꝛ. ois terra ꝑegrinatō. ois vita toꝛmētum sine quoꝝ solatō viuere ess; moꝛi.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella tristē sic alloq̄tur. Si nō affuerit tēperās aduersitas. scias ꝓsperitatis abūdātiā tibi foꝛe nociturā. Audi de h illustrē senecā. Oia inqt q̄ supfluunt nocēt. Segetem nimia sternit vbertas. rami onere frāgūtur. Ad maturitatē ñ ꝑuenit nimia fecūditas. jdē quoq; aimis eueīt quos immoderata ꝓsperitas rūpit q̄ nō solū in alioꝝ iniuriā. ſ; etiā i suā vtūtur. h ille illustris ex cui⁹ snia nō restat aliud nisi qd de aduersitate nō mō nō doleas. ſ; magis gaudeas tanꝙ de tꝑamēto nociture ꝓsperitatis.

VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella tristē hoiem de ꝓsperitatis carētia ꝑturbatum sic alloquit᷑. Qūo ꝑt q̄s nō delirās de hui⁹ rei turbari carētia de q̄ poti⁹ hita turbatō rōnabiliter ē habēda. nequaꝙ inq̄s necesse est. S; ecce ꝓsperitate mūdi hui⁹ hita turbatōis cā inpꝛomptu solet occurrere vl᷑ sanctis viris q̄ illustrati diuino lumie minus errāt iudicō quos rigit rō. deuotō ꝓmouet. q̄b⁹ spūs suggerit veritatē. de q̄bus q̄dē dñici gregis pastoꝛ greg. sic ait. Sācti viri cū sibi suppetere pꝛospera huius mūdi ɔspiciūt pauida suspitōe turbātur timēt em̄ ne h laboꝛū suoꝛū fructum recipiāt. timēt ne ꝙ dina iusticia latēs i eis vuln⁹ aspiciat et exterioꝛib⁹ eos munerib⁹ tumulās

ab intimis repellat. h greg. cui9 h autoritas apte ouincit. q mun dane psperitatis vtpote turbatiue carētia non poterit recte rōnis pollētib9 iudicō fore turbatiua qnimmo magis osolatoria vtpote cārū turbatōis maxiarū exclusiua. VIII. CONSIDERATIO

Ctaua puella tristē hoc3 sic alloqt. o hō cur ingtū te ōndis d donis diuinis d quib9 puid3 de9 suis karissimis filijs. An ne scis dictū illd ecclesiasticū. bona et mala a deo sunt. qd quidē nō de malis culpe s3 appellatōe quadā intellgit d bonis psperitatis et malis aduersitatis q̄ sunt mala pene. verū lic3 ita intelligat. tn̄ cū teste ipo saluatore pr̄ carnalis nouerit bona data dare filijs suis. Et multomagis pr̄ celestis sūme bō9 dabit bōa petētib9 se et ne quaq̄ de peiorib9. s3 de meliorib9 filijs suis puidebit. Idcirco cū maiorib9 et magis priuatis amicis et p̄ oibus filio suo vnigenito dn̄o nostro ihu xpo aduersitates dedisse maximas dinosca. sequit plane aduersitates falsa dictas appellatōe de numero maloꝝ. s3 veraciter esse quedā bonis psperitatis meliora. h ergo meliora si a patre tuo. pr̄e quidē oium. tuo aūt singulari adoptōne et te tenerrime diligēte recepisti seu qnq3 recepis cur inde tristaris tanq̄ d nō bonis. Profecto h signū est q vl ingrat9 es vel falsa illa appellatōe decipis. Cui9 quidē appellatōis falsitas ex hoc etiam patet q ipe aduersitates nō solū fuerūt vt p̄mittit a pr̄e celesti summe bono. s3 etiā erāt ī filio ei9 summe bono. ex q° maifeste sequi ipas bonas esse. in ipo em̄ nihil esse potuit nisi bonū.

IX. CONSIDERATIO.

Ona puella ad hominē d mūdane psperitatis carētia pturbatum sic ait. Cur turbaris hō de hui9 rei carentia sc3 psp̄itatis mūdane que vix hr̄i vl nunq̄ p̄t absq3 notabili detrimēto. Audi testimoniū cūcta sciētis. Quid inqt pdest homi si vniuersu3 mūdū lucret aie vo sue detrimentū patiat. ymmo reuera mundana psperitas si otinue habeat. signū est euidēs damnatōnis eterne. nonne em̄ qd circa bti ambrosij hospitē accidit hoc pbauit. A cui9 hospicō ex eo q absq3 omi in fortunio sp sibi et ī oib9 pspere successisse asserebat. dixit ipe ambrosi9 ad suā familiā. Fugiam9 hinc ne nos hic diuina vltō ophēdat q̄ mox arrepto itinere retrospiciēs vidit totū hospitiū. et cūcta ī eo existētia apta terra absorpta eē qd vtiq3 subito et sine spacō pn̄ie otingēs nō videt absq3 damnatōe hospitis otigisse. parū igit pdest ipa psperitas ymmo intolerabiliter si otinua fuerit est nociua. pinde maifeste ouincit carentiā eius esse bonā. verū qd bonū est hoi quomō nō magis leticie q̄ tristicie erit causa.

X. CONSIDERATIO.

Ecima puella p̄missam ofirmās sniam ad tristē sic ait. Gaudere deb3 infirm9 cū medicū nō de mōte pessolano. s3 celestē de mōtib9 eternis ad se veniētem se intromittere viderit de ipi9 infirmitate. ex hoc nāq3 sperare poss3 d salute. hoc aūt sit dictū p tāto

qꝛ illi q̄ ī oīb⁹ ī mūdo isto ꝓspan² sunt velut īfirm⁹ despat⁹ cui ni hil qd petijt dnega². Audi greg. desperatis inq̄t egris q̄dq̄d popo scerit dari pcipiūt et eis q̄ reduci possūt ad salutē q̄ appetūt dari ꝯ tradicūt. Jd quoqꝫ ait. ꝯtinu⁹ success⁹ tpaliū ē certū future calami tatis iudiciū. Vitul⁹ mactād⁹ liber ad dbitā mortē currēs effrena tis voluptatib⁹ vtir². qꝛ et vituli q̄ mactādi sūt ī liberis reliquūt² pascuis. iust⁹ a dlctātōis trāsitorie iocūditate restrīgi² qꝛ nimirꝫ vi tul⁹ ad laboris vsū dputat⁹ sub iugo rtine² h greg. XI. CON.

Ndecia puella ꝯsiderans tristē correctōis disciplia ḡtis mori b⁹ accomoda atqꝫ ad sapiāꝫ dispositīa fore īdignū ipꝫ sic allo quit². Cur hō h hēre dsideras qd necesse tibi correctōi teqꝫ plimū ḡ tū reddeti n̄ mediocriter repugnarꝫ. Quid īqes ē illd. Profecto ꝓ spitas ē psertiꝫ nimia. Audi greg. h egregie ꝓtestātē. difficili⁹ in q̄t malū corrigi² qd ꝓspitate fulci². Id q°qꝫ sic ait. Qui a do auerti² et ꝓspat² tāto pditōi fit ꝓrim⁹ q̄nto zelo disciplie iueni² aliē⁹ hor rea² igi² necesse ē ꝓsperitas nimia q̄ alienū deo pēne disciplināti et ꝓrimū possꝫ facere pditōi. Nō sit aūc horrēda ē aduersitas q̄ disci plme ē correctō d q̄ salomō ait. Virga et correctō tribuit sapiāꝫ d q̄ scꝫ idē dic⁴. Melior ē sapia cūctis opib⁹. d q̄ et philo doctissim⁹ oīm īq̄t potētior ē sapīa. addit aūt et alia plima glīosa. Sꝫ et fili⁹ syrach hō īquit sanct⁹ ī sapia manet sicut sol XII. CONSI.

Vo decia puella tristē sup aduersitate ꝯsolādū aggredi² ī hūc mod. Mi dilecte turbari d aduersitate ē turbari de ꝓfectu. c⁹ forsan in q̄es rei. Profcto de ꝓfectu scti desiderij cordis deuoti a dn̄o n̄ fraudādi. Qūo rursuꝫ inq̄es. Ecce dicit pastor gregis dn̄ici greg. loquor Electorꝫ inq̄t dsideria dū pmūt² aduersitate ꝓficiūt. sicut ignis flatu pmi² vt crescat. et vn̄ q̄i extīgui cerni² ide robora t². h ille. Sꝫ qd. Est ne ꝓuipēdēd⁹ ꝓfect⁹ desiderij q°. s. electi deū desiderāt. Certe n̄. Nēpe vt ait idē greg. Qui mēte īteḡ deū deside rat ꝓfecto iā hꝫ qd amat. Sꝫ h hēre vtiqꝫ mai⁹ bonū est q̄p sit vnq̄p malū premi aduersitate. XIII. CONSIDERATIO.

Erciadecia puella ad tristē sic ait. Cur aduersitates formidas desideras ꝓspitates. Jlle etenī nisi velis te nō valēt deicere. iꝫ iste nate sūt se hn̄tē corrūpe qd nisi fiat aduersitas neq̄t nocē. Au di qd hac ī pte senserit greg. ac dixerit egregie nlla iquit aduersi tas deicit q̄ꝫ ꝓsperitas nlla corrūpit. q̄ ei veritati iherꝫ vaitati nul lomō succūbit. qꝛ dū forti pede cogitatōis it⁹ ītētōꝫ fixerit oē qd foris mutabiliter agit² ad arcē mētis mime ptigit. h ille. egregi⁹ vtiqꝫ testis veridic⁹ ꝫm quē etiā alibi. Nlla nocebit aduersitas. si nulla dn̄et² iniq̄tas. Sꝫ qd. cte si dn̄at² iniq̄tas testāte pri⁹ sodali mea expedit vt h corrigat aduersitas. XIIII. CONSIDE.

Vartadecima puella. cur ait o amice de aduersitate turbaris Forsitan dices. qꝛ ꝓsperitatē dsidero cui ipa est aduersa. Sed in h° erras cū ꝓfecto etiā ipa aduersitas n̄ sit aliena a ꝓsperitatis

racōne. Audi gregoriū satis egregie de hoc loquētem. Cum inquit per temptatōz humilitas pficit. psperā ē ipa aduersitas q̄ mentez ab elatōe custodit. h ille. Et nunqd bn̄. certe sic. nēpe sm minimuz aliquē humilitatis gradū vltra plurimos sapiētes pfecisse est sm dictū cuiusdā sapiētis. oms eoꝝ gratias gratis datas supasse. Sz et ab elatōe custodiri q̄nte psperitatis sic nouit ille q̄ dixit. super bum sequet[2] humilitas et humilē spū suscipiet gloria. deniqz vt d= cretoꝝ liber testa[2] iusto dei iudicō aduersa bonis eueniūt vt ex h magis humiliēt[2] et mereāt[2]. XV. CONSIDERATIO.

Quintadecima puella ad tristē sic ait. Aduerto q aduersitatis pena aīmū tuū vexat. sz si hui9 defect9 scires effectū pariter et pfectū nequaq̄ essz inde tibi dolēduz. sz plurimū gaudēdū. An ne scis q vexatō dat intellectum. Audi solennissimum dictum ipsius greg. i moralib9 decretoꝝ li. recitatatū. q̄cūqz inq̄t. stult9 est i cul pa. sapiēs erit in pena. Sz q̄d hoc. pfecto sapiētis rō plurima bōa includit. q̄ppe teste salomōe vir sapiēs fortis est. et teste ptolomeo sapiēs dn̄at[2] astris. et rursum teste salomōe gloriā sapiētes posside bunt. de sapiēte quoqz ecclesiastic9 dicit. vir sapiēs implebit[2] bn̄= dicōnib9 et vidētes illū laudabūt. Nimirū q̄libz talē laudat. tali= qz bn̄dicit bonū ei optat. Deniqz idez ecclesiastic9 eodem in loco sapiens inquit in populo hereditabit honorē et nomē illi9 erit vi= uens in eternū. ecce igit[2] q̄nta bona aduersitatis penā cōsequūtur sapiam inducētem. ad qd sororis mee dicta pri9 ꝯfuerūt si ad me= moriā reuocent[2]. XVI. CONSIDERATIO.

Sextadecima puella hoīem ob mūdane psperitatis carētiā ptur batū sic alloq̄tur. Cur hō turbaris ex carētia psperitatis. di= ces forte psperitate ꝯsequeris q̄ desidero iocūditatē scz volupta= tē et q̄etem ac q̄ndā vl' in terris btitudinē. Sed si vis scire q hac i pte tua te ꝯsideratō nimis fallit. Audi magnū prēz aug. Prospera inquit hui9 mūdi aspitatē hn̄t verā. iocūditatē falsam. certū dolo rem. incertā voluptatē. duꝝ laborē. timidā quietē. rem plenā mise rie. spez btitudinis īanē. h ille pater. c9 autoritas merito superat oms tuas de ꝯtrario fantasias. XVII. CONSIDERATIO

Decimaseptima puella tristē hominē psperitate seculi tui terre ne dispēsatōis cura annexa est carētez atqz ex aduersitate ali quid pa. iētem ꝯsiderat ex p̄sumpta sua iusticia arguētem q dicta ei psperitas a deo iuste res dispēsante deberet[2]. Quocirca ei9 intē tionem mox refellit conuincens eum minus iustum fore atqz cum eo misericorditer a deo actum esse in eo scilicet q ei parcitur. ne dicta prosperitate veram vt premittitur asperitatem habente fa= tigetur. Qm̄ ob causam ipsum tristem percutit et presumptionem eius repercutit gregoriane autoritatis gladio peracuto. Allegat enim verbum illud notabile. q ipse gregorius dixisse reperitur. iustis inq̄t ampli9 placz ex aduersitate mala pati q̄ in prosperitate

terrene dispēsatōis cura fatigari· Quis igit̄ n̄ aduerteret dictū tristē ꝓsperitatē otra se adeo et sic idebite appetētem esse iniustū· et ipm deū sibi pcētē eē iustissimū

XVIII·CONSIDERATIO

Ecimaoctaua puella hac diuisione tristē vbis aggredit̄· Si inquit duo loca essent parūper distātia quoꝝ vn⁹ carcer tenebrosus plen⁹ miserijs·alter vero foret ciuitas plena claritate admirabilis edificijs·dlicijs copiosa·qs adō vecors piter et stult⁹ q̄ nō a via ad pmū locū tenebrosuꝫ tēdēte q̄uis plana et delicata oi studio declinaret et viā aliā ad descriptā pri⁹ ciuitatē ordinatam q̄uis aspam nō eligeret·Profecto null⁹·Sed ecce duo loca sunt parūper a nobis distātia·vtpote ad quoꝝ alterū quēlibet mortalē breuē post decursum hui⁹ vite venire necesse ē·prim⁹ quidē carcer est infernalis vtiqꝫ tenebrosus et opt⁹ mortis caligine vbi nihil deest calamitatis et miserie·vbi sebastiano testāte milite edax adest flāma que aīmas deuorat miseroꝝ q̄ nullo finit̄ termino et ad rediuiua incendia iterū q̄ adust⁹ fuerit repat̄·Ad hūc ꝓfecto locū plana tendit via et delicata mūdane ꝓsperitatis· Sꝫ q̄s stultus de hui⁹ vie delicata planicie q̄i mollib⁹ strate tapecijs posset gaudere·dū noscet tā terribilē ad terminū ei⁹ tendētiā supesse· ꝓsus nāqꝫ terribilis ē loc⁹ iste·q̄nimmo poti⁹ q̄sqꝫ ab illa via distācior summe possꝫ gaudere·H est em̄ via spacōsa q̄ ducit ad mortem dixerim aut spacōsam vtpote in plurib⁹ p̄ntis vite diuitijs honorib⁹ et delicijs ōsistētem ac ad spaciāduꝫ plurib⁹ q̄i stolidis et insensatis ḡtā exn̄tem· Porro loc⁹ illi⁹ est ciuitas dei summi·ciuitas sancti·vrbs beata ierusalē dicta pacis visio ·q̄ mirabilis ē et dlectabilis edificijs·Siquidē fūdata est saphiris·Porte nitēt margaritis platee et muri ei⁹ ex auro sunt purissimo·ꝑfulget ꝯpugnaculis iaspidinis·lapides q̄deꝫ p̄cōsi om̄s muri ei⁹·et turres ei⁹ gēmis sunt edificate·Quid ni tales dixerim·q̄ppe talē et ex talib⁹ eā esse voce didicim⁹·veridica matris ecclesie sacrosancte cui⁹ ciuitatis incole sideris gaudēt māsionib⁹·infinitisqꝫ delicijs pfruunt̄ q̄bus de⁹ ōstituit lucidissimas mansiones·cūcta nimiꝝ eius spacia splēdorib⁹ sanctoꝝ·ac solis illi⁹ iusticie luce ī accessibili radiosa illustratōe resplēdētia·sunt vtiqꝫ supsolaris claritatis· jn q̄ ciuitate dn̄i clare sonāt iugiter organa sanctoꝝ·Hec ē padisus voluptatis ꝯfsis in ea vndiqꝫ florib⁹ rosarū et lilijs ouallīū·vbi spam⁹ reperire diuiū vindemie defecate·ac angeloꝝ esca in mēsa quā ip̄e rex glorie nobis disposuit feliciter epulari seu felicibus epulis in gloria eternaliter satiari·Quid plura·Hec et hijs similia vł maiora anagogice intellecta ciuitatē illā celestē omib⁹ q̄ in terris sunt bonis simul iūctis ī enarrabili p̄ferūt excessu· Hāc vo ad ciuitatē via ducens aspa est et arta· Siquidem preangustia viatoꝝ·arta est via que ducit ad vitam·Via videlicet presentis aduersitatis aspera ratione tribulationis quasi tota plena spinis et tribulis·

Audi gregoriū· electis īquit suis de⁹ iter aspū facit ne dū delectē tur ī via obliuiscāt² eoꝝ q̄ sunt ī pria· ħ greg· vñ et dñs p ꝑphā baruch· Delicati īquit mei ābulauerūt vias aspas· Audi quoqꝫ et clareuallēsē3· ħ inq̄t ē via vite tribulatō pñs via glorie via ciuita tis hitaculi via regni· vtilis tribulatō q̄ ducit ad gloriā· ħ ille· Vñ et licꝫ aspa sit· nihil tñ hoc curādū ē· jmmo illa via cum nō sit alia gaudēter merito īcedēdū ē rōne tante q̄ sperāda est ī termino ppe= tue iocūditatis hec ē nimirū snia ꝙ p dionē q̄i data disiūcta filijs hoīm ꝫm q̄ndā gloriā puella vicesima supi⁹ egregie recitauit in ħ verba· Ne īdignemini si mali ī mūdo florēt si vos patimini· qꝛ non est xp̄iane dīgtatis ī tpalib⁹ exaltari· ꝫ poti⁹ deprimi· mali nihil hñt ī celo· vos nihil ī mūdo· sꝫ spe illi⁹ boni ad qd̄ tēditis quidq̄d in via otīgat gaudere ðbetis nihil ē vñ doleatis· vñ dubitetis· ħ glosa illa· et ecce dicit quidq̄d otingat ī via q̄i dicat· q̄cūqꝫ aduer sitas seu tribulatō viā aspā reddat· Nā et hac via īcessit ip̄e rex nr̄ xp̄s quē oportuit pati et ita ītrare in gloriā suam·

TERCIVM CAPITVLVM CONTINENS CONSOLATIONES SVPER CARENTIA FORTVNE ET SVPER INFORTVNIIS

Ercio post p̄missa tristis terci⁹ mūdana carēs fortuna · ī for tunijs vero plurimis nō carēs ad p̄fatā ꝑperās dñam osola tricē excellētissimā ei cōquerit² cās tristicie q̄s patit²· Sꝫ ip̄a etiā illi opassiones īpēdens eiusqꝫ osolatōi intēdens de puellis se comitātib⁹ duxit ꝙ plib⁹· xxj · scilicꝫ impandu3 vt dicti tristis cās aduertāt tristicie· et ip̄m fideliter cōsolent²·

I·CONSIDERATIO·

Rima igit² puella mādati hui⁹ executrix q̄rulosum tristē sic al loq̄tur· osidero ꝙ fortune et si nō pricipio te tñ finaliter de= cipiēti desideras aīcabiliter sociari· Sꝫ vis intelligere ꝙ hoc min⁹ ꝑuide· Audi v̄sum illū· Qui mel ī ore gerit et me retropugnere q̄= rit· Hui⁹ amiciciā nolo mihi sociā· hui⁹ inq̄t· q̄ scꝫ mel in ore gerit et me retropugnere q̄rit· Sꝫ q̄d· certe ħ malū ī fortune societate re= perit²· Nēpe vt petr⁹ ait rauēnensis· Sepi⁹ ī alto q̄s tollit² vt ruēs forci⁹ oq̄sset²· nā sepe videt² fortuna ī pricipio ꝓspera nūciare· ꝫ mediū et finē replet multis aduersitatib⁹· Nōne ergo similis ē for tuna scorpiōi p caudā retropūgēti

II· CONSIDERATIO·

Ecūda puella sic ad tristē ait Aniaduerto ꝙ tu q̄ris vt fortu= na tibi arrideat· Sꝫ eoip̄o q̄ris anxio timori subici· Audi illu= strē senecā· neminē inq̄t eu fortuniū ꝑuexit vt non tm̄ minaret² illi q̄ntū ꝓmiserat· Nimiꝝ cui fortuna arridet aut ī rota fortune resi= det cū ħ rota volubil' sit ꝙ eū otingat descēdere si ip̄e sit mūdan⁹ anxie timere hꝫ· q̄d̄qꝫ deinde eūdē ip̄m in felicissimū gen⁹ ī fortu= nij oseqūtur· Audi itidē boetianā osolatricē sic loquētē· jn oī īquit aniaduersitate fortune ī felicissimū gen⁹ īfortunij est fuisse felicē

·III·CONSIDERATIO·

19

Ercia puella ait ad tristē. O bōe amice cur bona fortune in tm̄ appetis. Nescis ꝙ īsidie nō sunt appetēde. ſʒ nec appetūt² nisi fortassis a stultis q̄ capi nō formidāt. Sʒ q̄d sunt bōa fortune. nonne sunt insidie vtiqʒ formidāde. Audi senecā. Ad om̄e inq̄t fortuitū bonū suspicōsus pauidusqʒ subsiste et fera et piscis aliquo oblectamēto decipit². munera ista fortune reputam⁹. īsidie sunt bñficia ista visitata hr̄e putam⁹. habemur. Hec ille q̄ vult dicere. cum fortune bñficia hr̄e putam⁹ nō ꝓpe habem⁹. ſʒ habemur potius et frequēter i malū nr̄m. vtpote capti īsidijs ad modū bruti aīmalis.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella ɔtra eos tristes q̄ sanctitatē sil̄ant īuebit² i hec verba matura sanctitas ludere n̄ ɔsueuit. ſʒ et dedecʒ sanctos sē ludētib⁹ immiscere. Restat igit² vt vł similātes sanctitatē dolere de fortune carētia queadmodū delusoꝝ ɔtubernio erubescant Audi senecā dicētem. Ludit de suis fortunam mūnerib⁹ et q̄ dedit aufert. et q̄ abstulit reddit. h̄ ille. Verū q2 n̄ est fortuna ꝑ se cā cui ludere possit attribui. ſʒ ꝑ casus fortuitos deo poti⁹ dicēte quodam versu. Ludit i huānis diuina potētia reb⁹. q2 etiā ꝑ p̄missa nō ē tristis aliq̄s a merore releuat⁹. Idcirco aliter dicta puella ad ɔsolationē tristiū ꝓcedit i hūc modū. Magna inq̄t ɔsolatō merito cuilibʒ debʒ esse ipm̄ deū vniuersoꝝ dn̄m secū hr̄e ludētem. Si igit² vt premitti² ludit ī humanis diuina potētia reb⁹. acceptet ḡtater necesse est ludū hui⁹ atqʒ ḡtulāter q̄ tanq̄ ludū nō ītelligēs de rusticitate nolit argui q̄ vtiqʒ lud⁹ ad paciēter sustinētē fauorē dei indicat ei suo tp̄e bona maxima collaturi.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella ad boēʒ d̄ fortune carētia ɔtristatū sic ait. Cur d̄ fortune carētia ɔtristiaris. hāc q̄dē notabilē absqʒ inimicicia nō hr̄es. ipa etiā habita cū fauore nō duraret. sicqʒ fauorē pri⁹ ob ipam hitum cito p̄deres. Vis scire primū. Audi senecā de cā inimicicie. Miserrima inq̄t ē fortuna q̄ inimico caret. Igi² ſʒm eū si notabilis sit fortuna inimicicia etiā pnicōsa n̄ carebit. Propter q̄d premittit dicēs. Alienū om̄e q̄d optando euenit. bona nemi est bora. si n̄ alicui sit mala. cito improboꝝ leta ad pniciē cadūt. Vis etiam scire ſʒm. Audi rursum senecā de indurabilitate fortune i eodeʒ verboꝝ ɔtextu sic loquētem. Dies q̄d donat cito raptū īuenit fortuna cū blādit² captatū veīt fortunā citi⁹ repias q̄ retineas. fortuna vitrea est cū splēdet frāgi². fortuna obesse nulli ɔtenta est semel leuis ē fortuna cito reposcit ꝙ dedit. Vis deniqʒ scire terciū. Audi ibidē iterū senecā d̄ mutatōe fauoris ɔcurrente cū mutacōe fortune. Quo inq̄t se fortuna eodē et fauor hominū se inclinat. igit² cū declināte fortuna etiā fauor hoim̄ pri⁹ hitus mox declinat.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella ad boiēʒ ex fortūe quā appe² carētia ɔtristatū sic ait. O bōe hō cur fortunā appetis. fortassis mihi dices q2 per

eam habere spero leticiã aut vl' aimi trãquillitatẽ. Sꝫ qd sis decep⁹ clare patet assercõe veridica venerabilis. Senece loquẽtis de animi trãquillitate. letiores inqt reliqd quos nũꝙ fortuna respexit ꝙ quos deseruit. noli huic trãquillitati ofidere in momẽto mare euertit eodẽ die vbi luserant nauigia sorbẽtur. hec ille. et ecce pulcra opacõ maris et fortune respectu trãquillitatis aimi pdẽde et pozis leticie post fortunã absorbẽde. Audi quedã jnnoc. Sp inquit humãe letitie tristitia repẽtina succedit. et qd icipit a gaudio desinit in merorẽ. VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella ad pfatũ tristẽ sic loqt. Cur appetis fortunaꝫ. Credo qdẽ qꝫ cec⁹ es. et idcirco eã hre desideras tãꝙ medicã oculoꝝ. Sꝫ h scito quo amplioz tibi assisteret. eo oẽs ãpli⁹ in piculo cecitatis. Vis h⁹ scire. Audi sniaꝫ tullij rethoris egregij. Fortuna inqt nõ medic⁹. ignar⁹ multos excecauit nõ aũt ipa fortuna ceca ẽ. sꝫ eos cecos plerũqꝫ efficit quos oplexa ẽ. ecce dicit quos oplexa est et b ñ. hoꝝ em̃ se oculis supperpoit et de suo puluere tota oposita ex pulueribꝰ eorũdẽ mẽtalibꝰ oculis ipoit et iponẽdo inficit et sic eis vere ognitõnis visus deficit.

VIII. CONSIDERATIO.

Ctaua puella hõiem ex absentia fortune otristatũ sic alloqtur Cur otristaris. cũ gaudio poti⁹ deberes velle psonã tibi abeẽ siue verã siue ymagiãriam fallacẽ et mẽdacẽ facile fallere te potẽtẽ. Que nã inqes essꝫ h imagiãria. Profecto fortuna tpal' quã ymaginamur psonã q et in nõ veris sꝫ ymaginatis tm̃ hõis queãdmodũ de mũdana felicitate p neptẽ meã supi⁹ patuit. osistit. Que nimirũ iõ fallit qꝫ fallax. et iõ fallax qꝫ mẽdax. et iõ mẽdax dinoscit qꝫ venerãdo testiõnio ñ mõ vnũ aliqd. sꝫ plĩma ei mẽdacia iponũtur. Audi senecã venerabilẽ. Cũ inqt. velis verã hõis estimatõneꝫ habere et scire qlis sit nuduꝫ inspice. deponat primoniũ. deponat honores et alia fortune mẽdatia. corp⁹ ipm exuat. aim intuere qlis qnt⁹ sit alieno aut suo magn⁹. h ille. et ecce dicit. et alia fortune mẽdatia q eo impoit quo suppoit. veraciter eã i nõ veris. sꝫ mendacibꝰ et fallacibꝰ hõis cõsistere. IX. CONSIDERATIO.

Ona puella tristis oculos ispiciẽs ꝑpter ifortunia q passus est lacrimosos sic ait. hõ bõe tibi opatioz tui tñ si bon⁹ es opati de ifortunio nõ oportet. Nõ em̃ i bonũ hõieꝫ cadere pt i fortuiuꝫ nisi appellatõe abusiua. Qũo nãqꝫ pt hoc hõibꝰ esse aut vocari infortuniũ qd qdẽ eis coopat i bonũ. nequaꝙ certe. Sed ecce hõis hoibꝰ q iõ boni sunt. qꝫ aici dei sunt et deuꝫ diligũt. oĩa sꝫm aplm coopant i bonũ. jgit si bõ⁹ es immerito d infortunio qrularis. sꝫ et inde qrulãdo teipm plane accusas ac ouiceris ꝙ bon⁹ non sis.

X. CONSIDERATIO.

Ecima puella tristẽ qui casu fortuito se cara quedã pdidisse qrula tanꝙ delirãtem sanũ ad intellectũ reducere nitit i hũc

modum. Mi fr esto sapiens et de pditone cessabit querela que tuū velut insipientis cuiusq̄ aīm videt² conturbare. Audi verbū illustris senece toto ex corde amplectendū. nihil inquit eripit fortuna nisi qd dedit. vtutem nō dedit ideo nō detrahit. Itaqȝ sapiēs nihil pdit. in vnius possessiōe vtutis est ex qua depelli nō pt. Hec ille. qui dicens in vni9 possessione est ex q̄ depelli non pt. plane innuit sapientē nihil suū reputare debere qd cōtingit eū pdere. Audi de hoc exemplū gloriosum d bpa prieneo qui vt narrat valerius cū patriam ei9 prienem hostes inuaderet omib9 pciosarum rex ponderere onustis fugientib9 interrogatus quid ita nihil ex bonis suis secū ferret. Ego certe inquit bōa oīa mea mecū porto. pectore em̄ illa gestabat nō humeris. nec oculis visenda. ſȝ animo estimanda in domicilio mentis inclusa. vbi manib9 mortaliū labefactari neq̄unt. et vt manentib9 psto sunt ita fugientes nō deserunt.

XI. CONSIDERATIO.

Ndecima puella tristi infortuniū passo. sapientis tn̄ habenti effigiē sic loqt². illd p certo te ñ debȝ otristare q viro sapiēti est materia aliqd memoriale faciēdi. Sed quid. Profecto paupertas et qliscūqȝ fortuna est hui9 materia. audi senecā. ille inqt bō9 artifex est qui de omni materia optimū qd facere possit. phydeas statuarx artifex nō tm̄ ex ebore statuas sciebat facere. sed meliora ex ere et si marmor illi adessȝ et de illo similiter faceret. si meliorē materiā obtulisses ex illa fecissȝ quale optimū fieri possȝ. Sȝ inquit Sapiēs si licebit vtutē in diuitijs explicabit nō min9 in pauptate. quācūqȝ fortunā accepit aliquid memoriale ex illo efficiet. h ille

XII. CONSIDERATIO.

Vodecima puella tristi quē terrena i hbitatōe existimat pturbatū suadet mutare regiōȝ atqȝ cū boetiana osolatrice sic ait. Si bn̄ sibi mēs oscia terreno carcere resoluta celū libera appetit nōne oīe terrenū negociū spnet que se celo fruēs terrenis gaudet exemptā. Ita reuera est et d hijs q̄ iam nō sunt hospites et aduene ſȝ ciues sanctox et domestici dei quox ouersacō est in celis q̄bus celestib9 gustatis solūmō desipit oīe terrenū. qd aūt desipit non contristat nō habēteȝ. atqȝ absqȝ tristicia relinquit² ab habente dices forte quid mihi et solennitatib9 istis. celestib9 scȝ que spnere terrena faciunt. nā et ego hō sum de terra terren9. Non ita fr. non ita optet parūp diuerte. nō grādis tibi restat via. Ad temetipm solū pgere memēto. atqȝ parūp ingredi et patēs atqȝ facilis intellecta duce patebit adit9 padisi.

XIII. CONSIDERATIO.

Erciadecima puella tristē de infortunijs osolādum hijs vbis aggredit². Ve inqt pha q̄ dicitis malū bonū et bonū malum. Porro bonā fortunā quā appellas mala ē. et bonā dicis. At illa q̄ malā appellas bona est. sed malam dicis. inde igitur Ve tibi inde contristaris. Aperi oculos muta sentenciaȝ. et psus causam hanc

tristicie ꝓpulsabis. Quid ni sentenciam mutares. Ecce ꝙ bonā for-
tunam appellas in cui⁹ copula ꝓsus carnalem prudentiā carnis
mediatrice tanꝙ vxoris minis improuide consensisti quāqꝫ a iu-
uentute spōsam tibi assumere quesiuisti. tāꝙ mendosam fallacē soli
tāqꝫ suos amatores impericulū mortis tradere vinculatos deniqꝫ
ventosos suiqꝫ ignaros reddere accusat expta illa boetij ɔsolatrix
ꝓinde mirum si vel parū ex eius turberis abcessu diuorcio celebra
to. At vero ꝙ infortunium aut malā fortunam es solit⁹ appellare
huic ꝑfecto testimonium ꝓhibet consolatrix eadem tam expta ꝙ
scilicet ꝓsit. ꝙ verax sit. ꝙ quibus adest veraciter instruit. ꝙ eos a
vinculis absoluit. deniqꝫ ꝙ ipa sobria sit et prudens qd́qꝫ ad veꝝ
bonum ꝙ altera abstraxerat sollicita reducit. cur igit² hui⁹ copu-
lam spōse tam felicis nō desideras alterius ex diuorcio cōsolatus
An nō credis p̄fate tam experte cōsolatricis sententie que sic ait.
Plus hominib⁹ reor aduersaꝫ ꝙ ꝓsperaꝫ ꝓdesse fortunaꝫ. Illa em̄
que scꝫ dicitur prospera semp spem felicitatis eum vide² blāda. mē
titur. hec scꝫ que aduersa dicitur semp vera est cū se instabilem mu
tatōne demonstrat. Illa fallit. hec instruit. Illa mendacium spem
bonoꝝ mentes fruentiū ligat. h cognitōne fragilis felicitatis ab
soluit. Itaqꝫ illā videas ventosam fluentē suiqꝫ semp ignarā. Hāc
sobriam succinctamqꝫ et ipius aduersitatis exercitacōne pruden-
tem. Postremo felix a vero bono deuios blandicijs trahit. aduersa
plerūqꝫ ad vera bona tedij vnco retrahijt. hec consolatrix p̄dicta
Num igit² recusabis hanc scdam assumere in cōsortem taliter ɔmē
datam. Aut si ei⁹ forsitan horres nomē gaude saltē eam rehabere
optimā mediatricem que tibi sponsam elegātissimā speciositate sua
gratissimā copulabit. Que nā inquies est illa. Certe hec que specō
sior est sole. sapientia scꝫ nam dicit salomon. In corde prudentis re
quiescit sapiētia et rursus idē. Sapientia est. viro prudentia. Hāc
aūt prudētiam sapientie synonimā seu ꝓdempticā. Fortuna aduer-
sa adducit. nā te prudentē constituit. Nempe ob nihil aliud ipam
dictā esse sobriam et prudentē audiuisti nisi quia sobriuꝫ et prudē-
tem eum quem exercitat reddere cōsueuit. Nūquid ita. credis hec
vera An magis consenties vulgo contrariū sencienti. Solet quip-
pe dicere vulgus in ventre paupis multam prudentiā seu sapienci
am deperire. Infortunatoꝝ quoqꝫ plurimos fecit desperatō tanꝙ
stultissimos sub mersione aut strangulatōe ꝓpria interire. Quid igi
tur. vera adhuc an falsa sunt que dixi. vera quidem plerumqꝫ licet
callidi hostis suggestione aut vl̄ in excessu melancolicis possit qn̄
qꝫ et raro piculum accidere. Porro vulgare verbum ꝓpositum nō
destruit sed astruit poti⁹ infortunatis paupibus veram prudentiā
seu sapiētiam nō denegās sed mundanoꝝ hominuꝫ oppressam ma-
licia atqꝫ tanꝙ ab indignis in secreto mentis cubiculo seu cordis
ventriculo insinuans occultatam. Que ꝑfecto tāto meret² gratior

esse sponsa quanto intimior·quanto secretior·minusq₃ exuagās ꝯ probatur·hec est em̄ illa de qua sapiens ait· Hāc amaui a iuuētute mea·et quesiui mihi eā spōsa₃ assumere et amator fact⁹ sum forme illi⁹·Qui et rursum ait·intrās in domum meam·domu₃ sc₃ cordis ꝯquiescam cū illa·nō em̄ habet amaritudinē ꝯuersatō illi⁹ nec tedium ꝯuictus illi⁹·s₃ leticiā et gaudiū XIIII. CONSIDE.

Vartadecima puella ad hominē infortunijs contristatum sic ait·Cur ꝺ aduersa fortuna pturbaris quare nō poti⁹ plurimū ꝯsolaris·Hec siquidem pl⁹ affert boni ꝙ̄ inferat mali·Nōne veri amici quos p infortunia probas et iuenis sunt meliores opib⁹ q̄s infortunio ꝑdis·Sunt vtiq₃·Nam et magni precij est amicoꝝ erga se indubitanter agnoscere volūtates·Audi ꝙ̄ magnipendat h° illa expertissima boetij ꝯsolatrix An iquit·hec inter minima estimā dum putas ꝙ amicoꝝ tibi fideliū mentes· Hec aspera·hec horribilis fortuna detexit·hec tibi certos sodaliū vult⁹ ambiguosq₃ secreuit.discedēs suos abstulit tuos reliquit·quāti h° integer vt videbaris tibi fortunat⁹ emisses·Desine nūc etiam amissas opes querere·qꝺ p̄ciosissimum gen⁹ diuitiaꝝ est amicos inuenisti· h̄ illa de cui⁹ experiētia minime est dubitandū·sed poti⁹ ei⁹ ꝯsilium est sequendum. XV·CONSIDERATIO·

Vintadecima puella tristē quēuis ꝺ fortune carētia sic alloq̄tur·Queso nunquid non te bonum est eius rei carere p̄ntia ob quam intolerabilis doloris te manet digna formidatō·ita inq̄s Sed que nam res ista sit·discere forsan expectas·Scito igit² hanc rem·si tn̄ res it ꝑdigiosam esse fortunā maxime familiariter blandiētem ꝯcordi patrum sentētia rote mobili dudum ante nostra tēpora assimulatam que de ip̄a vera opinio immo certissima extimatio infinitis experiētiaꝝ exemplarib⁹ ad nos vsq₃ puenit irrefragabiliter i euū duratura·Nā ecce ip̄a ꝯsolatrix boetij illi⁹ illustris ip̄a₃ esse docet·dū blanditur nequissimā trufatricē·De qua in hūc modu₃ diffinit·intelligo inquit multiformes illi⁹ ꝑdigij fucos et eo vsq₃ cū hijs quos eludere nititur blandissimā familiaritatē· dū intolerabili dolore cōfundat quos insperata reliquerit hec illa· Que paulopost sic ait·Si perfidiam perhorrescis sperne atq₃ abiice pniciosa ludentem·reliquit te quā nō relicturā nemo vnꝙ̄ poterit esse secur⁹·An vero tu precōsam estimas abiturā felicitatem et cara tibi est fortuna presens nec manēdi fida et cū discesserit allatura merorē·h̄ iteꝝ illa q̄ rursu₃ paucis poratis sic ꝯcludit·Quid est ergo inquit o hō ꝙ te in mesticia₃ luctūq₃ deiecit·nouū credo aliquid inusitatumq₃ vidisti tu fortunam putas erga te esse mutatam·erras·Hij semp ei⁹ mores sunt· ista natura· Seruauit circa te ꝓpriam in ip̄a sua mutabilitate ꝯstātiam·tu vero voluentis rote īpetum retinere conaris·ac omium mortalium stolidissime· Si manere incipit sors esse desistit· XVI·CONSIDERATIO·

Extadecima puella vbi tristis ipi⁹ intentō𝔷 modesta taciturni
tate collegt sic exorsa est. Vt quid inqt. o amice nō pulcer. sed
prsus mōstruosi scorti cohabitacō te delectat aut ɔtristat absenta
tio. Que nā est hec inqes. Sꝫ scrutare scripturas. require vl cōsola
tricem Boetij ad ipm boetiū sic loquētem. fortune prioris affectu
desiderioqꝫ tabescis cui⁹ si naturā mores ac meritum reminiscare
nec habuisse te in ea pulcrū aliqd nec amisisse ɔgnosces. sꝫ vt arbi
tror hautmultū tibi h i memoriā reuocare laboraueris. Solebas ei
pñtem quoqꝫ blādiētemqꝫ virilib⁹ incessere ɔbis. h illa.

XVII. CONSIDERATIO

Ecimaseptima puella audaci⁹ ceteris tristē aggrediēs. Quid
inquit infortunijs cruciaris. si nihil prsus tuoꝝ abstulere bo
noꝝ. Vellē āt vna cū ɔsolatrice illustrissimi boetij pauca tecū for
tūe ipi⁹ ɔbis agitare. Tu igr an ius postulꝫ aiaduerte. Quid tu h⁹
reā me quotidianis agis querelis. Quā tibi fecim⁹ iniuriā que tibi
tua detraxim⁹ bona. Quo vis iudice de opū dignitatūqꝫ mecū pos
sessione ɔtende. et si cuiusqꝫ mortaliū ꝓprium quid hoꝝ esse mōstra
ueris ego iam tua fuisse que repetis spōte ɔcedā. Cū te matris vte
ro natura ꝓduxit nudū reb⁹ oib⁹ inopeꝫ suscepi. meis opib⁹ foui
et qꝫ te nūc impaciēteꝫ nostri facit fauore ꝓna indulgenti⁹ educa
ui omniū que mei iuris sunt affluētia et splendore circūdedi. Nūc
mihi retrahere manū libet. habes gtiā velut vsus alienis. nō hēs
ius qrele tanqꝫ prsus tua pdideris. Quid igitr ingemiscis. Nulla
tibi a nobis est adlata iniuria. Opes honores ceteraqꝫ talium mei
sunt iuris. Dñam famule ɔgnoscūt. Mecū veniūt me abeūte disce
dunt. Audacter affirmē si tua forent que amissa conquereris nullo
mō pdidisses. An ego sola meū ius exercere ꝓhibebor. Licꝫ celo ꝓ
ferre lucidos dies. eosdēqꝫ tenebrosis noctib⁹ condere. licꝫ anno
terre vultum nunc florib⁹ frugibusqꝫ relinquere nunc nimbis fri
goribusqꝫ ɔfundere. Ius est mari nūc strato equore blādiri nunc ꝓ
cellis ac fluctib⁹ inhorrescere. Nos ad ɔstātiā nostris morib⁹ ali=
enā inexpleta hominum cupiditas alligabitur. Hec nostra vis est
hūc ɔtinuū ludū ludim⁹. rotā volubili orbe versam⁹. Infima sūmis
suma infimis mutare gaudemus. Quid si hec ipa mei mutabilitas
iusta cā est sperandi meliora. Hucusqꝫ verba asscripta fortune que
tñ diuine poti⁹ ꝓpria potentie esse memēto. Nā vti supra soror mea
induxit. Ludit in humanis diuina potentia reb⁹. in cui⁹ quidē di=
tione cūcta posita dinoscūtr. Quippe dei potentia paupem facit et
ditat. humiliat et subleuat. Hūc exaltat et hunc humiliat. et non
est qui dicere debeat cur hoc facis. Hunc igitur diuine potentie
ludum pro ludo intelligas ne rusticitatis arguaris presertim ex=
quo semper ex huius aperte datur intelligi. sperare qꝫ debeas me=
liora. Cui fundamēto innitere sitqꝫ tibi non tristicie. sꝫ solatio po
tius ludus iste. Quem enim militum nisi prorsus fatuum ludentis

regis iuncto risu data alapa otristaret que hautdubium poti⁹ sibi foret cā spei p̄ ceteris recipiēdi munera largiora.

XVIII. CONSIDERATIO.

Ecimaoctaua puella loquēdi auida hijs verbis tristē istuȝ aggredit᷑. Num inq̄t tibi vel q̄nq̄ȝ arrisit fortuna. dices forte ꝙ arriserit Quid ergo si iteꝝ et iteꝝ arrideret. Diceres ne ei aliquā do risuȝ tempera. modū tene. impone finē. Puto nequaꝙ̄. Ardenti oꝛ quippe fact⁹ habēdi nullo fine quiesceres tot⁹ ad habendū sitibund⁹. An nō illā boetij musam ita cecinisse memīsti. Quāuis vota libēs excipiat de⁹. Multi ꝓdigus auri. Et claris auidos ornet honorib⁹. Nil iam ꝑta vident᷑. Sed quesita voꝛās seua rapacitas. Alios pādit hyat⁹. Que iā p̄cipitē frena cupidinem certo fine retentēt. Largis cū poti⁹ munerib⁹ fluens sitis ardescat habēdi. hec illa. Porro siquid ampli⁹ de siti huiuscemōi audire libeat nō arbitror aliam esse ꝙ̄ sitim stercora glutiēdi. nō sitim nectaris. nō sitim cuiusꝙ̄ de vineis eugadi vindemie ōfecate. An putas mentitum apostolū vl̄ falso arbitrio scriptitasse. Arbitror oīa vt stercora vt cristū lucrifaciā. Quod certe lucrū n̄ mō lucra fortūe incōparabiliter ancellit. Verū etiā infortunioꝝ iacturas quorūlibet ita recōpensat. hautdubiū quasi nichil triste acciderit vl̄ molestū. Hijs dictis oticuit hec puella.

XIX. CONSIDERATIO

Ecimanona puella boetiane ōsolatricis otra tristem vtens v̄bis sic ait. Quid externa bona ꝓ tuis āplexaris. nunq̄d tua faciet esse fortuna que a te natura reꝝ fecit aliena. Vlteri⁹ quoqȝ dicit. Vt q̄d fortunā desideras nisi vt ꝑ eā tuū fiat q̄d tuū p̄ridez non erat. Aliter nāqȝ tibi in vtilis est fortuna. Si dicas desidero eā vt meā suppleat indigētiam. Reuera ꝓpter hoc nō optet. Audi dictā ōsolatricē. Si q̄d nature satis est replere indigētiam velis. nihil ē ꝙ fortūe affluentiā petas. paucis em̄ minimisqȝ natura otenta est cui⁹ sacietatē si sup̄fluis vrgere velis. aut in iocundū ꝙ infunderis fiet aut noxiū. et infra. Quid tāto fortune strepitu desideratis. Eugare credo indigentiā copia queritis. Atqȝ hoc vobis in otrarium cedit. Plurib⁹ quippe ammiclis op⁹ est ad tuendā p̄ciose supellectilis varietatē. Verūqȝ illō est ꝑmultis illos indigere. qui permulta possidēt. hec dicta ōsolatrix.

XX. CONSIDERATIO.

Icesima puella ōsiderās tristē de vno aliquo infortunio aut d̄ paucis ꝑturbatū ꝓ ōsolatōne reducit de nō ꝑtis ad ꝑta. et de ꝑditis ad nō ꝑdita. vtens et ip̄a verbis boetiane ōsolatricis sic inq̄ens. Q̄m multos esse oiectas qui sese celo ꝓximos arbitrētur. si de fortune tue reliquijs ꝑs eis minima otingat.

XXI. CONSI.

Icesimapma puella sic tristē cui bona fortune nō suppetūt cōsolat᷑. Quid inq̄t mali vl̄ tristis habȝ carere nō bonis. Porro fortunā bonā nō esse. illa boetiana cōsolatrix sic luculenter ꝓbat

Illō inq̄t liquet. natura sui bona n̄ esse que sese pessimis herere pa=
tiat². qō quidē ō cūctis fortūe muneribꝰ existimari p̄t. q̄ ad impro
bissimū queq3 vberiora pueniūt de quibꝰ illō etiā ɔsiderādum pu
to ꝙ nemo dubitat esse fortē cui fortitudinē inesse ɔspexerit. et cui
cunq3 velocitas adē maīfestū est esse velocē. Sic musica q̄dem mu
sicos. medicina medicos. rethorica rethores fac͏t. Agit em̄ cuiusq3
natura qō ꝓpriū est. nec ɔtrariaꝝ reꝝ miscet² effectibꝰ. s3 vltro q̄
sunt aduersa depellit. Itaq3 ɔcludere de tota fortuna lic3 nihil ex
petēdu3 in q̄ nihil natiue boītatis inesse maīfestū est q̄ nec se bonis
sꝑ adiūgit et bonos q̄bꝰ fuerit adiūcta nō efficit. h illa ɔsolatrix

Quartū capitulū ɔtinens ɔsolatōnes super incolatꝰ huiꝰ ī val
le miserie ꝓlongatione

Varto post p̄missa tristis q̄rtꝰ ob lōgum vallis miserie in
colatū tedio affectꝰ supiꝰ nomīatā dn̄am ɔsolatricē pre
cipuā accedit ꝓ habēda in hac materia necessaria sibi cō
solatōe. Cui ip̄a ɔpatiēs de puellis se ɔcoītantibꝰ nōnul
las dirigit ad ip̄m ɔsolandum. I. CONSIDERATIO.

Rima itaq3 puella hoīem senescētem p̄missa ex cā tristē. hūc ī
modū ɔsolat². Nescis inq̄t ꝙ finis oīm terribiliū ē mors. Hec
quidē suspēdit². ac terribilis eiꝰ pena minuit² incolatꝰ ꝓlōgatōne
Lic3 em̄ dicat scriptura ꝙ om̄s morimur et q̄i aq̄ dilabimur in ter=
rā. multū tn̄ iterest inter mori paulatiue et festine. mori et tēpestie
Is em̄ q̄ senescens paulatiue dilabit². leuiꝰ. Qui vero an̄ senium et
an̄ morbū fortis existēs morit² tēpestiue. Is vt ī pluribꝰ agonisans
ḡuiꝰ affligit². Nā et arbor fortis q̄ tēpestate supueniente impetuo
se deicit² magis ɔquassat² maioriq3 fragore atq3 terribiliꝰ deiectio
eiꝰ sentit² q̄ illa q̄ vetustate paulatiue ɔsumi² et ꝑ vices magis ter
re inclinat². S3 et ꝑ vices mori seu ad mortē ꝑ seniū disponi leuius
est vtiq3 q̄ ante senium moriēdo debitū vniuerse carnis simul vel
tēpestiue ꝑsoluere quēadmodū quidā minꝰ ḡue est ad soluendu3
mille talētoꝝ debitu3 ꝑ vices diuersis in terminis obligari q̄ ad
soluendū simul totū debitū vł in termino citiꝰ aduēturo violenter
cogi. et tenet certe similitudo cū mors sit debitū huiuscemōi.

II. CONSIDERATIO.

Ecūda puella ad tristē cuiꝰ incolatꝰ ī hac valle miserie ꝓlō=
gat² ɔsolandū vsa est facetia cuiusdā fr̄is q̄ in publico s̄mōe
pulcre docuit qūo peccator post ɔfessiō3 ꝑ ieiunij impoītionē p̄ni=
andꝰ dicēs ɔfessori ꝙ nullo mō poss3 ieiunare. ɔuinci posset dixisse
falsum. ɔfessore sc3 sic dicēte. Tu dicis ꝙ nullo mō ieiunare possis
et tn̄ si tibi dicerē q̄ es hō sanꝰ. Vis tu ne tribꝰ diebus vsq3 ad no
ctē ieiunādo florenos numerare tali ɔditōne vt sint om̄s tui quot=
quot interi3 numerabis. Nō ē verisimile q̄n tu diceres volo libēter
nec oppoītū ab aliq° crederet². Sic aūt rn̄deas iam ɔuictꝰ es ꝙsi

velles posses ieiunare. Siquidē ad potentiā ieiunādi nichil cōfert
florenoꝝ numeratō. licz volūtatē ieiunādi moueret acq̄sitō flore-
noꝝ q̄ ipam abstinētiā redderet q̄oem acceptabilē et iocundā. Si
cut aūt hoc essꝫ. ita et ob ꝯsimilē finē esse deberꝫ homini acceptabi
le ꝑiter et iocundū diu viuere et sūmꝰ i hac valle miserie icolatuꝫ
ꝓlōgari. Nēpe et ip̄e possꝫ illo ī spacō tp̄is numerare. et cumulum
sibi florenoꝝ aggregare sup aurū et topasiō valētiū. Quoꝝ inq̄es
florenoꝝ. Certe actuū meritorioꝝ q̄ ī incude pectoris fabricātur
in hac vita. suntq̄ꝫ tanq̄ꝫ. nūmisma ḡtum et acceptabile in nūdinis
ꝑadisi. ꝓ q̄bus quidē datᷣ tanq̄ꝫ merces diurnꝰ denariꝰ. cuiꝰ nūmi
sma faciē oīpotētis plenā gr̄aꝝ rep̄sentat. ſꝫ et statū cōtinet oīum
bonoꝝ aggregatōe ꝑfectū. Quāto igitᷣ magis boī hoīs ꝓlongaᷣ
incolatꝰ tāto felicior redditᷣ in effectu p̄mij salutaris. Sicq̄ꝫ val-
lis miserie vallis fit ī spe felicitatis eterne. Fit vall' vberrima fru-
ctuū bonoꝝ opuꝫ vbertate. Fit campꝰ certaminis. et pugne victo
riose. fit mōs speculatōis altissime. Fit rursuꝫ vall' pinguissima ex
sp̄us pinguedīe. Fit deniq̄ꝫ vallis florida atq̄ꝫ ḡtissima floꝝ bono
ris et honestatis iocūditate. Sꝫ nec causetᷣ quisq̄ꝫ de nomīe miserie
cū mereatᷣ potiꝰ locꝰ dici lucratiuꝰ diuitiaꝝ glorie. et in p̄nti cō-
tra futuras miserias. vl' plene. vl' copiose indulgentie.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad hoīem de lōgo huiꝰ vite īcolatu turbatū sic
ait. Nōne enoch et helye p̄rm deo dilectoꝝ icolatꝰ licꝫ ī ꝑadi
so terrestri adhuc durat. Nōne paulꝰ apostolꝰ mortem declinauit
cū submissus ī sporta ꝑ murū suū euasit ꝑsecutorē in noīe dn̄i. Sed
cur illō. Profecto quāuis ip̄e dixerit cupio dissolui et esse cum xp̄o
tn̄ etiā dixisse legitᷣ optaui anathema esse a xp̄o ꝓ fr̄ibꝰ meis. i. se-
cūdum glosaꝫ sepatꝰ esse a xp̄o ꝓ fr̄ibꝰ secuꝫ in xp̄o renatis ꝑmmo
et ꝓ filiolis quos iteꝝ ꝑturiuit diuturniori scꝫ p̄dicatōe ī hac val
le miserie educādis et xp̄o lucrādis. Audi crisostomū ď ip̄o paulo
Passus est inq̄t ꝑ murū deponi huiꝰ rei gr̄a vt p̄dicatōni diutiꝰ in
sisteret. et cū multis hinc credētibꝰ ad xp̄m iret. metuebat ꝑfecto
ne forte pauꝑ hic et inops multoꝝ salutis absceaderet. h' crisosto.
Nōne deniq̄ꝫ ꝯsimilē ob cām incolatū suū beatꝰ martinꝰ ꝓlōgari
nō renuit sed dicebat. Dn̄e si adhuc populo tuo sum necessariꝰ n̄
recuso subire ꝓpter eos laborē. fiat volūtas tua. et iteꝝ. Satis est
inq̄t dn̄e. q̄ꝫ hucusq̄ꝫ certaui nec deficientem causabor etatē munia
tua deuotꝰ iplebo. Quid plura. Nōne anteq̄ꝫ xp̄s mr̄eꝫ suā dilectis
simā de hoc seculo nequā eripet ꝑmisit eiꝰ icolatū post ascēsionem
suā ānis q̄ꝫplurībꝰ ꝓlōgari. Sꝫ et discipuli quem diligebat ih's. jo
hānis scꝫ euāgeliste xp̄o amātissimi incolatꝰ. nō sine suo et alioꝝ ꝓ
fectu vsq̄ꝫ ad ānos nonagintanouē fuisse dinoscitᷣ ꝓlongatꝰ. Qd̄
igitᷣ vides. deo placuisse ī suis amātissimis nō ē rō q̄ꝫ ide q̄ruleris.

IIII. CONSIDERATIO

Varta deniq3 puella senescētē virū de lōgo suo incolatu q̄ru=
lātem taliter ɔsolatᶻ·Nōne inq̄t qđ ꝓmittitᶻ hoc tanq̄ rei ḡte
rōe3 hn̄s ꝓmissariū ɔsolatᶻ· Profecto ita esse cōcesseris necesse est·
Quid ergo·Nōne scripturis testātib⁹ a dō ꝑ v̄tutis actu lōga vita
ꝓmittitᶻ·certe sic et id ɔcedere te oportet·aut nō legisti vl̄ audisti
illđ ecc·q̄ honorat prēm suū vita viuet lōgiore·Audi eādem ꝓmis
sionē ab ipo dn̄o factā esse·Honora prēm et mrēm·vt sis lōgeu⁹ su
per terrā sc3 terrā viuētiū vl̄ p̄sentē ꝫm interlineare3·Eandē ꝓmis=
sionē recitat apl̄⁹·Honora inq̄t prem tuū et matrē tuā vt bn̄ sit ti=
bi·vt sis lōgus sup terrā·Hāc aūt ꝓmissiō3 nr̄ itelligit aq̄nēsis nō
tm̄ esse spūalē ꝫ ꝫm lrām etiā tpalē·lic3 vite lōgitudo q̄nq3 multis
qui deuoti sunt pentib⁹ ne eos forte i spūalib⁹ ipediat subtraha=
tur ꝑut libro sapie de quodā dicitᶻ·rapt⁹ est ne malicia mutaret i=
tellectu3 ei⁹ et cetera·Pro vtroq3 igᶻ caū siue sc3 tēpestiue siue tar
de te ɔtingat de medio subtrahi eo ɔsolatō3 nūc recipias quo spa
re habes te fore a deo i meliori tibi articulo de hoc neq̄ seculo fe
liciter euocādū·

Explicit p̄m⁹ liber de ɔsolatōe theologie·Incipit scđ⁹ liber ɔ=
tinēs ɔsolatōnū remedia oportūa·ɔtra illa turbatiua q̄ opponuntᶻ
paci et trāquillo statui· Primū capitulū ɔtinēs ɔsolatōs sup tri=
bulatōe in cōmuni que contrariatᶻ q̄nq3 paci corpis et animi·

Ecūdo pꝛicipaliter duodecim tristib⁹ sup̄dicte dn̄e ɔ
solatrici appropinquātib⁹ et ipi astātib⁹·p̄mo oīm v=
n⁹ ex eis ꝓpter tribulatōs turbat⁹ an̄ ceteros ipa3 do
minā ɔsolatricē sic est allocut⁹·O dn̄a ꝑ tribulatōes
ḡues nimiu3 vexat⁹ ad sm̄u v̄re pietatis ɔfugiens pe
to v̄ris ɔsolatōib⁹ adiuuari·At illa eidē ɔpatiēs ex suis puellis·
xxx·vocauit impans vt tristē ɔsolentᶻ· I·CONSIDERA·

Rima igitᶻ puella sic tristē p̄fatū alloquitᶻ·Tu de tribulatōne
ɔq̄reris·nescis q̄ ꝑ tribulatōs miles xp̄i efficeris·et si i pug̃ vi
ceris gloriosus eris·ip̄e siq̄dem xp̄s vt impator summ⁹ de seruis et
quasi rusticis id est de homib⁹ cū ꝫm phoꝝ p̄ncipē natura hūana
multipliciter sit serua facit aliquos milites puta qui ꝓpter ip̄m se
disponunt ad sustinendum viriliter tribulatōnes· qua quidē ratōe
potissime i libro job dicīᶻ militia ē vita hoīs sup terra3· S3 q̄d·n̄ne
iste nr̄ ipator vestit suos milites quos facᵗ·Vestit vtiq3 p̄seuerātes
veste sua ꝑp̄a·veste hitus patīe icorruptibili circūamictās eos sil̄
q3 armās ad vltō3 inimicoꝝ·Heccīe q̄ppe natura ē dicte vestis sil̄
et armature vt sicut iux̄ traditō3 sororis mee patebᵗ iferi⁹ multipli
ci tribulātiū iacula in ipos retorq̄at tribulātes· II·CONSI·

Ecūda puella sic ait·Nūquit hoī de illo ē tristādū qđ ip̄m ma
gnū redder3 atq3 simul fortificar3·Nequaq̄ inq̄es·S3 q̄d·Pro
fecto tribulatō nata ē hōie3 magnū reddere atq3 simul fortificare·
Vis scire p̄mū·Attēde similitudīe3 rei natural̄·Nēpe sicut ꝫm illū

arestotilē·Cū plātaꝝ quedā nascātur in locis siccis·q̄daꝫ in flumī bꝰ dulcibꝰ·q̄dā ī ripis fluminū·q̄dā ī stāgnis·q̄ nascūtᷣ ī mari erūt magne·ī alijs locis pue ꝫm suā spēm·jta et hoīes arboribꝰ ꝯpabi les·video inqt q̄dā hoīnes velut arbores·hij ī mari amare tribula tōnis q̄ aliter essent pui efficiūtᷣ spūaliter magni· Vis scire ꝫm qꝺ scꝫ nata sit tribulatō hoīem fortificare nedum quantum ad forti tudinem animi·verum etiam nonnunꝙ quantum ad fortitudinem corpis·Ecce q̄nto sepiꝰ repugnauerimꝰ tāto fortiores erimꝰ. So lidissima est ps corpis que frequētiꝰ exercetᷣ·Agilia sunt menbra cursoribꝰ·fortia brachia fabris·Nō ē arbor solida neqꝫ fortis nisi ī quā freqūes vētꝰ insurgit·ipa eī vexatōe ꝯstringiᷣ et radices certi us figᷣ·Arbores fragiles sunt ait ille Seneca·q̄ ī opaca valle cre scūt·Nōne aūt et vas ī fornacis feruore fortiꝰ efficitᷣ ac nōnunꝙ pulcre coloratᷣ·Vn̄ sicut ignis cui in scripturis tribulatō ꝯpatᷣ la terē nō ꝯsumit ꝫ ꝯsolidat·jta tribulatō hoīem roborat et ꝯfortat dicēte paulo tribulatō patiam opaᷣ·dn̄teqꝫ jacobo alphei· ꝙ pati entia opꝰ pfectū habeat scꝫ ad modū fortis·est etiā ipa patiētia se cundū illū tulliū ps fortitutudis·Deniqꝫ dicit et ipe ysaias forti tudo egeno in tribulatōe sua· III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·Cur hō refugis tribulatōꝫ q̄ miro mō valꝫ ad cordis tui saluberrimā dilatatōꝫ·Nimiꝝ tribulatō dilatat cor hoīs ad magna dei dona recipiēda·Nēpe sicut martellꝰ auri fabri cogit sub manu eiꝰ metallū extendi de quo vas suū opaᷣ·Ita pfecto aurifaber totiꝰ creature seu stellifabri q̄ fabricatꝰ est au rorā· et solē p tribulatōes intēdit cor tuū dilatare et extēdere·vt ī eo de suo plura possit ponere·q̄ inq̄es·Certe plura dona·plura bo na saltē spūalia vt cor tuū sit p̄cōsissimaꝝ et sc̄issimaꝝ reliq̄aꝝ cri sti scꝫ sancti sanctoꝝ et alioꝝ ī memoria ad solamē relictoꝝ mon strātia p̄cisa·de q̄ dilatatōe cordis humani intelligi p̄t illꝺ psal migraphi·Dilatasti cor meū·et illꝺ·in tribulatōe dilatasti mihi·ſ ad vtilitatē meā·et nōne meliꝰ est sic esse quasi metallū dilatatum ad diuina capiēduꝫ piter et mōstrādū ꝙ sicut metallū ī massa cuiu smodi sunt corda sine disciplina ī q̄bꝰ deꝰ nō īuenit locum vel ꝙ p impatiētiam sicut vetꝰ patella q̄ sub martello frāgitᷣ in qua p v na fractura plures post repiuntᷣ·vn̄ p patiētiā iux̄ ꝯsiliū illꝺ ecc̄· sustine sustētatōs dei ꝯiūgere deo et sustine vt crescat in nouissimo vita tua· IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait· Nūquit nosti ꝙ p aquā ī scriptura tribu latō designatᷣ·vt cū dicitᷣ ī cāticis·Aque multe nō poterūt ex tinguere caritatē·Nec miꝝ nēpe ꝫm aq̄ ꝓprietates sunt ad p̄ns cō siderādi·iiij·tribulatōis effectꝰ satis vtiles· Primus q̄dem est ꝙ tribulatō ad modū aq̄ vinū tpalis leticie tpat ne interioris homis debili capiti·scꝫ mēti p amētiā vł alio mō noceat·Hoc etem̄ vinuꝫ si puꝝ biberetᷣ hoīeꝫ sanū īfatuaret et īfirmo forsan mortē īducerꝫ

nimirū piculū se p mixturā aq̄ tribulatōis euadere hō ꝓuidus cū gaudio vellet. Scd9 effect9 ē ꝙ sicut aq̄ extinguit ignē de strami bus factū vl' de lignis. ita tribulatō extinguit ignē libidīs. patet hoc ī illo mōacho quē de luxuria tēptatū abbas su9 iussit ab alijs īfestari. q̄ postea de tēptatōe illa īterrogat9 r̄ndit. mihi viuere nō licȝ et fornicari libȝ. q̄i dixerit nullo mō. Sȝ et si dom9 alic9 succē sa essȝ igne quē ille p se nō possȝ extinguere aquā sibi oblatā cū de siderio recipet. et oblatōȝ ei9 obsequȝ nō psecutōȝ reputaret. q̄nto magis cū dom9 ɔ̄scie succēsa ē igne ɔcupīe occursum aq̄ tribulatō nis ignis illi9 extīctiue dȝ hō succursum reputare. Terci9 effect9 ēst ꝙ tribulatō ad modū aq̄ hostes spūales submergit. vicia scȝ et demones in cui9 figura dicit[r] ī exodo. operuit aq̄ tribulātes eos v= n9 ex eis nō remāsit Quart9 effect9 est ꝙ quēadmodū aq̄ nutrit pi sces ita aq̄ tribulatōis nutrit fideles. dn̄te ysaia p ɔ̄trariū. ɔputre scent pisces sine aq̄. hn̄ q̄dē fideles ecclesie p pisces figurāt[r]. eo ꝙ ad modū pisciū p petrū piscatorē rethi ɔnexaꝝ ɔ̄tutū vl' articulo rum fidei erāt capiēdi sȝm dn̄i ꝓphetiā. V. CONSIDERA.

Vinta puella sic a[t]. Nōne scis ꝙ ī scriptura p ignē tribulatō fi gurat[r] dn̄te psalmig̃pho. igne me examiasti. Nec mirum certe Scdm em̄ ꝓprietates ignis occurrūt ad p̄ns. iiij. vtilitates tribula tōis. Prima q̄dē vtilitas ē ꝙ sicut ignis cerā mollificat et tandem p̄t liquefacere. Ita et tribulatō corda emollit et ea etiā liquefacit. Nōne h̄ īnuūt[r] tribulatē iob dicēte. de9 emolliuit cor meum. dn̄te quoqȝ psalmig̃pho. factū est cor meū tanq̄ cera liquescēs. Dices forte quid ɔ̄solatorij sequit[r] īde. Ecce ex mollificatōe hoc seq̄t[r] ꝙ sicut cera q̄nqȝ hn̄s ymaginē bestie vl' dyaboli. modico igne emol lita recipit ymagiēȝ angeli vl' ip̄i9 dei. Ita corda modica tribula= tōe emollita q̄ñ añ dyabolica erāt. vl' bestialia aīalib9 scȝ cogita= tōib9 plena efficiūt[r] āgelica et dīna. Vn̄ sicut cera mollificata ve= teri depōita ymagīe nouā recipit. sic corda emollita vetustatē vi= cōꝝ deponūt. et ɔ̄tutū nouitatē assumūt. Rursum sicut cera mollifi cata recipit ymaginē frōdiū et floꝝ pulcerrimoꝝ coloꝝ. Ita cor tribulatōe emollitū dispōitū ē ad recipiēdū et repn̄tādū flores vir tutū q̄ ɔpant[r] florib9 pulcherrimis honoris scȝ et honestatis. De= niqȝ sicut cera igne resoluta et liq̄facta termīat[r] termīs alienis. Ita cor liq̄factū īcipit resolui et termīari nō termīs ꝓprijs. sȝ dīne vo= lūtatis. corda vero dura nō liq̄fiūt ad ignem tribulatōis nisi forte magna sit tribulatō mortis illatiua vl' alias excessiua. tūc etem̄ cō tingit vitōꝝ vetustatē depoī et corda p h[o] omino liq̄facta fluere ī omem modulū et formā rc̄tē viuēdi ɔ̄ino pata stare mādato mīstri ecc̄. fitqȝ felix mutatō dextere excelsi. mutat[r] nāqȝ vas ɔtumelie ī vas glorie Scda quoqȝ vtilitas ē. ꝙ quēadmodū habet[r] ī danie= le ꝙ tres pueri q̄ ligati missi sunt ī ignē fornacis inuēti sunt soluti Ita et ī ignē tribulatōis ɔ̄stitut9 facile solui[r] a vincul' q̄b9 ligat9 ē

scz a vinculis amoris mūdi otingit nāqz in hoie q̄ tribulatōz pati quēadmodū semel otigit cū xpian⁹ popul⁹ castrū qddā qd sarraceni tenebāt obsideret. Nā illi sarraceni quēdā xpianū nobilē captū machie xpianoꝝ opposuerūt sperantes ꝙ in eā ptez castri lapides n̄ iacerēt xpiani. ipo vero xpiano machie oppoito clamāte vt ꝓpter eū nō desisterēt ab impugnatōe. cepunt xpiani lapides iacere. et pmo lapidis iactu rupt⁹ est funis quo ille ligat⁹ pendebat. et sic ille cadēs in fossatū abstract⁹ ē a xpianis et liberat⁹. Cathena illa q̄ nos ligatos tenet est iux̄ v̄bū Senece amor mūdi. q̄nqz aūt ex vno ictu tribulatōis otingit aliquē tedium hr̄e de mūdo quē amabat sicqz a mūdi amore sepa qd quidē nequaꝙ modica vtilitas ē cēsenda cū totū et solū malū hoīs sit amor mūdi. Tercia vtilitas est ꝙ sicut p ignē ꝓbat bonū aurū dn̄te eccº. in igne ꝓbat argentum et aurū. ita p tribulatōz ꝓbat de⁹ hoiem bonū dn̄te iob. Probabit me quasi auꝝ qd p ignē trāsit. Ps̄. quoqz dicit. ꝓbasti cor meū et visitasti nocte igne me examiā. ꝛc̄. Libro quoqz sapie dici tanꝙ aurū i fornace ꝓbauit illos. quos illos. Certe iustos. De q̄b⁹ canit ecclesia tanꝙ auꝝ i fornace ꝓbauit electos dn̄s. Vn̄ et in ecclesiastico. Vasa figuli ꝓbat fornax et hōies iustos tēptatō rtibulatōnis. Quapropter et thobie dictū ē qꝛ accept⁹ eras deo necesse fuit vt tēptatō ꝓbaret te. Hoc aūt multū dz hoiem osolari. qꝛ signū est qd dispoitur vt sit vas puꝝ ad capiēduz deū. Quarta et pceden ti attinēs vtilitas ē ꝙ tribulatō ad moduz ignis purgat qd p malachiā ꝓpham dat itelligi. Sedebit inq̄t oflās et emūdās argētum et purgabit filios leui. Vn̄ sicut mediāte igne reddit aurū purum seu affirma. Ita mediāte igne tribulatōis corda electoꝝ purificātur. Nec mirū. Sicut eī i purgatōe auri sunt folles q̄ iflāt et ignis qui succēdit et fex q̄ osumit p qd aurū purū reddit. Sic folles q̄ inflāt sunt inimici q̄ nos tribulāt et psequūt. dn̄te ps̄. Dn̄e qd multiplicati sunt q̄ tribulāt me multi isurgūt aduersum me. ignis q̄ succēdi i fornace ē iniqtas psecutōis et angustie q̄ ē i tribulatōe. Eex que osumit ē immūdicia peccati q̄ remittit. dn̄te eccº. Pi⁹ et misericors de⁹. et remittit i die tribulatōis peccata. Vn̄ et Sara dn̄o loquēs. in tpe inq̄t tribulatōis peccata dimittis hijs q̄ iuocāt te. Deniqz audi opatōz et doctrinā magni pr̄is. in fornace inq̄t ardz palea et purgat auꝝ. illa i cinerē v̄tit. et illd sordib⁹ exuit. fornax mūd⁹. palea iniq. aurū iusti. ignis tribulatō. artifex de⁹. qd ergo vult artifex facio. vbi me poit artifex color. iubeor gº tolerare. nouit ille purgare. Ardeat licz palea ad vicēdū. et q̄si osumendū. illa quasi i cinerē v̄tit ego sordib⁹ careo. h ille pr̄. Sz nōne sic cor hoīs ad modū auri naturaliter letificātis a sordib⁹ purificati. p̄t ipsuz hominem iam p tribulatōnem purificatum admodum letificare et consolari.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella sic ait. O hō q̄ de tribulatōe turbaris. nūquit nō itelligis ꝙ valet tribulatō ꝑ multiplici ac merito ɔ̄solatoria purgatōe hoīs. Nimirū p̄ter illā q̄ testāte p̄us sorore mea similis ē purgatōi auri p ignē est vna q̄ similis est purgatōi ferri p limam. Alia que similis est purgatōi ḡnoꝝ tritici a palea p trituratōez et ventū. Tercia q̄ similis est purgatōi videmie p torcular. Quarta q̄ est siīis purgatōi q̄ fit p minutōz. Quīta q̄ est siīis purgatōi q̄ fit p medicinalē potionē. Vis scire de prima. Ecce sicut spata q̄ de vagina nō extrahit². et cultell9 de quo nō scindit² obscura². qualis cultell9 q̄dē. nisi limat9 et purgat9 ī mēsa dñi nō poni². Ita corda ociosa que nō sunt aliquo labore vl̄ tribulatōe exercitata ɔ̄trahūt eruginē et multā sp̄ualē obscuritatē ꝓpter quā dño reddunt² abhominabilia. nisi aliquo labore vl̄ tribulatōe ab erugine purgata fuerint et q̄i limata. De tribulatōib9 igit᷑ nō doleas. ꝫ magis gaudeas vt cor splēdēs corā deo et ḡtū ei habeas. Sūt em̄ tribulatōes q̄si lime ꝑ ferreo corde deeruginādo. et ad moduz ferri clarificādo queādmodū ꝑ similitudine dicit² in ezechiele limat9 ē gladi9 vt splendeat Vis scire de purgatōe scd̄a. Ecce sicut in tritura palee ḡnis p ventū excussis palee abiciūt². et triticū purū relinquit². Ita p tribulatōz cor homis purgat². ɔ̄similē quidē ad ḡnoꝝ tritici per triturā pallee excussiōz. ɔ̄patōz facit egregiā ip̄e gregori9. Sicut inq̄t ī tritura palee ḡna eiciūt² sic flores inter spinas ꝓdeūt. et rosa q̄ redolet crescit cū spina q̄ pūgit. Vis scire d̄ purgatōe tercia Ecce sicut p p̄ssurā torcularis qd̄ racemos p̄mit liquor p̄cōsus a vili et grossa materia sepat². Ita ɔ̄tingit ꝙ p p̄ssuram tribulatōnū torquētium hoiem et p̄mentiū aīa in celi cellario collocanda a grossa materia sepat². s. a corpe qd̄ inferi9 subtorculari relinquit². de p̄ssura hui9 tribulatōnū mūdi ɔ̄solatōz vl̄ p spem celestiū recipiēte loquēs apostol9. de9 inq̄t toti9 ɔ̄solatōis ɔ̄solat² nos in oī tribulatōne nostra vt possim9 et ip̄i ɔ̄solari eos q̄ ī oī p̄ssura sunt. Vis scire de quarta purgatōe. Ecce p tribulatōz hō sp̄ualiter minuit² quo ad supfluū peccati sanguinē. retēto bono sanguine q̄ q̄dē nō est corrupt9 humor. ꝫ humor ē deuotōis tict9 rubore diuini amoris. Nēpe q̄dā vena de corde est ꝓcedēs de q̄ scribit² ī ꝓuerbijs. Vena vite os iusti et est q̄dam sanguis corruptus scȝ sanguis peccati. q̄ ad modū corrupti et putridi sangnis possȝ corrūpe cor interioris hoīs et esse cā mortis. De q° nimiꝝ sangne cupiēs dauid liberari a dño libera inq̄t me de sangnib9. Ict9 aūt tribulatōis apit dictā cordis venā ad os ꝓtēsam dñte ip̄o dauid. Ad dñm cū tribularer clamaui q̄ vena p ɔ̄fessionē oris apta p̄t egredi dict9 corruptus sanguis peccati. Deniq3 vis scire de purgatōe q̄nta. Ecce qn̄ tribulatō tibi mittit². tūc p corde tuo a grossis mūdi humorib9 purgando medicinalis tibi potō mīstrat². Sicut em̄ amara medicina purgat prauos hūores corpis sic amara tribulatō relicto tibi hūore deuotōis

purgat prauos.i.viscosos hũores lubrici cordis.Debes g° auda cter sumere potum illũ a summo phico tibi oblatũ .q̄ q̄dez ē ille al tissim9 q̄ de terra creauit medicinā q̄ nō solum nouit.ꝫ etiā creauit vires herbaꝝ et virtutē oim reꝝ.A seculo quoqꝫ p̄sciuit q̄litatez oim euētuū.vn̄ et optie nouit cplexiōꝫ cordis tui sciēs q̄ntū potes pati q̄ vtpote fidelis medic9 tibi tanq̄ filio vl' filie siue sp̄ōse non daret.nisi rē vtilē et salubrē.q̄ et fecit tibi credētiam cũ dixerit pe tro.calicē quē dedit mihi pr.nō vis vt bibā illum.et est sensus.po tũ mensuratũ et mee cplexioni seu cditōni ꝓporcionatũ.et mihi p illũ q̄ pr̄ me9 est datũ.q̄ nō nouit nisi bona data dare filijs suis q̄ re nō biberē illũ.Quia ꝯo ip̄e bibit in quo nichil erat purgandum igit' et tu de eodē bibe post illũ reddēte ratōꝫ magno pre aug̃. At tende inq̄t q̄ rusticũ et reũ teneres eũ q̄ ciphũ dn̄i sui effũderet in quo dn̄s suus pri9 bibissꝫ.bibe igi' ex eo.Hic est em̄ ciph9 ad quē bibendũ iuitat amicos in cāticis.Amici inq̄t mei bibite et inebria mini.Hũc offerebat filijs zebedei jacobo et johāni maiorib9 de a micis.potestis inq̄t bibere calicē quē ego bibitur9 sum. Dicas ig' cũ gr̃itudine et hylaritate cũ sancto dauid. Calicē salutaris acci piā.et sit sensus.ego accipiā potũ mee sanitatis.et si nō possis de glutire dicas cũ eodē et nomē dn̄i iuocabo.i.appellabo eũ in ad iutoriũ q̄ ante bibit.q̄ teste scriptura mortez deglutiuit.Deglutias igit' et tu.Nēpe volēs purgari stult9 essꝫ si pillulas masticaret cũ p hoc purgatōnem corpis ipediret.Sane huic mō purgatōis non obstat q̄ videm9 multos bibere potũ hui9.et tn̄ n̄ purgari. Nā h° q̄dem accidit nō ꝓpter defectũ medicine.ꝫ queādmodũ q̄s p potō nē sumptā nō purgat' nec cura' ꝓpter indispositōꝫ materie que pur gari debet.q̄ nimis est dura et cpacta.Ita fit q̄nqꝫ q̄ medicina tri bulatōnis nō purgat corda p tribulatōnē nō emollita.ꝫ ad modũ cordis phonis ꝑuersa manētia ac p impatiētiā et irā indurata.

VII.CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait.Nōne iam p sororem meā didicisti q̄ p̄ sens tribulatō q̄ in terra patit' hō est quasi medicinalis que dā potio mistrata a sũmo medico de qua et quo p̄t intelligi illō ec clesiac.Altissim9 de terra creauit medicinā et vir sapiēs nō abhor rebit eam.q̄ quidem medicina quasi in amaris pillulis mistrata.ne hō eā abhorreat.est sapienter quasi sub quadā p̄ntis vtilitatis ne bula inuoluenda.l' est eterne dulcedinis zuchare deuote estimatō nis iudicō admiscenda.De se aũt est quasi mirra a putrefactōe cu stodiēs corda humana.vl' est quasi cauteriũ in menbro min9 nobi li factum ad sanandum magis nobile menbrum. quippe molestia corporis infirmitatem sanat mētis.Hinc dicit ecclesiastes.Curatō cessare faciet peccata maxima .Sane quantum ad predictum cau terium vel consimilē medicinam per tribulationē exhibitā. Audi magnum patrem Augustinum. Intelligat inquit homo medicum

esse deum et tribulatōnem medicamentū esse ad salutē non penam ad damnatōꝫ sub medico posit⁹ vreris secaris clamas·nō audit me dic⁹ ad volūtatē·sed audit ad sanitatē·ħ pr̄ ille·Sꝫ qd·Profecto sicut ī corpalib⁹ teste scriptura nō est cēsus sup cēsum salutis corporis·jta et in ꝓpoito nihil vtili⁹ cēsendū est ꝙ sit sal⁹ mentis·

VIII·CONSIDERATIO·

Ctaua puella sic ait·Nōne remediū curuitatis et cecitatis cū ꝯsolatōe debꝫ recipi·fateri hoc necesse ē·Sꝫ q̄d·Profecto tribulatō remediū curuitatis est et cecitatis· Vis scire ꝙ curuitatis· Ecce licꝫ ſm scripturā de⁹ fecerit hoīeꝫ rectuꝫ q̄nq̄ꝫ tn̄ ad terrena hitualiter incuruat²·curuitate q̄deꝫ interioris hoīs·deo et sanctis abhomiabilior ꝙ sit quecūqꝫ curuitas corpalis·Sic incurua² plerūqꝫ tpe ꝓsperitatis·supueniēte aūt tribulatōe rursum rect⁹ efficitur·qꝛ illo ī tpe ad celestia erigit²·et eleuata mēte ad dm̄ dirigitur oculis suis internis cū spe efficacis supplicatōis·queadmodū illi qui olī deo dixerūt·jbim⁹ ad te ī tribulatōib⁹ nostris·et exaudies nos·ī nobis quidē nō est tāta fortitudo·vt possim⁹ multitudini resistere q̄ irruit sup nos·ſꝫ cū ignorem⁹ qd agere debeam⁹·hoc solum hēm⁹ residui·vt oculos nr̄os dirigam⁹ ad te·et ecce hac in directōe et mētis erectōe ꝯsistit stature īterioris hoīs rectitudo curuitatis exclusiua·Porro ꝙ tribulatō sit mētalis atqꝫ multū piculose cecitatis remediū ptꝫ dn̄te ysaia·ꝙ vexatō dabit ītellectū·Estqꝫ amara tribulatō ī felle piscis apte figurata quo thobias junior patris sui oculos excecatos liniuit et visum ei restituit·.

IX·CONSIDERATIO·

Ona puella sic ait·Nescis fr̄ ꝙ scriptura fore p̄dicat dulce lumen·Nōne igit² tribulatōis tibi remitet² amaritudo cū ip̄a tribulatō homiem multiplici lumie ꝯsole²·Illumiat nāqꝫ hoīeꝫ ad ꝯgnoscēdum sua p̄terita mala·jllumiat hominē ad spandum futura bona·Illumiat ad videndū deū·jllumiat hoīeꝫ ad ꝯgnoscendū seipm̄· Vis scire ꝙ hoīeꝫ illumiet ad ꝯgnoscendū sua p̄terita mala seu pctā·Exemplū accipe ī libro geneseos de frīb⁹ ioseph q̄ sic ad inuicē sunt locuti·Merito ħ patimur·qꝛ peccauim⁹ in frēm nostrū vidētes angustiā aīe illi⁹ dū depcaret² nos et nō audiuimus· jdcirco venit sup nos ista tribulatō Vis scire ꝙ tribulatō illuminet ad spanduꝫ futura bona·Ecce de tribulatis dicit scriptura· In paucis vexati ī multis bn̄ disponen²·scꝫ ſm bona future vite vtiqꝫ p̄ntib⁹ potiora· Quis em̄ iustoꝝ tribulat⁹ vidēs hic malos pace ac alijs exteriorib⁹ bōis mag̃ frui suppoita dei iusticia non speraret potiora sibi in alio seculo reſꝫuari ſm snīaꝫ hugonis illi⁹ regularis Vis scire ꝙ tribulatō illuīet ad vidēdū deū·Audi greg·eg·loquenteꝫ·Absit inquit vt fidelis quisqꝫ q̄ deū videre desiderat de mundi psecutōib⁹ lugeat qd fieri eisdē psecutōib⁹ nō ignorat· Vis scire ꝙ tribulatō illuminet homineꝫ ad ꝯgnitōnem sui ipsius

et viriū suarum. Audi rursum gregoriū. Nemo inqt vires suas ī pace congnoscit. si bella desunt virtutum experimenta non proderunt Idem quoqȝ dicit. jmprouidꝰ miles ē q̄ se forte ī pace gl̄iat². Deniqȝ tribulatō eo pacto hoiem illumiat. qº cor eiꝰ exuagās ad sui cōgnitōeȝ reuocat. Nimirum hō cuiꝰ cor ꝓsꝑitas vł mūdanū gaudiuȝ aseipo elōgauit queādmodū dauid ꝯqueri² dicēs. dereliqt me vtꝰ mea. et lumē oculorum meorum et ipm nō est mecū. ꝯqrit² inq̄ et bene ꝯquerit². ve em̄ illi q̄ cādelā īterni sui lumīs qi ꝯsumit ī aliorum vsū et nō ī vsum ꝓpriū. hō ille ꝯgnitōe caret sui ipiꝰ. qūo em̄ ꝯgnosceret se is q̄ nō ē apud se. ȝ ābulat in mirabilibꝰ sup se. quousqȝ superueniāt tribulatōs q̄ reducūt homiem ad se. Dn̄te gregorio q̄ tribulatōes cogūt cor redire ad se. et ad suū hospitiū. Sic dicit² ī exodo Maneat vnuq̄sqȝ apud semetipȝ. Sic dicit ps̄. ꝯuertere aīa ī requiē tuā. Sic dicit sapiēs de interna sapia. Intrās ī domū meā ꝯqescam cū illa. Sic et colūba tp̄e diluuij qi coacta reuersa est ī archā cum extra nō īuenissȝ vbi reqesceret pes eiꝰ. X. CONSIDERATIO.

Ecia puella ad tribulatū sic loq̄t². Sine tribulatōe hoies dormiūt somno pigricie. Sȝ tribulatō excitat eos vt ignis ī domo succēsus. et vt aq̄ nauē subintrans. vt dicāt illd̄ Mathei. Dn̄e salua nos perimꝰ. jdcirco et magnꝰ pr̄ aug. sic ait. jdeo inq̄t ꝑmūt² multi ī ecclesia. vt ꝑssi clamēt clamātes exaudiāt² exauditi glorificēt deū Sȝ q̄d Nōne bonū est sic a somno excitari pigriciā remoueri clamātem a deo exaudiri. et deū ab exauditis glorificari. certe sic. Nam inde de ꝑmo ad vltimū sequi² gloriā ꝯseq. Quippe q̄ntū in te est tu das deo gloriā. et q̄d miꝰ ip̄e tibi retribueret q̄ gloriā ꝓ gloria.

XI. CONSIDERATIO.

Ndecima puella tristi tribulato neccessitatē tribulatōis d̄clarat sic dicēs. Sicut cibꝰ adheret vasi. ī quo decoq̄t² et ꝑ ꝯn̄s colorē et saporē amittit nisi moueat². sic mēs hōis ī magnū malum suū videlicȝ ī ꝑditōȝ bōi coloris scȝ ruboris caritatis aut cādoris puritatis atqȝ bōi saporis sp̄ūalis. abhoīabilis et insipida ac deo euomēda huic mūdo ꝑ amorē adheret ſm illd̄ ps̄. ꝯglutinatꝰ est ī terra vēter nr̄ nisi ꝑ tribulatōȝ mouea² q̄ deo ordināte ab ipo mundo patit². vt ab eo sepet² iux̄ v̄bū cuiusdā p̄ris. jp̄e inq̄t mūdꝰ. dum tot amaritudībꝰ cruciat. dū tot calamitates īgeminat. q̄d aliud nisi vt nō ame² clamat. Hec ille et bn̄ nisi eī essent tribulatōes hoies ipiꝰ dei obliuiscerēt² tp̄alibꝰ ꝯtēti. Vnde tribulatō est velut absinthiū quo hij q̄ sunt sp̄ūaliter puuli a lacte tp̄alis ꝯsolatōis sepan² Sicut corpaliter puuli aliq̄ amaritudīe a nutricis lacte solēt separi.

XII. CONSIDERATIO.

Vodecima puella ad tribulatū asꝑitatē tribulatōis cāteȝ sic ait. O homo esto q̄ tribulatōnis sentias asꝑitatem. hoc signū in bonum est signum quidem tue electōis signūmqȝ diuine dignatōnis. qua quidem ob hoc dignāter agit². q̄ ꝑ tribulatōeȝ asꝑa sit

via electoꝝ ne eos magis delectet diu pgere citi puenire. Sꝫ et cito tribulatōꝫ h esse portā regni celoꝝ. h certe porta dñi iusti intrabūt p eā. Nā et teste euāgelista optuit xp̄m pati. et sic intrare in gloriā suā. Vñ et in actib apostoloꝝ p multas tribulatōnes oportet intrare in regnum celoꝝ. XIII. CONSIDERATIO

Erciadecima puella sic a. O hō aduertas quātū bonū tribulatōes et aduersitates tibi oferūt cogūt em̄ h hoiem querere solatia supiora. p hoc pcludūt inferiora. queādmodū ei dñs aliqs tabernas interdicit sue ville qñ vult ꝓpriū vinū vendere ꝓhibens ne vēdat aliqs qdcūqꝫ vinū donec ipe totaliter vendiderit vinum suum. Ita et de vt te cogat ad se recurrere facit p aduersitates ne periculosioꝝ gaudioꝝ mūdi tabernas frequētes. Nōne hoc apte designat in iohele. vbi dicit. Expgiscimini oīs q bibitis vinū in dulcedine qm̄ pijt ab ore vestro. ꝫ et bestie agri quasi area sitiens in breui suspexerunt ad te qm̄ exsiccati sunt fōtes aquaꝝ et ignis deuorauit specōsa deserti. qd em̄ h p vinū bibētes nisi hoies potiorib mūdi gaudijs fruentes. Quid p bestias agri quasi area sitientes nisi hoies bestialia gaudia desiderātes. Quid p vinū qd ab ore duoꝝ populoꝝ perijt. et p fōtes aquaꝝ desiccatos nisi mundi gaudia tā potiora peuntia seu ipedita inferiora quasi exsiccata p ignē specōsa deserti deuorātē. i. per mūdi tribulatōes et aduersitates. Hec cogūt ad deū sursum respicere. et ibi potū suū id est supiora solatia et delectatōs querere ꝫm illd apostoli q sursum sunt querite nō que sup terrā. XIIII. CONSIDERATIO.

Vartadecima puella tribulato sic ait. Nōne otentaris si id qd spōsa dei dilectissima piter et delicatissima petit. et modū quo hoc ei a spōso ocedit cōsequaris. fateare hoc necesse est. an forte vane te ipa delicatōrem eē existimabis. Sꝫ qd petit illa. Trahe inquit me post te. Petit igit vt trahat. Vis aūt scire modū quo petita res ocedi certe mediātib tribulatōib qb exercet. Audi prēꝫ clareuallis. Trahimur inqt cū tribulatōib et tēptationib exercemur. Si igit nō vis tribulari nec a spōso benignissimo petas trahi De hoc nimirū tractu salubris et grōsus sit p dicta sororis mee inferi poteris edoceri. XV. CONSIDERATIO.

Vintadecima puella tribulato sic ait. Ecce hō de te tribulari pmittit. Vis scire bonū tuū si nō posueris obicē qd intendit Ecce intendit tuā ad ipm ouersionē queādmodū patet libro ꝓprie expientie hoc dicēte. Videm em̄ peccator in ꝓsperitate cōstitut sp fugit et a deo auertit qnto scꝫ ad bonū omutabile pl ouertit. Sꝫ tribulatōe sibi immissa reuertit et ad deū cito ouerti. Oñte dño p oseā. jn tribulatōe sua mane osurgēt ad me. Mane inqt id ē cito sine tēpestiue vl orto lumīe gr̄ie. O felix necessitas q ad meliora opellit. tēpestas ei reduxit ionā fugitm̄. egestas reduxit ad patrē filiū ꝓdigū. Ionas dixit clamaui ad dominum de tribulatōne

mea et exaudiuit me cū angustiare² i me aīa mea dn̄i recordat⁹ sū
Ps·dixit m̄ltiplicate sūt ifirmitates eoꝝ postea accelerauerūt q̄d
nīsita fiat·fatigat⁹ ei q̄rit qete·eger saitate ·naufrag⁹ suspirat ad
portū·famelic⁹ ad cibū·tribulat⁹ ad r̄mediū· qd̄ cū nusq̄ meli⁹ re
piri valeat q̄ apud ip̄z deū·Hic ē qd̄ dic̄t gḡ·mala q̄ nos hic p̄mūt
ad deū ire ꝯpellūt·Deniq₃ sup̄ p sororē meā audisti q̄ ī tp̄e tribu-
latōis pc̄tā dimittūt² p qd̄ cessat auersio·s₃ mox vt cessat auersio in
stat ꝯuersio·gr̄a cui⁹ hautdubiū tribulatō ē sufferēda cū gaudio

XVI·CONSIDERATIO·

Sextadecima puella ad tribulatū sic aͭ·Nescis hō q̄ ignis pur
gatorij testāte magno p̄re aug·miro mō ḡuis ē·Supat em̄ oēz
penā quā hō vnq̄ passus ē ī hac vita ꝉ pati p̄t·tribulatōes igit² sūt
ꝓ penis ignis purgatorij tāq̄ incōpabiliter leuiores hylariter to
lerāde·Quis em̄ debitor mille taletoꝝ n̄ gauderet si sibi ꝯcedere²
q̄ p duo ꝉ vnū satisfaceret·S₃ ecce p tribulatōes p̄ntes et respecti
ue parū ḡues et q̄i ad pūctū vix durabiles·Dn̄te dn̄o p ysaiā·Ad
pūctū ī modico dereliq̄ te·i·p̄misi te tribulari et ī miseratōib⁹ ma
gnis cōgregabo te·jn momēto īdignatōis abscōdā faciē meā parū
p a te·et ī mīa eterna misert⁹ sū₃ tui·Per has inq̄ d̄bita q̄tare pos
sum⁹ ad q̄ deo obligamur·s·peās pc̄tis d̄bitas·lic₃ ei pene eterne
q̄s mere² pc̄m̄ mortale p verā p̄n̄iam in tp̄ales sint mutate nihilo
min⁹ multū restat d̄ debito adhuc soluēdo ꝉ ī isto mūdo vꝉ ī pur-
gatorio p̄sertī₃ p̄mijs iniūctis nōdū plene pactis·S₃ et p ueīalib⁹
q̄ m̄ltiplicāt² quottidie opo₃ peās ferre q̄s p tribulatōs possum⁹
q̄tare·et ꝑ mēsura dīne acceptōis d̄ ꝯpoto radē·Sane sicut dispē-
sator d̄initatis iactat ꝯpotū suū corā dn̄o p fabas ꝉ lapillos·et q̄n
q₃ ꝑ ꝯpoto sūmādo fabā q̄ parū val₃ ī se facit cētū marcas valere
Ita et tribulatō p̄ns vni⁹ diei accepta² q̄nq₃ a d̄o ꝑ d̄bito magno
vt ī recōpēsatōe angustie et tribulatōis vni⁹ āni ī purgatorio·quē
admodū ī ezechiele dicit²·Diē ꝑ ānō dedi tibi·et queādmodū dici
t² ī ecc̄·Est q̄ m̄lta redimat modico p̄cō·Inter h̄ aīaduerte qūo la
tro ī cruce se q̄tauit qui ad dextrā ih̄u pepēdit· Hic ꝑfecto q₂ tor-
mētum qd̄ ꝑ culpa sua patiebat² ad honorē creatoris sui cōuertit
quitauit se de toto debito·Insup̄ etiā a saluatore audire meruit v̄-
bū illd̄ dulce·Hodie mecū eris ī padiso· XVII·CONSI·

Ecimaseptima puella sic ait·Cur de tribulatōe adeo ꝑturba-
ris·cū sit signū ī bonū·signū tue supportatōis a ḡuamie futu-
re tribulatōis·q̄ppe in Naū·dicit²· Nō ꝯsurget duplex tribulacō
vꝉ s₃m·lxx·nō iudicabit domi⁹ bis inidip̄m·Hinc s₃m veridicū di
uinaꝝ scripturaꝝ interp̄tē jeronimū loquor·eūdem locū declarā-
tem·De⁹ humanu₃ gen⁹ diluuio·sodomitas igne·egiptios mari·
israhelitas in heremo ꝑ suo peccato tp̄aliter p̄didit·ne ī eternis
penis essent p̄diti·si ei q̄ puniti sūt etiā postea puniēt²· Dn̄te ꝑpha
non iudicabit de⁹ bis inidip̄m in tribulatōne sequitur q̄ mentitur

scriptura qd dicere nephas ē. exēplū de pposito est q triticū semel flagellatū i uno horreo nō flagellabit² iterū i alio horreo. Sz qd Nōne magna mīa dei est q p penis futuris recipit tribulatōs pre= sentes. Hoc em̄ tale ē ac si ille cui debent² marce auri et argēti cō= putatōe sibi facta recipet p eis fabas vl lapillos. pl9 ei est faba una respectu marce argēti q tribulatō pn̄s rspectu pene future sc3 intēsiue et extēsiue. Ezechielis. iiij. diē p āno dedi tibi. Sane licet nec pmissum dictū jero. nec dictū aple sit intelligēdū vlr. sz de ill forte punitis q iter flagella pn̄iam egerūt et nō de hijs q iter fla= gella duriores et deteriores fiūt vt quidā sentiūt vl de punitis p peccatis leuiorib9 vl oblitis quorū oscia nō hētur. adhuc p ma= gnis peccatis diuturnis cruciatib9 puniēdis deo sicut oīm rerū ita et supplicorū sciente mēsuram vt alij intelligunt. et etiam ipe jhe= ronim9 put habet² quodā i capitulo decretorū. Nichilomin9 stat ppositū vl p pte future tribulatōis vl p toto qtū ad aliquos iux rubricā eidē capitulo pnotatā que sic dicit. jn pn̄tiarū nōnulli pu= niūt² ne in eternū flagellētur. Et qdcūq3 borū de² miro mō circa ho miez tribulatū grose agit².

XVIII. CONSIDERATIO.

Ecimaoctaua puella sic ait. Gaude fr̄ karissime de tua tribula= tōe. Nēpe tribulati sicut i uoce sic et in re vident² cū tribulis ouenire. Nimirū sicut lic3 tribuli hyspiditatē pūgitiuam hēant. tn̄ carduelos siue carduelli q sunt qdē musice auicule tribul insident tribulos amāt et frequētāt eo q eorū semib9 pascunt² q ipas dele= ctāt. jta et tribulatis in adiutoriū poti9 q delicatis sancti angeli aduolare sunt credēdi. q qsi spūales carduelos in facie a pte rostri pacuti intellect9 quo sp vident faciē pris sunt valde rubei rubo= re amoris et nichilomi9 varijs btutū pennis decorati q nōnullis tribulatarū aīarū potētijs insidētes illis iporū tribulatorū qb9 p sui osolatōe cū deo loquūt² deuotis vbis tanq semib9 delectātur quippe semē est vbū. Sz nūquit nō hij angeli velut musice auicu= le sunt cū vt fert² quondā i celo aereo cātauerint p gloria vginis Regina celi letare. et i regiōe eadē i qua nat9 est saluator puta cir ca bethleē saluatore nato gloria i altissimis deo. Sz et omnino vi= dent² i cordib9 tribulatorū esse velut auicule musice. vtpote i ipis musitātes atq3 ad iporū osolatōz modulatis quodāmō vocibus ca nētes. psertim si sm apostolū i multo expimēto tribulatōis abūdā tia gaudij iporū fuerit. Si em̄ in ciuitate dn̄i angeli et archangeli himnū decātant et sanct9 pclamāt. absit q hui9 musice artis obli ti de nostra habitabili dicāt. qūo cātabim9 cāticū dn̄i i terra alie= na. cū de possibilitate p pmissa possint ouici. ymmo in hac valle mi serie psallētib9 sm illū angelicū prez clareuallis dignāter sancti angeli admisceri solēt. vn̄. O inqt siqs hr̄et oculos aptos. Videret qua cura quo ve tripudio itersunt cantātib9. assunt orantib9 insūt meditantib9.

XIX. CONSIDERATIO.

Ecimanona puella sic ait. O frater p̄missis sororis mee attētis sermoīb⁹ nō abhorreas tribulatōnum hyspiditatē vł ipaꝝ amaritudinem. Audi greg. gregē sibi ↄmissum salubriter admonentem. Si inq̄t illic dulcia appetim⁹ necesse est vt h̄ amara toleremꝰ h̄ ille. Sȝ et tribulatōes licet extrinsec⁹ seu supficietenꝰ degustate mordeāt. tn̄ int⁹ latet nucle⁹ ẜm cui⁹ dulcedinē sanū gustū delectant ꝑut sequētia maīfestāt. Vide ergo ne simileris simie. Symia ascendēs nucis arborē atq̄ȝ ī cortice nucis inueniēs amaritudineȝ totū fructū ꝓicit et iō fit ꝙ dulcedinē nuclei non ꝑcipit. Nō sic fr̄ tribulatō est a te ꝓiciēda q̄uis extrinsec⁹ sit amara. Sȝ poti⁹ ↄdiēda est quadrupli salsa. Qua inq̄es aut q̄li. Profecto prima est pungitiua .s. ↄsideratō mortis ꝑpetue quā hō ꝑ tribulatōs p̄t euadere Audi salomōeȝ. Noli inq̄t subtrahere a puero disciplinā. si em̄ percusseris eū virga n̄ morietᶻ. tu v̄ga ꝑcutis eū et aīam ei⁹ de īferno liberabis. Scd̄a salsa q̄si aromatica et mitigatiua est ↄsideratō eterni p̄mij. Audi sanctissimū patrē gregoriū. ↄsideratō inquit p̄mij minuit vim flagelli. Tercia salsa est ↄsideratō passiōis xp̄i. Audi magnū p̄rem augustinū. Magna inquit cōsolatō mēbris ex capite Vn̄ et apostol⁹ ip̄e. Si inq̄t sustinem⁹ et ↄregnabim⁹. Audi quoq̄ȝ et p̄rem clareuallis. Nunq̄t inq̄t xp̄⁹ a cōione sua sociū tribulatōnis excludit. secū latro eadē die fuit in padiso. Quarta salsa est mł tiplex tribulatōis vtilitas de q̄ quidē sorores mee. et iā pridem informarūt ac te etiā pleni⁹ informabunt

XX. CONSIDERATIO.

Icesima puella sic ait. Cur frater tibi tam insipida est aqua tribulatōis q̄ poti⁹ multū tibi deberet sape exquo colata est per saccū humaītatis xp̄i bn̄dicte plenū spēb⁹ aromaticis. Hic nempe sacc⁹ in quo inhitauit corpaliter plenitudo diuinitatis. plen⁹ fuit gratie et veritatis plenusq̄ȝ illa sapīa q̄ de se dicit. Sicut cynamomū et balsamū aromatisans odorē dedi et q̄i mirra electa dedi suauitatē odoris. et quasi balsamū non mixtū odor me⁹. Nōne autem per hūc saccū bn̄dictū dicta aqua colata fuit qn̄ xp̄c tot et tāta sustinuit. Vn̄ si aqua illa simplex et pura antea nobis insipida fuisset exnūc semp sapida esse deberet ↄtracto. scȝ ꝑ colatōeȝ odore aromatico et sapore dulcissimo. Nimiruȝ et in eo spūs erat ille de quo dicit ip̄e xp̄c. eterna p̄ris sapīa. spūs me⁹ sup mel dulcis. h̄ et ībus mel in ore dicit ipse doctissim⁹ pater vallis. Sicut igitᶻ multi quebus simplex aqua nō sapet medonē vł claretū melle vł speciebus cōfectū delectabiliter biberēt. ita p̄dicto mō ↄfecta tribulatō delectabilis esse posset et deberet. Sane hac in materia distinctio quedā locū videtᶻ habere que in libro quodā sanctaꝝ reuelatōnū repitᶻ. In qº in ꝑsona xp̄i sic dicitᶻ. Cū hō ḡuaᶻ si ī ꝓprio mitō mihi illō ꝓpinarȝ ego cū inde biberē ex ore meo tm̄ dulcedis ei tribuerēȝ. vn̄ sic nobilitareᶻ vt nūq̄ꝑ de cetero possȝ pire. Sȝ cū hō īde por

biberit inficit illō et quo ꝑ꞉iꝰ bibit eo magis acescit et amaricatᶻ vt inde me nō deceat bibere·nisi pñia et cōfessione purgetᶻ· ħ ibi·

XXI·CONSIDERATIO

Icesimaprima puella sic ait· O hō ō dulci et valde dulci ñ solū hō ñ dꝫ ōsolari·sꝫ p̄t potiꝰ plurimū ōsolari· Sꝫ q̄ō·Nōne tribulari ꝓpter deū ē dulce·ymmo dulce valde·Est ꝑfecto·Nēpe cū q̄s facit aliud ꝓpter aliud·ħ aliud est viciniꝰ cordi suo·ip̄mqꝫ cor ip̄iꝰ ꝑ꞉iꝰ tāgit·ꝙ illō tāgat qō ꝓpter ip̄ꝫ facit·Ita sane ꝙ illō ꝓpter qō facit· aliqō est q̄i mediū mediāte quo seu ꝑ qō trāsit et ꝑtingit id qō faciēs facit ad cor ip̄ius faciētis·Ecce claꝝ exemplū· Si hō sumat potōꝫ ꝓpter bonū saītatis·sanitas ꝑ꞉iꝰ cor eius tāgit ꝙ̄ ip̄a potō·que quidem ꝑtingit in racione voliti per sanitatem tanꝙ̄ per qōdam mediū ad cor sumētis potōnem·vñ et ꝫm regulā arestotiƚ ꝓpter qō vnūquodqꝫ tale·puta volitū vƚ amatū et illō magis· Sꝫ nunc videmꝰ ꝙ illō qō per mediū transit sapit naturā illiꝰ medij· patet hoc in radio per fenestrā vitreā rubei coloris vƚ viridis trāseunte·qui radiꝰ idcirco ad terrā ꝑuenit·vƚ parietē ōsimili cum colore·patet et in dulci vino qō bibens infirmꝰ acre ip̄ꝫ iudicat· vƚ amaꝝ eo quidem ꝙ ꝑ lingue amaritudinē quasi ꝑdit saporem dulcedinis ꝑ꞉iꝰ ꝙ̄ ꝑtingat ad interiorē potētiam qua anima inducat de sapore·Aliud est exemplū de spera ignis q̄ immediate attingit celū·nec ventꝰ nec pluuia·nec aliq̄ tēpestatis materia p̄t celū ip̄ꝫ attingere·nisi ꝑ꞉iꝰ igniatᶻ seu in ignē ōuertatᶻ ꝑ calorem seu virtutem ignis illiꝰ medij ꝑ quem transit·Sic aūt et celestē hominē tēpestas tribulatōnis·quā ex suaui amore ꝓpter dulcissimū ih̄m deuꝫ et dn̄m nr̄m patitᶻ·nō attingit cor patiētis ꝓpter ip̄m deū· nisi quasi fluēdo ꝑ deum tanꝙ̄ mediū anime ꝓpinquiꝰ ꝑ cuiꝰ trāsiens dulcedinē de necessitate ꝑdit suā amaritudinem·cuiꝰ quideꝫ medij rō ꝑ ly ꝓpter deū iuxta vulgare theutonicū importatᶻ· Sed et calor amoris·cuiꝰ hō rōne tale quid patitᶻ vƚ etiā operatᶻ· decoquit ip̄m pati vƚ operari·et sic reddit ip̄ꝫ dulce·vtpote fructū hominis qui arbori ōparatᶻ·quemadmodū calor solis decoquendo vere arboris fructū reddit eum dulcē·Heccine quidē ōparatō non est vana·Nam amās deū soli tanꝙ̄ ei a quo ꝓcedit calor amoris ōparatᶻ dicēte scriptura·qui diligunt te sicut sol in ortu suo splēdet ita rutilēt· Deniqꝫ cuiꝰ tribulatō ānichilatᶻ nōne ille a tribulatōe cū ōsolatōe liberatᶻ·Is aūt est qui ꝓpter deū tribulatōnem sustinet ex amore quo cor eiꝰ redditᶻ inflammatū ·Ad illiꝰ quidē cor nō pertingit tribulatō maxime penetrando nisi ibidē igne amoris consumatᶻ et quasi annichiletᶻ·quemadmodū etiā ip̄e tribulatꝰ huiꝰ dicere p̄t cum psalmista· Inflamatū est cor meū·et ego ad nichilum redactꝰ suꝫ et nesciui ·Qūo ergo talis p̄t esse desolatꝰ cui pati ñ est pati·ymmo ꝑ hoc merito debꝫ ōsolatōꝫ recipe ex quo cessat pati ƚ potius·qꝛ nunꝙ̄ vere patiebatᶻ vt sic·ꝑseruatus quodammomō ab

ab omni pati· XXII·CONSIDERATIO·

Icesimasecūda puella sic ait·O hō nescis ꝙ solatiū est miseris habere socios penaꝝ·et tāto mai⁹ q̄nto sunt socij digniores·Sꝫ q̄libet tribulat⁹ hꝫ socios oēs magnos qui sunt ī dignitatib⁹ ꝯstituti·Audi patrē clareuallis·nūquid inq̄t ī honore sine dolore ī ꝑlatōe sine elatōe·Sꝫ nec tales tm̄ hꝫ socios tribulat⁹·q̄nimo ꝑlimos tales q̄b⁹ dign⁹ nō erat mūd⁹· Deniqꝫ sociū habꝫ ipm̄ deū q̄ per psalmistā de tribulato di^t·cū ipo sum in tribulatōe· De q^o rursum psal·Iuxta est inquit dn̄s hijs q̄ tribulato sunt corde·sunt autē et alij hui⁹ rei testes·Ecce qd̄ dicit clareuallēsis·Quātūcūqꝫ inq̄t seuiat tribulatō n̄ putes te derelictū·ſꝫ memineris scriptū esse cum ipo sum in tribulatōe· Sꝫ et ip̄e dn̄s repit^z ꝑ ysaiā dixisse·cū transieris ꝑ aq̄s tecum ero·Nōne aūt et quo ad ignē liber danielis simile testat^z·Vidit inq̄t nabuchodonosor ī fornace cū trib⁹ pueris q̄rtum similē filio dei· Et nōne hec societas secura g̃ta et delectabil' et plurimū affectāda ac a deo ꝓpter eā ipa tribulatō est postulāda Audi an̄dictū clareuallēsem deo loquentē·Da mihi inq̄t tribulationes·vt semp mecū possis esse· Hijs itaqꝫ sufficientib⁹ testimonijs patet tribulatos ipm̄ deū habere sociū·et non mō penaꝝ seu tribulatōnum vt habentē consimiles·verū magis vt in ip̄is nostris tribulatōnib⁹ et mediātib⁹ ip̄is nobis assistentē et auxiliātem contra aduersitates·quippe taliter sibi deū auxiliari petit ps̄·Da inq̄t nobis dn̄e auxiliū tuū de tribulatōe·Ecce nō petit ꝙ tribulatō auferat^z·ſꝫ ꝙ de ipa auxiliū eliciat^z·Vt scꝫ de⁹ det ꝙ ipa tribulatō sit homini in auxiliū ꝯtra hostes·Quales forsan inq̄es·Profecto licꝫ job deo associari petēs·et hac suppoīta associatōe ad oēs indifferenter diffidēdū aīatus dixerit·dn̄e pone me iuxta te ·et cuius vis man⁹ pugnet ꝯtra me·tn̄ cū ps̄·dicit·Da nobis dn̄e auxiliū de tribulatōe·petit hoc gen⁹ auxilij qd̄ ꝯtra ꝑiculosissimos hostes valꝫ puta latentes et incognitos·q̄ppe ꝑiculosa est pugna q̄ nō cognoscit^z inimic⁹·Hui⁹ aūt hostes sunt falsa gaudia fallaces ꝓsperitates mundi que tāto sunt hostes ꝑiculosiores q̄nto blandiores·blādiendo em̄ et festiuādo occidūt·queadmodū ꝓut in regū libro legit^z·joab marscalcus regis dauid amasiam occidit ipm̄ ꝑ mentum tenēs·et in signū amicicie salutās·Si itaqꝫ mūd⁹ tibi arrideat blādicijs suis·Dicas secure cū illo ouidio·Bella mihi video bella parāt^z·et gaudēter vtere illo dei auxilio qd̄ ꝺ tribulatōe elici^z·q̄ppe tribulatōs ꝯtra tales aduersantes sūme valēt XXIII· CON·

Icesimatercia puella sic ait· Cur hō de tribulatōne quereularis An ignoras ꝙ si hō haberet amicū q̄ ꝓpter ipm̄ in tribulatōe essꝫ vl' turbatōe dignū essꝫ atqꝫ iustū·ꝙ ip̄e hō tal' cū illo aīco esset ad ipꝫ ꝑ sui p̄ntiā ꝯsolādū tali q̄deꝫ ꝯsolatōe q̄lē ei rōnabiliter possꝫ ip̄edere·Sꝫ q̄d·Nūquid de⁹ ꝯsolator opti⁹ suis aīcis ꝓpter ipm̄ tribulatis in h̄ deficiet·Absit·ip̄e est nimirū q̄ suis dixisse dinoscit^z

Egoipe ꝯsolabor vos scꝫ ꝑ meiipiꝰ presentiã·cũ de tribulato huiꝰ vt sepiꝰ ꝯmemoratũ est dixerit ꝑ ꝓphetam cũ ipo sum in tribulatõne·Sane in hoc verbo p̄t consistere multiplex ꝯsolatõ· Nimirum si deꝰ est mecũ in tribulatõe·quid ergo requiro ampliꝰ·Naꝫ nihil aliud aut plꝰ q̄ deũ meũ velle debeo exemplo illiꝰ marie in cuiꝰ ꝑsona dicit ille origenes·Dñm meũ soluꝫ quero ipe solꝰ potest me ꝯsolari·Sꝫ et valde auarꝰ dicitᷣ cui deus nõ sufficit·Si etiã homo de ipo deo nõ ꝯtentatᷣ quomõ de quocunqꝫ dono dei interiori vel exteriori poterit cõtentari· Deus itaqꝫ qui cõsolatur nos in omni tribulatõne nostra sufficiens est ꝓ consolatõne habenda· qđ patꝫ tam de deo patre q̄ de deo filio et deo spiritusancto·Dixit philippus ad filiũ de deo patre·Dñe ostende nobis patrem et sufficit nobis·Dicitᷣ de sapientia que filio appropriatᷣ·Venerũt mihi omnia bona pariter cum illa·et cui nõ sufficerent omnia bona· Omne autem qđ venit cum illa est homini bonũ·vtpote que nihil nisi bonũ in sua habet cõitiua·quod etiam venit cum illa ordinem habet ad finem bonũ et optimum ad quem suam conducit coitiuam·quippe ipa attigit a fine vsqꝫ ad finẽ fortiter·et dispoĩt oĩa suauiter·Veniens igitur cum illa e fine saltem sortitur boni atqꝫ suauis rationeꝫ Dicit aũt omnia bona·qꝛ ad quem venit deus·vt amicus illi coĩcabit omnia sua bona iuxta illđ in figura·fili tu sꝑ mecum es·et oĩa mea tua sunt·sua autem·sunt omnia bona·Vnde et diligentibus deum omnia coopantur in bonum·etiam que in se non sunt bona vt sunt peccata ſꝫm glosaꝫ ꝓpter qđ signanter dicit· Venerũt mihi omnia bona id est omnia venerunt atqꝫ reddunᷣ mihi bona·q̄uis etiam aliq̃ ſꝫm se nõ sint bona· Venerũt autem cũ eterna sapientia que nunq̄ fieri sineret quecũqꝫ mala nisi ex eis sciret elicere bona

Rursum deus spiritꝰ sanctꝰ paclitꝰ est dulcis hospes anime cuius quidem dulcedo amaritudini tribulatõis predominatᷣ·ita ꝑfecto vt sufficiẽs sit ad amaritudinẽ tribulatõnis repellendã ·et per ꝯsequẽs ad illũ ꝯsolandũ de quo dicit·cuꝫ ipo sum in tribulatõne qđ in eo libẽter facit qui obicẽ ñ ponit eo q̄ paclitũ esse sibi ꝓprie ꝯuenit·Deniqꝫ hoc qđ dicit cũ ipo sum in tribulatõne·tãtũ valet ac si dicat ipi tribulato ꝯpatior·vł potiꝰ in ꝑsona ipiꝰ ego patior quemadmodũ in ꝑsona petri se passuꝝ p̄dicebat·cũ eidem dicebat venio romã iteꝝ crucifigi·et quemadmodũ dicet in iudicõ hijs q̃ a sinistris eiꝰ erũt·Esuriui et nõ dedistis mihi manducare· sitiui et nõ dedistis mihi potũ·ꝛc̃·sequitᷣ·tunc rñdebunt ei et ipi dicentes· Domine qñ te vidimꝰ esurientẽ aut sitientẽ·et nõ ministrauimꝰ tibi·tũc rñdebit illis dicẽs· Amen dico vobis q̄diu nõ fecistis vni de minoribꝰ hijs nec mihi fecistis·O viscerosa erga hominem caritas dei·onꝰ patientis sibi assumentis·que merito debet omnem hominem tribulatum consolari·

XXIIII·CONSIDERATIO·

Icesimaquarta puella sic ait·Cur hō de tribulatōne tristaris per quā ad duas eximias virtutes humilitatem·s·et patientiā efficaciter disponeris·Vis h scire q̄tum ad humilitatē·Ecce dicit pater clareuallis·q sicut patientia ad pacē·lectō ad sciaꝫ·ita hu miliatō est via ad humilitatem·si ergo virtutem appetis humilita tis·viam nō refugias humiliatōnis·nam si non pateris humiliari nō poteris ad humilitatem ꝑuehi·h ille pater·Sed q̄d·certe per tribulatōnes homines humiliant᷑·teste ps̄·tribulauerūt inq̄t eos inimici eoꝝ et humiliati sunt·igitur p tribulatōes·homines ad v= tutem humilitatis disponunt᷑·Hec aūt virt⁹ quanti sit valoris q̄n= tumqꝫ hominem ornet hoc sodales mee docebūt inferius euiden= ter· Rursum sicut ꝫm p̄fatum patrem humiliari est via ad virtu= tem humilitatis·Ita tribulatōnes pati via est ad virtutem patien= tie·Sed quanti est h·Profecto tanti est q nulla re exteriori potest adequari·Est nimirū tāti valoris armatura·q nec vlla alia q̄uis aurea·q̄uis margaritis·aut q̄buslibꝫ lapidib⁹ p̄ciosis pornata va let tūc quātū ip̄a ꝑtegere hominē a iaculis verborum·a gladio lī gue inique·et a verbo mendacij·aut etiā verbo pungitiuo·cū poti us iacula hm̄oi et sagittas nōnunq̄ in ip̄m iacientem soleat patien tia retorquere·

XXV·CONSIDERATIO·

Icesimaquinta puella sic ait·Cur de tribulatōne turbaris que valet ad pietatē valetqꝫ ad spei firmitatē·Vis scire q valeat ad pietatem·sicut ecōtra homo in delicijs nutrit⁹ nescit alijs com pati·Audi apostolū·Non habem⁹ inquit pontificem·qui non pos= sit ꝯpati infirmitatib⁹ nostris temptatū per omnia·Vis scire q tri= bulatō ad spei valeat firmitatem·Audi primo apostolum paulum de spe·p patientiā inquit spem habeam⁹ Merito siquidem d̄ regno celoꝝ spem hꝫ q̄ monetā hꝫ q̄ ip̄m emit᷑·Que nā inq̄s ē illa·Pro= fecto moneta illa ab electis minime reprobāda est tribulatō·hinc in libro iob dicit᷑·Increpatōneꝫ dn̄i ne reprobes·Sane de spei fir= mitate exp̄ssius loquit᷑ pastor dominici gregis·greḡ·Tāto inquit spes in deo solidior surgit quanto ꝓ illo quisqꝫ grauiora ꝑtulerit qꝛ nequaq̄ retributōnis gaudiū de eternitate colligitur qd̄ nō hic pia tribulatōe seminat᷑·h ille·Sꝫ quid operat᷑ hec spes·Audi gre goriū ibidem·Spes inquit in eternitatem animū erigit·et idcirco nulla mala que exteri⁹ tolerat sentit·

XXVI·CONSIDERATIO·

Icesimasexta puella sic ait·Nōne nosti q tribulatō valet mul= tipliciter ad virtutes·Nimirū tribulatō v̄tutes iuuat·v̄tutes manifestat·virtutem perficit·Vis scire q tribulatō virtutes iuuet Audi venerabileꝫ ieronimū adiutrix inq̄t virtutū est tribulatō·Vis scire q tribulatō virtutes manifestet·Audi gregorium egregie de hoc loquentē·Aromata inquit fragrātiam suā non nisi cū incendū tur expādūt·Ita sancti viri om̄e qd̄ v̄tutib⁹ redolēt i tribulatōibus

innotescunt·Sed et pater clareuallis exponens illō can̄· Vniuersi pulueris pigmentarij·Species inquit integre odorem quidem red dunt·ſ; non tm̄ quantum ofracte crebris tunsionib⁹ suptrite remo tiorem etiā locum odorifera osparsione pfundunt·sic et virtutes in pace fortiter redolent·ſ; forti⁹ in tribulatione·q; virt⁹ in pace acqrit·i psecutōe pba·approba i victoria·h pr ille Deniq; vis scire q tribulatō virtutem pficiat· Audi apostolū paulum· Virtus inquit in infirmitate pficitur·Nec mirum·multis nanq; modis fa cit tribulatō ad pfectionem virtutis·Primo quidem q; purgat vir tutes vt ignis aurꝝ Audi gregorium·fornax inquit tribulatōis li gna vicoꝝ incinerat et auꝝ purgat·Scdo q; hostem virtutum de bilitauit sc; corp⁹ cui⁹ sensus proni sunt in malum·et cui⁹ caro o cupiscit aduersus spm̄·Tercō q; magnitudo tribulationum occasio nem dat vt de⁹ gratiam augeat·Audi apostolum· fidelis inquit ē de⁹ qui nō pmittit vos temptari sc; p tribulationes supra id quod potestis·ſ; faciet cum temptatōe puentum·i·virtutis augmentum vt possitis sustinere·Audi quoq; et senecam illustrem·multa īquit adicit sibi virtus lacessita·Deniq; audi in signem gregorium·Ele ctoꝝ inquit desideria du; pmunt aduersitate pficiunt sicut ignis flatu pmitur vt crescat·et vn̄ quasi extingui cerni inde roboratur

XXVII·CONSIDERATIO·

Icesimaseptima puella sic ait·De tribulatōne·cur tristaris·bo nū tuū qd de⁹ intendit non aduertis·Ecce intendit tuam cu stodiam ac cordis atq; virtutum tuaꝝ oseruatōnem·Vis hoc scire Audi dominici gregis custodem egregium·beatissimū patrem gre gorium·Nisi inquit ps·p tribulationes se meli⁹ seruari nosset non diceret pba me de⁹ et tempta me·et rursum ide; tūc inquit ·interi us custodimur·cū per dispensatōnem dei tolerabiliter temptamur exteri⁹· aliqn̄ vicijs·aliqn̄ pressuris ·Tribulatō etiam custodit sa pientiā cordis ne pdatur· sicut econtra dict⁹ pater beatissim⁹ de salomone loquens·Ideo inquit sapiētia coꝛ salomonis deseruit q; eum nulla disciplina tribulatōnis custodiuit·hec ille pater ·Cor da itaq; amicoꝝ dei sub tribulatōne oseruantur·sicut ignis sub ci nere et semen sub niue·Quapropter et dn̄s precepit in lege q ta bernaculum supra opertum esſ; d sagis cilicinis qui asperi sunt ad preciosas cortinas subt⁹ existentes custodiendas a pluuia et a vē tis p quod significatur q sub aspitate tribulationum oseruantur p ciose virtutes sanctoꝝ et pcipue humilitas que a mundi psperita tib⁹ impugnatur·

XXVIII·CONSIDERATIO·

Icesimaoctaua puella sic ait·Cur hō de tribelatōe tristaris cū tribulatione; materiā spūalis gaudij et cām dn̄ij solatij ostet esse·Q si de hoc dubites·Audi multiplex testimoniū·Nonne dicit gloriosus archiantistes ambrosi⁹·Deus non est immemor suoꝝ q; dat eis in tribulatione solaciu;·Nonne etiā dicit pater clareuallis

Proppe est domin⁹ hijs qui tribulato sunt corde. nec mirū nam et mater que egrotantem nouit filium. magis fouet et amplectitur se pi⁹ quantūcunq₃ tribulatō seuiat non putes te derelictū. ꝫ memineris scriptum esse. cū ipo sum in tribulatōne. h ille. Sz quid. certe presentia amici est gaudiosa seu ↄsolatoria. Nonne vel aliqn̄ audiuisti verbu₃ illd apostoli supbabundo gaudio in omni tribulatōe qui et rursum de quibusdā dicit. jn multo expimento tribulatōnis abundantia gaudij ipoꝝ fuit. Nonne dicit apostol⁹ alibi gloriamur in tribulatōib⁹. Nonne dicit ps̄. Letati sum⁹ ꝓ dieb⁹ quibus nos humiliasti. Nonne gaudet languidus de morbi curatōne. sed tribulatō medicina est morbi expulsiua. p̄sertim si a deo acceptet. Hinc em̄ dicit in libro job. jncrepatōnē dn̄i ne reprobes qm̄ ipse vulnerat et medetur. Sed et operari⁹ de stipendio acquirendo vti q₃ gaudet etiam in labore. sic etem̄ dicitur in euangelio gaudete qm̄ merces vestra copiosa est in celis. Sed et mercatores gaudent qui ꝓ vili precio merces emerunt p̄ciosas. Ipsi autem tribulati qui in modico vexati in multis bene disponent ꝓ tribulatōe modica vtpote temporali et breui mercedem sibi ↄparāt sempiternā. Deni q₃ virt⁹ hominis apparet in tribulatōe sicut virt⁹ sinapis ex intritione. Bon⁹ etiam gubernator in tempestate cognoscitur et in bello miles et pugil in duello et nonne hui⁹ gaudium pariunt. Profecto sic experientia hoc docente. Gaudent nanq₃ magni viri et v̄tuosi in reb⁹ aduersis sicut fortes milites in belloꝝ triumphis. et sicut gaudet ex victoria pugil fortis. Facit aūt excellenter ad ꝓpositum dictū illustris senece. Nullum inquit ita magnum solatium est sicut illud quod extrahit de aduersitate. Quid plura. mutatur plane seu ↄuertitur tristicia tribulatōnis saltem in bonis hominibus in gaudium exultatōnis. Nonne ait ps̄. jn conuertendo captiuitatem syon. facti sum⁹ sicut ↄsolati. tunc repletu₃ est gaudio os nostrum et lingua nostra exultatōe. Sed et dicta mutatō in euangelica hystoria aperte intelligit figurata ꝑ mutatōne₃ aq̄ in vinū in nuptijs. et nonne vinum letificat cor hominis presertim vinum consolationis. Sed ecce aqua tribulatōnis ↄuertitur in vinum cōsolationis et leticie spiritualis. Dicet forte quanta aqua in quantum vinum. Procedat in medium ꝓpheta ysaias in persona dei tribulatum consolans. Ad punctum inquit in modico dereliqui te et miserationib⁹ magnis congregabo te. Quocirca ymaginandum ꝙ ꝓ modica gutta vel aspersione punctalis tribulatōnis recipiem⁹ diuina faciente miseratione quasi fluuium eterne pacis et thesaurum iocunditatis et exultationis quemadmodum illud dictum est jocunditatem et exultationem thesaurisauit super eum. Quapropter merito preeligenda est gutta aque tribulationis in vinu₃ gaudij. tale et tantū mutanda gutte vini gaudij temporalis mutande tandem intorrentem tribulationis eterne. ymmo simul in ignem.

et aquā eterne afflictionis per que nō transitur vt in refrigerium veniat². Siquidem de hac mutatōne habetur exemplum in diuite epulone et lazaro paupe qui diues dicebat. crucior i hac flamma scz tam copiosa et suo calore tam afflictiua nā illi responsuz ostat Fili recipisti bona in vita tua et lazar⁹ similiter mala. nunc autem hic consolat². tu vero cruciaris. XXIX. CONSIDERA

Icesimanona puella sic ait. Cur de tribulatōe turbaris. Nonne osideras ꝙ deus eternus per tribulationes maximum tuuz bonum intendit. Quod inquies. Profecto tribulatō educit hominem de prisione et nonnunꝗ ad coronam. Vis scire ꝙ tribulatio educat de prisione. Ecce carcer cordis est vel prisio. quidquid inordinate diligitur in hoc mundo vbi anima miseri retinetur et ligatur a vinculis affectionis. De hoc quidē eicit tribulatio. vt est videre saltem in vno genere tribulatōnis. Nonne legisti in actib⁹ ꝙ petrus detinebatur in carcere herodis et angelus percussit eum in latere et dixit surge velociter. latus vocantur in scriptura oēs illi qui homini affinitate vel societate sunt oiuncti. quando ergo amicus hominis ei per mortem vel alio modo subtrahitur tunc in latere percutitur homo pro corde suo de carcere eiciendo. Vis aūt scire ꝙ nonnunꝗ eductio de carcere terminetur ad coronam. audi Eccl'iastem. Interdum inquit ducitur quis de carcere ad regnum. Sed et cōmuniter martello tribulatōnis fabricatur corona iustis tribulatis. qui em̄ iustos tribulant coronam eis fabricant qd̄ etiaz quandoqz fit non aperte in faciem persequendo. sed occulte quasi a tergo per detractionem malleo lingue percutiendo. quemadmodum ob hoc dixisse videtur ps̄. supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. Deniqz ꝙ de⁹ per tribulatōnem iustorum maximuz eorum bonum intendat. videlicz post probationem gloriam eoꝝ et honorem ac coronam eternā. patet ꝑ illd̄ de tribulato martire dictum solenni voce ecclesie. gloria et honore coronasti eum domīe Sed et jacobus alphei in sua canonica de temptato per tribulatiōnes et patienter sufferente loquens. Beatus inquit vir qui suffert temptatōz. qm̄ cum ꝓbat⁹ fuerit accipiet coronā vite. quasi dicat viuam coronam accipiet. Est autem de ei⁹modi coronatōne exemplum. Nam miles ꝓbus. qn̄ cum triumpho de certamie reuertitur magn⁹ ei honor exhibetur. Sic est et de illis qui per patientiam in hac vita triūphasse ꝓbant² iuxͣ illd̄ poetrie. Nobile vincēdi genus est patiētia vincit q̄ pati² si vis vincere disce pati. De illis inꝗ triumphatorib⁹ sic est. ꝙ in celesti palatō honorifice recipiun². et vt reges solenniter coronant². Quippe tacito de quorūdā aureolis. cuiuslibet militis in militante ecclesia bene militātis. In ecclesia triūphante rōe premij essentialis qd̄ aurea dicitur. Verificatur illa vox ecclesie corona aurea super caput ei⁹ exꝑssa signo sc̄titatis.

XXX. CONSIDERATIO.

Bicesima puella sic ait. Audi sententiā patris clarevallis mul
ta de premissis quasi recapitulātis. Hec est inquit via vite. tri
bulatio presens. via glorie. via ciuitatis habitaculi. via regis. vti
lis tribulatio que ꝓbationem operatur. ducit ad gloriam res ne
cessaria tribulatō q̄ in gloriā vertitur. tristicia que in gaudiū muta
Gaudium sane longum. quod nemo tollet a vobis. gaudiū multi
plex. gaudium plenum. Bonum ergo magis necessitas ꝙ voluptas
que cum vtraq; res citiꝰ transeat altera penā habeat. altera sit pa
ritura coronam. res necessaria ista necessitas que coronā parit. Glo
riemur in tribulatione. in ea siquidem spes glorie ymmo et in ipsa
tribulatōne gloria continetur sicut spes fructus in semine. In hūc
modum regnum dei nunc intra nos est thesaurus ingens in fictili
vase in agro vili. Est inꝙ sed abscondita est latet gloria nobis in
tribulatione. Cū ipso sum in tribulatiōe ait dominꝰ ꝛc̄. aliud iterū
ꝙ tribulationem queram. mihi adherere deo bonum est. Descend
vt ꝓpe sit hijs qui tribulato sunt corde vt nobiscum sit in tribula
tione nostra. ex eo vtiq; ꝙ in ipsa tribulatione simus nos. Quis em̄
sustineret. quis subsisteret. quis persisteret sine eo. bonum mihi do
mine tribulari. Dummodo ipse sis mecum. ꝙ regnare sine te. epula
ri sine te. sine te gloriari. bonū mihi ī tribulatōe magis āplecti te ī
camino habere te mecum. ꝙ esse sine te vel in celo. Aurum probat
fornax et viros iustos temptatō tribulatōnis. Ibi em̄ cum eis do
mine et ibi in nomine tuo ꝯgregatis mediꝰ astas. Quid trepidamꝰ
Quid cunctamur. quid refugimꝰ hunc caminum. seuit ignis ʒ do
minꝰ nobiscum est in tribulatione. hec ille dulcis pater.

Capitulum secūdum ꝯtinens consolationes specialiter super tri
bulatione sub nomine crucis. siue super cruce tribulationis.

Ecundo post premissa ad supradictam dominā ꝯsola
tricem accessit. et alius tristis propter crucē tribula
tionis. cui illa pro consolatione mox de suis puellis
quatu orassignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait ad prefatum tristem. O si cognouisses et tu
quid dulcedinis crux tribulationis contineret de ipsa non
doleres sed gauderes. Et tu inꝙ quemadmodum nonulli sanctoꝝ
crucem tribulationis nouerunt per experientiam et amauerunt. Au
di hystoriam illā in q̄ de Andrea apostolo sic canit ecclesia. Do
ctor bonus. et amicus dei andreas aspiciens alonge vidit crucē
Salue crux. suscipe discipulum eius qui pepēdit in te magister me
us cristus. Salue crux que in corpore cristi dedicata es. et ex men
bris eiꝰ tanꝙ margaritis ornata. Sequit in hystoria. Vides andre
as crucem cum gaudio dicebat. quia amator tuꝰ semper fui et de
sideraui amplecti te. O bona crux recipe me ab hominibꝰ et redde

me magistro meo vt per te me recipiat qui per te me redemit. Rursum sequitur. Cum peruenisset beatus andreas ad locum vbi crux parata erat. Exclamauit et dixit. O bona crux domini diu desiderata. et iam ocupiscenti animo preparata securus et gaudens venio ad te. Ita et tu exultans suscipias me discipulum eius qui pependit in te. H in illa hystoria. Et nonne hec ad magnam consolationem omnium crucem tribulatonis patientium debent esse certe sic. quod em̄ beatissimo andree causa fuit non solum consolatōnis sed etiam exultatōnis merito debet esse etiam nobis causa saltez ɔsolationis. II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O si circa premissa per sororem meam recitata ɔgnouisses et tu quomō pro cōsolatione crucem tribulationis dulcis ille pater clareuallis arbori comparat et quali de tribulatione merito gauderes. Certe inquit crux sponsa est et crux amari potest et crux habet exultatōnē Ita est fratres mei. Si fuerit qui colligat semper germinat lignum crucis vitam. fructificat iocunditatem. oleum leticie stillat. balsamum sudat karismatuz spūalium. Non est siluestris arbor lignum vite est apprehendentib⁹ eā arbor fructifera. est arbor salutifera. Alioquin qūo dn̄icam occuparet terram. illam dico preciosissimā glebā cui clauorꝝ est infixā radicib⁹. Si non essꝫ hec sanctior cunctis preciosior vniuersis nun q̄ illo plantaret in orto nec illam preminentē vineam occuparet Deniqꝫ quid mirum si cruci suauitatē dedit qui dedit et igni. Aut quomō crux videatur insipida. vbi dulce sapit et flammam. Quid em̄ sapiebat laurentio ignis ille cū irrideret carnifices. iudicē subsannaret. Quid adhuc dicem⁹ fratres. Cur non sapit et nobis que ꝓ cristo est tribulatō. Cur non gustam⁹ et nos manna istud absconditum. Sit ergo gaudium in tribulatōne. et iam nō habet malign⁹ vnde illiciat vnde deiciat. liberati sumus a laqueo venantiuz pariter et a verbo aspero. nihil ꝓficiet inimic⁹ in eo quem crux cristi delectat. Si carnalem delectatōnem et fili⁹ iniquitatis nō apponet nocere ei. Si ad exasperādū ei quālibet immittere temptauerit amaritudinem. nō curat delicias qui ieiunio pascitur. multo min⁹ ꝓ eo murmurare p̄t in quo et delectatur. plane altissimum posuit refugium suum. quo nec muscipula inimici timenda sic nec sagitta. Prorsus sublime volat quisquis ille est quem non modo futurorꝝ expectatō bonorꝝ. sed presentium quoqꝫ malorum exhibitō ip̄a delectat ita vt in ea glorietur. hec ille pater III. CONSIDE.

Ercia puella sic ait. O homo tribulate. Vis ne premissa verba patris clareuallis ad clari⁹ ipsa pro consolatione tua intelligendum declarari. Ecce dicit primo. Crux specōsa est scꝫ crux tribulationis. Et nonne bene dicit. est nanqꝫ speciosa vel vt causa equiuoca. quemadmodum em̄ sol est calid⁹. licet nō formaliter. vt vniuoca. sed vt causa caloris equiuoca. Ita et crux tribulationis vt cā

equiuoca facit animam speciosam plenitudine specierum sanctarum co
gitationum ex quibus nonnunquam prorumpitur in exteriora verba amo
rosa. sepius namque tribulati verba huiusmodi ingeminant. O deus
amantissime. O amabilis deus succurre mihi. Et o amabilis deus li
benter hoc sufferam amore tui. quia grauiora pertulisti amore mei.
Quid igitur miri quod dictus pater crucem tribulationis speciosam di-
xit. Nam propter dicta et consimilia externa vel interna verba plena
caritatis et dilectionis. que crux tribulationis causat in ipsis tri-
bulatis potest ei accomodari quodammodo quod de virgine canitur
Ista est speciosa inter filias hierusalem. sicut vidistis eam plenam ca
ritate et dilectione. Rursum crux tribulationis speciosa est. utpote
tibi oferens speciositatem. Nimirum ipsa vt soror mea prefata est aque
comparatur. quemadmodum igitur aqua hominis in se vel in suis ve
stibus deturpati reformat speciem mundando et dealbando. ita et
tribulatio animam abluit. et virtutum suarum habitus candidiores
reddit. Et nonne pregrandis aquila iohannes in sua apocalipsi hoc
declarat. vbi dicit. Hij qui sunt amicti stolis albis qui sunt et vnde
venerunt et dixit mihi scilicet vnus de senioribus. hij sunt qui venerunt
ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas. et dealbauerunt eas
in sanguine agni scilicet habito participio sanguinis christi pro amorem cor
dis sui bene digesti ad modum lactis albissimi. Dicit secundo di-
ctus pater. Crux amari potest scilicet tribulationis. iam audisti quod hec crux spo
sa est. quid igitur miri quod ipsa amari potest. quippe speciosa solent es
se amabilia. Nec opponas quod amara est. Nempe et amara potio propter
dulcem sanitatem amabilis est. Sed et tribulationem amaram di-
cens. dicere videris mendacium et declarare potius gustum tuum
esse infectum. Iam enim tribulationes videntur esse dulcorate. pro hoc
quidem quod in christo fuerunt. et per eum cuius spiritus super mel dul
cis est transiuerunt. quemadodum et crux iam videtur esse vncta
ex eo quod in cristo fuit qui est vnctus. quapropter et cruces in consecra-
tione ecclesiarum oleo inunguntur. Hinc est quod dulcis pater clare
uallis de illo loquens verbo. qui fingis laborem in precepto. An non
inquit labor factus iugum suaue crux inunctatio. Dicit tercio
idem pater. Crux habet exultationem et quid miri. si hoc dicit et in-
tendit de cruciatu tribulationis designate per lignum crucis. Nam
et exultabunt omnia ligna siluarum a facie domini quia veni. ait psalmista.
Sed quid. Nunquid non presentiam suam exhibet dominus tribula
tis. Certe exhibet. Audi psalmistam. Iuxta inquit est dominus hijs
qui tribulato sunt corde. igitur etiam in tribulatione non solum gau
dere. sed propter eius presentiam viuificam exultare. potius habes
per gaudium cordis in corpus redundans quemadmodum cytha
redam illum dauid dixisse nouimus. Cor meum et caro mea exulta
uerunt in deum viuum. Dicit quarto dictus pater. Si fuerit que col
ligat. semper germinat lignum crucis vitam scilicet vitam gratie.

Nempe si vna persona sine tribulatione oseruat vitam gratie. tunc ad vitā bonā rōe tribulatōis cētūmilia ouertūt. q̄ppe sm gregori anā sentētiā mala q̄ nos hic p̄mūt ad deū ire opellūt. ymmo meli us dicā nec vna psona om̄is exps tribulatōis oseruat vitā gr̄e. vel sanctā. vl etiā xpianā. Nimirū sine exceptiōe dicit nobis apostol9 paul9. Om̄s q̄ pie volūt viuere in xp̄o psecutōz patiunt. Sz et ma gn9 pr̄ Augusti9. Null9 inq̄t seru9 xpi sine tribulatōe est. si putas te nō habere psecutōs nōdū cepisti esse xpian9 Dicit q̄nto pater antedict9. Fructificat iocūditatē scz lignū crucis seu tribulatōnis Nōne est ita. certū ē hoc verificari vl p futuro tpe. Audi ecclesia sticū. Vsqz in tp9 inq̄t sustinet patiēs et postea redditō iocūditatis Nā etiā dn̄s in eu°. Beati inq̄t qui nūc fletis. qz ridebitis. imo dcti pzis dictū verificat ec i pn̄ti. tribl'atōis nāqz occasiōe multi siue i ordie siue manētes i secl'o religiosioēs fiūt. Sz q̄d. cte testāte ecc°. religiositas custodiet et iustificabit cor iocūditatē atz gaudiū dat. Vn̄ et salomō i puerbijs. Secura inq̄t mēs quasi iuge ouiuiū Di cit sexto idē pr̄ balsamū sudat. s. lignū crucis. i. tribulatōis. Sz q̄d balsamū. Audi eūdez patrē. Gr̄a inquit balsamū purissimū est. Hoc aūt osequit q̄s cordis ex opūctōe et h̄ multotiēs tribulatōis occa sione. qd quidē balsamū gratie otingit ab int9 foras pdire anxia et q̄i sudorosa ofessione. Dicit septimo pr̄ ille de ligno crucis an̄ dicto. Nō ē siluestris arbor. nā otrariū effectū hz. Aim em̄ q̄si sil uestrē et idomitū crux tribulatōis reddit domesticū. nō ē igitur sil uestris arbor q̄i de numero ignobiliū cū in otrariū d ligno crucis canat ecclesia sup oia ligna siluarz Dicit octauo idē de eodē Li gnū vite ē apphendētib9 eā. Nōne em̄ i agone vl pculosa egritu dine ostituti p morte ppetua euadēda et eterna vita osequēda ap prehēdere solēt lignū crucis ītueri āplexari et osculari. Ita ergo et interiorib9 brachijs crux tribulatōis essz apphendēda amplexāda ac deosculanda. qz lignum vite est patiētib9 tribulatis. Qui habz aures audiēdi audiat qd spūs dicat ecclesijs. Vincēti scz tribulati onū tēptatōs dabo edere de ligno vite qd est i padiso dei mei. Vi centi inq̄t scz p patiētiā. qz vt alias inductū ē nobile vicendi gen9 est paciētia. Vincit q̄ pati. si vis vincere disce pati ait poeta. Di cit nono idē de eodē. Arbor fructifera ē arbor salutifera. q̄re. Pro fecto qz nos frui facit salute eterna. Hinc saluator ip̄e ait. Pr̄ me us agricola est om̄em palmitē q̄ fert fructū purgabit eū scz p infli ctōz tribulatōis. vt pl9 fructū afferat. Dicit decimo idē d eodē Si n̄ essz hec sanctior cūctis pciosior vniuersis nunq̄ illo plātare tur in orto nec illā p̄minētē vineā occuparet. Cur dicit ita. Reuera qz om̄e lignū pulcrū visu et ad uescendum suaue in paradiso maū dei ositū tantā creare in hoīe sanctitatē n̄ possz. sicut lignū crucis .i. tribulatōis cruciatie igit plāta i orto seu vinea eccl'ie. et certe tribulatōs q̄uis cruciatie cū reuerētia recipiēde sūt q̄i deosculāde

et amplexande tanq̄ sancte reliquie·cum quibus sanctis sanctus eris·Nimirum si aqua amara transeundo per terram dulcis efficit² aut vinum per species transiens redditur speciatum· sequitur a simili q̄ tribulationes per xp̄z sanctumsanctoꝝ·ac per omnes sanctos alios qui pie volunt viuere in xp̄o transeuntes sunt habende quasi sancte reliquie·Sanctitatis autem eoꝝ signa vident² esse mirabilia que operantur·qui enim·xx·annis vel amplius in delicijs suis mortui extitere ·ipsi multociens incunctanter resuscitantur· superueniente eis forti tribulatione·Nulle in mundo isto reliquie sanare videntur·tot et tantis infirmitatibus laborātes quot et q̄ntis sanant ip̄e tribulatōnes Dicit idem pater·xij·supponēs crucem tribulatōnis habere suauitatem saporis et dulcedinem·Quid mirum si cruci suauitatem dedit qui dedit et igni·Aut quomō crux videatur insipida vbi dulce sapit et flama· Et ecce quod dicit de cruce huius possibilitatem probat per simile·s·de flama que compatiebatur irrisionem carnificum et iudicis subsannationem quando laurenti⁹ positus in craticula subicientib⁹ prunas insultabat et qn̄ assatus diutius vultu letissimo ad imperatorem respexit et dixit· ecce miser assasti vnam partem versa et manduca·Quapropter dictus pater fratribus suis loquens admirando subiungit·Cur nō sapit et nobis que pro xp̄o est tribulatio·cur non gustam⁹·et nos māna illud absconditum·Bene dicit absconditū· quia paucissimis cognitum seu a deo paucissimis reuelatum quemadmodum deo patri dicitur in luca·Abscondisti hec a sapientib⁹ et prudētib⁹ et reuelasti ea paruulis· Deniq̄z·xij·pater sepedictus sic concludit Sit ergo gaudium in tribulatione·et iam non habet malignus vn̄ illiciat vnde deiciat ꝛc̄·vt est prius per sororem meam recitatū·Dicitur communiter q̄ dyabol⁹ fugit crucem·i·signum crucis·et videtur omnino q̄ et crucem tribulationis quando in ea homo delectatur teste vbi prius sepedicto patre clareuallis ·Nihil inquit ꝓficiet inimic⁹ in eo quem crux xp̄i delectat·liberati sumus a laq̄o venantium et a verbo aspero·Dicit a laqueo venantium sc̄z qui venantur ad illaqueandum nos per carnalē delectatōnez et tēptant nos per amaritudinem ad exasperandum nos et ad murmurandū et otra hec duo dicit idem pater si carnalem delectationem·et filius iniquitatis non apponet nocere ei ·si ad exasperandum ei quālibet temptauerit immittere amaritudinem supple per hoc non ꝓficiet Vnde subdit non curat delicias q̄ ieiunio pascit²·mlto min⁹ pro eo murmurare potest ī quo et delectatur·Rursum temptat nos dyabolus per muscipulam·i·per instrumentum capiendi nos rōe alicuius delectabilis cibi·i· delectamenti latenter quesiti et per sagittas autoritatum peruerse intellectaꝝ· nouit enim et ipse per huiusmodi sophistice opposita arguere· Sed contra hec de illo q̄ in tribulationibus delectatur dicit predictus pater altissimum

posuit refugium suum quo nec muscipula inimici timenda sit ·nec sagitta ꝓrsus sublime volat quisquis ille est quem nō mō futurorum expectatō bonoꝝ· sꝫ presentium quoqꝫ malorū exhibitō ipa delectat· ita vt in ea etiam glorietur· Nec ille· et bñ talis de quo loquitur sublime volat et altissimum ponit refugium suum· quo pmissa ñ attingunt· s· in vulnerib⁹ xpi crucifixi sublimati iam ī celo et exaltati quo nec inimic⁹· nec instrumenta ei⁹ venire possunt·

IIII· CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait· Recitauit pri⁹ soror mea exhortationem patris clareuallis inter alia sic dicentis· Sit ergo gaudiū in tribulatōne· Verum qm̄ contra hoc obici posset de xpo qui pfectior omnib⁹ existens in tribulatōe scꝫ sua imminente passione cepit tristis et mest⁹ esse· hinc scias q̄ hui⁹ dispensatōis rationem dict⁹ pater subiungit dicens· Qui iniciatur a timore crucem xpi sustinet patienter qui ꝓficit in spe portat et libenter qui ꝯsummatur in caritate amplectitur iam ardenter· solus iste est qui dicere possit· q̄a amator tuus semp fui et desideraui amplecti te· longe est vox ista ab ea voce· Pater si fieri potest transeat a me calix iste· Quid enim Agnosco in duce belli militis pusillanimis trepidatōnem· Agnosco infirmantem gallinam cum pullis· ꝯsidero caritatem· stupesco dignatōnem· expauesco humilitatem· Misericors dominus nō beati andree robustū sibi suscepit affectū· qꝛ non est op⁹ sanis medic⁹ sed male habentib⁹· Quid magnum fuerat dñe ihu· si accedēte hora ꝓpter quā veneras intrepid⁹ stares tanq̄ qui ptātem habebas ponendi animā tuam· et nemo tollebat eā a te· Aut nō gloriosus fuit quando quidem ꝓpter nos totum agebatur· vt nō solum passio corporis· sed et cordis affectio ꝑ nobis faceret· et quos viuificabat mors tua· nihilomin⁹ et trepidatō robustos· et mesticia letos· et tediū alacres· et turbatō q̄etos faciat· et desolatio ꝯsolatos· Lego quidem in lazari resuscitatōe· quia infremuit spiritu· ꝯturbauit seipsum· sed esto interim· quia seipm turbauit non ꝯditionis necessitate· sed sue beneplacito voluntatis· Nunc autem aliquid iam āpli⁹ audio· vsqꝫ siquidem adeo preualuit ea que fortis est vt mors dilectio· vt xpꝫ dei virtutem angel⁹ ꝯfortauerit· Quis que· Euāgelistam audi· Aparuit inquit angel⁹ ꝯfortans eum· Quem eum· plane cui nascituro clausus patuit virginis vter⁹· cuius nutu aqua in vinum ꝯuersa est· cui⁹ tactu lepra fugata est· sub cui⁹ plantis solidum stetit mare· ad cui⁹ vocem mortui resurrexerunt· Deniqꝫ eum qui portat omnia verbo virtutis sue ꝑ quē facta sunt· per quē vniuersa subsistunt· etiam angel⁹ ipe· et quid dicam· quem eum· Min⁹ enim mirarer· si non esset penit⁹ indicibilis· Rogo te angele quē consolaris· An ignorabas quis esset· ad quem consolandum veniebas· cte ꝯsolator ē· cte paclit⁹ ē· Alioqn nō diceret aliū paraclitū

a patre mittendum apostolis si non esset et ipse paraclit9. Deniq3 agnosco et in hoc ipso paraclitum maximum benignissimum ·quia ppe sit hijs qui tribulato sunt corde·Non despero iã3 domine ·etiam si molesta mihi videatur tribulatio quã patior·etiam si pusilla nimis sum·etiam si desidero vt trasferatur calix a me·non despero inq̄ dummodo addatur·veruntamen non sicut ego volo·sed sicut tu·h pater antedictus·

Capitulum tercium continens consolationes super tribulationum multiplici copia et varietate·

Ercio post premissa ad dominam consolatricem supra dictam accessit et alius tristis super tribulationũ multiplicitate et varietate conquerendo·cui ipsa mox de suis puellis·xj·pro consolatione deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella ad tribulatum sic ait· O homo satis est mirabile q̄ tunc homo turbatur qñ scit se positum in via et certa via tendente ad terminũ ad quẽ tẽdit seu ad que3 nititur peruenire cũ poti9 inde deberet gaudere·Sed quid·Nonne est mentibus hominum veri boni naturaliter inserta cupiditas·nonne et omnis mortalium cura q̄ multiplicium studiorum labor exercet·ad vnum tm̃ beatitudinis finem nititur peruenire·certe sic boetiana cõsolatrice testante·Ac nichilominus experientia attestante·Sed que est via et certa via ad hunc terminum·pfecto cum termin9 iste sit vt dic summũ bonum vtiq3 regni celorum nomine importatũ·cõstat q̄ via ad ipm tribulatões sunt pserti3 multe·testante scriptura que hoc dicit et ostanter asserit per multas inquit tribulatões oportet nos intrare in regnum celorum·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella ad hominem pter tribulationes cõtristatum sic ait·Cur homo nuncios domini tui non gaudenter recipis presertim ad magna bona celeriter recipienda te vocantis· Quinã inquies sunt hij nuncij·pfecto nuncij hmõi tribulatões sunt que hominem ad deum accelerare faciunt· Nimirum p tribulationes deus hominem ad maxima bana vocat et nõ vult q̄ ipse in puis sistat·jta sane q̄ quotquot tribulationes habes tot recepisti nuncios qui dicunt tibi accelerandum esse·vt diete cordis tui non sint pue Dicẽte psalmista·multiplicate sunt infirmitates eorum postea accelerauerunt· Scriptu3 quoq3 est in exodo·q̄ egiptij cogebant filios israhel exire de terra·Sed quid hoc·reuera hoc significat q̄ tribulationes que per egiptios designantur corda virorum· presertim deum videntium seu pre occulis habentium per filios israhel signi catorum cogunt recedere de hoc mundo tribulatõibus tenebroso

hoc autem modo a re aliqua cor recedit quo amorem suum ab ea subtrahit quod in proposito facile fit. quippe amor de facili a loco subtrahitur in quo non nisi supplicium inuenitur.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad hominem multas tribulatões abhorrentez sic ait. Cur abhorres tribulationes que orationes tuas reddũt exaudibiles atqʒ gratiores. Hinc nanqʒ per ps̃. dicitur. Ad dñm cum tribularer clamaui et exaudiuit me. Sed et sicut a deo pluriũ clamor magis exaudit². quippe ſʒm collectam ecclesie. id quod petitur multiplicatis intercessorib⁹ largiri separatur. Ita etiam pari modo si vn⁹ homo multa ora haberet. vel si omĩa menbra ei⁹ ora essent ac simul clamarent exauditionem apud deum facilius obtinerent. Sʒ quid. Profecto quelibʒ tribulatio est quasi os clamans in necessitatis articulo. vnde et doctor quidam dicit de lazaro ꝙ tot habuit ora clamantia quot habuit vulnera.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Nonne scis ꝙ tribulationes aquis cõparantur in scriptura. Scio inquies. Aduertas igitur ꝙ sicut aq̃ amara dulces nutrit pisces piter et maiores puta cethe grãdia ł alia osimilia que non nisi in mari solent inueniri. dum in alijs aquis nutriantur pisciculi. Sic est etiaʒ ꝙ in tribulationib⁹ magnis et amaris nutriuntur homines magne virtutis. Rursum aduertas ꝙ sicut aqua dum crescit nauem eleuat. Vnde in libro genisees dicit² multiplicate sunt aque et eleuauerunt archam in sublime a terra. Ita et tribulatões presertim multiplicate electos dei proficere faciunt et a terrenis eleuant et exaltant quemadmodum econtrario in libro iob de quibusdam per tribulationes nondum disciplinatis dicitur. cor eorũ longe est a disciplina. ꝓpterea non exaltabuntur Quippe nomen discipline plures tribulationum ict⁹ significat satis apte. Adhuc autem aduertere poteris ꝙ tribulationes ꝑcipue multe et magne ad modum aque copiose nate sunt bene mundare et dealbare. Que forte inquies vel qualia. Certe virtutum habit⁹ seu indumenta in quibus sancti tanꝙ in stolis albis comparebunt coram rege glorie. Audi itidem questionem pariter et responsioẽʒ per ognatam meam prius ex apocalipsi recitataʒ hij qui sũt amicti stolis albis qui sunt et vnde venerunt. Dicitur ibi et respondetur Hij sunt qui venerunt ex magna tribulatione et lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine agni scʒ ad modum lactis qd̃ sanguis est digestus candido facto per digestionem amoris diui

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. Scias homo ꝙ multe tribulationes valent ad purgandum hominem a sanguinib⁹ peccatorum. de q̃bus ps̃. petit liberari dicens. Libera me de sanguinibus. Nimirum in multis tribulationuʒ ictibus consistit purgatio de peccatorum

sanguinib9 quemadmodum de corruptis corporalium membrorum sanguinib9 fit purgatio scarrificando mediãte vẽtosa cui purgati oni plures ict9 otinuate tribulatõis apte oparãt². Sane sicut ict9 qui cum flebotimo scarrificando fiunt in corpe facile sustinen² qñ ex appositione ventose in qua stuppa posita est. et igne accensa caro prius inflamatur. jta et ict9 plures otinuate tribulatõis sustinẽtur ab illo facile cui9 cor prius inflamatũ est diuini amoris igne Hinc est q dñs volẽs suos discipulos tribulationũ ict9 pmpte et facile sustinere eos inflamauit qñ spiritumsanctũ eis i specie ignis misit. vnde et accidit q petr9 apostol9 post receptionem illam spiritussancti bene sustinuit ict9 tribulationum vsq3 ad mortem crucis qui ante ignez illũ sustinere non potuit vnã puncturã mulieris sibi q cũ ihũ nazareno fuerit imponẽtis. VI. CONSIDERA.

Exta puella sic ait. Nonne vl' audiuisti quomõ pater noster abraham per multas tribulatõs amic9 dei est effect9. sic ysaac sic iacob. sic moyses et oms qui placuerunt deo p multas tribulationes tansierũt fideles. Quid ergo. Profecto vel et tu p multas tribulationes transibis vel deo nõ placebis. Nequaq igitur velis vel psumas esse singularis. Nequaq tribulatõs omunes alijs et tãtis viris aliquaten9 verearis. Sũt nempe tribulatõs hmoi optimũ signũ pdestinatõis. De9 em fidelib9 suis h multipliciter tribulatis aliqd meli9 reszuauit. Nota itidẽ gloriã ei qd dicit jacob9 ome gaudiũ zc. ãnotatã et ptim sup tanq notabilẽ recitatã. Ne inqt indignemi. si mali in mũdo florent. si vos patimi. q2 ñ est xpiane dignitatis in tpalib9 exaltari. s3 poti9 depmi. mali nihil hñt i celo. vos nihil i mũdo. s3 spe illi9 bõi ad qd tẽditis qdqd i via otingat gaudere debetis nihil ẽ vñ doleatis. vñ dubitetis. h ibi. VII. CON

Eptima puella sic ait. Nonne meli9 est habere materiaz abundãtis gaudij q gaudij diminuti. certe sic. S3 quid. Profecto materia abundantis gaudij est tribulatio multa et expta. An non dicit apostol9 d ecclesijs macedonũ. In multo expimento tribulationis abundantia gaudij ipoz fuit. Vt dicit et ordinari9 appat9 Nõ inquit solum pati voluerunt. sed expti sunt et inde gauisi sunt. Dicit etiã litera nõ gaudiũ. s3 abundantia gaudij. vt gaudiuz expimento tribulationis et abundantia gaudij abundantie tribulationis sciatur respondere. ocordat aũt psenti osideratõi. et illd verbũ apostoli ad thessalonicenses. Vos inquit imitatores nostri facti estis et domini excipiẽtes verbũ i tribulatõe multa cũ gaudio spũssancti glosa qd. s. i vobis fecit spũssanct9 VIII. CONSIDE.

Ctaua puella sic a. Nescis fr krime q vestis pter ğuitatẽ ñ picit². s3 carius porta². qñ pciosis lapidib9 onusta reddi². Quid g°. ẽte a fil'i seqt² q hit9 patie nobiliter hoiez vestiẽs pter tribulatõnũ qs portat mltitudiẽz ñ ẽ rcusand9. s3 eo libẽti9 gestãd9. Nimirũ qnto ples sũt tribkatõs. tãto plib9 dcã vestis ornat² margaritis

Quippe ad modum margaritarum valent ad confortationem cordis quemadmodum de ipsis tribulationibus per dicta sororis mee supra potest euidentius apparere. Sed et constat quod tanto magis miles cordatus efficitur atque iudicatur quanto plurium tribulationum impugnationibus vexatus superari non videtur.

IX. CONSIDERATIO.

Bona puella sic ait. Nonne frater si arcam haberes ipsam aureis denarijs seu florenis repleri patienter tolerares. Procto sic. Sed et si quilibet ictus tribulationum esset florenus in arcam tuam reponendus et ibi ad vtilitatem tuam oseruandus. credendum est quod ad recipiendum ictus tribulationum multum patiens redderis. mallesque recipere mille tales ictus quam centum. et centum plus quam vnum. Sed quid. Profecto penes ictus tribulationum quedam attendenda est moneta in arca cordis tui patienter recipienda ad magnum bonum tuum seu profectum. que siquidem moneta incomparabiliter melior est quam moneta florenorum. Potest nimirum attendi eius nobilitas penes incudem super quem cuditur. penes nummisma. seu penes eius ymaginem cui ofiguratur. et penes illius excellentiam quod cum ea comparatur. Vis scire de incude. certe hec moneta cuditur super personam patientis iuxta illud psalmi. Supra dorsum meum fabricauerunt peccatores. que persona sepe est nobilissima. et inter illos computanda quibus dignus non erat mundus. Sed et quandoque est angelis comparanda presertim si sit virgo. Quippe secundum sanctos in carne viuere sine carne. vita est angelica. non humana quemadmodum et homines in statu glorie non nubent neque nubentur. sed sunt sicut angeli dei quibus angelis etiam in corporibus hic assumptis non ouenit generare. sed viuere sine corpore. Vis rursum scire cuius sit ymago monete huius et superscriptio. certe christi. presertim quando quis hos tribulationum ictus patitur propter xpm qui est ymago patris et figura substantia eius. hec quidem ymago si presit in corde patientis moneta que super ipsum cuditur seu fabricatur eidem ymagini ofiguratur. Vnde percussiones tribulationum huiusmodi redduntur quasi nobiles floreni cum agno vel cum rege sedente in trono cum virga ceptri. Quippe xpus agnus est sine macula. et est rex regum sedens in solio regni sui. Porro si vis scire quam sit acceptabilis hec moneta aut quantum valet. Ecce valet procul dubio super aurum obrisum. Nempe quod cum toto mundo comparari non potest hoc cum ea potest comparari scilicet regnum celorum et si hec moneta non sit forsitan acceptabilis in hoc mundo. est tamen acceptabilis in celorum regno in foro illo magno nundinarum paradisi.

X. CONSIDERATIO.

Ecima puella sic ait·O homo multum tribulate nosse debes ꝙ qui non impugnat² is non certat nec repugnat·Qui vero non certat·nō vincit sicut econtra de iusto dicit sapiens·certamen forte dedit illi vt vinceret·Vnde et egregi⁹ pater gregori⁹ inimicus inquit humani generis fraudem quā callide contra sanctū job pa uerat pertulit·q₂ sancto viro quot occasiones intulit quasi tot cau sas victorie ministrauit·Deniq₃ qui non vincit nō coronat²·igitur sequitur illud pauli·non coronabit² nisi q̄ legitime certauerit· et nonne sequitur ꝓportionaliter ex hijs dictis ꝙ quanto quis pluri es impugnatur tanto ceteris parib⁹ pluries poterit esse victor· et quanto pluries est victor ·tanto magis meretur coronari vł pluri bus coronis vł vna tanto excellentiore·Vis scire quo pacto·Ecce corona victoris si vna sit plurib⁹ tribulatōnib⁹ correspondens p ipsas tribulationes augmentatur·Audi tenorem text⁹ illi⁹ vt da rem coronam pro cinere·oleum gaudij ꝓ luctu·Audi quoq₃ et no tam sc₃ ipsius glose super eadem verba notate·tribulatio inquit ī presenti auget coronam in futuro· Quo nam inquies modo·Profecto quemadmodum dei secretarius johānes euangelista virgas et lapides communes in aurum legitur conuertisse et in lapides p̄ ciosos·jta et lapides dure tribulatōnis et virge correctionis mu tantur quodammodo sc₃ equiualenter seu potius eminenter in aurum et preciosos lapides coronam nobis ꝓmissam augmentantes jta sane vt cum quilibet non fatu⁹ coronam auream acceptur⁹ libentius magnam reciperet q̄ꝫ paruam·ipsis electis in celo coronā dis multiplicis tribulatōnis impugnatō non sit formidāda·eo ꝙ hac occasione corona eis repromissa per predictam tribulationum in aurum et gemmas conuersionem est augmentanda·quemadmo dum dicit econtra pater ille dulcissim⁹ clareuallis· Si penitentia nostra crudeli miseratōne minuitur paulatim gemmis corona nr̄a priuatur·jmmo poti⁹ quilibet virgas et lapides antedictos tam veros q̄ꝫ methaphoricos plures numero magis q̄ꝫ paucos amaret si eos in auꝝ et lapides preciosos seu gemmas formaliter esse con uertendos indubitanter crederet·quos merito adhuc magis ama ret si eos in predicta eminenter esse conuertendos minime dubita ret· Diminutio itaq₃ tribulatōnis prorsus stulte desiderat² ex quo ſꝫm premissa ipsius tribulationis sustinentia caritate informata pō dus est ad qd̄ celeste premium nobis traditur·Audi ad hoc aposto lum·jd inquit qd̄ in presenti est momentaneuꝫ et leue tribulatōis nostre supra modum in sublimitate eternum glorie pond⁹ operat² in nobis·

XI·CONSIDERATIO·

Ndecima puella ad hoiēꝫ varijs mōis tribulatū sic ait·Nōne audisti ī ep̄la jacobi scriptū esse·oēm gaudiū existimate cū in varias tēptatiōs icideritis·Si igi² p m̄ltas et varias tēptatōes tri bularis ita vt n̄ solū ifirmitatē ł iopiā·ſꝫ et ifamiā·ſꝫ et alia mala

varia et diuersa patiaris· gaudere debes in immensum existimando q̄ habeas vel sm̄ equiualentiam·vel supeminentiam omne genus mundanoꝝ gaudioꝝ ·Nimirum sicut pri⁹ per sororem meam didi cisti q̄ tribulatio in presenti auget corona͂ in futuro·Ita ad gaudij tui augmentum existima·q̄ varietas tribulationum varium seu di uersum future corone tue· vel sm̄ equiualentiam adicit ornatum Sicut ergo in corona materiali non esset bonum carere vllo genere gemmaꝝ corone ouenientium·Ita etiam cum ꝓuentu potentie su stinendi· quē in ip̄is tribulatōnib⁹ fidelis de⁹ facit·meli⁹ est vllo carere genere tribulationum·

Capitulum̄ quartū continens ɔsolationes super guerris pacifi co statui contrarijs·

Varto post premissa ad supradictā dominam consola tricem accessit· et ali⁹ tristis cōsolationem requirens super se turbantib⁹ guerris· cui illa pro cōsolatione de suis puellis duas deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima pulla sic ait·aut turbaris de guerris ex eo q̄ vergunt in malum tuū psonale·aut ex eo q̄ vergunt etiam in malum ali orum·Si ex eo prescise q̄ vergunt in malum tuū psonale plene po teris ɔsolari in hoc opere diuersis in capitulis p dicta meaꝝ soda lium pariter et dicenda·Si vero ex eo turbaris q̄ vergunt guerre in malum alioꝝ eam super hoc ɔsolationē recipias quā circa finē toti⁹ hui⁹ libri poteris reperire vbi ponent² ɔsolationes hominis ɔpassiui ꝓpter passiones alioꝝ ɔpatiendo cruciati·

II·CONSIDERATIO·

Ecūda puella sic ait ·Nescis q̄ militia est vita hominis super terram· Militanti autem valet exercitium· qd̄ in guerris vel forinsecus magis q̄ paucis tempore est patum· quippe pacis tem pore torpent homines inhertia atq; ab intra piculosi⁹ impugnan tur·tunc em̄ inimici hominis domestici eius·tunc temptat luxuria tunc inuidia·tūc auaricia·tūc et alia vitia plura numero q̄ i guer ris quib⁹ pacis tp̄e inseruitur·

Capitulum quintū cōtinēs ɔsolationes sup bello seu ɔflictu et vniuersaliter sup impugnatōe in cōmuni·

Vinto post premissa accessit ad dominam supradictā etiā ali⁹ tristis de bellis seu ɔflictib⁹ imminentibus to tus perturbat⁹ desiderans consolari cui illa mox pro consolatione de suis puellis septem deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·O miles xp̄i nescis q̄ maius bonū est bo num pacis q̄ malum sit maluʒ belli imminentis· patet hoc ex

eo ꝙ cuncti optant pacē eē. ꝫ non optant cuncti bellum non esse Vis noscere ꝙ cuncti optant pacem esse. librum hester legito. et clare inuenies de cunctis mortalibꝰ hoc supponi. Audito quoqꝫ magnum patrem augustinum. Tale inquit bonum est bonuꝫ pacis vt in rebꝰ creatis nihil gratiosus solet audiri. nil delectabiliꝰ cōcupisci et nihil vtilius possideri. Audi rursum patrem eundem. justicia et pax osculate sunt. Nemo inquit est qui non vult paceꝫ. interroga omnes homines. Vis pacem. Vno ore respondet tibi genus humanū opto cupio amo. Vis autem econtra ꝙ non omnes optāt belleum non esse. Audi illum vegetium doctorem militum. Militaris inquit alacritas saltus et cursus ante temptandus est ꝙ̄ corpꝰ etate pinguescat. Velocitas em̄ est que percepto exercitio strennuum efficit bellatorē. Nā taliter īstructo pugnare aduersus quoslibet hostes in acie formido non erit sed voluptas. h ille. Nec soluꝫ tales de quibus loquitur nō optant bellum non esse scꝫ quibus pugnare est voluptas. sed etiam plurimi aliȷ et sancti viri optant multotiens bellum esse vt pax inde sequatur. Audi magnum patrē Augustinum. Non inquit queritur pax vt bellum exerceatur. sed bellū geritur vt pax acquiratꝰ. h ille pater. In omni igitur casu quo pax sine bello non potest haberi cuiusmodi sunt infiniti necesse est vt omnes qui hoc scientes optant pacem esse non velint bellum non esse. sed magis eligant ipsum esse nec tunc per consequens doleant ipsum esse.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Vt quid homo velles bellum non esse. Dices forte timeo malum exitum. Sed hic timor vanꝰ est solo hoc ꝓuiso ꝙ causa sit bona. Audi patreꝫ clareuallis. Si inquit bona fuerit causa pugnantis exitus malus esse nō potest. sicut nec bonus iudicabitur finis vbi causa non bona. sed intentio non recta precessit. Rursum forte dices. ideo bellum seu conflictum horreo qꝛ ledi aut mihi noceri timeo. Sed et hic timor vanꝰ est. Hoc prouiso ꝙ a teipō non ledaris. Audi johannem os aureum. etsi inquit omnes qui mare et terram habitant oueniant ad ledendum nocere nequaꝙ̄ poterunt ei qui a semetipō non leditur. h ille. Vnde et egregium verbum dicit greḡ. quadaꝫ in collecta que est talis. Tuere domine populum tuum et ab omnibꝰ peccatis clementer emūda. quia nulla ei nocebit aduersitas si nulla dominetur iniquitas. Sed et petrꝰ in sua canonica. quis est inquit qui vobis nocebit si boni emulatores fueritis. Porro si ꝓpter iniquitatem et iniusticiam tuam te dolor ꝓpter bellum ad huc manet. nihil opere precium est nisi vt continuo mutes animum et d̄ emulo efficiaris honꝰ emulator ac nichilominus. si vita conceditur ad illam consolationem recurras que super iniquitate. vel iniustitia inferius possibilis inuenitur.

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·quis nos assecurabit·ꝙ non impugnemur ab infidelibus quos et vel quandoqꝫ bello lacessimus·Igitur breuia inter se cristianorum bella videntur satis necessaria· Cur autem hoc·Audi cassꝫ·et non incassum· Ars inquit bellandi si nō preluditur·cum fuerit necessaria non habetur animo·subito ad arma non erigunt·nisi qui se ad ipā ydoneos promissa exercitatōne disponunt·primordia cuncta pauida sunt·et aliter timiditas non tollitur nisi cum rebus necessarijs nouitas abrogatur· Audi rursum eundem·terribilis est inquit hominibꝰ cōflictꝰ si non sit assiduꝰ·Nā quod in iuuentute non discitur in matura etate nescitur· Et ille·vñ ad sensum ꝯtrarium loquens vegetiꝰ ille prefatꝰ· scientia inquit rei bellice dimicandi nutrit audaciā ·nemo em̄ facere metuit qđ se bene didicisse ꝯfidit·hec ille· Verū si de bello tanꝙ inermis·et huiꝰ operis inexpertus aut qꝛ debilis viribꝰ ꝓpter ꝓprium periculum doles ex alijs dictis et dicendis cōsolationem queras et specialiter sup̱ morte imminente·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Cur frater bellum pati refugis · cui si tu iuste repugnaueris non solum exptior·sed fortior eris·Fortitudine saltem animi et forte etiā corporis natura·vires ministrante menbris lacessitis·Sed nec deo ꝓpter bellum in quo iuste repugnaueris aliquatenꝰ displicebis· Vis scire ꝙ eris fortior ·Audi strennuū paulū de sanctis loquentē·fortes inqt facti sunt in bello glo·i·in prelio vt iudas machabeus josue et alij ·castra verterūt exteroꝝ glo·i·inimicos sepe verterūt in fugam·Sꝫ et fortificatur quis ex fortioris assistentia·js aūt de quo dicit scriptura· Si fortitudo·quare robustissimꝰ est scꝫ dñs fortis et potens·dominꝰ potēs in prelio·assistit iuste prelianti·Nonne hoc insinuat ꝓpħa jeremias Dominꝰ inquit mecuꝫ est quasi bellator fortis·jdcirco qui ꝑsequuntur me cadent et ꝯfundentur vehementer·Sed et sanctꝰ dauid dixisse reperitur· Dominꝰ ꝓtector meus a quo trepidabo·si exurgat aduersum me prelium in hoc ego sperabo glo· si ꝯflictꝰ ꝑsequentium me exurgat·i·subito vł in immensum crescat ego cui deꝰ ꝓtector est in hoc prelio sperabo in domino· Vis vlteriꝰ scire ꝙ deo ꝓpter bellum si iustum fuerit ac iuste in eo pugnaueris nequaꝙ displicebis·Attende illđ psalmiste de deo loquētis·docet inquit manus meas ad prelium·et digitos meos ad bellum·qđ vtiqꝫ non faceret·si ei iustum belluꝫ aut iuste pugnātis actꝰ displiceret·Audi igitur magnū patrem augustinum·Noli inquit existimare nemineꝫ deo placere posse qui armis bellicis ministrat·In hijs erat sanctꝰ dauid cui dominꝰ magnum testimonium perhibuit·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella ad sapientum specialiter impugnationem attendens sic ait · Nonne vel quandoqꝫ legisti · aut audiuisti qualiter boetiana consolatrix sic ipsum illustrem virum boetiuꝫ ꝯsolata Nunc inquit primum censes apud improbos mores lacessitā picul esse sapientiam · Nonne apud veteres ante nostri platonis etatem magnū sepe certamen cū stulticie temeritate certauimꝰ · eoqꝫ superstite pceptor socrates iniuste victoriā me astāte mortis ꝑmeruit · Hec illa · et ecce dicit ꝑmeruit victoriā sequit᷑ · Qꝰsi nec anaxagore fugam nec socratis venenum nec zenonis tormēta qm̄ pegrina nouisti at tauios · at soranos · at senatas quoꝝ nec puetusta · nec ī celebris memoria est scire potuisti · quos nihil aliud detraxit ī cladē nisi ꝙ nostris moribꝰ instructi studijs improborum dissimilimi videbātur · Itaqꝫ nichil est ꝙ ammirere si in hoc vite solo circūflātibꝰ agitemur ꝓcellis quibꝰ hoc maxime ꝓpositūꝫ est pessimis displicere quoꝝ quidē et si est numerosus exercitꝰ qui qn̄qꝫ ꝯtra nos aciem struens valentior incubuerit desup irridemꝰ securi totiꝰ furiosi tumultꝰ · eo ꝙ vallo inimici q° grassanti stulticie aspirare · fas non sit · Hec illa nobilis ꝯsolatrix ·

VI·CONSIDERATIO·

Exta puella sic ait · Nonne vir impugnatꝰ hylariter se piculo deberet exponere sub spe triumphi seu victorie · dū ꝯsideraret in suo certamie magnū ītuētibꝰ solaciū ꝯsistere sibiqꝫ bonū certamē certāti pcōsūꝫ piter et grosūꝫ iocale repromissuꝫ esse mlta cū laude glia et honore · certe sic · Nā et bōꝰ miles secli fortes ī hastiludijs atqꝫ torneamētis īpugnatōes sustinet · vt possit attēdētibꝰ solatiuꝫ facere · ꝓ quorum quidem solatō et signanter persone dilecte in signū amoris sui periculose multociens · et tamen hylariter se exponit · maxime aūt si se sperat posse reportare honorem sup alios et iocale qd̄ ꝓmittit᷑ meliori · Sꝫ quid · Profecto non posset estimari ꝙ magnum gaudiū habet deꝰ · omesqꝫ angeli necnon et omes amici dei psertim nunc beati scientes ꝓbitatem hominis impugnatōnes pacienter sustinentis · Sed nec vlli cristi militi impugnatōes bene patienti negatur iocale preciosum atqꝫ gloriosum · tali em cuilibꝫ datur corona vltra humanā estimatōeꝫ preciosa · Vnde et de quolibet martiriū patiente cantari solet corona aurea sup caput eius · et sic simul oms viri ecclesiastici presertim cantores sunt quasi nūcij talis martiris pconium eius laudem et honorem magnificantes et extolentes ·

VII·CONSIDERATIO·

Eptima puella sic ait · Nōne merito īpugnatōes cū gaudio sustinere deberes q̄s sustinēdo deo sp eo dilectior et acceptior q° et approbatior esses · certe sic · Nēpe ad dei dilectiōꝫ priꝰ habitā mereri tibi q̄ntūcūqꝫ mimū dilectōis eiꝰ gradū vlteriorē ł quātuꝫ

ad effectuz supaddi·hoc incopabile est omni bono temporali· Sz quid·certe si ꝓpter deuz impugnationes viriliter sustineres deo illas sustinedo semp eo dilectoꝛ et acceptioꝛ quo et approbatioꝛ esses ·Nimirū huiꝰ rei exemplum ex hijs que geruntᶻ in mundo non nunq̄ inuenitur·Fertur nanqz fuisse dominꝰ quidam qui qn̄qz illū quem in seruitorem recepisset ad ꝓbandum eum de nocte mitteret alicubi et post in via personaliter occurreret ei ip̄mqz inuaderet acriter pugnando cum eo·Accidit autem semel ꝙ sic pugnando ip̄e dominꝰ ab vno tali famulo fere occisus fuerat quem quia bene se habuit semper postea multum dilexit·

Capitulum sextum ꝯtinens ꝯsolationes sup̄ oppressione et ꝑsecutione ecclesie in conmuni·

Sexto post premissa ad dominā ꝯsolatricem sepedictā accessit et alius tristis scz quidā zelatoꝛ ecclesie ex ip̄ius ecclesie oppressione ꝑturbatus cui mox illa ꝓ sua cōsolatione de suis puellis duas adiunxit ꝙqz ip̄m ad pacez ponerent eis iniunxit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·Nonne tribulatis ꝓ cōsolatōne debet sufficere·hoc idoneo scire testimonio ꝙ in tribulatōnibus non ꝯtingat deficere·Si itaqz quis zelatoꝛ ecclesie sacrosancte eidem videat quascunqz tribulatōnes imminere ꝓ cōsolatōne recurrat ad testem ydoneum·et prorsus fidedignum greḡ·loquoꝛ ecclesiastici gregis pastorez egregium·cuiꝰ scripturaꝝ veritati ip̄e spiritussanctꝰ ꝑhibuit testimonium·Hic nanqz librum sancti job·illo in passu qui facit arcturum et cetera ad misticum sensum expones·Quid inquit arcturi nomie qui in celi axem ꝯstitutꝰ·vij·stellaꝝ radijs fulget·nisi ecclesia vniuersalis exprimitᶻ·Arcturꝰ inquit semp versatur·et nunq̄ mergitᶻ·sic ecclesia ꝑsecutiones tolerat·sed sine defectu perdurat·h ille·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·Nescis ꝙ oliz dominꝰ ait petro cum cepisset mergi modice fidei q̄re dubitasti·Hoc aūt et tibi dici p̄t si oppressionem sancte ecclesie ꝑtimescis·Nempe ip̄a ecclesie opp̄ssio ad multiplicatōnem bonoꝝ fidelium iuuat·In cuiꝰ figura de israbeliticis dicitᶻ in exodo·quanto opprimebant eos supple egiptij ·tanto magis multiplicabantᶻ et crescebant· Sz quid·certe si de populo israbelitico dictum est ꝙ erat populꝰ dn̄i·Nōne et fideles ecclesie sunt populꝰ eiꝰ·et oues pascue eiꝰ·qui in primitiua ecclesia abundabāt numero quottide·et nunquit nō ita adhuc· Profecto ita·Audi magnū patrem Aug·Adhuc inquit habet ecclesia ꝙ crescat·donec illō impleaᶻ ·dn̄abitur a mari vsqz ad mare·Audi quoqz hylarium zelatores ecclesie plurimum in hac materia exhilarantem·Hoc inquit ecclesie ꝓprium est vt tūc vincat cū leditur

tunc intelligat cum arguit᷑·tūc obtineat cū deseritur·Audi eundē rursum·Hoc inquit habet ꝓprium·ecclesia dum ꝑsequit᷑ floret dū opprimit᷑ crescit·dum ɔtemnitur ꝓficit·dum leditur vincit·dum arguit᷑ intelligit et tunc stat cū superari videt᷑·hec ille·

Capitulum septimum ɔtinens ɔsolatioes sup ꝑsecutionibꝰ proprijs illatis vel inferendis ab emulis seu aduersarijs·

Eptimo post premissa ad dn̄am ɔsolatricem p̄memoratam·accessit et alius tristis querens cōsolari super persecutōnibus ꝓprijs·cui illa mox de suis puellis quatuor assignauit pro impendendis sibi consolatōnibus oportunis·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·O homo qui ꝑsecutionibꝰ grauaris·Audi doctrinam gregorij doctoris egregij·Facta inquit precedentiū patrum ɔsideremꝰ et non erunt grauia que toleramꝰ·Igit᷑ hanc sequentes doctrinam ad ɔsolationem in ꝑsecutionibus recurramꝰ ad precedentium facta patrum·et primo omniū ad ip̄ius xp̄i exemplum·Hoc em̄ admonet paulus apostolus·Recogitate inquit eum qui talem sustinuit a peccatoribꝰ aduersus semetip̄m cōtradictionem vt nō fatigemini animis vestris deficientes·Recurramus deinde ad patres voluntarie patientes ꝓpter cristum·Dices forte Sunt ne tales multi·Sūt vtiqꝫ·Audi illustrem jeronimum·quis inquit sanctoꝝ patiētia coronatꝰ non est a cunabilis ecclesie·Sꝫ et sine exceptōne dicit apostolꝰ·Omnes qui pie viuere volunt in xp̄o persecutōnem patiuntur·Nec nouis tm̄ exemplis insistendū admonet nos etiam jacobꝰ alphei in sua canonica·exemplum inquit accipite fratres exitꝰ mali et longanimitatis laboris·et patiētie ꝓphetarum qui locuti sunt in nomine domini· ecce beatificamꝰ eos qui sustinuerūt·sufferentiā job audistis·h ille· Sed et p̄clarum exemplum tolerantie ꝑsecutionis et nihilominꝰ erga ꝑsequentem eximie mansuetudinis·et humilitatis possumꝰ attendere ī rege dauid·Vti em̄ regum testatur liber post multas alias ꝑsecutōes·saul assumptis tribusmilibꝰ electoꝝ viroꝝ ex omni israhel prexit ad inuestigandum dauid et viros eius ·etiam sup abruptissimas petras que solis hibitibꝰ puie sunt·qui saul veniens ad caulas ouium et ibi speluncā ad purgandum ventrem ingressus·licꝫ p hoc in mā ꝰ dauid ibidem cum viris suis in interiori parte spelunce latitantis incidisset·tam̄ dauid manuꝫ mittere in euꝫ noluit·sed tm̄ oram clamidis eius silenter p̄scidit·Egresso autem saul de spelūca egressus est et dauid·et post tergum saul clamauit dicens·Dn̄e mi rex et respiciente saul post se inclinauit se dauid ꝓnus in terram et adorauit dixitqꝫ·Ecce hodie viderunt oculi tui ꝙ tradiderit te dominus in manu mea in spelunca·sed pepercit tibi oculꝰ meus· Dixi enim

non extendam manum meam in dominum meum · quia xps domini est · quin poti⁹ pater mi vide et cognosce oram clamidis tue in manu mea · quoniam cum pscidere summitatem clamidis tue · nolui extendere manum meam in te · Vide quonia3 non est in manu mea malum neq3 iniquitas nec peccaui in te · tu autem insidiaris anime mee vt auferas eam · quem persequeris rex israbel quem persequeris · canem mortuum sequeris et pulicem viuum · sic dominus et iudicet inter me et te · cum autem cplesset dauid loquens sermones huiuscemodi · Dixit saul fili mi · iustior tu es q̄ ego · dominus reddat tibi vicissitudinem hanc p eo qd hodie operatus es in me ·

II · CONSIDERATIO ·

Ecunda puella sic ait · O amice hoc posset hominem in persecutionib⁹ quas pter deum et regnum celorum patitur merito consolari q videt innumerabiles multo maiora pati ac etiam pter minus de quo tam̄ minori est dubium an ipsi vnq̄ illud consequantur · Forte dices qui sunt illi · Profecto ex hijs sunt mercatores qui extra terram remoti⁹ per malas vias per montes valles ac vastas solitudines · per mare magnu3 et spaciosu3 · et procellas ei⁹ tempestuoso tempore per predones latrones et piratas in periculis corporum atq3 rerum sustinentes persepe defect⁹ cibi et potus quos nunc frigus · nunc estus grauat · nunc pluuia grando et tempestas carentes quiete · pressi sollicitudine qui negligunt somnum negligunt cmodum · propter lucrum modicum et incertum · Sunt ex hijs et milites q̄ plura ex premissis similiter patientes et in cflictibus · in guerris · in bastiludijs et torneamentis exponentes res et honores corpus et animam vel pter stipendium · vel pter solū honorem modicum breui pariodo duraturum · Hij vero qui voluntarie persecutiones patiuntur pter deum min⁹ sepe et leuius patiuntur · et pter bonum multo magis certitudinaliter consequendum · Audi ipsius verbum saluatoris · beati inquit estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint pter me gaudete et exultate · ecce em̄ merces vestra copiosa est in celis · ecce inqt quod notat manifestam veritatem · et subiungit merces vestra est ponens presens pro futuro ad significandam certitudinem et concludit copiosa est in celis pluraliter propter mercedis magnitudinem · ac etiam multitudinem · quippe nec oculus vidit · nec auris audiuit · nec in cor hominis ascendit · que deus amore sui patientibus preparauit ·

III · CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait · O si nouisses homo quid honoris · quid valoris afferret pati propter deum persecutiones ipsas pati velles · pati affectares si tu non desiperes ·

Nimiruȝ ip̄as ꝓpter iusticiam patientes ab ip̄o domino beati predi cantur. Beati inquit qui persecutionem patiuntur ꝓpter iusticiam quoniam ipsorum est regnum celorum. Magna pensus consistit cōsolatio in beatitudine nedū vera. ſȝ etiā metaphorice predicata. Siquidem omnes transferentes ſcḋm aliquam similitudinem transferunt Sȝ nec vere beatitudinis similitudo p̄t aliqḋ modicuȝ esse. sed nec dominus p̄dicans parua solet magnificare. ad magnum itaqȝ honore persecutiones patientium predicauit domin⁹ ipsos beatos esse. Ad magnum quoqȝ valorem designandum curauit subiungere qm̄ ipoꝝ est regnū celorum. Nimirum nihil mai⁹ p̄t esse q̄ regnuȝ celoꝝ in quo veraciter includitur de⁹ ipse quo ſcḋm Anshelmū maius bonum cogitari non p̄t.

IIII. CONSIDERATIO

Varta puella sic ait. Pondera frater nedū predicantē dn̄m de persecutionum vtili tolerantia. sed etiam quibus de illa predicauerit cōsidera. certe suis dilectissimis discipulis quib⁹ ip̄e dulcissimus magister. ita vt p̄mitti² p̄canit. beati estis cū homines p̄secuti vos fuerint. Absit hoc sentire q̄ et nephas esset cogitare q̄ ipse ipsos tam dilectos voluerit decipere quinimmo potius admodum vtiliter ad tolerantiam persecutionum curauit premissis verbis animare. Beati inq̄t estis cū hoīes p̄secuti vos fuerint. Ecce nō dicit eritis. sed dicit in presenti beati estis. q̄ȝ mox hoc ip̄o q̄ quis ꝓpter deum persecutionem patitur presentem habet causam sue beatitudinis. vl̄ hoc dicit. q̄ȝ beati sunt ī spe qui post erunt in re nec minus potest verbum hoc magistri veridicū importare. Spes autē nō cōfūdit. quippe spes ē cta expectatō future beatitudinis ex meritis ꝓueniens. Quenā inquies sunt illa merita. Profecto que ip̄e magister insinuat cōsistentia scȝ in predicta persecutionum tolerantia. O quantum ergo gaudendum in expectatione certa que spem diffinit. Spe gaudentes ait apostolus propter qḋ et ipse magister admonet inferēs post p̄missa gaudete et exultate. Qn̄ inquies. Ecce hoc alio in loco manifestat. gaudete inquit in illa die et exultate. i. non solum postea. sed in illa die scȝ persecutionis. vel in illa die illustrationis qua certificati estis. qua non quasi in incertum curritis. sed certitudinaliter expectatis mercedem in celis copiosam. Forsitan dices. Quinam sunt isti celi. Audi magnum patrem Augustinum. Non hic inquit celos dici puto superiores partes h⁹ visibilis materie. non enim merces nostra que debet esse in concussa in rebus volubilibus collocanda est. sed in celis dictum puto ī spiritualibus firmamentis vbi habitat sempiterna iusticia. sentiūt ergo iam istam mercedem qui gaudēt spiritualib⁹ bonis. Sȝ ex oī parte perficietur cū mortale hoc induerit immortalitatem.

Capitulum octauum continens cõsolationes super aliena malicia pacı hominis ↄtraria.

Ctauc post premissa ad dominam consolatricem supⁱdictam accessit et ali⁹ tristis super aliena malicia petens ↄsolari. cui illa de suis puellis tres mox adiunxit pro ipsius consolatione.

I. CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. Vt quid quereris de malicia aliena. Sed et si de illa oporteat querulari hoc ꝓpter ipsos malos. ſ ꝓpter te si bonus sis nequaq̃. Nimirum reproborum malicia confert plurimum ipsis bonis. Confert nanqꝫ ad nutrimentum prudentie confert ad acumen intelligentie. confert ad exercitium bonoꝝ. cõfert ad purgationem perutilem iustoꝝ. Vis scire q̃ aliena mala ↄferat ad nutrimentum prudentie. Audi johannem os aureum Ardens inquit malicia dum se satiare festinat rei exitum non aspicit maliuolentia enim et liuor nutriunt prudentiam. Vis scire q̃ conferat ad acumen intelligentie simul. et ad exercitium bonoꝝ. Audi gregorij verbum egregium. Venerabili decretoꝝ volumine recitatum. Abel inquit esse renuit quem cayn malicia non exercet ferrum quippe mentis nostre ad acumen non potest ꝑuenire veritatis nisi hoc eraserit lima prauitatis. Vis scire deniqꝫ q̃ malicia reproborum ↄfert ad perutilem purgationem iustorum. Audi prefatum gregorium. Mala inquit reproborum bonos dum cruciant purgant vtilitati iustorum. militat etiam potestas prauorum.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O homo aliena malicia te turbat cũ sit mala. sed eo consoleris quo proueniunt inde bona. Vis hoc post premissa iterum scire. Audi primo magnum patrem Augustinũ Melius inquit iudicauit deus de malis benfacere q̃ mala nõ esse permittere. Audi secundo et illum origenem ex malicia pluriũ bonorum originem declarantem. Si malicia inquit non esset virtus cõtrarium non haberet nec claresceret. nec examinatio fieret. nec probatio vera. nec examinata. nec virtus esset. tolle maliciam fratrum joseph et inuidiam simul perimes dispensationem dei et que in egipto pro salute omniuꝫ gentium gesta sunt. Si joseph non vẽditur somnium pharaonis nõ exponitur. nemo frumenta in egipto congregabit peribit egipt⁹ et finitime regiones. et ipse israhel et semen ei⁹ querens panem egiptũ nõ ingredietur. nec egrediet᷑ in mirabilibus dei. nec fient virtutes quas fecit per moysen et aaron

nemo mare rubrum sicco pede transibit. non dabitur manna nec aqua de petra. nec lex in monte synay. terram promissionis nullus intrabit. h origenes. Qui rursum. Aufert inquit maliciam iude et proditionem. Auferes pariter et crucez xpi et passionem. Si non mors christi nec resurrectio eius. nec aliquis primogenit9 ex mortuis. nec spes resurrectionis. Rursuz origenes. Tolle astucias dyaboli. nec erit corona victorie legitie certanti. Si desint obsistentes non erunt agones. nec victoribus munera parantur. non soluz ergo bonis vtitur deus ad opus bonum. sed etiam malis. Sunt vasa ad honorem sunt ad contumeliaz vtraqz tamen necessaria. Hec predictus. Deniqz recordare q opposita iuxta se posita clarius elucescunt. mala ergo bonis quibus sunt opposita iuxta posita. hoc saltem bonum operantur. q ipsa bona malorum comparatione reddūtur eo meliora quo et clariora.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O amice q̄ proficua sit multociens malicia aliorum etiam illis in quos exercetur. Hoc discas ex epl'a cuiusdam sancti patris suo filio scribentis. Inimici inquit hominis domestici eius. nam non ab alio tradit9 est saluator q̄ a discipulo proprio. joseph non ab alijs q̄ a suis fratribus est venditus in egiptum. Similiter job ab vxore et amicis graui9 est temptatus. Tobiam vxor ppria suis verbis magis afflixit. Susannaz seniores et populi iudices nequiter cōtemnarunt. omnes tamen isti post bella et temptatōnes reportauere triumphum. et dum ex toto videbantur esse consumpti. tunc subito amplius gloriosi et fulgidi apparebāt veluti cum post densas noctis tenebras lucifer matutinus exurgit et vide mirabilem et amabilem prouidentiam dei qui electis suis omnia conuertit in bonum qn̄ etiaz et ijdem ipsi qui videntur obsistere obsequium prestant nescientes. dum em̄ quasi nituntur dei puidentiam impugnare. eoipo agunt vt qd deus de suis electis disposuit compleatur. Sic jacob dum esau ipsum insequitur agit vt in aliena patria diuitijs et multa familia clar9 fiat. Sic joseph dū a fratribus venditur in egyptum. vt quod sibi fuerat de dnio super eos per somnia reuelatum totaliter impedirent. Per hoc egerunt vt hoc compleretur. qd effugere nitebantur. Sic job duz ipm dyabolus a dnō temptandum expetit vt prosternat. agit vt toti mundo eius mira patiētia innotescat sibi post dyaboli certamina cunctis que prius habuerat a domino duplicatis. Ita vt cum omibus hijs multo viuens tempore videret filios filiorum vsqz in terciam et quartam generationez. Sic dauid saulis persecutiones fortiter tolerando super cunctum israhelem finaliter exaltatur. Sic mardocheum dum amā ligno parato ad ipsi9 suspendiū se credit

extinguere dum de eius nece statim vt credebat futura cum vxore et familia gloriatur. mira dei prouidentia res in contrarium verti tur ipseq; in eodem quod parauerat ligno suspenditur mardocheo gloria mirabili exaltato. Nimirum hoc procurante apud regem Hester regina simulq; concurrentibus meritis mardochei qui fide lissimus extiterat ipsi regi Eunuchorum contra regem mortis con silia detegendo. O quam pulchrum enigma mihiq; dum rumino sapo rosum. In hester siquidem omnium virginum reginam amplector que suis agit intercessionibus. vt in insidijs suis impij capiantur. et in cidant in foueam quam foderunt. dum hostem iudeorum domino confitentium aman videlicet dyabolum eius quoq; menbra de icit et prosternit. Mardocheum autem humilem exaltando prop ter quod iudeis noua lux oriri visa est gaudium et tripudium dum fons paruus creuit in flumen maximum et in aquas plurimas re dundauit. hec ille sanctus pater.

Capitulum nonum continens consolationes super iniurijs ho mini illatis. vel inferendis.

Ono post premissa ad sepedictam dominam co nola tricem accessit et alius tristis de iniurijs conqueren do cui mox illa pro consolatione sibi impendenda duas de suis puellis deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O frater. Vis consolari super iniuria tibi illata. recurre quantotius mente ad peccata per te perpe trata. Dices forte. quid tunc erit. Audi gregorium egregie respon dentem. Tunc inquit illata conuitia bene toleramus cum in secre to mentis ad mala perpetrata recurrimus. leue quippe videbitur quod iniuria patimur dum in actione nostra conspicimus quod peius est quod meruimus. Hec ille et certe bene dicit. considera to nanq; quod iniuria nobis illata insufficienter respondet peccatis merito gaudemus quod de residuo parcitur nobis. quis enim vel iusto dei iu dicio priuandus vtroq; oculo non merito gauderet relicto sibi v no. altero a non suo iudice iniuriose sibi ablato.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Tu qui de iniuria querularis attende pro consolatione aut ad illud quod elicitur ex verbis magni patris Augustini. videlicet quod iustus patienter tolerans iniuriam celestem meretur coronam. Aut forte melius ad illud quod sub disiun ctione promittitur per iohannem os aureum. Quidquid inquit a quolibet hominum passi fuerimus iniuste aut remissionem accipiemus omnium peccato rum. aut si tanta in nobis delicta non fuerint clarioribus honoremur coro nis. Hec ille et vere magnum est omnium peccatorum remissionem recipere

Sed maximum est clariorum coronarum celestium gaudijs abundare.

Capitulum decimum cōtinens cōsolatiōes super proscriptione seu de patria in exilium expulsione.

Ecimo post premissa accessit ad p̄memoratā dominā consolatricem etiam alius tristis propter expulsionē de patria perturbatus. At illa mox eidem pro consolatione de suis puellis tres deputauit.

I. CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. Cur grauat te exilium vbi facile honoraberis magis q̄ in patria seu in loco proprie mansionis. Audi de hoc ipsum saluatorem. Amen inquit dico vobis. nemo propheta acceptus est in patria sua. Audi etiam super eodem verbo Bedā venerabilem. Non inquit solum dominus et caput prophetarum. Sed helias et ceteri prophete minus ī patria q̄ ceteris ciuitatibꝰ sunt honorati. quia propemodum naturale est ciues ciuibus inuidere. Non enim considerant presentia viri opera non virtutem. sed fragilitatem recordantur infātie quasi non et ipsi per eosdem etatis gradus ad maturam etatem peruenerunt. H ille. Sed et sufficiat familiari pro exemplo hoc q̄d de quadā gloriose virginis ymagine fertur dictum esse. q̄ scilicet cum per illam multa miracula fieri dicerentur quidam homo mirabilis hoc audito dixit se non credere assignans pro ratione. quia de quodaꝫ trunco ligneo facta esset super quem apud ignem suum iacentem cuilibet volenti sedere licuisset.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Cur te expulsum de patria querularis. dices forte quia poeta testante dulce natale solum. Sꝫ et hugo ille regularis idem testatur. vt inquit ait quidam nescio qua natale soluꝫ dulcedine cunctos ducit et immemores non smit esse sui Hec autem iste licet recitet consolationis tamen expulsoruꝫ de patria viam et modum docet. Quomodo inquies. Certe vt homo de patria iudicium mutet. Videlicet vt non tantum natale solum. sed totum mundum patriam iudicet. vel magis non solum locū in quē exilio relegatus est. sed et terram de qua secundum carnem natus est et totum mundum exilium reputet. De hoc audi prefatum regularem. Virtutis inquit principiū est vt discat paulatim exercitatus animus visibilia hec et transitoria primum commutare. vt postmodum possit derelinquere. Delicatus ille est adhuc cui patria dulcis est. Fortis autem iam cui omne solum patria est. perfectus vero cui mundus totus exilium est. hec ille. Cuius sane dicto quantum ad fortis consolationem accedit verbum illius agellij. Patria inquit carere non est malū. quia forti viro om̄is locus p̄ria est

Socrates enim non stulte exilij libertatem domestice seruituti an-
teposuit.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Tu de patria esse te expulsum opinaris.
Sed scias te non expulsum esse de patria. et ita consoleris
Huius rei preter predictos sunt testes alij fidedigni. Audi illu-
strem Senecaz. Patriam inquit meam transire non possum omnium
vna est extra hāc nemo proici pt. Nō patria mihi interdici[2] sz loc9
in quamcunqz terram venio in meam venio. nulla terra exilium est
Sed altera patria est vbicunqz bene est. Illud autem per quod be-
ne est in homine non in loco est. Si enim sapiens est peregrinatur
si stultus exulat. Hec ille illustris. Et ecce qūo iuxta prefati ver-
bum regularis commutat vocabula. nam in exilium missionem. vo
cat sapientis peregrinationem. expulsionem concedit de loco. Sz
negat de patria. vt sic manere in patria sit ad consolationem. Sed
q9 dicit altera patria est. eleuat mentem auditoris ad consolatoriā
estimationem. cum enim eiusdem non possint esse due patrie. Locus
de quo quis proicitur siue terra non erit secundum premissa pa-
tria eius reputanda. sed et censenda est patria potius ille locus.
de quo scitur homo non exterior sed interior oriundus. Quippe ac
cessorium vel minus principale naturam sequi congruit principa-
lis. Quid igit[2]. profecto hō exterior respectu interioris minor ē qꝫ
granum milij respectu totius corporis celestis. Homo autem inte-
rior non est de quocunqz huius mundi loco oriundus. igitur nul-
lus huius mundi locus pro patria. sed totus iste mundus pro exi-
lio est habendus. et alter ab eo locus pro patria a qua neminez q̄s
expellit est censendus. Audi ad hunc sensum venerandam illaz bo
etianam consolatricem ipsum boetium alloquentem. Tu quidez in
quit procul a patria non pulsus es sed aberrasti. At si te pulsum
existimari mauis te potius ipse pepulisti. Nam id quidem de te nū
qꝫ cuiqꝫ phas fuisset. si enim cuius oriundus sis patrie reminiscare
non vti athenienſium quondam multitudinis imperio regitur. sed
que frequentia ciuium non depulsione letetur cuius agi frenis at
qz obtemperare iusticie summa libertas est. Hec illa de illa inten-
dens de patria libera que sursum est iherusalem mater nostra cui9
regis frenis regi est vtiqz libertas summa.

Capitulū vndecimū continēs consolationes specialiter super
tormentorum afflictione et violenta mortis illatione.

Ndecimo post premissa ad dominam consolatricez su
pradictam accessit et alius tristis conquerens de tor-
mentis. que mox eidem pro consolatione de suis pu-
ellis quinqz assignauit.

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O amice nescis quod dictū est de babilone· quantum glorificauit se et in delicijs fuit·tantū date illi tormentum et luctum ·Sed deus infinite bonus et dulcis videtur pronior ad delicias post tormenta tribuendum· quam ad tormenta post delicias infligendum·Quid ergo·Profecto gaudenter sunt tormenta toleranda nedum quando sperantur tante delicie post tanta tormenta puta ipsis commensurate· Sed potius delicie in immensum excedentes·non solum in duratione perpetua·verum etiam in deliciarum copia·Hinc enim de iustis dicit scriptura·Si coram· hoībus tormenta passi sunt· spes illorum immortalitate plena est ·in paucis vexati·in multis bene disponentur·Quo inquies·certe sua uitate deliciarum·A quo etiam inquies·Certe ab illa eterna sapiētia que disponit omnia suauiter·vt scilicet ipsi iusti multarum deliciarum suauitate in illa immortali vita gaudeant spem ipsorum nunc replente·i·nullo contrario eam occupante·Ad consolationē itaque habendam in tormentis sufficiat nunc illa spes suauis dispositionis immortalis consistens in delicicijs copiosis quam spem sequitur res tunc cum beatorum corpora seu corporum menbra nūc tormentis afflicta·multis delicijs bene·i·suauiter a deo disponētur·quando iuxta certum propheticum testimonium continget delicijs affluere ab omnimoda gloria eius·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait·O karissime nescis quod sanctarum personarum aliqua sexus feminei quandoque est inuenta· tam constās in tormentorum tolerantia·quod dignum duxit sancta mater ecclesia cantare de ipsa·Erecta in virtutis culmine·tormenta derisit·Quanto igitur magis virilis animus tormenta deridebit·quod et licet factum sit sepius·tamen nunc occurrit laurentius·occurrit et vincentius·Nonne habes supra per patrem clareuallis quod laurentius irridebat carnifices·iudicem subsannabat·et bene dicit pater iste Nimirum legitur quod decius iussit laurentium scorpionibus cedi·et omne genus tormentorum ante eum afferri quē cū sacrificare iuberet·vt hec tormenta euaderet·respondit ·infelix has epulas semper optaui·tunc iubente decio fustibus ceditur et ardētes lamine ad latera apponuntur·et post aliqua iussit eum decius iterum scorpionibus cedi·subridens autem laurentius gratias egit ·et quid hoc erat aliud quam tormenta carnificum deridere· Nam et post cum iussu decij ministri eum super cratem ferream nudum extendissent·et prunis suppositis eum cum furcis ferreis compressissent· Dixit hylari vultu ad decium·Ecce miser assasti vnam partem· gira aliam et mānduca·Nonne etiam legitur de derisione consimili·videlicet cum dacianus iussisset vincentium in eculeo distentum menbris omnibus dissipari·et hoc facto diceret·Dic vicēti vbi nūc miserū corpus cōspicis

ille subridens ait·hoc est quod semper optaui·tunc iratus preses cepit omnia genera tormentorum minari·nisi ei consentiret·Cui vicentius·Insurge miser et toto malignitatis spiritu debachare· videbis me dei virtute plus posse dum torqueor·q̄ possis ipse q̄ torques·Ad hec preses cepit clamare et carnifices virgis et fustibus verberare·et ait vincentius·quid dicis daciane·ecce tuipse me vidicas de apparitorib9 meis·tunc preses amens factus dixit carnificibus·miseri nihil facitis·cur deficiūt man9 vestre· Propter qd carnifices pectines ferreos vsq3 ad vltima costarum fixerunt· ita vt de toto eius corpore sanguis efflueret·et solutis costarum compaginibus viscera interna paterent· Et ait dacianus ·miserere tui vincenti vt possis ea que supersunt tormenta lucrari·Et ait Vincētius ·O venenosa lingua dyaboli·tormenta tua non timeo ·nolo vt aliquid minuas de supplicijs vt te victum in omnibus fatearis Tunc assumptus ex eculeo atq3 ad patibulum raptus moras carnificum arguendo·ad penam alacriter properabat Ceterum redeūdo ad sexum femineum si hystorias legeres·premissis cōsimilia reperires·Ecce d̄ Agatha sic canit ecclesia·Agatha letissime et glorianter ibat ad carcerem·et quasi ad epulas inuitata· Sed et in eculeo iussa suspendi·et in mamilla torqueri legitur dixisse· Ego in hijs penis ita delector sicut qui bonum nuncium audit·aut qui videt q̄d diu desiderauit aut qui multos thesauros inuenit ·Et certe ī primo puncto de epulis cum laurentio concordans·licet epule d̄lectent·et tormenta crucient·non tamen ipsa videtur errasse ·eo q̄ tormenta iustorum sunt adeo propinqua dispositio ad epulas· De quibus dicit scriptura·Iusti epulentur et exultent in conspectu d̄i Quapropter parum distare·nihil distare videntur·Sunt igitur tormenta epule·i·epularum seu celestiu3 deliciarum ꝓpinquissime cāe Et licet in hijs tormentis consistat manna ad presens absconditum·tamen perfectioribus solent sanctis dulce sapere·saltem sub proximarum epularum ratione·Sunt etiam tormenta bonum nuncium vtpote epulas celestium deliciaru3 instare de proximo nūciātia·nec mirum si idcirco diu anq̄ in presentiarum videantur a sanctis viris vel feminis sint desiderata·vt de cruce supra patuit in andrea·quam dum vidit exultauit· ac se illam diu desiderasse asseruit·Hec etia3 profecto tormēta multis sunt thesauris equippollentia·quippe in hijs consistit monete cuiusdam percussura que ad regnum celorum comparandum omnibus mundi huius thesauris deo magis est accepta·O igitur felicia tormenta felices constituētia·merito optanda· Vnde et mater ecclesia sic canit de vincentio Beatus vincentius applicatus tormentis·alacri vultu dixit· Hoc est quod semper optaui et votis omnibus exquisiui· Sed et reddit^a dicti rō de ipso simul et valerio sic cātādo· Tāto nāq3 feliciores se esse credebāt·q̄nto acora tirāni supplicia pia lōganitate certassent

euincere. III.CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait. Cur amice non recipis consolationem in tormentis que merentur dei presentiam certamen videre volētis. de quo etiam gaudium est angelis. Vis scire q merentur dei pꝛesentiam. Audi vocem ecclesie de vincentio sic cantantis. Beatus vincentius applicatus tormentis. dei presentia roboratus. Et nū quit ñ aliqđ sibe de visiōe certamis reperit. Certe sic in illo glorioso anthonio. de quo legitur q cum quadam nocte a demonibus esset laceratus. subito radius quidam lucis. et demones. et tenebras effugauit. statimqꝫ sanatus. christum presentem intelligens dixit. Vbi eras ihesu bone vbi eras. quare a principio non affuisti vt curares vulnera mea. et vox ad eum ait. Anthoni hic eram. sed expectaui videre certamen tuum. Sed quid. Profecto non magis videre vult deus certamen viri sancti cum dyabulo q̄ cuꝫ ministro dyaboli. i. cum quocunqꝫ tyranno. Porro q de illo certamine angelis sit gaudium digne mouens ad ipsius exercitium hoc patet autoritate ecclesie in festo agathe taliter intonantis. Gaudeamus omnes in domino diem festum celebrantes sub honore Agathe virginis de cuius passione gaudent angeli et collaudant filium dei

IIII.CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Dic queso mihi cur times tormenta. Si pene acerbitas est in causa. non expedit quidem homini qui desiderat in conspectu diuine maiestatis virtutuꝫ in habitibus nobilioribus comparere. et per hoc thesaurum premiorum sibi cōparare. Audi personam que videtur diuinitus inspirata huiuscemodi fecisse comparationem superius etiam tactam. Sicut inquit serica vestis que cum auro et lapidibus preciosis ornatur nequaq̄ propter grauedinem proijcitur. sed ex hoc nobilior et carior habetur. Ita fidelis anima ꝓpter pene acerbitatem. ipsam virtutis vestem non recusabit. quia omnes virtutes eius ex hoc nobilitantur. et meritum eius exinde in infinitum thesaurum cumulatur. h illa.

V.CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. O homo huius seculi ideo forte tormenta perhorrescis precipue quia statim mortem possunt inducere. Sed hec ratio tanto bono q illatā mortem potest ꝯsequi considerato. non desolationis. sed causam potius implicat magne consolationis. Vis hoc intelligere. Audi nostrum aquinensem. Si qͥs inquit mortem illatā patienter sustineat. etiaꝫ si pro aliquibus criminibus sit illata valet ad diminutionem pene et ad liberationem etiā a tota pena ꝫm quātitatē culpe et patie et ꝯtritiōis. h ille. Sꝫ quid. Certe nō est modica ꝯsolatō euadere penā ignis purgatorij que est adeo magna. q magnus pr̄ Augustinus magnitudīeꝫ eius insinuās. Prius inqͭ purgādus e igne purgatōis. q̄ i aliud seclm distulit fructū ꝯuersiōis. Is aūt ignis et si eternus ñ sit. miro tñ mō ḡuis est

excellit enim omnem penam quã vnq̃ aliquis passus est in hac vi-
ta nunq̃ in carne tanta pena inuenta est. licet mirabilia passi sint
martires tormenta. Hec pater ille. que et venerabile volumen re-
citat decretorum. Sed et cyrilli ep̄la predicto magno patri quon-
dam directa eandem sententiam miraculosa quadam visione et hor
ribili manifestat.

Capitulum duodecimum continens consolationes super marti-
rio seu martirij passione et dira morte.

Vodecimo post premissa accessit et alius tristis ad p̄-
memoratam dominam consolatricem. occasione im-
minentis martirij nimiũ perturbatus. cui illa pro cõso
latione de suis puellis octo assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice cur sic de martirio cõtristaris ne
preferas iudicium tuum alijs presertim spiritualibus viris et
feminis. quippe spiritualis omĩa diiudicat ait apostolus. Sicut eñ
perit iudicium cuꝫ res transit in affectum. Ita spiritualis minus ma
le affectus atqꝫ minus in iudicio impeditus est ad recte iudicandũ
subtilioris intellectus. Quid ergo. Profecto nisi viri et femine spi
rituales in martirio non aliud magni boni consistere iudicassent.
non tam patienter. tam libenter. tanqꝫ gloriantes et audacter mar
tirium suscepissent. quoruꝫ preclara exempla digne ad similia nos
mouentia illorum hystorie qui tempore veteris et noue legis fu-
erunt. manifestant. Vis habere exempla quantuꝫ ad vtrumqꝫ sexũ
de veteri testamento. Vide p̄mo hystoriam d̃ Eleazaro. Ecce mach
abeorum liber de hoc viro sic dicit. Eleazarus vnus de prioribus
scribarum vir etate prouectus. et vultu decorus. aperto ore hyans
compellebatur carnem porcinam manducare. At ille gloriosaꝫ mor
tem magis q̃ odibilem vitam amplectens. voluntarie preibat ad
supplicium. Hij autem qui astabant ꝓpter antiquaꝫ viri amiciciam
tollentes euꝫ secreto rogabant afferri carnes quibus vesci ei lice-
bat. vt simularetur manducasse. sic̃ rex imperauerat de sacrificij car-
nibus. vt hoc facto a morte liberaretur. et propter veterem viri a-
miciciam hanc in eo fecerunt humanitatem. At ille cogitare cepit
etatis ac senectutis sue eminẽtiã dignaꝫ et ingenue nobilitatis ca
niciẽ atqꝫ a puero optime conuersationis. et secundum sancte et
a deo condite legis instituta respondit cito dicens premitti se vel
le in infernum. non enim etatem nostram dignum est inquit finge
re vt multi adolescentium arbitrantes eleazaruꝫ nonaginta anno
rum transisse ad vitam alienigenarum. et ipsa propter meam simulati-
onem. et ꝓpter modicum corruptibilis vite tempus decipiantur et
per hoc maculam atqꝫ execrationeꝫ mee senectuti conquiram. Quã
obrem fortiter ipsam vitam excedendo senectute quidem dignus

apparebo · Adolescētibus autem exemplum forte relinquam · Si prompto animo ac fortiter pro sanctissimis legibus honesta morte perfungar · Hijs dictis confestim ad supplicium trahebatur · Et cum plagis perimeretur ingemuit et dixit · Domine deus qui habes sanctam scientiam manifeste tu scis · quia cum a morte possem liberari · duros corpis sustineo dolores · secundum animam vero propter timorem tuum libenter hoc patior · et iste quidem hoc modo vita decessit · non solum iuuenibus · sed et vniuerse genti memoriam mortis sue ad exemplum virtutis et fortitudinis derelinquēs · Hec in dicto libro jn quo et de sexu femineo videlicet de matre quadā septem filiorum · Vna tamen cum filijs suis exemplum martirium patiendi gloriosum et memoria dignum cōmemoratur in hec verba · Contigit septem fratres cum matre apprehensos · compelli a rege scilicet Anthiocho contra phas ad carnes porcinas · Vnus autem ex illis qui erat primus sic ait · quid queris · et quid vis discere a nobis · Parati sumus mori magis quam patrias dei leges preuaricari · Iratus itaque rex iussit sartagines et ollas eneas succendi · quibus statim succensis iussit ei qui prior fuerat locutus amputari linguam · et cute capitis abstracta summas quoque manus ei et pedes prescidi ceteris eius fratribus et matre inspicientibus et cum iam per omnia inutilis factus esset · iussit ignem admoueri · et adhuc spirantem torreri in sartagine · In qua cum diu cruciaretur ceteri vna cum matre inuicem se hortabantur mori fortiter dicentes · Dominus deus aspiciet veritatem et consolabitur in nobis · quemadmodum protestatione cantici declarauit moyses · et in seruis suis consolabitur Mortuo itaque primo illo · hoc modo sequentem deducebant ad illudendum · et cute capitis eius cum capillis detracta interrogabant si manducaret priusquam toto corpore per menbra singula puniretur · At ille respondens patria voce dixit · Non faciam Propter quod et iste sequenti loco primi tormenta suscepit · et in vltimo spiritu constitutus · sic ait · Tu quidem scelestissime in presenti vita nos perdis · sed rex totius mundi defunctos nos pro suis legibus in eterne vite resurrectionem suscitabit · Post hunc tercius illudebatur · et linguam postulatus cito protulit · et manus constanter extendit · et cum fiducia ait · e celo ista possideo · sed propter dei leges nunc hec ipsa despicio · quoniam ab ipso me ea recepturum spero · Ita vt rex et qui cum ipso erant mirarentur adolescentis animum quod tanquam nihilum duceret cruciatus · Et hoc ita defuncto quartum vexabant similiter torquentes · sequitur post verba illius · et cum admouissent quītum vexabant eum · sequitur post verba illius · Post hunc ducebant et sextum · sequitur post verba illius · Supra modum autem mater mirabilis et bonorum memoria digna que pereuntes septē filios sub vnius diei tempore bono aīmo ferebat propter spē quā in deū hēbat · singulos eorum hortabatur patria voce

fortiter repleta sapientia et feminee cogitationi masculinum ani-
muz inserens· dixit ad eos· Filij nescio qualiter ī vtero meo aparui
stis· neqz enim ego spiritum et animam donaui vobis et vitam· et
singulorum menbra non ego ipsa compegi· sed et mundi creator q̄
formauit hominis natiuitatem quiqz hominum inuenit originem
et spiritum vobis iterum cum misericordia reddet et vitā sicut nūc
nosmetipsos despicitis ꝓpter leges eius· Anthiochꝰ autem contē-
ni se arbitratus· cum adhuc adolescentior superesset· non soluz v-
bis hortabatur· sed et iuramento affirmabat diuitem se et beatum
facturum et translatum a patrijs legibus amicum habiturum et
res necessarias prebiturum· Sed ad hec cum adolescens nequaq̄
inclinaretur vocauit rex matrē et suadebat vt adolescenti fieret in
salutem· cum autem multis eam verbis esset hortatꝰ promisit sua-
suram se filio suo· Itaqz inclinata ad illuz irridens crudelē tyrānū
ait patria voce· fili mi miserere mei que te in vtero decem menses
portaui et lac triennio dedi et alui· et in etatem istam produxi· pe
to a te vt aspicias in celuz et terrā et ad omnia que in eis sunt et in
telligas· quia ex nihilo fecit illa deus et hominum genus· Ita fi-
et vt non timeas carnificem istum· sed dignus fratribus tuis effe-
ctus· suscipe mortem vt in illa miseratione cum fratribꝰ tuis te re
cipiam· Cum h illa adhuc diceret· ait adolescens· Quem sustinetis
non obedio precepto regis· sed precepto legis que data est nobis
per moysen· sequitur post multa verba ipsius contra regem dicta
tunc rex accensus ira in hunc super omnes crudeliꝰ deseuit indi-
gne ferens derisum se· et hic itaqz mundꝰ obijt per omnia in domi
no ꝯfidens· Nouissime autez post filios et mater consumpta est· h
ibi· Porro si exempla martirium patiendi similiter quantum ad
vtrumqꝫ sexum vis habere etiam de hijs qui fuere tempore noue
legis· ꝯsidera primo prius dicta et que vlterius dici possunt de vi
ris amoris et feruoris eximij· Puta de andrea· de laurentio· de vi
centio· atqz illam pulcram hystoriam de sebastiano milite glorio-
so· ꝯsidera et quantum ad sexuz femineuz dicta et que dici possunt
de agatha· de katherina· de agnete· de margareta· ac de pluribus
alijs· specialiter autem et de alia matre· vij· filiorum vna cum fi-
lijs suis de quibus sic legitur· Septem fratres fuerunt filij beate
felicitatis quoꝝ nomina sunt januarius· felix· phippus· syluanus
marcialis· Vitalis· alexander· hos omnes cum matre iussu impera
toris anthonij publius prefectus ad se vocari fecit suasitqz matri
vt sui et filiorum suorum misereri deberet· Que ait· Neqz blan-
dicijs tuis potero allici nec terroribus frangi· et conuersa ad fili-
os ait· Videte filij mei celum et sursum aspicite karissimi· quia ibi-
dem expectat nos cristus· Fortiter ꝓ cristo pugnate et fideles vos
in cristi amore exhibete· Cum ergo mater et filij constantissimi ī fi-
de permanerent omnes vidente matre et confortante· diuersis sūt

occisi supplicijs·Quãobrem et gregorius egregie commendat martirium eiusdem martiris·Beata inquit Felicitas·vij·filios vt in gestis ipsius legitur ita post se timuit viuos in carne relinquere sicut parentes carnales solent ne mortuos premittant metuere· In persecutionis enim labore deprehensa corda filiorum in amore superne patrie predicando roborauit· et spiritu parturiuit deo quos carne pepererat mundo·cõsiderate fratres in femineo corpore pectus virile·Ad mortem imperterrita stetit et in filijs se lumen veritatis amittere si non fuisset orbata timuit·Non igitur hanc feminã·martirem· sed plus quam martirem dixerim·que septem pignoribus ad regnum premissis ante se moritura totiens ad penam prima venit· sed octaua peruenit cruciata et impterrita mater stetit per filiorũ mortem dolori nature·spei gaudium adhibuit·timuit viuentibus gauisa morientibus optauit post se nullum relinquere ne siquem haberet superstitem non posset habere consortem·Nemo autem existimet quod eius cor morientibus filijs minime pulsauerit etiam affectus carnalis·Non enim filios quos carnem suam nouerat esse·poterat sine dolore morientes videre·sed erat interior vis amoris que dolorem vinceret carnis·Eilios igitur iuxta carnem amauit·sed amatos pro amore celestis patrie mori coram se voluit·Illorum vulnera suscepit·sed ipsa in eis ad regnum preuenientibus excreuit·Recte ergo plus quam martir hec femina fuit·que totiens in filijs desideranter extincta dum multiplex martirium obtinuit·ipsa quoque martirij palma vicit · Martires ergo beata felicitas vicit que tot ante se morientibus filijs pro christo frequenter occubuit quoniam et illius amori sola mors sua minime suffecit·hec gregorius·

II·CONSIDERATIO

Ecunda puella sic ait·O amice· Tu a deo expectas tandem post hanc vitam illam consolationem nobis repromissam· de qua ipse dominus loquitur per prophetam ·Quomodo inquit sicut mater blandiatur·Ita ego consolabor vos et in iherusalem consolabimini· que consolatio quanta sit·nec oculus vidit·nec auris audiuit·nec in cor hominis ascendit·et nonne dignum est quod et tu illam consolationem promerearis per martirij pugnam cui presens est· et respicit te ei tanquam spectaculum exhibendo·quatenus et ispe in te consoletur vel magis letetur · Dices forte est ne mihi hoc possibile·Est vtique·Nonne de consolatione ipsius in tua pugna presentis habes expressum testimonium per verba prius per sororem meam ex machabeorum libro recitata· de matre scilicet cum septẽ filijs quorum vno cum diu in sartagine cruciaretur·ceteri vna cum matre sicut ibi dicitur inuicẽ se hortabãtur mori fortiter·dicẽtes·dominus deus aspiciet et cõsolabitur in nobis· Porro de ipsius christi leticia

in martirū pugna loquēs ille Cipriau9·O inqt quale do fuit illud spectaculum·ꝙ letus illic christus affuit·ꝙ libens in talibus pu gnauit·hec ille depugna martirum preterita·sed et eadem ratio ē etiam de futura·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·Nonne illud quod preciosum est ex sui ha bet ratione ꝙ nec triste·nec molestum est·sed magis appetibi le est·Vtiqȝ·sed quid·Profecto martirium preciosum est·licet em̄ generaliter preciosa in conspectu domini mors sanctorum ei9· spe cialiter tamen inter sanctorum mortes ceteris paribus preciosius est martirium·vtpote presentia christi consecratuȝ pariter et per e= um consummatuȝ·Audi quid de hoc sanctus ille Cyprian9 episto lariter scripserit·O inquit beati martires quibus vos laudibus p̄= dicem·O milites fortissimi vsqȝ ad glorie consummationeȝ tolera= stis durissimam questionem nec cessistis supplicijs·sed potius sup= plicia cesserunt vobis·finem dolorib9·quem non dabant tormen= ta·dedit corona·O quale deo fuit illud spectaculum·ꝙ sublime· ꝙ magnum·ꝙ preciosum et acceptum·ꝙ letus·illic christus affu= it·ꝙ libens in talibus pugnauit et vicit·hec ille·Audi beatam a= gatham christum alloquentem·Vidisti inquit domine agonem me um et expectasti quomodo pūgnaui in stadio et cetera· Sȝ et johā nes episcopus christi militem alloquens· considera inquit te pre= sente deo cum hoste pugnare·fauet vt obtineas cum pugnas·pre sens est in tua pugna dominus congreditur·et victoria tibi ascri= bitur· Deniqȝ cum martirium baptismati comparetur preciositati eius attestatur ꝙ ceteris baptismatibus prefertur·Audi prefatum cyprianum de hoc loquentem·Hoc inquit baptisma in gratia ma= ius·in potestate sublimius·in honore preciosius·De hoc etiam il le maximus·Felix inquit baptismus sanguinis·quo omne delictuȝ ita exijt·vt iam non possit redire·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Nonne velles o amice maioruȝ sanctoruȝ communiter libenter numero aggregari·Vellem inquies·si scirem quo pacto· profecto hoc poteris virtute veri martirij· Vis hoc scire·ratione hoc consideres pariter et similitudine· Ecce ra= tio·maior caritas·maiorem sanctum constituit·Sed nonne ipse sal uator testatur caritatem martirum a caritate aliorum communi= ter saltem signis euidentibus non excedi·Quod quideȝ insinuans voce ecclesie·maiorē inqt caritatē nemo hȝ vt animā suā ponat q̄s ꝓ amicis suis· Porro si istō ōsideras p silitudieȝ ōfirmari· Ecce sic di⁹ mūdi sapiēs ꝙ arbores fiūt magne iux̄ mare rubꝝ. Ita hoīes

qui arboribꝰ comparantur·fiunt magni et maiores q̄ꝫ comuniter alij etiã sancti·et hoc quidem prope mare rubrũ·i·propter amarum martirium quo rubrum sanguinem effundunt propter cristum.

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait·Estimo ꝙ ideo horres de martirũ fieri numero·quia infelices reputas·Sed hoc vtcumqꝫ concesso·queso dic mihi an non melior sit infelicitas felicitate perornata·q̄ꝫ felicitas infelicitate depravata·vel qđ in idem redit ·an non meliꝰ sit esse feliciter infelicem· q̄ꝫ infeliciter felicem · Sed petes forte probleuma melius explicari·Peto igitur a te·an non melius sit esse temporaliter infelicem et eternaliter felicem·q̄ꝫ temporaliter felicem et eternaliter infelicem·Et credo proculdubio ꝙ sentias primum esse melius q̄ꝫ secundum·Sed quid·Profecto primum qđ melius est atqꝫ ideo potius amplectendum· hoc sanctis ratione martirij·secundum vero conuenit hominibus seculi·Audi de hoc magnum patrem Augustinum·Seculi inquit homines infeliciter felices sunt·martires autem feliciter infelices·Quid ni sic dixerit·Nimirum ipsi martires temporalis passionis infelicitatẽ eo feliciter patiuntur quo ipsi regnum celoꝝ immediate post martiriuꝫ ingrediuntur·Hoc nanqꝫ pater clareuallis insinuãs· Pauperibꝰ inquit pariter et martiribꝰ regnum celorum promittitur quia paupertate quidem emitur·sed in passione pro cristo absqꝫ dilatione aperitur·

VI·CONSIDERATIO

Exta puella sic ait·O amice cur mori pro cristo trepidas· qui pro te mortem pati minime dubitauit· Ipse quidem qui non tenebatur·tu vero qui teneris·Ipse inermis·tu vero per ipsum parata habens arma· Ad que assumenda admonet petrus apostolus Xp̄o inquit in carne passo et vos eadeꝫ cogitatione armamini· Ip̄o scilicꝫ xp̄o ad hoc seipso prouocante·Audi patrem clareuauallis Vtrumqꝫ inquit es mihi domine et speculum patiendi·et premiuꝫ patientis·vtrumqꝫ prouocat fortiter et vehementer accendit· De ipso etiam christo sponsa ait in canticis·Fasciculus mirre dilectꝰ meus mihi inter vbera mea commorabitur·et quid sibi volunt hec v̄ba·Profecto secundum notam huius cantici dilecto sponse christo scilicet in cruce potus mirrati vini oblatus est·et fasciculꝰ mirre·ipse dilectus factus est·quando ablatus de cruce et sepeliendꝰ mirra perlinitus est·vt sic per mirram ꝯsideremus dominicã sepulturam·vel ipsa amara mors dilecti et tota passionis congeries per mirre amare fasciculuꝫ designatur pro quanto in ea plures fuerũt amaritudines·quia scilicet in omnibus menbris quemadmodũ talis fasciculus componitur ex pluribꝰ ramusculis· Sed quid est ꝙ hũc fasciculũ vult sp̄osa īter vbera sua habere nisi qꝛ dignũ ducᵗ se xp̄m passuꝫ vt exẽplũ oẽm mortis et passiõis amaritudieꝫ tolerãdi

pre oculis habere in pectore seu in corde pro continua recordatione. Inter vbera igitur eius. i. inter intellectum et affectum vel in corde quod quasi est inter vbera dictus fasciculus. i. xpus eius dilectus commorabitur. i. continue versabitu. r per intellectus meditatiōnē et affectus compassionem. et cordis amorosam recordationem. Verum quia mirra non solum est amara. sed etiam odorifera. et per cōsequens xps di vcus et dei sapientia per amare mortis passionem qui mirra electa dedit suauitatem odoris. Idcirco de predicto mirre fasciculo loquens pater clareuallis. habete inquit illum semper nō retro in humeris sed ante pre oculis ne portantes et non odorantes. et onus premat. et odor non erigat. videntes angustias domini leuius vestras portabitis. Ad hanc nimirum intentionem etiam loquitur sanctissimus pater gregorius. Si inquit passio domini ad memoriam reuocetur. nihil adeo durum quod nō equo aīo toleretur

VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella sic ait. Nōne libenter velle deberes pati mortem duriorem. vt haberes respectu eterni cruciatus euadendi et eterni gaudij consequendi securiorem. certe sic. Sed quid. Profecto respectu predictorum saltem eximij doctoris dicto supposito non est mors securior quam sit mors quam martirium implicat vel inducit. Est nimirum securior quam mori in seculari prelio quam mori i lecto. vel quouis alio modo. Nempe in quolibet alio mortis genere vera contritio quamuis quādoqz in tali articulo haberi sit difficilis. tamen necessaria est ad salutem. sed secundum premem oratum doctorem videlicet thomam aquinensem ad effectum martirij sic sufficit sola attritio quod veram otritionem martirio esse preuiam. non est necessarium ad salutem. eo ad minus quo scdm ipm in baptismo sanguinis gratia offertur pueris. qui pro cristo occiduntur. et etiam adultis pt in ipso actu passionis gratia dari sicut in baptismo aque si se ad eam disposuerunt et obicem non ponunt spirituisancto

VIII. CONSIDERATIO.

Ctaua puella sic ait. O homo cur non libenter pugnas pro martirij tolerantiam. qua in pugna habebis victoriam. et ea peracta. absqz dubio reportabis coronam. sed et insuper menbrorū vulneratorum pulchritudinem maximam. Vis scire de victoria pariter et corona. Audi de re hac maxima illum maximum epm. Qui inquit occiditur pro xpo victus non dicitur. quia dum occiditur victor efficitur. corona propterea victoribus datur. quomodo ergo occisus ille victor negatur qui pro eo quod occiditur a iusto iudice coronatur. nō est ergo victus occisus cui mors corporis intantum facta est triumphalis vt per illam fieret immortalis. Vis scire vlterius de menbrorum vulneratorum penes ipsa vulnera pulchritudine maxima. Audi iohannem os aureum. Sicut inquit ex corona regali vndiqz fulgores emittuntur. ita martirum corpora pro xpo vulneribus distincta oim

regum dyademate delectabiliora reddũtur·hec ille· Sz et de hac materia plurima alibi sunt conscripta·

Explicit liber secundus de ↄsolatiõe theologie·Incipit liber terci9 continens ↄsolationum remedia oportuna contra illa turbatiua que opponuntur ↄmodo et quieti·Capitulum primum ↄtinens consolationes super inquietudine temptationum in genere·

Ercio principaliter·xx·et vno tristib9 supradicte dñe consolatrici principali appropinquantib9 et ei astãtib9 vnus ex eis ꝓpter inquietudinem temptationum in genere ante ceteros ipsam est allocutus hiis verbis·O dña clementissima nimis vexor temptatõnib9 et vestra consolatone summe indigeo·At illa eidem ↄfestiz de suis puellis tres adiunxit·quaten9 dicto tristi ↄsolationem impenderent quantam possent·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O homo dic nunꝙ audiuisti illud poeticum leui9 communia tangunt·Si non audiuisti tene per expientiam ita esse·Quid ergo·Profecto sequitur hic si hucusqz tẽptationib9 es vexatus·et grauiter hoc portasti·ꝙ non tam egre feras ammodo·sed de necessitate virtutẽ faciens plus solito leuiter portes·Quippe temptari passio est ineuitabilis et communis omnib9 deo seruire incipientib9 atqz deo acceptis·siue signum preciosum diuine dilectiois·Vis scire ꝙ temptari passio est ineuitabilis·Audi magnum patrem Augustinum premonitos inquit vos esse volo neminem sup terram absqz temptatione victuꝝ·Vis scire ꝙ hoc accidens deo seruire incipientib9 specialiter sit commune·Audi ecclesiasticum·Fili inquit accedens ad seruitutem dei prepara aiam tuam ad temptationem·Vis scire ꝙ sit ↄmune deo acceptis siue signum diuine dilectionis·Audi angelum Raphaelez thobie loquẽtem·qr inquit acceptus eras deo necesse fuit vt temptatõ probaret te·O signum rei optime tante dignationis diuine·tante dilectionis et gratie·signum eterne felicitatis firmissime sperande·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait· Nunquit non materiaz gaudij ferre poteris·aut gaudio molestaris·Est profecto temptatõ quiddam gaudiosum·i·gaudio plenum·Audi jacobuz alphei· Omne inquit gaudium existimate fratres mei cum in temptatõnes varias incideritis·omne inquit gaudium scz mundi szm equiualentiam·vel potius szm eminẽtiã·Sz ꝙ dicit existimate·absit ita ↄbere ĩtelligi·ꝙ talis et tãt9 apl9 ab vtero mr̃is sanct9 et ꝓpter similitudinez ĩ facie et morib9 fr̃ dñi dict9·velit quoscũqz fl'am hre estimatõez de reb9

vt quod est lutuz estimem⁹ auruz· Absit hoc frater absit· Vnde ꝫm veritatem temptationes varie sunt omne gaudium predicto modo siue materia maximi gaudij qđ et appareret si adesset estimatō· Nec mirum· nam et nunc terrena quedam et transitoria parum vł nihil bonitatis habentia· virtute estimationis censentur esse optima et quib⁹ sunt peiora dicuntur esse multo meliora· Nonne em̄ omne viuum est nobilius ꝙ non viuum· Aurum igitur atqȝ lapides preciosi et cetera huiuscemodi que omni vita carent sunt ꝫm veritateȝ peiora quedam ꝙ formice· ꝙ musce· ꝙ aranee· ꝙ minimus floscul⁹ campi· vel folium arboris· vel pilus capitis· Hec em̄ et similia vł viuunt vita sensitiua· vel vita plante seu vegetatiua· et tamen lapides preciosi aurumqȝ et argentum et cetera metalla dicuntur p̄dictis viuis multo esse meliora· et sunt magis acceptabilia· Cur h̄ ꝑfecto sola estimatio hoc facit· Sic est etiam de denario vel floreno figuram habente seu regis ymaginem· qui quidem ꝫm veritatē non plus valet ꝙ si tali nummismate omnino careret· Q? ergo pl⁹ valet hoc est solum ꝓpter estimationem quam vulg⁹ de ipso habet Si igitur estimatō etiam falsa facit res valere· quanto magis vera estimatio de valore temptatōnis est habenda et omni gaudio mūdi· saltem ꝫm equiualentiam preferenda· hoc tene hoc firmissime crede fidem testimonio tam excellentis apostoli vtiqȝ veridici faciente·

III· CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait· O si scires frater quanta temptatō operat᷑ bona· non sic temptatō te grauaret· Ecce temptatio erudit· tē tēptatōe hūilitas ꝑficit· tēptatio v̄tutes custodiri facit· tēptatio v̄tuti adicit· Rursū tēptatio iustos ꝓbat· tēptatō etiā modicū durās ꝓbatā fidē magnificat· tēptatio presertiȝ patiētis populū edificat temptatio ī futuro coronat· Vis scire ꝙ tēptatō erudit· Lege ecclesiasticum· Qui inquit non est temptatus qui scit· qui non est expertus· Pauca recognoscit· qui temptatus non est qualia scit· Vis scire ꝙ temptatione humilitas ꝑficit· Audi gregorium doctorem egregium per temptationem inquit humilitas ꝑficit que mentem ab elatione custodit· Audi eundem itidem· Pia inquit dditoris dispensatione agitur· vt de se ꝯfidens anima dispensatoria temptatōne pulsetur· quatenus infirmata quid sit inueniat· et presumptōnis ꝓprie fastum deponat· Vis scire ꝙ temptatio virtutes custodiri facit· Audi predictum doctorem iterum· Sancti inquit viri cum mł ta se ꝑficere virtutum ꝓsperitate ꝯsiderant· quodam fraterne dispensationis moderamine exerceri se etiā vel temptatōnibus exultant· qȝ tanto robusti⁹ acceptam virtutum gloriam custodiunt· q̄nto temptationis impulsu ꝯcussi infirmitatem suam humili⁹ agnoscunt· Vis scire ꝙ temptatō virtuti adicit· Audi senecā illū illustrē

Multum inquit adicit sibi virtus lacessita. Audi et econtra leonē papam. Nulla inquit sunt sine temptationum experimentis opera virtutis. Porro si vis scire ꝙ temptatio iustos probat. Lege ecclesiasticū. Vas inquit figuli probat fornax. et homines iustos tēptatio. Vis scire ꝙ temptatio et que breuissima est censenda probatam fidem magnificat. Audi apostolorum principem. Modicum inquit nunc si oportet contristari in varijs temptationibꝰ. vt probatio fidei vestre preciosior sit auro quod per ignem probatur. Vis scire ꝙ temptatio presertim patientis populum edificat. Lege scripturam de thobia sic dicentem. Hanc temptationem ideo permisit dominus euenire illi vt posteris daretur exemplum patientie illiꝰ Vis postremo scire ꝙ temptatio in futuro coronat. Audi saraz thobie iunioris coniugem deo loquentem. hoc inquit habet pro certo omnis qui colit te. quia vita eius si in probatione fuerit. coronabitur. si autem in tribulatione fuerit. liberabitur. non em̄ delectaris in perditionibus nostris. Audi quoqꝫ et jacobum alphei. Beatus inquit vir qui suffert temptationem. quoniā cum ꝓbatus fuerit accipiet coronam vite quam repromisit deus diligentibus se. Econtra ad sensum contrarium. Audi magnum patrem Augustinum. Profectus inquit noster p temptationem nostram fit. nec sibi quisꝙ̄ innotescit nisi temptatus. nec potest coronari nisi vicerit nec potest vincere nisi certauerit. nec potest certare nisi inimicum et temptationes habuerit.

Secundum capitulum continens consolationes super temptationibus dei

Secundo post premissa ad prememoratam dominam cōsolatricem illustrem accessit et alius tristis de ipsius dei temptationibꝰ conquerendo. cui mox illa tres de suis puellis pro cōsolatione ei impēdenda deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice si temptat te deus malum aliqđ pene inducendo. scrutare scripturas et consolaberis. quippe in baruch de deo sic scribitur. qui induxit vobis mala ipse rursum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum salute vestra. Est ne heccine consuetudo ipsius dei. Sunt ne isti erga homines mores sui. Profecto negare non poteris. nisi ꝙ scriptura mentiatur dicere velis. Absit hoc et semper absit. Verba sunt ꝓphetica ꝑmmo verius dei verba. Nimirum multipharie multisqꝫ modis olim deus locutꝰ est prībꝰ ī ꝓphetis. Verba aūt dei nō trāsibūt. Quapropter propensius nota hoc. quod dicit iste propheta. induxit inquit vobis mala. Qualia inquies. certe mala alicuius pene. Nunq̄t lōga. certe non. nam breue est omne quod finem habet. Sed ecce finis ad quem mala propter probationem vestrā inducta termināt͏ͤ

quia ipse rursum adducet vobis sempiternam iocunditatem cum sa lute vestra· que erit sine fine. Cessabunt ergo mala· et vt soror mea post me locutura testabit[ur] mox super inductis bonis cedent iocū ditati vestre· cedent omnino saluti· quippe salutis status· exclusis cunctis malis· est omnium bonorum aggregatione perfectus·

II·CONSIDERATIO·

Secunda igit[ur] puella sic ait· Vt quid ponderas temptationem Nunquit non satis est inurbanum rem huiusmodi modicam atq[ue] momentaneam aggrauare et non magis patienter tolerare· Ecce a deo quouis temptatus tedio te reputas derelictum· cum hoc quo temptaris deberes p[ro] nichilo computare· considerato saltē q[uod] sit modicum et maximo bono compensandum· considerato q[uod] momentaneū sit atq[ue] tibi p[ro] solacō attēptatū et ī eternū nihilomi[nus] bn̄ficium si non ponis obicem ɔmutandū· Audi q̄nta digtione quan q[ue] ɔsolatorie deus maiestatis puerili tue conditioni ɔdescendens per filium amos dignatus est tibi loqui· Ad punctum inquit ī mo dico dereliqui te· et in miserationibus magnis congregabo te· in momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te· et misericordia sempiterna misertus sum tui· Est ne ira talis domini exercituum· est ne talis eius indignatio· Vere si est talis non ira meretur vel indignatio dici· sed potius solacium iudicari· Ad pū ctum inquit et in modico dereliqui te quasi dicat· Ad punctū quidem ne deficeres si temptatio esset longa et in modico ne te graua ret nimis si esset magna· In momento inquit indignationis· quasi dicat ira indignationis mee est quasi momentanea· Abscondi faci em meam parumper a te· quasi dicat· hoc ludo ostendo me tibi fo re placabilē sine mora subsequente misericordia sempiterna· Quo circa frater ymagineris q[uod] pius pater et misericors temptat te spē quadam indignationis qua se habet ad te· Ad modum matris vel nutricis cum infante ludentis· que quasi indignationem ostendēs abscōdit faciem suam digitis· Sed parumper sic facies eius velat[ur] Nam mox depositis digitis infantem dulciter arridet et intuetur· ac crebrius osculatur· cuius quodāmodo simile pater misericordiarum circa te operatur· dum parumper te temptando quasi propicia sua facie a te abscōdita· indignari tibi videtur· sed parūper quia mox delicta iuuentutis tue ignoscendo· misericordia sempiterna tui miseretur· ac velut pater filij prodigi reconciliatū osculatur·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait· Cur dei temptationem refugis quasi sit aliorum temptationibus similis· Scito hoc nequaq[uam] esse· Nimirum dyabol[us] temptat· vt peruertat· caro temptat vt illiciat· mūd[us]

temptat vt decipiat. Homo temptat vt sciat vel experimentum capiat. Sed quid deus. Certe teste alphei filio. Deꝰ intemptatoꝛ malozum est. ipse enim neminem temptat temptatione scilicet aliorū tamptat tamen. sed nō fraudulenter ꝫ salubriter. Aliter propheta dauid non dixisset. Proba me domine et tempta me. vre renes meos et coꝛ meum. temptat igitur deus vt probet. i. vt probatos ostendat et eosdem remuneret. Nonne sic deus temptauit abrahaꝫ quem propter obedientiam. quem ostendit paratus filium immolare remunerauit benedictione illa solenni. quaꝫ liber geneseos manifestat. quia inquit fecisti rem hanc. et nō pepercisti filio tuo vnigenito ꝓpter me. benedicam tibi et multiplicabo semen tuum sicut stellas celi. et sicut harenam que est in littoꝛe maris et benedicentur in semine tuo omēs gentes terre. quia obedisti voci mee. Sane deus respectiue in paucis temptat et in multis remunerat. Nonne hoc scriptura de iustis dicit. In paucis vexati. in multis bene disponentur. quoniam deꝰ temptauit eos. et inuenit illos dignos se Quos igitur deus temptat si dignos eos inueniat multis quidem tam animarum ꝙ coꝛpoꝛum bonis dispositionibꝰ remunerat. et insuper ꝓ mercede dignis se seipsum donat qui vtiqꝫ teste scriptura est merces magna nimis.

Capitulum terciuꝫ continens consolationes super temptatione et impugnatione dyaboli.

Ercio pꝰ p̄missa ad dn̄aꝫ ꝯsolatricē sepedictā accessit et aliꝰ tristis temptationibus dyabolicis tribulatus quod dum ꝯquestus esſꝫ. mox illa eideꝫ ꝓ ꝯsolatione de suis puellis tres assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. Quid sollicitaris de antiqui hostis impugnationibꝰ qui non plꝰ temptare potest nisi quantum permittitur. Sed quantum inquies. Scias primo quantum non et audi apostolum. Fidelis inquit deꝰ est qui non patietur vos temptari supra id quod potestis. sed faciet cum temptatione ꝓuentum vt possitis sustinere. Si modo scire velis quantum ꝑmittitur et ad quid. Audi magnum patrem Augustinum. tantum inquit admittitur dyabolꝰ temptare. quantum tibi ꝓdest vt excercearis. vt ꝓberis vt q̄ te nesciebas. a te ipso inueniaris. Sed quid. Est ne moducum a se inueniri. Pro certo inuentio suiipsius priꝰ scꝫ perditi melioꝛ est inuentione thesauri auri et argenti quemadmodum ꝑ ꝯtrarium de ꝑditione sui dicit saluatoꝛ. Quid ꝓficit homini si lucretur vniuersum mundum. seipsum auteꝫ perdat. et detrimentū sui faciat. Quid vltra. Est ne modicum in bello sp̄uali exerceri. Profecto non. sed est exercitium tanto superiꝰ. quanto inferiꝰ est militare mundo militia seculi ꝙ militare deo regi celi. et quemadmodum spiritualia

ſuperant corporalia ita omnino ſupat omnia exercitia mūdi. Deniq; eſt ne modicum ꝓbari ſeu ꝓbatum xp̄i militem fieri. certe non quemadomum non eſt modicum a deo commendari. quippe teſte ſcriptura ille ꝓbat⁹ eſt quem de⁹ ꝯmendat. qui nimirum nō ꝯmendat mediocriter. ſ; ſicut superexcellens eſt. ſic ꝯmendat coram ſanctis ſuis et angelis ſupexcellēter

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait. O amice forſitan idcirco temptatōnes dyaboli ptimeſcis q̄ exercitat⁹ ē. Dicēte magno anthonio ad diſcipulos. exercitatos habem⁹ inimicos. vł q̄ inſiodioſus eſt eodem dicente eiſdem. varias demonū noſtis inſidias. vel q̄ inuiſibilib⁹ inſidijs occulte impugnare ſolit⁹ eſt dn̄te illo caſſiodoro. Bellum graue eſt q̄ occultum q̄ hoſtis inſidie nō viden². Times etiā forte. q̄ impetuoſus eſt toto conatu ſeu quantum vnq̄ p̄t voluntari⁹ impugnare. S; hec te non deiciant impetum inimici ne timueriſ Audi johānē os aureū. jn primis īquit grauis et inſufferibilis eſt impet⁹ dyaboli. quē ſiquis forti animo ſuſtinuerit. jn ſecūdo inueniet eum infirmiorem. Quāto em̄ pl⁹ pcuſſus fuerit magis refrigeſcit et deficit. Audi eundem itidem de temptatore redemptoris noſtri loquētē. Non inquit impulit. non tetigit. ſ; tm̄ dixit mitte te deorſum. vt intelligam⁹ ꝙ qui obedit dyabolo ip̄e ſe diſponit. dyabol⁹ em̄ ſuggerere p̄t cogere nō p̄t. Verū ad deprehendendum occultas maligni ſpirit⁹ inſidias attendendū diligēter ſ;m doctrina; gregorij qualia ſuggerat. Quis inquit ſpirit⁹ ſit qui loquitur ipſa ſuggeſtio declarabit. ſemper em̄ ſpiritus naturalis mollia. ſpirit⁹ mundi vana. ſpirit⁹ malicie ſemper amara loquit². Eſt et leue ꝯtra inſidias dyaboli et paratum remedium. qd̄ tradit magnus anthoni⁹. Varias inquit demonum noſtis inſidias credulitatem nominis xp̄i veſtris figite mentib⁹. et vniuerſi demones fugabuntur

III. CONSIDERATIO

Tercia puella ſic ait. Scias frater ꝙ qui temptantur a dyabolo ſi viriliter reſiſtunt. deo et angelis ſpectaculum ſunt. et nō nunq̄ in preſenti honorantur. et in futuro coronant². Vis ſcire de preſenti. Ecce de magno anthonio legitur ꝙ cum quadam nocte a demonib⁹ eſſ; lacerat⁹ ſubito radius quidam lucis et demones et tenebras effugauit. ſtatimq; ſanatus chriſtum preſentem intelligens dixit. Vbi eras iheſu bone vbi eras. Quare a principio non affuiſti vt curares vulnera mea. et dominus ad eum ſic ait. Anthoni hic eram. Sed expectaui videre certamen tuum. Nunc autem quia tu viriliter dimicaſti in toto orbe te faciam nominari.

Porro si de spectaculo simul dei et angelorum et futura coronati one scire volueris. Audi illustrem Ieronimum. Deus inquit ipse omnium rector et dominus cum omni angelorum militia certamen tuum expectat tibiq3 contra dyabolū dimicanti parat eternitatis coronam

Quartum capitulum continens consolationes super pugna cōtra vicia et specialiter super temptatione carnis.

Quarto post premissa ad predictam dominam principalem consolatricem accessit et alius tristis de carnis temptationibus tribulatus. et vniuersaliter de vitiorum impugnatione querulando. cui illa mox prouidit pro cō solatione de tribus puellis suis.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice de quo quereris. si bonum qd̄ inde sequitur scires. nō tm̄ querulari deberes. Forte dices. q̄d nam boni potest sequi. Profecto non minimum. sed vnum de maximis bonorum. videlicet humilitas que quanti sit honoris. quanti decoris. quanti dulcoris. quantumq3 accepta apud deum et p eū remuneranda. hoc per sodales meas inferius scire poteris euidenter. Forte dices. Est verisimile q hec ex predictis vitiorū impugnationibus innascantur. Est omnino. et patet egregij viri gregorij sc3 claro testimonio. Ecce quid dicit. Dum inquit vitia nos temptant proficientes in nobis virtutes humiliant. Et idem rursum jebuseum inquit israhel tolerat vt humana mens de se humilia sentiat. dum minima non superat. Rursum idem sic ait. Cum temptamur vitijs diuina dispensatione nobiscum agitur. ne virtutibus quibus proficimus extollamur. h ille. et certe bene. Nam et paulus ait. Ne magnitudo reuelationum extollat me. datus est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O karissime. Nōne grauia quandoq3 tedia toleramus. quatenus bona nostra exteriora custodiamus. Fatearis hoc necesse est. Sed quid. Profecto interioris hominis bōa in immensum excedunt queq3 exteriora. Hinc nanq3 de dilectiōe que interius hominem perficit dicit scriptura. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi nihil despiciet eam. jgitur illa potissime sunt patienter toleranda. quibus nonnunq̄ diuina dispensatione faciente custodiri experimur nostra interiora. Que nam inquies sunt illa. certe temptationes q̄nq3 et impugnationes vitiorum. Audi gregorij de hoc egregium testimonium Tunc inquit interius bene custodimur cum per dispensatiōe3 dei tolerabiliter temptamur exterius. aliqn̄ vitijs. aliqn̄ pressuris. nec temptatio exterior culpam pficit. quia interior intentio sursum trahit nec rursum interior intentio in superbiam eleuat. Quia temptatio

exterioꝛ humiliat· sic magno oꝛdine cognoscimus in interioꝛi ꝑfe ctu quid accipim⁹ in exterioꝛi defectu qd̄ sumus·

III·CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait· O mi frater si pugnaturus esses in duello nonne te merito ꝯsolarentur pꝛincipis pꝛesentia· animositatis tue noticia· diligens pugne aduertentia· pꝛincipis exhoꝛtatio ad pugnandum· et eiusdem adiutoꝛium ad vincenduȝ· tua ab eo sub- leuatio ꝯtra casuȝ· ipsi⁹ certamis gratū spectaculū· et coꝛōe expe ctatio· in uictoꝛie testimoniū et in laboꝛis pꝛemiuȝ· certe sic· Quid ergo· Pꝛofecto ꝓ ꝯsolatione tua hec omnia hautdubium in melio ri ꝯsistentia ꝯcurrunt in pugna tua ꝯtra carnem te temptanteȝ· Vis em̄ scire quomō pꝛinceps regum terre de⁹ ipse de quo mundi sapiē tes taliter ꝯclusere· Vn⁹ ergo pꝛinceps ·erga te se habeat in hac pugna· Audi magnum patrem Augustinum· Conatum inquit tuuȝ nouit de⁹· et voluntatem tuam inspicit· et luctam cum carne ꝯside rat et hoꝛtatur vt pugnes et adiuuat vt vincas· et certantem spe- ctat· et deficientem subleuat· et vincentem coꝛonat· hec pater ille·

Sed et hoc nō modicum adicit ꝯsolationis in temptatione car- nis qd̄ persone temptate sperandum est de victoꝛia non solum rati one soli⁹ christi· sed et matris ei⁹ glorioſe interuenientis ·de quo ille Cesari⁹ pulchꝛum refert experimentum· Matrona inquit cuiu sdam honesti militis vxoꝛ instinctu dyaboli alium admisit· que p⁹ temp⁹ aliqd̄ inspiratōne diuina ducta penitentia de crimine dolu it et adultero ꝓrsus ꝯtradixit· Ille vero mariti eius absentiam ob seruans domum illi⁹ intrauit et cum solā reperisset verbis solitis ad crimen eam inuitauit· quod cum illa renueret vi renuentem op pꝛimere nisus est· et cum videret se illi non posse resistere· ad to- ti⁹ castitatis patronam ꝯfugit dicens· Rogo te domina per illud sanctum aue maria vt liberes me· ad qd̄ verbum omnis virt⁹ defe- cit in milite· et emarcuit ·et sic femina īcorrupta euasit· Hec pater ille·

Capitulum quintum ꝯtinens ꝯsolationes super difficultate bo ne vite et virtuose in pꝛincipio siue sup difficultate que est in pꝛi- cipio in deserendo vitioꝝ delectationes et acquirendo virtutes·

Vinto post pꝛemissa ad illustrem dominam ꝯsolatricē sepedictam· accessit et ali⁹ tristis querens ꝯsolari su- per difficultate acquirendi virtutes et deserendi viti osas delectationes· cui illa mox ꝓ sua ꝯsolatione de suis puellis septem assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O amice cur intantum super difficultate vitioꝛum delectationes deserendi turbaris· cum hec difficul- tas in possibilē facilitateȝ omnino sit mutabilis· Si tñ ꝯsiderares

qualiter ad te ipsa vitia se haberent. Ecce se habent utiqꝫ tanꝗ ini mica. tanꝗ infesta et anime tormenta. eoqꝫ facili9 superanda quo nos min9 alliciunt voluptate vlla. Vis hec scire karissime. Audi se necam illustrem. Virt9 inquit ẜm naturam est. vitia vero inimica sunt et infesta. Audi rursum de residuo insignem jeronimuꝫ. Quid inquit oro te ĩuido delectationis prestat inuidia. quid alter ab o: dio mercedis accipit. quid iracũdo furor suus confert. simpliciter curre per singula. et inuenies tot anime tormenta. quot vitia. que vtiqꝫ eo facili9 vinci possunt quo nulla nos alliciunt voluptate. ħ ille insignis Rursum vitia siquas habent delectationes. ille mo mentanee sunt. et nonne talia tam momẽtanea tanꝗ vilia. sunt ge neroso animo ꝯtemnenda. atqꝫ idcirco facile deserenda. Amplius vitioꝝ delectationes sique sunt ꝯtemptibileꝫ faciunt ac totaliter ꝯfundunt. nonne ergo detestande sunt et facile deserende existũt Deniqꝫ sicut cor virtuosum ꝯparabile est celo qđ deus inhabitare delectatur. deus inquã quem vt dicit insignis jeronim9 non auro templa fulgentia. non gemmis altaria distincta delectant. sed aĩa virtutib9 ornata. cuiusmodi animã pater clareuallis celum vocat Sic per oppositum cor vitiosum potest dici infern9. Naꝫ ad modũ inferni est habitatio demonum. habens ad modũ inferni tenebras ignorantie. ignem praue ꝯcupiscentie. et vermem remordentis cõ scientie. tale cor habentes infernum preoccupant quasi timeant se ad ipsum nimis tarde ꝑuenturos. Nonne ergo vitioꝝ delectatões que cor hominis tale faciunt. et ad penas futuras intolerabiles pariter et interminabiles disponunt. sunt facile deserende. certe ꝯ stat ꝙ sic. etiã ꝑsus digne.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella ad scđam partẽ capituli se oferens sic ait. Au di O amice verbum gregorij satis egregiuꝫ. Si inquit forti nos studio ꝯtra vitioꝝ incentamenta stringim9. etiaꝫ ipsa vitia ad vsuꝫ virtutis immutam9. ħ ille. Sed tu in hoc forti studio causaris dif: ficultatem. quãuis in virtutum acquisitione difficultatem abhor: rere minime oporteret. Nempe difficultates salubres sunt. quãdo etiam eas inordinatis ꝯtingit cupiditatib9 non deesse. quanto eñ amariores sunt tanto magis deum homini dulcescere faciunt. Au: di magnum patrem Augustinum deo loquentem. Patiebar inquit in cupiditatib9 meis amarissimas difficultates. te tanto magis ꝓ: spicio. quanto min9 sinebas mihi dulcescere qđ non eras. ħ ille. Sed ex alio capite in virtutum acquisitione difficultatum ꝓcedit vtilitas. nam id sepe qđ laboriosi9 acquiritur carius habet᷑. eoqꝫ magis tenaciter possidetur. Sed et de illa generali iusticia de qua in ethicis affirmatur ꝙ oẽs virtutes ꝯplectat᷑. Dicit sic et nr̃a ethica. Si iusticiam quis diligit labores hm̃oi id est difficl'tates

magnas habent virtutes. Sobrietatem em̄ et sapientiam. i. tempe-
rantiam et prudentiam docet. iusticiam et virtutem. i. iusticiam il-
lam que specialis virtus dicitur. et virtutem. i. fortitudinem sup-
ple etiā docet quibus vtili⁹ nihil est in vita hominibus. Et nonne
libenter quemadmodū et feliciter difficultatem illam pateris seu
laborem q̄ ad p̄fatas virtutes cardinales terminantur quibus s̄m
sapientem in vita hominib⁹ nihil vtilius reperit². An vis scire q̄
vtiliter vite hominuꝫ que adhuc in ꝓbatione est et temptationib⁹
varijs impugnat² per dictas virtutes. temperātiaꝫ. fortitudinem
iusticiā. et prudentiaꝫ sit ꝓuisum. Audi quandaꝫ magni patris po-
stillam. In regione inquit intelligibilium beata vita in fonte suo
bibitur. inde aliquid aspergitur huic humane vite vt in temptatio
nib⁹ hui⁹ seculi tēperanter. fortiter. iuste. prudenter viuat². ꝯsenti
am forsitan inquies ꝓ dictis virtutib⁹ tam vtilib⁹ vel aliquā pati
difficultatem. veruntamen ꝓ ipsarum vtilitate perfectius intelli-
genda scire vellem cur illas cardinales appellares. Ecce de hac
ratione ad presens ꝯtenteris. Idcirco eas appellauerim cardina-
les qꝛ cum teste virtutū summula virt⁹ sit habit⁹ electiuus ad mo
dum cardinalium hee virtutes summum pontificem vel dispositiue
eligunt illum qui est pontifex futurorum bonoꝝ vt in mentis p̄-
sidens ꝯsistorio decernat in omnib⁹ et per omnia quid vtili⁹ sit a-
gendum.

III. CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait. O frater sine virtute infirm⁹ es vtpote nō
vi tut⁹. Hac ergo in acquisitione virtutū infirmis similiter q̄
in remedijs maxime finem spectāt quē etiā expectant. Quocirca si
virtutum acquisitione curari desideres. tunc ope preciuꝫ est. vt ma
gis q̄ inicium finem ꝯsideres. Nimirum q̄ finis delectabilis diffi
cile principium subsequat² patet per ydoneos testes. Audi illustrē
senecam. Inicium inquit eundi ad virtutes arduuꝫ est qꝛ hic primū
inbecille mentis et egre est formidare inexperta. Itaqꝫ cogenda ē
vt incipiat. deinde non est acerba medicina. ꝓtin⁹ em̄ delectat dū
sanat aliorum remediorum post sanitatem voluptas est. Audi quo
qꝫ et quendaꝫ huic ꝯsonum euangelicum apparatum. Angusta est
inquit via que ducit ad vitam. qꝛ nō nisi angusto inicio incipitur
ꝓcessu vero temporis ineffabili delectationis dulcedine dilatat².
Deniqꝫ audi et verba hijs ꝯformia ipsius Salomonis. Ducam in-
quit te per semitas equitatis. i. per artas vias iusticie seu virtutis
quas cum ingressus fueris non artabuntur gressus tui et currens n̄
habebis offendiculum.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Forsitā fr̄ audiuisti ethicū illd̄ q̄. s. v̄tus
est d̄ bono et difficili. et licꝫ bonū q̄dē appeteres. tn̄ icōmodū
difficl'tatis abhorres. Sꝫ ꝓfctō n̄ d̄beres. Nōne expediēs r̄putares

vnum aliquod breui sustinere incōmodum ꝓ re tali· qua adepta mox simul omnia incomoda tibi pene totaliter essent adempta· Reputarem quidem inquies si res talis appareret· Queso igitᷣ senece illi illustri fidem accōmoda· et attende quantū otra vniuersa incomoda virtutem adipiscentibus cōmodum ꝓmittat· Queādmodum inquit minuta lumina claritas solis obscurat· sic dolores · molestias· iniurias· virtꝰ magnitudīe sua elidit atqꝫ opprimit· nec magis vllam portionem hn̄t incōmoda cum in virtuteꝫ inciderint ꝙ̄ i mari nimbꝰ· Hec ille de virtute· quam idem virtutū amator asserit cōtemnere tam incōmoda male fortune· ꝙ̄ etiā cōmoda bone· Vnum inquit hominis bonū ipsa virtꝰ est que inter hanc fortunam et illam· superba incedit cū magno vtriusqꝫ contemptu· Non igitur incōmodum difficultatis qd̄ eius adoptionis principio adherere osueuit plus attendas ꝙ̄ in auri vel argenti acquisitione attenderes Nimirum predicto illustri testante· nulla possessio· nulla vis auri et argenti pluris ꝙ̄ virtus estimanda

V· CONSIDERATIO

Vinta puella sic ait· O homo parui cordis parumqꝫ circumspecte· Si te virtutū in aggressu difficultas terret· cessaret hᵒ de facili· si tamen tu circumspiceres quanta virtus bona oferret· Nimirum virtus confert sanitatem· cōfert fortitudinem · confert longeuitatem· ofert pulchritudinem· ofert habitum optimuꝫ· confert ornatum· confert et conuiuium· Vis scire ꝙ virtus ad modum medicine sanitatem conferat· Audi gregorium hoc ergegie breui sermunculo declarantem· quid est inquit virtꝰ nisi medicamentum· et quid est vitium nisi vulnꝰ· Sꝫ et ecclesia cantat Sanate egros moribus nos reddentes virtutibꝰ· Vis scire ꝙ virtꝰ fortitudinem cōferat· Audi virtutis ethimologiam· Virtꝰ quippe dicitur quasi vis intus· vel quasi viror mentis· vel quasi viribꝰ nitens· vel quasi viri status· vel quasi virum tuens· Vnde quidam dixit· Virtuteꝫ dici eo ꝙ vi tueatᷣ possessorem· Vis scire ꝙ virtꝰ longeuitatem cōferat Audi illustrem Senecam· Potest inquit nostra ꝓuidentia longiorem ꝓrogare huic corpusculo moram· si voluptates quibus maior pars perit poterimꝰ regere et cohercere· h ille· sed quid· Profecto hoc potest fieri per virtutes que sꝫm arestotilem illum in suis moralibꝰ sunt circa voluptates· ipsas scꝫ cohibentes et ad discretum regimen rationis conferentes ac diutiꝰ per consequens viuere facientes· Vis scire ꝙ virtus pulcritudinem conferat· Audi rursuꝫ illustrem senecam· Errare inquit mihi visus est qui dixit Gratior est pulchro veniens e corpore virtꝰ· non eꝫ vllo honestamento eget ipsa magnum sui decus est· et corpꝰ suum osecrat· quod et ysidorꝰ ille considerans virtus inquit est animi habitus· nature decꝰ· Vis scire ꝙ virtꝰ habitum optimum conferat· Audi prefatum arestotilem in suis moralibꝰ· hic quidem dicit ꝙ habitꝰ mediꝰ in omnibꝰ

laudabilis·Dicit etiam q virt9 est habit9 immedietate cõsistens quo ad nos·Ex quo sequit² q est habit9 nobis bene ꝓporcionatus Dixisse etiam inuenit² q virt9 est optim9 habitus·Vis deniq3 scire q virtus ornatum oferat· Audi johannem os aureũ taliter de ornatus anime spoliatione oquerentem·Nos inquit omne temp9 vite nostre osumim9 expoliantes dñaȝ diuersis virtutib9·adornãtes ancillam diuersis ornatib9·Hec ille·qui plane per oppositum ei9 q dicit de ornatu ancille·i·carnis·supponit q virtutes si adessent ornat9 essent dñe·i·ipi9 anime·Postremo vis scire q virtutes cõuiuium oferãt·Audi gregorium et ipsi9 de ꝓposito sub typo filiorum job egregium testimonium·Filij inquit per domos ouiniũ faciunt·dum virtutes singule iuxta modum ꝓprium mentem pascunt

VI·CONSIDERATIO·

Sexta puella sic ait·O frater karissime vt virtutũ difficultates libenti9 feras preter iam per sororem meam narrata·Audi adhuc bona alia que per virtutes oferunt²· cõferunt nanq3 virtutes nobilitatem·diuitias·regnum· munimen· potentiam·laudem· et honorem·Vis scire q virtutes nobilitatem oferant·Audi illustreȝ senecam quo ad nobilitatis inchoationem·quis inquit est generosus·ad virtutem a natura oposit9·Audi quoq3 et preclarum jeronimum quo ad nobilitatis ꝑfectionem·Summa inquit apud deuȝ nobilitas est clarere virtutib9·Vis scire q virtutes diuitias oferant Audi patrem clareuallis·Vere inquit diuitie non opes· ȝ virtutes sunt·quas secum osciẽtia portat·vt in eternum diues fiat·Vis scire q regnum oferant·Audi magnum patrem Augustinum· Mens inquit non potest habere regnum virtutum nisi primum excusserit iugum vitioꝝ·hec ille· Qui per hoc supponit q homini virtuoso penes mentẽ seu animũ·per ipsas v̄tutes acq̄ri² regnũ·Vis scire q v̄tutes munimẽ oferãt·Audi ciceronẽ locutorẽ egregiũ· Sapiẽtis inq̄t aĩm9 v̄tutib9 oĩb9 vt meib9 est sept9·Vis scire q v̄tutes potẽtentiã oferãt·Audi q̄d dicat quidã euangelic9 omentator·Grãdis inquit violentia est in terra nasci·et celum rapere·et habere ꝑ virtutem·quod per naturam nõ possum9·Vis scire q virtutes laudeȝ oferant·Audi quid dicitur in virtutum summula q̄ ethicam vocãt Ibi quidem dicitur q virtuosus laudat² ab omnib9· Audi quoq3 et ex nostra ethica verbum illud·Laudemus viros gloriosos·homines diuites in virtute·Vis deniq3 scire q virtutes honoreȝ oferãt Audi insignem boetium qui sic dicit·Nõ virtutib9 ex dignitate· ȝ ex virtutib9 dignitati honor accrescit·

VII·CONSIDERATIO·

Septima puella sic ait·O homo dilecte vt virtutum difficultates libenti9 patiaris·scias q preter que iam per duas sorores meas sunt narrata etiam alia bona sunt adhuc digne ponderanda

que per virtutes obtinentur·videlicet honestas·dignitas· perfe-
ctio·vita celestis·premium·beatitudo·et perhenne gaudiuz·Vis sci
re ꝙ virtutib⁹ quis honestatem ꝯsequatur· Audi sententiam cyce-
ronis·Virt⁹ inquit et honestas nomina diuersa sunt·res aūt subie
cta ꝓrsus eadem·Vis scire ꝙ virtute quis dignitatem ꝯsequatur·
Audi boetij sententiam·Virtuti inquit propria dignitas inest·Vis
scire ꝙ quis virtutib⁹ perfectionem ꝯsequatur· Audi illuz gentilē
arestotilem loquor·hic dicit in suis moralib⁹·ꝙ virtus habentem
perficit et op⁹ ei⁹ bonum reddit·Dicit quoqz et idem alibi·ꝙ vir
tus est dispositio perfecti ad optimum·Vis scire ꝙ quis virtute ce
lestem vitam ꝯsequatur· Audi cuiusdam anacharite de alijs qui-
busdam loquentis sententiam·Vos inquit patres celestem ꝯuersa-
tionem habentes·celestem et sapientiam possidetis·nihil miruz e-
leuatos vos operib⁹ video·et superiora sectantes·quid dicā·Vir-
tute em̄ etiam transpositi estis super terram vosmetipsos ex toto a-
lienantes ab ea·quid dicā·vos terrenos angelos et celestes homi
nes dicens·non peccauerim· Vis scire ꝙ virtute quis premium cō
sequatur·Audi rursum sententiam insignis boetij·Nunquā inquit
sine pena sunt vitia·nunꝙ sine premio sunt virtutes·Si vero scire
desideras qd̄ sit premium·ecce secundum illustrem senecam nullū
virtutuz preciū dignum ipsis extra ipsas est·sed ꝓ meliori senten-
tia·Audi magnum patrem augustinum· Premiū inquit virtutis e-
rit ipse qui virtutem dedit·Vis nunc vlteri⁹ scire ꝙ virtutib⁹ quis
beatitudinem ꝯsequatur· Audi cyceronis ꝗuis gentilis cathol-
cam sententiam· Sunt inquit nobis innata virtutum inicia· que si
adolere pateremur·nos ad beatitudinem cum diuino munere ipsa
natura pduceret·Idē quoqz sic dicit·In quo virtus est· nihil ei de
est ad bene ac beate viuenduz·Sz et puto similiter audienduz quē
dam Macrobium·Nā sole inquit virtutes faciunt beatum nullaqz
alia via quisꝙ hoc bonuz adipiscitur· Vis demum scire ꝙ qs virtu
te gaudium perpetuum ꝯsequatur·Audi illustrem senecaz ·Impro
be inquit voluptates nō sunt solide·non sunt fideles·etiam si non
nocent fugiūnt potius aliqd̄ bonum mansurum circumspice· sola
virtus prestat gaudium perpetuum securum·

Capitulum sextum ꝯtinens ꝯsolatōs sup laborib⁹ in genere·

Exto post premissa ad dominam consolatricem prin-
cipalem accessit et tristis laborib⁹ attediatus petens
ab ea ꝯsolari·Ad illa eidem ꝓ consolatione sibi impē
denda de suis puellis tres ꝯtinuo deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· Amice karissime qm̄ sicut dicit egregius
pastor gregori⁹· Subleuatio laboris est visio collaborantis·
Idcirco vide collaborantes· Vide ꝙ homo nascitur ad laborem·

quod si bene videris cur de laboribus querularis. Velles ne exemptus esse pre ceteris. A quib9 nec ꝓphete. nec apostoli exempti fuere. sed nec ipse dei fili9 in carne. Q? si boꝝ vis esse soci9 ꝯsolationis. sis et laboris. et exemplum eorum sequaris. Nonne vides nobiles homines delicatos et passibiles grauib9 hastiludiorū et torneamentatoꝝ conflictuum et aliorum militariū exercitioꝝ et periculosis laborib9 se ingerere nulla ex causa magis q̄ quia verecūdantur suorum progenitoꝝ et sibi similiuȝ exempla nō imitari. ad ꝓpositum autem nonne exemplum habes in ꝓphis. Audi jacobum alphei. Exemplum inquit accipite fratres longanimitatis et laboris et patientie per ꝓphetas qui locuti sunt in nomine domini. Vide etiam quis ille fuerit qui dicebat. Pauper sum ego et in laboribus a iuuentute mea. exaltat9 autem humiliat9 sum et ꝯturbatus Ecce ille humiliatum et conturbatum se dicit ratione exaltationis non ratione paupertatis et laboris. Nonne etiam exemplū habes in apostolis. certe sic. nam aliter paul9 se alijs ꝯparans non dixisset. ampli9 omnib9 laboraui si non et ipsi alij laborassent. Nonne et perutile et precipuum exemplum habes in ipo christo cui9 exēplum est quasi scutum quoddā cordium. Iuxta illud trenoꝝ. dabis eis scutum cordium laborem tuū. Nimirum labor ꝯtra temptatiōs demonum est quasi scutum cordium. quemadmodū vacantem otio tanq̄ dicto scuto non munitum demones inuadunt iaculis temptationum. Deniqȝ considera ꝓpensius dictum illd patris clareuallis Qui in labore hominum nō sunt. in labore ꝓfecto demonum erūt Sed nec postremo pretereundum iudico verbū notabile cyceroīs rethoris eximij. Sicut inquit ꝯtra naturaȝ magis est detrahere alteri sui ꝯmodi causa. q̄ mors. q̄ dolor. Ita magis ꝫm naturam pro omnibus si fieri posset labores et molestias suscipere q̄ viuere sine molestijs in maximis voluptatib9.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O karissime q̄ grat9 sit deo labor hoīs cui tamen adest rectitudo intentionis. nouerunt illi potissime qui semper vident faciem patris et agnoscunt erga laborantes beniuolum vultum domini sui dei omnipotentis. Quocirca et ipsi ministri ei9 scȝ angeli sancti suo se domino cōformantes credendi sunt ad eosdem laborantes gratiam habere non modicam ipsos. quia nonnunq̄ vel spiritualib9 ꝯsolationib9 visitare. Ad quod sperandum sed non nobilib9. non potentib9. non diuitib9. ꝯmodis suis vacantib9. ed magis humilib9 recta intentione laborantibus. Id magna occasio potest esse qd circa pastores gestuȝ est qui hora dominice natiuitatis erant in regione eadem que est circa bethleem vigilantes et custodientes vigilias noctis super gregē suum. Vis igitur scire quid circa istos gestum sit. Audi patrem clareuallis ꝓ oppositu ad ipsos de magnis loquentē. Q̄m multi inquit nobiles

ꝫm carnem. q̄ multi potentes hora illa in stratis mollib⁹ quiesce bant et nemo eoꝝ dign⁹ habitus est nouam lucem videre. magnū illud gaudium scire angelos audire cantantes. gloria in excelsis deo. supple sicut predicti pastores. Agnoscant igitur homines q̄a qui nō in laborib⁹ hominum exercentur. ab angelis visitari nō me rent². Agnoscant q̄ placeat supernis ciuib⁹ labor cui⁹ est intentō spiritalis. qn̄ quidem et illos tam felici dignant² alloquio affari. q̄ corporali vrgente necessitate laborant ꝑ victu corporis.

III. CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait. O amice idcirco forte abhorres laborare q² vel nonnulli labores vident² efficaciā nō habere. vel q² la bor videtur tibi grauis siue magnus. vel quia tibi videtur nimis esse long⁹. Sed ɔtra motiuū primum. Audi quid dicat papalis epi stola. licet inquit nō sequatur semꝑ maiorem laborē effect⁹. nihil omin⁹ tamen ipse labor est meritori⁹ apud deum. juxta qd̄ legitur reddet de⁹ mercedeꝫ laboꝝ sanctoꝝ. Sꝫ et paul⁹ ait. Vnusquisqꝫ ꝓpriam mercedem accipiet ꝫm suum laborem. Audi quoqꝫ phylo nem doctissimum. bonoꝝ inquit laboꝝ gloriosus est fruct⁹. glo riosus inquit quasi dicat. et si non remunerat² in hac vita. nō tam̄ mediocris fruct⁹ vel exiguus. sed copiosus ꝑcipiet² in gloria. De cui⁹ certa spe et expectatione. audi gregorium egregie locutum. Sancti inquit viri quot labores nunc veritati ɔmendātes exhibēt tot iam remuneratiōis sue pignora ītra spei sue cubicula clausa te nēt Porro quantum ad scd̄m motiuū de laboris grauitate. Audi insignem jeronimū labore inquit terreris. nemo atleta sine sudori b⁹ corona². Hec ille innuens expectationeꝫ corone. ꝫ preuio sudo re. i. preuio labore ad modum sudoris quantoti⁹ transeunte. Vnd̄ quo ad hoc et ɔtra terciū premissoꝝ de laboris diuturnitate. Au di illustrem senecam. Siqua inquit per laborem recte feceritis la bor cito recedet. beneficiuꝫ dum viuitis nō abscedit. Magis auteꝫ volo vt ɔtra scd̄m et tercium motiuuꝫ insignis jerouimui verbum attendas. Null⁹ inquit labor dur⁹. nulluꝫ temp⁹ longū videri de bet. quo gloria eternitatis acquirit². Quocirca audi et hanc premis sorum ꝓsus ɔsolatoriam declarationem cuiusdam doctoris. cui⁹ non est spernenda autoritas. Dei inquit ineffabilis et immensa bo nitas etiam hoc ꝓuidit vt laboꝝ quidem temp⁹ et agonis nō ex tenderet. nec longum faceret aut eternum ꝫ breue. et vt ita dicam momentaneū. vt in hac breui et exigua vita agones essent et labo res. in illa vō celesti vita eterna esꝫ corona et p̄mia meritorū. Pro uidit quidem vt labores cito finirentur. meritorum vero premia sine fine durarēt. et p⁹ h⁹ mūdi tenebras visuri essent cādidissimā lucē et accepturi maiorē cūctarū acerbitatib⁹ btitudiēꝫ testāte hᵒ apostolo vbi ait. Nō sunt ɔdigne passiōs h⁹ tp̄is ad fuꝑuenturam

gloriā que reuelabit[r] in nobis.

Capitulum septimū ɔtinens ɔsolationes sup malorꝝ sustinētia

Eptimo post premissa ad sepedictam dominā ɔsolatricem accessit et ali9 tristis malorꝝ se asserens sustinētia pregrauatum. atq3 ideo petens vel aliqua ɔsolatiōe releuari. cui illa ea de causa mox ꝓuidit de quinq3 suis gratis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice cur de malorꝝ sustinentia querularis. et teipsum grauas tuiipsius querelis. seu adiectione ꝓprie opinionis. Vis scire ꝙ sic faciens vt impatiens erras et deciperis. Audi illustrem Senecam. Noli inquit mala tua facere tibi grauiora et querelis te onerare. leuis est dolor si nil illi opinio adiecerit. econtra si te exhortari ceperis ac dicere. nil est. aut certe exiguum est. Durem9 iam desinet. Leuem illū dum putas facis. omia ex opinione suspensa sunt tam miser quisꝙ̄ ꝙ̄ credit. hec ille.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O frater video ꝙ eo de malis que sustines turbaris. qr illa mala esse opinaris. quocirca si ea non esse mala didiceris quid restat nisi vt consoleris. Fateor inquies necesse est. Sed dic queso quid inter mala hui9 temporis maius malum ɔmuniter reputatur. Dices forte hoc mortem esse. eo quidem quo finis sit omnium terribilium. i. vltimum vel maximum qd̄ videtur malum. Sȝ quid. Profecto si mors ipsa de numero malorꝝ nō fuerit. nec alia min9 terribilia inter mala numerabis. De morte igitur simul et de alijs que mala nominant[r]. Audi egregij viri magni antistitis ambrosij gratam sententiam venerabili decretorꝝ volumīe canonisatā. Mala inquit nō sunt que nec crimine mentē implicant nec ɔscientiam ligāt vnde paupertatē et ignobilitatem egritudinē et mortem nemo sapiens mala dixerit nec in malorꝝ sortem numerauerit

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O karissime qui de malis que sustines turbaris. Audi ihesum filium syrach. et merito ɔsolaberis. Bona inquit et mala a deo sunt. Ex hoc autem breui sermunculo sequitur quidē ꝙ cū sint a summo bono ñ sunt mala. ſȝ indubitanter etiā bona. iux̄ id qd̄ noster ih̄s asseruit. Arbor inquit bona fructus bonos facit. non p̄t arbor bona fruct9 malos facere. Sequit[r] igit[r] vlteri9. qr sunt a summo bono et etiā bona ꝙ nō solū toleranda. ſȝ cara magis sunt habenda. tanꝙ̄ munera ab amantissimo nobis data. nimirꝝ et illa cara haben[r] que dant[r] ab amantissimis ꝙ̄uis in se reputent[r] interduȝ parui valoris. qualis poterat reputari calix passionis. d q[o] tāꝙ̄ a caro dato. dixit dn̄s petro. calicē quē dedit mihi pr nō vis vt bibā illū. Dices forte. mala mihi a deo data amarē q̄deȝ

vt dei dona si non essent excessiua· Sed sic dicens· erras omnino et frustra deciperis cōpone conditiones dantis· Nonne ille fidelissimus est· nonne et sapientissim9· quib9 cōpositis nō ē tibi timenduz de excessu· hoc dictat ratio· Sz et testimonium habes ab ipso apostolo expertissimo· fidelis inquit deus qui non patietur vos tēptari supra id qd̄ potestis· sed faciet cū temptatione ꝓuentum vt possitis sustinere·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait· O frater cur ex hoc turbaris ꝙ mala pateris· Queso mihi dicito· velles ne turbari d̄ bona vita nequaꝗ̄ inquies· Cur ergo turbaris cum mala pati sit non modica portio bone vite· Nempe bona vita non in bene valere· sed ꝯsistit potius in mala pati· Vis id nosse experti viri testimonio· Audi patrem clareuallis· bonam inquit vitam ego puto et mala pati et bona facere et sic pseuerare vsqz ad mortem dicitur vulgo· qui bene se pascit bene viuit· sed mentita est iniquitas sibi· H pater ille·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait· O amice qui de malorum sustinentia desolaris tenorem audi regalis ꝯsolationis· Ecce quid ad magnum regem de morte filij desolatum quidam scripsit· Hijs inquit qui ſm ꝓpositum dei vocati sunt sancti· magna debet esse ꝯsolatio etiam in presenti ꝯtra multiplicem hui9 vite miseriam ꝙ et in hac vita diligentib9 deuz oīa bōa et mala cooperant' in bonū et in futuro nihilomin9 hec omnia cooperantur ad gloriaz· H ille· Sed ꝙ in bonum cooperentur bona et mala· patet sine exceptione dicente paulo· diligentib9 deum omnia cooperantur in bonum ad qd̄ v̄bū vniuersali9 capiendū adduntur ſm glosam etiaz peccata· et nōne bene· cū nonnunꝗ̄ ꝯtingat ꝙ ꝓpriorꝝ occasione peccatorꝝ ī maiori gr̄a ꝗ̄ an̄ habuerit q̄s resurgat· quātū vo ad aliēa felix quē faciūt aliēa picula cautū Porro ꝙ ī hac vita mala pene cooperēt' ī bonum patet· qꝛ etiam ſm ph̄m gentilium mala pene sunt medicine· et sic reddunt hominem sanum · bona autem presentis temporis ꝓuocant hominem ad laudanduz deum· Deniqz ꝙ bona et mala hm̄oi in futuro cooperentur ad gloriam patet· nam eo quo conferunt ad meritum ꝯferunt et ad premium· et saltem per accidens ad celeste gaudium· Vis hoc scire de malis pene p illustrium virorum testimonium· Audi iohannez os aureum de futuro statu loq̄ntem· Tunc inquit recordatio transactorꝝ malorꝝ nō nocet· sed etiā delectet· sicut econtra recordatio bonorꝝ· non solum non adiuuat supple damnatos· sed etiam grauat· ideo dicit abraham illi diuiti quondam epl'oni· fili recordare· quia recepisti bona in vita tua· et nunc autem hic ꝯsolat'· tu vero cruciaris· Audi rursuz etiā illustrē ieronimuz· qui de damnatis in ꝯparatōe ad sanctos · Dicit ꝙ sicut recordatio p̄teritarꝝ d̄liciarꝝ erit eis materia cruciatuū· Ita verisiīē

dici potest de sanctis· ꝙ recordatio precedentium maloꝝ erit eis materia gaudioꝝ. Iuxta illud tristicia vestra verteretur in gaudiuȝ

Capitulum octauum continens consolationes super molestijs huius vite et specialiter carnis

Ctauo post premissa accessit ad prememoratam dn̄am ꝯsolatricē etiam aliꝰ tristis petens super molestijs p̄cipue carnis ꝯsolari· at illa eidem d̾ quatuor suis puellis ad ꝯsolandum ydoneis mox ꝓuidit·

I· CONSIDERATIO

Rima puella sic ait· Cur homo de huiꝰ vite molestijs querularis· nescis ꝙ ex illis presertim multiplicatis ad magnum bonum· s· ad mundi ꝯtemptum ꝓmoueris· et requiem in deo querere salubriter ꝯpelleris· et ad periculosas mundi blandicias declinādas inclinaris si tn̄ feceris qd̾ ab experto doceris· Audi expertum videlicet magnum patrem Augustinum· Cuȝ inquit molestie in huius vite fragilitate crebrescunt eternam requiem nos desiderare ꝯpellunt· mundꝰ quippe est periculosior blandꝰ q̄ꝫ molestus· et magis cauendꝰ est cum se illicit diligi q̄ꝫ cum se admonet cogitqȝ cōtemni· Dices forte· Est ne magnum bonum ꝯtemptꝰ mundi · Est oīno· Aliter em̄ non ita studiose doceretur non modo in scolis pueroꝝ· sȝ per ipsum salomonem sapientissimum· Vbi dicit vanitas vanitatatum et omnia vanitas· et iterum· vidi cuncta que fiunt sub sole et ecce vniuersa vanitas et afflictio spiritꝰ· et iterū· dixi inq̄t in corde meo vadaȝ et affluā delicijs et fruar bonis· et vide ꝙ h° quoqȝ esſȝ vanitas· et iterum post multa bona que recitat subiungᵗ vidi in omnibꝰ vanitatem· et post plurima alia in fine sic ꝯcludit Deum time· et mandata eiꝰ obserua· hoc est omnis homo·

II· CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait· O homo si scires quā vim habent molestie· non te sic ipse molestie molestarent· Quam vim forsan inquies· Ecce virtutem habent gaudiū tuum augendi· Sane gaudium illd̾ qd̾ est fructꝰ spiritꝰ· gaudium in deum· gaudium illud qd̾ meritorie ad eterna gaudia nos dispoīt· Vis scire ꝙ vi habeāt molestie hoc gaudium augmentandi· forsitan aut et gaudium habendum in hoc mundo· Audi magnū patrem Augustinum· Vbiqȝ inquit maius gaudium maiore molestia preceditur· nam et maior est leticia post mestitudinem· et dulcior fit sanitas post egritudinem· hec ille pater· et pari modo clarum est ꝙ dulcior est somnꝰ post vigilias· dulcior cibꝰ post esuriem· dulcior requies post laborem·

III· CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait· Cur te molestāt molestie huiꝰ vite· Dices forte· quomodo nō molestarent· cū sint inquiete· cū sint dure cū sint aspere· Sȝ hec ꝑfecto si bene saperes nō deberēt te mouere

Vis hoc scire breui sententia. Audi magnū patrem. spiritus inquit deficit vbi caro requiescit. vt em̄ caro mollib9. sic anima duris nu trit². Illam blanda refouent. hanc aspera exercent. hec magn9 pr̄ Sz quanti estimas exercitiuz. Pensa p ↄtrariuz. Nonne quemadmo dum in terra que non colit². que non scindit². nō mouet². herbis in vtilib9 replet². Ita anima que nō asperis exercetur ad virtutum in cremētū qd̄ tale sequit² exercitiū. replet² vrticis vitioꝝ. Naz et aq̄ p lapides duros et aspos agitata recētioꝛ fit qñ aq̄ illa q̄ nō moue tur p9 breue putrefieri ↄsueuit. IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Cur turbaris de molestia carnis siue etiā alijs de molestis. que preeligenda esse docuit dei fili9 non ex stulticia certe cum sit ipse sapientia patris. Si dubitas an sit ita. Audi patrem clareuallis. Nat9 est inquit hyeme. natus est nocte. nunquit casu credim9 factum esse. vt in tanta aeris inclementia et in tenebris nasceret². cui9 hiems et estas et dies et nox esse noscū tur. ipse certe cum esz dei virt9 et dei sapientia nascitur9 ex virgi ne cui9 erat in arbitrio qdcunqz vellet tp9 eligere elegit. qd̄ mole sti9 est presertim puulo et paupis matris filio que vix haberet pā nos ad inuoluendum. presepe ad reclinandum. et cū tanta necessi tas esset nullam audio mentiōz fieri pelliū. prim9 adam pelliceis vestitur tunicis. secund9 obuoluitur pānis. non est tale iudicium mundi. aut iste fallit² aut mūd9 errat. Sz diuā impossibile est sapiē tiam falli. merito proinde mors est prudentia carnis. Siquidem et ipsa est deo inimica. seculi quoqz prudētia nomina² stulticia. Quid em̄. Vtiqz qui non fallit² xp̄s elegit qd̄ est carni molesti9. Id ergo meli9. id vtili9. id poti9 eligendum est et quisquis aliud doceat l' suadeat ab eo tanq̄ a seductore cauenduz. Iam vero nasci voluit e tiam nocte et vbi sunt qui tam impudenter semetipsos gestiunt oñ tare. Ecce xp̄s elegit qd̄ salubri9 iudicat. Vos aūt eligitis qd̄ ille reprobat. Quis prudentior e duob9. cui9 sententia sanior. et iudi cium iusti9. h pater predict9.

Capitulum nonum ↄtinens ↄsolationes super penalitatib9 af flictionib9 et dolorib9 sensibilib9.

Ono post premissa. accessit ad sepedictam dñam cōso latricem etiaz ali9 tristis querens sup penalitatibus afflictionib9 et dolorib9 sensibilib9 recipe ab ea cō solationem. at illa eidem de suis puellis gratia cōso latoīs sibi impēdende q̄tuor satis ydoneas assignauit

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. Ecce ī pēalitatib9 te video pene ↄ̄ficere. Sz h pfecto īdebite. Nēpe ī pēalitatib9 ñ solū p̄t hō ↄsolari sz etiam delectari. Nonne hoc ex gestis patet illi9 nobilis agathe q̄ letissime et gloriāter ibat ad carcerē q̄i ad epulas īuitata. q̄ et di uersis peīs afflicta dixisse fer². Ego ī hijs peīs ↄ̄lctoꝛ sicut q̄ bonū

nuncium audit·aut qui videt quez diu desiderauit·aut qui multos thesauros inuenit· Sic dixit· nec credendum est ꝙ gratis ita aut falsum dixerit· Nimirum de omnibus reddidit superi⁹ soror mea rationem Sed et specialiter de thesauri moneta et ipsius pcussura per neptem meam pri⁹ eodem libro reddita fuit ratio manifesta· Verum licet hec ꝓ dicti sui veritate bene sufficerent·tamē adhuc ex superabundati ratio potest reddi de auditu boni nuncij et de visu diu desiderati·Nonne em̄ is bonum audit nuncium cui id nunciatur quo nihil meli⁹ reputatur·Quid nam est hoc inquies ·Audi verbum magni cuiusdam rethoris·Quid potest inquit meli⁹ esse ꝗ̄ domi esse et mecum esse·hic tamen rethor vict⁹ est per pueruz sue iam premisse questioni taliter respondentem· Hoc semper erit meli⁹ infirm⁹ fui et sum curatus· Sed quid·Profecto penalitates presertim graues vtrumqz nunciant·quippe existentib⁹ in exilio ī hac valle miserie nunciant ꝙ post breue redibūt ad patriā ad ꝓpriam mansionem eis ab eterno deputatam·et tunc quidez domi erūt pariter et in suo erunt in eo scz qđ etiaz nunc eoꝝ est·quippe beati qui persecutionem patiuntur ꝓpter iusticiam· qm̄ ipsoꝝ est regnuz celoꝝ· Nunciant etiam et scđm· sicut causa effectum· infirmi scz ꝯualescentiam de proximo ꝯsequendam·Nimirum qui sine penalitatib⁹ viuit·ille defacili vt boetiane consolatricis verbis vtar letargum patitur ꝯmunem illusarum mentium infirmitatem in dei obliuionem et future vite deducentem· sed hic per penalitates statim curatur letarg⁹ dicente psalmista·Ad dominum cū tribularer clamaui·quasi mox expergefact⁹·sicut em̄ ver⁹ letarg⁹ periculose dormire facit et qui hunc patitur violenter illum moueri oportet vt curetur·Ita reuera mot⁹ penalitatum presertim grauium valet contra spiritualem letargum· Nota igitur et illustris jeronimi dictum·Prouidentia inquit dei omnia gubernantur·et que putatur pena medicina ē· Sz et ille arestotiles in suis moralib⁹ dicit ꝙ pene sunt medicina quedam· Porro quantum ad diu desiderati q̄si presentis intuitum ꝙ ad illum ꝯferat tribulatio penalitatum hoc pacto patet·qꝛ dominus desideratus cunctis gentib⁹ ꝓpe est hijs qui tribulato sunt corde

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella prefati tristis afflictiones attendens ad consolandum eum sic ait·O amice considera ꝙ afflictiones quas pateris corpore te affligunt etiam mente et quis est in culpa·Tu certe·eo scz ꝙ mens tua pl⁹ ꝗ̄ oportet corpori se associat et fit spōte socia passionis· Vis ergo in remedium optimum habere experimentum·Sequere expertum egregium patrem gregoriū et doctrine ei⁹ accomoda cor tuum·Ecce quid dicit· Si mens inquit forti intentione in deum dirigitur·quidquid in hac vita sibi amaruz fit dulce extimat·et om̄e qđ affligit requiē putat·h̄ ille·Sz et dolorez afflictionis hoc pacto poteris mitigare si·s·q̄ opat bona ꝯsideres

Occurrunt enim tria. Nempe discrete castigat. mentem fiducia ro-
borat. et celestia multiplicat. Vis scire ꝙ afflictō discrete castigat
Audi magnum patrem Augustinum. Carnis inquit afflictio est ꝑ
quaꝫ lascive mentis seminaria castigatione discreta premuntur. Ec
ce dicit ꝙ per afflictionem lascive mentis seminaria premuntur.
quod et alibi deo loquens magis exprimens. Tu inquit supera-
deras misericorditer seviens. et amarissimis aspergens offensioni-
bus omnes illicitas iocunditates meas vt ita quererem sine offē
sione iocūdari. percutis vt sanes. occidis nos ne moriamur absqꝫ
te. Verum ne hoc intellectum fieri excessive nimis terreat. modifi
cat dictum suuꝫ asserens id fieri discreta castigatione. quod quidē
excessum amaritudinis excludit. et debitam mensuram includit q̄
a deo dicta amaritudo restringitur qui nimirum huius rei in figu-
ra dicitur esse per psalmistam congregans sicut in vtreꝫ aquas ma
ris. i. amaritudinem afflictionis. quod et in job figurate dat intel
ligi. dicens. Circumdedi mare terminis meis et posui vectem et
hostia. et dixi huc venies et non procedes amplius. Vis de af-
flictione vlterius scire ꝙ mentem fiducia roborat. Audi prefatum
egregium gregorium loquor. Tanto inquit maior fiducia menteꝫ
roborat. quanto hanc fortior ꝓ virtute afflictio angustat. Hec il-
le. nec mirum quia et de ipsa angustia loquens filius amos. Domi
ne inquit in angustia requisierunt te. Sed quid requirentibus deū
Profecto psalmista dicit requirentes autem dominū non deficient
Vis deniqꝫ scire ꝙ afflictio celestia multiplicat. presertim siquis
eam humiliter sustineat. Audi itidem dictum egregium. Afflicti ī
quit terrena perdimus. sed afflictionem humiliter sustinentes ce-
lestia multiplicamus. III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad dolores prefati tristis se oferens sic ait. Era-
ter karissime suadeo tibi ne doleas multum sensibili de dolo-
re. cor tuum occupante. Hunc nanqꝫ auget opinio q̄ꝫ si animi ma-
gnitudine ne cor tuum occuparet provideres. ipsum dolorem vel
quodammodo non sentires vel levem redderes. si igitur te gravat
dolor sensibilis. Audi illum illustrem virum gerentem in pecto-
re virilem animum Senecam loquor. Noli inquit mala tua facere
tibi graviora et querelis te onerare levis ē dolor. si nil illi opinio
adiecerit. econtra si te exhortari ceperis ac dicere nil est. Aut certe
exiguum est duremus iam desinet levem illum dum putas facies
omnia ex opinione suspensa sunt. tam miser quisqꝫ q̄ꝫ credit. Hec
ille vir illustris. Idem rursuꝫ alibi. Dolor inquit imminet si exigu
us est feramꝰ. levis est patientia. si gravis est feramꝰ. nō levis est
gloria. dura res est dolor. ymmo tu mollis. Hec iterum ille.

Capituluꝫ decimuꝫ ɔtinens ɔsolatōes super passioībꝰ exteriori
bꝰ et magnitudine et latitudine earum.

Ecimo post premissa accessit ad supradictam dominam consolatricem etiam alius tristis desiderans super exterioribus passionibus. et earum magnitudine et latitudine consolari. cui illa pro consolatione impendenda de suis puellis quatuor deputauit.

I. CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. O amice nescis quod homo sapiens libenter ei se associat. cum quo magis se sperat lucraturum. Sed quis est ille in cuius societate tantum quis lucrari posset. sicut in societate ipsius christi. Certe nullus. Ipse namque est patris sapientia. illa inquam sapientia a qua et in nos ei sociatos sapientia venit. cuius acquisitio melior est negociatione argenti et auri. Ipse est qui omnes patris possidens diuitias de nundinis paradisi ad negotiandum vt lucrifaceret animas. descendit huc ad terminos terre. et certe per eum empti sumus precio magno. videlicet suo sanguine precioso in passionis sue articulo. Quid ergo. Profecto si et ipsi volumus nostras proprias lucrari animas quo lucro nil terrenum melius est. quid enim proficit homini si lucretur vniuersum mundum. seipsum autem perdat aut detrimentum sui faciat. opere precium est nos ei associari. simili modo mercationis scilicet communicando christi passionibus in nostro corpore representatis. Ad quod faciendum et inde gaudendum hortatur nos apostolus petrus. Communicantes inquit christi passionibus gaudete. Nimirum nos hoc pacto. scilicet si christi passionibus communicauerimus. pro ipso passiones illatas cum patientia tolerando. dicti lucri animarum nostrarum possessionem consequemur ipso redemptore nostro dicente. In patientia vestra possidebitis animas vestras.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Nonne militi res esset persus gloriosa. atque idcirco gaudiosa. si dignus haberetur vt inter vexilla regis quod excellentius foret et apparentius sibi pre aliis ducendum committeretur. Esset omnino. sed quid. Profecto si passiones exteriores magne sunt et late. tunc quidem vexilla regis prodeunt. Hoc signum magni regis est. Eamus ergo et signum huiusmodi insectemur. christus namque passus est nobis relinquens exemplum vt sequamur vestigia eius. sed que sunt vestigia eius nisi passus eius. qui sunt autem passus eius. Hij sunt eius passiones quibus tanquam passibus oportuit eum intrare in regnum suum. regnum inquam non terrenum. sed celeste. sed eternum. regnum quidem omnium seculorum. ergo est magnus dominus. et rex magnus super omnes reges terre. habens in vestitu et in femore suo scriptum. rex regum et dominus dominantium. Sane vexilla quibus rex iste magnus in terris vsus est sunt quidem signa amoris que relucent in his que vel in se vel in suis passus est.

Quomodo nanq3 aliter amica sua et sponsa ecclesia in passione cātaret. Vexilla regis ꝓdeunt fulget crucis misterium. Felix ergo miles xp̄i et digne in celis honorandꝰ cui cōcessum est in participio ex passionis sue magnitudine regale quodammō vexillum pre multis alijs ducere seu gestare.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O homo cur non libens pateris qui dudū legisse aut audisse potuisti ꝙ non sunt odigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Dices forte. si non sunt odigne. quomodo tunc merebimur futuram gloriā3 de odigno. Ad hoc tibi respondeo. Sunt quedā passiones quas sic deꝰ acceptat ꝙ per eas meremur de odigno. Sed ille quidem non sunt huiꝰ temporis. i. tempore qd̄ mensura motus est s3m prius et posteriꝰ mensurate. sed totum suum esse simul habent cuiusmodi q̄dem quelibet passio est salꝰ et perfectio. talis passio est dei et ꝓximi caritatiua dilectio. Precise autem illa cuiꝰ duratio ꝓprie scd̄m priꝰ et posteriꝰ tempore mensuratꝰ. que ideo dici potest passio huius temporis otinui non discreti. non est odigna ad futuram gloriam ꝙuis et illa saltem de congruo vel vna cum predicta secunda passione. etiam forte de odigno vt dignanter a deo acceptata ad futuram gloria3 ordinetur. que exterior passio digne non modo libenter. s3 eo gaudenter potiꝰ toleratur quo malum pene in ea osistens a bono glorie quod per ipsa3 vtrumq3 osequimur impropotionaliter superatur.

IIII. CONSIDERACIO.

Varta puella sic ait. O amice ꝙuis xp̄i passio ad oīm hoīm q̄ sunt et erunt salutem cādam sufficientiam habeat. ei tamen aliquid deesse potest cuiꝰ supletio ad celestium gaudiorꝝ ꝓmouet quantitate3. et ꝓ certo si hoc est homīs passio temporalis. eo gaudenter est toleranda quo per eam homo se et ꝓximu3 p̄t ad augmē tum eterni gaudij ꝓmouere. Sed quid. ꝑfecto ita esse videtur innuente hoc apostolo. Nunc inquit gaudeo in passionibus et adimplebo ea que desunt passioni xp̄i in carne mea ꝓ corpore eiꝰ qd̄ est ecclesia. S3 si expressiꝰ id desideres ꝑ simile de passione tribulationum declarari. Audi quandam deuotam sanctimonialē spiritꝰ sancti vt putatur inspiratōe edoctā ꝙ liber quidā visionum sic dixisse refert. Cum xp̄s inestimabili desiderio querat hominum salute3 et in se tales labores. s. corporales ꝓpter homines ampliꝰ ferre n̄ possit. in suis dilectioribꝰ qui ei fideli amore adherēt. supplere dignatꝰ. et sicut passio sua toti mundo ꝓfuit. non solum sui tp̄is hoīnibꝰ. s3 vsq3 in fine3 seculi. sic et tribulationes iustis cedunt in meritum. reis ad ueniā. defunctis ꝓueniunt ad gaudium sempiternū

Capitulum vndecimum otinens cōsolationes sup discipl ina et flagellis dei seu penis a deo inflictis.

Nodecimo post premissa ad dñam ɔsolatricem princi=
palem accessit etiã ali9 tristis querens sup disciplina
et dei flagellis seu penis a deo inflictis ɔsolationez
recipe· cui illa hui9 rei gratia duodecim de suis puel
lis assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·O homo vbera matris habes·verbera pa
tris habe· quoꝝ vberum vtilitatem si nosses flagella dei vtr=
q3 amares·si nõ desipes·Nonne em̃ tanq̃ puer adherens vberib9
venenosi lactis dulcedinem ɔtinentib9·velles etiaz adhibita qua
dam amaritudine ablactari·Vellẽ inquies·S3 quid est aliud dele
ctari in seculo nisi nõ solido cibo spũalis refectionis s3 puerili af=
fectu lacte pasci venenose dulcedis·qua ei adherens facile intoxi
catur·nisi amaro aliquo remedio adhibito citi9 ablacter' et ad ci=
bum solidu3 celestis refectionis fame desiderij inclinet'· ac ei9 q°
dam gustu vel tpate in hac vita exhilaret'·Hui9 pfecto a neq̃ se
culi vberib9 piculose quidem ad interitũ delectantibus·salubris
ablactatõis gratia adhib3 pr̃ celestis quoddam amarum remediu3
mediantib9 suis flagellis·Vis d̃ hoc egregij patris gregorij egre
gio testimonio vl' aliqualiter edoceri· Ecce donis inq̃t suis d9 fla
gella pmiscet·vt nobis om̃e qd̃ nos in seculo delectabat· amare=
scat et illd̃ incendiũ surgat·qd̃ nos semp ad celeste desideriũ inq̃e
tet et excitet · atq3 vt ita dicam delectabiliter mordeat ·suauiter
cruciet·hylariter ɔtristet·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·O hõ cur flagella dei ñ libenter habes
nescis q̃ siquis amari desideraret·signa etiam amoris dilige
ret·S3 quid· pfecto a deo omnis hõ diligi vellet seu amari· s3 que
sunt signa amoris sui·Certe nõ eius tm̃ amicabilia verba s3 magis
ei9 verbera et flagella· atq3 ideo magis amãda et gaudenter ac=
ceptanda·Vis scire p plura testimonia q̃ sit ita·Audi primo salo=
monem·Qui inquit pcit virge odit filiũ·qui autem diligit instan=
ter erudit·Quomõ inquies· pfecto sicut magister discipulum me=
diantibus flagellis·Audi igitur et ihm filium syrach·Qui inquit
diligit filiũ assiduat ei flagella·vt letet' in nouissimis ei9·hec ille
et ecce finis·fit em̃ fili9 patri per hoc finaliter amabilis et gratu3
obiectũ leticie patris·S3 et filius letabit' in suo nouissimo qui de
flagellis tristabat' forsitan in principio·

III·CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait·O karissime de amore dei testimoniũ vtiq3
carum debet esset cor habenti amorosum· Sed quid ·Certe de
amore dei patris nostri amãtissimi reddũt cordi nostro testimoniũ
flagella dei·Nimirũ verbũ filij syrach pri9 p sororem meã recita=
tum qui diligit filiu3 assiduat ei flagella sic est capiendum·Ille q̃
filium suum diligit vero amore· accomodat ei flagella assidue·

Vnde pater summ⁹ a quo omnis paternitas i celo et in terra noīa tur cariores pueros sp tenet sub virga aliq̄ disciplne·ita videlicȝ vt q̄cito ab aliquo tedio liberantur·in aliud incidant qđ sequitur Non em̄ vult hic pater otra filios om̄es suas sagittas simul iacere sȝ magis vnā post aliā successiue·Testa² hoc phylo doctissim⁹ deo loquens· p ptes inquit corripis eos qui exerrant·Alias hos inqt qui exerrant ptib⁹ corripis·et none tali patri qui fidelis existens filijs facit in temptatione puentum vt possint sustinere·merito di cetur a filio·virga tua et bacul⁹ tu⁹ ipsa me cōsolata sunt· Vtiqȝ digne·presertim facta ad indisciplinatos operatione·Nimirum otra illos qui sine disciplina hic vixere·nec reuocati sunt a suo erro re·indignationum suaꝝ sagittas finaliter simul iaciet·ipomet te ste in deutronomio·ogregabo inquit sup eos mala et sagittas me as oplebo in eis· IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait· Dic homo queso si granum paleis inuo lutum rōis haberet vsuȝ·nōne plus eligeret purgari p flagel lum q̄ absqȝ purgatione hm̄oi vna cum palea pici in stabuluȝ· vł ad locum quen͡q alium immundū ad augendu fimum·vtiqȝ elige ret primum nō scđm·et nōne hoc innuere voluit granum illđ nobi le rex dauid vsum rōis excellenter habens·vtpote q̄ non solum in certa et occulta sapientie dei manifestari sibi petijt·sȝ et ad flagel la dei paratum se asseruit dicens·Ego in flagella parat⁹ sum· Nō ne etiam patet ppositum per illam felicem martireȝ beatā agathaȝ que in eculeo suspensa et in mamilla torta et ea penitus amputata se nobili grano opans· dicebat in hijs delector sciens q̄ oportet pri⁹ flagellari triticum q̄ ponatur in horreum·Hec illa·Purgant igitur flagella vtiqȝ rōis vsum hn̄tib⁹ eligenda et patienter acce ptanda tanq̄ purgatiōȝ peccatoꝝ facientia·Vnde et đ ipis ait no ster illustris Thomas aquinensis q̄si fiant aliquo modo ipi⁹ pa tiētis inqntū·s·ea acceptat ad purgatiō͛ peccatoꝝ eis vtēs patiē ter·sic rōnem satisfactionis accipiunt·istud nouit granum illđ no bilissimum granū tritici christ⁹ dei fili⁹ sub specieb⁹ panis triticei sacramentaliter dat⁹ qui nō p se sȝ p nobis satisfactur⁹ purgatio nem peccatoꝝ nostroꝝ faciens an͡q per morteȝ caderet in terram ne solum maneret·sȝ afferret poti⁹ multum fructum· p nobis vo luit flagellari·et ad illum finem carne indui quemadmoduȝ infra per sororem meā dilucide ostendet͛· V·CONSIDERATIO

Vinta puella sic ait·O karissime cur non osolaris in dei percus sionib⁹ seu flagellis·Nempe osiderato medico et ei⁹ instru mento osolari posses merito ·patum quidem habes medicum atqȝ gratum delicatumqȝ habenteȝ quo curaberis instrumentuȝ· Nōne medic⁹ est ipse qui vulnerat·Non est op⁹ querere p terraꝝ spacia quen͡q medicum scientem forte modicum·vel forstassis grossum ru sticuȝ nimis ruditer se habentē·sȝ ipe est q̄ dic͛·Veniā et curabo eū

Non est etiā horrendum instrumētum·sȝ delicatū p omem modum scȝ man⁹ omnipotentis·nec ymagineris hāc manū esse duram vel asperaȝ·et non poti⁹ summe delicatā·leuē quidē atqȝ supra modū fortunatā·De hoc quidem medico cū suo felici instrumēto innuit scriptura q꜠ q꜡ p̄t haberi non debent ei⁹ vulnera q̄ ꝑpter bonum in fert et in signū boni aliquaten⁹ reprobari· Audi quid ad sanctum Iob postq̄ sup eū plaga venerat·dixerit olyphas themanites· Be at⁹ inquit hō qui corripit᷑ a dño·Increpatioȝ ergo dn̄i ne reꝓbes q꜡ ipe vulnerat et medet᷑·ꝑcutit et man⁹ eius sanabunt ·O felicia vulnera et felices man⁹ que sanabunt illa·

VI·CONSIDERATIO

Sexta puella sic ait·O homo audi queso apostolum paulū·Oīs inquit disciplina in presenti nō videt᷑ esse gaudij·sȝ meroris postea aūt fructum pacacissimum exercitatis p eam reddet iusticie hec apostol⁹·Sȝ tu forsan queres·q̄s est fruct⁹ iusticie·certe fru- ct⁹ iusticie sunt iusticie opa·et specialiter iudicia recta ſꝫm diuinā legem iustificata·Suntqȝ hm̄oi fruct⁹ quasi poma seu mala aurea in pabula salomoīs introducta·Nimirum ꝑticipatōs sunt illoꝝ iu dicioꝝ de quib⁹ dicit psalmigraph⁹·Iudicia dn̄i vera iustificata in semetipsa desiderabilia sup auꝝ et lapidē p̄ciosuȝ multū et dul ciora sup mel et fauū·etem̄ seru⁹ tu⁹ custodit ea ī custodiēdis illis retributio multa·vbi alia habet translatio in custodiendis eis fru ct⁹ me⁹ mult⁹·Sȝ nec mirum q꜠ dulce sapit fruct⁹ iusticie·hoc nē pe habet ex spirit⁹ dulcedine ratione sp̄ualis et specialis influen- tie·Sȝ et aureo decorat᷑ colore rōne virge ex qua nascitur·s·virge discipline nimiꝝ qualis vga·talis fruct⁹ ei⁹· Sȝ nonne virga il- la aurea est·ꝑfecto sic·vnde nec gratis dictū est deo·virga tua et bacul⁹ tu⁹ ipa me ↄsolata sunt·quippe virga discipline dei est vir ga patris misericordiaꝝ et dei toti⁹ ↄsolationis cui⁹ virga sicut impatientib⁹ est ferrea que tanq̄ vas figuli ↄfringet eos·Ita pati entib⁹ est aurea que in signum clemētie extendit᷑ filijs dei· vn̄ nō est odienda·sed poti⁹ amplectenda ac deosculāda· quemadmodū hui⁹ rei in figura osculata est hester virgam auream quā in signū clementie rex assuer⁹ ei extendit·quippe assuer⁹ beatitudo interp̄- tatur·et significat eū qui est sal⁹ nostra·

VII·CONSIDERATIO·

Septima puella sic ait·Nonne amice vel aliqn̄ audiuisti dixisse illum arestotilem bonoꝝ honorabiliū noticiam opinātes·ma gis aūt alteram altera·Stude g° noticiaȝ hr̄e honorabilioreȝ·Que nā est ista īquies·Profecto h̄ ē noticia dei·et noticia tui·Audi ma gnum patrem Augustinum virum tam eximium inter oīm reruȝ no ticias tanq̄ honorabiliores et magis ꝑficuas duas p̄eligentē·no uerim inquit te·noueriȝ me·hoc est dictu·doce me domie nosse me Cur hec ab eo petitur noticia· Profecto q꜡ hec ē vera sapiētia que

mittitur homini mediāte disciplina dei·dn̄te psalmista· disciplina tua ip̄a me docebit eo scꝫ mō quo mediante ictu discipline cogit' discipulꝰ submittere collum et respicere librum·Hinc et salomon ait·Virga et correctio tribuit sapientiam·Sed et ip̄e psalmista· cognoscet' inquit dominus iudicia faciens·i·p sua iudicia penas infligens·Audi patrem clareuallis·Ipse se vult facere agnosci verberando qui oblitꝰ et incognitꝰ erat parcendo· Cape exemplum ī rege babilonis nabuchodonosor quē deꝰ ꝓpter suam supbiam deiecit de suis palacijs·et fecit eum habitare totū insensatū inter bestias pascendo·leuauit oculos sursum ad celum·et tunc sensus ei redditꝰ est·Sunt pleriqꝫ quos dominꝰ p dona sua nō potest mouere ad sui ꝯgnitōꝫ quemadmodum ꝯquerit' sapientia in ꝓuerbijs· Extendi inquit manꝰ meas et non fuit qui aspiceret·Quid ergo facit·certe mouet eos ad hoc per ictus·discipline nimirum mos est ꝙ verberatꝰ qn̄ sentit ictum mox ad facientem eum cōuertit respectum suum· Porro ꝙ flagella dei faciant hominē nosse seipsuꝫ et habere expientiam de seipso multipliciter patet p ea que supra p neptem meam circa hoc de tribulationibꝰ inducuntur·

VIII·CONSIDERATIO·

Ctaua puella sic ait·Nōne velles·O amice in erarium tuū thesaurum infinitum introduci et eundeꝫ tibi absqꝫ diminutiōe custodiri·Vellem inquies vtiqꝫ·Sꝫ queso dicito mihi quisnam erit thesaurꝰ iste·certe thesaurꝰ tantꝰ·nō thesaurꝰ mundi est· cuiꝰ lucro seip̄m homo facile perdit·de quo veritas ait·quid ꝓficit hōīni si lucret' vniuersum mundum·seipsum aūt pdat·et detrimentuꝫ sui faciat ·sed est ꝓfecto thesaurꝰ sapientie de quo philo doctissimus testatur dicens·Infinitꝰ thesaurꝰ est homībꝰ quo q̄ vsi sūt pticipes facti sunt amicicie dei· Dices forte quonam mō·aut p quid thesaurꝰ iste talis existens et tantos amicos dei ꝯstituens pt introduci·Ecce respondeo·Virga discipline stulticia fugatur et sapientia introducitur·Audi salomonem expertissimuꝫ qui vtrumqꝫ testat' Nam ꝓ primo dicit·stulticia colligata est in corde pueri· sꝫ virga discipline fugabit eam· Pro secundo vero dicit· Virga atqꝫ correctio tribuit sapientiam· Porro si vis scire ꝙ dictum thesaurum quem tribuit virga discipline·etiam custodit·Discas hoc per ꝯtrariū·attendēdo vbū gregorij sup gregē cabolicuꝫ vigilantis et pastores alios admonentis·Cor inquit salomonis idcirco funditus sapientia deseruit·qm̄ ip̄m exteriꝰ nulla disciplina custodiuit· Si dicatur quid ergo ad dauid de filio suo salomōe locutꝰ est deꝰ vt ex regum libro nouimꝰ·Sꝫ inquit inique aliquid gesserit arguā eū in virga viroꝝ et in plagis filioꝝ hoīm·misericordiam autem meam nō auferam ab eo·sicut abstuli a saul·Nōne per hoc patet ꝙ salomō de quo loquit' disciplinā dei sensit·queꝫ sic deꝰ in virga viroꝝ·i·sꝫm interlinearem gladio inimicorum·et in plagis filiorum

hominum·i·incōmoditatib⁹ corpum arguere ꝓposuit si inique ali
quid gereret queadmodū et fecit·cū adeo ꝺprauatū fuerit cor ei⁹
per mulieres alienigenas quas amauit·q̄ ꝓpter eas deos alienos
secut⁹ fuit·Sēsit q̄dē sȝ n̄ an̄ hāc iniq̄tatē·q̄ disciplia sapiaȝ ei⁹ ne
inique ageret custodiret·Sȝ post iniquitatem quā p ipam discipli=
nam lueret vt penitētiam agēs misericordiā dei ꝓut hic innuitur
obtineret·Licet em̄ fuisse dicat² rex pacific⁹·nō tn̄ adeo p̄ssuris mū
di caruit·q̄ illā quā mund⁹ non potest dare pacem·in se et in suis
incōcussam sp habuerit·Stat ergo verbū p̄dicti pastoris egregij
qui directi⁹ ad ꝓpositum de disciplina·s·dei sapientiam custodien
te sic ait·electū suū diuina gratia tūc magis erudiēdū custodit cū
quasi ꝑcutiendo deserit·Idemqȝ itidē generali⁹ loquēs dicit· quo
nos de⁹ duri⁹ ex dispēsatōe ꝑcutit· eo ampli⁹ ex pietate custodit·

IX·CONSIDERATIO·

Ona puella sic ait·O amice nonne nouisti christum quandoqȝ
corporali fuisse vsum flagello quo de funiculis facto testan
te euangelio Emtentes et vendentes eiecit de templo· Hic qui=
dem erat flagellum compulsiuum ad exeundum·cur ergo dubi=
tas quin et flagello vica² compulsiuo ad intrandum·Nonne ipsuȝ
saulum prostrauit ad terram vt testatur mater ecclesia· A christo
inquit de celo vocat⁹· et ad terrā ꝓstrat⁹ nōne et tunc ꝑcussus est
cecitate apertis oculis trib⁹ dieb⁹ nihil videns vt lucas testatur
et nōne felix ꝓstratō· q2 ꝓstrat⁹ seuissim⁹ ꝑsecutor·et erect⁹ est fi
delissim⁹ predicatoꝝ·Nonne aūt et felix ꝑcussio cecitatis·q2 ter=
minata est excellenter ad cognitionē et defensionem veritatis·Vn
de magn⁹ pater augustin⁹·Paul⁹ inquit apostol⁹ per violentiam
christi cogentis intrare ad veritatem ꝯgnoscendā et tenendā est ꝯ
pulsus·Sȝ quid·proculdubio vti dn̄s flagello ꝯpulsiuo ad intran
duȝ ad agnitionē veritatis maxime delectatur·Vult em̄ oēs hoīēs
saluos fieri et ad agnitiōȝ veritatis venire·Sȝ et ad intrandum do
num suā celestem ad cenam illā magnā ꝯpellit seu cōpellere facit
ꝯpelle inquit intrare vt impleatur domus mea·Si itaqȝ stimulum
dei senseris scias cū paulo durum esse tibi ꝯtra stimulū calcitrare·
Si plagam dei senseris studeas te sub potenti manu dei humiliare
et ad flagella ei⁹ paterna·corde et animo cum sancto dauid te pa
tuȝ exhibere·Quod si feceris nō dubites quin sequat² vt intres fe
liciter ad celeste ꝯuiuium et in gaudiū dn̄i tui·

X·CONSIDERATIO·

Ecima puella sic ait·O homo cur in flagellis dei grauitatem
plagaꝝ attendis·et non magis intentionem eius perpendis
Considera si rex magn⁹ militi suo alapā ioco daret·turpe esset et ꝯ
fusio si miles ille inde turbaret² vtpote rustico similis·qui iocū nō

intelligeret·quinimmo poti9 de tali alapa tanq̄ d̄ signo specialis dilectionis et fauoris ac sperande ꝓmotiōis multum ɔsolari pos-set·Quid ergo·Profecto similiter si flagella dei siue plagas nō nude seu absolute ɔsideres·sed pulcherrime vestitas optimo·s·signo cuȝ nō sint nisi vt dei alape dilecto militi ludo date·Quippe ludit in humanis diuina potentia reb9·sicq̄ȝ signum sui amoris et fauoris·ac future tue exaltationis poteris in plagis hm̄oi miro modo ɔsolari·

XI·CONSIDERATIO·

Undecima puella sic ait·karissime quis nō valde ɔsolaret᷑ qui regem vel principem notabiliter offendissȝ vl' forsitan crimen lese maiestatis ɔmisissȝ·si i ip̄o rege signū ꝓpiciatōis·signū approbatōis·signū et pign9 dilectōis·signū magni bn̄ficij·Deiq̄ȝ signū ip̄i9 regni hereditarie possidēdi acciperet·Sȝ q̄d·nōne peccatores sum9 omnes·Si inquit Iohannes dixerim9 qm̄ peccatum nō habemus nosip̄os seducim9 et veritas in nobis non est· Sane ex hijs q̄ peccauerunt sunt qui regem et principem illum vniuersi permaximū et solum de quo mundi sapiens demonstrando ɔcludit·Vn9 g° p̄nceps peccatis mortalib9 ne dicā notabiliter ẜ et execrabiliter offenderunt·et quis de numero talium non existit· Profecto rara auis est in terra que non insederit vel q̄nq̄ȝ hijs cadaueribus9 mortuis scȝ mortalibus peccatis·Sunt ex hijs et plurimi ꝑcbdolor qui crimen lese maiestatis ɔmiserunt·peccantes scȝ in illaȝ eterni p̄ris sapientiam et blasfemijs ipsam quantum in eis est maculantes q̄ candor est lucis eterne et speculuȝ sine macula dei maiestatis·Quenā igitur quam hij penam sententiante iusticia meruerunt· Profecto non minorem q̄ȝ penaȝ damni permaximā necnō et terribilem penam sensus·et vere nō minorem aliquā q̄ȝ eterne mortis penam O quantum hoc reum quēpiā terrere possȝ·si nō haberet signum in bono·si non p signa quedam ɔsolationeȝ reciperet· Que naȝ inquies sunt illa·certe signum ꝓpiciatōis · vl' post pn̄iaȝ noticie approbationis signum·ymmo pign9 diuine dilectionis·signuȝ magni beneficij·signum regni celistis hereditarie possidēdi·que ꝑfecto signa cōsistunt in diuinis disciplinis et flagellis· Vis scire tu qui flagellaris q̄ȝ signum habeas diuine ꝓpiciationis· Audi psalmistam qui ait de9 tu ꝓpici9 fuisti eis et vlciscens in om̄es adinuentiones eoꝝ·Audi et apostolum ad corinthios scribentem· Ideo inquit·s·ꝓpter peccatū inter vos multi infirmi et imbecilles et dormiūt mlti·et subiungit·A domino corripimur vt nō cum hoc mundo damnemur·Audi quoq̄ȝ gregorium id egregie ɔfirmantem·Ideo inq̄t dn̄s hic quibusdam pcit vt in perpetuum feriat·Ideo autem hic ferit non pcendo vt ineternum parcat·h ille·Nec mirum·Siquidem deus non punit bis inidipsum· Vis rursum scire qui disciplinam recipis diuine vltionis q̄ȝ penitentiam tuam de9 approbet seu q̄ȝ ꝓ illam signum habeas noticie sue approbationis· Audi illū Amos

pro phetam in psona dominica ꝯpositum exprimente ·tm̄modo in-
quit vos ꝯgnoui ex omnib⁹ ꝯgregationib⁹ terre·Idcirco visitabo
sup vos om̄s inquitates vestras·Sȝ et si rursum scire desideres per
disciplinā dei et correctionē signū ymmo et pign⁹ diuine dilecti
onis te habere·ad hoc reuoces ad memoriam p sororē meam pri⁹
inducta et attendas etiā aliud dictū salomōis·Disciplinā inquit
domini fili mi ne abicias·ne deficias cū ab eo corripis·queȝ eniȝ
diligit de⁹ corripit·et quasi pater in filio ꝯplacȝ sibi·Ecce igitur
habes in correptione signum dilectionis·Sȝ et glosa in hoc diui-
ni amoris pign⁹ repromittit·Tanto inquit ergo min⁹ de flagello
quo castigamur murmurare debem⁹·quanto certius in eo paterne
dilectionis pign⁹ tenemus·Vn̄ ip̄e ait Ego quos amo arguo et ca
stigo·h glo·Rursum si vis scire ꝙ in disciplina seu flagellis diuīe
vltionis signum habeas desiderabile beneficij et salutis·Audi q̄d
machabeoꝝ libro dicit᷑·Multo tp̄e non sinere peccatorib⁹ ex sen
tentia agere·sȝ statim vltiones adhibere magni beneficij est indi-
cium·h ibi et vtiqȝ bene·Nōne em̄ medicinam cito adhibens vul-
nerato beneficiuȝ ei prestat·Fateri hoc necesse est·sȝ ecce quid ait
in loco egregi⁹ pater gregori⁹·Electi inquit quiqȝ timent·ne vl-
tio que suspendit᷑ in fine grauior seruet᷑·pena feriri paterna cor-
reptione desiderant·et dolorem vulneris salutis medicinā putāt
h ille·Deniqȝ vis scire qui disciplinaris ꝙ signum ex hoc habeas
hereditarie capiendi premium regni celestis·Audi itidē gregori-
um·Ne inquit queratis de verbere dum nescis que te maneant pre
mia in retributōe·Qui rursum de flagellatis loquens ait·nisi here
ditatem dn̄s dare disponeret·erudiri eos p violentiam nō curaret

XII·CONSIDERATIO·

Duodecima puella sic ait·Cur non gaudes de flagellis cele-
stis patris que si deessent tibi·nō esses vn⁹ de legitimis filijs
nec tibi p ꝯsequens deberetur hereditas illa magna et inestimabi
lis ipi⁹ patris celestis·Nonne ad hanc spectat vrbs beata iherusa
lem dicta pacis visio·que ꝯstruit᷑ in celis viuis ex lapidib⁹·cui⁹
porte nitent margaritis aditis patentib⁹ platee et muri eius ex au-
ro purissimo·Sȝ et turres iherusalem gemmis edificabunt᷑·Nonne
hac in ciuitate ꝯstituit pater filijs lucidissimas mansiones quas il-
le xp̄i miles sanct⁹ sebastian⁹ māsiōes sydereas appellauit·immo
ciuitas illa habitaculi·ciuitas regni syderei videt᷑ ipsis sydenb⁹
pauimentata·O vere degenerē qui hui⁹ hereditatis·huius ciuita
tis tam speciose et gloriose amore non rapitur·in qua dicti militis
immo et angelici voluminis testimoīo ita delicie et diuitie et gau
dia inchoantur vt finiri nō possīt·hec vero hereditas solis filijs
legitimis reseruatur·Sȝ qui filij legitimi capaces hereditatis dn̄i
Audi apostolū paulū raptum in padissum voluptatis vbi ei osten
sa est substantia hereditatis·Qui de filijs legitimis tanq̄ de veris

loquens heredib9. Domin9 inquit flagellat omnem filiu3 que3 recipit. Audi ibi apostoli glosatorem. i. quem receptur9 est in hereditatem eternam. adde omnem etiam vnicū qui sine omni peccato est. Si ergo except9 es a passione flagellorꝝ. except9 es a numero filiorꝝ. vnic9 ille de patris substantia nat9 equalis patri in forma dei verbum quo facta sunt omnia nō habebat vbi flagellaret᷑. ad hoc autem carne indut9 est vt sine flagello nō esset. qui ergo flagellat vnicū sine peccato. relinquet ad optiuum qui est cu3 peccato. Vnic9 sine peccato. non tñ sine flagello. exemplum nobis ꝓposuit in passionib9 suis. Attende ꝙ nō ait omnis qui flagellat᷑ filius est. ꝫ omnis fili9 flagellat᷑. Aliter em̄ null9 recipitur. et quia flagellat om̄em filium. ideo ꝑseuerate vsq3 in disciplina patienter ferendo vt debetis. q2 in hoc ꝙ disciplinā dat offert se deus tanꝙ filijs. i. patre3 se esse ostendit. ħ glosator. Subiungit aūt apostol9 ei9 ꝙ dixerat similitudinem in humanis. quis em̄ inquit fili9 quē non corripiat pater. ꝙ si extra disciplinam estis cuius ꝑticipes facti sunt om̄s. ergo adulteri et non filij estis. ħ apostol9. Audi igit᷑ rursum ip̄i9 apostoli glosatorem. Pater inquit dat disciplinā vt nō auferat misericordiam. cedit ꝯtumacē. vt reddat hereditatem. Si ꝓmissa patris bñ agnouisti. non timeas flagellari. ꝫ exheredítari Noli eē iniquo sensu et puerili vt dicas pl9 amat pater me9 fratrē meum cui ꝑmittit facere quidquid vult ꝙ me. q2 si me mouero cōtra ei9 iussionem flagella inuenio. poti9 gaude sub flagellis. q2 tibi seruatur hereditas. illis ad temp9 ꝑcit quos ineternum damnabit. Sequit᷑ sup verbū. Q2 si extra. quasi dicat vos filij state in disciplina. ꝙ si extra disciplina3 estis. cui9 discipline ꝑticipes facti sunt om̄s filij dei. ergo estis adulterini filij. et ñ legitimi. vł adulteri. i. dyaboli possessio et nō filij dei. ħ iterum glosator. Audi aūt et quendā alium loquentem ad ꝓpositum. disciplina inquit dei est arra dei data filijs adoptionis ꝙ sint heredes. coheredes aūt xp̄i vnde hm̄oi plaga dei seu ꝑcussio tanꝙ num9 existens de ꝑcussura diuine monete. est num9 dei. ergo nisi stet ꝑ hominem ꝯfirmatus est ꝯtract9 quo de9 ꝓ corde tuo spondet dare eternam hereditatē in celis. His omnib9 ꝯcordat egregium verbum gregorij ꝑ sororem meā ꝓxime recitatū.

Capitulum duodecimum ꝯtinens ꝯsolationes sup castigatiōe et punitione facta ꝓ culpa.

Vuodecimo post premissa ad sepedictam dominam cōsolatricem accessit et ali9 tristis de castigatōe et punitione ꝓ culpa ꝯquerendo. cui illa d̓ suis puellis. v. ꝯsolatrices satis ydoneas deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. Cur homo a deo tuo nō acceptas signum in bonum. s. op9 castigationis. qd̓ est vtiq3 signum ꝯsolatoriū

sui amoris. quippe ego ĩquit quos amo arguo et castigo. Sꝫ et pau lus ait. Noli negligere disciplinam dñi. neqꝫ fatigeris dum ab eo argueris. quẽ em̄ diligit deus castigat. hinc et thobias Benedico inquit te deꝰ israhel qꝛ tu castigasti me. Occurrit autem et auctori tas ex sermone magni ambrosij venerabili decretoꝝ volumine ca nonisata. Non inquit osculatur semꝑ pater filiuꝫ. ꝭ aliqñ castigat ergo qñ castigatur diligitur. tunc circa eum pietas exercetur. ha bet em̄ et amor plagas suas que dulciores sunt cum amarissime in feruntur. dulcior ẽ em̄ religiosa castigatio. ꝙ blãda remissio. Dul ciora sunt vulnera amici ꝙ voluntaria oscula inimici. Concordat et hijs magnꝰ pater Augustinꝰ Nõ omnis inquit qui ꝑcit amicus est. nec om̄is qui verberat inimicꝰ. meliora sunt em̄ vulnera amici ꝙ voluntaria oscula inimici. Meliꝰ est cũ seueritate diligere. ꝙ cũ leuitate decipere qui freneticum ligat. et qui letargicũ excitat am bobꝰ molestꝰ. ambos amat. quis nos potest ampliꝰ amare ꝙ deus et tamen fomentis leuibꝰ quibꝰ ꝯsolatur sepe mordacissimum me dicamentum tribulationis adiungit. ꝭ magnꝰ pater. Qui rursum alibi ad idem sic dicit. Molestꝰ est inquit medicꝰ furenti frenetico et pater indisciplinato filio ille ligãdo. ille cedendo. et ambo di ligendo. Si autem illos negligant et ꝑire ꝑmittant ista potiꝰ fla mansuetudo est crudelitas. ꝭ ille. Sꝫ quid. certe multum consola torium debet esse opꝰ tale tanꝙ dilectionis signuꝫ quo crudelitas declinatur.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. O homo nonne culpaꝫ recognoscis. dic secure recognosco. causamqꝫ adicias. qꝛ ꝓximum meum offẽ di immo dicas verius. quia offendi deuꝫ meum. fratrem meum ma trem sororem. et patrem. ꝭ enim multiplex potest esse hominis ad deum habitudo. Si igitur dixerunt fratres joseph parumꝑ castiga ti. merito ꝭ patimur. quia peccauimꝰ in fratrem nostruꝫ. quid iudi cabis de ceteris filijs hominũ. nunquid non et illi dicturi sunt qñ a deo ꝓ culpis suis castigantur. Merito hec patimur. quia pecca uimꝰ in deum nostruꝫ. cuius si perfecerimꝰ voluntatem et pater q̃ dem et mater soror et frater nobis esset. ipso hoc in euangelica hy storia asserente. Sꝫ quid. profecto experientia docet hoc ad ꝯsola tioneꝫ pertinere castigati ꝙ se ex culpa recognoscit merito castiga ri testante illo poeta qui dicebat. leuiter ex merito quidquid patia re memento. Sed egregius ille pater gregoriꝰ sub pulchra metha phora ad idem loquens. Tanto quis inquit patientius ferrum me dici tolerat quanto putridum esse conspicit quod secat. Idem quo qꝫ pater magis ad propositũ de consolatione pro culpa castigati alibi loquens. Facilis est inquit cõsolatio si inter flagella que pa timur. ad memoriam delicta reuocamus. atqꝫ hoc iam nõ flagella

Sed dona esse conspicimus·sique carnis delectatione peccamus· carnis dolore purgam9·h ille egregi9 pater·Sed quis in conside ratione donorum non reciperet consolationem·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·O homo nonne euentus ille prorsus cōso: latorius esse debet quo quis per malum aliquod quod modi: cum est in respectu a maximo malo supportatur· Certe fateri hoc necesse est·Sed profecto hoc contingit dum quis pro culpa casti: gatur debite seu punitur·Patet exemplariter proclo quodam atte stante·neq3 enim inquit corpore secari solum et vri malum sed lan guere sectione et vstione indigens· non ergo prouidencie remissio est·sed intensio nondum puniri a puniente recte· etenim vere hec maxima punitio i malo manere impunitū et siquis videre seipsu3 posset talem habitum habentem·tunc vtiq3 gemeret entem seipsu3 Hec ille proclus·qui hac verbi gratia satis innuit manentem in malo impunitum · tantam habere deformitatem interioris habi: tus q̧ gemeret seipsum esse· et potius vellet non esse q̄ se esse tali: ter deformatum · Sed et premisse sue comparationi supra neptis mee dicta ↄsonāt manifeste·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Nonne libenter velles crescere virtutum incrementis· Vellem forsan inquies·Vis ergo scire modum· Ecce natura docet te in plantis·Sicut em̄ planta quedam planta: ta secundum illum arestotilem non crescit·nisi parum sit contusa· Ita est et de quibusdam hominibus q̧ in altitudinem perfectionis non crescunt nisi tundantur vel contundantur moderate tunsione regularis discipline vel castigationis diuine quibus hic tundun: tur homines nunc in spe·et tande3 in re celestis habitationis·plā tati in domo domini in atrijs dom9 dei nostri· De quibus nimiru3 etiam sub methaphora lapidum canit sancta mater ecclesia· Tun sionib9 pressuris expoliti lapides suis coaptantur locis per manus artificis disponuntur permansuri sacris edificijs·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait·Nonne frater quandoq3 erras in via mo: rum·in via dei aut lento forsan gressu procedis in eadem· Si ergo ad modum iumenti flagellaris vt vtrumq3 corrigatur ·Vtiq3 bene tecum agitur·quomodo inquies ad modum iumenti· Ecce iu mentum percussum agnoscere videtur q̧ idcirco percutiatur·quia vel nimis lente p̧greditur· et ob hoc gressum accelerat· vel quia ad viam redire debeat a qua errabat·Absit autem a te frater q̧ mi nus intelligas q̄ iumētū·Intellige g° q̧ ido flagellaris ne stes in via·s3 celerius p̧grediaris queādmodū de quibusdā psalmista ait

multiplicate sunt infirmitates eoꝝ postea accelerauerūt. Nempe in via dei nō ꝓgredi regredi est. vt ait pater clareuallis. Sꝫ et di=gne acceleratur ad terminuꝫ qui est hois summuꝫ bonū. Rursuꝫ in tellige ꝙ ideo flagellaris. quia deuiꝰ erroꝛ te abduxit a via dei. a via solaris pulchritudinis. et ꝑ flagella reduceris. O felicia fla=gella que hoc operantᷣ. nam et via ad quā reducūt est vtiqꝫ felicis sima. Vie eiꝰ inquit salomon vie pulchre. et semite eiꝰ pacifice. Ni mirum eodem teste salomone. Via impioꝝ tenebꝛosa. nesciunt vbi coꝛruant. iustoꝛum autem semita quasi lux splendēs ꝓcedit et cre scit vsqꝫ ad ꝑfectum diem. Ibunt nanqꝫ de virtute in virtutem. Sꝫ quid habet pulchritudinis aut splendoꝛis ista via. vtiqꝫ plus ꝙ̄ si esset aurea vel ꝙ̄ si esset de solari materia. quippe ſꝫm magnū patrē Augustinum Varioꝛ est lux in spūalibꝰ ꝙ̄ in coꝛpalibus. Sed ecce dicit ille pꝛosper. Ad patriam vite de noctis valle vocati. Virtu=tum gradibus scandite lucis iter.

Capitulum tredecimum ꝯtinens ꝯsolationes suꝑ doloꝛe ꝯtriti=onis et vniuersaliter suꝑ penitentia.

Redecimo post pꝛemissa ad dn̄am ꝯsolatricem pꝛinci palem accessit et aliꝰ tristis ex eo ꝙ ei doloꝛ ꝯtritiōis et vniuersaliter penitentia incumbebat. petens ab ea ꝯsolationem sibi impendi. cui illa hac de causa de su is puellis sex ydoneas assignabat ad ipsum ꝯsolādū

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice si virtutem penitētie agnouisses mirarer satis si tibi amara foꝛet. et non potius ip̄am coꝛdiali=ter adamares. Quippe de virtute eiꝰ et actu sic scribit magnus pa=ter Augustinꝰ. Penitentia inquit languoꝛes sanat. lepꝛosos curat moꝛtuos suscitat. sanitatem auget. gratiam cōseruat. claudis gres=sum. cecis restituit visum. vitia fugat. virtutes exoꝛnat. menteꝫ mu nit et roboꝛat. h̄ dictꝰ pater. Sꝫ quid. Vis ne scire ꝙ penitentia lā guoꝛes sanat lepꝛosos curat. moꝛtuos suscitat. Ecce sanat languo=res quos peccata venialia faciunt dum recentiā ad spūalia opera perficienda et spiritꝰ pꝛomptitudinē sua multitudine tollunt. Cu=rat autem lepꝛosos quoꝝ maculas fedas et abhominabiles ac fe=toꝛem ꝯpꝛij spiritꝰ tanꝙ̄ malum anhelitū peccata moꝛtalia pꝛeser=tim foꝛis apparentia inducūt. Suscitat vero moꝛtuos a coꝛde qui a deo per peccata moꝛtalia pꝛesertiꝫ infamatoꝛia in coꝛdibꝰ homi num extincti sunt. ꝙ nec aliquid bone vite habere iudicantᷣ. Om̄s aūt istos ad statum ꝯtrarium ꝑ penitentiam veram posse restitui mi nime dubitatur. Nimirum vt ait magnꝰ ille archiantistes Ambꝛo=siꝰ. egressus malicie scilicꝫ ꝑ penitentiam virtutis operatur ingres sum eodem studio quo crimen excluditur innocentia copulatur. Audi autem quantū ad experientiam petrum illum Rauennatem.

Quis inquit in seculo peccauit enormius paulo·quis in religione grauiꝰ petro·illi tñ ꝑ penitentiā meruerunt assequi nō solum ministerium sed magisteriū sanctitatis· Vis vlteriꝰ scire ꝙ pñia sanitatem auget·gratiam oseruat·claudis gressuȝ·cecis restituit visuȝ vitia fugat·virtutes exornat·Ecce auget sanitatem·quo em̄ cōfert ad sobrietatem·eo sanitatem auget corporis addendo et sanitateȝ mentis qd̄ vł in ꝑte insinuat Ihesus filiꝰ syrach·Sanitas inquiut est anime et corpis sobriꝰ potꝰ·Gratiam aūt eo penitentia oseruat quo a lapsu in peccatum hoīem pseruat qd̄ ipam nō est dubiū opari·Sȝ quid est claudis gressum restituere nisi ꝙ ante penitētiaȝ sūt qui claudicant in duas ꝑtes·quemadmodū dicit salomō vult et ñ vult piger·nec tales rectos habent gressus dum ꝑ humoris deuotionis carentiā aridos habent pedes affectꝰ·quibꝰ per penitentiam humor deuotionis et calor diuini amoris restituitur·et ꝑ cōsequens gressus rectꝰ ꝓmouetur· Sȝ quid est restituere cecis visum nisi ꝙ ante penitentiam sunt qui tanꝙ ceci visu carent debite recognitionis sui reatꝰ·quibꝰ ipo facto dum vere penitēt est visus huiusmodi restitutꝰ·Quid est aūt per penitentiaȝ vitia fugare nisi ea ꝑ ipsam ꝓrsus excludere·Quid est per penitentiam v̄tutes exornare·nisi ipsas per penitentiam gratiam recupantē seu etiā augenteȝ valde ornare·Audi ihesum filiuȝ syrach Ornamentū inquit gratie acccipias et sequit᷑·ante verecundiaȝ scȝ ofessionis preibit gratia et ꝓ reuerentia accedet tibi bona gratia· Deniqȝ vis scire ꝙ penitentia mentem munit et roborat·Ecce ostat hoc penitentiā opari eo ꝙ in tanta hominis aīm ostituit securitate·ꝙ facit eum mortē que oīm terribiliuȝ finis est nō timere·Aīm quidē sic animat ꝙ paratum reddit hominem·et in carcerem et in mortem ire·De qua ꝓfecto animatione vna cū alijs penitentie laudibus loquens ille cyprianꝰ· O inquit penitentia omnia tu soluis·omīa aduersa tu mitigas·omnia otrita tu sonas·omnia despata tu animas· Omnia inquit tu soluis scȝ peccatoꝝ debita·omnia aduersa tu mitigas scȝ osideratione culparum eo leuiora quo ꝓpter eas sunt merito sustinēda·omnia cōtrita tu sanas scȝ corda per peccata vulnerata· et ob hoc cōtrita ·omnia desperata scȝ corda hominum desperantia pre peccatorum multitudine·tu animas salutis ꝓmissione·De hijs pūctis vltimis·Audi ysidorum· Penitentia inquit est medicamentuȝ vulneris·spes salutis·per quā peccatores saluantur· et per quā deus ad misericordiam prouocatur·

II·CONSIDERATIO

Ecunda puella sic ait·O hō cur est tibi penitentia desolationi et non potiꝰ osolatōni·Dices forte·quia aliqua mala annexa habet·Sȝ tu qui sic iudicas ꝑ hoc errare videris·ꝙ bona recompēsantia non attendis·Nā si hoc malū annexū hȝ penitētia ꝙ est amara dolorosa siue dura·malum huiuscemodi hoc pacto cōpensatur

quod quidem eterno bono facit adherere· quo nihil dulci9· nihil suaui9·nihil miti9·Hinc nanq3 solum bonum adhesionis qua otin git eterno bono adherere otra penitentie amaritudinem dolorem ac duriciem distingui reperit² illustri jeronimo sub quibusdam h° methaphoris innuente·Amaritudine3 iquit radicis dulcedo pomi compensat·pericula maris spes lucri delectat·dolorem medicine spes salutis mitigat·qui desiderat nucleum frangit nucem·pniam agat qui vult eterno adherere bono·h jeronim9·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·O homo cur grauis est tibi penitentia·Di ces forte q2 sentio penam corpis et laborem ·Si igitur vis q apud te cesset sensus hmoi osidera cū patre clareuallis ·q nō sunt odigne passiones hui9 tpis ad preteritam culpa3 que remittit²· sc3 penitentib9 nō ad presentis osolatōis gratiā·que immittitur· non ad futuram gloriā que pmittit²·Eleua igit² sensum tuum paramp ad gratiā internā et gloriam eternā·vel saltem ad culpā que remit tit² pfecti9 sentiendā·et grauamen pnie incipies quoddammodo non sentire testante predicto patre clareuallis·Qui inquit pfecte senserit on9 peccati et anime lesionem·aut pum sentiet aut ex toto non sentiet corporis penā·nec reputabit laborē quo peccata meru it deleri preterita et careri futura·h ille pater

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·O amice si tu dei ipsi9 habitudinē ad ho: minem vere penitentem agnosceres mix esse si tibi penitentiā agere graue esse·Si igit² vis scire que nā sit dei ad hominem peni: tentē habitudo·Audi magnu3 patrem Augustinū hac in re id qd nouerit referente3·Iusticia inqt de celo psperit tanq dei dñtis p: cam9 huic homi· q2 ipe sibi nō pepcit·Ignoscam9·q2 ipe agnoscit ouersus est ad penitendū peccatū suum·ouertar et ego ad liberan dum eū·h ille·S3 quid est ignoscere nisi quasi ampli9 non cogno: scere·Si igit² vis peccata tua diuine noticie quodāmodo subtrahe re·et ipox in deo obliuionē ad nō imputandū inducere ipe agno scas q peccaueris et deo ɔpicio libereris·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait· Cur grauis est tibi penitētia que vł one re caret vł on9 leuissimū h3·Vis hoc scire·Audi de onere pe: nitentie duos testes·Audi primo magnu3 patrē Augustinum· Hic nanq3 de onere pnie quasi in ipi9 psona sic dicit· jugum meū lene est et sarcina mea leuis·hec sarcina ñ est pond9 onerati· s3 ale sunt volatori·hñt em̄ et aues pennax suarum sarcinas·et dicim9 q por tant illas in terra·portant² ab illis incelum·Audi scdo et patrem clareuallis·Quid inquit leui9 onere qd nō solum non onerat· sed portat omnem cui portandum imponit² mirum op9 nature· Vnde grossescit materia·inde sarcina leuigat² · et quantū crescit in massa

tantum decrescit in pondere. Et ille.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Dic homo queso quid meli⁹ horum. vl' cū ꝯsciencia interi⁹ pturbata dolorem exteri⁹ nō sentire. vel breuem sentire dolorē exteri⁹ eterno gaudio esse pensatum. Estimo ꝙ scđm primo iudices preualere. Vis igit' id qđ quantū ad scđm innuit' intelligere verum esse. Audi quid recitet volumen venerabile decretoꝝ. Vere inq̄t penitens semꝑ dolet. et de dolore gaudet de peccatis. s. omissis cū occurrunt memorie vel habitualiter semper dolet. et de hoc etiā gaudet. Audi et psalmistā. Scđm inquit multitudinem doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝯsolationes tue letificauerunt animā meā. ꝯsolationes inquit pn̄tes scʒ interne vl' future et eterne in presenti sperate. Audi deniqʒ aptius ad ꝓpositum magni gregorii egregium testimoniū. Redemptor inquit noster momentaneos flet⁹ nostros eterno ꝯsolatur gaudio.

Capitulum decimūquartū ꝯtinens ꝯsolationes suꝑ pturitōne.

Quartodecimo post ꝑmissa ad sepedictā dn̄aʒ ꝯsolatricē principalē accessit et alia persona tristis petēs suꝑ imminente pturitione ꝯsolari. At illa eidem gratia ꝯsolatōis impēdende de suis puellis duas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O tu ꝑsona tristis cur tristaris rōne pturitionis. Forsitā inquies. qꝛ grauiter patior et visceribꝰ laceror Sʒ tu attende ꝙ ceteris pibꝰ meli⁹ est sic pati momentaneū dolorem ꝙ̄ sine dolore nō accipe ꝓlē. ꝑ ꝓlē nāqʒ euadi' maledictio sterilitatis. ꝑ ꝓlē vitat' ꝑditio hereditatis. ꝑ ꝓlem ꝯsequūt' parentes quotidianuʒ solaciū dissimile plurimis alijs solacijs hystrionicis per ꝓlem presertim masculinā mater si regina est ꝯsequitur gratiā regis et statum securitatis. ꝑ ꝓlem mater si mendica est ꝯsequitur sepe necessitatē sustentatōis.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. Cur ꝑsona tristaris cum pturis. Cur nō diuinis spes in ꝓmissis. Promittit nempe dn̄s sequelā gaudij cātim obliuionis toti⁹ pressure quā pateris. Mulier inquit cuʒ parit tristiciam habet qꝛ venit hora ei⁹. cum autem pepererit puerum. n̄ meminit pressure ꝓpter gaudium. qꝛ nat⁹ est hō in mundum. Accedit autem huic gaudio spes future ꝓbitatis ip̄i⁹ ꝓlis. spes futuri iuuaminis. siue in laboribꝰ mechanicis. siue mediātibꝰ beneficijs ecclesiasticis. siue qn̄ parentes sunt alti stat⁹ puta regalis vl' ꝯsimilis. spes future affinitatis ꝯsistēs i ꝯtrahēdis mr̄imonijs cū sibi paribꝰ vel maioribꝰ ad firmamētum vel exaltatōʒ status sui presentis.

Sed et spes accedere potest future sanctitatis ipi⁹ ꝓlis·que etiā si statim post baptismum moriatur sortem accipit in celo statim cū sanctis aliis·quippe in celo nemo locuȝ hȝ nisi sit sanctus·atqȝ iō mulier pariens quem ħ hȝ fructum vtiqȝ cū morit² post baptismuȝ habȝ in celo fidelem patronuȝ·materni doloris ɔſcium ad ibi red dendum equiualens qd̄ hic fieri nō p̄t ꝗuis eſſȝ debitum·

Capitulū quindecimum ɔtinēs ɔſolationes suꝑ occupationi= bus·

Vindecimo post premissa ad dominā ɔſolatriceȝ prin cipalem accessit et ali⁹ tristis de suis occupationib⁹ ɔquerendo·cui illa de suis puellis duas ad cōsolan= dum eum valde ydoneas assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·Aduertas hō ꝙ quantuȝ vnum ɔtrarioꝛuȝ bono hominis magis ɔtrariat² tanto eidem reliquum magis ɔueniens inuenitur·Sed quid·Nonne occupatōni ɔtrariuȝ est oti um·qd̄ bono hominis miro mō ɔtrariatur· Certe si hoc agnoscere velis et diligenti ɔſideratōe perpendere·certas inuenies ꝓbatio= nes siue ɔiecturas ꝙ otium bono hominis intantum ɔtrariatur ꝙ ipsum non sine periculo temptationib⁹ exponit dyaboli vitioꝛum aggregationi seu coꝛruptioni·virtutum amissioni et demuȝ eterne damnatōni· Vis scire ꝙ exponit tēptationib⁹ dyaboli·Ecce oti= um locum dyabolo preparat·qꝛ hō otiosus est q̄i puluinar dyabo li·et ollam tepidā libenter musce insidēt que feruētē fugiūt·Sane ꝙ temptationib⁹ pateat hō otiosus·patȝ ex eo qd̄ legitur in patrū collationib⁹ ꝙ monachum opanteȝ vn⁹ demon pulsat·ociosuȝ v̄o innumeri·Est em̄ hō otiosus q̄si vrbs sine muroꝝ ambitu ·et quasi signum ad sagittam·hinc pater clareuallis·Oīm inquit temptati= onum sentina est otiū·Sȝ et de temptationib⁹ dyaboli aīas irretiē tib⁹ Audi papalē epistolā·Otiositas inquit et voluptas arma sūt hostis antiqui·ad miseras aīmas capiendas·Quapꝛopter ad ɔtra= rium hoꝛtatur te insignis jeronim⁹· Semp inquit aliq̄d opis faci to·vt te dyabol⁹ inueniat occupatū·non em̄ facile capitur a dya= bulo qui bono vacat exercitio· Vis aūt scire ꝙ otiuȝ exponat ho mineȝ vitioꝝ aggregationi seu coꝛruptioni·discas h° p simile·nā aq̄ coꝛrumpi² quiete·et ferꝛū ɔtrabit rubiginem ·Vis vlteri⁹ scire ꝙ otiū exponat hoīem v̄tutū amissioni·Audi rursum insignem jero nimū·Nihil inq̄t in sancto ꝓpoīto otio deteri⁹ est qd̄ nō soluȝ acq̄ rit noua ſȝ etiam pata ɔſumit·sancte viuendi ratio ꝓcessu gaudet et crescit·cessatione torpescit·quotidianis ac recentib⁹ v̄tutum in crementis instaurāda mens est et viuendi habit⁹ nō de transacto ſȝ de reliquo metiend⁹· Deniqȝ vis simul scire·ꝙ otium exponat hoīeȝ v̄tutū amissiōi et demū eterne dānatōi·Audi ꝑrem clareualꝪ

Ociositas inquit est mater nugaꝝ·nouerca oīm virtutum· ipsa em̄ est que virū fortem fortissime precipitat in reatum·Facit em̄ suffocare virtutem·nutrire supbiam·et viam ostruere ad gehennam·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·Cur homo occupatōes refugis· Dices forte quia sunt laboriose·Sed cur labores declinare satagis Dices forte qꝛ mihi sunt graues·Sed ōtra hec preter ea que p sororem meam supra declarantur·Audi ōsilium patris clareuallis· Subito inquit ꝓcedendum de vmbra ad solem· de otio ad laborē graue cernitur oē qd incipit·Si tamen ab hijs dissuescere·ab illa se paulisper assuescere ceperit·vsus tollit difficultatem·inuenit qꝫ facile esse qd impossibile ante putauit·H ille pater·

Capitulum decimumsextum ōtinens ōsolationes super cure aīarū impositōne siue sup onere prelatōis imposito hōi inuolūtario

Sextodecimo post premissa ad ōsolatricem accessit etiā ali9 tristis quem cura animarum imposita et on9 p̄lationis inquietabant petens ōsolari cui illa huius rei gratia de suis puellis tres adiunxit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·O homo cur attendis ad cure inquietudinem seu ad incommodū trāsitorij laboris et non magis ad maiorē requiem·q̄ ex p̄latōe sperāda est eterne beatitudinis· Vis scire q̄ maior sit speranda·Audi v̄bum magni p̄ris aug· decretoꝝ volumie recitatū·Nihil est inq̄t in hac vita et maxime hoc tp̄e difficili9 laboriosi9 et p̄iculosi9 ep̄i aut p̄sbiteri officio·ſꝫ apud deū nichil beati9·si eo modo militet² quo noster impator iubet·Dices forte nō refugerem laborem·ſꝫ periculū qd iste pater innuit anxi9 formido·Profecto ita dicens nō erras omī quacunqꝫ· ſꝫ tamen est qd pactum reformat qd tam in laborib9 q̄ etiā in p̄iculis tuum adiuuat impfectum·Nunq̄ legisti angelis suis de9 mandauit de te vt custodiant te in omnib9 vijs tuis·In manibus portabunt te·ne forte offendas ad lapidem pedem tuū·Sup aspidem et basiliscum ambulabis·et oculcabis leonem et draconem·Dictū est ita per lapidem duros·p bestias aūt predictas audaces feroces et vniuersaliter bestiales subditos·nonnunq̄ venenū puersi iudicij et detractionis in p̄latum effundētes designādo·q̄les non abhorrere hōi bone ōscientie gr̄a dilectionis ꝓximi·docet pater clareuallis·Nihil inq̄t formidet cum tali ōscientia cuꝫ sancto job frater fieri draconū·et soci9 strucionū·Sꝫ et cui p̄missa de angeloꝝ custodia sunt dicta ptꝫ ex p̄cedētib9·Dicta siq̄dē sūt ei q̄ dixit vt p̄mittit²· Tu es dn̄e spes mea altissimū posuisti refugiū tuū·Si itaqꝫ sperantē in dn̄o atqꝫ apud ipsum refugij locum altissimum fiducialiter querentem

custodit a piculis angelorum custodia. non est ambigendum quin excellentiores angeli prelatis. non solum p se sz et pter subditos deputati. hoc nutu dei poti9 operent'.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O amice si de reb9 extrinsecis preciosis gaudent homines. quanto magis gaudenduz est homini de se ipso si fuerit preciosus. Hoc autem laudis adiectiuum pre alijs sta tib9 oseq poteris. si tu ipe pastor fueris fructuosus. Audi prez clareuallis. q plurimis annis boni pastoris funct9 est officio. Si inqt reb9 raritas precium facit. nil in ecclesia preciosius. nil optabili9 est bono vtiliqz pastore. Nempe rara auis est ista iuxta illd. Rara auis in terris nigra similima cygno. h ille. Sz tu forsan dices. Credo quidem vtilem pastorem pciosum esse et optabilem. sz iam exp̄ssa raritas terret. nec me inutilem seruum presumere sinit. q valeaz talis esse. O amice non sis adeo pusillanimis. vnā tantū causaz habes ita cogitandi. que ē ppie oditionis infirmitas. cui ñ est vllatenus initendū. Sz due vel plures sunt cause alie q vni preualent. videlicet orationes et necessitas subditorum et puidentia circa salutem eorum. cui si te fiducialiter omendaueris. nec subire humiliter ñ assumptum. sz iniunctum pastorale officium presumptionis erit. sz poti9 sancte spei. Demum in hac pte ofidas de obedientia que maxime est virtutis.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O frater cur curam refugis pastoralez. forsan inquies. qz nimium distractiua est. Sz hoc te non otristet cum sint plurima distractionem excusantia atqz distractum seu cura hmoi pressum magnifice osolantia. que nonnullis sororibus meis inferius etiaz pro tua consolatione locuturis duxi relinquenda Ad presens autem p consolatione audias ipius gregorij pastoris gregis dominici egregium verbum. Cur tpe dominice natiuitatis angel9 pastorib9 apparuerit. iposqz claritas dei circūfulserit rationem mistica declarantis. Mistice inquit q vigilātib9 pastorib9 angel9 apparet. eosqz dei claritas circumfulsit hoc est q illi p̄ ceteris deum videre sublime merentur qui fidelib9 gregib9 p̄esse sollicite sciunt. dumqz ipi pie super gregem vigilant. diuina super eos gratia largi9 chorusçat. Hec ille egregi9. et ecce dicit. Qui fidelibus gregib9 preesse sollicite sciunt. illi deum videre sublime merētur pre ceteris. qui scz forsan abstractionē inordinate diligunt. et que sua sunt querunt. nec pter pximi necessitatem distractionem tolerando abnegant semetipsos. quib9 pastores solliciti i sublimi tandem diuinitatis visione preferuntur. Diuina etiam grā in pñti sup eos non tm̄ large p se. sz p hijs etiā quorum curam deuoti9 gerunt largi9 chorusçante. Nec istud Bede venerabili otradicit in psona xpi dñi. Nolo gustum speculatiue suauitatis quā maxime in sanctis meis diligo sperātib9 in ptectione alarum mearum inebriatis

ab vbertate dom9 mee·ſicut laborioſe vſum actionis finiri·ſ3 per morte3 ſublimi9 me apparente pfici·Hoc beda venerabilis qd ne quaq̄ premiſſe gregoriane ſententie reputes obuiare·ſ3 id ſane in= telligas dictu3 de ſanctis ſuis·i·de ſanctis xpi qui nō ſibiipis· ſ3 ipi xpo et ei9 menbris ſaltem quantum ad preparatione3 animi ſa tagunt eſſe ſancti·quoꝝ ſanctitas non eſt illa de qua dicit jeroni= mus·Sācta ruſticitas ſibi ſoli pdeſt·ſ3 ſanctitas illa que in paulo optabat anathema eſſe a xpo p fratribus ſuis·ſ·edificandis et in= ſtruendis in ſanctitate et iuſticia cora3 ipſo chriſto·

Capitulum decimumſeptimum otinens oſolationes ſup onere prouiſiōis incumbentis et pcurationis·

Ecimoſeptimo poſt pmiſſa ad dominā oſolatricem pri cipalem acceſſit et alius triſtis grauat9 onere puiſio nis ſeu officio pcurationis· cui ipa dña p oſolatiōe impendenda de ſuis puellis duas ydoneas deputau^t

I·CONSIDERATIO·

Prima puella ſic ait·O frater qui onere puiſionis tibi incum= bentis grauaris attendas·ꝙ illoru3 quoꝝ es puiſor plurimi magis te grauant ·Ex hijs nanq3 ſunt quidā vt prelati qui pugna re habēt otra ſubditos vitioſos·otra diſcolos et rebelles· Ex hijs ſunt et alij vt doctores qui non ſine maximo labore preuio noctur no ſtudio et vigilijs pugnare habent·vel in ſcolis otra errores cō traq3 garrulos et ſubtiles achillepcis argumentis·Ex hijs ſunt a= lij vt oſeſſionum audientie dediti·qui pugnare habent cōtra vitia de cordib9 ſibi oſitentium extirpanda·Ex hijs ſunt alij vt predica tores qui nocte celi pluſtrant lumina·et die terris dant verbi ſe= mina·et qui demones hominum temptatores fugare hn̄t de cordi= bus auditoꝝ·quib9 non eſt colluctatio tm̄ aduerſus carne3 et ſan guinem·ſ3 aduerſus principes et ptātes·aduerſus mundi rectores tenebraꝝ haꝝ·otra ſpūalia nequitie ſtantes ſuccincti· lumbos ſu os in veritate induti lorica iuſticie·et in omnib9 ſumentes ſcutum fidei in quo poſſint omīa tela nequiſſimi ignea extinguere· Deniq3 ex hijs ſunt et alij vt deuoti oratores et otemplatiui· et ſpeciali= ter monachi ſeu religioſi qui impugnant^r a demonib9 et exercita= tos hn̄t inimicos·otra quoꝝ temptationes hn̄t pugnare·et eorum inſidioſis nequitijs repugnare·Quā putas igitur mercedem habe= bunt hij om̄s·ſiue quanta3·Profecto magnā ꝑſus et ineſtimabilē S3 quid de horum prouiſoribus ·profecto puto ꝙ et illi tanta3 ex eo quidem ꝙ cure prouiſionis predictorum ſuper ſe ſarcinas ſuſce perunt atq3 eas in humeris ſuis portant quemadmodum hoc figu raliter ſancitum videtur· equa illa lege qua ſtrennuus pugnator

ille dauid iuste decreuit q descendentium ad prelium et remanen
tium ad sarcinas portio equaretur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nonne o amice vel quandoq3 hanc phy
lonis doctissimi sententiaz audiuisti bonorum laborum glorio-
sus est fructus. quanto magis bonorum pariter et multorum. Sz quid.
Profecto cuiusq3 prouisoris aliorum presertim bonorum virorum qui bo-
nis arboribus operati nesciunt nisi facere bonos fructus labores n
solum sunt boni. sz et multi quorum nimirum labores quos prouisor
promouet non tam sunt ipsorum q ipsius prouisoris. Ipse nanq3 non so
lum in se sed etiam laborat in illis quemadmoduz potest intelligi
textus apostoli dicentis ad thymotheum. In omnibus labora. Quanti igi
tur putas poteris esse meriti qui prouisor es aliorum. tu cuius fructus
in gloria est. nedum gloriosus. sed et copiosus. o quanta et q sua-
uis esse poterit fruitio tua dum qd singulis est p partes diuisum tu
um esse poterit p aggregatioez quasi totum omnium bonorum aggrega
tione pfectum. Tu forte prouisus ab alio esses in merito et premio.
quasi singularis. Prouisor autem aliorum deuotus exns esse poteris
quasi vniuersalis et generalis. et nonne melius hoc est in consecu-
tione finalis tue ac perpetue sortis. q carere in hoc mundo breui
tempore sollicitudine prouisionis.

Capitulu3. decimumoctauu contines osolationes sup incommo
do arte celle vel domus siue sup angustia carceris reclusorij vel al
terius loci.

Decimooctauo post premissa ad sepedictam dominam
osolatricem accessit et alius tristis sup premissi capitu-
li materia petens osolari. at illa ei huius rei gratia de
suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice plura ee scito ydonea testimonia
atq3 saluberrima documenta ad tuam osolationem spectantia
per neptes meas inferius recitanda. Sed et quo ad presens etia no
ueris ostrictionem habitaculi putileз tibi fore. Ad quid forsan in
quies. Profecto tam ad recolligendum vtiliter semina morum mora
lium principiorum homini naturaliter insitorum. q ad habendum se-
curum ioci solacium. Vis scire primum. Discas hoc exemplo. Nan
q3 quemadmodum arbor naturalis vt fructificet hyemis frigore
ostringente indiget. ad humoris seminalis aggregatoez. Ita homo
moralis arbor existes indiget frequentius stricto habitaculo. cuius
constrictionem nata est sequi quedam animi recollectio ad semina
morum. i. ad moralia virtutum principia vtiliter. ad salubrem fru-
ctum bonorum operum oclusionibus practicis aggreganda. Porro si
et scdm scire velis quomodo scз strictum habitaculum ofert non-
nunq ad securum ioci solaciuз. Audi valeriuз ex institutione apprclinis

aientem. plus probari securitate ridens tugurium. q̄ tristem curis et sollicitudinibꝰ aulam. Dicit quoqꝫ valeriꝰ maximꝰ humile tugurium virtutes recipit. qđ et ipse ioco virtuoso patientissimi dyogenis ostendit. Dyogenes em̄ inquit cum torqueretur in dolio se domum volubilem habere iocabatur. et se cum temporibꝰ omutātem. frigore enim os dolij vertebat in meridiez. estate ad septentrionem. et vbicunqꝫ se sol inclinauerat dyogenis simul pretorium vertebatur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Scito fr̄ q̄ distractio quā spaciosa hitationum loca operantur nonnunq̄ virtutes euacuat. econtra artum habitaculum quo se frequentantium excludit turbas hominū eo virtutum multitudinem ad se inuitat. quarum ingressum artitudo non impedit. sed magis ad eam mentem recolligendo disponit Hinc est q̄ valerius ille maximꝰ vt pretactum est. Humile inquit tugurium virtutes recipit. angustꝰ locus magnaruꝫ virtutum turbam capit. Sed que est hac in re attendenda diuersitas. Nonne nō mediocriter meliꝰ est associari turba virtutum q̄ hominum. Scias non de virtutum. sed de hominum multitudine dictum esse. multitudo mente confusa est. et vbi multitudo ibi confusio.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O frater si quid tibi eligenduꝫ sit dubitas attendas donminum virtutum qui tenera in etate in qua tamē quid optimuꝫ esset nouit non in pallacio spacioso. sed humilimi et despectissimi loci angustia reclinari preelegit. Audi Bedam venerabilem verbum illud euangelicum de celestis pueri matre dictuꝫ reclinauit eū ī presepio exponenteꝫ. Duri inquit presepis angustia continetur. cui celum sedes est. Sed et grecus quidam eorundem occasione verborum sic dicit. O admirabilem coartationem et peregrinationem quā subijt qui continet celū. Ab inicio captat penuriam et eam in seipso decorat.

Capitulum decimumnonum continens consolationes sup incommodo peregrinationis vel exilij.

Decimonono post premissa ad dominam consolatricem supradictam accessit et alius tristis conquerens de incommodo exilij et peregrinationis cui ipsa pro consolatione de suis puellis quatuor assignauit.

I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. O amice quomodo status ille te contristat quem deus ipse suadet. Est ne seductor deus. Absit hoc enim nephas est cogitare. Sed cogitandum est potius q̄ bonum quoddam absconditum in peregrinatione latet quod ad commodum hominis pertinet. Vis scire q̄ deus statū peregrinationis suadet. Audi vocē eiꝰ ad abhrā. Egredere inq̄t de terra tua et de cognatōne

tua et de domo patris tui et veni in terram quam monstrauero tibi
Audi quoqꝫ eandem vocem ad ysaac·Quiesce inquit in terra quaꝫ
dixero tibi et peregrinare in ea·Vis scire bonum quod inde sequit'
ad commodū hominis attinens·attende ꝙ verbis ysaac dictis sub
iunxit deus·eroqꝫ tecum et benedicam tibi·Sed et post verba di=
cta abbrae·Benedicam inquit tibi et magnificabo nomen tuum·
Sed quid·Nonne dei associatō·ero inquit tecum·Sꝫ et benedictio
ipsa diuina et nominis magnificatio repromissa·pacem cordis et
consolationem·ac per consequens commodum hominis vel inter=
num magnifice operatur nec vllam magis ꝓportionem magnitu=
dinis habet incommodum peregrinationis exterius ad pacem cor=
dis et commodum interius ꝙ habeat ad totum mare incidens ei
nimbus·

II·CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait·O frater de exilio per neptes meas di=
cta superius te possent in proposito plurimum consolari· Sed
forsan nihilominus ideo times peregrinationis incommodum· qꝛ
in necessarijs deficere times·Absit autē hoc a te·sed iacta cogita
tum tuum in domino precipue ī peregrinatōne·et ipse te enutriet·
Quid ni dixerim te enutriet·Quippe ipse amabit te presertim pere=
grinantem non a domino·sed ad dominum ad ciuitatem sanctam
non modo ad sanctorum limina·sed lumina et numina et ad ipsuꝫ
sanctumsanctorum·Nec est impotens in valle miserie vel in qua=
cunqꝫ eius parte te nutrire·tibi de necessarijs prouidere Audi de
hoc deo mandante loquentem in deutronomio· Peregrino inquit
qui intra portas tuas est·da vt comedat·Si ergo sic deus manda=
uit de te in tempore peregrinationis tue·confidas ꝙ te non dese=
ret·sed siue per se siue per alios·pascet pariter et vestiet te· Audi
itidem eodem in libro loquentem·Deus inquit magnus et potens
et terribilis amat peregrinum·et dat ei victum et vestitum·et vos
ergo amate peregrinos·quia et ipsi fuistis aduene in terra egipti·
Ecce quomodo amabat eum deus scꝫ peregrinum quem et per ali=
os amari mandat·Vtiqꝫ per effectum qualem et ipse amorem ha=
bet ad ipsum dans ei victum et vestitum·Sane parum esset hoc in=
telligere scdm corpus tm̄ de exteriori cum plus deꝰ amet animas
que indigent interiori victu scilicet verbi a deo inspirati et vestitu
vario multiplicis habitꝰ virtuosi·quo mō ꝫm animas pricipaliter
suadet apostolꝰ·induite inquit vos sicut electi dei sancti et dile=
cti viscera misericordie benignitatem·humilitatem modestiā· pati
entiam·et hoc quantum ad inferiores vestes·ſꝫ quantum ad supe=
riorem purpuream subiungit· sup omnia aūt hec caritatem habe=
te·hijs habitibꝰ suadet vt induantur·et ꝙuis ꝫm aīas principali
ter nō tamen solis aīabus·ſꝫ hoibꝰ loquens ait· Induite vos sicut
sancti et dilecti·Nimirum omnis habitꝰ anime est etiam corporis
ipā saltē anima mediāte·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·O karissime nonne scire se a deo amari digne omẽ inconmmodũ in hoc mundo superat pegrini·Digne certe ꝓsus·Sꝫ quid·profecto ꝙ soror mea pri⁹ asseruit· deum scꝫ amare peregrinum·hoc rursum et scripture indicant·Nunc quideꝫ per effectum quem asserunt affectuose cõparationis ·nunc ꝑ effectum ocesse iocunditatis in loco pegrinationis·nunc deniqꝫ ꝑ effectum amorose assimulatõnis·Vis scire de effectu affectuose cõparationis·Audi illum phylonem doctissimum qui de quibusdam deo loquens dicit sic·Vt dignam perciperent pegrinationem puerorum dei que tibi omni carior est terra·Vis scire de effectu studiose recõmendationis·Audi quid domin⁹ ꝑ moysen populo sit locutus· Peregrino inquit molestus non eris· scitis enim aduenaruꝫ animas supple desolatas·quia et ipsi peregrini fuistis in terra egipti·Vis scire de effectu ocesse iocunditatis in loco peregrinationis·Audi psalmistam·Cantabiles inquit mihi erant iustificationes tue ĩ loco peregrinationis mee·Vis deniqꝫ scire de effectu amorose assimulationis·Audi quid ad eum cleophas dixerit· Tu inquit solus peregrinus es in iherusalem et non cognouisti que facta sunt in illa hijs dieb⁹·ipse etiam mox puulus nat⁹ tanꝙ peregrin⁹·paruul⁹ nedum de celo venit·sed et de bethleem vltra vna cum matre sua ꝑ suum nutricium ioseph duct⁹ est in egiptũ manẽs ibi vsqꝫ ad obitum herodis qui eum perdere cupiebat· Sꝫ et pluries·nonnullis christ⁹ legitur apparuisse in specie peregrini·Haut dubium igitur q̃n de⁹ singulari amore dilexerit pegrinos·cum similitudo causa sit vel effect⁹ dilectionis seu amoris·nam et omẽ animal diligit sibi simile·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait· O amice nõne docet te scriptura ꝙ nedũ filijs hoĩm·sed et filiab⁹ peregrinatio diuino nutu persuadetur·cuius incommodum ꝑsuasionis medio ɔpensatur·ymmo veraciter superatur·Vis hoc scire si vna sis de filiab⁹ hominuꝫ·Discas hoc ex psalmis quos quandoqꝫ forte ruminasti et attendas verba diuino tibi nutu per psalmistam dicta·Audi inquit filia et vide et inclina aurem tuam·et obliuiscere populum tuum·et donum p̃ris tui·et ɔcupiscet rex decorem tuuꝫ·Sꝫ quid·Nonne obliuisci populum suum et domum patris sui est act⁹ peregrinantis sequentis nõ solum gressu corporis·sed et animi vocem illam domini ad abbraꝫ Egredere de terra tua et de ɔgnatione tua· et de domo patris tui ꝛc·obliuiscere igitur filia et tu populum tuum et domuꝫ patris tui et attendas medium ꝑ q̃d hoc tibi ꝑsuadetur·psalmista subiungente·et cõcupiscet rex decorem tuum· O qualem vel quantum·Certe ꝓsus magnum vel maximũ·Reges nimiruꝫ p̃sertim magni vł magnis assueti pua non ponderant·Decor ergo queꝫ rex magn⁹ dñs

et rex magnus super omnes deos concupiscit· non potest esse par=
uus· Dices forte quo pacto ex filie huiusmodi peregrinatione se=
quitur decor ille· Profecto ex memoria populi sui et dom9 patris
sui quedam ei videtur adherere affectō· immo verius infectio spi=
ritualis decoris non mediocriter exclusiua· ad quem decorem vi=
detur econtra dicta peregrinatio predictorum obliuionem cau=
sans· ac per consequens infectionem remouens nec propter transi
tum celerem facile similē contrahens esse dispositiua· Presertim fi
lia aurem suam inclinante et audiente ac vidente interius quid
loquatur in ea dominus deus· qui interius non persuadet nisi pul
chra et decora· Vnde talis propter peregrinatōnis sue gressum de
coris et pulchritudinis vel dispositiue causatiuum meretur audi=
re illud sponsi canticum· q̄ pulcri sunt gressus tui in calceamentis
filia principis· talis fuit illa hautdubium quam ihesus eternus a=
mor dilexit plurimum· que vna cum martha sorore sua de magda=
lo et bethania per impetuosum mare marsiliam vsq3 peruenit et
fortitudinem virilis animi sua in hac peregrinatione ostendit de
qua ob hoc legitur· Mulierem fortem quis inueniet pcul et de vl=
timis finibus precium eius id est premiu3 tam remote vsq3 ad par
tes occidentales peregrinationis· et sequitur fortitudo et decor
indumentum eius et ridebit in die nouissimo·

Capitulum vicesimum otinens osolationes super ppie domus
seu hospitij carentia·

Icesimo post premissa ad dominam consolatricem an=
tedictam accessit et alius tristis propter proprie ha=
bitationis carentiam desolatus et petens consolari·
cui illa hac de causa de suis puellis tres satis pdone
as deputauit·

I· CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O amice si imparator vel rex aliquis ma=
ximus propriam domum non haberet· tunc reuera stultum es
set reprehensioneq3 dignū pauperem seruum presertim in terra pe
regrinationis transitorie de proprij hospitij carentia querulari· S3
quid· Nunquid ille vnus mundi princeps rex regum· et dominus
dominantium in terra qua a celo secundum carnem peregrinatus
est in hoc mūdo proprium aliquod possedit hospitium· Certe non·
quod per suum euangelium met testatur· Vulpes inquit foueas
habent· et volucres celi nidos· filius autem hominis non habet
vbi caput reclinet· hoc autem dicit testante beda venerabili quasi
diceret et adiceret· cum tante sim paupertatis vt nec hospitiolum
quidē hēa3 et n̄ meo vtar tecto· Quocirca audi et johānē os aureū

Aspice inquit qualiter pauptatē quā dominꝰ docuerat per opa demonstrat·nō erat ei mensa·non candelabrū·non domꝰ nec quicq̄ aliud talium·h ille·Sit ergo et tibi solatium habere dicte tue carentie socium talem et tm̄·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·O mi frater si nosses domum aliā tibi in celis preparatam que et qualis esset penitꝰ vilipenderes et p nihilo reputares·sed et digne cōtemneres domum habere ppriam hic in terris·Nonne legisti apostolum·Scimus inquit qm̄ si terrestris domꝰ nostra huiꝰ habitationis dissoluatur q edificationem ex deo habemꝰ·domum non manufactam·sed eternā in celis·Sz forsan inquies·que·qualis·quanta·Ecce si que sit quantum ad substantiā scire velis·pfecto mansio est de substātia celi empirei cuilibet non indigno disposita ab eterno·Si scire velis quantitatem Ecce si quelibz stella visu notabilis paucissimis forte exceptis maior dicitur tota terra·et si cum hoc celum empireum quanto stellato celo est altiꝰ·tanto sit et maiꝰ seu latius·et p ꝯsequens omnium corporum maximum vt hinc dictum sit pphetice·O israhel q̄ magna est domus dei·non est arbitrandum cuiusq̄ mansionem in domo illa dei tam magna constitutam puam esse optere·Si vero qualitatem scire desideres·Ecce gloriosus ille miles sanctꝰ sebastiāꝰ mansiones possidendas in celis vocat p methaphorā sydereas mā siones·Ecclesia vero cantu suo dulcisono vocat eas mansiones lucidissimas·in circuitu inquit tuo domine lumen est qd nunq̄ deficiet vbi ꝯstituisti lucidissimas mansiones ibi requiescunt sanctorum anime·Domꝰ etiam dei magna hijs mansionibꝰ distincta nō vt domꝰ quedā ezechie sed vt regis totiꝰ celestis jerarchie·domꝰ est aromatum·cuiꝰ qualitas est resultans ex odore sanctoꝝ·cū ecclesia cantet teste aquinensi q odor suauissimus erunt corpora sanctorum·Est etiam mansio letantium de qua psalmista ait·sicut letā tium oīm habitatō est in te scz pter vocalem cantum·In ciuitate nanqz domini clare sonāt iugiter organa sanctorum·Audi gregorium hac in re egregie locutum·In illa inquit eterna patria cum iustorum mens in exultatione rapitur·lingua in canticū laudis eleuatur·O vere degenerem qui hijs domꝰ dei qualitatibꝰ et gratissimis accidentibꝰ non rapitur·qui non dicit vel in corde cum psalmista·domine dilexi decorem domꝰ tue·aut qui non dicit·vnā petij a domino hanc requiram vt inhabitem in domo domini omībꝰ diebꝰ vite mee·Sed dices forte quonam modo mansionem in hac domo consequi potero·Ecce pfecto correspondendum esse reor et cooperandum ipsi redemptori nostro in mundū nato vt scz quemadmodum de ipso beda ait venerabilis qui ad dexteram patris sedet in diuersorio loco eget·Ita et nos eiꝰ nos carentie ꝯformādo

domo propria vel hospitio hic libenter velimus egere vt in domo patris sui nobis per eum preparentur dicte mansiones lucidissime pariter et iocundissime.

III. CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait. O amice si per premissa nondum tua cessauit tristicia peregrinationis tue tempore. consilium sequere illustris jeronimi vt si velut in heremo corporali cares hospitio si hoc terret. paradisum mente deambules quo pacto cum mala que nos hic premunt ad deuz ire et que sursum sunt querere nos cōpellunt. perambulandi tibi datur occasio celestes illas officinas et vtrunqz etiam modo hoc in tpe per sancte spei certitudinem spiritui tuo de hospitio prouidendi. vt quod tandem habebit in re interim se in illo recipiat in spe sancta. ad min⁹ spe gaudendo. quod quidem iusta in libra ponderatum videtur corporali hospitio preualere. Deniqz sapientia edificauit sibi domum scilicet ipsam mundam animam que sedes est sapientie secundum patrem clareuallis Itaqz hac indigentia ꝓprie domus exterioris te ad interiorem conuertendo atqz excellētiorem. dicas cum philone doctissimo. Intrās in domum meam scilicet domum cordis conquiescam cum illa id est cum ipsa sapientia. non enim habet amaritudinem conuersatio illius nec tedium conuictus illius. sed leticiam et gaudium. et ita videbis multipliciter ꝙ recompensatio est possibilis proprij hospitij corporalis.

Capitulum vicesimumprimum continens consolationes super incommodo in defectu lecti vel cussini consistente

Icesimoprimo post premissa. ad dominam consolatricem illustrissimam accessit et alius tristis propter defectum lecti et cussinorum desolatus petensqz consolari. cui illa mox de suis puellis duas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice tu nescis de quo querularis. vtinam te non sic grauares querelis. Num soli stipati lectis vel cussinis possunt dormire aut suo languori consulere. Absit quippe non dixit sponsa amore languens fulcite me cussinis qui arte comparantur. sed fulcite inquit me floribus. que natura preparat. Sed et de somno si vis scire ac de consimilibus. Audi boetianam illam consolatricem. Eelix inquit nimium prior etas. Eacili que sera solebat. jeiunia soluere glande. Non bachica munera norat. Somnos dabat herba salubres. Potūqz lubricus amnis. Vmbras altissima pinus. Vtinam modo redirent. In mores tempora priscos. Hec illa que prorsus existens sapiens si etatem in qua ista erant felicem nimium fuisse affirmat. si et temporum eorundem reditum exoptat.

restat profecto ut moderna tempora cum suis cōmodis arte atq; sollicitudine nimia comparatis propter effect⁹ suos malos quos inducunt infelicia sint censenda. hinc nanq; refert et illustris pater jeronimus q̄ Epicurus philosophus licet tantus esset voluptatis assertor ut ipsam felicitatem constitueret. libros tamen suos repleuit oleribus et pomis. vilibus cibis determinans esse viuendum. ex eo q̄ exquisite epule maiorem penam habeant in inquirendo. q̄ voluptatem in abutendo nec posse sapientie vacare si mense abundantiam cogitemus.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O frater nescis q̄ testante paulo spiritualis omnia iudicat. Iudicium ergo virorum spiritualium ceterorum hominum iudicio est in proposito preferendum et quod iudicant eligendum. magisq; gratum est habendum. Sz quid. Nōne viros spirituales seipsos castigare et viros religiosos mollib⁹ lectis duros saccos straminum vides preeligere. Sed et prochpudor. Cur non erubescis robuste frater de lectorum siue cussinorum aut puluinarium carentia querulari. cur non attendis vel nati saluatoris tenerrima menbra. et nichilominus per eum electa et preelecta incommoda. Dic queso quo lecto vtebatur in stabulo aut q̄bus cunis vel cussinis in presepio. Certe nec interius plumosus. nec exterius deauratus. aut aliter speciosus. vel preciosus erat ei lectus vel cussin⁹. sed feno iacere pertulit. qui nec cunas habuit. Audi canticum matris ecclesie d̄ matris sue marie vtero iam egresso infante sic cantantis. Feno iacere pertulit presepe non abhorruit. paruoq; lacte pastus est. per quem nec ales esurit. Audi rursum quid euangelica hystoria narret de maria. peperit inquit filium suum primogenitum. et pannis eum inuoluit. et reclinauit in presepio. quia non erat illi locus in diuersorio. Audi quoq; ꝓpter cunarum carentiam quid grecus quidam circa hoc de filio dei mox nato dixerit. Ab ipsis inquit primordijs volebat hominuz conculcare superbiam. atq; ideo non tantum hō fit. sed etiam homo pauper et pauperem matrem elegit que caret cunis quibus natum infantē reclinet. Qua in re pensandum non forte ita contigisse. sed ut p̄missa testantur ex ipsius quidem infātis electione. de quo si consideres q̄ ipse fuerit dei virtus et dei sapientia. prorsus insipiens comprobaris. si electio tua sue fuerit contraria.

Explicit tercius liber de consolatione theologie. Incipit liber quartus continens consolationum remedia contra illa turbatiua: que opponuntur glorie et honori. Capitulum primum continens consolationes super amissione vel carentia glorie mundane.

Varto principaliter viginti tristibus supradicte domine consolatrici principali appropinquantibus et ei astantibus. Vnus ex eis ante ceteros hijs eam verbis allocutus est. O domina illustrissima de glorie mundane carentia atq3 priuatione nimis turbor. vestramq3 consolatione3 mihi necessaria3 esse arbitror. at illa eidem protinus pro consolatione sibi impendenda de suis puellis quatuor adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella de glorie mundane carentia contristatum sic alloquit². Nescis ꝙ quasi omnis artis se experte3 probat qui qđ modicum est aliquid esse existimat. quippe in omni quasi facultate quod parum est vel modicum pro nichilo computatur. Nonne naturalis astruit philosophia ꝙ id quod parum distat nichil distare videtur. Nonne et ethica parum transgredientem virtutis mediu3 negat vitiosum esse censendu3. sed et politica generaliter affirmat ꝙ ratio id quod modicum est accipit quasi nihil. Legum etiam facultas determinat modicum interuallum temporis tanq̄ nichil. continuum actum minime impedire quod vna cum alijs consimilibus circa materiam iuris canonici doctores assumunt. S3 et sacra in scriptura reperitur modicum tanq̄ nihil in requie. et sic discurrendo p singulas facultates facile iuenires ꝙ preter sciētias mathemathycas. que minuta considerant. omnes alie solent de modicis non curare. Qua in re penso virtutem magnanimitatis omniu3 quodammodo inesse scientiarum facultatibus. At vero hominū genus arte et rationibus viuit. Memento igitur te hominem esse. et si natura tibi negat. esto tamen et tu vel arte magnanim⁹ et quod minimum quid esse probatur. tu ne magnum estimes. ne si eo carueris vel priueris tanq̄ de eo quod aliquid est. cum sit potius censendum quasi nichilum pertuberis. Porro q̄ nichilum sit eo ꝙ per modicum quid mundana est gloria luculentissime demōstrat experta illa boetiana consolatrix que de gloria disserit in hec verba. Quā inquit sit exilis et totius vacua ponderis. sic considera. Omnem terre ambitum sicut astrologicis demonstrationibus accepisti ad celi spacium puncti constat obtinere rationem id est vt si ad celestis globi magnitudinem oferat². nihil spacij prorsus habere iudicetur. Huius igitur ta3 exigue in mundo regionis quarta fere portio est sicut ptolomeo probante didicisti que nobis cognitis animantibus incolatur. Huic quarte si quantum maria paludesq3 premunt quantumq3 siti vasta regio distendit². cogitatione subtraxeris. vix angustissima inhabitandi hominib⁹ area relinquetur

In hoc igitur minimo puncti quodaz puncto circuumsepti atqz con clusi de peruulganda fama·de proferendo nomine cogitatis·Aut quid habeat amplum magnificumqz ·gloria tam angustis exiguisqz limitibus artata· adde qp hocipsum breuis habitaculi septū plures incolunt nationes lingua moribus totius vite ratione distantes·ad quas tum difficultate itinerum·tum loquendi diuersitate·tum omercij insolentia·non modo fama hominum singulorū sed nec vrbiū quidē peruenire queat·Etate deniqz·M· tullij sicut ipse quodam loco significat nondum caucasum mentem· Romane reipublice fama transcenderat et erat tunc adulta·parthis etiaz ceterisqz id locorum gentibus formidulosa·Vides ne igitur qꝫ sit angustata qꝫ opressa gloria quā dilatare ac propagare laboratis·An vbi romani nominis transire fama nequit romani hominis gloria progredietur·Quid qp diuersarum gentium mores inter se atqz instituta discordant· vt quod apud alios laude· apud alios supplicio dignum iudicetur·Quo fit vt siquem fame predicatio delectat huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo conducat Erit igitur prouulgata inter suos gloria quisqz contentus/et intra vnius gentis terminos preclara illa fame immortalitas coartabitur·Sed qꝫ multos clarissimos suis temporibus viros scriptorum inops deleuit obliuio quanqꝫ quid ipsa scripta proficiant que cuz suis auctoribus premit longior atqz obscura vetustas· Vos vero immortalitatem vobis ꝓpagare videmini cum futuri famam tpis cogitatis· Quod si ad eternitatis infinita spacia pertractes·quid habes qp de nominis tui diurnitate leteris·Vnius eteniz mora momenti si decem milibus conferatur annis quoniam vtrumqz spacium diffinitum est et minimū licet·habet tamen aliquā portionem· At hic ipse numerus annorum eiusqz quālibet multiplex ad interminabilem diuturnitatem nec comparari quidem potest·Etenim finitis ad se inuicē fuerit quedā·Infiniti vͦ atz finiti nl̄la vnqꝫ poterit esse collatio·Ita fit vt quālibꝫ ꝓlixi tpis fama si tñ in exhausta eternitate cogitet᷑·nō parua·sed plane nulla esse videat᷑·Hec illa gl̄osa consolatrix cuius ex dictis gloriosis pariter et consolatorijs sequit᷑ neminem debere de priuatōne vl̄ mundane glorie carentia desolari·

II·CONSIDERATIO·

Ecūda puella sic ait·Quomodo frater inani gloria pasci· aut ita saginatus queris impugnari·qꝫ salsa tristis mortis de proximo imminentis sua amaritudine insipidam reddit·Qđ si nō queris nec inde si carueris te vlla maēt tristicia Porro mors immines vel inopinate nata amputare vitam hautdubium omnem gloriam ne dicam insipidam· prorsus spernendam reddit·ꝓinde illa musa boetiane tristicie suo mitigatiua carmine olim sic cecinit · Licet

remotos fama per populos means diffusa linguas explicet et magna titulis fulgeat claris domus. Mors spernit altam gloriã. hec illa. Verum quod spernendum omnium merito sententia iudicatur illo non habito vel amisso contingit facile consolari.

III. CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait. Mirum est siquem delectet collum iugo grauissimo continue pressum in altum portare. et non potius proclinum. terraз ante oculos positam contemplari. Qr si primum non delectat quomõ erit q contrarium eius quenq grauet. Minime inquies. Queso igitur dicito mihi cur te grauat si non vales p mundanam gloriam cornua erigere atqз in altum collum porrigere quod constat fore mortalitatis iugo alligatum. A cuius profecto iugi pressura vnq se excutere non valebit. Ita ne est o superbe o glorie inanis cupide. Cur igitur memor. quia terra es et in terrã ibis. terram ipsam submisso collo non potius consideras. q colluз ita pressum tanqз grauiter subiugatum inconsiderate erigere atqз in mundi gloriam extendere te delectet. Audi quid musa boetiane tristicie mitigatiua cecinerit seu potius cum admiratione fuerit lamentata. Quid o inquit superbi colla mortali iugo frustra leuare gestiunt. Mors spernit altam gloriam. Inuoluit humile pariter et celsuз caput. Equatqз summis infima. Forte inquies o vane glorie. Nonne optabilis est gloria etiam ipsis mortalibus que nimirum ipsi morti superstes erit. Quid ni sit optabilis. Nõne dicit scriptura. O q pulchra est casta generatio cum claritate. Immortalis est enim memoria illius. quoniam et apud deum nota est et apud homines. Sed consideratio huiuscemodi te non moueat si tibi p te claritas nominis memorabilis non manebit. Fateor quidem claritatem huiuscemodi vtcunqз fore pulchram. Sed apud quem attendendum. Profecto apud deum cui nota est et apud homines At vero apud te minime. Tibi siquidem non sicut ipsis est immortalis. claritas futuri nominis. quid tibi confert nunc viuenti. Nihil quasi. nisi dum presens fuerit etiam mortuo te cõferret. Aliter permodico solum tempore conferret. quod modicum vt est dictuз pro nichilo est deputandum. Sed ecce claritas si quando presens erit te mortuo q parum tibi tũc conferat. Hoc ɔsolatrix boetij musice sic ostendit. Vbi nunc fidelis ossa fabricij manent. Quid brutus aut rigidus catho. Signat superstes fama tenuis paucculis inane nomen literis. Sed q decora nouimus vocabula. Num scire. cõsumptos datur. Iacent ergo prorsus ignorabiles. Nec fama notos efficit. hec illa. Cui profecto et ratio suffragatur. Ecce eius q moritur spiritus. aut ad inferos descendit. aut ad purgatoria loca aut in celũ pergit. In inferno claritas nominis etiã si innotesceret minime spiritum delectaret. sed forsan amplius cruciaret. Locus

siquidem solius tristicie est infernus. In purgatorio autem si bene quidem agnita aut gaudium pareret aut quod dubiuz manet dolorem purgatorium paululum mitigaret. Forsitan tamen cum et ibi sit tempus flendi non gaudendi. agnosci quemadmodum premittitur non contingeret. Audi patrez clareuallis. Filij inquit adaz genus ambiciosum et auarum quid vobis cū diuitijs terrenis et gloria temporali que nec vere nec vestre sunt. si vestra sunt hec tollite ea vobiscum. sed homo cum interierit non sumet omnia. nec descendet cum eo gloria eius. Porro in celo ꝙuis inibi tam noticie ꝙ leticie locus extet. claritas tamen terreni nominis. contemni solet vbi conceptum de potioribus gaudiuz omnino preualet. Audi expertam illam boetianam consolatricem. cuius et supra meminimus. Si bene inquit sibi mēs conscia terreno carcere resoluta celum libera petit. nonne omne terrenum negocium spernet. que se celo fruens terrenis gaudet exemptam. h illa.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Quid turbaris o amice. Stultus es an sapiens. Profecto si gloriam amicam queris stultus esse probaris. falsoqȝ tibi nomen tribuitur gloriosum. Si igitur sic stultus gloriam consequeris. non nisi turpem amicam habebis. Verum si quare te gloriam affectantem stultum dixerim scire velis. Ecce idcirco sic dixerim. Nam qđ sapientis est in te non inueni. Siquidem qui sapiens est. bonum suum conscius. sibi vulgari opinione non metitur. sed potius veritate atqȝ pro nichilo gloriam reputat. ꝙ q̄dem loci ac temporis circumstantia. vt angustam nimium paruipēdit. hec est reuera sententia quaȝ boetiana consolatrix luculenter protulit in hec verba. Gloria inquit ꝙ fallax sepe. ꝙ turpis est. plures enim magnum sepe nomen falsis vulgi opinionibus abstulerant. quo quid turpius excogitari potest. Nam qui falso predicantur suis ipsi necesse est laudibus erubescant. Que sic etiam meritis conquisita sit. quid tunc sapientis cōscientie adiecerit qui bonum suum non populari rumore. sed conscientie veritate metitur. Quod si hocipsum propagasse nomen pulchrum videtur consequens ē vt fedum non extendisse iudicetur. Sed cum vti paulo ante dissérui plures esse gentes necesse sit ad quas vnius fama hominis nequeat peruenire. fit vt quem tu estimas esse gloriosum. proxima parte terrarum videatur ingloriosus. Inter hec vero popularem gratiam nec commemoratione quidem dignam puto. que nec iudicio venit. nec vnꝗ firma perdurat. hec illa. Certum est igitur ꝙ fallax gloria et vana est eius qualiscunqȝ pulchritudo cuius paruitas nimium breuis ostenditur dum summus pontifex coronatur. Tūc etenī stuppa in altū piecta seu porrecta accēdit. et dū sic accesa cōtinuo consumitur alta voce proclamatur. Sic transit gloria mundi

Capitulum secūdū continens consolationes super carentia humane laudis et specialiter de factis bonis. vt de actu predicatōis vel consimilib9 alijs.

Secundo post premissa ad dominam consolatricem supradictam accessit et alius tristis super materia premissi capituli querulando cui illa huius rei gratia. p consolatione de suis puellis quinqꝫ assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Vt quid frater de eius querularis carētia quod tibi si adesset non prodesset sed magis nociuuꝫ esset. Vis hoc scire de laude et primo ꝙ laudatio non prodest. Audi magnū patrem augustinum. Bonum laudare non laudato sed laudantib9 prodest. Porro si vis scire ꝙ laus ipsi laudato sit nociua vtpote que laudatum facile reddit elatum. Audi magnum antistitem Ambrosium loquor Illo inquit potissimum tempore merita sanctitatis extollo quando nec laudantem adulatio nec laudatuꝫ temptat elatio. Lauda ergo post periculum. predica securū scilicet post mortem. nam subiungit. quis autem viuens tute posset laudari. quasi dicat vix vllus vel nullus. nonne igitur patet ꝙ laus ipsi laudato dum viuit facile est nociua que dum facit elatum quasi extra se latum ipsum reddit seipsum ignorantem. et quid hoc periculosius esse posset

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nonne amice hoste carere bonum est atqꝫ consolatorium. Eateare hoc necesse est. Sed quid. Certe laus est homini velut hostis queꝫ vix vnꝗ absqꝫ suo periculo euadere potest. Vis scire hoc de laude. Audi magnum patrem Augustinum de laude hoc de qua loquitur supponentem. Nemo inquit huius hostis vires sentit. nisi q̄ ei bellū indixerit. quia et si cuiꝗ facile est laude carere dum negatur. difficile est tamen ea non delectari. cum offertur. hec ille. Sed dices forte. Nondum plene noui vel quibus modis laus sit hostis. Hoc igitur pacto id noueris ꝙ scilicet ad modum hostis alios cruciat alios malos esse manifestat. et vtrorumqꝫ per osequens hostem se esse declarat. Iustos em̄ cruciat. et iniquos reprobos demonstrat. Audi egregium patrem gregoriuꝫ. Laus inquit sua iustos cruciat. et iniquos exaltat. quos dum letificat reprobos monstrat. Hec ille pater. et certe de numero iustorum quos laus cruciat ille doctor fuisse videtur. cui quodam dum ipse optime predicasset dicente benedictus sermo oris tui ipse respondit. Sed maledictus sermo oris tui quasi dixerit.

quia mihi vt hostis nocuisti ore me laudando.

III.CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. Cur frater laudez appetis de recto opere cum multo melius esset illa carere. Vis scire quare. Audi gregorij pape egregiū verbum pro ratione. Cuz inquit pro recto ope laus transitoria querit eterna retributione res digna. vili precio venundatur. h ille. sed none melius esset commercio hoc carere. Certe sic. Sed esto q pro bono opere laus humana non queratur sed non quesita offeratur atqz ob hoc eterna retributio non neget Adhuc tamen carentia ipsius vtilior esse probatur. eo q ob ipsam carentiam excellentior homini apud deum retributio reseruatur. Vis hoc scire. Audi rursum predictum patrem egregium actus occultos manifestis miraculis et laudatis preferentem. Caritatis inquit et pietatis miracula amate. que tanto securiora sunt. quanto et occulta de quibus apud deuz eo maior fit retributio. quo apud homines minor est gloria. hec ille pater. Vnde frater ymagineris tenebram misceri luci et venenum cibo delectabili. quādo pro bono opere laus seu gloria que est apud homines. miscetur expectāde glorie apud deum.

IIII.CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O frater forte libenter scires presertim si sis doctor ecclesiasticus quibus rebus bene predicantis. bene legentis. et disputantis. seu vtiliter docentis. laus sit similis. Ecce primo laus ista est velut echo. Sicut enim voce clamantis recepta in concauitatibus altorum montium seu cauernis ad resonātiam dispositis echo resultat. tanq̄ res vana sonans per modicū. et cito transiens. Nichilqz post se relinquens. Ita actu bone predicationis vel doctrine per concauitates aurium vsqz ad eleuatas mētes per gratitudinem resonantes perueniente. resultat per ora auditorum laus predicta que est vana velut echo sonans per modicū. et nihil p9 se boni relinquēs. q̄re nec curanda est. ꝫ magis hn̄da ludibrio velut echo. Rursuz scias q laus ān̄dicta est q̄si fum9 seu virgula fumi euaporare solita ab ignito eloq̄o vbi dei seu ab ip̄is auditorib9 igne forte caritatis inflamatis. q̄ predicāti seu docēti reddūt huiusmodi fumū laudis qui ad modū veri fumi ip̄z doctorem sepe cecum vel cecutientem facit. Vt vnde auditores illuminantur inde doctor ipse oculos ad fumum hm̄oi dirigens vl' exhibens spiritualiter excecatur. Cur ergo propter carentiam huius fumose laudis contristatur. cum magis ei gaudendum esset et quibus predicauit congaudendum de suo a se recepto lumine cognitionis et igne diuini amoris. cum ignis hic et lumen hoc sint de familia solis iusticie et per consequēs ad moduz materialis ignis et naturalis luminis de familia corporalis solis existentium habeant se de ꝑpe intuentiuz corda letificare. sicut de lumine naturali

thobias ille senior innuebat cũ dicebat. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo et lumen celi non video.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. O frater si ut soror mea prememorat pdicator sis vel doctor ecclesiasticus memento officij tui. Nempe doctores ecclesiastici ex statu suo seu officio habent q sunt q̃si dei et sanctorum hystriones et mimi laudantes deum in se. laudã tes quoq3 eum in sanctis suis. Quemadmodum igitur hystriones seu mimi quibus pro suis dictaminibus dominos laudantibus siue pro iocoso ipsorum solacõ presertim in nuptijs vl alijs magnis festis datores solent assignari. prorsus stulti essent et fatui si p datoribus pauperes habere magis vellent et tenaces. quando dños vel principes diuites et liberales habere possent. Ita profecto p stultis sunt habendi hautdubium et insanis illi predicatores seu doctores qui p officio suo quod exercent ad laude3 dei presertim in festis nuptialibus dei et ecclesie tanq̃ sponse nuptiali thalamo preparate. pauperes et mendicos pro datorib9 siue remuneratoribus qui vana laude aut minimis rebus alijs eos remunerant habere desiderant. et non potius deum ipsum principem vniuersi qui est diues in omnes. qui p cunctis iustus remunerator est et liberalis qui esset et ipsorũ dummodo solũ vellent merces magnanimis

Capitulum tercium continens consolationes super honoris amissione vel carentia.

Ercio post premissa ad dominam consolatricem principalem accessit et alius tristis de honoris amissione et carentia perturbatus. cui illa ad consolandum eũ de suis puellis quatuor deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima itaq3 puella sic ait. O amice si honoris scires accidentia. nõ ita de honoris carentia te esse anxium oporteret Nimirum honore3 sollicitudo semp comitatur longa duratione minime otinuatur et de habito cum delectatõne plixior eius q̃ sit d lectatio displicentia subsequitur. Vis hec tria scire de honore. Audi illum petrum Rauẽnensem. Diuitias inquit et honores sollicitudo inseparabiliter comitatur. mundi pompa et fauor populi fumus est et aura subito euanescens. que si plerumq3 placeant penitudinem inducunt et si delectant ad modicum productiore spacio displicebunt. Hec ille. Sed et causam adicit displicentie. johannes os aureũ presertim indebiti honoris. Honoris inquit magnitudo hijs qui non in digno viuunt honore cumul9 incipit esse penarum Hec os aureum. S3 hoc non credatur tantum de penis dici futuris quoniam et in presenti honor est penalis. Quippe magna occupapatio est penalis. Sed sicut ait ille gregorius pater egregius.

Plus in hoc mundo honor ꝙ despectatio occupat

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait O amice Curiqucrularis ꝙ ad magnos honores preproppere non ascendis· Tu nescis quid appetis· Tu queris statum et inuenis casum· Tu queris per ascensum hono ris crescere in altum qđ si etiã otingeret decresceres et descẽderes in pfũdũ·Vis scire ꝙ sit ita· Procedat ĩ mediũ egregi⁹ ille dñici gregis pastor gregorius et propositũ mox declaret·Casum inquit appetit qui ad summi loci fastigia postpositis gradibus per abru pta querit ascensum·Scimus autem ꝙ edificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt·nisi a nouitatatis sue humore siccen tur·ne si ante pondera ꝙ solidentur accipiant iunctaꝫ simul fabri cam ad terram deponant·hec pater ille que et in venerabili decre torum volumine recitantur·Audi eundem rursus·quemadmodum in iam dicto volumine recitatur·Qui inquit nititur ad altiora con scendere·quid aliud agit nisi vt crescendo decrescat et ascendẽdo altius exterius interius in profundum descendat·

III·CONSIDERACIO·

Ercia puella sic ait·Nescis frater ꝙ si dixerimus quia peccatũ non habem⁹·nosipsos seducimus·et veritas in nobis ñ est·Sꝫ quid·profecto si peccatis nostris addamus honores·quanto hoc magis fecerimus· tanto plus testante illo gratiano proculdubio puniemur· Sed nonne melius est pro breuissima nostra parvodo honore carere quantocunqꝫ·ꝙ addere nobis vel minimum gradũ pene· presertim eterne·si sicut astruunt patres nostri· Pene futu re siue purgatorie siue infernales sunt penis huius mundi graui tate incomparabiles·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·O karissime quare exhibitionẽ queris ho noris que premium est virtutis ·Nescis ꝙ ad impossibile ten dis·Nempe in hac vita non est retributio malacie vel virtutis et si aliqua fit· non fit iuxta condignum ·sed est tantummodo quidam gustus·Si autem bonum opus fortassis faceres·profectum tuum simul faceres·si pro illo tanꝙ mercedem honorem nõ requireres· Scias enim pro constanti ꝙ qui pro bono quod agit temporaliter remunerari non querit reuerentia vel honore aut alio quocunqꝫ· illius ipse deus magna nimis merces erit· Sane de materia presen tis capituli poteris per neptes meas infertus plenius edoceri·

Capitulum quartum continens ꝯsolationes sapientis nec vtilitate nec laude vel honore premiati et specialiter super carētia magistralis honoris seu doctoratus aut lectoratus solennijs.

Varto post premissa ad dominam ꝯsolatricem sepedictam accessit et ali⁹ tristis ei sup materia premissi capituli conquerendo. cui mox illa pro consolatione de duab⁹ suis puellis pulcherrimis ꝓuidit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O vir sapiens. si tamen sapiens. qui min⁹ sapis ꝙ deberes. cur sapiunt tibi aliena cum tibi sufficere deberent que habes ꝓpria sola sapientia habita. Audi super hoc alanum quendam dignam memoria contra contemptum sapientie et sapientum sententiam ꝓferentem. Cum inquit sapientia temporib⁹ nostris nulli⁹ fruct⁹ premietur stipendijs. nulli⁹ fame eam fauoris aura extollat. Ipsa non pecunia honoris titulos et laudis emat preconia. Sola tamen sapientia super omnem possessionem preeminet generosa posessio. que sparsa colligitur. erogata reuertitur. publicata suscipit incrementum per quā nobilis cōscientie thesaurus secretis penetralib⁹ mentis innascitur. fruct⁹ iterne delectationis acquiritur. Hic sol est per quem mentis lumine diescit in tenebris cordis oculis deliciosa animi padisus. H in celeste. terrenum in īmortale. caducū hominē in deū deifice imitationis ꝯuertit. H ille

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella virum ꝓpter magistralis honoris carentiā spāliter ꝯtristatum aggredit² in hunc modum. Docebo te inquit si volueris qualiter possis breui adipisci solenniorem doctoratum quo plerumq; omnib⁹ qui sunt doctorib⁹ tenebis cathedram celsiorem. ipsiq; vix pedum tuorum erunt ad scabellum. Nonne corrupti sunt in studijs suis et vt plurimum nō est qui faciat bonū. nec dum viuere didicere. Compone ergo mores. sectare virtutes. sanctam ducas vitam. in vigilijs. in abstinentijs. in orationib⁹ sedul. In abstinendo a verbis otiosis ne dicam periculosis. et vbicunq; sederis admirabilis eris in cordib⁹ eoꝝ. Omnisq; locus erit tibi pro cathedra. gloriosusq; atq; motiuus cordium doctor eoꝝ eris nō doctor modo paruuloꝝ. non doctor vel magister noniciorꝝ. s; doctor viroꝝ illustrium. doctor doctorum quorum coram te interiores spiritus ꝑ te et si nescias absq; vexatiōe tui spirit⁹ tanꝙ pueri recipient disciplinas. dū nō statim ꝓficiunt lectionemq; reportauerint vtpote que sup vires eoꝝ sit. qui sine voce etiam in silentio es de magnis locutur⁹ magnaq; doctur⁹. Pulchrorum em̄ exēploꝝ positione ipsos demōstratione ad oculū docebis viuere. et bene viuere. viuere sancte. viuere virtuose. Est ne aūt excellens h doctrina. Est omnino. Audi in simili materia vel eadem dulcissimū illū clareuallensem de apostolis predicantē. Hij sunt iquit mgr̄i

nostri qui a magistro omniuz vias vite pleni9 didicerunt. et docēt vos usqz in hodiernum diem. Quid ergo docent apostoli sancti. nō piscatoriam artem vel scenofactoriam. et quidquid huiusmodi est non platonem legere. non arestotilis versucias inuersare. non sp discere. et nunq̄ ad veritatis sciētiam peruenire. docuerunt me viuere. putas parua res sit scire viuere. Magnum aliquid ymmo maximum est. h ille. In hac ergo artem. in hac sapientia sanctoꝝ. que ars est artium regimen animarum malle debes magisterium conse qui. et tale quod premittitur officium doctoratus q̄ cuiusuis scole regimen. aut doctoratus fastigium quantumlibet excellentis. Sed dices forte non est leue ad magisteriuz tale conscendere quale polliceris. Adeptumqz modicum affert honoris. Erras omnino summo cancellario qui hac in facultate pro certo facili. oēs doctorisat docente pariter et dicente. Iugum meuz suaue est. et onus meum leue. Veruntamen et si nouellis sit clericulis. non omnino leue. grauius multo fore scias magisterium vulgaris nominis adipisci. hoc enim nonnullas abstinentias pluresqz vigilias. labores et expēsas euiscerationemqz sui corporis usqz ad cerebri et medulle ossium exinanitionē requirit. plurimosqz ob labōres hm̄oi excessiuos ad insaniam perduxit. Porro de honore quod loqueris. frustra minusqz prudenter adiecisti. hoc enim vanitatem iudicat adhuc tuo animo adherentem. prorsus pellendam a sede mentis tue Scriptureqz nescium vel oblitum testatur cum dicat noster Simphonides. Nimis honorati sunt amici tui de9. nimis confortatus est principatus eorum. Audeo quoqz securissimus polliceri q̄ virtutem in te sanctamqz vitam honorabunt cum nouerint multo plures q̄ prescise quodcunqz doctoratus officium in hoc mundo. Laudabitur enim ab hominibus consideratiuis studorium tuum interius intra cubile cordis tui. considerabitur in memorie tue armario liber vite spiritualis. liber caritatis. summaqz virtutum operibus declarata summa nichilominus etiam vitioruz per te efficaciter reprobata. Aduertetur q̄ studio incumbis. libro sapientie actuali consideratione posito super pulpitum tui volubilis seu discursiui intellectus. videbitur quoqz manifestius scole ac doctrine tue efficacia. atqz ad profectum plurimorum docendi facilitas per exēplorū positionē. quib9 te exhibueris in morū hōestate oībus exemplarem. Et nonne hec et similia merebuntur apud homines. apud angelos. apud deum et sanctos vniuersos. approbationem omnimodam pariter et honorez. hoc notato hec versentur in animo tuo Sz et pariter audito insignē illū jeronimū presbiterū de quibusdā loquētē ī mōasteriis ↄstitutis. Qui īquit spēz ↄuersatōis m̄lto tp̄e didicerūt qui oīm fuerūt mimi vt primi oīm fierent. quos nec ipsa esuries. nec satietas aliquando superauit qui paupertate letantur

quorum habitus·sermo·vultus ·icessus·doctrina virtutum est·hec ille
Nonne ergo omni vulgaris appellatonis decoratu melius atque glo
riosius est huiusmodi doctrina pollere et hoc modo dicere quo non solum lingua
sed omnia predicta scilicet habitus sermo vultus incessus etc.·simul docent
et sibi inuicem testimonium perhibent· doctoremque constituunt quod talis
ter docens nequaquam sibiipsi contradicit·quemadmodum alij qui sepis
sime quod verbis predicant·quasi multis contradicentes moribus im=
pugnant· Ceterum tali de quo loquor doctori nequaquam ea deerunt
vel in equiualenti que gratiose doctoribus alijs impenduntur · Ni=
mirum tali non minus quam alijs laus hautdubium permaxima debetur
et redditur· Idem dico de doctoratus insignibus et communiter accnti
bus vt de pirreto et veste honoris·de cathedra magistrali·et de lo
co honeste sessionis·et lauta procuratione in conuiuijs·de mansioneque
condigna·et de honesta comitiua vel familia· Vis scire de laude
Profecto constat virum talem iustum esse· sed teste scriptura memo=
ria iusti cum laudibus·constat talem virtuosum esse· sed laudabiles
virtutes dicimus vt ait arestotiles in suis moralibus·constat docto=
rem talem pulchro studio deditum esse atque deditum in virtute· sed
ammonet nos scriptura·laudemus inquit viros gloriosos homines
diuites in virtute pulchritudinis studium habentes·Vis scire de=
inde de pirreto in capite·ecce doctoratus est insigne·et potest intel=
ligi de autoritate capitalis·id est·principalis doctrine in exemplis o=
perum principalius quam in solis verbis consistente·quippe leone papa
teste validiora sunt exempla quam verba·et plenius ope docetur quam vo
ce·Denique per pirretum capitis intelligi potest intentio mentis·or=
dinans ad doctrinam opera exemplaria·aut etiam spes eleuata de
habenda per hoc vel in participio doctorum aureola· Vis vlterius
scire qualis sit doctori de quo loquor vestis honoris cathedra ma=
gistralis· Aut quis sit ei locus in conuiuijs·Certe non sic quemad
modum doctoribus alijs scribarum nomine designatis in quorum de
testationem dicit Saluator·Attendite a scribis qui volunt ambu=
lare in stolis·et amant primas cathedras in synagogis·et primos
discubitus in conuiuijs·non sic certe doctor de quo loquor non sic·sed
pro stola honoris corpus ornante eligit stolam iocunditatis inter=
ne·Omnis enim gloria eius ab intus in fimbrijs aureis·id est·in finibus
rutilantis caritatis· pro cathedra vero magistrali eligit altam ascen
dere mentis sue sedem vel locari inter animos secundum illustrem boetium
celsa sede petitos·Pro primo autem discubitu in conuiuijs eligit ascen
dere superius ad gradum aliquem vnum de sublimioribus in conuiuio
eterne satietatis· estque ei in presenti secura mens·iuge conuiuium·atque
mensa splendida·que si non consistat in epularum lauticia·consistit tamen
in eo quod multum preualet scilicet in multiplici ac delectabili recreatione
interna·secundum quam possibile est ei epulari quotidie splendide saltem ab
intra·et multociens etiam assumi ad exteriora conuiuia cum multa reuerentia

Demum talis doctoꝛ non carebit mansione condigna qui ꝓculdubio manens in caritate in deo manet cui etiã eterna predestinatõe debetur in celis inter sydereas mansiones vna sublimis Quid plura. pꝛofecto talis doctoꝛ nõ carebit sp se sequente et sibi obsequẽte honesta comitiua et familia cũ honoꝛis et honestatis opa sequãtur illum tanꝙ comitiua. que etiam tanꝙ familia. id est sibi familiaria fideliter et grate ei seruiunt hic ad meritum et tandem ad premium future beatitudinis seu ad ↄsequendum statum omnium bonoꝛum aggregatione perfectũ.

Capitulum quintum ↄtinens ↄsolationes sup carentia vel ãmissione militaris honoꝛis vt militis contristati vel ex eo ꝙ ei res nõ suppetant quibus possit actus militares exercere vł ex eo ꝙ de bello fugerit vel ab hoste.

Vinto post pꝛemissa ad dominã ↄsolatricem illustrissimam accessit et aliꝰ tristis desiderans instantiꝰ ꝑ eaꝫ sup materia pꝛemissi capituli recipe cõsolationẽ. que mox eidem huiꝰ rei gratia de suis puellis duas satis ydoneas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella attendens pꝛedicti viri tristiciam ex eo ꝙ ꝓpter defectum rerum militiam exercere non posset pꝛouenire. Ad ipsum sic ait. Aduerte miles seculi ꝙ gloꝛiosius sit ꝙ seculi militẽ esse christi regis eterni. Quid igitur miles seculi. Num te militem esse christi abnues quo stultissimꝰ ↄpꝛobaris. An credis duobꝰ dominis tam diuersis tanqꝫ aduersis simul posse militare aut cõsequi gloꝛiam ab vtroqꝫ. Hoc vane speras. Nimirum teste jacobo alphei quicunqꝫ voluerit amicꝰ esse seculi huius inimicꝰ dei cõstituitur. Quo etiam ampliozem tibi studes mundi gloꝛiam ↄparare. eo ampliori quoqꝫ ↄfusione apud vniuersam celi militiam. apud qꝫ dñm exercituuꝫ regem gloꝛie ingloꝛius eris. An non te mundi gloꝛiam siue toꝛneamentis. siue hastiludijs. siue alijs consimilibus vanissime appetentem. aut etiam consequentem rex gloꝛie qui pꝛesto est vniuersis dilucide cernit. Videtqꝫ dum quempiam alium deicis te deici. dum superas superari misera vanitate. Quid autem tam ingloꝛium ꝙ vana gloꝛia superari. Quid tam cõfusibile ꝙ non posse resistere vanitati. nec posse subsistere. vel ad modicum. et ↄtra modicum venticulũ vanitatis. Deniqꝫ quid adeo stultissimũ vt ꝓ gloria minima ac caduca q̃ nõ sine peccatis compatꝛ q̃s velit amittere aut piculo exponere eterne gloꝛie coꝛonã. O igitꝛ felix impedimẽtum atqꝫ beata ꝓfus pauptas que nõ sinit militem ei cui si facultas suppeteret. resistere nesciret. insisteret vanitati. quod nimirum etiam medici coꝛpoꝛis vt ludendo loquar delicatis dissuadent. quoꝛum foꝛsan cuiuslibet supꝛa doꝛsum si toꝛneamentis interesset. velut super incudem simulqꝫ plurimi crudeliter fabꝛicarent.

Neqȝ cerebro nec faciei·nec naso·vel oculis nec pectori vel ventri·nec dentib9 vel ori·nec genitalibus parcerent·Sed et spiritum ipsius ita suffocarent·ꝙ multo consultius caderet·equum et arma perderet·vel si posset fugeret psona eius·ꝙ̄ ꝙ vita ipsius aufugeret·nunꝙ̄ reditura·et nonne tantis malis carere magis est bonum ꝙ̄ sit malum honore carere·de quo agitur militari et tantummodo temporali

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella attendens militis tristiciam ex alio capite· ex eo scȝ ꝙ ex fuga de bello vel ab hoste honorem militarem se reputat amisisse·ad ipsum sic ait·O miles vtinā christi si attēderes accidentia pugne seu belli vel etiam singularis certaminis·non sic forsitan fuge accidentia te turbarent·Cur non attendis ꝙ singulare certamen summe est periculosum vbi duoꝝ inimicoꝝ capitaliū ambos vel alterum occumbere sit necesse·vbi de facili presens vita amittitur et futura·Nec victor excusatur ī defensione propria qm̄ potius si posset deberet fugere ꝙ̄ eterne damnationi animam exponere sui hostis penitentie spacium pre angustia certaminis ñ habētis·O qui tali intentōne fugeret ꝙ̄ gloriosus christi miles esset·quantumqȝ vel in celo honorem perpetuuȝ obtineret Rursuȝ cur non attendis ꝙ perraro bellum quod cōmittitur solet esse iustum·quinimmo contrarium iusto videtur ex omni parte·nunc em̄ causa est iniusta orta discordia ex mera supbia·quippe dum supbit impius incenditur paup·nunc qualiscunqȝ causa sit·tantum ꝓpria et non auctoritate principis ne dicam contra principem cum crimine lese maiestatis attemptatur·Nunc in accessu terra tam amicorum ꝙ̄ inimicoꝝ deuastatur·Incendia fiunt·spoliantur rebus suis ne dum diuites·sed et pauperes totaliter innocentes·et ipsi diuites ad mendicam paupertatem deducuntur · eiulant postmodum vxores et paruuli post abundantiam et vitam deliciosam ad miseriam maximā deducti·Sed a principio bellici apparat9 grauant' iniuste monachi·moniales·et clerici seculares·ꝯtra ipsorum priuilegia et libertates·non obstante si paupertate sint oppressi artantur vt currus ꝯcedant et equos·vel etiam mittant armatos ad occisiones inimicoꝝ dispositos·ꝯtra ipsoꝝ ꝯscientias cū irregl'aritatis metu·ꝙ̄uis etiam alias causam esse nouerint min9 iustam·Istis factis illicitis heu miles seculi communiter inuolueris duȝ ad bellum ꝓcedis in quo ꝓcessu bellico non est qui se abscondat a calore eius·ne dicaȝ a furore eius in iusto·Q? si forsan ꝓgressus fueris vsqȝ ad ꝯgressum amputa obprobrium qd̄ suspicatus es · Euge audacter de iniusto bello ne in ipso cum tali conscientia digne sauciata fugiat a te vita tua·ne moriaris in corpore et anima·fuga hec non modo excusatur sed ex iusticia requiritur·quam qui continens est obuiabit illi·q̄si mater honorificata·Vnde fuga h' honorem hȝ

si non in minori isto flebili et misero. tamen in superiori et maio=
ri mundo. Ubi inumeri sancti dei. ubi miliamilium. et decies cente
namilia agmina celestis milicie assistunt exercituum dño. qui non
pariter iudicant. hui9 mundi vulgo excecato. Porro si bellum
alias etiam iustum esset. vidisses tamen hostes triumphare et pro=
babile tibi mortis periculum imminere. queso dic quid mali esset
fugisse in hoc casu. non reor ex parte tui aliud esse q̄ obprobrium
pati a fatuis seu min9 expertis. Sz nonne magis bonum est vitasse
per fugam periculum mortis et effusionē sanguinis tui vel alteri9
q̄ spacio penitentie non extante tu poteras vel alius vel etiaz alij
in corpore et anima perijsse. non etiam magis bonuz est teipsuz ad
merendum celestem gloriam conseruasse vel etiam te preseruasse a
captiuitate. ratōne cuius fortassis tu cum vxore et omni ꝓle tua
deduct9 fuisses ad perpetuam egestatem. Nonne inq̄ qd̄libet ho=
rum magis est bonum q̄ malum sit ꝓpter fugam obprobrium pati
a fatuis hominibus inexpertis. quale obprobrium ratio dictat eē
propter meli9 contemnendum. Deniqz honor siue in bello. siue in
certamine singulari per fugam perditus est recuperabilis in equi=
ualenti siue etiam precellenti tam militari q̄ regio honore. Vis sci
re de militari. Audi quendam patrem de paulo apostolo predican
tem. Laudabilior inquit est miles qui de prelio fugit. sed reuersus
fortiter dimicauit. q̄ qui nunq̄ terga vertit nec etiam viriliter qc=
q̄ gessit. Hinc et gregori9 hanc comparatōz egregiam quadam in
omel̄. q̄i formaliter cū maioris dilectōis additamēto supposuisse re
peri². Dux inquit in prelio plus eum militem diligit qui post fugā
reuersus hostē fortiter premit q̄ euz qui nunq̄ terga prebuit et nū
q̄ aliquid fortiter fecit. Nec cogitet quis ꝙ cesset hec comparatio
si non ad idem in numero preliuz miles reuertatur. dummō ad pu
gnam excellentiorem in qua viriliter dimicet conuertatur. scilicz
contra illos hostes de quibus dicit scriptura. Inimici hominis do
mestici eius id est interiores motus passionum. quarum cuneum su
perare est saltem apud deum et celestem militiam spiritualis forti
tudinis euidentius signum et magis gloriosum. q̄ siquis exteriorꝝ
hostium plurimos superasset. Audi salomonez. Melior est inquit q̄
dominat² anime sue ex pugnatore vrbium. Sed et seneca illustris
dicit q̄ seipm̄ vicit ōtra oīa fortis ē. Vis scire de honore regio quē
plures regum filij post fugā sunt adepti. considera multarū terra
rum prelia quarum regum honor per fugam de prelio. vtcunqz le=
sus postmodum recuperatus fuit eminenter regali solio subsequē
ter adepto. Ad quod probabiliter si fuga non fuisset nullaten9 at
tigissent. q̄uis et ipsa regalium personaruz fuga sit excusabilis ex
hm̄oi probabili presumptione ꝙ milites ad frenum principis iurā
tes ne aliter plurima mala totius vnius regni sequerentur ipsum
principem de prelio eduxerint violenter presertim cum nouerint

non ipsi⁹ ꝓprium bellum esse et plurimos alios quib⁹ magis erat ꝓprium ꝓbabile belli periculum pri⁹ declinasse. Hec attendendo non est apud expertos reputanduꝫ ꝙ honor lesus fuerit incliti ka-roli alias regni Romanorum nouicij nondum coronati quem du-ctores sui clare videntes francorum exercitum iam diffutum non p gladios militum sꝫ p iaculorum sophismata anglicorum de kalesi-ano bello ꝓpter euidens mortis sue et ipsoꝝ periculum eduxerūt vt presumitur violenter ad maximum bonū toti⁹ xpianitatis. Vn̄ stultorū in hoc facto detractōs sunt merito ꝯtemnēde. magis aūt reprobandi sunt qui eidem principi fugam a ꝯflictu circa leodiuꝫ habito mendaciter imponere non verentur. Cur illi idem non im-ponunt etiam suo patri dn̄o johanni illustri regi Bohemorum mini me pusillanimi. de cui⁹ animositate non dubitabat sꝫ mirabatur to tus mund⁹. Sed nec patri nec filio fuga imponi poterat nisi tur-piter mētiendo cum ab eodē ꝯflictu per quendam presumptuosum dn̄m inordinate et preuolando principalib⁹ attemptato. neuter fu gere potuerit cum neuter presens fuerit. sed a loco ꝯflictus ambo distarent. et alibi nescientes d̄ ꝯflictu tanꝙ mediatores inter par-tes ꝓ pace placitarent. Relinquāt igitur inuidi pariter et maliuo-li prefato principi honorem militarem pariter et regalem qui i ꝓ-pria causa nunꝙ aliquid assumpsit ꝯtra quoscunqꝫ vbi nō preualu-erit inimicis vel sortem non habuerit potiorem. incipiendo a ꝯfli ctu quē adhuc iuuencul⁹ existēs habuit in ytalia vsqꝫ in diem ho diernum. Propter quod nimirum dotatus a deo eximia ꝓdentia ipsum in agendis dirigente videt᷑ esse omnino omnib⁹ suis aduer-sarijs super om̄s principes formidandus. Hec de romanorum prin cipe incidenter sunt dicta contra cauillationes friuolas et maliuo las aliquorum.

Capitulum sextum continens ꝯsolationes sup bone fame amis sione vel carentia ac super malorum suspitione et infamia.

Exto post premissa ad dn̄am ꝯsolatricem supradictaꝫ accessit et ali⁹ tristis ratione materie premissi capitu-li ꝑturbatus cui illa ꝓ consolatione sibi impendēda de suis puellis duas deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. o mi frater aut famam magnipendis. Aut non. Siquidem non dixeris. quid ergo de ꝑuipensi amissione quereris. Cur inde aut quomō cruciaris. Porro si famam magnipē das per equiualens aut fortassis preualēs deperditam famā restau-rari sollicit⁹ atqꝫ citi⁹ prouidebis. et ita citi⁹ cessabit querele ra-tio maiori iam bono aut vel equiualenti occasiōe prioris infamie. et non aliter cōquisito. Quis em̄ crederet insignem illum boetium tantam gloriam ex opere consolationis philosophie acquisiuisse

si non de crimine lese maiestatis infamia precessisset. Ipse quoqꝫ nōnullos memini post lapsum aliquem ꝓpriū vel etiam ꝓpinquorum celebriores factos per diuulgatā. quātotiꝰ postmoduꝫ famaꝫ et gloriam sanctitatis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. De maloꝝ suspitione vel infamia quā minus debite pateris moueri frater merito non deberes. si v̄ba in contrarium virorum illustrium attendisses. Nōne seneca illustris erat. Nonne et magnus pater Augustinꝰ. Nonne illustris papa gregorius. nonne et jeronimꝰ. Audi igitur quid seneca dixerit ad propositum. Male inquit de te opinantur homines sed mali Mouerer si de me mariꝰ. si catho si lesiꝰ sapiēs. si alter catho. si cypiōes duo ista loquerentur. Mouerer si h̄ iudicio facerēt. nūc morbo faciunt. Hec ille. quasi diceret. quod non iudicio. sed morbo dicitur. non est dignum vt curetur. Nimirum infirmorum iudicium q̄si non iudicium estimatur. qui amarum iudicant quid ʒm veritateꝫ dulce reperitur. Audi quoqꝫ gratia malorum suspitiosi iudicij non curandi etiam magnum patreꝫ Augustinū cuidam loquentem prout in decretorum volumine recitatur. Senti inquit de augustino quodlibet sola me in oculis dei conscientia excuset. Audi etiam papam gregorium cuius verba in predicto volumine etiam inducuntur. Inter verba inquit laudantium siue vituperantium ad mentem semper recurrendum est. et si in ea non inuenitur malum qđ de nobis homines loquūtur in magnaꝫ debemꝰ leticiam ꝓsilire. Quid enim si non oīs laudant et ꝯscientia liberos nos esse demonstrat Habemus paulum dicentem gloria nostra h̄ est testimonium conscientie nostre. Iob quoqꝫ dicit ecce in celo testis meꝰ. Si ergo est nobis testis in celo testis in corde. dimittamꝰ stultos foris loqui quod volunt. h̄ ille. qui etiam ibidem stultos hm̄oi presertiꝫ informationi contra scandalum nolentes acquiescere autoritate christi in euangelio asserit esse cecos. Quapropter si tales tanq̄ ceci de factorum coloribꝰ superficie apparentibꝰ sinistra iudicent que tn̄ laudabili interno conscientie simul et supno dei testimonio nō carent ipsorum iudicium minime est curandum. quis em̄ aliquando de sua physionomia curare visus est cecorum iudicium. Audi deniqꝫ et illustrem jeronimum presbiterum. Per bonam inquit et malā famam a dextris et a sinistris xp̄i miles graditur. nec laude extollitur. nec vituperatione frangitur. h̄ ille. q̄si dicat. ꝓpter vituperatoꝝ hominum a statu suo xp̄i miles non deicitur qui ex sue militie dignitate non obstante hoīm vituperio penes se habet saltem certa vn̄ consoletur. Quippe xp̄i miles ad imperiuꝫ ꝓmouetur. A quo forsan inqes. certe ab illo đ qᵒ dicit aplꝰ cui honor et glia et imperiū in sempiternū. Vbi dicit ordīariꝰ appatꝰ cui .s. đo honor a creaturis et gl̄a ī se. et impiū. qꝛ oīa p̄t et h̄ etiā suis dabit. et h̄ ī sempiternū

Capitulū septimū ꝯtinens ꝯsolatōes sup iudicio singularitatis

Eptimo post premissa ad dn̄am ꝯsolatricem accessit et ali⁹ tristis ex eo turbat⁹ quia iudicabatur totus singularis. cui mox illa ꝑ cōsolatione de suis puellis duas associauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice. Cur de hoc verecundaris ꝙ singularis iudicaris. Cur ꝯditionem phorrescis que cōuenit perfectissimis. Nonne pfect⁹ fuit ille cui⁹ in persona scriptura dicit. singulariter sum ego donec transeam. Nonne pfecta fuit illa preelecta virginum regina de qua non ad vituperium. sed ad magnuȝ preconiuȝ sic canit dulcitur mater ecclesia. Virgo singularis inter om̄s mitis nos culpis solutos mites fac et castos. vitam presta puram. Ecce ꝙ ip̄a nedum singularis predicatur. sed et singularitas ab ipsa postulatur dum cantatur. Vitam p̄sta puram. quippe vita pura est vita singularis vtpote immunis ab illa mali pluralitate qua dicitur ꝙ maluȝ est vt ī plurib⁹. Sane is vere reputād⁹ est singularis nō qui discrepat ab alijs in conditionib⁹ bonis. sȝ qui excedit alios in bonarum ꝯditionum gradib⁹ magis approbatis. vt qui magis alijs est sedul⁹ in studijs lectionū. magis frequens alijs in exercitijs sanctarum meditationū et orationum. qui alios excedit in promptitudine obedientie. in obseruātia rugularis vite et discipline. ac in omni moꝝ honestate. Si psona talis moris discrepat ab alijs quib⁹ collegio sociatur qn̄ quemadmodū vir ille sapiens catho. Animaduertit ꝙ plurimos grauiter errare in via moruȝ illi⁹ singularitas merito debet ab omnib⁹ approbari.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. karissime si vitam habere iudicaris que ad ambulādū in via dei et ad seruiendū ei ē maxime eligenda cur de hoc turbaris et n̄ poti⁹ ꝯsolaris. Hec est ꝑfecto vita singularis. Nempe dei in persona dicit psalmista. Ambulans in via immaculata h̄ mihi ministrabat. sed hec via dei immaculata non est vita ꝯmunis. quippe ꝯn̄e et immundum qd̄ immaculatum dici nō potest. videt̄ in scripturis censeri synonima iuxta illd̄ verbū petri nunq̄ manducaui ꝯn̄e aut immunduȝ. Nam et econtra sequitur. et vox ad eum qd̄ deus purificauit id est mundum fecit tu ne ꝯn̄e dixeris. Igitur ad ministrandū deo in via immaculata. i. munda vita seu via cōmunis non est eligenda. sed magis semita singularis. quemadmodum enim rectiores sunt semite ꝙ via ꝯmunis q̄ contingit sepi⁹ multum circuire. Ita et in via moꝝ in circuitu impij ambulant. sed nō sic illi qui tanq̄ sapientiores semitam vite singularis ꝑter rectitudinem ei⁹ amant. Vn̄ et hanc sapiens filiū suuȝ tenere voluit cum dicebat. Viam sapientie monstrabo tibi et ducam te ꝑ semitas equitatis. i. rectitudinis quas cum ingressus fueris n̄ artabūt̄ gressus tui et currēs nō hēbis offendiculū. Hijs ꝯcordat

plane contra oñem viam seu vitam salubre illd osilium illustris je ronimi ex verbis pictagore sumptũ p viã inquit oñez ne ambules ne multorum sequaris errores. Quapropter relinquit. vitam singularem tanq semitã equitatis cõmunis vie obliquitatem declinantem atqz ita ad salutis terminum recti9 et breui9 dirigentem esse magis eligendam.

Capitulum octauũ otinens osolationes ei9 qui simplex et fatuus reputatur.

Ctauo post premissa ad dñam osolatricem prudentissimã accessit et ali9 tristis conquerens se simplicez et et fatuum reputari. cui illa pro consolatione de suis puellis septem deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice de simplicitate non doleas. Nescis q in mari nauigantes directorijs quibusdam solent uti. Sed et hijs qui in via sunt constituti in qua errant plurimi necessarium est aliquo dirigi. Quid ergo. pfecto ex patriam existentes in hoc mundo sum9 quasi in mari magno et pcelloso in quo multos contingit mergi spiritualiter et submergi. Sz et in via morum plurimos errare grauiter pri9 asseruit neptis mea. Directorio igitur indiget homo etiã iust9 vtraqz ratõe. Vis scire quid sit illud. certe ipi9 iusti simplicitas. Audi salomonem. Simplicitas inquit iustorum diriget eos. Ex quo sequit correlarie eodem dñte. qui ambulat simpliciter. ambulat ofidẽter.

II. CONSIDERATIO

Ecũda puella sic ait. Cur de ea hõ oditione turbaris p quã in operib9 tuis maxime mund9 et rect9 esse p̃sumeris. Hec nimirum cõditio simplicitas est vt ex illustris dictis jeronimi papalis epistola declarauit. Qua in re hoc ponderandum. q salomõ ille sapiens tria sibi difficilia expressit scz viam aquile in celo. viam colubri sup petram. viam nauis in medio mari. et quartũ adiecit scz viaz viri in adolescẽtia sua. quã se dixit penit9 ignorare. Tanto g° laudabilior et acceptabilior est oditio quãto id qd vir taz sapiens penit9 ignorauit certiori saltẽ presumptione valet dephendi. que quidem oditio est simplicitas vt est dictum.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Nescis frater miro mõ delectabile esse pariter et efficax diuini sermõis eloquium. Nempe si delectabile nõ esset non diceret psalmista admirando. q dulcia faucib9 meis eloquia tua sup mel et fauum. Si quoqz efficax nõ essz nõ diceret paul9 viuus est sermo dei et efficax et penetrabilior omni gladio ancipiti et ptingens vsqz ad diuisionẽ aïe et spũs. Nec mirum q est efficax. Nã teste salomone. Oĩs sermo dei ignit9. & et psalmista deo loquẽs. Ignitũ inquit eloquiũ tuũ vehementer. pter qd et discipuli eũtes i emaus dixerũt de xpo adinuicẽ. Nõne cor nostrũ

ardēs erat in nobis dū loquere[r] nobis in via. Cui⁹ igniti et super dulcis eloq̄i efficaciā hōi cum ɔstātia sibi in hac mortali vita im portabilē designās ipe xp̄s dixit olī3 discipulis. Adhuc multa ha beo vobis dicere. s3 n̄ potestis portare mō. Vn̄ et pre dulcedine et amoris igne efficaci quodammō resoluta ait spōsa. Anima mea li- quefacta est vt dilect⁹ locut⁹ est. Vis igit[r] scire q̄ re hō disponat[r] ad dn̄m sermoīs eloquiū adeo dulce adeoq3 efficax ī resolutōe ani me recipiendū ne dicā pcipiendū cū dicat pō. Inflamatū est cor me um et ego ad nihilū redact⁹ sum et nesciui. Ecce ad talē dei sermo nē recipiendū disponit[r] hō nequaq̄ astutia mūdane sapie. s3 simpli citatis puritate. teste ipo salomone de deo loquēte. cū simplicib⁹ inquit sermocinatio ei⁹.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Simplicitatem homo forte abhorres tan q̄ virtutē prudētie excludētem. S3 nō oportet cū dn̄s dixerit. Estote prudentes sicut serpētes et simplices sicut colūbe. Nō igit[r] opponi[r] prudētie. s3 tm̄ ei⁹ excessui. Oīs aūt rei excessu bonū est ca rere. jmmo reuera tanto simplicitas gratior est habēda vt videtur quāto excessus prudētie cui soli opponit[r] detestabilis iudicat[r]. Vis scire q̄ detestabilis iudicet[r]. Audi illustrem senecā. Prudētia inq̄t si termios excedat callid⁹ et inuestigator latentiū et scrutator q̄li umcunq3 noxarū oñderis mōstraberis digito fastu plen⁹ versipel lis et simplicitatis inimicus ɔmendatorq3 culpa℞. et postremo v- no nomie a cūctis mal⁹ hō vocaberis. jn has ergo maculas pru- dentia immensurata pducet. Hec ille. Ama ergo frater simplicita- tem detestabilē excessum prudentie a te remouentē. et scias eā esse ɔditionē sincerā ad amorē tui homines precipue inclinantem

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. Amice karissime q̄ grata esse debeat ipsa simplicitas de qua verecūdaris. scire poteris p exptos eā lau dantes et ɔparātes astutie praue mētis. Nōne archiātistes ambro- si⁹ est expert⁹. Nōne et expt⁹ est egregi⁹ papa gregori⁹. hoc neces se est. Audi igit[r] d̄ ɔposito clarā sentētiā dicti archiātistitis. Nihil inquit diti⁹ viro simplici. quid em̄ simplicitati diti⁹ que sicut bo- n⁹ paterfamilias satis sibi abundat et sua puritate ɔtēta non que rit alienū. nec abrodit. nec se ī artes varias sepe ɔmutat sicut astu tia que vt sit cauta timet oīa. nec suis ɔsilijs credit. versat ipa suas sententias. simplicitas aūt timere nil nouit. Audiq3 p̄fatū papam egregiū. nihil inq̄t simplici corde felici⁹. q2 q° innocētiā erga ali- os exhibet. nihil est qd̄ pati ab alijs formidet. Hab3 em̄ q̄si artem quandā simplicitatē suā nec suspect⁹ est pati q̄ se fecisse nō memi- nit. At ɔtra mēs praua semp ī laborib⁹ est. q2 aut molit[r] mala que inferat. aut metuit ne sibi hec ab alijs inferantur. Hec ille pater sanctissim⁹

VI·CONSIDERATIO·

Exta puella sic ait·O amice nihil nocui pateris qui rõe simplicitatis fatuus reputaris·Audi dudũ p pastorẽ ecclesie gregoriũ egregie dicta·Deridet² inqt iusti simplicitas·Anim⁹ qppe viri iusti nõnũq̄ opi recto ɔstãter innitit²·et tñ hũanis irrisioĩb⁹ vrget² Mirãda agit·et obprobria recipit·q2 ab h⁹ mũdi sapiẽtib⁹ puritatis vt⁹ fatuitas credit²·Ecce id qd ipe pateris· cũ socia pateris venerãda sc3 cũ amica seu spõsa q̃ dõ ẽ gˉtissima q̃ añ te passa·te cũ ipa pati merito gloriaberis sc3 cũ virtute puritatis que sicut tu fatuus ita illa fatuitas credit²·Siq3 illã deo gratã esse cognoueris etiam te p eã esse gratũ deo minime dubitare pmittis·S3 quid· Profectõ puritatis virt⁹ deo est gratissima·vtpote ei simillima·Quippe de⁹ ẽ esse purum·Ipse est etiã que3 cernere solũ puris ɔcedit² oculis· Audi quid ob hoc a spiritusancto petit ecclesia ita cantãs· Purifica nostri oculũ interioris hoĩs·Vt videri suprem⁹ genitor possit a nobis mundi cordis quẽ soli cernere possunt oculi ·Verũ lic3 principio audiueris dicta p dictũ ecclesie pastorẽ de obprobrio simplicitatis·eo tñ min⁹ est curandũ quo cũ ipo stare p̄t miranda agere et recto opi ɔstanter inniti·qd quidẽ nõ ɔtingit absq3 ɔsolatione partim p gratiã·ptim etiã naturaliter ɔsequẽte·

VII·CONSIDERATIO·

Eptima puella sic ait·O karissime si scires effectu3 simplicatis atq3 ꝓpter eam estimate fatuitatis·nequaq̄ deberes tristari d iudicio vtriusq3 ɔditionis·Vis scire quare·Ecce de⁹ simplicem nõ obstante fatuitatis iudicõ nõ deserit·s3 in bono statu et securo spãliter ɔseruat·hoc vide² innuere baldachsuites sancto viro job simplici et recto loquẽs·De⁹ inquit nõ ꝓiciet simplicẽ vbi ordinari⁹ apparat⁹·p nõ ꝓicere intelligit nõ deserere·et de quali intendat simplici sic declarat de⁹ nõ ꝓiciet simplicẽ cui⁹ simplicitas modo a calliditate duplicium vocat² fatuitas·Sane ad dictã dei ɔseruatiõ3 nõ mediocriter coopat² q̄dã p̄seruatõ quã dicta simplicitas ɔpat²·Nimirũ ꝓut neptes mee inferi⁹ declarabũt stat⁹ hui⁹ mundi ta3 seculares q̄ ecclesiastici sunt vt i plurib⁹ nimiũ piculosi tã aĩe q̄ frequẽter etiã corpi·S3 quid· ꝓfecto vix ẽ aliquid qd a statib⁹ hm̃oi tã piculosis te p̄seruet sicut dictũ iudiciũ·ꝓpter qd magnum dei donũ hẽs estimare·qd sicut q̄ris q̄i fatu⁹ reputaris ex simplicitatis puritate te ab illis statib⁹ p̄seruante· et si habes ꝓpter hoc q tua sapia apud deũ quã simplicitas nõ excludit stulticia apud mũdũ reputat²·tũc ecõtra hñt hoĩes duplices et astuti q eoꝝ mũdana sapia stulticia est apud deũ·et si vis scire qd iudiciũ sit alteri p̄ferendũ·Audi doctorẽ gentiũ paulũ dico apostolũ·Nemo inquit se seducat·siquis inter vos videt² sapiẽs esse in hoc seculo stult⁹ fiat vt sit sapiẽs·Sapia em̃ hi⁹ mũdi stulticia est apud deũ·scriptu3 est ei ɔphẽdã sapiẽtes i astutia eoꝝ·et iterũ dñs nouit cogitatõs

hominū sapiētū qm̄ vane sunt. Hꝫ paul⁹ qui rursum dicit. Qđ stultū est dī sapiēa⁹ est hoīb⁹. Videte vocatōꝫ vr̄am fr̄es. qꝛ nō multi sapiētes sꝫm carnē. sꝫ q̄ stulta sūt mūdi elegit de⁹ vt ɔfūdat sapiētes

Capitulū nonū ɔtinēs consolatōes sup derisione et specialiter pauperum et iustoꝝ.

Ono post p̄missa ad dominā ɔsolatricem p̄cipuam accessit et ali⁹ tristis sup materia p̄missi capituli querēs ɔsolari. At illa ei eiusdē rei gr̄a de suis puellis q̄nqꝫ adiūxit.

I. CONSIDERATIO.

Bima puella sic ait. O fr̄ attēde sororis mee verba pri⁹ dicta. Deridet' inquit iusti simplicitas. anim⁹ quippe viri iusti nōnū q̄ opi recto ɔstanter innitit'. et tn̄ hūanis irrisionib⁹ vrget'. His quidē et sequētib⁹ diligēter attentis mirū est q̄ de derisioīb⁹ vere cūdaris. q̄ppe verecūdiā istā nedū tpare. verū etiā ānullare digne possꝫ eoꝝ q̄ deridēt' societas tā generalis. Oīs nāqꝫ patēt isti passioni. Nulli parcit' statui. nulli dignitati. sꝫ et de illis h° scriptura docet quib⁹ dign⁹ n̄ erat mūd⁹. Nōne thobias senior piis opibus p̄fertiꝫ ī eleōsinis et in mortuoꝝ sepulturis totaliter dedit⁹ erat. de quo tn̄ cū ei cecitas supuenissꝫ scribit' q̄ pentes et cognati ei⁹ irridebant vitā ei⁹. Nōne job de terra hus vir simplex et rect⁹ erat timēs deū et recedēs a malo. qui tn̄ miseria ei postmodū superueniēte ɔquerebat' se derisuꝫ. Nūc inquit deridēt me iuniores tpe quorū nō dignabar prēs ponere cū canib⁹ gregis mei. Nōne discipuli dn̄i repleti spūsancto varijs linguis loquebāt'. de quib⁹ tam̄ gratia hm̄oi admirabili n̄ obstāte dicit scriptura q̄ alij deridebāt eos dicētes qꝛ musto pleni sunt isti. Nōne et ꝓpha jerimias sanctificat⁹ in vtero mr̄is sue in sua vel in p̄sona poti⁹ dn̄i lamētat⁹. Fact⁹ sum inquit in derisuꝫ oī populo. Deniqꝫ et ip̄e saluator xp̄s domin⁹ dei vnigenit⁹ passionē derisionis nō euasit qui non semel sed multotiēs est derisus. Nōne in ei⁹ p̄sona dicit ꝓpheta. Oēs videntes me deriserūt me locuti sunt labijs et mouerūt caput. Nōne teste matheo milites suscipiētes ihesum ɔgregauerūt ad euꝫ vniuersam cohortem et exuētes eū clamidē coccineā circūdederūt illi et plectētes coronā đ spinis posuerūt sup caput ei⁹ et harūdinē ī dextera ei⁹. et genu flexo an̄ eū illudebāt ei dicētes. Aue rex iudeorum et expuētes ī eū acceperūt harūdinē et pcutiebāt caput ei⁹. Nōne et Luca teste deridebāt eū pricipes dicētes. Alios saluos fecit. se ip̄m saluū faciat si hꝫ est xp̄s dei elect⁹. illudebāt aūt ei et milites accedētes et acetum offerentes illi dicētes. si tu es rex iudeorum saluū te fac. Si itaqꝫ nō solū p̄fatos et alios insignes prēs infinitos nō est dubiū derisiones passos esse. sꝫ et sicut cātam⁹ summū regem glorie spinis coronatū ridet plebs pfidie morti cōdemnatum quid restat nobis de risibilib⁹ creaturis nisi ip̄as irrisiōs q̄s q̄nqꝫ patimur iocūdo risu deridere.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Cur amice in tantū turbaris ꝓpter derisiones quas pateris. Possꝫ quidē te ꝯsolari versus ille famosus. Sunt derisores derisis deteriores. Qd̓ si forte ad ꝯsolationē de tuis derisoribꝰ vindictā appetas. illā nō attemptes. ſꝫ ei cōmittas q̄ dicit. mihi vindictā et ego retribuā. Hec quidē dei ꝓmissio visa ē sepissime adimpleta. In quo em̄ quis delinquit in eo ip̄m deꝰ iustꝰ iudex et vindex maloꝝ punire ꝯsueuit. Nā qui alios deridet vt fatuos sepissime ꝯtingit ꝙ ante mortem q̄si puer et ludibriū alioꝝ efficitur et ab omibꝰ deridetᷣ. et hoc quidem iusto dei iudicō. Hic fortassis dixit salomō. Parata sunt derisoribꝰ iudicia. et rursuꝫ idē de dn̄o loquēs. Illusores inq̄t ip̄e deludet. verū si nec sic ꝯsoleris. hoc ad ꝯsolationē tibi sit. ꝙ generali sentētia ad quemlibꝫ loquēs illustris ille Seneca. Nondū inquit felix es si nō te turba derisit. Qua in re tu credas ꝯsiderationi tam sapientis viri et nō feras g̃uiter derisiones alioꝝ. supponēs eas ad tuā felicitatē terminari.

III. CONSIDERACIO.

Ercia puella sic ait. Cur derisiones tantum te solent ꝑturbare quas si iniuste pateris sperandūꝫ tibi noueris ꝙ ad tuū honorē etiam apud huiꝰ mūdi homines terminentᷣ. Benignus em̄ dn̄s quo faciente tristicia tandē suoꝝ vertetᷣ in gaudiū. nouit etiā derisiones ip̄orum q̄nqꝫ in presenti ꝯuertere in honorē. Exempluꝫ habes clarū in johāne apostolo qui deductꝰ romā ꝓ derisiōe vt stultꝰ tondetᷣ in rotūdum. quā tonsuram derisibilem assumpsit postmodum ecclesia ꝓ honore. immo et tonsuram hm̄oi circundans capillorum circulꝰ adhuc appellatur corona tanq̄ꝫ regalis dignitatis insigne.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Quare de hoc turbaris ꝙ derisiones pateris qui ꝓpter hoc a dn̄o facile exaudiris. necnō et in futuro inter filios dei speciales feliciorē sortē ꝯsequeris. Vis scire de primo scꝫ ꝙ ꝓpter derisiōs facile exaudiris. Audi sanctū job. Qui inquit deridetᷣ ab amico suo sicut ego inuocabit deuꝫ et exaudiet eum. Vis scire de feliciori sorte. Audi philonē doctissimū qui d̓ iustis impios asserit tandē sic dicturos. Hij sunt quos aliq̄n habuimꝰ in derisum et in similitudinē imꝓperij. nos insensati vitā illoꝝ estimabamꝰ insaniam et finē illoꝝ sine honore. ecce q̄uo ꝯputati sunt inter filios dei et inter sanctos sors illoꝝ est. Ecce igitur q̄ꝫ grata sors et felix est eoꝝ qui nedū fuerint hic iusti. ſꝫ cū hoc derisi qui ꝓpter hoc sortem inter sanctos acceperunt inter filios dei specialiter computati.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella ad pauperes specialiter ꝯsiderationem suam dirigens sic ait. O bone frater si paup es et hac de causa a diuitibꝰ irrideris respicias nō ad pn̄s tediū. ſꝫ bn̄ ad meritum p̄ntium

tedioꝝ et ad premiū futuruȝ. Vertetur enī folium vt is cui nūc oc casione tpaliū bonoꝝ applauditur ad solatiū quemadmodum be atum dixerunt populum cui hec sunt pre egestate lugeat in futuro. et econtra is qui hic pre miseria deridet. statū ↄsequat in quo rideat in futuro. Vis hoc scire discas hoc p futuram materiā fletus. quo ad diuites. et materiā risus quo ad paupes. et audi de diuersitate hui⁹ et illi⁹ materie loquentē magnum patrem Augustinum. Veniet inquit tp⁹ vt se auaros oms fuisse diuites doleāt a quibus nūc xp̄i irridentur paupes. non semp iste qui nūc humane est cōsuetudinis ordo seruabitur. non semp lazar⁹ fame torquebitur nec semp auar⁹ diues deliciarum abundantia pfruet. sed cito et ille de sterquilinio ab angelis eleuabitur i padisuȝ. et ille qui elemosinā noluit dare si penitentia nō subuenerit de luxurioso cōuiuio rapiet in tartarum vt qui in hoc seculo paupi noluit dare micam. in inferno nō mereatur accipe guttam. et qui paupeȝ pascere noluit de bonis suis. pascat flamas medullis suis. Ecce quomodo irrisio actiua in luctum. et irrisio passiua in gaudium conuertetur et in risum. Diuites enim irrisores pauperum rapientur in tartarū. vbi erit flet⁹ et stridor dentium. econtra aūt paupes a diuitib⁹ irrisi. et si tunc ip̄os diuites viceuersa non derideāt. ip̄i tamē ꝓ derisione quam hic a diuitib⁹ patiuntur. ↄsequentur gratissimuȝ risum quando eleuabūt ab angelis in celestem padisum. Hinc etenim ip̄i sancto job viro simplici et recto qui vt miserum se teste prius sorore mea querit derideri. baldachsuites futuram ↄsolationeȝ videtur ꝓphetice predixisse. De⁹ inquit nō proiciet simplicem donec impleat risu os tuum. et labia tua iubilo. quasi dixerit de⁹ nō ꝓiciet simplicē supple te. immo ↄseruabit in statu gratie donec in statu glorie impleatur os tuum risu et labia tua iubilo. Nam et ille thomas de aquino doctor excellēs ex eodem infert verbo ꝙ idē ꝓprium qd̄ et hic scȝ risus erit in patria in corporib⁹ gloriosis Ad hoc autem ꝙ de iubilo dicitur labiorum. addit apparat⁹ ordinarius exponendo cū tanta leticia corde ↄcipit quā sermo nō expliceȝ sed tamen os sonet.

Capitulum decimum ↄtinens cōsolationes sup ↄtemptu et despectione irreuerentia et abiectione.

Ecimo post premissa ad dominā ↄsolatricem reuerendissimaȝ accessit et ali⁹ tristis sup materia premissi capituli grauiter ↄquerendo at illa eidem ↄsolationis sibi impēdende ḡtia de suis puellis quinqȝ adiunxit

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ↄtemptū viri respiciens sic ait. O amice qui quereris te ↄtemni et tanꝙ̄ acharis a nemine diligi. videtur ꝙ tu velles amari vel curari. quippe si tibi nō inesset hui⁹ rei appetit⁹ ↄsolatōe super ↄtemptu minime indigeres. quia ꝓpter non amari

vel curari mĩme turbat9 esses. Si ergo curas curari et amari b qui dē ɔsequendo etiaȝ tu amabis. quia reamabis. vel te amantem. vl ipius amorem. Sed quid. Profecto multo melius tibi esset ɔtemni seu non curari ꝙ a multis curari et amari. qđ esset non contemni. Nempe quelibet persona te diligens aut saltem quelibet ei9 dilectio per te considerata te spoliaret id est ad se raperet aliquid tui cordis. et sic te periculose captiuaret. ita videlicȝ ꝙ cor tuuȝ deo minus coniunctuȝ esset. Ille nāqȝ qui sup te et totum gregē dñicū vigilabat sanctissimus pater gregori9 testatur dicens. Tanto vnusquisqȝ a superno amore disiungit². quanto inferi9 delectat². A deo autem et supno ei9 amore tibi disiuncto min9 bene esset Rursuȝ tibi diligi et amari appetenti et non contemni. non curari. sed contemni melius essȝ. ꝙ a multis amari et curari. per hoc em̄ min9 male tibi esset tanꝙ min9 infirmo. Habens nanqȝ passiue dilectionis appetituȝ. si de facto diligeretur ei9 passio augere². et pinde cor suum magis captum teneret². laceraretur. spoliaret². quemadmodū auar9 per hoc ꝙ diuitias quas appetit. de facto ɔsequitur. artius amat illas. atqȝ cum maiori difficultate et piculo habet eas ꝙ foret illa difficultas quam ex solo habendi desiderio pateretur. Nimirum dicit quedā autoritas et expertum videtur ꝙ tpalia artius amāt² habita ꝙ ambita.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Cur homo vis curari et non contemni Vere securissimum est ab alijs non curari. Is em̄ qui multuȝ curatur ad illum respect9 habet². ad illum multorum oculi diriguntur. Vis scire quales. Vere oculi quasi basilisci intoxicantis et necantis. nec minus occidunt oculi respectuū amicorum ꝙ emulorū siue inuidoꝝ. Hinc et ad sponsam dicit spōsus in canticis. Pulcra es amica mea. et subiungit auerte oculos tuos a me quia ipi me auolare fecerunt. Faciūt vtiqȝ auolare. faciūt hominē nō in se manere in suo ɔmodo vel apud se. trahunt ad exteriora in quib9 non est mansio hōis. ȝ trāsit9 pegrin9. Meli9 aūt multo foret homini manere in se vel apud se in sua ꝓpria mansione. Hoc etem̄ felicem redderet hominem quodammodo et beatum teste illa boetiana cō solatrice. Quid inquit o mortales extra petitis intra vos positam felicitatem. Vnde cum ad intra se manendum ɔtemptus sui operetur si tamen ille contemnatur id est nō curetur. Hinc dicit illustris Seneca Si beatus vis esse cogita hoc primum contemnere ab alijs contemni. Sed huius viri sequitur cōsilium. is profecto qui nihil curat se ab extra se existentib9 non curari.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella despectionem viri respiciens sic ait. O frater hōe cur despectōe ꝑturbaris. Vis scire bona q̄ p eaȝ ɔsequi possis.

Certe per eam consequi poteris materiam spiritualis gaudij et p̄ alijs electionē ipsius dei· Primum istorum senties· si tamen alta non sentias· Audi de hoc gregorium doctorem egregium· Qualis quisq; inquit apud se lateat contumelia illata probat ·nam sicut superbi honoribus sic plerumq; humiles sua despectione glorian tur· Porro secundum plane sequitur ex hoc primo · Nimirum hij qui sua despectione gloriantur humiles esse probantur· Deus autem humiles eligit Ipse est qui deposuit potentes de sede et exaltauit humiles · Si igitur hij sunt tales qui sua despectione gloriantur sequitur si vt humilis despectione gaudes siue gloriaris ꝙ dei electionem consequeris · Hinc nanq; dicit prefatus doctor· Hos eligit deus quos despicit mundus quia plerumq; ip̄a despectio hominem reuocat ad seip̄m· Dicit autem ad seipsum id est ad recognitionem cditionū suarum humilium· Sed forte dices· que nam est dicta electio· vel ad quid terminat'· Profecto illa est electio de qua ip̄e saluator dicit multi sunt vocati· pauci vero electi· Vbi ip̄a paucitas non ꝑuipendēdā exprimit prerogatiuā· Illa est electio de qua dicit ps̄· beat9 quē elegisti et assumpsisti inhabitabit in atrijs tuis· S; quid· Nū parum est inhabitare in atrijs domini· Certe hoc nō docet ille qui dicit· ꝯcupiscit et dficit anima mea in atria dn̄i· qui et causam subiungit· q2 melior est inquit dies vna in atrijs tuis sup milia· dicit milia nec specificat illa· videtur igit' specificationē relinquere nobis de tp̄alib9 cunctis· vt dicam9 super milia auri et argenti vel sup milia ān̄orum in hoc mundo gaudiosa· vel super milia quecunq; alia·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella irreuerentiā tristi exhibitā attendens sic ait· Amice cur de irreuerentia ꝯquereris· Audi ib; filiū syrach· Nō est inquit bonū om̄em irreuerentiā obseruare· Parū dicit iste et melius dictum esse putarē· nullā reuerētiā volūtarie recipiendā esse· s; omni poti9 carere· Nimirū si offert' elationis tumor hoc ip̄e offertur qd̄ vix etiā in ꝑfectissimis vitari p̄t· cui9 rei temptatio si in tantum preualeat vt debitā sibi homo reputet· si contrarium eius· i· irreuerentia infertur facile contingit vt du; hoc non pacienter fertur· homo ad derisionem disponatur· quemadmodū illi accidit de quo loquens Boetiana ꝯsolatrix sic dicit· Cum quidā adort9 esset hominem ꝯtumelijs qui non ad vere virtutis vsum · sed ad supbā gloriam falsum sibi philosophi nomē induerat· adiecissetq; iā se sciturum an ille ph̄9 ess;· siquidē illatas iniurias leuiter pacienter q; tollerass;· Ille pacientiā paulisp assumpsit acceptaq; ꝯtumelia velut insultans iā tandē inquit· Intelligis me esse ph̄m· tum ille nimium mordaciter Intellexeram inquit si tacuisses· Hec illa et ecce ꝙ derisorie illi q̄ de irreuerētia doluit p sui temptatorē rn̄sum fuit

Ceterum p ꝑ reuerentia pn̄tis tpis min⁹ sit curādū et irreuerenti am siqs patit̄ q̄ hoc ei patiēter sit ferēdū. Id ꝑfecto scire poteris per quedā q̄ de glorie laudis et honoris derogatōe sunt p neptes meas supi⁹ declarata. V.CONSIDERATIO.

Vinta puella ꝓpter abiectōe₃ viri tristis sic ait. Amice kariss me video q̄ ideo turbaris. q₃ videns esse abiectio plebis. S₃ quid. ꝑfecto heccine abiectio cedet tibi i magnū bonū. An nō bo nū est in domo regis exaltari familiaremq₃ ei fieri. Est omnino ma xime illi regi q̄ ceteros oēs pcellit. q̄ ē rex regū et dn̄s dominātiū S₃ q̄ hoc abiect⁹ cōsequat̄ satis hoc intelligi pt dicēte psalmista Elegi abiect⁹ esse in domo dei mei. magis q̄ habitare in taberna culis pctōꝝ. Sane cū null⁹ sit abiect⁹ in domo dei. opoꝛ₃ hic re cedere a sensu ꝓposito ad diuisiōis itellectū. vt sit ille sensus. Hic et nūc abiect⁹ cū mala que nos hic premūt ad deū ire ꝓpellāt. oc casionē hab₃ ꝯuertēdi se ad celestia ad supna et eterna. ac p hoc ꝓ merendi exaltationē in domo dei. in domo illa magna in q̄ celest s patris multe sunt syderee māsiōs. qd̄ q̄dem multo est eligibili⁹ q̄ hic gloriosum esse in tabernaculis peccatoꝝ.

Capitulū vndecimū ꝯtinens ꝯsolationes sup deiectione et hu miliatione.

Ndecimo post p̄missa ad dominā ꝯsolatricē principa lem accedēs etiā ali⁹ tristis sup deiectōe sui et humi liatōe ꝯquest⁹ est eidem At illa coꝛ humiliatū nō de spiciēs. s₃ respiciēs. ꝓ ipsi⁹ ꝯsolatōe de suis puellis q̄ tuoꝛ eidem assignauit.

I.CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice cur de hūiliatōe tristaris. que si ue ex irrisione ꝯtemptu vl̄ despectōe irreuerentia vl̄ deiectōe aut modis alijs quibuscūq₃ ꝓueniat via est ad virtutē humilitatis que quidē virt⁹ habita mētem quietā in pn̄ti a moꝛdacib⁹ curis. se curāq₃ reddet ꝯsciētiam in futuro a minatib⁹ penis. Vis de istis i formari certi⁹. Audi patrē clareuallis. Bona iquit humilitas que et in presenti ab hm̄oi moꝛdacib⁹ curis mentem facit esse quietam et a minatib⁹ penis in futuro securā reddit ꝯsciētiam. humiliatio via est ad humilitatem. sicut patiētia ad pacē. sicut lectio ad ꝯsciē tiam. si ergo virtutē appetis hūilitatis. viā nō refugias humiliati onis. hec ille pater.

II.CONSIDERATIO.

Secūda puella memorate sororis sue dictis p̄sertim quātu₃ ad quietē mentis et effectū hūiliatōis innitēs sic ait. Humiliatō inq̄t via est ad humilitatē quemadmodum prefatus est pater cla reuallis. Hec aūt tante virtutis est q̄ non solum subsistere. sed eti am gaudere facit i angustijs et p̄ssuris ac in crimiationib⁹ fl̄o seu mēdaciter ipositis. Nēpe crimiatōs huiuscemōi pricipaliter i hoc

nocent sustinēti· ꝙ vilificatur ex hoc in cordib⁹ hominū et nō dei Sed de hoc gaudet ver⁹ humilis dūmodo fiat sine sua culpa· nisi inquantū tolerabiliter dolet de culpa aliena· Vñ et magn⁹ pater augustin⁹ dicit sic· Dñs ait discipulis· beati estis cū maledixerint vobis homīes et ꝑsecuti vos fuerint· et dixerint oīe malū aduersum vos mentientes ꝓpter me· gaudete in illa die et exultate· ecce em̄ merces vr̄a multa est in celo· Sȝ in hijs ꝑssuris atqȝ angustiis nequaq̄ possent subsistere· et qđ hijs mai⁹ est gaudere nisi veraciter in ↄspectu dei et hominū humiles essent· quib⁹ dñs ait· discite a me· qꝛ mitis suȝ et humilis corde et inuenietis requiē aīabus vestris· h̄ ille pr̄· Sȝ quid· Nonne maxima ↄsolatō est habere illud per qđ p̄t cor hoīs in talib⁹ aduersitatib⁹ q̄escere et gaudere· Rursum si dñs impator aliquē de suis subditis nō dignaret᷑ respicere aliū aūt respiceret gratiose· talis quē sic respiceret btm̄ se quodam mō reputaret et ↄsolat⁹ esse· Sȝ quid· ꝑfecto magn⁹ pr̄ augustin⁹ post premissa sua verba sic subiungit· Hinc per ꝓpham dñs dicit ad quem respiciā nisi ad paupculū et humilē et trementē s̄monēs meos· Deniqȝ vniuersale qđdam bonū huiliationē mediante immediato suo effectu· s· virtute humilitatis ↄsequit᷑ videlicȝ ꝙ illa nō mediocriter ↄfert ad dulcorationē oīm virtutū aliaꝝ· Audi de hoc hugonē illū regularē· Sicut inquit mel ↄcordat in ↄfectionibus medicine cum oīb⁹ diuersitatib⁹ sp̄erum· sic ex humilitatis dulcedine ↄdiunt᷑ oīa genera virtutū·

III· CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait· O amice attēdas p̄clarū verbū prīs clareuallis et de tua humiliatōe merito ↄsolaberis· Cum inquit te humiliari videris· habeto id signū in bonū omino argumētuȝ grē ꝓpinquātis· h̄ ille pater· Nec miruȝ ꝙ sic dicit· Nempe ex alijs dictis suis p̄t hoc argumētum facile explicari· Sētit em̄ vt patet ex dictis humiliationē hoīs viā esse ad virtutē humilitatis· s̄ de hac ip̄e p̄dicauit· Digna īquit plane hūilitas cui⁹ decorē ↄcupisceret rex cui⁹ odore suauissimo ab eterno prīi sin⁹ attraheret᷑ accubitu· Audi mariā ī epytalamio cū esset inquit rex in accubitu suo· nardus mea dedit odoreȝ suū· Nard⁹ q̄ppe herba hūilis est· et purgat pect⁹ vt manifestū sit hūilitatē nardi nōie designari cui⁹ odor et decor inuenit grām apud deuȝ· h̄ dulcis pr̄ clareuallis·

IIII· CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait· Idcirco videtur frater ꝙ hūiliari refugis qꝛ celsa diligis et exaltari etiā cupis· Sȝ ecce intentionē tuā optime ↄsequeris si tu humiliaberis· Cur em̄ alias dixisset jacob⁹ alphei Glorietur frater humilis in exaltatōne sua· Diues auteȝ in humilitate sua· quod verbum ordinarius apparatus sic exponit Gloriet᷑ frater fact⁹ paup et deꝑssus inter malos· hāc hūiliatiōeȝ intelligat apud deū exaltationē· Cōformiter igit᷑ exponi poterit h̄ qđ sequit᷑· diues autem in humilitate sua scȝ in sensu diuisionis·

id est etiā glorietᶻ non in gloria diuitiarum que sicut flos feni trā sibit· ƺ ī humilitate sua·i·si ipm ↄtingat hūiliari et ↄprimi seu hu milem fieri·qꝛ sic et ipse intelligendꝰ est apud deū exaltari et ce= lestis regni celsam sedē ↄsequi·Vn̄ et magnꝰ pater ad hūc sensum loquēs celsa īquit est patria·humilis est via·ergo qui querit patri am quid recusat viā·Sane qd̄ dictū est de humiliatōe diuitis ↄfor miter intelligendū reor et de deiectione potētis·Audi quo ad hᵒ johānem os aureū ore suo aureo ḡtam sentētiam cū salubri cōsilio proferētem·Quicūqꝫ inquit desiderat primatū celestem sequatᶻ hu militatem terrestrē·nō em̄ qui maior fuerit in honore ille maior· ƺ qui iustior ille maior·

Capitulum duodecimū ↄtinēs ↄsolationes hōis sup humiliati one ꝓpria in secreto vt sup humili sui accusatōe seu ↄfessione pec= catorum et pudore ↄfitēdi·

Vodecimo post p̄missa ad sepedictā dn̄am ↄsolatricēꝫ accessit et aliꝰ tristis sup materia p̄missi capituli ꝑtur batꝰ sperans ab ea recipe ↄsolationē·At illa huiꝰ rei gratia eidē tristi sex de suis puellis satis ydoneas as= signauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·O frater cur est tibi ꝓpria voce accusari se cretiꝰ tam amarū·Nescis ꝙ infirmꝰ cū gaudio sumit vł liben ter amarā potionē ne mortē gustet amariorem·quāto plꝰ si cōfiteri crimina ꝑ breui tp̄e amarū existat ·cū gaudio tn̄ ē faciēdū ne mor tem ꝑpetuā quis incurrat·Nempe talis amarior est nō solū rōne ꝑ petuitatis extensiue·ƺ etiā inestimabiliter intēsiue· Hāc nimirum ↄsideratōꝫ etiā magnꝰ pr̄ augustinꝰ videtᶻ habuisse ·Melior est in= quit modica amaritudo in faucibꝰ q̄ eternū tormentū in visceribꝰ Ecce dicit amaritudo in faucibꝰ scꝫ ipsiꝰ penitentis ratōe amare et lacrimose ↄfessionis·Sꝫ addit modica scꝫ in ↄpatione ad eternum tormentū respectu cuiꝰ amare ↄfessionis actꝰ est q̄si aliq̄d momen taneū quo nō solū euaditᶻ tormentū eternū ƺ succedit ei etiā eter= nū gaudiū Testaᶻ hoc canonica petri·In tp̄e inquit nouissimo exul tabitis modicū·nūc si optet ↄtristari scꝫ ꝑ ↄfessionē lacrimosaꝫ vł alias tristē q̄ hō ↄcurrente ↄtritōe tristatᶻ de peccatis et dicit mo= dicum·qꝛ nō solū tempꝰ flendi·i·cū lacrimis veris vł methapho= ricis ↄfitendi est momētaneū et p̄ modicitate q̄i qddā nūc censen= dū·Sꝫ etiā qd̄ philo doctissimus appellat exiguū tpꝰ vite nr̄e hoc totum nō est nisi quasi modicū nūc respectu eternitatis futuraꝫ pꝰ tristem ↄfessionem gaudij nr̄i duratiōꝫ mensurantis·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait·O amice cur adeo tristaris de confes= sione ꝙ etiam tardas incipere·Et certe prorsus insipienter· Gaudere potiꝰ deberes de spacio pn̄ie tibi dato q̄uis breui

et incerto quo p confessionem te posses liberare a perpetua morte Vis hoc vel sub parabola intelligere. Ecce si alicui psone q̄ meru isset viua sepeliri darentur inducie tpis breuissimi et cum hoc in= certi vt si interim vnā cautionem posset pficere q̄ tūc deberet libe ra esse. sin autem predictam mortem subire. fatua nimis esset si sciēs cantare differret et non poti9 de inducijs gauderet. Sz quid. Pro fecto quelibet psona que est in peccato mortali nisi peniteat meru it viua sepeliri. Non vbicunqz sed cū illo diuite epulone qui sepul tus est in inferno. Dico aūt viua sepeliri quemadmodum xpianissi mus ille miles Sebastian9 ex libro loquens quē añ oculos ei9 an= gelus tenere visus est. Imperpetuis inquit tormentis edax flama incredulorū animas deuorat que nullo termino finit' et ad redi= uiua incendia iterum qui adustus fuerat. repatur. Tali aūt psone date sunt inducie que licz sint breuis. i. dicti exigui tpis de quo so ror mea est prefata. sintqz incerti temporis cū nihil incerti9 hora mortis. cum ipa psona de eisdem inducijs sibi datis multū deberet gaudere cum possz a dicta morte seipam cantādo liberare infra di ctas inducias sine piculosa dilatione vnā cantōz pficiendo d̄ qua cantione dicit ps̄. Precinite dño in ofessione. H siquidez cantio ad oblectandum ipm iudicem optime pficeret' si sup verba que ofitēs exprimit ore. note formarent' grose. note scz fracte cordis otritōe et hoc nō timore pene sz ex diuino amore qz nō clamor sz amor can tat in aure dei. Ad cuius cantionis pfectam pulchritudinem face rent etiā note satisfactionis notabilis p ofessorem imposite et ma= xime satisfactionis in iure notate.

III. CONSIDERACIO.

Ercia puella sic ait O frater cur de ofessione faciēda tristaris que ps est penitentie cum tp9 penitētie nō solum flendi sz tē= pus etiam sit gaudendi. Vis hoc scire p doctorem eximium thomā aquinensem. Ecce licet quadā in questione determinet q̄ de pecca tis suis hō dolere debeat saltem habitualiter vsqz ad finē vite. tñ cum hoc bene stat sm eū q̄ hō iux illō apostoli gaudete in dño sp nunc actu nunc habitu gaudeat otinue eo q̄ talis dolor de pecca tis est materia gaudij spiritualis. Dicente magno patre. penitens semp doleat et de dolore gaudeat. Deniqz iohannes os aureū pe nitētie attribuit plura que oia sunt gaudiosa. O inquit penitentia que padisum reseras. otritum sanas. om̄em tristem exhilaras. vitā de interitu reuocas. honorem ruocas. gratiam abundātiorem refū dis. oia aduersa tu mitigas. Rursum noueris tempus penitentie cui9 ps est ofessio tp9 esse gratiosuz. quippe illo in tpe in sacramē tali otingit confessione q̄ iuxta verbum pauli vbi abundauit deli ctum superabundat et gratia. Vnde iohannes os aureum sicut pri us. O inquit penitentia gratiam abundantiorem refundis quod quia precipue sperandum est fieri in humili confessione sacramētali

Ideo de ↄfitendo peccata sua fatuū est tristari.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nescis frater ꝙ ↄne tp9 ↄfitendi puta q̄dragesimale temp9 est acceptabile. quippe idcirco in princi pio q̄dragesime legit². Ecce nunc temp9 acceptabile. Cur aūt hoc Nimirum tp9 illd penitentie non solum ideo acceptabile est q2 vt soror mea prefata est. temp9 est etiā gaudendi atq3 tp9 abundanti oris gratie. ʒ acceptabile dici potest etiā adhuc ex alia quadā rōe Vis hanc scire. Ecce karissime inter oia tpa anni. temp9 vernale et temp9 autumnale vident² esse tpa magis acceptabilia. igit² si esset aliqd vnum tp9 qd ↄditionem haberet vtriusq3. illud esꝫ maxime acceptabile. Puta si ad modum temporis vernalis pulcherrimis floribus. et ad modum temporis autumnalis abundaret nobilissimis fructib9. tunc em̄ rōne florum visui et ratōne fructuū esꝫ acceptabile gustui. Sꝫ ecce in tpe penitētie seu ↄfessionis faciēde vno et eodem ocurrit vtrunq3. Nempe hoc tp9 ad modum veris abundat pulcherrimis florib9 et ad modum autumni nobilissimis fructib9. Vis scire ꝙ abundet pulcherrimis florib9. Ecce p penitentiam de impio fit iust9. Iust9 aūt germinabit sicut liliu3 et florebit in eternum an̄ dn̄m. igitur p quemlib3 penitente3 iustificatum habet² quodammō tp9 vernū ꝓut ihesus fili9 syrach figuraliter nos instruxit. Symeō inquit onie fili9 quasi flos rosarū in dieb9 vernis et quasi lilia q̄ sunt in transitu aque. Symeō exaudibilis interpretat9 penitentem signat. quem de9 ad se reuertentē exaudit dū peccata sibi dimitti petit. Qui etiam est onie fili9 qui interp̄tatur dolor dn̄i vel murmurans dn̄o. Hic em̄ tanꝗ fili9 generat² in esse gratie per dolorem dn̄i. i. p ↄtritionem et murmuratō3 factā sacerdoti loco dn̄i quantum ad ↄfessiō3. hic symeon est quasi flos rosaru3 quia sicut flore rosarum multū arbor decorat² Ita et p penitentia3 hō qui arbori ↄpatur. Vnde quātum ad ꝑtem penitentie sc3 ↄfessionem dicit ps̄. ↄfessionem et decorem induisti. Sꝫ et pater clareuallis. Ama inquit ↄfessionem si affectas decorem vbi ↄfessio ibi pulchritudo et decor. Nō solum autem dicit² penitens quasi flos rosarum. ʒ additur. In dieb9 vernis. ergo patet ꝙ tp9 pn̄ie similitudinem hab3 vernalis tpis inquantum abundat sp̄ualib9 florib9 pulcherrimis. Verum ꝙ tp9 pn̄ie etiam ad modū autūnalis tpis abūdet fructib9 optimis. Ideo dixit et iohannes fili9 zacharie. Facite dignos fruct9 penitentie. ʒ et quantum ad ꝑte3 ei9 que est ↄfessio Dicit paul9 offeram9 hostiā laudis sp deo id est fructum labiorū ↄfitentium nomini ei9. et salomon in ꝓuerbijs. ꝓpter peccata inq̄t labiorum ruina proximat malo. effugiet autem iustus de angustia de fructu oris sui vnusquisq3 replebitur bonis fructus oris est fructus pure confessionis quem fructum paulus specificat. quem inquit fructum habuistis tunc in illis in quibus nunc erubescitis.

nam finis illorum mors est. nunc autē liberati a peccato. serui aūt facti deo habetis fructum vestrum in sanctificatōnem. finez vero vitam eternam. Sane licet johanes os aureum fruct9 penitentie magis specificet vt prius soror mea cōmemorat. O inquit penitentia zc. tamen si bene velles aduertere fruct9 penitentie principali autumni fructui assimilatur scz fructui vinee. Nimirum sicut ille fructus per torcular comprimitur et sequestratis fecib9 vinū exprimitur quod deum letificat et homines. Ita similiter per torcular contritionis pressa conscientia et peccatorū fecib9 sequestratis exprimitur in corde penitentis fruct9 sanctitatis qui letificat hautdubium xp̄m deum et hominem. et nihilomin9 spirit9 celestes. Quippe gaudium est angelis super vno peccatore penitentiam agente ergo penitentia apte intelligi potest per vineam illam d̄ qua ꝓpha loquens zacharias. Nunc inquit non iuxta dies priores ego faciam reliquijs populi hui9 dicit domin9 vinea dabit fructum suum Num igitur patet ꝙ temp9 penitentie seu confessionis faciende sit ad modum temporis vernalis pulcherrimis floribus. et ad modū temporis autumnalis abundans peroptimis fructib9. conditionē habens temporis vtriusqz. merito debet esse tempus gratum et acceptabile vtpote temp9 salutis et leticie quapropter. o amice tempus confitendi non deberet te aliquaten9 contristare.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. Cur vereris frater tua peccata sacerdoti per confessionem secretam notificare cum post notificationez ea penitus nesciat sicut homo. sed tantummodo sicut de9. Estimo quidem ꝙ si mille hominum multitudo vel tota patria sciret ea soli sacerdoti libenter ea notificares. si scires ea per hoc ab omni aliorum subtrahi noticia. Sed quid. Ecce notificando peccata tua sacerdoti non tanꝙ sibi sed tanꝙ deo. hoc fit pro certo ꝙ q̄uis ante confessionem et contritionez sint nota deo et celestis patrie ciuib9 non paucis. quos etiā occulta nostra non latent. ab eorum tam̄ ocult̄ seu noticia per confessionem peractam fideliter subtrahuntur. cuz deus ipse ignoscat quasi extunc non noscat et ab alijs ea abscondat. Audi magnuz patrem Augustinū quo pacto iudex de9 et assessores peccata ignoscant. Iusticia inquit d̄ celo ꝓspexit tāꝙ dei d̄ntis. Parcamus homini huic qz ip̄e sibi non pepercit. ignoscam9 qz ipse agnoscit. Audi quoqz et de absconsione peccatorum egregiuz doctorē greg. qui de hoc loqui ↄ̄solabiliter reperit̄. Apud misericordem inquit iudicem nec ille fallax habetur qui ad veritatez reuertitur etiam postꝙ mentitur quia oīpotēs duz libēter nostraz penitentiam suscipit ipse suo iudicio hoc quod errauimus abscondit hec ille. et bene videtur hoc dictum. Nonne eniz abscondit leprā qui maculas eius sic abluit ꝙ eū etiam qui leprosus pri9 erat adeo mundum reputat ꝙ amplecti eū non rennuit. Vere sic est ī ꝓposito

Audi doctorem prefatum. Ecce inquit ad recipiendos nos supne pietatis sinꝰ aperitur nec maculosa in nobis vita contemnitur. per hoc ꝙ inquinationem nostram pborremꝰ interne iam mundicie cō cordamꝰ reuertentes nos dominꝰ clementer amplectitur quia pec catorum vita ei esse indigna iam non potest que fletibꝰ lauatur. h ille et videtur intendere de fletu penitentiali quo ipse deꝰ instru: mentaliter vtitur ad ablutionem peccatorum. Deniq3 peccator pure ↄfessionis virtute lumen gratie ↄsequitur quo etia3 ipsi hosti antiquo peccata abscondunt. Hinc etem. ps. peccatori sic loquit² ↄfessionem et decorem induisti amictꝰ lumine sicut vestimento. lu mine sc3 gratie dyabolum excecante vt nesciat ↄfessum vere peni: tentem damnabiliter accusare deo cum suis coniudicibꝰ peccata vt premittitur ignoscente. VI. CONSIDERATIO

Exta puella sic ait. O frater non deberes turbari de ↄfessione ratione ↄfusionis seu verecundie. Si em̄ ↄfusionem attendis attendas pariter ꝑ consolatione habenda in vera peccatoru3 con: fessione. etia3 verbū illud filij syrach. Pro anima inquit tua nō cō fundaris dicere verum. est em̄ ↄfusio adducens peccatum sc3 que ↄfessionem impedit. et est ↄfusio adducens gloriam et gracia3 sc3 qualis est illa que ↄfessionem perficit. Rursum si verecundie eru: bescentia te ↄturbet nec ꝓpter illam est ↄfessio postponenda. Non solum em̄ erubescentia quā in ↄfessiōe pateris est s3m doctores ma gna ps satisfactionis. sed etiam videtur anime magnum decorem inducere iuxta illud psalmiste ↄfessionem et decorem induisti. Sed dices. forte quo pacto. certe q2 vt iam per sororem meam tactū est per confessionem decore induitur homo amictꝰ lumine sicut vesti mento. Sed et nihil ꝓhibere videtur quin rubor corpis. qñq3 re: dundet in animā quemadmodum econuerso lumen simplicis id est pure anime pt vtcunq3 in corpꝰ redundare iux̄ illd̓ euangelicum. Si oculꝰ tuus fuerit simplex sc3 oculꝰ intentionis aīe. totum cor: pus tuum lucidum erit et quemadmodum claritas glorie ipsiꝰ aīe per redundantiā reddit corpꝰ gloriosu3 corporali claritate. Vnde quanto rubor verecūdie fuerit maior tāto in anima maior decor et anima pulchrior. faciente tñ hoc principaliter rubore ignee cari: tatis ipam verecūda3 ↄfessiōe3 impantis.

Capitulū tredecimū ↄtinēs ↄsolatōs sup humiliatione sui ꝓpria in publico vt sup sui de crimine cōfessione publica et sup publica penitentia.

Redecimo post premissa ad dominā ↄsolatrice3 vene rādā accessit et aliꝰ tristis sup materia premissi capitu li cupiēs ↄsolari cui mox illa ad ↄsolandū eū tres de suis puellis assignauit. I. CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. O aīce dic q̄so cur tristaris d̓ tui ꝓpa accu satōe et ↄfessiōe ī publico d̓ crimie ↄmisso. Nō reor aliā eē cā3

nisi quia times ob hoc puniri vel alias confundi et humiliari. Sed quid. Certe de punitione propter culpam gratam consolationem poteris inuenire si ea que de hoc neptes mee supra tradiderūt cures ad memoriam reuocare. per que pariter et de publica penitentia poteris cōsolationem recipere. Verum si per hec tui sequi videas humiliationem gaudeas plane. Nimirum cum humiliatio via sit ad virtutem humilitatis. quanto magis humiliaberis. tāto perfectioris gradus virtus in te causabitur humilitatis. Is autem gradus quanti sit ponderis si vis intelligere. Audi rem gestam vel sententiam sancti viri. Quodam nanque in festo aule magistralis. Ad quod fuerant plurimi inuitati seculares et religiosi doctores et alij literati et sic refectorio fratrum predicatorum parisius pleno talibus personis existente. Accidit quod magister vnus vir magni nominis et valoris in scientia pariter et in vita tarde veniens. sedensque propter hoc in vna de mensis inferioribus iuxta studentē vnū quereret ab eodem quis sibi inter omnes presentes gratiosior videretur. Cui ille hijs verbis vel similibus respondebat. Magister reuerende constat toti vniuersitati parisiensi quod in ea nullus vobis par in gratijs inuenitur. Ad quem magister ille. Erras inquit karissime quia forte est hic aliquis simplex frater inter nos qui me et omnes alios in vnico gradu humilitatis excedit quē gradū in me habere vellem multo libentius quam gratias meas et omium aliorum. Ex hoc autem tam boni. tam illuminati. et tam autentici viri iudicio plane sequitur quod si pro tantis omnium gratijs recipiendis quis nedum libenter. sed et gaudenter publicam penitentiam agere aut crimen suum vellet confiteri publice gaudere habet si idem per eum fieri oportet de sui humiliatōe de qua natus est consequi talis gradus humilitatis qui premissis preualeret gratijs vniuersis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nescis tu karissime quod nonnunquam rebus venenosis admiscentur herbe quedam bone que cum veneno electuarium constituunt valde salubre. constat quidem hoc per artem medicine. et simile contingit reperiri etiam in morali confectione verbi gratia in cōfectione vnguenti quod quondam illa que erat in ciuitate peccatrix maria scilicet magdalene attulit ad conuiuium vbi erat dominus inuitatus. De hoc nanque vnguento loquens preclareuallis. Preciosum inquit multum vnguentum quo non solum terrena domus sed etiam celestis aspergitur. Vilissime autē sunt species de quibus conficitur et magna earum copia infra nostros cetulos poterit inueniri. peccata igitur nostra plātata in conscientijs nostris quorum numerositas pre multitudine numerari non potest species eius sunt. Ipsa ergo in mortariolo penitentie macerationis pistillo cōtusa et respersa discretionis oleo doloris igne supposito et in areno discipline cocta vnguentum exhibent preciosum et

acceptum pedib⁹ saluatoris. h dictus pater. Simili ergo modo ex criminib⁹ sub ortis in orto ɔscientie per publicā penitentiā insinuatis in genere vel etiā in speciali ꝑ publicā ɔfessionē expssis. addita sola humili obedientia qua hmōi dum imponunt² semp sunt exequenda. adeo nobilis fit ɔfectio et ipsi homini adeo salubris deo Deoqꝫ et celi habitatorib⁹ adeo grata ꝙ nllo mō tanꝙ abhomiabilis est habenda ſꝫ celoꝝ dño poti⁹ cum gaudio exhibenda. Nēpe qꝛ ꝑmisso vnguento magdalene teste patre clareuallis celestis dom⁹ aspergebat² nō est dubitandū quin et eadem dom⁹ hac ɔfectione aspergat² et non pauci celi habitatores eadē ex ɔfectōe recreent². Sane benedixi addita cū criminib⁹ publice ɔfessatis humili obedientia. Illa etem̄ rōne humilitatis specialiter odorifera est dulcisqꝫ et sapida quippe ratione ipi⁹ testante pri⁹ sorore mea odorem nardi suauissimū habet. que quidē humilitas si vt alia prius soror testatur ad virtutū oīm ɔfert dulcoratōeꝫ. nihil ꝓhibet quin etiā ex sua ꝓprietate saltem remittat amaritudinem ei⁹ cui iūgitur ɔfessiōis criminū imo et dulcoret virtuteꝫ obīe qua ɔtingit ipa crimina publice ɔfessari. Sicut em̄ mel ɔcordat in ɔfectionibus medicine cū omib⁹ diuersitatib⁹ specierum sic ex humilitatis dulcedine teste hugone regulari vt pri⁹ est recitatū. ɔiun² omia genera virtutū ɔcordat aūt et pater clareuallis. Gaudēt inquit angeli sup peccatrice penitentiam agente et odoris fragrantia celestis ille ɔuētus aspergitur ꝙ magna multitudo dulcedinis tue domine in peccatricis ɔfessione. Ceterū si criminū publica ɔfessio ɔfusionem honori derogātem inducit illō honoris tanꝙ modicuꝫ potest facile ɔpensari ꝑ plurima magna bona obedientie qua ɔtingit crimina ɔfessari. de quib⁹ quidem obedientie bonis ꝑ neptes meas poteris inferi⁹ edoceri.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Vt quid adeo publice penitentie vel ɔfessionis ɔfusionem tanꝙ honori tuo ɔtrariā ꝑ horrescis. Nescis ꝙ vera penitentia maiorem inducit honoreꝫ ꝙ tu ꝑdere possis. Nimirum honor quem tu ꝑdis ꝑ perfectam penitentiam recompensatur nedū in celo vbi gaudiū est angelis super vno peccatore penitentiam agente ꝛc̄. vbi etiā ille qui h fit fluminis impet⁹ scꝫ lacrimarum letificat ciuitatem dei. Verū etiā h in terris nonnunꝙ vere penitentis caritas operit multitudinem peccatorem. presertim visa perfecta penitentia digna ad exemplū ceteroꝝ recitari qd reuera non fit sine ipi⁹ penitentis magna laude et honore. Hinc est eī ꝙ ad honorem et dignam venerationē peccatricis penitentis sic canit sancta mater ecclesia. Laudem⁹ opus dei in maria genitrice sed virgine. Laudem⁹ in maria peccatrice sed penitente maria hec est data speculum innocentie maria h est exempluꝫ penitentie. Deniqꝫ ꝙ per proprie et publice cōfessionis confusionem quis possit

virtute sue penitentie gloriam osequi et honorem hac osideratiõe patet. Nam si vas otumelie in vas glorie transire possꝫ ipsum libẽ ter illo fine se accusaret si ei possibile esset. Sed quid. Certe accu= sandi se possibilitas inest homini. transitꝰ etiã possibilitas de vase contumelie in vas glorie patuit in maria peccatrice de qua maria domino gratissima cantat ad honoreꝫ eius mater ecclesia. post flu xe carnis scandala fit ex lebete phiala. de vase otumelie i vas trã slata glorie. Cogita ergo te esse vas luteũ otumelie et si vt verus penitens hoc fatearis publice te mox transire in vas glorie vt sic magno cum honore de vase infectionis efficiaris vas electionis. Sequere in hac parte sapientissimi salomonis osilium. Aufer in qͣ rubiginem de argento scꝫ ꝑ publicam penitentiaꝫ sonoro. et egre= dietur vas purissimum te scꝫ in vas glorie transmutato.

Capitulum decimumquartum otinens osolationes suꝑ falsa ob locutione seu detractione et malorum infamatione.

Vartodecimo post premissa ad dñam osolatricem illu strissimam accessit et aliꝰ tristis super materia premis si capituli desiderans sibi osolationem impendi. hu= ius rei gratia illa sibi de suis puellis tres satis ydo= neas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O karissime ad quid abhorres maloꝝ ob= lationes detractõnes et infamatões presertiꝫ falsas. Cur hac in materia tibi non sufficit qđ dulcis pater clareualles sufficere docuit. Bona inquit osolatio cum et blasphemamur a malis bene= facientes si recti diligant nos. omnino sufficit aduersuꝫ os loquẽ tium iniqua opinio bonorum cum testimonio oscientie. H ille pr̄. Nec mirum ꝙ sic dicit. Si em̄ recti diligunt nos sequiᷣ ꝙ et laudãt quippe ex abundantia cordis os loquitᷣ. Laudant aũt nos et ipsi mali dum obloquũtur detrahunt vel infamare satagunt. Vt emim ait illustris Seneca. Malis displicere laudari ẽ Rursuꝫ si recti di ligũt nos sequitur ꝙ et bonũ nostrũ desiderant et exoptãt. Sꝫ quid Certe non est verisimile om̄e tale desiderium frustrari. quinimmo potiꝰ desiderium suum iustis dabitur teste salomone. Sufficiat gͦ vt dicit pater si recti seu iusti diligunt nos et bona de nobis opi= nentur cum testimonio conscientie. Nam vt etiam salomon ait se= cura mens quasi iuge conuiuium.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Nõne merito in eo osolaberis o amice quod teste veritate in re vel in spe cõstat beatitudinem esse ac per hoc gaudium inducere exclusiuuꝫ tristicie. Sic omnino. Sꝫ q̃d Profecto in premissa materia tristabili ostat teste veritate in re vel in spe beatitudinem consistere. Ipsamqꝫ per consequens nataꝫ esse

gaudium inducere. Dixit nanq; dulcissimus magister dilectis discipulis. Beati estis cum maledixerint vobis homines et dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me. Gaudete et exultate quonia; merces vestra copiosa est in celis. Hec dixit. et certe iam dilectos sibi non fefellit et existens veritas fallere non novit. Ecce igitur cu; inquit maledixerint vobis homines et sic in persona ipsoru; consolatur etiam alios sustinentes maledictiones nō ab vno tantum sed illatas a multis. Ite; dicit et dixerint omne malum aduersum vos et ita nullum excipit genus infamationis. addit autem mentientes et sic consolatur potissime innocentes. quibus quidem hec pati signum est sue predestinationis quonia; merces copiosa eos manet in celis. Dicit autem principio. Beati estis sc; in presenti quia qui sunt eiuscemodi presentem seu parum distātem causam habent beatitudinis sue. vel sic dicit quia nunc beati sunt in spe qui post modicum nunc censendum erunt in re. nec minus potest verbum magistri ad dilectos importare. Spes autem ē certa expectatio future beatitudinis. O q̄ ergo gaudendum hac ī certa expectatione. spe inquit apostol9 gaudentes. ꝓpter quod et ipse magister admonet dicens. Gaudete et exultate. quando aute; Hoc alio in loco manifestat. Gaudete inquit in illa die et exultate. i. in illa die qua dixerint homines omne malum aduersum vos vel in illa die id est in illa illustratione qua certificati estis qua nō quasi in incertum curritis. sed certitudinaliter si non ponatis obicē mercede; in celis copiosa; expectatis III. CONSERA.

Ercia puella sic ait. Nonne prius karissime que bona humiliationem consequantur didicisti. quoniam em̄ multa sunt et magna. Idcirco de obtrectationibus non turberis cum per illas deo ordinante vtiliter humilieris. Vis hoc scire. Audi gratianum gratiose loquentem. Licet inquit detractio sit ex vitio detrahentiū. tn̄ ex iusto dei iudicio nonnū q̄ aduersus bonos excitatur vt quos vl' domestica presumptio vel alioꝝum fauor in altum extulerat detractio humiliet. Audi ad idem q̄ egregie locutus sit gregori9 ꝓut recitat' ī venerabili volumīe decretoꝝ. Sūt inquit plurimi qui vitam bonoꝝū fortasse ampli9 q̄ debēt laudant et nequa elatio de laude subrepat permittit om̄ipotēs deus malos in obtrectatione; et obiurgationem prorumpere vt siqua culpa ab ore laudantium in corde nascitur. ab ore vituperantium suffocetur. Hinc est q̄ doctor gentium se in predicatione currere testatatur inter infamiam et bonam famam. Qui etiā dicit vt seductores et veraces

Capitulum decimumquintum continens consolationes super accusationibus et criminationibus super maledictionib9 et conuitijs super impactionib9 īsultationib9 et blasphemijs et super vituperijs obprobrijs siue contumelijs.

Vintodecimo post premissa ad sepedictam dominam consolatricem accessit et alius tristis super turbatiuis premisso capitulo expressis querēs consolari· cui illa eiusdem gratia propositi septem de suis puellis adiunxit

I·CONSIDERATIO·

Prima puella virum tristem aduertens esse criminaliter accusatum et ob hoc multum conturbatum sic ait· Cur turbaris et nō potius gratularis propter hoc quod christi cōmunicas passionibus· quod pe in sua canonica petrus ait· communicantes christi passionibus gaudete vt in reuelatione glorie eius gaudeatis exultantes·Sed quid·Certe christus passus est multipliciter accusari· Audi super hoc euangelistam marcum·Summi inquit sacerdotes cū senioribus et scribis et vniuerso concilio vincientes ihesum duxerunt et tradiderunt eum pylato et accusabant eum summi sacerdotes in multis ·Cur tu ergo accusari refugis quo potius patienter christi passionibus communicando gaudere et exultare poteris·

II·CONSIDERATIO

Secunda puella ad maledictiones respectum habens sic ait· O amice nequaquam de maledictionibus dolere deberes si ad ea attenderes que per consequentiam inferre posses·Quenam sunt illa forsitan dices·Ecce sunt bonum aliquod a deo recipiendum et superioritatis tue argumentum natum inducere gaudium·Vis scire quod bonum sequitur·Ecce habetur Regum libro quod quidam ipsi dauid cepit maledicere et post eum iacere·cui cum quidam de famulis dauid vellet amputare caput·Dixit ipse dauid·dimitte eum vt maledicat mihi et sequitur·respiciat me deus et reddat mihi bonū pro maledictione hac hodierna·Hec ibi ad quod propositum reuoca memorie verbum illud saluatoris ad discipulos· Beati estis cum maledixerint vobis homines etc·Ipsumque capiēs iuxta neptis mee intellectum plane videbis quod maledictiones quas vir iustus patitur deo respiciante bonum mercedis sequitur copiosum Porro vis scire quod et sequitur statim in presenti maioritatis argumentum natum inducere gaudium·Audi illustrem senecam·pariter et valeriū maximum Antitanes inquiunt cuidam dicenti sibi maledixit tibi ille·respondit non mihi inquit ·sed illi qui in se quod ille culpat agnoscit·Sed et si mihi maledicere curet nō curo quia auditus lingua debet esse robustior cum singulis hominibus lingue sunt singule·sed aures bine·aliquatenus tamen curo quia eo ipso me fateor esse superiorem·quia superioris persone vsus est hoc pati· inferiori facere·gauderem itaque nisi vrgente humanitate compaterer infelici·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella ad conuitia reſpectum habens ſic ait.Cur conui
tijs perturbaris quibus quidem laudari compꝛobaris.Nimi:
rum conuitia communiter homo patitur a malis. Sed qualiter ad
hec habere te debeas docet illuſtris ſeneca.Malis inquit diſpli:
cere laudari eſt.nullam autoꝛitatem habet ſententia vbi qui dam:
natus eſt damnat.male de me loquũtur homines qui bene neſciũt
loqui faciunt nõ qđ mereoꝛ. ſed qđ ſolent equo animo audienda
ſunt imperitoꝛum conuitia et ad honeſta vadendi contemnendus
eſt ipſe contemptꝰ.Hec ſeneca.Dices foꝛte timeo mihi obici parẽ
tum vitia.Sed hoc curare hominẽ virtuoſum non opoꝛtet.Vt eñ
traditur in venerabili volumine decretoꝛum qui pꝛopꝛia virtute đ
coꝛatur parentum ſuoꝛum vitijs non dedecoꝛatur.

IIII.CONSIDERATIO.

Varta puella triſticiam viri queruloſi ex impactionibꝰ pungi
tiuis inſultationibꝰ et blaſphemijs ꝓuenire conſiderans ſic
ait.Expediret tibi o homo minime querulari ſi tamen defectum tu
um notabilem velles manifeſtum non fieri.quippe loquela tua ĩ:
mo potius querela manifeſtum te facit.Iudicat quidem te igne di
uini amoꝛis ſeu igneo caritatis habitu foꝛe denudatum. Nimirũ
ſiqs veſtitꝰ eſſ ignea veſte parũ hẽret timere muſcaꝝ tactũ pũgiti
uum que nec ipſum auderent cõtingere.Sed quid. Pꝛofecto ſicut
vere muſce ſe haberent ad veram veſtem ſi ignea eſſ. ſic muſce me
thaphoꝛice dicte ad veſtem igneam acceptam methaphoꝛice id ẽ
ad habitum ignee caritatis ſe videntur habere.Ita ſcilicet ꝙ hũc
habentem habitum pꝛeſertim perfecte.non videntur ad contriſtã:
dum contingere.Dices foꝛte.que nam ſunt iſte muſce methaphoꝛi
ce.Pꝛofecto huiuſmodi muſce ſunt impactiones que ad modũ mu
ſcarum ſunt ſatis pungitiue.cuiuſmodi etiam muſce ſunt inſultatio
nes et blaſphemie.Audi patrem clareuallis ſic eas appellantem.
Muſce iquit moꝛiture miſerie ſũt .muſce moꝛiture blaſphemie ſunt
muſce moꝛiture inſultationes ſunt.Hec ille et bene dicit moꝛiture
tum quia blaſphemie et inſultationes huiuſmodi boĩs viris illate
ſunt a coꝛdibus hominum tanꝙ non credibiles cito tranſiture.tũ
quia etiam vna cũ impactionibus ſi fiant ſunt apud ipſos bonos
igne caritatis quantotius conſumpte.

V.CONSIDERATIO.

Vinta puella ad obpꝛobꝛia et vituperia ſiue ad contumelias
attendens ſic ait.O amice cur de iſtis adeo perturbaris. qua:
ſi neſcias cuius ſint virtutis.Nimirum huiuſmodi ſunt medicamen
tum.tutamentum.bonitatis augmentum.ſunt et oꝛnamentũ.Vis
ſcire ꝙ ſint medicamentum.Audi patrem clareuallis. Ego inquit
plagis conſcientie mee nullum iudico accomodatius medicamen
tum obpꝛobꝛijs et contumelijs.Vis ſcire ꝙ ſint tutamentũ.Audi

sanctissimum patrem gregorium. Eit inquit vt contumelijs gratia magis q̄ ira debeatur. quarum interuentu de iudice pena grauior declinari posse confiditur. Vis scire q̄ sint bonitatis augmentum. Audi eundem itidem licet non ibidem. Boni inquit per contumelias meliores existunt. Deniq̃ vis scire q̄ sint etiam ornamentum Ecce contumelie et obprobria hm̄oi sunt secundum johannem os aureum. quibus iniuste passis si non indigemus in remissionem peccatorum ꝓpter ipsa coronabimur clarioribus coronis. quippe cōtumelia est sicut preciosus lapis in corona hominis. qui hui9 est nature et virtutis. q̄ facit in deo solide manere vbi homini est optime. Audi de hoc gregorium egregie loquentem. Iustus inquit miranda agit et obprobria recipit. vt qui exire foras p laudes potuit repulsus contumelijs ad semetipsum redijt. et eo se robusti9 intus in deo solidat. quo foris non inuenit vbi requiescat.

VI. CONSIDERATIO

Sexta puella sic ait. O karissime Cur tristis es ob contumelias. ꝓpter confusionem forsan inquies et glorie mee diminutionem Non recte certe iudicas contumelijs ad augmentum glorie cōferentibus. sed patienter sufferentibus. Nonne enim id ad glorie cōfert augmentum. quod confert ad nomen gloriosum. Puta ad nomen sapientis vel ad nomen ph̄i. nomen quidem apud veteres admodum preciosum. Vnde et boetiana consolatrix per contrarium narrat quomodo quidam contumelias impatienter ferendo huic nomini notabiliter derogabat. dicente eo contumelias inferenti Intelligis me esse philosophum. cui ille nimium mordaciter. Intellexeram inquit si tacuisses. cuius rei series per neptem meam superius perfectius recitatur.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Dic queso mihi. Est ne de illo tristandū quod apud sapientissimos hominum constat fuisse materiā gaudiorum. Nequaq̄ inquies. si tamen et tu fueris de numero sapientum. Sz quid profecto cui sapientiam esse patris appropriatur. illi9 apostoli tanq̄ ab eo ad ardua operandam. in mundum vniuersum missi. viri fuerunt sapientissimi. Quippe de eisdem cantamus. Sapientiam sanctorum narrant populi et laudem eorum nunciat ecclesia. Quid ni sapientissimos dixerim qui tot terrarum climata peragrarunt. regesq̃ et regna conuerterunt. et magistro suo et domio christo subiecerunt. Sed quid de istis. Nonne eis dignum esse contumelias pati materia fuit gaudij. Certe sic. Audi quid de hoc lucas referat de illis loquens. Ibant inquit gaudentes a conspectu concilij. qm̄ digni habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati. Digni inquit et quare. Vere prorsus magna dignitas ipsos pre multis ad hoc electos esse. vt mundi sapientiam transcendētes facti stulti ꝓpter xp̄m toti mūdo illuderent quib9 dign9 ñ erat mūd9

Capitulum sedecimum continens consolationes super carentia pulchrarum rerum ad ornatum pertinentium puta anulorum gēmaru3 et hmoi siue sup carentia ipsius ornatus in genere in hmoi rebus consistentis·

Extodecimo post premissa ad dominam cōsolatricem supradictam accessit et alius tristis sup carentia premisso capitulo expressa desiderans consolationem recipere aliqualem· cui illa huius rei gratia de suis puellis noue deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O amice cur gloriari queris in gemmis· Forte respondebis ꝙ ratione mire pulchritudinis in eis consistentis quo pacto per eas gloriosus fieri credens et ammirabilis doles amissis et letaris retentis·Sed quid·Certe pulchritudo gēmarum non est digna· ꝙ de illa mireris vel ꝙ doleas amissis et leteris retentis·Nimirum per eas non redderis pulcher gloriosus ł admirabilis·Audi boetianam cōsolatricem·An inquit gemmarum fulgor oculos trahit·Sed siquidem est hoc splendore preciū gemmarum est lux illa non hominum·quas quidem mirari homines vehementer ammiror·Quid est carens anime motu atq3 compage qđ animate rationabiliq3 nature pulchrum esse in re videatur· que tā et si conditoris opera suiq3 dist°ne postreme aliquid pulchritudinis trahunt infra nostram cum excellentiam collate admirationem nostram nullo modo merebantur·sequitur celum sydera lunā solemq3 miramur·Num te horꝝ aliqđ attingit·Num audes alicui⁹ talium splendore gloriari·An vernis florib⁹ ipse distingueris·qđ inanib⁹ gaudijs rapis·Quid externa bona ꝓ tuis amplexaris·Nū quit tua faciet esse fortuna que a te natura reꝝ fecit aliena· Ex q̄bus omnibus nihil horum que tu in tuis computabas bonis tuu3 esse liquido monstratur· Quibus si nihil inest appetende pulchritudinis·quid est ꝙ amissis doleas vel leteris retentis· Q⁹si natura pulchra sunt quid id tua refert·na3 hec per se a tuis quoq3 operibus sequestrata placuissent·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait·Cur ornari queris rebus aureis atq3 gēmis in iniuriam tui conditoris·An nescis ꝙ iniuria3 digne vindicanda3 optimo faceret artifici qui presumeret ad eius opus pulcherrimum et exquisite factum emendandum conari ·Fatearis h⁹ necesse est·Sed quid·Profecto homo ab optimo factus est artifice atq3 ei quodammodo consimilis mente·Ad ymaginem quippe dei factus est homo·est autem et menti corp⁹ adaptatum in debita ꝓpositione·a qua quidem discreparet si quicq̄ ei ornamenti maxime rerum infimarum superaddi contingeret·Nonne ergo omnipotentis artificis vindictam melius esset non mereri q̄ cum eius iniuria

quibusuis velle oznamentis emendari· Hanc reuera iniuriam deo non faciunt alia quecunq3 animalia·que illa quã a ditoze habẽt pulchritudine sunt contenta·Num leonem vidisti regem alium se cozonantem rosis·Num aquilam se oznantem gemmis·fozsitan faceret sypmia que hoc didicisset ab hominibus fatuis qui et ipsi sypmie sua assimilantur fatuitate·Audi illam industriam Boetianam consolatricem·Alia quidem inquit sui contenta sunt·Vos aũt deo mente consimiles a rebus infimis excellentis nature oznamenta captatis·nec intelligitis quantam conditozi vestro faciatis iniuriam· Ille genus humanum terrenis opibus pzestare voluit · vos dignitatem vestram infra infima queq3 detruditis· hec illa consolatrix·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·Cur reb9 q̃ris oznari nature tue extraneis Auro scilic3 siue gemmis·An nescis stultum esse conari ad impossibile·Pozro q̈ de talib9 que dicte sunt rebus oznari sit impossibile·Si scire velis·Audi pzefatam boetianam consolatrice3·Qm̃ inquit late patet vester hic erroz qui oznari posse aliquid oznamentis existimatis alienis·At id fieri nequit·Na3 siquid ex appsitis luceat·ipsa quide3 que sunt apposita laudant᷑·Illud vero hijs tectũ atq3 velatum in sua nihilominus feditate perdurat·hec illa·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Cur auro et gemmis oznari desideras· Erras omnino·desiderium quide3 omne nõ nisi boni potest esse Omnia nanq3 bonum appetunt secundum mundi sapientem· q̈si ñ verum·apparens autem bonum fuerit· constat q̈ erratur·At vero si scire volueris aurum atq3 gemmas possidere vere bonum nõ esse Audi gnatam inter bonum et malum discernendi boetianam cõsolatricem·Ego inquit nego vllum esse bonum quod noceat habenti·Num id mentioz·minime inquies· atq3 diuitie possidentib9 persepe nocuerunt· hec illa·que quia id deducit de auro et gemmis ad diuitias pertinentibus per hoc q̈ hec adeptus desistit esse securus·Idcirco sequenti metro sic dicit exclamando·Heu pzimus q̃s fuit ille auri qui pondera tecti·Gemmasq3 latere volẽtes pzeciosa pericula fodit·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait· Tu cuius desiderium in cozpozis fertur oznamenta cur non potius curas q̈ oznetur tota tua persona que pzofecto eo oznatum perdit quo se cozpozaliter oznare querit Audi archiantistitem ambzosiu3·neglecta inquit decozis cura pl9 placet·et hocipsum q̈ nos non oznamus oznatus est·hec ille·Sed quid·Nonne econtra hominis persona ex cozpe cõsistẽs et aĩa suũ p hoc pdit oznatũ q̈ studet oznare cozp9 suũ· Certe sic·Audi illũ cypzianũ d̃ oznatu cozpis loquẽtẽ et ĩ pditõ3 oznat9 psone referẽtẽ Auro iq̃t et moilib9 adoznate oznam̃ta m̃tis et cozpis pdiderũt

Sed quo pacto forsan inquies. Ecce si mens esset ornata virtutibꝰ cum illa. vt forma sit tota in qualibet parte corporis vna cū suis accidentibus sequeretur mediante ea eisdem virtutibus ornatū esse et corpus. quemadmodum cuidam saluator ait. Si oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuum lucidū erit scilicȝ luce dn̄te simplicitatē seu puritatē mētalis oculi scȝ pure intētōnis ꝯmunicata mediante ea. vel insensibiliter ipsi corpori. perdito igitur cultu mentis. perditur mediante ea prius habitus etiam cultus corpis Sed quid. Certe curare nimium de corporis ornatibus est argumētum perditum esse ornatum mentis consistentem in virtutibꝰ. Hic nanqȝ dicit pater clareuallis. non tanto curaretur corpis cultus. nisi prius neglecta fuisset mens inculta virtutibus.

VI. CONSERATIO.

Sexta puella sic ait. Cur homo tantum curas de ornatu corpis per quod teipsum vel principale tuum seruum facis. te quidē demonum. principale aūt tuum id est hominem tuum interiorem corpis seruum. Vis scire de primo. Ecce ex dicto magni patris in volumine decretoꝝ recitato aperte colligitur ꝙ ornatus meretricis non est ad placendum hominibus supple tantum. sed ad seruiē dum demonibus. Porro ꝙ homo se ornādo corporaliter presertim nimis studiose principale suum. i. hominem interiorē corporis seruum faciat patet. nam qui seruit corpori. seruus est corporis. sȝ nōne principale hominis seruit corpori quando sic ei intendit ꝙ multum studet eius ornatui. certe sic. tunc enim ad ipsum sic se habet sicut ancilla dominam suam ornans vel sicut seruus dominum suū armans. Certe non est hec mutatio dextere excelsi. sed dyabolici consilij quo de domino fit seruus. et de seruo dominus. O homo interior cui natura dedit dominum esse scilicet actuum tuorum. cur teipsum negligis. et non te. sed corpus quod iure seruus est. preciosius te ornare conaris. quo non sicut dominꝰ corporis. sed vt seruus eius operari videris. et dominio priuaris.

VII. CONSIDERATIO

Septima puella sic ait. O karissime. siquis sciret ornatum suum esse venenosum et simul multos occidere natum nimium crudelis esset si non postponeret ipsum. Sed quid. Profecto tam viri ꝙ̄ mulieris ornatꝰ est vtiqȝ venenosus simulqȝ multos occidere natus. et esto ꝙ inde nullum sequatur damnum. per euȝ tamen meretur quis eternum supplicium. Audi de hoc venerabilem jeronimū Si inquit vir vel mulier se ornauerit. et vultus hominum ad se prouocauerit. et si nullum inde sequatur damnum. iudicium tamen patietur eternum. quia venenum attulit si fuisset qui biberet. hec ille.

VIII·CONSIDERATIO

Ctaua puella sic ait·Nescis homo egregium verbuꝫ gregorij in decretorum venerabili volumine recitatum·Nichil inquit fulget in episcopali ceruice splendidius q̄ humilitas ·Hoc ipso ergo ꝙ episcopus et pari modo etiam alius exteriori ornatu qui sup biam natus est inducere superbire incipit·ornatum humilitatis p̄dit·Itaqꝫ iuxta premissam autoritatem decreti·eo perdit ornatum excellentiorem et fulgentiorem quo querit habere inferiorem ·scꝫ exteriorem·et nōne hoc stulticie est vel melius dicam insanie·cum non concordet sane doctrine que longe lateqꝫ inuenitur taꝫ in canonicis q̄ in canonisatis scripturis de ipsa humilitate hominem p ornāte gratumqꝫ et gratiosum ipsum faciente·Nimirum homo humilis gratus est humilibus ratione similitudinis·gratus quoqꝫ ē superbis·eo ꝙ non resistit ipsis·

IX·CONSIDERATIO·

Ona puella sic ait·Tu cuius desiderium non in anime· sed in corporis fertur ornamenta·contra te militat per sororem meam superius recitata venerabilis jeronimi autoritas qua dicit·Nō mediocriter errant qui magno bono preferunt mediocre bonū·Sꝫ quid·Nonne magna bona sunt anime ornamenta· respectu quoꝝ hautdubiuꝫ ornamenta corporis nec mediocria bona dici possunt hinc est ꝙ corporis ornamenta nequaq̄ sunt ornamentis anime p̄ferenda·sed bene econtra·Quemadmodum fecit beata agnes que cum preciosissima corporis ornamenta a prefecti filio sibi oblata quasi stercora refutasset·et ipse multo maiora promitteret·tale fer^a ei dedisse responsum ·Discede a me pabulū mortis· Quia ab alio amatore preuenta sum·et hec dicens de christo intendebat· De q^o ratione ornamentoruꝫ anime methaphorice expressoꝝ teste sua hystoria sic dicebat·Anulo suo subarrauit me et immensis monilib⁹ ornauit me dexteram meam et collum meum cinxit lapidibus preciosis·tradidit auribus meis inestimabiles margaritas·et circumdedit me vernantibus atqꝫ choruscantibus gemmis hec illa intendens anime ornamenta pro ornamentis corporis spretis a christo accepta esse immensa et inestimabilia· et quasi respectu ornamentorum corporis infinita·Quippe ornamenta illa licet secundū methaphoraꝫ communicent in vocabulis cum ornamentis corporis· tamen quia hoc fit cum additamento infinitatis et inestimabilitatis admirabiles et corporalibus rebus incomparabiles signāt p̄fectiones·Anulus nempe signat fidem seu fidelitatem diuini spōsalicij·Monilia salutaria monita luciflua commendata peccatori· Lapides preciosi diuerse virtutis· varietatem virtutum ad dexteram recte operationis et ad collum erectum recte ad caput xp̄m intentionis conferentium Margarite perlucide pure inspirationis verba denotant ad aures interioris auditus perficiendū·Sꝫ gēme

vernantes atq3 chorufcantes vno in loco fignāt florem virginita=
tis et fplendidam virtutem humilitatis fecundum patrez clareual
lis· qui et alio loco de humilitate loquens·Nulla inquit fplēdidi
or gemma in omni precipue ornatu fummi pontificis· Dic ergo q̄=
fo nonne hec anime ornamenta funt corporis ornamentis q̄uis vo
ce fimilibus preferenda et preeligenda· Sunt omnino· Prefertim
cum hec fpiritualia vel non fimul fimpliciter vel non eque perfe=
cte cum ipfis corporalibus haberi poffint·quinimmo vt premittit
tefte cypriano auro et margaritis et monilibus adornate ornamē=
ta mentis et corporis perdiderunt·

Capitulum decimumfeptimum otinens confolationes fuper ca
rentia ornatus veftium et fuper confufione et verecundia rōne vi
litatis earum·

Ecimofeptimo poft premiffa ad principalem confola=
tricem acceffit et alius triftis querens fuper carentia
et confufione premiffo capitulo expreffis confolari·
at illa eidem tres de fuis puellis eiufdem confolatio
nis gratia deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella fic ait·Nonne bona eft confolatio coram iudice
non habere teftem contra fe de vitio vel de crimine·Sed quid
Certe non eft vnus tm̄ iudex hominis·immo tot funt iudices quot
intuentes coram quibus ornatu carens·caret tefte contra fe de vi
tio vanitatis·ficut econtra qui fe notabiliter ornat ipfe contra fe=
ipfum predicti teftē vitij fibi parat·vt patet per doctores fanctos
contra ornatum veftium predicantes feu fcribentes·Audi fuper h°
fanctiffimum patrem gregorium· Q? inquit pro fola inani gloria
veftimentum preciofius queritur res ipfa teftatur·quia nemo vult
ibi preciofis veftib? indui·vbi ab alijs non poffit videri· Audi ad
idem etiam patrem clareuallis·Vanum inquit cor vanitatis noti=
ciaz ingerit corpori et exterior fuperfluitas interioris vanitatis iu
dicium eft·mollia indumenta animi molliciem iudicant·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella fic ait·O fi adhuc verba fanctoruz audires ea=
q3 ordinata voluntate caperes nequaq̄ de ornatu veftium tm̄
curares·Ecce enim ex verbis magni patris auguftini in decretoꝝ
libro fic legitur·Verus ornatus maxime chriftianorum et xp̄iana=
rum nullus fucus mendax veftifq3 pompa· ꝫ mores boni funt· h°
autem ex verbo pro certo fequitur q̄ vl̄ non creatur de ornatu xp̄i
anoꝝ vel de non vero·quando queritur pompa feu refplendentia
veftim̄ti et negligūt mores boni·Si g° d̄ nō vero es otēt?·tūc vi=
ct? vtiq3 nec magnanim? nec ornat? es·Sicut em̄ non ver? ignis
nō eft ignis·ita nō ver? cult? n̄ eft cult?·queadmodū ecōtra dicit
magn? pr̄·Neglecta mūdicies·et iculta veftis·cult? ipe fine cultu

Nimirum hic cultus sine cultu consistit in bonis moribus non i re splendentia exterioris vestitus. Sane licet boni mores etiam exteriores ornent hominem plurimum. magis tamen ex quibus procedunt. s. interiores virtutuz habit9. Hinc nanqz psalmista ait. Ois gloria filie regis ab intus in fimbrijs aureis circumamicta varietatibus. Nimirum filia regis est anima deuota que nedum creatione. sed et casta generatione cum caritate est regis seculorum filia. Vnde absit huic gloriari in vestimentis forinsecus splendidis. sed ab intus in fimbrijs aureis id est finibus virtutum excellentibus ipsarumqz variarum virtutum circumamicti varietatib9.

III. CONSIDERACIO

Ercia puella sic ait. O si scires homo quantum ipsis angelis deoqz placet vile vestimentum minime curares tibi comparare ornatum. Q? em̄ angelis placeant vilia vestimenta et ad eos libentius declinent qui habent ea. hoc dulcis pater clareuallis nobis hunc in moduz manifestare curauit. Qm̄ multa inquit ipsa die natiuitatis dominice gemmis et auro fulgent altaria. quantū vbiqz pallis adornantur parietes. putas ad hec angeli diuertēt et pānosos declinabūt homines. Si ita est. cur magis apparuerūt ouium pastoribus q̄ regibus terre templiqz sacerdotib9. Non igitur oportet confundi. non oportet erubescere si contingat hijs pānosis quos angeli visitant vilitate vestiuz assimilari. ymmo et ipsi regi. vbi est inquiunt magi qui natus est rex iudeorum. Sz de hoc rege. ymmo de mundi saluatore post premissa sua verba subiūgit pater clareuallis. Cur inquit et ipse saluator cuius est aurum pariter et argentum sacram in suo corpore paupertatem dedicat. Aut certe cur ipsam tam sollicite paupertatem angelus enarrat. Hoc inq̄t vobis signum inuenietis infantem pannis inuolutuz ₹c̄. Sed quid Nunquit pannis de serico vel ð auro formatis. certe nequaq̄ hoc credendum est. sed probabili9 vt per neptem meam infra patebit. de pannis huiuscemodi in quib9 ipse pastor omniuz pastores dilexit tanq̄ sibi similes ratione dicte pannositatis.

Capitulū decimumoctauū ɔtinēs ɔsolatōs super carentia solennis habitationis et ornate suppellectilis. ac super carentia familie ad honorem facientis

Ecimooctauo ad dominam consolatricem principalē accessit et alius tristis. querens consolari super carentijs premisso capitulo expressis. cui illa mox ð suis puellis quatuor assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ad habitationem respiciens sic ait. Quis peregrinus nisi vel prorsus stultus in terra peregrinatōis sue curaret

sibi de habitatione solenni prouidere et se per hoc de picturis et sculpturis ac alijs ornatib⁹ sollicitando citra et extra suam patriã notabiliter arrestare. Esset hoc ꝓ certo nimis fatuuꝫ quod et merito secundum sanctos viros inuenitur reprobatum. Dices forte hoc non videtur. Nam templum salomonis fuit pulcherrimum atqꝫ per omnia sumptuosum. cuius edificia hodie sunt in memoria tanꝗ laude digna. Verum dicis. sed tu erras in cõsequentia. Audi venerabilis jeronimi sententiam libro decretorum inductaꝫ. Hic eñ pater venerandus non solum secularia et prophana edificia reprobat. sed etiam sacra vel sacranda dicens sic. Multi edificant parietes marmora nitent. auro splendent laquearia. gemmis altare distinguitur. et quia hoc dicit detestando. ideo subiungit dicens. Neqꝫ mihi aliquis opponat diues in iudea templuꝫ. mensaꝫ. lucernas turibula. patellas. ciphos. mortariola. et cetera ex auro fabricata tunc ħ probabantur a domino quãdo sacerdotes hostias immolabant et sanguis pecudum erat remissio peccatorũ. quanꝗ hec oĩa precesserint in figura. scripta sunt autem propter nos. in quos fines seculorum deuenerunt. Nunc vero cum paupertateꝫ dom⁹ sue pauper domin⁹ dedicauit. Portemus crucem et diuitias lutuꝫ putemus. Hec ille venerandus. Non igitur curemus vt diuitie appareant in habitationibus nostris. si lutum sunt putande. quis enim vellet de luto gloriari. aut de luteis edificijs reputari gloriosus.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Nescis tu ꝙ angelis suis deus mandauit de te vt custodiant te in omnib⁹ vijs tuis. quibus scilicet peregrinaris a domino. In vijs inꝗ. Nunquit non et in hospitijs tuis proprijs. Credo plane ꝙ sic. si tamen sint humilia. Si vero alta sint et nimis sumptuosa dubium esse poterit. qualia vel ratione dubij huiusmodi sunt vitanda. Ne scilicet angeli hominem vel pro tempore quo ad loca vel quo ad preseruationem a pena vel a culpa derelinquant. Pro dubio huiuscemodi reuoca ad memoriaꝫ verbum patris clareuallis per neptem meam prius inductuꝫ. Qm̃ multa inquit ipso die natiuitatis dominice gemis et auro fulgent altaria quantum vbiqꝫ pallis adornantur parietes. Putas ad hec angeli diuertent. si ita est cur magis apparuerunt ouium pastoribus ꝗ regibus terre templiqꝫ sacerdotibus. hec pater ille. et ecce cum de habitatione dicamus domino in collecta. Angeli tui sancti habitantes in ea nos in pace custodiant scilicet contra insidias inimici. de quibus premittitur si nichilomin⁹ dictus pater dubitat an angeli diuertant ad huiusmodi sacra loca excessiue ornata. quantum tunc poterit esse dubiuꝫ. an ipsi angeli custodes hoĩs ipsum custodiendum comitari dignentur ad alta edificia vana pariter et prophana. Qꝫ si angeli sancti ibi non fuerint patebit inhabitans iuxta prememoratam collectam insidijs inimici.

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella ad ornatum attendens suppellectilis sic ait· Illis merito debemus carere que sanctorum digna sunt reprobatione·Sed quid· Profecto suppellex preciosa a sanctis reprobatur·Audi de hoc doctissimumqz insignem jeronimum Inter sericum inquit et lintheamina quibus videris fulgidus et formosus intellige te nudum conscissum sordidum mendicantem· hec jeronimus Et nota q dicit nudū id est sine habitu virtutū cōscissum·i·sine integritate spiritus·sordidum scz stercoribus·de quibus dicit paulus·omnia arbitror vt stercora mendicantem·s·a vermibus sericum·ab agro linum·a filatricibus et textricibus pannum lineum·Sane si suppellectilem preciosam et ornatam haberes qua credulitate posses de illa gloriari·Videns multitudinem pauperum copiosam et non deficientem·quippe pauperes inquit xps semper habetis vobiscum·Exemplum potius attendere deberes sancti viri beati dominici·de quo adhuc seculari et iuuuene existente legitur q dum illo in tempore quo palentie studuit fames inualesceret vēditis libris et supellectili quam habebat omnia in elemosinaz est largitus·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella ad carentiam attendens familie sic ait·Cur confusionis et verecundie rubore pfunderis ppter carentiam familie ad honorem vtputas facientis·Audi boetianam osolatricez te vel in parte consolantem·An vero inquit te longus ordo famulorum facit esse felicem qui si vitiosi moribus sint perniciosa domus sarcina et ipsi domino vehementer inimica·Sin vero probi quonā modo aliena pbitas in tuis numerabitur operibus· hec illa· Porro si aliena pbitas in alicus opibus non est numeranda· multo minus in eius gloria p tollenda ofusione et verecūdia ex carentia familie habita·Deniqz quo carentia familie magis est in gloria· eosaltem quem humiliat·ostituet apud superos in maiori gloria·quippe vt ait eliphas themanites· qui humiliatus fuerit erit in gloria·

Capitulum decimumnonum otinens consolationes super confusionibus habitis et specialiter ratione incarcerationis vel illationis alterius pene ofusibilis aut etiam turpis mortis·

Ecimonono post premissa ad predictam dominam cōsolatricem accessit et alius tristis querens consolationem recipere tam super cōfusione in genere q in speciali super confusionibus premisso capitulo expressis cui mox illa domina huius rei gratia de suis puellis tres ydoneas assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella contra confusionem in genere sic ait·O amice ꝺ confusionem patientibus·Audi verbum psalmiste·Imples inquit facies eoru ignominia·et querent nomen tuum domine· Confusio ergo seu ignominia ad querendu nomen domini occasio est siue causa·Quod inquies nomē·Certe nomen eius ihesus·qd pfecto adeo est dulce q remedium est ignominie vtpote faciens hominem confusionis·et ignominie amaritudinem non sentire p sua dulcedine·Nimiru secundum dulcissimum illum patre clareuallis·Ihesus est mel in ore ·melos in aure· iubilus in corde· Deniq non est tristandum de confusiōe·nisi dumtaxat peccatū adducēte·Omnis enim alia quia hominem humiliat gloriam adducit·q̄ppe vt soror mea prefata est·qui humiliatus fuerit erit ī gloria· Hoc autem de confusione directe alter ihesus filius syrach diuisione per immediata aperte innuit·Est inquit confusio adducens peccatu· et est confusio adducens gloriam et gratiam·dicit gloriam et addit gratiam·quasi dicat· est adducens gloriam qua consequitur non liuor vel inuidia sed fauor et gratia·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella confusionem incarcerationis vel alterius pene confusibilis attendens sic ait·O homo pena tua aut illata est sine culpa· aut p vera culpa· Siquidem sine culpa ·o quantam laudem hoc meretur·Audi magnum patrem Augustinum·Non ita inquit laudamus joseph cum frumentum distribuebat sicut cu carcerem habitabat·hec pater ille·nec est mirum dictu·malum enim confusionis apud paucos presertim valore exiguos nequaq̄ tanti est quanti est ponderis bonū glorie apud multos viros gloriosos Sed quid·Profecto esto q omnes mortales confusionem pene sine culpa illate nescirent esse illatam sine culpa·minimus hic esset numerus respectu immortaliu apud quos innumerabiles pariter et gloriosos ipsi punito sine culpa gloria maxima deberetur· Porro si pena infertur etiam pro vera culpa·tunc est attendendum q nequaq̄ tristari habet qui per modicam penam maximam euadit·nec qui verecundiam maiorem per minorem·Audi quid ad propositū proclus quidam dicat·Neq em̄ inquit corpori secari solum et vri malum· sed languere sectione et vstione indigens·non ergo pudentie remissio est·sed intensio nondū puniri a puniente·recte etenim vere hec maxima punitio in malo manere impunitum· et siqs videre seipsum posset talē habitū habentem·tūc vtiq gemeret entem seipsum·Hec philosophus ille·sed quo ille gemeret si impunitum se videret ·eo vtiq et intra se de se tali viso q̄ de se punito magis erubesceret·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella turpis mortis confusionem attendens sic ait· vel turpis mors infertur ex condigno tunc utiqȝ iuxta precedentem procli sententiam minus est malum ea puniri ꝙ impunituȝ remanere· Si vero bono viro et virtuoso inferatur·tūc amittit turpitudinis rationem·Audi super hoc et prosperum satis prospere concludentem· Non est inquit putanda mors mala quam bona processit vita· Audi quoqȝ et tullianam sententiam· Nequaꝙ inquit viro forti turpis mors accedere potest·Deniqȝ secundum illustrē Boetium omne quod recipitur per modum recipientis recipitur· Quomodo igitur possibile erit bonum virum malam recipere mortem·

Capitulum vicesimum continens consolationes super verecundia et confusione ratione sterilitatis et generandi impotentie·

Icesimo post premissa ad illustrem dominam consolatricem accessit et alia persona tristis super materia pmissi capituli querens beneficium consolationis· At illa eidem huius rei gratia de suis puellis illico duas adiunxit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella ad impotentiam viri tristis considerationem dirigens sic ait·Noli amice tristari·vel enim es impotens naturaliter vel talis factus maleficio·Siquidem maleficio quandam inferius neptem meaȝ visites et consolationē poteris reportare·Sin autem naturaliter ·nec hoc te debet ratione carentie liberorum perturbare prout per eandem neptem· ac etiam per alias prius tibi poterit declarari·Verum si ex hoc confunderis et fortassis eris mulieribus minus gratus·cogita illas esse meretrices et ipsarum fauorem merito contemnendum teqȝ propter hoc apud personas sexus vtriusqȝ sapientes et honestas minime esse confusum·qđqȝ nec curandum est fatuis displicere·Quod si forsan vxorē habeas que hac de causa contra te iudicialiter agat ad diuortium si pro ipsa contra te sententiatum fuerit reputa pro te notabiliter factum esse vtpote qui per hoc es a meretrice absolutus· Vere etenim felix est hec impotentia que tibi potentiam tribuit ab vxore meretricula recedendi·Deniqȝ consideres ꝙ deuotionis gratia ac castitatis amore vt plurimi sancti viri seipsos castrantes atqȝ vtilitatis causa vt reginarum eunuchi per castrationem elegerunt fieri impotentes· et si natura hoc tibi dedit aliqua saltem intentione consimili poteris consolari·

II·CONSIDERACIO

Ecunda puella sterilitatis obprobriū cōsiderans sic ait· O bona amica cur turbaris cum rachele infecunda jacob viro suo dicente·Da mihi liberos alioquin moriar·Cur nō potius scripturaȝ

attendis quare regum libro dicitur. sterilis peperit plurimos qua si dicatur ad pariendum plurimos filios. sterilis est aptior q̄ fecunda. Hinc etenim filius amos. Lauda inquit sterilis que nō paris. quod et paulus inducit. Letare sterilis que non paris. et vtrisq; pro causa subdit. quia multi filij deserte magis q̄ ei9 que habet virum. Nempe quoniam mulier innupta et virgo cogitat que dn̄i sunt. sane possunt hec intelligi de spiritualibus filijs cōceptis in ventre mentis seu in cubili cordis. Qui nimirum filij sunt sanctarum cogitationum actus meritorij. quippe sicut filijs pr̄na habetur hereditas dicente paulo si filius et heres. Ita talibus actibus debetur hereditas celestis regni. Sunt enim coheredes christi. q2 heredes dei patris pulcra et casta generatōe ab eo immediate speciali influentia procreati. Non em̄ sufficeret generalis influentia vt in generatōe fructuu; in arbore siue in quacunq; alia naturali generatione. sed omnino ad dictorum procreationem filiorum sc; actuum meritoriorum necessaria existit specialis influentia patris celestis qui ideo dicit nobis sine me nichil potestis facere. Nichil inquit supple boni meritorij seu vniuersaliter moraliter boni. Verum licet quantum ad carnales filios scriptura dicat. mulier cum parit tristiciam habet. Tamen de proposito quantum ad dictos spirituales non sic. sed concipiens eos potius iuxta premissum verbum doctoris gentium atq; filij amos. Letari habet et laudare suum creatorem per quem habet tales filios et tam multos. valens sc; infra diem naturalem mille tales filios concipere in mente. ac deinde parere exterioris operis manifestatione. Laudet itaq; eorū mater et letetur multiplici ratione gloriando sc; de dicto patre q̄si suo viro pulcherrimo. qui est quidem secundum illustrem boetiū pulcrum pulcherrimus ipse mundum mente gerens. Nobilissimo De quo idem dicit. Mortales cunctos odit nobile germen Ditissimo. qui est vt dicit paul9. Diues in omnes qui inuocant illu;. Potentissimo. qui est vt idem dicit solus potens rex regum et domin9 dominantium. Fecundissimo qui numero sponsarum suarum quasi infinitam prolem potest procreare in momento virtuosissimo solaciosissimo et gratissimo. Quippe ipse est domin9 virtutum. et vocatus deus solacij. et deus omnis gratie. Ac deus totius consolationis. Rursum persona concipiens et pariens dictos filios spirituales laudet creatorem suum et letetur de ipsis tanq̄ filijs optime condicionatis. Hij nimirū nunq̄ eiulant. nunq̄ famescunt. nunq̄ infirmantur semper sunt viuidi. ymmo et vita dicti. quippe secundum illum arestotilem operatio intellect9 est vita. Sunt quoq; et libere conditionis vtpote secundum eundem existentes gratia sui Hij etiam filij concipiuntur et pariuntur sine dolore immo cu; sancta delectatione. habētur cū virginitatis honore. saluo virginali pudore. s; et om̄s h̄moi filij sunt sancti nō solum saluandi. suntq;

salus et perfectio vocati. qui sue matri quandam salutem formaliter oferūt in hac vita atq nihilomi⁹ salutē ei mercant eternā i patria O quantū ergo gaudendū est de eis. multas quidē reor esse virgines. que propter habendam prolem ita sanctam sicut est euangelista johannes vel baptista virginitatem perdere forsitan non curarent. Quanto igitur magis de predictis filijs est gaudendum qui adeo sunt essentialiter sancti q nec baptista. nec euangelista. nec etiam virgo beata dei mater alma sine talib⁹ habitis vel habendis sanctitatem habuisset.

Explicit quartus liber de consolatione theologie. Incipit liber quintus continens consolationum remedia oportuna contra illa turbatiua que opponūtur potestati et dignitati. Capitulum primū continens consolationes super carentia temporalis potestatis seu potentie atq dignitatis.

Vinto principaliter septem tristib⁹ supradicte domine consolatrici principali appropinquantibus et ei astantibus coram. vnus ex eis ante ceteros hijs eā verbis fuit allocut⁹. domina illustrissima turbor nimis de temporalis potestatis seu potentie atq dignitatis carentia et peto vt me sup hoc dignemini cōsolari. At illa eidē mox hui⁹ rei gratia de suis puellis sex assignauit

I. CONSIDERATIO.

Rima puella contra querelam de potentie seu potestatis carētia sic ait. O homo qui potentiā appetis vt de ei⁹ carentia cōsoleris animaduerte que sequuntur. Scias pro certo q quanto potentes in statu fuerint altiori. tanto in periculo maiori versantur. Noueris magnum patrem Augustinum hanc sententiam in clericorum regula affirmasse. Noueris eundem p eadem sententia sic quoq exemplificasse. Plus inquit duces et principes q̄ milites ab hostib⁹ appetuntur et violenti⁹ pulsant ventis et turbinib⁹ culmina quecunq sunt altiora. Ideo magisq quo plus ceteris vnusquisq potest sciat esse sibi metuendum. hec ille pater. Quid ergo optabilem potentiam tu existimas quam perpetui atq temporalis distantis parumper atq imminentis casus periculum manet. Periculum inq̄ maioris multo miserie quasi si potentes ante casum nō fuissent. Queso bene memineris q vti supradictum recordor. Infelicissimum infortunij genus est fuisse felicem. Nunc quoq flagito vt attendas q̄ securi sint potentes a casu. Exemplis h⁹ disce magnatum diuersorum. Ecce quid de regum statu qui firmiori solio subsistere videtur illa boetiana csolatrix in longū retro experta vtpote eui plena tradiderit. Plēa est inq̄t exēplorum vetustas plena etiam

presens etas qui regis felicitatem calamitate mutauerunt. et subdit yronice. O preclara potentia que nec ad conseruationem quidē sui satis efficax inuenitur. Q si hec regnorum potestas beatitudinis ductor. Nonne si qua parte defuerit felicitatem minuit. miseriam importet. Sed quamuis late humana tendantur imperia. plures necesse est gentes relinqui quibus quisqȝ regum non imperet. Qua vero parte beatos faciens desinit potestas hac in potentia subintrat que miseros facit. Hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem. Expert⁹ sortis sue periculorū tyrān⁹ regni metus pendentis supra verticem gladij terrore simulauit. Que est igitur hec potestas que sollicitudinū morsus expellere que formidinū aculeos vitare nequit. atqȝ vellent ipi vixisse securi. sed nequeūt. hec illa. Quid igitur inquies ad hec. Forte dices Num rex quisqȝ potens ve ali⁹ satis manet secur⁹ preualens multitudine seruitorum. Audi de hoc vlteri⁹ exptam illam quam dixi. Potentem inquit censes qui satellite latus ambit qui quos terret ipse plus metuit. qui vt potens esse videatur in seruientium manu situȝ est. Hec illa. Cui⁹ dictū hac ex postilla pateat ꝙ nō praro reges aliosqȝ potentes suoꝝ ꝓditione in fugaȝ verti aut bello succumbere suorum etiā manib⁹ occisos. Aut venenatos ob ipam quā habuere pontentiā contigit interire. O pulchra potentia que nec ī mensa solatij tempore est secura. sed sic ipos quib⁹ nititur hȝ anxia formidare. Vnde et sepedicta ↄsolatrix. Potentiā inquit ne desideres subiectorum insidijs obnoxi⁹ periculis subiacebis. Veruȝ si te forsan regie aut cuiuscꝫ alteri⁹ maxime patestatis carentia tanꝙ ꝓpter improportionem suam distantius a te site non valeat perturbare. leuiter enim loco et tempore aut improportōe absentia quoslibet mouere noscuntur. Hortor ꝙ nec minoris et magis tibi ꝓportionate potestatis puta qualem regum vel magnatum familiares obtinent carentia te contristet. Plurimorum nanqȝ inuidia aut vindicte aut ambitionis causa vtpote auida succedendi tali insidiat[us] potentie studiosa quomō ruat. Ipsorumqȝ auaricia aut malicia principum seu magnatum huius familiares apud se potentes sepe et ī opinate dum securiores se existimant vel morti tradit. aut alias ꝓsternit nullo obstante presidio amicorum. An non putas aliquando contigisse vt frater fratrem in mortem traderet. vt magistratuȝ post sublatum de medio obtineret. Quanto igitur magis in ciuitatum comitatibus magistratuuȝ potentia sediciosum ob tumultum populi leuiter concitabilis ruinam habet formidare. Quotidianum quodammodo hoc videtur et paucos infra annos sepius ita vidimus. ꝙ qui prepotentes extitere vsqȝadeo ꝙ imperare sydetibus viderentur. erectisqȝ capitibus vix terram prout ambulandi necessitas exigit respicere dignabantur. leuis aure flatu tumultuosa seditōe populi ī eos ↄcitata strageqȝ nōnūꝙ aut reꝝ ↄfiscatōe

Aut proscriptione personarum subsecutis in se et in suis adeo sunt deiecti q omnis eorum prior potentia in amaritudinem penit9 est conuersa. Queso igitur vt audias sepedictā expertam hoc quod de regum familiaribus premittitur ꝓtestantem. Quid inquit ego de regum familiaribus disseram. cum regna ipsa tante imbecillitatis plena demonstrem. Quos quidem regia potestas sepe incolumis. sepe autem lapsa ꝓsternit. Nero senecam familiarem preceptorem qꝫ suum ad eligende mortis coegit arbitrium. Per apinianum diu inter aulicos potentem militum gladijs antonin9 obiecit. Atqꝫ vtriqꝫ potētie renunciare voluerit. Quoꝝ seneca opes etiam suas tradere neroni seqꝫ in otium oferri conatus est. Sed dum ruituros moles ipsa trahit neuter qđ voluit effecit. Que est igitur ista potē tia quam pertimescunt habentes. quā nec cum habere velis tut9 sis. et cū deponere cupias vitare nō possis. An presidio sunt amici quos non virt9. sed fortuna ociliat. Sed quem felicitas amicum fecit. infortuniū faciet inimicum. Que vero pestis efficacior ꝙ domestic9 inimic9. Hec iterum illa. Appendas igitur in statera que habes pre manib9 potentiam. scꝫ vna in lance. cariusqꝫ qđ esse in mundo dinoscitur vitam ꝓpriam pdendi periculum. incurrendiqꝫ eam que omnium finis est terribiliū morteꝫ. scꝫ in lance alia. et videbis hanc scđam lance prima incompabiliter grauiorem. Nam plus ꝓfecto ꝙ lanx prima boni otineat otinet ista mali. Eac igit[2] vnum aliqđ ex otentis vtraqꝫ in lance quod siquid boni vel apenter otineat. tamen quia malicia ei9 predominabit[2] bonitati. stult9 omnino eris si hanc opositionem habere desideras. et non potius carere potentia ꝙ ea habita simul habere etiam adiunctum inseparabiliter sibi malū.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. aut dignitas et potentia cadunt in homines improbos seu malos aut in bonos et ꝓbos. Siquidem in improbos seu malos nocent alijs. nocēt et ipsis. Vis scire q nocent alijs. Audi boetianā osolatricem de istis loquentem. Quid inquit de dignitatib9 potentiaqꝫ disseram que vos vere dignitatis aut potestatis inscij celo exequatis. Que si in improbissimum quenqꝫ ceciderint que incendia flāmis ethne eructuantib9 qđ diluuiū tantas strages dederit. Vis scire q nocent etiam ipis in quos ceciderint improbis. Audi eandeꝫ alibi. Infeliciores inquit esse necesse est malos cuꝫ perfecerint ꝙ si ea que cupiunt implere ñ possent Nam si miserum esse voluisse praua. potuisse miserius. Hinc et illustris Seneca in ꝑsona loquēs alteri9 nō sum inquit potens et in ꝑsona ꝓpria respondens gaude inquit iniuriam facere non poteris Porro si predicta in bonos seu ꝓbos cadunt ꝙ tunc modicum honoris prescise ex dignitatib9 quanqꝫ ad modicū se extendat potētia. vt sic ꝑuipendat[2] Boetiana consolatrix manifestat. At inquit

si quo modo quod perrarum est probis deferantur. quid in eis ali ud ꝙ probitas utentium placet. Ita fit ut non virtutibus ex digni tate. sed ex virtute dignitatibus honor accedat. Que vero est ista vestra expetibilis ac preclara potentia. Nonne o terrena animalia consideratis qui quibus presidere videamini. Nunc si inter mures videres unum aliquem ius sibi ac potestatem pre ceteris vendi-cantem. quanto movereris cachinno. Quid vero si corpus spectes imbecillius homine reperire queas quos sepe muscularum quoqꝫ vel morsus vel in secreta queqꝫ reptantium necat introitꝰ. Quo ve ro quisꝙ ius aliqd in quenꝙ nisi in solum corpus aut quod infra corpꝰ est fortunaꝫ loquor possit exercere. Nunquit unꝙ libero im perabis animo. Num mentem firma sibi ratione coherenteꝫ de sta tu ꝓprie quietis amouebis. Hec illa. quasi dicat nequaꝙ. Deniqꝫ ad quid obiective optanda sit potentia manifestat magnꝰ pater augustinꝰ. Optandum est inquit ut potestas non detur nisi contra vitia ꝓpter que vincenda potentes nolunt esse homines et volunt ꝓpter vincendos homines. Ut quid hoc nisi ut vere victi falso vin cant. nec sint veritate. sed opinione victores. Hec ille pater.

III. CONSIDERACIO

Ercia puella sic ait. O homo dignitatem vel potentiam dili-gens quomodo de carentia tristaberis vel amissione utriusqꝫ. si nec bone secundum se. neqꝫ vere sint sed omnino false. Vis scire ꝙ non bone. Audi boetianam consolatricem. Si inquit ipsis digni tatibꝰ ac potestatibus inesset aliquid naturalis ac ꝓprij boni. nun ꝙ pessimis provenirent. Neqꝫ eñ sibi solent adversa sociari. Natu ra respuit ut contraria queqꝫ iungantur. Ita cum pessimos plerū-qꝫ dignitatibus fungi dubium non sit. Illud etiam liquet natura sui bona non esse. que sese pessimis herere patiantur. hec illa. Sed et magnus pater augustinus. Apud viros inquit bonos indigna sit ipa dignitas quā multi indigni possidēt. Hec ille. et bene sic di cit quia secundum illustrem boetium. talia sunt predicata qualia permiserint subiecta Porro vis scire ꝙ mundana dignitas et po testas non vere sint sed false omnino. nominaqꝫ huiuscemodi fal-so sibi usurpant. Ecce si nomen haberent a re tanꝙ vere dignita-tes et potentia. tunc utiqꝫ dignitas huiusmodi dignum et poten-tia compotem constituerent sicut albedo album. cuius oppositum contingit reperire. Audi hanc rationem ab ipsa consolatrice boe-tij. Illud inquit considerandum puto ꝙ nemo dubitat esse fortem cui fortitudineꝫ inesse dspexerit. et cuicunqꝫ velocitas adest mani festum est esse veloceꝫ. sic musica quidem musicos. medicina medi cos. rethorica rethores facit. Agit enim cuiusqꝫ natura quod ꝓ-prium est. nec contrariaruꝫ reruꝫ miscetur effectibꝰ. sed ultro que sunt adversa depellit. Atqꝫ nec potestas sui compotem fecerit quē vitiose libidines in solubilibꝰ astrictū retinēt cathenis et collata

improbis dignitas non mō non efficit dignos·sed perdit potius eos et ostendit indignos·Cur ita ꝓuenit·Gaudent em̄ res sese aliter habentes falsis ꝯpellare nominibus qui facile ipsarum rerum redarguitur effectu·Itaq3 nec illa potentia·nec hec dignitas iure appellari potest·hec illa consolatrix·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Estimo frater ꝙ dignitatem et potentiam eo appetis quo si tibi ꝓuenirent te quidem honorabilem reuerendumq3 ꝯstituerent·Sed quid in hoc sis spei habitur9·Audi boetianam consolatricem·Nū inquit vis ea est magistratibus et vtentium mentib9 virtutes inserant vitia depellant·atq3 non fugare·sed illustrare potius nequiciam solent·quo fit vt indignemur eas sepe nequissimis hominib9 contigisse·Vides ne quantum malis dedecus adiciant dignitates atq3 min9 eorum patebit indignitas si nullis honorib9 inclarescant·Sequitur non em̄ possumus ob honores reuerentia dignos iudicare quos ipsis honorib9 iudicam9 indignos·At siquem sapientia preditum videres·Num posses eum vel reuerentia vel ea qua est preditus sapientia non dignum putare·Minime·Inest em̄ dignitas ꝓpria virtuti quam protinus quibus fuerit adiuncta transfundit quod quia populares facere nequeūt honores·liquet eos ꝓprie dignitatis pulchritudinem non habere·In quo illud est animaduertendum magis·Nam si abiectior est q° magis a pluribus quisq3 contemnitur cum reuerendos facere neq̄ at quos pluribus ostentat dispectiores poti9 improbos dignitas facit·Verum non impune·Reddunt nanq3 improbi parem dignitatibus vicem quas sua contagione cōmaculant·Atq3 vt agnoscas veram illam reuerentiam per has vmbratiles dignitates non posse contingere·siquis multiplici consulatu functus in barbaras nationes deueniret venerandu3 ne barbaris honor faciet·Atq3 si h° naturale munus dignitatibus foret ab officio suo quoq3 gentium nullo modo cessarent·sicut ignis vbiq3 terraru3 nunq̄ tunc calere desistit·Sed quoniam id eis non propria vis·sed homini fallax annectit opinio·vanescunt ilico cum ad eos venerint qui dignitates eas esse non estimant·S3 hoc apud exteras nationes·Inter eos vero apud quos orte sunt·nu3 perpetue perdurant·Atq3 pretura magna olim potestas nunc inane nomen et senatorij census grauis sarcina·Siquis quondam populi curasset annonam magnus habebatur·nunc ea prefectura quid abiectius·quod enim nihil habet proprij decoris opinione vtentium·nunc splendorem accipit·nūc amittit·Si igitur reuerendos facere nequeunt dignitates·Si igitur vltro improborum contagione sordescunt·Si igitur mutatione temporum splendere desinunt·Si gentiū estimatione vilescunt

quid est qd in se expetēde pulcritudinis habeāt nedū alijs pstent.

V.CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. O homo simplex ac puerilis cur dignitates mundi appetis et earum ex carentia turbaris. non sic ageres si quales essent ac quid contra se habentem facerent vel quid earum seu temporalis patris carentia significaret agnosceres. Sane quales sint hee dignitates hoc per boetianam consolatricem discere poteris. Ecce enim vti soror mea prius retulit ipsas denominando vmbratiles dignitates appellat. Sed quid valet vmbra vel res vmbre similis. que non otinue adest homini. sed transit nedum mutabiliter. sed velociter sicut vmbra. Porro quid dignitates mundi contra se habentem faciant si vis scire. Ecce premunt eum vitijs atq3 curis eum grauib9 onerant et supponunt eum sibi subiectis. Vis scire q vitijs eum premant. Audi sanctissimum patrem gregorium. Occupatio inquit secularium dignitatum tanto facilioribus vitijs premitur. quanto maioribus curis grauatur. Vis igitur vlterius scire. q se habentem curis grauibus oneret et supponant subiectis. Audi rursum eundem patrez. Quanto inquit quisq3 hic altius erigitur tanto curis grauiorib9 oneratur eisq3 ipsis populis mente et cogitatione supponitur quibus preponitur dignitate. Deniq3 si vis scire quid significet carentia temporalis potestatis et dignitatis. Ecce hec ad actiones exteriores ordinantur Igitur eis carere signum est q deus tenere diligit non habentes. Vis hanc intelligere osequentiā. Audi egregium verbum gregorij. Sepe inquit misericors deus quo suos tenere diligit eos sollicite ab exterioribus actionibus custodit. Nam et plerumq3 paterfamilias ad eum laborem seruos dirigit a quo subtiles filios suspendit.

VI.CONSIDERATIO.

Exta puella sic ait. Cur homo hoc appetis cuius adeptione vilescis. Hoc quidem dignitatib9 fit. Audi boetianam consolatricem. Dignitatibus inquit fulgere velis danti supplicabis et qui preire ceteros honore cupis. poscendi humilitate vilesces. Dices forte si momento adeptionis seu dum posco vilesco quid cure Ex quo pro toto tempore possessionis claresco presertim postq̄ adeptionis modus paucis notus ex toto fuerit obliuioni tradit9. Sz q hac in re satis erres patet si attendas maximaz eoꝝ multitudinē quoꝝ factum tuum a suo principio et vsq3 imperpetuum noticiam non euadet dei scilicet et ciuium supernorum quibus tua vilitas semper erit nota coram quibus vilem esse. multo quidem peius est q̄ apud omnes hic viuentes viluisse vel q̄ bonuz foret hic apud omnes homines valuisse.

Capitulum secundum continens consolationes super carentia temporalis maioritatis seu superioritatis

Ecundo post premissa ad dominam consolatricem pri
cipalem accessit et alius tristis super materia premis=
si capituli querulando ac illa eidem pro consolatōe
de suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O frater si qualia inducit maioritas siue superioritas per experientiā didicisses ipsam maioritatem vt estimo minus appeteres ac de eius carentia minus doleres. Nimirum maioritas status siue superioritas inducit maioritatem periculi. inducit maioritatem peccati. inducit maioritatē pene qua maiores dum peccauerint sunt puniendi. Vis scire quod inducit maioritatem periculi. Ecce patet hoc ex dicto magni patris cum sua exēplari declaratione per neptem meam prius recitato. quod et ysidorus ↄsiderās. q̄nto inq̄t quisq3 i supori ↄstitutus ē loco. tāto i maiori versatur pculo. Vis scire quod maioritas seu supioritas status īducit maioritatē peccati. Audi eundē qui prius ysidorum loquor. quanto inquit splendoris honore celsior quiqsq3 est tanto si delinquant peccator maior est. Vis scire quod maioritas status inducit maioritatem pene qua ipsi maiores sunt puniendi. Ecce ex papali epistola colligitur quod maiores grauius sunt puniendi pro suo excessu. quia exemplo eorum facilius alij possunt ad similia puocari. Sz quod hec similia non secundum leuia. sed secundum grauia sint vtiq3 attendenda patet ex sententia illustris Senece. Vt inquit in corporibus sic in imperio grauissimus est morbus qui a capite diffunditur. Deniq3 post hec scias quod superioritas regiminis inducit distractionez cordis et confusionem mentis impedientem in commissis exequendis. Audi dominici gregis pastorem gregorium. Sepe inquit suscepta cura regiminis cor per diuersa verberat et impar quisq3 inuenitur ad singula duz confusa mente diuiditur ad multa. hec ille

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella sic ait. Nonne scis quod inter arma inuasiua iacula piculosiora solent esse. presertim si a scientibus artem sagittandi iaciantur occulte. Scio inquies. Sed quid. Profecto ille qui est millеartifex. Vtiq3 artem habet sagittandi cuius sagitte acute qui sicut insidiosus iacit eas occulte. In quem inquies. Procerto frequentius in maiores et statu superiores. Vis hoc scire. Audi seruum seruorum dei gregorium loquor. Omnis inquit qui dispensandis terrenis rebus presidet occulti hostis iaculis latius patet hec ille. Nec gratis dicit latius. quia iuxta latitudinem eoruz que longe lateq3 subsunt sue presidentie habet dicta iacula ptimescere.

III. CONSIDERATIO.

Ertia puella sic ait. Caue frater ne in terra queras supioritatis honorem. ne idcirco in celo mox consequaris confusionez

et a societate seruorum christi exclusionem. Vis hanc scire ꝯsequē tiam. Audi johannem os aureū. Quicunqȝ inquit desiderauerit pri matum in terra. inueniet confusioneȝ in celo. nec inter seruos xp̄i computabitur. quia de primatu tractauerit. nec vnusquisqȝ eorum festinet. quomodo alijs maior appareat. sed quomodo omībus inferior videat᷑. Hec ille. Cuius sententia de maioritate ex illis verbis xp̄i. quicunqȝ voluerit inter vos maior fieri sit vester minister et sententia eius de primatu ex illis verbis christi elicitur. quicunqȝ voluerit inter vos primus esse erit vester seruus. Ex quibꝰ etiam elicitur quod sequitur nec inter seruos xp̄i computabitur. quia de primatu tractauerit ꝛc̄. et certe dictam doctrinaȝ xp̄i nō sequi haut dubiuȝ confusio est in celo. concessa igitur ꝯsequentia. pensare habes ꝯsequens. i. confusionem in celo. pensa ergo ꝓ quo et coram quibus. siquidem pro quo. Modicum est et quasi nihil. q̄r pro honore primatꝰ in terra. que quanta sit respectu celi boetiana consolatrix manifestat. Omnem inquit terre ambitum ad celi spaciū pūcti constat obtinere rationem. i. vt si ad celestis globi magnitudinem conferatur nihil spacij prorsus habere iudicet᷑. hec illa. que et terre habitabilis atqȝ gentis respectu cuius primatus attendi possit modicitatem clarissime declarat et deducit ꝑut per neptem meam supra recitatur. Est igitur quasi nihil primatus in terra. Sȝ oñs ex ipsius ambitione confusio in celo permaxima est et quasi infinita. confusio inq̄ coram deo celoꝝ domino et coraȝ matre eiꝰ regina celi. An putas confusio que est in celo celoꝝ dominum vl̄ ipsam celi reginam latere potest. Nequaquā. Sed est apud ipsos atȝ apud celi militiā quam ipsius atqȝ tantaȝ apud tales et tantos noticiam mirum est ꝙ quis nisi prorsus insipiens sufferre potest. taceo ꝙ is qui tractauerit de primatu inter seruos christi cui seruire regnare est. non est computandus tanq̄ minime dignus. immo tam digna societate indignus. Sed nec transeundum ꝙ predictus johannes subiungit. nec vnusquisqȝ eoꝝ festinet quomodo alijs maior appareat. sȝ quomō omnibus inferior videatur. Nimirum hoc verse sententie nititur vt sicut primatum querens in terra. ꝯfusionem non modicam inuenit in celo. sic festinans omnibꝰ videri inferior in terra immensam gloriam et honorem in̄ celo. i. apud celorum dn̄m et dn̄am. ac apud celi militiam ꝯsequatur etiam in presenti. Absit enim ꝙ inferiorem se videri diligens minꝰ in celo aut minorem gloriam ꝯsequatur. q̄ superior hic esse querens ꝯfusionē in celo patiatur. Dixi autem in presenti. Non est enim ratio aliqua differendi cum iam in celo mala et bona nostra pateant euidenter.

Capitulum tercium ꝯtinens ꝯsolationes super carentia seu nō assecutione aut priuatione status mundani ac in genere suꝑ carentia dominij.

Ercio poſt premiſſa ad dominam ↄſolatricem princi-
palem acceſſit et alius triſtis ſuper materia premiſſi ca
pituli conquerendo cui illa pro cōſolatione duas de
ſuis puellis aſſignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ſic ait. Nunquit filius vnigenitus cuiuſpiam maximi regis vel imperatoris triſtari poſſit. hac de cauſa q̄ aliquo ſtatu vel officio minimo careret. aut illo priuaretur. quod ſue nequaq̄ ↄpeteret dignitati verbigratia ſi officium qdcunq; mechanicum vel etiam militi ↄgruens ipſum contingeret non habere. Profecto nequaq̄. igitur nec chriſtianorum aliquis vtpote eterni regis exiſtens non ſolum filius. ſed nunc in ſpe. et tandem in re regis ſeculorum dn̄iq; vniuerſorum etiam heres triſtari habet minime ſi non ad ſtatum dignitati ſue ↄgruum exaltetur aut tali habito ſi priuetur. jta eſſe fateare neceſſe eſt. Quid igitur. Profecto mundani ſtatus homini chriſtiano et tanti regis filio minus ſunt ↄgruētes Nam ecce ad ppoſitum ſine cuiuſcunq; mundani ſtatus demptione loquens gloſa quedam bene dicta etiam ſuperius recitata. Ne inquit indignemini ſi mali in mundo florent ſi vos patimini. q2 nō eſt chriſtiane dignitatis in temporalibus exaltari. ſed potius deprimi. non eſt ergo ratio ſiquē de ſtatus huiuſmodi temporalis carentia ↄtingat perturbari.

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella ſic ait. O homo aut ſapiens es. aut ſtultus et inſipiens. Siquidem ſapiens dn̄io non indiges te contentus Audi Senecam. Se inquit contentus eſt ſapiens ad beate viuendum. Audi quoq; et archiantiſtitem ambroſium. Sapienti inquit nihil alienum niſi quod virtuti incongruum. Virtutem autem diuina non adiciunt ſeu pariunt. quinimmo iam partam magis abicere ſolent. Porro ſi es ſtultus tibi non expedit dominari. quippe ipm ſuum dominium ſtultum hominem ſeruire facit. Audi itidem prefatum archiantiſtitem. Eſt inquit ergo ſapienti ſeruire libertas. Ex quo colligitur quia ſtulto etiam imperare ſeruitus eſt. et quod peius eſt. cum paucioribus preſit pluribus dominis et grauioribus ſeruit ſuis cupiditatibus. quarum dominationem nec nocte poteſt fugere. nec die. quia intra ſe dominos habet. intra ſe ſeruitium patitur intolerabile. hec ille.

Capitulum quartum continens conſolationes ſup imperij regni vel alterius dominij mundani amiſſione priuatione ſeu non aſſecutione.

Varto post premissa a dominā ↄsolatricem principa-
lem accessit et ali9 tristis sup materia premissi capitu-
li ei grauiter querulando·At illa eidem p ↄsolatione
tres de suis puellis ilico deputauit·

I·CONSIDERATIO

Rima puella sic ait· karissime quod non est veraciter hoc qd appetitur·si illo quis priuatur vel ipsuȝ nō assequit' nō est dignū ꝙ inde turbetur·Sȝ quid·Profecto ꝙ improprie regnū mundanum dicatur regnū·Hac patet ↄsideratōe·Vero siquideȝ regno regnatur sicut imperio si sit verum impat' qd quidem non omi sed paucissimis ↄuenit qui regna habere reputantur·Audi hugonem illum regularē·Sol9 inquit is regnat qui deposito cordis impio lege rōis ordinat totā familiā motuū īteriorꝝ et exteriorꝝ·Si ↄsurgat leonina rabies punit' p patiētiā·si petulātia hyrci p abstinentiā·si ferocitas apri p mansuetudinem·si superbia vnicornis p humilitatē·Sȝ quis est hic et laudabim9 eū atqȝ vt dignuȝ impio coronabim9 eum

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait·Tu qui de regni carentia turbaris·estimo ꝙ non ob aliud nisi quia p regnū crederes atqȝ velles dominari·Sȝ scias ꝙ tu paucis respectiue·tibi aūt irratōnabiliter dominarēt' mlto plures etiā si bonū qd tu paucis·mai9 malū erit ꝙ dñabuntur tibi plures siue plura penit9 irratōnabilia·Que forsan inquies·Ecce quid dicit ille Seneca· Sicut iquit hominib9 reges Ita regib9 dñandi desideria dñantur·Hoc est regnū·nolle regnare cum possis·Vis ergo regnū· Do tibi magnū·rege teipsum· Hec ille·et nonne bñ magnū est seipsum regere·est hautdubium· Nimirum seipsum regere non ↄtingit sine motuum tam interiorꝝ ꝙ exteriorꝝ debito regimine quo quidem motuū et eo obiectorꝝ est quasi infinita multitudo·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·Scias karissime ꝙ appetitui regnādi duo videntur nō mediocriter repugnare·videlicet odiū in presenti·et aliud quod ğui9 est qd et restat in futuro· Vis scire de odio Ecce oēs homines natura diligi desiderant·quare et odia vt ↄtraria detestantur·Hac aūt ratione difficile est regnare·et videtur p ↄsequens regnandi appetitui repugnare·Audi Senecaȝ magni regis preceptorem·Simul inquit ista mundi rector de9 posuit odiuȝ atqȝ regnum·qui ergo odia nimium timet regnare nescit·H ille·
Porro quantum ad id qd grani9 est et in futuro restat·nō mirarer siquis regnare siue leuiter dominari appeteret si non ei9 tam ğuis finis esset·Quis inquies·Ecce hoc ↄsiderans ysidor9 ↄgnoscant inquit principes seculi deo se debere rationem esse reddituros· Sed nunquid est modicū aut leue deo reddere rōnem· Procerto nō est modicum quemadmodum nec sunt modica de quib9 reddenda est ratio·sunt eñ omnia q regib9 incūbūt·De quib9 audi venerabileȝ

jeronimum. Regum inquit est proprium facere iudicium atqz iusticiam et liberare de manu calumniantium vi oppressos et peregrino pupillo quoqz et vidue qui facilius opprimuntur a potestatib9 prebere auxilium. hec ille. De hijs autem et alijs ad reges pertinentibus. tanto minus leue est deo reddere ratione. quanto pre cunctis deus omnium cognitor subtilius non soluz numeros et pondera oium factorum nouit. scdm que reddenda est ratio. sed et omnia in mensura et numero et pondere disposuit. vt scz iuxta numeruz pondus et mensuram eorum de quibus reddenda est ratio si ratio ipsa deficiat penarum pondus mensuram et numerum retribuere etiaz demonum ministerio finaliter non obmittat. Demuz quomodo reddet rex deo rationem qui non a re nomen habet sed ipm indignus vsurpat contra illam sententiam ysidori qualis rex esse debeat proprie considerantis. Reges inquit a regendo vocati sunt. ideoqz recte faciendo regis nomen tenetur. peccando amittit. Recte ergo illi reges vocantur qui tam semetipsos q subiectos bn regendo modificare nouerunt. Quomo reddet rex rationem contra quem tanq contra indignum militat sententia tradita per johannem os aureuz. Principatus inquit no sanguini debetur. sz meritis et inutiliter regnat qui rex nascitur et non meretur. Deniqz quomo reddet rex deo rationez qui presumere habet alium se esse meliorem. et nihilominus regnu ambit et assumit. contra quem militat hoc quod de exemplari obseruantia antiquorum scribit illustris Seneca. Inter homines inquit antiquorum optimus animorumqz rector eligebatur. Ideoqz summa felicitas erat gentium in quibus non poterat esse potentior nisi melior.

Capitulum quintum continens consolatones in genere super prelationis seu dignitatis ecclesiastice priuatione caretia vel non assecutone.

Vinto post premissa ad supradictam dominam consolatricem accessit et alius tristis. propter expressa in premisso capitulo perturbatus. cui mox illa pro consolatone tres de suis puellis assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice si sanctorum doctorum dicta legisses merito de prelature seu dignitatis ecclesiastice carentia ac etiam priuatone magis gauderes q doleres. Nimirum sanctorum doctorum sententie contra prelatos et quoscunqz habentes ecclesiasticas dignitates sunt satis terribiles. Nonne enim hoc terribile est q secundum Iohannem os aureum prelati propter altitudinem dignitatis in eodem genere peccati grauius cadunt q subditi. Nonne et hec prorsus terribilis est sententia. quam nobile volumen decretorum ex autoritate recitat venerabilis hieronimi.

Deteri⁹ inquit in populis p̄relati delinquūt· ac p̄ hoc ipsi crudeli us q̄ ceteri puniuntur· Sequitur vt ait beatus gregorius scire p̄re lati debent· quia si peruersa perpetrant tot mortibus digni sunt· quot ad subditos suos perditionis exempla transmittūt· Vnde ne cesse est· vt tanto se cautius a culpa custodiant· quanto per praua que faciūt nō soli moriunt᷑·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella iam dicte sororis sue consideratiōi cōcordās sermonem patris clareuallis hic inducit· Si inquit forte p̄la tus es siue teneris debitor sollicitudinis amplioris· longe grauio ri et periculosiori debito tenent᷑ astricti qui pro multis animabus reddituri sunt ratione· Quid ego īfelix· Quo me vertam· Si tantū thesaurum· si preciosum depositum istud quod sibi christus sangui ne proprio carius vendicauit contigerit negligentius custodire· Si stillantem in cruce domini sanguinem collegissem · essetq3 re positus penes me in vase vitreo quod et portari sepius oporteret quid animi habiturus essem in discrimine tanto· Et certe id seruan dum accepi pro quo mercator non imprudens· ipsa vtiq3 sapientia sanguinem illum dedit· sed habeo thesaurum illum in vasis ficti libus et quibus multo plura q̄ vitreis imminere pericula videan tur· Accedit sane sollicitudinis pondus et timoris q̄ cum mea3 et proximi conscientiam seruare necesse sit· Neutra mihi satis nota· Vtraq3 abyssus est imperscrutabilis· Vtraq3 nox mihi est et nihilo minus exigitur a me vtriusq3 custodia et clamat᷑ ad me custos q̄d de nocte·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait· Prelaturā homo forte desideras propter honorem· propter gloriam· propterq3 potentiam et volupta tem· sed nec ista deberent aliquatenus te mouere si dicta attende res patris clareuallis· Audi inquit de honoribus· ducem te consti tuerunt et data est facultas vt miser sis et amplius non quiescas· Cumulatur materia sollicitudinum· et inter erumnas cor ipsum ex tendens necesse est vultum induere gaudiorum· nunquit in hono re sine dolore· in prelatōne sine tribulatione· in sublimitate sine va nitate esse quis potest· Audi et de gloria· Si queris gloriam omni bus inuidie semina prebuisti· jnflat⁹ es et ventilatorio spiritu ple nus dirumperis nec attendis quot te sequant᷑· sed quot precedant conglomerantur omnes ad detrahendum tibi· ad maledicendum linguas acuunt· et argutissimus es si vel linguam vel manum inui dorum possis euadere· Ecce vnde gloriosus esse volebas inglori us esse conuinceris· nullum enim inexorabilius persequitur multi tudo q̄ illum qui sibi multitudinis arrogat principatum· Iunge

hijs potentiaꝫ et voluptatem que et ipsa tenui et pfusorio gaudio rapiuntur et videbis. quia copia paup est honor humilis. vilis gloria. potētia debilis. et laboriosa voluptas. h pater pdict9. Cui9 qdem in verbis de linguis quas subditi et extranei cōtra prelatos acuunt et non raro. hoc est aduertendum. ꝙ subditi nonnunꝙ linguas habent acutas et venenum aspidum sub labijs eorum. Quid ni dixerim linguas eorum acutas. Sunt enim quantū ad actum penetrandi acutiores omni gladio ancipiti. pertingunt nāqꝫ vsqꝫ ad intima cordis prelati. sed et cuiuslibet audientis et relinquūt ibi toxicum suum. maculā scilicet sepi9 confusionis et infamie quo nimirum toxico sepe prelatus dum sentire incipit perducitur ad mortem. et si non naturalem. ciuilem tamē. Nec obstat linguarum mollicies vel earum leuitas. cum verius sint censende aspere atqꝫ dure cum sic intrent cum lesione nec retundi possint nec reflecti

Capitulꝫ sextum continens ɔsolationes super priuatione carētia vel nō assecutione dignitatis pontificalis specialiter.

Sexto post premissa ad dominam consolatricem sepedictam accessit et alius tristis querens de episcopalis dignitatis carentia consolari. cui illa mox huius rei gratia de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur homo hoc appetis. quo adepto plerumqꝫ confusionem non euadis. Nempe indisciplinati mores subiectorum non mediocriter faciunt ad confusionem rectoꝝ. Audi johannem os aureū. quemadmodum inquit videns arborēꝫ folijs pallentibus marcidam intelligis quia aliquā culpaꝫ habet circa radicem Ita cum videris populum indisciplinatū sine dubio cognosce. quia sacerdotium eius non est sanum. hec ille. et nonne h° confusio est. Certe sic. Nam et archiantistes ambrosius in defectu correctionis. pudoris verecundiam recognoscit. Quid inquit ego vos arguo cum possitis me vno sermone conuincere. cōuincor em̄ cum in hac parte clericos vobis magis video negligētes. quomō enim possum corrigere filios cū fratres emendare non possim. aut qua fiducia succenseam laycos. cum a consortibus pudoris verecundia conticescam. Hec ambrosius. Sane ꝙ episcopus ꝓpter hoc non sit ab ipsius etiam populi correctione excusatus patet quippe. vt enim beda scribit venerabilis. de manu episcopi peccata populi requiruntutur.

II. CONSIDERATIO

Secunda puella sic ait. Tu qui episcopatum desideras. Audi terribilem sententiam magni patris. propter quam quis merito potest episcopatum abhorrere. tanꝙ cuius officiū vix vnꝙ pt exerceri sine peccato mortali. Cogitet inqt religiosa prudētia tua

nihil apud deum miserabilius et tristius et damnabilius episcopi aut presbiteri officio· si perfunctorie atq3 adulatorie res agatur· hec ille pater· S3 q̄d· Profecto q̄ vix vnq̄ res hec agi valeat nisi perfunctorie· et per consequens damnabiliter· ac proinde cu3 peccato mortali patet ꝓpter maximam difficultatem in regendo· Vis libenter de hoc scire· Procedat in medium nazansenus ille gregorius doctor eximius de fuga tranctans cure pastoralis· Quamuis inquit perdifficile sit scire regi id est regenti se obtemperare multo difficili⁹ ē scire alios regere cui⁹ sc3 regiminis quanto spes et gloria maior est· tanto periculum graui⁹· quippe habentib⁹ intellectū· nam et siquid est in rectore vitiosu3 moribus· facile in eos q̄ ad obtemperādum presto sunt ei transfunditur· et multo facilius malum ab eo transit q̄ siquid in eo virtutis et industrie fuerit· Nihil enim est tam facile q̄ fieri malum· etiam si nemo doceat vel cōpellat· perdifficile autem est fieri bonum· parati sum⁹ ad recipiendum malum q̄plurimi· velut si aride stipule quis scintillam ignis iniciat que insuper ventis etiam inspirantis animet· Velociusq3 malicie parua scintilla ꝯsumimur materia q̄ virtutis ignib⁹ vl' accēdi vel etiam concalescere possim⁹· hec ille doctor de episcopis et rectoribus alijs· ad quoꝝ facit periculum amicoꝝ et aliorum diuitum et potentum frequens instantia et preces importune· pro talibus beneficiandis vel inuestiendis qui sunt plurales vel etate minores· vel ordines non habentes· nec etiam habituri· vel alias indigni· Sed et docet expientia q̄ inter mille prelatos nec vnus ita perfectus inuenitur· quem in dictis casibus et alijs multis nō moueat timor vel amor ad exauditionem precum iniustarum taceo de guerris episcoporum· pertranseo de expensis superfluis cum amicis carnalibus et inutilibus personis·

Capitulum septimum continens consolationes super carentia vel non assecutione papatus·

Eptimo post premissa ad dominam consolatricem prīcipalem accessit et alius tristis conquerens de carentia vel non assecutione summi pontificatus cui illa ꝓ consolatione duas de suis puellis mox adiunxit·

I· CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O amice hijs aures accomoda que sequūtur· Fertur Benedict⁹ papa duodecimus sic dixisse· Creditur papatus aliquid magni esse cum sit nihil· Nam postq̄ fuim⁹ in isto statu nunq̄ habuimus vnam bonam hora3· nec habere intendim⁹ vsq3 ad mortē nostram· Ita dixit q̄d et verum esse docet experientia Quō em̄ bon⁹ papa poss3 habere horā bona3· cui incūbit tanta sollicitudo· tāta occupatio a summo sc3 mane ad noctez vsq3 ꝓfūda3 quomodo cum pace cordis sine qua hora bona esse non potest· posset papa tot regum· principum· ciuitatum· et terrarum tyrannorum

et malarum societatum monstruosis petitionibus mentē eius et cō
sciētiam grauantibus ad placitum respondere. et frequenter arma
tis precibus et comminationibus non terreri. Quomodo posset xp̄i
anorum fines christianumqȝ populum sciens inuadi tribulari na=
uiculamqȝ petri in hoc mari magno fluctuare prout frequēter ac
cidit ex intimis non turbari et perturbari. Certe harum rerum cre=
bra vel continua sollicitudo et anxietas. non sinit vniuersalem pa
storem gregis dominici luporum morsibus expositi noctem quie=
tam ducere. somnumqȝ capere et vel in die consistorijs altricatio=
nibus. tractatibus. ac communibus et continuis supplicationib⁹
occupatum. et grauatum aliquam habere integram bonam horam
presertim cum quietem noctis habitualis cogitatio melancolica
intercipiat et solacia mense salsa amare deliberationis ac studij
tediosi similiter interrumpat. Quo fit profecto vt pauperculis cle
ricis vel monachis ciuibusqȝ et mechanicis infinitis ob animoꝝ
suoꝝ liberatatem non pressis curis superfluis. sed vel vacantibus
solaciosis librorum studijs vel operibus alijs consuetis et gratis.
multo melius sit ꝙ pape. Qui etiam si ipsius de facto attemptare=
tur depositio. hoc malum minori tempore mentē eius occupās q̄n
tum ad se deberet preeligere. ꝙ per totam vitam suam premissis te
dijs grauaminibus et anxietatibus subiacere. Nec deberet obsta=
re confusio temporalis. Nimirum illa iniuriose illata ouerteretur
proculdubio in gloriam sempiternam. Hijs autem ex dictis et ď
depositione ceterorum prelatorum ac principuȝ secularium potest
quidem ad consolationem ipsorum proporcionaliter iudicari

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella sic ait. Siquis est qui sui a pontificatu seu ab
alia prelatura aut etiam a seculari dignitate imperij regni vł
principatus aut cuiusuis magistratus et presidentie depositionem
reputet esse sui ofusioneȝ. Fateor ꝙ est aliqualis. sed vnica quā re
mediat que ad eam sequitur alia depositio confusionis alterius. ñ
vnice. sed multiplicis. Hec nempe in hoc attenditur ꝙ existens q̄=
libet in statu presidentie totiens cōfunditur et ita multotiēs quo
ciens in sibi obedientes et rebelles. maleqȝ se habentes. non pōt
vel non audet correctionis officium exercere. Que quidem multi=
plex confusio iusto iudicio digne preponderat vnice depositionis
confusioni temporali. Rursum primi generis depositio si fit prop=
ter demerituȝ res est saluberrima. Vtpote sue subiectionis qua nūc
hosti humani generis. et etiam in futuro infernalibus cruciatibus
aut purgatorijs penis grauissimis subiceretur. in toto vel in ma=
gna parte depositiua. cuius subiectionis depositō preualet in bo
no malo depositōis alteri⁹ etiā iudicio patiētis qñ ob ipāȝ insani=
ens lucidū hūerit iteruallū Porro si p̄mi generis ďpositō iiuriose
fiat et sine ďmeritis p̄ßtiȝ hñti patiāȝ nlła erit opatō ofusiōis ipi⁹

ad gloriam que sequetur cum ofusio fuerit apud paucos humiles terricolas temporaliter tm̄ et gloria sit apud deuz atz apud infini tos celicolas eternaliter durata

Explicit quint⁹ liber de osolatõe theologie. Incipit liber sext⁹ continens osolationũ remedia oportuna otra turbatiua que oppo nunt² pentele magne et clare ac generis nobilitati. Capitulũ pri mũ otinens osolatõs sup carentia magne pentele.

Exto principaliter octo tristibus supradicte domine osolatrici principali appropinquantib⁹ et ei astanti bus vn⁹ ex eis ante ceteros sic eam alloquitur. O do mina venerabilis turbor valde de pentele mee dimi nutione et carentia magne. et peto vestrã sup hoc be nignam osolationem. cui illa mox p osolatione sibi impendenda de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima itaqz puella ad tristez sic ait. Parentelã habere magnaz desideras et malũ tuũ desideras. Nisi em̄ ad om̄e placitum cu iusuis eoꝝ fueris apud ipsos spret⁹ et otemptus eris. Si autez ad eoꝝ beneplacitũ te forsan exhibueris. cum de licitis et honestis homines seculi non osueuerint otentari mala plurima spũalia et corporalia euadere non poteris. Rursum si caput fueris pentele. quanto ex maiori psonaꝝ numero illa ostiterit. tanto maior cura te manet. maioriqz instantia et maior vexatio te grauabit. Deniqz ipsi qui sunt ad caudam boni scz et mali leprosam caudam ostituũt te vel opinione sequentem et honori tuo multipliciter derogantez Porro si tu nõ caput. sed vn⁹ de cauda fueris maculosa nisi mul titudini que mente ofusa est osentias miser eris. et tanq̄ nõ sis pa rentatus ab omnib⁹ derelict⁹. Quid ergo lucri. quid omodi vł so lacij attulit tibi pentele magnitudo. nisi forte ignominiam qñ vł vitijs claritudinem tuam et suam maculabunt vł pauptate. si incõ stans fortuna eos deseruerit. gloriam tuã et gen⁹ humiliabũt. De niqz si tu bene psplexeris ob modicaz pentelã pauciora incõmoda sustinebis q̄ si totaz vrbem replere vel etiam patriam viderentur

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella ad tristem sic ait. Scias amice cui⁹ magna est parentela requirit² q etiam sit magna ei⁹ expensa que multo ciens fieri non potest sine graui dei offensa. Si abundãs est qui pe tat subsidium quod impendere nõ est licitum. Est mim⁹. est hystrio est goliardus. est et multiplex hmoi gen⁹ hominum petentiũ et ex torquentium vestes. pecunias. equos. et nisi qđ petitur paratus sit dare rubor ei verbis ipsoꝝ inducitur in presentia impingitur in absencia sibi detrahit² et infamat². et nõ est qui se abscõdat a mali cia eoꝝ. Sz et hic ꝓpinquoꝝ iuuari petit ad hastiludiũ exercẽdu;

ille ad torneamentum·ali9 ad iniustum bellum·nonnulli etiaz ad multiplex vanum exercitium et illicitum·et ꝯstat ꝙ omne malum sic per tales perpetratum redundat in ipsum·reddūtqȝ euz non sol uendo multociens et impotentem ad restituendum in suū eternum periculum· Si vero sit minus abundans et forte paupertate depressus quanto maioris et clarioris parentele fuerit·tanto maiorē etiam a suis sustinebit ꝯtemptū· Verecūdantur eum recognoscere ꝯgnatum·verecundat' et ipe hoc coraz extraneis asserere·timēs se ob hoc spurium reputari·nec min9 verecundat' labore mechanico miseruz ꝯquirere victum·Dicere habet fodere nō valeo ·mendicare erubesco·sed et nulli ausus manifestare quā patitur penuriā ipe cum ꝓle sua et vxore domi degens et egens ac miserabilem vitam ducens sepe maiorem ꝙ̄ hostiatim mendicātes defectū sustinet necessarioꝝ·ꝓpter qd̄ ꝫm quoddā ꝓuerbiū iter vitas miserabiles vita paupis nobilis miserabilior reputat'·Tu ergo amice de magna domo et alta esse non appetas·ꝫ de humili sis ꝯtentus·

Capitulum secundum ꝯtinens ꝯsolationes sup carentia liberorum et spāliter heredis masculi·

Ecundo post premissa ad dn̄am consolatricem principalem accessit et ali9 tristis de liberoꝝ carentia tot9 perturbatus querens si quomō posset apud eam cōsolationem reperire·At illa eidem loco sui hui9 rei gratia de suis puellis quatuor gnatas ad consolandum assignauit· I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·Si liberos desideres vxorez habere necesse est·Sȝ ꝙ sapienti vxorem ducere non expediat·hoc sodales mee inferi9 te docebūt·Q? vero nec virgini nec alias libere maritum accipe ꝯueniat nec viro vxorem pari pacto·ad hoc facere videtur piculum ꝯtinue discordie siue displicentie·cū perraruȝ sit ꝙ alter ꝯiugum p omnia facta et verba ꝯdicionesqȝ psonales de altero sit content9·Hic forte adulter est·vl' illa adultera·Hic forte fatuus est·vel illa stolida·Hic forte turpis est·vl' illa fetida ·Hic forte impotens est·et illa lubrica·Hec forte parca est·sed ille lusor vel effusor est·Hic forte iracundus est·sed illa nimis timida· Ipsa forte verbera vel gladium·sed ille timet venenum·Hec et cōsimilia infinita ꝯsiderando quomodo possꝫ p omnia altera pars huius copule de altera contentari·Et si grata sint quedam in alterutro·alioꝝ tn̄ mixtura plerūqȝ illa ꝯfūdet· II·CONSIDE·

Ecunda puella sic ait·O amice si liberis cares non multū doleas·Quis scit quales essent quos haberes·Nam vix possꝫ esse quin vl' in eis vl' eoꝝ in vxorib9 vel maritis vl' in filijs filioꝝ aut filiab9 defectū aliquē repires te medullit9 ꝯtristātez·Meli9 ergo videt' esse cordi tuo vt liber sis a liberis·ne liberi te diuersis mōis occupantes a te tollant animi libertatem·

III·CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait· Dic mihi q̄so quo fine liberos desideras Aut forte vt nomen tuum nō intereat·vel vt habeas p̄sidia se nectutis·vel vt certis vtaris heredib⁹·Sȝ hoc habere in intentio ne stolidissimum est·Audi quendam theofrastum qui hoc esse stoli dissimum plane affirmat ac sic ꝓbat·Primo inquit quid ad nos p tinet recedentes e mundo si nomine nostro ali⁹ nō vocetur cum in numerabiles sint qui eodē nomine appellantur·Secundo que sint senectutis auxilia nutrire illum dn̄m· illum qui aut prior te forte moriatur aut peruersissimis moribus sit·aut certe cum ad maturaȝ etatem venerit tarde ei mori videaris· hec theofrastus·cuius di cta etiā militant contra motiuū terciū de certis heredib⁹ p matri moniū acquirendis ·quib⁹ scȝ dictis annecto casum qué refert Bo etiana ↄsolatrix·Honestissima quideȝ inquit diugis foret liberoꝝ qȝ iocunditas·sed nimis e natura dictum est·nescio quem filios i̅ uenisse tortores quoꝝ q̄ sit mordax quecunqȝ ↄditio neqȝ alias ex pertum te·neqȝ nunc anxium necesse est ammouere·In quo euripi dis mei sententiam ꝓbo qui carentem liberis infortunio dixit esse felicem·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella ↄtra desiderium specialiter heredis masculi sic ait·Tu qui heredem masculum habere desideras· Finge tibi finem aut dic quare· Si sis vnus de cōmunib⁹ non apparet q̄re· cuȝ absqȝ tali herede liberi⁹ possis domui tue disponere ante mor tem·si vero sis de nobilium numero et magnorum·quid anime tue valere poterit talis heredis successio·nisi cōmuniter augmentum purgatorij ignis aut gehenne cum in te redundet abusus heredi tatis queȝ siue in torneamētis·siue in hastiludijs·siue alijs in acti bus militarib⁹·ac in festiuitatib⁹ et sumptib⁹ inordinatis pecca ta plurima implicantib⁹ presumere haberes anime sue et tue noci turum·quem hoc respectu heredem poti⁹ optare haberes bufonē esse q̄ hominē si salutis tue memor esses·

Capitulum tercium ↄtinens cōsolationes sup carentia fratrum̄ ↄgnatoꝝ vel ↄsanguineoꝝ·

Ercio post premissa ad sepedictam dominam ↄsolatri cem accessit et ali⁹ tristis de fratrum ↄgnatoꝝ seu cō sanguineoꝝ carentia tristiciam habens non modicā et desiderans ↄsolari·At illa eidem in hoc casu satis ↄpatiens de puellis quas secū habebat ad ↄsolandū ydoneas duas assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella ad p̄dictū tristē sic ait·Si de carētia frm̄ doles ꝉ ↄsangneoꝝ ꝉ sic ē q̄ hītos diligeres ꝉ n̄ diliges·si ipos n̄ dili geres·vt q̄d tūc eos hr̄e velles·Si v̄o ipos diligeres teipȝ i regno p̄lı̄mū ipedires·q̄ppe s̄uire d̄o r̄gnare ē Sȝ q̄d· ꝓfctō q̄ d̄o pfctē s̄ uire desiderat necesse ē vt carnalē ↄsangneoꝝ affectōȝ postponat

Audi magnum illum antistitem ambrosium. Cui inquit portio deus est. nihil debet curare nisi deum. ne alterius impediatur necessitatis munere. quod em̄ ad alia officia cōfertur hoc religionis cultui decerpitur. Hec em̄ vera est sacerdotis fuga abdicatio domesticorum et quedam alienatio karissimorum. vt suis se abneget qui seruire deo gestit vel eligit. hec ille magn⁹.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O amice fratres vł cōsanguineos habere desideras. Cura de spiritualibus de qualibus in patrum libro dicitur. Sunt ornati morib⁹ et caritatis vinculis velut quadā germanitate constricti. hec ibi et nonne bene. Nonne magis q̄ carnalis vera est illa fraternitas vel cognatio q̄ non sanguinis vicinitas. sed morum conformitas et animorum vnitas in christi caritate solet operari. Ad quē sensum venerabils pater jeronim⁹ loquēs Vera inquit illa necessitudo est et xp̄i glutino copulata. quaʒ non vtilitas rei familiaris. non presentia tm̄ corporum. non subdola et palpans adulatio. sed dei timor et diuinarum scripturarum studia cōciliant. h ille. Deniqʒ nō carnalis fraternitas siue consanguinitas heredes regni cōstituit. sed quorum est pulcra et casta generatio cum caritate. horum fraternitas seu cōgnatio tanq̄ filiorū dei patris heredes dei cōstituit. coheredes aūt xp̄i. Si igitur qui ad eādem hereditatem ptinent in hijs verior attenditur fraternitas seu cōgnatio q̄ sit illorum qui ad illam secundum se hereditatem nō audent aspirare. Restat q̄ de carnali minime est curandum. sed de spirituali illorum quibus est in hereditate salutis eternaliter cōgaudendum. Ceterum de hac materia infra per neptes meas poteris aliqua hijs cōformia reperire.

Capitulū quartū cōtinens cōsolationes super defectu natalium

Quarto post premissa ad sepedictam dn̄am cōsolatricem accessit et ali⁹ tristis ꝓpter defectum natalium cōturbatus querens aliq̄ sup hoc cōsolationē cui illa cōpatiens mox ei huius rei gratia quatuor d̄ suis puellis ad cōsolandum ydoneas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O karissime si scripturas nouisses de defectu natalium non sic erubesceres. Videtur em̄ ex scripturis q̄ similes tibi fuerint plurimi in statib⁹ excellentissimis cōstituti. taceo em̄ de patriarchis. archiepiscopis. episcopis. et alijs inferioribus prelatis q̄ plures summi potifices tibi fuerunt similes. quippe decretorum libro ex verbis damasci pape scribentis Ieronimo p̄sbitero sic habetur. Orosius papa fili⁹ fuit stephani subdyaconi. Bonifaci⁹ papa fili⁹ jocundi presbiteri. Felix papa fili⁹ felicis p̄sbiteri. Agapit⁹ pp̄. fili⁹ gordiani p̄sbiteri. Theodor⁹ pp̄. fili⁹ theodori p̄sbiteri d̄ ciuitate jerosolima. Silueri⁹ papa fili⁹ siluerij epi

Rome deus dedit papa· filius iocundi presbiteri·Eelix enim terci us natione romanus ex patre felici presbitero fuit·Item Gelasius papa natione affer ex patre valerio episcopo natus est·Item agapitus natione roman⁹ ex patre gordiano presbitero originem duxit ·q̄plures etiam alij inueniuntur qui de sacerdotibus nati apostolice sedi prefuerunt·hec papa Damascus· Sed excellentissim⁹ ille monarcha alexander magnus spurius fuit ex olimpiade matre et nectanabo rege egypti patre nat⁹ q̄uis philippi regis macedonum mariti predicte olimpiadis filius fuerit putatiuus·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait tristi·Quid curas si tu honest⁹ sis quali bet parentib⁹ natus sis· Audi verba magni patris augustini in venerabili decretorum volumine recitata·Vndecūq3 inquit homines nascantur si parentum vitia nō sectātur honesti et salui erūt Semen em̄ hominis ex qualicūq3 homine dei creatura est·et eo male vtentib⁹ male erit·non ipsum aliquando malum erit· Audi rursum ad idem et johannem os aureum· Nunq̄ inquit de vitijs erubescamus parentum·s3 vnum illud queramus·semp amplectamur matrem·etiam si fornicatione pollutam vel quodlibet huiusmodi dedecore sordidatam·nihil tamen de eius aut vilitate fuscabitur·aut crimine polluetur·Q⁹ si fornicator est ipsu3 ad meliora cō uersum nequaq̄ apud deum prior vita ɔmaculat·multo magis ex meretrice natus et adultera si virtute propria decoretur parentu3 suorum non dedecoratur obprobrijs·hec ille·

III·CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait·consulo tibi homo q̄ ad patrem attendas principalem qui fecit et creauit te· Vtiq3 non minus q̄ legitimum filium principis·Audi illustrem jeronimum Nasci inquit de adulterio non est culpa qui nascitur·sed illius qui generat· Quomodo in seminibus non peccat terra que confouet non semen qd̄ in sulcis iacitur·non humor vel calor quibus temperata frumenta in germen pullulant·sed verbigratia fur vel latro qui fraude et vi eripit semina·sic genus humanum recipit terra ·i·vulua quod suum est et receptum confouet·et confotum corporat·et corporatam in menbra distinguit·et inter illas sacri ventris angustias·sacra dei manus semper operatur·Idemq3 corporis creator et anime Noli despicere bonitate3 figuli qui te plasmauit et fecit vt voluit ipse est virtus dei ·et dei sapientia

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Tu q̄ d̄ parētū ꝓpagatōe erubescis ex ipius saluatoris aliq̄li similitudīe ɔsolari poteris ·Audi venerabilē jeronimū p̄sbiteꝝ libro decretoꝝ īductū·Dn̄s inquit nr̄ ih̄s xp̄c voluit n̄ solū d̄ alieīgenis·s3 etiā d̄ adulterinis ɔmixtōib⁹ nasci·nobis magnā fiduciā p̄stans·vt q̄licūq3 mō·tn̄ vt eius vestigia

imitemur ab ipsius corpore non separemur ·cuius per fidem membra effecti sumus· Iudas eñ patriarcha concubuit cuz thamar nuru sua et ex illo coitu nati sunt zaram et phares· inde postea salmõ qui fuit dux in deserto· inde obeth· inde quoqz booz ·Inde postea ysai qui fuit pater dauid· ex illa autem ꝓgenie origo ducitur xpi hec hieronim9·

Capitulum quintum continens consolationes persone turbate maxime diuitis super ignobilitate seu carentia nobilitatis·

Vinto post premissa ad illustrem dominam consolatricem accessit et alius tristis super ignobilitate seu nobilitatis carentia querens ab ea recipere cõsolationẽ cui illa mox huius rei gratia octo de suis puellis ꝓ consolatione duxit assignandas·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·O homo cur de ignobilitate generis turbaris cum si velis prestantiorem nobilitatem consequi possis Que nam inquies est illa· Profecto illa est que nõ ex diuitijs temporalibus sed ex thesauris oritur spiritualibus· Audi illum Cassz· Si inquit inueterate et per genus ducte diuitie nobilem faciunt· multo magis prestantior est nobilitas cuius origo thesauris prudentie locuples inuenitur· h ille· Patet igitur huius viri perpulcro dicto ꝙ ignobilitas generis recõpensari potest multo quidez excellentiori· Sed ꝙ etiam occasio sit excellentiori nobilitate obtinenda conatum habendi hoc pacto patet· Siquidez vbi nobilis genere de sua contetatur nobilitate· ibi sepius genere ignobilis conatur se in recompensam virtutibus nobilitare· Audi patrez clareuallis· Nescio inquit quo pacto virtus ignobili placet· An forte plus claret siquidem ignobilis cũ caret gloria· nõ facile liquet vtrumqz nolit· aut quia non possit habere· laudo factam de necessitate virtutem· sed plus illam quam elegit libertas· nõ quã induxit necessitas· hec ille pater· Verũ licet pl9 illa vt dicit laudanda sic virtus quam elegit libertas· tamen etiam illa nobilitas morum seu virtutum quã ratione ignobilioris generis inducit necessitas magis facit hominem notum seu famosum ꝙ̄ sola dignitas generis· Hinc etenim in decretorꝝ venerabili volumine sic dictuz videtur· Nos qui possumus non ex locorum vel generis dignitate· sed morum nobilitate innotescere deberem9·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait·O karissime quid de ea multũ curas quã de9 parum curat generis nobilitate· Vis scire ꝙ̄ parum deus illam curet· Audi venerabilem jeronimum· Sola inquit apud deum libertas est non seruire peccatis· summa apud deum nobilitas est clarum esse virtutibus· hec ille· Nec videtur ꝙ tantum summa sz etiam ꝙ apud eum sit sola· quemadmoduz et nõ seruire peccatis

dicit solam apud deum esse libertatez. Et nonne satis johannes os aureum hijs cocordat. Ille inquit clarꝰ. ille sublimis. ille nobilis ille tunc integram nobilitatem suam putet. si dedignetur seruire vitijs. et ab eis superari. hec ille et ecce dicit integram putet suaz nobilitatem. Quod em̄ parum distat nihil distare videtur. ergo nobilem esse genere supponit parum esse atqz ideo de eiꝰ carentia nō curandum esse.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Noli amice iudicio errare stude potius te deo cōformare. apud quem quis sit potior venerabilis jeronimus manifestat. Ille inquit apud deuz preest potior. non quem nobilitas generis nec dignitas seculi. sed quem deuotio fidei et sancta vita cōmendat. hec jeronimꝰ. Sed vt quid nobilitatis carentia seu contristat ignobilitas nisi ꝙ quis eo qd̄ est ipse potior esse vellet. Sed quid. Nunquit bene. Procerto minime. Audi ad hoc itidem jeronimum venerabilem. Nulli inquit te vnꝙ̄ de generis nobilitate preponas. nec obscuriores quoslibet et humili loco natos te inferiores putes. nescit religio nostra psonas nec oditiones hominum. sed animas inspicit. hec ille. igitur saltez apud religiosas mentes inter nobiles genere et ignobiles non est differentia. que si forte apud non religiosas fuerit non est cura.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Cur homo oquereris de carentia nobilitatis carnalis. Estimo ꝙ non faceres si quale ei vitium est annexum attenderes. Vis scire quale. Audi insignem jeronimū. Plerumqz inquit nobilitas carnis ignobilitatem parit mentis. Huic concordat vel cum moderamine egregiꝰ pater gregoriꝰ. Nonnullis inquit solet nobilitas generis parere ignoblitatem mentis. vt minus se in hoc despiciant. qui plus se ceteris aliquid fuisse meminerunt. hec gregoriꝰ. Vide igitur quid velis e duobus eligere scz vel mentis nobilitatem. vel carnis. que si sola est. facit mentem se aliquid fuisse meminentis. et ob hoc nō se. sed alios despicientis ignobilem fieri. vt hic egregiꝰ pater innuit. et certe bene. Nimirum alios presertim dei amicos etiam si ignobiles sint despiciēs seu spnens ipsum deum spernit seu contemnit. Dicente domino qui vos spernit me spernit. Sed quid de illo. Certe deum spernentes seu cōtemnentes fiunt ignobiles. Audi ipsum deum loquentem. Qui inquit contemnunt me erunt ignobiles jta ait. Nec mirum. Nam et cham pater chanaan per contemptuz patris sui noe cuius vino inebriati verenda nudata fratribus suis nunciauit. Hoc ad ignobilitatem suā meruit ꝙ noe pater eius a vino euigilans ait. maledictus chanaan puer seruus seruorum erit fratribus suis scilicet sē et japhet qui ꝓpter hanc virtutem ꝙ tunc pallio verenda patris operuerunt. facti sunt igitur dicto fratre suo potiores quē exinde

seruum habere meruerunt Sane dictuz dei verbum qui otēpnūt me erūt ignobiles. necesse est intelligere saltē ō ignobilitate m̄tis Si vis igitur vnum eligere e duob9 predictis pensa quid melius. Siquidem haberes nobilitatem carnis esset in periculo nobilitas mentis. queādmodū ptz ex p̄missis. Stude igit² vt eā q̄ sine p̄iculo ꝯsequaris tanq̄ prestantiorem magisq3 appetendam nobilitatē mētis. An non melius est nobilem habere hominem interiorem q̄ exteriorem. seu nobilem habere mentem q̄ carnem. Profecto melius est q̄ carnem mentem habere nobilem. quippe secundum mentem homo est factus ad dei ymaginem. Est et mens superior pars anime et caput ei9. Sed reuera vnum e duob9 eligendo dignius quidem malles caput habere nobile q̄ pedicam nobilem. Nam et in signū prestantioris nobilitatis solēt homines inter menbra caput magis preciosis gemmis auro quoq3 et nobilib9 rebus alijs q̄ pedes suos perornare. Vix est em̄ rex aliquis vel regina qui vel que non pro pedib9 de cenatu nigri corij contentetur

V. CONSIDERATIO

Vinta puella sic ait. Cur ō generis turbaris ignobilitate. que quidem te ne gloriosus efficiaris minime valet impedire. Vis hoc scire. Audi johannem os aureum pulcris hoc exemplis ac per contrarium declarantem. Patrem inquit habemus abhram. quid ꝓdest ei quem sordidāt mores clara generat ō. Aut quid nocet illi generatio vilis. quem mores adornant. Ipse enim vacuum se ab oībus bonis actibus ostendit qui gloriatur in patribus. hec johannes predict9. Qui rursum sic dicit. Quid nocuit abrahe q̄ habuit patrem tharam luteorum deorum cultorez. Nonne separatus a genere suo posit9 est i caput fidelium vt iam non diceretur fili9 peccatorum sed pater sanctorum. Non potuerunt eius gloriā sordidare patrum errores Stagnum de argento egreditur. sed non est argentum. Itaq3 argentum colatum seruatur. stagnum autem foris expellitur. Melius est de contemptibili genere clarum fieri. q̄ de claro genere contemptibilem nasci. qui enim de claro clar9 nascit² gloria claritudinis eius non est eius solius sed communis videt² Qui aūt de contemptibili genere clar9 egreditur tota gloria claritudinis eius solius est. qui vero de contemptibili genere otēptibilis nascitur turpitudo otemptibilitatis solius ei9 non est. s3 etiā et generis. qui aūt ō claro genere otemptibilis nascitur omnis turpitudo illi9 est ei9 soli9. Ideo meli9 est vt in te glorientur parentes q̄ tu in parentib9. hec ille. cuius dictis adijcio q̄ multo meli9 est nobilem esse seu perfectum in persona ꝓpria siue per conditiōs personales et quasi essentiales. quā3 p̄ contractas aparentibus cōditiones extrinsecas et quasi accidentales.

Exta puellā sic ait. Cur appetis karissime nobilitatem generis per quam nichil ꝯsequeris ꝓprie nobilitatis siue claritudinis

bene autem inde maiorem turpitudinez consequi poteris Sane vt hec aduertas queso dic mihi quid est nobilitas nisi aliena claritudo. Nimirum nobilitas laus est parentum. que quidem laus si veritati non innititur vana atqz turpis est. Si autem ex meritis parētum proueniat ipsorum quidem non tua est. tibi igitur splendoris quid confert claritudo talis aliena propriam non habenti. Verum quanto tibi parentes fuerint clariores hoc bonuz ex nobilitate cōsequeris. q tanto te tanq degenerantem turpiorem reddit priorum atqz laudabiliū carentia meritoruz. Hec ē profecto sententia quā et illa nobilis consolatrix boetij ptulit in hec verba. jaz inquit q sit inane q futile nobilitatis nomen quis non videat que ad claritudinem refertur. Aliena est. videtur nanqz esse nobilitas quedaz de meritis pueniens laus parentum. Quid si claritudinem predicatio facit. Illi sunt clari qui predicantur necesse est quare splendidum te si tuam non habes aliena claritudo non efficit. Q9 siquid est in nobilitate bonorum id esse arbitror solum vt imposita necessitudo videatur ne a maiorum virtute degenerent. hec illa. Cui i h° vltimo puncto concordat insignis pater jeronimus. Nichil inquit aliud video in nobilitate appetendum nisi q nobiles quadam necessitate constringuntur ne ab antiquorum pbitate degenerent.

VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella sic ait. O amice cur d nobilitatis carentia quereris. Nempe qualiūcūqz parentum filius dicaris. nō poteris esse ignobilis nisi sola opinione. sed nobilis es in veritate. si tamē non p vitia degeneraueris. Ecce em̄ qd dulcissimum est auditu nobilis illa boetiana consolatrix sic musice modulata est. Oe hoim gen9 in terris simili surgit ab ortu. Vnus eniz rerum pater est vn9 cuncta ministrat. Ille dedit phebo radios dedit et cornua lune. Ille hominem etiā terris dedit et sydera celo. Hic clausit menbris animos celsa sede petitos. Mortales igitur cūctos edit nobile germen. quod gen9 et proauos strepitis. Si primordia vestra ductoremqz deuz spectes nullus degener extat. Ni vitijs peiora fouens propriū deserat ordinem. hec illa. Sane hoc ita potest intelligi quidquid ad substantiam honoris attinet hoc oms homines immediate a deo habent. Animam nanqz quis creat nisi solus de9. Supposita etiam prima materia quis creauit eam. deus sol9 et non homo. Equidem hominis operandi principia que accidentia esse noscuntur ad substantiam humani corpis non attingūt. Nihil em̄ vltra suam speciem agere apud phantes communiter est concessum. Rursum et illa numero accidentia que reperiuntur in homine que non modo tm̄ in fieri hominem disponunt. sed inesse. A carnali patre qui forsitan mortuus est vel distans tanq a causa essentiali penitus non dependent. oportet nanqz tam pducens q conseruans nō ita distare loco vel tpe ab eo qd pducit vel pseruat. Sz ocurrit

omnino causa essencialis necessario cum effectu. Quid igitur in hominib9 pmansurum repies qd non eque immediate oms homines habeāt ab oīm creatore. Bn̄ igit² dctm̄ est mortales cūctos edit nobile germen. Om̄e hoīm gen9 in terris simili surgit ab ortu. Null9 degener extat zc. sicut pri9. VIII. CONSIDERATIO.

Ctaua puella sic ait. O amice si salutem tuā ꝓuide diligeres ignobilitatē generis poti9 q̄ nobilitatem eligeres. Vis scire quare. Ecce nobilitas generis viruȝ cui facultas vtcunqȝ suppetit multum artat ad armatam militiam exercendā. que quideȝ militia vnum est inter quedā negocia de quib9 specialiter scribitur. q̄ vix vnq̄ possunt exerceri sine peccato. qd iuxta tradita supra p neptem meam quo ad ipsam militiam hm̄oi intelligo de peccato mortali. Nam vix vnq̄ potest quis eā exercere sine graui periculo corporis et anime. presertim in bellis et guerrarū batellis hastiludijs atqȝ torneamentis. in quib9 sepi9 contingit occidi et occidere et miserabiliter interire nō habito spacio penitentie. O infelix nobilitas que hm̄oi accidentia secum portat. Econtra felix ignobilitas que ab istis supportat que n̄ sinit hominē ambulare in mirabilib9 sup se. q̄ et sp̄ūm viri humiliat p qd ip̄m ad futurā exaltatōȝ habilitat

Capitulum sextum continens consolatōes psone nobilis et diuitis sup aliquoꝝ de sua parentela humilitate seu ignobilitate.

Exto post premissa ad p̄fatā dn̄am ɔsolatricem accessit et ali9 tristis de materia p̄missi capituli ɔquerēdo cui illa ꝓ ɔsolatione impendenda de suis puellis duas adiunxit. I. CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. O homo si d̄ tua parentela humiles quosdaȝ habes et ignobiles et inde turbaris. cur est hoc nisi quia inde verecundaris qd plane tue sup̄bie attestatur. Proinde nimirum tu de ipsis vt de illis qui magis humiles presumuntur haberes poti9 gloriari et ipsi de te vano et sup̄bo tanq̄ de vitioso possent erubescere nō indigne. Gloriēris igit² de ipis vt de exaltandis ipsi vero de te erubescere possent et tu magis vt de humiliādo. Regula em̄ hec seu diuina sententia irreuocabiliter stabit qua dicit² qui se exaltat humiliabit². et qui se humiliat exaltabitur. consulo itaqȝ vt pares tibi illos extimes et si non maiores. Muta iudicium et te extimes viliorem inferiorem vel sm̄ interiorem hominem. et nunquit nō ita verum extimares. Certe sic. si n̄ mundi iudicio. tam̄ celi. ꝓut in extremo et vniuersali iudicio claꝝerit.

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella sic ait. Nōne vides karissime q̄ magnes lapis qui claritate carens foris nobilitatem nō ostendit eligibilior est vitro rubeo quod videt² lapis esse preciosus. quem ꝓpter exteriorem dispositōȝ rubinum facile iudicares. Certe eligibilior esset. quid g° tibi de exteriori nobilitate generis. et cur de ignobilitate

exteriori aliquorum tue parentele erubescis. Sūt em̄ illi forte magnetes .i. magni coraꝫ dn̄o rustico sub colore faciente hoc ipsorum humilitate quorum īteriori eorum nobilitatis claritas qn̄ nobiles mūdi obscurabūt et i exteriores tenebras mittēt evidēti⁹ fialiter apparebit

Capitulum septimum otinens osolationes puelle super nobilis viri carentia siue iam sit maritata siue virgo claustralis vel alias nunꝙ maritanda.

Eptimo post premissa ad dn̄am osolatriceꝫ antedictā accesserūt puelle quedā tristes sup nobilis viri carentia querētes osolari. q cū due fuerint decreuit dicta dn̄a duas eisdē de suis puellis assignare p osolatōe eis impendenda. I. CONSIDERATIO

Rima puella nō loquens monialib⁹ ꝫ matrimonialib⁹ sic ait Tu filia maritanda vl' iam etiaꝫ maritata cur de nobilis mariti carētia pturbaris. Si nō stulta esses min⁹ nobiles p̄eligeres. Ille qui nobilior forsitan tanꝙ nō parem sibi te otemneret. min⁹ aūt nobilis in multa reuerentia te haberet ille qui nobilior vl' cū aliis mulierib⁹ vl' in mundi vanitatib⁹ vl' p guerras tua et sua bona osumeret. et ad erubescendam pauptatem seu inopiam te et se deduceret. qui vero min⁹ nobilis tibi thesaurisaret et nihilomi⁹ lautam mensam tecū haberet. Ille qui nobilior forsitan ob picula militaria qn̄qꝫ vel mortu⁹. vl' cruent⁹ vl' menbro diminutus. naso vel oculo orbat⁹ ad te rediret. Qui vero min⁹ nobilis sano corpe letoqꝫ vultu te respiceret ac tibi omaneret. Deniqꝫ ille qui nobilior per frequentem absentiam te turbaret ille qui min⁹ nobilis vl' forsan ignobilis te p suam p̄ntiaꝫ delectaret et osolationes plurimas exhiberet. Nec moueat te qd̄ aliter esse possibile foret. nam saltem ea que dicta sunt. sunt omuniter accidentia vl' multum pbabiliter expectanda. II. CONSIDERATIO

Ecunda puella ad virginem claustralē loquens sic ait. Tu virgo claustralis xp̄o dei filio desponsata si de marito quantumlibet oditionū excellentiū fueris temptata temptationeꝫ hm̄oi arte quadam et exemplo supare poteris si tamen sponsi tui p̄cellentiores oditiones et dignitatem ab ip̄o habitam et habendam bene attenderis. Ecce quid accidit. Fertur quidē ꝙ dux austrie scribens regi francie in descriptione psone sue et stat⁹ posuit in litera tytulum longissimum ex multis ptialib⁹ titulis opositum. Sic videlicꝫ Lupold⁹ dux austrie. Marchio stirie. dn̄s port⁹ naonis. Lantgrauius alsacie. Comes d habespurg ꝛc̄. hm̄oi. quo audito titulo rex frācie admirans et deridens dixit suo notario. vt ducis titulꝫ iterum legeret p singula puncta et distincte. Qn̄ ergo legit dux austrie. dixit rex et ego rex frācie. qn̄ legit marchio stirie dixit rex. et ego rex frācie. et eodē mō dixit ad singulos titulos. q̄i diceret. pl⁹ est esse regē frācie cui⁹ soli⁹ tituli expssiōe solem⁹ nos describere. ꝙ oms

predictos titulos habere Consimili ergo mō dicat virgo xp̄o de sponsata si p magno dica[r] ei talis mulier p suū maritū hȝ ꝙ est magna baronissa. dicat ꝑ maiori dignitate et ego p xp̄m meū sponsūȝ sum celestis regina. Si ꝑ magno dicat[r] sibi talis est p maritū magna ducissa dicat iterū ip̄a. et ego p xp̄m celestis regina. Sȝ dicat[r] sibi talis p maritū est regina francie vel anglie. dicat ip̄a et ego p xp̄m sum regina celi seu celestis regina. Si dicat[r] ei talis mulier p maritū facta est impatrix. dicat ip̄a et ego nō mō terrena impatrix sȝ p xp̄m sponsum meū celestis sum regina. Cur aūt sic veraciter dicere possȝ. Profecto idcirco. q2 eodem in regno vbi spōsus est rex ibi sponsa ab ip̄o denominanda dicenda est regina. Si itaqȝ ihesus sponsus virginū rex est celi. sequit[r] ꝙ virgo claustralis sponsa christi est regina celi seu celestis regina.

Explicit sext9 liber de ꝯsolatōne theologie. Incipit liber septimus ꝯtinens ꝯsolatōnum remedia optuna ꝯtra turbatiua que opponunt[r] diuitijs et rex facultati. Capitulū primū ꝯtinens ꝯsolationes super non assecutōne seu carentia diuitiarum seu rerum tp̄alium.

Eptimo principaliter decē tristib9 sepedicte dn̄e consolatrici principali appropinquantibus et ei astantib9 vn9 ex eis an̄ ceteros de diuitiax seu rex tp̄aliū carentia est ꝯquest9. At illa eidem ꝑtin9 ꝑ ꝯsolatōe sibi impendēda sedecim de suis puellis deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ad tristem p̄dictū sic ait. Est mix valde diuitiarum ex carentia quoscunqȝ xp̄ianos ꝯtristari. Inde quidem vt reor tristiciam nō haberent si ip̄i scirent quanta diuitie mala opari ꝯsueuissent. Vide amice si verum dico. Ecce diuitie desiderate mētis insaniaȝ indicant. Diuitie quoqȝ christi discipulatui derogant Diuitie suos amatores inquinant. Diuitie tremorem causant. Diuitie onerant. vinculant anxietatib9. et tedijs inquietant. hec mala ad presens sufficiant. Vis itaqȝ scire karissime ꝙ diuitie desiderate presertim in christiano mentis insaniam indicant. Audi patrem clareuallis. Querat inquit diuitias pagan9 qui sine deo viuit. querat iude9 qui terrenas promissiones accepit. Sed qua mente christianus diuitias querit postq̄ christus beatos esse pauperes predicauit. Hec ille pater qui dicens qua mente. videtur innuere ꝙ nō nisi mente stulta vel insana. Vis insup scire ꝙ diuitie possesse saltē absqȝ promptitudine eas relinquendi propter deum. discipulatui christi derogant. Audi etiam ipsius christi euangelicam sententiam. Omnis inquit qui non renunciauerit omnibus que possidet

nō potest me⁹ esse discipul⁹. Vis scire ꝙ diuitie suos amatores in-
quinant. Audi patrem clareuallis. Beat⁹ inquit qui post illa non
abijt que possessa onerāt. amata inquinant. amissa cruciant. hec il-
le pater. ſ3 et in signu3 spūalis inquinamenti. Aurū et argētū q̄ cō
munis diuitiarꝫ sunt materia se multum otrectantes corpaliter in
quinant. Vis vlteri⁹ scire ꝙ diuitie tremore3 causant. Ecce chaym
qui interpretat᷑ possessio caput habuit tremulū qd̄ signat ꝙ qui in
mundo possessiones habent vtiq3 in tremore sunt. hij sunt quidem
qui iuxta verbum psalmiste trepidauerūt vbi nō erat timor. Vis de
mum scire ꝙ diuitie onerant. Audi illustrē jeronimū. Si inquit ha
bes vende et da paupib⁹ si n̄ habes grandi onere liberat⁹ es. Au
di quoq3 et gregoriū quo ad hoc. Terrena inquit substātia eterne
felicitati opata. pond⁹ est. nō subsidiū. Fert᷑ aūt et pater clareual
lis audito ꝙ sexcēte marce p quendā abbatē sibi trāsmisse amisse es
sent. hec verba dixisse. benedict⁹ de⁹ qui nobis pepcit ex h° one-
re. Vis postremo simul scire ꝙ diuitie onerant vinculant anxieta-
tib⁹ et tedijs inquietant. Audi magnū patre3 augustinū. Abice in
quit a te diuitiarꝫ onera. abice vincula nō voluntaria. Abice anxi
etates et tedia que te plurib⁹ annis inquietāt. Hec ille pater. S3
et de inquietudine hoc testat᷑ qd̄ in phorꝫ puerbijs sic habet᷑. cū
dyogeni a capite fur de nocte sacculū cū numis subtrahere co-
naret᷑. tolle inquit infelix vt facias vtrosq3 dormire.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Vis hō rursum scire et alia mala a pre-
missis p sororem meā p̄fatis. Ecce diuitie dolores cāt. diui
tie p superbiam inflāt. Diuitie labores et picula inducūt. et virtu
tes eneruāt. Diuitie hoie3 securitate et quiete priuāt. diuitie vrūt
et excruciāt. Vis scire ꝙ diuitie dolores cāt. Audi illustrem sene-
cam de diuitijs sic loquentē. Ista que sic petim⁹ tanꝙ datura letici
am ac voluptatē cause dolorꝫ sunt. Vis scire ꝙ diuitie p supbiā in
flant. Audi magnū patrem augustinū. Morb⁹ inquit diuitiarꝫ est
supbia. Na3 grandis anim⁹ est qui inter diuitias isto morbo n̄ tēp
tatur. maior anim⁹ diuitias suas vincens otemnēdo. magn⁹ ergo
est diues qui nō se ideo magnū putat. q2 diues est. qui aūt ideo se
magnū putat. q2 diues est supb⁹ et egen⁹ est i carne crepat. in cor
de mendicat. inflat⁹ est nō plen⁹. Vis scire quoq3 ꝙ diuitie labo-
res et picula inducūt et virtutes eneruant. Audi rursum magnum
patrē de auro quod materia ē diuitiarꝫ. Aurum inquit est materia
laborꝫ. piculū possidentiū. aurꝫ eneruatō virtutum. aurum malus
dn̄s. pditor. seruus. Vis scire ꝙ diuitie hoiem securitate et quiete
priuant. Audi petrū illū Rauennense3. Auri inquit custos seruator
argenti securitatē nō habet nescit quietē et cui deest securitas qui-
es perit pena diues est ille et nō censu. Deniq3 vis scire ꝙ diuitie
vrūt et excruciāt. Audi illustrē senecā de diuitijs loquentē. In h°

inquit excusabiles sunt dij. ꝙ ista que vrunt et que excruciant optantibꝰ. oferunt. III. CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait. Cur homo appetis diuitias quas sequi solet tumor inflationis. letargꝰ obliuionis. et frequens tediuz erubescentie et pudoris. Vis hec scire. Audi patrem clareuallis. Videas inquit plerosqz in ecclesia de ignobilibꝰ nobiles. de pauperibꝰ diuites factos subito intumescere. pristine obliuisci subiectionis. genꝰ quoqz suum erubescere et infimos dedignari parentes. Hec pater ille. Sz quid. Profecto taceo de dicte verecundie materia que se tn̄ offert frequenter nimis. taceo de obliuione predicta que inuertit sepissime hominibꝰ vanis. loquar solū de an̄dicto tumore. qui ꝙuis non sit nisi cordis. minꝰ tamen piculosus nō est ꝙ si esset tumor corpis IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. O hō karissime testante ihu filio syrach. si diues fueris nō eris immunis a delicto. Sz et illustris seneca. multum est inquit nō corrumpi diuitiaꝝ otubernio. quid igitur curas de diuitijs. te potiꝰ cura de vitijs annexis diuitijs. seu potius sicut in voce. sic quasi et in re diuitijs incorpatis. Forsitan inques. que nam sunt hec vitia. Profecto annexum est diuitijs vitium superbie. vitium vane glorie. vitiuz dissolutōis. recollectionis impeditiue. vitium auaricie. et vniuersaliter vitium inordinate ocupiscentie. vitium quoqz luxurie cum pluriū alioꝝ vitiorum societate. Vis scire ꝙ annexum sit diuitijs vitium supbie. Audi illustrem Senecam. Accepit inquit ille grandē pecuniam. ergo et supbiaz. Audi quoqz et magnū patrem augustinū. Vermis inquit diuitiaꝝ est superbia. difficile est vt nō sit superbꝰ qui diues est. tolle superbiam diuitie nō nocebunt. Vis scire ꝙ annexū est diuitijs vitiū vane glorie. Audi johānez os aureū. Vanitas inquit vanitatū et omnia vanitas ꝛc̄. Hunc verisiculū si capent qui in potētia et diuitijs versantur in pietibꝰ omnibꝰ et in vestibꝰ suis scriberent in foro. ī domo. in ianuis. in ingressibꝰ et an̄ omnia in ɔscientijs suis vt semp eum oculis cernerent et corde sentirent. Vis scire ꝙ annexuz est diuitijs vitiū dissolutionis recollectionis impeditiue. Audi Bedam venerabilem. Familiaris inquit res est humanum cor opibus ac libertate dissolui. erumnis vero ac paupertate ad semetipsum recolligi. Deniqz vis scire ꝙ annexuz sit diuitijs vitium auaricie. et vniuersaliter vitium immoderate concupiscentie. Profecto ydoneos testes inuenies. quos tibi in proximo neptis mea indicabit cum quoꝝ dictis audire curato. Dicta quoqz illustris Senece. Congerantur inquit in te quidquid multi locupletes possederant vltra priuatum pecunie modum. fortuna te auro tegat. purpura vestiat. et ad hoc modꝰ deliciaꝝ et opum te pducat vt terram marmoribꝰ abscondas nō tantum tibi habere liceat. sed calcare diuitias. Accedāt statue et picture et q̄dq̄d ars vlla luxurie elaborauit maiora

cupe ab his disces. hec seneca. Sz nonne magnum vitiuz est qd ex diuitijs orit. scz talis insatiabilis ocupiscentie. Postremo vis scire q annexu est diuitijs vitium luxurie cum pluriuz alioz vitioz societate. Audi johannem os aureum. Diuitiaz inquit sequela est luxuria. ira intemperans. furor iniust9. arrogantia. superbia. omisqz irrationabilis mot9. h ille johannes. Qui hac de causa alio i loco sic dicit. Si possibile essz in diuites vindictam pcedere videres ex eis repleri carceres vniuersos. h cum omib9 suis hoc malu habent diuitie. q in malignitate peccantes ab vltionib9 eruunt.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. O amice cur tristaris de diuitiaz carentia. forte estimas q habenti sint bone aut saltez q nociuuz no sit ipas habere. Sz pfecto facile patet q tu erras vtraqz intentione. Vis circa prima intentionem scire q diuitie salte virtuti nil adiciant bonitatis. Audi illustrem senecam. Pone inquit ex vna parte virum bonum diuitijs abundantem. ex alia nihil habentem. sed in se omnia bene disponentem. Vterqz eque vir bonus erit etiam si bona fortuna dispari vtetur. hec ille. Rursum quo ad intentioez aliam vis scire q diuitie n mo no sint bone h nociue. qdqz p consequens eis carere poti9 leticiam q tristiciam debz inducere quem admodu infirmitate vel inimico carere. Audi boetiana osolatrice Ego inquit nego vllum esse bonum qd noceat habenti. Num id metior. minime inquies. atqz diuitie possidentib9 psepe nocuerunt cu pessim9 quisqz eoqz alieni magis auid9. quidquid vsqz auri gemmarumqz est se soluz qui habeat dignissimu putat. tu ergo qui nuc contum gladiumqz sollicit9 ptimescis si vite hui9 callez viator intrasses coram latrone cantares. O preclara opum mortalium beatitudo. quam cum adept9 fueris securus esse desistis. hec illa cuius et musa subiungit suo i carmine. Heu prim9 quis fuit ille. auri qui pondera tecti. gemmasqz latere volete s. preciosa picula fodit.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella sic ait. O ho seculi cur tibi tanq auaro tm sapiut diuitie mundi. cur non vis poti9 in religione christiana frater esse xpi. Vis scire q dissimiliter tibi se habent ad diuitias fratres christi. Audi patrez clareuallis. No inquit putent diuites huius seculi fratres christi sola possidere celestia qr ea sola audiunt in pmissione possident et terrena equidem tanq nihil habentes et omnia possidentes no mendicantes vt miseri. sed vt domini possidentes. eo pcerto magis dni quo min9 cupidi. Deniqz fideli homini tot9 mund9 diuitiaz est. totus plane. quia tam aduersa. q pspera ipsius eque omia seruiunt ei. eque coopantur in bonum. ergo auar9 terrena esurit vt mendic9. fidelis otemnit vt domin9. ille possidendo mendicat. iste otemnendo seruat. h ille pater.

VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella sic ait· Nonne aduertis hō ꝙ multum esset dif ficile habere diuitias· et ñ coꝛ apponere· dñte domino in euā gelio· vbi est thesaurꝰ tuus· ibi est et coꝛ tuum· Sed periculosum valde est coꝛ apponere· immo et moꝛtiferum· coꝛde em̄ spinis atta cto necesse est hominem moꝛi· Sꝫ quid· certe affluentibus diuitijs coꝛ apponere· similis quedam insania est ac siquis accurreret spi nis et vsqꝫ in tantum eas ꝯplecteret² ꝙ coꝛ suum penetraret· quip pe diuitie sunt spine teste saluatoꝛe· Cōtestante quoqꝫ vicario eiꝰ gregoꝛio· Quis inquit mihi vnꝗ̄ crederet supple si xp̄i testimoniuꝫ non p̄cederet si spinas diuitias interpꝛetari voluissem· maxime cuꝫ ille pungant· iste delectent· et tñ spine sunt· qꝛ cogitationum sua rum punctionibꝰ mentem lacerāt· et cum vsqꝫ ad peccatū ꝑtrahūt quasi inflicto vulnere· cruentant· Bñ igitur est moꝛtiferum coꝛ ap ponere· Vñ et ne hoc p̄iculum incurramus pꝛemunit nos dominus per os ꝯp̄he· Diuitie inquit si affluant nolite coꝛ apponere· non dicit nolite manum apponere· sꝫ coꝛ nolite apponere· maioꝛ em̄ cu ra est sibi de coꝛde a quo dependet interioꝛis hominis vita spiritu alis· sicut a coꝛde carnali vita carnis· sine autem magno periculo potest manꝰ apponi spinis huiꝰ non ad eas manu ꝯpꝛimendum si ue ꝯcludendum· sꝫ ad mouendum ꝑ largitionem elimosinaꝝ apiē do largam manum·

VIII·CONSIDERATIO

Ctaua puella sic ait· O amice si spinarum pabola ꝑ soroꝛeꝫ me am audita te non mouet· dic saltem queso· Est ne bonum il lis carere quibꝰ quis nō solum rumpit² discindit²· sꝫ etiam ꝯminui tur· Est inquies om̄ino· Sꝫ quid· Pꝛofecto ꝑ reꝝ multitudinem tē poꝛalium in quibꝰ diuitie ꝯsistunt· facile ꝯtingit interioꝛē hoīem sic quodāmō rumpi discindi et ꝯminui· vt iam non integer sp̄us pꝛ seueret· Vis id intelligere· Audi magnuꝫ patreꝫ augustinuꝫ· Quia inquit ab vno deo summo et vero defluxeramꝰ euanueramꝰ in ml ta· discissi ꝑ multa· et inherētes multis ꝛc· Ecce dicit euanueramꝰ in multa· discissi ꝑ multa· Nimirum qd̄ integrū manens euanescere non potest· vt integer lapis· integrum lignū· hoc bñ euanescit qñ ꝯminuit²· qd̄ vtiqꝫ nostro ꝯtingit sp̄ui siue coꝛdi· ꝓpter ꝑpaliū mul titudinem· quoꝝ quolibet coꝛ diuitis ad se trahēte iuxta illd̄· vbi est thesaurꝰ tuꝰ· certe collectꝰ simul vel diuisus ibi est et coꝛ tuuꝫ scꝫ etiā apud thesauri ꝑtes· coꝛ hominis diuitis dilaniat² et quasi ꝯminuit² eo ꝙ in multa diuidit²· Nempe de diuitibꝰ illd̄ p̄salmi di ctū arbitroꝛ· A fructu frum̄ti vini et olei sui multiplicati sunt· hec quidē dctā· vna supꝛa de sodalibꝰ meis· sꝫ in eadē q̄i materia ple niꝰ deduxit ac luculētiꝰ declarauit·

IX·CONSIDERA·

Ona puella sic ait· O amice si circa plātationem virtutū et bo noꝛum operum fructum terrenarum diuitiarum impedimen ta attenderes mirum hoc satis esset· si illas diuitias appeteres·

Vis ergo scire īpedimēta que prestant. ecce sicut ꝫm naturales plā te nunq̄ aut rarissime generantur in locis arenosis. quia in eis vi get siccitas ita et plātula iusticie et ceteraꝝ virtutū virentes plā te raro generātur in cordib⁹ arenosis que auri arena sunt repleta quippe in comparatione sapientie om̄e aurum arena est exigua. sed et in cordib⁹ illis est siccitas per priuatōꝫ humoris interne deuo tionis. Rursum sicut ꝫm naturales. arbor habens grossum corti cem cito fit sterilis quod quidem accidit vel ꝓpter defectū vnctu osi humoris qui materia est fructuum vel ꝓpter duriciam corticis euaporationem grossi qđ in arbore est nociuum ꝓhibentis. Sic et homines qui sunt velut arbores. si ad modum corticis substantiaꝫ arboris inuoluentis sint inuoluti seu terrenarum diuitiaꝝ grossi cie circumdati. a fructu bonoꝝ opm steriles fiunt citi⁹ q̄ alij. vel ꝓpter defectum vnctuosi humoris. i. deuotionis ī vnctōe spiritus sancti ꝯsistentis vel ꝓpter fortem ipsarum terrenaꝝ diuitiaꝝ ꝯclu sionem euaporare. i. euanescere ꝓhibentem grossas et nociuas in terius ymaginatōnes non admittentes puras cogitationes et in tentionem sanctam ex quib⁹ alijs posset ꝯsurgere in habentib⁹ fru ct⁹ honoris et honestatis.

X. CONSIDERATIO.

Decima puella sic ait. O mi frater karissime hortor diuitijs vir tutes preferas. Cur aūt hoc. Idcirco certe. quia nō diuitie que vti soror mea prefata est vitia pariunt. sed virtus habentem pficit et opus eius bonum reddit. Audi illustrem senecam. Nulla inquit possessio. nulla vis auri et argenti pluris q̄ virt⁹ estimanda. Cete rum ad virtutes diuitijs p̄ferendum attende qđ recitat venerabi lis pater jeronim⁹ preclarum exemplū. Socrates inquit thebanus homo quondam clarissim⁹ cū ad phandum athenas pergeret. ma gnum auri pond⁹ abiecit. nec putauit se posse et virtutes simul et diuitias possidere. B. jeronim⁹. Non solum igit carendum est diui tijs. ꝫ sunt etiaꝫ spnende atqꝫ abiciende. nō tn̄ inutiliter. ꝫ ī vsus pauperum meritorie ne virtutib⁹ obicem ponant. Euacuandum est cordis scrinium auro illo qđ arene ꝯpat vt sit capax auri quo inte rioris hominis habit⁹ adornatur. jux̄ illud psalmiste. Omis gloria filie regis. i. anime abintus in fimbrijs aureis. i. in finibus carita tis. Quippe finis precepti est caritas que etiam est illđ aurū igni tum. de quo in apocalipsi dicit. suadeo tibi emere aurum ignitum id est ignis diuini amoris elicitiuū. ꝫ et secundum glosam exodi p cathenulas aureas op⁹ caritatis significat. Forte dices. Quomō aurum harene ꝯpatum cordis scriniuꝫ occupabit. Profecto per fā tasma suum melioris auri speciem non admittens. Audi archianti stitem ambrosium. Sicut inquit hij qui p insaniam mente transla ti sunt nō iam res ipsas ꝫ passionis sue fantasiam vident. Ita etiaꝫ mens auro vinculis cupiditatis astricta sempr aurū. ſp argentum

videt semper redditus computat·gratius aurum q̄ solem intuetur Ipsa eius oratio et supplicatio ad dn̄m aurum querit·sed nec satie=tas vnq̄ nec finis aderit cupiditatis·hec sanct⁹ ille antistes·

XI·CONSIDERATIO·

Ndecima puella sic ait·O karissime cur appetis diuitias tanq̄ amasias· virtutem preelige tanq̄ sponsam cui nimirum infe=ste sunt diuitie·nam dum esse deberent pedisseque·querunt esse prīcipales et virtutes supplantare· Si igitur virtutis sis amator ne tam oturberis diuitiarum ex carentia·verꝫ poti⁹ ipsas spernas tā q̄ pedissequas tue non satis ydoneas dignitati· Memineris sectari salubre illd̄ cyceronis documentū rationis nō vacuum·plenūqꝫ vtilitatis pariter et honestatis·Diuitias inquit sine diuitum esse· Tu vero virtutem p̄fer diuitijs· nā si volens diuitias cum virtute ꝯparare vix satis ydonee tibi videbunt᷑·diuitieqꝫ virtutis pedisse=que sint·hec ille·

XII·CONSIDERATIO

Vodecima puella sic ait·Tu frater qui diuitias amas scito te tanq̄ fatuum amatorem excusatione vel probabili indigere Siqꝫ tibi aliquid ad hoc suffragatur hoc solum videtur vt vel non egeas aut quaten⁹ subuenias indigenti·motus scꝫ quantum ad hᵒ ꝫm quemadmoduꝫ hō ille gentilis arestotiles qui dixisse fertur q̄ solum hoc incommodum pauptatis pateret᷑ q̄ nō possꝫ indigenti=b⁹ subuenire·ꝓpter primuꝫ aūt si appetas non oportet· Nam et diuitias hn̄s egere non desinis·Siquidem diuitie dum augentur pi̇ter et auaricia augeri solita est·Auaro aūt tam deest quod habet q̄ qd̄ nō habet·Nunquit nō ita·fatere necesse est·hoc em̄ vulgata ac ꝓbatissimi viri venerabilis jeronimi ꝓbat autoritas·Quid vero ex hoc plane sequitur q̄ tanq̄ auar⁹ fact⁹ egeas si eas quas appetis habere te ꝯtingat diuitias·nec minus q̄ illas nō habendo ·Hoc etenim testat᷑ tulliana illa sententia qua dicitur· egens eque est is qui non satis habet et is cui satis nihil potest esse·Porro si diuiti=as appetas ꝓpter subuenire indigenti frustra torqueris·habent nā qꝫ indigentes qui absqꝫ te possit velitqꝫ subuenire in domino si cō fidant·Ecce iacta inquit psalmista cogitatum tuum in dn̄o et ipse te enutriet·

XIII·CONSIDERATIO

Erciadecima puella sic ait·O amice cur frustra diuitias· ac ꝓ inde nō necessarias appetis pecunias·Tu em̄ vel acceptas vt auar⁹ retineres vel ipsas vt liberalis in alios transferres·Si qui dem transferres·translatis ip̄is quantum ad diuitiarū pertinet ra=tionem iam diues nō esses·frustra ergo ip̄as desiderasses hanc ob causam vt diues esses·cum te ip̄e mox relinquerent·manere nanqꝫ nequit apud quenq̄ qd̄ mox transfertur in alteruꝫ· Porro si vt auarus ip̄as retineres diuitias hoc malum non euaderes quin exosus

redderent s. Siquidē vt illa boetiana testata est ɔsolatrix. Auaricia semp exosos facit. Sȝ quid. Nonne meliꝰ est nō necessaria pecunia carere ꝙ habitam retinendo ꝓpter auariciā exosum esse. Est vtiqȝ. exosus em̄ illo p̄iuatꝰ est bono qđ om̄es homines natura deside- rant. s. amari ab alijs presertim a multis et magnis sapientibus et discretis.

XIIII. CONSIDERATIO.

Vartadecima puella sic ait. O cur hō tm̄ diuitias curas que in gerunt curas temetipso te p̄iuantes. Audi magnuȝ patrē au- gustinū. Venditis inquit rebꝰ nostris nullū maiꝰ eaꝝ accepimus precium ꝙ nosipsos. implicati em̄ talibꝰ nostri nō eramꝰ. hec ille pater. Ne ergo erremꝰ imaginatiue virtutis iudicio. diuitias ac q̄ qȝ alia externa bona magnipendentes ad certissimū rationis iudi- cium appellemꝰ. Audi illustrem Senecaȝ. Ratio inquit arbiter est bonoꝝ et maloꝝ aliena et externa ꝓ vilibꝰ habet. om̄e illi bonū in animo est. Idemqȝ itidem. Huc inquit cogitatōs tue tendant. h cura. hec opa. oīa alia deo vota missurꝰ vt ɔtentus sis temetipō et ex te nascentibꝰ bonis. Hinc rursum seneca sic ait. Si ɔtentꝰ est sa- piens ad beate viuendū non ad viuendū. ad hoc em̄ rebꝰ multis illi opꝰ est. ad illud tm̄ animo sano et erecto despiciente fortunaȝ Hec huiꝰ viri gentilis verba sane capienda sunt. quatenꝰ ad con- temptum terrenoꝝ ꝓuocant et fides ꝓmiserit xp̄iana. Sed et p̄di- ctis dicta repio ɔsimilia. Legiᷓ nanqȝ de crate thebano ꝙ magnū ponđꝰ auri in mare ꝓiecit dicens. Abite pessime diuitie. ego vos mergam ne ego mergar a vobis. De stilbone auteȝ magistro eiꝰ et de Bya prieneo ꝑ nepteȝ meam inferiꝰ exemplaria verba consimi- lia recitantur.

XV. CONSIDERATIO.

Vintadecima puella sic ait. Vt quid frater tam anxie tristaris ꝓpter carentiam diuitiarum. cum p̄starent tibi si essent tam no tabile impedimentum. Nōne dixit saluato2 discipulis suis. Amen dico vobis. q2 diues difficile intrabit in regnū celoꝝ. Facilꝰ est camelum ꝑ fo2amen acus transire ꝙ diuitem intrare in regnuȝ ce loꝝ. Veꝝ saluis alijs declaratōibꝰ de ɔparatōe diuitis ad came- lum videtᷓ posse dici. ꝙ sicut camelꝰ miraculo transire potest fo2a- men acꝰ. sic et diues intrare celū. ſȝ cum gradꝰ sint in miraculis. maioris virtutis operatio ad scđm requiritur ꝙ ad p2imū. Nimiruȝ camelꝰ minꝰ videtᷓ p2estare obstaculū. ꝑ curuum gippum co2pis ꝙ diues ꝑ curuitatem mētis ratione sui ad diuitias recurui amo2is Sane difficile posse diuitem intrare qualiter sit intelligendū vene rabilis pater jeronimꝰ nobis sic declarat. quia inquit ipse diuitie habite difficile contemnuntur. non dixit impossibile est diuiteȝ in trare in regnum celo2um sed difficile. vbi difficile ponitur. non impossibilitas p2etenditur. sed scias ꝙ ibi raritas demonstratur.

Hec ille. et bene certe. Rara est em̄ auis infra nigro cigno vel albo corue simillima p̄sona diues contemnens terrena. forsan aūt quis inquiet. Est ne ali⁹ ex doctorib⁹ qui de verbis domini nos informet. Est quidem. ſ3 nō min⁹ dur⁹. Audi illum theophilum. Attendas inquit illō qd̄ diuitem quidem impossibile dicit saluari. possidentem vero diuitias difficile. quasi dicat. Diues qui captus est a diuitijs et famulatur eis. non saluabitur. habens vero illas. s. qui eis dominatur vix saluabitur. causa humane fragilitatis. conatur em̄ nos dyabol⁹ supplantare quoadusq3 possidem⁹ diuitias et difficile est effugere muscipulas eius. hec ille. Quid ergo. Nunquid hoc qd̄ saluari diuitem dictis obstantib⁹ muscipulis tam rarum et difficile est. nō multum p̄iculosum est. Est omino. S3 audi illustris Senece c̄tra hoc p̄iculum sanum c̄silium. Omnia inquit illa nobis accedant non hereant. vt si auferant̄ sine vlla nostri laceratōe discedant. Vtamur illis nō gloriemur. et vtamur p̄te tanq̄ depositis apud nos. hec ille.

XVI. CONSIDERATIO.

Sextadecima puella sic ait. O homo ad spernendū diuitias moueat te q̄ hee cause ꝓpter quas forsitan appetunt̄ nō sunt ad mouendum satis digne. Forte em̄ diuitias appetis ad vitandum laborem et dolorem. Forte diuitias appetis ad c̄sequendum c̄moditatem. Forte diuitias appetis ad fugandū paup̄tatem. Forte diuitias appetis ꝓpter tuum heredem. Forte diuitias appetis vt p̄ eas domin⁹ existas. Forte diuitias appetis vt magnam comitiuam habeas. Forte diuitias appetis vt p̄ eas regnum obtineas. Forte diuitias appetis tanq̄ c̄sistentes in reb⁹ preciosis. Deniq3 forte diuitias appetis tanq̄ alias c̄sistentes si nō in preciosis. tñ in rebus bonis. S3 quid. Profecto quacunq3 harum causaꝝ ad appetendū diuitias mouearis illustriū viroꝝ autoritatib⁹ errare c̄uinceris. Vis scire q̄ tu erras. si diuitias appetis ad vitandū laborem et dolorem. Audi de labore patrem clareuallis. Sudat inquit paup̄ foris in op̄e. ſ3 nunquid min⁹ anxie diues int⁹ in sua cogitatione laborat. De dolore quoq3 audi illustrem senecam de diuite loquentem. Iste inquit quem tu felicem admirantib⁹ credis sepe dolet. sepe suspirat. Vis scire q̄ tu erras si diuitias appetis ad c̄sequendu3 c̄moditatem. Audi quid Johēs os aureū circa hoc sentiat. Nulla ē inquit diuitiarum commoditas anima patiente penuriam nec lesio paup̄tatis anima diuitijs affluente. Vis scire q̄ tu erras si diuitias appetis ad fugandū paup̄tatem. Audi quid circa hoc sentiat illustris seneca. Si inquit ad naturam viues nunq̄ eris paup̄. si ad opinionem nunq̄ eris diues. exiguu3 natura desiderat opinio immensu3. hec ille. cui et c̄cordat de natura illa Boetiana c̄solatrix. Paucis inquit minimisq3 c̄tenta est natura. Audi quoq3 et magnum patre3 augustinū. Aurū inquit ampli⁹ cruciat apud quē largi⁹ fuerit

auꝝ amanti se nihil de sua possessione ꝑmittit·refundit ei reatum suum cui vsum negat·Audi etiã johannem os aureũ·Si inquit ditescentis iudiciũ est nullius egere et pauperescentis indigere palam est ꝙ magis esse pauperem·facit magis ditescere·Facilius em̃ quis in paupertate ꝙ̃ in diuitijs opes contemnet·neqꝫ enim talis est ambitꝰ vt per magis habere·sedetur·sed per hoc consueuit magis accendi·sicut ignis quando suscipit escam·que autem mala videntur esse inopie cõia sunt·que vero diuitiarum ꝓpria sunt earum Hec ille johannes·Vis scire vlteriꝰ ꝙ tu erras·si diuitias appetis propter tuum heredem·Audi illustrem Senecam·Quanta inquit dementia est heredis sui res procurare et sibi omnia negare·magna enim hereditas ex amico inimicum facit·plus enim gaudebit morte tua quo plꝰ accepit·Vis scire ꝙ tu erras si diuitias appetis vt per eas dominus existas·Audi itidem Senecam illustrem·Iste inquit quem dominum existimas pecunie locus est·multa habet·ignoras vtrum auarꝰ an prodigus·si ꝓdigꝰ ñ hẽbit·si auarꝰ non habet·hec ille·ex hoc et tu considera quale tibi dominiũ diuitie conferent si cor tuum vel archa locus pecunie esset·vel eniꝫ non haberes dominium si auarus·vel non duraret dominium si esses prodigus·Vis scire ꝙ tu erras si diuitias appetis vt comitiuam magnam habeas·Audi rursus predictum illustrem de diuite loquentem·Iste inquit quem tu felicem admirantibus credis multi illum comitantur·mel musce sequuntur·cadauera lupi·frumenta formice·predam sequitur ista turba non hominem·Vis scire ꝙ tu erras si diuitias appetis·vt per eas regnum obtineas·Audi itidem Senecam fabricius inquit pigri regis aurum repulit maiusqꝫ regno iudicauit·regias opes posse ɔtemnere·Audi quoqꝫ et alexandri regis preceptoreꝫ arestotilem loquor·O inquit alexander noli appetere qḋ est corruptibile et transitoriũ et qḋ oportet te cito relinquere·para diuitias incorruptibiles·Vitam immutabilem·regnum eternũ·durabilitatẽ gloriosaꝫ·hec ille·Vis deniqꝫ scire ꝙ tu erras si diuitias appetis tanꝙ̃ consistentes in rebus tuis et preciosis·Audi patreꝫ clareuallis·Filij inqt adã genꝰ ambiciosum et auaruꝫ·audite quid vobis cuꝫ terrenis diuitijs et gloria temporali que nec vere nec vestre sunt·Aurum et argentuꝫ nõne terra rubea est et alba·quam solus hominum error facit aut magis reputat preciosam·Deniqꝫ si vestra sunt hec·tollite ea vobiscũ sed homo cum interierit non sumet omnia·Vere ergo diuitie non opes sed virtutes sunt quas secum conscientia portat vt in eternũ diues fiat·Hec ille pater·Sed et audi illum ysidorum·Apud antiquos inquit prior eris ꝙ̃ ferri cognitus vsus ere·quippe prius proscindebant terram·ere certamina belli gerebant·eratqꝫ in precio magis es·Aurum vero et argentum propter inutilitatem

eiciebantur nunc versauice iacet es · aurum summo cessit honori · Sic voluenda etas omutat tpa rerum et qd etiam precio fit deniqz honori nullo Rursum de preciositate diuitiarum · Audi boetiane osolatricis claram sententiam etiam superius tactaz · Diuitie inquit ne vel vestra vel sui natura preciose sunt · Quid earum potius · Aurum ne ac vis ogesta pecunie · Atqz hoc effundendo magis q coaceruando melius nitent · Siquidem auaricia semp odiosos claros largitas facit · Quod si manere apud quenq nō potest qd transfertur in alterum · tunc est preciosa pecunia cum translata in alios largiendi vsu desinit possideri · At eadem si apud vnū quanta est vbiqz gētium congeratur ceteros sui inopes fecerit · et vox quidē tota pariter multorum replet auditū · vestre vero diuitie nisi ominute in plures transire non possunt · Qd cum factum est paupes necesse est faciant quos relinquūt · O ergo angustas inopesqz diuitias quas nec habere totas pluribus licet et ad quemlibet sine ceterorum pauptate non veniunt · hec illa · Postremo psus erras si diuitias appetis tā q osistentes in rebus bonis · Hoc em illustris Senece sermone pulcerrimo improbatur cuius verba et sententiam soror mea superius fideliter recitauit ·

Capitulum secundū otinens cōsolationes super carentia lucri temporalis ·

Ecundo post premissa ad dnam osclatricem supradictam accessit et alius tristis de carentia lucri tpalis grauiter conquerendo · At illa eidem p consolatione duas de suis puellis assignauit ·

I · CONSIDERATIO ·

Rima puella ad predictum tristem sic ait · Dic queso mihi cur tristaris de carentia lucri tempalis · Dices forte · qr lucrando acquiruntur diuitie que leticiam oferunt vel saltem egestatem excludūt · Sz tu frater pbatis viris et exptioribus crede · ppie quoqz experientie et intelliges pculdubio te errasse · Procedat primo in medium magnus pater augustinus · et audiatur quid dicat · Cū inquit acquiruntur diuitie falsam leticiam tribuunt · et cum perduntur veram tristiciam · istas diuitias iniustum est putare diuitias que non auferunt egestatem · tantum enim vnusquisqz ardebit auaricie quātum magis eas diligens maiores habuerit · quomodo ergo sunt diuitie quibus crescentibus crescit inopia · que amatoribus suis qntum fuerint ampliores non afferant societatem sed inflant cupiditatem · Vnde bene quidam sapiens dixit · Crescit amor numi quantum ipsa pecunia crescit · cum pecunia enim incrementum recipit · rabies cupiditatis augetur · Hec magnus pater · Sed quid sequitur · Sequelā rei huius osidera ex dicto pris clareuallis · Diuitiarum inqt amor isaciabilis · lōge āplius desiderio torquet aiaz q refrigeret vsu suo vtpote quarum acqsitō laboris possessio timoris amissio plēa doloris

hec ille pater. Sed et mercatorum qui lucrari querunt propria experientia idem docet. his nihilominus adhuc libet adicere verbum ipsius senece Quid inquit refert quantum illi in archa quantum in horreis iaceat. si etiam alieno inhiet si non quesita. sed querenda computat. non enim pauper est qui minus habet. sed qui plus cupit nec qui plus habet sed qui minus cupit dives est. Concordat huic cyceronis sententia Egens inquit eque est is qui non satis habet. et is cui satis nihil esse potest

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O karissime nescis quod lucrari opus negociationis est quam plerisque constat esse interdictam quibus procul dubio multo melius est lucro carere quam ipsam negociationem exercere. Vis scire quare. Ecce negociatores non paucioribus quam paulus patent periculis. Quibus inquies. Profecto periculis fluminum. periculis latronum. periculis in civitate. periculis in solitudine. periculis in mari. periculis in falsis fratribus scilicet in socijs vie se tradentibus. Suntque et in labore et erumna. in vigilijs multis. in fame. et siti. in ieiunijs multis. in frigore. et nuditate. sed et pericula inferni invenient eos. Nempe teste ihesu filio syrach. Difficile exuitur negocians a negligentia. et sequitur iter medium emptionis et venditionis angustiabitur peccatis. Sed quid prodest homini si lucretur universum mundum. anime autem sue detrimentum patiatur. aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. Lucra itaque que vix unquam sine peccato fieri consueverunt nonne spernenda sunt tibi exemplo apostoli tanquam vilia. Audi ipsum apostolum. que inquit mihi fuerunt lucra hec arbitratus sum propter christum detrimenta. propter quem detrimentum omnia feci et arbitror ut stercora ut christum lucrifaciam

Capitulum tercium continens consolationes super pecunie vel aliarum rerum temporalium perditione spoliatione sive quorumcunque dampnorum illatione.

Ercio post premissa ad dominam consolatricem sepedictam accessit et alius tristis propter materiam premissi capituli perturbatus querens ab ea consolari. Cui illa huius rei gratia mox de suis puellis septem deputavit.

I. CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. O homo qui de perditione contristaris. Dic queso mihi quid perdidisti. Certe enim res illas quarum deploras amissionem. non semper habuisti. Nunquid statum perditum semper habuisti. Nunquid officium perditum semper habuisti. Nunquid uxorem vel maritum aut talem vel talem amicum semper habuisti. Nunquid talem domum castrum vel villam aut tales possessiones semper habuisti. Certe non. et quia non. hoc ipsum te poterit consolari. Audi egregium patrem greg. Magna inquit consolatio in rerum amissione illa tempora ad mentem

intuetur q̄ aliqn̄ illa nō habuit dolorem tp̄e q̄ amisit.

II. CONSIDERATIO.

Ecūda puella sic ait. hō bone si nō bōa tue sunt iudicō quorꝝ ꝑditio te ꝑturbat. cur g° querularis. cū nulla tibi cā sit querulandi. Si vero bona iudices. sunt ꝯtra te ꝓculdubio te maiores ꝯtrariū iudicātes. Audi senecā illū illustrē. Stilbon inquit capta patria amissis liberis. amissa vxore. cū ex incēdio publico solus et tñ beat⁹ exiret interrogāti demetrio. nūquit oīa ꝑdidisti rn̄dit. Nihil inq̄t ꝑdidi. oīa mea mecū sunt iusticia. virtus. prudentia. nihil em̄ bonū putare potuit qd̄ eripi possꝫ. Audi et aliū referētē ꝯsimile Valeriū maximū loquor. Byas inquit cū patriā ei⁹ hostes inuaderent oīm p̄ciosarꝫ rerꝫ pondere onustis fugientib⁹ interrogat⁹ quid ita nihil ex bonis suis secū ferret. Ego certe inquit bona mea omnia mecū porto. pectore em̄ illa gestabat. nō humeris. nō oculis videnda alias visenda sed aīo estimāda que domicilio mentis īclusa nec mortaliū nec deorꝫ manib⁹ labefactari queunt. et vt manentib⁹ p̄sto sunt. ita fugientes nō deserūt. Audi rursuꝫ et archiantistitē ambrosiū. Nō sunt inquit bona hominis que secū ferre n̄ p̄t

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Nescis hō q̄ multū est auar⁹ cui de⁹ non sufficit. Sicut igit᷑ auar⁹ merito p̄t d̄ sua auaricia verecūdari maxime qn̄ scit᷑. Ita et bon⁹ hō merito verecūdari possꝫ p̄sertim coram hoīs si tanq̄ deo nō ꝯtenti. ac ꝑ oñs auari turbatōꝫ ei⁹ aduerterēt ex rerꝫ tp̄aliū amissiōe. esset em̄ signū q̄ nō deū pure diligeret Oīs quippe dolor venit ex amore. dolor itaqꝫ de tp̄alis alic⁹ amissiōe ex eisdē venit tp̄alis amore. Bon⁹ igit᷑ hō de amissione tp̄aliū nunq̄ ꝯqueri seu turbari. ꝫ hoc debꝫ ꝯqueri q̄ ꝯqueri᷑ et amissiōis cā tp̄alium. adhuc in se turbatōꝫ exp̄it᷑. queadmodū hō qui nōduꝫ est celestis ꝫ terren⁹. Nunq̄t nō ita. ꝑfecto sic. Nēpe ignis in sua spera calidissim⁹ corpi celesti immediate ꝯiūct⁹ est sub eo existēs sine medio. et tñ nequaq̄ tangit phisice ipsum celum. quomō ergo sperabit hō vel audet p̄tendere q̄ ip̄e de numero sit celestiū hoīm seu bonorum si cor suum adhuc tangitur amissione rerum tp̄alium tam paruarum

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Amice karissime. Tu de pecuniarꝫ doles ꝑditione seu ablatōe. ꝫ poti⁹ gauderes qm̄ cū eis ł in anima ꝑire potuisses. Audi illustrem Senecā. Oīa inquit ꝑdidisti cū omib⁹ ꝑire potuisti. noli ꝯqueri q̄ incideris. gaude q̄ euaseris. qui se habet. nihil ꝑdidit. h̄ ille. Vn̄ ergo doles. de ꝑditōne si nichil perdidisti quemadmodū hic supponit. Sꝫm cuius sententiā nullum veruꝫ damnū incurristi. sic em̄ ait. vir iste illustris. Nihil ꝑdit qui se habet. circūspice ista que cū plurimis lacrimis amittim⁹. scias nō damnū in hijs esse molestū. ꝫ opinionē damni. pecuniā minorē habebis. nempe et molestiam. gratiam minorem. nempe et inuidiam

minorem scꝫ etiam habebis·

V·CONSIDERATIO

Vinta puella sic ait·O karissime ḋ pditione ɔtristaris· gaude ꝙ inter perdita teipsum non inuenis·sed illa poti⁹ forte quibus cruciabaris·Audi illustrem senecam·Pecuniā inquit pdidi·fortassis te illa pdidisset·pecuniam pdidi·o te felicem si cū illa auariciam pdidisti·Sed si manet illa apud te·es tanto felicior quo tanto malo subducta est materia·omnia pdidi·sed cum omnibus perire potuisti·cogitas ꝙ perdideris·sed non ꝙ euaseris·hec ille illustris·Sed nonne est melius pecuniam vel alia temporalia et cum illis etiam auariciam pdidisse ꝙ̄ in periculo perditionis suiipsius mansisse·Audi ad hoc et alia verba illustris eiusdem·pecuniam inquit perdidi et illa ꝙ̄ multos·eris nunc in via expeditior·domi tutior·exonerauit te fortuna si intelligis et tutiore posuit loco·dampnum putas·remedium ē·defles miseꝝ te·clamitas ꝙ operibus excussus es·tuo vitio ista tibi iactura tam tristis est·non taꝫ moleste ferres·si tanꝙ̄ perditurus habuisses·

VI·CONSIDERATIO.

Exta puella sic ait·O amice si dammuꝫ ɔsideras tanꝙ̄ malū et inde ɔtristaris mox vt consoleris consideratione adicias·ꝙ ꝑ tempale damnum dn̄s ad bonum cogit testante venerando volumine decretoꝝ·quod quidem volumen insuper contestatur ꝙ pijssimi rectores reputantur qui in graui scelere damnorum ammonitionibus ad bonum redire cogunt·quod profecto bonum habere multo est melius ꝙ̄ damno carere· O igitur felix damnum quod conuertitur in bonum·nempe ex hoc et ipsum sortiri rationem boni non est dubium· Scias insup pro certo damnum et incommodum sine commodo non esse·Nimirum sicut ſm sanctos et pħos n̄ est dare purum malum·Ita nec est dare in temporalib⁹ purum dānum·Si itaqꝫ centum marcas auri perdidisti memor esto scripture que sic dicit·In die maloruꝫ ne immemor sis bonorum·Vnde si tristaris de perditione totius auri·de bono consoleris quod secutum est inde vel quod etiam esto ꝙ te lateat inde poterit sequi·cum em̄ dictum malū non sit purum·cogita hoc vel implicite pro meliori tuo factum esse·Vtiqꝫ pro meliori·quia pro merito vite eterne per virtutem patientie circa materiam perditionis exercende·quo quidem merito et exercitio multos homines oportet carere· Rursum consoleris in bono qḋcunqꝫ sit illḋ quod deus intendit in illa perditione· nimirum talis est dei prouidentia ꝙ non sineret fieri malum nisi inde eliceret bonuꝫ·Deniqꝫ consoleris in bono qḋ pditio toti⁹ auri suppōit·quid em̄ habes qḋ nō accepisti·supponi[t] g[o] dei donum a quo accepisti illḋ auꝝ quod donuꝫ erat diuine dilectōis

signū vtiq3 existēs adhuc ɔsolatoriū· queadmodum si rex militem
ex magna amicicia secū vestiret vł sibi anulū suu3 daret· quā vestē
vel anulum mox fur subtraheret· nequaꝙ miles tantu3 tristaretur
de furto quantum actu eẜ ɔsolat9 de dono regis pterito· vtpote
presenti atq3 durabili fauoris ei9 signo· Veꝝ si ptem puta de cē
tum marcis·xl·pdidisti·memor sis bonoꝝ·i·residuoꝝ·lx·quas re
tinuisti·Si enim de·xl·perditis tantummod cogitares conuerten=
do te ad damnum de ipso ymaginando·et quasi cum damno mutu
um habendo colloquium turbari et desolari te forsitan oporteret
Si vero ad·lx·adhuc habita te conuerteres et a·xl·te auerteres·
q̄i eis nō facie3·s3 tergū pbendo·ymaginādo scilic3 de·lx· tantum
et quasi cū ipis mutuū habendo colloquiū·cām ɔsolatōis haberes
hautdubiū·Presertim cogitando ꝙ multa milia hoīm sunt quoꝝ
singuli si marcas auri vł argenti·lx·quot tu habes etiā haberent·
multum ɔsolarent² et se ꝓpter illas dominos reputarēt·Postremo
cogitare et deo poteris merito regratiari·ꝙ amissu3 qd tanꝙ mutu
um ab eo accepas tanto tpe ab ipo habuisti· et ꝙ totū nō abstulit
s3 magnā ptē tibi dimisit·Vide h in simili·Siq̄s em̄ tibi tunicā cur
setum et palliū ɔcessisset et palliū rehře vellet·multū de hoc gau
dere et ei ob hoc regratiari haberes ꝙ in magno frigore et ɔtra il
lud tunica3 tibi et cursetū reliquiẜ VII·CONSIDERA·

Eptima puella sic ait Cur hō de dāno tā ɔquereris vtpote ma
gnanimo dissimilis·Vilissima em̄ quedā sunt in quib9 damni
ficari videris cū tn̄ ꝓprie nō possis·Illa nāq3 n̄ sunt tua que si vsur=
paueris nociua sunt et vilia·Sūt aūt et quedā alia que tua sunt·s·
quarundā copie reꝝ in quib9 si sapienter te habueris nullatenus
damnificaberis·s3 magis damnificare te volentes deridebis· Vis
scire q̄ sint hoꝝ pma·Profecto aurū et argētū et vnieursaliter pe
cunia·Q2 em̄ hec nō sint tua· de quaꝝ tibi p ɔsequens tanꝙ alie=
narum a te reꝝ pditione tristandū nō est·hoc soror mea pri9 dilu=
cide pdocebat·Q2 hec etiā sint nociua vtpote respectu dei homi=
nis impeditiua·de hoc audi venerabilem jeronimu3 de clerico sic
loquentē·Si inquit auꝝ·si argentū·si possessiones·si vanā suppel=
lectilem habuerit cū istis ptib9 dn̄s nō digna² fieri ps ei9·Q2 hec
etiam sint vilia·testat² illustris seneca· Diuitias inq̄t putas aurum
et argentū·ludibria sunt fortune qui et alibi sic dicit·Pecuniā ha=
bueris necesse ē vt teip3 aut pecuniā vilē hēas·ecce dicit vt teipm
puta si tibi dn̄etur·dicit aut pecuniā puta si sibi dn̄eris·dicēte ipo
Seneca·Pecunia si vti scias ancilla est·si nescias dn̄a· Porro que
secūda sint pmissoꝝ·vis hoc scire testimonio fidedigno·Audi Boe
tianā ɔsolatricē ipm illustrē boetiū sic d numeroso quodā pessimo=
rū exercitu·d q° alias facta ē mētio alloquētē· Qui inq̄t supple ex
ercit9 si q̄nq3 ɔtra nos aciē struēs valētior icubuerit ·nr̄a q̄dē dux
copias suas i arcē trahit·illi vo c̄ca diripiēdas iutiles sarcinulas

occupant᷑ · at nos desup irridem⁹ vilissima rerꝝ queqꝫ rapientes se curi toti⁹ furiosi tumult⁹ · eo ꝙ vallo muniti q° grassanti stulticie aspirare fas non sit · hec illa ·

Capitulum quartum ɔtinens ɔsolationes super rerum in terris amatarum ablatione seu priuatione ·

Varto post premissa ad dñam ɔsolatricem sepius memoratam accessit et ali⁹ tristis de reruꝫ in terris amatarum priuatione turbatus querens per eam ɔsolari · At illa sibi ɔpatiēs ad ɔsolatōꝫ ei⁹ duas de suis puellis satis ydoneas ɔputauit I · CONSIDERA ·

Rima puella sic ait · Car hō ex hoc tristaris ꝙ rebus priuaris amatis in terris · puta forsan auro et argento aut terreno thesauro · Siquidem p amorem res amate ipsi amanti quodāmō incorporantur · et nōne in magnū piculum · Nimirum harenosi multum cruciant᷑ p harenā sibi incorpatāꝫ · Sꝫ quid · Certe p philonem doctissimū · Oīne aurum harene ɔpat᷑ · Nec putet quis ꝙ harena talis cum minori difficultate ꝙ̄ harena alia ab eo cui p amorē incorporata est eici valeat ſꝫ magis quasi p fiscum frequenter sic adheret ꝙ nō sine amātis laceratione discedit · Rursum quis nō de luto sibi incorpato se gauderet euacuari · presertim de hūano stercore · maxime ingrossato et indurato qd̄ intolerabilē induceret viscerꝝ lacerationem · Sꝫ quid · Profecto ſꝫm p̄dictū philonē lutū estimabitur argentū qd̄ nec ſꝫm apostolū stercorꝝ ɔpationē euadit · vbi vniuersaliter de lucris que sunt sine xp̄o sic dicit · ꝓpter quē scꝫ xp̄m detrimentum inquit oīa feci et arbitror vt stercora · et nōne hec ingrossata et indurata internorꝝ viscerꝝ lacerationē inducūt · qñ scꝫ viscera misericordie ɔmouēt᷑ et tñ a dictis stercorib⁹ ꝓpter grossiciē eorū et duriciā ñ euacuātur · nimirū quāto illa maiora sunt · tanto magis difficulter ab homine sepant᷑ · II · CONSIDERATIO ·

Ecunda puella sic ait · Scias frater ꝙ rerum ablatio seu priuatio in terris amatarꝝ magnū fructum parit · hoc nempe sub methaphora ip̄e saluator innuebat cum dicebat · Oīnem palmitē i me nō ferenteꝫ fructū tollet eū · et oīneꝫ qui fert fructum purgabit vt fructum pl⁹ afferat · Purgabit inquit pater me⁹ p̄scindendo scꝫ illa que fructū nō portāt vt vinea magis fructificet · Sꝫ quid vinea Profecto p vineā cor hūanum apte intelligit᷑ · sicut eñ humor totam facit fructificatōꝫ vinee vel arboris · ita et amor totā fructificatōꝫ cordis et sicut viniator a vinea sua solet rescindere exteriora quedā supflua ad hoc ꝙ humor remaneat apud ramos qui ꝓ fructu reseruant᷑ · Ita celestis pater qui agricola est manu sue potentie cultro discretōis ad magnū hoīs bonū et fructū bonorꝝ opum rescindit hoc psepe qd̄ homo nimis amabat in hoc mundo vel ista exteriora priuādo eis ad hūc finē vt humor cordis tui se retrahat infra terminos ꝓprios se restrigat · de⁹ eñ nō vult ꝙ tui amores ·

ab eo nimis se elongent. presertim ad terrena. Vult ꝑfecto ꝙ hō iam celestis fact⁹ deum pure diligens et que sursum sunt sapiens minimam curam habeat de his que super terram. Demum sancti viri reb⁹ amatis etiā licitis se priuare solent. Audi egregium verbū gregorij. Habent inquit sancti hoc ꝓprium nam vt sp ab illicitis longe sint a se plerumq₃ licita abscidunt.

Capitulum quintum ↄtinens ↄsolationes super penuria et necessarioꝝ in victu et vestitu indigentia.

Vinto post premissa ad dn̄am ↄsolatricem prefatā ac cessit et ali⁹ tristis querens super materia premissi capituli consolari cui illa ꝓ consolatione duas de suis puellis adiunxit. I. CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. O homo non turberis de penuria que precedit. habebis em̄ manna qd̄ succedit. an non spandum est h° christicolis. qm̄ de populo israhelitico simile reperitur cui in deuteronomio dictum esse scriptura ↄmemorat Afflixit te inquit penuria et dedit tibi cibum manna et sequitur. domin⁹ de⁹ tu⁹ introducet te in terram bonam terram frumenti ac vinearum in qua ficus et malogranata et olueta nascunt². terrā olei ac mellis vbi absq₃ penuria comedes panem tuum. et rerum omnium abundantia perfruens. Sz dices forte. Nunquit istud implebitur in futuro tantūmodo vel etiā in presenti. Scias ꝙ implebitur in futuro si nō formaliter in rebus iam expressis tamen quantū ad potentias superiores nedum equiualenter ſ₃ supereminenter. quantum aūt ad potētias sensitiuas si non per immutationē a rebus ipsis factam. tamē impleri poterit ꝑ species influxas ꝓut liber quidā de delicijs paradisi manifestat. Rursum qd̄ ꝓmittit² implebit² etiā in presenti vel per maiorē ꝙ̄ res ille expresse ↄferant delectationē fruct⁹ sp̄ualis vel equiualēter siue ꝑ species miraculose cibis appositas. quēadmodū virgo beatissima legit² paupm fratrū scutellis pulueres delectabiles imisisse. siue in augmēto appetitus grosso pane et aqua sumptis pl⁹ nature paupm ↄferētis ꝙ̄ diuitib⁹ ꝓmissa omnia i sua ↄferant forma nō habentib⁹ tam intensū appetitū. Ita ꝙ hoc qd̄ amittitur in victualib⁹. recuperat² in augmento siue auiditate appetit⁹. Deniq₃ ad min⁹ impletur ꝓ sustentatōis necessitate etiā si nō aliter in hac vita. Sane h⁹ rei impletōez is sperare h₃ qui vice uersa implet dei voluntatem. cui⁹ executionē xp̄c sibi ꝓ cibo deputat. me⁹ inquit cib⁹ est vt faciam voluntatem ei⁹ qui misit me. qui ergo sibi in hoc cibo ↄmunicant tanꝙ̄ serui domestici scientes et īplentes voluntatē dn̄i sui. nō est miꝝ si illis impletur qd̄ de victu premittit² et ꝓmittit². De talib⁹ quippe seruis dei i ↄpatōe ad alios qui dei voluntatē implere nō curant loqui videt² dn̄s ꝑ filium amos. Ecce inquit serui mei ↄmedēt et vos esurietis. ecce serui mei bibent et vos sitietis. Ecce serui mei letabunt² et vos ↄfundemini

ecce s͛ui mei laudabunt p̄ exultatione cordis. et vos clamabitis p̄ dolore cordis et p̄ ↄtritione spirit⁹ vlulabitis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O frater bone cur de penuria seu vict⁹ et vestit⁹ indigentia ↄtristaris. Nescis hoc esse ↄtra te et tibi similes q̄d ip̄e saluator xp̄c in illa veridica euāgelij hijstoria dixisse fert͛. Ne inquit solliciti sitis anime vestre quid manducetis nec corpi vestro quid induamini. Nonne anima vestra plus est q̄ esca et corp⁹ vestrum pl⁹ q̄ vestimentum. Respicite volatilia celi non serunt neq₃ metunt neq₃ ↄgregāt in horrea et pater noster celestis pascit ea. Nonne vos magis pluris estis illis. et de vestimentis q̄d solliciti estis ↄsiderate lilia agri quomō crescunt. nō laborant neq₃ nent. dico aūt vobis q̄m nec salomō in omni gloria sua coop̄t⁹ est sicut vnū ex istis. Si aūt fenum agri q̄d hodie est et cras in clibanum mitti͛ de⁹ sic vestit. quanto magis vos modice fidei. Nolite igitur solliciti esse dn̄tes quid māducabim⁹ et quid bibem⁹ aut quo operiemur. scit em̄ pater vester q₂ his omnib⁹ indigetis. querite ergo primum regnū dei et iusticiam ei⁹ et hec omnia adicientur vobis. hec ipse saluator. Sȝ johannes os aureū ei⁹ q̄d dictū est de animalib⁹ hanc reddit rationē. Aialia īquit fecit de⁹ ꝓpter hominem. homineȝ ꝓpter seip̄m. si ergo animalib⁹ ministrat ꝓpter hominem quomō hominib⁹ nō ministrabit ꝓpter seipsum. hec ille johānes.

Capitulū sextum ↄtinens ↄsolationes super consilij ipsius christi impletione de rerum t̄palium abdicatōne et relictione.

Sexto post premissa ad dominā ↄsolatriceȝ principalē accessit et ali⁹ tristis ei similis cui habēti multas possesiones dictū est. vende omnia que habes et da pauperib⁹. ꝓ ipsi⁹ igit͛ tristis ↄsolatōe dn̄a predicta sex de suis puellis ei adiūxit

I. CONSIDERATIO

Prima puella sic ait. O hō qui premissaȝ ob causam tristaris. tu posses merito tanq̄ imperfect⁹ de difficultate dicte abdicationis erubescere. p̄fectis em̄ nequaq̄ est difficile. Audi magnū patrem augustinuȝ. Qui inquit celestis vite dulcedinem inquantum possibilitas admiserit p̄fecte cognouerit. ea q̄ in terris amauerat libēter cuncta derelinquit. in ↄpatione ei⁹ vilescūt omnia. deserit habita. ↄgregata disp̄git. inardescit in celestib⁹ anim⁹ nihil i terris libet deforme. ↄspicit͛ quidquid de terrene rei placebat spē. q₂ sola preciose margarite claritas fulget in mēte. hec magn⁹ pater. qui p̄ margaritam preciosam videt͛ intelligere vitā ↄtemplatiuaȝ et p̄ eius claritatem in mente fulgentē clarā in ↄtemplando ↄgnitōȝ celestiū sup terreā excellētiā declarātē

II. CONSIDE.

Secūda puella sic ait. O amice de abdicādo t̄palia nequaq̄ forte tristis esses si quantū valeret abdicatio p̄fecte cognosceres

Ecce em̄ vt inter innumera pauca enumerem valet ad habendū in hac vita liberū aīm. valet ad perueniendū cū xp̄o ad celestia nō mo tu tardiore sȝ quasi p volatū citissimū. valet ad luctandū et vincendum dyabolū. valet ꝯtra amorē tp̄aliū picㄹosum. Vis scire ꝙ predicta abdicatō valeat ad reddendum hominem deo non dignum. Audi illustrem Senecā. Nemo inquit est deo dign⁹ ꝗ̄ qui opes cō temnit quaꝝ possessionē non tibi interdico sȝ efficere volo vt illas intrepide possideas. h ille. Vis scire ꝙ dicta abdicatō valeat ad habendū in hac vita libeꝝ animū. Audi egregiū verbū gregorij. Siquis inquit semel a dn̄atōe desideroꝝ tp̄aliū colla mētis excusserit quadā etiā iā in hac vita libertate pfruit᷑ dū multo desiderio felicitatis afficit᷑ nullo aduersitatis terrore coartat᷑. h greḡ. Vis scire ꝙ valeat ad puniendū cū xp̄o ad celestia quasi p volatuȝ citissimū. Audi jeronimū venerabilē. Apostolici inquit fastigij perfecteqȝ virtutis est omīa simul vendere et paupib⁹ erogare. et sic expeditū cū xp̄o ad celestia euolare. h ille. Vis scire ꝙ valeat ad luctandū et vincendū dyabolū. Audi rursum egregium doctorem greḡ. Ad se inquit venientib⁹ dn̄s p̄cepit vt renūciem⁹ nostris. qȝ qui ad fidei agonē venim⁹ luctamē ꝯtra malignos sp̄us sumimus nihil aūt maligni sp̄us possidēt in hoc mundo ꝓpriū. nudi ergo cū nudo luctari debem⁹. nā si vestit⁹ quisqȝ cū nudo luctatur citius ad terram deicit᷑ qui hȝ vn̄ teneat᷑. quid em̄ sunt terrena omīa nisi corporis indumenta. qui g° ꝯtra dyabolū ad certamen ꝓperat vestimenta abiciat ne subcumbat. h gregori⁹. et bn̄ quidē dicit. quid sunt terrena omīa nisi corpis indumenta eo ꝙ p oppositū de nihil terrenoꝝ possidente dicitur ꝙ sit nud⁹. claꝝ aūt est ꝙ ꝯsulti⁹ est luctā que vitari nō potest fieri p nudum ꝗ̄ dictis retentis vestib⁹ teneri p eas et deici p hostem crudelissimū. Vis deniqȝ scire ꝙ dicta abdicatō valet ꝯtra amorem tp̄aliuȝ picㄹosum. Audi patrem clareuallis. Ecce nos reliquimus oīa ꝛc. Oīa nō tm̄ possessiones sȝ etiaȝ cupiditates. pl⁹ em̄ mundi cōcupiscentia ꝗ̄ substantia nocet et hec fugiendaꝝ cā diuitiaꝝ precipua est ꝙ aut vix aut nunꝗ̄ sine amore valeant possideri. facile em̄ cor humanū omīb⁹ que frequentat adheret. h ille pater. gȝ ꝗ̄ sit picㄹosuȝ corde diuitijs seu temporalib⁹ quib⁹ vis adherere p neptem meam superi⁹ audiuisti. et nunc quoqȝ audias ꝙ non est modicum periculuȝ cor humanum luto adherere aut stercorib⁹ ꝯmisceri. Quocirca memorare ꝙ ꝫm sapientem tanꝗ̄ lutuȝ estimabi᷑ argentū. et ꝙ dixit apostolus detrimentum omnia feci et arbitror vt stercora.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Credo amice ꝙ temporalia abdicare non esset tibi graue. si graue tibi non esset pauperem esse

Huic quidē sermoni ccōrdat illustris seneca piter innuit expto ñ esse graue paupem·Ecce inquit securi9 diuitias eicim9 si expti fuerim9·ꝙ nō sit graue paupes esse·hec seneca·Qui rursuꝫ alibi·Paupertas inquit mihi grauis est·immo tu pauptati·ñ est in pauptate vitiū sed in paupe· paup es si paup tibi videris·Hec iteꝝ ille homo gentilis·vt quid ergo xpian9 adhereret diuitijs·Forte dices ↄsilium de abdicando tpalia mea ideo abhorreo qꝛ ↄsiliū illud si implerem meipm occidere p famem et deū temptare timereꝫ Sꝫ ꝙ hac in re multū erres claris patet testimonijs·Audi jeronimuꝫ venerabilem·Pauptatem inquit times·ſꝫ beatos paupes xp̄s appellat de cibo cogitas·ſꝫ fides famā non timet·h jeronim9·Sꝫ et ps̄·ait·Iacta cogitatū tuū i dn̄o et ip̄e te enutriet·Audi quoqꝫ et thomam aquinensem licet inquit ille qui dat omnia propter xp̄m substrahat sibi aliqd ↄsiliū vite·nō tn̄ om̄e·qꝛ adhuc manet ei auxiliuꝫ diuine ꝓuidentie que ei in necessarijs nō deerit et fideliū deuotio Hec ille thomas·Qui rursuꝫ sic dicit·Ille q̄ dimittit oīa ꝓpter christum nō se exponit fami que interimat·qꝛ nunꝙ a deo ita deseritur ꝙ fame moriat² qd̄ patet hebreos vltimo sup illd̄·nō te deseraꝫ neqꝫ derelinquā·glo·ne forte diceret quid facturi erim9 si suffragia nobis necessaria defecerint·Protin9 subdit ↄsolatōꝫ adhibens testimonium de libro ihesu nane·nō te deseram quin dem necessaria neqꝫ derelinquā·derelinqueret² ille qui fame piret·ſꝫ hoc non est et infra·hoc aūt dicit oī ſpanti in se sicut josue·h° em̄ nobis ꝓmittit si in illo spem nostram ponim9·nō tenacib9· nō cupidis fit ista ꝓmissio ſꝫ ſpantib9 in deo·h thomas·qui etiam subiungit· Ille inquit qui dimissis omnib9 ꝓpter xp̄m speꝫ hꝫ vt sustentet² a deo nec presumptuosus est nec temptat deū·tū qꝛ fiduciā debitā d̄ deo hꝫ ex diuina autoritate ↄceptā·tum qꝛ remanēt fideles deuoti p quos ei satis fieri p̄t et debꝫ·h iteꝝ ille·Deniqꝫ audi et magnuꝫ patrem augustinū·Tu inquit xpiano·tu dei seruo·tu bonis opib9 dedito tu dn̄o suo caro aliquid existimas defutuꝝ·An putas ꝙ qui xp̄m pascit a christo ip̄e nō pascat²·An putas terrena deerunt quib9 celestia et diuina tribuūtur·Vn̄ hec incredula cogitatō·Vn̄ impia et sacrilega meditatio·h magn9 pater·ex cui9 autoritate infert thomas aquinensis ꝙ sacrilegū est dicere ꝙ illi qui omnia ꝓpter xp̄m dāt se piculo homicidij ↄmittāt

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·O hō nescis ꝙ teste scriptura·gloria magna est sequi dn̄m·ſꝫ maior ↄsequi dn̄m ih̄m xp̄m in recōpēsaꝫ omium alioꝝ·Vis ergo scire quo pacto ↄtingat dn̄m sequi et quo ip̄m ↄsequi·Profecto ꝓpter ip̄m dn̄m oīa relinquendo·Audi p̄rem clareuallis·Ecce inquit nos reliquim9 oīa ꝛc̄·Bn̄ petre nō ad insipientiam tibi·qꝛ exultauit vt gygas ad currendā viā·nec currentē sequi poteras onerat9 nōne valis ↄmutatio ꝓ eo qd̄ sup omia est omia reliquisse·hec ille et certe optime si attenda² quis quēꝫ sequi

debuerat·ymmo quem ꝯsequi·sc3 seruꝰ dn̄m et tm̄ dn̄m·et si atten datur ad quid·s·in recompensam oīm relictoꝝ·Audi venerabilē3 jeronimū xp̄c inquit est omnia vt qui ꝓpter xp̄3 omīa dimiserit vnū inueniat ꝓ omnibꝰ et possit libere clamare ps mea dn̄s·h jeronimꝰ·S3 forsan inquies qualis pars vel quāta·Certe ps que toti eq̄ pollet ꝓpter qđ dixit vnum inueniat ꝓ omnibꝰ·et de quo dictū no uimꝰ·In te vno simul omnia habentes·s3 non oīa in eadē forma s3 qđ plꝰ est atq3 meliꝰ in supeminētia q̄uis pfectōes simpliciter nihilominꝰ omēs formaliter sint i eo V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait·O amice vellē q̄ tu nosces q̄ sequela xp̄i adeo ꝯsolatoria vtpote eiꝰ qui ꝯsolat² nos in omni tribulatione nostra q̄ nō solū homo ꝓpter eam habet relinquere omīa s3 etiā liberaliter seip̄m ꝓ tali sequela·Audi patrem clareuallis·Qui inquit relinquere disponis omīa te quoq3 inter relinquēda numerare memento·maxime et principaliter abnega temetipsum si desideras sequi eum qui exinaniuit ꝓpter te semetip̄m·h ille pater·Dices forte cu3 petro·Quid ergo erit nobis·Profecto p̄ter ꝓmissa in euāgelio·celeste preconium in libro vite scriptum·et signatum·Audi rursus eundem patrē·zacheꝰ inquit certe cuiꝰ laus est in euangelio·Dimidium bonoꝝ suoꝝ dedit pauperibꝰ· S3 ecce multos zacheos hic video qui nihil sibi ex omibꝰ reliquere·quis mihi scribet hoc de zacheis istis immo đ petris istis qui fiducialiter loquūtur domino·Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumꝰ te·S3 scriptum est iam in euangelio eterno·in libro vite est scriptu3 et signatum·h ille· VI·CONSIDERATIO·

Exta puella sic ait·Cur homo ꝓ impletione diuini ꝯsilij non es memor centupli tibi a dn̄o repromissi·Vende inquit domīꝰ omnia que habes et da paupibꝰ et habebis thesauros in celo immo non solū in celo·s3 etia3 in hoc seculo·quippe dn̄te petro·Ecce nos reliquimus oīa et secuti sumꝰ te·quid ergo erit nobis·Ih̄s dixit illis·Om̄is qui reliquerit domū vel fratres aut sorores aut patrem aut matrē aut vxorem aut filios aut agros ꝓpter nomen meū centuplū accipiet et vitam eternā possidebit·Ecce dicit centuplu3 et forte aliquis cogitabit an tm̄ centuplum et vbi accipiendū· S3 huic aliꝰ satisfacit euangelista·Nam dn̄o in matheo more fidelis amici faciente·s·minꝰ dn̄te et plꝰ intendente ac in ꝓposito determinatum numeꝝ ꝓ indeterminato ponente q̄ ip̄e plꝰ intendat et vbi sc3 in hoc mundo declarat ī luca·Nemo est inquit q̄ reliquerit ꝛc̄·qui non recipiat multo plura in hoc tp̄e et ī futuro seculo vitā eternam·Veꝝ circa hoꝝ verboꝝ verificationem poss3 aliquis dubitare·Sunt em̄ multi qui aliqua ꝓpter deum reliquerunt·qui nec centuplū·nec decuplum ·nec triplū receperunt· S3 hac in re est cōsiderandum q̄ in rebꝰ quas possidet·habet hoc homo aliquid sue voluntatis et ꝯsolationis ·quibꝰ circumscriptis nō plꝰ curaret hō

de vna re q̈ de alia· nō pl⁹ de auro q̈ de cupro· nō pl⁹ de scarleto q̈ de griseo panno seu alio rusticano vestimento· Si ergo relinquatur aliquid in quo posset hō ɔsolationē habere aliqualem et deus det ei nō aliquid eiusdem speciei sꝫ solū centuplā ɔsolatōꝫ· tunc iā videtur centuplum habere simpliciter· habet em̄ ɔsolatōꝫ in re illa intentam et hanc centuplicatam vel etiam si det de⁹ centupluꝫ in valore· s· spiritualia ꝓ tpalib⁹ ſm sanctos· Sꝫ istud nō videtur satis esse ſm alteruꝫ euangelistā· Nempe in marco dicitur· Nemo ē qui reliquerit domū aut fratres aut sorores aut patrem aut matrē aut filios aut agros ꝓpter me qui nō accipiat centies tantū nunc ī hoc tpe domos et fratres et sorores et matres et filios et agros cū ꝑsecutionib⁹ suis et in futuro seculo vitam eternam· Videtᵃ ergo ꝙ ꝓmittatᵃ ei aliquid eiusdem speciei et centies tm̄ ad minus et nō solū cēties tm̄ ɔsolationis vł valoris· Quid ergo· videtᵃ ne falsum ꝓmitti· Absit· recipit em̄ res eiusdem quodāmō speciei· Nam sicut ait mundi sapiens· Artifex facit domū ex domo· domū quidem in materia exteriori ex domo mentali que est species dom⁹ exterioris· sicqꝫ est duplex dom⁹· Reliquens ergo domū materialeem licet non recipiat centuꝫ domos in esse materiali· p̄t tn̄ recipe immo hocipō habet domum in mente in esse spirituali· Dices forte sic habet iude⁹ sarracen⁹ aut quātūcunqꝫ mal⁹ xp̄ian⁹· Sꝫ certe non est simile· Nempe dom⁹ in mente infidelis paruꝫ vł nihil valet· caret em̄ tecto caritatis· caritatem aūt nō habuero dicit apostol⁹· nihil mihi ꝓdest· in mente vero boni xp̄iani ipō actu quo relinquit domum in esse materiali· habet domum in esse intellectuali ꝑfectā et ornatam tecto caritatis vel fundatā in xp̄o a quo aliud fundamētum nemo p̄t ponere· ornataꝫ quoqꝫ caritatis rubore purpureo aut quasi colore aureo· que si ante oculos posset poni videretᵃ maioris decoris q̈ si esset in vna domo materiali· omnis decor mundi· centies igitᵃ tm̄ valet· Rursum illo actu quo ex caritate relinquo fratrem aut sororem centū fratres acquiro et sorores· sunt nanqꝫ om̄s mihi fratres et sorores quemadmodū et xp̄i· qui in celo et in terra faciunt voluntatem dei· testante ipō saluatore immo qd̄ pl⁹ videtᵃ cum omnib⁹ qui in caritate sunt in celo et in terra ꝑtineo ad idem corp⁹ scꝫ misticum corp⁹ xp̄i· eiusdem aūt corpis menbra inuicem pl⁹ attinēt q̈ circumscripta caritate ꝑsona et ꝑsona· Deniqꝫ de germanitate huiusmodi pulcre tractat superius neptis mea· Ampli⁹ ille idem act⁹ quo ex caritate relinquo filiuꝫ· est etiā fili⁹· generatio etem̄ filioꝝ ordinatᵃ ad se ꝑpetuandum saltem in natura speciei· sꝫ ꝑ talem actum mihi acquiro indiuiduo ꝑpetuū esse eterne beatitudinis q̈ ꝑ me sine tali vel actu ɔsimili tanq̈ sine ꝓle non haberem· Vlteri⁹ talis act⁹ quo agrum ex caritate relinquo· ager quidem est· Nempe ex illo crescit mihi de quo viuere habeo eternaliter· Centies igitur plus valet q̈ ager derelict⁹ in quo retento non

creuisset nisi quid modicū quo viuit[z] tpaliter. Similiter act9 mentalis quo ex caritate relinquit[z] floren9 vn9. centū immo mille florenos vel marcas valet. Dices forte quō nō mille marce pl9 valerent qui et pl9 durarēt. mentalis aūt thesaur9 statim transit. Ecce parata rñsio. Mentalis thesaur9 et si desinere videa[z]. nō statim desinit. sꝫ de scrinio transfert[z] in scriniū. de scrinio humane memorie in scriniū memorie dei. qd dei scriniū potens est vt ait paul9 depositum meū ſuare in illuꝫ diem scꝫ diem eterne claritatis glorie celestis. potens est inqꝫ seruare tandē hoi pñtandū in rōe obiecti cogniti vel ī effectu pmij talis et tanti. qd nec ocul9 vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascēdit qd ꝓ tali moneta in nundinis paradisi. de9 homini preparauit.

Capitulum septimū otinēs osolatōs sup incōmodo et grauamine pauptatis volūtarie assumpte seu alias tolerate voluntarie.

Septimo post premissa ad supradictā dñam osolatricē accessit et ali9 tristis sup materia pmissi capituli querens osolari. cui illa huius rei gratia de suis puellis duodecim assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad predictū tristem sic ait. O amice nonne digne optares xpo regi glorie oueſtiri in gloria. Optarē inquies digne. Vis igitur scire quo hoc pacto consequi valeas. Ecce si vis ei oueſtiri stola glorie. ipi te h̄ oformes pauptatis nuditate. Nimirū sicut arbores que simul sunt nude ī hyeme. simul vestiūt[z] noua veste et florida in estate. Ita qui xpo nudo mō cōformat[z] nuditate pauptatis hominē a tpalib9 denudantis quā volūtarie assumit cōuestiet[z] ei in futuro ceteris excellenti9 scꝫ veste florida vbi hyems trāsijt et flores apparuerūt in terra nr̄a. vbi et caro nr̄a reflorebit

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. O hō si scires et tu quāta posses osequi assumpta voluntaria pauptate. gauderes merito de ipi9 assumptione et diuitiaꝝ tuaꝝ facta ꝓpter xpm osumptione. Ecce plane osequeris si nō peniteat qd fecisti. regnum et nomen regiuꝫ. Audi patrem clareuallis bernardum loquor. Volo te inquit esse amicum pauperum. magis auteꝫ imitatorem. Ille gradus proficientium est hic perfectorum. amicicia pauperum regum amicos constituit. reges amor paupertatis. regnum deniqꝫ celorum pauperum est. hec ille pater. Qui rursum predicans de eodem. Videmus inquit aliquos pauperes qui si veram haberent paupertatem non adeo pusillanimes inuenirentur et tristes vtpote reges celi.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O hō si forte miraris cuiusq̄ potentis diuitias qui castra villas vel terras emit. mirare multo ampli9 diuitias pauptatis quib9 multo maiora ɔpant̄. Audi magnum patrem augustinuȝ. Nō inquit displiceat pauptas tua nihil ea potes ditius inuenire. Vis noscere q̄ locuples sit. celū emit. hec ille pr̄. Qua in re nihil habes dubitare si ex caritate pauptatem assumpsisti te diuitem fecisti. An nō diues p om̄em modū qui sufficiens est in modo villā vel castrū ſʒ emere celum. Sʒ nec xp̄i paupes rex tem poralium sunt exptes. Vis hoc scire. Audi p̄fatum patrem. In caritate inquit paup est diues. sine caritate om̄is diues est paup. Caritas est diuitie paupm in tpalib9 ditissima. Sʒ si et de hoc miraris. Audi eundem se hoc pacto declarantem rationemqȝ reddentē. Sola inquit caritas vincit omnia sine q̄ nihil valent oīa et que vbicūqȝ fuerit trahit ad se om̄ia. Hec ille pater. cui9 dictū si etiam ad tēporalia extendat̄ nō est mirum cum diligentib9 deū om̄ia cooperentur in bonum.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Audi frater johannem os aureū pauptatem spontaneam describentem. Pauptas inquit est portus tranquill9 nihil opulenti9 eo. qui pauptatem sponte diligit et cū alacritate suscipit. Hic igit̄ premittit an̄s pauptas est inquit port9 tranquill9. subdit aūt ɔsequens. Nihil inquit opulenti9 est eo q̄ pauptatem sponte diligit. Sed nec est de ɔsequentia dubitandum. Nonne em̄ multaꝝ mercium diuitie et sp̄es aromatice gemmarūqȝ preciositas solent in tranquillo maris portu applicare ꝛc. et ipius port9 pessessorem valde ditare. Sane ɔn̄s qd̄ premittit etiam nōnulloꝝ alioꝝ illustrium virorum testimonijs comprobat̄. Audi leonem summū pontificeȝ. Semp inquit diues est xp̄iana pauptas nec pauet in isto mundo indigentia laborare. cui donatū est in oīm rerum dn̄o omnia possidere. opantib9 ergo que bona sunt. nō om̄ino metuendū ne eis desit facultas opandi cū in duob9 minutis euangelice illi9 vidue sit laudanda deuotio et p calice aque frigide p̄mium habeat gratuita largitas. ex affectib9 em̄ benignitatis mēsura taxatur. et nunq̄ eum miserandi efficacia deserit in quo misericordia ip̄a nō deficit. Audi rursum in premissoꝝ testimoniū et illustrem senecam. Honesta inquit res est leta pauptas. illa vero nō est pauptas si leta est cui cum pauptate bene ɔuenit diues est. nō qui parum habet ſʒ qui pl9 cupit paup est. ħ ille.

V. CONSIDERATIO

Vinta puella sic ait. O hō ɔ̄ pauptate assumpta volūtarie cur tristaris cū pauptas hm̄oi sit materia gaudij spiritualis. Nam si homo p vno obolo mille marcas recipet. nonne gaudere satis possʒ. possʒ vtiqȝ. Sed quid. Profecto volūtarie paupes multo pl9 etiam in hac vita recipiunt q̄ sit illd̄ qd̄ ipi ꝓpter deū reliquerunt centuplū inquit saluator accipiet. qd̄ quideȝ p̄ter alias expositōes

per sororem meā pri⁹ traditas potest etiam sic intelligi · ꝙ q₂ in ne cessitate omnia sunt cōmunia · igit² qui ꝓpter deū omīa sua relique runt · illoꝝ facta sunt omnia que ante ipsis fuerunt aliena · Vñ qui nihil possidet illi⁹ in necessitate sunt saltem diuisim oīa tua et oīa cuiuslibꝫ alteri⁹ hominis ita ꝙ tu es debitor su⁹ fact⁹ · Audi quid dicat os aureum · Nunquit inquit que habes tua sunt · que enim habes paupum sunt · ẜ tibi credita sunt · etiam si ex laborib⁹ iustis et ex hereditate paterna possessor fact⁹ es · h̔ ille · Vnde si paup do mum nō habet nec locū in domo ꝓ precio · in necessitate quidē hu iusmodi dom⁹ tua est etiam sua · si nō habꝫ quid ꝓ cibo · cib⁹ tuus est etiam su⁹ · etiā sic de ꝯsimilib⁹ · quo fit vt qui ẜm altissimā pau pertatem oīa reliquerūt accipiaut iuxta dictū modū oīa tpalia si vtendi necessitas subsit · Dices forte · Sꝫ quid de spiritualib⁹ diui tijs · Prefecto et illas accipient ad quas p cordis simplicitatem se disponunt abdicādo scꝫ tpalia tali simplicitati ꝯtraria · vtpote mē tem distrahentia et multiplicātia iuxta illđ psalmiste · A fructu fru menti vini et olei sui multiplicati sunt · Hinc est sane qđ dicit apl⁹ Altissima pauptas eoꝝ abundauit in diuitias simplicitatis eoꝝ · Sꝫ dices · que nā sunt hee simplicitatis diuitie · Profecto hoc exē plo poteris discere · Optet inquit mundi sapiens auditum esse abso num et visuꝫ sine colore materiali · scꝫ qualeꝫ habens pies nescit se coloratū esse nec delectatur in colore quocunqꝫ · nec est ei melius ex colore aureo viridi vel purpureo ꝙ̄ cū colore carbonum nigerri mo · sec⁹ est de visu cum colore materiali nō ꝯposito qui colore spi ritualiter recepto absqꝫ materiali ꝯpositōe · ex simplici ip̄i⁹ specie multum delectat² in colore · et quanto magis sepata est potentia et immixta tanto alti⁹ lati⁹ et ꝓfundi⁹ delectat² · Sic aūt sequi vi detur a simili vt eo pl⁹ spūaliter seu spūalib⁹ delectationib⁹ quis abundet quo ceteris pib⁹ paupior est materialib⁹ et materiali cō positione pl⁹ caret · Nonne igit² bñ dixit magn⁹ pater · Nō inquit tibi displiceat pauptas tua nihil ea p̄t diti⁹ iueīri · Sꝫ q̄d · Certe si nihil diti⁹ altissima pauptate · sequit² ꝙ eā tenentes possunt p eam etiam alios ditare · qđ etiā ex verbis apostoli sequit² · Sūt em̄ tales ẜm eum habiti sicut egentes multos aūt locupletātes glosa · spūa lib⁹ diuitijs · Sūt etiā tanꝙ̄ nihil habentes et omnia possidentes glosa · nō solū spūalia · ẜ etiā tpalia · q₂ timentib⁹ dñm nihil deest Hec fuit gloria apostoloꝝ · nihil omīno possidere sine sollicitudi ne esse et tam res ꝙ̄ dños eaꝝ possidere · Hec ordinari⁹ appat⁹ ·

VI · CONSIDERATIO

Sexta puella sic ait · Cur hō nō ponderas verba xp̄i · beati inq̄t paupes spū qm̄ ipoꝝ est regnum celoꝝ · Dices forte qui sunt hij qui spū sunt paupes · Profecto qui voluntarie seu paupes sunt spiritu ꝓprie voluntatis · Nonne hij tanꝙ̄ terrenis vacui forte gau dent celesti vt iā ñ sint hospites et aduene · ẜ poti⁹ ipoꝝ sit regnū

celoꝝ. Hoc nanqꝫ satis ydoneo patet exemplo. Ecce quantumcun qꝫ ciphꝰ aureꝰ vl' plumbeꝰ grauis esset. tamen si ipsum omnino ab omni corpe qd sub celo est euacuari nec denuo tali corpore repleri otingeret. natura vacuū abhorrente mox ad celum ascenderet et nisi soliditas celi impediret ipm celum seu partem eiꝰ in se caperet Sic mō consimili cum paup spiritu voluntatis omnia que sub celo sunt voluntarie a se abdicet. quid restat nisi vt hoc pacto in spiritu ad celum mox ascendat et celū seu regnū celoꝝ speciali quadaꝫ sorte apprehendat. VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella sic ait. O homo cur nō pauptatem voluntariaꝫ amares. ꝓpter quam a deo amaris. Cur eam nō amares p quaꝫ tam ad pfectioneꝫ vie ꝙ ad patriam minaris. Vis scire ꝙ ꝓpter paupertatem voluntariā a deo amaris. Audi illū cassꝫ. Pauperes inqt xpi sunt vitijs vacui sed virtutibꝰ pleni. si despecti hominibus. sꝫ acceptabiles deo. Vis scire ꝙ per pauptatem volūtariam ad pfectionem vie mineris. Audi illū origenem. Ille iuquit qui vt fieret perfectꝰ tradidit bona sua paupibꝰ nō in ipo tpe quo tradidit fiebat omnino pfectꝰ. sꝫ ex illa die icepit speculatio dei adducere eū ad omes virtutes. Audi quoqꝫ et magnum antistitem ambrosium. Silendi inquit patientia oportunitas loquendi et otemptꝰ diuitiarum sunt maxima fundamenta virtutū. Vis vlteriꝰ scire ꝙ p paupertatem voluntariam minaris ad patriam celesteꝫ. Audi iohāneꝫ os aureum. Pauptas inquit est manuductrix quedam linea que ducit ad celum. Audi quoqꝫ et magnū patrem augustinū. Via inquit celi est pauptas p quam venitur ad patrem. incipe erogare si non vis errare. h ille pater. Cuiꝰ etiam de erogando sanum audi consilium. Bonū est inquit facultates cū dispensatione paupibꝰ erogare meliꝰ ꝓ intentōne sequendi dn̄m insimul donare et absolutū sollicitudine egere cum xpo. VIII. CONSIDERATIO.

Ctaua puella sic ait. karissime qui de voluntaria pauptatis assumptione penites nō sic peniteres si quanta eam osequat' dignitas agnouisses. Quocirca audi egregiū nostruꝫ doctorē gregorium. Quisquis inquit diuini amoris stimulo excitatus hic possessa reliquerit. illic ꝓculdubio culmen iudiciarie potestatis obtinebit vt simul iudex tunc cum iudice veniat qui nunc osideratione iudicij sese spontanea pauptate castigat. h gregoriꝰ. et nonne hec magna est paupum dignitas. deiqꝫ dignatio digne laudanda qui deponit potentes de sede et de stercore erigit paupem. Tunc potentibꝰ qui hic perperam paupes iudicabant innocentes. nulluꝫ erit osistorium. nullū tribunal. sꝫ coram illis tunc stabūt iudicio quos hic suo peruerso iudicio nedum iudicabant. sꝫ et sepiꝰ odēnabant

IX. CONSIDERATIO.

Ona puella sic ait. Nonne frater osideras ꝙ res gratissima in hoc mundo quies est et securitas. osidero inquies. Cur ergo

tibi ingrata est paupertas·cur eam voluntarie non assumis vt per eam sic assumptam quiete atq; securitate potiaris Vis scire q̧ quietem conferat · Audi sanctissimum patrem gregorium· Quid inq̄t in hac vita laboriosi⁹ q̄ terrenis desiderijs estuare·quid quieti⁹ q̄ nihil hui⁹ seculi appetere·Audi et illustrē senecā·Quietissime īquit viuerent homines si hec duo tollerentur verba meum et tuū· Vis rursum scire q̧ paupertas voluntaria conferat securitatem· p̄dictum illustrem rursum audi·Redige inquit te ad parua ex quib⁹ cadere non possis inest pauptati sine qua nihil est iocundum securitas·Audi quoq; et sanctissimum patrem antedictum gregorium loquor·Magna inquit est securitas cordis nil concupiscentie habere secularis qui nihil habet in mundo qd̄ diligat nihil est in mūdo quod pertimescat·

X·CONSIDERATIO

Ecima puella sic ait·Audi amice patrem clareuallis·de paup tate gratam copulatiuam enunciantem·Paupem inquit ferre equo animo virt⁹ patientie est·sponte appetere sapientie laus est hec ille pater ·et nonne bn̄ de sapientia laudat² qui grauia alijs sibi alleuiat et noxia tela preoccupat·Vtiq;·s; quis est karissime qui hec facit·Is certe q̄ pauptatis familiaritate; desiderat et se ei spōte associat·Audi illustrem senecam·Ne inquit imparatos fortuna nos deprehendat·fiat nobis pauptas familiaris securi⁹ diuitias eicim⁹ si experti fuerim⁹ q̄ non sit graue pauperes esse·ad pauper tatem sua sponte descendere·preoccupare est tela fortune·Rursu; nonne digne laudabitur de sapientia qui laudem eius qui super om̄em narrationem est tacite ocelebrat et mira subtilitate ip̄m etiā per silentium laudat·Eateare hoc necesse est·S; quis est hic et lau dabim⁹ eum·Certe paup et inops·presertī; qui talis est vt premittitur spontanea voluntate·Audi illum cassiodorum non incassum Videam⁹ inquit q̄ sit ista gloriosa pauptas q̄ felix perhibetur inopia que dominum et tacita laudat et patientie sue virtute concelebrat·mutus est si psallat superbus pauper et inops laudabunt dominum etiam cum videntur habere silentium·

XI·CONSIDERATIO

Ndecima puella sic ait·O mi frater scias q̧ īdigne q̄s de paupertate presertim voluntaria tristatur que paupertas tot sup̄latiuis honorat²·quippe si scrutaris de ipsa inuenies q̧ summa voluptas est·Inuenies q̧ maxima felicitas est·Inuenies quoq; q̧ res

tutissima est. Vis scire ꝙ summa voluptas est. Audi illustrem senecam. Non enim inquit iocunda res aqua et polenta aut frustū ordeacei panis. Sed summa voluptas ex hijs capere voluptatem et ad se deduxisse quod eripere nulla fortune iniquitas possit. Vis scire ꝙ paupertas hec maxima felicitas est. Audi itidem eundem illustrem. Quis est inquit pauper qui sibi videt̕ pauper scienti paupertatē maxima felicitas est. Vis scire ꝙ hec pauptas res tutissima est. Audi et cathonem nostrum cuius in metro sic dicitur. Paupertas si leta venit tutissima res est. Hijs autem addendum iudico ꝙ paupertas voluntaria tanꝙ mater et nutrix. custos mundissime religionis est. Audi filium alphei. Religio inquit munda et immaculata est immaculatum se custodire ab hoc seculo. quod glosator sic declarat. qui inquit temporalia non diligit immaculatum ab hoc seculo se custodit. constat autem ꝙ temporalia nō diligere proprium est paupertatis voluntarie.

XII. CONSIDERATIO.

Vodecima puella sic ait. O frater considera paupertatis presertim voluntarie magnam virtutem et reputabis eam tibi ꝙ plurimum proficere ad salutem. Nimirum si vis scire que sit eius virtus. Ecce paupertas graue iugum serui tutis excutit paupertas primus gradus quo ad perfectionem ascenditur. existit. Paupertas aurum et argentum vtiliter resoluit. Paupertas meliorem sortem accipit. Paupertas in celestibus abūdare facit. Paupertas deniq; ipm deū pauperis thesaurariū constituit. Vis scire ꝙ paupertas voluntaria de qua est sermo graue iugum seruitutis excutit. Attende scripturam que dicit pecunie obediūt omnia. et certe obedire cui omnia obediunt scilicet pecunijs est proculdubio tanꝙ irrationabilis domini valde graue iugum seruitutis et certum est ꝙ ab illo iugo quis paupertate voluntaria liber redditur et immunis. Vis scire secundo ꝙ paupertas primus gradus est quo ad perfectionem ascenditur. Attende verbum saluatoris. Dictum ante omnia alia ad perfectionem disponentia. Si vis inquit perfectus esse. vade vende omnia que habes et da pauperibus. ad propositum autem de primo gradu. confessor ille eusebius expressius est locutus. Cum inquit celeste regnum in multis bonorum consideretur primus gradus scandentium est ipsorum qui diuino intuitu colunt paupertatem. Vis scire ꝙ ipsa paupertas aurum et argentum vtiliter resoluit. Attende ꝙ paupertas voluntarie assumpta per ipsam abdicationem auri et argenti et elargitionem factam pauperibus propter ipsū deum resoluit ipsum aurum in pulcram

monetā xpi ymaginē continentem acceptabilem vtiqꝫ in foro dei
In hui⁹ signum resolutionis per eā solite fieri ipsa pauptas volun
taria camino cui inest virtus resoluendi comparari videtur. Dicē
te domino per ysaiam prophetam Elegi te in camino paupertatis
q̄uis dicta pauptas possit etiam dici camin⁹ ignis diuini amoris
contētiu⁹ qui amor causa est principalis dicte resolutōis. Vis vl-
teri⁹ scire ꝙ pauptas volūtaria meliorē sortem accipit. Attende
ꝙ regnū celoꝝ hereditarie est ipoꝝ paupum. mobilia vero hui⁹
seculi sunt diuitum. Huius quidem sortis diuisio figurata videtur
in libro geneseos. vbi abraham filijs ocubinaꝝ largitus est mune
ra. filio aūt suo nato de libera dedit cūcta que possidebat. Vis de
niqꝫ scire ꝙ pauptas volūtaria facit in celestib⁹ abūdare. Attēde
ꝙ pculdubio illō facit ī celestib⁹ abūdare ꝑ qd̄ p̄t hō ī celo the-
zauros multiplicare vl' augere. Sꝫ quid est hᵒ. Profecto ꝑ paupta
tem volūtariā oīa ꝓpter deū relinquentem p̄t hō thezauros in ce
lo multiplicare vl' augere. Hui⁹ nimirum rei testis est ipa veritas.
Vēde inquit oīa et da paupib⁹ et habebis thezauros in celo Di
ces forte quid si nihil vel modicū quis habeat. et tam habituꝫ de
facto q̄ nō habitū animi p̄paratōe relinquat. Vtpote sic disposit⁹
si regios thesauros aut ī infinitū maiores hēret libēter ꝓpter deuꝫ
oīs relinqueret. Nūquit talis hoc pacto celestes thesauros quan
titati taliter relictoꝝ ꝓportōnatos sibi ꝯpabit. Vtiqꝫ. Nō ei apud
deū pensat' census. ſꝫ affect⁹. Audi egregiā illā gregorij sniam. d
petro et ādrea loquētis. Ad vocē inq̄t dn̄icam vterqꝫ iste piscator
quid aut q̄ntum dimisit qui pene nihil habuit. ſꝫ ī hac re karissimū
affectū debem⁹ poti⁹ pēsare q̄ censum. Multū reliquit qui sibi ni
hil retinuit. multū reliquit qui q̄libet parū totum deseruit. hꝫ ille
et nonne hec sentētia plane in plana et expressa fūdat' xpi estima
tōne. quippe multis diuitib⁹ multa in gazophilatiū iactantibus.
Vidua vero paupcula n̄ nisi duo minuta in ipm mittente. Ait xpc
discipulis. Vidua hec paup pl⁹ oīb⁹ misit. oīs em̄ ex eo ꝙ abū
dabāt illis miserunt. Hec vero de penuria sua omnia que habuit
misit totum victuꝫ suum. Sꝫ quid. Certe si hec min⁹ habuit et tam̄
xpi estimatōne pl⁹ q̄ alij misit. sequit' si xpi estimatō vana nō erat
nec ei inutilis. ꝙ nō ꝓ re quā misit. ſꝫ ꝓ affectu quē habuit maio-
ri in celo remuneratōne digna fuit. Sic em̄ etiā inuenim⁹ ꝙ ꝓ mar
tirio qd̄ solum in voto habet' quis aureola martiꝝ remunerat'. Au
di dictū illi⁹ cypriani venerabili decretoꝝ volumine recitatū. In
dei inquit seruis apud quos cogitat' et martiriū mente ꝯcipitur. aī
mus ad bonū dedit⁹ deo iudice coronat'. Hoc itaqꝫ pacto p̄t quis
aliena sine damno possidentium sub hac conditione si illa haberet
ꝓpter christum animo relinquere ac per hoc in celo thesaurizare.
Quid plura. Ecce quod mirum est dictu. easdem res temporales di
uersi possunt propter ipm christum. vel sub conditione relinquere

et sic in celo thezauros multiplicare ł augere· nec solū hoc facere possunt de hijs que sunt· ꝫ etiā de hijs q̄ nōdū3 sunt· ꝫ esse possunt Vis postremo scire ꝙ pauptas volūtaria ipm deū ꝯstituat pauperis thesaurariū· Attēde ꝙ potēs est de⁹ depositū paupis seruare in illum diē eternitatis iust⁹ iudex· put supra videre poteris p neptem meā declaratum·

Capitulum octauum ꝯtinens ꝯsolatioēs in genere sup inopia et pauptate siue sup indigentia necessarioꝝ et egestate·

Ctauo post p̄missa ad dn̄am ꝯsolatricē principalem accessit et ali⁹ tristis petens sup pauptate in genere ꝯsolari· At illa eidē ꝯsolatōis gratia de suis puellis quatuordecim adiunxit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O amice cur refugis pauptatem expiri q̄ est nobilissimū expimentū· Cui⁹ rei inquies· Certe expimentū est te certificans de re illa de qua vt reor maxime velles esse cert⁹ videlicet que3 haberes fidelē amicum· Nec mirum· q2 ꝫm illū arestotilem in suis moralib⁹· amicicia maxime necessaria est ad vitam eo ꝙ null⁹ eligeret viuere sine amicicia habens reliqua omnia bona· Diligere itaq3 habes pauptatem· vtpote p quā maxime de vera poteris amicicia certificari et minus falli· Vis hoc scire· Audi illustrem seneca3 · Ob hoc inquit vnū amanda est pauptas ꝙ a quo ameris oñdit· Cōcordat plane· ac supaddit venerād⁹ pater jeronim⁹· Ob hoc inq̄t maxime amāda est pauptas· q2 a quo ameris ostēdit· quippe nō habet adulatōe comitem sibi pcentē· fortunā hoīs et nō psonā amātem· Audi ad idē itidē seneca3 illustre3· Qd inquit diuitijs nō potes scire pauptate scies· illa veros certosq3 retinebit amicos· Discedit q̄s· non te· ꝫ tua sequebatᷣ· O qn̄ dies illa veniet q° nemo an ꝓpter te vł tua te honorat in honorē tuū mentiaᷣ· ħ ille

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait· Scias frater ꝙ pauptas multū confert ad illam ptem optimā quā sibi mariā ꝯstat laudabiliter elegisse· s· ad vitā ꝯtemplatiuā· S3 timeo ꝙ te ꝯtra hoc decepit vbū illd phi gentiliū· Egentib⁹ meli⁹ est ditari· ꝙ̄ phari· S3 huic dicto nō inhereas· topicū est· nec positū nisi gratia exempli vn̄ ꝯtrariam cōparatōnem seu dictū illustris senece potius attendas· Nihil inquit sit qd nos a scientia phica remoueat nec pauptas· nec alic⁹ rei indigentia· Rursum et aliā verā ꝯsidera phie ꝯpatōꝫ· Nā vt alibi dicitur· tria precipue extollūt phiam· ꝯtempt⁹ mobilis affluētie· appetit⁹ future felicitatis· et mentis illustratō· quoꝝ primo nichil est honesti⁹· scdo nihil felici⁹· tercio nihil ad amboꝝ ꝯpendiosa3 adeptōꝫ efficaci⁹· Hijs aūt ꝯpatōnib⁹ pēsatis plane sequitᷣ· nedū meli⁹ esse phari ꝙ̄ ditari· ꝫ etiā meli⁹ eē phari et vniuersaliter specuları seu ꝯtēplari ꝙ̄ malū sit paupe3 esse ł fieri · q̄nimo ħ malū n̄ ē

cum plurimū ꝯferat ad vacandū animo seu ad speculari. Vis scire testimonio fideli. ꝙ ad hoc nō diuitie. ꝫ paupertas ꝯferat. Audi iterum senecam illustrem. ꝗuis virū gentilē. Multis inquit ad phandum obstiterūt diuitie. paupertas autem expedita secura est. aut ergo paup sis aut paupi similis. si animo vacare vis. nec miruꝫ ꝙ sic dicit. Nā et magnꝰ pater augstinꝰ huic dicto ꝯcordat. oīs inquit phie magistra est inopia.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur hō qui de paupertate tristaris. nō potiꝰ gaudes attendens rursum verba cathonis illustris. Paupertas inquit si leta venit tutissima res est. Ecce iungit paupertati leticiam Atqꝫ mox adiungit ꝑtialē eiꝰ cām. Dicens eam esse tutissimā. et ꝑ ꝯsequens innuit eam ꝑiculi qđ triste foret esse maxime exclusiuam Nempe diuitie paupertati opposite sunt nimiū ꝑiculose. habentem etem̄ ipās nō solū grauat sollicitudo de eis ꝯgregandis atqꝫ ꝯseruandis. ꝫ qđ quidem ꝑiculosissimū est anime. ipē diues fune ꝑplexitatis strangulatᷣ. Cum em̄ paupibꝰ cōicare teneatᷣ cogitat super miserū sibi occurrenteꝫ. Dabis ei an non dabis. et claꝝ est qđ sepissime magno tūc cū ꝑiculo dare negligit qđ tenetᷣ. secumqꝫ fluctuando ꝑiculose disputat an casus sit vł ne. in quo dare teneatᷣ. Ab hac aūt ꝑiculosa fluctuatōe et ꝑplexitate ꝑ paupertatem impossibilitatem inducentē supportatᷣ. et in tuto ꝯstituitur.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. karissime gaudere deberes de paupertatis miseria si scires quanta ob illā tibi accederet potentia. Multa certe et magna. Nempe post verba illa ꝓphetica. Beatꝰ qui intelligit sup egenū et paupem sequitᷣ in ꝓphetia. jn die mala liberabit eum dn̄s. quibus alludens verbis Rauēnensis sic ait. In die mala sine causa peccatū accusat quē paup excusat immo accusari nō poterit. quē fames paupis excusauerit. Diem vero malā videbit qui diem iudicij sine aduocatione paupis intrauerit. h ille.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Scias homo ꝙ de paupertate minꝰ ꝓuide quis tristatᷣ cuꝫ paupertas diuitijs et pauprimꝰ diuiti fortunatissimo ñ mō a sanctis. ꝫ etiā nōnūꝙ a dijs gentiū ꝑferaᷣ. Giges em̄ cum esset regiꝰ pastor vt refert ille elinādꝰ facta ꝓpluuione imbrium descendit in quendā hyatum terre vbi inuenit quēdam hoiem mortuū in equo eneo sedentem. inuenitqꝫ quendam anulum ꝑ quē inuisibilis factꝰ stuporem regine intulit et adiutrice ea regem dominum interemit. De hoc aūt gige. Audi illū valeriū. Cum inquit giges armis et diuitijs opulentissimo lidie regno inflatꝰ aīmo sciscitatum apollinē ijsset. an aliquis mortalium se felicior esseꝫ. ex abdito specu sacrarij vox insonuit que adglaum ei pretulit. js pauprimꝰ erat. ꝫ etate senior agelliqꝫ sui terminos nūꝙ excesserat. sic igitᷣ insolēter de fortune fulgore gloriāti respōdit apollo plꝰ ꝓbari

paucas glebas pauoris exptes ꝙ̄ arua lidie piguissima metu referta. et vnū aut alteꝝ facile tutele iugū bouꝫ ꝙ̄ exercitū eqtū voracibꝰ expēsis onerosū. et horreū vsꝰ necessarij nʀliqꝫ nimis appetēdū ꝙ̄ thesauros expositos īsidijs et cupiditatibꝰ hoīꝫ VI. CONSI.

Exta puella sic ait. Tu times pauptatē tāꝙ̄ ipa sit mala et certe militāt ↄtra te plura testionia philosophica. De malo em̄ licitū atqꝫ solitū ē timere. Sꝫ ecce princeps phoꝝ arestotiles in suis moralibꝰ dicit ꝙ egritudo et pauptas n̄ sunt timēda. Rursuꝫ qđ melioꝝ accidēs ē q̄uo hoc possꝫ eē malū. Sꝫ q̄d. Profecto pauptas bonis ē ↄiter sociata. Audi phm ān̄dictū. Propter q̄d inq̄t iopia apᵈ vtiles hoīes magis ꝙ̄ apud prauos. aut qꝛ studiosos opinaᵗ hoim optima ipa vti ab ipis. queādmodū depositoꝫ pecuniaꝝ penes bonos ponimꝰ. et ita ipa a se ipa ordiaᵗ. i. iopia q̄i ipa ordināte ē apᵈ bonos seu virtuosos. queādmodū nobis ordinātibꝰ pecuniaꝝ deposito fit apud bonos reputatos. Deniqꝫ ꝙ pauptas n̄ sit mala ptꝫ et p hᵒ ꝙ ille scdꝰ phꝰ eam describēs multa bona de ipa p̄dicauit Pauptas inq̄t ē odibile bonū. sanitatis mater. curaꝝ remotō. absqꝫ sollicitudine semita. sapiētie repatrix. negotiū sine damno. itractabilis substantia. passio sine calumnia. incerta fortuna. sine sollicitudine felicitas. ħ ille. VII. CONSIDERATIO

Eptima puella sic ait. Nōne hō credis ꝙ multo pluris ē hoīs ad deū vnio ꝙ̄ oīs terrena possessio. Sꝫ q̄d. Ecce pauptas sic ē dei et paupis vnitiua ꝙ ip̄e deꝰ vult oīo itelligi pauperis i psona Audi illū Rauēnēseꝫ. Beatꝰ inq̄t q̄ itelligᵗ sup egenū et paupeꝫ. ꝛc̄ Oremꝰ igiᵗ vt ip̄e nobis itelligere itelligēda ↄcedat q̄ se sic i paupe itelligi demōstrat. vt ip̄e q̄ celū regit i paupe nudꝰ sit. esuriat i esuriēte satietas reꝝ. ısitiēte sitiat fōs fotiū. Esuriui inq̄t ꝛc̄. Ecce d̄us i celo panē comedit quē paup i terra pcipit. et qđ paup accipit i poculū deꝰ sibi testaᵗ ifusuꝫ. Et q̄dē suffecerat dicere. Dedisti mihi māducare et bibē. ſꝫ p̄mittit esuriui sitiui. qꝛ puꝰ fuissꝫ amor paupis ꝙ paupeꝫ suscepissꝫ nisi et passiōs paupis assūpsissꝫ. Nā et amor verꝰ n̄ ꝓbaᵗ nisi i passioībꝰ. ħ ille rauēnēsis. VIII. CONSI.

Ctaua puella sic ait. Amice karissime multū gauderet miles si tanꝙ̄ alter rex deberet haberi. Sꝫ quid. certe xp̄s rex glorie paupem qui de menbris eiꝰ est vult haberi tanꝙ̄ alteꝝ seip̄m. Alteꝝ ei seip̄m iudicat et ei ip̄ēsa sibiıp̄i ip̄ensa deputat. Audi circa ħ sctm̄ archiātistitē ābro. loquor. Quid ē inq̄t xp̄ꝫ i vlnas suscipe nisi hūc pijs opibꝰ i m̄bris suis āplecti ł fouē. p vlnas ei. i. brachia vtꝰ opatōis exprimiᵗ. et ei cū i alio xp̄ꝫ esuriētē satiāt. i alio sitientē potāt. i alio hospitē suscipiūt. i alio nudū opiūt. i alio ifirmū ł i carcere poitū visitāt. Hijs ꝓculdubio dnotis opibꝰ eūdē sp̄ū quotidie pueꝝ āplectūtᵗ. ħ ābrosiꝰ. IX. CONSIDERATIO

Ona puella sic ait. Ecce scriptura dicit. pauptas et honestas a deo sunt. Sꝫ q̄d. Profecto sequiᵗ ꝙ ipsa pauptas nedū a deo

vt donum dei acceptanda sit. s; et patienter et voluntarie toleranda. Vis noscere dñtiam. Accipe eam a simili. Dixit nanq; dñs petro Calicē quē dedit mihi pater nō vis vt bibā illū. Sic et lic; inferre de ipa pauptate. qre iuxta verbū sapientis ipa est donū dei a paucis ognitū. S; et poeta dicit. O munera nōdu; intellecta pauptas angustiq; lares.

X. CONSIDERATIO

Decima puella sic ait. Cur odis hō preciosa; et amabilem paupertate;. Vtpote quā ipe de9 amat. Vis hui9 rei habere signū Profecto primum et infallibile signū est q; dei fili9 assumere eam voluit sibiipi. Si dicas vbi potest hoc discerni. Ecce in luca vbi d̄ matre ei9 dicit. Peperit filium suū primogenitū et pānis eū inuoluit et reclinauit eu; in p̄sepio. q; nō erat ei loc9 in diuersorio. Rursum videas in matheo vbi dñs p tributo soluendo petrū misisse dicitur ad piscandū. vbi et glosator dicit. tante fuit pauptatis vt vn daret tributum nō haberet. Rursum attendas ad illd̄ marci. circūspectis omib9 cu; iam vespa ess; hora exijt in bethaniam cum. xij. vbi glosator dicit circumspectis siquis eū hospitio suscipet. tante em̄ pauptatis fuit et ita nulli adulat9 vt in tanta vrbe nullū inueniret hospitium. Rursum de xp̄o illd̄ trenoꝝ intelligit. Recordare pauptatis mee. Deniq; pauptas xp̄i crescendo pcessit. quippe in natiuitate pannis inuolut9 est. et p domo habuit stabulū. et p cuna p̄sepiu;. Deinde nō habuit hospitiū iuxta illd̄ qd̄ dixit. Vulpes foueas habent. et volucres celi nidos. fili9 aūt hominis nō habet vbi caput suū reclinet. In passione vero etiā ppriis vestib9 spoliat9 est teste mathēo exuentes inqt eū ꝛc̄. Veꝝ ne credas xp̄m fuisse pauperem necessitate et nō voluntaria pauptatis assumptōe. Audi patrem clareuallis. Forte inquit aliquis arbitret filio dei sublimia esse querēda palacia vt cu; gloria fili9 dei recipet. s; nō pter h° ille a regalib9 sedib9 venit. In sinistra ei9 diuitie et gloria. in dextera longiturnitas vite. boꝝ oīm eterna in celis affluētia apparebat. s; pauptas ñ inueniebat in eis. Porro in terris abūdabat et supabūdabat hec spēs et nesciebat hō preciu; ei9. hanc itaq; fili9 dei ocupiscens descendit vt eā eligat sibi. et nobis quoq; sua estimatione faciat preciosam. Hec ille pater. qui et de eodem filio dei sic dicit. Descendit ab inenarrabilib9 celi diuitijs et veniēs i mūdu; nec istas qualescunq; diuitias habere voluit. s; in tanta pauptate venit. vt nat9 otinuo poneret in p̄sepio Scd̄m signū diuini amoris erga ipam pauptatem esse scito q; pper paupes fili9 dei in mundum venit. quippe in ei9 psona dixit ysaias vt euangelista testatur. spirit9 domini sup me. pter qd̄ vnxit me. euangelizare pauperib9 misit me. S; et psalmista dicit pter miseriā et gemitu; pauperū nūc exurgā dicit dñs. Paul9 etiam idem testatur. Scitis inqt gratiā dñi nr̄i ih̄u xp̄i. qm̄ pter nos egen9 fact9 est cū esset diues

vt illi⁹ inopia vos diuites essetis· Prefat⁹ quoq; clareuallensis idem supponit miserum hominem nōie vilis vermiculi designans Magna inquit abusio et nimis magna vt diues esse velit vermiculus vilis· ꝓpter quez de⁹ maiestatis et dn̄s sabaoth voluit pauper fieri· hec ille pater·

XI· CONSIDERATIO

Vndecima puella sic ait· Tu qui ꝓpter pauptatē desolaris vtiq; plenā poti⁹ ɔsolationem haberes· si nosses quanta pre diuitib⁹ beneficia et fauores de⁹ omīpotens impendit ac impensurus sit paupib⁹· qd̄ quidē patet aliqua de dictis supi⁹ resumendo· Nā ecce xp̄c in principio doctrine sue vt testantur euangeliste beatos esse paupes predicauit· xp̄c paupes dignos indicat mēsa sua· Hic est ꝙ in luca legunt² paupes ad cenam dn̄i introducti· et ī psalmo dicitur pasti ī dulcedine tua paupi de⁹· De⁹ paupes adiuuat ps̄· Adiuuit paupem de inopia· De⁹ paupes elegit· Audi quid dicit p ysaiam· Elegi inquit te in camino pauptatis· Iacob⁹ quoq; dicit· nonne de⁹ elegit paupes in hoc mundo· De⁹ exaudit paupes· hoc testat² psalmista· Desiderium inquit paupum exaudiuit dn̄s· In ecclesiastico quoq; dicit²· Deprecatio paupis ex ore vsq; ad aures ꝑueniet· De⁹ memor est paupum· qd̄ etiam testatur psalmista dicens Nonne in finem obliuio erit paupis· De⁹ de pauperib⁹ est sollicit⁹· etiam hoc testante psalmista qui ait· Ego autem mendic⁹ sum et paup domin⁹ sollicit⁹ est mei· Deus est refugium paupm· iuxta illud psalmiste· Fact⁹ est dn̄s refugiū paupi· De⁹ est paupm fortitudo teste ysaia ad deū loquente· Fact⁹ est inquit fortitudo pauperi fortitudo egeno in tribulatōe sua· De⁹ paupes saluat· Teste psalmista· Parcet īquit paupi et inopi et animas paupm saluos faciet· Regū quoq; libro dicit²· Populum paupem saluū facies· De⁹ assumit paupes derelictos· Vnde psalmista deo loquens· Tibi inquit derelict⁹ est paup · et rursuz psalmista· Pater me⁹ et mater mea dereliquerūt me· dn̄s autem assumpsit me· De⁹ spes est pauperū et exultatio· Hinc ysaias dicit· In ip̄o sꝑabunt paupes · Idem quoq; dicit paupes homines in sancto israhel exultabūt· De⁹ nōnunꝙ de pauperum exequijs ꝓuidens ip̄os ab angelis deportari facit ad locū quietis· Nam in luca dicit²· Factum est vt moreret² mendicus et portaret² ab angelis in sinum abrahe· Deniq; vt vno verbo dicatur tanta est dilectio dei ad paupes· vt bonū vł malū qd̄ fit pauperi sibi reputat fieri· patz hoc dn̄te domino teste matħo· qd̄ inqt vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis·

XII· CONSIDERATIO

Duodecima puella sic ait· Tu hō odis paupertatem· quaz si scires qualis esset multū diligeres ip̄amq; poti⁹ ꝙ diuitias habere velles· Nimirū paupertas expedita est· leta est· e cura est· fertilis est · atq; medicinalis est· Vis scire ꝙ paupertas sit expedita· Audi sanctissimuz patrez gregoriū· Qui inquit mihi op⁹ diuitiaꝝ

abstulit me ad currendũ citi9 expediuit. ad patriaꝫ liberi9 tēdim9 quia quasi in via pondere carem9. Vis etiam scire ꝙ leta sit paup- tas. Audi senecam. Sepe inquit paup fideli9 ridet. nulla ei in alto sollicitudo est. h ille. Sꝫ et in patrũ libro scirbitur ꝙ quidā paup habebat vnā nattam de medietate se coopiebat. alterā medietateꝫ sibi submittebat et erat validũ frig9 et pater monasterij de nocte exiens audiuit eum dñteꝫ. gratias ago tibi dñe. quotquot sunt mō diuites in custodia et qui in ferro sedent aut pedes habent in li- gno ɔstrictos. ego aũt velut impator sum extendens pedes meos et quo volo ambulo. h ibi. et nōne pauptas huius satis leta fuit. Vis gº scire vlteri9. an pauptas secura sit. Audi magnũ pꝛeꝫ augu stinũ. Securior dormit paup in terra. ꝙ̄ auri diues in purpura. hec ille pater. qui rursum de securitate paupm loquens. Acrius inquit diuitib9 ꝙ̄ pauperib9 inuidet². et nō inopes. ꝫ locupletes inquie tat infestatio seu a latronũ. Audi quoqꝫ et illustrē senecā de secu- ritate pauptatis loquentē. Nudũ inquit latro dimittit etiā in obses sa via paupi pax est. Vis scire ꝙ fertilis sit pauptas. Audi magnũ patrem augustinũ. Eecund9 est inquit ager paupm cito reddit do- nantib9 fructũ. h pater magn9. Sꝫ et ɔsiderandũ occurrit ꝙ licꝫ ip̄a terra macilēta videat². tñ quantũ ad veroꝝ bonoꝝ incremēta fertilissima est. testante libro geneseos. Crescere īquit me fecit de9 in terra pauptatis mee. et certe in hac terra plantari voluit vnige nit9 dei lignum vite vitis vera. Vis deniqꝫ scire ꝙ medicinalis sit pauptas. Audi de hoc sanctissimũ patrem gregoriũ. Quos inquit morum infirmitas vulnerat pauptatis medicina sanat.

XIII. CONSIDERATIO.

Erciadecima puella sic ait. O amice vtinā scires quāte sit pau ptas efficacie. miꝝ satis esset si ip̄aꝫ ñ diligeres. Quenā inqui es est ip̄i9 efficacia. Ecce pauptas vitijs materiā subtrahit. Paup- tas luto et stercore carere facit. pauptas patienter habita decoreꝫ inducit. pauptas nō solũ duas filias sanguisuge infernales suffo cat. ꝫ et vermē diuitum occidit. Vis scire primo ꝙ pauptas vitijs materiā subtrahat. Audi senecā illustrē. Inquis inquit pecuniam p didi. O te felicē si cum illaꝫ auariciā pdidisti. ꝫ si illa manet apud te es tanto felicior. quo tanto malo materia subducta est. Vis scire scdo ꝙ pauptas luto et stercore carere facit. Audi verbũ pauli ali- as inductũ et de terrenis intelligendũ. oīa inquit arbitror vt ster- cora. Habuisti aũt et supra ex libro sapientie ꝙ tanꝙ̄ lutum estima tur argentũ. Sꝫ et abacuc ꝓpha cũ additione dicit. Ve qui cōgre- gat nō sua vsqꝫ. aggrauat ɔtra se densum lutũ. ex quo plane sequi- tur ꝙ bonũ est esse paupem. salteꝫ eo fine vt hō glutinoso luto seu diuitiarũ stercorib9 cor suum si affluant ñ apponat. Vis tercio sci re ꝙ pauptas patienter habita decorem inducit. Audi sanctũ viꝝ Basiliũ de tpalib9 bonis loquētē. Si īquit fateris ea tibi diuinit9

prouenisse. An iniust⁹ est de⁹ ineq̄liter nobis res distribuens. Cur tu abundas. ille vero mendicat. nisi et tu bone dispēsationis merita osequaris. Ille vero patientie brauijs decoret². Et ille. et qd dicit de decore hui⁹ quidē ratio p̄t esse. Nā psalmista de dño loquēs specialiter dicit. Oculi ei⁹ in paupem respiciunt. quomō. Proculdubio dulci⁹ et amicabili⁹ p̄ ceteris hic et in futuro. Si ergo ꝑut canit ecclesia. Splendida facta est facies moysi dū aspiceret in eū dñs. nō est facile abnuendū. quin efficaci diuinoꝝ oculoꝝ respectu in paupem facies interioris sui hominis splendoris decorem specialem osequat². Vis demū scire ꝙ pauptas nō solum duas sanguisuge filias suffocat. sꝫ ꝙ etiā vermem diuitū occidit. Audi que nam sint hee filie sanguisuge de quibus habet² in ꝑuerbijs. Certe sunt gula et luxuria. que quidē sugunt peccati sanguinē de duplici diuitū substantia quas ostat suffocari ip̄a pauptate. Rursum audi quis sit vermis diuitum corda corrodēs. Profecto hic vermis potissime p̄t dici remorsus osciencie de hoc ꝙ cum possent. paupibus non subueniunt continue habende. Hic vermis quidem non meli⁹ occidi potest claꝝ est ꝙ̄ pauptate mediante. est enim paup in hoc casu a remorsu osciencie supportat⁹ cū nullus ad impossibile obligetur.

XIIII. CONSIDERATIO

Vartadecima puella sic ait. Audi homo rem gestam qui de paupertate querularis ad magnam tui consolationem. Audi rem gestam per patrem clareuallis. trina vice vel in parte recitatam et nunc iterum completius et deuotius recitandam. Accedit inquit ad consolationem pauperum ipsa quoqꝫ que pastoribus exhibita est visitatio et allocutio angelorum. Ve vobis diuites qui vestram habetis consolationem vt non mereamini habere iam celestem. Q̄m multi nobiles secundum carnem. ꝙ̄ multi potentes ꝙ̄ multi huius seculi sapientes. hora illa in stratis mollibus quiescebant et nemo eoꝝ dign⁹ habit⁹ est nouā lucē videre. magnū illud gaudiuꝫ scire. Angelos audire cantātes gloria in excelsis deo. Agnoscant igitur homines qꝫ qui non in laboribus hominum exercentur. ab angelis visitari ñ merentur. Agnoscant ꝙ̄ placeat supnis ciuib⁹ labor cui⁹ est intentio spiritalis. qñ quidem et illos suo tam felici dignantur alloquio affari. qui corpali vrgente necessitate laborant ꝓ victu corpis. Hec dict⁹ pater. Qui rursum in eadem materia sic ait. Q̄m multa illa die natiuitatis dñice gemmis et auro fulgent altaria. quantum vbiqꝫ pallis adornantur pietes putas ad hec angeli diuertent et pannosos declinabunt homines Si ita est. cur magis apparuerunt ouium pastorib⁹ ꝙ̄ regib⁹ terre tēpliqꝫ sacerdotib⁹. Cur et ip̄e saluator cui⁹ ē auꝝ piter et argētū

sacram in suo corpe pauptatē dedicat· aut certe cur ipam tam sol-
licite pauptatē angelus enarrat·hoc inquit vobis signū inuenietis
infantē pānis inuolutū ꝛc̄·ergo ꝯsolamini ꝯsolamini popule meꝰ
dicit emanuel·i·vobiscū deꝰ·Ipe etem̄ saluos faciet nō quoscunqꝫ
sꝫ populū suū a peccatis eoꝝ·Deniqꝫ populū suū ꝯsolari venit vti
qꝫ populū humilē quē saluū faciet·nā oculos supboꝝ humiliabit
Vis nosse populū eiꝰ·Tibi inquit derelictꝰ est paup·Idē vero dn̄s
ait·Ve vobis diuites ꝛc̄·Vtinā in eo populo nos inueniri sp opte
mꝰ cui nō dicit ve·sꝫ quē ꝯsolatᷣ dn̄s deꝰ suꝰ·quid em̄ ꝯsoletᷣ eos
qui suā habent ꝯsolatoꝝ·Ceteꝝ vigilantibꝰ pastoribꝰ gaudiū no-
ue lucis euangelizatᷣ·et eis saluator natꝰ esse dicitᷣ·paupibꝰ igi-
tur et laborātibꝰ nō vobis diuitibꝰ inter ipas noctis vigilias di-
es sanctificatus illuxit·et nox vt dies illuminata·immo in diē mu
tata refulsit angelo dn̄te·qꝛ natꝰ est nobis hodie saluator ·Vtiqꝫ
nō hac nocte·Siquidem nox pcessit·dies aūt appropinquauit·hec
ille pater·

XV·CONSIDERATIO·

Vintadecima puella sic ait·Nōne hō statꝰ pn̄s existit quodā-
modo momentaneꝰ·futurꝰ aūt statꝰ est eternꝰ·quare eligibi
lius est pculdubio bn̄ valere in futuro·Sꝫ quid·Profecto si diues
meliꝰ valere videatᷣ in presenti·paup multo meliꝰ valebit in futu
ro·Audi magnū patrem augustinū·Veniet inquit tpꝰ vt se auaros
om̄s fuisse diuites doleāt a quibꝰ nūc xpi paupes irridentᷣ· nō sp
iste qui nūc humane est ꝯsuetudinis ordo seruabitᷣ·nō semp laza-
rꝰ fame torquebitᷣ·nec sp auarꝰ diues ipaꝝ deliciaꝝ abundātia
pfruetᷣ·sꝫ cito et ille de sterquilinio ab angelis eleuabitᷣ in padi-
sum·et ille qui elimosinam noluit dare si penitentia non sub uene-
rit·de luxurioso conuiuio rapietur in tartarum· vt qui in hoc se-
culo paupi noluit dare micā·in inferno nō mereatᷣ accipe guttam
et qui paupem pascere noluit delicijs suis pascat flamas medullis
suis·hec pater ille magnꝰ· Sed si tu dixeris pt aliquis esse diues·
quem nō tanget premissa ꝯsideratio vtpute nō auarꝰ· Dicā ego ti-
bi quis est hic et laudabimꝰ eū·fecit em̄ mirabilia in vita sua ·Est
em̄ hoc perarum et valde insolitum put supra soror mea ex autori
tate magni patris inducit·

Capitulū nonū ꝯtinens ꝯsolationes tā sup miseria domestica
pene occulta·siue nō mēdicantiū hostiatim·q̄ sup mendica paup-
tate miseroꝝ p seipis mendicantiū·

Ono post premissa ad dn̄am ꝯsolatricem principalem
accesserūt et alij duo tristes petentes sup tenore pre-
missi capituli ꝯsolari·At illa cuilibet eoꝝ de suis pu
ellis vnam adiunxit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella ad primum tristē sic ait· O amice dic queso mihi
quid addit mali tua īopia sup maīfestā pauptatē·Dices forte

maiorem miseriam. Sed quid. Certe hanc maiorem miseriam meretur tua superba verecundia. Illam igitur postponas humiliando temetipsum et ipsam tuam indigẽtiam detegendo. et q̃ntitas miserie tue minuetur et omnis premissa ceterorum pauperum cõsolatio ad te sicut ad alios extendetur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad secundum tristem sic ait. Tu conquereris de miseria qui mendicas pro teipso hostiatim et quare cõquereris. videtur potissima ratio. quia times deficere in necessarijs et quia talis mẽdicitas ruborem inducit humiliationis. Si primum est in causa ɔsoletur te memoria diuini promissi quod est infallibile. non inquit dominus te deseram neq3 derelinquã. Sane hoc promissum efficaciam habet si plena fiducia sequaris illud propheticum consilium. Iacta cogitatum tuum in domino et ipe te enutriet. Porro si querele tue rubor humiliationis est in causa eo ꝙ adheret dicte mendicitati que fit hostiatim. scias hoc pro consolatione ꝙ illius humiliationis cum sit via ad illam sublimẽ et deo gratissimam virtutem humilitatis nullum precium est condignum.

Explicit septimus liber de cõsolatione theologie. Incipit octauus continens consolationũ remedia oportuna contra illa turbatiua que opponuntur amicicie et societati. Capitulum primum continens consolationes sup̱ carentia seu amissione fidelis amici.

Octauo principaliter viginti tristibus ad supradicta3 dominam consolatricem accedentibus primo omniũ vnus ex eis ꝓpter carentiam et amissionem amici tristicia pregrauatus ante ceteros ipsam dominam alloquitur in hec verba. O domĩa mea inclita amicicia grata careo de quo ex intimis sum turbatus. At illa vlteriorem querelam non expectans de puellis se comitãtib9 mox quatuor acciuit imponẽs eis vt tristẽ illum pro posse suo ɔsolẽtur

I. CONSIDERACIO.

Prima puella tristem alloquitur in hunc modum. Cur intantũ de amice carentia turbaris. mox ẽm vt amicum haberes aut eidem non amica vicissitudine responderes. aut tu viceuersa etiam ipsius amicus esses. Si primum detur fidelitatem quidẽ. si vero secundum pderes temetipm. est enim amicus alter ipe. Sed neutru3 horum conuenit. Nimirũ homo infidus merito detestabilis est cõtra quales etiã ipe paul9 impingẽdo dicit. sine affectione absq3 federe porro seipm perdens maximam incurrit iacturã. quid ẽm ipo sibi pciosius esse poss3. Tu quoq3 si ꝫm amicicie rationem es fact9 alter ille. accidentia vestra cõmunia erunt. et hoc pacto mala plurima eius ex parte occurrẽtia poteris formidare. Q9 si talẽ habuisti

atq3 pdidisti cum illo simul etiam dicta plurima mala timore cordis prehabita numerū bonorum excedentia pdidisti. Quid ergo. Profecto stultum est de malorum perditione esse querulosum.

II CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Carissime de amici amissiōe querularis Sed non oporteret. Nempe recupabile damnū est. Audi Senecam illustrem. Amicum inquit perdidi et quasi ad alterum respondens dicit. Alium quere et ibi eu3 queras. vbi inuenias. q̄re inter liberales artes. inter honesta et recta officia. quere in laboribus. ad mensam res ista non queritur. Hec ille. Qui rursum ait. Perdidi amicum et respondet. Fortem animū habe. si vnū erubesce. Si vnicum quid tu in tanta tempestate ad vnā anchoram stabas. Hec Seneca qui hoc verbo vltimo videtur dicere plusq̄ amico vnico. animi tui fortitudini innitaris.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Carissime amicū pdidisti. scito hoc et certus esto si tu hoc ꝓpter deum patienter feras q̄ tunc habebis coram deo om̄e illud ꝓpter qd̄ damnū hmōi nolles pati. Sed quid Dices forte. Quid confert habere coram deo aut quo pacto. hoc habebo corā ipo. Certe felici ꝯmercio. terrena ꝓ celestib9. peritura pro eternis ꝯmutando. An non dixit paulus. potens est depositu3 meum seruare in illum diem. s. eternitatis iustus iudex. An nō dixit ipse domin9 ꝙtum ad cambiū huiuscemodi. Thesaurisate vobis thesauros in celo vbi neq3 erugo. nec tinea demolit̄. et vbi fures non effodiunt nec furantur. Certe in scrinio diuine memorie reseruatur illud tibi quo tanq̄m merito fiet recōpensatio et petua omnium patienter ꝓpter xp̄m temporaliter perditorum.

IIII. CONSIDERATIO.

Uarta puella sic ait. O homo amicum pdidisti. Si malus erat multum gaude. Ipe em̄ te forsitan pdidisset. Scriptum quippe est. Cum puerso puerteris. Sed et mūdana sciētia teste in habentibus symbolum. facilior est transitus. Porro si bonus erat iam non pdidisti. s3 ipm ad regna celestia p̄misisti. Audi p̄rem clareuallis. qn̄ inquit nos moriēdo deserūt quos amamus nouim9 eos nō in eternum relinquere nos māsuros sed aliquantū p̄cedere secuturos. Hec ille. Sed si vis scire. cur p̄cedunt. Ecce vadunt parare tibi locum inter sydereas mansiones. Nōne illi9 xp̄ianissimi militis sancti Sebastiani ꝯsimilē sentētiā ad amicos. marci et marcelliani ꝓlatā audiuisti. Nolite inquit timere. nō sepabunt̄ a vobis. s3 vadūt vobis p̄parare sydereas māsiones i quib9 vna vobiscū et cū filijs vr̄is i ppetuo gaudio maneatis. Nolite o amici reuocare quos diligitis. a vita ad mortē. a gaudio ad luctū. a lumie ad tenebras.

Hec ille miles gloriosus· qui quidem testante approbata visione legitur hec dixisse angelo tenente librum ante oculos eius ex cuius lectione loquentis oratio decurrebat·

Capitulum secundum continens consolationes super carentia vel perditione carnalis amici vel amice vt amasij vel amasie·

Ecundo post premissa ad sepedictam dominam consolatricem accessit et alius tristis super materia pmissi capituli querens consolari· At illa mox eidem de suis puellis quinqз consolationis gratia deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O simplex homo cur turbaris· cur non potius consolaris· de persone eius carentia que in presentiarum habita perniciosas ymagines tibi ingereret incunctanter. Ad qđ periculum dinoscendum· Audi illum regularem hugonem loquor Anime inquit que in corpore viuentes per dilectionem rerum visibilium corporalibus ymaginibus afficiuntur· a corporibus exeuntes in eisdem ymaginibus tormenta patiūtur· propter hoc eñ ibi corporalibus passionibus teneri possunt· quoniam a corruptione corporalium affectionum hic mundate non fuerunt quam scilicet corpulentiam de corporis dilectione traxerunt· studeat igitur anima in hac vita se ab huiusmodi federantia mundare quatenus cuз hic exierit inde nihil corporeum secum trahat et a corporali passione immunis existat· hec hugo antedictus·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait· Cur velles habere amasiam vel amasium vt amicam vel amicum· vel si prius habuisti· cur non libēter perdidisti· Nonne dicit cycero et vtiqз bene· qui inquit suis rationibus inimicus fuerit semper eum quomodo alienis rebus amicum fore speres· Nam quem amicicia perfidiosum cognoueris eū quare putes amicicias cum fide habere posse· Hec ille· atqз amasijs quibusqз id inesse non dubites· proprijs enim rationibus inimicantur dum eas contemnunt dū contra eas viuunt et ipsas abiciunt· et nolunt per eas intelligere vt benefaciant· ac proinde si hiinetipsis sunt perfidiosi· quomodo ergo vt amici fideles bonum diligerent alienum· Nequaꝙ ergo cum fide ad sua correlaria amicicias habere possunt·

III·CONSIDERATIO

Ercia puella sic ait· O homo amasia cares vel etiaз amisisti· Cur inde turbaris· queso coniectes potius cyceronianū illud exēplum· Ait cycero amari iocundum est si curetur ne quid insit amari· Tu igitur collige in sinum mentis sensum contrarium existimās nequaꝙ esse iocunduз amari· eo ꝙ plurimum insit amari· nonne eñ amarum est timere continue prodi· timere scandalizare· timere honorem perdere· timere probabiliter amasie vel amasij animaз atqз

propriam perdere et ad eternas flamas disponere · eo citius incur rendas · quo per occasionem fatui amoris occasione · vitaz hanc mi seram frequenter contingit perdere Nonne hoc amaruz est · An nō verum dixit sapiens · O mors q̄ amara est memoria tua homini in iusto ·

IIII · CONSIDERATIO

Uarta puella sic ait · O stulte illa ad quam dicis vel in corde sitiuit in te anima mea · q̄ multipliciter tibi caro mea sitim tu am non extinguet · Non enim habet hec cellam vinariam qua te introductum vino caritatis rubeo valeat debriare · q̄uis forte pē dulum affectionis poculuz infectiue prebeat parumper ne vel pa tenter inficiat aut abhominabile existens vomituz prouocet · tenu issima quadam caritatis similitudine rubricatum · Tali igitur libē ter conuersatio tua careat ne sitiz in te ꝓuocet quaz extinguere mi nime queat ·

V · CONSIDERATIO ·

Uinta puella sic ait · O tu homo inexperte scias q̄ de carentia aut perditione amasie minus curares si doctoruz scripta vel legeres vel melius intelligeres · Vide nunc vel solaz hugonis sen tentiam · Fauus inquit distillans labia meretricis et nitidius gut tur eius oleo zc̄ · In fauo eniz duo sunt mel et cera · et in facie mere tricis similiter duo scilicz decor et gratia · hoc est pulchritudo oris et dulcedo sermonis · Cera succendit ignem · mel prebet dulcedinē Sic pulchritudo meretricis igne libidinis inflamat carnem · blandi mento vero lenocinantis sermonis subuertit mentez · stillat mel ex cera dum meretrix verba sua mollit et facit dulcia · Hanc autē dul cedinem eterne mortis amaritudo comitat[r] · Vnde sequitur ibi no uissima illius quasi absinthium et acuta quasi gladius biceps · Diligit mulier vt decipiat · amat quod habes · non qd̄ es · Hec ille doctor · qui et plures alios habet etiā excellentiores vt patebit in sequentibus secum ꝯcordantes ·

Capitulum tercium continens cōsolationes super carentia fa miliaritatis mulierum

Ercio post premissa ad dominam ꝯsolatricem accessit et alius tristis querens sup familiaritatis mulierum carentia consolari · At illa eidem huius rei gratia de suis puellis sex protinus assignauit ·

I · CONSIDERATIO ·

Rima puella sic ait · Tu qui mulierum familiaritatem desideras stultum te esse probas · Nonne times venena · nonne et pe stilentiam · Cuiusmodi mala non solum fugienda sunt vbi esse inue niuntur · sed prorsus abhorrenda sunt vt mortifera · Sed vbi meli9 inueniuntur q̄ in mulierum familiaritate · Audi magnum patrem augustinum · De carbonib9 inquit scintille dissiliunt · de ferro rubi go nutri[r] · morbos aspides sibilāt et mulier fūdit ꝯcupīe pestilētiā

In risu aliquando dissoluitur nunc blandicias exhibet et quod est venenosius sup cūcta psallere delectatur aut canere. Cuius cantu tolerabilius est audire basiliscū sibilantē. Hec magnus pater.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Si cares familiaritate periculosa. id est plena periculis. gaude non tristeris. Heccine quidē est mulierum familiaritas. Ecce quid dicit Ambrosius ille magnus. Ianua inquit dyaboli. via iniquitatis. scorpionis pcussio. nociuūq3 gen9 est femina. cum pximat stimulat. ignem incendit. flāmigero igne percutit cōscientiam pariter habitantis. et exurit fundamenta mōtium si cum viris femine habitēt. viscarium non deerit dyaboli. si pudicam queris feminam quā bene videris conuersantem. mēte dilige non corpali accessu frequentes. femine cum viris habitantes germinant spinas et archana mentiu3 acuto mucrone percutiunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur familiaritatem mulierum diligis cōtra quarum astucias stante familiaritate vix aut nunq̄ secur9 esse possis q̄ntumcunq3 pfectus sis. Audi venerabilem jeronimum presbiterum. Hospitiolum inquit tuum aut raro aut nunq̄ mulierū pedes terant. omnes puellas aut virgines xpi aut equaliter ignora aut equaliter dilige. Vide ne sub eodem tecto manseris. nec in preterita castitate confidas. nec sampsone fortior. nec dauid sanctior. nec salomone potes esse sapientior. memento semp q paradysi colonū de possessione sua mulier eiecerit. Vnde ait quidā. Adā samsonem regem dauid et salomonem. Femina decepit. quis mō tut9 erit. Hec ille pater venerabilis. Qui et alibi de deceptoria mulieris astutia ita dicit. De īdustria discissa fit tunica vt aliq̄d intus appareat. opitur quod fedū est qd formosum est. crispanti cingulo angustum pectus artatur. capilli in fronte vel in aures defluūt. palliolum interdum cadit vt candidos nudet humerosque et quasi videri voluerit. tollit festina quod texerat nolens. aliud pollicetur aliud ostendit. Lingua psonat castitatem et totum corpus profert impudiciciam. Vix est ita turpis aut senio confecta que non gaudeat et libenter audiat si dicatur esse pulcra. Delectant castas etiam pconia forme. Hec dictus pater. Qui rursum alibi dicit sic. Noui ergo quasda3 iam maturiores etatis et plerasq3 generis libertini adolescentibus delectari. filios querere spirituales paulatimq3 pudore sarcito per ficta matrum noia erumpe in licentiam maritale3. Hec ille pater. Et ecce quid mulierū familiaritas opatur. que tot et tātis astutiis viro etiam perfecto insidiatur vt infatuetur et casum patiat[r]. Cui9 rei etiā ad maturas adolescentiū matres se facientes

immo et ad confectas senio participium extēditur· nec huic malo in quantitate ullum bonū familiaritatis compabile reperitur·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait·O karissime nunꝙ non uel aliquando audiuisti hoc famosum puerbium·Nimia familiaritas ɔtemptū parit·peruerti in hmōi ludibriū nimia familiaritas cōceptum pit· et reuera ne dixerim ludibrium potest quidē etiam serio dici·Hinc magnus pater Augustinus āmonet dicens· Memēto thamar quia ab amon fratre suo corrupta fit·ubi unius est tabernaculi conuersatio carnis·nō facile tollitur delectatio·Hec ille pater·Facta autem corruptione huiuscemodi quid sequitur·Profecto preter infamiam que de maximis bonis unum tollit·s·bonam famam·Multotiens etiā sequitur odium mulieris corrupte et occisio uiri corrūpentis·queādmodū hec in thamar et amon sequebātur·Nam ut regum libro de amon et thamar legitur·oppssit uiribus eam et cubauit cum illa·et exosam eam habuit amon magno odio nimis ita ut maius esset odium quo oderat eam amore quo ante dilexerat· Hic autem amon ut ibidem legitur tandem ob dictum scelus per pueros absalon fratris sui est occisus·

V·CONSIDERATIO·

Quinta puella aduertens tristem de numero esse clericorum sic ait·et si mulierum familiaritas ɔmuniter uiris sit piculo·specialiter tamē clericis et maxime iunioribus est uitanda· Audi magnum Ambrosium· Viduarum inquit ac uirginum domos nisi uisitandi gratia·et hoc cum senioribus hoc est cū episcopo uel si grauior causa est cum psbitero iuniores adire non est opus·Quid necesse est ut demus secularibus obtrectādi locum·Q; si aliqua illarum forte labitur·cur alieni lapsus subeas inuidiam· qnti non dederunt errori locum et dederunt suspitioni·Prima temptamta clericorum sunt feminarum frequentes accessus·Iste sexus reprehensibiles exhibet clericos· Hec ille magnus· Sed et decretorum libro repitur·ꝙ ubi nimia est familiaritas mulieruꝫ· stimuli antiqui hostis non desunt·Q;qꝫ non potest corde toto habitare cum deo· qui feminarum accessibus copulatur·

VI·CONSIDERATIO·

Sexta puella sic ait·Cur ex eo tristaris ꝙ mulierū familiaritate priuaris·cum potius foret ꝓpter casus piculum declinanda· et ipse mulieres tanq̄m graues castitatis īimice longius fugiendo esto etiam ꝙ essent religiose· Audi magnum patrem Augustinum Grauem inquit īimicum sortita est castitas·cui non solum resistendum·sed dimisso freno longius fugiendum·nec eo minus timende sunt· quia religiose· quia q̄nto religiosiores· tanto citius alliciunt

et sub pretextu pietatis latet fiscus libidinis. experte crede epus lo quor coram deo non mentior. cedros libani duces gregū sub hac peste cecidisti repi de quorum casu non magis suspicabar q̄m am brosij. vel jeronimi impudica turpitudine. Quanti et quales clerici sint et lapci post confessionū victoriarūq3 calcata certamina post magnalia ac mirabilia vsquequaq3 monstrata. noscuntur cum his omnibus naufragasse cum voluerunt in naui fragili nauigasse. q̄n tos leones domuit vna infirmitas delicata. que cū sit vilis et mi sera de magnis efficit predam. qꝫ salomon ait. precium meretricis vix est vnius panis. mulier autem preciosas animas rapit. Hec pa ter ille magnus.

Capitulum quartū continens consolationes sup carentia cōnu bij seu coniugij.

Varto post premissa ad dominam consolatricem precipu am accessit et alius tristis super carentia coniugij deside rans consolari. Cui mox illa consolationis gratia de suis puellis octo assignauit.

I. CONSIDERATIO

Rima puella ad tristem antedictum sic ait. Vtinam bone ami ce doctores consuluisses. vel scripta eorum de carentia cōnu bij seu coniugij legisses tristari vt reor nō habuisses. Audi magnū Ambrosium. Copula inquit nuptialis non est quasi culpa vitāda sed quasi necessitatis sarcina declaranda. Audi quoq3 ad idem va lerium maximū. Matellius inquit: respondit Mario. cui⁹ filiā do te diuitem. forma amabilem. genere claram. fama felicem. ducere noluit. malo inquit meus esse q̄m suus. Cui Marius. immo ip̄a erit tua. At ille imo virum oportet esse vxoris. lopcum enim est. Talia erunt predicata qualia subiecta esse pmiserint. Sic facetia verbi matellius diuertit dorsum ab oneribus eius. Hec valerius. Ecce igitur qꝫ et hac ex scriptura copula nuptialis onus seu sarcina re putāda est. quod et scripta seu dicta doctorum subsequētia decla rabunt. quorum vnum solum hic supaddo. Ecce dicit. Dyog. phs Nulla est vxor tam bona in qua non inuenias quod conqueraris. nihil muliere molestius. mulier speciosa templum est edificatū su per cloacam. Hec ille. qui de cloaca cqueritur q̄muis speciosa sit et vt similitudo templi. edificetur seu ornetur Sane quia nulla est in qua nō inueniatur aliquid conquerendū. videtur plane in qua libet cōsistere dispendium onerosum. cui alludit pulcrum aliquid quod narrat valerius maximus. Pachimi⁹ inquit rex ait. arrio vi cino suo amice arborē habeo in orto infelicem in qua se prima vx or mea suspendit et postmodū secunda et iam nunc tercia. Cui ar rius miror te in tantis successibus lacrimas inuenisse et iterum di spēdia arbor illa tibi suspēdit. et tercio. Amice da mihi de arbore illa surculos quos seram.

II. CONSIDERACIO.

Ecunda puella sic ait. Cur turbaris de carētia cōnubij quo te quidem periculose exponeres deceptioni. Nonne venerabili jeronimo recitante audiuisti Versum hunc. Adam Sampsonem regem Dauid et Salomonē. Femina decepit quis modo tutus erit. Audi tamen spāliter magnum Ambrosium de sampsone. Sampson inquit validus et fortis leonē suffocauit. sed amorem suum suffocare nō potuit. vincula soluit hostium. sed suarum non soluit nex9 cupiditatum. messes incendit alienas. sed vni9 ipsius mulieris accensus igniculo messem sue virtutis amisit. Audi rursum valerium maximū. de ipso salomone. Sol inquit hominū salomon. thezaur9 deliciarum. sapientie domini singulare domicilium. crasso tenebrarum fuscatus attramento. lucem anime sue. gloriam domus sue. feminarum facinore amisit. Hec ille.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Amice ꝙ non sit dolendum de carentia femine siue bone siue male patet. Profecto valerio maximo attestante. Optima inquit femina que rarior est fenice. amari nō pōt sine sollicitudinis amaritudine et metu frequentis infortunij. male vero quarum tam copiosa sunt agmina vt nullus locus sit expꝰs malignitatis earum. cum amantur amare pungūt et afflictioni vacant vsq; ad diuisionē corporis et spiritus. Hec ille. Sed econtra teste hugone. Quieta est continens vita quā non inquietat vxoris suspicio. non sollicitat ancillaꝝ sumptus. nec conturbat filiorum peruersitas. que mundicie gignit florem. pietatis parit fructum. bone conscientie profert odorem.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Carissime ad non desiderandū cōnubium mouere te deberet palliata et insidiosa malicia feminarum et periculose fallacie ipsarum. Audi illum vetuluz pictagoram plōm Duo inquit genera lacrimarum habentur in oculis feminaꝝ. Veri doloris vnum. insidiaꝝ alterum. His cum additione concordat seneca. Aut inquit amat aut odit mulier. flere feminā est mendaciū duo genera lacrimarum habentur in oculis feminarum. veri doloris vnū. insidiaꝝ aliud. mulier cum sola cogitat. mala cogitat Hec seneca. Sed et hanc de malicia feminaꝝ confirmat sententiā valerius ille maxim9. Linea inquit virū suum interfecit quē nimis odiuit. Lucilia suum quem nimis amauit. Illa sponte venena miscuit. Hec decepta furorem mortis ꝓpinauit pro amoris poculo. Amice cntrarijs otendunt votis iste. neutra tamen defraudata est a frau

dis feminee proprio id est malo. varijs et diuersis incedunt femi-
tis femine. quibuscunqz anfractibus errant quantiscunqz deuiant in
vitijs vnicus est exitus. vnica est omnium viarum suarum metha.
vnicum caput et conuentus omnium diuersitatum suarum malicia.
exemplo harum cape experimentum quod audax est ad omnia quecunqz
amat vel odit femina. et artificiosa est nocere cum vult. sed ne lon
go dispendio te suspendam. lege aureolum theofrasti et medeam jaso-
nis. et vix pauca inuenies impossibilia mulieri. Amice det tibi do-
minus omnipotens. omnipotentis femine fallacia non falli. Hec il
le. Qui rursuz sic dicit. Ait Catho vticensis si absqz femina esset mun
dus conuersatio nostra non esset absqz dijs. Amice catho non nisi cen
sa et cognita loquebatur. nec quisquam feminaruz execratur ludibria
nisi lusus. Hec iterum ille qui prius.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. Carissime preter premissa. Audi adhuc de lu-
dibrio feminarum bagonem illum regularem. Scribit inquit
Frodicus quod mulier cum veste deponit verecundiam et quod sine te-
ste gerit quasi non fecerit obliuiscitur. Siquis autez testis affuerit
ipsa tamen artificio lingue cogit eum non vidisse quod viderit et quod
verbis excusare non valet. hoc lacrimis excusat. blanditur oculis
seducit osculis. instat amplexibus. Hec ille. et nonne hac arte contra
virum preualet. De hoc audi magnum patrez augustinum. Nihil inquit
esse sentio quod magis ex arte deiciat animum virilem quam blandimen
ta femine corpusmqz ille contactus sine quo vxor haberi non potest.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella sic ait. Carissime ne de carentia coniugij doleas.
Hoc te moneat quod femina ad omnia maleficia facilius viris
mouetur. Audi de hoc cyceronem. Viros inquit ad vnumquodqz ma
leficium. singule cupiditates impellunt. mulieres ad omnia ma-
leficia cupiditas vna ducit. muliebrium vitiorum omnium funda-
mentum est auaricia. Hec ille. cuius attenta sententia mirum est
quod mouere virum valeat ad matrimonium contrahenduz presertim
attenta pariter aurei oris sententia et descriptione mulieris. Non
inquit expedit nubere. quid aliud est mulier nisi amicicie inimica.
ineffugabilis pena. necessarium malum. naturalis temptatio. desi
derabilis calamitas. domesticum periculum. delectabile detrimentum
mali natura boni colore depicta. ergo si dimittere illam peccatum
est. tenere autem vere tormentum est. necesse est vt aut dimittentes

adulteria faciamus· aut quotidianas pugnas tenētes habeamus·

VII·CONSIDERATIO·

Eptima puella sic ait·O bone amice ne carentiā cōnubij moleste feras·Audi venerabilē jeronimum·Vxorem inquit pauperem alere difficile est·diuitem ferre tormentum·quid prodest diligens custodia cum vxor impudica seruari non possit pudica nō debeat·pulcra cito adamatur·feda concupiscit·difficile custodi² qd plures amant· molestum possidere quod nemo habere dignatur· minore tamen miseria deformis habetur ꝙ formosa seruatur·nihil tutum in quo totius populi vota suspirant· alius forma·ali⁹ ingenio·alius facetia· alius liberalitate sollicitat· aliquo modo expugnatur quod vndiq3 incessitur·Hec ille pater venerabilis·

VIII·CONSIDERATIO·

Ctaua puella sic ait·O karissime si vnꝙ cogitasti illam claram et generosam cōtuberniū dei habentem que non marcessit sapientiam tibi sponsam assumere et amator fuisti forme illius tunc scias ꝙ tibi specialiter mime conuenit cōtrahere matrimoniū· hoc em̄ est p sapientes solēniter determinatum· Ecce quid dicit in hac parte hugo ille regularis·Non est inquit vxor ducenda sapienti· Primum quia studia phie impedit nec potest quisꝙ liberis et vxori pariter inseruire·multa sunt matronaꝝ vsibus necessaria videlз pciose vestes·auꝝ·gēme·sumpt⁹·ancille·supellex varia·Deinde p totas noctes garrule ꝯquestiōes·illa ornatior pcedit in publicū· hec honoratur ab omnibus ego in cōuentu feminaꝝ misera despicior·Cur aspiciebas vicinam·Quid cum ancilla loquebaris· de foro veniens· quid attulisti· non amicum habere possumus non sodalem alterius amorem suum suspicatur odium· adde ꝙ nulla est vxoris electio· sed qualis aduenerit talis sit habenda si iracunda si fatua·si deformis·si superba·si fetida·si quodcūq3 vitij est post nuptias discimus·equus·asinus·bos·canis·et vilissima mancipia prius probantur et sic emuntur· sola vxor non ostenditur ne ante displiceat ꝙ ducatur·Hec ille·Nec solus ille·Sed ante eum alius prius per sororem meam nominat⁹ theofrastus· s·qui q̄muis fere omnia premissa tangat·tamen ꝓpter sanctitatē materie et ei⁹ inculcationem necnō et ꝓpter additionē et ꝯpletionem·repetitionē vtilem velut nugationem non vitabo· Questionem nanq3 vtrum matrimonium contrahere liceat sapienti ipse theofrastus olim disputauit et conclusit ꝙ non liceat· etiam si sit pulcra·si bene morigerata·si honestis parentib⁹ nata·si ipē sanus et diues·Primo quia studium phie impeditur·nec potest quis vxori et libris pariter inseruire·Secundo quia pro vxore plurima requiruntur·preciose vestes·auꝝ·gēme·sumpt⁹·ācille·lectice·Tercio garrule ꝯquestiōes

Illa honoratior procedit in publicum et ab hominib9 honoratur. ego in conuentu feminarum misera despicior. Quarto quia alterius amorem sui odium suspicatur. Quinto si doctissimus preceptor in aliqua vrbium fertur. nec vxorē relinquere. nec cum sarcina ire pos sumus. Sexto quia nulla est vxoris electio nec mutatio. sed qualis cunqz venerit tenenda. si iracūda. si fatua. si deformis. si superba. si fetida. quodcunqz est post nuptias discimus. equus. asin9. bos. canis. et vilissima mancipia probantur prius. et sic emuntur. sola vxor non ostenditur ne ante displiceat q̄m ducatur. Septimo quid prodest diligens custodia cum vxor impudica seruari nō possit pu dica non debeat. semp em̄ si artatur seu restringitur quoquo modo incidit in odium. si exponitur vel laxatur incidit in piculum. Oc tauo pulcra facie adamatur. feda facie cōcupiscit. Difficile est cu stodire quod plures amant. molestum est habere quod nullus ha bere vl' amare dignatur. Minore tamen miseria deformis habetur q̄ formosa seruatur. nihil em̄ tutum est in quo totius populi vota suspirant. Nono si ꝓpter dispēsationē domus vel languoris solacia vel fugam solitudinis ducantur. stultum est. Primo quia seruus fi delis melius dispēsabit. Secūdo quia amici et vernule beneficijs obligati melius assistent languenti. Tercio sapiens nunq̄ min9 est solus q̄m cum fuerit solus. quia si hominū copia defuerit loquitur cum deo. Quarto liberorum causa vxorem ducere vt vel nomen no strum non intereat vel habeamus presidia senectutis vel vt certis vtamur heredibus stolidissimū. Primo quid ad nos pertinet rece dentes emendo si nomine nostro alius non vocetur cum innumera biles sint qui eodē nomine appellantur. Secūdo que sunt senectu tis auxilia nutrire illum dominum qui aut prior te forte moriatur aut peruersis moribus sit. aut certe cum ad maturam etatem vene rit. tarde ei mori videaris. Hec iste theofrastus.

Capitulum quintum continens consolationes sup amissione bo ne vxoris vel mariti.

Vinto post premissa ad dominam consolatricē sepius me moratam accessit et alia psona tristis super a missione cō iugis petens consolari. At illa hui9 rei gratia ei de suis puellis q̄tuor assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. Cur turbaris de amissione coniugis cum nihil tui ex hoc amiseris p̄sertim spiritualibus tuis non amiss is. Audi senecam. Stilbon inquit capta patria amissa vxore cum ex encendio publico exiret. interroganti demetrio. nunquit omnia perdidisset respondit. Nihil inquit perdidi. omnia mea mecum sunt.

iusticia·virtus· prudētia·nihil enim bonū putare potuit quod eri pi posset·Hec Seneca· Sed nanquit bene sensit ille de vxore cum illam non esse de bonoꝝ suoꝝ numere reputarit·Profecto eo sensit minus male quo habere vxorem modus habendi alienissimus diffinitur·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·Cur de amissione coniugis mestus es et tristis·scias ꝙ si coniugem amissam patienter pariter et libenter deo dimiseris magis speciosam atqꝫ magis fecundam habebis sponsam·Audi Cyrillum·Cum quis inquit dimiserit coniugē inueniet diuinam sapientiaꝫ a qua procreabit spirituales fructus·Hec ille·Sed quales inquies fructus· Profecto primi et purissimi fructus eius teste salomone·

III·CONSIDERACIO·

Tercia puella sic ait·Carissime de bone vxoris amissione querularis·Sed non oporteret·Nempe et illud recupabile damnuꝫ est·Audi illum Senecam illustrem· Bonam inquit vxorem amisi et respondet quasi alteri·Inuenies inquit si nihil queris nisi bonā vxorem·soror bona non potest reparari nec mater· vxor aduenticium bonum est·non est inter illa que semel vnicuiqꝫ contingunt·Multos tibi numerare possum quibus bonam vxorē lugentibus contigit melior·Nec ille vir illustris· eodem quoqꝫ pacto de boni mariti perditione potest vxor consolari·nam et ipsa meliorē poterit inuenire cum sit dare bono meliorem·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait· Vxorem vel filiū amisisti·circa te· idcirco bene actum noueris· Nimirum ipsam naturalem erga propinquos affectionem etiam in viris spiritualibus ita moderari difficillimum est vt non in alteram partem aliquatenus prolabatur· hoc est vt in medio consistens nec citra remaneat nec vltra mensuram debitam protendatur et frequenter subtractio rei amate ipm amoris affectum ad se redire compellit et ordinem suum retinere· Tecum igitur fortasse diuinitus est actum quod et cum ezechiele propheta·cui scꝫ a domino dictum est·fili hominis ecce ego tollo a te desiderabile oculorum tuorum et nō planges neqꝫ mortuoꝝ luctum facies·locutus sum ergo inquit ꝓpheta ad populum mane et mortua est vxor mea vespere·

Capitulum sextum continens consolationes super amissione liberorum·

Secto post premissa ad ꝑfatam dominā consolatricē principalem accessit et alia ꝑsona tristis ꝓpter amissionē liberorum ꝑturbata et querens cōsolari· Cui illa de suis puellis consolationis gratia septem deputauit·

I·CONSIDERATIO

Rima puella sic ait. O homo si filios pdidisti eo min9 habes curare quo damnu3 hoc per equiualens est curabile. Vis hoc scire. Audi illud qd in patrum libro de abbate johanne in personis quorundam ipsum visitantium dicitur. Cur aduenerim9 inquirit cum nos iam letus et omni cum gaudio tanq natos proprios suscepisset. Hec ibi. Et ecce quid hijs in verbis de natis pprijs supponitur per qualem modum propriorum natorum amissio in personis aliorum sanctiorum et excellentiorum esse remediabilis denotatur. Audi rursum et archiantistitem illum insignem ambrosiu3 loquor ad propositum congruentius quosdam alloquentem. Non inquit minus vos diligo quos genui euangelio q si suscepissem vos de coniugio. gratia quippe vehementior ad diligendum q natura. hec ille insignis. Deniq3 filiorum amissorum vicem supplere possunt filij adoptiui qui amissos facile possunt excedere in forma et morum disciplina ac in omni virtute et valore. electione ipsorum ad hoc conferente et ipa adoptionis gratia sibi impensa liberaliter in bona merito affectione ad patrem adoptantem ipsos confirmante.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Vt quid turbaris de amissione liberorum cum nihil tui ex hoc amiseris. id nanq3 ita tibi patere poterit quemadmodum prius per stilbonem nepte mea referente patuit d vxore. De liberis autem an sint boni vel tales permansuri ambiguum est. igitur et an sint in bonis tuis computandi immo q no sint tua bona aut minus proprie videtur illustris seneca innuere. Amisi inquit liberos et respondet quasi adulterum sic locutum. stult9 inquit es qui fles mortem mortaliu3. periere perituri. habebant illi cui9 magis erant q tui. educandos tibi illos mandauerat. recipit illos no abstulit. hec seneca.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O homo karissime vel mali fuerut filij tui quos ploras vel boni. Si mali et de9 illos tulit de medio. de graui es ab eo onere supportatus. Quomodo em non grauaret eorum te malicia quorum ad min9 mala vita magna est confusio tua testante filio syrach. cfusio inquit patris est de filio indisciplinato. Vis autem scire coram quibus sit confusio. Profecto non solum coram hijs qui adhuc viuunt in hoc mundo. sed etiam et pcipue coram deo beata virgine et coram infinitis qui sunt in celo quos siquidem non latet indisciplinata eorum vita et tua circa ipos negligentia. Nimirum christus virgo beata ac johannes euangelista et siqui alij corporaliter sunt in celo non solum posse habent per intellectum cognoscendi. sed etiam per visum. Nempe secundu3 ea q alibi declarat. possunt illa q corpaliter h agut suis oculis corpalib9 cernere mltu clare nec visio3 eorum seu ituitu vsq3 ad

terram procedentem impedit localis distantia nec corporum interpositio quorumcunq3 et potest assignari ratio de vtroq3 quia videlicet vident per visibiles species ab ipso deo si volūt sibi influxas eo quidem quia diuina eius virtus ad nutu3 assistit. Sed quid certe habito in visu ipsorum per diuine virtutis influentiam actu videndi impossibile est quodcunq3 obiectum illius actus vbicunq3 locorum fuerit non videri. Porro si filij per mortem subtracti boni fuerant tunc min9 sunt lugendi. Nempe tunc de ipsis est sicut de virtuosis fratribus sentiendum de quibus non longe patebit inferius. q minime sunt lugendi.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. O homo attendas q quia secundum verbum pauli nunc dies mali sunt magnum vtiq3 dei assequitur beneficium qui de presentis vite periculis in qualicunq3 statu salutis euocatur. Id autem certum est impleri in puero quem de9 ante incursionem periculi de hac luce recipit tenebrosa. Quid ni dixerim hanc lucem tenebrosam cum hic in tenebris et in vmbra mortis simus constituti. Felix ergo omnino puer de quo a deo de seculo neq rapto verificari potest illud sapientie. Raptus est ne malicia mutaret intellectum eius aut ne fictō deciperet animam illi9. Fascinatio em̄ nugacitatis obscurat bona et inconstantia concupiscentie transuertit sensu3. sine malicia ɔsummatus in breui expleuit multa tempora. placita enim erat deo anima illius propter hoc properauit educere illum de medio iniquitatum. Nonne igit est sine comparatione melius q filij tui nunc careas momentanea consolatione et nihilominus etia3 nunc gaudeas in spe de futura et perpetua habenda cum eo maxima consolatione quam nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit. q̄ q tam res q̄ spes eterne hui9 consolationis per vlteriorem eius vita3 periculo fuisset exposita et tu ex hoc nihil reportasses nisi dictam momentaneam et exiguam consolationem temporalem.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. O homo qui de filij tui morte turbaris recordare preclari regis domino familiaris cui dominus incerta et occulta sapientie sue manifestauit. et hui9 discas exemplo q̄d tibi ob mortem filij sit agendum. Sed forte dubitas quis sit ille. Ecce dauid. est interp̄tat9 manu fortis. cui9 fortitudine3 aīmi imiteris. Ipse nāq3 cū ꝓ filio egrotāte se vt regū libro legit corā dn̄o ieiunijs et lacrimis afflixiss3. mox vt de illi9 morte nūciu3 audiuit

138

de terra surgens lacrimas abstersit et de causa requisitus respōdit propter infantem cum adhuc viueret ieiunaui et fleui si forte dominus eum donaret mihi. nunc autem quia mortuus est nunquam eum potero reuocare. ego magis ad eum vadam. ille vero non reuertetur ad me. Sic ergo fecit apponi mensam et comedit et cōsolatus est bersabee vxorem suam. Si igitur tu super filij morte cōsolari non vis vt sanctus dauid non eris sed vt rachel plorās filios que noluit consolari. Si consolari non vis vt verus xpian9 sis saltem non minus diuine voluntati conformis q̄ homo iude9 vel nō minus q̄m gentiles quidam quos exprimam. ad ɔsolationē dispositus. Audi senecam. Stultus est inquit qui mortem mortalium deflet. nihil enim hic nouum aut mirum est. Hinc symacus patricius in epistolari suo dicit q̄ anaxagoram ph̄m grauis de filio nuncius a disputationibus non retraxit. de hoc enim refert valerius maximus q̄ audita filij morte anaxagoras. Nil inquit inexpectatū mihi annūcias. ego enim illum ex me natum sciebam esse mortalem.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella attendens maternas lacrimas alicui9 amare flētis propter puerum suum per nutricez oppressum vel alias casualiter mortuum ipsam verbis hmōi cōsolatur. Arbitror bona mulier q̄ sint multe virgines que pro sua virginitate prolem habere vellent tante sanctitatis quantam credunt Iohannem euangelistā vel baptistam habuisse. Quapropter est mirabile si non mater consolatur de prolis sue profectu ad tantam sanctitatem quantam secundam ipsius xp̄i testimonium Iohannes baptista habuit vel ad maiorem proficientis. Sed quid. Profecto mox dum infans baptizatus siue baptismo fluminis siue sanguinis moritur. tunc in celo maiorem consequitur sanctitatem. quippe ipse dominus post multiplicem iohannis baptiste cōmendationem de ipso intulit qui minor est in regno celorum maior est illo. Ad quod sequitur plane q̄ si mater Iohannis baptiste propter filij sui sanctitatem sperasset per eius intercessionem iuuari in hac vita multo magis per intercessionem minimi infantis in celo sperare potest mater eius de celo iuuari ac per consequens de morte eius consolari.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella attendēs lacrimas cuiusuis parētis morte infātum suoꝝ ꝓpter fidē occisoꝝ amare flentis sic ait. Persona sic amittēs filios etate teneros sup sua tristicia ɔsolatōez pōt merito recipere. tū. quia de maturā morte passo dicitur vt prefert rapt9

est ne malicia mutaret intellectum eius zc. Vnde et de quibusdam
pueris qui cum parentibus morte sunt preuenti a magno patre Au
gustino diffinitur ꝙ in hoc eis diuina clementia prouidit ne diu
viuentes malorum patrum vestigia sequerentur. tum. quia talis pa
rēs nosse debet infantulos suos seu tenellos filios in suo fore san
guine baptizatos. Sed quid. Certe quoniā triplex est baptismus.
flaminis. s. fluminis et sanguinis dicit ille sanctissim⁹ Cyprianus
Hoc baptisma. s. sanguinis. in gratia maius in potestate sublimi⁹.
in honore preciosius. Hec ille. Nimirum ratio dicti potest esse q̄m
uis em̄ preciosa in conspectu domini mors sanctoꝝ eius ceteris ta
men paribus quorum rubeus sanguis propter fidez effunditur ad
maiorem in celo dignitatē crescunt et proficiūt ꝙ si solum fuissent
baptismo fluminis baptizati. eo. s. ꝙ in suo baptismo. s. sanguinis
abundantiorē humorē gratie et calorem caritatis sibi infuse reci-
piunt. Simile plane habem⁹ in natura. nā teste illo arestotile. Ar-
bores fiunt magne iuxta mare rubrum. Hoc est autem vt dicit Al-
bertus magn⁹ propter abundantiā humoris et caloris. per rubrū
igitur mare amaram mortē rubei sanguinis effusione causatā et p
abundantiam humoris et caloris abundātiorem humorem gratie
et calorem caritatis. et per arbores magnas magnos sanctos intel
lige et patebit tibi simile. Deniqz mater taliter vt premittitur infā
tes suos amittens attendat ipsos sanctos esse quemadmodum occi
sos sub herode quos ecclesiasticum officium in secreta et in cōplen
da tales docet esse sanctos qui pro nobis habēt orare maxime au-
tem pro suis pentibus. Nimirum cum diis et parentibus teste mū-
di philosopho equiualens reddere nō possimus. q̄nto ergo magis
ꝙ orare pro extraneis sancti pueri debitum in celo parentibus red
dere suis precibus conabuntur. quorum quidem preces fusas pro
parentibus iuxta illum filialem affectum quem deus ipse nature
ipsorum indidit et per gratiam confirmauit. prona est diuina clem̄
tia exaudire. quēmadmodū narratur papam semel et sibi astātes p
effectum celeris et gratiose exauditionis approbasse affectum sco
laris paruuli et nudipedis in terra stantis inferius ad fenestrā pa
pe sursum porrigentis arundini per secūdam vel terciam arundinē
prolongate alligatam supplicationē pro beneficio. hoc fine exp̄s-
so vt mr̄i sue paupi et sex suis fraterculis posset subuenire. cui⁹ pu-
eri supplicationē astantes pape de arundine receperunt rogantes
papam ꝙ eam signaret. quod papa supplicationi tali cum ipis astā
tibus fauens continuo fecit mandans nihilominus vicecancella-
rio ꝙ ip̄m scolarem pauperculum statim gratis de bulla expediret
et ꝙ q̄ndiu hoc factum non esset ipsum in domo sua nutriret.

Capitulum septimum otinens osolatões sup amissione fratrũ et sorox ac etiam ꝓpiquius vł remotius attinentium.

Eptimo post ꝑmissa ad dñam osolatricem principalez accessit et ali⁹ tristis sup materia ꝑmissi capituli querens osolari. Cui illa mox de suis puellis quatuoꝛ cõsolatõnis gratia deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella tristem de bono frẽ amisso osolans sic ait. Carissime osidero ꝙ de fratre tuo q̃ꝫ tu moꝛtuum ploꝛas mag̃ nunc gaudendi causam haberes q̃ꝫ dolendi. osideratõnez seq̃re in materia osimili illuminati viri magni Ambꝛosij. Nichil inquit habeo quod de fratre meo moꝛtuo plangam. et habeo in quo g̃ras agaz. letandum em̃ magis ꝙ talem frẽm habuerim q̃ꝫ dolendum ꝙ fratrem amiserim.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella similiter tristem de frẽ virtuoso amisso sic ait Attendas carissime quid de fratribus virtuosis sanct⁹ loquitur Cypꝛianus. Non sunt inquit lugendi fratres nostri accersione diuina de seculo liberati cũ sciam⁹ eos non amitti ſꝫ ꝑmitti. et occasionem non esse dandam gentib⁹. vt nos merito reꝑhendant. qꝛ quos apud deum viuere dicimus. etiã extinctos et ꝑditos lugeamus. hec ille sanctus. Cuius sentẽtie eleganti sermone beatus cõcoꝛdat ambꝛosi⁹. Quid inquit te mi frater amantissime fleam. non em̃ ꝑdidi vsum tuum ſꝫ omutaui. ante in coꝛpe inseparabilis. nũc indiuidu⁹ affectu. manes em̃ mecum ac semp manebis. nunq̃ꝫ te patria michi eripuit. nec michi patriam ꝑtulisti et nũc alteram ꝑstitisti. cepi em̃ iam non esse ibi. ꝑgim⁹ vbi melioꝛ mei poꝛtio ẽ. nunq̃ꝫ siquidem in me totus fui. ſꝫ in altero nostri pars maioꝛ ambox. Vterqꝫ aũt eramus in xp̃o in quo et summa vniuersitatis et poꝛtio singulox est. Hec ille beatus pater.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ad tristem ait. carissime si frẽm ꝑdidisti vł cõgnatum nõ turberis. Nam hoc damnũ recupabile est. Nempe si natura te et aliũ fecit fratres vł ognatos g̃ra seu dei amoꝛ maioꝛis virtutis est. Qꝛ ergo ꝑ naturam habitũ ꝑdidisti. gratia recupabit. multos tibi fratres vł ognotos faciendo. Audi quantũ ad cognatos quid argumentosa illa cecilia argum̃tando ocluserit ad tyburciũ dicens. Hodie inquit te fateoꝛ meum esse ognatum. quia amoꝛ dei te fecit esse otẽptoꝛez ꝑdolox. Sicut em̃ amoꝛ dei michi fratrem tuuz oiugem fecit. ita te michi ognatũ faciet. Audi quoqꝫ etiã quantũ ad soꝛoꝛes quid g̃ra deuotõis opetur. Ecce dixit agatha ad luciã. Soꝛoꝛ mea lucia deo deuota ꝛc̃. vbi soꝛoꝛez suã fatet᷑ esse certe vt ostat nõ natura. ſꝫ g̃ra opante. Verx quantũ ad fratres in patrũ libꝛo de quibusdã non vane dicit᷑ in ꝑfatione. Sunt

ornati morib⁹ et caritatis vinculis velut quadam germanitate cō
stricti·hoc ibi Carere igitur te frībus nō optet· Naꝫ et cyrillus il
le dicit·Si a germanis q̄s recesserit·a fratrib⁹ etiaꝫ et a sororibus
sui ꝓpositi glutino spūali obligatus multo in hac vita gratiosiorē
recipiet caritatem·hec ille· Deniq; ad hui⁹ ꝯsideratōnis ꝯplemē
tum non mediocriter faciunt illa que supra neptes mee de fratruꝫ
atq; ꝯgnatoꝝ carētia tradiderūt· IIII·CONSIDERATIO

Varta puella sic ait·Carissime si fratres aut sorores· prēꝫ aut
matrem·vxorem aut ꝓlem ꝑdidisti·non tristeris Damna sunt
recuꝑabilia·dūmodo ꝓpter deum eos reliqueris· tunc em̄ in hoc
seculo centuplum accipies teste saluatore·Omnis inquit qui reli=
querit fratres·aut sorores·aut patrem· aut matrem· aut vxorem·
aut filios ꝓpter nomen meum·centuplum accipiet·et vitā eternaꝫ
possidebit·Cur igitur tristaris ꝓpter dictam amissionem·et nō po=
tius ꝯsolaris ꝓpter diuinam ꝓmissionem·Nempe ꝓ quolibet pre=
dictoꝝ patienter et libenter ꝓpter deuꝫ relicto ꝓmisit tibi de⁹ nō
solum centies·sed luca innuente multo pluries tantū·etiaꝫ in hoc
temꝑe·Quo pacto forsan inquies·Ecce relicta sibi huiuscemodi ꝑ
spūalia data recompensabit que sunt quidem multo plus q̄ centu
plum in valore· Audi insignem patrem Ieronimū ꝑdictum centu
plū exponenteꝫ Qui inquit carnalia ꝓ saluatore dimiserit· spūalia
recipiet q̄ ꝯpatōne et merito sui quasi ꝑuo numero centenari⁹ nu=
merus ꝯpetur·Alia quoq; rōne si tn̄ alia possum⁹ lucrū dicti cen=
tupli ꝯsiderare·Ecce tu habere volebas vł habuisse sororem frēm
vł aliū ꝓpinquū ꝓpter tꝑalem ꝯsolatōeꝫ·quā in eo vł in ea habui
sti·si modo ꝓ eis et ꝓ relicta ꝑ te ꝯsolatōne deus in hoc tempore
ꝯsolatōis hmōi tibi dabit·si ꝓ quia·q; hoc implicite continet suū
ꝓmissum tūc satis fecit tibi·ac si fratres sorores ł ꝓpinquos alios
centū tibi daret·quaꝝ ꝑsonaꝝ quelibet ita tibi cōsolatoria foret
sicut illa quā amisisti· exquo in habēdo eā nichil intendisti aliud
q̄ solā illā ꝯsolatōeꝫ quā in eo habuisti·Sꝫ nec censeas ꝙ eā ami=
seris·sꝫ sperandū est tibi magis ꝙ de⁹ eam tibi reseruet ad tuam ꝑ
petuā ꝯsolatōꝫ·Vn̄ nec dicas totuꝫ amisi thesauꝝ q̄ꝫ habui super
terram·Nā si verū dicis de nullo poti⁹ ꝯfidere habes ꝙ hunc the
zauꝝ tibi ꝯseruet fideliter q̄ de deo·q̄ppe ꝑ ipm thezaur⁹ tu⁹ in
celis meli⁹ ꝯseruat' q̄ in terra·q̄ꝫadmodū pateꝫ·supra ꝑ traditōem
neptis mee· Rursum ꝓ ꝑdicte diuine ꝓmissionis et adipletōis
verificatōne etiā hoc est attendendū ꝙ ipo siquidē actu quo ex ca
ritate fratrem relinquo vł sororē siue matrem·diuine in hoc volū=
tati me ꝯformās·plures acq̄ro q̄ centū fratres et sorores siue ma=
tres·Sūt em̄ michi taliter attinētes· om̄s qui in celo vł in terra ce
lestis patris voluntatē oꝑant'·quippe nō solū xp̄o dicere ꝯuenit·
quicūq; fecerit voluntatē patris mei qui in celis est ip̄e me⁹ frater
soror et mater est·Conuenit aūt hoc et michi me diuine voluntati

ↄformanti · que sic vna cum eis ab eodem patre celesti ne dū creationē · sed spūalis ꝯcreatōnis accepi originem Deniqꝫ fratres sūt adinuiceꝫ qui heredes sunt quidē dei · et coheredes xp̄i · Postremo scias ꝙ et quedam alia ꝑ neptem meam suꝑius expꝛ̄ssa · ad ↄsiderationis huius ↄplementum faciūt euidenter ·

Capitulum octauum continens cōsolatōnes suꝑ amissione seu morte amici in genere ·

ctauo post p̄missa ad memoratā sepiꝰ dñam consolatricem accessit et aliꝰ tristis suꝑ amici amissione querulando · q̄obrem illa ad ↄsolatōnem eius octo eidē de suis puellis deputauit ·

I · CONSIDERATIO ·

Rima puella sic ait · O homo ꝓpter mortem amici ploras · dic queso qualis fuerit · fuit ne iustꝰ ł iniustus · Si iniustꝰ vł ergo purgatoriū meruit vel infernū · Si infernuꝫ vbi eius vindicabitur mala vita · Si tu iustus et gaudium habe de ip̄iꝰ dei patris tui iusticia · gaudiuꝫ illud nec p̄uenias quod in statu tuo potissimo habebis in celo · quippe illic letabitur iustꝰ cum viderit vindictam · Verum si purgatoriū solum meruit cū de viro iniusto p̄sertim mundanis rebus et actibus dedito · q̄uis tandem ꝑ finaleꝫ forte penitentiā infernū euaserit · tñ nō est verisimile ꝙ alias diutius viuēs se in sanitate corpis emendasset sed magis peccata grauissime luēda in purgatorio de die in diē mag̃ atqꝫ mag̃ accumulasſꝫ · idcirco si ip̄m vnq̄ dilexisti eligas ꝓ eo necesse est minꝰ malū ac de morte eiꝰ gaudeas ꝑ quā euasit malū maiꝰ tā culpe maioris q̄ ꝑ ↄñs pene purgatorij g̃uioris · Porro si amicꝰ tuus iustus erat si hoc ↄfiteberis stati tibi cōcludit² de morte · s · ip̄iꝰ nequaq̄ flendū esse ſꝫ gaudendū ꝓut mox soror mea dilucide ꝑdocebit ·

II · CONSIDERATIO ·

Ecunda puella sic ait · De morte amici iusti neq̄q̄ est tristandū ſꝫ potiꝰ gratulandū · tū · ꝓpter vtilitatē suā qꝛ ꝑicła et miserias euasit · tum · etiā ꝓpter nostrā qꝛ liberiꝰ q̄ ante ꝓ nobis apud deuꝫ intercedit · Vis scire ꝙ prima haꝝ rōnum in ꝓposito locū habꝫ · Audi illustrē Ieronimū quandā deuctā viduā de morte mariti sui q̄ similiter deuotꝰ fuerat ↄsolantē Lucinꝰ inq̄t in breui ↄsummatꝰ expleuit tpa mł ta · nos dolendi mag̃ q̄ ille sumꝰ q̄ in p̄lio stamus vulnera accipimꝰ vitijs sordidamur · ille iam securus est · victor te aspicit in excelso et fauet laborāti et iuxta se locū p̄pat eodē caritatis amore quo ī terra quoqꝫ oblitꝰ officij ↄiugalis sororē habere te cepat · Vis vlteriꝰ scire ꝙ scd̄a dictaꝝ rōnū in ꝓposito locuꝫ habet · Audi itidem p̄fatū p̄rem · Si inquit nos amici iusti dilexerunt in hac vita vtiqꝫ diligūt et ī patria · nosqꝫ meritis suis dirigūt in via · hoc ille · cui ad ideꝫ ꝓpositū cōcordat magnꝰ p̄r auguꝰ deo loquēs · Dñe inq̄t ī sinu abrahe viuit nebridiꝰ dulcis amicꝰ meꝰ ·

tuus aūt adoptiu⁹ ex liberto fili⁹ ibi aūt viuit vnde me multa ho mūtōnem inexptum interrogauit. Iam q₃ non aurem ad os meum ponit. ſ₃ os ſpūale ad fontem tuū vbi felix ſine fine quantū poteſt ꝓ auiditate ſua ſapientiā tuā bibit. nec ſic eum arbitror ex illa inebriari vt obliuiſcat᷑ mei cū tu dn̄e q₃ ille potat memor ſis nr̄i. hec pr̄ ille magn⁹.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ſic ait. Ecce homo ꝙ de morte amici gaudere potius debeas ꝙ̄ dolere. ſi tamen deu₃ diligas ſicut debes hoc ſic aduertas. Nōne em̄ amās pſonam aliꝙ̄ gaudet qn̄ ſibi volūtas illi⁹ innoteſcit et q̄d ab eo ꝓ iocali habere velit cui⁹ volūtati ſatagit ꝯplacere. Vtiq₃. Quid ergo. Profecto amicū tuū forſitan cari⁹ quod in mundo habes iocale reputas. qd̄ quidē ſi deo que₃ te ſup omnia amare ꝓfiteris. acceptabile ſit et placitū ei hoc quātu₃ in te eſt cum gaudio p̄ſentabis. Audi quo ad hoc illuſtrem Ieronimū. Si inquit noſtros defunctos plangim⁹ quos tamē reſurrecturos credim⁹ quid faceremus ſi mori tantu₃ p̄cipet deus voluntas ei⁹ vtiq₃ ſola ſufficer₃ ad ſolaciū cui nullum p̄ponere iubemur affectū. Idē quoq₃ alibi dicit. placeat hoī quidq̄d deo plac₃ ob hoc ipm ꝙ deo placet.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella ſic ait. O homo ſi non vis deo libēs offerre qd̄ reputas eſſe tuū. offeras ſaltem hylariter quod eſt ſuu₃. Dico aūt quod eſt ſuū. ꝯſidero em̄ ꝙ de morte amici nequaꝙ̄ adeo doleres ſed vl̄ ꝓ indifferēti haberes ſi nō ipm reputares bonum ꝓpm. et non tantū tibi creditum ſiue mutuatum. ſic aūt non eſſe teſtibus patet veridicis. Audi venerabilem Ieronimū vbi prius. Nichil inquit abſtulit tuum qui recipe dignatus ꝓpm creditum ſuu₃ recipe decuit creatorem. et nichil aliud decet ꝙ creatori gr̄as agere mutuanti et dicere cum job. Dominus dedit dn̄s abſtulit ſicut domino placuit ita factum eſt. ſit nomen domini benedictum. Sane verbu₃ hoc. ſit nomē domini benedictum ſonat in graꝝ actionem et ī materia ꝓpria excludit merorem et dolorem. Porro ꝙ amicum tibi creditum deo offerre vel potius ei reddere hylariter debeas. hoc ita ꝯſidera. Nimiꝝ decet de neceſſitate facere virtute₃. quid ergo. Nonne nos om̄s neceſſe eſt mori. nā quis eſt homo qui viuet et non videbit mortem. Sed etiam in breui mors veniet. Na₃ ſicut dicit ſanctiſſimuſ pater gregorius. breue eſt quidq̄d finem habet. Sed et illuſtris ſeneca dicit. quotidie morimur. quia quotidie ps aliqua vite demitur et tunc quoq₃ vita decreſcit. cum creſcimus. In regum quoq₃ libro dicitur. Omnes morimur et quaſi aque dilabimur ſup terram. Nichil igitur reſtat niſi de neceſſitate hac moriendi facere virtute₃ et domino vite et mortis hac in materia exhibere hylaritatem. hylarem enim datorem diligit deus.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella ſic ait. O frater ſi vt verus amicus bonum amici

tui diligeres gaudere deberes q ipe amicus tu9 defunct9 p mortem a presentibus miserijs et piculis esset liberatus. Audi venerabilem Ieronimū se ad quedam que pmiserat referentem. Addit² inquit et alia cōsolatōnis puidentia que iaculis orbitatis occurrat. plangere nanq3 deberem9 amicis de seculo recedentib9 si seculi otra nos inimicicias minime sentiremus. at nūc piclitari volebat hunc qui dolet aliquem dormire et inter fluctus vite presentis videre cupit miserum laborare. Quid ergo p dormiente lacrimas fundis quasi nescias quid in teipso quotidie patiaris pter h° enim et dn̄s discipulos admon3 dicēs. Si diligeretis me gauderetis vtiq3 quia vado ad patrem. hec Ieronim9. Qui ne forte aliquis obiceret. q dn̄s in morte lazari fleuit. postea subiūgit. plane mortuum lazarū fleuit sed non tuas lacrimas fudit. doluit lazarū non dormientem. sed potius resurgentem et fleuit q3 cogebatur pter alios saluandos seculo reuocare. Hanc vitam dans ingemiscebat quā tu doles esse sublatam. otra lacrimas ei9 lacrime tue pugnant et amor tuus amori eius non ouenit. ille quippe nolebat q3 diligebat laboribus reddere et tu amare credis cui laborum vis adhuc tormenta restare. hec idem qui prius.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O homo si de morte amici doles non facis vt amicus suus nec facis vt amicus tuus. id est tuiipi9. pter quod hijs suppositis amicicijs. s. ad ipm et ad teipm gaudere deberes potius q dolere. Vis scire primū videlic3 q dolendo nō facis vt amicus suus. Attendas ad ea que iā p sororez meā sunt pdicta. Attendas quoq3 nichilō9 et ad nunc dicenda. Ecce em̄ quādo doles de morte amici. tūc quide3 doles de diuina circa amicū dispositōne. de qua tibi vt amico nequaq est dolendū s3 gaudendu3 eo q nouit deus qdiu amico tuo expediat viuere l' quando mori. contingit itaq3 tuo errore q d beneficio tuo amico diuinit9 puiso doles de quo quidem beneficio si amici tui amicus esses gaudere deberes. Hinc venerabilis pater Ieronim9 vbi supra plangim9 inqt beneficia dn̄i qui nouit qm̄ nostre pstent infirmitati. hoc est qd dicitur ab ipo dn̄o. scit em̄ pater vester quid opus sit vobis. hinc et magnus pater aug9. De salute inquit corpis mei qdiu quid michi sit vtile nescio tibi domine hoc omitto. Hinc et petrus ait. Omnez sollicitudinez picientes in eū qm̄ ipi cura est de vobis. Porro vis scire q dolendo de morte amici non facis sicut amicus tuiipius. que sequūtur attendas. Dic michi queso quomodo is est suiipius amicus qui ppriam vtilitatem a summo ipsius amico prouisam recusat acceptare. constat certe talem ad seipa3 amiciciam non habere. Sed quid. Certe de amici morte dolens videtur ppriam vtilitatē a deo sibi puisam recusare. de morte nanq3 amici frequēter

homini puenit vtilitas in remotõne eius ɔsistens quod ipm notabiliter impediret. Nimiꝝ amici huius mundi frequẽter impediũt iter salutis. Nam coꝛ diligentis se ad mundũ alliciunt et eoꝝ infoꝛtunia vł calamitates offendunt. Et vt ait magnus pater aug⁹. Sepe offenditur deus ne offendatur amic⁹. Sit ergo nobis eoꝛuꝫ subtractõ tolerabilis. vł etiam grata. quoꝝ presentia nobis est dispendiosa.

VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella sic ait. Tu qui moꝛtem amici luges ɔtra te militat nobilis sententia cyceronis. Non est inqͣt lugenda moꝛs quaꝫ immoꝛtalitas sequitur. Cur igitur sup moꝛte amici nõ recipis ɔsolatõnem cum tu credas futuram omniuꝫ resurrectõnem in qua ad vitam reducuntur qui cum doloꝛe amittũtur. Omnes quideꝫ resurgemus testante apostolo. Hec autem ɔsideratio debet esse lugẽtibus consolatõ secundum illud quod idem dicit. Nolumus vos ĩquit ignoꝛare de doꝛmientibus vt non cõtristemini sicut ceteri qui spem nõ habent. Hinc et illustris vir Ieronimus vbi supꝛa. Post p̄dicta inquit omniũ gaudioꝝ ɔsummatio sequitur ꝙ in resurrectõne. s. inuicẽ nobis domino foꝛmante reddemur sicut scriptum est. si enim credimus ꝙ jhesus moꝛtu⁹ est et resurrexit. itaqꝫ deus eos q̄ doꝛmierunt p jhesum adducet cũ eo Itaqꝫ stupeo murum fidei tue penetratũ vulneribus oꝛbitatis quã scpire debuerat spes resurrectõis. nunq̄ enim cũ doloꝛe ɔcoꝛdat spes. nec q̄cunqꝫ iacturã sentit fides. hec vir ille illustris. qui et alibi dicit. Aduersus moꝛtis necessitatẽ q̄ ĩter fratres diuidit carissima inter se noĩa crudelis et dura dissociat. hoc solatõ erigimur ꝙ in bꝛeui visuri sum⁹ quos absentes dolemus. nec em̃ moꝛs appellatur secundum apostolum. ſꝫ somnus. Hec iteꝝ Ieronimus. Hinc et insignis pater Ambꝛosius. Moꝛtem inquit pbamus non esse lugendam quia ad moduꝫ somni a laboꝛe mundi requiescere facit in spe resurrectõis. Idemqꝫ rursũ Cessabunt inquit lacrime quia debet aliquid inter fidos et pfidos interesse. fleant suos qui eos imppetuuꝫ interijsse existimant. quia spem resurrectõnis non habent. nobis vero quibus moꝛi nõ nature. sed hui⁹ vite finis est. quia natura ipa repabitur in meli⁹. moꝛtis casus abstergat omnes fletus. Hec ambꝛosius.

VIII. CONSIDERATIO.

ctaua puella sic ait. O carissime amicum tuum cuius moꝛtem tu deploꝛas. vel extra deum dilexisti vel ipm tantummodo in deo carum habuisti. Si ipsum extra deum pꝛesertim dulci affectõne et intensa dilexisti. tunc bene tecum actum est. et per consequens gaudendum. quia ex dicta dilectõne. sequitur ꝙ a deo fugitiuus eras. et per moꝛtem illius dei ipsum auferentis. et te per hoc misericoꝛditer ad se reuocantis miram erga te dignatõneꝫ sensisti. Si vero ipsum tantũmodo in deo carum habuisti nec sic tristari habes. quia ex tali dilectõne sequitur ꝙ ipm non amisisti Vis ɔ̃tias

182

istas itelligere ·pulcra autoritate·et edificaciter ocludēte·Audi magnum patrem augustinuꝫ·de quodam amico suo defūcto deum alloquentē·Dn̄e deus inquit opaueram olim amicuꝫ societate studio nimis caꝝ·ſꝫ nō dum sic erat amic⁹ sicut est amicicia vera·qꝛ non est vera·nisi cum tu agglutinas eam caritate in cordibus diffusa·dulcis tn̄ erat nimis studioꝝ feruore·et ecce tu imīnēs dorso fugitiuoꝝ tuoꝝ de⁹ vltionū simł et fons misericordiaꝝ q̄ ouertis nos ad te miris modis·abstulisti eum de hac vita sequitur·dn̄e beatus qui amat te et amicuꝫ in te et inimicum ꝓpter te·nullū em̄ carū ille solus amittit·cui om̄s in illo cari sunt q̄ non amittitur·te aūt domine nemo amittit nisi qui dimittit hec magn⁹ pater·

Capitulum nonum otinens osolatōnes sup fratrū spiritualiuꝫ ac vniuersaliter sup amicoꝝ ab inuicem sepatōne et recessu·

Ono post p̄missa ad dn̄am osolatricem principalē accesserūt simul alij duo tristes sup materia p̄missi capituli querulātes quib⁹ ip̄a mox de suis puellis vnam vni et duas alteri ꝓ osolatōe impendēda assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Bima puella ad vnū illoꝝ tristiū sic ait·Aduerto ꝙ de spūalis fratris tui a te sepatōne otristaris·sed si constans sis animo nō opoꝛtet·Memineris ꝙ in patrū collatōnib⁹ sic habet[r]·Nec obest virili virtute fundatis ꝑ locoꝝ interualla disiungi·ap[d] dominum nanqꝫ moꝝ habitatō nō locoꝝ vnitas fratres habitatōne coniungit·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella ad tristem secunduꝫ sic ait·Tu doles de amici tui a te sepatōne vel recessu·Nescis ꝙ ip̄e xp̄s qui dixerat discipulis Ego dixi vos amicos·quia omnia quecūqꝫ audiui a patre meo nota feci vobis·ea notificatōne nō obstante eisdem dicebat·Expedit vobis vt ego vadam·si em̄ nō abiero paraclitus nō veniet ad vos·si autem abiero mittam eum ad vos·Quis igitur inferior discipulis nūc presumet absqꝫ nō talis et tanti·non tam sancti·non tam ꝓficui nō tam celestis·sed exigui·sed carnalis·sed terrestris·sed vel in aliqua parte vitōsi et peccantis amici recessu illum supremum paraclitum osolatorem optimum se esse recepturum·Nimirum secundum mentē gregorij illius egregij·Tanto quisqꝫ a superno amore·et ꝑ osequens consolatōne disiungitur·quanto inferius vt in presentia carnalis amici delectatur·Gaudeat igitur prudens amator vel amatrix de carnalis amici recessu atqꝫ ip̄m eligat ꝓ habendo celestis ꝑacliti accessu·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella ad eundem tristem sic ait. Tu qui de sepatone ab amico vel amica nūc doles. de p̄senti dolore forsitā ɔsolatō=nē recipes si nō timeres q̄ dolor tuus augeretur. aut ita intensius ꝓlixiori tp̄e duraret. ꝫ scias timorē huiuscemodi vanū esse. et sup me cogites q̄ dolebis. cras min⁹ et iterū minus post cras. ꝫ et habeas ꝓ certissimo q̄ tandē minime dolebis q̄q3 in obliuionē circa hanc materiam veniet omnis dolor. quippe ꝓuerbialiter dicitur. Remotū ab oculis remouet² et a corde.

Capitulum decimū ɔtinens ɔsolatōnes sup infidelitate amasie vel vxoris ratōe suspecte ad alterū habite familiaritatis causantis incertitudinem ꝓlis ac sup certo adulterio ɔiugis.

Ecimo post p̄missa ad dn̄am ɔsolatricē p̄memoratam accesserūt simul tres alij tristes diuersas tristicie causas habentes. sup quib⁹ iuxta materiā p̄missi capituli petebant ɔsolari quib⁹ illa hui⁹ rei grā iux̄ ipsorū numerū tres de suis puellis mox adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ad p̄sonam tristē de amasia vel amasio q̄rulantem sic ait. O homo qui amasiā habes nescis q2 puer es. imo q̄nq3 hoc in articulo parū differs ab infante nisi forte in hoc q̄ infans loqui nō potest. tu uero loqui non audes. q̄ꝓpter ut tu loqui valeas atq3 audeas indiges velut infans ablactari. lacte etenim cui⁹=uis tenuis delectatōis. et nō solido cibo diuine refectionis es nutritus ab vberibus seu penes vbera mulieris. Nutritus inq̄ es. et proculdubio male nutrit⁹. Cur male inquies. Profecto q2 n̄ ad augmentum p̄fectōnis. sed prorsus ad detrimentū omis virtutis animi virilis. Es quidem effeminatus. nec mirū quia cor perdidisti. Quocirca iterum dico q̄ indiges vel aliquo remedio ablactari a lacte. Quonam inquies remedio. Ecce in quo tu turbaris. in eo re=medium inuenis. q̄ scilicet hec quam nullius nisi tui volebas esse amasiam facta est alteri familiaris. ac tibi infidelis. Id autem est salubre remedium vt causa tue ablactatōnis ad resumptōnem animi virilis ad ꝓfectum virtutis. eo quidem q̄ est occasio vt ad cor perditum reuertaris. Porro que amasium habet alteri amasie familiarem. etiam hec ob illius infidelitatem. occasionem habet cor prius perditum recuperandi. ac contraria affectōne seu potius infectōne fugata. ita se ad om̄es p̄fectōes q̄tcūq⁹ disponendi.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella ad tristem de infidelitate vxoris alteri viro familiaris querulātem sic ait. O homo ex querela tua considero q̄ suspitio qua vxorem tuam alteri viro familiarem tibi reputas infidelē. p̄ncipaliter te cruciat. inq̄tū de prole sua an illa etiam tua sit. anq3 in bonis tuis succedere debeat te facit dubitare. Sꝫ esto q̄ per illam suā familiaritatē veris tuis heredibus derogetur hoc

te ꝯsoletur ꝙ non ex culpa tua·neqꝫ eñ iniquitas tua neqꝫ pecca=
tum tuum·Si vxor tua culpabilis est·peccati sui onꝰ portet q̄ꝫad
modum et ventris ꝓuideat illa ꝯteri sui filijs·ꝓuideat et ꝯsciētie
sue sicut potest·Nec causeris ꝙ rerꝝ tuarꝝ substantia multis forte
laboribus ꝯquisita ad non verꝝ transeat heredem·Hoc eñ si non
ꝑ monachatum in quo ip̄e spurius ꝓ te tanq̄ ꝓ suo vero genitore
dominū exorabit·nec aliter remedietꝛ quouis modo·ip̄m heredeꝫ
putatiuum vel in corde poteris in filium adoptare et tanq̄ tibi a
deo datum tam in vita q̄ post mortem de tua substantia enutrire·
sperans hoc a domino in emendam acceptari· si quid forsan circa
curam pauꝑum neglexisti·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella ad tristem de vxoris adulterio querulantem sic ait·Carissime tu q̄ ꝓpter vxoris adulterium cruciaris si atten=
dis ip̄m ꝑut honori tuo derogat et ꝑ ꝯsequens te humiliat hoc
ip̄o ꝯsoleris·ꝙ humiliatō tua via ē ad virtutē humilitatis ꝑ quā
apud deum maximaꝫ exultatōnem ꝯsequeris et ab hoībus vxoris
vituꝑium in laudes tuas retorquetur·Rursum qui dictū malū pa=
teris si nil aliud ꝯsequaris saltem facile cessabit zelotipia tua que
q̄ plurimum adicit ad tuū cruciatum·Est tñ et aliud remediū·s·iu
diciale quo mutare poteris ꝯsortium tibi graue·quo etiaꝫ sub hoc
pretextu·quo ad cohabitatōnem non solum a persona vxoris libe
raberis verum etiam ab omnibus alijs ꝯditōnibꝰ eius malis qua=
rum quidem plurimas ꝯtingit cōmuniter in mulieribꝰ reꝑiri·ꝙ si
ob hoc a carnali actus ꝯiugalis delectatōne te oꝑteat abstinere·
dūmodo ab hac et omni alia cōsimili abstineas ꝓpter deum omni
dubitatione remota scias ꝙ spālem et omni carnali incōpabilem
recōpensatōnem recipies adhuc in terris ꝯstitutus in illo·s·cen=
tuplo qd̄ saluator repromisit·Qui inquit reliquerit vxorē ꝓpter no
men meum centuplum accipiet ·s·in hoc tempe testante luca·nec
dubium quin hoc in verbo saluator intendat non tam de persona
vxoris relinquenda q̄ de actu carnali·a quo ꝓpter deum abstinēs
censendus est vtiqꝫ vxorem reliquisse·Nā et venerandus pater Ie=
ronimus sensum verbi saluatoris manifestans carnalia in genere
dat intelligere ꝑ vxorem Demū ad aliqueꝫ sanctorꝝ cōuertere vel
sanctarꝝ et pro infidelitate vxoris desideres et deuote poscas ti=
bi fideliter apud deum·katherinam vel agnetem aut aliam virgi=
nem sanctam immo potissime ipsam dei genitricem reginam virgi=
num assistere ꝓ quibus spondeo ꝙ libenter facient et vt reor quā=
tum ꝯsolatōnis vxoris infidelitas tibi subtraxit plus in centuplo
et verius in millecuplo consolatōnis tibi adiciet virginum fideli
tas predictarꝝ· Qꝛ si maritus sit adulter vxor zelotipa alias
autem ꝓba et honesta consimilia predictis cōsolatōnum remedia

poterit inuenire et pro finali querat audacter·Iohannem in celis vnum vł alterꝝ·Petrum etiā siue paulū immo et ipm xp̄m sanctuȝ sanctoꝝ et in recompensaȝ infidelitatis p̄ marituȝ sibi facte fidelitatis consolationem improportionabilem poterit experiri·

Capitulum vndecimum ɔtinens ɔsolationes sup amissione infidelis amici vel amice ac pditōne fidelitatis seu amicicie multo tē pore impense·

Ndecimo post p̄missa ad dn̄am ɔsolatricem principalem accessit et alia psona tristis sup materia p̄missi capituli desiderās ɔsolari·Cui illa mox de suis puellis ɔsolationis gratia duas deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·Carissime de quo tu tristaris res est nō tristabilis·perdere nanqȝ amicum īfidelem est nō perdere·sicut pdere hominem mortuum·Item pdere infidelem amicum nō ē amicum pdere·cum infidelitas sit ɔtra amici ratōnem·sed est pdere n̄ amicum sicut hoiem mortuum pdere nō est pdere hominem sȝ non hominem·Non est etiam dolendum de fidelitate amissa quia nulla vera fidelitas amitti potest·Si autem erat fidelitas inordinati amoris talē amittere nō est fidelitatē amittere sȝ infidelitatē et p infidelitate p̄ciuȝ ab amico non recipe·quod pfecto eo debet esse ɔsolatorium quo est bonum·aut em̄ recipetur in p̄cium similis infidelitas hanc non recipe bonum est·aut in forma gratitudinis vera recipetur fidelitas·Hanc p sua infidelitate n̄ recipe melius est q̄ recipe quia bonum est nō inire illicitum ɔtractum etiā cū lucro tempali·tale enim lucrum sequitur magnum damnum·s· in p̄senti amissio virtutis et in futuro pena purgatorij aut inferni·et si dolēdum est de amissione p̄teriti temporis·gaudendum tamen est d̄ nō amissione temporis illi preterito succedentis·

II·CONSIDERATIO·

Secūda puella sic ait·Nōne qd̄ xp̄s dei virtus et dei sapientia sibi fieri elegit etiam tibi fieri sapienter eligeres tanq̄ bonuȝ An non prorsus bonum quod sapientia eligit p̄sertim dei qd̄qȝ nec virtus dei infinita tanq̄ malum impedit· Fatearis hoc necesse est bonum esse ac proinde si id tibi acciderit minime dolendum neq̄q̄ tristandum·Sed quid·Profecto cristus dei filius vnigenit9 equalis patri pro salute hominum quoꝝ multos ingratos fore prescivit mortem passurus de celis descendit et in terris constitut9 quosdam discipulos p̄ omnibus alijs elegit quibus tanq̄ amicis singulariter familiaribus quecunqȝ audiuit a patre notificauit·doctores quoqȝ et vera mundi lumina eos fecit·miracula eos facere docuit·potestatem ad eiciendum demonia eis tradidit·proprium suum

corpus in edulium et sanguinem in poculū eis prebuit. spm̄ sanctū eis misit. et pre alijs primicias spiritus et breuiter pro carissimis eos habuit. et nichilo⁹ q̄ ipi eum desererent dum ab eo fugerāt. immo q̄ p iudam traderetur et omne beneficium ei impensum per deretur. hoc elegit quia libere hoc voluit. quomodo ergo si simi le aliquid tibi accidit. si ab amicis desertus es si ipsam amiciciam seu fidelitatem eis impensam perdidisti cum sit bonum vtpote ad tuum principium exemplare et finale te reducens et ad desertōem mundi et celestium amorem te inducens. quomodo inq̄ tale bonū te poterit contristare presertim cum exemplum xp̄i te in talib⁹ ad oppositum tristicie debeat merito inclinare. Audi magnū Ambro sium. Voluit inquit xp̄s deseri. voluit prodi. ab apostolo suo tradi. vt tu si desertus fueris a socio proditus ab ipo moderare feras. tu um errasse iudicium. perijsse beneficium. Hec ille pater.

Capitulum duodecimum continens consolationes super ineuita bili mala societate.

Vodecimo post p̄missa ad sepedictam dñam osolatri cem accessit et alius tristis de mala societate ptrurba tus. cui ipa de suis puellis mox quatuor ad ipm con solandum deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. Tu homo q̄ mala doles societate. sed hoc scito. q̄ hec intantum valet inquantum ad virtutis exerciti um cōfert. vnde iuxta egregij patris gregorij sententiam mali vti liter tolerantur. Tolerandi inquit vbiq̄ sunt pximi. quia abel fie ri non valet quem chaym malicia non exercet. Ecce dic^t abel de q° dicit scriptura. Respexit dominus ad abel et ad munera eius. p h° autem dicte gregoriane sententie supadditum apte datur intelligi q̄ bonorū operum munera ante conspectum diuine maiestatis tan to sunt magis grata et accepta quanto eorū cum quibus habitant maior fuerit malicie repugnantia.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Nescis q̄ sicut equorum cursum. an. s. in directū currere consueuerint. an tāq̄ vmbratici lateraliter diuertere. non otingit melius expiri q̄ si in cursu alium equum mo tu sibi otrario habeant obuiantem. sic et homo bonus per malorū societatem tanq̄ sibi contrariorum tanq̄ contrarijs motibus ipsum incursantium incōpabiliter melius q̄ bonis tantum associat⁹ vir tutū suarū vires expitur. ppriarū aūt virium experimtum habere. nonne hoc est vnum de bonis maximis estimandum. Nimirū et in nōnl'lis ludis militarib⁹ solēt militares vires et act⁹ suos expiri

vt si in hijs pbati fuerint belloꝝ piculis minus piculose et mag impterrite se exponāt·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·O carissime si non meis ↄsoleris ex verbis Audi illustrem Ieronimum sup maloꝝ societate cōsolantem· Qui inquit bonus pmanet non polluitur si malo societ᷑·ꝫ qui malus est in bonum ↄuertitur si boni exempla sectetur·Hec ille vir illustris·et nōne magnum bonum innuit quod in mali p bonum cōuersione ↄsistit·ↄuertit quidem scoriam in auꝝ purum· tenebram in lucem·Nōne malicia peccati est scoria et caritas auꝝ ignitum de quo ī apocalipsi· que caritas de corde puro recedēte scoria ad modum auri depurati facit habentem esse caꝝ·Nonne facit ↄuersio ꝙ de nōnullis ad deū ↄuersis dictum est·eratis aliquando tenebre nunc autem lux in domino·certe sic·et ita·quantum ad propositum patet consolatio·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Scito frater ad magnum honorem ↄferre in mala societate bene viuere·Audi illum Clareuallensem Non inquit mediocris tytulus virtutis inter prauos bene viuere et inter malignantes innocentie retinere candorem et moꝝ vnitatem·Hec ille et nunquit bene·certe sic·Nam et lilium inter spinas signanter ↄmendatur et incōpabilis virgo ei cōparatur

Capitulum tredecimum ↄtinens ↄsolatōnes sup carentia hūani fauoris vt quando quis ex sua tediosa et ingratiosa conuersatōne nec curatur nec diligitur a quibuscunqꝫ alijs·

Redecimo post pmissa ad prefatam dn̄am ↄsolatriceꝫ illustrem accessit et aliuſ tristis sup materia pmissi capituli sperans p eaꝫ ↄsolari·At illa mox de suo comitatu tribus puellis impat vt ipsum ↄsolentur·

I·CONSIDERATIO·

Rima itaqꝫ puella cum in querela dicti tristis vnuꝫ implicite ↄtineatur antecedēs·et exprimatur ↄn̄s·ad an̄cedēs quatenꝰ ipm ↄcernit tristē respiciēs sic ait·Aduerto amice ptim causaꝫ tue tristicie·Aduerto ꝙ tediosus es et tua ad extra ↄuersatio minꝰ est grosa·Sꝫ hoc queso non moleste feras·cogites de deo creatore ꝙ ipe fecit nos et nō ipi nos·cogites et hoc ꝙ non est dare aliqd pure malū·non turberis itaqꝫ ꝙ natura seu potius auctor nature deꝰ te fecit talem·scilicꝫ igrosum ad extra·rudem quidem et rusticanū Sperandum tibi profecto est·ꝙ supnorum suoꝝ intuitu oculoruꝫ te gratiose respexerit ad intra·ad interius·scilicet tuum conseruādum lumē qd in te est ne illud ventosa aura fauoris hominum ab extra spirante forsitan extinguatur·Si sit tua conuersatio ingratōsa in terris· sit tua in celis cōuersatio·que et si humana non fuerit

vel hominibus grata. meliori forte celestis esse poterit et diuina. Nimirum licet secundū mundi sapientē diuina quedā virt⁹ et eropca opponatur bestialitati. non tamen sic opponitur ipi homini bestiali. quo minus hec simul stare possint. et ꝙ homo sit exterius bestialis. et interius diuinus et celestis. Sis ergo libenter foris rusticanus. interius autem diuinus. Careas libenter tanꝙ tediosus gratia humani solacij. vt deus solacij et totius cōsolatōis tecum sit interius. et tu secum superius. vt sic illorum cuilibet a quibus despiceris. vt minus gratiosus dici valeat illud poeticū. Si quadam virtute nites ne despice quenꝙ. Ex alia quadā forsitan ille nitet. deniqȝ gratiosus ad ex sic sepe distrahitur. ꝙ ab intra gratijs totaliter vacuatur.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella ad premissi antecedentis dn̄s respiciēs sic ait Carissime amice bona cura erit si te nullus curat. vel si tanꝙ acharis a nemine diligeris. aut enim amas diligi et curari. aut n̄. Si nō tunc tanꝙ non turbatus consolatōe non indiges. Si vero illa amares. ꝑfecto reamares. siue personas te diligentes. siue ipsas earum dilectōes et amores. in quo casu multo tibi salubrius ē n̄ curari a multis vel diligi ꝙ ab eis diligi et curari. Nēpe ꝑsōa q̄libet te diligens. imo q̄libȝ ei⁹ dilectō tibi grata. depredarȝ aīaȝ tuam. i. ad se raperet aliquid tui cordis. ac te periculosius captiuarȝ Ita nimirū ꝙ cor tuum minus deo coniunctum esset. quo ꝑ cōsequens min⁹ illi bene esset. minusqȝ eius carismatū dona perciperet. Dices forte. Idē michi est periculū si nō diligar. ꝙdiu tn̄ diligi appeto. et tanto peius valeo. quāto minus habeo hoc quod appeto. Nequaꝙ ita est carissime. esto nanqȝ ꝙ diligi appetas cū n̄ diligeris. n̄ tā periculose caperis. sicut si tu actuaʳ diligereris. tunc etem̄ passio tui appetit⁹ augeretur. et ꝑ ꝯsequēs cor tuū magis caperetur. laceraretur. ac bonis spūalib⁹ priuaretur. Vis habere exemplū. Ecce auar⁹ si diuitias quas appetit ꝯsequatur artius ipas amat. et crescente cum ipis appetitu mi⁹ ꝙ si ipas n̄ haberȝ satiatᵃ Auaro etenim vt dicūt sancti tā deest qd̄ hȝ. ꝙ quod nō habet. Si igitᵘ nō satiatur ꝑ illud quod non hȝ. nec ꝑ illud satiabitur qd̄ iaȝ habet. Similiter si dū nō diligeris diligi quidē amares. Amplius ipm amares. si diligi te sentires. Quo vero ampli⁹ ipm amares. eo ampl⁹ amore capt⁹ esses. et a deo etiā eo āpli⁹ elongat⁹ maiorēȝ i hoīs spūalib⁹ iacturā incurreres. atqȝ plane in hūc modum simpliciter minus bene valeres. ꝙ si exiguū hoc quod appeteres scilicet fauorē hoīm momētaneū n̄ sentires.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad tristem ait. De hoc ꝑcerto ꝙ tu non curaris. ꝙ ve n̄ diligeris ꝯniter sicut velles. hac re bn̄ ꝑspecta ꝯqri n̄ deberes. quare. ꝑfecto quia securissimū est. Nimirꝫ ille q̄ multū

curatur ad illum respectus habet᷑·ad illū multoꝝ oculi dirigun-
tur·Quales·Proculdubio quasi oculi basilisci intoxicātis et occi
dentis·nec oculi respectuū amicoꝝ minꝰ occidunt ꝙ̄ respectuum
emulorū inuidoꝝ·ſꝫ ꝓcerto multo magis·ob hanc forte causam
dicit sponsus ad sponsam in canticis·vulnerasti cor meū ī vno ocu
loꝝ tuoꝝ·ſ·oculo amoris·Ob eandeꝫ quoqꝫ causaꝫ ne incurrat pi
culū videt᷑ sponsus a spōsa petere tanꝙ̄ ab amica·dicens·Auerte
oculos tuos a me·qꝛ ipi me auolare fecerūt·et nōne bene dictū ē
Profecto sic·oculi nanqꝫ amicabilium respectuum faciūt auolare
distātius ·hoiem·ſ·a deo suo hoiem etiam a seipō faciunt hominēꝫ
nō in se seu apud se in suo ꝓprio comodo remanere·trahunt ad ex
teriora in quibus nō est vera hominis mansio·ſꝫ potiꝰ transitus ꝑ
egrinus·et multo melius esset homini manere in se et apᵒ se in sua
ꝓpria mansione·ꝙ̄ mentetenus euagari·

Capitulū decimumquartū cōtinens ꝯsolatōnes suꝑ derelictōe
tā ab amico vel socio ꝙ̄ vniuersaliter ab homine quocūqꝫ alio·

Vartodecimo post p̄missa accessit rursuꝫ alius tristis
ad dominam ꝯsolatricem que mox ei super materia p̄
missi capituli querulanti de puellis suis duas ꝓ eius
ꝯsolatōne deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·O homo aduerto qꝛ graue est tibi ab ami-
co derelinqui ratōne p̄sidij alicuiꝰ ꝑ ipm habendi Sꝫ hoc nō
oportet·nempe refugere poteris cū spe certa ad p̄sidium fortioris
Audi magnū ambrosiū·De diuina inquit miseratōne tūc sperandū
ampliꝰ est·cū p̄sidia hūana defecerint·Hec ille·et bn̄ quidē· dere
lictus em̄ ab hoibus non est desertꝰ a deo qui ipm ī gratissima ha-
bitatōne ꝯseruat·ſ·in seipō·Audi magnum patrem Augustinū·De
us inquit medicamentū est non sano regula est prauo·lux est tene
broso·habitatō est deserto·Hec pater ille·et ecce ꝙ̄ multipliciter
deus est p̄sidio·ſ·non sano ꝑ medicamētuꝫ·prauo ꝑ regularē vitā·
tenebroso ꝑ lucem internam·deserto ꝑ habitatōnem gratissimaꝫ·q̄
scilicet est ipe·nimirum in ipso viuimus mouemur et sumus vt di-
cit scriptura·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella ad tristem sic ait·Suꝑ derelictōe ab amico cō
solatōem queris ꝯsolatōne huiuscemodi diuites nō indigēt·
Diuitibꝰ siquidē multi sunt amici·Diuitibꝰ assistūt plurimi·Sunt
qui diuitibꝰ vltro se ingerunt nō rogati·Sꝫ reuera multo minꝰ ꝙ̄
diuites habent paupes de sua derelictōne querulari·Dūmodo nō
a quo vl̄ a quibꝰ derelicti·sed magis attenderint cui sunt relicti·
Cui inquies·Profecto relicti ei qui teste scriptura dicit homini in
se confidenti solis presentibus necessarijs contento non te deseraꝫ
neqꝫ derelinꝙ̄·relicti sunt ei q̄ sedꝫ suꝑ tronū et iudicat equitateꝫ·
qui solꝰ laborem et doloreꝫ ꝯsiderat·adiutor in tribulationibus·

tibi inquit psalmista derelictus est paup. An nescis q hoc sponsa veridica ecclesiam loquor. clara voce pnunciat decantādo cantu suo ecclesiastico suaueq sonāti modulādo. Deus inquit qui sedes sup tronum et iudicas equitatem esto refugium paupm in tribulatione. quia tu sol9 laborem et dolorē osideras. Tibi em derelict9 est paup. pupillo tu eris adiutor. Sz pfecto deo derelict9 qui adiutor in tribulationib9 extat. qui solus laborem et dolorem considerat. qui et iudicat equitatē. est minime derelict9. est nimiꝝ potius feliciter benedict9. Siquidem si maledict9 est qui ofidit in homine. sequit quasi a sensu otrario. q is benedict9 est qui confidit in domino cui derelictus est.

Capitulum quindecimum continens cōsolatōnes desolati hominis aduersa patientis sup carentia amici opatientis et cōsolantis ac vniuersaliter sup carentia terrene osolatōis.

Vintodecimo post pmissa sepedictam dominam osolatricem tristis quidam alius pter defectum osolationis requisiuit. cui ptinus illa de puellis suis quinq osolandi gnatas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella tristi sic locuta est. Tu de carentia osolantium et opatientiū querularis. Sz dic michi quisnam alioꝝ hmōi habeat opatientes atq osolantes. Q si nullum habere psperexeris. leue erit quod quereris. leui9 em omunia tangūt. animaduerte igit apensi9. potest ne quisq habere dolori opatientem. aut etiā osolātem q̄z ostat non habere vel osiderantē. Minime inquies. Quomodo em esset dolentib9 opassiu9 qui doloꝝ nō est osideratiu9. neq q certe. q̄zadmodum nec medicus qui signa causasq doloꝝ nō cōsiderat potest esse curatiu9. Sz ecce scrutare scripturas et videbit in hoibus nemo q̄ vel osideret labores et dolores cuiusuis etiam alioꝝ. hoc siq̄dem sponsa illa veridica quā spūs edocet veritatis. vti pri9 neptis mea recitauit. testat. deo loquēs. tu inq̄t sol9 laborem et dolorez consideras. excludit itaq aut saltem nichilipendit vt minimam vt tenuem nimis. aut supficialem osideratōnem aliorum. quo vero osideratōnem excludit aut nichilipendit eo omnez eoꝝ opassionem atq osolatōnem videtur piter exclusisse. aut tanq nichiluz censuisse.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda itaq puella ait tristi Carissime patruz librum legito. et in eo doceberis quid sit tibi faciendum. Vide primo rubricam quandam de eo q omnis qui tribulatur vel temptatur soli deo se committat. Post hoc vide quod iuxta titulum textualiter sequitur in hec verba. Interrogauit senem quidam dicens. Si fuero in aliquo loco et nata fuerit michi tribulatio et non habuero cui me committam. et indicem passionem meam. quid faciam.

Et dixit ei senex. Credo in deū quia ipse mittet angelū suū et grām suam et ipe tibi est ɔsolatō si in caritate rogaueris euꝫ. Audiui em̄ quia sciti tale aliquid factum est. Erat em̄ quidā ibi qui sustinebat temptatōnes et non habens fiduciam in aliquo cui ɔfiteretur. pabat a sero melotem suū vt discederet. et ecce nocte apparuit ei grā dei in specie virginis et rogabat eum dicens. Nusq̄ vadas ſꝫ sede hic mecum. nichil em̄ mali fit tibi ex hijs que audisti. qui credens verbis eius sedit et statim sanatū est coꝛ eius. Et frater quidā erat in loco qui dicitur cellas et venit sup eum temptatō et siquis eum videbat nec salutare volebat. neqꝫ in cellā eum recipe. et si opus habebat. panem nemo mutuabat ei. venit aūt semel ď messe et nec panes habebat in cella sua et ī omnibus grās agebat deo. Vidēs autem deus patientiam eius abstulit bellum temptatōis ab eo. et ecce quidam statim ostium eius pulsabat trahens camelum onustū panibus ab egipto. quod cum vidisset pater ille cepit flere dicens Domine non sum dignus vel modicū tribulari et cum transisset tribulatō eius. tenebant euꝫ fratres p cellas suas. hec in dicto libꝛo et nonne intelligenti est satis dictum.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad tristem ait. O homo carissime de hoc tristoꝛ ꝙ tu tristaris de carentia terꝛene consolatōnis. Nonne experientia docet ꝙ qui terꝛenam paratam habet consolatōnem admodum abstinet difficulter quin ea etiam vtatur ex quo sequi solet ꝙ celesti mox pꝛiuatur. teste nanqꝫ pr̄e clareuallis. delicata ē diuina cōsolatio que non datur admittentibus alienaꝫ. habemus huius rei figuram optimam libꝛo Iosue. vbi dicitur ꝙ filij israhel comederunt de fructibus terꝛe. ex quo quidem expꝛesse ibidem innuitur ꝯpositi consequentia. nam dicitur ibi. ꝙ postq̄ comederunt de fructibus terꝛe defecit manna. Manna quidem datum de celo habēs in se omne delectamentum et omnis sapoꝛis suauitatem. aptissime signat celestem seu diuinam ɔsolatōnem vltra modum delectabilem. fructus aūt terꝛe terꝛenam qua quis fruit᷑ signat delectatōꝫ. ꝙ ergo manna deficit dum fructus terꝛe comeditur apte quideꝫ signat diuinam consolatōnem deficere vel non dari ei q̄ terꝛena cōsolatōne fruitur siue satiatur.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella ad tristem sic ait. Tu consolationem cōsideras. cur ergo non magnam. cur non optimam. dices foꝛte que naꝫ esset illa aut cuius tanq̄ cause. Pꝛofecto eius qui consolatoꝛ est optimus qui nisi ponamus obicem consolatur nos in omni tribulatione nostra qui etiam est deus appellatus totius consolationis ad quem psalmista. sermonem dirigens. secundum multitudinem inquit dolo. in coꝛde meo consolationes tue letificauerunt

animam meam·hmōi consolationi quidē obicez ponim9·qñ huma nam et terrenaz ɔsolatōez desiderio q̄rim9 et in effectu recipim9 · Nonne hoc prius p sororem meam audiuisti declaratū·Nō igitur ponas obicem p ɔsolatōnem terrenam et mox habebis ɔsolatōem scilicz hic plenam et in futuro plenissimaz· nempe et hic euacuato qd̄ ex pte est quantum patitur status presens·veniet qd̄ pfectū est Docet hoc natura·ɔuincit et scriptura·Quantum em̄ ad scripturā idē videtur iudiciuz de vno sicut de alio tpali·Scdm em̄ scripturā qui ꝓpter deū reliquerit domum aut agrum centuplū accipiet ī h° seculo et in futuro vitā eternaz·Sz nō est maior respectu de domo vel de agro q̄ de alio tempali ꝓpter deū relicto·qui ergo propter deum omnem ɔsolatōnem terrenam reliquerit centuplū accipiet ī hoc seculo·quod qui necessario erit aliquid extra omnem ɔsolatō= nem terrenam·igitur recipiet in hoc seculo centuplum qd̄ erit ali= quid celeste seu diuinū·Si dicatur verum est q centuplum recipi= et·sed non sequitur q centuplam ɔsolatōnem·Si inq̄ sic dicat² nō valz·nonne em̄ in marco dicitur nemo est qui reliquerit domū aut fratres·zc̄·qui non accipiet centies tantum nunc in hoc tempe do mos aut fratres·zc̄·Si igitur est iudicium de quocunqz alio tpali ꝓpter deum relicto sequitur q centies tantum de consolatōnibus accipies·que vtiqz celestes erūt vl̄ diuine eo q sint extra numeruz relictaꝝ·s·omnium terrenaruz·Docet autem ꝓpositum et natura· Nōne em̄ videmus in natura q vacuuz cursum nature mutat·vt in multis patet effectibus mirabilibus· quando igitur euacuaberis seu vacuus fueris p remotōnem a te re et desiderio omnis ɔsolatō nis terrene·puta vt verbis vtar magni patris·quādo talis fueris q prorsus nichil terrenoꝝ te delectat ·tunc pfecto abundanti= am recipies celestis ɔsolationis et diuine·Nempe sicut naturalis vacuitas si esset faceret aureum ciphum argenteū siue plūbeum q̄= si sue nature oblitum ascendere ad speram ignis et ibi igniri et to= taliter resolui·et in ignem ɔuerti Ita moralis seu spūalis vacuitas cor tuum facit ɔtra innatam inclinatōnem ascendere in deuz qui ignis ɔsumēs est et in illo igne inflāmari et liquefieri spūaliter et ɔuerti·fieriqz diuinum seu quodamodo deificatum iuxta hoc psal miste verbum·Ego dixi dij estis·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella cum sorore sua predicta multum concordans sermonemqz eius magis explicans et declarans sic ad tristez ait·Si tu cares hominum consolatōne fac de necessitate virtutem· ita vt nec velis huiusmodi recipere vtpote generoso tuo spiritui non condiganm humanam consolationem· Sed potius si occurre rent conso lantes dicas eis cū sancto Iob consolatores onerosi om nes vos estis quemadmodum et maria illa que vnxit olim pedes

jhesu de angelis ad consolandum ipsam missis teste origene dice=
bat. Oms isti sunt michi onerosi consolatores grauāt me et nō con
solant². ego quero cōsolatorem et creatorem et ideo ḡuis est michi
ad videndum omnis creatura. nolo angelos videre nolo cū ange
lis manere qui possunt dolorem augere et nō penit⁹ delere. Si ce=
perint michi multa narrare et si voluero illis ad omnia respōdere
timeo ne amorem meum magis impediant ꝙ̄ expediāt. hec de illa
origenes O felicis meriti maria O si omes psone vl xp̄o despōsate
essent sic disposite. nec diligerent ꝓ misera ac piculosa cōsolatōne
humana tota die ne dicam cū angelis ꝫ magis cū nūcijs sathane
garrulare. Si itaqꝫ humanas seu terrenas consolatiunculas spōte
declinaueris et respueris ad solū deū ꝓ cōsolatōne recurrēdo. Sci
to et non dubites quin non solū cōsolatōnem. ꝫ etiam exultatōnem
a deo cōsequaris teste illa sancta matrona thobie matre que deo lo
quens sic dicebat. Hoc habꝫ ꝓcerto omnis q̄ colit te qꝛ vita eius.
si in ꝓbatōne fuerit coronabit². non em̄ delectaris in pditōnibus
nostris qꝛ post tempestatem tranquillū facis et post lacrimatōnem
et fletum exultatōnem infundis. De psonali etiam sua cōsolatōe te
statur ip̄e deus p os ꝓphe. fugiet inquit dolor et gemitus egoip̄e
cōsolabor vos. Modum etiam exprimit q̄ꝫ circa cōsolationem hic in
via futurꝝ esse innuit dicens. Quō sicut mater blandiatur. ita ego
cōsolabor vos et in jherusalem cōsolabimini. Nempe consolatōem
habendam in jherusalem quod fiet in patria distinguendo contra
precedentia exp̄sse innuit ꝙ precedentia locum habēt in via. Per
hoc ergo ꝙ dicit ego cōsolabor vos ꝓmittit ꝙ nos psonaliter cō=
soletur. modum aūt p̄mittit dicens. quō sicut mater blandiatur. Di
ces forte quis nam est ille mod⁹ quo mater blanditur infantulo.
certe dulci cum alloquio. cuꝫ oris sui osculo ac cum dulci nutrimē
to de ꝓprio corpe exhibito. Ita autem et deus cōsolatur dulcissime
sue quidem inspiratōnis alloquio patet de jo. euāgelista q̄ꝫ puerꝝ
suum appellauit. Iste inquit puer electus quem elegi de quo dicit²
ꝙ exilio relegatus diuine visionis et allocutōis meruit crebra cō
solatione releuari. Item consolatur deus cum oris sui osculo quo
vniuntur spiritus prout petit sponsa in canticis. osculetur inq̄t me
osculo oris. q° scilicet spiritus. id est spiramina vniuntur et signat
mentalis spiritus hominis cum diuino spū vnitōnem deiformem.
Itemꝫ deus consolatur suauissimo nutrimento de corpe ꝓprio verbo
vnito. homini sacramentaliter exhibito et per manna significato.
Hijs itaqꝫ modis scilicet per predictorꝝ dulcium delectabilem de=
gustatōnem et ꝓprij spiritus in diuinum spiritum transformatōnem
secundum quandam deiformitatem. seu deificatōnem consolat² de
us personaliter talem psonaꝫ p̄cipue que humanam recip̄e rēnuit
consolatōem testante psalmista. Rēnuit inquit cōsolari anima mea.
scilicet consolatione terrena. sed bene diuina. qꝛ memor fui dei et

1-2-8

delectatus sum et exercitatus sum·et defecit spūs meus·s. xp̄ri9·
quasi iam trāsformatus videlicet quantū hoc possibile est p omnis
sue affectōnis transfusionez in voluntatē dei·Iuxta exempla p̄ris
clareuallis de ferro ignito·et de gutta aque imissa vino·que q̄dez
gutta p mixturam hmōi quasi colorem suum et saporez pdit et vi=
ni colorem et saporem quodamodo accipit·

Capitulum sedecimum continens consolatōnes sup solitudine
carentiū societate hominū et spāliter sup vita solitaria anachari=
tarꝝ heremitarꝝ et etiam reclusarꝝ·

Sextodecimo post p̄missa accedit alius tristis ad dñaz
ɔsolatricem de materia p̄missi capituli ɔquerens que
ad ɔsolandū eum mox ei adiunxit decem puellas ad
ɔsolandum ydoneas·

I·CONSIDERATIO·

Prima igitur puella ad hominem ratōe solitudinis seu vite so
litarie et mūdane societatis carentia ɔtristatum sic ait·Cariss̄i
me si vis euadere ip̄ius sathane psecutōem·diligas stare in solitu=
dine·et mundana societate carere·Audi johem os aureū·Recede
inquit de via et planta te in loca secreta·vt nec mundus tecū ha
beat locum ɔmunem·nec tu cum mundo·sicut assidua est in mari tē
pestas·sic in isto mundo persecutō sathane

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella sic ait·Vt quid carentiaz societatis q̄reris ma=
xime vulgariū et turbarꝝ que nata est sanctitatem impedire·
Audi origenem·q̄diu inquit quis pmixt9 est turbis et in multitu=
dine fluctuantiū voluptatum·nec vacat soli deo·nec segregatus
est a vulgo·nō potest esse sanctus·Huius rei nimirꝝ reddit Seneca
ratōnem·Quod inquit tibi p̄cipue vitandū existimes·queris turbā
nunq̄ illi tute ɔmitteris inimica multorꝝ ɔuersatō·nemo non ali
quod vitium nobis ingerit·aut cōmodat·aut imprimit·quo maior
est populus cui ɔmiscemur·hoc piculi plus est·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella ad tristem sic loquitur·Nescis o homo et vtinaz
homo q̄ societas hoīnum posset impedire vl' interrumpe con
tinuum mentis pgressum in deū·in quo quidem pgressu p societa
te hominum meretur solitudo comitatum vtiq3 digniorez salubri=
orē atq3 tutiorē·sanctarꝝ videlicet cogitatōnuz·Vnde magn9 ille
archiantistes Ambrosi9 de virgine loquēs glosa Maria inquit ad
ip̄os ingressus angeli inuēta domi i penetralib9 sine comite ne q̄s
intētōnem abrumpet·ne quis obstrepet·Neq3 em̄ comites femīas
desiderabat que bonas comites cogitatōnes habebat·quin etiam
tunc sibi minus sola videbatur cum sola esset·nam q3admoduz so
la·cui tot libri adessent·tot archangeli·tot pphe·Hec ambrosi9·
Quid ergo ɔqueritur solitudinem copiaz habēs ipo rꝝ librorꝝ·

IIII.CONSIDERATIO.

Varta puella danielem inducit ibi.s.tronus ei9 flāme ignis. inducit aūt et glosam ei9. Tron9 inquit vt ait greg9 sunt monachi et heremite et alij qui in loco vno degētes deo militare student. nec p loca discurrunt. quorū quietis cordib9 insidet de9 qui bene flāma ignis dicunt². qr dilectōne dei et pximi inflāmantur. et desiderio celestis patrie. hec glosa illa. p quam quidem patet q solitudo vni9 mansionis opatur quietem cordis et inflāmatōnem dilectōis et q deus tanq throno ei insidet que est talis. Facit ita q3 solitudo hominem esse dei thronū flamigeru3 atq3 p osequens lucentem et clarū. thronum vtiq3 impiale3 in quo de9 ipe rex glorie regit impialiter regnū anime attingens a fine vsq3 ad finē potentiarū fortiter et disponens omnia suauiter. Ipse em mēti tranqlle insidens tanq throno p sua3 psidentiam faciet vires inferiores saltem put status vie patitur supiorib9 obedire. Qua in re pensandum est q non mediocriter in altum pficit p solitudinem mēs humana. Quippe thronū dei sublimiter esse eleuatū non est ambigēdum. Nimirū sublimior est celo et nequaq inferior tronus hmōi. nisi qd absurdum est dicere velit q intellectualis natura etia3 cū p grām pficit² sit inferior corpali. S3 et digne ymaginandū est ornatu virtutū maximo fulgere tronum illum. cuius in opatōne aurum. gemme. margarite et quelibet alia hmōi sunt omnino vilitas reputanda.

V.CONSIDERATIO.

Vinta puella ad tristem sic ait. Vis ampli9 scire quid opetur solitudo. Ecce frater carissime ab illo qui est via veritas et vita. et in quo omne quod factū est vita erat. inter vitas otemplatiuam pfert. ac ita cōmendat q mariam sororem lazari quam dilexit plurimū. ppter vitam ei9 otemplatiuam dixit ptem optimā elegisse. Verū grad9 esse noueris diuersos ipi9 otēplatōnis. purū. s. puriorem atq3 purissimum. Ad quē quidem non pmouet societas mltorū seu hominū multitudo. s3 poti9 hunc opatur ipa solitudo. Audi de hoc Iohem cass3. Solitudo inquit nouit emendatis moribus otemplatōne3 purissimam reserare et intuitu sincerissimo spūalium sacramtorū scientiam reuelare.

VI.CONSIDERATIO.

Exta puella ait tristi. Vis post pmissa scire quid solitudo opetur. Scito q non modicam opatur iocunditatem. Audi Senecam. Iocundū est inquit esse secum cum quis se dignum diutissime quo fruatur effecit. ecce dicit secum .i. non cum alijs. s3 esse solū. hoc quidem est iocundum. s3 qn. cū inquit quis diutissime. id ē lōgo virtutū exercitio et delectabili sapientie studio se dignum quo fruat² effecit. i. se fecit talē vt digne in seipo sic studio sapie pfctō quodamodo habeat fruitōnem. Nimirū huic ocordat sapiens. Intrans inquit in domum. &c.

VII·CONSIDERATIO·

Eptima puella ait tristi· Vis karissime adhuc scire quid opet² solitudo·opatur certe solatiuꝫ· nonne attendis vocabula et ꝙ sol⁹ cum solatō ɔcordat in principio·Sed tu forsan dices·qūo esse poterit solatiū apud solum vel qūo solū esse est iocūdum·cum dudū dctm̄ esse nouerim⁹·nulli⁹ rei possessio iocūda est sine socio· Audi tristis·non caret ille iocūditate sicut nec semꝑ societate qui ɔtentat² solitudīe·qui licet sit sol⁹ ꝑ exclusionē hominū maxime mūdanoꝝ·nō tamen ꝑ exclusionem alioꝝ socioꝝ·Audi illustrem p̄sbiterū Ieronimū loquor·Sapiens inquit nunꝙ sol⁹ esse potest· scilicꝫ simpliciter·habet em̄ secū oīs qui sunt vel fuerunt boni et animū liberū et quocunqꝫ vult ꝓfert et transfert· et qd̄ corꝑe nō potest·cogitatōne ɔplectitur·et si hoīm inopia fuerit loquitur cū deo nunꝙ min⁹ solus erit·hec ille·qui similem celestē societatē cō sequendi cōsiderationem habens et in uasta solitudine horrorem esse supponēs sic dicit·Infinita heremi vastitas te terret·ꝫ tu padi sum mente deambula·quotienscunqꝫ cogitatōe ac mente illuc cō= scenderis·totiens in heremo nō eris·Hec ille illustris·cui⁹ dictis concordat et alius illustris·Senecam loquor· qui supponēs degē tes in solitudine vacare otio nec carere virtutū exercitio·dicit sic· Amplectendū est otiū qd̄ inter deos agit² qd̄ deos facit·sed forte ɔquereris virtutē abscondi nulla virtus latet et latuisse nō ipsius est damnum·hec ille·qd̄ ei⁹ dictū soror mea paulo post maīfestat·

VIII·CONSIDERATIO·

Ctaua puella ait ad tristem· Vis vlterius scire quid solitudo opetur· ecce solitudo p̄sertim reclusorij opatur accessum ad supiora·Audi pastorem dominici gregis gregoriuꝫ loquor·Si car ni qd̄libet abscidimus mox in spū qd̄ delectat inuenimus·Intētio= ne quippe anime si exterior euagatō claudit²·interior accessus api tur·nam quo extra se spargi ꝓpter disciplinaꝫ mens non potest·eo sup se intendere ꝑ ꝓfectū ampli⁹ potest·quia et in altum crescere arbor cogitur·que ꝑ ramos distendi ꝓhibetur·vt cum riuos fōtis obstruimus·fluenta surgere ad supiora ꝓuocam⁹·hec ille·et nō= ne in trenis idem de solitario satis exprimitur·cuꝫ dicit²·Sedebit solitari⁹ et tacebit·quia leuabit se sup se·qd̄ quidē homo si negli= git ɔtemptibilem se reddit·Audi illustrem Senecā·O inquit ꝙ cō tempta res est homo nisi supra humana surrexerit·

NONA·CONSIDERATIO·

Ona puella ad tristem sic ait·Vis deniqꝫ scire quid opetur so litudo·Ecce opatur seu disponit ad volatū columbinū·Audi ps̄·Quis inquit dabit michi pēnas sicut columbe et volabo et re= quiescam·et respondet dicēs·Ecce elongaui fugiens et mansi ī so litudine·quasi dicat·ꝙ fugiēs me elongaui a mūdo et mansi in so litudine Hoc michi dedit pennas sicut columbe·s·voluntatem et

intellectum·pennis virtutū disposito ad volatū columbinū et ad requiescendū in foraminib⁹ petre·id ē ī vulnerib⁹ xp̄i· Petra em̄ erat xp̄c ·Et nōne iste volat⁹ admodū ɔsolatori⁹· certe sic·Naʒ et q̄s in dormiēdo multū ɔsolatur qn̄ somniat se in aere volare·

X·CONSIDERATIO·

Ecima puella sic ait tristi · Vis postremo scire quid operetur solitudo ·Ecce facultatem tribuit inter deos veniendi ac deos fiendi ·Audi Senecā illustrē qui ne solitarij vacare otio et nō clarere virtutū exercitio p̄sumant de otio ɔtēplatōis intendēs sic dicit·Amplectendum est otiū qd̄ inter deos agitur·qd̄ deos facit· ſʒ forte ɔquereris virtuteʒ abscondi·s· in solitudine et sequit᷑ nulla virtus latet et latuisse non ē ip̄i⁹ damnū·hec seneca·quēadmodum et prius recitatur·et ꝙ dicit nulla virtus latet hoc nimirum magis fideliter q̄ gentiliter sic potest intelligi ꝙ·s·si etiaʒ virtus lateret in hoc mundo non tn̄ lateret simpliciter· ſʒ pateret ī celo · patet em̄ regi glorie in celi palatō·Q⁊ vero dicit amplectendū est otiū·qd̄ inter deos agitur·hoc videt᷑ dicere ꝑpter otiū cōtemplatōnis·qua potissime in solitudine dijs appropinq̄tur ·dū solitarius leuat se sup̱·se s·sup̱ humana extendēs se ad immortalia·qd̄ quidem et ille mūdi ph̄⁹·ip̄e arestotiles fieri docet·ad īmortalia aūt inquit·id est ad diuina mortale enim sepat nos a dijs vt dicit ille porphiri⁹· Q⁊ v̄o dicit seneca·ꝙ amplectend̄ est otiū qd̄ etiā deos facit hoc quidem sape videtur illud psalmigr̄phi·ego dixi dij estis et filij excelsi omnes·

XI·CONSIDERATIO·

Ndecima puella sic ait·Audi ex patrū libro de meditatōibus duodecim anacharitaꝝ quid duodecim⁹ ad alios est locutus·Vos inquit patres celestem ɔuersatōeʒ habentes celestē etiā sapientiā possidetis·nihil miꝝ eleuatos vos opib⁹ video et supiora sectantes·quid dicā·virtute em̄ etiā transpositi estis sup̱ terram vos metipsos ex toto alienantes ab ea·quid dicam· Vos terrenos angelos et celestes homines dicens non peccauerim·

Capitulū decimūseptimum continens consolatōnes sup̱ odio et inimicicia·

Ecimoseptimo post premissa sepedictam dominaʒ cōsolatricem adijt tristis alius cui de materia premissi capituli querulanti pro consolatōne mox adiunxit q̄tuor puellas·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella ad tristē sic ait·Tu ɔq̄reris esse te exosum ac īimicicias patientē·Sed tu inde nō turberis·magis aūt gaudeas· meli⁹ em̄ p̱ hoc implebis illud ɔsiliū dn̄i·Diligite inimicos vr̄os· quippe nisi esset qui te haberet odio inimicū nō haberes·quē habere admodum est salubre· Is nanqʒ est tibi exercitio· Is est tibi

excellentioꝝ meritoꝝ occasio· Nõne memoꝛ es verbi dñi dicẽtis Si diligitis eos q̄ vos diligunt quã mercedẽ habebitis· Nõne et ethnici hoc faciũt· benefacite eis qui vos oderũt· Sane si a pluribus culpa tua exigente haberis odio· facilioꝛ culpe fit remissio et leuioꝛ punitio· Si vero nõ exigente culpa· ipius dei maioꝛ erit ad te sanctoꝛũq; affectio et quã tandẽ cõsequeris maioꝛ tibi debetur merces in celo· Nimiꝝ ꝑmissum dei ɔsiliũ nõ oꝛdinatᷣ ad noxã· ſʒ ad coꝛonã· sed ad gloꝛiã sempiternam· ſʒ ad p̄sentem quoq; laudeʒ tuã Ex hijs dilucide patet ꝙ plus ofert homini inimicoꝝ odium q̄ dilectio amicoꝝ· Radix quidẽ est omnis boni· et per cõsequens multiplicis quod quis ex ꝑsecutõibus ɔsequi potest· Cuiꝰ boni qualitas et multiplicitas est supꝛa ꝑ sodales meas euidentius declarata·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella ad tristem sic ait· Exosus es ut cõquereris· vł hoc est ꝓpter carentiã virtutũ· vł ꝓpter zelũ iusticie et fidei· Si ꝓpter carentiã virtutũ et facta iniusta· valet tibi hac de causa· exosum esse vt qꝛ faciliꝰ coꝛrigeris· et ad coꝛrectõeʒ tuã magis conaberis· tum· qꝛ ꝑ hoc humiliaris· et vel ꝓ parte puniris et pena futura minuitur· Poꝛro si ꝓpter zelum iusticie et maxime fidei cõtrariũ sentientibꝰ sis exosus iure poteris dici martir· Cur auteʒ hoc· Profecto ex eo ꝙ ꝓpter fidem aut ꝓpter iusticiã occideris· si verũ est hoc dictũ magni patris· Qui odit fratrẽ suuʒ homicida est· nec tñ odiẽs fratrẽ dici posset homicida· nisi ille q̄ʒ odiret occideretᷣ· et ꝑ consequens exosus multis a multis vł multotiens occideretᷣ· Martirij aũt gloꝛia coꝛam deo et angelis non est pua·

III·CONSIDERATIO·

Tercia puella ad tristem ait· q̄ nichilũ curare debeas ꝙ odiris exemplo senece· de hoc ipm audi senecã· Nunq̄ inquit volui placere populo· nam que ego scio nõ ꝓbat populus· qd̄ ꝓbat populus ego nescio· quis em̄ placere potest cũ non placet virtꝰ malł artibꝰ popularis fauoꝛ loquitᷣ· similem te illis facias optet· alioquin nõ ꝓbabunt nisi angnouerint· Multo aũt magis ad rem ptinet qualis tibi videaris· q̄ qualis alijs· Si te intrante clamoꝛ et plausus obstrepuerint si femĩe pueriq; laudauerint· quid ni· ego tui miserioꝛ cũ scientia que via ad istum fauoꝛem ducit·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella ad tristem ait· Aduerto ꝙ velles multis placere· Sʒ ɔtra hoc· Audi illustrẽ senecã· Non multis inquit placeas· ſʒ qualibet stude· maximũ in eo vitiũ est qui nõ vult melioꝛibus placere· sed pluribꝰ· hec seneca· Igitᷣ multo maius vitium est atq; stulticia paucioꝛibꝰ atq; deterioꝛibus placere velle existentibus· s· in hoc mundo· ex qua quideʒ volũtate natũ est sequi in infinituʒ pluribus atq; melioꝛibꝰ in celo· s· exñtibus vł displicere vł saltem placere minus· Nã et paulus dixit· Si hominibus placereʒ

xpi seruus non essem. Nec obstat q in otrarium dici posset dilect9 deo et hominibus. Nam id quod dicit apostol9. Si hominib9 placerem. hoc in sensu dictū scito quo nonnunq homines sumus non angeli. Iuxta illud sciant gentes quoniā hoies sunt. qd ad illum referendū est intellectum quo dr homo cū in honore esset. non intellexit opatus est iumentis insipientib9. et similis fact9 est illis Quod vero dictū est dilectus deo et hominib9 ad illū est intellectum referēdum. quo scdm mūdi sapientez. hominuz gen9 arte et rōnibus viuit. et quo scdm eos homo est animal rōnale qd quidē rōnale a mortalib9 sepat existēs nobis et dijs cōmune. Quid igit miri si qs dilectus est deo et hominib9 in eo qd habet cū dijs cōe in eo quo etiā scdm doctrinam mundane sapientie extendit se sup humana ad immortalia et diuina. Iā quodamō p differentiā hmōi a mortalib9 sepatus et quodamodo deificat9. cōcordat illud aug de johe euangelista. Hec est sapientia que in cor hois nō ascendit et qūo ascendit in cor johannis. Dici pt q iam homo nō erat s3 angelus esse cepat. magis autē ocordat dictuz damiani qui dicit de eodem. Deificatus deificantem intrauit in deum. Sed et mundi sapiens pmissis in hoc etiā ocordat q dicit. q hoies dij fieri dicūt pter virtutis excellentiam.

Explicit octau9 liber de osolatōne theologie. Incipit liber nonus otinens osolatōnum remedia oportuna otra illa turbatiua q opponuntur delicijs et voluptati.

Capitulum primum continēs consolationes sup carentia voluptatis et deliciax seu vite voluptuose et deliciose.

[D]Ono principaliter quindecim tristib9 ad supradictaz dñam osolatricem accedentib9 primo omnium vnus ex eis eidez de voluptatis et deliciax seu vite voluptuose et delicōse carētia nō sine tristicia ē oquestus. at illa de puellis se ocomitantibus vndecim p ipius consolatōne prouidit.

I. CONSIDERATIO.

[P]Rima itaq3 puella ad eundē tristem sic ait. O homo cur appetis non bona. de quox carentia tristaris. Vis scire q illa non sint bona. Audi queādmod et supi9 soror mea iduxit illustrē Senecā h° pulcre deducentē. Aut ista inqt bona nō sunt q vocant. aut hō felicior deo ē. q em nobis bona videt nō hab3 in vsu de9. nec em libido ad illū. nec epulax lauticia. icredibile aūt ē bona deo deesse. Hoc ipm argumētū ē bona nō esse q deo desunt. Adde q multa q bona videt aialibus q hoi pleniora otingūt. Illa cibo auidi9 vtunt venere nō eque fatigant. virium illis maior ē firmitas. sequit vt multo feliciora sunt hoie. nam sine neqcia sine fraudibus degūt. fruunt voluptatib9 sine vllo pudoris aut penitētie metu.

II·CONSIDERATIO·

Ecũda puella sic ad tristem ait Iam tibi ostendit soror mea nõ esse bonas voluptates·ego tibi nũc ostendã q̄ sint male·Audi d hoc pdictum illustrẽ Senecã loquor· Quis inquit hostis in q̃q̄ tam otumeliosus fuit q̄ in quosdam voluptates sue·quidã se voluptatibus mergunt quib9 in cõsuetudinẽ adductis carere nõ possunt·ob hoc miserimũ est quo eo puenerint vt illis que supuacua fuerũt facta sunt necessaria·seruiunt itaq̃ voluptatibus· non fruunt²·et mala sua qd malorũ vltimũ est·amant·hec ille illustris de voluptatum malicia·quã et nequiciã ex similib9 effectibus vocat illa solennis boetiana osolatrix sic dicens·Quid de corpis voluptatibus loquar quarũ appetentia quidẽ plena ẽ anxietatis·satietas vero penitẽtie·quantos ille morbos q̄ intolerabiles dolores quasi quendam nequicie fructũ solẽt referre corpibus· Quarũ quidem motus quid habeat iocunditatis ignoro· tristes vero esse voluptatum exitus quisquis reminisci libidinum suarũ volet ĩtelligit·hec illa cui9 musa osequẽter idipm fere testatur in hec v̄ba Habet hoc voluptas omnis·stimulis agit fruentes·apiũq̃ par volantũ vbi grata mella fudit· fugit et nimis tenaci ferit icta corda morsu·Quid plura·Profecto muse huic etiã princeps ille pħorũ arestotiles videtur breui sermunculo ocordare·Penitudĩe inquit replentur praui·mox eñ tristantur qd prius delectati sunt·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella tristem p̄missa ex causa otristatum sic alloquit²· voluptuosam seu deliciosam vitam desideras quã bonã vitã seu benẽ viuere appellas·Sz erras plane·nimiũ voluptates ipã vitam corpis impugnant·et bone vite que p̄cipue penes animam attenditur repugnãt·Vis primũ scire·Audi senecam·pt inquit nostra puidentia longiorem progare huic corpusculo moram si voluptates quibus maior pars perit poterim9 regere et cohercere· ex hac autoritate argue ad ppositum per sensum contrarium· Vis autem et reliquum scire·Audi tullianam sententiã id testantem· Om̄es inquit bene viuendi rõnes in virtute sunt collocande· Non igitur in voluptatibus·Audi et magnum patrem Augustinũ·Tale inquit bonum est deus vt nemini eum deserenti bene sit·Sz nunquit deũ deserit hõ voluptuose viuens vtiq̃· eo eñ deũ deserit q° amorem dei·quippe qui manet in caritate in deo manet et deus in eo·Sed teste gg·tanto vnusquisq̃ a supno amore disiungit²·quanto inferius delectatur·s.p voluptatem·deo igitur pximius ad herenti nihil cum voluptate·Audi rursum senecam·In voluptate inquit nihil est magnificum·nihil est qd naturam deo pximam decet·menbrorũ vilium ac turpium ministerio veniens exitus fedat·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait horreres homo voluptates si quid essent pfecte scires. Ecce em̄ spine sunt. Sūt et arma dyaboli. Quippe q̄ spine sint que verbū dei suffocant testat² saluator in euāge°. dum em̄ sunt sic animam sauciant vt verbi dei capacē esse minus sinant. Porro q̄ sint arma dyaboli hoc papalis epl'a nobis insinuat. Otiositas inq̄t et voluptas arma sūt antiq̄ hostis ad miseras animas capiendas. Ecce capiendas inquit qd̄ intellige vl' ad mortem vel ad spūalium bonoꝝ et internorum depcatōnem nō mediocrē. Dicente quantū ad hoc magno patre. Si habet animus vnd̄ oblectetur intrinsecus. sine delicijs manet interius. ꝓpter qd̄ et pater clareuallis. Effusus inquit animus ex̄ se damna interiora non sentit. q2 nec intus est ip̄e. sed in ventre forsitā vel sub ventre. at vo cum in seip̄am animam redierit cognoscet q̄ crudeliter misera semetip̄am euiscerauerit. Hec p̄r ille. Qua in re pensandum q̄ anima vel in mortem ꝓp̄am vel in internoꝝ suoꝝ damnosam euisceratōꝫ et dep̄datōnem suoꝝ spūalium antiqui hostis armis vtitur q̄ p²ius papalis epl'a otiositatem et voluptatem nominauit Sed cur in ea otiositas p̄mittitur voluptati. Hoc pfecto ideo est q2 ip̄a otiositas occasio est voluptatis. Nimirum in homine otioso hostis antiquus dictam voluptatis in perniciem anime pariter et corpis fabricat armaturam.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait homini voluptates appetēti. Si delectari queris cur non in eis rebus q̄ multuꝫ ōtinēt delectatōis et non in eis que pparum. Vis scire in quib⁹ multum. volo inq̄es. Sꝫ queso primus respondeas quid tibi videt². Videtur forsan inquies in lauticia epulaꝝ et ceteris in quib⁹ vulgus delectatur. Sed tu plane falleris tanq̄ is qui offam quereret et panē siccū aq̄ forinsecus pfusum tenuerit inueniret. Audi illustrem senecam. Hec īquit quibus delectatur vulgus tenuem habent ac pfusoriam voluptatem. Itidem dico falleris. quia in rebus credis multum delectari corpi vel anime nociturīs. Auctor em̄ reꝝ ne sapent hoīes nō que sursum sunt. sed que sup terram. tanq̄ si fas est dicere astutissimus nichil delectabile fecit interrenis quin l' esset anime vl' corpi aut vtriqꝫ nocituꝝ. atqꝫ ideo formidandum. cuius horror delectatōi admixtus non sinit ipsam esse multam p̄sertim extensiue et maxime apud catholicos. cum etiam homo nō fidelis prauos dicat repleri penitudine et mox tristari prius delectati sunt. Repleri vero penitudine. et delectari. non stant simul. Demum penitudo vitia respicit virtutibus opposita et si multuꝫ queris delectari visqꝫ scire in quibus magis. Nota gregoriuꝫ hoc egregio suo testimonio declarantem. absit inquit vt tanta sit delectatio in vitijs quanta est in virtutibus.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella ad hoiez voluptates appetentem sic loquit². Eli-ge homo quod vis. aut voluptatib⁹ libere uti. aut a volupta-tibus restringi. Dices forte restringi nolo certe in hoc cparand⁹ es iumento insipienti et similis illi. Nempe si licentia tibi conceditᶻ atqz optunitas libere voluptatibus pfruendi nō est signum in bonum. sed similis eris vitulo mactando et signū habes ppetue mortis e uicino Nōne docz hoc gregorij egregia quedam hominis ad vitulum cpatō sub cuius vituli typo de hoie voluptuoso loqueſ. Vitulus inquit mactand⁹ liber ad debitam mortem currēs effrenatis voluptatibus vtitur. qꝛ et vitili qui mactādi sunt in liberis relinquuntᶻ pascuis. Iustus a delectatōnis transitorie iocunditate restringitᶻ. qꝛ etiā nimirꝝ vitulus ad laboris vsum deputatus sub iugo retinetᶻ. hec ille egregius pater. q̄ mortē exprimit. ad quā in similitudinē vituli comedētis fenū pascuale effrenate voluptuosus damnatur. Sz licet subiungat iust⁹ a delectatōnis transitorie iocunditate restringitᶻ. tñ non exprimit quid inde boni csequatur. Cur hoc. forte qꝛ aliūde satis notū est etiā hijs qui foris sunt illustri seneca de hoc loquēte Si vis inq̄t in ppetua voluptate esse nō voluptatib⁹ adiciendum. sed cupiditatibus detrahendum.

VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella ad hominem voluptatū carentia ctristatum sic ait. Tu negligis manna absconditum diuinarꝝ consolationuz omnis suauitatis habens delectamentū. cuius etiā in hoc mortali corpe posses csequi vel gustū si non p̄eligeres et diligeres carnales voluptates non habentes solidum delectam̄tum sz amaruz finaliter lamētum. ꝓpter qd qꝛ carnales sunt. ideo carnib⁹ cpantur. et qꝛ rudibus placent. Ideo grossis esculētis minus delicatis denotantur. quia vero finaliter amarum sequitur eas lamentum. Ideo per cepas que lacrimas educunt ab oculis designātur et vtētes eis tanq̄ puersi seu puersum habentes appetitum vitupantur. quod per gregoriuz tanq̄ in figura egregie edocetur. Filij inquit israhel māna deserētes cū peponib⁹ et carnib⁹ porros cepasqz q̄sierunt. qꝛ videlicet puerse mentes gr̄e dona despiciunt ꝓ carnalibus voluptatibus laboriosa huius vite inania lacrimis plena cōcupiscunt. Hec gregori⁹.

VIII. CONSIDERATIO.

ctaua puella ad hominē sup voluptatū carentia csolandū sic ait. In ꝓximo est vt discas voluptates esse delectatōes seu cōsolatōes caducas. Sz et hoc ex supi⁹ dictis patet. Nōne aūt caducis delectatōibus bonū ē carere. Est vtiqz. Siquidez hee caducum morbū inducūt anime. et tandē etiā corpi. cadentib⁹ ipis ob casū peccati in ignē inferni. Quid ni caducū morbū inducāt caduce existētes. nēppe cū sancto sanct⁹ eris. et cū pfecto pfect⁹. Quid igiᶻ miri si etiā pari mō. cū infecto infect⁹ eris. et cū caduco caduc⁹.

NONA·CONSIDERATIO·

Ona puella ad sepedictum hominem sic ait·merito null9 tristari quinimmo potius gaudere debet quilibet si desolatoib9 osolatonem sanctam·si vanis verã·si caducis eternã·si pmis summam osolatoez·si minutissimis torrentez voluptatis· si cinere celestem dulcediez·si veneno diuinum balsamũ·si illecebris carismata spũs·si deniq3 tenebris lucẽ excludentib9 careat·Sz quid·Profecto heccine sunt osolatões delectatones et voluptates mũdane Ita est plene·Audi illum clereuallẽsem dulcissimũ·Vndiq3 inquit se ingerit amor mundi cum osolatonibus·immo desolatoib9 suis· obseruat aditus·p fenestras irruit·mentem occupat· sz non eius q̃ dixit rẽnuit osolari anima mea·memor fui dei·et delectatus sum· poccupatum nẽpe secularibus desiderijs animũ delectatõ sancta declinet· misceri non poterũt vera vanis·eterna caducis· spũalia corpalibus·summa pmis·vt piter sapias que sursum sunt et q̃ sup terram·Vnde et benignissim9 ille magister ait·Rogabo patrem et alium paclitum dabit vobis spm̃ veritatis·qui maneat vobiscum ĩ eternum·Audiat qui huic sterquilinio semp inheret·qui carnez fouet·in carne seminat· carnem sapit·nichilõi9 osolatonem superne visitatonis illum torrentẽ voluptatis·illã sape grãm spũs vehemẽtis·qua vt veritas ipa testatur·nec cum ipa quidem verbi carne pcipe vllatenus apostoli meruerunt· Errat omnino siq̃s illã celestẽ dulcedinem huic cineri diuinum illud balsamũ huic veneno·carismata illa spũs misceri posse huiõi illecebris arbitratur·nulla cõuentõ veritati et vanitati·luci et tenebris·spũi et carni·igni et tepiditati·Sed dum illa moratur·inquies sine aliqua osolatone esse non possum·immo vere si moram fecerit·expecta eum·qr veniet et non tardabit·Apostoli decem dies in hac expectatõe sederũt pseuerantes vnanimiter in orone cum mulierib9 et maria matre ihu· cui nos gratie pro nostre exiguitatis modulo prepãtes exinanire per omnia nosmetipsos et a delectatonib9 miseris et caducis osolationibus euacuare studeamus dilectissimi corda nostra· Nec ille pater·

X·CONSIDERATIO·

Ecima puella sic ait ad hominem antedictum·Cur de carẽtia turbaris terrene voluptatis· cuius copiam si haberes diuinarum visitatõnum inopiam incurreres ac a deo tanq̃ tepidus et abhominabilis euomendus esses·Audi patrem clareuallis·Amãt inquit in carne sua terrenas consolaciunculas· siue in verbo·siue in signo· siue in facto·siue in aliquo alio· et si hec interrumpunt aliñ ·non tamen penitus rumpunt· Inde est q̃ raro affectões suas

dirigunt in deum. et eorum cõpunctõ non cõtinua. sed horaria est. Impleri autem visitationibus domini anima que hijs distractionibus subiacet non potest. et quanto magis illis euacuabitur. tanto amplius istis implebitur. si multum. multum. si parum. parum. vel forte si magis probas. nunquam iste illis misceri poterunt. nõ enim spũs et caro. ignis et tepiditas. in vno domicilio cõmorantur presertim cum tepiditas ipi dño soleat vomitum prouocare.

XI. CONSIDERATIO.

Ndecima puella ad antedictum homiem sic ait. Si nõ mouent theologica moueant te vel philosophica ad gaudendũ magis quam dolendum de carentia corpaliũ voluptatũ. Ecce enim quid dicit princeps philosophorum arestotiles vir gentilis qui ĩ articulo mortis cõstitutus cõgregatis circa se alijs mundi sapientibus suis discipulis locutus est in hec verba. qñ homo dominatur voluptatibus suis et cohercet naturam suam horrendo oblectamẽta corpis que immundant ipam. sed inquirit delicias anime in addiscendo scientias dei et intelligit secreta sua. tunc apti sunt oculi anime et deliciantur multum et delectabitur delectatione dissimili delectationibus corpis. quia omnes ille tenebre corpis finiuntur et terminantur in nichilum et destruunt substantiam suam et faciũt ipm descendere ad interitum. hec ille. et quid adhuc egemus testibus ecce ab hijs qui foris sunt cõtra te testimonium phibetur.

Capitulũ secundũ cõtinẽs cõsolatões sup carentia deliciarum sensibilium seu voluptatum secundũ sensus seu potentias sensitiuas.

Ecundo post pmissa dominam cõsolatricem adijt tristis alius de sensibilium deliciarum seu voluptatum carentia pturbatus. cui ipa pro ipsius consolatõne mox duas de suis puellis adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima igitur puella ad hominem illum sic ait. Profecto quanto magis sensus seu sensitiuas potentias dum pegrinamur in corpe delicijs curamus deficere. tanto illa supior naturaque iparum domina cõstituta mens humana famelica magis relinquitur suis ĩternis refectõnibus a deo pmissis destituta. Nempe celestis patrisfamilias dispensator pmptuaria cuius plena. cuius cella vinaria abundat in conuiuium vindemie defecate populo dei exhibendum qui in celis disponit nobis mensam vt edamus et bibamus sup mẽsam eius. etiam hic nequaquam volens dimittere nos ieiunos ne deficiamus in via sic alloquitur dulciter viatores. Venite inquit ad me qui laboratis et onerati estis et ego reficiam vos. Nimirum mente refici si volumus appropinquemus ei necesse est. Ipe nãque deus pascha nostrum. Ab eius aũt interno refectorio vtpote in claustro anime cõstituto. distamus remotius dum non sine multiplcibus peccatorum

oneribus et curarum laboribus extra claustrũ ad curias sensuũ animalium nos cõferimus·curantes illic exquisita deliciarum pabula ipis animalibus sensib⁹ tanq̄ vilissimis animalib⁹ et suillis vilibus ministrare·Quo fit pfecto q̄ cum animalis homo q̄ sunt spũs nõ pcipiat a spũali refectõne nedu3 ieiuna3 relinquim⁹· verũ etiã impie famelicã esse facim⁹ mentẽ internã quã tãq̄ spõsam pulcerrimam osortem similem sibi habere voluit·immo et creauit secũd suam ymaginem ipe de⁹·verum si quod tolerabili⁹ videt᷑ osideremus sensitiuas potẽtias esse pedisseq̄s tanti regis sponse de regno anime· cui pesse dinoscitur iure nature· in reginam celi assumpte· nunquit error excusabitur antedict⁹·Profecto mime· Quid em̃ est hoc·eã q̄ int⁹ est regiam egredi et reginam tantã famelicam relinquere et forisecas corpaliũ organorum officinas colere et inibi pedissequis ignobilib⁹ deliciarum ouiuia p̄pare

II·CONSIDERATIO·

Ecũda puella ad p̄dictum hoie3 triste3 sic ait· Homo simplex Senecam audi venerabilem tanq̄ tibi loquentem atq3 sese q̄si apud te excusantem·Existimas inquit me detrahere tibi mltas voluptates qui fortuitu submoueo·qui speciei dulcissima oblectamẽta censeo deuitãda· immo otra·volo tibi nunq̄ deesse leticiã· hec ille·quasi dicat·hoc te habere volo q̄ non supatur vllo oblectamẽto voluptatis teste filio syrach·non est inquit oblectamentu3 sup cordis gaudium·Tu ergo habeto et me atq3 sororem meam prius locutam hac in parte excusatas·que delectatões non damnamus· sed mutamus vt ibi habeantur et querantur·vbi sanctius et honestius possidentur· Vbi inquies·Certe non apud sensus hominis q̄ proni sunt in malum ab adolescentia sua donec abscedat quod ex pte est et succedat quod pfectum est·apud vtrunq3 hominem illo scilicet in statu in quo nec sensibiles delicie sunt suspecte·Interim aũt vnam cu3 patre clareuallis tibi sic dicimus·Delectatões non pdimus·sed mutamus a corpore ad animam·a sensibus ad conscientiam·hec bernhardus·

Capitulum tercium continẽs consolatõnes sup carentia venereorum seu veneree voluptatis siue sup abstinentia a delicatõibus luxurie·

Ercio post premissa domine consolatrici tristis alius de veneree voluptatis carentia est conquestus ·que mox ei sex de puellis suis pro eius consolatione assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima itaq3 puella tristem sic alloquitur ·videtur q̄ tu hõ qui luxurianti carni satisfacere appetis similis sis viti que in folia vl in lignum luxuriatur·que quaten⁹ vberiore3 pferat fructũ p putatõe3 purgari sol3·te quoq3 necesse ẽ purgari p amputatõem

luxuriose voluptatis. si fructū pferre desideras honoris et honestatis. et nōne fructus honoris et honestatis quibus inter tēpalia nihil est melius. merito plus sape debȝ ꝙ feda voluptas carnis fetens et abhoīabilis corpis et anime corruptō inductiua infamie et destructiua honoris. Dices forte qūo honoris si non sit res nota alijs. sed plane in hoc erras. nonne nota est cordis tui infectio principibus populoꝝ cum deo abrabaȝ congregatis. immo et ipi deo principaliter et suis angelis. Nonne igitur sunt qui facta tua sciunt et intuitiue intelligunt et sentiunt nulla distantia impediēte put supra p sodalem meam est deductum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella. non sine verecundia se loqui afferens. ad predictum ait. Nunquid pphas legisti vl naum solum. et corruēt inquit. vel scdm. lxx. infirmabuntur in corpibus suis pter multitudinem fornicatōnum mulieris speciose et grate. Ratio scdm medicos videtur esse quia oplexio semīs est calida et humida. generatur em̄ ex claro et puro sanguine quo et principalia et ppria pascuntur ac sustentantur menbra. Vnde cū in eius euacuatōne quis modum transgreditur non supest sanguis quo pascant[r] Ideoqȝ virtus hominis debilitatur. corpus desiccatur. et defect9 sequitur. Addit quoqȝ galienus. Non inquit pcedit a mēbris solus humor sed etiā spūs vitalis p arterias exit cum semine Ideoqȝ nō est mirꝝ si veneree voluptati deditus debilitatur qr duȝ corpus euacuatur vitalis quoqȝ virt9 minuitur. Vnde etiā mlti mortui sunt ob hoc. etiam scdm Galieñ diuti9 eunuchi viuunt.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hoīeȝ de carentia venereoꝝ turbatuȝ sic ait. Cur hac occasione turbaris. q̄ quidem carentia. humani integeneris oseruat dignitatem. Nunꝙ audisti principem phoꝝ dixisse ꝙ delectationes secundum tactum faciunt hominem brutalem seu bestialem. Quo pacto forsan inquies. Profecto secundum illū venerabilem aquinensem. bestie rōne carēt. vñ scdm hoc homo in coitu bestialis effici[t] ꝙ delectatōnē coit9 et feruorem ocupiscentie rōne moderari nō potest. Rursum scdm eundē nūc in via ī statu nature lapse tales delectatōes que habētur cum vehemētia passionis et animi inquietudine. eo ꝙ nō otinue regulantur scdm rationem etiam humanā. ꝫ excedunt regulam rōnis et suo excessu ipam rōnem absorbent. Ideo faciunt hominem brutalem. Nonne igitur sane mentis homini ne tali effectu miserabili ab humani generis dignitate turpiter degenerȝ ō cause ipi9 effectu. id est venereoꝝ carentia merito est gaudendū potius ꝙ dolendum.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella p̄dicte tercie tanꝙ ppinque sue ocordās sic ad

tristem loquitur · cur de eius rei carentia tristaris ꝙ si eo non ca=
reres tam quo ad spm̄ naturalem humanum · ꝙ quo ad spm̄ diuinū
notabiliter impeditus esses · Vis scire ꝺ impedimͭo spūs humani ·
vł quantū ad actum intelligendi · Audi illustriuꝫ testimonia · Non
ne em̄ princeps phoꝝ aristotiles illustris fuit · Nōne et magnus
pater augu⁹ est illustris · et quid dicunt isti · Ecce dicit aristotiles
ꝙ in delectatōe venereoꝝ null⁹ potest aliquid ītelligere · magn⁹
aūt pater et ꝺ delectatōe venerea loquēs dicit · ꝙ ipō momͭo tpis
quo ad eius ꝑuenit² extremum pene omnis acies · et quasi vigilia
cogitatōnis obruitur · Vis rursum scire de impedimͭo quod homo
patitur quātum ad spm̄ diuinum · Ecce delectatō venerea adeo na=
ta est impedire presentiā spūssancti ꝙ dicit illustris vir Ieronimus
ꝙ illo tēpe quo ꝺiugales actus geruntur presentia spūssancti non
dabitur · etiam si ꝓpheta esse videatur qui officio generatōnis ob
sequitur ·

V · CONSIDERATIO ·

Vinta puella ad prefatum tristem sic ait · Cur de carentia eius rei molestaris · et non potius rem illam molestaris · quā et mū di sapientes ꝑcipui detestant² · Audi illum arestotilē in signem in mortis articulo voce veridica de carnis illecebris et actib⁹ turpi bus · et de illis qui talib⁹ vocant ꝓtestanteꝫ · sicqꝫ inquientē · Qui inquit multū vtitur voluptate venerea inueterat corpus suum · et sustantiam suā macilentat · et sapiens qui despexit et odiuit omnes hmōi supple delectatōnes que sunt despecte et viles exultare de= buit in tpe quo aīma sua appropinquauit creatori suo · quia nō ti= met appropinquare se ipi · nec inuenit ꝺtradictorē nec repulsorē · sicut anime que secute sunt vanitates · sequit² · circa fineꝫ beata est anima que nō est infecta prauis opibus huius mundi et intellexit creatorem suum ipsa est que reuertitur in locum suum in delicijs magnis · non cum delectationibus corpis que sunt despecte · et ve anime peccatrici que non habet virtuteꝫ nec posse redeundi ad lo cum suum · nec potest ascendere in patriam suam · qꝛ turpia opa de lectatōis corpis īpediūt ascensum ei⁹ sursum · Hec ille vir gētilis Sꝫ et tulius ille refert ꝙ archita tarentinus cū eius sermoni plato atheniēsis ei⁹ adiutor intereſſꝫ nullā capitaliorē pestē ꝙ volupta tem corpis dicebat hominib⁹ a natura datā · cunqꝫ nil ꝑstabilius mēte de⁹ dediſſꝫ huic diuino muneri nichil tā inimicū esse ꝙ volu ptatē · nemini cēsebat fore dubium quin ꝙdiu voluptate gauderꝫ nichil agitare mente nichil cogitatōne · nihil ratōne ꝺsequi posset Hec ille · fertur quoqꝫ ꝑdictus archita dixisse · nulla pestis capita= lior ꝙ voluptas corpis cuius auide libidines temere et effrenate ad patiendum incitantur · hinc patrie ꝓditōnes · hinc reꝝ publica rum euersiones · nullū deniqꝫ scel⁹ nullum facin⁹ est ad quod su= scipiendum non libido voluptatis impellat ·

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella ad p̄fatum sic ait. Nescis q̄m dictum est hominibus templum dn̄i sanctum est quod estis vos. Sz quod peccatum maius esse posset q̄ quo polluitur templū dei sanctū vł i baptismo sanctificatum. quod quidē fit p actum venereuz Hoc em̄ actu vno existente duplex simul polluitur. templum. in viro. s. et in muli=ere. immo cum templi dei appellatōne non solum mens cui conuenit principaliter. sed et corp9 continetur. sequitur vno fornicatōnis actu cui ↄsensus adest psone vtriusqz simul quatuor tēpla pro phanari pollui et confundi. Cuius peccati magnitudinē ↄsiderās ysidorus. Inter cetera inquit. vij. vitia fornicatō maximuz scel9 ē. quia p carnis immundiciam templū dei violat templum. s. inferi9 et supius. que alterutrum sibi suam ↄmunicant feditatem. que ab vno in alterum deriuatur.

Capitulum quartum continēs consolatōnes sup abstientia ab osculis et amplexibus et a voluptuosa seu libidinosa personarꝝ dilectarum ↄtrectatione.

Varto post p̄missa quidem ꝓpter abstinentiā ab osculis et amplexibus et voluptuosa psonarꝝ dilectaruz ↄtrectatone cōtristat9 dominam consolatricem adijt sperās apud eam ↄsolatōnem inuenire. At illa eidez mox de puellis suis duas adiunxit impans vt ipsum ↄsolēt².

I. CONSIDERATIO.

Rima itaqz puella ipm tristē alloquit² p hunc modū. Cū inq̄t tangentia sint quorꝝ vltima sunt simł. et cū dicti tact9 mediū faciant inter hoiez et deū. sequit² quidē ad tales tact9 q̄ necesse ē carere tactu quodā diuino multo suauiori. de q° loq̄t² regularis ille de arra anime. Queso inquit quid est illud dulce qd in eius re=cordatōne alī me tangere solet. et quasi quibusdā amplexib9 amoris intus teneo. ꝛc̄. Sz dicti medij sublatō via est ad cōiunctōnem extremorꝝ. sublato em̄ medio ꝓculdubio ↄiunguntur extrema. q̄p pe hoc minime fallit respectu illius extremi cuius hec sunt verba. Delicie mee esse cum filijs hominum. sequitur ergo tactus ille se=cundus internus qui tam dulcis ꝓpter q3 cum sit vehementius ad delectatōnem mouens q̄ tactus alter. Interroga expertum et sen=tiet quod dico. nulla erit ratio quare de predicti imūdi tactus ca=rentia quis turbetur. Est aūt et de osculis spālis ratio. q̄s em̄ ł me diocriter mūdus. os quod cerneret inquinatuz cupet osculari. habet autez et sponsus anime oscula que prebeat. Osculetur me inq̄t sponsa osculo oris sui. Vtiqz os mundissimū esse constat. ecōtra li=bidinosum osculum os immundum reddit deosculantis pariter et deosculati. An non libido sordida est atqz commaculat. Nonne etiam olet. igitur illa osculum excludit oris mundissimi odore suauissimo redolentis. spirat siquidem os diuinum odorem balsami.

Nam et illa que pcessisse sese ex ore altissimi gloriatur·sicut inquit cynamomum et balsamum aromantizās odorez dedi·et quasi mirra electa dedi suauitatem odoris·Igitur ne mundissimi oris altissimi tam suauiter redolentis desiderabili osculo quis priuet᷑·expedit et necesse est vt illo osculo careat quod ex libidine puenit vel quod ad libidinē terminatur·

II·CONSIDERATIO·

Secunda puella animauertens multos esse quos p̄missuz genꝰ tristicie oturbat ad oēs simul sermonez dirigens ita ait·Qui qꝫ filij hominum cur videntes filias hominum ꝙ sint pulcre· mox eaꝝ delectari queritis in amplexu·aut alio quouis tactu·O stulti nolite hoc appetere·non expedit quidem·Quis eñ tam insanus q̄ si ydolū aliqd̄ pspiceret pulcꝝ facie·ſꝫ p oēe corpꝰ alibi a spiritu et spinosum·eius nihilōꝰ rueret in amplexum· Quid vero de filiabus hominum estimatis·pulcras attenditis·Sed queso vbi pulcritudo poterit hec discerni·Num alibi ꝙ̄ in facie·forte nec in facie·nam spina in oculo deformat faciem· Ille vero quas pulcras dicitis tanꝙ̄ stulti secundum faciem iudicantes id est supficiez attendentes·que pinde non sunt spine in oculis vestris· non modo in suis oculis habent spinas·ſꝫ tota ī facie atqꝫ p oēe corpꝰ veraciter sunt spinose·Audite queso canticum sponsi sponsam suā vnicam filiabus hominum tanꝙ̄ eis psus dissimilem opantis·Sicut inquit lilium inter spinas sic amica mea inter filias·Quod verbuz sane sub hoc accipite intellectu·Videlicꝫ non ꝙ q̄libet vna spina·sed ꝙ instar ericij vnaqueqꝫ totaliter sit spīosa ·aculeis plena·Ita quidez vt omni ex pte qua tangitur illic pungens spina seu aculeus non modo inueniatur·verum potius ipsius tangentis aīe sauciande infigetur· Si tangis manum spinam infiget· Si os ore tetigeris vtrūqꝫ labium spinaꝝ barba affliget et breuiter non ē ps in corpe que attacta medullis cordis attingentis spinaꝝ aculeos non imprimat·Quapropter eo sane tempe quo nondum fuerit tempus amplexandi·sed longe fieri ab amplexibus quo nec tempꝰ est tangendi·quemadmodum felicis meriti marie dixit saluator·noli me tangere·nondum enim ascendi ad patrem meum·huiōi inꝙ̄ tēpe dicat et quilibet vir sapiens·filie babilonis misere· noli me tāgere·Suo nanqꝫ libidinose oplexu·q̄ꝫ contingit·q̄ꝫ deosculatur · q̄ꝫ ve manibus contrectat ac a quo contrectatur·spinis impressis vulnerat·cruentumqꝫ relinquit in suo sanguine vel dicam potius in sanguinibus peccatorum miserabiliter volutandum· Que nam forte quis inquiet sunt iste spine·Profecto horride spine sunt carnalia desideria·desidiosam animam vulnerātia·a qualibus spinis cauere nos ammonet princeps ipse apostolorum· Obsecro inquit vos abstinere a carnalibus desiderijs q̄ militant aduersus animā·

Verum si quempiam desideria ista tanq̄ spine non satis videantur affligere. p spinas poterit accipe diros aculeos pungentis consci entie. carnis delectatōes auide concupitas sui remorsus contra: rietate non modo vincentis. verum etiam quantotius atq3 acutius vindicantis. Voluptas enim quo auidius hausta est citius in con: trarium recidit. vt ait ille illustris seneca. Gaudere igitur magis oportuit q̄ dolere de abstinentia omnis voluptuosi cōtactus qui post fedam delectatōnem breui durantem. cor reddit saucium suis aculeis pungitiuis qui infixi pfundius e corde educi nequeunt. priusq̄ homo proprij oris confessione confusionem notabilem pa tiatur.

Capitulum quītum continēs consolationes sup carentia volu ptuose contrectatōnis spāliter manuum psone dilecte.

Vinto post premissa accessit ad venerabilem dominaʒ cōsolatricem etiam alius quidam tristis conquerēdo q̄ non posset manus persone sibi dilecte contractare cui illa de suis puellis mox duas pro ipso consolan: do assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima itaq3 puella p̄dictum fatuum sic est aggressa. Ecce inq̄t quid ex cythera simphonici illi9 cytharede diuinis auribus insonuerit. Tenuisti inquit manum dexteram meam. et in volūtate tua deduxisti me. et cum gloria suscepisti me. Hanc manum quam tenere dignatur de9 qualē esse putatis vos carnis amatores. Pro fecto amator lylioꝝ deus suis diuinis manib9 has manus digna tur tenere. hijs q3 manibus post se sponsaʒ trahere in gloria collo candam. que quidem man9 lilia quedā sunt vtpote quib9 inest cā: dor delectabilis lilioꝝ. nō certe man9 sanguinolētas spurcissimo sanguine plenas. Forte dices que nā sunt iste. Reuera huiuscemo: di sunt manus voluptuose immo libidinose otrectate. Nimiꝝ ī il: lis sanguis verus in venis decurrēs otrectatōe aduocatur ac ibi etiā multiplicatur. Nam siquidem singulis menbris dū patiunt p̄ sidio vult esse p sanguinis missiōneʒ. q3 etsi modica pellicula mor: talium occultet ab oculis. iste tñ sanguis abbominabile libidinis instrumītuʒ pspicue cernitur. oculoꝝ intuitū diuinoꝝ. quippe vi: rum sanguinum et dolosum abbōiabitur dn̄s. nec abbominaretur nisi ognitū. Hautdubiū igitur quin et man9 huiōi dolosis plenas sanguinib9 ognoscat et abbomietur. In quaꝝ siquidē phisionōia celestis phisiologus certissime deprehendit virum sanguinum et dolosum sibi abbominnbilem et exosum. Sunt autem manus iste rursum plene sanguibus. id est peccatis de quibus psalmigrab9.

Libera me inquit de sanguinibus. Nam et vulgares nonnunquam aliquos appellant sanguinolentos peccatores. Quid igitur miri si et manus ille peccatrices dicantur esse penitus sanguinolente que si pro cuiusuis rei impetratione subleuentur ad deum. quid aliud putas eas nisi diuinorum oculorum auersionem posse melius impetrare. Nempe vt ait cecus ille olim illuminatus. peccatores deus non audit. scilicet quantum est ex eorum meritis. hoc itaque lucrum habet persona queuis de manuum suarum voluptuosa otrectatione quod nec digne sunt ad celum subleuari pro gratie impetratione. econtra autem is qui caret voluptuosa manuum suarum otrectatione. eo magis gaudeat quo ex hoc audet manus suas ad deum sursum eleuare sub spe gratie recipiende.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella premcmoratum fatuum sic est allocuta. Nescis quod manuum libidinosa otrectatio est quasi cere mollificatio ad ipsius qui mollificat impressionem ymaginis. exclusa perfecta ymagine trinitatis. Cuius cere inquies. Profecto illius de qua diuinus ille simphonides testatur dicens. factum est cor meum tanquam cera liquescens. Quomodo inquies ad huius cere mollificationem manuum cotrectatio se extenderet. manus nanque forinsecus sunt et cor est intra nec modico etiam cor et manus distare videntur interuallo. Sed huius facile est osequi solutionem questionis. Siquidem vene cordis ad manus vsque ptendunt. qua ex re otingit ex contactu earum in manibus calefacto sanguine et illo ex compressione manus ad cor recurrente vel vicinum sanguinem et ille alium immutante et sic successiue calefactione ad cordis sanguinem ptingente. resultat quantotius in ipso corde mollificationis effectus. quemadmodum qui trahere ponunt sanguinem. dicunt brachium calefacere. dum solas manus ad ignem porrigunt immediate. vti et qui trahit cordam distantem a se pulsat campanam. Sed et vere dici posset cor quod liquefit vti cera ab ipsis contrectatis manibus non distare. Cor siquidem hoc est anima vel animus. non enim est cor carneum. sed anima carnis. Porro de anima carnis dicit ille psalmigraphus. Anima mea in manibus meis semper. et si quadam hoc ratione sit dictum de quibuslibet manibus. specialius tamen id dici potest de manibus illis quas otrectatio plenas reddit sanguinibus. Nam vt noster tradit leuiticus anima carnis in sanguine est. Qui ergo non vult effeminatus deliquere qui corde solido et non ad modum cere liquescente diuinam in se ppulcram ymaginem optet oseruare. qui turpissime ac spurcissime cuiusuis sigillationis aut ymaginis impressioni omnem resistendi virtutem velit non amittere. Is necesse est abstinere studeat a manuum tam actiua quam passiua contrectatione. Sed dices forte. absit quod omnis manuum otactus ad venereosam resolutionem animi terminetur.

Absit ne omnis otactꝰ hmōi sit libidis incētiuꝰ. recte q̄dem dicis. Sed tactus qui eiusmodi est. qui animum viri non resoluit. qui ef feminatum non facit. qui incendium libidinis minime operatur q̄ castꝰ vel pudicus est. Profecto tactus huiōi carentia quenq̄ mini me contristabit. sed a tali quilibet facillime honestatis ob gratiaꝫ abstinebit. quod satis supponit in ethicis suis mundi sapiens. Signum inquit oportet facere habituuꝫ sup uenientem voluptatem vel tristiciam. qui quidem em̄ recedit a corpalibꝰ voluptatibꝰ. et hoc ipō gaudet tempatus. qui aūt tristatur intempatus.

Capitulū sextū otinēs ōsolatōes spēaliter virginū super voluptuosarum carentia delectatōnum.

Sexto post premissa ad dominam cōsolatricem accessit etiam virgo quedā tristis ex carentia voluptuose delectatōis cui mox dn̄a gr̄a ōsolatōis ipendende duas deputauit de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Prima igitur puella ad virginem illā tanq̄ ad vnā de quinqꝫ fatuis subuersa lampade sua et extincta. oleū leticie nō habē tē sic ait. Nonne tibi note sunt prudētes virgines que veniēte spō so intrauerūt cū eo ad nuptias. Quod si nosti miꝝ est valde q̄ nō omni conamie studes eaꝝ collegio aggregari. Nimiꝝ de his nō gratis seu frustra cantat ecclesia voce dulcisona. Ihesu corona vir ginum. qui pascis inter lilia septꝰ choreis virginū. spōsus decorꝰ gloria. sponsisqꝫ reddēs p̄mia. Quocūqꝫ pgis virgines sequuntur. atqꝫ laudibꝰ post te canentes cursitāt. himnosqꝫ dulces psonant. Dices forte quibꝰ himnis vł laudibꝰ. Profecto ad p̄sens submis so intellectu p nostrum citharedam dauid aplam dictuꝫ neueris Laudate eū in tympano. et rursum. Laudate eū in cordis que. s. p̄ dictis ouenıunt choreis. Sꝫ quid p tympanum quid ve p cordas. Ecce hoc glosa apit. Nam cū dr̄ in tympano glosa exponit. id est i carne que ē sine omni corruptōne. et cum dr̄ i cordis. glosa expoit. id est in carne iam a corruptiōne libera. Virginalis igitᵘ incorru ptio carnalis voluptatis exclusiua vicem habet apud deum tym panoꝝ. Vicem quoqꝫ et cordaꝝ. id est omnium musicoꝝ instrum̄ torum cordas habentium. et sic iuxta scripture morem expressione paucorum determinatoꝝ indeterminatam multitudinem capien do dicta virginalis incorruptō equiualet seu potiꝰ preualet vni uersis generibus musicoꝝ ad laudem dei sonantium. Virgo itaqꝫ carnaliter incorrupta q̄si lubrica carne a pelle rasa celestis tym panistria est atqꝫ ab omni noxio humore desiccata quasi siccarum

cordarꝝ musico vsu valde solacosa est. Quid ergo cogitas eligen=dum. Nōne magis est eligendum carnis momentanea voluptate hoc in tempe carere et regi glorie cunctisq; celi ciuibus musicorꝝ scdm equiualētiam instrumtorꝝ solaciū exhibere taȝ gratum et acceptabile. ꝙ neglecto hmōi celesti solacio p̄dicta in presenti feda vti voluptate. et quasi fetore in illa seu turpitudine cōsistente ipsi regi glorie. cūctisq; celicolis abhominabilem esse. constat certe ꝙ scdm nequaꝙ. sed primum est gaudenter eligendum.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella ad p̄dictam fatuam virginem taliter ē locuta O stulta et insipiens cū salua virginitate ꝓ minoribus voluptatibus relictis ꝓpter deum habere valeas multo maiores. cur ex hoc tristaris ꝙ nō habes ipās minores. s. carnales Vis scire ꝙ habere valeas maiores. Ecce carnales delicie sunt de rerꝝ numero. ꝓpter quarꝝ relictōnē ꝓpter deum factam ab ipō deo centuplū est ꝓmissum. quippe nulla ratō est quare relinquēs domū aut agros. aut vxorem ꝛc̄. hmōi centuplum accipiet in hac vita. et non idem sit de carnalibus delicijs sentiendū. Sȝ q̄d. certe relinquēs ꝓpter xp̄m domū aut agruȝ aut vxorē ꝛc̄ huiuscemodi centuplū accipiet in hac vita. i. centuplam ꝯsolatōnem respectu eius quā in re relicta habuisset si eam minime reliquisset ꝓut dilucide ꝑ neptē meaȝ supius declaratur. ꝯsequens igitur est ꝙ virgo relinquēs propter xp̄m carnales delicias quas corrupta habere posset centuplā cōsolatōeȝ accipiet in presenti et siqua virginum fatuarꝝ hoc non experitur huius rei hanc veraciter reor esse causaȝ. quia non relique=rit carnales delicias siue voluptates pure et simpliciter ꝓpter deum. qualem fineȝ et modū terrena relinquendi determiat ipe xp̄s. Seruato itaq; modo et fine debito terrena relinquendi. ꝙ ꝓ relictis carnalibus delicijs virgo prudens deliciarꝝ centuplum. id ē multo maiores delicias ꝯsequatur satis videtur innui cum de virgine gloriosa in hoc cantico ecclesie. Speciosa facta es et suauis signanter subiūgitur. In delicijs virginitatis. quasi inter delicias ille sint p̄cipue atq; suauissime. Quapropter et ille dulcis xp̄i clareuallis. Quid ni inquit delicias dixerim virginitatis decus cū munere fecunditatis quo quidem munere prudētes virgines vl' spūaliter et magis idcirco delectabiliter ꝯsequēdo nō priuantur. quippe relinquentibꝰ eis ꝓpter xp̄m omnē veneream voluptatē. ac perconsequēs carnalem fecundationem que solacōsam terminatur ad ꝓlem cum ꝓ utroq; relicto centuplum scdm diuinam sponsionem debeatur. contingit eas ꝓ carnalibus filijs. spūalium filiorꝝ multiplicatione in centuplum fecundari. Iuxta dictum illud ꝓphicum ꝑiter et apostolicū. multi filij d̄serte mag ꝙ eiꝰ q̄ habȝ virꝝ. et hij qdeȝ spūales filij tāto sunt iocūdiores magq; d̄siderabiles quāto

minorem eis q̄ carnalibus curam educatōis necesse est īpendere. victu namq3 non indigent nec vestitum requirūt et hoc quidē ad modum corpm future claritatis. nec mirꝝ. Nempe et ipsorum est q̄ pulcra casta generatō cū claritate. vnde ornatu ꝓprie sibiq3 essentialis claritatis sunt contenti. Sed et nihilōi⁹ filij tales cum sint actus intra manentes vł ipis quib⁹ eliciuntur habitibus sunt vestiti vel saltem caritate informante adornati.

Capitulum septimum continēs consolationes sup carentia cōuiuiorꝝ et multipliciū epularꝝ siue deliciarꝝ in multiplicib⁹ cibarijs et poculis delicatis ↄsistentium.

Eptimo post premissa ad sepedictam dominam ↄsolatricem accessit et alius tristis petēs sup carentia cō uiuiorꝝ et epularꝝ seu deliciarꝝ hmōi ↄsolari. cui illa pro consolatione sua de puellis suis quatuor mox adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ait ad hominem p̄missa desiderantem. Nonne tibi melius foret nunc carere breuis duratōis ↄuiuio quaten⁹ iugis conuiuij capacior esses q̄ breue eligere et iuge negligere. fateor inque primum melius. Sed ne dubites mundana conuiuia breuis esse durationis. non semp certe sedet ad mensam animalis homo in conuiuijs quibus vacans exponit se piculis. Repitur nimirum in sanctorꝝ legēdis q̄ piclitari solet castitas indelicijs. Secundūq3 jeronimū. inter epulas et delicias non est credendū pudiciciā posse seruari. Cur g° breui durātes delicias dilig̃ et nō poti⁹ ipsis nūc carere eligis vt sis capacior iugis ↄuiuij qd̄ dictis opponit² piculis. Quod ē illud inq̄s. Profecto salomon ī ꝓuerbijs illud manifestat dicens. Secura mens quasi iuge ↄuiuium. Huic reuera conuiuio vt de altioribus taceam non desunt quantum ad cibum natatilia et volatilia grata decoctōne pata. Que nam inq̄s es sunt illa. Sunt certe volucres celi et pisces maris qui pambulant semitas maris. Ex hijs namq3 fiunt epule secura mente degustande. Nimiru3 volucres celi sunt sancti in celo qui assumpserunt pennas vt aquile volabunt et non deficiēt. Porro pisces maris. s. huius maris magni et spaciosi manib⁹. sunt sancti in terra adhuc in pelago huius mundi ↄstituti qui tamen pambulant semitas maris. s. ad portum salutis breuiori atq3 strictiori via tendentes qui iuxta dictum pictagoricum per viam cōmunem non ambulant ne multorum sequantur errores. Vis autem scire quomodo vel quando ex hijs epule ad gustum secure mentis reficiendum decoquantur. Ecce hoc contingit quando assumuntur ī contemplatōe

tanq̄ grata materia et delectabilis intellectualis decoctionis et effectualis masticatōnis oferente ad hoc p̄limum igne caritatis. Nimirū dū caritati hominū secure m̄tis atq₃ pure sanctorū vita in terris vel in celis existentiū qui dum viuerent tam cōuiuia q̄ alia mūdi delectabilia otempserunt ōsideranda obicitur. tunc quasi ex oblato seu p̄sentato eis ferculo ipsorū mens nō mediocriter. recreatur. Porro quantū ad potum non est opatio cuiusuis mūdani conuiuij adiuge ouiuium añ dictum. Nam si mundanū ouiuium potu cuiusq̄ optimi vini forte abundat huius oditio teste scriptura talis est. q̄ blāde ingredit᷑. s₃ in nouissimo mordet vt coluber. O q̄ appetibile ouiuiū cuius pot⁹ est vt coluber formidand⁹. Huius potus non scriptura tantum. s₃ et experiētia credentiā nobis fecit Non sic de dicto iugi cōuiuio cuius conuiue vino sp̄ualis leticie qd deum et homines letificat inebriant᷑. cuiusq₃ cōuiue etiam illo ouiuio adhuc in terris pticipant. de quo in celis pfruendo dictum illud ppheticū potest intelligi. Faciet dn̄s omnib⁹ populis ouiuiū vindemie defecate. id ē de vino pure leticie sine omnis tristicie admixtione. quale vinum habere mundano conuiuio est impossibile.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad p̄dictū hominem sic ait. Tu si deliciosis cōuiuijs puta ōsistentibus in cibo et potu delicatis intent⁹ fueris animam tuam vt supra patuit famelicā facis. Nempe defraudas eam a desiderio suo. gustato quidem sp̄ū desipit omnis caro. Igitur scd̄m logicos a destructōne ōsequentis. Si tibi non desipit omnis caro quin delicias diligas carnis animam tuā gustare sp̄m seu fructibus sp̄ūs pasci non pmittis. Porro si que carnis sunt .s. exteriora ouiuia et epulas spernis nec in cibo potuue delicias q̄ris. Profecto reficietur anima tua īternis delicijs. fructib⁹ sp̄ūs primis et purissimis necnon et aromaticis. S₃ qui nam sunt iquies isti fructus primi et purissimi atq₃ aromatici. Certe fructus sp̄ūs sunt virtutes. Nam apostolus paulus sic accipit fructus sp̄ūs vbi dicit fruct⁹ sp̄ūs. caritas. gaudiū. pax. patientia. ꝛc̄. Vis aūt scire q̄ hij fructus primi sint ac purissimi sume argumentū ex conditōe arboris. nam qualis arbor talis fructus. Si enim arbor bona fructus bonos facit. consequens est vt arbor optima fructus faciat optimos. nobilissima nobilissimos. purissima purissimos. dulcissima dulcissimos. S₃ q̄d sp̄ū cui⁹ tanq̄ arboris sunt dicti fruct⁹ melius. nobilius. purius. vel dulcius esse posset. Audi scripturam exclamantē. O q̄ bonus et suauis ē domine spiritus tu⁹. Vis rursum scire q̄ virtutes sint fructus aromatici seu odoris optimi considera q̄ de virtutum odoribus multa reperiuntur in scripturis. Vnde et de virgine gloriosa ratione virtutum quibus erat vestita cantamus. Cui⁹ q̄dem inestimabilis odor erat nimis in vestimentis ei⁹.

Sunt ergo virtutes fructus odoriferi adeo delectabiles ꝙ dicit ob hoc magnus ille archiantistes Ambrosius. virtutes fructus sunt inquantū mentē sincera delectatōne reficiūt. Hinc aūt est ꝓfecto ꝙ ipe virtutes ad cōuiuium anime oferunt. Audi pastorez dominici gregis. gregorium loquor egregiū de filijs Iob loquētem. Filij inquit ꝑ domos ouiuium faciunt dum virtutes singule iuxta modum ꝓpm mentem pascunt. Si ergo exteriora conuiuia et delicias declinabis reficietur interior anime gust9. immo siml' et vis9. Vñ ꝓ vtroqȝ interiori sensu dicit ps̄. Gustate et videte quoniam suauis est dñs. Sed nec isti sensus tantū. sed cū visu etiā auditus dñte ps̄. Audi filia et vide. et iterum audiam quid loquat' in me dominus deus. Pariqȝ modo est sentiendum et de alijs interiorib9 sensibus. Sed quid. Nunquit non melius est animam cū hijs omnib9 delectabiliter refici atqȝ spūalibus delicijs delectari ꝙ̄ ipsa cum hijs suis sensibus famelica remanente paupem illū carnalem gustum pump refici solis s. delicijs exterioribus et caducis et hoc ꝑ sepe in interitum carnis.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad hominem p̄dictum ouiuia epl'aꝝ et delicia hmōi desiderantez sic ait. Cur ista desideras de quoꝝ carentia potius gaudere deberes ꝙ̄ tristari. Eo nimiꝝ ꝙ frequens eoꝝ vsus terribile dei ꝓuocat iudicium ad infligendum ꝑpetuos cruciatus. Seml' quidem in primo pente expulsus es de paradiso voluptatis et si fas ē dicere malis dei gratibus iteꝝ vis vl' alteruꝫ paradisum voluptatis introire. et nonne hoc est eo ampli9 formidandum quo et dignius. p̄sertim in nō miserto paupis puniendūꝫ quemadmodum et reperimus punitum. Vide hystoriam de diuite et lazaro. Audi quoqȝ et circa patrem clareuallis clarissimis verbis periculum in hac materia declarantem. Ego inquit diuitem de quo saluator facit mentōnem in euangelio in nullo audio accusari nisi ꝙ induebatur purpura et bysso et epulabat' quottidie splendide. Si credulitatis eum arguimus ꝙ substantiam mūdi habens et videns fratrez suū egere clauserit viscera sua ab eo. quid dicturi estis qui tot videtis lazaros esurientes et nudos et plus de iumentis vestris ꝙ̄ de eoꝝ miserijs cogitatis. Sȝ ad tremēduꝫ iudiciū veniamus abrahe. Memento fili ꝙ recepis bona in vita tua et lazarus similiter mala. Verum vtrūqȝ est. negari non potest fer sententiam quia paucis exp̄ssa est summa negocij. Iste bona et ille mala excepit. Nunc autem hic ↄsolatur tu aūt cruciaris. Expgiscimini et flete. terribilis in iudicijs deus super filios hominū heccine est cruciatuū causa tota ꝙ in seculo bona receperat. Ita plane. Neqȝ enim nos ad hoc de padiso voluptatis diuina animaduersio eiecisse videtur vt alteruꝫ sibi hoc paradisum adinuentō humana pararet. Hec pater ille.

uarta puella ad hominem in hoc mūdo delicias p̄sertim ven: tris appetentē sic ait. Nōne te esse ꝓfiteris de milicia xp̄iana Profiteor inquies. quippe militia est vita hominis sup terram. cur ergo aquirendis te ō delicijs verecūdia non restringit. Nimirū bo nus miles minime reputa² qui nimis est delicat⁹. quis inquies est ille. Audi venerandum p̄sbiterū jeronimū. Nimis delicatus ē mi: les qui vult hic gaudere cum mundo et postmodum regnare cum xp̄o ut de delicijs ad delicias transeat. hec jheronim⁹ Sed quid si velit. nunquit est de re possibili velle eius. ꝑfecto mīme. Audi iti dem p̄sbiterū eundem. Difficile inquit immo impossibile est vt p̄: sentibus et futuris quis fruatur bonis vt et hic ventrem et ibi mentem impleat vt de delicijs ad delicias trāseat et in vtroqꝫ se: culo sit beatus et in terra et in celo appeat gloriosus et hoc hui⁹ patris verbum vnam memini de sororibus meis supius īduxisse.

V.CONSIDERATIO.

Viuta puella ad hominē predictum voluptatem in ferculis multiplicibus querentem sic ait. Cur homo appetitū tuū non refrenas. Tu quidem peccas grauiter et in teip̄m. non enim pctm̄ tuum tantum futuro statu sed in presenti vindicabitur nec semper leuiter sed multotiens pena mortis. Siquidem hanc ip̄i cibi et po tus multiplices tibi infligunt. Audi illustrem senecam. Multos ī: quit morbos fercula multa fecerūt et si dicas infirmitas hec non est ad mortem. Erras plane. Nōne secundum scripture testimoniū de vino constat ꝙ et cibo conuenit delectabili ꝙ. s. blande ingre: ditur et in fine mordebit vt coluber. Quem ꝑfecto morsū colubri num mortis inductiuum multi interdum sentiunt ꝑut plane et ad plenum docebit te inferius soror mea.

Capitulum octauum ꝯtinens ꝯsolationes p̄cipue religiosorum sup pictantiarū solēnium seu laute ꝓcuratōnis carentia. ac super victus simplicitate seu tenui dieta.

Ctauo post p̄missa sepedictam dominam ꝯsolatricem adijt et alius quidam tristis ꝯquerens de laute ꝓcu: rationis carentia et de tenui dieta. Ad quem ꝯsolan: dum de suis puellis septem aduocauit.

I.CONSIDERATIO.

Rima puella ad hominem iam descriptum de solennium pictā tiarū carentia melancolicum sic ait. Cur es melancolicus. cur ꝯtristaris. An nescis te ꝯpositum esse ex duplici homine exteriori s. et interiori. Quis putas horū melior est. quis dignior. quis nobili or. Si dixeris vt oportet ꝙ interior cur ergo non et illi pictantia solennis deberetur. cur solūmodo sollicitaris de illius pictantia hominis qui foris est. et nō ei⁹ qui intus est generosioris ad ymā ginem dei facti. Sane pictantia solennis et optima cui⁹ cōpatōne

pictantia omnis exterior inedia ē in sacra ɔsistit lectōe verbi dei que ad mensam quidez p̄cipue religiosoꝝ fieri ɔsueuit. Quod ver bum dei ꝓculdubio eo magis attendit² et pfecti⁹ intelligi² ac de: lectabilius sapit auditori quo p multiplicatōnem ferculoꝝ et ra: ritatem. exteriori homini patoꝝ ip̄e auditor min⁹ distrahit². Naz et egregius ille dn̄ici gregis pastor gregori⁹ in suis moralib⁹ ita dicit. Si carni qd̄libet abscidimus. mox quod delectat inuenimus Nec estimandum sane ꝙ pictantia exteriorif. et interioris pictātia hominis ita simł possint stare ꝙ nō alterius. huius vel illius vsui detrahat². Cur ergo in hoc non gaudes ꝙ exterioris hominis pi: ctantia subtrahit² ne si aliter fiat pfctōni recreationis interioris non modica portō detrahat². aut ne fercula eius reddantur insipi da que alias pinguedine sp̄us crassa essent atqz plurimuz saporosa. dices forte. cur ego redarguor in hac pte. Neqz iniquitas mea neqz pctm̄ meum cum totuz factum sit ipsi interiori homini impu tandū. Is em̄ solus disponit omnia. is solus neglecta ꝓpa de soliuf exterioris homini lauta ꝓcuratōne seu recreatōne sollicitat². Nō sic euadis tu solo nomine religiose. Memor sis salutis tue et ɔfite re reatum ꝓp̄m. Memento facultatis qua dicitur. qui dicit animaz supple solā intelligere simile est ac si dicat eam texere ł edificare. Tu ergo totus culpabilis es. tu es qui gulosus es. tu interiori oc casionem das p ea quidem quib⁹ ab eo distinctus es sensus habēs ꝓnos in malum ab adolescentia sua.

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella homini ꝓpter paupem victū querulāti sic ait. Animaduerto homo duo in te et ꝙ velles satiari et ꝙ nescis satiari Discas ergo primū satiari. Ecce statue aliquid ī animo quo crederes satiari et nichil ꝓpinqui⁹ atqz ꝓbabius statuere poteris ꝙ ip̄m satiari. At vero quo dato possis satiari nonne illo in centu: pluz ɔmutato magis satiaberis. Vtiqz. Sz quid. Procerto tolera patienter inopiā et ꝓpter deum relinque satietatis copiā et secūd ipsius dei sponsionem centuplum accipies in hac vita. id est cētu pliciter satiaberis et hic forte pastor noster gregori⁹ videtur sic dixisse. Scit satiari qui alim̄toꝝ inopiam sine murmure tolerat. Scit inquit satiari in dctō. s. centuplo in qd̄ exterioris hominis sa tietas est mutata qd̄ nimiꝝ centuplū formaliter ɔsistit in aliq̄ sa: tietate ad ip̄ius interioris hominis recreatōnem pertinente.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad p̄dictum querulantem sic ait. Cur de simplici dieta turbaris. Esto em̄ ꝙ hec forte ī aliquo homine bono ca reat delectatōnis tamen maius bonū ɔfert vtpote existens sani: tatis ɔseruatiua et pulcritudinis nutritiua. Vis hᶜ scire. exemplo disce. patz nanqz hoc exemplariter in daniele et socijs ei⁹. Legit² em̄ ꝙ daniel īuenit grāz et misericordiā apᵈ principē eunuchoꝝ.

Dixitq3 ad malazar quem princeps constituerat super eos· Temp=
ta nos obsecro seruos tuos decem diebus· et dentur nobis legumi
na ad vescendum·et aqua ad bibendum·et contemplare vult9 no
stros et vultus puerorum qui vescunt² cibo regio·et sicut videris sic
facias·sequitur ꝙ post decem dies appuerunt vultus eorum me=
liores et corpulentiores pre omnibus pueris qui vescebantur ci=
bo regio·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella ad hominē de paupe victu querulantez sic ait·
Cur de hoc ḡuaris animo qđ natum est a ḡui egritudine ꝑser
uare· Quid nam inquies est hoc·Profecto vict9 simplex·Nimirum
id qđ potest egritudinem presentē curare·videtur etiā posse·a nō=
dū exn̄te hominem ꝑseruare·S3 quid· Reuera vict9 simplex ḡuem
videtur egritudinem posse curare·ꝑsertim contractam ex delicatis
et largis epulis que anime nocēt· et corpi·Audi de hoc venerabi
lem Ieronimū cui9 in ꝯposito venerabile volumē decretorum dc̄m
inducit·legim9 inquit quosdam morbo articulari et podagre hu=
moribus laborantes ꝓscriptōne bonorum ad simplicem mensam. et
paupes cibos r̄dactos ꝯualuisse·Caruerāt em̄ sollicitudine dispē=
sande domus et epularum largitate que et corpus frangunt et ani=
mum·hec pater ille sanctissimus·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella ad ꝑdictum sic ait·Cur homo de re iocunda tri
staris·et de rerum horrendarum carentia·de qua gaudendū esset
turbaris·Dices forte que res sunt iste·Profecto res prima est sim
plex victus mediocris mense·Scđe vero res sunt diuitū mense aut
ꝯsimiles pictantie·Audi johānem os aureū·Simplicior inquit vi
ctus et mensa mediocris pl̄imum iocunditatis habet et volupta=
tis·ecōuerso vero diuitum mense execrabiles quidē et horride ac
menbrorum ꝯtaminatōis plene·hec ille·et ratio dicti ī ꝓmptu pt3·
Nimirum os hominis dicit² esse neꝙ·sed mensa diuitis nequior est·
Decipitur em̄ os ab illa magis ꝙ decipiat· Sane diues ī mēsa sua
quibuslibet bonis abundante·dum ei varij et rari cibi varijs mo=
dis ꝑpati offerunt² singulos ad sui gustum allicientes tanꝙ ami=
cos nature osculo recipit·quo post breue dū digerendi fuerint tā
ꝙ exn̄eos siue hostes naturā ipa3 inpugnantes sentire incipit·Nō
sic certe non sic in tenui dieta·nō sic simplex vict9 pugnat cu3 na
tura·sed tanꝙ familiaris domesticus pacem habet cu3 illa·Audi
helinandū illum cisterciensem·ad ꝯseruandā inquit·sanitatē nihil
efficati9 ꝙ cibi et potus idemptitas ꝯseruata·varia em̄ fercula va
riarum sunt naturarum·Omnis aūt talis varietas pit humorum repu=
gnantia3·et omnis humorum repugnantia repugnat sanitati·Vnde
elegātissime et prudentissime respondit q̄dam de nostris adolescē=
tib9·beluacensi epo·eum interroganti· vnđ ꝯtingeret ꝙ sanior et

pulcrior esset in claustro. quam soleret esse in seculo. quia inquit vniformiter viuo et decenter. de quorum primo habeo vt sanus sim. de secundo vt pulcer sim. In seculo autem viuebam tam deformiter quam multiformiter. de quorum primo turpitudo nascitur etiam corporalis. de secundo egritudo. prexit quoque episcopus querere dicens. Quid ergo comedisti hodie. satis inquit. quid heri similiter satis. Non quero inquit de quantitate. sed de qualitate. Quid comedisti heri. quid hodie. Heri inquit comedi pisa et olera. hodie olera et pisa. cras autem comedam pisa cum oleribus. post cras olera cum pisis. Vide ergo quam pulcro circuitu eandem sententiam circumduxit vt varijs modis ostenderet eadem se semper vti dieta que prestat corpori et sanitatem et pulcritudinem.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ad predictum hominem sic ait. Cur non magis gaudes quam turberis de victu leuioris digestionis et cure minoris. quam de victu peioris digestionis maiorisque grauaminis. necnon et maioris cure et laboris. Qui sunt forte inquies isti victus primus et secundus Certe primus victus consistit in rebus simplicibus. secundus in rebus carioribus. sed non habendis carius. audi de vtrisque sententiam venerabilis viri jeronimi decretorum libro venerabiliter inductam. Ne inquit tales accipiamus cibos quos aut difficulter digerere aut comestos magno partos et perditos labore doleamus. olerum et pomorum ac leguminum et facilior apparatus est et arte impendijsque coquorum non indiget. et sine cura sustentat humanum genus moderate sumptus. quia nec auide deuoratur quod irritamenta gule non habet et leuiori digestione decoquitur. Hec vir ille venerabilis.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. ad hominem lautam procurationem desiderantem. Nunquam audiuisti hunc versum doctrinalem. Omne quod est nimium vertitur in vitium quod scilicet vitium est vtique fugiendum. Sed quid est nimium. Profecto in refectionibus omnis ille cibus pro nimio habendus est qui sufficientem excedit. dices quis est sufficiens. Ille haut dubium de quo contenta est natura. Sed quid. Est ne magnum hoc vel paruum de quo natura contentatur. Est procerto paruum. prout patet fideli testimonio Audi senecam illustrem. Venter inquit precepta non audit poscit et appellat. non est tamen molestus creditor. paruo contentus est si das illi quod debes non quod potes. Audi de hoc etiam boetianam consolatricem. Si inquit quod nature satis est replere indigentiam velis. nichil est quod fortune affluentiam petas. paucis enim minimisque contenta est natura cuius satietatem si superfluis velis vrgere. aut iniocundum quod infuderis fiet aut noxium hec illa. Denique secundum mundi sapientem natura non deficit in necessarijs. minus autem deus auctor nature. Sed dic michi quaeso que sunt illa alimenta necessaria de quibus homini natura prouidit. Profecto artificialibus preparationibus circumscriptis. non sunt nisi simplicia nutrimenta vt lac maternum quo ad paruulos. glandes et consimilia

quo ad adultos. Audi illustrez boetiū. Felix inqt nimiū p̄oꝛ etas. facili que sera solebat. Ieiunia soluere glande. non bachica munera noꝛat. liquido ↄfundere melle. potū dabat lubꝛicus amnis. Sȝ quid de deo. Certe non est fas vł cogitare ꝙ suis seruitoꝛibꝰ dilectissimis deficiat in necessarijs dicente ps̄. Iacta cogitatū tuum in dn̄o et ip̄e te enutriet. Necessaria vero p ip̄m dilectissimis pꝛouisa simplicia fuere. nec młta nec magna. ptȝ in suis anachoꝛitis et p phetis. Nā paulo pꝛimo heremite p coꝛuum hoꝛa pꝛandij tantuȝ dimidiū panem misit. et in aduentu anthonij p̄bendā duplicauit. Helias etiā in deserto p angelum excitatus a somno vt ↄmederȝ. deo ꝓuidente inuenit ad caput suū subcinericiū panem et vas aq̄ ad ↄmedendū. s. et bibendū et ambulauit in foꝛtitudine cibi illius quadraginta diebꝰ et quadraginta noctibus vsqȝ ad montem dei oꝛeb. et nunquit illi poterat deus lautioꝛē mensaȝ facere in deserto. Vtiqȝ poterat. sed nō fecit. Danieli et seruo suo in lacu leonuȝ ↄstituto p abacuc ꝓpham misit pulmentum coctū ꝓ messoꝛibus et intritum panem in alueolo. heccine aūt ꝓuisio singulis facta p̄dictoꝝ. nōne satis simplex. fuit omnino. qd̄ nimirum et in nobis minus deo dilectis minusqȝ dignis lautiꝰ ꝓcurari merito r̄stringere poterit omnis supfluitatis appetitum.

Capitulum nonum ↄtinens ↄsolatōnes sp̄āliter sup carētia potus vini vł sicere et necessitate potandi aquam.

Ono post p̄missa adijt tristis alius dn̄am supꝛadictaȝ ↄquerens de carentia potꝰ vini. cui ip̄a ꝓ ↄsolatōne sua duas adiunxit puellas.

I. CONSIDERATIO.

Rima itaqȝ puella ad hominez eundē de potus vini vł sicere carentia querulantem sic ait. O tu homo animalis cur potum huiuscemodi p̄ ceteris animantibꝰ. Quis em̄ potū vini delicatissimis tribuit auiculis. Sȝ nec auiū nec leo rex animaliū potum vini desiderat. quinimmo potiꝰ legimus sicut sitit ceruus ad fōtes aq̄rum. Tu igitur potum vini vł desideras ꝓpter honoꝛē. vł ꝓpter necessitatē vel ꝓpter delectatōnē seu voluptatē de solo pꝛimo michi assumo. reliqua duo soꝛoꝛi mee relinquo. Dico igit̄ tibi. si potum vini desideras ꝓpter honoꝛē vtpote qui de vini carentia erubescis Erꝛas plane. Vanus est em̄ honoꝛ ille quē si queris est argumētuȝ ↄtra te et ꝙ virtute careas foꝛtitudinis q̄ resistere valeas caro modico venticło vanitatis. ꝙqȝ etiā virtute careas magnanimitatis q̄ honoꝛem tam modicuȝ puipendas. Deniqȝ si carentia honoꝛis huiusmodi te pump foꝛsitan huiliaret. Atqȝ sic ad uirtutem humilitatis te disponeret. aut ip̄am augeret. maius bonum incompabiliter esset talis humiliatō ꝙ̄ dicti honoꝛis tam modici conseruatio.

II. CONSIDERATIO

Cda puella sic ad tristē ait. O amice si circūscripto de quo iā soror mea locuta ē honore. potū vini desideras vt necessariū homini. quare tūc dixisse ysaias sitientes venite ad aquas. q̄re et salomon in pū. aqua frigida anime sitiēti. quare dixisse et vt tactū est prius insignis ille boeti9. Felix nimiū prior etas. somnos dabat herba salubres. vmbras altissima pinus. potū quoqz lubricus amnis. nō bachica munera norat. liquido ꝯfundere melle. vtinaz mō nostra redirent. in mores tēpa priscos. hec ille. Dices forte ꝙ non redibunt. ꝙqz modo post illa prisca tempa. potus vini necessarius est homini. Quod si est ita quare tūc octouian9 augustus q̄rentem de inopia et caritate vini populum seuissima cohercuit voce. satis ꝓuisum dicens ꝙ aquis abundabant. Rursus si potus vini necessarius est homini. qūo tūc Iohānes baptista vinum et siceram non bibit. Aut quomō beatus ille pater domnicus dum in iuuentute palentie studuisset vinū ꝑ decēniuz non bibebat vt animū transferrz ad sapientiā. sciens ꝙ aliqua sapientie salutaris et vini potus ꝑ̄rimum discordarent. Si vero scdm illustrem boetiū vinum moderate sumptū acuit ingeniū ꝯcedo hoc bonū. Sz maius malū expimur. ꝙ vinuz. s. modicū etiā sumptū ad bibendū ampli9 acuit appetitum. Quippe abyssus abyssum inuocat. Deniqz si pot9 vini est necessari9 qūo tūc ꝑsone mlte eiusdem nobiscū speciei cū vini carentia sani viuūt et longeui. quorꝝ nōnulli nec vinuz appetunt nec gustare possunt. q̄ michilō9 viuidi sunt rubentes genas habētes oraqz flāmantia. quibus et iocunditas inest bone societatis et ꝯuictus. Postremo si vini pot9 est necessari9. qūo tunc de9 minus q̄ natura deficiens in necessarijs dilectissimis suis anacharitis ꝓuisis qñqz de pane ł de dactilis. de vino nō legit² ꝓuidisse. Dices forte ꝯsuetudo potus vini necessitatē induxit. quid ergo michi dicis de captiuis eiusdem ꝯsuetudinis quibus cum pane aqua recēs pictantia videretur. et licet ꝯsuetudo sit nonnullis altera natura vel naturam alterauerit. vt potum vini requirat. quia tamē ipā natura non est. facile redit homo ad naturam vt sic cesset necessitas pot9 vini. Igit² bibēdo vinū nō necessitati ꝯsulitur. sed delectatōi seu voluptati ꝓuidetur. Vis mō scire q̄tū in hoc ꝯsistat hominis detrimtum. Ecce puritatē tollit hec voluptas atqz mercedez puritatis que celestem mercedem non mediocriter emulat². cui9 notabile pticipium tribuit puritas in hac vita. Vis hoc scire. patrū librum legito et iohannem abbatē inuenies puritatis naturā et qd̄ ex ea homo ꝯsequit² bonum omni corpali potui preualens declarantem.

Capitulum decimum continens consolationes hominis in temperati super astrictione ad temperantiam in cibis et in potib9 obseruandam.

Ecimo post premissa accessit et alius tristis ad dominam consolatricem conquerens · q ad temperantiam in victu obseruandam essz obligatus cui illa p cōsolatōne de suis puellis sex adiunxit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella ad hoīez illū intēpatum ōmessatōibus et ebrietatib9 deditū sic ait·Nōne innuit aplus paulus scribens ad romanos requiri ad hoc vt honeste ambulem9· q intempantiā in comessationib9 et ebrietatib9 non sectemur·Tu vero si nō doctrine apl'i huius nec alijs credis sanctoꝝ dogmatib9·crede l' gentilibus et attende dicta arestotilis viri gentilis·et scies q tpantiaz seruare mlto tibi meli9 ē q̄ intpate cibis te et potib9 intentū esse In mortis nanqz articlo ōstitut9 sic ad suos discipulos est locut9 Nescitis q pb9 purus et pfect9 mortificauit omnia desideria sua in hoc seclo in comessatōne potu et vestitu et alijs delectatōib9· et thesauris auri et argenti·et ōtempsit oīs delectatōes adducētes ipm ad destructōnez corpis et anime·qz qui intent9 est multū ōmessatōni et potui et vtitur hmōi minimis delectatōib9 ī quib9 delectat² tm̄ tpe quo ōmedit·corrūpit corp9 suum infirmitatibus et tristicijs·hec ille gentilis catholico multū similis·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella ad hominē illū astricttum ad edendū et bibēdum tpate et obhoc turbatum sic ait·O homo cur de tpantia seruanda turbaris·signum est q bona que opat² et mala intēpantie nōdum didicisti·Vis ergo vtrūqz scire·Audi johānem os aureum cui9 dictū in hac materia liber inducit decretoꝝ·Nichil inqt sic iocundū est sicut cib9 bene digest9 aut decoctus·nichil salutē sic opatur·nichil sic egritudines fugat sicut moderata refectio· sufficiētia q̄ppe cum nutrimēto et sospitatē simul pcreat et etiā voluptatē·Glosa·id est hilaritatē·seqtur·abundantia vero morbuz facit et molestias ingerit et egritudines generat·qd em̄ facit fames hoc etiā plenitudo ciboꝝ·magis aūt multo homini peiora· fames quippe in paucis dieb9 aufert hoīez·et liberat ex hac vita penali·excessus vero ciboꝝ ōtra statuta et putrescere facit corp9 humanū et macerat egritudine diuturna·et tūc cū morte crudeli ōsumit·hec ille·jo· Sz et venerabilis Ieronim9 ōcordans·morbi inquit saturitate nimia ōcitant²·mltiqz in patiētia gule vomitu remediant² et qd turpiter īgesserūt turpiter egerūt·Deniqz vulgatū est vbū q mlto pl'es occidit gula q̄ gladi9·Sz et eccl'iastic9 dic' In multis escis erit infirmitas·et pter crapulaz mlti obierūt· qui aūt abstinens est adiciet vitam·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella ad hoīez rōne vsus vel desiderij multitudīs ferculoꝝ et sollicite ppatōnis intēpatū sic ait·Taceo de mltis

que iā audiuisti vnū solum qd̄ pl⁹ de malo habet q̄ꝫ habeat de bono·ferculoꝝ varia multiplicitas est nocumtum seu gͣuamē qd̄ infertur stomacho ita vt infelix reputet᷑·ex cui⁹ q̄dem gͣuamie i humano corpe pueniūt multa mala·Verū ip̄m gͣuamē stomachi dulcis ille pater clareuallis ɔtra nōnullos gulosos p̄latos clare pōderat et declarat·Tāta inq̄t accuratōe et arte coquoꝝ cūcta opāntur quatuor aut quinqꝫ ferculis deuoratis prima non impediant nouissima nec satietas minuat appetitū·palatū quippe duꝫ nouellis seducit᷑ ɔdimentis paulatim disuescit ɔgnita et ad suos extraneos velut adhuc ieiunū auide renouatur in desideria· Venter q̄dem dū nescit ornat᷑·ſꝫ varietas tollit fastidiū· Quia vero puras vt eas natura creauit epulas·fastidim⁹ dum alie alijs multiphanrie pmiscent᷑ et spretis naturalib⁹ quos deus indidit rebus·quibusdam adulterinis gula puocatur saporibus transit᷑·nimiꝝ mera necessitas ſꝫ nec dum delectatō supatur·quis em̄ dicere sufficit quot modis vt cetera taceaꝫ sola oua versant᷑ et vexantur·quāto studio euertunt᷑ et subuertuntur liquantur durant᷑ minuuntur et nunc quideꝫ frixa nūc assa nūc farsa nūc mixtim nūc sigillatim apponunt᷑·Vt quid aūt hec omnia nisi vt soli fastidio ɔsulatur·Ip̄a deind̄ qualitas rei talis de foris apparere curatur vt non minus aspectus q̄ꝫ gustus delectet vt cum iam stomachus crebris ructibus repletum se indicet nec dum tamē curiositas satietur· ſꝫ dum oculi coloribus palatum saporib⁹ illiciuntur infelix stomachus cui nec colores lucēt nec sapores demulcent duꝫ omnia suscipere cogitur oppressu magis obruitur q̄ꝫ reficitur·hec ille dilectissim⁹ pater·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella ad p̄dictū hoīem sic ait Cur de seruando tēpantiam turbaris vt gulosus·ɔsidera ei⁹ laudem et vitij sibi opsiti vitupiuꝫ et digne cessabit in te passio tristicie·De laude tēpantie·Audi johānem os aureū decretoꝝ volumie allegatū·Nichil iquit sic sensuū acumen opatur sicut refectio moderata Audi et venerabilem jeronimū p̄sbiteꝝ·modic⁹ inquit ac moderatus cibus et carni et anime vtilis est· Ecōtra aūt si de uitij oppositi vitupio velis scire· Audi gratianū·venter inquit piguis vt jeronimus ait grossum sensum generat·Audi quoqꝫ ysidoꝝ·Gule inquit saturitas nimia aciē mentis obtundit ingeniūqꝫ euertere facit·Audi johannem cass̄·Non sola inquit crapula mentem inebriare ɔsueuit verum etiam cunctaꝝ escarum nimietas vacillantē eam ac nutabundam eam reddit·omniqꝫ integritatis ac puritatis contemplatione dispoliat· Deniqꝫ audi et Galienum virum doctissimum ypocratis interpretem ex dictis jeronimi in p̄dicto decretorum volumine allegatuꝫ·qui dicit in exordio medicine Atletas quoꝝ vita et ars sagina est nec viuere posse diu nec sanos esse animasqꝫ

ita nimio sanguine et adipibus quasi luto inuolutas nichil te-
nue nihil celeste ·sed semper de carnibus eructuare et ventris in
gluuie cogitare

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella ad hominem de oseruanda in edendo et biben-
do tempantia contristatum sic ait· Cur inimicaris tempantie
cum potius deberes gaudenter illam sectari·ne intemperantia ad
multa mala te deduceret veneree voluptatis supi9 declarata·Nē
pe q hec sit tibi formidādum docent plurima testimonia·Audi pˢ
mo johānē cassi·Nūq inquit poterit ardentes ocupiscētie stimlos
inhibere quisquis desideria gule refrenare nequiuerit·hec ille·et
ecce desideria inquit gule que quidē tam in comessatōnibus q in
ebrietatibus siue in excessu cibi et potus scitur osistere·Nonne em̄
ardētes ocupiscētie stimuli seu libidīes sequūt excessuz cibi·certe
sic·Audi ysidoꝝ hoc osiderantem·Ciboꝝ inquit saturitas carnis
luxuriam suscitat edacitatis vitio crescit carnis temptatō saturita
ti semp libido adiuncta ē·Nōne etiā libido sequitur excessum ī po
tu·Audi venerabilem jeronimū p̄sbiteꝝ·Venter inquit mero estu
ans cito spumat in libidinem· Venter em̄ et genitalia vicina sunt
et vnum alteri ministrat·ex vicinitate em̄ menbroꝝ sequitur cōfe
deratō vitōꝝ·hec ille venerabilis·Qui rursum alibi quantum ad
excessuz cibi dicit sic·Semper saturitati iuncta lasciuia est· vicina
sunt sibi venter et genitalia ꝑ menbroꝝ ordine ordo vitioꝝ·hec
ille·Si igitur non habita ciboꝝ copia delicatorum desideriuz eo
rum te cruciat cogita q eorum copiā si haberes te fortassis tantū
vel etiam magis cruciaret desiderium vel confunderet exercitiū
actuum venereoꝝ· Nec istud modicum quidem· Nimirum ꝑ hoc
virtutes anime destruerentur·Audi de hoc pastorē gregis domi-
nici gregorium· Coquoꝝ inquit princeps muros jherusalē deicit
quia dum venter ingluuie tenditur virtutes anime per luxuriam
destruuntur·Hanc quoq3 sentētiam vna cum precedēti simul ponit
ille Gratianus·Ventris inquit ingluuies ad luxuriam facile pro-
uocat et omne opus bonum dissoluit· vnd venter et genitalia sibi
metipsis vicina sunt vt ex vicinitate menbrorum confederatio in-
telligatur vitōrum·Hinc etiam nabuzardam princeps coquorum
muros jherusalē destruxisse legitur quia venter cui coquorum mul
titudo deseruit edificia virtutuz ad solum redigit· Hec gratianus
Sed nonne destructio virtutum anime·damnuz hominis est ꝑrsus
inestimabile·

VI·CONSIDERATIO·

Exta puella ad sepedictum hominem de seruando temperan-
tiam contristatum sic ait·Nequaq homo hac de causa trista-
ri posses· quinimmo potius gauderes si que qualia et quanta

ex tpantia seu sobrietate bona homini pueniunt diligenter aduer teres. Queso igitur vt testibus credas veridicis q̄ hoc mãifestant. Audi primo magnum patrem augustinum. Sobrietas inquit men= tis est et sensus menbrorum omnium corporisq3 tutela castitatis pudicicieq3 munimen pudori pxima amicicie pacisq3 serua hone= statiq3 semper coniuncta criminum vitiorumq3 omnium profuga. hec magnus pater. Qui rursum eandem virtutem commendans. Sobrietas inquit est recti iudicij tenax memorie recordatõisq3 in separabilis. sapientie secretorum custos archani velamen. lectio= num et doctrine capax. studiorum et artium bonarum disciplina pariter et magr̄a. ingeniorū et capiendorum pedissequa. bone fa me semper auida in cogitatõnibus salubria atq3 vtilia versans vir tutis singulare auxilium. cuncta cum ratõne disponens. in congre gatõne honestorum seipsam semper ingerens. hec pater p̄dictus. Qui rursum ipsam sobrietatem sic ōmendat. Sobrietatis perseue= rantia inestimabilis est animi fortitudo. omnes eā virtutes et om nes laudum tituli semp concupiscunt. quia sine ipsa ornari ac pla cere non possent. hec iterum idem pater. Audi deniq3 et illustrem origenem. Sobrietas inquit omnium virtutum mater est sicut ecõ uerso ebrietas omnium vitiorum.

Capitulum vndecimum continẽs consolationes sup ieiunio et abstinentia.

Ndecimo post premissa sepedictam dominam etiā ali us tristis pro consolatione super ieiunijs et abstinen tijs requisiuit. cui ipsa de suis puellis mox sex ad= iunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ad hominem istum propter ieiunium de proxĩo imminens contristatum sic ait. Tu cum ieiunas noli fieri sicut ypocrita tristis. Nec te ad hoc moueat si ieiunium boni alicui⁹ sit priuatõ puta esus cibi delectabilis. Nẽpe teste venerabili grego= rio prout liber decretorum cõmemorat. Non mediocriter errant q̄ magno bono preferunt mediocre bonum. vti scilicet in proposito bonum istud cuius ieiunium est priuatio. Presertim cum nec illud bonũ dici mereatur mediocre r̄spectu magnoꝝ bonoꝝ. ad que ie iunium cõfert. Que nam inquies sunt illa. Profecto licet illa plu ra sint prout illustrium virorum patere poterit testimonijs. tamen ad presens solum tangam corporalia quedam maiora atq3 meliora sororibus meis relinquens. Et ecce quantũ ad corporalia. Nonne dicit eclesiasticus. Non est census super censum salutis corporis. Illi igitur bono cuius ieiunium ad tempus est priuatõ preferẽda est vtiq3 salus seu sanitas corpalis ad quã profecto multũ ofert

ieiunium ordinatum. Audi venerabilem jeronimum. Mater inquit sanitatis est abstinentia. mater egritudinis est voluptas. Sed et vulgatissimum est q abstinētia est summa medicina. vnde et versu quodam dicitur. Ieiunat medicus. O quanti calores febrium ieiunijs sunt extincti. O quotiēs diuersarum infirmitatū materia in ieiunātibus est ↄsumpta. O quotiens ex repletione nimia nōnulli palisim et pessimos morbos incurrissent si nō tales vl sanguinem minuēdo vl aliter et cito puta forte p abstinentiā se iuuissent. Audi de hoc ypocratem qui put ex verbis jeronimi in decretorum volumine recitatur. docet opimis obesa et crassa que crescendi mēsuram impleuerint nisi cito ablatōne sanguinis minuant in palisim et pessima morborum genera erūpe. et idcirco necessariā esse redemptōnem vt rursum habeant in que possint crescere. non em manere in vno statu natura corpm potest sed aut crescere potest semp aut decrescere semp nec posse viuere animam nisi crescendi capax sit. hec ille. Illis ergo quos intpātia sic repleuerit vt crescere nō possint expedit vl p parte euacuari aut sanguinē minuendo vel alio hmōi modo. Quid plura. Profecto scdm pmissa pt q ieiuniū multotiens infirmū sanat et sanū ab infirmitate vel etiā a morte qnq pseruat et a medicorum p ōns salario supportat. Itaq corrolarie sequitur q contra discreta ieiunia non est credendum medicine. Audi ambrosium illum insignem cuius dictum volumen inducit decretorum. Contraria inquit conditōni diuine precepta medicine sunt. a ieiunio reuocant. lugubrare non sinunt. ab omni intentione meditationis abducunt ita qui se medicine dederit seipsum sibi abnegat.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella ad hominē pdictum pter ieiuniū ↄtristatum sic ait. Cur nō ↄtra tristiciam attēdis ad hoc bonum ad quod ieiunium ↄfert. Hoc quidē vnum de maximis ē. Quod inquies ē illud. Ecce si culpa maximum malorum est. sequitur q mors culpe de maximis bonorum est. Verum q hoc bonū de ieiunio vel causaliter pdicetur. d hoc audi venerabilē antistitē ambrosium. jeiunium inquit mors culpe. excidium delictorum. remedium salutis. Audi quoq patrem clareuallis qui de abstinētia sic dicit. Pro eo q ab ipis licitis abstinem ea nobis q prius ↄmisimus illicita cōdonantur. quid ē ↄdonari cōmissa nisi ieiunio breui ieiunia redimi sempiterna. gehennam em meruimus vbi nunq nullus cibus ē nulla consolatō nullus terminus vbi guttam aque diues postulat et accipe non meretur. bonum et salutare ieiunium quo redimuntur eterna supplicia dum remittuntur peccata. hec bn.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ait. O homo si maculam turpem haberes i facie valde gauderes q illā p ieiuniū posses remouere. Sed quid,

Procerto macule vitioruz in anima sunt maculis faciei turpiores. Igitur gaudendū de ieiunio et hilariter ieiunandū. ex eo. s. q per ipm ieiuniū possunt vitia ab anima remoueri. Audi de hoc pfationem eccliasticam de ieiunio sic dicentē. Qui corpali ieiunio vitia cpmis zc. Audi quoqz clareuallēsem. Ieiuniū inqt nō solū ablutō est pctōꝝ sꝫ et extirpatō vitioꝝ. non solū obtinet veniā sꝫ meret gram. non solū delet pctā pterita que omisimꝰ. sed et repellit futura que omittere poteramꝰ. Audi vlteriꝰ ysidorū ꝓpositū cōsiderantem. Ieiunio inquit libido restringit. ieiunio luxuria superat. Audi quoqz petrū Rauenatē. Ieiuniū inqt aufert vitioꝝ morbos. carnis amputat passiones. crimis causas ꝓpellit. Deniqz audi venerabilem jeronimū. ardentes inquit dyaboli sagitte ieiunioꝝ et vigiliaꝝ frigore restringende sunt. Vn̄ et magnꝰ pater augꝰ. Ieiuniū inqt ↄcupiscētie nebulas dispgit. libidinū ardores extinguit.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait ad hoīez gule intentū et ꝓpter ieiuniū cōtristatum. Nōne vitium gule hyatu suo inuoluēs quasi qdam vorago est. que sibi immersuz facile absorbet atqz suffocat. Certe sic. nec potest ꝓbabiliter hoc negari. Sꝫ quis non intelligeret hominem voracez iuxta sonū vocabuli voragini gule esse immersum. Quapropter valde gaudere habet siqͣ rem repiat qua de tali voragine supeleuet vt euadat. Vis aūt scire rez hmōi. Noueris hāc esse sanctum ecclie ieiunium vl alias ex ordinata deuotōne assumptum. Nonne em̄ sctā mater ecclia deo sic loquit in pfatōne. qui corpali ieiunio mentem eleuas. Sꝫ et magnꝰ pater augꝰ. Ieiuniuz inquit purgat mentē. subleuat sensuz carnē spūi subicit. qꝫadmodū aūt leue qui sibi adiuncto pōnans ipm que secū eleuat. sic mēs ieiunio eleuata tanqͣ leui exteriorez hoīez tanqͣ de se grauē sibi subiectū ieiunio tanqͣ ei pōnans d pdicta gule voragine secū eleuat et a piclo liberat. ne absorbeatur.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella ad pdictū hominē sic ait. Considera tu qꝫ quat ieiuniū. q eo est sine tristicia ieiunandū. q nulla ē comparatō boni quod ieiuniū aufert. ad bonum quod ieiunium confert. Ieiuniuz quippe delectatiōez cibi exteriori homini aliqualiter aufert. qua delectatōne ieiunādo relicta ꝓpter deū interiori homini scdꝫ diuinam spōsionē hac in vita centuplū ofert. Ieiuniū exteriori homini fortitudis aliquid aufert. sꝫ que illa est multo melior. cōfortatōnem interiori homini exteriorē ei subiciens. plane ofert. Ieiunium forsan corpalis virtutis aliqd aufert. sꝫ que mlto meliores sunt spūales virtutes que hoiem bonuz faciunt et ad pmia eterna disponunt largitez confert. Audi prefaōnez quo domino virtutū dr. Qui corpali ieiunio virtutem largiris et premia. Audi venerādum archiantistitem ambrosium de castitate specialiter loquētez.

Nam postq̄ dixit ieiuniuꝫ mors culpe· excidiū delictoꝝ ·remediū salutis·radix grē subiungit fundamtuꝫ est castitatis et addit·hoc gdu ad deum citius ꝑuenitur·Sꝫ quid hoc melius esse possꝫ·Audi quoqꝫ et venerabilem p̄sbiteꝝ jeronimū generali9 loquentem·Ie iunium inq̄t non solū ꝑfecta virtus ſꝫ ceteraꝝ virtutū fundamtū est et sanctificatō·Audi patrem clareuallis·Ieiuniū inquit oratio nem deuotōnem et fiduciā donat·Deniqꝫ ɔsidera ꝙ ieiuniū ꝙuis cibo videatur ɔtrariuꝫ·tn̄ et ip̄m cibus est·Cui9 inq̄es· Profecto cibus est virtutis interiorem hominem cōfortantis·Audi leonem papam·Semꝑ inquit virtuti cib9 ieiunium fuit De abstinētia quo qꝫ ꝓdeūt caste cogitatōes rōnabiles voluptates·salubria ɔsilia· et ꝑ voluntarias afflictōes caro ɔcupiscētijs morit². et virtutib9 spūs innouatur·hec ille·Patet igitur ꝑ hec omnia ad gaudenter amplectendū ieiunia ꝙ nulla est compatō boni qd̄ ieiuniū aufert ad bona que ieiunium ɔfert·

VI.CONSIDERATIO.

Sexta puella ait·Tu homo qui ieiunium horres·ɔsidera ꝙ si ti bi ieiunium corporalem cibum subtrahit·tanto mens vtilius spūalem tibi cibum attrahit·Qui quidem homini necessarius est· Non em̄ in solo pane viuit homo·sed in omni verbo qd̄ ꝓcedit de ore dei·Per cuius carentiam si saluator dimiserit nos ieiunos de= ficiemus in via·Si vis modo scire ꝙ verum sit qd̄ dixi·intelligas hoc ꝑ simile·Nā sicut qui ieiunat· auidi9 postea et ad incorpatio nem vtilius sumit alimta minusqꝫ fastidit meliora·q̄ ille q̄ primo grossioribus se repleuit·Ita nimiꝝ q̄ ex deuotōne ieiunauerit non sic fastidit cibū spūalem sicut ille q̄ ꝑ materialem cibum ieiunium soluit·Immo illum spūalem auidi9 sumit atqꝫ fructuosi9· q̄ppe ex pientia nos docet ita esse·cū verbū dei qd̄ cibus spūalis est meli9 incompabiliter sit audire de mane ieiuno stomacho q̄ post prādi= um aut repleto·

Capitulum duodecimum continens ɔsolatōnes suꝑ inedia si= ue suꝑ fame et siti·

Vodecimo post p̄missa ad sepedctām dn̄aꝫ ɔsolatricē accessit et alius tristis gratia consolatōnis super fa= me et siti consequende·Cui ipsa de suis puellis duas ɔsolatorias deputauit·

I.CONSIDERATIO.

Pria puella ad hoīeꝫ famescēteꝫ et ex h° turbatū sic ait·aut fa mē q̄ueꝫ pateris rōne penurie et egestatis aut famē ɔmunē rō ne abstinētie lōgioris·Siq̄dem p̄mo mō sororꝝ mearꝝ ɔsolatōnem req̄ras sup9 vbi agit² d̄ penuria et egestate ac d̄ m̄dica pauꝑtate· Que nimiꝝ fames si ad mortē etiā eā termīari opterꝫ hoc haberꝫ ɔsolōnis· ꝙ vti ē ꝑ sororē meā patuit fames ī paucis dieb9 aufēt hoīeꝫ et liberat ex hac vita pēali·Sꝫ et alia ī hac pte ad ɔsolōneꝫ

166

ptinent que sup ꝓpria morte festina possunt hominem consolari. Porro si leviori occasione famescere otingat vl' sitire. hoc primuz osolatõnis occurrit qd venerabilis pater jeronim⁹ quodam in loco sic dixisse repit². Otiũ pit fastidiũ. exercitiũ famem. Fames autẽ miro mõ dulcia reddit que fastidiũ facit insipida. hec pater ille. Idem quoqȝ iudiciũ est et de siti. aqua em̃ p sitim in vinũ mutabit² vernacinũ. et cervisia turbida in claretũ. Sȝ et hoc qd dictum est ꝙ videlicȝ que fastidiũ facit ĩsipida. fames miro mõ dulcia facit. potest p hoc vtrunqȝ intelligi qd dicit Neemias. Panem de celo dedisti eis in fame eoꝝ. Nimiꝝ panis grossus et terrestris fit q̃si panis de celis omne in se habens delectamẽtum suavitatis. id ẽ fit miro mõ dulcis rõne famis p̃cedentis.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella famẽ et sitim eiusdem attendens oditõnis ad tristeȝ hominẽ ita ait. Si rõne ieiunij a cibo abstinẽs corpali fame affligeris sive siti. sume cibum aliũ sive potum. Nimiꝝ sicut ait ille Cassyodor⁹. Ipis g̃uior ẽ osuetudo subtracti cibi q̃ se escis alijs nesciũt osolari. hec ille. Duȝ ergo fame affligeris vt vl' hoc mõ verificet² illud ps̃. Indieb⁹ famis saturabunt². et illud job. In fame ridebis. plustra armariũ memorie seu archaȝ mentis tue ar=chane et si q̃ꝫꝙ dulcissimũ cibuȝ inveneris verbi dei ibi reservatũ. gusta illũ illo recreeris. atqȝ de cella vinaria vino leticie spũalis. Nempe cibũ gustando atqȝ potũ hmõi spũalem. non soluȝ venies in oblivionem ieiunij et alteri⁹ cibi sumendi puta carnalis. sed et carebis eius quodammõ appetitu tanꝙ insipidi. q̃ppe gustato spiritu desipit omnis caro. Quod quideȝ si neglexeris fatuis es similim⁹. nec opassione dign⁹. quẽadmodum nec talis q̃ ꝓpter grossioris cibi puta nigri panis carentiã famesceret. eo ꝙ cibos delica=tos absconditos habẽs in copia. eis vti non curaret. hoc auteȝ dico naturale quodammõ famis remediũ attendẽdo. qd quidẽ remediũ in ꝓposito osisteret in suspensiõe ad cibũ spiritualem p actua=lem osideratõneȝ. quẽadmod q̃s dũ ad vnũ cibũ delicatũ p actualem vsum suspenditur. interim naturaliter p appetitum grossioris cibi non vexatur.

Capitulum tredecimũ otinens osolatõnes sup vilibus et rudi=bus vestimentis et super carentia delicataꝝ et p̃ciosaꝝ vestium.

Redecimo post p̃missa ad sepedc̃tãm dñam osolatricẽ optimã accessit ꝓ osolatõe habenda etiã ali⁹ tristis exeo turbat⁹ ꝙ non habuit delicatas vestes. ſȝ tantũ viles et rudes. cui ipa mox deputavit tres de suis puellis ꝓ osolatõne recipienda ab eis.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad triste illũ sic ait. Tu q̃ vestitũ osideras dlicatũ

Audi principem phorum arestotilem in mortis articulo suos discipu los alloquentem. Nescitis inquit quod phus purus et perfectus mortificauit omnia desideria sua in hoc seculo in comessatone potu et vestitu et alijs de lectatoibus Tu vero nondum tua desideria mortificasti circa vestitu. de cuius delicati carentia es conquestus. igitur hoc primum contra te sequitur quod non es phus purus et perfectus. qualis estimatone hominum forsitan fuis ses si tacuisses. Nunc vero quoniam conquerendo non tacuisti carebis noie hoc preclaro quod amator sapientie interpretatur. Siquidem te ostendisti non amatorem sapientie. sed magis lane delicate. O quam dissimiles deli cie in lana consistunt et in sapientia cui sapientie. nec sericum nec purpu ram licet comparare. Minus quam licet appetere presertim ei cui alias pacto quodam secundum aplm concessum est xpm qui patris sapientia est induere Audi illum cyprianum. Serico inquit et purpura indute xpm sinceri ter induere non possunt. Eligas igitur iter ista et vide quod eligas sapien ter. vt non modo vt phus mundane sapientie. sed amator vere sapientie comproberis

II. CONSIDERATIO

Secunda puella ad hominem predicta ex causa tristem sic ait. Non ne homo te docet ratio. honorabilius esse multo. vestiri veste re gis aspera quam propria veste delicata. Est profecto fateare necesse est. Sed quid. Dic michi de rege illo qui in vestitu suo habet scriptum rex regum et dominus dominantium. cui est honor et gloria et imperium. quod imperium teste apostolici textus apparatu et suis dabit. Dic de illo maximo re gum quomodo legis. Nonne legis quod vestitus erat scilicet hic veste aspera sangui ne. et si sic. quid restat tibi. Reuera cum sit rex glorie si tandem cum eo sto la glorie superuestiri queris. restat nunc per conuenientiam et si nondum us que ad sanguinem restitisti. saltem hic de veste aspera siue rudi tamquam dicto regio habitui aspero sanguine vel purpure conformi glorieris. de ve ste delicata erubescens. Sequere in hac parte vel militem regis vnum de principibus primis. vnum de primis in acie. ab ipso rege de veste aspera commdatum cum dicebat. Quid existis in desertum videre hominem mol libus vestitum. Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt quasi dicat non. nec iste in deserto. Tu autem homo forte dices nec ego sum in deserto. vt doceat me vestis aspera. fallis plane Nonne de assumpta de hoc seculo neque quod et tu inhabitas dictum est. Ista est que ascendit de deserto. et licet addatur delicijs affluens. tamen hoc de solis intelligitur spiritualibus delicijs que sole et non delicata huius seculi cum ascendentibus coascendunt. quod ergo ipse rex regum in de serto. id est in isto mundo corde et animo deserendo approbat in mili te qui de pilis camelorum. et non de lana delicata. nec de serico vel purpura vestitus erat. huius oppositum scilicet vestem in nobis delicatam scire debemus deo fore minus gratam. sed vestem rudem gratiorem. Quid autem am plius vel potius in vestitu desideras quam in ipso et per ipsum deo gratum esse. quod de licate vestes et preciose minime operantur. sicut et sine peccato vt in pluribus mini me conferuntur. Audi gregorium. Nemo inquit existimet in fluxu atque studio

pciosaꝝ vestiū pctm̄ deesse·qꝛ si hoc·culpa non esset nullo modo· Iohannem dn̄s de vestit⁹ sui asperitate laudassꝫ et nequaq̄ paulus feminas a pciosaꝝ vestiū appetitu ↄpescerет dicēs non in veste p ciosa·hec ille·Sꝫ et criso⁹ dicit q̄ mollis vestis rigidū corp⁹ faci le reddit delicatū·Facto vero corpe molliori necesse est et animā pticipare lesionēꝫ·nam vt plimum opatōnes ipi⁹ ↄsonant dispo sitōnibus corporis·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·Tu hō qui delicate vestiri desideras·Attē d qualis sit dn̄a inter te et hominē grossa seu rudi veste ex hu militate ↄtentū·Profecto qui desiderat delicate vestiri et nō sine peccato vt soror mea pri⁹ ↄuicit·Is ita vestitus assimilari potest sacco foris depicto seu deaurato·Int⁹ tn̄ immūdissimis et fetidissi mis stercorib⁹ pleno·hō vero rudi seu grossa veste vl ex huīlitate ↄtēt⁹ assimilari pt sacco magno ł griseo·Int⁹ tn̄ nobilissimis arōa tib⁹ pleno·Vide ergo qd̄ horꝝ tu eligas·Patꝫ aūt ↄpatō declara tione saltē vni⁹ mēbri p qd̄ etiā de mēbro opposito poterit iudica ri·Audi igit̄ de ↄposito summū illū pontificē Innocentiū·Supb⁹ inq̄t vt magnific⁹ videat̄ satagit vestiri duplicib⁹ indui mollib⁹ pciosis ornari·Sꝫ quid est hoc·pciosior ornat⁹ nisi sepulcrū foris dealbatū· Int⁹ aūt spurcicia·hec ille et bene q̄dem·quippe deli cata et pciosa vestis ↄtinet hominē nō sine vitijs se gestantē qui ab int⁹ plen⁹ est realib⁹ stercorib⁹·et nichilō⁹ sicut vitiosus sterco rib⁹ methaphorice dictis est plen⁹·Verꝝ qꝛ ipa vestis delicata et pciosa corruptōis hmōi ↄtinentiā testat̄·queādmodū in sacco fa cile dephendit̄ ab ex an pira q̄ ab intra ↄtinet sint mollia seu cor rupta· Hinc esse pt q̄ magn⁹ pr̄ aug⁹ fertur dixisse de pciosa veste erubesco q̄ si dat̄ michi vendo eam·Sꝫ et de patre clareuallis le git̄·q̄ in vestib⁹ pauptas ei semp placuit·sordes nūq̄·Declarato itaqꝫ pmisse diuisionis menbro pmo·qd̄ sentiēd putas de scd̄o sibi opposito·Profecto scd̄ꝫ topicos·Si ↄpositū in ↄposito·et oppositū i opposito·Oppositū g̊ menbrū·i· hō rudi seu grossa veste ex huī litate ↄtent⁹ ↄtinꝫ oppositū stercorib⁹ fetentib⁹ delicatā et pcio sam vestē replentib⁹·ex eo s·qꝛ est plen⁹ nobilissimis aromatibus ad celū vsqꝫ redolentib⁹·ↄtinet nanqꝫ vt supponit̄ ipam huīlita tem que vas est dicere graꝝ·gr̄a aūt purissimo balsamo ↄpat̄·igi tur rōne ↄtinentie sicut balsamū aromatisans odorēꝫ dat·imo sola huīlitas mltis ppollet aromatib⁹·Ipsa nāqꝫ dicit̄ esse in floribus viola et i odoramētis thus·Sꝫ nōne viola odorifera est·nōne odo riferꝝ ē et thus·Immo sicut thus quanto in fumū magis tenueꝫ re solutū fuerit·tanto maioris suauitatis odrē spargit·ita et de huīli tate dr·q̄ dū ↄpm subiectū q̄si i nichilū extenuat gr̄tissimū odorem do spirat·Rursuꝫ dr huīlitas miro mō rdolere et p nardū ↄpter sui puitatē significari·de qua dicit sponsa in canticis·cum esset rex in

accubitu suo nardꝰ mea odorē suū dedit. Deniq spūssanctꝰ libere flat in corde humili. qđ quidē ad maiorē facit redolētiam. Vñ sponsa hoc designans in canticis. Veni inquit auster ꝑfla ortum meum et fluent aromata illius. Ceteꝝ humilitas cetera bona hominis deo ampliꝰ redolere facit. Nimiꝝ spēs aromatice cū in puluerem redigunt vehementius redolent. sic et bona hominis cū p eius humilitatē minuta fuerint. Ad qđ designandū dicit in canticis. Que est ista que ascēdit p desertū sicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris et vniuersi pulueris pigmentarij.

Capitulum decimūquartum otinens osolatōnes sup arto et humili reclusorio vł cella et vniuersaliter sup delectabilium habitatōnum carentia.

Vartodecimo post pmissa accessit ad dñam sepedctā et aliꝰ tristis sup humili reclusorio seu cella angusta et delectabilis habitatōis carentia osolatōꝫ querens que huius rei gratia mox ei de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ad pdctm̄ tristem sic ait. Cur homo de habitatōne arta turbaris que eo tibi magis ouenit ꝙ ampla ꝙ lata et spacōsa ꝙꝙ etiā grosa et speciosa. quo minus eris in ipa arta distractus. et magis manebis recollectus. Nam et te faciet virtutū atq scientiaꝝ capatiorem locꝰ angustus. fert nanq thomas aq̄nensis dum olim in colonia studuisset et maximuꝫ thesauꝝ sciaꝝ sibi acq̄reret vix quatuor pedum in longū et in latū studoriuꝫ habuisse. Dyogenes aūt angustiorēꝫ cellā habuit. Audi valeriuꝫ illum maximum. humile inquit tuguriū virtutes recepit angustꝰ locus magnaꝝ virtutū turbam capit. Dyogenes em̄ cū torqueretur in dolio se domū volubilem habere vocabatur et se cū temporibꝰ omutantē. frigore em̄ os dolij vertebat in meridiem. estate ad septētrionē et vbicunq sol se inclinauerat dyogenis simul ptoriuꝫ vertebatur.

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella sic ait. Cur homo delectabili hic habitatōne frui appetis et nō potiꝰ talem refugis. Nimiꝝ spē diminuit đ futuris in celo habēdis delicijs. Vis hoc scire. Legito vitas patruꝫ Ibi nāq fctā de quodaꝫ loco mentōe dicit sic. Locꝰ iste si delicioſus ē et abundans quā requiē sperabimꝰ ī futuro seculo si hic delicijs fruim. Nōne gº młto meliꝰ ē hic habitatōibꝰ carere delctābilibꝰ ꝙ pati ðtrimtū cca bonū spei đ sidris māsiōibꝰ oñdis ī celesti jhrłm ī ciuitate dñi. vtutū ī ciuitate dei nñi. ciuitate sancti q̄ cōstruit ī celis viuis ex lapidibꝰ. q̄ fūdata est saphiris cꝰ porte nitēt margaritis. cꝰ om̄s muri ex auro sunt purissimo. In q̄ q̄dem māsiones młte sunt ibi nāq deꝰ nobis ostituit lucidissimas māsiōes.

ibi requiescunt sanctorum anime. Hic aūt pegrinamur a dño. nec habemus hic manentem ciuitatem. quare nec habitatōnem.

Capitulum quindecimū ɔtinens ɔsolatōnes sup carentia mollium lectoꝝ et delicatoꝝ lectisternioꝝ.

Vintodecimo post pmissa accessit ad dñam ɔsolatricē sepedictā et ali⁹ tristis querens sup lectoꝝ duricia et delicatoꝝ lectisternioꝝ carentia ɔsolari. At illa mox eidem tres ɔsolatrices de suis puellis assiḡuit.

I. CONSIDERATIO

Rima puella ad hominem pdictum delicata stramenta appetentem. atqȝ ex carentia dolentem. sic ait. Cur tu et in istis q̄ris delicias. Nescis de babilone dictum esse. quantū glorificauit se et in delicijs fuit. tantū date ei tormentum et luctum. hoc autē tormtum et eius equalitas ad babilonis delicias etiam ad alios et alioꝝ delicias extenditur. aliter ibi nō diceretur. pticipes ne sitis deliciaꝝ eius et de plagis eius non accipiatis. Sed q̄ posset esse plaga vel tormentum ɔforme seu equale delicijs in delicatis lectis et lectisternijs ɔsistentibus. non appet ex scripturis nisi illud dūtaxat qd ꝓphetizatū repitur Dicente filio amos. Subter te sternetur tinea et opimentum tuum erūt vermes. O qualis lectus subtus. et qualia lectisternia et opimenta supius. O quale et q̄ abhominabile tormentum qd quidē vt euadas merito debes gaudenter carere dictis delicijs ɔsistentibus in lectoꝝ atqȝ lectisternioꝝ mollicie delicata.

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella ad eundem hominem sic ait. Non aduertis q̄ circa noctem ante vsum stramentoꝝ dici solet. Noctem quietam et finem pfectuȝ tribuat nobis omnipotēs et misericors dñs. et subiungit. fratres sobrij estote et vigilate. quia aduersarius vester dyabolus tanquam leo rugiens circuit. querens quem deuoret. Et quare hoc. Certe q̄ dyabolus illa in hora qua stramtis vtimur psertim delicatis maxime nos temptare solet. Quid ergo tūc faciendum. Expedit certe eum fugare. Quo pacto inquies. Audi patrem clauallis. Dum inquit dyabolus officinas fratrū circuit debet eum fugare ab oratorio deuotō. a dormitorio stramenta vilia. hec pater ille. Cuius dicto considerato gaudenter stramentis vilibus est vtendum.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad eundem viꝝ sic ait. Tu vir robuste cur nō es memor tenerrimi illi⁹ infātuli in asperrimo frigore nati. Nā et postmodum tēpantiori tempe petrus homo solidioris substātie cū ministris iudeoꝝ i domo cayphe stabat ad prunas q̄ frigus erat et calefaciebat se. Cur nō ɔsideras gesta ēca illū vagientē infātulū frigido loco et tēpe. duro psepio p lctō positū et p lctisternijs

pannis inuolutum vilibus s. vt puto. nam et maxim⁹ dicit de ipo apud iudeos sordebat in pannis. Himirꝝ aliter non diceretur cū pondere pannis inuolutum. Nam et diuitum infantes et pannis inuoluuntur ꝫ pciosis et delicatis que nomen excedunt pānositatis. Cur non attendis et matrem pueri et ipam teneram et a natura delicatam. que si lectum habuisset puerū suū tam dilectum non in psepi posuisset in medio duum animalium. infanti terribilium. Forsitan ipsa in nuda terra iacuit. Naꝫ nichil agitur d eius lecto. quia nec erat ei locus in diuersorio. Vbi agitur mollicies lecti sui vbi culcitre de serico facte. vbi cussini pciosi et puluinaria delicata. vbi ornat⁹ purpure. vbi cortine et cetera queqꝫ que reginā mūdi decuissent. fac ergo opatōꝫ tui hominis ignobilis ad regē celi atqꝫ ad reginam mundi matrem dei vnigeniti. Fac opatōnem tui rusticani et robusti ad teneros artus pueri atqꝫ ad teneritudinem puerpe et corporis virginei et teipsum apud te inuenies detestabilem merito haberi qui de duricie lecti et lectisterniorꝫ vilitate oqueri psumis ac si tibi debeantur delicie quibus caruit deus tuus et mater eius. Nonne erubescis qui talia requiris omoda. Fac opatōnem tui iniusti et peccatoris ad puerum purissimū ad infantem qui peccatum non fecit nec est inuent⁹ dolus in ore ei⁹. Fac et ad matrem de qua ꝓpter honorem domini cuꝫ de peccatis agit nolo questōnem habere. ait magnus pater augustin⁹. fac inter te ipsos opatonem et inuenies ꝙ ꝑ se nullo indigent penalitatis remedio. tu vero querendo comoda penalitates refugis quibus pro pctōꝝ tuoꝝ remediis indigeres. Dices forte ipe puer pro me penalitates ptulit quibus peccata mea tulit. O quanta est hec insania. Nunquit non ei in tuo negocio coopaberis. Per quid penalitates illius tibi applicabis. num omodis tuis. Nequaꝙ cum ipse omoda in penitentibus detestetur. Deniqꝫ fac opatōnem et agnosce differentiam inter te insipientem et puerum illum qui dei virtus est. et dei sapientia. qui non elegisset penalitates nec pro lecto feni duriciam. qui feno iacere ptulit. nisi in hmōi aliquod magnum bonum latens cognouisset et qdcunqꝫ illud sit eiusdeꝫ boni pticipium tibi similibus penalitatibus cum gaudio compabis. Sane si pter bonum implicite tactum de bono penalitatibus respondentē desideres magis explicite edoceri. Ecce optuit cristuꝫ pati et ita intrare in gloriam suaꝫ. Proinde et tu sperare habes p incōmoda patienter tolerata osequi gloriā et p tormēta tempalia compare tibi delicias sempiternas. Non enim ad hoc volendum pronior est deus vt quantum quis glorificauit se et indeliciis fuit tantū illi tormentum et luct⁹ debeantur ꝙ ad volendum. vt quātum quis in tormētis fuerit et incōmoda passus humiliter. tantum ille d deliciis et gaudiis cōsequatur ꝫ nec solum tantum qꝫ mensuram ofertam et coagitatam et supeffluentem dabit dominus.

169

EXPLICIT NONUS LIBER DE CONSOLACIONE THEOLOGIE. INCIPIT DECIMUS LIBER CONTINENS CONSOLACIONUM REMEDIA OPORTUNA CONTRA ILLA TURBATIVA QUE OPPONUNTUR SOLACIIS ET GAUDIIS SEU IOCUNDITATI. CAPITULUM PRIMUM CONTINENS CONSOLACIONES SUPER GAUDIORUM ET SOLACIORUM MUNDANORUM SEU EXTERIORUM CARENCIA.

Ecimo principaliter decem tristibus ad sepedictam dñam ɔsolatricē accedētib⁹ primo omniū vn⁹ ex eis eiusdē domine pedibus ꝓuolutus ipi de mūdanoꝝ seu exterioꝝ gaudioꝝ et solacioꝝ carencia est conquestus· cui mox illa de suis puellis ·xiiij· pro consolacione eidem tristi impēdenda assignauit·

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad pᵭictū tristē sic ait· O homo opacioꝛ tibi ꝙ vt video exterioꝛib⁹ solacijs exquisitis tanꝙ eger tedia vite me deri queris· Nimiꝝ ipꝫ medicamentū solacioꝝ taliū in vuln⁹ vertitur· quia dū nimis studiose ei inheseris nō ad refectōeꝫ tuā sed in defectionē cedere repit᷑· Ipaqꝫ mēs tua a secreti interioꝛis gaudio excludit᷑· et diuersis malis passionib⁹ ꝑ vices subicit᷑ Audi gregoriū dominici gregis pastoꝛē egregiū· Vt inquit taceamus ꝙ in coꝛpoꝛe doloꝛes tolerat qui febrib⁹ anhelat· Ipsa vr̄a salua egritudo est cui curādi necessitas nunꝙ deest· quot em̄ solacia ad vsum viuēdi q̄rim⁹ q̄si tot vr̄e egritudini medicam̄tis obuiam⁹ ꝫ ip̄m quoqꝫ medicamentū in vulnus vertit᷑· qꝛ exquisito paulo diuti⁹ inherentes eo graui⁹ deficimus qᵭ ꝓuide ad refectionē pamus Ipsa quoqꝫ mens vr̄a a secreti interioꝛis gaudio exclusa mō spe decipit᷑ mō pauoꝛe vexat᷑· mō doloꝛe deicit᷑· mō falsa hylaritate reple᷑· hec ille pater sanctissim⁹ qui ex dictis solacijs finaliter infert q̄tuoꝛ malas aīe passiōes de quib⁹ illa expta boeciana ɔsolatrix loquēs sic dic̄ Gaudia pelle pelle timoꝛē spemqꝫ fugato nec doloꝛ assit nubl'a mēs ē vinctaqꝫ frenis h̄ vbi regnāt·

II. CONSIDERATIO

Ecunda puella ad p̄fatū hoieꝫ mūdana gaudia appetentē sic ait· Nōne multo meli⁹ est gaudio carere ꝙ de gaudio habito postmodū dolere et toꝛmenta sentire· Sic inq necesse est· Sed quid Profecto extrema gaudij luct⁹ occupat teste scriptura imo et egregius ecclesie· Pastoꝛ gregoꝛi⁹ sic dicit· Iure restat vt quot prius in mūdo incolumes habuim⁹ gaudia tot de ipso postmodū cogamur sentire toꝛmenta· Hec ille pater· et videt᷑ initi ei qᵭ in apocalipsi de babilone scribit᷑· quātū gloꝛificauit se et in delicijs fuit tātum date ei toꝛmentum et luctum·

III. CONSIDERACIO.

ercia puella ad eundē sic ait· Cur leta q̄ris· et de tristibus q̄reris· Erroꝛ tibi inesse videt᷑· Nempe plus ɔferunt tristia ꝙ leta

Vis hoc scire. Audi p̄memoratū pastorē ecclesie. Solet inquit leti:cia archana mētis apire atq3 apiendo amittere. aduersa vero cum nos exteri⁹ depmūt interi⁹ acutiores reddūt. Hec iste pater. Nec mirꝝ. Nā et vexatio dare dicit² intellectū. Acumē etiā intellectus facit int⁹ legere atq3 colligere de quo mēs introrsum pōt gaudere cū illa videlic3 sapiētia de qua dic̄ sapiēs. Intrās in domū meā cō:quiescā cū illa n̄ em̄ hab3 amaritudinē ꝯuersatio illi⁹ nec tediū cō uictus illi⁹ s3 leticiā et gaudiū.

IIII. CONSIDERATIO

Quarta puella eidē sic ait. Audi frater nō incassum verbū illius Cassi. Bonū inquit insolitū pl⁹ amat² et sequēti gaudio cōfert dulcedinē tpm p̄missa tristicia. Hec ille. S3 quid est. qd inde sequit² Profecto sequit² ꝙ carētia mundani gaudij de q̄ tibi inest tristicia. eo quidē ꝯ̄uis existēs min⁹ bona. ē tn̄ appetēda q° futuro gaudio celesti ꝯfert dulcedinē. Ita sane vt pl⁹ sapiat. Qd quidē plus om̄i p̄ualet gaudio p̄nti. sicut eternu3 tpali. Non em̄ inerit gradus iste futuro gaudio tm̄ in ei⁹ p̄ncipio. Nimirꝝ quoadusq3 durauerit fu:turum gaudium durabit et omnis ḡdus eius.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ad p̄fatū hoiem est locuta. Stulti sūt oino qui gaudere appetūt i reb⁹ exteriorib⁹ seu mūdanis. Nēpe ꝙ stultissime errrēt pulcre ońdi² aucte magni p̄ris Volētes inq̄t gaudere forinsecus facile euanescūt et effūdunt² in ea que vident² et nō sūt et ymagines eorꝝ famelica cogitatōe lābūt. O si fatigentur inedia et dicāt q̄s ońdit nobis bona. hanc dicti p̄ris sniam si intelligere volueris recursū habe supius ad sororē meā et inuenies ea3 lucide declaratam.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ad hoiem p̄dictū ait. Spacior hō tibi de errore ꝙ. s. famelic⁹ existēs indigeres satiari et nihilomin⁹ de carē:tia mūdani gaudij turbaris. quo habito mīme saciari posses s3 magis te ꝯtiger3 ieiunū relinq̄. Quid ni dixeri3 te famelicū. Tu nāq3 es de ill' de q̄bus ex sentētia magni p̄ris soror mea imediate recitauit ꝙ volētes gaudere forinsec⁹ facile euanescūt et effūdunt² i ea q̄ viden² et n̄ sūt. et ymagines eorꝝ famelica cogitatōe lambūt. O si fatigent² et dicāt q̄s ońdit nobis bona scil3 quib⁹ indigerēt cō:tra inediā saciari. Forte dices q̄ nā sunt illa. Profecto sunt pabula veritatis sine quib⁹ tanꝙ̄ sine ꝓprijs suis obiectis ieiun⁹ man3 in:tellect⁹. Dices rursu3 quib⁹ accidit h° ieiuniū. quo in via possent deficere. ill' reuera q̄ i via misere hui⁹ pegriatōis nr̄e gaudia solēt querere. Audi gregoriū p̄rem beatissimu3. A veritatis inq̄t pabulo ieiuni sūt qui in hac pegrinatōis inopia letant². De carētia igit² leticie tal' seu gaudij gaudere quidē cōuenir3 multo pl⁹ ꝙ̄ p̄ tristicia querulari.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Miror karissime ꝙ verum gaudiu3 quod solum habetur in domino negligis et de illi⁹ carentia gaudij

tristaris q respectu gaudij habendi in dño veraciter racionē hab3 meroris ·Audi dulcem illu3 prem clareuallis·Illud inquit reuera veru3 est gaudiū et solū qd nō de creatura s3 de creatore ocipitur· qd cū possederis nemo tollet a te cui compata omis aliunde iocun ditas meror est·omnis suauitas dolor est·ome dulce amaru3·omne decoru3 fedum·ome aliud qd delectari possit molestum·

VIII·CONSIDERATIO·

Ctaua puella sepedicto hoi tristi sic ait·Cur tristaris de mundani gaudij caretia ·cōsidera errorē tuū qui de bono tanq de malo otristaris·Nōne em eo carere bonū est qd aīma sanctis meditacionib9 q vtiq3 rectū iudiciū pmouent occupata exiliū vel carcerē reputat aut luctū deputat vel merorē· Eatearis necesse est· g3 q·Profecto aīma spūalib9 meditacōnū incitamtis occupata mundum carcerē vl exiliū ac risum et gaudiū luctū reputat et merorē Audi magnū prem Augustinū p redēptoris inquit nri mortē de tenebris ad lucē·de morte ad vitā· de correctōe ad incorrectōe3·de exilio ad patriā·de luctu ad gaudiū·de terris ad celeste regnū vocati sum9·quecūq3 ergo aīa sancta talib9fuerit incitamtis occupata·nihil ocupiscit terrenū·nihil trāsitoriū·nihil qd ad tps arridet nihil qd ad pns delectet· est q risū luctū deputat et gaudiū i merorē omutat·cui mūdus carcer ·celū vero habitatio cui exultacio de pntib9 nulla est· q2 in illo tm gandere appetit·qui sup omis est Hec pater ille·

IX·CONSIDERACIO·

Ona puella sic ait·Tu qui de mūdani carēcia gaudij qrularis aduerto q sis pui cordis qq3 qdiu h feceris iudicaberis stultis filis· qre inqes·pfecto q2 pua diligis neglectis magnis·Dices mihi q nā sūt ista pua et q magna·Reuera ome mdanū gaudiū de numero puoru3 est·gaudiū vero de deo et in deo hndum de numero ē magnoru3·Istud siquidē plenū est·illud aūt vel est vacuum vl nō plenū Vis h nosce dilucide p scripturā·ecce qtū ad gaudiū mūdi dicit salomō in pverbijs·Risus dolore miscebit' igi' gaudiū mūdi tanq dolore mixtū nō ē plenū·Quantū aūt ad gaudiū habēdum in dño dicit ipe dñs discipulis· gaudiū meum in vobis sit vt gaudiū vrm impleat'· Vis rursum apositū nosce p certā de vtroq3 gaudio oiectaram·Ecce vas dicitur vacuum vel non plenum · cui hoc quod continet non est cōmensuratū vtpote quod posset et deberet aliquid amplius cōtinere· Sed quid·Profecto terrena queq3 non sunt omensurata gaudio quod de ipis habem9 qntumcunq3 minimo ·quippe semp vltra cōdignū gaudem9 de terrenis sicq3 fit q nrm gaudiū qntumcūq3 modicū eo sui obiecti valorem excedat quo ipm quidem obiectum nō est dignum vt de ipo homo tantū gaudeat· gaudiū igitur nrm vtiq3 nō est plenū cum deberet magis capere q illud obiectum·ymmo reuera quod mirum est dictu·quanto gaudiu3 nostrū de terreno obiecto maius fuerit tanto

minus plenū erit. Porro ꝙ gaudiū nr̄m habendū in domino ne dum in pr̄ia sed etiā in hac vita impleat². hoc patet si vt prius ple nitudo gaudij penes opatione ipi⁹ obiecti ad act⁹ gaudētis attē dat².quo quidē actu formaliter ip̄m obiectū capi² sicut et eo op̄re hendit² vel apphendit². Nimirꝫ hac ꝯsideratione actus gaudētis implet² obiecto quod ꝑ ip̄m capit² si ip̄m obiectū vl̄ excedat valo rem eius vel admin⁹ ei ꝯmensurat².nō autē implere² si obiectū ab actu excederet² tanꝗ̄ indignū vt talis act⁹ circa ip̄m exerceretur. Quaꝓpter sicut gaudiū de terrenis eoip̄o non est plenuꝫ quo quā tumcūqꝫ bona sint illa et quātumcūqꝫ gaudiū de ip̄is sit modicum ꝑ ip̄m de illis gaudem⁹ vltra ꝯdignū et sic remanebit et illō gau diū vel in ꝑte vacuū. Ita et ecōtra gaudiū nr̄m de deo tā in futura vita ꝙ̄ in ista est plenū Nēpe quātumcūqꝫ gaudem⁹ de deo sp̄ gau demus citra ꝯdignū cū gaudiū nobis possibile sit finitū et bonuꝫ hoc qd̄ deus est sit bonū infinitū Ex quo fit vt non solū nr̄i gaudij mensurā impleat. sed ip̄am etiā excedat. Quippe de deo nunꝙ̄ tm̄ gaudere possam⁹ q̄ntū dignū est vt de ip̄o gaudeam⁹. et nōne pro pter hūc excessū diuini obiecti respectu capacitatis nr̄i gaudij.ve raciter pōt intelligi illa scripture ꝓmissio mensurā bonaꝫ et supef fluentē dabūt in sin⁹ vr̄os. His itaqꝫ sic se hn̄tibus si nō vis digne iudicari pui cordis ac īsipiētib⁹ similis tūc plenū et maximū gau diū de deo hn̄dum magis solito attēdas et mundanū gaudiuꝫ non plenū ſꝫ vacuū cū sit minimū nullaten⁹ magnipēdas.

X.CONSIDERATIO.

ecima puella sic ait. Tu qui de mūdani gaudij carentia turba ris. Vtinaꝫ esses hō realis nequaꝙ̄ haberes cām turbationis. Homo nāqꝫ realis nō curat de vanis q̄re nec de gaudijs mūdanis Vis scire ꝙ vniuersuꝫ mūdanū gaudiū vanū sit. Ecce vanū esse dif fini².qd̄ nec plenitudinē p̄stat ꝯtinēti nec fulcimentū īnitēti.ē aūt tale mundanū gaudiū vniuersum.quippe qd̄ mundanū gaudiū nō p̄stet plenitudinē ꝯtinēti hoc ex p̄missis claꝝ est. ꝙ em̄ ip̄m nō est plenū quō hoc alteri p̄staret plenitudinē. Sed ꝙ mūdanū gaudiū nō sit plenū hoc iam tibi per sororē meaꝫ est dilucide declaratum. Porro ꝙ nec p̄stet fulcimentū initenti.patet quidem quia nimis ē instabile atqꝫ vagū.h°etem̄ suppoit laus illa ecclāstica de beata katherina. fragrat amore dei spernit vaga gaudia mundi. Testat² aūt hoc et magn⁹ pater augustin⁹ Leticia inquit huius seculi vani tas est cum magna expectatione speratur vt veniat et nō potest te neri cum venerit.

XI.CONSIDERATIO.

ndecima puella sic ait. Cur homo q̄rularis de exterioris gau dij carentia cuius scꝫ obiecta sunt exteriora aliqua. Certe in illis non sunt gaudia expetenda eo ꝙ illa non sunt durabilia. sed nec sunt maiora. Vis scire ꝙ gaudia de exterioribus non sunt dura bilia. Audi senecam illustrem hominem gentilem qui ad gaudium

habendum durabile dirigit ad interiora. Viri inquit boni gaudiū est ex bona ɔsciencia tu iudicas illū gaudere qui ridet. aīmus debet esse alacer et fidens et sup omnia rectus. oculta ista que forin secus splendēt et de tuo gaude. quid est aūt de tuo. id est de teīpo et de tui optima parte. Volo tibi nunq̄ deesse leticiā. Volo tibi il lam domi nasci. nascit̄ si intra teīpm fit. Hec ille. Qui rursuȝ sic ait Circūspice sola virtus p̄stat gaudiū ppetuum securum etiā siqd ob stat nubiū materia interueniet q̄ infra ferunt̄ nec vnq̄ diē vincūt Vis vlteriꝰ scire ꝙ gaudia de exteriorībꝰ nō sunt maiora internis gaudijs. Audi ecclesiasticū. Non est inquit oblectamentū sup cor dis gaudiū. cordis inquit nō corpis. dicit̄ igit̄ hoc ad drām risus corpalis ad drām saltus aut circuitꝰ chorealis. Ad drīam omnis ignominiose exultatōis. de quali salomon ait in pūerbijs. Stulto rum exultatio ignominia. XII. CONSIDERACIO.

uodecima puella sic ait. Cōsidera homo penes te qñ minꝰ bo num obstaculū p̄stat ɔsequēdi maius bonū. nōne tūc p maioris boni ɔsequentia mīoris boni carētia letanter est ferēda. Eatea ris hoc necesse est. Sed quid differētie est inter gaudiū in hoc mun do et gaudiū in dn̄o. Profecto primū vti priꝰ p sororē meā patuit est vacuū. Scd̄m vero est plenū. Primū de numero pauoꝝ. est. scd̄m de numero est magnoꝝ. īmo inter ista nō est ɔpatio. Nam primum est incompabiliter minus. scd̄m incompabiliter maiꝰ. primū scd̄o p̄stat obstaculū tanq̄ impossibile sibi et ɔtrariū. Vis de istis deuotis et validis autoritatibꝰ edoceri. Audi prēm clareuallis. Vndiq3 inq̄t se ingerit amor mūdi cū ɔsolatōibꝰ īmo desolatōibꝰ suis. obseruat aditus p fenestras irruit. mentē occupat. sed nō eius qui dixit renuit ɔsolari aīma memor fui dei et delectatꝰ sum p̄ocupatū nempe secularibꝰ desiderijs aīmum delectatō sancta declinat misceri nō poterūt vera vanis. eterna caducis. spūalia corpalibꝰ. sūma ꝑmis. vt ꝑiter sapias q̄ sursum sunt et q̄ sup terrā. et subdit nulla ɔuentio veritati et vanitati. Hec ille pater. Sȝ iam patuit gaudi um mūdi esse vanum instabile et p ɔsequens caducum. Estq3 corpale et sup terram et sic ꝑmum. Sed gaudiū in domino sʒm naturaȝ obiecti stabile est et eternum et circa hoc qd̄ sursuȝ est et summum est et solum verum gaudiū et plenū. Vnde et ordinariꝰ appatꝰ super textum illum apl̄icum. Gaudete in domino semp dicit sic. non in seculo. sed in domino. id est oīe bonum. vnde gaudendū est sta tuite in deo nō extra. sicut em̄ non potest homo duobus dominis seruire. sic nemo potest in seculo gaudere et in domino. Amicꝰ em̄ huius mundi iimicus dei reputabit̄. multum inter se hec duo gau dia differūt suntq3 oīno ɔtraria nec simul ī eodeȝ esse possunt. Hec ibi. Carentia igitur mūdani gaudij non est nisi remotio obstaculi respectu gaudij in deo habendi quod solum est verum gaudium cui compata omnis aliunde iocunditas meror est et cetera. ꝑpter

hoc igitur gaudiũ tam ↄsolatoriũ in deo habendũ · gaude ꝙ remo tum sit obstaculum per carentiã mundanoꝝ gaudiorũ ·

XIII · CONSIDERATIO ·

erciadecima puella sic ait tristi · Tu queris cõsolari de gaudij caretia · Dic igit² mihi de cuius carẽtia · et fortassis te docebo ꝙ illo carens nullo cares · Gaudere inquies libẽter de ꝓmotione Alius dicet de diuiijs · terci⁹ de luxuria · Quart⁹ dicerꝫ gauderet libẽter de magna familia aut ex alia ↄsimili causa · Sed quid · Profecto dico et dixi sp hij et oms ↄsiles errãt corde et tu primus · qd em̃ appetis gaudiũ nõ est gaudiũ · vñ nec de eius carẽtia est dolendum · Audi illustrẽ senecã · Dicim⁹ inquit nos magnũ gaudium ex illius ↄsulatu quod nõ est gaudiũ · ꝫ vt sepe iniciũ future tristicie gaudio em̃ adiũctum est nõ desinere nec in cõtrariũ verti · oms tendunt ad gaudium sed vnde stabile et magnũ ↄsequantur ignorant Ille ex conuiijs et luxuria · ille ex ambitione et circumfusa clientuꝫ turba · ille ex amicis · alius ex studiorum liberalium · vana ostentatione · omnes istos oblectamenta fallacia et breuia decipiunt · sicut ebrietas que vnius hore hylarem insaniam longi temporis tedio pensat ·

XIIII · CONSIDERATIO ·

uartadecĩa puella sic ait · Cur de exterioribꝰ ꝓsertiꝫ carnalibꝰ solacijs et gaudijs nõ habitis querularis · Cur non ↄsideras si hoc a carentia tua amputes ꝙ multo excellentiora in recompensam recipies · s · delectationes quas spirit⁹ nouit dare · Et certe etiã statim · Audi vniuersalis ecclesie pontificem gregorium loquor · Si inquit carni quodlibet abscidimus mox in spiritu quod delectat inuenimus · Mox inquit ergo capacem seu ad capiendum dispositum non oportet cum tedio expectare · magno enim antistite Ambrosio testante · Nescit tarda molimina spiritussancti gratia · Dicit quoqꝫ in spiritu igitur non in corpore nisi per redundantiam forte secundũ quã dixit sanct⁹ dauid · cor meum et caro mea exultauerunt in deum viuum · Dicit rursum in spiritu vt sciam⁹ ꝙ sicut mouemur si spiritu viuimus spiritu et ambulemus sic etiam si spiritu viuimus in spiritu etiam qui in fletu est solatium delectemur et de gaudio quod est fructus spiritus consolemur · Rursum dicit in spiritu vt effectũ gaudij et solacij ex causa pensem⁹ · vt sicut causa causam · puta spiritus ipsum corpus excedit · sic sciamus gaudium spiritus excedere gaudium vel solatiũ quod dat corpus ·

Capitulũ secundũ continẽs ↄsolationes sup necessitate abstinẽnendi a choreis et a quarũcunqꝫ vsu vel auditu cantionum et musicarum armoniarum ·

ecūdo post p̄missa ad supradictā dn̄am ɔsolatricē accesit
et aliꝰ tristis sup̄ necessaria abstinētia a choreis cantōibꝰ
et armonijs musicis q̄rēs cōsolari. Cui illa de suis puell̄
quinq3 ɔsolatrices assignauit.

I.CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. Cur de necessaria a choreis abstinētia q̄ru
laris. O si ad plenu3 cognouisses et tu p̄iculum choreaꝝ absq3
tristicia cordis leuiter abstineres a ɔsorcō chorisātiū. Que em̄ pso
na sane mētis n̄ abhorrer3 manꝰ secū chorisātiū si nouiss3 illas esse
plenas ad modū ericij aculeis spinaꝝ. Certe merito q̄libet abhor-
reret cū talibus aut tenēdo taliū manus chorisare. Sed quid. Nō-
ne manus simul chorisantiū vt freque̅ter sunt spinose quaꝝ spine
seu aculei nedū manus secu3 chorisantiū penetrant. s3 etiam hinc-
inde ad penetratōe3 cordis vsq3 p̄cedūt et ip̄m nōnunq̄ letaliter
cruentāt. Patēt ista p nepte meam supius luculēter. Cuius rei gr̄a
atq3 p̄pter illa q̄ sup̄ p sororē meā de cōtrectatōe manuū dicta sunt
pōt homo a choreis hylariter abstinere.

II.CONSIDERACIO

ecūda puella sic ait. O simplex homo qui de abstinētia neces-
saria a choreis tm̄ cruciaris. Nonne locum vitares in quo esse
crederes vl̄ vnū basiliscū qui visu suo toxico occider3 hoīes se in-
tuentes. Certe sic. Quid tūc vbi plurimi basilisci simul habitarent
Credo q̄ nullo mō illo ires. s3 reuera in sola vna chorea tā de cho
risantibꝰ q̄ etiā de astātibꝰ plurimi assunt basilisci libidinosa īspe-
ctōe actiue habita p̄iter et passiue multe p̄sone ad morte3 vtinā nō
eternā deducūt. Nōne gº locꝰ choreaꝝ p̄iculosus ē p̄iter et actꝰ
vbi plurimi sūt effrenes animis timore dī mīme refrenati. qui om̄e
illud sine timore ɔcupiscūt qd̄ plac3 eoꝝ oculis. Quo fit vt multi
sibi adinuicē cause sint eterne mortis. O q̄ crudele est hoc. cuius
similis crudelitas ab hoīe n̄ crudeli vix vel nūq̄ bestie inferret.

III.CONSIDERACIO.

ercia puella sic ait. Nescis hō q̄ magna est dr̄ia leuitatum Est
nāq3 leuitas naturał reꝝ sursu3 tendentiū. ē aūt et moral de-
scendentiū in īfernū vel adminꝰ ad ip̄m purgatoriū. Heccine autē
leuitas videtur maxime generari nutriri et augeri in choreis et ibi
dem disolui āimus nedū chorisantis. verūetiā cuiuslib3 assistentis.
Ibi nullū locū hab3 mentiū recollectō. s3 bn̄ corp̄m p̄lima dissolu-
tio. nō illa de q̄ paulus ait. cupio dissolui et esse cū xp̄o. q̄ quidem
bona esset. s3 talis de q̄ Ieremias ait vsq3quo delicijs dissolueris fi
lia vaga. Hec est scādalosa dissolutio corp̄aliū gestuum que vage
mentis p̄hib3 testimoniū. nihil hn̄tis solide ɔsistētie s3 maxime ap
proximātis ad casum. Porte siquidē sensuū temptatōibꝰ sunt apte
et per te inferi aduersus ea3 leuiter p̄ualebunt. Non illa talis erat
vage mentis vel corporis amore dei preseruata de qua cantamus.

fragat amore dei·spnit vaga gaudia mundi·Verũ his que dixi de vaga chorisãtiũ leuitate nõ apponat aliquis ꝙ xpo de choreis vir ginũ sic cantat᷑·Quocũqȝ pgis virgines sequuntur atqȝ laudibus post te canentes cursitãt hymnosqȝ dulces psonant· Id em̃ et si nõ sensus anagogicꝰ excusaret·excusaret tñ pñtiuȝ imutabilis pfectõ ↄfirmatoꝝ in bono· et principiũ motus qui a diuina ratione pce: dit quippe totũ diuinũ est misteriũ ꝙ in celestibꝰ attitatur·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait·Nescis homo ꝙ spiritꝰ regunt corpora·sȝ alij et alij spũs·alio et alio in loco·Est locus spũaliũ cantico rum puta chorus seu templũ·illic assunt spũs boni·Nempe de tem plo sic oramus·Visita q̃sumus dñe habitationẽ istam et angeli tui sancti habitãtes in ea nos in pace custodiant· Est locus alius can tionũ carnaliũ seu luxuriaꝝ puta locus choree seu theatrum·illic puto adesse spiritus malignos et si angelici spũs ↄiubilãt ĩ choro cantantibꝰ teste p̃re clareuallis·Psallentibus inquit sancti angeli admisceri solẽt·O siquis haberet oculos aptos viderȝ qua cura q° ve tripudio intersunt cãtantibꝰ Si inꝙ̃ sic spũs boni admiscent᷑ cã tantibus in choro templi· quis tũc dubitarȝ quin et maligni spũs pari pacto in theatro seu in loco choree carnaliũ et turpiũ cantio num cãtoribꝰ et cãtricibꝰ soleãt admisceri·Ob hoc nãqȝ magnꝰ p̃r Augustinꝰ·Nolo inquit vos socios fieri demonioꝝ·id est nolo ꝙ eis quasi pñcipalibꝰvos associetis·et subdit in quibus dicens·de: lectant᷑ cãticis vanitatis theatroꝝ insania·vident᷑ igi᷑ spũs mali gni in theatro seu chorea tanꝙ̃ in canticis vanitatis pñcipales in cordibus se associantiũ p̄cinẽdo choreas ducere chorisantiũ ad si: nistrã gressusqȝ eoꝝ dirigere· nõ certe ad dexterã recte opationis sed ad sinistrã iniquitatis·nõ ad dexterã patris seu futuri iudicis· sed ad sinistrã illiꝰ iudicis·In q̃ tandẽ statuent᷑ durissimã sententiã audituri·qua his qui ad sinistrã eius erũt dicet ip̃e iudex·Discedi: te a me maledicti in ignẽ eternũ qui p̄paratus est dyabolo et ange lis eius·Non opponat mihi quis nec de viris ne de mulieribꝰ san ctis in veteri lege cantãtibꝰ choros ducentibus musicisqȝ instrum̃ tis vtentibus·Hec em̃ vt puto in figura cõtingebant et sicut tunc in certis casibus deo placebant·ita et facientes ab om̃i malo euẽ: tu ab ip̃o deo p̄seruati fuerãt p quod tñ ñ om̃is ĩ veteri lege facta chorisatio aut musicoꝝ vsus excusatur·Paucoꝝ nanqȝ priuilegia non modo ẜm sanctos sed etiam ẜm leges et canones non sunt in exemplũ siue ad consequentiã pertrahenda·

V·CONSIDERATIO·

Quinta puella sic ait·Cur in cantionibus et ceteris musicis me lodijs adeo delectaris· Nequaꝙ̃ hoc ↄuenit virilibꝰ animis Ille nãqȝ virũ eas nimium appetentem effeminant·similẽqȝ faciũt infantibus qui ↄtra eiulatum dum mouentur in cunabilis nutritũ

suarum cantionib⁹ indigent confoueri. Ille ab auditu verboꝝ di-uine inspirationis reuocāt animū. Hac in hora qua ꝑualent nō est dicere. Audiā quid loquat' in me dn̄s deus. Sed nec est ꝑcipe cor detenus cantū illū amoris de quo versus loquit'. Non clamor sed amor cantat in aure dei. Putasne iterim ꝑcipiet hō illam armoniā in se vel in alio qualis erat in corde virginis teste quodā fulberto depromebant inquit virtutes in cogitatione et effectu cordis eius ineffabilē armoniā. quā ipa creatrix et inhiatrix eius dei sapiētia delectabat' audire. Profecto si ꝑualeat armonia exterior vł nulla vel insensibilis erit interior. que si sentiret' vtiq3 esset omi exteriori dulcior et suauior. Putasne vel in interiori hoīe sentietur illa dul-cedo nois Ihū quā ille dulcissimus pater clareuallis sensisse videt' qui scit' dixisse. Ihs mel in ore melos in aure iubilus in corde. Bn̄ quidē timeo ꝙ in chorealib⁹ cātids et ceteris musicis melodijs si-renice vocis dulcedo in exitiū deducēs auditorē sentietur. Timeo quoq3 ꝙ venenū sit mētis. illa dulcedo armonica quā sentit auris. Timeo ꝙ ipe notaꝝ fracture musicales et artificiales nō ꝑtranse-ant sine animoꝝ notabili fractione. Timeo ꝙ ꝗlibet sint dulces tanꝗ spine mentē laterēt et segetē rōis necēt. sintq3 ꝓpter h° hmōi cantiones et oꝑationes musice sicut voce sic et effectu silēs illis boeticis musis ꝗs illa exptissima boeciana ꝯsolatrix detestaba' ni-miū ipo illustri boecio testante. Que inquit vbi boeticas musas vi dit nr̄o assistentes choro flectibusq3 meis verba dictantes ꝯmotā paulisp ac cornis inflāmata lumib⁹ quis inquit has scenicas mere triculas ad hunc egꝝ pmisit accedere que dolores eius non modo nullis remedijs fouerēt. veꝝ dulcibus insup alerēt venenis. Hec sunt eñ que in fructuosis affectuū spinis vberē3 fructib⁹ rationis segetem necāt hominūq3 mētes assuefaciūt morbo nō liberāt. Hec illa. et subiungit abice sprene vsq3 in exitium dulces.

Capitulū terciū cōtinens cōsolationes sup vetuloꝝ ac vetulaꝝ tedioso ꝯsortio et solaciosi consortij iuuenū et iuuēculaꝝ carētia

ercio post ꝑmissa accessit ad sepedictā dn̄am ꝯsolatricem alius tristis ei de carentia solaciosi consorcij iuuenū ꝑso narum et de tedioso vetulaꝝ cōsorcio ꝯquerēdo. At illa eidē tristi de puell' suis duas assignauit ꝓ ipi⁹ ꝯsolatōe.

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad hoīem illū sic ait. O amice nūquit nō incompa-abiliter plus gauderes in habēdo antiquā cistā florenis ple-nam ꝙ in habendo nouā ab extra etiā multiphariē multisq3 modis depictā. vacuā tn̄ interius vel multis forte turpitudinib⁹ repletā Estimo ꝙ maiori cū gaudio eligeres florenis plenam ꝗuis antiꝗ ꝗmuis etiā non depictā. Sed quid. Profecto si tediosum sit ꝯsorci um vetulaꝝ atq3 vetuloꝝ. cessabit tn̄ merito tedium. si attēderis

ꝙ in eis repitur quod censet² sup auꝝ et topasion. quippe in antiquis est sapientia. cuius in compatione oĩe auꝝ harena est exigua et tanq̄ lutũ estimabit² argentũ nec cõpaui illi lapidẽ p̄ciosũ Cessabit tediũ si attenderis ꝙ in eis tanq̄ scrinijs sunt floreni id ẽ floridi ꝯceptus aurei ꝯtinentes ymaginem agni qui tollit peccata mundi seu ymaginẽ sedẽtis in trono cesaris summi. Cessabit tediũ si attenderis ꝙ in eis sunt multiplices lapides p̄ciosi diuersaꝝ virtutum. id est multiplices solide perfectiones virtutum spiritualiũ respectu carentie quarum iuuenum et iuuencularum corda sunt vacua. q̄muis eñ quedam sint virgines tamen sunt virgines fatue secum in lampadib⁹ mentiũ non hñtes oleum gaudij. seu spiritualis leticie. Verum qꝛ nõ est dare vacuũ. sunt et iste iuuẽcule plene atq̃ iuuẽculi. s. non rebus solaciosis sed tediosis multis sc̃ vitiorum et carnaliũ cogitationũ turpitudinibus q̄si ciste plene fetentibus et corruptis carnib⁹ vel q̄si ciste in quib⁹ nutriunt² nedũ tediose sꝫ et piculose bestie. Serpentes scilꝫ et scorpiones. Nimiꝝ de xij. anachoritaꝝ meditatõib⁹ ĩ patrũ libro vn⁹ ceteris senior dixit. sic habeto malignas cogitatões aut malas cõcupiscẽtias sicut serpentes et scorpionũ ꝓlem. Dices forte ꝙ hmõi cogitatões et cõcupiscẽtie nõ sunt nisi methaphorice censende serpẽtes et scorpiones. Verũ dicis quidẽ sꝫ h̄ veꝝ nõ diminuit piculũ sꝫ magis augꝫ ipm q̄nto serpentes et scorpiones hmõi nocere possunt latentius et vitari difficilius.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nõne vel aliq̄n versum hunc poeticũ audiuisti. Ab boue maiore discit arare minor. Ita forsan inquies. et si versuꝫ nunq̄ audiuisses ita tñ esse p experientiã scires. Cur ergo magis lasciuientẽ vitulũ ꝯsortio hr̄e diligis a quo nec arando nec orando ꝓficis. Nimiꝝ in tali exemplũ viuendi nõ inuenis nisi cõmuniter viuẽdi dissolute seu lasciue sine om̄i maturitate. Nescis ꝙ maturi fructus sunt crudis dulciores magisq̄ pulcri et delectabiles. Sꝫ quid. Nõne vtriusq̄ sexus iuuenes crudiores esse solent et exemplum maturitatis raro exhibent. Quapropter nec ab eis exẽplũ hr̄e poteris orãdi sed min⁹ arandi. id est docẽdi verbo et ope quibus corda ꝓximoꝝ sunt arãda. quod quidẽ fit dum instrumẽto doctrine ydonee ꝓ seminũ capacitate ex agro terra eicit² vt seminum fructus ex illo copiosus habeant². quippe per agros intelligo proximoꝝ corda dicto modo aranda videlicet ad exemplũ nõ inculte terre nondum vnq̄ bene arate. id est iuuenũ ꝑsonarum terrenis solacijs deditaꝝ sꝫ agrorum veterũ iuxta alium versum poeticuꝫ. Ex agro veteri virtutum semina mo. ꝛc̃. Nimiꝝ si ad exemplum hmõi agri aratus fueris et alium quempiam araueris sequet² ex agro sic arato odoriferi fruct⁹ plenitudo et ipse arãs tanq̄ pater cum ysaac. id est cũ risu et gaudio dicere poterit. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui benedixit dominus.

Capitulum quartū continens consolationes sup carentia confabulationū solaciosaꝝ et silentij necessaria obseruatione·

uarto post ꝑmissa ad supdictā dominā consolatricē accessit et alius tristis sup carentia solatiose ɔfabulationis et necessaria obseruatione silētij q̄rulando· que eidē de suis puellis pro consolatione quatuoꝛ assignauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella ad predictum tristem sic ait· Noueris homo q̄ in pr̄m libꝛo de quodā sic dicit᷑·Quanto se ab humanis curis et colloquijs sequestrabat tāto illi viciniоꝛ et ꝓpinquioꝛ de⁹ erat· et nunquit nō ad cōfabulandū seu ad colloquiū·certe sic· de⁹ em̄ in tali interna ꝓpinquitate ei loquit᷑·Audiā inquit ps̄· quid loquat᷑ in me dn̄s deus·sed et ecōuerso homo ab alioꝝ colloquijs sequestratus loquit᷑ cum deo· hoc namqꝫ patet dicēte illustri jeronimo Sapiens nunq̄ꝫ solus esse potest·et si homi inopia fuerit loquit᷑cū deo· Sꝫ nūquit nō ab humanis colloquijs sequestrato ꝓpinquioꝛ est deus nō solū ad ɔfabulandū· sed ad solaciose colloquendū·Est vtiqꝫ·Nimiꝝ deus solacij dicitur reali cognoīe scriptura teste qui et esse dicit᷑ in fletu solatiū qui et in illo junioꝛe thobia figuratus est de quo dixit mater eius solatium vite nr̄e om̄ia simul in te vno habentes te nō debuimus dimittere a nobis·Ipe est qui etiā ꝓ solacio humano constituit nobis sanctos libros solacio hn̄dos quēadmodū libro machabeoꝝ de societate et amicicia mentione facta subiungitur·Nos nullo indigemus hn̄tes solacio sanctos libros· Non ergo sunt hoīes ad cōfabulandū necessarij qn̄ vicē hoīm supplēt libꝛi quēadmoduꝫ supra soꝛoꝛ mea recitat de libris qui aderāt beatissime virgini· Deniqꝫ q⁹ ab hūanis colloquijs sequestrato nō desit solacium patet ibidem per aliam soꝛoꝛem meam·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait· O hō qui de silentio et hūane ɔfabulatōis carētia ɔtristaris·Dic mihi ad quid valet silentij fractio et hūana ɔfabulatio·Vtiqꝫ satis parū·Nempe ad ip̄am sequit᷑ mētis distractio cui ꝓculdubio multū ꝑualet abstractio et mentis in deū eleuatō qualē ɔferre pōt silentiū et solitudo·ꝓpter qd̄ ī trenis dicit᷑· sedebit solitarius et tacebit quia leuabit se sup se· hec autē abstractio et ab hūanis colloquijs sequestratio nō mō deū vicinuꝫ homi vt ꝓxime soꝛoꝛ mea ꝓdocuit·imo facit poci⁹ sup se hominē ī deū mentetenus eleuatum ipsi deo firmiter adherere· et nōne hoc bonum·Est omnino·quippe mihi inquit ps̄·adherere deo bonū est Sed nec vlli dubium quin dicta abstractio ad eleuatōeꝫ hominis super se disponēs sit incompabiliter magis bona vt dispositio pfecti ad optimum q̄ꝫ sit vel esse possit humana confabulatō a qua sepat silentiū et solitudo· Nimirum magna ipsius anime felicitas in sepatione hac que ab humano fit colloquio consistit·Vis hoc scire

Audi patrem clareuallis qui dictũ verbum Ieremie contra confa-
bulationes humanas quodã in loco exponẽs sic dicit. Iste sedebit solitari⁹ et tacebit mõ a strepitu carnaliũ desideriorũ mõ à strepitu mundi. Felix anima que linguas istas nõ exaudit licet audiat. illa multũ felicior si tñ aliqua est cui penitus nõ loquunt². Nec ille pr qui non dicit felix corp⁹ sed signãter dicit illa anima felicior cui penitus nõ loquunt². vt humanũ affatũ pſertim allectiuũ tam ex-
cludat ab auditu mentali q̃ etiã corpali.

III. CONSIDERACIO.

ercia puella ad hoĩem ꝓpter obseruãtiam silẽtij cõtristatũ sic ait. Aduertas homo ꝙ nihil eorũ triste esse deb; qđ nature cõ cordat sed poci⁹ gaudiosum. Cur ergo te silẽcij obseruatio ꝓ loco et tpe rõnabiliter tibi imposita aut a te ꝓ morib⁹ requisita potest contristare. Nõne em̃ rõnabilis silencij obseruãtia natura hoĩs bo na hñtis naturalia ɔcordat Vide² vtiq; ꝙ sic docet nãq; instrum̃ta naturalia min⁹ esse loquendũ et plus esse audiendũ. iuxta illud il-
lustris senece. Socrates cuidã loquaci. Audi inquit meli⁹. os vnũ a natura aures duas accepimus. Cui ꝑfecto cõcordat et scriptura que dicit. Sit om̃is homo velox ad audiendũ tardus aũt ad loquẽ dum. et rursũ dicit scriptura. Audi tacẽs et pro reuerentia accedet tibi bona gracia.

IIII. CONSIDERATIO.

uarta puella sic ait. Cur de censura silẽcij ɔtristaris que mlta bona opat². Que inq̃s. Ecce silẽcij obseruãcia vitat peccatũ. Estq; fundamentũ virtutũ. Vincit malũ. declinat nocumentũ. pro bat sapientẽ virũ ɔfert pompã scienciarũ. seruat decretu; et loquẽ di modũ. Nutrit gratũ et ornatũ verbũ ꝓdest multũ. Vis scire ꝙ si-
lencium vitet peccatũ. Audi magnũ Ambrosiũ. Plures inquit vi-
di loquẽdo in peccatu; incidisse vix quenꝗ̃ tacendo. sapiens ergo est qui nouit tacere. Vis secundo scire ꝙ silenciũ sit fundamen tum virtutũ. Audi itidem Ambrosiũ. Silẽdi inquit paciẽtia optu-
nitas loquendi et ɔtempt⁹ diuiciarũ sunt maxima fundamenta vir tutũ. Vis tercio scire ꝙ silenciũ vincat malum. Audi johem os aureum. Malum hominem tacendo melius q̃ respondẽdo vincere potes. Vis quarto scire ꝙ silenciũ declinet nocumentum. Audi valerium maximũ. Solon inquit cum alijs loquentibus taceret in-
terrogatus vtrũ ꝓpter inopiã verborũ an ꝙ stultus esset taceret re-
spondit. Nemo stultus tacere potest. Cur igitur solus linguã cohi bes. quia inquit dixisse me aliqñ penituit tacuisse nunꝗ̃ iuxta illđ Nam nulli tacuisse nocet. nocet esse locutu;. Vis quinto scire ꝙ silencium ꝓbet sapientẽ virũ. Audi sanctum Iob amicis suis sic lo quentem. Vtinam taceretis vt putaremini esse sapientes. Sed et ex consolatorio illustris boecij libro. famosum illud accipitur ver-
bum. Si tacuisses philosoph⁹ fuisses. Audi quoq; et illustris sene-
ce prouerbiũ. Taciturnitas inquit stulto homini pro sapientia est

tacere qui nescit·nescit loqui· Vis sexto scire φ silentiū cōfert ad pompam scientiaꝝ· Audi illū sydoniū· Natura inquit cōptum est vt in oībus artibus h̄ sit scientie p̄cisioꝛ pompa quo rarioꝛ· Vis septimo scire φ silentiū seruat secretū et loquēdi modū·Audi illustrem senecā·In hoc inquit incūbe vt libentius audias φ̄ loquaris qđ tacitū velis nemī dixeris·Auribꝰ frequētius φ̄ lingua vtere q̄đ quid dicturꝰ es anteφ̄ alijs tibi dixeris· Vis octauo scire φ silētiū gratū nutriat et oꝛnatū verbū· Audi sanctissimū p̄rem Gregoꝛium·q̄si inquit quoddā nutrimentū verbi est censura silētij et recte q̄nq3 excrescentiā sermonis accipit qui p̄us oꝛdinate p hūilitatē tacet·Audi rursum ad idē etiā valeriū maximū·Genexus inquit leuculus augur diuiciaꝝ maximū exemplū nobis reliquit cū ess3 auarissimus·tanta illi inopia erat sermonis vt nūmos cicius emittebat φ̄ verba dicens studijs se abductū· id ē instructū nihil tantū in se congestū esse q̄ntu3 pdidisset relicta eloquētia· Postremo si vis scire φ silētium p̄sit multū·Audi illustrē senecā·Nihil inquit eque ꝓderit φ̄ quiescere et mīnum cum alijs loqui et plurimū secum

Capitulum quintū ↄtinens consolatōes sup tristicia et tristabilium incursu ex q̄cunq3 occasione casuum foꝛtuitoꝛum siue sup om̄i euentu tristabili·

uinto post p̄missa ad p̄ncipalē ↄsolatricē accessit et alius tristis de tristicia sua et de tristabiliū īcursu cōq̄rēdo·que eidem mox de suis puellis octo ꝓ ↄsolatione deputauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait·Cur homo tristicia grauaris que remediu3 hab3 laudabile in tua ptāte constitutū·Vis scire qđ sit illud · Audi magnū p̄rem Augustinū· Vis inq̄t nunφ̄ esse tristis· bn̄ viue bona vita semp gaudiū hab3·Poꝛro φ dictū remediū tristicie ·sc3 bn̄ viuere sit i tua ↄstitutū ptāte·deo ad hoc pato spāliter coopari plane ex hoc pat3 φ nisi hoc detᶻ sequeretᶻ bn̄ viuēdi negligentia3 nō esse hōi imputandā· S3 nec p̄ceptū nec ↄsiliū est de impossibili quō ergo dictus pr̄ diceret bn̄ viue si bn̄ viuere homī foꝛet impossibile·Verū hoc φ dicit bona vita semp gaudiū hab3·illo in sensu accipe quo dictū est in ipō viuimus mouemᶻ et sumꝰ·et quo dictu3 est vita vestra abscondita est cum xp̄o in deo·ad hoc nanq3 sequitᶻ semp gaudere·s·in deo in quo et viuere ↄstituitᶻ· Vn̄ et apl's amonet dicēs ·Gaudete in dn̄o sp et iteꝝ alibi semp gaudete fr̄es· qđ sic postillat nr̄ aquinēsis·sp gaudete in deo· qꝛ quidq̄đ malū ꝓueniat est incompabile bono qđ est deus· et ideo nullū malū illđ interrūpit q̄ etiā p̄missa verba gaudete ī dn̄o sp·sic postillat·aliq̄n vero interrūpitᶻ p tristiciam tpalē qđ signat inpfectōe3 gaudij·cū em̄ quis pfecte gaudet nō interrūpitᶻ de re paꝝ durāte· Nec opponat q̄s φ xp̄s via veritats et vita q̄ pctm̄ n̄ fecit h3 sp bn̄ vixit qn̄

passurus erat dixit· tristis est anima mea vsq3 ad mortē·hoc em̄ vi=
det² fuisse spāle ex hūanoꝝ defectuū volūtaria assumptōne· Sicut
em̄ ꝓ nobis mori voluit vt nobis vitam sic ꝓ nobis tristari voluit
vt nobis ꝯparet gaudium et leticiam sempiternam·

II·CONSIDERATIO·

ecūda puella sic·ait Nōne monet nos apl̄s vt vl̄sim⁹ spe gau
dētes et bn̄·ꝯstat em̄ q̄ tristia patientē nō solū ꝯsolaret² s3 etiā
statim gaudiū ei supinducer3 p maximū certa spe habita de conse=
quendo post breue vitā tristicie nesciā oīq3 gaudio supabundantē
in adeptōe gloriosi regni·Quid ergo·Profecto ꝓpter spem huius=
scemodi quecūq3 tristia iusti deo seruiētes patiant² nō aliud restat
eis nisi ꝯtinuo gaudio ḡtulari· p̄claro exēplo quorundā monacho
rum sub p̄re appollonio deo seruientiū· de q̄bus ī pr̄m libro sic dr̄
Supra modū leticia et gaudiū inerat eis et tanta exultatio quanta
haberi ab vllo hoīm possit in terris· null⁹ ī eis tristis oīo inuenie
bat² monebat eos pr̄ appolloni⁹·dicens· Non oportere inesse tristi
ciā his quibus salus in deo est et spes in regno celoꝝ· tristentur
aiebat gentiles·lugeāt iudei· plangāt sine cessatōe peccatores·iu
sti vero letent²· Nam si hij qui terrena diligunt sup caducis rebus
letāt²·nos qui tāte gl̄ie speꝫ et eternitatis habem⁹ expectatōꝫ cur
n̄ oīno exultatōe gloriem² aut nō apl̄s ita monet·dicēs·semp gau
dete in oīb⁹ gr̄as agite·Hec ibi·

III·CONSIDERATIO

ercia puella sic ait·Bone frater·cur intm̄ de euentu tristabili
contristaris·Non oporter3 quidē·Dices statim·Quid ergo fa
ciam vt nō ꝯtrister sicut ceteri·Ecce patum remediū·p̄uenias om=
nem euentū tristabilē vt nō ip̄m in se s3 ip̄m tm̄ in alio expectes cō
siderandū·In quo inquies· Profecto nullibi meli⁹ et securi⁹ q̄ꝫ in
eo qui est speculū sine macula·In illo etem̄ speculo quodcunq3 tri
ste et quātumcūq3·pure et simpli^r respiciēs nō plus ꝯtristaberis q̄ꝫ
qui ꝯflictū vider3 tm̄ in speculo dorso totaliter retro ad ꝯflictum
et vultu verso ad speculum Hanc nanq3 scd̄m dispositiōe3 de patre
fratre vel quocūq3 amico in conflictu occiso nullam quis tristiciā
incurreret s3 magis solaciū haberet·supposito q̄ nulla reflexio vel
ymaginatio ip̄m deduceret ad illud quod forinsecus actum esset·
Quis autem nisi mal⁹ et peruersus non afficitur ad dispositionem
diuine sapientie que est sicut speculum in quo relucet seculum que
eterna ratione regit mundū et omnem mundi euentū attingens a
fine vsq3 ad finem fortiter et disponens omnia suauiter· Cuius rei
causa illa boeciana ꝯsolatrix sic exclamat· O q̄ ꝑpetua mundū rōe
gubernas forma boni liuore carēs tu cūcta supno ducis ab exem=
plo·Ad hāc aūt bn̄ et pure affect⁹ formā boni q̄ vt illa dicit stabi
lis manēs dat cūcta moueri· quō poss3 ex his q̄ gerunt² extrinsec⁹
ꝑturbari·hoc etem̄ ess3 diuinā velle dispositōe3 cassari qd̄ velle qui
dē n̄ pōt nisi in ꝑuersis repiri·

IIII·CONSIDERATIO·

uarta puella sic ait. Cur homo qui tristaris ex incursu tristabilium. Iam dormire videris atq3 de turbantibus somniare. Euigila itaq3 et expgefias et pulsa tristicia sequetur ɔsolatio. Nempe dum quis grauia somniat magna sequit² ɔsolatio dum se talia nosse incipit tm̄modo somniasse. Hinc ē ꝙ et tristia patienti ꝓ cōsolatione solet dici tu tandē hec tanꝗ somniū recitabis. Sed quid. Profecto ꝓpositū vel in viris pfectis vide² sile. Hoc etem̄ apl's paul⁹ innuebat qn̄ se alijs ɔnumerās dicebat q̄si tristes semp aūt gaudentes. qd quidē verbū ordinarius appatus sic exponit. habiti sumus apud quosdā q̄si tristes de tribulatione. ideo dicit q̄si q2 non vere tristes. semp aūt eram⁹ vere gaudētes. quia hec tristicia gaudium opatur. tristicia vr̄a hab3 q̄si gaudiū nō habet. q̄si. q̄re hoc. q2 gaudium res certa est. tristicia vero sicut in somnis transit. siquis autē somniū iudicat addit q̄si dicēs. q̄si sedebā. q̄si loq̄bar. et hmōi vbiq3 dicit q̄si. q2 qd videbat dormiēs cū euigilauit nō inuenit. Hec ī glosa. Igitur si tristia pateris non sis vt illa rachel que noluit consolari cum eadem tristia sint in breui ad modū somnij trāsitura.

V. CONSIDERATIO.

uinta puella sic ait. Quis non gauderet dum tristia pateret² si certus esset in illis cōsistere viculū aureū quo mediāte ex maximo amore traheret² ad deū. Igitur homo fideliter deo seruiens et nūc leta ɔsequēs nunc tristia patiēs merito in hoc euētu gaudere poterit pocius q̄m dolere. cum scire debeat hec sibi donata a deo tanꝗ vinculū amoris aptissimū ad ipsum hominē3 attrahendū. de quo tractu ait dn̄s p ꝓphetā. caritate ppetua dilexi te iō attraxi te miserās. Sane de hui⁹ ɔsideratōe habēda āmonemur ex quodā libro sanctas reuelatōes ɔtinente qui lux diuinitatis appellat². Oīa inquit que homī aduenerint siue leta siue tristia ex nimia caritate a deo sibi esse donata certissime sciat. oīno ergo credas ꝙ omnia q̄ tibi euenerint siue leta siue tristia ex tāto amore xp̄i et ad tantā vtilitatē tuam tibi ꝓueniāt vt nihil aliud tibi aut aliter euenire velles nec deberes velle. et ideo pro singulis ei laudes et gr̄as agas nulla em̄ aduersantia aīe fideli euenire p̄mittit nisi q̄ntum ad eius sanctitatē et virtutū exercitatōe3 eius paterna benignitas expedire cognoscit. Esto igitur fidelis et cum aliquid molestie occurrerit suscipe id ac si vinculū aureum sit quod ip̄e imposuerit tibi quo te ad sui trahat sincerissimū amorem. tu autem statim quasi cōsentiēs ad tractum illum te totum eleua et cor tuum vt magis trahatur p gratitudinem et patientiam te humilia diligenter attende. q2 de⁹ per hec velit opari salutē tuā. Hec ibi.

VI. CONSIDERATIO.

exta puella sic ait. Dic homo mihi q̄s doleret de tristicia quā optass3. Quis aūt non optar3 parūp tristari eo fine vt a psona

excellentissima pariter et sup omia diligenda ɔsolationem gaudiosam tristiciam notabili cū vsura recōpensantē recipe mereret². Sic aūt esse videt² de tristicia seu dolore cordiali qui sinōimus est tristicie. ꝓpheta nō solū de magnitudine verūetiā de multitudie deo dicente. Scdm multitudinē doloꝝ meoꝝ in corde meo ɔsolationes tue letificauerūt aīam meā. Sȝ nōne deo cōsolatori optimo nullus excellentior. Nōne et ipe est sup omia diligendus. Nōne etiā veit post tristiciā sua ɔsolatio cum vsura. Certe sic. Ita ꝑfecto ꝙ ñ mō ad multitudinē doloꝝ sequit² cōsolationū atqȝ gaudioꝝ adeqtio ſȝ etiā intensior ɔsolatio et gaudiū sequi post dolores et tristicias ɔsueuerūt. Huius rei gr̄a dixisse videt² ille cassȝ. Bonū insolitū plꝰ amatur et sequēti gaudio ɔfert dulcedinē tempum p̄missa tristicia. hoc quoqȝ et illa expta boetiana ɔsolatrix suaȝ musam quibusdam similibus sic confirmat. Dulcior est apum mage labor si malꝰ ora prius sapor edat. Gratius astra nitēt vbi nothꝰ desinit imbriferos dare somnos.

VII. CONSIDERACIO.

Septima puella sic ait. O homo cur tristaris de tristicia. Nonne ipius veritatis cui mētiri et fallere semp indignuȝ fuit huius pollicitatōis verba audiuisti. Tristicia vr̄a vertet² ī gaudiū. Audiui inquies etiā euāgelica attestatōne. Atqȝ cognoui miraculi opatione qui dn̄s in nupcijs aquā mutauit in vinū. aquā lacrimose tristicie in vinū gaudiose leticie. Quid ergo. Profecto sicut si homo de certo sciret ꝙ oms sui lapides in auꝝ verterent² miꝝ essȝ si nō q̄nto plures lapides haberet tanto maiorē ɔsolatōeȝ recipet. Velletqȝ habere maiores lapides libentiꝰ ꝙ̄ minores. Ita et in ꝓposito miꝝ est valde ꝙ homo ex incursu tristabiliū ɔsolationē nō recipit et tanto maiorē q̄nto tristabilia sunt maiora eo quidē ꝙ ſȝm p̄missā ipius dei ꝓmissionē certū est ꝙ oīa hmōi tristia que hō sustinet ꝓpter deum tanꝙ̄ materia ɔuertent² in gaudiū ipius tristicie ac si nūꝙ̄ fuisset exclusiuū. nūquid igit² hoc gaudiū nō plus valet incōpabiliter ꝙ̄ auꝝ. siquidē auꝝ ideo diligit². quia natum est letificare et generare gaudiū. ac ꝓinde cui occurrūt tristabilia cū ɔuertant² in gaudiū nō minus poterit consolari ꝙ̄ cuius lapides ɔuerterentur in auꝝ. Sed dices forte. si tristicia vertetur in gaudiū dic mihi quando et inquantū. Profecto si scire velis quando. certum est ꝙ vel in hac vita vel in futura. Siquidē in hac vita multi essent cōtenti de consolatione hac festina. Si vero in futura ꝓculdubio eo meliꝰ ē quo et homini sperandū est. ꝙ hoc gaudiū ad festa ꝑtineat gaudioꝝ que licȝ hic sint tantū annua. In vita tn̄ futura continua sunt et perpetua. Sane ꝙ tristicia iuxta diuinā spōsionē vertatur in gaudiū nulli dubiū quin hoc fiat in futura vita. Si autem non et ī ista salteȝ quantū ad perfectos quomodo tūc dixissȝ ī sua canonica Iacobꝰ alphei. Omne gaudiū existimate fr̄es mei cū ī temptatōes

varias incideritis. nec credendū est q tantus apostolus qui frater domini dictus est falsam aut impossibilē frībus suaserit estimatōez. Hoc nimiꝝ sane haberi poterat hoc in sensu. om̄e gaudiū id ē equiualēs om̄i gaudio mūdiali. Porro si agatur de gaudij q̄ntitate nō est dubitandū qn vna q̄si gutta tristabiliū verta² saltē in futuro in gaudiū q̄si mille carrataꝝ. jmmo q̄si intorrentē seu fluuiuz gaudioꝝ. queadmodum ysayas dn̄m de ihrl̄m sic dixisse recitat. ecce ego declinabo sup eā q̄si fluuiū pacis. s. cordis q̄ excludit omnem tristiciam doloris cordialis.

VIII. CONSIDERATIO:

Octaua puella sic ait ad tristē. Aduerto q tristaris et penitētia duceris. spāliter de p̄teritis. vt de via q̄m fecisti. vt de actu q̄ꝫ pegisti aut neglexisti. Cur aūt hoc. Dices forte ꝑpter euentū tristabil ē q̄m infortuniū est secutuz puta amissio reꝝ. puta mēbri pditio aut infirmitas multū g̃uis. Sꝫ heccine occasio tristicie n̄ est suffitiens falliqꝫ videris p fallaciā ꝯsequētis cū de dicta cogitas ꝯtīa mīme forsan necessaria. Cogita igit² magis si p aliā viam venisses vel aliud opus pegisses vel si nō tale opus neglexisses. Damnum multo maius vel piculū aut forte mortē incurrisses. Quicq̄d igit² aduersi tibi acciderit cogita id deo volēte factū esse et ꝓ tuo meliori. Audi q̄d veridica audiui relatōne recitari. Erat quidā armiger cuius vxor tantā in dn̄o spē habuit q ad om̄e triste q̄d circa se vel suos acciderꝫ. sp solebat dicere ꝓ meliori est. Accidit aūt q ille armiger vir suus cāu quodā oculū vnū pderet qꝫ et in hoc caū vxor sancta et deuota visa est ꝯsolari dicēs et illud sibi deo pmittēte ꝓ meliori suo cōtigisse. Armiger aūt ille egestate forte cogente licet vno oculo priuatus prexit ad litranos et ad seruiciū ibi cuiusdam pn̄cipis est recept⁹ cui cū p aliq̄d temp⁹ g̃tissime seruiuisset et tandem pn̄ceps ille infirmitate p̄uent⁹ mortez sibi sentirꝫ imminere voluit iux̄ principū illius patrie ꝯsuetudinē secum mori vnū de suis famulis fideliorē atqꝫ magis gratū vt ei etiā in alio seculo seruirꝫ quomō cremari ad moriendū cum dn̄o ad honorē magnum tali famulo cedere reputa². Nūciari igi² fecit p̄dicto armigero q cremari deberet et sic secum mori eo q ipsum in hoc propter suum fidele et gratum seruicium et dilectionez quā haberet ad ipsum pre om̄ibus suis famulis honorare cogitasset. Quo audito armiger ille simulabat se per hoc maxime honorari atqꝫ gratiarum referens actiones dixit ad nuncios. licet mihi ista exhibitio ad maximum cedat honorem. cum dicatis domino meo q et in hoc articulo volo ipsi domino meo fidelis esse et honorē suuz p̄ponere honori meo. quia placet mihi q aliū honoret hn̄tē duos oculos. nō enim deceret q dn̄s meus in alio seculo ꝯparerꝫ cū monoculo seruitore. quā responsionem eius dominus ille approbauit et acceptauit iudicans sibi in hoc per dictum armigeꝝ singularez fidelitatem impensam esse

Sic ergo sepedictus armiger occasione pdicionis oculi dirā mor-
tem euasit. qd cū postmodum vxori sue retulisset illa dicebat. bene
sciebā q p meliori tuo erat q oculū pdidisti. Hec retulit quidā de
domo theutonica qui se dixit tunc tpis fuisse in prussia qn p̄dictus
casus recēter otigisse narrabat.

CAPITVLVM. VI. CONTINENS CONSOLACIONES SV-
PER TRISTICIA DE HOC HABITA QVOD MALI IN HOC
MVNDO MELIVS HABENT QVAM BONI.

exto post p̄missa ad dn̄am cōsolatricē accessit et alius tri-
stis qrelam ꝓponēdo q mali in hoc mūdo melius habent
q̄ boni. At illa sibi p ɔsolacōe quinq3 de suis puellis assi-
gnauit. I. CONSIDERATIO.

rima puella ad p̄dictū tristē sic ait. pro antiq q̄rela ꝓponis q
malis in hoc mūdo meli⁹ sit q̄ bonis. Proba q dicis. Forsitan
dices. Nōne olim sāct⁹ job ɔquest⁹ ē dicēs. Quare impij viuūt sub
limati al's subleuati sūt ɔfortatiq3 diuicijs semē eoꝝ pmanet corā
eis. ꝓpinquoꝝ turba et nepotū in ɔspectu eoꝝ domus eoꝝ secure
sunt et pacate et. nō est virga dei sup eos. egrediunt puuli eorum
q̄si greges et infātes eoꝝ exultāt lusib⁹. tenēt timpanū et cytharā
et gaudēt ad sonitū organi. ducūt in bonos dies suos. Hec sanct⁹
job. Nōne et idem ɔquest⁹ est olim sanct⁹ dauid. pene inquit moti
sunt pedes mei. q2 celaui sup iniquos pacē pctōꝝ vidēs. ecce ipi
peccatores obtinuerūt diuitias et dixi. Quō scit de⁹ et si ē sciēcia
in excelso. nūquid vane iustificaui cor meū et laui inter innocētes
man⁹ meas. et fui flagellat⁹ tota die. Aug⁹ nūq̄d vane 2c. i psona
dauid pdidi inquit totū q bn̄ vixi iustificaui cor meū ad h° vt ma
li sint felices et ego tribularer. gaudent illi et ego flagellor. gau
dēt qui blasphemāt deū. flagellor qui colo deū Rursum sanct⁹ da
uid. Dextera inq̄t eoꝝ dextera iniq̄tatis quoꝝ filij sicut nouelle
plantacionis in iuuētute sua. Filie eoꝝ ɔposite circūornate vt sili
tudo templi. Promptuaria eoꝝ plena eructancia ex hoc in illud.
Oues eoꝝ fetose abūdantes ingressib⁹ suis boues eoꝝ crasse. Nō
est ruina macerie neq3 trāsit⁹ neq3 clamor in plateis eoꝝ. Hec sā-
ctus dauid. Nōne aūt et olim ꝓpheta jeremias idem ɔquest⁹ est di
cens. Iustus quidem tu es domine si disputem tecum. verumtn̄ iu-
sta loquar ad te. quare via impioꝝ ꝓspera. bene est omnibus qui
preuaricant et inique agunt plantasti eos et radicem miserūt. ꝓfi
ciunt et faciūt fructū. ꝓpe es ori eoꝝ et longe a renibus eoꝝ. Hec
propheta. Licet aūt ista prima facie querelā tuam conuenientem
reddere videant. Non modicū tn̄ erras. si non sint tibi signū in bo
nū put esse debere vna supra de sororibus meis euidenci⁹ declara
uit. Ceterum vlteriores ad singulas antiquarum querelas repson-
siones sequētib⁹ sororibus meis duxi relinquendum.

II. CONSIDERACIO

ecunda itaqz puella ad pdictum hominem de malorum bonis contristatū sic ait. karissime frater si presentis tue tristicie causam cessare videris restat vt et efectu eius cessante ptinꝰ ↄsoleris. Sed quid. Profecto causa tue tristicie ꝙ esse supponis. scz malos abundare bonis non existit. Nec obstat ꝙ de impijs job ↄcludit. ducunt in bonis dies suos. Est nimirum ↄtra hoc illud qd ipse job premissis suis verbis subiungit dicens. Verūtamē quia non sunt in manu eorum bona sua ↄsilium eorum longe sit a me quasi diceret secundum glosam consiliū meuz non erit cum impijs si vie eoꝝ videntur eis bone. si dederint mihi consilium vt sequar eas. non sequar certe. propter bona que videntur habere. qz nō sunt in manu eorum bona sua. Quod dictum quidē verū est. Non sunt in manu impij bona sua. quia in manu sunt dei qui potest auferre et cito aufert. vel per mortem impij qm̄ cum interierit nō sumet oīa neqz descendet cum eo gloria eius Non sunt in manu impij bona sua quia non sunt sua. Audi senecam. Non est inquit tuum fortuna quod fecit tuum pituꝝ est nempe qd aduenticium fuit. Audi quoqz et augustinū soliloquioꝝ. Deus inqt p quē discimus aliena esse q̄ aliqn̄ nostra et vr̄a esse que aliquādo aliena putauimꝰ. accipe me ab hijs fugientem famulū tuū quia et ista me quando fugiebam a te acceperunt alienum. Audi rursum senecam. Quid inqt stultius ꝙ in homine aliena laudare. quid eo dementius qui circa se miratᷣ que ad alium ptinus transferri possunt. non faciunt meliorē equuz aurei freni. Non sunt in manu impij bona sua. quia vt sunt in manu eius non sunt bona. Audi tullianam sententiā quod inquit rectū et honestum est et cum virtute id solum arbitror bonum Nūquid potest quitꝙ malo bonū esse. Hec tullius Bona igitᷣ vt sunt ī manu impij id est vt ipe ea recipit. s. male non sunt bona. quia omne qd recipitur p modum recipiētis recipitur. queādmodū boni mala bn̄ recipiūt vt ꝓpter hoc diligētibꝰ deū oīa cooperantᷣ in bonū. glosa etiā pctā. Cōcordat quodā ī loco etiā Augꝰ. Ecce inquit factū est malū dum male accipitᷣ bonū. sicut ecōtra aplo factū est bonuz cū bene accipitᷣ malū. s. cū stimulꝰ sathane patiēter portatᷣ. Rursum n̄ sunt in manu impij bona sua. quia exteriora bona. non bona malis sed mala sunt eis. Audi salomonem in ꝓuerbijs. Vsqzquo inquit stulti que sibi sunt noxia cupiunt. Ecce dicit que sibi sunt noxia et bene. fit enim iusto dei iudicio vt cum quis se vero domino suo reddit malum seruum illi mala sint ea quibus ipse dominatur quasi suum vindicantia creatorem. Audi ecclesiasticum. Inicium necessarie rei vite hominū aqua ignis et ferrum. sal. lac. et panis similagineus et mel et botrus vue et oleum et vestimentum. Hec omnia sanctis in bona. sic et impijs et peccatoribus in mala conuertentur. Deniqz non sunt in manu impij bona sua. quia vt sic sunt extra ordinē vltimi finis. Vbi sciendum ꝙ sicut nihil est simpliciter malum nisi

quod cadit ex ordinē vltimi finis. Ideoqȝ mala que boni paciunt² exquo ab ip̄is ad vltimū finē ordinant² nō sunt mala simpliciter. sȝ p̄dunt nom̄ mali licȝ mala videant². Vñ et paulus q̄si inquit mo rientes et ecce viuimus. q̄si tristes sp aūt gaudētes. dic q̄si. sȝ scd̄m glosam qd̄ q̄si est hoc. nō est hoc. vt qd̄ q̄si est auꝝ. Ita nihil est bo nū simpliciter nisi qd̄ stat sub ordine finis vltimi Nempe ꝙ ē sūme tale est alijs causa vt sint talia p̄ticipatiue vt qd̄ sūme est calidū ē alijs causa caliditatis. sed finis vltimus est summe bonus quia est ip̄m bonum simpliciter. igitur causa bonitatis est in alijs quod nō posset esse nisi inquantum staret sub eius ordine sicut nec sūme cali dū possȝ sibi nō coordiatis esse causa caloris. Quid igitur. Liquet certe maīfeste ꝙ bona ip̄ioꝝ vt sunt in manu eoꝝ non sunt bona sicut nec vt sic. sunt ad finē vltimū ordiata. Tu ergo si bon⁹ es de p̄speritate malis nō inuideas tanꝗ̄ de bono. Illa etem̄ eis nō ē bo na. Sȝ et bonū nō inuidet vt plato dicit Si igit² inuides malus esse duinceris et ꝙ bona p̄ ɔsequēs siq̄ hr̄e te putares tibi ñ essent bōa

III. CONSIDERACIO.

ercia puella sic ait. Nō est homo sicut credis ꝙ scilicȝ bene sit puersis et male sit bonis Nec obstat ꝙ ɔquerit². Ieremias. bñ est om̄ibus qui p̄uaricant² et iniq̄ agūt. nec ꝙ dauid cōqueritur de pace peccatoꝝ. Nempe ad hoc p̄ interempcōeȝ esse rñdendū satis valet p̄missa sororis mee sn̄ia de exterioꝝ bonoꝝ ordinacōe facta vl' p̄termissa ad vltimū finē quā sn̄iaȝ eciā dauid inuit. p̄missis nāqȝ suis verbis sic subiungit. Existimabaȝ vt cognoscerē h° labor ē añ me donec intrē in sāctuariū dei et intelligā ī nouissimis eoꝝ. Alia aūt lr̄a hȝ et intelligā nouissima. q̄si dicat. labor ē añ me. quō ɔgno scā ista posse simul stare. s. deū esse iustū et res hūanas nosse et gu bernare et nihilomin⁹ puersis bñ esse. et pacē peccatores hr̄e. et ele ctis siue iustis q̄nqȝ male esse. Sȝ cessat labor hoc. siue difficultas cognoscēdi postꝗ̄ intelligunt² nouissima. id ē fines diuersi maloꝝ et bonoꝝ. Exquo em̄ mali bona q̄ vident² hr̄e nō ordināt in finem vltimū. Ideo nō sunt eis bona sȝ mala. exemplo autē est de bonis. Rursum igit² vt cognoscas quō mal' bñ sit et bonis male vl' ne. Au di magnū p̄rem Augustinū qui dictaȝ lr̄am sic exponit. Intra ergo inqnit in sanctuariū dei aīa fidelis et si nescis q̄ rōe fiat crede non iniuste fieri qd̄ sinit aut facit deus. Hūana rōne ducebaris diuina autoritate reuocare et crede aliq̄d ibi esse qd̄ te latet. Nā deū puer sum et iniquū nō posse esse sic intrās fide ī sanctuariū dei intrās cre dēdo discis intelligēdo. sic em̄ ait donec introeā in sanctuariū dei quo intrat fides et post fidē q̄d. et intelligā nouissima. Veniēt no uissima q̄n nulli bono erit male. nulli malo erit bñ. Quare ergo et mō nō sic. forte et mō sic. Sȝ qd̄ nūc ē in occulto postea erit in ma nifesto. Ingredere mecū si potes in sanctuariū dei. Forte ibi si possū docebo te. Imo disce mecū ab eo qui docȝ me eciā nūc ñ malis esse

bene et melius esse bonis q̄ malis·quis nondum venerit bonorum felicitas nondūqꝫ venerit maloꝝ pena nouissima·forte intelliges mecū nō esse bn̄ malis·Rogo em̄ te et q̄ro a te quare tibi male est·Respōsurus es egestas angit difficultas pmit· dolor fortasse mem broꝝ tibi inimicoꝝ·tibi ideo male est quia pateris mala et bn̄ est illi qui est ipm malū· Multū interest inter malū esse et malum pati Tu qd̄ pateris nō es·malum em̄ pateris et malus nō es·Ille autem malū nō patit² et malus est·Noli ergo falli· nō pōt fieri vt tibi ma le sit·quia pateris malū·et illi bn̄ sit qui est malus· cū em̄ est mal⁹ putas quiá nō patit² malum·cū patit² seipm· tibi male est·qꝫ malū alienū pateris in corpe tuo·et illi bn̄ qui malū seipm patit² in cor de suo·tibi male est quia malū habes villā·et bn̄ est illi qui malaꝫ habꝫ animā·Hec Aug⁹·

IIII·CONSIDERATIO·

uarta puella ad simul refellendū om̄es querelas prius recita tas quantū ad hoc videlꝫ ꝙ cū boni aduersitatib⁹ tribulent² pacē habeāt peccatores ducētes in bonis dies suos· bn̄qꝫ sit oīb⁹ qui inique agunt· sic ait·Dic q̄so mihi qua in re ↄsistit ꝙ bn̄ est his qui iniq̄ agūt ꝙqꝫ ducunt in bonis dies suos·Forte dices quia lo cupletes sunt multisqꝫ dn̄antur ·et in pace cū non sit in mūdo qd̄ habeant formidare·Erras plane·Dato em̄ ꝙ peccatores impij seu iniusti de exteriori pace plus habeant minusqꝫ ab extra q̄ ipi iusti impugnent²·ecōtra tn̄ iusti de interiori pace plus hn̄t min⁹ ve ab intra impugnant²·Audi cassiodoꝝ·Cum inquit peccatores viden² esse locupletes multiqꝫ dn̄ari populis et in mūdo nō esse quē time ant pacē hr̄e putan²·sed pax illa cum ↄsciencia semp litigat et rix atur intrinsecus et cum hostem nō habeat·secuꝫ decertat·Hec ille Sed tu ↄsidera quid melius sit ab intra pacē hr̄e vel ab ex̄·quid ve piculosius sit ab extra impūgnari vel ab intra·Profecto si inimici hoīs domestici eius·si dn̄s aliquis pugnatur⁹ intraneos sui exerci tus timere habeat·multo piculosius est q̄ si ab exneis impugnet²· Qui ergo iusti sunt melior sors illoꝝ est etiā ī hoc mūdo q̄ sit pec catoꝝ·Nam et teste Augustino·oīs inordiat⁹ aīm⁹ sibiipi ē pena

V·CONSIDERACIO·

uinta puella sic ad tristeꝫ ait·Antiquoꝝ querele quas primū sorori mee declarasti non sint tibi occasio cuiusuis tristicie ne dicam inuidie de hoc ꝙ mali in hoc seculo plusq̄ boni ꝓsperent²· Hoc nempe fit diuina dispēsatione ad nr̄e salutis augmentū et glo rificatōis documentū·p hoc em̄ boni āmonent² potiora et que ma li cōicare nō possunt bona q̄rere sibi vl' in statu glorie reseruata·p hāc quidē rōnē hugo regularis ipi aīe sue supdictis antiquis qd̄ ammō ↄsimiliter q̄rulāti satisfacit·Supposito igit² iuxta querelam antiq̄ ꝙ mali in hoc seculo plus q̄ boni ꝓsperent² hoc quidē erit resurrectōis future in qua diuina iusticia ab oī secta ↄcessa exigen te·bonis multo meli⁹ q̄ nūc malis et malis multo erit pei⁹ q̄ nūc

bonis euidens argumentū·qđ nimiꝝ argumentū plus de bono cō tinet ꝙ sit om̄e malū in bonoꝝ aduersitate ɔsistens vel ꝙ sit omne bonū ꝓsperitatis impioꝝ· Deniqȝ audi Iohem os aureū decretoꝝ libro inductū et ꝓposito lucide ɔcordantē· Nemo inqt vidēs malignos ꝓsperitate gaudere turbet᷑·Nō est em̄ hec retributio malignitatis neqȝ virtutis· At si aliqn̄ cōtigerit vt aliq̄ sit retributio vel malicie vel virtutis nō tn̄ ſʒm ꝙ dignū est·sed veluti quidā gustus vel iusticie vel iudicij vt qui resurrectionē nō credūt talibus doceant᷑·Qn̄ itaqȝ videm⁹ malignū ditescere non subruam᷑·et qn̄ videmus bonū mala pati nō turbem᷑· illic corona·illic supplicia Est et alia ratio·q͛ nō pōt mal⁹ in oibus malus esse ſʒ aliqua bona habȝ neqȝ bon⁹ in oibus bon⁹ esse ſʒ habȝ aliq̄ pctā qn̄ ergo habȝ ꝓperitatē mal⁹ malo·i·ad malū capitis sui est·cū em̄ ꝓ ill' paucis bonis retributōeȝ hic accipit illic iā pleni⁹ puniet᷑·Hec os aureū

Capitulū·vij·ɔtinens cōsolationes sup diuersis tedijs siue passis ab extraneis siue habitis ratione ɔditionū coniugis·

Eptimo post p̄missa ad supradictā dn̄am cōsolatricē principalē accessit et alius tristis de tedijs suis querulando· Cui mox illa ꝓ ɔsolatione q̄tuor de suis puellis adiūxit

I·CONSIDERATIO·

rima puella ad tristē illū sic ait·Nonne ꝑ neptē meā nuprime audiuisti tristiciā bonoꝝ et tristabilia ꝓpter deū patiēter perpessa ɔuerti in gaudiū·Audiui quidē inqes·Sȝ quid de tedio·Profecto nullus dubitat qn̄ tediū sit de genere tristabiliū cōsolamini itaqȝ ɔsolamī quicūqȝ tedia patim̄i quibusuis angustijs q͛ in gaudia ɔuertent᷑·Hinc est etem̄ ꝙ sare q̄ angustia interp̄tatur in bn̄dictione m̄ris sue dictū est· deus celi det tibi gaudiuȝ ꝓ tedio quod perpessa es·

II·CONSIDERACIO·

cōa puella sic ad tristē ait·Dic mihi hō spem tedij de quo doles·Est ne tediū in te aut sp̄ualis exercicij aut vitā pfectā ducendi·Est forsitā inqes·Cur aūt sic· Forte dices talis vita ē iniocunda·Sȝ forti aīo esto et audi magnū Anthoniū docentē discipulos·Hoc inquit sit primū cūctis mandatū nullū in arrepti ꝓpositi vigore lacessere·ſʒ q̄si incipientē ſp augere qđ cepit·Non vos filioli tediū defatiget· Hec ille pr̄ insignis āmonēs filios ne in arrepto ꝓposito sp̄ualis vite vel exercicij tediuȝ eos defatiget· cur em̄ esset talē vitā ducere tediosum tanꝙ iniocundū·Non em̄ semꝑ manet iniocundū·Audi illud Tullianū ꝓuerbiū· Optima inqt viuendi rō est eligēda·eā iocūda ɔsuetudo reddet·Reuertar ig͛ ad verba anthonij ñ te tediū defatiget·si arta sit via vite hui⁹·Intra viā cōsuetudinis ducā te ꝑ semitas equitatis dicit sapiēs q̄s cū ingressus fueris nō artabūt᷑ gressus tui et currēs nō habebis offēdiculū

III·CONSIDERATIO·

ercia puella ad tristē de tedio ꝯquerentē sic ait. Dic hō et mi-
bi spēm tedij tui. Forte inq̄es. Vxor mea tedio est mihi. defor-
mis em̄ est atq3 feda. Erras fr̄. queso dicas mihi si pulcra eēt an te
diū haberes. Mime forsan inquies. S3 si bn̄ ꝯsideres nūc minus te
manet tediū. Audi illū theofrastū. Minor inquit miseria deformis
habet᷑ q̄ꝫ formosa seruet᷑. Nihil em̄ tutū est in quo toci9 ꝓp̄li vota
suspirāt. deniq3 cū ista quā habes magis q̄ꝫ cū pulcra fas est tibi et
possibile aliam ducere om̄e tediū remouētē. Quenā inquies ē illa
Est reuera dn̄a sapiētia ad secretū cubile tuū introducēda. De hac
quidē sapiēs loques. Intrās inquit in domū meā ꝯquiescā cum illa
non em̄ habet amaritudinē conuersatio illius nec tedium ꝯuictus
illius sed leticiā et gaudiū. IIII. CONSIDERATIO.

uarta puella sic ait. Dic mihi cuiuscūq3 sexus sis ꝑsona spēm
tedij tui. Dices forte femīa sum et ideo attedior. q2 viro defe
ctiuo in morib9 et distorto su3 ꝯiuncta m̄rionio. cui9 rusticitas in
discretio et iracūdia me affligūt. S3 tu soror karissima nequaq̄ꝫ ꝓp-
ter hoc desperes. s3 po ci9 ꝯsoleris. Quippe om̄i malo tedij bonum
mai9 ꝑ hoc ꝯseq̄ris si tn̄ patiēs fueris. Audi q̄d hugo regl'aris seti
at de maloꝝ societate. Idcirco inq̄t mali inter bonos viuere ꝑmit
tunt᷑ vt illoꝝ societas bonoꝝ vitam exerceat. et ubi iūgit de ip̄is
malis iniq̄tate sua cogūt arci9 virtutem q̄rere. Hec ille. Nec miꝝ.
Nam et hostes quanto sūt ꝓpinquiores tāto magis cogūt ad arma
recurrere. S3 in ꝓposito ī recursu ad arma iusticie virtutis dei maxi
mus ꝑfectus ꝯsistit. Deniq3 circūstans frigus calorē naturalē sal
uificū ad intra ꝯgregat tocius corp̄is in salutē. Id ip̄m sentiendū
in ꝓposito de calore diuine amoris. Nam et mala q̄ nos h̄ ꝑmunt te
ste gregorio ad deum ire cōpellūt. Sed et s3m Gregoriū abel fieri
non valet quē chaim malicia non exercet.

Capitulum octauum continens consolatōes sup dolore et fletu
ac lacrimarum afflictione.

ctauo post ꝑmissā ad principalē ꝯsolatricē accessit alius
tristis ꝯtra dolorē et fletū ac lacrimaꝝ afflictōe3 cōsola
tionem querens. Cui illa mox ꝓ ꝯsolatōe de suis puellis
sex assignauit. I. CONSIDERATIO.

rima puella ad dictū tristē de dolore mētis sue ꝯquerentē sic
ait. O si scires virtutē doloris. de dolore habito non doleres
Que est inq̄es virtus eius. Ecce aufert hostib9. id ē nr̄is tēptatori
bus optunitatē nos ad temptandū alloquēdi. Nimiꝝ sicut in cor
dibus ociosis et seculariter gaudiosis hostes hmōi tenēt sua parla
menta ad ꝑficiendū temptamēta. Ita et ecōtra optunitatē nō hn̄t
tl'r loquēdi dolēti. id ē cordi tribulato. huius rei in figura de fatu
is amicis Iob et fictis ad tēptandū hostiū aīe significaōe3 gerenti
bus dicit᷑ in libro Iob. Nō loqueban᷑ ei verbū. videbāt em̄ dolorē

vehementē sensus eius. Igitur de dolore nō doleas cōquerendo. sʒ multo poci⁹ ɔgaudēdo dicas O felix dolor qui sic os obstruit pessimi inimici.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Cur de lacmis doles et affligeris. Profecto n̄ sic doleres si tu scires quā vim haberēt lacme ɔtra dolores. Quippe illo faciēte q̄ dicit² in fletu solaciū. ip̄e lacrime quodam solacio dolorē cordis magnū minuunt. ac p̄ter refectionē et alleuiationē mētis ad refrigeratōeʒ pectoris et solamē tristis. cūm p oculos lacme exeūt dolorē vna cū ip̄is euaporare faciūt Vis scire primū effectū. Audi petꝝ quendā blesensem. Multis inq̄t solacio sunt lacme et expte maxima magnitudinē doloris īminuūt. dolor siquidē spēm ignis gerit qui dum plus tegit² pl⁹ ignescit. Vis scire reliquos effect⁹. Audi archiantistitē Ambrosiū. Pascūt inq̄t frequēter lacme et mentē alleuiāt. flet⁹ refrigerāt. pect⁹ et mestū solant² Est em̄ piis affectib⁹ quedā flēdi volūtas et plerūqʒ lacrimis ḡuis euaporat dolor.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Vis scire rursū et alios ḡtos effect⁹ lacrimaꝝ ac modos circa eas ḡtiores. Ecce fletū et lacmas ɔsolatio et exultatio solēt seq̄. Nōne sic legit² in ysaya. Dn̄s misit me vt cōsolarer om̄s lugētes et ponerē ɔsolationē lugentib⁹ syon et darem eis coronā p cinere. oleū gaudii p luctu. palliuʒ laudis pro spū meroris. Nōne et in thobia legit² sarā dixisse ad dn̄m. Post tēpestatē trāquillū facis et post lacrimatōeʒ et fletū exultatōeʒ infūdis. Nōne et ip̄e saluator dixit. beati qui lugēt qm̄ ip̄i ɔsolabunt². Sʒ et ps̄ dicit. Qui semināt in lacrimis in exultatōe metēt. et iterū idem dicit. Euntes ibant et flebāt mittētes semina sua. venientes aūt veniēt cū exultatōe portātes manipulos suos. Vis scire quo pacto id fiat. Ecce p̄nceps phoꝝ sic dicit in suis moralib⁹ Penitudine replent² p̄ui. mox em̄ tristant² de hoc q͏ prius delectati sunt. Pari aūt pacto ɔsolatōe replent² boni de hoc q͏ p̄us lacmis desolati sunt. An minus deus patus est dare dulcedinē ɔsolatōis post amaritudinē lacrimatōis q͏̄ amaritudinē penitudinis post dulcedinem delectatōis. Absit. Habes ergo effectum gratum lacrimaꝝ.

Sʒ quid de modis cca eas. Duplex siquidē mod⁹ est. vn⁹ tolerabilis mēsure. Alter vero ḡtissime cure. Vis scire modum p̄mum. Ecce ps̄. dicit. Dn̄e de⁹ virtutū cibabis nos pane lacrimaꝝ et potū dabis nobis in lacmis in mēsura. dicit in mēsura. id ē nō vltra vires. Hinc etem̄ dicit apl's. Fidelis deus qui non pmittet vos temptari sup̄ id qd̄ potestis Vis vlteri⁹ scire modū ḡtissime cure et ɔsolatōis future. Ecce qd̄ dicit ysayas. Aufert inquit dn̄s deus omnē lacrimā ab om̄i facie. et jobes in apocalipsi. Absterget inquit de⁹ omnē lacrimā ab oculis eoꝝ. id ē sanctoꝝ. vn̄ et cantam⁹. absterget deus omnē lacrimā ab oculis sanctoꝝ et iam non erit ampli⁹ neqʒ luctus neqʒ clamor. sed nec vll⁹ dolor quoniā pora trāsierūt

Hic autem modus cure lacrimarum nonne est gratissimus. Est utique. Hinc etenim est quod dicit dulcis ille pater clareuallis. Felices lacrime quas pia manus conditoris absterget. Hec mutatio dextre excelsi significata est permutationem aque in vinum in Iohe aque lacrimarum in vinum leticie. et propheta in jeremia dicente domino convertam luctum eorum in gaudium

HII. CONSIDERACIO.

Quarta puella sic ait. Amice conquereris quod te ploratus gemitus atque ululatus. Proponam tibi similitudinem et videbis quod gaudendum tibi est magis quam dolendum. Nonne vides quod fistulator se buccas suas vento implens satis grauat quod grauamen tamen tolerat ut alios letificet. Eadem autem et inploratu et ululatu te manet gaudendi ro. quippe vox in roma audita est ploratus et ululatus rachel plorans filios suos. scilicet materna affectione et virtuosa naturaliter sibi erga prolem indita. In roma inquit quod interpretatum dicitur in excelsis. id est in celo queadmodum dicitur et in canticis. Vox turturis que. scilicet pro cantu gemit Audita est in terra nostra. Sic et vox ploratus et ululatus in roma. id est inexcelsa terra nostra. terra uiuentium audita est. Non dicitur audietur. sed audita est et auditur quamuis multum distet in presenti. auditu etiam per influxas species corporali. Sed quid. Profecto oportet actum talem audiendi vel delectationem vel tristiciam consequi. Sed absit quod tristicia ipsum consequatur vel quod gemitus ploratus et ululatus inferat celicolis aliquid triste. Nimirum nihil triste in celo locum habet. Igitur ibi non auditur sicut gemitus ploratus et ululatus. sed sicut gaudiosus cantus et nonne talem ploratum et ululatum ex materna erga liberos vel alia sancta et virtuosa affectione habuisse vel habere mox transire deberet in magnam consolationem hac ex consideratione prouenientem quod augmentum gaudii ciuibus forent celestibus sibi plus quam diligantur liberi caritatiue diligendis quoque et sibi ipsis forent augmentum gaudii eo quod tanquam actus ex virtute procedentes in celo sibi per modum depositi sunt ad gaudium reseruandi. propter hoc dicebat saluator. beati qui nunc fletis quia ridebitis scilicet saltem in futuro.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad tristem gratum fletibus sic ait. Audisti verbum diuini ac dulcissimi promissi iam per sororem meam recitatum. beati qui nunc fletis quia ridebitis. Nimirum secundum nostrum acquirensem in celo erit verus risus O qualis et quantus. Certe hic ridetur ore semipleno. Nempe hic impletur illud prouerbiorum risus dolore miscebitur. sed electi ridebunt ore pleno. Quippe in job dicitur donec impleatur os tuum risu et labia tua iubilo. Qualis autem erit risus. Certe gratissimus. Sicut enim hora dentes et labia magis quam hic essent. erunt gratiosa. Ita et risus qui his perficitur instrumentis in immensum magis quam hic esset. erit grosus. Dicat ergo hic attendens quid mihi de rachaele illa iudea que noluit consolari cum clare sentiam quod merito debet homo de piis fletibus consolari certificatus diuino promisso de subsequente in celo risu tam gracioso atque gaudioso.

VI. CONSIDERATIO.

exta puella sic ait. O homo qui tristaris de lacrimis si piarum nouisses virtutē lacrimarum de ipis nō doleres. sed gauderes. Pie em̄ lacrime terrā cordis irrigāt et fecūdant Pie lacrime ardorem ꝯcupiscētiarum sedāt. Pie lacrime omnē spūalē infirmitatem sanant. Pie lacrime animā mundāt et spōsam regis celi pparāt. Pie lacrime oculū cordis clarificāt. Pie lacrime mētis serenitatē et trāquillitatē causant. Pie lacrime mentē eleuāt. Pie lacrime mentē inebriāt. Pie lacrime holocausta inpiguāt. Deniq3 pie lacrime hoc qd hō vult a deo ipetrant. Vis scire ꝙ pie lacrime terrā cordis irrigant et fecūdant. Audi egregiū prem Gregoriū. Irriguū supius accipit aīa cū se lacrimis regni celestis desiderio affligit. Hec ille pr sanctissimus. Est igit aq̄ lacrimarum vt fons paradisi de quo dicit in libro genseos. Fons ascēdebat de terra irrigans vniuersa3 supfici em terre. Cōcordat ecclesiasticus. Rigabo inquit ortū meū plantationum. Vis scire ꝙ pie lacrime ardorē ꝯcupiscētiarum sedāt. Audi predictū prem sanctissimū. Flāmam inquit suggestionū dyaboli citius extinguit vnda lacrimarum. Igit si aliquis videat domū ꝯsciētie sue igne ꝯcupiscētie succēdi recurrere deb3 ad aquā lacrimarum.
Vis scire ꝙ pie lacrime omnē spūalem infirmitatem sanant. Audi quid liber job. de deo affirmet. merētes inquit erigit sospitate De hoc infigura de corpali sanitate dixit dn̄s regi ezechie egrotanti et lacrimanti. Vidi lacrimā tuā et ecce sanaui te. Vis scire ꝙ pie lacrime aīam mundāt et spōsa3 regis celi ppant ꝯsidera ḡta comparatione ꝙ aq̄ lacrimarum est q̄si lauatoriū in claustro spūali. est etia3 q̄si balneū in quo abluunt aīe celestis regis sponse. Nec mirum. Nā et ille cassiodorus dicit. Fletus est lauacrum culparum absolutio pctōrum
Vis scire ꝙ pie lacrime oculū cordis clarificāt. Audi egregium prem Gregoriū. Fit inq̄t plerūq3 vt in ipis pijs flētibus illa interni gaudij claritas erūpat et mens que in corpe pus ceca iacuerat ad inspectionē fulgoris intimi suspirijs vegetata ꝯualescat. Idem pater rursu3 ait. Mēs lacrimis baptisata in ꝯtemplatione videt limpidius. Item quoq3 dicit. Sepe qd torpescētes latuit. flētibus innotescit. Aqua igitur lacrimarum est colliriū iuuans visum de quo dicit in apocalipsi. collirio inunge oculos tuos vt videas. Vis scire ꝙ pie lacrime mentis serenitatē et tranquillitatē causant. Audi Iohānem os aureum. Sicut inquit post vehemētes ymbres mundus aer ac purus efficitur. Ita etiā post lacrimarum pluuias serenitas mētis sequit atq3 trāquillitas Vis scire ꝙ pie lacrime mentē eleuāt Lege ps. Ascensiones inquit in corde suo disposuit in valle lacrimarum. Lege quoq3 et librum geneseos. Multiplicate inquit sunt aq̄ et eleuauerūt archā in sublime apte autē p archā mens intelligit archanorum dei capax atq3 ꝯseruatrix. Vis scire ꝙ pie lacrime mentem inebriāt. Audi prem clareuallis. Illas inquit lacrimas vere in vinū mutare dn̄m dixeri3 q̄ supne cōpassionis affectu in feruorem

prodeunt caritatis pro qua etiā ad horam tui ipius imemor sobria quadā ebrietatis videris. Vis scire q pie lacrime holocausta impinguāt. Audi Gregoriū prem sanctissimū. Holocaustū inquit aridum est bonū opus qd orōnis lacrime nō infundūt. holocaustum pingue est p hoc bonū opus qd cū agit etiā lacrimis impinguatur
Vis scire demū qd pie lacrime hoc qd hō vult a deo impetrant. Audi quid ob hoc sancta illa mulier iudiht deo loquens dixerit. Indulgentiā inquit eius cum lacrimis postulemus. Audi quoqz diligētius Iohem os aureū verbū in hac materia aureū pferentem. Nemo inquit aliqñ flens ad deū accessit qui nō qd postulauerit accepit. nullus ab eo bñficia dolēter optauit qui nō impetrauit. ipe em est qui ɔsolat flētes dolētes curat penitētes informat. Hec ille pater venerabilis.

Capitulum nonū ɔtinens ɔsolationes sup fletu et lacrimaꝝ afflictione specialiter timētis penam gehēnalem.

[D]ono post pmissa ad supradictā dñam ɔsolatricem accessit alius tristis fletu seu lacrimis afflictus timore pene gehēnalis. cui ipa tres de suis puell p ɔsolatōe deputauit

I. CONSIDERATIO.

[P]rima puella ad hunc hoīem tristē sic ait. Cur fles. cur lacrimarum effusione affligeris timore pene gehēnalis. Non est xpiane religionis hac ex causa lacrimari seu flere. queādmodū nec ex quāplurib9 causis aliis. Audi patrem clareuallis Gaudete inquit apls cū gaudētibus. flete cum flentibus. nūquit apls pcipit flere amissionē reꝝ. intermissionē voluptatuz. filioꝝ mortes. morborum instātiam. gūitatē inopie. potentiā fortioꝝ. Absit. plorādi em sūt qui taliter plorāt. Religiosa em tristicia aut alienū peccatū luget aut ꝓprium. Hec dictus pater. Et ecce q materiam plorādi restringens nō dicit timorē gehēne sicut nec alia añdicta. sz tm lugendū esse aut alienū pctm aut ꝓpriuz. Spāliter aūt qre simpliciter timore gehēne nre religioni plorare nō ɔgruat. patz ex firma spe p piaꝝ lacrimaꝝ efficaciā gehennā euadēdi. Quid em faceret in inferno is cuius aq piaꝝ lacrimaꝝ dyabolū sibi submersissent. Sunt enim aque ille tanq aq maris rubri vbi pharao infernalis submergit cū exercitu vicioꝝ. ps dicēte. Cōtribulasti capita draconū in aquis. scz piaꝝ lacrimaꝝ capitalia vicia cū infernali dracone hoīem impugnācia. Rursuz ad qd timeret gehēnales penas tanq eaꝝ debitor aut de lacrimis doleret. is cuius iam pie lacrime lrās deleuissent qs q peccat ad se ɔuincendū ꝓpria manu dyabolo scribit n libro ɔsciētie. de cuiusmōi libris in daniele dicit. Iudiciū sedit et libri apti sunt. Deniqz ad qd gehēnaz timerz aut de lacmis nō gauderet is quē vt saluq fieret ipe sue lacme a malicia lauarēt. Dicente ob hoc jeremia ꝓpha. Laua a malicia israhel cor tuuz vt saluus fias. Postremo ad quid penas gehennales timeret et de lacrimis

propiciatorijs doleret is cuius deus ad ꝓpiciandū lacrimas acceptaret·certe non deberet· Sꝫ audi quid ꝯtra timorē illū et dolorē sara filia raguel postmodū vxor thobie iunioris deo loquēs dixerit·Nō delectaris inq̄t ī ꝑditōibꝰ nr̄is q̄ post tempestatē trāquillū facis et post lacmatōeꝫ et fletū exultatōeꝫ infūdis· Audi quoqꝫ et orōnē m̄tis eccle vtiqꝫ efficacē·Deꝰ inq̄t q̄ sꝑantibꝰ in te misereri potius eligis q̄ȝ irasci·Da nobis digne flere mala q̄ fecimꝰ vt tue ꝯsolatōis grām iuenire valeamꝰ II·CONSIDERATIO·

cda puella sic ait·O hō si v̄tutē lacmaꝝ q̄ȝ ꝯtra gehēnam hn̄t agnosceres nec gehēnā multū timeres·nec de lacmis doleres ſꝫ gaudēs Nōne verbū cuiusdā epi ad piā m̄rem aug·ꝓ salute filij lacmantē vl̄ qn̄qꝫ audiuisti·Impossibile ē inq̄t tātaꝝ lacmaꝝ filiū ꝑire·Sꝫ n̄ minꝰ efficaces sūt ꝓpe lacme ad delectatōꝫ dānabil̄ culpe Hēpe vbi dr̄ ī thobia·tūc thobias ingemuit et cepit orare cū lacmis·Ibi q̄dē dicit glosa·orō dn̄i lenit·lacma cogit· lacme faciūt deū iniq̄tatū nr̄aꝝ obliuisci·Hec ibi Sꝫ q̄d pl̄a·Nōne cuiꝰ oīs vita ꝑdita ē q̄qꝫ eterne ꝑditōi ꝓpinquꝰ ē ꝑ pias lacmas restituit̄ ī integrꝝ vt vlteriꝰ ī eo inteḡ spūs ꝑseuerꝫ Certe sic·Audi veñandū p̄reꝫ jero·p̄sbr̄m Petrū inq̄t ter negātē·s·xp̄m ī locū suū amare r̄stituere lacme Audi quoqꝫ et scissimū p̄reꝫ Greḡ·Tēpꝰ inq̄t redimimꝰ qn̄ ꝑ actā vitā q̄ȝ lasciuiēdo ꝑdidimꝰ flēdo repamꝰ III·CONSIDE·

ercia puella sic ait·Si penā times gehēnalē q° hanc magis times eo miro mō magis gaudenter fletuū et lacmaꝝ sustinere hēs afflictōꝫ·Vis scire q̄re Ecce miro mō fletꝰ et pie lacme regnū celoꝝ obtinēdi ac ꝑ ꝯn̄s gehēnā euadēdi ꝯferūt securitatē·q̄ppe lacme hmōi q̄i vi q̄dā norūt regnū celoꝝ obtinē Audi eggiū p̄reꝫ gḡ·Regnū iq̄t celoꝝ rapi vult nr̄is fletibꝰ q̄d nr̄is meritis n̄ debet̄ Hec ille·Nec miꝝ Nā cuiꝰ v̄tutis pie sint lacme in p̄cibꝰ q̄bꝰ deo ꝓ regno celoꝝ supplicamꝰ maifestat magnus pr̄ augꝰ·Dicēte em̄ ps̄·Auribꝰ ꝑcipe lacmas meas·Addit ipe Augꝰ q̄ violēte sūt ī p̄cibꝰ Hoc etem̄ piter testā et veñabil̄ pr̄ jeroꝰ O inq̄t lacma huilis tua ē potētia tuū regnū tribunal iudicis n̄ vereris delictoꝝ tuoꝝ accusatoribꝰ silētiū imponis n̄ est q̄ te accedē vetet·Si sola intras vacua nō redibis magis crucias dyabolū q̄ȝ pena infernalis quid pl̄a·Vincis inuincibilē·ligas oīpotentē·iclinas filiū v̄ginis·Hec pr̄ ille·Sic itaqꝫ teste euāgelica veritate·regnū celoꝝ vim patitur et violēti rapiūt illud·q̄·s·ipm̄ sibi dare postulāt p̄cibꝰ lacmosis·

Capi·x·ꝯtinēs ꝯsolationes sup fletu penitētiali·

ecio pꝰ p̄missa ad dn̄aꝫ ꝯsolatricē sepedictā accessit et alius tristis fr̄ afflictōe fletꝰ pn̄ial̄ q̄rēs ꝯsolari·cui illa tres d̄ suis puell̄ cā ꝯsolatōis deputauit ·I·CONSIDERATIO

rima puella ad tristē p̄dictū sic ait· Si triū p̄dictaꝝ nr̄aꝝ sodalium de piarum lacrimarum contra gehēnam efficacia· sermones audiuisti·posses in materia ꝓposita de ip̄arum consolatione

cōtentari. At vero si adhuc lib3 et a nobis quid ɔsolatōis audire. Hoc primū scito ꝙ tanto a ɔsolatione vacuus min9 eris q̄nto vberiores lacrimas emiseris. quippe cōstat ꝙ ꝓportionant² doloribus cordis. S3 ꝓpheta deo loquēs. Scdm inquit multitudinē dolorum meoꝝ in corde meo ɔsolatōes tue letificauerūt aīam mea3. Dices forte ꝓpħam in hoc verbo ꝓpter certitudinē ponere p̄teritum ꝓ futuro. Absit ꝙ nō et in pn̄ti. Audi cassiodorꝝ ɔsolatoria fletuū etiā in pn̄ti affirmantem. fletus inquit cibus est aiaꝝ coroboratio sensuum. refectō mentiū S3 pone ꝙ nō in pn̄ti. Quid cure p̄sertī3 lōganimi. Quippe amissum in sillabis. id est in singulis dolorib9. recupandum speret² in temporib9 in longitudine dieꝝ in seculū seculi Audi Gregoriū de illa q̄ speculū erat penitentie p̄dicantē. Redemptor inquit noster mometaneos flet9 nr̄os eterno ɔsolat² gaudio.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Homo karissime afflictio penitētiali lacrimaꝝ siqua est. Nōne est gaudēter toleranda q̄ mentem ab ꝓmis transfert ad sūma a regione dissimilitudīs ad regionē sideree pulcritudinis. Quo pacto forte inquies. Ecce fit qn̄q3 ꝙ ad castra vel alia loca alta q̄ aliter sine ḡui iactura non possent expugnari. mediantibus aquis riuuloꝝ circa ea ne defluant cohibitoꝝ dum multiplicatōe sua plus et plus ascēdunt tandē ꝑuenitur. Sed quid Profecto ascēsionis hmōi in valle lacrimaꝝ penitentialiū optime disponunt² quib9 aquis lacrimaꝝ multiplicatis et corā deo ascendentibus mētes penitentiū ad alta celoꝝ ɔmodi9 et securi9 subleuant². ꝓpter qd̄ et talibus fletib9 libēter afficiunt². Idq3 est qd̄ per Gregoriū satis apte innui vide². Cū inq̄t ꝑ fletū mēs ad sūma rapitur ɔpunctōis sue penā gaudēs mirat² et lib3 affici. q2 afflictione sua se ɔspicit ad alta subleuari.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. O hō gaudere deberes ꝙ vel aliq̄d habēs quo ad diligentē circa te angeloꝝ custodiā recōpensare posses. q̄ppe angl'is suis de9 mādauit de te vt custodiāt te ī oib9 vijs tuis. S3 dic mihi q̄so. est ne aliq̄d ī thesauris tuis q° id recōpenses Profecto n̄ video nūc aliq̄d meli9 ꝙ̄ id qd̄ ḡtū esse angelis scriptura testat². Id aūt est flet9 pn̄alis. Nēpe gaudiū est angelis in celo sup vno pc̄tōre pn̄iam agēte. Vn̄ et dulcis pr̄ clareuallis. Delicie inquit angeloꝝ sunt nr̄e lacrime. Idē quoq3 pr̄. lacrīme inq̄t penitentis vinu3 sunt angeloꝝ. quia in illis odor vite. sapor ḡtie gustus indulgentie sanitas redeūtis īnocētie recōciliatōis iocūditas et serenate cōscientie suauitas. Hec ille pater.

Explicit liber decim9 de cōsolatione theologie. Incipit liber vndecim9 ɔtinēs ɔsolationū remedia oportuna ɔtra illa turbatiua q̄ opponunt² libertati Capitulū p̄mū ɔtinēs ɔsolatōes sup seruitute et carentia libertatis.

Ndecimo principaliter viginti tristibus ad supradi-
ctam dñam ɔsolatricẽ principalẽ accedentibus pmo
omniũ vn⁹ ex eis eidẽ dñe de seruitute sua ɔquestus
est et de carẽtia libertatis. cui mox illa de suis puel
lis duas p ɔsolatõe eidẽ tristi impendẽda deputauit

I. CONSIDERATIO.

rima itaq3 puella ad tristẽ pdictu3 sic ait. Tu qui de seruitute turbaris et carẽtia libertatis. estimo q attendis opp̄ssionẽ ser
uoꝝ et ɔtrariũ in gaudẽtib⁹ libertate. Non sic aũt turbatus esses si attẽderes q hij qui serui dicunt nõ sunt simpliciter serui nec ma
gis opp̄ssi q̃ cõiter dñi q̃uis liberi reputent. Vis hoc scire de his qui appellatõe hoim dicũt serui. Audi illustrẽ Senecã. Si qs inq̃t
existimat seruitutẽ in totũ hoiez descẽdere ps eius melior excepta corpa obnoxia sunt et ascripta dominis. mens quidem sui iuris est
Audi quoq3 et p̄rem clareuallis ɔcordantem. Volũtati inquit nec leges impant nec pncipes dñantur. libera est maxime si spũ ducit
quia vbi spũs ibi libertas. Hec p̄r ille. Si ergo corpis ɔditio te cõ tristet. ẽ qd te merito poterit ɔsolari. videl3 libera ɔditio potioris
tue portionis q̃ se extẽdit ad pmerenda gaudia sempiterna. Vis rursum scire q dñi qui estimãt liberi cõiter sint etiã suis seruis ma
gis opp̄ssi atq3 turpiori magisq3 confusibili addicti seruituti. Hoc ita ɔsideres. Nẽpe. Sup quẽ plures regnãt ɔstat illũ magis opp̄s-
sum magisq3 seruũ esse. S3 qd. Profecto cõiter accidit q sup dños ipoꝝ libertate pter quã min⁹ timẽt occasionẽ p̄stãte ples regnãt
saltẽ turpes passiones quib⁹ magis q̃ timorati succũbere ɔsueue-
rũt. igit sequit q sunt magis s̄ui. Audi venerandũ antistitẽ Am-
brosiũ. Seruit inquit q̃cunq3 vel metu frangit vel delectatõe irre
tur vł cupiditatib⁹ ducit vel indignatõe exasperat vł merore de-
icitur. seruilis est eñi omnis passio. Hec ille.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. O bõ qui seruitute g̃uaris. Vis realiter liber esse. Vellẽ inquies. Esto igit bon⁹ vtpote vitãs turpitu
dines et liber cẽseberis. Audi sniam tullij. Liber inquit is est esti-
mandus qui nulli turpitudini seruit. Audi quoq3 et magnũ patre3
Augustinũ Bon⁹ inquit etiã si s̄uit liber est. mal⁹ aũt si regnat ser
uus est. nec vnius hois. sed qd g̃uius est tot dñoꝝ quot vitiorum.
Hec p̄r iste. Si ergo bonus es gaude plimũ de dña seruitutis iter
te vocatũ seruũ et stultũ dñm Gaudere etẽm poteris in immẽsu3 q
tantũ a sua tua distat seruitus et q frueris forte potiori. Tu subie-
ctus es vni forte stulto dño. ipe vero plimis q̃ si sapiens ess3 iã sibi
seruiẽdo liber esses. At vero si est stultus impiũ ipi⁹ seruitus est di
stans plurimũ a tua seruitute. vtpote ipo plib⁹ dñis et g̃uioribus
ac die et nocte sibi viciniorib⁹ seruiente. q̃uis dicatur pverbio q
expedit hẽre distãtes dños. Vis de istis autoritate pãis venerabilis

edoceri. Audi archiantistitē Ambrosiū. Est inquit sapiēti seruire libertas ex quo colligit ꝙ stulto etiā impare seruitꝰ est. et qđ peius est cū paucioribꝰ p̄sit supple ꝙ̄ sapiēs seruꝰ. pluribꝰ dn̄is et g̃uioribus seruit. s̄ꝫuit suis cupiditatibꝰ quaꝝ dn̄ationē. nec nocte pōt fugere. nec die. qꝛ intra se dn̄os habꝫ. intra se seruitiū patit² intolerabile. Hec iste pr̄ venerādus. Porro ꝙ sapiēs seruꝰ pluribꝰ p̄sit eo patet pacto ꝙ plurimis p̄est passionibꝰ ad q̄s etiā inclināt astra Quo ꝓfecto fit ꝙ testāte illo ptolomeo. Sapiens dn̄atur astris. Is aūt quocūqꝫ dominio glorie² qui facit pctm̄ testāte saluatore s̄ꝫuꝰ est peccati. s. seruitute culpe. A qua filiꝰ dei q̄ pctm̄ nō fecit habꝫ liberos reddere. ꝓpter quod ip̄e met dicit. si filius vos liberauerit vere liberi eritis.

Capitulū scd̄m ꝯtinēns ꝯsolationes sup jugo domini portando et p̄ceptis eius obediendo.

Secūdo post p̄missa accessit ad sepedictā dn̄am etiā aliꝰ tristis sup iugo dn̄i portādo et p̄ceptis eius obediēdo q̄rēs cōsolari. At illa ꝓ ꝯsolatōe. octo ei puellas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad p̄dictū tristē sic ait. O hō si tu scires ꝙ̄ salubre quātāqꝫ ad deū p obiam attinentiā hēes gaudēter ac om̄i tristicia semota eius p̄ceptis obedires. Attinet em̄ ei obediēs tanꝙ̄ seruꝰ suo dn̄o Nec hoc certe modicū ꝯfert nāqꝫ beatitudinē celestem et huiꝰ rei magnā securitatē Vis hec scire. Ecce ꝙ ꝯferat beatitudinē nūc in spe et tandē in re hoc testa² ps̄. Beatꝰ inq̄t ꝑls cuiꝰ ē dn̄s deus eiꝰ et iteꝝ. Beata gēs cuiꝰ est dn̄s deꝰ eius Hoc aūt n̄ meret² sola appello s̄ꝫ volūtatis d̄i executio aut exequēdi ꝓmptitudo. De executōe q̄dē dicit ip̄e saluator. Nō oīs qui dicit mihi dn̄e dn̄e intrabit in regnū celoꝝ. s̄ꝫ q̄ facit volūtatē pr̄is mei q̄ in cel' est ipse intrabit in regnū celoꝝ. De ꝓmpta aūt volūtate diuinā volūtateꝫ exequēdi pꝫ p sil'e i abrahā. Iste nāqꝫ filiū nō īmolauit. et tn̄ quia ꝓmptā voluntatē īmolādi eū hūit p mercede obie bn̄dictōeꝫ accepit. dicēte dn̄o qꝛ nō pepcisti filio tuo vnigenito ꝓpter me bn̄dicā tibi et multiplicabo semē tuū. et iteꝝ. In semie tuo inq̄t bn̄dicent² om̄s gētes. qꝛ obedisti voci mee Porro ꝙ attinēs deo p obiam sicut s̄ꝫuꝰ dn̄o magnā habeat securitatē post mortē ꝯsequēdi celestē beatitudinē ex h° q̄dē pꝫ. qꝛ dn̄m bonū hꝫ tanꝙ̄ beniuolū p̄iter et oīpotentē. Audi magnū antistē Ambro. Mori inq̄t n̄ timeo. qꝛ bonū dn̄m habeo. Rursum deo obediēs attinet ei sicut frater imo q̄si omi genere attinētie. Audi ip̄m saluatorē q̄ntum ad hoc loquentē Quicūqꝫ inquit fecerit volūtatē pr̄is mei qui in celis ē ip̄e meꝰ fr̄ soror et mr̄ est Sane attinētia huiuscemōi admīnꝰ capiēda est q̄ntū ad affectū beniuolētie et dilectōis ac q̄tū ad effectuꝫ bn̄ficētie et ptractatōis queadmodū dictū est in ecc°. Si est tibi s̄ꝫuus fidel'. sit tibi q̄si aīa tua q̄si fr̄em sic tracta illū. II. CONSIDERATIO

ecūda puella sic ait·O bone frater· Cur nō ponderas bonum obediētie sup ome malū saltē in pn̄ti penalis sustinētie·An n̄ vis eum sequi qui pōderator est spirituū· Pondera sicut xp̄s·Quō inquies aut q̄ntū·Audi prem clareuallis· Mementote inquit fr̄es xp̄s ne pderet obedientiā pdidit vitaꝫ·qui insignū ꝙ mādato pr̄is obediēdo mortē sustinebat inclinato capite tradidit spm̄· Inclina ergo et tu caput tuū caput aīe·caput scꝫ tue supbe volūtatis q̄ tā= quā caput impat mēbris alijs· Inclina illud et hūiliare sub potēti manu dei īmo vel sub capite oīpotēte· Quippe ip̄ius īmensa digni tas hoc requirit et omnē in hac pte verecundiā excludit Deniqꝫ hoī scabiosū caput faciemqꝫ hn̄ti deformē multū essꝫ gaudendum si illo capite salua vita amputato· loco eius caput nobilissimū ob= tineret·Sed quid·Nōne caput hoīs p̄dictū·volūtas scꝫ ꝓpria et su pba· caput est scabiosum·vicijs faciem ꝯsciētie deformē habens· Homo vero viuēs in obediētia qui caput suū p̄cepti gladio submit tit et ip̄m patit² amputari caput nobilissimū accipit·Nā et p̄mo suo capite caput sibi ꝯstituit ip̄m xp̄m ꝫm diuinam eius voluntatē qd̄ nimiꝝ caput nobilitate et pulctudine a p̄ori capite tantum distat quantū volūtas diuina ab hūana q̄ntū mūdum ab immūdo·quātuꝫ deiforme a deformi distat et enormi·

III·CONSIDERACIO·

ercia puella sic ait· O hō si ꝙ̄ acceptabilis deo sit obīa agno= sceres·ip̄aꝫ p̄ceptis obtempando impēdere cū magno gaudio curares·Nimiꝝ mediāte ip̄a ꝯpat² qd̄ nō p̄t omi auro vel argento ꝯpari·Vis scire quid·certe sap̄ia in ꝯpatione cuius ome auꝝ hare na est exigua et tanꝙ̄ lutū estimabit² argentū·Nempe ꝙ hec possit obīa mediāte ꝯpari testat² ille dulcis pater clareuallis· Preciosa inquit sapiētia q̄ deus ꝯgnoscit² et mund⁹ ꝯtemnit²· Hāc qui inue nerit beatus vtiqꝫ erit si tenuerit eā·qd̄ dabit ꝓ ea·impēde obiam et accipe sapientiā sicut scriptum est ꝯcupisti sapiam serua mādata et dn̄s dabit illā tibi·si vis esse sapiens esto obediens amplectere ergo toto mentis affectu et nisu corpis bonū obedientie·acceden do p ip̄m ad lucē sapiētie·sic em̄ scriptū est·Accedite ad eū et illu= minamī·Accedite videlꝫ p obīam·quiā nō est rectior aut tucior ac cessus et illuminamini p sapientiam· Hec iste pater·

IIII·CONSIDERACIO·

uarta puella sic ait·Homo karissime nō tristeris de p̄ceptis dī et iugo obīe·imo plurimū gaude ꝙ dignat² de⁹ obiam a te re quirere·eo quidē fine vt et tu si feceris ꝙ requirit·hoc qd̄ ab eo re quiris infallibiliter ꝯsequaris·Audi dei secretariū· Iohem loquor mandata ei⁹ custodim⁹·Vn̄ et ille cec⁹ nat⁹ et a xp̄o illūiat⁹ dixit fiduciā habemus ad eū ꝙ quidq̄d petierim⁹ab eo accipiem⁹·quia loquentē de ꝓposito ī sua epistola·si inq̄t cor nr̄m nō rephēdit nos Siq̄s dei cultor est et voluntatē eius facit hūc exaudit·Audi ergo

et ysidorum. Nō impetrat inquit a deo bonū qđ poscit qui ei⁹ legi nō obedit si em̄ id qđ deus p̄cipit facim⁹. id qđ petim⁹ sine dubio obtinem⁹. Hec ille. et ecce ꝙ magnū est qđ ip̄e obedieti ꝓmittit et quantā securitatē ꝓmissioni apponit id qđ petim⁹ inquit vbi nihil excipit. addit āt sine dubio obtinem⁹ vbi omnē hesitatōꝫ excludit Pro his aūt nihil īpossibile reqrit. si id inq̄t qđ de⁹ p̄cipit facim⁹ qui vtiqꝫ neminē ad īpossibile astringit. Sꝫ nec ad ḡue aliqđ Iugū inq̄t meū suaue ē et on⁹ meū leue. V. CONSIDERATIO

uinta puella sic ait. Id qđ mō p̄ sororē meā audiuisti iugū dn̄i suaue esse et onus eius leue. indubitāter scias esse veꝝ. Quippe alleuiat iugū dei p̄ceptoꝝ eius san⁹ intellect⁹. Alleuiat iugū dei remuneratōis effectus. alleuiat iugū dei amorosus affectus. Nōne p̄mo iugū dn̄i alleuiat p̄ceptoꝝ eius sanus intellect⁹ quem admittit. cū ip̄emꝫ p̄ceptū suū de obseruatōe sabbati sano intelligi voluerit intellectu cū dicebat. Cui⁹ vr̄m asin⁹ aut bos in puteum cadet et nō ɔtinuo extrahet illū ī die sabbati. Audi aūt quo ad h° et magnū p̄rem Augustinū q̄ ꝓpter sanū intellectū p̄cepti dei de n̄ iurādo dicit sic. Vtiqꝫ apl's nouit p̄ceptū dn̄i et tn̄ iurauit cui⁹ precepti libro decretoꝝ sanus nobis ex verbis eiusdē p̄ris exponitur intellect⁹. Prohibem² inq̄t iurare cupiditate aut delectatione Nōne scđo iugū dn̄i alleuiat remuneratōis effect⁹. Certe sic. Nā cū ī trenis dicit². Bonū est viro cū portauerit iuguꝫ dn̄i ab adolescētia sua. vbi in glosa dicit². Est iugū dn̄i leue releuatū spe remunerationis eterne. Deniqꝫ alleuiat iugū dn̄i amoros⁹ affect⁹. Audi venerabilē jheronimū p̄sbiteꝝ. Nihil inquit amātib⁹ durū null⁹ labor difficil'. amem⁹ et nos xp̄m et facile videbit² om̄e difficile. Audi quoqꝫ et magnū p̄rem Augustinū. Nullo mō inquit onerosi sūt labores amantiū ſꝫ ip̄i delectāt sicut venantiū aucupantiū piscantiū in eo em̄ ꝙ amat² aut n̄ laborat² aut labor amat². Hec Aug⁹. Sꝫ et psalmista dicit. Fingis laborē in p̄cepto. fingis inq̄t queādmodū ymago sub colūna lapidea sculpta vel depicta que stat in curuata ac si portet ḡue aliqđ cum vl' nihil portet aut mīme sibi ḡue. Audi p̄rem clareuallis. An non labor fictus iugū suaue crux inuncta.

VI. CONSIDERACIO.

exta puella sic ait. O karissime. cur abhorres diuinis p̄ceptis obedire. An nescis tu ꝙ lucē ɔtinēt q̄ p̄ficiūt intellectuꝫ ꝙqꝫ mirā h̄nt dulcedinē qua alliciūt et affectū. Nōne videt² tibi ꝙ illuminēt intellectū cū ob h° dicat psalmigraph⁹. p̄ceptū dn̄i lucidū illumināſ ocl'os Nōne etiā vide² tibi ꝙ p̄cepta dn̄i alliciāt affectū cū dulcib⁹ oscul' atqꝫ dulcisonis melodijs ɔpent². Vbi forsā inq̄es ecce ꝙ dulcib⁹ oscul' ɔpent² hoc testat² ḡt⁹ q̄dā apat⁹ sup illā vocē sp̄ose in cāticis. osculet² me osculo oris sui. q̄ de ip̄a sp̄osa. id est eccl'ia loquēſ Quot inq̄t p̄cepta ex ei⁹ p̄dicatōe agnoscit. s. sp̄ose. q̄ſi tot oris oscl'a suscipit Porro ꝙ p̄ceta dn̄i tāꝗ h̄ntia rōeꝫ tripudij

compent̄ dulcisonis melodijs·hoc sup illud psalmi in decacordo psalterio cū cythera testat̄ magnꝰ pr̄ Augꝰ Decacordū inqt psalteriū signat decē p̄cepta legis Nūquit ergo satis pꝫ p̄ceptis dī obediēdi rō q̄ tā nata sūt bn̄ dispoītis ḡnare tripudiū et ipis eē sclatō

Rursū ꝙ mādata dn̄i affectū alliciāt·delectatōes eoꝝ ꝓbāt q̄s sācti supponūt et insinuāt·Audi Gregoriū oratorē sācti ssimū· Esto inqt dn̄e q̄sumꝰ ꝓpiciꝰ plebi tue vt q̄ tibi nō placēt respuēs tuoꝝ potiꝰ replea̅ delectatōibꝰ mādatoꝝ VII·CONSIDERATIO

eptima puella sic ait·Crederē hō ꝙ tu crederes p̄missa de p̄ceptis dn̄i vera esse si non inesset eis odītio q̄ otristat videlicꝫ ꝙ vim hn̄t coactiuā atqꝫ eoꝝ quibꝰ dant̄ obligatiuam·eo aūt fit ꝙ sunt q̄si ligamia et vincula libertatis q̄ est ad vtrūlibet exclusiua· Sꝫ ꝙ hac in pte satis erres scire debes ꝙ et si sunt vincula tn̄ vicula sunt ꝓpicia et ideo nedū tolerabilia sunt ſꝫ etiaꝫ optabilia· Vis hoc scire·Ecce nōne essent ꝓpicia vincula atqꝫ optabilia q̄ optime redolerēt et odorē suauissimū otinerēt· Nōne essent ꝓpicia vincula que hoīem nō solū ostringerēt vel ligarēt·ſꝫ ipm̄ potius sup̄mo suo amico artiꝰ oiungerēt et vnirēt·vtiqꝫ fateri hoc necesse est· Sꝫ q̄d Profecto p̄cepta dei vl̄ autoritate ipius in eccīa ꝓmulgata· Hec tine sunt· hecqꝫ faciūt·Redolēt nāqꝫ suauissimū odorē diuini amoris oīa suauia faciētis· Nimiꝝ hūc odorē otrahūt a radice caritatis a q̄ ipa ꝓcedūt·Exemplū pꝫ de surculis trūco insertis si ponat̄ talis color odor vel sapor in loco insertionis et locus fissure bene obturet̄·Tūc em̄ vnctuosus humor p locū illum trāsiēs ex ipo suo trāsitu opat̄ ꝙ fructꝰ in quē ouertit̄ eiusdē coloris·odoris·vel saporis reddi̅· Rursū p̄cepta dn̄i cū sint amoris vicula ipm̄ hoīeꝫ et deū artiꝰostringūt atqꝫ vniūt ī amore et ideo q̄ ex ea esse vellet hic vellet esse a sūmo suo amico sepatꝰ et q̄d homi de libertate euagendi vageqꝫ volūtatis qn̄ posset manere apud amicū et attractus ei vniri dictis mediātibꝰ odoriferis vinculis caritatis de quo caritatiuo tractu loquēs dn̄s p jeremiā ꝓphaꝫ·caritate inq̄t ppetua dilexi te ideo attraxi te miserās Sꝫ quibus ligamibus attractiuis et vinculis vnitiuis designauit dn̄s p osee ꝓpham dicēs· In funicul̄ adā trahā eos in vincul̄ caritatis dicit adā vtpote cui p̄mo p̄ceptorum vincl̄a sunt iniecta· Sane nō miret̄ quispiā ꝙ vicula caritatis seu amoris dixerim odorifera·Nā et q̄dam trenoꝝ glosa odorē dilectioni attribuit·Cū inquit caritas amittitur reliq̄ virtutes ster cora amplexant̄·quia de bono dei et ꝓximi odore dilectōis trāseunt ad fetorē prauitatis· VIII·CONSIDERATIO·

ctaua puella sic ait O si nosses virtutē obi̅e nequaq̄ tibi causa esset tristicie ſꝫ leticie Nimiꝝ p obiam homo actualiter reficitur·Per obedientiā perfectam homo deo carior alijs efficitur Per obiam hō bn̄dictōes multiplices osequit̄ ac sup alios exaltabit̄ Per obedientiā homo diuina dulcedine inebriat̄·Per obedientiā

homo insupabili dulcedine recreat'. Per obedientiā hō beatā vi tam assequit'. Per obedientiā si pfecta fuerit hō ad locū beate fru itionis q̄si imediate transit cum morit'. Denīq3 p obiam hō q̄si dei ficat'. Vis scire pmo φ p obedientiā hō actualiter reficit'. Audi loquentē dei vnigenitū in mundū a pre missam. Deus inquit cibus est vt faciā voluntatē eius qui misit me. S3 quid. Nōne idē et alte rius hoīs cibus seu refectio est p̄sertim hn̄tis p ɔformitatē volun tatis sanū appetitum. Est oīno. an nō de9 hmōi hoīem admitt3 ad refectionē φ ipe habuit in via qui ipm ad suā mensam admissur9 ē in patria dicēte xp̄o. et ego dispono vobis sicut disposuit mihi pr meus regnū. vt edatis et bibatis sup mēsam meam in regno meo.

Vis scire secūdo p obiam pfectā hō deo carior alijs efficit'. Cō sidera hoc in filī. Nam et discipli prm antiquoꝝ magis obediētes fuerūt eis cariores. Vnde et abbas siluan9 inter duodecim discipu los suos quēdā3 marcū noīe pl9 dilexit. qui etiā ab ipīs suis ɔdisci pulis plus φ ipi ab abbate debere diligi iudicat9 est ꝓpter pmp tudinē obie eo φ lr̄am φ scribere incepit ad ipius abbatis vocati onē impfectā reliquit quo pfecte se obedire mōstrauit. Audi illu strē jeronimū pfecta inqt obia est. sua inpfecta relinquere. Vis scire tercio φ p obedientiā hō bn̄dictōes plurimas ɔsequi' ac sup alios exaltabit'. Audi illud deutronomij. Si inquit audieris vocē dn̄i dei tui vt facias et custodias oīa mādata ei9 faciet te dn̄s de9 tuus excelsiorē cūctis gentib9 q̄ versant' in terra. veniētq3 sup te oms bn̄dictiones iste et apphendēt te. si tn̄ p̄cepta eius audieris. bn̄dictus tu in ciuitate et bn̄dict9 in agro. bn̄dictus fruct9 vētris tui et fruct9 terre tue. fructusq3 iumētoꝝ tuoꝝ greges armētoꝝ tuoꝝ et caule ouiū tuaꝝ. bn̄dicta horrea tua. bn̄dict9 eris ingre diens et egrediēs. dabit dn̄s iimicos tuos qui ɔsurgūt aduersu3 te corruētes in ɔspectu tuo p vnā viā veniēt ad te et p septē fugient a facie tua. emittet dn̄s bn̄dictionē sup cellaria tua et sup oīa opa manuū tuaꝝ. habūdare te faciet dn̄s oībus bonis. apiet dn̄s the saurū suū optimū celū vt pluuiā tribuat terre tue in tpe suo. ɔstitu et te dn̄s deus tu9 in caput et nō in caudā et eris sp sup et n̄ subter si tn̄ audieris mādata dn̄i dei tui. et custodieris et feceris ac n̄ de cliabis ab eis nec ad dexterā nec ad sinistrā. Hec verba sācti moy si. S3 et inueni' hmōi dei bn̄dictō extēdi. etiā vltra semē obediētis Audi illud geneseos dixit dn̄s abrahe. In semine tuo bn̄dicentur oms gentes. q3 obedisti voci mee. Vis q̄rto scire φ p obiam pfe ctam. hō dina dulcedie inebria'. Hoc ɔsidera φ pfecte deo in om̄i bus obediēs nō dat se deo cū pua mēsura. igit' ɔgruū est φ et de9 sue cōsolatōe3 dulcedis nō det ei in pua mēsura. Audi spōsionē sal uatoris. In q̄ mēsura inqt mēsi fueritis remetiet' vobis Vis q̄nto scire φ p obiam hō insupabili dulcedine recreat'. Audi ecclesiasti cū. Nihil inqt dulci9 φ respicere in mādatis dn̄i. Vis sexto scire

ꝙ ꝑ obedientiā hō beatā vitaꝫ assequit᷑. Audi ipm̄ dei filiū de p̄re loquentē. Mandatū inquit eius vita eterna. Audi quoqꝫ rursum sal uatorē. Si inquit vis ad vitā ingredi serua mādata. Vis septimo scire ꝙ ꝑ ꝑfectā obedientiā hō de morte ad vitaꝫ beatā q̄si imedia te trāsfert᷑. recursum habe ad neptē meam ꝑ q̄ꝫ hoc inferius mani festius declarat᷑. Deniqꝫ vis octauo scire ꝙ ꝑ obedientiā homo q̄si deificat᷑. vt dicere possit cū ap̄lo paulo viuo ego iā nō ego. vi uit vero in me xp̄s. Vide ecclesiasticū. eris inq̄t velut filiꝰ altissimi obediēs.

Capitulū terciū ↄtinēs ↄsolatōes sup obediētia in licitis exhibē da supiori suo cuicūqꝫ etiā si malꝰ sit p̄latꝰ et p̄cepta eiꝰ rigorosa

ercio post p̄missa accessit ad dn̄am ↄsolatricē eciam alia quedā ꝑsona tristis ꝑpter obedientiā et obseruantiā p̄cep torum suoꝝ supioꝝ p̄cipue minus discretoꝝ ꝑ eā deside rās ↄsolari. Cui illa ꝓ cōsolatōe ei impēdēda de suis pu ellis tredecim assignauit

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad hoīem ex p̄missa causa tristē sic ait. Ex p̄ceden tibus hō notū factū est quāti valoris sit p̄ceptis dei obedire. Sed quid. Nūquid nō etiā tanti est alteriꝰ supioris p̄ceptis obedi re ꝑpter deū. Est oīno cum in hoc magis deo obediat᷑ q̄ꝫ ipi supio ri dicēte ap̄lo paulo Serui obedite ꝑ oīa dn̄is vr̄is. q̄dcūqꝫ facitis ex aīo opamini sicut dn̄o et nō hoībus. sciētes ꝙ a dn̄o repietis re tributionē. Vn̄ et p̄r clareuallis. Quidq̄d inquit vice dei p̄cipit hō ꝙ non sit certū displicere deo. haudsecus oino est accipiendū q̄ꝫ si p̄cipiat deus. Hec ille p̄r. igitur nō est differēter accipiendū. Esset aūt si illa q̄ imediate soli deo fit obediētia valerꝫ multū. Illa autē que fit homi valerꝫ minus. ꝙ aūt nō sit talis dr̄a testa᷑ etiā nr̄ aqui nensis. Nihil inquit maius hō p̄t deo dare q̄ꝫ ꝙ ꝓpriam voluntateꝫ ꝑpter ip̄m alteriꝰ subiciat volūtati. Hec ille. Sed et alter quidam dicit sic. Multū glorificat deū vere obediēs qui facit bn̄placitum dei cum deus hoc ei mādat etiam ꝑ vilem ꝑsonā. et tāto est gl̄ia dī maior quāto ꝑsona illa est vilior. Hec ille. Sꝫ et vlteriꝰ tanto ma gis glorificat᷑ obediēs q̄nto ip̄e magis glorificat deū. patꝫ hoc di cēte ꝑsapa. Si glorificaueris eū. id est deū dum non facis vias tu as et nō inuenit᷑ volūtas tua tūc delectaberis sup dn̄o et sustollaꝫ te sup altitudinē terre. q̄d igi᷑. Profecto de p̄mo ad vltimū sequit᷑ ꝙ q̄nto viliori quis ꝑpter deuꝫ obedierit tanto gloriosior ip̄e erit.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella ad hoīem obediētie causa grauatū sic ait. Esti mo ꝙ obediētia maxime idcirco est tibi ḡuis quia malꝰ est p̄la tus cui subiceris durisqꝫ eiꝰ p̄ceptis. Sꝫ nequaq̄ꝫ ideo turberis im mo ↄsoleris potius ꝑpter bonū q̄d ↄsequeris. Audi magnū patrem Augustinum. Bonus inquit si fuerit qui tibi preest nutritor tuꝰ est malus si fuerit temptator tuus est et nutrimēta libēter accipe et in

18A

temptatione approbare. Hec ille pater. et nōne nutrimentū reddit vigorosum sꝫ approbari p̄sertim in his q̄ dura sunt est a deo glīosū ꝙ ꝓpter hoc disputator laboriosis se dat studijs dieb⁹ ac noctib⁹ Dimicator p̄sertim pugil in duello duris et diris ictib⁹. miles vero seu pugnator in guerra se exponit et ingerit piculosis batellis et conflictib⁹. et nōne hec ḡuiora sunt cōiter omibus p̄latoꝝ etiā maloꝝ disciplinis et vexationibus. vn̄ tedia a malis p̄latis illata obediēter piter et libēter sunt vtiqꝫ tolerāda ꝑ approbatōe gloriosa. nec est excipiēda pena carceris. qd̄ patꝫ satis clare ex supi⁹ dictis. imo reuera q̄nto p̄latus cui quis obediēs fuerit ꝓpter deū durior est seu ḡuior tanto deus taliter obediēti benignior erit et suauior. vt sic vel apud se cogitare possit. si is cui obedio ꝓpter deum est indiscret⁹ tortor. ego diuina ꝯsolatōe ne me tāgat malicie ei⁹ tormentū alleuior et supportor. Nimiꝝ testāte voce ecclesie Iustorum anime. s. qui reddūt vnicuiqꝫ quod suū est et ꝑ ꝯsequēs sup̄ioribus suis obedientiā ꝓpter deū hij in manu dei sunt et nō tanget illos tormentū malicie. Hinc patꝫ sanū esse ꝯsiliū cuiusdā dicētis Non te moueat magister impit⁹ indiscreta ptās. s. quo min⁹ pfecte obedias nō tm̄ bonis et modestis sꝫ etiā discolis. Vt petr⁹ ait. sed paulus modū addit. Serui inquit obedite dn̄is carnalibus in simplicitate cordis vr̄i sicut xp̄o. faciētes voluntatē dei ex aīo cū bona volūtate seruiētes sicut dn̄o et nō hoīb⁹. Ecce dicit. obedite in simplicitate cordis vr̄i. id est nō disceptādo de mādatis p̄lati. non subtiliter discernēdo circūstantias p̄cepti. quēadmodū multos videmus sꝫm p̄rem clareuallis post p̄cipientis imperium multas facere q̄stiones. et q̄re sepius gemiare. Vn̄ hoc venit quis hoc inuenit consiliū inde murmuratio excusatio silatio impossibilitatis aduocatio amicoꝝ. Qui pater etiā ad f̄res de mōte dei scribens. Perfecta inquit obediētia maxime ī incipiēte est indiscreta. hoc est non discernere quid vel q̄re sibi p̄cipiatur. sꝫ ad hoc tm̄ niti vt fideliter et hūiliter fiat qd̄ a maiore p̄cipit². Idē loquēs de nouicio. Stultus inquit sit vt sit sapiens et hec oīs eius sit discretio vt in hoc nulla ei sit discretio. hec oīs eius sapiētia sit. Idē quoqꝫ pater alibi. Bara inquit auis in terris discretō. ideo discretōis locū f̄res in vobis suppleat virtus obediētie vt nihil plus nihil minus nihil aliter ꝙ̄ impatum sit faciatis. Bursum dicit apl's faciētes volūtatem dei ex aīo. quis tam indeuot⁹ qui qd̄ sciret volūtatē dei nō faceret ex aīo id est hylariter. Audi p̄rem clareuallis. Serenitas inquit in vultu dulcedo in sermonib⁹ multū colorat obedientiā. Facies tenebris tristicie obfuscata deuotōeꝫ ab animo recessisse signat. Hec ille dulcis pater. Tales igitur qui sic obediunt ꝙ onus sibi impositū cum tristicia portant sunt sicut ymagines in edificijs que columnas sustinent et rugata facie tristiciam simulant. Bursum dicit aplus Seruiētes sicut domino et non hominibus. id est iudicādo taliter.

Sed iudicātes se seruire nō sicut hominibus· ꝫ sicut dn̄o· tales cum nō sit dn̄s indiscret⁹ vel distort⁹ nō hn̄t de malo plato vel distorto q̄rulari·ꝫ magis de suo seruitio qd nisi sicut dn̄o fit plurimū glari·quippe teste scriptura gloria magna est sequi dominum·

III·CONSIDERACIO·

Tercia puella sic ait·O hō nescis ꝙ pace frui cūctis est optabile teste scriptura q̄ dicit optata cunctis mortalibus pace frueris·Dices forte quo pacto hāc habeo·Profecto obedientia·Hinc dicit in ecclesiastico· Qui custodit pceptū nō expiet quicꝙ mali Sꝫ et salomō in pṕuerbiis·Qui inqt timet pceptū in pace versabit Vn̄ et ysayas dicit· Vtinā attēdisses ad mādata mea fuisset q̄si flumen pax tua·Hinc etiā de symōe qui interptat obediēs·dr in figura siluit terra iuda oībus dieb⁹ symōis·siluit inquit·i·i pace q̄euit · Sane id de pmpte obediēte et pfecte tenendū est·Nempe aliter obediētes nō sp gaudēt pacis silētio·ꝫ qn̄qꝫ clamāt· qn̄qꝫ murmurāt·Si quidēꝫ clamāt talis obediētia est sicut obia demonū qui ad pceptū xp̄i exibāt a multis clamātia·Si vero murmurāt tūc sūt obedientes vt rota carri si vncta nō fuerit·nō solū in hoc ꝙ licet obediāt tn̄ pp̄ter defectū vnctōis spūssancti n̄ obediūt pmpte sine murmure ꝫ etiā pp̄ter hoc·qꝫ vn⁹ alterꝝ nō vult pcedere sicut rota rotam in carro·qn̄ dicit nō faciā hoc·nisi pus fecerit ille· de q̄li obediēte tanꝙ de fatuo dici in eccīastico pcordia fatui q̄si rota carri

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella sic ait·Cur ḡuat te obedientia· Nescis ꝙ pfecta obediēti obediūt oīa·creator·s·et creature·Vis scire de creatore·lege scripta de josue et inuenies ꝙ ipe domio obediuit reges amorreorꝝ inuadēdo ad liberandū·s·gabaon ciuitatē p eos obsessam cui⁹ voci viceuersa ipe de⁹ obediuit ad temp⁹ occasū solis impediēdo·Nam de hoc sic legit·Locutus est josue dn̄o·Dixitqꝫ·sol cōtra gabaon ne mouearis·stetit itaqꝫ sol in medio celi et nō festinauit occūbere spacio vni⁹ diei donec vlcisceret se gens de inimicis suis·nō fuit antea et postea tam longa dies obediente domino voci hoīs et pungnāte p irl· Vis rursuꝫ scire quō pfecte obediēti creature obediunt·Ecce in prm libro legitur ꝙ quidā de senioribus misit discipl'm suū ad hauriēdaꝫ aquā et erat puteus remot⁹ a cella·discipl'us vero oblit⁹ funē venit ad puteū et p lōgitudie vie non audēs reuerti p fune ne forte ɔtristaret seniorē· pstrauit se in orone et surgēs de orone clamauit·O putee·abbas meus misit me vt hauriā aquā et statiꝫ ascēdit aq̄ ad os putei et ipleuit sup lagenam glificās potēciā saluatoris·aq̄ aūt putei reuersa ē in locū suū Itē legit eodē libro ꝙ abbas paul⁹ pcepit discipl'o suo johi vt afferrꝫ ei fimū boū ei ad vtēsilia necessariū At ille ait·i loco vbi fim⁹ ē habitat leena·cui abbas si venerit sup te alliga eā et duc eā tecū Iuit Iohānes·inuenit leenā irruentē sup eum qui voluit eā tenere

ſ3 ip̄a aufugit·Iohēs vero ſeq̄bat² eam dicēs abbas me⁹ p̄cepit vt alligatā ducā te ad eū et ſtatim beſtia ſubſtitit et tenēs eā revertebat² ad monaſteriū·qd̄ cum vidiſſet abbas ne forte diſcipulus inde extolleret'·dixit ei·ſicut tu inſenſibil' es ita inſenſibilē beſtiā edux iſti·ſolue et dimitte eā vt pgat ad locū ſuū·Nec ibi·ſ3 et ibi et alibi de hac materia plurima repiuntur exempla·

V·CONSIDERATIO·

uinta puella ſic ait· Neſcis ꝙ ſancto job teſtāte milicia eſt vita hoīs ſup terrā·Victoria igit² neceſſaria eſt volenti nō ofundi·S3 et glioſus eſt omīs qui triūphat·Quis eſt inquies hic et laudabimus eū·Profecto vir obediēs·hic nēpe patit² triūphi genere nobiliſſimo·qd̄ eſt inquies gen⁹ illud·Ecce nobiliſſimū genus triūphi eſt ſeip̄m vincere quod quidē facit vir obediens· Audi Gregoriū·Vir inquit obediens victoriā loquit²·dum eñ aliene voci hūiliter ſubdim² noſmetip̄os in corde ſupam⁹·hinc et ſalomō in prouerbijs· Melior eſt inquit qui dn̄atur aīe ſue expugnatore vrbium Nōne dicit hn̄· Vtiq3 multi nāq3 vrbes et regna ſibi ſubiugarūt· q̄ tn̄ ad hūc triūphum nobilē mime puenerūt·O quāti eſt hoc ſeipſu3 vincere·Audi illuſtrē ſenecā·Qui inquit ſeip̄m vincit otra oīa fortis eſt·Vis hui⁹ ſcire rationē· Ecce pfecte deo obediēs ſic deo eſt ſubiectus et alia ſibi ꝙ nihil ei ſic repugnat ꝙ p̄ualeat· Nam inpfecte obediēte ip̄e deus pugnat· Vn̄ nō eſt mirꝝ ſi triūphat· Audi quid dicit dn̄s in leuitico·Si inquit ī p̄ceptis meis ambulaueritis pſeq̄mini inimicos veſtros et corruent coram vobis·

VI·CONSIDERACIO·

exta puella ſic ait· O hō ſubmittas te obediētie reuerēter· nā digna eſt tanꝙ dn̄a reuerēda q̄ ſola·id eſt ſine virtutis ceteris aduenire vel manere apud hoiem erubeſcit Audi magnū Gregoriū Sola inquit obediētia virtus eſt que ceteras virtutes mēti inſerit· inſertaſq3 cuſtodit·Ecce dicit ceteras virtutes mēti inſerit·et ſi dixeris quid nam opat² hec inſertio Diſcas hoc ſimilitudie Na3 ſicut agreſti arbori ꝓprijs ramis detrūcatis ſolent inſeri duo ramuſculi alicui⁹ nobilis arboris·et deinde arbor que pri⁹erat agreſtis producit folia flores et fruct⁹ iux naturā arboris nobilis de q̄ ramuſculi ſunt aſſumpti· Sic etiā cū hō arbori opetur prius ꝓprijs ſuis ſenſus·ſ·et volūtatis ramis detrūcatis·inſerit obediētia cordi ip̄ſius tanꝙ trūco ignobili ſenſu3 et voluntatē alienā tanꝙ ramuſculos nobilioris arboris·ſ·ſui ſupioris·quo fit vt cor illud ramuſculoꝝ nobilioꝝ ſibi inſitoꝝ·ſ·ſenſus et volūtatis aliene naturā ſapiat et ſ3m eos opetur

VII·CONSIDERATIO·

eptima puella ſic ait O bone fr̄ guitati obie q̄ etiā malo p̄lato et guib⁹ ei⁹ p̄ceptis obedi²·ē bonū obediētie p̄ferēdū qᵒ ip̄a obediētia q̄b⁹uiſ bonis alijs libē factiſ ꝓpter deū dinoſci² p̄ferēda hoc autē diſcas exēplo p̄claro ſcriptura quoq3 necnō et clara rōne

Ecce em̄ quantū ad exemplū narrat·Cassianus de monachis ceno=
bij quod erat in thebaide ꝙ obediētie virtutē non solū opi manuū
seu lectioni vel silentio et quieti celle ꝑferebāt·Verūetiaȝ cunctis
virtutibus ita ꝑferebāt vt hinc iudicarē oīa postponēda et vniuer=
sa dispēdia subire ↄtenti erant·dūmodo hoc bonū in nullo violare
viderēt·Hec quidā hystoriagraphus·Nec miꝝ dicit·Nanqȝ scrip
tura libro regū·Melioꝛ est obediētia ꝙ̄ victime·ſȝ melius dicit in
ecclesiastico·Melioꝛ est obediētia ꝙ̄ stultoꝝ victime q̄si supponā=
tur illos stultos esse qui bonū obediētie nō ꝑferūt ſȝ ipm negligūt
Volētes magis alia ꝑ volūtate ꝓpꝛia deo victimare· Sane ꝙ me
lioꝛ illo obediētia sit·hoc quidē clara ↄfirmat ratio Opa nāqȝ vir
tutū q̄ ꝑscise obmittunt obediētie causa·illa nimiꝝ opa ipa talis
obediētia virtualiter vt ꝑ soꝛoꝛē meā prius patuit·aut equiualēter
in se ↄtinet aut etiā iminēter·De qua quidem obediētia vt de forti
muliere virtutū filiabus compata illud salomonis pōt intelligi·
Multe filie ↄgregauerūt diuicias tu supgressa es vniuersas·

VIII·CONSIDERATIO·

ctaua puella sic ait·Nescis karissime ꝙ dn̄s testāte luca in do=
mo symonis discubuit·Teste etiā marco circūspectis omnib9
cum iam vespa esset hoꝛa exiuit in bethaniā cum·xij·Symon auteȝ
obediēs interꝑtat·et sic domus symonis domus est ebedientis·
Sed et nomē bethanie interꝑtatū dicit dom9 obediētie·Quid igi
tur est dn̄m in domo symonis discubuisse et in bethaniā exiuisse ni
si ꝙ ꝑ obedientiā domus dei homo efficit·Sed nec credendum ꝙ
hec dom9 dei decoꝛe careat ipo deo eā adoꝛnāte·Nimiꝝ de9 qui
fabricat9 est auroꝛā et solē ipm solē lunā et sydera frondes floꝛes
et ḡmina atqȝ volucres celi et multipharia alia excellēter depixit
quō domū obediētie ꝑ expulsionē ꝓprij sensus et volūtatis a coꝛ=
de hoīs in habitaculū sibi excisum non magis egregie depingeret
et oꝛnaret·Hec est domus dn̄i de qua illud psalmiste·Dilexi deco
rem domus tue et locū habitatoīs gloꝛie tue eo pocius pōt intelli
gi ꝙ̄ de loco coꝛpalis celi et decoꝛis sui·quo ↄstat spūalē decoꝛeȝ
et oꝛnatū coꝛpali nō mediocriter añferri et om̄i etiā gloꝛie coꝛpo=
ralis habitaculi·

IX·CONSIDERATIO·

ona puella sic ait·Nōne hō referente sup̄ soꝛoꝛe mea didicisti
ꝙ pena ignis purgatoꝛij supat omnē penā ꝙ̄ hō vnq̄ passus ē
in hac vita vel pati pōt·Sicut aūt minus ꝑfecte obediens magis
in illo moꝛabit aut durius affliget·Ita ꝑfecte obedientes parū
vel nihil moꝛant in purgatoꝛio·Vis scire cām·Ecce in vere obedi
diente xp̄s viuit et opat dicēte apl'o·Viuo ego iā nō ego viuit ve
ro in me xp̄s·Nec est verisimile ꝙ de9 sit in futuro eoꝝ opm vltoꝛ
quoꝝ hic est actoꝛ·Sȝ et magne lucis est obedientia·Nam ꝑfecte
obediens ad expediendū se de debito bn̄ habȝ vn̄ soluat·aliter·s·
ꝙ̄ longo tp̄e i purgatoꝛio vl' inferno·Subdit9 em̄ ꝑfecte obediēs

quasi meretur continue. quia non solum certa bona exequẽdo. sed etiam dubia qñ non suo sensui. sed sensui et voluntati innititur sui supioris. Sane ꝙ in hoc specialiter religiosus nõ modo quantũ ad euasionẽ purgatorij vel eius diminutionẽ. verum etiam quantũ ad celestis pmij augmentationẽ faciat ꝓfectũ suum. Ex eo quidẽ patz ꝙ status religionis. status est pfectõis. cui in celo pmium respondet acquirende. In qua tñ religione expedit supiori exteriora quedam qñq; imponẽtis sensui inniti. eius implendo totaliter voluntatem. Audi ad hoc venerabilẽ jeronimũ religiosum quẽdam alloquentẽ. Seruias inquit frĩbus. hospitũ pedes laua. passus iniuriaz taceas. ppositum monasterij timeas vt dñm. diligas vt parentem. credas tibi salutare quidquid ille pcipit. nec de maioris sentẽtia iudices. Hec ille.

X. CONSIDERACIO.

ecima puella sic ait. Audi frater quibus rebus obedientia est compabilis. quibus inquies. Profecto rebus illis quib⁹ ipse obediens omode vehitur ad portum salutis. Nimirꝫ obediẽtia facta est quasi nauis institoris. Nempe sicut ille in naui etiam quiescens comedens vel bibens. illo pcedit. quo quidem tendit. quia non suo sed motu mouetur alieno. Ita et obediẽs in religione etiã quiescendo comedẽdo et bibẽdo ad portũ salutis puenire meretur Rursum obediens quasi eques in paradisum vadit. nõ quasi misere peditãs sup terram innitẽdo pedibus suoꝝ affectuũ. sed alieno sensui et volũtati quasi pedibus alienis innitendo. qui etiã ad celum viam sciũt. nec cespitare osueuerunt. Hinc est etiã ꝙ obediens velocius portatur. q; pedes quib⁹ innititur velociores sunt ꝓprijs Nimirꝫ qui in religione est surgit de nocte citius. currit ad chorũ celerius. et alia multa facit expediti⁹ q̃ hic in seculo facerz tardi⁹ Ex eadem etiã causa q;. s. alienis innititur pedibus in vijs quibus procedit maculatur minus. nisi manifestã peccati immũdiciam cõtinerent. et sic de vere obediente dici potest ex ꝓuerbijs. Vie eius vie pulcre. quare et offendit min⁹. manifesto em̃ peccato circũscripto. siquis hoc quod ei iniũgitur peccati vel piculi in dubio contineret non ei esset. ꝫ supiori cui⁹ sensui et volũtati innititur imputandum. et sic ei de suis supioribus potest dici. In manibus portabunt te. ne forte offendas ad lapidem pedẽ tuum. Nimirꝫ subdit⁹ non solum non peccat sed etiã meretur si in dubio suo obediat supiori. in quo casu melior est oditio subditi q̃ sui supioris cui obedit vel quẽ iuuat in causa ꝓbabiliter dubia. ꝙuis secundũ veritatẽ sit iniusta. facit ad hec sententia magni patris habita in decretis.

XI. CONSIDERATIO.

ndecima puella sic ait. Aduerto frater ꝙ simil' sis pueris qui de ꝓfundis rebus doceri qñq; indigent figuris. Quapropter vt quantũ bonum p obedientiã psertim factam osequi valeas. hoc

per figuram discas. Ecce em̄ pfecta obedientia nobis est admodū
cōsolatorie figurata. Per quid inquies. Certe p illam scalam quā
liber geneseos Iacob vidisse asserit. Ipamq; describit. Vidit inquit
in somnis scalam stantē sup terram et cacumē illius tangens celū
Angelos quoq; ascēdentes et descendentes p eam ad dn̄m innixū
scale. Velles aūt forsitā scire quō scala hec obediētie cornn̄oet. Et
ecce miro mō pulcre et ꝓprie. Quippe sicut p scalam in altū corpa
biliter. ita p obedientiā in altum ascēditur spūaliter. Dicente dn̄o
p ysayam. dum non facis vias tuas et non inuenit[2] voluntas tua.
tunc delectaberis sup dn̄o et sustollā te sup altitudinem terre. et
cibabo te hereditate jacob pr̄is tui. Secūdo sicut scala gradus
habet materiales. Ita ƺm prem clareuallis. obediētia septē habet
gradus spūales. quoꝝ pimus est obedire libēter. scd̄s obtempa=
re simpliciter. tercius obedire hylariter. quart⁹ obedire velociter
quintus adimplere mandatū vtiliter. sextus obedire humiliter. se
ptimus obedire indesinēter. qui quidem gradus om̄s in virtutum
sūmula declarantur. Tercio sicut scala duo habet latera dictos
gradus sustētantia. Ita habƺ et pfecta obediētia cuius quidem la
tera sunt abrenūciatio ꝓprij sensus. et ꝓprie volūtatis. quō namq;
bonus esset obediens qui sensui ꝓprio inniteret[2] vel ꝓprie volūtati
Hinc de primo etiam gradu taceo de alijs dicit pater clareuallis
ꝙ eum nō potest ascēdere qui voluntatē pcipiētis suam nō fecerit
Quarto sicut scala quā vidit jacob ascendētib⁹ angelis et descē=
dentibus erat quasi p via. Ita obediētia est quasi via angelica. Ip
sis scƺ obedientibus dum descendunt fratribus ministrando et dū
ascendunt deo per orationes lectiones et meditationes assistendo
Quinto sicut p̄dicta scala super terram stabat erecta. Ita et vir=
tus obedientie non iacet in terra vt de terrenis contenta. sed per
intentionē potius erigitur ad celestia. Sexto sicut cacumen p̄di=
cte scale immediate tangebat celum. Ita perfecta virtus obediētie
confert in morte obedientis cum vel statim euolet vel post modi=
cum vt pri⁹ declaratum est. quasi imediatum transitum ad celeste
regnum. Deniq; septimo sicut dn̄s videbatur innixus scale. Ita
dominus quasi immediate se habet ad virtutem obediētie. sic vide
licet ꝙ vel nullum vel modicum est medium inter pfecte obedien
tem et dominum ipsum dum moritur ad celestem gloriam suscipiē=
tem. quēadmodū de se dixisse videtur sanctus dauid dn̄o loquens
Tenuisti inquit manū dexterā meā et ī voluntate tua deduxisti me.
et cum gloria suscepisti me. XII. CONSIDERATIO.

uodecima puella sic ait. Scias ꝙ sicut hoīeƺ sua inobia de pa
radiso eiecit. ita obia in paradisū hoiem introducet Nimiꝝ in
luca de xp̄o dici[2] et discipl'is. eduxit eos foras ī bethaniā et eleua
tis maib⁹ suis bn̄dixit ill'. et factū ē dū bn̄dicerƺ ill'. recessit ab eis
et ferebat[2] in celū. Felix quē duxit dn̄s ī bethaniā. i. in domū obie

nam supare potest pre alijs . q᷑ et ipse post xp̄m eodem in loco ascē surus sit in celum . Vtiq; ad excellentissimū statum . Audi quantum ad spem statum hmōi excellentissimū in domo obedientie ꝓmeren di quid ostensum fuerit cuidā prm posito in extasi . Hic quidem si cut legitur vidit quatuor ordines hoīm ante deū . Primus erat ho minum infirmantiū et grās deo agentiu; . Secundus erat eoꝝ qui fuerant hospitales . Terci9 eoꝝ qui solitudinē sectātur et non vi dent homines . Quartus eoꝝ qui ꝓpter deum et obedientiā sollici te patribus sunt subiecti . Erat autem hic quartus ordo supior alijs tribus et maiorē gloriam pre ceteris habebat . vtens torque aurea et dum quereret senex quare hoc esset . rn̄sum est ei qm̄ oms alij ha bent aliq᷑ requiem adimplēdo ꝓprias voluntates q᷑uis etiā bonis opibus . Hic aūt oms volūtates suas relinquēs tot9 pendet in vo luntate patris iubentis . Merito aūt qui sunt hmōi sup alios exaltā tur exemplo xp̄i de quo dicit aplus . Factus est obediens vsq; ad mortem ⁊c̄ . ꝓpter quod et deus exaltauit illum . et donauit illi no men . quod est super omne nomen .

XIII . CONSIDERACIO .

Terciadecima puella sic ait . Vides frater ex p̄cedentib9 q᷑ otri stari non oportet de supiorum mandatis et p̄ceptis . verum si oporteret nō tn̄ in casibus multis . In casu nanq; quo papa quid p subreptionem p̄cipit . non vult q᷑ impleatur . testāte venerabili vo lumine decretoꝝ . Vn̄ et in quadā decretali epla dicit papa ad quē dam archiepm . Aut mandatū nr̄m veraciter impleas . aut per lr̄as quare adimplere non possis . rōnabilem causam p̄tendas . quia pa tienter sustinebim9 si nō feceris . quod nobis fuerit praua insinua tione suggestū . Rursu; in causa scandali potest quis a papalis mā dati executione excusari . papa in alia decretali epla p concilium canonisata dicente . Si non potest ei sine scandalo ꝓuidere . equani miter sustinemus si pro eo mandatū nr̄m non dixeris exequendum . Per hoc aūt verbū si nō potes glosa ordinaria sumit argumentum id solu; fieri posse qd̄ comode vel iure fit et sine scandalo . et q᷑ sic ꝓpter scandalū receditur a iure . et inducit ad hoc iura . Deniq; in casu quo otra executionē rationabilis causa reddi potest nō est ne cesse mandatū pape exequi . Vn̄ et glosa ordinaria sup p̄missum ver bum equanimiter notata dicit esse argumentū q᷑ mandatum supio ris non est necesse adimplere vbi ratio nō adimplēdi potest reddi . et inducit ad hoc iura . Postremo in casu quo ꝓhibitio p̄lati pro pter necessitatē rūpitur is qui hoc vel in parte facit non culpatur testante hoc etiam volumine decretorum .

Capitulum quartum continens consolationes sup votorum ob ligatione .

Varto post p̄missa ad supradictā dn̄am ɔsolatricē accesit et alia psona tristis. querens sup votorum emissoꝝ obligatione consolari. cui mox illa de suis puellis pro consolatione ei impendenda duas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad predictum tristem sic ait. scio bene ꝙ nōnulle sunt in mūdo virgines et vidue etiā libēter caste viuentes. nō nulli sunt et viri a carnalibus delicijs abstinētes tpantiaȝ in cibis et potibus sectantes. atqȝ a multis vicijs se custodientes. quibus tn̄ ad hec vel cōsimilia graue esset voto obligari seu necessitari. Sȝ quid. Nunquit bene mouētur. Nequaꝙ̄. Audias in hac parte sentē tiam magni p̄ris Augustini. Non inquit te vouisse peniteat. immo gaude iam tibi nō licere quod cum tuo detrimēto licuissȝ. Felix necessitas que in meliora ɔpellit. Hec pater ille et multū bene. Nam et felix necessitas in carcēria ɔsistens gladij q̄ ɔpellit ad nō interficiendū. Cur non sic et felix necessitas ɔsistens ꝓpter votū in libertatis carentia que ɔpellit ad sectandū tempantiam ad caste viuendū. ad abstinendū a carnalib⁹ delicijs. ad se custodiendū a vicijs multis. Deniqȝ ꝓpter tria ſm thomā aquinensem melius est aliq̄d facere ex voto ꝙ̄ sine voto. Primo quia vouere est actus latrie qui est virtus nobilissima. quod aūt impatur a virtute nobilissima melius est et magis meritoriū. Scdo qꝛ qui vouet magis se deo subicit ꝙ̄ ille qui non vouet. sicut qui arborem dat cum fructu ꝙ̄ qui dat tm̄ fructū. Vt ansbelm⁹ dicit Vn̄ et ꝓmittētibus gr̄e aguntur Tercio. quia p votū voluntas immobiliter firmatur ad bonum. Facere aūt aliquid ex volūtate ad bonuȝ firmata. hoc ſm ph̄m in ethicis ad pfectionem pertinet virtutis.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Audi fr̄ illud quod cadit sub voto vel scitur esse bonū vel malum vel quale sit est dubium. Si dubiū quidem. facile poterit in certum bonū ɔmutari. Si bonū vero quo nō est aliud melius. ɔsolatoria debȝ esse ad ip̄m implendū obligatio. felici iuxta dictum sororis mee necessitate existēte que ɔpellit in meliora. Si aūt ɔtristat quia aliud impossibile melius est. facile potest eo in melius ɔmutato tristicia cessare. Immo circa bonum et melius. Audi patrem clareuallis. Ego inquit non arbitror minora vota impedire debere maiora. nec deum exigere quid tanꝙ̄ sibi ꝓmissum bonū si pro eo melius aliquid fuerit psolutum. Etem̄ vero alicui forte debenti vobis duodecim nūmos si pro eis die constituta marcam solueret argenti iuste irasceremini. Porro si quod sub voto cadit malū esse dinoscitur non ɔtristet votū. quia nō est obligatorium dicente illo ysidoro. In malis p̄missis rescinde fidem. In turpi voto muta decretū. quod incaute vouisti nō facias. impia est ꝓmissio que scelere adimpletur. Deniqȝ circa id qd̄ euentu malū

fit doctores sic diffiniunt· Illud inquiunt quod in aliquo euentu est bonum·in aliquo malum non obligat nisi pro euentu bono·vt votum Iepte de quo in libro iudicum· Vnde venerabilis thomas aquinensis·quidquid inquit votum fiendum impediret si pñs esset etiam voto facto obligationē aufert· Vnde si aliquid possibile cū vouetur postea fiat impossibile tollitur obligatio·Hec ille·

Capitulum quintum continēs ↄ̄solationes sup necessitate abstinendi a voluptatibus carnalibus seu super restrictione a talibus·

Vinto post premissa ad dñam illam magnam ↄ̄solatricem accessit et alius tristis sup restrictione a carnalibus voluptatibus querulando·at illa eidem duas de suis puellis pro consolatione deputauit·

I·CONSIDERACIO·

rima puella sic ait· Noui frater supra p sororem meam sufficienter te edoctum vacare carnalibus voluptatibus minime expedire·etiam si liber esses·et vltionē dei non timeres· nūc vero tm̄ restat te consolari super abstinēdi a talibus necessitate contraria libertati·Quapropter scias ꝙ homo in hac parte suo arbitrio libere derelictus non minus ꝙ̄ nunc p̄dicta necessitate·imo multo amplius et grauius captus esset seu constrict⁹· Vis hoc per testē scire Audi salomonem in prouerbijs·Iniquitates inquit sue capiunt impium et finibus peccatoꝝ suorū quisqꝫ constringitur·Audi quoqꝫ magnum patrem Augustinum·Suspirabam inquit ligatus nō ferro alieno·sed mea ferrea voluntate·velle meum tenebat inimicus et inde mihi cathenā fecerat et ↄ̄strinxerat me· quippe ex volūtate peruersa facta est libido·et dum seruitur libidini facta est consuetudo·et dum consuetudini non resistitur·facta est necessitas· Hec ille pater· Et nota hoc ꝙ dicit velle meum tenebat inimicus· sed nullus esse potest tam malus prelatus ·quin tolerabili⁹ sit ꝙ velle subditi sit in eius ꝙ̄ in inimici potestate·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait ·Nescis homo ꝙ ab inimicis periculose captus ac ad tempus dimissus· tempore induciarum nōnunꝙ̄ capitur denuo ab amicis· ne si primis capientibus se forsitan presentaret· deterius ei contingeret· tam in rebus ꝙ̄ etiam in persona Sed quid· Nunquit non om̄is carnales habens voluptates exercēdi libertatem·et si non actu captus sit·de ꝓpinquo tamen capi valens iam multotiens est censendus captus esse· quippe qd̄ parū distat nihil distare videtur·Expedit igitur ei vt otra tale piculuꝫ ne periculosissimum incurrat laborintum ab amicis capiatur deo·sibi a carnalibus abstinendi necessitate quōlibet imponēte·Quapropter summus amic⁹ tuus ip̄e deus per infirmitates forsan a carnalibus

voluptatibus puta febribus vel aliis consimilibus te restringat. totum hoc paternum est atque sentiendum est esse bonum tuum etiam in presenti Per hoc nempe a febre spirituali et utique graviori supportaris. ne scilicet primo frigus refrigescentis in te caritatis sentias. et calorem deinde nimium libidinis estuantis. participium quidem et principium future febris infernalis qua vexabuntur impii perpetuis poenis iterum et iterum et sic imperpetuum transeundo ab aquis nivium ad calorem nimium. Denique et per huiusmodi infirmitates te ab illicitis restringentes liberaris ab infirmitate spirituali te frangente et temptationibus succumbente. que quidem inimica est mentalis vigoris et universe virtutis. Porro si per religionem restringaris atque amicabiliter capiaris et hoc quomlibet deroget libertati. docebunt sorores mee que secuntur de hoc nequaquam dolendum esse. sed gaudendum.

Capitulum sextum continens consolationes super religionis ingressu et derelictione mundi et secularis vite et omnium que in seculo amantur

Sexto post premissa ad prefatam dominam consolatricem accessit et alius tristis super premissis consolari desiderans. cui mox illa de suis puellis sex assignavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O homo mundane. Nescis quod mundum relinquere est vincula evadere. vincula inquam valde periculosa. Audi de his vinculis magnum patrem Augustinum. Vincula inquit huius mundi asperitatem habent veram. Iocunditatem falsam. certum dolorem incertam voluptatem. durum laborem. timidam quietem. rem plenam miserie. spem beatitudinis inanem. Audi rursum de mundi periculis eundem patrem. Mundus inquit iste periculosior est blandus quam molestus et magis cavendus cum se illicit diligi quam cum ammonet cogitque contemni. in hoc mundo. non timere. non laborare. non periclitari impossibile est. Audi eundem itidem de conditionibus mundi propter pericula relinquendi O inquit amatores mundi huius. cuius rei gratia militatis. maior ne esse poterit spes vestra in mundo quam ut amici mundi sitis. Ibi inquit nisi fragile plenum periculis. et per quot pericula pervenitur ad maius periculum. pereant hec omnia. et dimittamus hec vana et inania. conferamus nos ad solam inquisitionem eorum que finem non habent. vita hec misera. mors incerta subito obrepit. et post hec negligentie supplicia luenda sunt. Denique de mundi laqueis et periculis audi patrem clarevallis. Mundus est inquit ubi malicie plurimum. ubi sapientie modicum. ubi omnia sunt fiscosa. omnia operta tenebris. et obsessa laqueis ubi periclitantur anime. affliguntur corpora. Ubi omnia vanitas et afflictio spiritus

Idem quoqz pater dicit· Mundus clamat· ego deficiam· caro clamat ego inficiam· dyabolus clamat ego decipiā· Xp̄s vero dicit· ego reficiam· Hec ille pater· quare merito mundus relinquendus est ꝓpter xp̄m dulcem refectionē· dicente eodem patre· Cui inquit xp̄s incipit dulcescere· necesse est amarescere mundum·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait· O homo fac de necessitate virtutem· et relinque mundum labilem· quem in longum tenere nō potes tanq̄ nimis instabilē· Audi ad hoc beatissimū p̄rez Gregoriū egregie loquentem· Ecce inquit iam in seipso mund⁹ aruit· et adhuc in nostris cordibus floret· vbiqz mors· vbiqz luctus· vndiqz percutimur · vndiqz amaritudine replemur· et tamen ceca mente carnalis concupiscentie eius amaritudines amamus· fugientem sequimur · labenti inheremus· et quia labentez retinere non possumus cū ip̄o labimur quem cadentem tenemus· Hec ille pater·

III·CONSIDERACIO·

ercia puella sic ait· Relinque homo gaudenter mundum vtpote turbatiuum fedum et spinosuz· Vis scire q̄ ob ista· id ē quia talis est sic vtiqz relinquendus· Audi magnum patrem Augustinū Ecce inquit turbat mundus et amatur· quid si tranquill⁹ esset· Eo modo quō hereres qui sic amplecteris fedum· Flores eius quō colligeres qui a spinis non reuocas manum· Audi de his spinis etiā patrem clareuallis· Plenus est inquit mundus spinis· in terra sūt in tua carne sunt· versari in his et minime ledi· diuine potentie est et non virtutis nostre· Deniqz de spinis diuitiaꝝ mundi et voluptatum sodales mee supius egregie sunt locute·

IIII·CONSIDERATIO·

uarta puella sic ait· O homo libenter relinque mundum quem iam esse didicisti piculosum· Relinque munduz quod etiā vna tecum alijs plurimis conueniret· Dices forte Quo ergo ibim⁹ aut quorsum fugiemus· Fugite mundum qui potestis vel p ingressuz religionis· Audi patrem clareuallis de hoc plane intendentem· fugite mundum de medio babilonis· et saluate animas vestras· duo late ad vrbes refugij vbi possitis et de p̄teritis agere penitentiam et in presenti obtinere gratiam· et futurā gloriam fiducialiter prestolari· Hec ille pater· Dices forte nōne est melius in mundo esse· q̄ in claustrali carcere· Nequaquā falsa ista suppositione existente est em̄ contrarium supponendū· mundus quippe carcer est· ſʒ claustrum vti posterius audies· paradisus·

V·CONSIDERATIO·

uinta puella sic ait· O homo pro religionis leto ingressu considera premissa picula babylonis vite· s· secularis Non te decipiat regnum mundi et ornatus seculi· de quibus a puella religionem ingrediente vel nomine ip̄ius solet cantari· Regnum mundi

et omnem ornatum seculi cōtempsi·ꝓpter amorem domini mei ihu xpi· Vides forsan quēpiam potentem·aut eius coniugem in multo ornatu ꝓcedentem atqꝫ gloriantem·talemqꝫ ꝑsonā reputas felicē Sed plane erras vt pleruqꝫ·Audi de potentibus principibus magnum patrem Augustinum·Nostri inquit principes cum pauperes delinquentes publice arguant et confundāt diuitibꝰ peiora peccātibus nec nutum faciunt in quoꝝ domibus rapina paupum· dum aliorum inopiam suas vel suoꝝ diuitias faciūt·Hec ille·Quapropter et de vxore potentis concludo ꝙ magna merito in amaritudine potest viuere et ornatum sui corporis recipe de his que miseris paupibus auferuntur·et vagientibus in cunis infantibus subtrahuntur·Vere vere mors in olla·mors amare voluptatis· est ī olla potētis·Immo reuera plꝰ ꝙ mors·Audi sentētiaꝫ tullij·Quis inqt dicat vtile hoīem in cōmodo alteriꝰ suū cōmodū augere et alteꝝ alteri aliquid detrahere hoc est magis contra naturam ꝙ mors·ꝙ pauptas·ꝙ dolor·nō patitur natura vt alioꝝ spolijs nr̄as facultates augeamus·Audi de hoc cassꝫ·Pudeat inquit illis sumere quibus iubemur offerre·vltra oīs crudelitates est diuiteꝫ velle fieri de exiguitate mēdici· VI·CONSIDERACIO·

exta puella sic ait· Nōne legisti vel audisti ꝙ filia babilonis misera·Sed et miseri sunt vtiqꝫ filij huius seculi· Multo illis melius esset religionē ingredi ꝙ in silua seculi latronē fieri·vel piratam in mari magno huius mundi·necnō etiā ꝙ vxorē fieri·cuiuscunqꝫ tyranni·quod non raro ↄtingit secundū cursum mundi·precipue nobilibus ꝑsonis et tanto frequentius quāto nobiliores sūt et potentiores· Vis em̄ scire ꝙ non solum hij qui latrones dicūtur et vt tales iudicantur·sed etiā illi qui condemnant tales· iudices seculi sunt latrones·Audi Valeriū maximum Quesitum inquit erat a socrate cur rideret· respondens ait·Video magnos latrones ducentes paruum latronem ad suspendium·qui digniores sunt suspēdio·Sacrilega inquit minuta puniuntur·sed magna in triūphis ponuntur·Audi rursum magnū patrem Augustinum· Remota inquit iusticia· quid sunt regna·nisi magna latrocinia·et latrocinia quid sunt·nisi parua regna· Ideo eleganter et veraciter Alexandro magno quidam pirata ↄprehensus respondit cum ab eo interrogaret quid sibi vt mare in festum haberet Ille libera voce·quid tibi inqt vt orbem terraꝝ·Sed quia ego exiguo nauigio facio·latro vocor quia tu magna classe impator·Hec ille et nōne melior essꝫ religionis status tam viro ꝙ mulieri· ꝙ de latrocinijs animarum suarum perniciem sustentari·

Capitulum septimum continens consolationes super vita claustrali et monastica tam monachorum ꝙ etiam sanctimonialium·

Eptimo post premissa accessit ad sepedictā dñam ꝯsolatricem principalē etiā alia quedā ꝑsona tristis sup sua ad vitam claustralē et monasticā obligatione ꝯsolationē querens· cui illa mox de suis puellis causā consolationis ei impendende quatuor assignauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait de claustrali vita et monastica nec monachus nec monialis tristari habet·Cur enim monialis tristaretur que tanꝙ sponsa xp̄o dei vnigenito desponsata est· et testāte sapra ne pte mea celestis regina effecta est·quod quidē cum non obstet differētia sexuum apud deum vbi ꝫm apostoluꝫ nō est masculus neqꝫ femina etiam de aīa monachi dici pōt· Indifferēter igitur loquēdo cur ꝑsona claustralis monachus vel monialis de vita monastica ducenda in claustro tristaretur·non facile occurrit vrgens ratō p̄sertim hoc attento ꝙ in claustro sunt ꝑsone plures in nomine xp̄i congregate in medio quaꝝ est xp̄s·testante ip̄o xp̄o·vbi inquit fuerint duo vel tres ꝯgregati in nomīe meo ibi sum ego in medio eorum·Quid ergo·Profecto xp̄m secū hr̄e·hocqꝫ sp̄ōsione ista etiam scire·merito valde ē ꝯsolatoriū·debetqꝫ esse oīs tristicie exclusiuū

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella ad ꝑsonam tristē sic ait· Quō tristari potes de vita claustrali que tot ꝯtra tristiciam parata habes remedia·Nimirum vita claustralis vita angelica est·vita claustralis vita sine cura est· vita claustralis ex spe quā habet admodū ꝯsolatoria est Deniqꝫ vita claustralis secura ꝑiter et solaciosa est· Vis scire ꝙ vita claustralis angelica est·Audi illustrē ieronimū·quod inquit faciunt angeli in celis·hoc faciunt monachi in terris Quod quidē sane intelligendū est· non de monachis extrauagabundis·sed manentibus ī claustris·Vis scire ꝙ vita claustralis maxime inferioꝝ vita sine cura est·Audi patreꝫ clareuallis loquentē ad monachos Vestri inquit curam semel nobis credidistis·quid rursum de vobis intromittitis·Nec ille pater·et vere magna est cōsolatio ꝙ homo ī claustro cum bona cōscientia a cura suiipius supportatur·Vis demum scire ꝙ vita claustralis ex spe quā habet admodū ꝯsolatoria est·Audi illū petrum Rauēnensem·Spes inquit fructuum releuat arborem·fortemqꝫ pugilem contemnere facit molestias ictuū spes corone·tibi quoqꝫ furetur grauamia claustri et grate seruitutis officium·et expectatio iubilei·Hec ille·verum quia nuditas paupertatis posset opponi· hinc subiungit·nudus atletha fortius dimicat· natator exuitur·vt fluuium transeat·viator exoneratur a sarcinis· vt expeditius currat·Hec iterū ille·et nōne apta est comparatio monachi ad hec·Est omnino Monachus nanqꝫ a ꝓprietate reꝝ temporalium denudatus·potest scuto fidei et gladio spiritus cōtra malignos spiritus se temptantes fortius dimicare·exuēs quoqꝫ veterē

hominem potest de mundi huius mari magno et procelloso meli9 enatare. A curarum etiam sarcinis exoneratus potest in via morꝝ sic vt brauiū ꝯprehendat expediti9 currere. Deniqꝫ vis scire ꝙ vita claustralis secura pariter et solaciosa est Audi illū jnnocentium tertiū qui scribēs cuidā canonico regulari plebani officiū exercenti. Si inquit ꝯmode fieri poterit vnū canonicū regularē tecū habeas ad cautelā cuius in his que dei sunt et regularis obseruātie. tā consortio ꝙ̄ solacio pfruaris. Hec ille quanto aūt maior simul est in claustro numerus psonaꝝ. tanto maior cautela. tantoqꝫ maius solacium. Docet autem expientia ꝙ assumptis de monasterijs et ad episcopalē dignitatē pmotis nequaꝙ̄ illoꝝ cum quibus eos contingit viuere. solaciū eis tantū sapit quantū illud quod habebant vel adhuc interdū hre possunt solacium fratrum.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Nōne habitare ī claustro merito delectat quod paradiso voluptatis compatur. Audi petꝝ illum Rauēnatem. Iuxta inquit sententiam cordis mei si paradisus in hac vita pñti est. vel in claustro vl in scolis est quidqđ enim extra hec duo est. plenum est anxietate. inquietitudine. amaritudine. formidine. sollicitudine. et dolore. Audi quoqꝫ et prem clareuallis. Vere inquit claustrū est paradisus. hic prata virentia scripturaꝝ. Hic preterfluens lacrimaꝝ vndositas quā de purissimis affectibus amor ille eliquat. Hic em̄ sunt arbores. erectissimi chori sanctoꝝ. et nulla est que nō multa fructus gaudeat vbertate. hic est illa sublimis mensa in qua deus et cibans et cibus. munerās et munus. offerēs et oblatum. ꝯuiua. et ꝯuiuiuꝫ. hic ꝯgeste sunt omnipotētis diuitie hic refusa est gloria angelorum. Putasne otiari illos qui habitant vnius moris in domo. Videas hūc sacris lectionib9 intendentem Illum incūbentē orationib9. hunc p suis excessibus lacrimantem. illum in dei laude exultantē. hunc vigilantē. illum ieiunantem. et officia pietatis sibi inuicē inuidere. nocte ꝯsurgunt ad ꝯfitendum ei vespe et mane. et meridie narrant et ānunciāt eius laudē. et oīs illoꝝ sedulitas in orbem diuini rotatur obsequij. Hec pr pdictus

Ad quod addendū arbitror ꝙ ibi fructus ligni vite ibi fructus ligni scientie boni et mali. vel forsan tm̄ boni. Vtpote eoꝝ animis speram lune trāscendētibus. vbi non est malū. vtpote mundū ignorantibus positum in maligno. ibi fic9 dulcedinis. et pinguedinis spiritus. Ibi mala granata estu libidinis. febricitātibus refrigeriū prestantia. Deniqꝫ ibi omne lignum pulcꝝ visu grate conuersationis et ad vescendum edificatoria recreatione suaue Postremo ibi in copia sunt flores. et fructus honoris et honestatis. Audi rursum prem clareuall. Claustralis inquit paradis9 ad suauē spirātis austri clemētiā q̄si tot floribus austri vernat quot virtutib9 hñdat

IIII. CONSIDERATIO.

uarta puella sic ait· De claustrali vita posses forsitan cõtrista ri·aut propter experientiam magni patris Augustini·qui prout decretorum liber cõmemorat ad vincentium donatistam sic scripsit· Non sum peiores expertus quam qui in monasterijs defecerunt·aut propter nostram experientiã qua videmus quasi in omnibus monasterijs religionẽ lapsam esse·ac inde perplexitatem tibi ingeri· dum ex vna parte te male agere cogitas si ipam religionẽ non ad vnguem serues· et ex parte alia grauis ceteris esse times si te aliorum moribus non conformes·sed primum pmissorum te non debet contristare·presertim considerato quod defectus qui pessimos reddit in monasterijs est in paucioribus·profectus autem vt in pluribus quorum nonnulli in viros optimos proficiunt·ad quorum perfectionis gradum difficile est quoscũqz pertingere·nec paucorum prauitas mouere debet in hac parte·Audi quo ad hoc rursum patrem magnum Augustinum Vigilet inquit disciplina domus mee· homo sum et inter homines viuo·nec mihi arrogare video vt domus mea melior sit quam archa noe· vbi tamen inter octo homines vnus reprobus inuentus est· Aut melior sit quam domus abrahe vbi dictum est· Eice ancillã et filium eius· Aut melior sit quam domus ysaac· cui de duobus geminis in malachia dictum est Iacob dilexi·Esau aũt odio habui·Simpliciter autem fateor coram domino deo nostro qui testis est mihi super animã meam ex quo deo seruire cepi quam difficile sum expertus meliores·quam qui in monasterijs profecerunt· Secundũ etiam pmissorum non debet contristare nec perplexitatẽ ingerere· verum potius perplexitatem tollere atqz consolari poterit dictum patris clareuallis·Qui inquit secundũ regulam viuere statuerunt·et si non ad vnguem vt dicitur totam custodiunt·et siqua pro sui claustri ritu·vel mutant vel pretermittunt·a regulari tamẽ professione non discedunt· dum tamen sobrie et iuste et pie pro moribus viuere non desistunt·

Capitulum octauum continens consolationes super proprie voluntatis carentia et abdicatione·

Octauo post premissa ad supradictam dominã consolatricem accessit et alia persona tristis ratione carentie et abdicationis proprie voluntatis desiderans consolari· Cui illa de suis puellis speciales cõsolatrices tres assignauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella ad tristem sic ait·Cur tristaris de proprie carentia voluntatis·que grãde maluz esse predicatur et qua cẽsante homo a grandi malo preseruatur ·Vis scire vtrunqz· Audi de primo patrem clareuallensem· grãde inquit malũ propria volũtas Audi quoqz eundẽ patrem de secundo Cesset inquit volũtas propria et infernus non erit·

In quem em̃ deseuiet ignis nisi in ꝓpriam voluntatē. Nam ꝓpria vo luntas deum impugnat et aduersus eum extollitur. ipa est que pa radisum spoliat infernum ditat. sanguinem xp̄i euacuat. et ditioni dyaboli mundum subiugat. II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Si scires homo quantū valeret ꝓprie vo luntatis abdicatio mirꝝ esset si non tue alterius alicuius ꝑpo neres voluntatē. Cuius inquies. Profecto hautdubiū quin dei et quin etiā p̄lati nisi certus esses ꝙ preciperet quid iniustū. Nimirꝝ de ꝑponendo diuinā voluntatē reddit magnus pater Aug⁹ huius ra tionē. Sic inquit homo ab humanis in diuina dirigitur cum huma ne voluntati diuina volūtas ꝑponitur. Hec ille. Sed quid putas. Est ne parum in diuina dirigi ab humanis. Certe nō. est em̃ que sur sum sunt sape nō que sup terram. quod similiter sequit² ex ꝓprie vo luntatis abdicatione. Audi ysayam. Dum inquit nō facis vias tu: as et non inuenitur voluntas tua. tūc delectaberis sup dn̄o. et su: stollā te sup altitudinē terre. quasi dicerꝫ vt nihil terrenoꝝ q̄uis altum et excellens videatur te delectet. Porro de ꝑponēdo p̄la ti vt ꝑmittitur voluntatē occurrit sufficiēs ratio. Quippe nō soluꝫ venerabili jeronimo testante volūtas pfecta faciendi ꝓ ope repu tatur facti. Sꝫ etiā testāte magno p̄re Augustino. Quidquid vis et non potes. factū deus reputat Nōne autē sequitur ꝙ qui perfecte volūtati alterius suam iam subiecit. is multa et maxima q̄uis vix possibilia ſꝫm equiualentiā in ordine ad mercedē capiendam iam pfecit. s. oīa que ille p̄cipe potuit. q̄uis ea realiter nō fecerit nec vnq̄ facturus sit. Itaqꝫ ꝓpriam voluntatē abdicans. habēsqꝫ pm: ptum animū volūtati dei vel alterius ꝓpter deū obediendi in om̄i bus. talis ꝑ infinitis a deo remunerabitur que nunq̄ est facturus Audi rursum jeronimū. In lege inquit opa requirūtur. in euāgelio volūtas q̄ritur que et si effectū nō habuerit. tn̄ p̄mium non amittit Audi quoqꝫ gregoriū seu verbū eius cōsolatoriū. Non est inq̄t ma nus vacua a munere. si archa cordis plena fuerit bona voluntate Hec ille. Et patet exemplū in abraham p sororeꝫ meam inductum supius et deductum. III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Scias hō ꝙ siue ꝓpriā volūtatē abdicādo imediate dinā p̄eligas. siue tue volūtati p̄eligas volūtatē alte rius ꝓpter deū. etiā sic dinā voluntatē p̄eligis. q̄ppe philosophicū ē ꝓpter ꝙ vnūqꝙqꝫ tale et illud magis vt ꝓpter qd̄ amam⁹ illud ma gis amatū est. Sꝫ q̄d. Certe nulli dubiū quin hui⁹ ꝓprie volūtatis abdicatio q̄ faciēte diuina volūtas frequēti actu p̄eligitur et plus amat². via sit ad maximū bonū hoīs Nimirꝝ cū ex actib⁹ frequēta: tis generet² habitus. via est ad habitualē tandē pariter et actualē deificatōꝫ illā quā pulcre describit et d̄clarat p̄r clareuall. Oportꝫ inq̄t nos i hūc affectū q̄nqꝫ trāsire. vt quō de⁹ oīa voluit eē ꝓpter semetipꝫ. sic nos quoqꝫ nec nosipos nec ali⁹ aliq̄d fuisse vl̄ eē veli⁹

nisi eque ꝓpter ipsum· scʒ ob ipsius voluntatem solam· nō nostram voluptatem· quod etiā in oꝛone quotidie postulam9· cum dicimus Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra· sic aūt affici et deificari est· Nam quō aque stilla multo vino mixta dum vini sapoꝛem īduit et coloꝛem a se tota deficere videtur· et quō ferrum ignitum et candens ꝓpria foꝛma exutū· igni simillimū efficitur· et quō luce s_lis pfusus aer in eandē luminis claritatē transfoꝛmatur· Adeo vt nō tam illuminat9 ꝙ ipsum lumē esse videat² sic omnē tunc in sanctis humanam affectionē quodam inefabili modo necesse erit a semetipa liquescere atqʒ in dei penitus trāsfundi voluntatē· alioqn̄ quō deus oīa in oībus erit· si ī hoīe de hoīe quicꝙ superit· Hec pr̄ ille

Capitulum nonum ɔtinens consolationes religiosāꝝ ꝑsonarum suꝑ ꝓprie volūtatis amissa libertate et obediētie iugo et necessitate

Ono post p̄missa accessit ad dn̄am consolatricē etiam alia ꝑsona tristis grauata ꝓprie voluntatis amissa libertate et obediētie iugo et necessitate· Cui dn̄a illa tres de suis puellis pꝛo consolatione sibi impendenda assignauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait· Tu qui religionē es ꝓfess9 querela tua insinuat ꝙ nō tam opum tibi iniūctoꝝ grauitas ꝙ operandi necessitas et libertatis carētia te ɔtristāt· Sʒ hac de causa mime ɔtristeris· Nempe si obediens fueris iussamqʒ supioꝛis dilexeris· nullum iugum obediētie nullaqʒ operandi necessitas te grauabit· Audi leonem papam qui his verbis dn̄i· Discite a me quia mitis sum et humilis coꝛde· iugum em̄ meū suaue est· et on9 meū leue· Sic alludit Nihil inquit arduū hūilibus· vel asperū mitibus· et facile omnia p̄cepta veniūt in effectu qn̄ et gratia p̄tendit auxiliū· et obediētia mollit impium· nec dura ibi necessitate seruitur vbi diligitur quod iubetur· Hec ille· Rursum sis pfecte obediens et ꝓmitto tibi ꝙ frueris maxima libertate· Vis hoc scire· Audi patrem clareuallis· Perfecta inq̄t obediētia legere nescit· terminis nō artatur· nec cōtenta est angustijs ꝓfessiōis· largioꝛi volūtate fert² in latitudineʒ caritatis et ad oīe qd̄ iniungit². spōtaneo rigoꝛe liberalis alacrisqʒ animi modum non consideras in infinitā libertatem extendit· Hec pater ille·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait· O amice nōne optares ꝙ opera tua minoꝛa alijs deo essent maioꝛibus gratioꝛa· Optarem inquies· Sed quo pacto id consequaris docet fiducialiter noster aquinensis· quia inquit necessitati aliqua faciendi que secundum se nō placent per votū obediētie homo se subicit ꝓpter deū· ex hoc ipo ea q̄ facit sunt deo magis accepta si etiam sint minoꝛa· quia nihil homo maius deo dare potest ꝙ ꝙ ꝓpꝛiam voluntatē ꝓpter ipm alterius

voluntati subiciat. Vnde in collationibus patrum dicitur. deterri- mum genus monachorum esse sarrabitas qui absoluti a seniorum iugo habent libertatem agendi quod libitum fuerit. et tñ magis quam hij qui in cenobijs degunt in opibus diebus ac noctibus consumun- tur. Hec acquinensis. III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Audisti homo quid iam p sororem meã de sarrabitis dictum sit. q. s. pessimum genus monachorum sunt quorum profecto similitudinẽ gerunt hij qui in religionibus sunt exleges et a cõibus ceterorum legibus specialibus exemptionũ seu libertatũ priuilegijs gaudere volũt. Sed quid de his qui sine gratiarum libertatibus ceteris fratribus osimiliter suis supioribus hu- militer obediunt. Certe illi et isti multũ valde dissimiles sunt. Tu ergo si libertatibus huiuscemõi non vtaris. multũ interest inter te et illum qui vtitur eis. Ille quidem exlex clarior est forte apud ho mines ipa sua libertate. tu vero apud deum et angelos clarior pci osa tua humilitate. Ille licet coram simplicibus. coram stultis. co ramq3 paucis decoretur et gloriosus appeat libertate qua vtitur fa ciente. eius tñ gloria eo minuit[r]. quo miscetur et confũditur. vana stulticia seu stulta vanitate dum cernitur ambulare in mirabilibus sup se. taceo q ex hoc frigescit oĩno a caritate. Tu vero et si humi lis sis in aliorum oculis. quid cure tibi dum hoc eligis prius humi lis factus in oculis ppriis. vestitus habitu humilitatis. non tam so lida et incorruptibili veste circũamictus quam etiã gloriosa totaliter ab intus in fimbrijs aureis sapientialibus. s. cogitationibus intex- ta tota suffortata tanquam in mediatiore tibi purpura caritatis. Insigni taq3 tam gemmis virtutum ceterarum quam ipãrum flosculis odoriferis atq3 ipa aurea corona glorie circa pectus p spem certissimã firmi- ter adherẽte. nec non quasi quoddã gẽmatum pectorale. seu quasi eternorum recordatione ex salutaribus monitis de eternis. monile tibi fabricatũ imensum et pfulgidũ circũdante Sane hec oĩa tan to sunt vtiq3 excellentiora. quãto virtus humilitatis magis fuerit pfecta. Proinde queãdmodũ gloriosam vestẽ desiderans. non mõ de panni specie otentatur. s3 quãto in sua specie excellẽtior fuerit tanto in ea veste amplius delectat[r]. Ita et qnto qs vana exlegum seposita libertate supioribus suis humilius se subicit. tanto quidẽ de gloriosiore virtutis habitu consolari merito poterit.

Capitulum decimum continens consolationes claustralium seu in ogregatione viuentiũ sup libere solitudinis carentia.

Ecimo post pmissa accessit ad sepedictã dñam cõsolatricẽ etiam alius tristis cõquerẽs se viuere in ogregatione et carere solitudinis libertate. Cui illa de suis puell qtuor assignauit pro sua consolatione.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait·O homo non contristeris de eius rei carentia cuius vsus defacili potest malus esse·Vis scire cuius· Certe libere solitudinis iudice carentis Huius nanq3 vsus tibi potest defacili mal9 esse·si de numero imprudentiū fueris. Audi illustrē senecam· Lugentem inquit timentemq3 custodire solemus ne solitudine male vtatur·Nemo est ex imprudentib9 qui relinqui sibi debeat·Illud em̄ quod solitudo habet cōmodum·est non timere iudicem·Hec ille· Sed quid·Nūquit gaudes appetere solitudinē malam in prudentibus tanꝙ tibi bonam vt prudenti·Profecto si hoc feceris·mox conuinceris esse imprudens·atq3 ita solitudinē tibi non esse pfuturam·Quippe qui sibiipsi placet maxime vt prudenti·fatuo homini placet·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait Non est tristandum de eius carentia·qđ ob sui piculum expti viri piter et sancti suadere non p̄sumunt quinimo potius dissuadere·Quid hoc sit iam nouisti de solitudine per illustrē senecā virum expertissimū Sed et sanctus pater ille clareuallis de solitudine q̄renda ꝯgregatione dimissa deo reliquens cōsilium·ipse ꝓpter antiqui hostis temptationes grauius in solitudīe seuientes consulere non p̄sumit·Audi quid dixerit vel scripserit ad sophiam virginem·Malum inquit quod nemo videt nemo arguit· Vbi autē non timetur rephensor·securus accedit temptator·licentius ppetratur iniquitas·In conuentu vero bona siqua agis nemo ꝓhibet·malum aūt facere si vis non licet·Si ergo de fatuis virginibus es·cōgregatio tibi necessaria est·si de prudentibus da oleū congregationi·Hec ille pater·Et ecce ꝙ nec prudentē ꝯgregatōe3 egredi liceat·sed dicit ei potius· da oleū ꝯgregationi·id est da cōsolationē impendēdo oleum spūalis leticie vel da·id est cōmunica lumen quod habet in lampade·

III·CONSIDERATIO·

ercia puella sic ait· Vis homo scire cui liceat de monasterijs causa solitudinis egredi· Audi venerabilē jeronimū p̄sbiteꝝ Solitariā inquit vitam nunquit rephendim9· mime quippe quā sepe laudauimus·Sed de monasterijs hmōi volum9 egredi milites quos heremi dura rudimēta non terreant·qui speciem cōuersatōis multo tpe dederunt· qui omniū fuerunt mimi vt primi oīm fierent quos nec esuries nec satietas aliquando supauit·qui pauptate letantur quoꝝ habitus·sermo vultus·incessus·doctrina·virtutū est Hec ille venerabilis·Sed quid· Es tu ne miles talis· Profecto eo non licet te de carentia solitudinis cōtristari quo te non licet ꝙ talis existas miles arbitrari·

IIII·CONSIDERATIO·

uarta puella sic ait·Quāuis emendatis moribus pficua forte foret solitudo·tn̄ eo tibi nō solū nō est appetēda·ꝭ poti9 ne i te victa exaggerētur formidāda·quo te n̄ p̄sumis sufficiēter esse moribus9 emēdatū·Vis h° scire expti viri testionio·Audi johe3 cassianū

Solitudo inquit sicut nouit emendatis moribus otemplationē purissimam reserare. Ita eorum qui minus emēdati sunt. vitia non solū seruare. verum etiam exaggerare consueuit tamdiuq; sibi patiens et humilis quis videtur. q̄diu cōsortio nullius cōmiscetur. sed ad naturam pristinam reuersurus cum interpellauerit cuiuslibet occasionis omotio. emergent ofestim vitia que latebant. et velut equi effrenes certatim ex repagulis missi. ocio longiore ad pniciē aurige proprij ferocius prorumpunt. magisq; exercitio humano cessante effrenantur vitia i nobis nisi fuerint añ purgata. Hec ille Cassian9.

Capitulum vndecimū otinens consolationes sup restrictōine ab egressu claustri reclusorij celle vel heremi.

Ndecimo post pmissa ad supradictā dominā osolatricem accessit et alia psona tristis propter restrictionez ab egressu claustri reclusorij celle vel heremi. Cui illa domina de suis puellis tres cōsolationis gratia deputauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. Cur de hoc turbaris qđ ad vitaz tibi ofert si monachus sis aut sanctimonialis. Quid inquies. certe claustrum non egredi. Audi venerabilez jeronimū scribentē ad rusticū prout venerabili recitatur volumie decretorum. Placuit inquit communi nostro ocilio vt nullus monachorum pro lucro terreno de monasterio exire nephādissimo ausu p̄sumat. Sit claustro suo otentus quia sicut piscis sine aqua caret vita. Ita sine monasterio monach9 Sedeat itaq; solitari9 et taceat. quia mundo est mortuus. deo autē viuit. Hec ille pater venerandus. Nec q̄ de vita monachi pro rōe dicit putetur falsum. Non em̄ de vita loquit² naturali que et extra monasterium forsitan magis appareret. s; de vita illa spirituali de qua et s;m quā subiungit. quia mundo est mortuus. deo autē viuit De qua et apl'm paulum locutuz esse memini. que sursum sunt inq̄t sapite. non que sup terram. mortui em̄ estis sed vita vr̄a abscondita est cum xp̄o in deo. secundū quā etiam dicit alibi. mihi viuere xp̄s est. et mori lucrum. pro hoc certe lucro viuifico obtinēdo p̄mittit dictus pater. Nullus monachorum pro lucro terreno de monasterio exire ausu nephandissimo p̄sumat Nec opponat mihi quis de predicatoribus verbi dei. et de lucro eis necessario. Nempe quantum ad exitum. Audi magnū illum archiantistitē Ambrosium. Alienū inquit a p̄dicatore regni celestis cursitare per domos et inuiolabilis hospitij iura mutare. Verum quantū ad lucrum necessarium p̄mittit idem pater. qualis inquit debeat esse qui euāgelizare regnū dei precipitur p̄ceptis euāgelicis designat². vt subsidij secularis āminicula non requirens. fideq; tutus putet sibi quo minus ea requirat magis posse suppetere.

II. CONSIDERATIO

ecunda puella ad psonā ꝓpter restrictionē ab egressu cōtrista tam sic ait. Dic queso cur turbaris. est ne loci artitudo tue cā turbationis. Siquidē hoc ocesseris errare satis ipi9 marie exemplo cōuinceris. Audi magnū prem Augustinū. Maria inquit hec incolit parua nazareth menia. cui angusta quidē est domus. sed patēt celi palacia. Hec ille. et nōne celi palacia cum arto loco in terris sufficere debent religiosis. quoꝝ esse debet cōuersatio in celis. In terris igitur religioso euagari non expedit si inuenire ad celi palacia aditum querit. Audi beatissimi sūmi pontificis Gregorij egregium verbum. Intentioni inquit aīe si exterior euagatio clauditur. interior secessus apitur. Nam quo ex se spargi ꝓpter disciplinā mēs nō pōt eo sup se intēdere p ꝓfectū al's ꝓuectū ampli9 pōt. quia et in altū crescere arbor cogitur que p ramos distēdi ꝓhibetur. vt cū riuos fontis obstruim9. fluēta surgere ad supiora reuocam9. Hec Gregori9. et bñ p eum simile de arbore ponitur. Nam et homo arbori compatur. Sʒ et exemplum de riuis fontis ogrue additur. Nā aqua gratie in locis pmissis citius hauriēda inuenitur. qui vero biberit ex hac aqua fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam.

Ceterū nec emendatū moribus heremū expedit egredi. sʒ bene supegredi. licet em̄ heremus lata habeat spacia. tñ vasta sunt illa et forsan terribilia. Quapropter audi illustris jeronimi cōsiliū dudum supra p neptem meā recitatū. Infiniti inquit heremi vastitas te terret. sʒ tu paradisuʒ mēte deambula. quotienscūqʒ cogitatione ac mente illuc oscēderis. totiēs in heremo nō eris. Hec ille. Si igitur horres heremi solitudinem non p egressum sed per supgressum celestis queras societatis osolationem. Postremo noueris ꝙ nec egredi monasterium oportet pro solatio. cum vt ex sororis mee dictis supius pariter et ex verbis illis psalmiste. ecce ꝙ̄ bonum et ꝙ̄ iocundum habitare fratres in vnum. colligi possit ꝙ solacium fratrum inter se mundius et iocundius est omni solacō quod reperiri potest in seculo.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Tu qui claustrum cellam vel reclusorium aut etiam heremū contendis egredi. taceo de locis huiusmōi Nonne velles presertim sine culpa et infamia etiā in carcere pmaximo tpe inclusus inueniri. et stare ibi potius ꝙ̄ alibi. dūmodo interim continue numerarētur tibi et darentur preciose margarite vel floreni. Vellem inquies. nec tibi si negares crederetur Quid ergo Profecto loquēdo sʒm equiualentiā. aut supeminentē continētiam persone q̄ stare habet in claustro reclusorio vl' heremo. aut etiā in carcere. illi si vult quasi otinue numerātur floreni vel pciose margarite. Nimiꝝ quotquot habet oronum verba mētalia vel cogitationes deuotas. tot sʒm equiualentiā aut supeminentē otinentiam

florenos recipit siue p̄ciosas margaritas· A qua quidē cōtinuatio=
ne numerādi si extra in mundū contingeret egredi oporteret verisi
militer impediri· Ad hanc aūt ɔsiderationē visio facit de cuiusdaꝫ
monasterij sororibus habita· qua vidit quedā deuota reclusa ꝙ ad
singula verba matutinaꝝ beate virginis de cuiusdam sororis ore
ceciderūt singule margarite· sed et verba in claustro p̄ciose doctri
ne margaritis compantur· Audi magnū p̄rem Augustinū doctorē
eximium· Ea inquit que dicūtur a nobis audite studio diffuta ɔsue
re· concissa sarcire· et ea que sunt integra sp̄ualibus margaritis or
nare· sequitur nō margaritas vobis de paradisi patria ꝓuidentes
nullā aliā in hoc seculo mercedē optam⁹ accipe· nisi vt vos patiē
ter et libenter q̄ vobis insinuātur videam⁹ audire· et ſꝫm vires ve
stras opibus adimplere· Dixerim autē de margaritis vel florenis
methaphorice nō ꝙ res hmōi vel vnū solum deuote orōnis verbū
valeant adequare· sed quia exemplū de talib⁹ vtpote de reb⁹ pre
ciosis notiorib⁹ magis est familiare· queādmodū et saluator dixit
neqꝫ mittatis margaritas ante porcos· vbi p margaritas secreta fi
dei denotātur· ꝓpter eaꝝ· s· p̄ciositatē· ꝗuis p̄ciositas illa nō ade=
quet tante rei ꝗ significat valorē· Sed nec facit hoc floren⁹ ꝗuis
in eo ymago cesaris imp̄ssa sit vel agnus dei xp̄s· Loco igitur tot
florenoꝝ· aut margaritaꝝ ponātur tot regna· vel tot mundi· quā=
uis nec p illa adeq̄tur deuota orō · sicut nec sola dilectō· Esto em̄
ꝙ regnū vel mund⁹ sit in hoīs substātia· tn̄ dicit scriptura si dede
rit hō omnē substantiā dom⁹ sue ꝓ dilectōe q̄si nihil despiciet eā·

Capitulum duodecimū continens consolatōnes adolescētis sup
iugo parentum aut seniorū quibus subditus esse debet pro condi
tione sue etatis·

Vodecimo post p̄missa ad dn̄am cōsolatricem principalē
accessit et alius tristis rōne etatis adhuc sub iugo existēs
et querens sup illo cōsolari· Cui mox illa quinqꝫ de suis
puellis pro consolatione assignauit·

I· CONSIDERATIO·

rima puella sic ait· O adolescēs cur de meliori tuo cōtristaris
scꝫ de iugo cui subiceris· sine quo iugo tanꝗ lasciuus et disso
lutus· tandem in graue iudicium deduceris· Audi verba ecclesia=
stes filij dauid· qui premittens hyronice et dicens letare iuuenis
in adolescentia tua · et in bono sit cor tuum· in diebus iuuentutis
tue· et ambula in vijs cordis · et in intuitu oculoꝝ tuoꝝ· subiūgit
et scito ꝙ ꝓ om̄ibus his adducet te deus in iudiciū· sequitur· amo
ue maliciam a carne tua· adolescentia em̄ et voluptas vana sunt·
Sane dictum iugum licet malū aliquod pene ɔtineat· tamē rationē
magni boni habet respectu predicti tremendi iudicij precauendi·

quo quantũ adolescens secundũ cor suum vixerit et in delicijs fuerit · tantum dabitur ei tormentum et luctus ·

II · CONSIDERATIO ·

ecunda puella sic ait · O adolescẽs non tristeris · sed gaude potius de iugo cui subiceris · vtpote de re tibi necessaria atq3 multum pficua · Ad quid inquies · Profecto ad doctrinã virtutu3 · Nimirũ quemadmodũ mediãte iugo a boue maiore sm poetam discit arare minor · Ita et a senioribus virtutum studia discere hab3 adolescens · quod quidem fit potissime mediante iugo correctionis et disciplme quo senioribus tenetur subditus esse · dicente apostolo petro · Adolescentes subditi estote senioribus ·

III · CONSIDERACIO ·

ercia puella sic ait · Nescis q ome quod paternũ est bonum est teste saluatore · Vos inquit cũ sitis mali nostis bona data dare filijs vestris · eo aũt quo id quod paternum est bonum est · Vtiq3 appetibile et amandũ est · quippe oia bonũ appetũt · Sed quid · Certe sequitur q adolescẽs nequaq tristari hab3 de iugo cui subiectus est · Nam illud quidem paternũ est · atq3 in his plerũq3 consistit de quibus loquitur ecclesiasticus · Qui inquit diligit filiũ suum assidu at illi flagella vt letetur in nouissimo suo · sequitur · mortuus est pater illius et quasi non est mortuus · similem enim reliquit sibi post se · non des illi potestatẽ in iuuentute curua ceruicẽ eius in iuuentute et tũde latera eius dum infans est · ne forte induret et nõ credat tibi · Hec ibi · Sane qd de paterno bono dictu3 est non solũ ad eum qui pater est genitura referendũ est · sed etiã ad illum qui pater est cura extendendũ est · quemadmodũ et ad illos qui in cõgregatione pres sunt honore vel etate iuxta hoc q pmissum est · Adolescentes subditi estote senioribus ·

IIII · CONSIDERATIO ·

uarta puella sic ait · O adolescens cum bonum sit appetibile · cur de bono tristaris · de iugo sc3 vtiq3 tibi valde bono · Audi quid in trenis dixerit jeremias · Bonũ est inquit viro cum portauerit iugum ab adolescẽtia sua · Ecce non dicit tm q bonum sit adolescenti · sed hoc supponit per locum a minori · Nam si viro quidẽ bonum est quod minus videtur inesse vtiq3 et adolescenti · Verũ q viro ab adolescẽtia bonum illud accedat · id est q iugum discipline non mõ in adolescentia bonum sit · sed q etiam abinde deriuetur · et secundum effectum vite disciplinate vsq3 ad viri statum inclusiue otinuetur et terminetur · in consũmatione virtutis · patet pter dispositionem in adolescentia incboatam · et perfecte tandẽ in bonum habitum conuersam · quemadmodũ et in malo secundũ poetã Quod noua testa capit inueterata sapit ·

V · CONSIDERATIO ·

uinta puella sic ait. O adolescens attende scripturā que sic dicit. Sensus et cogitatio humani cordis ꝓni sunt in malum ab adolescētia sua. adolescēs ergo corrigi indiget. vt ab huius mali incursione p̄seruetur. quā nimiꝝ correctōez eo minꝰ habꝫ refugere et dignius appetere quo a malo desiderat p̄seruari Sꝫ dices forte. In quo corrigi potero. Audi psalmistā de adolescēte deo sic loquentem. In quo corrigit adolescentior viam suaꝫ. et rn̄det ꝯtinuo in custodiēdo ſꝫmones tuos. et puto ꝙ ex hijs sermonibus est p̄cipue sermo ille quo saluator dicturus erat. Tollite iugum meū sup vos et discite a me. quia mitis sum et humilis corde. et inuenietis requiē aīabus vr̄is. Iugum em̄ meum suaue est et onus meū leue Itaqꝫ adolescēti iugū correctionis et discipline sibi debituꝫ eo est portandum quo vel est iugum dn̄i immediate vel saltem iugo dn̄i quod ip̄o teste suaue est subalternatū. Eo aūt mā̄suete et humiliter est portandū quo portantis mansuetudo et hūilitas p̄sertim iuncte caritati reddunt ip̄m suaue. nec sinūt ipsum durum esse vel asperū. Deniqꝫ eo est et desiderāter portandū quo sicut p̄tactum est. natū est oferre ad magnam pacem seu requiem animaꝝ.

Capitulū tredecimū continēs ꝯsolationes scolaris seu discipuli super frequentatione scole et super disciplina seu correctione duri seu rigidi magistri.

Ercio decimo post p̄missa accessit ad dn̄am ꝯsolatricem et alius tristis sup frequētia scolarum et correctione rigidi magistri petens consolari. At illa pro consolatione eidē impendenda tres de suis puellis deputauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. O indocte et discole cur fugis scolas. cum potiꝰ eis deberes cum desiderio appropinq̄re. et causa discipline. et sapientie collū iugo subicere ꝓ breuiter et leuiter ꝯsequendo delectabili fine Audi ecclesiasticuꝫ verba doctori conueniētia ꝓponentem. Appropiate inquit ad me indocti et cōgregate vos in domū discipline. quid ad hec retardatis et quid dicitis. in hijs aīe vestre sitiunt vehemēter. Apui os meū et locutꝰ sum. compate vobis sine argēto sapiētiā et collū vr̄m subicite iugo. et suscipiat anima vr̄a disciplinā. In ꝓximo est em̄ inuenire eam Videte oculis vestris. quia modicū laboraui et inueni mihi multaꝫ requiē. id est inueni ſꝫm interliniarē. iocūditatē sapiētie. Hec ibi. et ecce quod requiritur. et quod p̄mittititur et ꝙ̄ leuiter obtineatur. Requiritᷣ quidem ab indoctis scolaribꝰ et discolis. ꝙ doctori appropiēt et congregentur in domum discipline. s. in scolis. nec tardent ibi venire ꝓpter sitim aīme qua. s. ſꝫm mūdi sapientem om̄s hoīes naturaliter scire desiderāt. et ꝓ ꝯsequēs potari aqua sapiētie compande nō argēto. ſꝫ erecte ceruicis submissiōe ex aīo iugo scolastice discipline

Quod vero ꝓmittitur est ipsa sapientia aperto doctoris ore. id est clare et apte tradēda pro delectabili fine. scꝫ pro requie multa id est pro iocunditate p eam habēda. Porro ꝙ leuiter et breuiter valeat obtineri ipse doctor exemplo suo insinuat. In ꝓximo inquit est inuenire eam videte oculis vestris. quia modicū laboraui et inueni mihi multam requiem.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Cur magistrum rigidum refugis. Dices forte. quia virgis me dure verberat. Sed erras prorsus. Nam inde turbaris in quo potius est attendēdus actus paterne dilectionis. queadmodum per contrariū dicit salomon in ꝓuerbijs. Qui parcit virge odit filiū. potius igitur dicere haberes cum psalmista Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt scꝫ baculus palmatorij. et virga correctorij. Nōne hec merito ad consolationem esse debent et sunt puero bone indolis vtpote que fugant stulticiā tribuunt sapientiam et ab inferno liberāt animā. Vis scire ꝙ virga correctōis fugat stulticiā. Audi salomonē. Stulticia inquit colligata in corde pueri. et virga discipline fugabit eam. Vis scire ꝙ virga discipline et correctionis tribuat sapientiā. Audi rursus salomonē. Virga inquit atqꝫ correctio tribuit sapientiā. puer aūt qui dimittitur volūtati sue. ꝯfundit mrēm suam. dicit mrēm id est psonam ad modum affectuose mris respectu eius se habentē. quemadmodū apl's ad illos se habuit respectu quoꝝ actum maternum methaphorice sibi ascribit dicēs. Filioli quos iteꝝ parturio. Vnde p mrēm potest intelligi doctor pueꝝ doctrine sue ꝯmissum materno affectu diligens. ſm quē affectū loquens doctor ille eximius Augustinus. Rogo inquit vos diligēter ea que a nobis dicūtur audite et me putate mrēm esse animaꝝ vraꝝ. ſꝫ et dauid ad Ionatham sicut mater vnicū amat filium. ita te diligebā. nec quantū ad affectum doctoris respectu discipuli obstat verbeꝝ castigatio. queadmodū in apocalipsi dicitᶻ. Ego quos amo arguo et castigo. Vis deniqꝫ scire ꝙ virga discipline et correctionis ab inferno liberat aiam. Audi iteꝝ salomonem. Noli inquit subtrahere a puero disciplinam. si eñ pcusseris eum virga non morietur. tu virga pcutis et animam eius de inferno liberabis.

III. CONSIDERACIO.

ercia puella sic ait. O iuuenis animaduerto te errare grauiter in via moꝝ. qui quasi ꝯpediendus in scolis fugis rectorē ipa rum tanꝙ te p ipm dure vinculandū. O si q̄litatē ꝯpedum seu suauitatem hmōi vinculoꝝ agnosceres et virtutē. forsitan diceres cōsimiliter cuidam cani de quo ludendo fertur ꝙ se videns ligari farcimmibus. cognoscēsqꝫ boꝝ ligaminū delectabilem qualitatem. ligate inquit me fortiter. tam a parte ista. ꝙ a parte illa securitas semp bona est. Sed ꝙ sectanda sit doctrina scolastica inueni bone

indolis·licet aspera sapientia sit in doctis· q̄mq3 suauia sint vincu la et compedes illius·hoc patet ecclesiastico referēte·Fili inquit a iuuentute tua excipe doctrinam sequitur·ꝙ aspera est nimium sa pientia in doctis hominibus et non ꝑmanet in illa excors·Sequi tur ·Inice pedem tuu3 in ɔpedes illius et in torques illius collum tuum· subice humerum tuum et porta illam et ne accidieris vincu lis eius· sequitur et erunt ibi ɔpedes eius in ꝓtectione fortitudi nis·et bases virtutis·et torques illius in stola glorie·decor em̄ vi te est in illa et vincula illius alligatura salutaris·stola glorie in dues eam et coronam gratulatōis suppones tibi·Fili si attenderis mihi disces eam·Hec ibi et nōne ꝓtectio fortitudinis et bases vir tutis stola glorie decor vite necnō alligatura salutaris et corona gratulationis tibi supponenda suauia·quedam sunt que in p̄missis virtualiter ɔsistunt que et merito possunt te allicere et tanꝙ conso latoria delectare·Dices forte·vbi nam sunt hec·An me ꝑ hec spe randa decipe queris vti fatui pueri a suis doctoribus ad alphabe tum citius ad discendū decipiūtur·data eis spe ꝙ in fine sint aure um equulum habituri·Nequaꝙ·Sed ꝑ vnum intellige cetera·Nō ne in vita p̄nti hij qui in l̄ris proficiunt earūq3 studijs amoris vin culo alligantur·quasi ɔpediti ne ad alia diuertant vagabundi pre alijs cernūtur gloriosi·stola induti magistrali·taceo ꝙ si eos sciē tia sua ɔtingat nō abuti merentur in futura gloria et honore coro nari· S3 nec pueros nouiter scolis introductos ꝑ dictam spem credas oīno decipi·Nam et ip̄i inchoāt sapiētie studium·ſ3 scriptu ra dicit equi eoꝝ caro et nō sp̄us· cui sc3 carni sp̄us insidet regēs eam tanꝙ equū freno rōnis·In hmōi aūt equū redundās claritas sapientie que auro ſ3m excessam compatur· ip̄m quodāmodo colo rat aurea claritate·S3 ꝙ tandē equus est aureus in ꝓcessu hoc vir tute nouelle dispositōis cēseri p̄t equul⁹ aureus nouo suo accessu·

Capitulum decimumquartum continens cōsolationes sup dure captiuitatis detentione et vinculatione·

Vartodecimo post premissa ad supradicta3 dn̄am accessit et alius tristis sup dure captiuitatis detentione et vincu latione querens consolari·cui mox illa tres de suis puel lis pro consolatione sibi impendenda assignauit·

I·CONSIDERACIO·

rima puella ad tristē illū sic ait· Nescis hō ꝙ mala que nos h̄ premunt ad deum ire ɔpellunt· Nōne aūt et hoc locum hab3 in p̄ssura dure captiuitatis qua nihil est ab extra quo cōsoleris·mi nus aūt quo leteris·Vtiq3·Quid ergo·Profecto sequitur ꝙ dum il la detineris accesu mentis ad deum ire ɔpulsus·p̄sertim cum cōfes sione laudis vel peccati in solo deo cōsolationē habeas et leteris

quemadmodum thobiam de deo loquentem dixisse nouimus. Ego inquit in terra captiuitatis mee ofitebor illi. et sequitur. Ego autē et aima mea in eo letabimur. Sed ne par est in deo letari. Nequaq̄. sz bonū hui⁹ leticie que est in deo qui bonū est infinitū dure captiuitatis malo quātitate. p̄ponderat quodāmodo infinita.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Nōne hoc verbū psalmiste vel qñqz audiuisti. In conuertendo dn̄s captiuitatē syon facti sumus sicut consolati. Tunc repletū est gaudio os nr̄m et lingua nr̄a exultatione. Sed et sm̄ magnū illū alemannū Albertū ratisponensium antistitē qñ quis de captiuitate liberatur ocurrentib⁹ etiam alijs debitis circūstantijs licitū est choreisare. Quid ergo. Profecto pari rōe captiuitatē boni hominis gaudiū singulare saltem patrie sequitur ipius captiuitatis in ip̄m ouersione. et tanto quidē mai⁹ sine pportione. q̄nto ostiterit captiuitatem duriorē p̄cessisse. gaudiū inq̄ ciuium celestis irl̄m ipsi captiuo liberato cōgaudentiū quod nimirum gaudiū nemo tollet ab eis. queadmodū rursum locut⁹ est thobias Ihrl̄m inquit ciuitas dei castigauit te dn̄s in opib⁹ manuū tuarum confitere dn̄o in bonis tuis et bn̄dic deum seculorum. vt reuocet ad te om̄s captiuos. et gaudeas in om̄ia secula seculorum. et certe quāto hec mutatio dextere excelsi magis est desiderabilis. tanto ipsa captiuitas homini bn̄ disposito minus est tristabilis.

III. CONSIDERACIO.

ercia puella si c ait. O homo si captiuus es seu vinct⁹ eo consoleris quo alligatus existens. si volueris facile liberaberis. Quonam modo inquies Profecto si puideris q̄ xp̄o alligeris vinculis amoris seu caritatis quasi cathenul' aureis et fortissimis vna fixa in xp̄o subiectiue et ad te protensa obiectiue te scz inuoluente vt obiectū amatū. Alia in te fixa subiectiue et ptensa ad xp̄m obiectiue. ip̄m. s. inuoluēte vt amatissimū obiectū. Nōne hee sūt due cathenule auri purissimi sibiinuicē coherētes. de quibus mētio fit in exodo. Videtur oīno q̄ sint vl' quasi ille. Nempe quasi cathena aurea ab hoie ad xp̄m ptensa contexitur ex multiplicatis actibus amoris tanq̄ circulis coordinatis. et p exclusionē interruptionis immediate oiunctis. quos actus dico circulos. quippe queadmodum sm̄ quedam sapientē est attēdere in anima aspectū rectum reflexum in circulos. Ita et in pposito aīa actu recto diligit deum et actu reflexo cum eo quasi circulū faciente diligit se diligere deū. ex cuiusmodi circulis ostituitur vna cathenula caritatis seu amoris. non qualiscūqz sed aurea. siue de auro ignito et pbato. de quo in apocalipsi fit mentio. et hec cathenula xp̄m inuoluit ac coherz cathenule xp̄i hoiem inuoluēti. Quid igitur miri est q̄ hmōi in cathenulis hoies xp̄o alligantibus dixi consistere vincula caritatis vtiqz ip̄orum hominū xp̄o attractiua. Dicente dn̄o in osee. Trahā

eos in vinculis caritatis que quidem omniū vinculoꝝ pfectione sua sunt fortissima. vnde et caritatē hēe. dicitur vinculū pfectōnis

O igitur q̄ntum merito posset homo ɔsolari captus seu vinculatus p̄sertim ꝓpter fidem xp̄i per dilectionē opantē. Nempe talis hocipo aureis cathenis fortissimis alligaretur xp̄o. cui sic alligatum esse est verius in celo q̄ꝫ in terra esse. et p ɔsequēs q̄ꝫ in terra captum seu vinctum esse. non obstante si adhuc essꝫ alicui ſꝫm corpis substantiā alligatus queadmodū dixit paulus. Ecce alligat⁹ ego spiritu vado irl'm. Immo cēsendus est talis in terra nō esse. Quo inquies pacto aut qua cēsura. Profecto ſꝫm omnē facultatem modicum pro nihilo reputatur. Vn̄ si minimus digitus meus solus esset in carcere. nemo p hoc incarceratū me iudicaret. Sed certe secundum magnū prem Augustinū minus est totum corp⁹ respectu aie. q̄ꝫ sit digitus minimus respectu residui corpis. Censura quidē huiuscemodi ꝓcessisse etiam videtur dictuꝫ illud illuſtris jeronimi p neptem meam sapius recitatū. ſ. infinita heremi vastitas te terret paradisum mente deambula. quociensc̄ūqꝫ cogitatione ac mente illuc cōscenderis. totiens in heremo non eris. Quare pari pacto cogitatione et auiditate in illa eterna patria ɔuersatus cēsendus est in terra non esse. vbi est ſꝫm mīmā ꝑtem sue substātie circūscript⁹.

Capitulum decimūquintum ɔtinens consolationes super incarceratione.

Vintodecimo post p̄missa ad sepedictā dn̄am cōsolatricē pricipalē etiam alius tristis querelā de sua incarceratōe pduxit. Cui mox illa tres de suis puellis pro consolatōe sibi impendenda deputauit.

I. CONSIDERACIO.

Prima puella sic ait. Cur hō de carcere tristaris. Estimo q̄ aut rōne penalitatis. aut rōne ɔfusionis. aut rōne detentionis cōtrarie libertati. Sed nulla haꝝ rōnum est suffitiens. aut em̄ ex delicto carcereꝫ meruisti. aut iustus existēs minime deliquisti. Si fortassis detur primum magnum bonuꝫ est tibi q̄ hic luis delicta. hic te non punito vel minus q̄ꝫ carcere incompabiliter alibi grauius luenda. Porro si secundum detur. firmiter crede et nullatenus dubites pro penalitate indebita habebis delicias. Nimirum sicut de babilone dictam est q̄ntum in delicijs fuit. tantum date illi tormentum et luctuꝫ. loquēdo scꝫ de tanto non secundū equalitatem quantitatis ſꝫ ꝓportōis. cū eodē verboꝝ in contextu p̄mittatur poculo quo miscuit nobis miscere illi duplū. Ita et ecōtra de iusto est sentiendum q̄ si in tormētis fuerit seu penalitatibus hoc ei iusto dei iudicio p delicias ſꝫm ꝓportionē ɔsil'em recōpesādū erit. an nō de⁹

ita est pronus ad dandū delicias post penalitates sicut ad dandū tormenta post delicias. Rursum iustus pro confusione carceris laudes habebit et solacia societatis. De laudib9 quidem superius soror mea verbū magni patris Augustini recitauit sic dicēns. Nō ita laudamus joseph cum frumentū distribuebat sicut cū carcerem habitabat. Desolatio vero societatis multis in locis patet. Iustus nanq3 incarceratus petꝝ pncipē aploꝝ socium hab3. Nam petr9 quidē seruabatur in carcere. Item sociū habet paulū qui dicit se fu isse in carceribus abundātius. Sociū hab3 johannē baptistam quo maior nō surrexerat inter natos mulierum. Nam misit herodes rex manus ac tenuit johēm et vinxit eum in carcerē. Socios hab3 plurimos qui fuerūt ludibria et verbera expti. insup et vincula et carceres quibus dignus non erat mundus. Sociam hab3 Agatam in carcerem trusam que letissime et gloriāter ibat ad carcerē quasi ad epulas inuitata. Sociam habet katherinā margaretā ac infinitam sanctoꝝ et sanctaꝝ multitudinē. Deniq3 iustus pro detentione carceris libertatē hab3 celestis deambulatōnis de qua p sororem meā prius patuit. Vñ queādmodū ad quendā ait illustris jeronim9 Infinita heremi vastitas te terret. Ꝭ tu padisum mente deambula quociensc̄ūq3 cogitatione ac mente illuc ascenderis. totiens in heremo non eris. Ita et ego dicere possum pari pacto. Si carcer te terret. paradysū3 mēte deambula. quotiensc̄ūq3 cogitatione ac m̄te illuc ascenderis. totiens in carcere non eris.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait Nōne magna ē incarcerati gloria si hoc xp̄s quod boni vel mali fit psone incarcerate. sue ascribit psone. Est oino. Sed quid. Profecto qd incarceatis boni vel mali fit hoc xp̄s sue psone ascribit. Audi de bono ip̄m xp̄m loquentem. In carcere inquit eram et venistis ad me. Amen dico vobis q̄diu fecistis vni ex his frībus meis minimis mihi fecistis. Audi rursum de malo. In carcere inquit eram et nō visitastis me. Amē dico vobis q̄diu non fecistis vni de minoribus his nec mihi fecistis.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Nōne multi eligerent esse potius in carcere cum amica dilecta multiplicib9 gratijs dotata. q̄ esse extra carcerē et carere tali amica. Vtiq3. Sed quid. Profecto iustus si in carcere fuerit amicā secum habebit. Qualē inquies. certe grōtiossimā. vtpote speciosam et forma amabilē. generosam. locupletem sensatam. virtuosam. multa scientē. letam et solaciosam. atq3 delectabilem. Dices forte. que nam est ista. certe ipsa sapientia. Vis scire q̄ illa forme sit amabilis et speciosa. Audi scripturam de ipsa loquētem. Hec est inquit speciosior sole et sup omnē dispositionem stellarum. et sequitur. Hanc amaui et exquisiui a iuuētute mea et quesiui spōsa3 mihi eam assumere. et amator fact9 sum forme illi9

Vis scire ꝙ generosa sit·Audi qđ post predicta sequitur genero sitatem illius glorificat otuberniũ hñs dei·sed et oim dñs dilexit eam·Vis scire ꝙ ditissima sit·Audi vlterius quod sequitur·Si diuitie appetuntur·quid sapientia locupletius·Vis scire ꝙ sensata sit·Audi quod sequitur·Si sensus opatur quis hoꝝ que sunt magis ꝙ̃ illa est artifex·Vis scire ꝙ virtuosa sit·Audi quod sequit² labores hmõi magnas habẽt virtutes·Sobrietatẽ em̃ et sapientiam docet et iustitiam et virtutẽ· quibus vtilius nihil est in vita hominibus Vis scire ꝙ multa sciẽs sit·Audi quod sequitur·Si multitudinẽ scientie desiderat quis·scit p̃terita et de futuris estimat·scit versutias sermonũ·et dissolutiones argumentoꝝ·signa et mõstra scit anteꝙ̃ fiant·et euentus tempum et seculoꝝ· Vis scire ꝙ solaciosa et leta sit·Audi quod sequitur·non habꝫ amaritudinẽ ouersatio illi⁹·nec tedium ouictus illius·sed leticiã et gaudiũ· Vis scire ꝙ delectabilis amica sit·Audi qđ sequitur·In amicicia illi⁹ delectatõ bona

Porro si vis scire ꝙ iustus si in carcere fuerit amicã hãc secũ habebit·Audi quod post plura sequitur· Hec venditũ iustũ non dereliquit·sed a peccatoribus liberauit eum· descẽditqꝫ in foueam cũ illo et in vinculis non dereliquit illum·

Capitulum sedecimum continens cõsolationes sup captiuitate morali qua quis ab aliqua psona captus est excessiuo amore egritudinem inducente·

Sextodecimo post premissa ad supradictã dominam principalem osolatricem etiam alia psona tristis grauata excessu amoris accessit gratia inueniẽde osolationis· Cui ipa mox eiusdem rei gratia quatuor ydoneas ad consolandũ de suis puellis adiunxit· I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait·Cur queris sup amore excessiuo consolari· talis quidẽ amor malus existens· non solum pene sed malum culpe includens·per se loquẽdo non recipit osolationem· quippe nullũ in eo bonũ est attẽdere quod malũ ei⁹ perfecte excusare qat ꝙ̃uis inde bonum aliqđ saltem p accidens trahi valeat·nõ em̃ sũt facienda mala vt inde eueniant quecũqꝫ b ona·Verũtamen hac in materia locum habet consolatio secundum quid vel per accidens· puta si amor hmõi sit occasio boni·Est aũt bene occasio boni etiaꝫ magni·Nimiꝝ in habẽtibus symbolum facilior est transitus·quẽ admodum igitur qñqꝫ amor aliquorum spiritualis transit in carnalem·otra quos inuehitur apl's dicens·cum spiritu cepitis·nũc carne osumamini· Ita et econuerso nõnunꝙ̃ carnalis amor transit in spiritualem·Quo pacto·certe ꝓpter symbolicas conditiones reruꝫ vtroqꝫ amore spirituali scꝫ et carnali amatarum·puta ꝓpter symbolum pulcritudiuis fidelitatis·et ardentis dilectionis·Si em̃ i amico te delectat ipius pulcritudo delectabilis·Audi magnũ patrem

Augustinum. Nihil inquit inuenies delectabilius deo. nihil illo pulcrius. nihil illo lucidius. Sed forte dices nō possum ipm sicut hoiem oculis intueri. Audi eundē magnū prem. Si inquit queram a te quare amas. rñsurus es mihi. homo est fidelis ergo fidē amas Si fidē amas quib9 oculis videtur fides. ipsis oculis videtur de9 Rursum igitur si te in amico delectat ipius fidelitas. scito ꝙ deus fidelissimus est. Immo dicit scriptura. Maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnē brachiū suum et sequitur. Benedict9 vir qui ofidit in dño et erit dñs fiducia eius. Sꝫ hec non essent nisi quia et siquid fidelitatis sit in hoīe. tñ illa diminuta et pene nulla est respectu fidelitatis dei. qui anthonomatice vocatur in apocalipsi fidelis et verax. Sꝫ nōne et alia scriptura dicit. Deus fidelis et absqꝫ vlla iniquitate. et fidelis dñs in omib9 verbis suis. De quo et paulus dixit. Fidelis est deus qui non patietur vos temptari supra id quod potestis. ꝫ faciet cum temptatione prouentū vt possitis sustinere. Demū si te delectet in amico ardens ipsius amor. profecto amor dei te pueniens et ita ad se reamandū te ꝓuocās. omēꝫ carnalis amoris te ꝓuocātis ardorē excedit Audi johem os aureū Nemo inquit amatorꝝ carnaliū. et si sit supra moduꝫ insaniens ita exardescere pōt in amorē dilecte sue. queadmodū deus effūditur in amore animarꝝ nr̄arum. Hac aūt habita ɔsideratione homo qui in hoc delectatur ꝙ carnali amore ardenter diligitur atqꝫ ꝓpter hoc ardēter diligit. facile de hoc trāsit amore in amorē spūalem. quo deū se ardentissime diligētē. ipe sic ꝓuocat9 deū viceuersa cooꝑante gratia multo ardentius diligit. q̄m ante carnaliter dilexerit creaturā. Gratia quippe testante magno Ambrosio vehemētior est ad diligendum ꝙ̄ natura. In hoc igitur ꝫm quid et ꝑ accidens felix culpa carnalis amoris atqꝫ eodem modo ɔsolatoria quo propter simbolicas ɔditiones ꝑdictas vł ɔsimiles. natus est carnalis amor trāsire in spiritualē et diuinū. Postremo iste transitus facilior est propter symbolum nonnullorum modorum exhibitionis intimissimorꝝ se tenentiū ex ꝑte amātis amore carnali qui etiā vel magis amāti conueniūt amore spirituali. Ita vt nōnunꝙ̄ dicatur q̄ amico bene se sciuit exhibere q̄ꝫ dilexit amore carnali. is se xp̄o scit intimi9 exhibere amore spūali ꝙ̄ ille qui sine affectione fuerat. et nunꝙ̄ in se carnalis amoris affectionē est expertus.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Nōne vel q̄nqꝫ gustasti q̄m suauis est dominus. ac nouisti. ꝙ gustato spiritu desipit oīs caro. Hec aūt pacto tanꝙ̄ de re insipida et nauseaꝫ generāte facile sequitur odium ꝑsone carnaliter amate seu dilecte. et ipius carnalis amoris. odiū inꝙ̄ etiā valde intensum. Nōne em̄ legisti qualiter amon filius dauid sororē suā thamar speciosissimā adamauerit. ita vt ꝓpter amoreꝫ eius egrotaret quā tñ postꝙ̄ eam oppresserat et cubauerat

cum ipsa exosam habuit magno odio nimis·ita vt maius esset odiū quo oderat eam·amore quo añ dilexerat·quam idcirco a se expulit et de cubili p ministrū suum eiecit·nec tñ legitur ꝙ hoc odium gustato spiritu sit secutum·quanto igitur facilius gustato spiritu seq; tur intensum odium carnalis amoris·Ex hoc autem odio facile vlterius·sequitur qꝰ is qui prius carnali amori fuit deditus vehemētius oteritur de ipo amore ꝑhabito·et vniuersaliter de peccatis· et per consequēs maiori resurgit in gratia ꝙ̄ si nunꝙ̄ antea ꝑsonaꝫ aliq̄m adamasset·ac deinde preuia maiori gratia sequitur ꝑfectior gloria eternaliter duratura·Quid igitur·Nōne in hoc ꝓfectu gratie et glorie ɔsistit consolatio·consistit quidem et non modica· Sꝫ q̄m hmōi profectus causa per se non est carnalis amor· qui tm̄ est occasio·Idcirco gaudeas precise de profectu· de carnali aūt amore ꝙ̄uis sit eius occasio·tamen tanꝙ̄ de defectu et peccato semper doleas·queꝫ tñ dolorē ɔsolatio de ꝓfectu tibi plurimū mitigabit·

III· CONSIDERATIO·

Tercia puella sic ait· karissime circa defectum non modicam tribuit consolationem ipsius defectus efficax et facile remediū Tali autem remedio defectus amoris hereos non caret·Nimirum ꝙ remediabile malum sit amor talis ꝙ et cito remediari possit·patet primo exemplariter in amore prius per sororem meam recitato quo scꝫ amon thamar adamauit qui pulcritudine eius nō obstante mox in maximum odium est conuersus· Defacili nanqꝫ detestabil' aliqua conditio mulieris vel ipsius amoris carnalis·vincit bonuꝫ pulcritudinis·et perfecto odio extinguit ardorē talis amoris· Secundo patet ex hoc ꝙ si non esset remediabile malum magnus ille poeta ouidius libruꝫ facere de amoris remedio minime ꝑsumpsissꝫ In hoc quidem libro amator amatam fugere docetur eo ꝙ ꝑsonaꝫ cuius amore quis captus est fugere principale esse remedium iudicatur· Nimirꝫ heccine captiuitas per sepationem personarum ab inuicem siue per fugam optime fugatur·quippe prouerbio dici solet·quod procul est ab oculis procul est a corde·Docet aūt et hoc experientia cuius em̄ absentiam hodie tolero·cras et post cras melius et melius et tandem optime tolerabo·

IIII·CONSIDERACIO·

Quarta puella sic ait·Nunquit frater per ea que iam dicta sunt dilucide intellexisti ꝙ captum esse amore hereos est malū remediabile· Intellexi inquies· Sed nunc amplius et ꝓfūdius hoc intelligas · atqꝫ idcirco eo amplius consoleris· Nimirum quando quis periculose captus est ab inimicis captiuitatis huius remedium est si denuo et fortius capitur et cathenatur seu tenetur ab amicis · ne se valeat primis capientibus presentare · Sed quid ·

Nōne is qui amore hereos mulierē aliq̄ diligit presertim illa suis hoc fallacijs ꝓcurante·est quasi ab ea captꝰ vnde salomon in pro uerbijs· Mulier inquit p̄ciosam viri aīam capit·Sed quō captꝰ est ab ea· Certe quātum ad effectum incendij et pestifere cōtagionis atq3 mortifere amaritudinis et dyabolice deceptionis·captus ē ab ea tanq̄ ab inimica·eo quidem ꝙ omnia eius verba·et facta·habi tus·gestus·et incessus hmōi·suo captiuo inimicantur·Nonne hoc verum est quantū ad effectum incēdij et pestifere ↄtagionis· cum postq̄ dixit salomon mulier p̄ciosam viri animā capit· subiūgat di cens·Nūquid potest homo abscondere ignem in sinu suo·vt vesti= menta illius non ardent·aut ambulare sup prunas et non oburen tur plante eius· Sic qui ingreditur ad mulierē ꝓximi sui· non erit mundus cum tetigerit eam· Nonne illa captiuo suo seu capiendo inimicatur effectu mortifere amaritudinis·Certe sic·Ita ꝙ ab ip̄o verbo quo se dicit amare non dulcedo finaliter·sed amaritudo de= scendit·quia a suo amare per effectuum deriuationē·fit amara·ea ꝓpter rursum audi salomonē·fili inquit ne intenderis fallacie mu= lieris·Fauus em̄ distillans labia meretricis·et nitidius oleo gut= tur eius·nouissima autē illiꝰ amara quasi absinthiū·et acuta quasi gladius biceps·pedes eiꝰ descendūt in mortē·et ad inferos gres= sus illius penetrāt·per semitam vite non ambulauit Vagi sūt gres sus eius et inuestigabiles·nunc ergo fili mi longe fac ab ea viam tuā et ne appropies foribus domus eius· Hec ille·qui et alibi sic dicit·Inueni amariorem morte mulierem·que laqueus venatorum est·et sagena cor eius·vincula sunt manꝰ illiꝰ qui placet deo effu giet illam· qui autem peccator est capietur ab illa· Nonne autem captiuo suo etiā inimicatur effectu dyabolice deceptionis· Certe sic· Audi adhuc semel salomonē de muliere extranea et aliena lo= quentem·Verba inquit sua facit dulcia· De fenestra domus mee ꝑ cancellos ꝓspexi ·et video paruulos· et considero vecordem iuue nem·qui transit per plateas iuxta angulum et ꝓpe viam domus il lius graditur in obscuro·aduesperāte die in noctis tenebris et ca= ligine·et ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio·preparata ad decipiendas animas·garrula et vaga nec valens in domo ↄsistere pedibus suis· nunc foris autem in plateis·nūc iuxta angulos in= sidians·apprehensumq3 deosculatur iuuenem· et ꝓ caci vultu blā ditur dicens·Victimas ꝓ salute deuoui hodie reddidi vota mea· Idcirco egressa sum iu occursum tuum desiderans te videre et repi Intexui funibus lectulū meum·straui tapetibus pictis ex egipto· aspersi cubile meum·mirra· aloe et cynamomo· Veni inebriemur vberibus·et fruamur cupitis amplexibꝰ donec illucescat dies·Nō est vir in domo sua abijt via longissima·saculum pecunie secum tu lit ·in die plene lune reuersurus est in domum suam· Irretiuit eum multis sermonibus et blandicijs labiorum·protraxit illum·statim

eam sequitur quasi bos ductus ad victimam et quasi agnus lasciui
ens et ignorans q ad vincula stultus trahatur donec trãsfigat sa:
gitta iecur eius velut si auis festinet ad laqueũ et nescit. qz de peri
culo anime eius agitur. nũc ergo fili mi. Audi me et attẽde verba
oris mei. ne abstrahatur in vijs illius mens tua. nec decipiaris se
mitis eius. multos em̃ vulneratos deiecit. et fortissimi quiqz inter:
fecti sunt ab ea. Vie inferi dom9 eius penetrãtes in interiora mor
tis. Verꝝ ꝑsona stulta sic ad vincula tracta et capta tanꝙ ab ini
micis. denuo capi poterit tanꝙ ab amicis et a priori captiuitate li
berari. Per quid inquies Certe ꝑ aliquid qd̕ forti9 est sagittis amo
ris et vinculis mulieris. Nempe si hac in parte viuo et rege fortas
sis fortiores sint mulieres. Hoc tñ non obstat Nam teste scriptura
Sup om̃ia vincit veritas. s. veritas fidei que ꝫm aplm ꝑ caritatem
opatur. Vnde et iohãnes dicens. Si quis diligit mũdum nõ est ca
ritas pr̃is in eo. qm̃ om̃e qd̕ est in mundo ↄcupiscẽtia carnis est. et
ↄcupiscentia oculoꝝ et supbia vite. Postmodũ subiungit. Hec est
victoria que vincit mundũ fides vestra. Hinc est etiã q cum quan
tum ad ↄcupiscentiã carnis existentis in mũdo venerabilis quidã
pater dixerit. mulier arma dyaboli. Apostol9 petrus docens ei re:
sistere. Aduersarius inquit vester dyabolus circuit querẽs quẽ de:
uoret. s. ore vulue. aut vero ore mlieris libidinose. cui resistite for
tes in fide scz non solũ vt paulus ait. Sumẽtes scutũ fidei quo pos
sitis om̃ia tela nequissimi ignea extinguere. ne. s. vt p̃mittitur tran
figat sagitta iecur hoĩs. ꝫ etiã ne vt stultus ad vincula tractus ca
ptus maneat piturus. fortiori vinculo fidei capiatur. q̃tenus ꝑ ho
de prioribus mulieꝝ vinculis liberetur. Queãdmodũ em̃ legitur
de sampsone q vĩcula quibus eum dalida vinxerat ita rupit quo:
modo si rũpat quis filum de stuppa tortum. vel quasi fila telarum
Ita is qui captuz amore mulieris quẽ. s. mulier velut altera dalida
ligaminib9 suis vinxit. ꝑ fidem illuminat ac ꝑ hoc fortiori ip̃m vi
culo amicabiliter capit. est velut alter sampson. sol fortis. aut illu
minans interp̃tatus. qui taliter capti priora vincula dissipat. quõ
sol illuminãs nebulaꝝ dissipat densitatẽ. Nec miꝝ q priora vĩcu
la vincit veritas fidei ꝑ caritatẽ seu dilectionẽ ↄpantis. In horum
siquidẽ fidei. s. et caritatis opib9 ↄsistunt fortissima vĩcula. An nõ
forte est opus fidei. de qua dixit saluator discipulis. si habueritis
fidem sicut granũ synapis dicetis monti huic trãsi hinc et trãsibit
et nihil impossibile erit vobis. Sed et in caritatis opere vinculum
fortissimum est attendere. de cuius fortitudine loquens hugo ille
regularis. O inquit caritas ꝙ magnum est vinculũ tuum. quo etiã
deus ligari potuit scz in colũna flagelland9. ad ꝙ ip̃m tenere nul
lum aliud vĩculum potuisset si caritatis vinculum defuisset. Fidei
itaqz et caritatis opera sibiinuicem in fide per caritatem operante
coherẽtia. apte possũt intelligi in cathenul̕ illis supra memoratis

de quibus dicitur in exodo. Facies duas cathenulas auri purissi=
mi sibiinuicem coherentes . et hoc ibi patet de caritatis operib9
per ordinarium apparatum. bene inquit opus caritatis per cathe=
nulas aureas significatur. qz sicut cathenula ex purissimis auri vir
gulis contexitur. Ita caritas ex multipharia virtutum operatione
perficitur. quas virgulas apostolus exponens ait. caritas patiens
est .benigna est et cetera. Hec autem cathenula coheret cathene
fidei. ex ipsius fidei articulis in symbolo coordinatis. Ac ex illis
que ex eis consequentialiter inferuntur constitute. que et ipsa au=
rea est et plus q̄ aurea in valore. dicēte petro apostolo. Probatio
fidei vestre multo preciosior auro quod per ignem ꝓbatur. Nō=
ne igitur liquido patet ꝙ captus amore hereos mulieris secunduz
predicta q̄uis amicabiliter. tamen fortius capi potest et ligari vt
ruptis vinculis mulieris ipsam euadat. Huius etem̄ possibilitatem
euasionis salomon asserens postq̄ de mala muliere. ꝙ laqueus ve
natorum est et sagena cor eius .et ꝙ vincula sunt manus illi9 pre=
misisset. subiunxit. qui placet deo effugiet illam. qui autem pecca
tor est capietur ab illa. Remedium igitur contra eius capturam est
de peccatis conteri et deo placere . Sed quid. Profecto constat ꝙ
predicta fidei et caritatis vincula hominem deo alligantia pec=
catum excludunt sed ꝙ etiam vt ipse homo deo placeat operen=
tur . De hoc sunt certa testimonia. Audi quantum ad opus carita=
tis ipsum dominum loquentem. Ego inquit diligentes me diligo.
De huius autem signo per effectum. Audi apostolum. Oculus in=
quit non vidit . nec auris audiuit . nec in cor hominis ascendit .
que ꝑparauit deus his qui diligunt illum. Porro quantuz ad fidē
dicitur in ecclesiastico. Beneplacitum est illi fides. et hui9 signuz
placentie est. qđ discurrendo per scripturas patet deum circa mul
tos fecisse maxima quod tanq̄ cause eoꝝ fidei ascribebat. Sed et
sine fide impossibile est deo placere.

Capitulum decimumseptimū continens consolationes super li
gamine maleficij .

Ecimoseptimo post premissa ad supradictam dominam cō
solatricem accessit et alius tristis maleficiatus querens
consolationem. cui mox ipsa ad consolandum eum de su
is puellis duas deputauit.

II. CONSIDERATIO.

rima puella ad hominez istum sic ait. O homo si maleficio es
ligatus . ita vt amore cuiusuis persone captus sis. ꝯsolationē
ex his queras. que circa amorē hereos sunt premissa. Siue autem
ad odium cuiusq̄ persone siue ad amorem maleficio sis ligatus

viriliter resistas dyabolo et consolationi tibi sit quod dudũ supra neptis mea·Iohem os aureum dixisse cõmemorauit·In primis inqt grauis et insuferibilis est impetus dyaboli·quẽ si quis forti aĩmo sustinuerit·In secundo inueniet eum infirmiorem quanto em̃ plus pcussus fuerit magis refrigescit et deficit·Hec ille·Qui rursum de dyabolo xp̃m temptãte loquens·Non inquit impulit· non tetigit· sed tantum dixit mitte te deorsum vt intelligam9 quod qui obedit dyabolo ip̃e se disponit·Dyabol9 em̃ suggerere potest· cogere nõ potest·O q̃nta est hec consolatio· ad tanti nanq3 viri autoritatẽ se= quitur dyabolũ non posse cogere ad inordinate quẽpiam amandũ vel odiendum·Si igitur amor aut odium insit etiam habitualiter· sicut per actus generaliter habitus· ita etiam cessantibus actibus tandẽ cessat habitus tam odij q̃ amoris·Quid ergo Profecto dum quis ab obiectis vtriusq3 act9 elongatur ipsoꝝ venit in obliuionẽ et tunc cessabunt actus igitur ↄsequẽter dum contra suggestionem dyaboli virili hominis resistentia et gratia dei coopante iam debi litati ac deficiẽtis actus odij et amoris ad quos cogere nõ potest per elongationẽ ab obiectis cessant· etiam habitus cessat vitij vtri usq3· et sic homo a maleficio auxilio dyaboli pcurato reformatur et hec quidẽ reformationis ei9 possibilitas põt ip̃m merito ↄsolari

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella ad aliud qddam maleficij genus attẽdens sic ait·O homo forsan alio modo q̃ p̃dicto maleficiatus existis· faciente sc3 maleficio ꝙ ↄiugem cognoscere et plem generare non possis·qd deo pmittẽte p subtractionẽ corpalis materie ad actum coniugalem seu ↄcubitum maritalem requisite· magis est q̃ actus odij vel amoris in ipius dyaboli potestate·Sed nec sic relinquen dus es sine ↄsolatione· Est nanq3 de remedio cuiusdam archianti= stitis salubre ↄsiliũ in decretoꝝ venerabili volumie recitatum·Si inquit p sortiarias atq3 maleficas occulto s3 nunq̃ iniusto iudicio deo pmittẽte et dyabolo p̃parãte ↄcubitus non sequitur·s·post cõ tractum matrimoniũ·hortandi sunt quibas ista eueniunt·vt corde contrito et spiritu humiliato· et sacerdotibus de omnib9 peccatis suis puram ↄfessionem faciãt· et pfusis lacrimis et largiorib9 ele mosinis· et oronib9·atq3 ieiunijs dño satisfaciãt· et p exorcismos ac cetera ecclesiastice medicine munia ministris ecclesie tales q̃n= tum ãnuerit dñs qui abimelech ac domũ eius abrahe oronibus sa= nauit sanare pcurẽt·Q᷑ si forte sanari non poterũt·separi valebũt Hec ille pater et nõne taliter maleficiatus cõsolabitur qñ quod cũ prima ↄiuge habere nõ p̃ualet sepatus ab ea põt cõsequi p scdam Q᷑ si forte maleficio· Factum est vt ipse maleficiatus ppetuo ma= neat impotens quo ad omnes vel alias pter ppetuũ maleficium contracto matrimonio supueniens non possit transire ad scdam·re stat nihilomin9 p ipi9 ↄsolatione nõ modica ꝙ p plis infortuniũ

aut per eius quenq͞ in moribus vel natura defectum. non poterit vnq͞ contristari. quinimo potius de hoc contrariū videns in alijs plurimum consolari q͞ ab omi posteritatis sollicitudine supportatur. Ad hec quidem magnifice conferunt illa que per neptem meā superius de prolis carentia sunt notata.

Capitulum decimūoctauum ↄtinens cōsolationes super vinculo matrimonij ex diuersis causis onerosi.

Ecimooctauo post premissa ad dominā ↄsolatricem sepedictam accessit et alius tristis querens consolationē recipere sup matrimonio oneroso. cui mox illa pro consolatione sibi impendenda sex de suis puellis gnatas consolari deputauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad tristem illum sic ait. Est ne tibi matrimoniū ex eo onerosum q͞ non potes cum vxore virgine carnaliter copulari. posses aūt cum corrupta. Est forsan inquies. Sed hoc pro cōsolatione tibi sit q͞ hoc in potētia malum est remediabile. Nempe secundū thomam aquinēsem in hoc casu medicinaliter aliquo instrumento possent claustra pudoris frangi. nec esset hoc contra naturā quia non fieret ad delectationē sed ad medicamentū. Huius rei testis est etiam magnus ille barbarus albertus quondā ratisponensium eps qui similiter idem dicit. Intelligendum tamen est hoc de medicamēto qd̄ pōt sine corpali piculo adhiberi. Aliter inter te et illā virginē nullū a principio poterat ↄtrahi mrīmoniū. nec illa pt cogi ad incisionē sustinendū cum mortis piculū timeat. Sʒ nec cogi pōt q͞ exneū virꝝ admittēdo se tibi reddat ydoneaʒ p frequentē illius vsum. Hoc igitur onus mrīmonij vel cessare poterit p dictuʒ medicamentū vel si hoc sit impossibile separi poteritis tu et ipsa et alijs ↄiungi. In quo quidē casu vl' sic ↄsolaberis q͞ hoc qd̄ pma cōiuge virgine nō puales. separ9 ab ea p viduā q̄ a pori viro suo corrupta ē. nouo mrīmonio ↄseq potes.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Est ne tibi mrīmoniū ex eo onerosum q͞ moueris quidē ad pulcrā. sʒ ad turpē quā duxisti ↄcupiscentia nō moueris. Est forsan inquies. Sʒ hoc in casu dixisse noueris thomam aquinēsem. q͞ hmōi abhoīatio mulieris nō est causa naturalis sʒ accidētalis extrinseca. et ideo de ea est idē iudiciū. qd̄ de maleficio. Prefatus etiā Albertus ꝓ ↄsolatōe viri dicit in hoc casu q͞ monēda est mulier q͞ mūdicia et ornatu et affabilitate se viro amabilem exhibeat. et ipē vir monēdus ē q͞ causas excogitet quib9 amabilior femina efficiat. et si hoc nō ꝓdest videt esse sil'e maleficio et ideo separi possunt et alijs ↄiūgi. Hec Albert9. Quid ergo. Profecto hoc onus mrīmonij vel cessare poterit p abhoīatōis mulieris aliquale remediū sʒm pfatū Albertū. vel si hoc non poterit. restabit consolatio que circa maleficiū prout prius p sororem meam deductum est locum habet.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Est ne tibi mrimonium onerosum ratione inuirtuose vxoris. Est forsan inquies Sz erras oino tali diuge tibi ad virtutis exercitiū plurimū oferēte et ecōuerso muliere pulcra et affabili simulqz dotata virtutib9 te forsan de facili effemiatum faciente. Quod ergo in diuge oneri deputas. hoc te in viri statu oseruans. cedit tibi quasi plurimū ad honorē. An non poti9 eligis in teipo virtutē retinere virilis aīmi fortitudine conseruata. ꝙ in diuge tua virtutē esse. pcipue addita pulcritudie te effemiante

IIII. CONSIDERACIO.

narta puella sic ait. Credo frater ꝙ onus mrimonij ad corpalem turpitudinē mulieris ocipe nō valentis. vel mortuos parientis. vel in loco mingētis vel fetidū anhelitum. vl' lepram. vel quecunqz defectū alium qui vt ista secunduz doctores redditioni debiti et ꝑ osequens mrimonio non repugnat. habentis. extendis Quod si ita est nihil dubites. quin et in his possis osolationē repire. Nempe generalis ꝓ omnibus osolatio est. ꝙ hec oia oferūt ad virtutis exercitium que si ista tibi non ꝑualeant robustior esse poteris ꝓpter ista. gloriosusqz eris coram dño virtutū. Quippe dñs virtutum ipe est rex glorie. qui militē suum virtutibus exercitatū coronat etiam in presenti coram omni celesti militia ceteris paribus eminenter pre alijs gloria et honore. Sed nec desunt speciales consolationes. quod em̄ ex pmissis viue ꝓlis ꝓcreationi repugnat hoc ad cōsolationē supra neptis mee referatur. Quod vero ad horrorem visus. odoratus vel alioꝝ sensuum vt in lepra vel alijs spectat. hoc eo sic consolationi quo rōne meriti eorundē sensuum augebitur delectatio eternaliter ꝑmansura. Vnde et homo qui anhelitum vl' alia fetētia in coniuge patiēter tolerabit odorem ex hoc mirificum omnē odorē hui9 mundi quasi improportionabiliter extendentem vel in celis pcipiet. et cuz delectatione maxima sentiet sine fine. etiam in ipa diuge. si saluari eam otingat. pcipue antē in xpo qui in patria vt quodam in libro de delicijs paradisi est ostensum gratissimum est odorabile. seu obiectum odoratus inter omia odorabilia toti9 vniuersi.

V. CONSIDERATIO.

uinta puella sic ait. Est ne tibi matrimoniū ex hoc onerosum ꝙ cōtraxisti cum aliqua quā fortassis in nōnullis casibus nec relinquere licet. nec etiam retinere vt vxorez. sed tentum vt sororē scz cum ea viuendo continēter. Est inquies. Sed quid. Profecto et hec vita consolatione nō caret. Primo nanqz cōsoletur te similitudo matrimonij contracti inter beatissimā virginem et sanctissimuz et purissimum illum joseph virum marie quorum consortium emulando non mediocriter ob hoc speres gratijs et virtutibus te dotari pariter et ditari. Secundo consoletur te. ꝙ eo quietius viuis

quo te filiorum puersitas non pturbat·immo consolētur te et cete=
ra osolatoria p neptem meam tacta supius de carentia liberorum
Tercio osolentur te et illa osolatoria que supra p meā osobrinam
dicta sunt de carentia veneree voluptatis· Deniq3 cōsoletur te ꝙ
secundū hugonē illū regularē otinens vita mūdicie gignit florem
pietatis parit fructū·bone osciētie pfert odorē·Quis aūt hec vbi
vel carnalis minus ve mundꝰ non potius in se diligeret et eligerꝫ
ꝙ ocubitū diugalem·In his siquidē osistit secura mens·de qua sa=
lomon ait·secura mens quasi iuge ouiuiū·s·hoīs etiā viatoris·Sꝫ
et eisdē floribus fructibus et odoribus celestes cōuiue proculdu
bio plurimū recreantur·

VI·CONSIDERACIO·

extra puella ad osueta mrīmonij iura reuertēs sic ait·Est ne ti=
bi mrīmoniū onerosum rōne difficultatis educādi et nutriēdi
multā plem Est inqes·Sꝫ iacta cogitatū tuū in dn̄o·et ipse te enu
triet·atq3 plem·mltos·s·et varios modos hn̄s pli tue puidendi
An non diuinū pmissum ab onere supflue sollicitudinis te alleui=
abit·quo quidē pmisso ille qui volucres celi pascit·etiā homini te
ste aplo dudum dixit·Non te deserā neq3 derelinqꝰ· cuiꝰ verbi sa=
num intellectū discas p illustrem aquinēsem qui de deo loquente
aplo et dicēte·Ipe em̄ dixit n̄ te deseram·postillādo dicit hoc esse
rōnem quare non debemus supflue esse solliciti· ꝫ tn̄ facere quod
in nobis est cum fiducia diuini auxilij· Ipse em̄ dixit josue primo·
Non te deserā quin tibi ministrem necessaria·dūmodo facias quod
in te est debito modo qrendo necessaria· Hec aquinensis qui etiam
post sequēs verbū neq3 deliqꝰ fiduciā diuini auxilij extēdit etiam
ad semen iusti viri·inducēs illud ps̄·Non vidi iustū derelictū·nec
semen eius querēs panem· Deniq3 ꝙ autoritati diuine et pmisso
hmōi de hn̄do auxilium dei in hac materia sit pijs parentibꝰ cum
omni fiducia innitendū·nec aliquatenus hesitandū· ad hoc pluri
ma exempla faciunt·Inter que vnū insigne recitatur de vxore vide
licꝫ cuiusdam paupis militis que simul et semel duodecim pueros
masculos pepit· quos pter pauptatē non sperabat se posse enutri
re· timensq3 ob hoc odium et omotionē viri sui cōmisit ancille sue
vt mox illos infantulos in quadam riparia submergerꝫ· Illa itaq3
ancilla hac de causa se cum illis infantulis ad ripariā conferente
et tamen circa factum sibi cōmissum an pficere vellet hesitāte·ac=
cidit ꝙ archiepiscopus coloniensis cum patre puerorum de quo=
dam loco equitans superuenit· Qui videns a remotis dictam an=
cillam circa litus fluuij occupatam, vni de sua cōmitiua mādauit
vt illuc equitaret et quid ibi ageretur aduerteret · Quo reuerso et
dicente se tot simul infantulos inuenisse· Ipse episcopus ad fluui
um illum celeriter equitauit et videns illos duodecim puerulos

ac cognito toto facto. sciẽsq3 patris et matris eorum inopiam. dixit se velle esse patrem eorum nutritium. et assumpsit eos in suam curam et processu tempis ad scolas posuit. qui oms tandẽ in noua canonia propter eos in ciuitate coloniensi instituta et iuxta duo denariu3 eorũ numerũ ad aplos noiata volẽte altissimo i canoicos profecerunt

Capitulum decimumnonũ cõtinens consolationes sup vinculo excõmunicationis suspensionis et interdicti.

Ecimonono post pmissa ad supradictã dñam csolatricem principalem accessit et alius tristis petens csolari super vinculis excõis. suspẽsiõis. et interdicti. cui mox illa de suis puellis duas assignauit gnatas ad consolandũ.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. O homo scias q plati ecclesiastici et precipue sũmi põtifices sunt medici spũales. eo q ctra tumorẽ ctumacie qui est vtiq3 piculosior omi corpali tumore inqntũ meretur penã gehenne. mẽbris corpis xpi mistici et maxime dicto tumore infirmis seu grauatis adhibere hñt spiritualẽ medicinam censure ecclesiastice. cuiusmodi est sententia excõicationis. suspensionis et interdicti. Hinc nãq3 de excõicatõe dicũt iura q medicinal est nõ mortalis. dũmodo is in quẽ lata fuerit non ctemnat. Dices forte quõ est medicinalis. Ecce qui excõicatur. ad hoc vt ait apls excõicatur vt spiritus saluus fiat. Spiritus igitur excõicati ob tumorem contumacie in piculo esset salutis sue sine excõicatione. Et nonne hoc sufficit p cõsolatione. Nimirum consolari solẽt hoies de amarissimis medicinis propter spem salutis.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Si excõicationis sententia in te lata est iusta. ipam nõ ctemnas. s3 de ipa potius csoleris tanq de salubri medicina. q tãto est salubrior quanto ab excellẽtiori apothecario in cuius cordis apotheca nõ mõ virtutes herbarum. sed oim virtutũ aromata ctinẽtur. est cfecta. cum non ab hoie vt dicunt iura sed s3m sãctos pres a deo procedere vicula ecclesiastica dinoscãtur Audi johannẽ os aureũ. Nemo inquit contemnat vincula ecclesiastica. Nõ em homo est qui ligat. s3 xps qui hanc potestatẽ dedit et dominos fecit hoies tanti honoris. Porro si sentẽtia iniusta fuerit dũmodo p cõtemptũ nõ ligeris alias nõ ligatus s3 magis patiẽter feras excõicationẽ iniustã. celestẽ coronã mereberis s3m sententiã magni pris. Qualẽ inquies aut qnti pcij Vtiq3 tanto magis pciosã qnto sententiã sustinueris magis iniuriosam. Sane si p hec de excõicationis viculo cõsolari valueris de suspensionis et interdicti vinculis magis valebis. Quippe sentẽtia excõicatõis maior est s3m se omibus penis ecclesiasticis.

Capitulum vicesimum continens consolationes sup irregularitatibus et inhabilitatibus liberam ordinum susceptionem et executionem impedientibus.

Icesimo post pmissa ad sepedictam consolatricem principalē etiā alius tristis irregularitatib⁹ et inhabilitatibus impeditus accesit querens osolationem Cui illa duas de suis puellis mox exhibuit gratia consolationis.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. O homo non est dubiū quin pdicta tua irregularitas siue inhabilitas paupiorem te faciat et in gradu humiliori constituat. atq3 sic ad gradū habitualis humilitatis pfectiorem te disponat. S3 quid Certe si te grauat irregularitas huiusmodi vel inhabilitas pro quāto paupiorē te reddit ad plurima recurras osolatoria per sodales meas supius clarissime declarata Porro gradus humilior est tibi desiderāter amplectendus gratia perfectioris humilitatis. et hoc quantū merito te debeat cōsolari hoc sodales mee supius si ipsas attenderis dilucide te docebunt. Sed et hoc ad presens occurrit qꝫ gradus pfectior humilitatis nō modo episcopali infula. sed et omi ornatu ecclesiastico pamplius te ornabit. Audi dulcem prēm clareuallis ad decorez humilitatis cōmendandum minus dicentē et plus intelligentez. Nulla inquit splendidior gēma in omi pcipue ornatu sūmi pōtificis qꝫ hūilitas Nec mireris de dicto huius patris. Nimirum ornatum episcopalis infule ex humilitate sola sed excellētibus compationibus multiplicata ac diuersificata. si volueris. poteris fabricare. Ipsa nāq3 est vt ametistus ebrietatem supbe psumptionis tollens. Ipsa est vt iaspis phantasmata illa fugans que supbus patitur somniās se aliquid esse cum nihil sit. Ipā est vt saphirus repmēs timores mētales. quēadmodum saphirus corporales. Ipā est vt dyamas faciēs hoiem deo et hoibus grosum. quēadmodū deo et hominibus odibilis est supbus. ipsa est vt adamas que gēma ab adamādo nuncupatur. quia homo humilis pre ceteris adamatur. ipa est vt topasi⁹ quē portanti nō poterit nocere inimicus. Nam et ſm patrem clareualis. Hūilitas est omi indifferēter psone qdam turris fortitudinis a facie inimici. S3 et anthoni⁹ vidit oms laqos iimici tensos i terra. et ingemiscēs dixit. quisputas trāsiet ista et audiuit vocē dicentem hūilitas. Deniq3 ipsa est vt smaragdus quo nulla oculoꝝ grosior est refectio. Nam et hūilitas in hoie osiderata est oim oculis grata et consolatoria oditio.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Idcirco forte de irregularitate siue inhabilitate conturbaris. quia te excludit a dignitatibus ecclesiasticis. Sed quid. Profecto qꝫ paꝝ ob hoc debeas otristari. hoc onera annexa honori declarāt. sup quo ad sodales meas hec onera pōderātes et plurimū aggrauātes te duxi remittēdum. Porro

si turbaris ratione irregularitatis vel inabilitatis vtpote executi-
onem ordinū prius susceptorꝝ ·et ꝑ ꝯsequēs nō solū temꝑale emo-
lumentū vel honorē· sup quorꝝ oppositis prius soror mea te est cō
solata·Sed et spūalem ꝓfectum et deuotōez impediētis ad consol-
latorium bonū obediētie te remitto tanq̄ ad illud qd̄ vna cū deuo
tionis desiderio melius est quodāmō·q̄ sit sm̄ se victima ꝓfectus
spūalis seu superogatō cuiusuis deuotōis·de q° tibi ꝑ sororꝝ mea
rū dicta supi⁹ et i sequētib⁹ ꝑ neptes meas pleni⁹ poterit appere

Explicit vndecimus liber de ꝯsolatione theologie·Incipit duo
decimus liber cōtinens consolationū remedia optima contra illa
turbatiua que opponūtur deuotioni ꝯtemplationi et studēdi opor
tunitati·Capitulum primū ꝯtinens consolationes sup carētia diui
norū officiorꝝ et sacramētorꝝ et spālıter sacre cōis tꝑe interdicti ·

Vodecimo principaliter decem tristibus ad supradi
ctam dn̄am consolatricē pricipalē accedentibus pri
mo omniū vnus ex eis de carētia diuinorꝝ officiorꝝ
et sacramentorꝝ et specialiter sacre cōis tꝑe interdi
cti est ꝯquestus·cui mox illa de suis puellis pro cō-
solatione impendenda quinq3 assignauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait· O amice karissime estimo q̄ diuina officia
et ecclesie sacramēta·et spāliter sacra ꝯmunio si nō essent inter
dicta tꝑe interdicti spm̄ tuū recrearēt·Sed quid modo·Ecce ad cō
solationē tibi sit q̄ ꝑ hoc q̄ spūalis medic⁹ hāc recreatōez vtcūq3
interdixit dietat mēbra corpis xp̄i mistici non sana quibus multū
valet taliter dietari·Nam hm̄ōi abstinētia est ei sūma medicina et
si obediāt medico·signū hn̄t ꝯsolatoriū·sc3 signū ꝯsequēdi in ꝓxi
mo sanitatē ꝑ sue infirmitatis·puta tumoris ꝯtumacie cessationem·

Nec obstat q̄ nō in oībus quibus dicta et sacramētorꝝ recreatō
interdicit² tumor ꝯtumacie inuenit²·Nempe ꝓpter tumorē vel aliā
infirmitatē capitis vel mēbri alterius sepe ex iussu medici om̄ibus
mēbris alijs sanus cibus et potus subtrahitur·ex hoc solo q̄ ime-
diate nō sano mēbro adherēt· Nā q̄uis incipiēte ydropisi tm̄ vnū
membrꝝ hoīs sit inflatū· rōne tn̄ illius om̄ibus mēbris alijs pot⁹
subtrahitur quantūcunq3 bonus· Sic aūt est et in ꝓposito q̄ dicta
subtrahitur recreatio etiā sanis mēbris ecclesie sine eorꝝ culpa· s3
nō sine causa·ex eo sc3 q̄ aliq̄ habent adherentiam·vel secundū lo
cum cum non sanis vt sc3 si possint dent opam efficacem vt cesset
tumor arrogantie siue cōtumacie·in illis quidē ꝓpter quorꝝ culpā
lata est sentētia interdicti· vl̄ si hoc nō possūt saltē ip̄i culpabiles
eo citius ad cor redeāt quo magis hn̄t de hoc ꝯpati alijs et timere
dei offensam grauiorē q̄ ip̄orum occasione ipsi alij per p̄dicte sue

recreationis subtractionē affligūtur·que nihilominus mēbra sana si veraciter sana sunt vtpote ad corpus xp̄i misticū cōmune sibi et alijs bene disposita etiā ip̄a p̄ cōmune bonū eiusdē corpis ↄsolātur quoꝝ pfecta sanitas hoc requirit·q̄ vt verbis vtar magni patris· cōmunia ꝓprijs non ꝓpria cōmunibus anteponant·

II·CONSIDERATIO

ecunda puella ad sana mēbra se oferēs ↄsolationisq; materiā ad sacre cōionis restringens sacramentū sic ait· O hō si de mēbris sacris es· subtracto tibi tempe interdicti eukaristie sacramēto hoc p̄ consolatione tibi sit·q̄ p̄ hoc non priuaris necessario re ip̄a sacramenti·Dices forte que est hoꝝ differētia·Ecce illustris aquinensis inter hec distingues·Id inquit quod est sacramentum est signum eius quod est res sacramēti·Duplex est aūt res huius sacramenti·Vna quidē que est significata et otenta·s·ip̄e xp̄s· Alia aūt est significata et nō otenta·s·corpus xp̄i misticū·quod est societas sanctoꝝ·Sacramentū ergo tm̄ sunt species sacramentales· et esto q̄ haꝝ sumptione membra aliqua dicti corpis priuētur tp̄e interdicti·re tn̄ sacm̄enti· vel effectibus eius non priuantur necessario immo quantum ad hoc videtur eis forte paꝝ deꝑire maxime etate ꝑuectis et in hijs q̄ fidei sunt bene instructis et si talibus aliq̄d deperit quo minus ea consequantur·hoc qd̄ammō stat p̄ eos·Istis nanq; nō necessario subtrahitur res sacram̄ti significata et otenta sc; ip̄e xp̄s quē pfecte possunt eo tp̄e saltē desiderare·ꝫ sanctissimi p̄ris Gregorij egregio pat; testimonio q̄ qui pfecte deū desiderat ꝑfecto iam hab; quē amat Non subtrahitur etiam necessario res significata et nō otenta·s·corpus xp̄i misticū·de quo dixisse videtur beata Agnes·Iam corp⁹ eius corpi meo sociatum est·s·inquantum ip̄a ei tanq̄ mēbꝝ sociata est·q̄uis et hoc de vero xp̄i corpore p̄ fidē et desideriū habito possit intelligi·de quo videtur addidisse et sanguis eius ornauit genas meas·s·eo passo tanq̄ maxime dilectionis signo·igneum ruborē amoris in ea excitante· et illo forte eius genas p̄ redundantiā rubore ꝓportionabili corpaliter decorante· Deniq; mēbris sanis etiā quantū ad effectū sacramēti sit ꝑ ↄsolatione q̄ cibū sacramentalē corpaliter subtractū mādūcare possūt fide et desiderio·Eidē quidē dicente magno p̄re Augustino crede et mādūcasti·Quantū aūt ad desideriū sup̄ illud ap̄li qui mā ducat indigne ꝛc̄·Dicit glosa·Duos dicim⁹ esse modos mādūcādi vnū sacm̄entalē et aliū sp̄ualem qd̄ illustris Aquinensis quodā in loco sic explanat· Sicut inquit aliqui baptizātur baptismo flāmis ꝓpter desideriū baptismi anteq̄ baptizētur baptismo aque· Ita etiā aliqui mādūcāt sp̄ualiter hoc sacm̄entū anteq̄ sacm̄entaliter sumāt ꝓpter desideriū sumēdi ip̄m sacm̄entū·et hoc mō dicūtur baptizari et mādūcare spiritualiter et non sacramētaliter illi qui desiderant hec sacramēta·Hec ille·

III·CONSIDERATIO·

ercia puella sic ait·forsitan adhuc frater cõturbaris ex eo qui dem q desiderio non obstante qui cibũ sacramentalẽ sacramẽ talitaliter nõ manducãt·illi ex hoc recipiũt detrimentũ·Nam pre fat9 illustris post pmissa verba sua imediate subiũgit· q nõ frustra adhibetur sacramẽtalis mãducatio· quia plenius inducit sacramẽ ti effectum ipa sacramẽti susceptio q solũ desiderium·Quid ergo· pfecto verum dicit ille de solo desiderio·eo q opi opato i ecclesie sacramẽto sm se sumpto aliq vltra plura q ad solũ op9 opans spectant prerogatiua est attribuẽda·quo tñ nõ obstãte ctra dictũ detri mentũ videtur posse vel aliquale remediũ ei adhiberi qui nõ solu3 desideriũ habet sacramẽti·s3 insup hab3 aliquid vicẽ qdammõ sup plẽs sacramẽtaliũ specierx· Quid inquies est illud· Reuera id esse videtur q homo sacramẽti desiderio supaddat tantã actualẽ deuo tionẽ et dispositionẽ cũ quãta alias se pparar3 ad verx sacramentũ Si em̃ illo tempe quo alias ad sacramentũ ess3 accessurus bñ recol lectus·confessus·et ctritus·p spaciũ vnius misse vel circiter deuo tioni se daret ac si esset cõicatur9· et sic dispositus nihilominus ex obediẽtia ecclesie a pceptione sacramẽti et a missa abstineret· hoc quantũ ad effectũ sacramẽti pcipiendũ· videretur quasi in om̃ibus vicẽ supplere susceptõis sacramenti seu sacramentalium specierum Nec mirx· quia sola pfecta obedientia quasi in omnibus similitudinem habet pportionabilẽ cum hostia consecrata·sc3 in rotũditate·latitudine·tenuiate·colore·sopore·virtute·nutriẽdi ymagine· et in sacerdotali bñdictione·ac etiam in nomine· Vis primo ad ppositum dictam similitudinẽ intelligere quantũ ad rotunditatẽ· Ecce sicut hostia in rotundũ circũcisa est·et p csequens motu circu lari facile mobilis est·ita et pfecta obediẽtia quodãmodo in rotũ dum circũcisa est·Nam sicut pater quidã tradit·xps formã spũalis circũcisionis dedit· qñ voluntatẽ pris sue volũtati pposuit dicẽs non sicut ego volo·sed sicut tu· Propter quã rotunditatẽ in mani bus opm relucẽte· dicit sponsa in canticis manus eius tornatiles Quodq3 etiã ad modũ rotundorx siue circulariũ que a spũ seu a vẽ to agitãtur pfecte obedientes sint facile mobiles patet in figura Quippe in ezechiele dicitur·quocunq3 ibat spũs illuc eunte spũ et rote pariter leuabãtur sequẽtes eum· spiritus em̃ vite erat in rotis p quod apte pt intelligi q pfecte obediẽtes facile mouẽtur tanq rote siue a spũ diuino qui est in eis· siue etiam a spiritu humano se cundũ ordinẽ diuino spiritu institutum·s· a supioris voluntate·vt absq3 mora et absq3 priorx opm retardatione faciant qd mũdatur Vñ quantũ ad mirã mobilitatẽ obedientiũ·narrat Cassian9 q i the baide erat cenobium in quo plus q quinq3milia frm sub vno rege bantur abbate a quibus tanta obseruantia obedientie regula solebat custodiri q cum sonitũ campane audiebãt ad orationez vel ad opus aliqd inuitãtis·certatim e cubilibus suis prrũpere solebant·

Ita vt is qui opus scriptoris exercebat quā reptus fuerat literam incboasse finire non audebat· sed impfectam derelinquēs nō tam opis compendiosa lucra sectaretur·ꝙ obedientie virtutē· Hec qui dam hystoriograph9· Vis secundo scire similitudinem cum bo= stia ɔsecrata quantū ad latitudinē· per quā hostia immobiliter ia= cet sicut ponitur·Ecce sicut ad modum hostie rotūde mouetur obe= diens facile ab alio· ita ad modū late hostie iacet vbi ponitur· id est manet imobiliter in omi eo qd lōge lateq3 sibi imponit² sc3 nō tm̄ ab vno· sed a quolibet suo supiore· ꝙuis etiam ipi supiori dici possit veraciter latum mandatū tuum nimis·Vn̄ quantū ad plurali tatem mandatoꝝ dei longe lateq3 sparsim in scripturis contento = rum· ait ps̄·Ambulabā in latitudine·quia mandata tua exquisiui Quantū āt ad iacere imobiliter seu subiacere ꝫm latitudinē māda tis oim supiorum dicit apls· obedite ppositis vr̄is et subiacete il= lis·S3 et petrus apostol9·Subiecti inquit estote omi humane cre ature ꝓpter deū· Vis tercio scire obediētie similitudinē cum ho= stia ɔsecrata quantū ad tenuitatē·Ecce pfecte obediens habet au res adiendi·s·tenues ad bene audiendu3· id est ad pmpte obediē dum·Sed et sicut hostia caret grosse substātie spissitudine impediē te ipsius a sacerdote fractionem·et etiam a lingua vel ore sumētis facilē diuisionē· Ita pfecte obediens caret grossicie impediēte sue ꝓprie voluntatis a supiore fractionē·vel ipius a ꝓprio sensu et vo luntate per os vel linguā pcipientis diuisionē·vel sui cordis mol lificationem· et humectationē sc3 humore deuotōis p liguā plati instruentis· Vis quarto scire obedientie similitudinē cum hostia consecrata in colore·Ecce sicut hostia non obfuscata·sed colorata est albedine·ita pfecte obediens coloratus est candore innocētie carens maculosa peccatoꝝ impuritate·dicente psalmigrapho·Be ati imaculati in via qui ambulant in lege dn̄i·s· p obedientia3·S3 et pfecte obediens non habet faciem obfuscatā tenebris tristicie· Audi patrē clareuallis·Serenitas inquit in vultu·dulcedo in ser= monibus multū colorat obedientiā·facies tenebris tristicie obfu= scata deuotionem ab animo recessisse significat· Vis quinto scire obedientie similitudinē cum eukaristia in sapore·Ecce sicut eukari stia saporem habet cōioris et substantialioris cibi·s·panis simila= ginei·de quo dicitur in ecclesiastico·Inicium necesse rei vite homi num panis silagineus·Ita et obedientia habet saporem cibi dicen te saluatore·meus cibus est vt facia3 voluntatē eius qui misit me· Sed nec cibi saporē hab3 cuiuscūq3·ꝫ substātialis·nō solū em̄ sub stātiale est quo homo subsistit·pcise deo obedire iuxta illud eccle= siastes·deum time et mandata eius obserua hoc est omnis homo · ꝫ etiā in religione xpiana substātiale est pceptis seu mādatis siue volūtati alioꝝ etiā supioꝝ obedire·Vn̄ et inter tria vota substāci alia·votum obedientie est pcipuum· sunt autē accidentalia ea que

supererogationis sunt vt consilia. Vis sexto scire obedientie si militudinē cum hostia in virtute nutriēdi. Ecce sicut hostia potest nutrire corpus naturale. Ita obedientia est cib9 qui optime nutrit corpus xp̄i misticū. quod est ecclesia fidelium. que si non nutrire tur obedientia nō posset subsistere. Vis septimo scire obedientie similitudinē cum hostia in ymagine. Ecce sicut hostia cōiter yma ginem ɔtinet sub aliqua forma ip̄ius xp̄i. Ita dicit quidā pater obe dientia est ymago celestis hoīs. Sed nec esset obediētia presertim spiritualibus p̄latis xp̄i vicarijs exhibēda. si non esset ymago xp̄i subditis impssa siue xp̄s in eoꝝ ymaginatione. imo ap̄ls in obedi entia etiam carnalibus diuinis exhibēda subditis imprimit ymagi natione de xp̄o seu de dn̄o habendā. Obedite inquit dominis carna libus sicut xp̄o. nō quasi hoībus placentes. ꝫ vt serui xp̄i faciētes voluntatē dei ex animo cum bona voluntate seruientes. sicut dn̄o et non hoībus. Vis octauo scire obedientie similitudinē cum ho stia consecrata in bn̄dictione siue ɔsecratione sacerdotis. De qua in decretoꝝ volumie dicitur. nō om̄is panis ꝫ accipiens bn̄dictō nem fit corpus xp̄i. Ecce etiam ip̄a obediētia in psonis subditoruꝫ non caret sacerdotali benedictione. Nam obedientes vt superius patuit mltipliciter bn̄dicūtur a sūmo sacerdote imo sicut sacerdos sup hostiam ɔsecrandā in psona xp̄i dicit. Hoc est em̄ corpus meū que verba sacramētalia efficiunt quod figurāt. Ita sūmus sacerdos xp̄s. sic obediētes p̄uenit in bn̄dictionib9 suis. q ipsi vna cum eo efficiūtur et cōstituunt corpus eius. s. misticum in vnitate ecclesie

Deniqꝫ nono et vltimo si vis scire obediētie similitudinē cū eu karistia in nomie. Ecce sicut eukaristia vocatur hostia quod est no men quoddā sacrficij offerendi ꝓpter quod sacerdos vna cum cali ce leuando hostiam. dicit suscipe sancta trinitas hanc oblatōeꝫ ꝛc̄ Ita etiam diffiniendo dicitur obediētia est spontaneū et rationale ꝓprie voluntatis sacrificiū. Vnde et in ecclesiastico dicitur salutare sacrificium est attendere mandatis. imo in regum libro dicitur. Melior est obedientia q victime. Licet igitur xp̄s qui est res sacra menti cum his qui sacramentū nō tm̄ spūaliter ꝫ etiā sacramētali ter mandūcant existēs p presentiam corpalem nō sit illo modo sine sacramētali ip̄ius sacramēti sumptōe cum obediētibus qui rōne de siderij sacramentū manducāt tm̄ spūaliter. ꝫ alio mō essendi cū eis tn̄ cū obia pfecta ꝫm p̄missa cū sacr̄o eukaristie siue cū speciebꝫ sa cramētalib9 tā multimodā vt p̄mittit habeat silitudinē. cūqꝫ in ha bētib9 symbolū ꝫm mūdi sapientē facilior sit trāsit9. igit habito desiderio sacr̄ti et addita pfecta obediētia q̄ tpe īterdicti a sacr̄ali sūptōe abstinet. p̄sertim vna cū dispositōe et actuali deuotōe p̄us tactis. poterit sine ip̄o sacr̄o sacr̄aliter sūpto trāsiri facile ad rē sacr̄i q̄ est xp̄s et q̄si ad totalē effectū quē dicta obia circūscripta. sacr̄m vtroqꝫ mō mādūcatōis spūaliter et sacr̄aliter sumptū posset opari.

Nimirum hoc huic videtur concordare q cum loquēte iha ad tur bas extollens vocem quedā mulier ad ipm diceret. Beatus vēter qui te portauit. per quod corpalem eius conceptionē in vtero vir ginis beatificauit. Xps ipe magis solam mentalē oceptionē verbi dei in custodiētibus ipm beatificans sic rndit. Quinimo beati qui audiunt verbū dei et custodiūt illud. quod quidem custodire con stat ad obedientiam verbi dei pertinere.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella pro cōsolatione tristis volens ostendere q pter pfectam obedientiā desiderio sacramēti supaddita3 tpe inter dicti p modū antedictū ita otingit sacramēti effectus et fruct9 cō sequi sine ipius sacramtali sumptione sicut extra temp9 interdicti ipm sacramentū spūaliter simul et sacrāmētaliter sumendo. et hoc inductiue quasi p omā et singulos effectus sacramti de quib9 do ctores loquūtur et specialiter illustris ille de aquino qui possūt re duci ad vndecimū discurrēdo sic ait Ecce q̄ntum ad primū effectū sacramentū eukaristie confert vitam gratie. Veniēs em̄ xps in ho minem sacramtaliter vitam gratie opatur ßm illud verbum eius. Qui māducat me viuit ppter me. et ßm illud. Panis quē ego dabo caro mea est p mundi vita. Sed nec aliquis habet gratiam ßm pre dictum illustrē añ susceptionē hui9 sacramēti. nisi ex aliquo voto ipius. vel p semetipm. sicut adulti. vel voto ecclesie sicut paruuli Sed quid de obediētia. Profecto obedire mādatis etiam confert vitam gratie. Dicit nanq ecclesiastes. Deum time et mādata eius obserua. hoc est omis homo. hoc inquit. id est p hoc quasi per for mam habet omis homo esse gratie vt pater quidam exponit. S3 et in Ezechiele dicitur. Si impius in mandatis vite ambulauerit vitā viuet. cuius nimirum sensus est. Si ambulauerit in mandatis vite. id est que obseruata cōferunt vitam gratie. vita viuet que sequitur sc3 vita glorie. Rursum quantum ad secundū effectū dñs noster corpus et sanguinē suum in eis reb9 cōmēdauit que ad vnū aliq̄d ex multis puta granis et racemis rediguntur. secundum magnum patrem. per hoc autē effectus sacramenti cōsideratus dicitur esse hominē vnire deo et p caritatē incorpare corpi xpi mistico sc3 ec clesie secundū doctorē prius dictum. Sed quid de obediētia. Pro fecto obediētia vnit deo quod in virgine gloriosa excellenter est impletum. vt em̄ ad nūcium angeli obedienter dixit. Ecce ancilla domini fiat mihi ßm verbū tuum mox vnitus est ei dei filius mēta liter et corpaliter et ipa sibi. S3 et obia a corde hois ppriū sensum et voluntatē expellendo habitaculū deo quasi excidit. Vñ dñs in domo symonis discubuit qui obediens interptatur. Constat quoq3 q sicut inobedientia scisma facit in ecclesia seu diuisionē. Ita obe diētia facit cum ipsa ecclesia obediētium vnionem incorpans eos corpi xpi mystico p caritatē. Vñ et in bethania q̄ dom9 obediētie

interp̄tatur xp̄s secundū corpus vngitur· p̄ quod apte significatur
ꝙ mēbris corpis xp̄i mistici in vera obediētia ↄmorantib⁹ ip̄m cor
pus ecclesie vngēto caritatis ↄglutinat᷑·Vlteri⁹ q̄ntuꝫ ad effectū
terciū sacramentū tradit᷑ p̄ modū cibi et pot⁹ iuxta illud quod cā=
tatur·Dedit fragilib⁹ corpis ferculū·dedit et tristibus sanguinis
poculū·Sed et ipē xp̄s dixit·Caro mea vere est cib⁹·et sanguis me
us vere est potus·Aliquid aūt dicit᷑ vere tale qn̄ habet omnē oꝑa
tionē talis rei·et ideo omnē effectū quē cibus et potus materialis
facit quantū ad vitā corpalē facit et istud sacramētū q̄ntuꝫ ad vitā
sp̄ualē·Sicut igit᷑ cibus corpalis in vita corpali hoiem sustentat
et ↄfortat·Ita cibus sacramētalis sp̄ualiter sustentat hoiem et ↄfor
tat·Dicēte magno archiantistite Ambrosio·Iste panis est vite eter
ne qui aīe nr̄e substantiā fulcit·Dicit illustris Aquinēsis ꝙ hoc sa
cramentū directe ↄfirmat cor in bono et sic per ip̄m dat᷑ nobis ro=
bur ad scelera vitāda a quib⁹ p̄seruat quantū est ex se· Sꝫ q̄d de
obediētia Certe idē facit teste ecclesiastico·Si inq̄t volueris māda
ta ↄseruare·s·p̄ obedientiā ↄseruabūt te Vn̄ et salomō in ꝓuerbijs
Qui inquit custodit mandata·custodit animā suam· Sed et rursum
ecclesiasticus· Quit inquit custodit p̄ceptum nō expietur quicq̄m
mali·Amplius quantum ad quartū effectum sicut cibus corpalis
cibatum augmentat ·vt patet in pueris·Ita cibus sacramētalis au=
get in nobis grām et caritatē· q̄d doctor sepedictus p̄ ↄsequentiā
ꝓbat·Plenius inquit inducit effectū sacramēti ip̄a sacramēti susep
tio ꝙ̄ solum desideriuꝫ·s·ceteris paribus· igitur quia ex solo voto
ipsius aliquis grām ↄsequitur·sequitur ꝙ p̄ ip̄m cum realiter sumi
tur gratia augeatur·et vita sp̄ualis p̄ficiat᷑ Sed quid de obediētia
Profecto grā quā quis habet etiam augetur p̄ obedientiaꝫ et vita
sp̄ualis p̄ficitur·Hinc nanqꝫ religiosi sub obedientia cōstituti hoc
ip̄o ꝙ sunt tales·sunt in statu adipiscēde p̄fectionis vite p̄ augmē
tum caritatis et gratie·Hinc et egregius doctor Gregorius de eo
loquens vt inquit p̄ obediētie meritū homo ↄditus crescerꝫ dignū
fuerat·vt et hūc etiam a bono ꝓhiberet·s· a ligno scientie boni et
mali· Vlterius q̄ntum ad quintū effectū sicut cibus corpalis id
q̄d quotidie p̄ defluxū materie dep̄ditur restaurat·Ita sacramentū
eukaristie feruorē caritatis p̄ ea in quib⁹ nō attēditur formale q̄d
est in peccato·s·auersio a deo·sed materiale magis·s·per peccata
venialia feruorē caritatis diminuētia dep̄ditū rep̄at seu restaurat
Sed quid de obediētia·Profecto s̄m executionem exterioris boni
oꝑis rep̄at feruorē caritatis dep̄ditum p̄ venialia· maxime illa q̄
accidiam ↄsequūtur· quēadmodū p̄ motum laboris vel exterioris
oꝑis recup̄at homo post infrigidationē caloris pristim quātitatē·

Rursum quantū ad sextū effectum·sicut cibus corpalis sumitur
in remediū debilitatis·eo ꝙ restaurat dep̄ditum·Ita sacramentum
eukaristie est remediū debilitatis spiritualis· q̄ inest ex venialib⁹

peccatis. p que quotidie feruor caritatis depditur vt p contraria caritati nō quantū ad habitū. s3 quantū ad feruorē actus. qui per hoc sacramentū in dicte depditionis remediū excitatur. rōne cui9 peccata venialia tolluntur. Dicente tercio innocētio φ hoc sacramentum delet veniale et cauet mortalia. Nam et magnus Ambrosius dicit φ iste panis quotidianus sumitur in remediū quotidiane infirmitatis. Quotidiana aūt infirmitas est debilitas quam faciūt peccata venialia que vulgariter peccata dicūtur quotidiana. contra quā debilitatē valet hoc sacramentū iuxta illud quod cātam9 Dedit fragilibus corpis ferculū. Sed quid de obediētia Profecto etiam obedientia est remediū contra debilitatem quotidiane pigricie et accidie. in quibus plerumq3 venialia peccata osistunt. Nec hoc mirū. Nempe multa possunt et solent fieri rōne obedientie quorum exercitiū homo sibi si obedientia non esset reputaret impossibile. et sic exercitiū quotidianū ratione obedientie assumptū confert vires contra debilitatē venialiū peccatorū. Vlterius quantum ad septimū effectū sicut corpalis cibus aliquis pṡertim medicinalis ad digestionē facit pcedentiū qua pciosum a vili sepatur. et vile etiam quod interius erat occultu3 insensibiliter abicitur. Ita cibus sacramentalis tanφ medicinalis confert digestioni spūali. i. contritioni p quā vilia id est scelera peccatorū mortalium maxime occulta quorū homo osciētiā et affectum non hab3 abiciuntur. Iuxta illud qđ de ipo dicitur in oplenda. sit ablutio scelerū. Forte em̄ nō sufficiēter otritus devote et reuerēter accedēs ad hoc sacramentū osequitur p ipm̄ grām caritatis que pficit cōtritionē et peccati remissionē s3m acquinensem. S3 quid de obedientia. Profecto saltem illa qua diuino pariter et ecclesiastico pcepto de ofitendo peccata sua obeditur. confert otritōi hn̄de de peccatis. p eam etiam osequitur homo grām caritatis pficientē cōtritionē et remissionem sceleris. Amplius q̄ntum ad octauū effectum. sicut cibus aliquis et vinū bonū calorē aliq̄n in homine valde magnum excitat et inducit. et p osequēs penā aliφ ex otraria dispositōe puenientem remittit. Ita sacramentū eukaristie excitat in hoie calorē spiritualem aliq̄n valde magnū. nō in habitu tm̄ grē et caritatis qui per ipm̄ ofertur. sed in actu caritatis osistentē q̄ntum ad feruore3 per quem feruorē caritatis s3m illustrē Aquinēsem aliquis osequitur. remissionē non solum culpe. sed etiam pene. non totius. s3 s3m modum sue deuotionis et feruoris. S3 quid de obedientia. Profecto in hoie pfecte et pmpte obediēte excitatur feruor pter eorū que sub obediētia cadunt executionē. Nempe s3m magnū patrem sicut ex interiori deuotōne seu feruore pcedit exercitium exterius Ita et ecōuerso ex exteriori exertitō excitatur et augetur feruor interius s3m quē feruorē p obedientiā excitatū. cōsequitur homo remissionē pene debite peccatis s3m q̄ntitatē feruoris. q̄ quidē pene

remissio videtur etiam directius ex obediētia ꝓuenire. Nimirꝫ pfe
cte obediens tam suo confessori ꝙ deo et cuilibet supiori multa fa
cit p que pro peccatis satisfacit et ꝓ q̄ntitate diurnitate et exten=
sione sue obedientie penam exoluit per quod vt supius patuit vel
simpliciter vel satis breuiter a purgatorio se liberat et absoluit.
Rursum q̄ntum ad nonum effectū sicut corpalis cibus et potus
delectat et inebriat. Ita sacramentū est quedā actualis refectō spi
ritualis dulcedinis diuine bonitatis qua delectat et aīam inebri=
at cuius precipua figura erat māna quod om̄e delectamentū in se
habuit et omnis saporis suauitatē. ꝓpter cuius etiā refectioneꝫ et
spiritualē inebriationeꝫ spāliter dei amicis tanꝙ magis dispositis
dicit[r] in cāticis. comedite amici et bibite et inebriamini karissimi
Sed quid de obedientia. Profecto dei et ecclesie preceptis pfecte
obediens etiaꝫ actualiter reficitur et diuina dulcedine recreat[r] et
inebriatur ꝓut hoc supius p sororē meam manifestius declaratur
Vlterius q̄ntum ad decimū effectum sicut cibus et potus cibatū
et potatū nōnunꝙ quasi in aliam trāsmutant ꝯplexionē. Ita sacra=
mentalis cibus et potus sumentē trāsmutant in suam cōditionem
quodāmodo p ignem caritatis tranformantē et deificantē teste il=
lo damasceno qui sic ait. Ignis quod in nobis est desiderij assumēs
eam que ex carbone. id est hoc sacramēto ignitionē cōburet nostra
peccata. et illuminabit nr̄a corda vt participationem diuini ignis
igniamur et deificemur. Cōcordat aūt ꝙ magn⁹ pater quasi audi=
uit vocē dei de excelso. cib⁹ sum grandiū cresce et māducabis me
nec tu me mutabis in te sicut cibum carnis tue. ſꝫ tu mutaberis in
me. Sed quid dicetur de obedientia. Profecto sicut secundū ꝓmis
sa per sacramentū deificamur. ita etiam deificamur p obedientiam
vt p neptē meā superi⁹ declaratur. Deniqꝫ quantū ad vltimū ef
fectum huius sacramenti tam in hoc quod traditur p modum cibi
satiantis. ꝙ ex specie panis et vini ex multis granis et racemis in
vnum redactorum considerat⁹. est adeptio tandem glorie qua qui
dem satiamur. Dicente psalmista. satiabor cum apparuerit gloria
tua et qua cum illa satietate preuia virtute huius sacramenti pfe=
cta vnione immortalib⁹ saciabimur. testante quodā patre in ome=
lia. Cum iquit cibo et potu id appetant homīes. vt non esuriāt. ne
qꝫ sitiant. hoc veraciter non prestat nisi iste cibus et potus qui eos
a quibus sumitur immortales et incorruptibiles facit in societa=
te sanctorum vbi pax erit et vnitas plena et perfecta. Ante cuius
glorie adeptionem habet rationem viatici quo ad eminentem sta=
tum glorie omnium bonorum aggregatione societatem ciuium
supernorum satiantem. peruenitur. In cuius figura legitur ꝙ ely=
as comedit et bibit et ambulauit in fortitudine cibi illius qua=
draginta dieb⁹ et noctibus vsqꝫ ad montem dei oreb quod inter=
pretatur mensa plene scilicet satietatis. Sed quid de obedientia.

Profecto obedientia pfecta similiter habet viatici rationem dicen te psalmista. Viam mandatoꝝ tuorum cucurri. et iteruꝫ Beati imaculati in via qui ambulāt in lege dñi. scꝫ per obediētiam. Domino quoqꝫ dicente. meus cibus est vt scꝫ p obedientiam faciam voluntatem eius qui misit me. Sane virtuti huius viatici etiam ad predictum eminentē statum glorie societatē ciuium supnoruꝫ satiantem deo ducente et suscipiente puenitur. hoc quippe sanctus dauid de seipo deo loquēs tanꝙ dextera manu boni opis volūtati eius obediens testatur dicens. Tenuisti manū dexterā meam. et in volūtate tua deduxisti me et cum gloria suscepisti me.. Videtur igitur scōm ista sufficiēter esse ꝓpositum declaratum.

V. CONSIDERACIO.

uinta puella plusꝙ p pmissa sorores sue fecerint. tristem antedictum volens consolari sic ait. Tu qui carētia sacramēti tempore interdicti otristaris. scias ꝙ ex obediētia sacramentalē sacramēti sumptionē obmittere et de sola spūali mānducatione et de ipo bono obediētie dicto tempe otentari. deuoto hoī magis valere pt ꝙ ex tempus illud ẜm se valeat ipm sacramentū vtroqꝫ modo sacramentaliter scꝫ et spūaliter manducare. Primo nanqꝫ patet hoc ex dicto illustris Aquinēsis. Necessitati inquit aliqua faciēdi que secundū se non placent per votū obedientie homo se subicit ꝓpter deum. ex hoc ipo ea que facit sunt deo magis accepta. si etiam sint minora. quia nihil maius homo potest deo dare ꝙ ꝙ ꝓpriam volūtatem ꝓpter ipm alterius volūtati subiciat. Secundo patet ꝓpositū a simili de vita actiua que vt infra ondetur est vite contemplatiue ꝓpter obedientiā pferēda ꝙuis ipa contemplatiua ẜm se sit potior inter vitas. Tercio patet ꝓpositū exemplo eius quod de monachis in thebaide de quibus supra fit mentio narrat Cassianꝰ. ꝙ videlicet obedientie virtutē non solum opi manuū seu lectioni vel silencio et quieti celle. veꝝ etiam cunctis virtutibus ita pferebant. vt hinc iudicarent oīa postponēda. et vniuersa dispēdia subire otēti erant. dumō hoc bonum in nullo violare videretur. Hec quidā hystoriographus. Sꝫ nec dictū exēplum nec ꝓpositū miꝝ esse video cum vt supra est habitum. obedientia victime preferatur. Vtilius ergo sacramentalis cibi exterior degustatio ꝓpter obīam interdicti tempe intermittitur ꝙ si extra hoc tempus pciperetur nō obstante bonitate et excellētia huius cibi. psertim cum eius excellētia in re illa sacramti que nō interdicitur nec pōt interdici. s. in xpo ɔsistat principaliter. et nō in speciebus que corpaliter degustātur. et patet deniqꝫ hec maior vtilitas exemplo cibi vetiti in paradiso. De quo egregius doctor Gregoriꝰ loquēs. Aliqñ inquit ꝓpter obedientiam bonū qd agitur ɔuenit intermitti. Neqꝫ em̄ mala in paradiso arbor existit quā deus homi ne ɔtingerꝫ interdixit. ẜ vt in melius p obedientie meritū homo ɔditus cresceret. dignū fuerat vt et

hūc etiā a bono xhiberet·quatenus tanto verius hoc quod ageret bonū esset·q̄nto a bonis cessans auctori suo se subditum humilius exhiberet· Hec doctor iste· Postremo patet ꝓpositū exēplo apl'i pauli· Optabam inquit egoipe anathema esse a xpo pro fratribus meis·Quod verbū quidē Iohes os aureū sic exponit· Ita inquit totam mentē eius demerserat amor xpi· vt etiā hoc quod ei p̄ ceteris omibus amabilius erat esse cum xpo·rursus idipm·quia ita placeret xpo otemneret·ʒ hoc quidē directe est ad ꝓpositū· Si em̄ anathema id est sepatum esse a xpo pro fratrib9· eo ꝙ ita placerꝫ xpo optabile fuit paulo magis ꝙ cum xpo esse· nulli licebit dubitare quin tempe interdicti eligibili9 sit tanꝙ xpo magis placēs ex obedientia· nō iam pro fratribus sed pro spiritualib9 pr̄ibus vicarijs xpi et pro cōmuni bono ecclesie a xpi corpe sacramētaliter sumēdo separi siue abstinere·ꝙ alio tpe cuꝫ xpo esse·i·ꝙ ei vniri quōlibꝫ p sacramenta ecclesie· Nec obstat si contra dictū xpi placitum dicatur a rudib9 laycis inexptis ꝙ durāte diu interdicto multi homines maxime pueri tpe illo nati efficiūtur quasi gentiles·quid sit missa vel corpus xpi nescientes·Hoc enim clare patet falsum esse· Nempeotra hoc sufficiēter ꝓuidit ecclesia que ostituit ꝙ sacramētum eukaristie decedentibus nō negetur et diuina āno quolibet in quatuor festiuitatib9 solēniter celebrētur in quarū q̄libet possent eodē in loco multe misse celebrari p qd̄ de missis et sacro corporis dn̄i sufficiēter senes et iuuenes instruūtur·quēadmodū sufficiēter instruūtur de torneam̄tis et bastiludijs·de quib9 si interrogaretur scirent q̄ et q̄lia essent·q̄ tn̄ rari9 apud eos pata vix sel' anno quolibet·vel non totiens exercentʳ·quēadmodū de xpi natiuitate vel resurrectōe siue de vita sancte katherine vel sancti alterius instruūtur fideles· ꝙuis q̄libꝫ talis festiuitas nō nisi seml' in āno celebretur· Non ergo dicatur ꝙ ꝓpter interdictū gētiles efficiātur hoies si seruetur·Immo si interdicta et mādata apl'ica nō seruētur cessante obia romane ecclesie efficerētur hoies quasi gētiles·quēadmodum factū est de grecis et ceteris scismaticis a romana ecclesia diuisis· qui licet credāt in xp̄m et in paucis que sunt fidei discordēt a nobis licetqꝫ habeant sicut nos monachos et moniales· et sicut nos vigilijs et abstinētijs et alijs obseruantijs siue scerimonijs se affligāt·tn̄ fide tenemus nihilominus ꝙ ipi ꝓpter dictā a romana ecclesia cui beatus petrus p̄fuit diuisionē ita paꝝ saluantur sicut iudei vel gētiles·Audi Rabanū venerabilē· Ideo inquit petr9 specialiter claues regni celoꝝ et pn̄cipatū iudiciarie ptātis accepit· vt omnes p orbē credētes intelligāt ꝙ quicūqꝫ ab vnitate fidei vel societatis illi9 quolibꝫ mō semetipos seggregant· tales nec vinculis peccatoꝝ absolui nec ianuā possūt regni celestis ingredi· Hec ille· Rursum otra obiam ecclesie cibum sacram̄talē ab illo cui p spūalē medicū interdicitʳ sumere· est sumere sacrm eo mō quo etiā

canis posset ipsum sumere sine effectu gratie. immo in peccato inobedietie sacrametū sumere est xp̄m iteꝝ crucifigere vel in lutum proicere. nimiꝝ homo arbori compatur iuxta illud dictū. Video homines velut arbores. arbor autē hm̄oi hn̄s duo brachia velut duos ramos situ oppositos. similis est cruci. nō qualicūq3. s3 luto inuoluto si inquinetur peccato mortali quocūq3. quippe queadmodum mundicia spūalis omnē excedit corpalem mundiciam. Ita et immūdicia peccati omnē corpalem luti excedit imundiciā. Vn̄ corpus xp̄i siue rōne inobedietie siue alteri⁹ peccati mortalis indigne sumens ip̄m cruci lutose applicat. ac si ip̄m in lutū piecisset. imo quantū in eo est ip̄m nititur in eandē crucē ignomiosam cōuertere sumens ip̄m ad modū cibi qui cōuertitur in cibatū. sicq3 fit. q ip̄m quantū ad aliquid ꝓpter dicte crucis turpitudinē magis inhonorat ꝙ olim iudei qui ip̄m in ligno mūdo tm̄modo suspenderūt. Itē corpus xp̄i peccatori inobedienti tradere est ip̄m quasi ori mortui cadaueris intrudere. quippe peccator ꝓpter mortē fedi peccati abhomiabilior est deo ꝙ sit hoībus naturaliter mortu⁹ hō. Vlterius sacramentū peccatori inobedieti et p ꝯsequēs ꝯtumaci ministrare est quasi bufoni tumido ip̄m porrigere. quippe ꝯtumacia inobedietis tumorē supbe importat volūtatis. qui magis est deo abhoiabilis. ꝙ tumor bestie corpalis et nō culpabilis. Deniq3 corpus xp̄i cōtra romane ecclesie obedientiā sumere vl' mistrare est corp⁹ xp̄i vulnerare atq3 sauciare Nempe corpus eius misticū p hm̄oi inobedientiā et diuisionē scismaticā nō solū vulnerat'. s3 et sauciatur pre bonoꝝ dolore. quippe dolor esse dicitur sensus diuisionis ꝯtinui quō ergo dictum corpus sui diuisione nō sauciaret' dolorose. cum debeat esse quasi qddam ꝯtinuum vniente ip̄m illa caritate de qua dicit petrus. mutuā in vobismetip̄is caritatē ꝯtinuam habētes. Si dicatur corpus xp̄i misticū nō est veꝝ corpus eius. hoc non valet Nimiꝝ corp⁹ xp̄i veꝝ. est i corpe eius mistico tanꝙ caput inclusū quod quidē ip̄e xp̄s pro corpe mistico morti exposuit tanꝙ magis illud ꝙ ꝓprium corpus dilexerit. Quid plura. Profecto ex oibus istis luculēter pat3 illa3 xp̄o sepationē a se placere quam tempore interdicti vel ꝯsimili fieri ab eo requirit obedientia ecclesie.

Capitulum secundū ꝯtinens consolatōes sup deuoti vsus sacre scripture sacramentoꝝ ecclesie atq3 alioꝝ visibiliū exercitiorum virtuosorum necnon et generaliter deuotionis subtractione et cordis ariditate pro tempore.

Ecundo post p̄missa ad supradicta3 ꝯsolatricē principalē accessit et alius tristis querens sup his que capitulariter sunt p̄missa cōsolari. at illa de suis puellis tres ei pro cōsolatione quantotius assignauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait·O homo si subtractõis dicti vsꝰ ratione sci
res· forsitan inde tanꝙ deo ꝑ hoc tecũ faciẽte signum in bo=
num nequaꝙ turbationez recipes· Vis scire ꝙ dicta subtractio sit
signũ in bonũ·Audi hugonẽ illũ regularẽ de saluatore loquentẽ·
Ait inquit ad discipulos nisi ego abiero paraclitus non veniet ad
vos·Idcirco dñs ihs discipulꝰ se subtraxit corpaliter vt eum disce
rent amare spũaliter·Erat eñ et ipe quidem prius id est ante passi=
onẽ paclitus·i· ɔsolator ßm pñtiam corpalẽ·ß hec ɔsolatio quasi
lac erat de carne manãs puulis·Idcirco subtractũ ẽ lac vt ad pfe=
ctionẽ ɔualescerẽt amoris spũalis·Ascẽdit siquidẽ in celũ vt cor=
da post se traheret·et dilectõ pgeret post dilectum· Sz et vsqz ho=
die xps amicos suos q̃si quadã corpali pñtia ɔsolatur in scriptura
sacra et ecclesie sacramẽtis atqz alijs visibilibus exercitijs virtutũ
quoꝝ aliqñ dispensatorie subtrahit vsum vt spũalis amoris dulce
dinem·tanto purius pcipiant·quo nihil foris hñt etiã in ope vir=
tutis ad quod mentẽ suã p intentõez effundãt·Hec ille regularis·
quapropter o amice hoc ꝓ cõsolatõe signũ habeas· ꝙ pmissoꝝ et
consimiliũ subtractio te pturbãs qñqz ad maius q̃m sit ea hre bo=
num hoĩs ordinatꝰ·Specialiter aũt hoc hoĩem qui cordis patitur
ariditatẽ ɔsoletur·ꝙ p hoc nõ minus mereꝰ ꝙ nõ habz deuotionis
lacrimas nec spũalẽ leticiã·põt nanqz initi nihilominꝰ soli lumini
fidei cui soli initi nõ est parui meriti·sed nõnunꝙ est maioris ꝙ sit
meritum aliorum·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait·Cur turbaris de pdicte vsus subtractõe
que signũ est in bonũ·Nõne vides sic in cordisariditate sub
tracto deuotionis humore· Nimiꝝ q̃ntum ad hãc ariditatẽ deus
a quo deuotionis humor sicut vocaliter sic realiter deriuatur se et
deuotõez ipam hac de causa nõnunꝙ dispensatorie subtrahit·vt fi
delis aĩma post deuotionẽ prius habitaz p ariditatẽ cordis subse=
quentẽ quo ad saporosos fructꝰ bonoꝝ opm se sterilẽ esse sentiens
memorqz deuotionis pterite et pdite p desideriũ rediture deuotio
nis amplius ꝓficiat·q̃tenus sic ariditas ipa naturali quodãmodo
appetitu·maiorẽ deuotionis humorem ꝙ prius habuerit attrahat·
Vtqz eo maiori desiderio ad deũ·quasi pditũ reinueniendũ mouea
tur et dicat cũ spõsa·Veniat dilectꝰ meus in ortũ suũ· Sz ad quid
Certe nõ solũ vt statiz comedat fructũ pomoꝝ suoꝝ·ß vt añ veni=
at rigans qd est aridũ·Ipe nanqz est cuius inter alios pñtie sue ef=
fectꝰ ßm clareuallẽsem ẽ rigare arida Ipe est qui dixit rigabo ortũ
meũ plantationũ·Ipe est qui p jeremiã dixit·Erit aĩma quasi ortus
irriguꝰ·Veniat ergo in ortũ suũ irrigandũ·saltẽ iuxta ꝓmissũ osee
ꝓphe·Veniet inquit quasi ymber subtempaneus et serotinus terre·
Serotinus inquit·Nec tarditas p hoc significata pfectioni finali
ter derogat·Audi magnũ antistitẽ Ambrosiũ· Quo inquit diutius

abest quod desideratur tanto expectātis desideria maiori quadā vi amoris ignescūt. Sȝ et egregi⁹ nr̄ Gregori⁹ ocorđat. Sancta inqt desideria dilatione crescūt. Ad idē etiā faciūt aliq̄ que p̄ vnam de sororibus meis inferius inducentur.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O homo si de p̄misse dei subtractōis vtilitate p̄ sororē meā tacta adhuc hesites. Velisqȝ circa hoc autoritatib⁹ certiorari. Audi p̄mo autoritatē spōse i canticis. Vox inqt dilecti mei pulsantis. Api mihi soror mea. amica mea. colūba mea sequitur. Pessuluȝ ostij mei apui dilecto meo. At ille declinauerat atqȝ trāsierat q̄siui et nō inueni illū. vocaui et non r̄ndit mihi. Hec illa. Sȝ q̄d illud Ecce quidā pater hoc exponēs. obhoc inquit dilectus occultat². et r̄ndere nō dignat². vt tuā amplificet vtilitatē et suā reuereri doceat maiestatē Audi rursū et autoritatē dulcissimi clareuallēsis. Dicamus inquit verbū dei deum spōsum aīme prout vult venire ad animā. et iterū dimittere eā. cum sentit gr̄am. agnoscit p̄ntiā. cū nō absentiā q̄rit². et rursuȝ p̄ntiam q̄rit. quid ni reqrat neqȝ em̄ subducto sibi tam dulci spōso interim aliquid aliud nō dico desiderare. ſȝ nec cogitare libebit. Restat igit² vt absentē studio se requirat reuocet abeuntē. Ita ergo reuocat² verbuȝ. et reuocatur desiderio aīme. ſȝ eius aīme cui semel indulserit suauitatē sui. Nūquit. nō desideriū vox. verbo igitur abeūte vna interim vox aīe et cōtinua. ɔtinuū desideriū ei⁹ tanq̄ vnū ɔtinuūqȝ reuertere donec veniat. et forte ideo subtraxit se quo auidi⁹ reuocaretur. teneretur fortius. Nam et aliq̄n sil̄abat se lōgius ire. nō quia hoc volebat. ſȝ magis hoc audire volebat. mane nobiscū. q̄m aduesperascit. Ergo istius modi piā simulatōeȝ. immo salutarē dispensatōeȝ quā túc corpaliter exhibuit nō cessat idemtidē mō suo sp̄uali. cū deuota sibi aīma sedulo actitare. p̄teriēs teneri vult. abiens reuocari. neqȝ em̄ hoc irreuocabilē verbū. It et redit. pio bn̄placito suo quasi visitans diluculo. et subito ɔ̄bans. et ire quideȝ illi quodāmodo dispensatoriū. redire vero semp̄ voluntariū ē Vtrūqȝ vero plenū indicij et penes ip̄m hoꝝ ratio. Hec ille pater sanctissimus. Sed nōne et apud eundeȝ patrem est quidem sed subdubio ratio quā p̄misit. Forte inquit ideo subtraxit se quo auidius reuocaret². teneret². fortius. Sed quid hoc. Certe auidiorē reuocatōeȝ sequitur appropinquatio eius vehemētior. et tentionē fortiorē ɔplexus artior et intimior ac etiam continuatior. De tali quidem conplexu possibili hugo ille regularis aīam suam fingit se taliter alloquentē. Queso inqt illa. q̄d ē illud dulce q̄d aliq̄n me tāgere solet et tam vehemēter et suauiter afficere. vt iā tota quodāmō a memetipa abalienari et nescio quo attrahi incipiaȝ. subito em̄ innouor et tota īmutor et bene mihi esse incipit vltra q̄ʒ dicere sufficiā. exhilaratur ɔ̄scientia in obliuionē venit omnis p̄teritoꝝ doloꝝ miseria. exultat anim⁹

clarescit intellectus· cor illumiatur· desideria iocundātur· Iamqȝ alibi nescio vbi me esse video et quasi quibusdaȝ amplexibus amoris intus teneo et nescio quid illud sit et tñ illud sp retinere et nū ꝙ pdere ·toto nisu laboro· luctatur quodāmō delectabiliter aīm⁹ ne recedat ab eo qd semꝑ amplecti desiderat· et q̄si in illo omniuȝ desiderioꝝ finē inuenerit· sic in me et ineffabiliter exultat· nihil ampli⁹ q̄rens ·nihil vltra appetēs semꝑ sic esse volēs· Nūquit ille est dilectus me⁹ Queso dic mihi vt sciā si ille est vt si denuo ad me venerit obsecrē eū ne recedat ſȝ semꝑ pmaneat· Ad hec verba aīe rñdet hugo dicens· Vere ille est dilectus tuus qui visitat te· ſȝ venit non vt videatur a te· ſȝ vt gustandū pbeat se· ad arrā desponsationis sue ptinet ꝙ ille qui i futuro se tibi videndū et ppetuo possidendū dabit· nūc aliqñ vt ꝙ dulcis sit agnoscas· se tibi ad gustādam pbet· Hec ille·

Capitulum tercium continens ↄsolationes suꝑ carētia oportunitatis orādi vel aliud opus spirituale perficiendi·

Ercio post pmissa ad dñam ↄsolatricē principalē accessit et alius tristis suꝑ carētia oportunitatis orādi vel aliud spūale opus pficiēdi petēs ↄsolari· cui illa mox duas de suis puellis ↄsolatrices adiūxit I·CONSIDERATIO

rima puella sic ait· Queso frater cur tristaris de carentia oportunitatis de qua q̄reris· Nescis ꝙ carentia optunitatis hmōi nō se extēdit ad actū volūtatis quo minus opus spūale pfecte possis velle· ꝙuis illud exteriori exercitio ñ valeas pficere· Scio inq̄s· Sed quid· Nūquit non apud deū hoc sufficit· In tantū quidem sufficit inq̄ntum apud deū et multotiēs etiam apud homines cum deest facultas· volūtas boni opis ꝓ facto reputat᷑· An ñ ita apud deū volūtas boni opis queadmodū apud eū volūtas praui operis ꝓ facto reputat᷑ ·Vis scire vbi hoc· Certe in verbo saluatoris· dictū est inquit antiquis nō mechaberis· ego āt dico vobis ·qm̄ ois qui viderit mulierē ad ↄcupiscendū eam iam mechatus est eam in corde suo· II·CONSIDERATIO·

ecunda puella ad opus orōnis spāliter se oferens sic ait· Mi frater dilecte forsitā attēdis verbū illud apl'i· Sine intermissione orate· et tristaris ex eo· ꝙ ꝓpter impedimentū aliqd vel oportunitatis carentiā· reputas eius impletionē tibi impossibilem fore Sed nequaꝙ est ita· Nōne idē apl's alibi dicit orabo spū· orabo et mente· Sȝ et officiū orōis deo acceptabile ꝑ alios sanctos doctores ecclesie ↄsolabiliter extendit᷑· Audi magnū prem Augustinum Desideriū inq̄t boni est orō· et si ↄtinuū est desideriū ↄtinua ē orō· Audi quoqȝ et archiantistitē Ambrosiū· Nunꝙ inq̄t desinit orare nisi desinat iustus esse· semꝑ orat qui semꝑ bene agit·

Capitulū quartū contines consolationes suꝑ difficultate deum exorandi ꝓpter tardam exauditionem·

Varto post premissa ad predictam dominã consolatricem principalē accessit et alius tristis querens sup tarda petitionis sue a deo exauditione consolari. Cui illa quantotius quatuor de suis puellis ad cõsolandũ eũ assignauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. Cur turbaris de p̃dicta difficultate que nõ in negatiua. sed in tarda ↄsistit tm̄modo ex auditione tibi plurimũ ad bonũ cedente. Quõ inquies. Ecce deus tarde te exaudiēdo tacite quasi rei petite ↄmendat valorē. Quo etiã tibi dat induci as rei petite ↄsiderandi magnitudinē eo et auget desideriũ tuũ ad capacitatē piterq3 adauget dum exaudit pceptionis dulcorē. Nempe et cibum dare differens auget esuriē que q̃to fit intensior. tãto cibi sumptio tandē redditur dulcior seu delectabilior. Audi magnum prem Augustinũ hanc ↄsideratōēʒ expssius cõfirmantē. Cũ inquit tardi⁹ dat deus ↄmendat dona nõ negat. diu desiderata dulcius obtinentur. cito aũt data vilescũt. pete q̃re ista petēdo et querendo crescis vt capias. seruat tibi deus quod nõ vult cito dare vt et tu discas magna magne desiderare. Hec ille pater.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Nescis hõ q̄ semia in terram iactata et niuibus supducta quo p hoc segetes in aptum virore suo tardius veniunt. eo radicit⁹ magis pficiũt. et in vberiorē fructũ con ualescũt. Hoc quidē patet sensu ↄtrario dicente psapa. Mane semē tuum florebit ablata est messis in die hereditatis. Sʒ quid. Nanq̄ non votum hoīs semini ↄprobabitur. ad quod si nõ statim exauditur fructus vberior sequitur. eo q̄ ad hoc dilectionis tempe interius in radice cogitationũ vigoratur. Certe sic. Audi q̃ntum ad hoc egregiũ doctorē Gregoriuʒ prem sanctissimũ. Cum inquit supficietenus. petitio negligitur vota nr̄a altius in radice cogitationũ solidantur et quo ad supficiem tardi⁹ exeũt eo q̄ frugem multiplicõrem ↄsurgunt. Hec ille pater. Sʒ quis nõ mallet tardi⁹ exaudiri et eo maiorem desiderij sui fructũ prestolari. q̄ minorem pcipere exauditione celeri.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Nõne o amice q̄to labor pugne ptractior tanto sequi solet ipm victorie corona excellētior seu cumulus premiorꝝ maior. Sed quid. Certe nedum pugnando corpore quis vexatur. sed et cordis desiderio laborat quis. et affligitur p̄sertim quando tardius exauditur. Nam et spes que differtur affligit animã. Si ergo desiderij et spei tue te affligit dilatō. ↄsolet᷑ te rei desiderate seu petite tandē p̄statio cum maiori cumulo. nec vana est hec ratio. Nempe innititur predicti egregij doctoris testimonio. Desideria inquit nostra vtiq3 dilatione extenduntur vt proficiant

et proficiunt vt ad hoc quod peceptura sunt conualescāt· exercitantur in certamine vt maioribus pmijs cumulētur in retributione· labor ptrahitur pugne vt crescat corona victorie·

IIII·CONSIDERACIO·

uarta puella sic ait· Licet dicat magnꝰ antistes Ambrosius q nescit tarda molimia spiritussancti gratia· tñ eo minus de tarda exauditione est querulandū quo dicit scriptura· substantia festinata minuetur· que autem paulatim colligitur manu multiplicabitur· Videmus aūt q et rubor qui manu pictoris paulatim pmaginis faciei impingitur diucius durat · q maior rubor qui in facie hois ex verecūdia citius inducit᷑· Consolationē ergo recipias his exēplis vna cū pmissis qñ in tuis a deo petitōibꝰ tardiꝰ exaudiris

Capitulum quintum continens cōsolationes sup orationis seu petitionis frustratione pro re tempali facte·

uinto post premissa ad antedictā dñam principalē consolatricē accessit et alius tristis petens osolari sup frustratione petitōnis sue p re corpali facte· Cui ipa mox duas de suis puellis adiunxit causa consolationis·

I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait· Scias homo q hominū genꝰ multipliciter est infirmū· Nam et ɜm aplm seminatur in infirmitate· Nouit aūt hoc altissimꝰ qui de terra creauit medicinā· qꝗ nō est opꝰ valentibus medicus· sed male habentibus· Ideoqꝫ ad sanandum te male habentē pariter et ad pseuerandum· ne maius incurras piculum dignatus est venire in hanc mundū· tanq medicus pcipue cōsulendus· tempalia vero quid vel q̄lia esse estimas· Profecto rex fructus tempalium· sunt vtiqꝫ male vtentibus venenosi· patet hoc in cibo vetito in paradiso· de quo dictū est homi· Quocūqꝫ die cōmederis ex eo morieris· Valet etiā nūc in vino dicente salomone· ne intuearis vinū cum splenduerit in vitro color eius· Ingreditur blande· sed in nouissimo sicut regulus venena diffundet· Sed non minus alioꝝ tempalium fructus sunt saltē respectu aīme venenosi· nisi vtatur eis homo in pondere et mensura· Nam si aliter sumūtur· vel inducūt mortē qñqꝫ spūalem et corpalem· vel adminꝰ spiritualē debilitatē· Quapropter volēs vti illis nō a se excogitꝫ· sed a dicto medico receptā petat reꝝ pdictaꝝ dandaꝝ sibi iuxta eiꝰ expientiā in pondere et mēsura· Nec plus nec minus desideret· sciens quidqꝫ vltra datū sibi ab eodē appetitu ppꝛio recipet· q hoc spūalem saltē infirmitatē grauiorē corpali mox inducerꝫ· Hāc nimirū osideratōeꝫ quodā in loco tāgit magnus pr̄ Augꝰ· Cū inquit ea que deꝰ laudat et pmittit· ab illo petitis· secure petite· Illa em̄ deo ppicio oceduntur· quādo aūt petitis tempalia· cum mō petite

et cum timore illi omittite vt si psint det· si scit obesse nō det· quid em̄ obsit· vel psit medicus nouit non egrotus·

II· CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait· Cur homo ex eo turbaris· q̄ petitōe tua pro re facta tempali frustraris vtiq3 ꝑpter maius bonū a deo denegata· Ip̄e nouit quod tu vere scis· non em̄ negaret qui omnia nouit· estq3 beniuol9 et diues in om̄s nisi sciret q̄ re illa male vsurus esses· qđ si p̄scires ip̄am non peteres· Facit ergo negādo deus quō mater puerulo cultellum negando de quo timer3 q̄ illo dato seip̄m grauiter lederet· facit quoq3 negando quō medicus egroto potum vini fortis vel cibum aliquē negādo de quo sciret q̄ illo cōcesso mortem incurreret· Cur igitur petitione tua frustratus turbaris· et nō potius de negatiua eius ↄsolaris et gratias agis· qui nihil bonꝝ tibi negaret nisi gratia tue salutis· Audi magnu3 patrem ad hanc intentionē verbū illud saluatoris qđcunq3 petieritis ī nomine meo hoc faciam· exponentē· Quid inquit est qđcunq3 petieritis· cum videamus plerūq3 fideles eius petere et non accipere· At forte ꝑpterea· quia male petunt· male em̄ vsurus eo qđ vult accipe deo potius miserāte nō accipit sequitur paucis interpositis· Audi illuc positū est in nomine meo quod est xp̄s jh̄s· Ih̄s significat saluatorem· ac p hoc quodcūq3 petimus aduersus vtilitatem salutis· non petimus in noīe saluatoris· et tn̄ ip̄e saluator est non solū qn̄ facit quod petim9· verum etiam qn̄ non facit· Quō· quod videt peti contra salutē· non faciendo se exhibet saluatorem· Nouit em̄ medicus· quid p sua· quid ↄtra sua3 salutē poscat egrotus· et ideo cōtraria poscentis non facit voluntatē vt faciat sanitatem· Sane quedam q̄uis in noīe eius petamus non tunc qn̄ petim9 facit· s3 tn̄ facit· differtur quod petimus· nō negatur· Hec pater p̄dictus·

Capitulum sextum ↄtinens ↄsolationes nōnullorꝝ sapientū sup distractione quam habent pro profectu ꝓximorum·

Exto post p̄missa ad sepedictam dominā consolatricē accessit et alius tristis conquerēs de sua distractione habita pro aliorum vtilitate· cui illa ad consolandū eum mox de suis puellis tres adiūxit·

I· CONSIDERATIO·

rima puella sic ait· Cur tristaris homo de tua distractione nata ordinati in aīmo ad recollectōe3 ī deo· Nimirꝝ sic ordīata rationem boni sumit ex fine suo· nec meretur nisi forte materialiter dici distractio· eo q̄ cor tuū si iustus es ardentius recolligit in deo· queādmodū egregius pastor Gregorius docmātisat· Caritas inquit que diuisa vnire ↄsueuit cor iusti diuidi p multa ↄpellit qđ tn̄ tāto ardenti9 a deo colligit· q̄nto lati9 p sācta desideria spargit

II· CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait. O frater pro tua ꝯsolatione discas exem
plo beati dominici ꝙ distractio ratione profectus proximoꝝ
habita nonnunꝙ̄ cedit in magnum bonum habenti. Quis em̄ dubi
tat quin beatus dominicus distractione non modica predictorum
ordinem instituerit. seu potius a sūmis pontificibus institui et con
firmari procurauerit. ipm̄qꝫ vt magister rexerit et fratres suos cor=
rexerit et de sancta vita verbo et exemplo sedulo instruxerit. Sed
quid. Profecto magnū inde bonū ipm̄ esse ꝯsecutum docet pulcra
visio et fidedigna de ipo habita. Legitur siquidē virum quendam
deuotum visionē hmōi habuisse. ꝙ dum ipe locum apud quendam
ecclesiam in quo collecta erāt ossa mortuoꝝ ex deuotione iuxta su
am cōsuetudinē visitaret q̄si de corpe cuiusdā mortui aīma iā pur=
gata euolauit ad celuꝫ. cui suscipiēde reuerēter ipe xp̄s et plurima
cum eo sanctoꝝ agmina occurrerūt. inter que beatus dominicus
cum suis fratribus spālem cohortē facientibus. coronisqꝫ excellē=
tibus decoratis. apparuit. cuius tñ corona multo splēdidior erat
ceteris. Hac de causa vt dicto deuoto viro datum est intelligi. qꝛ
de opibus bonis fratrū alioꝝ eo ꝙ sua cura et sollicitudine causa
eoꝝ fuerit ipe mercedē accepit ad augmentū mercedis suis psona
libus meritorijs opibus rñdentis. Attēdas ergo q̄ntum lucrum et
ꝑ ꝯsequens consolationē ꝯsecutus fuerit ex distractōe quā cū fra=
tribus et ꝑ frībus atqꝫ mediātibus eis etiā ꝓ alioꝝ salute habuit

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. Distractio de qua q̄reris si scires q̄nte essꝫ
spei. ꝑte sperande ꝯsolationis. non inde forsitan tristareris.
An nō valde ꝯsolatoriū est aīe de suo dilecto hoc ꝑ expientiā sci=
re quod sibi spōsa in canticis petit indicari dicens. Indica mihi q̄ꝫ
diligit aīma mea. vbi pascas. vbi cubes in meridie. quod quidem
ideo videtur petere vt conueniat cum eo in loco pascue sue dulcis
sime refectionis. et in loco requiei sue pacacissime mansionis et in=
habitationis. et hoc in meridie intensissimi luminis et feruoris ca
ritatis. et respondet ei dilectus. Si ignoras te o pulcerrima inter
mulieres egredere et abi post vestigia gregū tuoruꝫ et pasce edos
tuos Quod quidē recte intelligi potest dictū esse ei que est sine ma
cula sine ruga pulcerrime sancte matri ecclesie que etiā verba ma=
tris habet. Dictum inꝙ̄ in psonis tamē eoꝝ qui cura regiminis et
doctrina. presunt gregibus populoruꝫ et exemplo pascere habent
edos suos de numero paruuloꝝ adhuc lasciuientiuꝫ quasi illi mrī
dicatur. O pulcerrima inter mulieres. id est inter sectas alias scies
per experientiam in psonis p̄dictorum vbi modo p̄misso pascam et
cubem seu quiescā eo fine vt mecum conuenias. si tamen prius ig
noras te ꝓpter me qd̄ ondens egredere et abi post vestigia gregum
tuoꝝ et pasce edos tuos. egredere exteriori opꝫ et abi q̄si a te non
querēs q̄ tua sūt. sꝫ q̄ ihu xp̄i. qd̄ quidē facit si hoc faciat ꝓ gregū

sibi per xp̄m omissorum vtilitate et eorum predictor̄ necessitate.
Quo quidē modo se nescire et egrediēdo a se abire. seq3 sine quouis periculo quodāmodo pdere docet q̄mlibet hmōi p̄sonā ecclesie alijs vel instruēdo supintendentē dulcissim9 pater clareuallis. Is inquit tn̄ puritatis interioris gloria nō fraudatur qui dicere pōt cum pp̄heta. Obliuioni datus sum tanq̄ mortuus a corde. id est a ppria volūtate. bona obliuio si teip̄m nescias vt p̄rimo psis. bene autē mortuus es a corde. si iam tibi viuere non studeas. sed ei qui pro te mortuus est. Sane in tanta obliuione sui necesse est cor bene oscium esse sibi. quo se in lucra securius foris extēdat. cum securā intra se reliquerit oscientiā. Quid em̄ pdest homini si vniuersū mūdum lucretur. aīme vero sue detrimentū patiatur S3 et ordinis exigit ratio. vt qui ad sui mensurā p̄rimū iubetur diligere. prius seipsum diligere norit. Itaq3 duo sunt p̄cipue que bonam reddūt osciētiam. penitere de malis. et abstinere a malis. Hor̄ neutr̄ solū sufficit vtriusq3 virtutis bene oscius aīmus. secure iam seip̄m deserat et quodāmodo pdat. vt alios lucrifaciat. cum infirmantibus infirmetur. vratur cum scandalisatis. fiat etiā si oporteat iudeis iude9 nihilq3 formidet cum tali oscientia. exemplo jeremie et ezechielis in egiptum vel in caldeā cum transgressorib9 captiuari. sed et cum sancto job frater fieri draconu3. et socius strucionū Cū moyse quoq3 quod grauius est deleri de libro dei. et cū paulo anathema esse a xp̄o pro fratribus. non timeat cum hmōi consciētia. Ip̄am deniq3 si necesse est intrare gehenna3. securus medias penetret flāmas cū tali conscientia. compemus si placet thesauros regum et vestigia regnor̄ cum hmōi fiducia. nōne cūcta bor̄ felicitas p̄ tanti boni diuitijs miseria reputabitur. et hanc fiduciam compat caritas.

Capitulum septimū otinens osolationes sup aliquanto impedimento otemplationis rōne vite actiue qua p̄ximor̄ salus pcuratur p̄dicationib9 et salutarib9 moītis et sp̄āliter p curā regiminis

Eptimo post p̄missa ad supradictā dn̄am cōsolatricē principalem accessit et ali9 tristis deditus vite actiue p p̄ximor̄ salute osolatione indigēs sup impedimēto vite cōtemplatiue. cui illa p osolatōne de suis puellis quatuor deputauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. Nescis frater q̄ cum agressione piculi maxime pro bono seu vtilitate omuni stat prudentia fortis animi. que tn̄ magis stat cū electōe qua maior vtilitas cum miori securitate preeligitur minori vtilitati cum maiori securitate. Hoc quidem apparet in factis militum. in factis mercator̄. et in factis innumeris aliorum. Quod vero bor̄ prudēter et virtuose magis eligitur

hoc et magis diligitur· et p cõsequens cum minori tristicia· immo merito cum maiori ɔsolatione assumitur q̄ disiunctiue ei oppositũ assumatur· Sʒ quid· Certe ꝓpositis sub disiunctione his duobus videlicet vita ɔtemplatiua et vita actiua· hanc differentiã repimus hec scʒ ɔtemplatiua ē quidē suauior et securior· sʒ nõ semp vtilior hec aũt· s· actiua freq̄ter est vtilior licet non suauior et securior Hanc ꝑfecto differẽtiam expti p̄res suis in scripturis tradiderũt Audi p̄rem clareuallis· Noli inquit nimis insistere osculis cõtemplationis· quia meliora sunt vbera p̄dicationis· Nam et si rachel formosior· lya tñ fecundior est· Sed magis ad ꝓpositum· Audi innocentium· iij· in decretali ep̄la ad quendam p̄latum scripta· Nec inquit putes q̄ ideo martha malaʒ partẽ elegit que circa plurima satagebat· quia maria optimã partẽ elegit que non auferetᷣ ab ea· q̄m licet illa magis sit secura· ista tñ magis est fructuosa· et licʒ illa magis sit suauis· ista tñ magis est vtilis· cum in fecunditate sobolis lippitudo lye· rachelis pulcritudini sit p̄lata· q̄uis simul in vnum et ɔtemplatiuꝰ esse valeas et actiuus· legislatoris exemplo qui nunc ascendebat in montẽ vt gloriã dñi cum maiori cernerʒ libertate· nunc vero descẽdebat in castra vt cum vtilitatibꝰ populi ꝓuideret· Quapropter facilius indulgetur vt ascendat monachꝰ ad p̄sulatum· q̄ vt presul ad monachatũ descendat· Hec ille pater sanctissimus p mariam et rachelẽ ɔtemplatiuã· et p marthã et lyã vitam actiuã intelligens figuratã· Propter hanc itaqʒ differentiam et compationẽ huius vite ad illam nec prudentie est nec constantie fortis aĩmi· sʒ nec caritatis nolle ɔtemplatiue p actiuã pro salute p̄ximoꝝ ꝓcuranda derogare etiam habita in contrariũ aliq̄ inspiratõe· Vñ et dictas pater in eadem ep̄la ad eundẽ· Si inquit dicas q̄ est forsitan latens causa ꝓpter quã cedendi voluntas tibi penitus inspiratur· nos tibi siquidẽ rñdemus· Tu quõ scis q̄ talis inspiratio sit celestis· nõne recolis q̄ ille gloriosus pontifex dixit cum cepisset viribus corpis repente destitui· Dñe si adhuc populo tuo sum necessarius· nõ recuso laborẽ· fiat volũtas tua· Illiꝰ exemplum secutus· qui dixit cupio dissolui et esse cum xp̄o· manere quidem in carne necesse est ꝓpter vos· et infra· Quippe quãtocũqʒ virtutum flore refulgeas· et in te non habeas caritatem· nihil comprobaris habere· nulla siquidem maior poterit esse caritas q̄ vt animam suam ponat quis pro amicis suis· cum aũt ꝓpter hãc te deceat animã tuã ponere pro subditis tuis nulla occasione dũmodo in ipsis proficere possis et si non om̄ibus· tamen multis ab eorum regimine te ɔuenit excusare· Hec iteꝝ ille pater· Quid ergo· Profecto ꝓpter p̄missam dictoꝝ patꝝ testimonijs ɔfirmatam differẽtiam et ip̄oꝝ consiliũ non est prudenti viro p̄sertim fortis aĩmi et habẽti caritatẽ· que om̄ia suffert· om̄ia superat· om̄ia sustinet et nõ querit que sua sunt dolẽdum· sed predictoꝝ patrum consolatorijs

testimonijs confortato absq3 tristicia tolerandū·ac de omuni atq3 maiori utilitate procuranda spe gaudendū nō obstante aliquāto cōtemplationis impedimēto si ei pdicationis vel plature in quo possit pficere vt premittitur officium imponatur.

III· CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait· Nōne frater homini bñ disposito osolatorium est scire in actu suo consistere maius bonū q̄uis ex eo sequatur minoris boni impedimentū·Est vtiq3 fateare necesse est· S3 ecce fas non est·imo potius nephas sancte matris ecclesie magistre fideliū·et spiritus sancti doctoris pariter et osolatoris optimi osilio gubernate·estimationi otraire quo minus hoc quod illi· etiam cuilib3 catholico meli9 maiusue bonū videatur· Quid ergo Profecto sequitur q̄ homo bene dispositus absq3 turbatione pati debet aliquale otemplationis impedimentū pter vite actiue exercitium·q̄ntum ad doctrine vl' regiminis officiū· tan p pter illud quod iudicio ecclesie sacrosancte cognouerit esse maius bonum · Audi quantū ad hanc compatione et illatam oclusionem sanctissimum illum prem jnnocentiū·iij·In quadā epl'a decretali·Nullus inquit absq3 licētia romani pontificis occasione quacunq3 deserere psumat psulatum·qm̄ sicut maius bonū minori bono pponitur · Ita cōis vtilitas speciali vtilitati pfertur·et in hoc casu recte pponitur doctrina silentio·sollicitudo contemplationi·et labor quieti ad quod vtiq3 designandū vnigenitus dei filius nō de rachele secundum carnē natus est·s3 de lya·Nec legitur eum in domum suā maria excepisse·sed martha· Vñ qñ pōt eps pesse et pdesse nō deb3 cedendi postulare licentiam aut etiam obtinere·Hec ille pater·

III·CONSIDERATIO·

ercia puella sic ait· Cur turbaris de intermissione otemplationis·et non cōsolaris poti9 de lucro interim maximo bone actionis·Nōne velles otemplationē quā alias cōtinuare nō posses p tempe libenter intermittere p lucro mille marcaꝝ mediātib9 quibus posses multis paupibus subuenire·Estimo q̄ hanc cōmutationem cum osolatione acceptares·S3 quid Profecto lucro vni9 aie taceo de multitudine lucrꝝ mille marcaꝝ auri psus est incompabile·quippe vnā aiam saluare vel ad eternā eius salutē pmouere· deo est acceptabilius q̄ valde multos paupes corpaliter pascere pter salutē igitur animaꝝ plurium p actiuā vitā pcurandā est libenti aio otemplatio intermittēda·S3 et otēplatio q̄ actōe3 pcessit si vera et casta fuit puta nō ad amorē ocupiscētie·s3 amicicie ordinata aim in dei amore ad desideriū deo acquirēdi etiā alios ipm similiter diligētes ita accēdit·q̄ otinuatōe3 eius vlteriorē p subsequēti actione aiaꝝ lucriua libēter intermittit Presertim qñ hoc qd in tēporib9 amittit'·qb9 nūc otemplatō pter actōe3·nūc actō pter otēplatōe3 itermitt' in vtriusq3 feruore intēsiori vicissi3 recupatur

Ad hanc nimirum intentionē plane et plene locutum esse noueris patrem clareuallis. Ex bonis inquit opibus mens assueta quietis recipit ↄsolatōez.quotiēs sibi lux vt assolet ↄtemplationis subtrahitur.Quis em̄ nō dico ↄtinue.ſʒ vel diu dum in hoc corꝑe manet lumine ↄtemplatōis fruat᷑. at quotiēs corruit a cōtemplatiua toti ens in actiuā se recipit. Inde nimirꝝ tanꝙ̄ e vicino familiarius reditura inidipm̄. qm̄ sunt inuicē ↄtubernales et cohabitāt hee due pariter. Est quippe soror marie martha.neqʒ em̄ et si a ↄtemplationis lumīe cadit patitur tñ nullatenꝰ se incidere in tenebras peccati seu ignauiā otij.Sane in luce bone oꝑationis se retinēs.Loquor vobis exꝑimentuʒ qd̄ exꝑtus sum.Si qñ sane compi profecisse aliquos vrm̄ ex meis monitis.tunc non me piguit fateor curā p̄t ulisse sermonis ꝓprio otio et quieti. patienter auellor ab infecūde rachelis amplexibus vt mihi exuberēt fructꝰ ꝓfectuum vrorꝝ. Caritas em̄ que non querit q̄ sua sunt id mihi iam dudū facile ꝑsuasit. nil scʒ desiderabiliū meorꝝ vris p̄ferre vtilitatibus.orare.legere. scribere.meditari.et siqua sūt alia spiritualis studij lucra hec arbitratus sum ꝓpter vos detrimenta.Hoc siquidē vera et casta cōtemplatio habet.vt mentem quā diuino igne vehementer succenderit tanto repleat zelo et desiderio acquirēdi deo qui eum similiter diligant vt otium cōtemplatōis pro studio p̄dicationis libentissime intermittat.et rursum potita votis aliquatenus in hac parte.tanto ardentius redeat inidipm̄. q̄nto se fructuosiꝰ intermisisse meminerit Et item sumpto ↄtemplatōis gustu valentius ad acquirenda lucra solita alacritate recurrat.Hec ille pater.

IIII.CONSIDERACIO.

uarta puella sic ait.O amice si te ↄtristat nunc in re minor dulcedo actus tui meritorij in vita actiue exerciti vincat hoc etiam nunc gaudiū in spe de multo maiori idcirco recipienda dulcedine futuri p̄mij quod vtiqʒ.quanto est maius.tanto est et dulcius sicut et delectabilius.Quid ergo.Profecto maius p̄mium atqʒ idcirco dulcius seu delectabilius maiori merito corrn̄det. Sed ecce Ita cōtingit ꝑ vite actiue oꝑa magis mereri ꝙ ne illa impediantur optabile est a pn̄ti dulcedine vite ↄtemplatiue vl' pro tempe impediri.Audi illustrē aquinēsem.Potest inquit ↄtingere ꝙ aliquis in oꝑibus vite actiue plus meretur ꝙ̄ alius opibꝰ vite ↄtemplatiue. puta si ꝓpter abundantiam diuini amoris vt eius voluntas impleatur ꝓpter ipsius gloriam.interdū sustinet a dulcedine diuine ↄtemplationis ad tempus separi sicut apostolus dicebat.Optabaʒ ego ip̄e anathema esse a xp̄o pro fratribus meis.Quod quidem verbum vt prius recitatum est.Iohānes os aureum exponēs.Ita inquit totam mentē eius demerserat amor xp̄i vt etiam hoc quod ei p̄ceteris om̄ibus amabiliꝰ erat. esse cum xp̄o. rursum idip̄m q᷑ ita placeret xp̄o ↄtemneret.Nōne autem et illud quod magis est xp̄o placitum

amore ipsius xpi habenti caritatē magis esse debet et ɔsolatorium et ideo etiam ad salutē pximoꝝ assumendum Vtiqꝫ. Hoc est ꝙ pfatus illustris alio in loco pmissis ɔcordāq sic dicit. Perfectio caritatis est. vt aliquis ꝓpter dei amorē ꝑtermittat dulcedinē ɔtemplatiue vite quam magis amaret et accipiat actiue vite occupationes ad ꝓcurandum pximorū salutem. Hec ille.

Capitulum octauum continens ɔsolationes sup sacre scripture et aliaꝝ scripturarū difficultate.

Ctauo post pmissa accessit ad supradictā dn̄am ɔsolatricē etiam alius tristis petens sup scripturaꝝ difficultate cō solari. Cui illa mox de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. Cur te amice difficultas cōtristat scripturarum et non potius consolatur. eo scꝫ ꝙ intellectu eaꝝ adepto magis ꝙ̄ scriptura facilis delectat. quinimmo scripture nimis faciles suo frequenti vsu fastidiū generant. Q⁹ vero econtra difficiles delectent patet in scriptura sacra de qua loquēs magn⁹ pater Augustin⁹. Si inquit in scriptura sac̄ tm̄ essent q̄ facillime intelligerētur. nec studiosa quereretur. nec suauiter inueniretur veritas. Hec iste pater. Vn̄ et qualis sit egregius doctor Gregori⁹ manifestat. Sacra inquit scriptura in vno eodēqꝫ sermone dū narrat textū. prodit misteriū. et sicut misterijs sapiētes exercꝫ. sic supꝼicie simplices refouet. habꝫ em̄ in publico vn̄ paruulos nutriat et seruat in secreto vn̄ mentes sublimiū in admiratōe suspēdat. Hec ille. Sed quid. Certe ꝫm mūdi sapientē qd̄ mirabile est delectabile est. Declarat etiā illustris Aquinēsis. ꝙ admiratio est delectationis causa sicut rara et noua. et hoc inqntum homo in inuestigatione mirabilium habet desideriū addiscendi causam et adiunctā spem eius cognitionem ɔsequēdi et admin⁹ inquantū addiscit aliquid noui. s. talem esse qualem non estimabat Mirabilia itaqꝫ inquantū delectāt intātum animū hoīs ꝑsertim curiosi ad sui inuestigatōeꝫ inclināt. quippe principe phoꝝ testāte. ꝓpter ā mirari ceperunt nunc et primum phari. quod et de sacris scripturis psalmista expꝛsse insinuat. Mirabilia inquit testimonia tua. Ideo scrutata est ea anima mea. De primo ergo ad vltimū sequitur ꝙ misterioꝝ sacraꝝ scripturaꝝ difficultas magis est ꝙ̄ felicitas ad sui inuestigationē allectiua consolationisqꝫ causa. Sane inter hec nō est ptranseundū egregiū verbum Gregorij. Omnē inquit scientiaꝫ atqꝫ doctrinā sacra scriptura transcēdit nec sic clausa est vt pauesci debeat. nec sic patet vt vilescat. sed vsu fastidium tollit. et tāto plus diligitur q̄nto amplius meditatur. Hec ille.

II. CONSIDERATIO.

ecūda puella sic ait. Iam habes frater sororis mee testimonio ꝙ difficultas scripturaꝝ in admirationem adducit. que vero

maiori cum admiratione apphendūtur. in memoria firmius retinētur. nempe hoc hoīes in seipis experiuntur. Sed et illud qd difficulter ingreditur firmius retinetur. patz hoc de sigilli ymagine q̄ tardius cere q̄ aque imprimitur et firmius retinetur. Vnde et hoīes tardi ingenij bone esse memorie phibētur. Econtra aūt illustris dicit Boetius. q̄ sciētia festinata marcescit. mediocriter aūt assumpta augmētatur et crescit Sz nōne melior et ɔsolabilior est bone rei firmior retētio cum apphensione difficili q̄ debilior rententio cū apprehēsione faciliori. Est vtiqz. Quid ergo. Profecto sequit̄ q̄ maiorem ɔsolationē ɔpatur p̄sertim apud indefessos scripturaꝝ difficultas q̄ faciat eaꝝ facilitas. Nimiꝝ et solitū est q̄ bonū qd difficulter acquiritur magis amatur. et quo magis amatur eo et cum maiori consolatione habetur.

Capitulū nonū ɔtinens ɔsolationes sup labore studij. sapientie vel sciētie siue sup studendi difficultate. s. cū labore et vexatione.

Ono post p̄missa ad sepedictā dn̄am principalē cōsolatricem accessit et alius tristis pro consolatione habenda super difficultate studendi siue super labore studij. At illa mox eidē eadem de causa de suis puellis decē assignauit

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait Nōne o amice ɔsolatoriū est in eo laborare de quo admodū ɔsolatoria p̄dicantur. p̄sertim in quo laborare nō est graue. vt est illud qd natū est ad om̄e opus et ad omnē laborē exercitare et adiuuare. Fateare hoc necesse est. Sz quidnā est hoc. Profecto studiū sacre scripture est. Audi hugonē illū regularem. Nihil inquit in hac vita dulcius sentit̄. nihil auidi⁹ sumitur nihil ita mentē ab amore mūdi sepat. nihil sic aīm ɔtra tēptatōes roborat. nihil ita hoīem excitat et adiuuat ad om̄e opus et ad omnem laborē sicut studiū sacre scripture. Hec ille. et nōne p hūc de studio sacre scripture admodū ɔsolatoria p̄dicātur. cui⁹ autoritatis partē q̄ntum ad roborationē ɔtra mūdi temptatōes venerabil' jeronimus ɔfirmat. Si inquit quicq̄ est qd in hac vita viꝝ sapientem teneat et inter p̄ssuras et turbines mūdi equo aīo psuadet manere. id essz primū reor meditatōez et scientiā scripturaꝝ. Hec ille Qui rursum alibi sic dicit. Sicut stellas celi non extinguit nox sic mentes fidelium inherentes firmamento sacre scripture nō obscurat mundana iniquitas.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. O amice. Nōne in eo laborare ad sciendum ɔsolatoriū est qd scire vsqz ad seniū ardēter appetit̄ p̄sertim si p ipm volūtas dei intelligit̄. Est pculdubio et vl' omi deuoto est fatendū. Nam et indeuoti. curiose tā auide possent appetere

ꝙ intelligerēt altissimi voluntatē. Sed quid. Profecto in diuinis
scripturis. Hec voluntas plane intelligitur. Audi venerabilem je
ronimū. hoc clare supponentē. In diuinis inquit scripturis p quas
solas potes plane dei intelligere voluntatē ꝓhibent² mala. pcipi
untur bona. ɔceduntur media. suadentur pfecta. Hec ille. Veꝝ li
cet oms hoies natura scire desideret teste mundi pho. tn̄ hoc desi
derium in nōnullis qntū ad phie scientiā tepescere posset. dicente
ipo pho ꝙ indigētibus melius est ditari ꝙ̄ philosophari. Sȝ quid
de senibus. Profecto non videtur tepescere appetit⁹ eoꝝ sciendi
scripturas. Audi rursum pdictū venerabilē. Scripturaꝝ inquit ar
doꝛ nulla pꝛoꝛsus etate extinguitur. imo vt secularis actoꝛis vtar
sententia pꝛo ipa magis etate inflamatur.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella sic ait. O amice cur de studij laboꝛe coꝛ tuuȝ gra-
uatur qui nec laboꝛ dici meret². Queadmodū otiū sine lr̄is nō
otium sed moꝛs esse affirmat². Audi illustrē senecā. Otiū inquit si-
ne lr̄is moꝛs est. et viui hoīs sepultura. Alit lectio ingeniuȝ et stu-
dio fit gratum. Hec ille. Qui rursum de laboꝛe studij loquēs. La-
boꝛ inquit scolasticus otiū est. ſȝ otiū negotiosum. et quod animū
reddit ad honesta sollicitum.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nōne laboꝛ ꝑ se thesauꝝ fodiendi. dele-
ctabilis laboꝛ est et ɔsolatoꝛi⁹. Est vtiqȝ. Quid ergo. Certe se
quitur ꝙ laboꝛ studij sapiētie in sacris scripturis pcipue relucentis
laboꝛ ɔsolatoꝛi⁹ est. Nempe laboꝛ hmōi ꝓculdubio laboꝛ est the
sauꝝ ꝑ se fodiendi et inueniēdi. quippe de sapia dicitur ꝙ infini
tus thesaurus est hoībus quo qui vsi sunt pticipes facti sūt amici-
cie dei. Hinc est etiā ꝙ dicit scriptura. Oms scriba doctus similis
est homini pr̄ifamilias qui ꝓfert de thesauro suo noua et vetera.
Dices foꝛte quibus in rebus aut qualibȝ ɔsistit hic thesaur⁹. nun-
quit in auro vel argēto. Absit. Nam scriptura de ipo loquēs. Diui
tias inquit nihil esse dixi in cōpatione illius nec ɔpaui illi lapi
dem pciosum. qm̄ ome auꝝ in cōpatione illi⁹ harena est exigua
et tanꝙ̄ lutum estimabitur argentū in ɔspectu illius. Vn̄ et de in-
uentoꝛe hui⁹ thesauri dicit salomon. Beat⁹ homo qui inuenit sapi
entiā. Et subdit causam. melioꝛ est inquit acquisitio eius negocia-
tione auri et argenti pꝛimi et purissimi. fructus eius pꝛeciosioꝛ est
cūctis opibus et omia que desiderātur huic non valent cōpari.

Sane mons pcipuus ex cuius mineris hic thesaurus foditur seu
colligitur est iuxta sonum vocabuli mens alta seu cōtemplatione
eleuata que mens quasi mons mineras habet nobilissimas in se re
cōditas ex quibus dictus thesaurus ꝑ magna parte extrahitur. vi
delicet pꝛincipia tam spectabilia ꝙ̄ moꝛalia menti naturaliter in-
dita que pꝛincipia tanꝙ̄ minuta quedam mineris cōpo. siquidem

illa sunt minima quantitate· et maxima potestate·

V·CONSIDERATIO·

Quinta puella sic ait·O amice cur tristaris de labore studij Nō ne labor venantiū aucupantiū piscantium delectabilis est et consolatori9·Est vtiqȝ·Vñ et magnus pater Aug9 hmōi laborib9 labores amantiū comparans· nullo inquit mō onerosi sunt labores amantium sȝ ipi delectāt sicut venantiū aucupantiū· piscantiū· in eo eñ ꝙ amatur aut nō laboratur aut labor amatur· Sȝ quid·Certe sequitur ꝙ labor studendi in scripturis ꝑsertim sacris delectabilis est et ꝯsolatori9·Nempe qui laborat in studio·nūc venat᷑· nūc piscatur·nunc etiā aucupat᷑·Venatur quidē nō feras sȝ veras sententias in nemoribus qñqȝ sensibiliū obiectoꝝ vt in campis silue queādmodū pater clareuallis·quibusdā doctorib9 interrogātib9 cum in locis studioꝝ non steterit vñ haberȝ scientiā·Fertur rñdisse Vos queritis eam in effrata·nos inuenimus eam in campis silue· quasi diceret vos queritis nos inuenimus que multum differunt· Vos in effrata·id est secundum interꝑtationeȝ in puluerulenta·s· villa seu lutosa· vel in puluerulentis subtilitatib9 ad modum puluerum cito exsufflatis et euanescentibus· nos aūt in campis siue folijs fagi vl' quercus nos docentibus· Vnde hic pater cuidā scribens·Experto inquit crede aliquid amplius inuenies ī siluis q̄ in angulis·ligna et lapides docebūt te quod a magistris audire non possis· Potest etiam dici ꝙ qui laborat in studio venatur quandoqȝ ferina seu siluestria id est rara quedam diuinarum consolationum sentimenta spiritus nutritiua que non in campo cōmunis vite sed in celestis silua paradisi omne lignum pulcrum visu continentis vbi habitat illa que quasi cedrus exaltata est in libano· et quasi cypssus in monte syon ꝛc· De hac paradysi silua dicta siluestria perfectioribus contemplationum venationibus capiuntur · Adhuc quoqȝ aliter potest dici ꝙ ſʒm petrū illum Rauēnensem paradysus est in scolis·quippe in nōnullis sunt hoies velut arbores sua multitudine quasi siluam constituentes· ferina itaqȝ siluestria propter agitationē tenera facta et subtilia sunt rare subtiles et delectabiles ꝯclusiones in dicta silua capiende· que quidem vel celerrimoꝝ intellectuum tanq̄ venaticorum canum insecutiuis discursibus· aut tanq̄ venatorum discursiuis insecutionibus vel cōplexarum argumentationum rethibus solēt capi· Rursum qui laborat in studio sepius quasi piscatur in aqua sapientie salutaris·et capit in ea nō lucios·sȝ lucidas veritates·non salmones·sed qñqȝ salomonis salubres instructiones·nō cethe grādia·sȝ certe gaudia īmensa·Vl' dici pōt ꝙ natatilia q̄ nōnunq̄ capit seu pisces nobiles in aq̄ mobiles sūt diuinoꝝ instinctuū mot9 notabiles sup hūanis

rebus fluxibilibus supnatātes pſertim ſagina religionis in onexis virtutū pfectionib9 consiſtēte in fluuio affluētie ſeu benedictio: nis dei inūdantis capiendi. Quippe in eccleſiaſtico dicitur. Bene: dictio illius quaſi fluui9 inundabit. Deniq3 qui laborat in ſtu dio nōnunq̄ quaſi aucupio capit altilia ſeu volatilia. id ē alta dei volita ab alto de celeſtis paradyſi frōdoſo nemore aduolātia. vel alta ſeu pfunda miſteria. nunc ſe pfundius intra aquas ſcriptura rum a viſu nr̄o occultātia. nunc ſe quaſi deſup riuos aquar̄ hmōi volatu anagogico ſubleuātia que p niſum viſus. aut p conat9 acci pitrē. iuxta nom̄ ſuū p̄dā huiuſcemodi accipientē facili9 capiūtur

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella ſic ait. Nōne labor māducandi pſertim gratum ci bum ſanos delectat et eſuriētes atq3 hoc pacto ɔſolatur. Vti q3. nec eſt qui hoc negaret. Sed quid. Profecto ſequitur q̄ labor ſtudēdi in ſacra ſcriptura delectat eum et ɔſolabitur cui9 hō inte rior ſpūaliter eſurit et ſanū guſtū habet. Nempe labor ſtudēdi ī ſa: cra ſcriptura labor māducandi eſt ſi ſacra ſcriptura eſt cibus hoīm Non em̄ eſt dare aliū modū ip̄m māducandi q̄ ſit labor in ip̄a me: ditandi ſeu ſtudendi. Sed ecce q̄ ſacra ſriptura ſit homini cib9 tā: q̄ ip̄ius viuificatiu9. nutritiu9 atq3 miro mō delectabilis et grat9 patet certis teſtimonijs. Vis ſcire q̄ ſit cibus hoīs. Audi gregorij teſtimoniū egregium. Sacra inquit ſcriptura aliqn̄ nobis cibus eſt aliqn̄ potus. cibus eſt in locis obſcuriorib9. quia quaſi exponēdo frangitur et meditando glutitur. pot9 vero eſt in locis apaciorıbus quia ibi ſorbetur ſicut inuenitur. Vis ſcire q̄ ſit cibus in vita cō ſeruatiu9. Audi teſtimonium ipſius ſaluatoris. Non inquit in ſolo pane viuit homo. ſ3 in omni verbo qd̄ pcedit de ore dei. Audi rur ſum johannē os aureum. In ſcripturis inquit inuenit puſillanimis iuſticie cibos qui aīm mori nō pmittūt qui aūt magni aīmi eſt inue nit ibi ſpūales eſcas que pducunt eum pe ad angelor̄ naturam. Vis ſcire q̄ ſit cibus nutritiuus. Audi rurſum egregiū Gregoriū Sacra inquit ſcriptura hab3 in publico vn̄ puulos nutriat ꝛc̄. Nec mirum. quia dulcia nutriūt. ſ3 pā deo loquēs cum admiratione di cit. q̄ dulcia faucibus meis eloquia tua ſup mel et fauū. Sane per hoc pat3 q̄ eſt cibus delectabilis atq3 grat9. Ad qd̄ deniq3. Audi venerabilē jeronimū pinguiſſim9 inquit ſmo diuinus eſt. om̄s ha bet in ſe delicias quidquid volueris ex ſermone diuino naſcitur ſi: cut tradunt iudei. qm̄ manna quando comedebant ſecundū volun tatem vniuſcuiuſq3 ſic ſapiebat in ore.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella ſic ait. O amice nōne labor an̄ ſpeculū ſe ornā: tium delectabil' eſt et ɔſolatori9. Certe ſic. Quid ergo. Profecto ſequitur q̄ labor ſtudētis in ſacra ſcriptura eſt labor delectabilis et ɔſolatori9. Nempe labor ſtudentiū in ſacra ſcriptura non tm̄ vt

sciant·sed vt boni fiant· est labor ante speculū se ornantiū quippe sacra scriptura studenti in ea se obicit tanq̄ speculuȝ ad se tali speculatione semotis feditatib9 ornandū·nō solū habitu sciencie·sed etiam virtutū habitib9 diuersaꝝ. Audi egregiū p̄rem Gregorium Scriptura inquit sacra mētis oculis q̄si speculū qddam opponitur vt ibi interna facies nr̄a videatur ibi em̄ feda· ibi pulcra nr̄a ↄspicimus·ibi sentimus quantū ꝓficim9·q̄ntumue a ꝓfectu distamus· Audi etiaȝ venerabilē jeronimū·Vtere inquit lectione diuina vice speculi feda corrigēdo·pulcra conseruādo·et pulcriora faciendo· scriptura em̄ speculū est feda oñdens et corrigi docens·

VIII·CONSIDERATIO·

Octaua puella sic ait·Nōne labor cantantiū et vniuersaliter in musicis ludentiū instrum̄tis· est delectabilis atqȝ ↄsolatori9 Certe hoc fateri necesse est·Quid ergo· sequitur oīno q̄ labor studij sapientie vel sciētie p̄sertim in sacris scripturis relucētis ↄsolatorius labor est et delectabilis·Nōne em̄ illi cantant vel in corde canticis sp̄ualibus plus deuotos q̄ cātus corpales delectantibus qui in choro cordis tabulato· s· intellectu sicut tabula rasa primum vacua existente et postmodū sp̄ualē p reflexionē optimā reddente resonanciā ad modum cantantiū notas formāt et ad modum discantantiū notas ordināt ↄtra notas· Certe sic·q̄n videlicȝ in sacris scripturis p studiū suum notāt textū· notāt et glosam q̄si notā ↄtra notam·vel dum ad modū tripli notant sensuȝ lr̄alem q̄si tenorem·notāt allegoricū vel moralem q̄si quintā·notāt pariter et anagogicū q̄si octauā· Rursum si in corde loqui possum9 quare nō et cantare·Nimiꝝ sup loqui cātare nō addit nisi regularē vocis modulationē ſm eleuationē et depr̄ssionē·Sȝ quid· Ecce ſm p̄rem claresuallis desideriū vox quedam est·Possumus aūt in cordis studio eleuationē h̄re desiderij in ↄsideratōe diuinoꝝ bn̄ficioꝝ et depr̄ssionē aīmi in ↄsideratōē ꝓprie indignitatis· Deniqȝ q̄to plures sensus sup eadē verba notant᷒ et tanq̄ note frāguntur et multiplicantur tanto solēnius et delectabilius cantat᷒· Quis ergo negarȝ quin in studio scripturarum delectabilissime cantari possit formando in eo notas·i·notabiles expositiones sup verba·verbi ḡ·pater noster·super hoc verbum potest quis notare q̄ is qui pater noster dicitur generauit seu creauit nos regenerauit nos·sed et nutriuit nos·potestqȝ notas has multiplicare et multipliciter frangere· q̄n quidē notat q̄ generauit nos creādo aīam creādo corp9 seu materiā·Accidētia quoqȝ non solum corporis sed et anime· Similiter quando notat q̄ regenerauit nos in esse gr̄e·in esse caritatis et amicicie·et in spem viuam de futura generatione in esse glorie·Similiter quando notat q̄ nutriuit corpaliter et spiritualiter sacramentaliter et aliter et singula horum fecit multipliciter· Dices forte iste cātus qui mere fit in corde et si sit delectabilis in aure dei· nō

multum tamen delectabilis est ipsi cantanti. Sed sic dicẽdo ꝓrsus falleris et potissime qñ sic deuoto fit in studio ꝙ tam angeli ꝙ̃ ipe deus delectãtur interesse ac ɔcinere ad intellectũ et expientiã aĩe Huius rei patȝ possibilitas dulcissimo illo pře clareuallis attestã- te psallentibus inquit dignãter sancti angeli admisceri solẽt. O si- quis hr̃et oculos aptos videret qua cura. quoue tripudio intersũt cantãtibus. assunt orantibus. insunt meditãtibus. Hec ille. ꝙ si sic intersunt exteriori regularıꝰ multo cãtui interiori. Sȝ ꝙ et deꝰ nõ- nunꝙ̃ suam exhibeat pñtiam ɔcinẽdo vel potius p̃cinẽdo. Hoc nõ videtur mirũ p̃sertim dum cantatᶻ sibi. nõ minus em̃ potest deꝰ cã tare in corde hoĩs ꝙ̃ intus loqui. Sed quid. Profecto nõ solũ deꝰ potest intus loqui ſȝ de facto loquitᶻ intus. s. in hoĩe deuoto spũ- ali studio dedito. Iuxta illud dictũ magni pr̃is. qñ oras cum deo loqueris. qñ legis deus tibi loquitur vtiqȝ intus iuxta illud psal- mographi. Audiã quid loquatᶻ in me dñs deus. igitur põt et intꝰ cantare. Audi agnetem virginẽ ſȝm pulcram methaphorã de cantu xp̄i sui dilecti gloriantẽ. Amo inquit xp̄m cuius mihi organa mo- dulatis vocibꝰ cantãt. id est cuius intra me multiplices voces spi- rituales ad modũ modulãtiũ organoꝝ ſȝm equiualentiam me dele ctant. Sane ꝙ ꝑsona deuota in cantu interno sui dilecti miro mo- do delectetᶻ. hoc ex sola loquela eius de qua minꝰ videtur plane ɔuincitur dicente sponsa in canticis. Anima mea liquefacta est scȝ pre dulcedine me totã resoluẽte. vt dilectus locutus est. q̃nto igi- tur magis postꝙ̃ vox sui dulcissimi cantus intus audita est. et maxi me qñ ex hoc per redundantiã spũalis gaudij in ipso sensu carnis exultatio causata ẽ. Iuxta illud psalmiste. Cor meũ et caro mea ex- ultauerunt in deum viuum.

IX. CONSIDERACIO.

Bona puella sic ait. O amice. Nõne labor chorizantium labor delectabilis est et consolatoriꝰ. Est oĩno ꝑut ɔmune iudiciuȝ hoĩm attestatur. Nec credendũ est hoc tm̃ de exteriori chorizandi modo in lasciuis saltibus et discursibꝰ exercito veꝝ esse. ſȝ potius de chorea in cordiali tripudio et exultatione siue in sursum actio- nibus consistente. In qua chorea nõ mõ manus hoĩm iunguntᶻ ad inuicẽ. ſȝ potius manus hoĩm dei et angeloꝝ. An non angeli ma- nus hñt de quibꝰ psalmista homini loquẽs. In manibꝰ inquit por tabunt te. Nõne et deus amicus sponse manus habȝ de quibꝰ ip̃a loquẽs ĩ cãticis. Manꝰ inq̃t illiꝰ tornatiles. Nõne aũt sunt cũ deo sponso vel aliqui chorisantes. Sunt ꝓculdubio. Ipse nãqȝ est qui ecclesiastica cãtione affirmatur septus choreis virginũ sponsus de corus gloria. et additur. quocũqȝ ꝑgis virgines sequũtur atqȝ lau dibus post te canẽtes cursitãt hymnosqȝ dulces ꝑsonãt. Sane si in celo hoc ꝑficitur. nobiscũ quoqȝ et in terris inchotur. Teste pš qui loquens deo quasi hoĩem in chorea manu ad manum ducenti.

de terrenis ad celestia. tenuisti inquit manum dexteram meam et in voluntate tua deduxisti me et cum gloria suscepisti me. Inchoatur autem chorea huiuscemodi per dictam manuductionem dei et in actu studendi quo in scripturis manum dei attingim9. quemadmodum ipsum dauid dixisse nouimus. omnia venerūt scripta manu domini ad me. Sed et moyses filijs israhel ait. Dedit mihi dominus duas tabulas vtrasq3 scriptas digito dei. Scripturarum igitur que de manu dei sunt affectuali studio ac pro ipsarum intellectu ipsius dei manuductioni exultationis tripudio superaddito nōne apparet grata quedam choree similitudo. Cuius quidem choree rationem perficit in nobis quasi saltantibus redundans et in corpus crebra sursum actio. de qua prememoratum verbum psalmiste potest intelligi. cor meum et caro mea exultauerunt id est quasi extra se sursum saltauerūt in deum viuum.

X. CONSIDERATIO.

ecima puella sic ait. Cur frater conquereris de labore studij. si tacuisses philosophus fuisses. id est amator sapientie digne peramande. Nunc autem qui laborem abhorres studij vecors esse amator sapientie comprobaris. Quis enim amatorum de labore assumendo propter amicam pudicam atq3 gratiosissimam. vtpote speciosam. et forma amabilem in sponsam habendam. generosam locupletem sensatam. virtuosam. multa scientem. letam. et solaciosam. atq3 delectabilem. consolatoriam. et iocundam non erubesceret conqueri. cui potius propter ipsam labor ille dulcis et delectabilis deberet esse. Nullus certe virorum laudabilium. Sed quid. Nonne sapientia seu scientia circa quam labor studij versatur teste jacobo alphei primū pudica est id est pudicum facit teste venerabili jeronimo. Ama inquit literas et carnis vitia non amabis zc. Immo sapientia de se dicit in ecclesiastico quasi balsamum non mixtum odor meus. balsamum inquit non mixtum et bene. Nam sicut purum balsamum rem sibi immersam natum est a corruptione preseruare. Ita homines immersi sapientie immunes redduntur a vitiorum corruptione. Est quoq3 sapientia speciosissima. et ob hoc rebus speciosis compata dicente ipsa rursum in ecclesiastico. Quasi cedrus exaltata sum in libano. et quasi cypressus in monte syon. quasi palma exaltata sum in cades. et quasi plantatio rose in ihericho. quasi oliua speciosa in cāpis. Immo de ipsa loquens sapiens. Super salutem inquit et speciem dilexi eam. Hec est enim speciosior sole et cetera cuius ceteras premissas conditiones supra per vnam de sodalibus meis reperire poteris declaratas.

Deniq3 quantū ad iocunditatē ipſius ſciētie conſolatoriam. Audi hugonē illu3 regularē. Siquis inqt familiariter ſcientiā amauerit iocūdam valde reddit vitā et maximā in tribulatiōe ↄſolationem.

Capitulū. x. continēs ↄſolationes ſup opoꝛtunitatis ſtudēdi carentia ſiue ratione carentie libꝛoꝝ ſiue ratione carentie aptoꝝ ſtudoꝛioꝝ ſiue ratione alioꝝ diſtrahentium negocioꝛum.

Ecimo poſt pmiſſa ad ſepedictam dn̄am ↄſolatricē acceſſit et alius triſtis de opoꝛtunitatiſ ſtudēdi carētia ſe oſtēdens pturbatum. Cui illa mox pꝛo conſolatione duas de ſuis puellis aſſignauit.

I. CONSIDERACIO.

rima puella ſic ait. O hō ſi cares ſtudendi opoꝛtunitate ꝓpter libꝛoꝝ carentiā ſpo ꝙ p me poteris ↄſolari Te nanq3 pꝛimitꝰ ammoneo vt ſi erroꝛē vitare velis libꝛoꝝ multitudinē nō affectes vis ſcire q̄re. Audi hugonē illū regularē. Quid inquit ſcripturam dixerim niſi ſiluā cuiuſ ſentētias quaſi fructus quoſdā dulciſſimos legendo carpimus tractando ruminamus. Qui ergo in tanta multitudine libꝛoꝝ oꝛdinē nō cuſtodit quaſi in dēſitate ſaltuſ oberrās tramitē recti itineris pdit. Hec ille. Secūdo reoꝛ de libꝛis eſſe diſtiguendū. aut em̄ ſunt libꝛi artiū liberalium. ſiue alij vani libꝛi. aut ſunt libꝛi magis vtileſ et neceſſarij. Siquidē ſunt libꝛi artiū liberalium ſiue alij vani. libꝛi quidē totaliter vani ſunt vitādi. libri vero artium et ſi nō om̄s vani ſint. tn̄ nō ſunt tāte vtilitatis quin ſint paruipēdendi et paucis fūdamentalibꝰ dumtaxat exceptis. exemplis ſanctoꝝ patꝝ deſpiciendi. Legitur quippe de ſanctiſſimo benedicto ꝙ cū liberalibꝰ ſtudijs rome traditus multos in eis p abrupta vitioꝝ ire cerneret deſpexit ſtudia illa. Scribit etiā venerabilis jeronimꝰ ꝙ quodā tpe dum diligēter libꝛos legerat tullij et platonis febꝛe coꝛreptꝰ ad iudiciū raptus eſt. vbi cū ſe xp̄ianū ꝓfiteretᷣ iudex ait. mentiris. cyceronianus es et a miſtris iuſſu iudicis grauiſſime ceſus. veniā petijt. Veniā igitur ſic iurādo impetrauit vt amplius in ſecularibus codicibꝰ nō ſtuderet ſcribitq3 ꝙ ip̄o ad ſe reuerſo liuētes ex plagis ſcapule ſunt inuēte. Extunc ergo ſācris ſcripturis ſe totū dedit. Similis oīno viſio legitur in libꝛo q3 appellamus vitas fratru3. Deniq3 q̄ꝰ parue vtilitatis ſit vſus ph̄ie hoc docent q̄ꝰ plures alie pulcerrime viſiones. Quibus quidē hoc atteſtari videtur ꝙ in ↄſtitutionibꝰ fratꝝ oꝛdinis p̄dicatoꝛibꝰ de ſtudentibus dicitur in hec verba. In libꝛis gentiliū et ph̄oꝛum nō ſtudeant et ſi ad hoꝛā inſpiciant ſeculares ſciētias non addiſcant. nec artes quas liberales vocant niſi aliq̄n circa aliquos magiſter oꝛdinis vel capitulū generale vel pꝛioꝛ ꝓuincialis vl̄ capitulum ꝓuinciale voluerint aliter diſpenſare. ſed tm̄ libꝛos theologicos

tam iuuenes q̄ alij legāt. Nec ibi. Porro si cares magis necessarijs seu vtilioribus libris. nec sic multū cōqueri te oportet. cum vel aliquos appropriatos. vel cōmunes. vel libros accomodatos tot habere possis quot sufficiūt ad te studijs occupādū. quoꝝ quidē nec dum pfectum vsum habuisti et sperare habeas si eoꝝ quos hoc haberes modo. pfectum vsum habuisses deus de alijs p̄sertim necessarijs tibi ꝯfidenter postulanti ꝓuideret. Aliter jacobus alphei a deo inspiratus in sua canonica non dixisset. Siquis indiget sapientia postulet a deo qui dat omnibus affluenter. postulet autem in fide nihil hesitans. Sane aliorum librorum. s. preternecessariorum fit pia dei dispensatione gratia cuiusdaꝫ spiritualioris et amplioris ꝓfectus subtractio. queādmodū supra per sororem meā didicisti. fit. quia hoc etiam salubri statuto de libris vtilibus quo ad tempus dicente magno patre. Codices certa hora petantur extra horam qui petierit non accipiat. Cui quidem statuto volūtarie et absqꝫ desolatione obediendū esse dicta supius de obedientia docent manifeste.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. Est ne frater aliquid aliud p̄ter libroꝝ carentiā in desiderato studio te impediens. forsitan dices esse apte celle seu studorij vel loci alterius ꝯuenientis carentiā. Sed nec ob hoc causeris de oportunitatis studendi carētia. Nimiꝝ minimus loculus sufficit ad studendū. Eertur nāqꝫ illustris thomas de aquino in Colonia sub alberto in loculo seu studorio vix quatuor vel quinqꝫ pedes longitudinis et latitudinis habente plurimū profecisse. et de illo immediate ipsum parisius ad legendū sententias missum esse. Taceo de dyogene pho qui solo vase vno contentus erat. Sed et ꝯmunia loca presertim libros ꝯtinentia studiū nō excludunt. quippe in nōnullis religionibus studij tempus determinatur. In quibus tn̄ studoria ꝓpria nō habentur. Porro si tibi dictam oportunitatē alia negocia adimunt si illa minus sunt vtilia et volūtarie assumis ipa. non es dignus consolari ab aliquo. ſꝫ teipsum consoleris desistendo. si vero sint secundū se forsitan vtiliora. vel etiam minus vtilia et ex obedientia assumpta. nec sic habes causam querulandi vt de vtilioribus per se patet. de minus autem vtilibus ex obedientia assumptis patꝫ ꝯsolatio ex prius dictis.

Explicit liber duodecimus. Incipit terciusdecimus liber continens consolationum remedia oportuna contra illa turbatiua que opponuntur bone ipius corpis dispositioni. Capitulum primū cōtinens consolationes in genere sup carentia bonoꝝ corporis.

zzk

Erciodecimo post pmissa quadragintaquatuor tristibus ad supradictam dominam consolatricem principalem accedentibus. primo omnium vnus ex eis de carentia in genere bonorum corporis est conquestus. cui mox illa de suis puellis pro cõsolatione sibi impendenda duas satis ydoneas assignauit.

I. CONSIDERATIO.

rima itaqz puella sic ait. O amice cur de bonorum corporis carentia adeo tristaris. Hanc ob causam tristari non haberes si scripturas attenderes seu scientiales facultates. Ecce em̃ vt de potioribus puta de sacra theologia et fide catholica taceam. vel solam phiam pdictis inferiorẽ attẽdas et discas de pdicta bonorum corporis carentia nõ dignũ otristari. psertim viro magnanimo apud quẽ eadem bona nõ sunt magnipẽdenda vtpote facile amissibilia docẽte ipa phia. que licet pdictis facultatibus sit inferior. tamẽ nihilominus etiã illi vbi altioribus nõ otradicit tanq̃ multum oculate et acuti iudicij fides est adhibenda illo illustri boetio eã sub methaphora mulieris describente atqz ipam de oculis vltra omunem hominũ valẽtiã pspicacibus omendãte. Hec aũt bona corpis puipendit quasi magnanima. eo q ea docet esse amissibilia. Audi quid dicit smonẽ suũ dirigens ad mundanos. Extimate inquit qui vultis nimiũ corpis bona dum sciatis hoc quodcunqz miramini triduane febris igniculo posse dissolui.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. O homo cur anima tua tristatur et in malum suum. Cur ei tanta est de bonis corpis cura. Nescis q teste salomone. qui delicate nutrit seruum suum. postea sentiet eum contumacẽ. qui inquit sed nõ minus que aut forte magis vt intelligamus qui dominus vel que domina. Sed quid. Certe dña est aĩma presertim secundũ ptem supiorem que libera est secundũ quam homo dominus est actuum suorum. estqz anima secundũ illam ad ymaginem dei facta secundũ deum regem celi formata tanq̃ eiusdẽ regis filia. corpus vero tenet locum serui. queãdmodũ secundũ corporalem substantiã natura humana p mundi sapientẽ dicitur multipliciter esse serua seu ancilla. Quid ergo tristatur anima de carẽtia bonorum corpis. de bonis serui sui. Vult ne seruũ vel ancillam p bona sua lasciuire. vult ne in illis delicate nutritum sibi nõ obedire. sed otumacem sentire. Vult ne seruum in bonis suis esse diuitẽ. et seipam pire et spoliari bonis suis. Quippe quo amplius dictum seruum lasciuire otigerit in bonis suis. eo magis ipsa dña carebit bonis spũalibus virtutũ. s. vestimẽtis q̃ solebãt ipam redimire. ois em̃ gl'ia eius. s. huius filie regis ab intus in fimbrijs aureis circũamicta

varietatibus scꝫ in varijs virtutū habitibus. qui sunt int⁹ in aīma et gratis circūstantijs opationū sibi in ratione finis attributarum queadmodū fines vestiū fimbrijs aureis adornantur. Cur ergo tristatur aīma. et nō magis gaudet de bonoꝝ corpis diminutōe pro suaꝝ virtutū pbabili augmētatione vel saltē ōseruatione.

Capitulum secundū continens consolationes sup amissione seu carentia pulcritudinis corpalis.

Ecundo post pmissa ad sepedictā dn̄am consolatricem accessit et alius tristis petens ab ea sup corpalis pulcritudinis carentia ōsolari. At illa eidē pro consolatione tres de suis puellis assignauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. O amice cur te ōtristat carētia pulcritudīs cur tam humiliter pulcritudinē appetis quasi vn⁹ de illis desperatis stultis qui dixerūt. Non ptereat nos flos tempis coronemus nos rosis. His florib⁹ pulcritudinē ōpare docet illa illustris Boetiana consolatrix. Forme inquit nitor vt rapidus est. vt velox et vernaliū floꝝ multabilitate fugacior. Hec illa. et cur nō ꝓpter illud corpalis pulcritudo. quia fugitiua est nō potius ōtemnit² q̄ a quoq̄ appetat². Vis habere de fuga ipi⁹ celeri satis edificatoriā demōstrationē. Ecce fertur frater petr⁹ de tarenthasia quondā ordinis pdicatoꝝ infra breue temp⁹ pmo fact⁹ magister excellens in theologia. statim post ꝓuincialis frācie. et post statiꝫ archiep̄s lugdunēsis. deinde cardinalis et statim post innocēti⁹ papa quintus ad quas dignitates om̄s fortassis infra vnius āni spaciū est ꝓmotus qui in papatu puo tpe vixit et in agone ōstitut⁹ in lecto egtudinis circūstantibus pdicauit. Cursus inquit vite hoīs ōpari pt currui vt sicut q̄tuor rotis volubilib⁹ sustentat² currus ita et q̄tuor sunt quibus tanq̄ rotis innititur dictus hoīs cursus. Nam tanq̄ vni rote innititur generis nobilitati. tanq̄ aūt scd̄e diuitiaꝝ quantitati. tanq̄ tercie sciētie famositati. tanq̄ q̄rte rote corpis pulcritudini seu formositati. Primis tribus mobilibus rotis de se declaratis. q scꝫ eas ꝓ cursu suo habuerit. venit iste papa ad quartā rotā. dicēs se et illā. s. corpis pulcritudinē seu famositatē intm̄ habuisse. q dū esset studens parisius tam pulcer erat et formosus in persona q ne aspectus hoīm ꝓuocaret² in ipsum nō dabatur sibi ad villā licentia. vel raro et difficulter. quod postq̄ dixerat subiūxit. videte mō vbi sunt rote cursus mei. vbi est nobilitas. vbi scientia. vbi diuitie que āmodo non valebūt mihi. vbi est et pulcritudo corpis mei. Videte. qd̄ dicēs discoopuit se circa pectoralia et tunc omīb⁹ ipsum intuētibus miser appuit et miserabilis in corpe totaliter ōsumpt⁹ sicut lazarus de sepulcro resuscitat⁹ per quod vna cum rotis alijs

224

mox a se mouendis ostendit pcipue iam totam pulcritudinis a se motam esse et eam tanq generaliter fugitiuã otemnendã fore.

II.CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. O si esses vir magnanim9 mīme esses de corpalis pulcritudinis caretia pturbatus. Nempe vir magnanimus parua nō pōderat. ꝫ otemnit licȝ em̄ ꝫm moralē pħm maxi mum exterioꝝ bonorum sit honor. licetqȝ magnanimitas sit circa honores. tñ vir magnanim9 puipendit honorē qui est a otingētibus et in paruis. Viro igitur magnanimo cui ꝓ paruo est opinio hoīm qui magis curat veritatē q̄ opinionē huic leuis est osolatiō et forte nulla de honore parue pulcritudinis p̄sertim magnaȝ turpitudinē palliātis seu de pulcritudine non vera. ꝫ tm̄modo opinata. Nec miꝝ quia absolute dicit jo͡hes os aureū. Leuis est osolatō q̄n quis in seipo ofusus est qd ab alijs ignoratur. Sed quid. Nōne hoīs qui pulcerrim9 dicit² pua est pulcritudo et magis opinata q̄ vera. Nōne em̄ corpus longum latum est et profundum. Pulcritudo igitur que sōlū apparet in corpis supficie cuius interiora plena sunt ofusibili turpitudine. Nōne tibi pua videtur et magis osistere in hoīm opinione q̄ in veritate. Certe sic. Audi de hoc boetiū anā osolatricē oculis suis vltra omuneȝ hominū valentiā pspicacibus pspecto ꝓposito ip̄m pulcre declarantē. Si inquit vt aristoteles ait. Linceis oculis homines vterent² vt eoꝝ visus obstantia penetraret. nonne introspectis visceribus illud acbibiadis supficie pulcerrimū corpus turpissimū videret². Igitur te pulcꝝ videri nō tua natura. ꝫ oculoꝝ spectantiū. reddit infirmitas. Hec illa. Quid igitur. Restat nisi puam hmōi pulcritudinē puipendere et de eius carentia minime dolere.

III.CONSIDERATIO.

ercia puella feminaꝝ de hn̄da pulcritudine fatuum attendes desiderium sic ait. O amica cur velles esse pulcra. Ecce puerbio dicitur. Mulieris p̄sertim paupis prima miseria est ipius pulcritudo. certe quia illa in confusionē miserabilē amatorib9 eā exponit. Q9 si forte ꝓpter pulcritudinē ducatur ab aliquo nō defendet eam a miseria. ꝫ fortassis augebit magis miseriā ipa ei9 pulcritudo Cur hoc inquies. Audi illū theofrastum. Pulcra inquit specie adamatur. feda aūt ocupiscit. Difficile custodire quod plures amant minori aūt miseria deformis habetur. q̄ formosa seruat². nihil em̄ tutum est in quo totius populi vota suspirāt. Hec ille. Patet ergo q̄ pulcritudo mulieris est ei piculō. est et viro suo. Quod si ad effectum ofusionis sue pueniat melius illi erat si nata pulcra nō fuisset. Sicut em̄ ipa virū suū zelotipū p cor suū cruciat qui facile credit ip̄am ab alijs amari piculose et etiā ipam alios silr amarose Ita vi.euersa a viro cruciabit² suspicioso a cui9 offēsa et odio nō pōt

eam sufficienter defendere ipsa sua pulcritudo. queãdmodum nec thamar pulcritudo defendere ipam poterat ab odio fris sui amon qui maiori eam odiuit odio postq̄ ipam corrupat q̄ essꝫ amor quo eam añ dilexerat vt liber regũ maifestat. Verũ postq̄ vtrimqꝫ puenitur. ad odiuꝫ tam intẽsum pmordialiter a pulcritudine mulieris originatũ. quid vlterius sequi solet nisi q̄ vterqꝫ in alteri9 mortẽ aspirat. et si quo mõ potest latenter eam accelerat.

Capitulum terciũ continẽs cõsolatões hois strumosi gipposi et vlr hoim in corpibus suis vel mẽbris deformitatẽ habentium.

Ercio post pmissa ad dictam dñam ꝯsolatricem accessit et alius tristis sup deformitate iuxta materiã pmissi capituli conquerẽdo. At illa sibi de puellis suis consolationis gratiã tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. Cur tristaris amice de deformitate siue sit in aliqua partiũ. siue in toto corpe. Dicest forte. quia deformitas corpis iudiciũ est q̄ et in aima sim deformis. Nimirꝫ sꝫm mundi sapientẽ. monstrũ in corpe est monstrũ in anima. Sꝫ te istud minime debꝫ ꝯturbare. Nempe signũ hoc fallibile est. Nam vt aresto tiles scripsit ad alexandrũ. Discipuli ypocratis depinxerũt formã eius in pgameno et portauerũt eam philimoni dicẽtes. Cõsidera hanc figurã et indica nobis qualitates et ꝯplexiones eius. qui respiciens ꝯpositionem et dispositionẽ figure ꝯpauit partes eius ad partes dicens. Iste homo luxuriosus est. deceptor. amans coitum. ob quã rem voluerũt eũ interficere. dicẽtes o stulte hec est figura dignioris et melioris hois qui sit in hoc mũdo. Philimon autem pacificauit eos et correxit dicẽs. Hec figura sapiẽtis. qd hoc q̄sisti a me de mea sciẽtia. hanc ostendi vobis et qd inde sentio sꝫm ipam. qñ ergo puenerũt ad ypocratẽ dixerũt ei quid fecert et quid rñdit eis philimon et iudiciũ. quibus dixit ypocras. certe verum dixit philimon nec ptermisit vnaꝫ literam. Verũtamen ex quo ego respexi et ꝯsideraui hec turpia esse et reprobãda. cõstitui aimã meã regẽ sup ipam. et retraxi eã ab eis et triũphaui sup retẽtione cõcupiscẽtie mee. hec est itaqꝫ laus et sapia ypoctis vt ꝯcludit arestotiles i dicta epla. ex quo clare patꝫ q̄ fallit signũ q° ex mala dispositõe corpis iudicat² de ꝯformi dispositõe mẽtis. Vñ et ad ꝓpositũ loquẽs illustris Seneca. Põt inqt ingeniũ fortissimũ ac beatissimũ sub q̄libet cute latere. pt ex deformi hũiliqꝫ corpusculo formosus aim9 ac magn9 exire. nõ deformitate corpis fedat² aim9. sꝫ pulcritudine aimi corp9 ornat². Hec ille. Et licꝫ hoc sit ꝓsus g̃tũ verbũ g̃tius tñ dictũ reputarẽ. q̄ deformitate corpis multotiẽs pulcrificat² aimus fitqꝫ placibilior atqꝫ pciosior. Quo pacto forsan in q̄es

226

Profecto deformis quo defectuosior est in corpore. eo multotiẽs amplius conatur se ornare mor pulcritudine. et p oñsequens aĩmi speciositate in virtutib9 cõsistente. p̃sertim vna cũ exterior operũ ostensione. Hij nanq3 qui hoc faciũt studiose. quicunq3 sint illi de numero sint illorũ. de quibus dicit fili9 syrach. Hoĩes diuites in virtute. pulcritudinis studiũ hñtes. et nonne istud expsse insinuat illustris Seneca. Omĩs inquit res que nõ habuit decus virtute ad dita sumit. Nõne et cyceroniana sentẽtia huic ocordat. Sicut inqt sanitas et pulcritudo corpis. ita est virt9 aĩme. Q2 si hoc sit dictũ in genere. spãliter tñ pat3 hoc in eo qui ꝓpter deformitatẽ hũiliatus se paruulũ agnoscit apud se dicente q̃dam glosa. Qui puulũ se agnoscit pulcer et speciosus decore virtutũ agnoscit². Quid ergo miri si talis fit placibilis alijs queãdmodũ illa in cui9 ꝑsona canitur. cum essem puula placui altissimo. Quid etiã miri si talis redditur p̃ciosior. Est nimir hũilitas in hõie q puulũ reddit inuẽta q̃si vna p̃ciosa margarita que licet videatur pua tñ vt magne virtutis et p̃cij est ꝓ celestibus nũdinis companda. Deniq3 si hũilis aliq̃s ob deformitatẽ corpalẽ solo vno gradu fit humilior. multo meli9 est hoc ei ꝙ sit mala maxima deformitas corpalis cũ sol9 ille gd9 vt supra sodal' mea maĩfestauit maximis gtijs gtis datis p̃feratur

II. CONSIDERATIO.

Secũda puella sic ait. Cur amice intm̃ de deformitate mẽbror vel totius corpis cruciaris. Nõne p sororẽ meã tue est tristicie satisfactum que p verã te virtutũ pulcritudinẽ osolatur. Forsan dices est quidẽ vtrũq3. ꝫ non plene. Nam habite hũilitatis in me augende suppositioni. osolatio hec innititur ꝙ hũilitatẽ nõdum minusq3 eius augmentũ cor meũ expit². Si ita est amice dic mihi que so. esto ꝙ te deformitas non reddat hũiliorẽ nunq̃ te non reddit saltem minus supbum. Estimo ꝙ nequaꝙ hoc negare possis cõfiteor igi' inquies. Quit ergo. Nunq̃d nõ hoc magnũ valde min9 esse superbum. Nempe gradus subtractus sup'bie si adhuc duraret presertim vsq3 in finem tui transitus. tanto eidem gradui maior pena deberetur. ꝙ oĩs deformitas reperibilis in hoc mundo te si tibi ĩesset. nõ posset tantũ cruciare. queãdmodũ supra ex dictis elici potest cuiusdam sodalis mee.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic aic. Nescis homo quanta magnitudinis inter corpus et animã sit distantia. Ecce secundũ magnũ patrez Augustinũ. Ip̃a anima maior est ꝙ tota celi machina. vtpote cuius ip̃a capax est et eius ꝫm ymaginẽ otentiua est. Hinc aũt liquido patet ꝙ corpus hõis in compatione aĩme minus est ea. ꝙ sit minimus articul9 pedice respectu toti9 corpis. queãdmodũ igit² minimũ articulũ hmõi deformẽ hñs toto residuo corpe pulcro exñte stult9 ess3 si de artic'li talis et tã modici deformitate multũ curar3.

Ita profecto satis stultus videtur qui animã pulcrã habere potest si de corpis deformitate quod respecta aime tam modicũ quid est tristis reperitur. cum quod parũ est nihil esse videatur. qm̃ et in omi facultate morali modicũ ꝑ nihilo reputat᷑. Dices forte fateor ita esse debere si hrem maioris ptis pulcritudinẽ. s. ipius aie et si ista posset patere. Sed audi cõtra te in hac pte dictũ magni Anthonij de virtute loquẽtis in qua quidẽ cõsistit aime pulcritudo. Nolite inquit virtutis nomẽ tanq̄ impossibile pauere huius opis natura inserta est homi. Grecie studia in aliena urbe q̄rant magistros nobis nulla ꝓficiscẽdi nulla trãsfretãdi necessitas imminet. Hec ille quasi dicat. Virtutẽ aiam pulcrificantẽ nõ oportet q̄rere apud arestotilẽ vel aliũ quẽcunq3 in studio legentẽ phiam moralẽ. aia em̃ virtutes acquirẽdi insertam habet facultatẽ. S3 et de ipius apparẽtia virtutis. Audi illustrẽ Senecaz. Nulla inquit virtus latet et latuisse nõ est ipius damnũ. Veniet qui cõditam et seculi sui malignitate oppssam dies publicet. Hec ille qui de die huius tpis loqui videtur. qd si etiã nõ ess3. modica xpiano cura esse deberet ꝓpter diem illam supuenturã. qua iudex vniuersoꝝ illumiabit abscondita tenebrarum et manifestabit cõsilia cordiũ. et tũc laus erit vnicuiq3 a deo. s. quẽ virtutũ opa cõmendabũt. tunc et deinceps imppetuum quod omi xpiano sufficere dignum esset.

Capitulum quartum continẽs ꝯsolationes super corporum vel membrorum displicibili quantitate.

Varto post p̃missa ad dñam ꝯsolatricem p̃cipuam accessit et alius tristis q̄rens ꝯsolationem sup displicibili q̃ntitate corporis vel membroꝝ. At illa ei duas de suis puellis ad ꝯsolandum ipm̃ satis ydoneas assignauit.

I. CONSIDERACIO.

rima puella sic ait. O karissime. Cur de tua turbaris statura. Nõne illos qui dixerũt de dño bñ omia fecit. veꝝ dixisse iudicas. Iudico inq̄s. quid ergo. Profecto si bene omia fecit sequitur q̄ aut corpa nr̃a siue parua siue magna nõ sint de numero oim que p eum sunt facta. aut q̄ sint vtiq3 bñ facta Dicere aũt nõ poteris ea nõ esse de numero oim vel talia vt sunt p eum facta. q2 constat oppositũ p ꝓphetã. qm̃ inquit ipe fecit nos et nõ ipi nos Si igitur cõcesseris vt oportet q̄ sint bñ facta quo tunc spũ temptaris vt turberis de corpali statura tua. de qua s3m hoc mime deberes conqueri siue magna sit siue parua siue alta siue bassa. Presertim quando nescis cui fini ꝓportionetur. propter quem talis a deo sit facta quem etiã finẽ a deo intentũ determinate etiã tu deberes intẽdere indefinite sc3 q̄ ꝓ meliori tuo sis talis factus semp p̃sumendo.

II. CONSIDERATIO.

22 A

ecunda puella sic ait. Nescis homo q oim artifex sapientia q dicit in puerbijs. Dñs possedit me ab initio viarum suarum antez q quicq faceret a principio. qñ pparabat celos aderā cū eo cūcta componēs. Nescis inq q hec sapientia adhuc et semp opat. aliter eñi non esset oim artifex. nec attingeret a fine vsq3 ad finē fortiter qd tñ ei attribuitur. sc3 a fine seu termio a quo mundus esse incepit vsq3 ad finē seu terminū ad quem pfectionis totius mūdi. Opatur aūt artificiosissime omnia opa dei aliter non disponeret vt ei attribuitur omia suauiter. Aliter etia3 nō disponeret vt ei attribuit oia in numero et pondere et mēsura vtiq3 debita cui9 oppositū sentire nō carere3 sacrilegij rōne. Ex his aūt sequit q vt scriptura dicit dei pfecta sunt opa. Quid ergo. Profecto mirum esse videtur p omnem modū quō aut qua ratione possis de corpe tuo qd plasma dei ostat esse tanq de impfecto vel defectuoso verecūdari vel turbari. magnam quippe in hoc attēdo in te psumptōe3. qui oim artificis op9 vis corrigere nesciēs finē cui pporcionatur. vel ppter quem factu3 est tantum vel tale.

Capitulum quintū continens consolationes spāliter sup nimia paruitate corporalis stature seu breuitate.

Vinto post pmissa ad dñam osolatricē sepedictā accessit et alius tristis sup breuitate siue exiguitate corpalis stature qrulando. cui illa mox de suis puellis ad consolandum eum tres adiunxit. I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. Cur homo velles maior esse. Necesse eñi est te esse pusillū. siquidē nō necesse est. fac ergo te maiore3. Sed certe nō potes. quis eñi vt dicit saluator adicere pōt ad staturā suam cubitū vnū. S3 nec mimū additamentū Fac ergo de necessitate virtutē. psertim exquo talē te esse voluit ille qui vtiq3 plus te diligit q tu teipm. quiq3 certissime nouit quid tibi sit bonum. Scitq3 vt reor si esses vt tu velles esse q multū se extoller3 insipiens cor tuū et in malum ppetuum. II. CONSIDERATIO.

ecūda puella sic ait. O hō karissime scias indubitāter q amor dei erga te nullo mō siner3 te esse destitutum in corpe nisi hoc recōpensaret aliquo dono gratie vel gratū faciētis vl gratis date Interq3 dona grē vnū expmit tali versu poetico. cōsilio pollet cui vim natura negauit. Vide aūt an nō mai9 bonū consistat in cōsilio quo is cui vim natura negat dicit pollere q malū sit ex oditione corpalis puitatis vim diminutā hre. Certe sic Quippe tali pollere osilio multotiēs fet de paupe diuitē. de rustico nobilē. de armigero militē. de milite baronē. de barone comitē. vel qnq3 ducē et nōnunq etiā de duce vl de comite regē. taliter quoq3 pollere osilio nōnunq facit de viro honesto scm virum. de scō sanctiorē. et de min9 reputato reputatōrē. ac sibi et alijs vtiliorē. verum q humile corp9

consilio polleat ut versus insinuat. Hoc in figura patet in zacheo qui statura pusillus erat. et tñ nomē eius iustus ꝯsilio interp̄tatur

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O amice audi rem gestam et ꝯsolare p eā. Ecce postq̄ dñs regez saul qui alte stature erat reprobauit. et vnū de filijs ysay betlehemite p samuelē in regē vngi voluit. presentato p ysai filio bene p̄sonato. dixit dñs ad samuelē. vt regū libro legitur. ne respicias vultum eius. neqȝ altitudinē stature eius qm̄ abieci eum. nec iuxta intuitū hoīs ego iudico. Homo em̄ videt ea q̄ parēt. deꝰ aūt intuet² cor. Adduxit itaqȝ ysai. vij. filios suos corā samuele. et ait samuel ad ysai. Nūquid iam ꝯpleti sunt filij. qui respōdit. adhuc reliquus est paruulꝰ et pascit oues. et ait samuel ad ysai. mitte et adduc eum. nec em̄ discūbemꝰ priusq̄ ille huc veniat. misit ergo et adduxit eum. et ait dñs. surge et vnge eum. ipse est em̄. tulit ergo samuel cornu olei et vnxit eum in medio fratrum eius et directꝰ est spūs dñi a die illa in dauid et deinceps. Ex his homo disce non gloriandū de alta statura. alta nanqȝ statura non dat altū statū vt p̄mittit² illum filioꝝ ysai samueli p̄sentatū qui altam supponitur staturam habuisse dñs dicatur abiecisse. Similiter nec parua statura alti status impedit assecutionē. cum p̄ oīmbꝰ filijs ysai ip̄m dauid qui statura puulus erat et oues pascebat dñs elegerit. et p samuelē in regē vngi voluerit. et sp̄m suū in eum direxerit. De humili ergo statura hoīs tui exterioris ne tristeris. sed eius potiꝰ occasiōe attēdas dictū arestotilis. s. ꝙ hō nō debȝ sape hūana ꝫ extendere se ad īmortalia q̄ntuȝ potest. dictumqȝ illud illustris senice. O q̄ cōtempta res est homo nisi sup humana se erexerit. His verbis attētis te coneris sup te exigere. et que sursum sūt querere et erit homo tuus interior statura similis illi mulieri quā insignis boetius penes staturā eius describēs. pulsare inquit celū sūmi verticis cacumine videbatur. que cum caput altius extulisset ip̄m etiam celū penetrabat. respicientiūqȝ hoīm frustrabatur intuitum. Hec ille. Poteris igitur o amice parua statura exterioris hominis te mime impediēte īmo eiꝰ occasione penes interiorē hoīem tali pre alijs statura emīere que digna est imp̄io que principaliter apud deum et nōnunq̄ etiā in hoc mundo te plurimū poterit exaltare. Dices forte gnanus sum corpe. et quis posset quicq̄ boni in me p̄sumere. Sed et siqua virtus apperet in me. magis esset grata in eliganti corpe. Erras omnino sic dicens. Audi illustrē Senecā. Errare inquit mihi videt² qui dixit. Gratior est pulcro veniēs e corpore virtus. nō em̄ vllo honestamēto eget. Ip̄a magnū sui decus est et corpus suū ꝯsecrat. pōt ex casa vir magnꝰ exire. pōt ex deformi hūiliqȝ corpusculo formosus aīmus ac liber et magnus.

Capitulum sextum ꝯtinens ꝯsolationes sup canicie et caluicie.

Exto post p̄missa ad dn̄am consolatricē principalē acces-
sit et alius tristis sup canicie et caluicie q̄rulādo· cui illa
de suis puellis duas ɔsolationis gratia deputauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella caniciē attendens sic ait·O hō cur turbaris de ca
nicie·Nescis ꝙ causa est exhibitōis reuerētie·Nempe canicies
senio attestat². Senib⁹ aūt vt testat² moralis phs debem⁹ honorē
Sȝ q̄nti est hoc·Certe inter tpalia bona p̄cellit honor·Sed et salo
mon ille sapiētissimus exultatio inquit iuuenū fortitudo eoꝝ et di
gnitas senū canicies· Ex hoc videtur ſm eum ꝙ sicut fortitudo se
habȝ ad iuuenes·ita et canicies ad senes·ac p ɔsequēs ꝙ sicut ma
gna exultatio iuuenū in fortitudine·Ita senibus magna cōsistit di-
gnitas in canicie· Nec curandū est eis tanꝙ exptis de ipsius cani-
ciei aliquali deformitate·p̄sertim cum durare nō habeat nisi q̄si p
momentū modicū huius vite·de quo scriptura dicit·modicū corru
ptibilis vite tempus·illi nimiꝝ vita ppetua succedit·et canicies
et omnis senilis defectus recedit· et sequitur decētissima cesaries
iuuenilis·Illius in statu vite beatus petrus canus nō erit put nūc
depingitur·Cum em̄ venerit qd̄ pfectū est euacuabitur canicies q̄
ex pte est et capita electoꝝ decētissima cesarie decorabuntur·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella caluiciū attendēs sic ait·O homo cur de calui-
cie tristaris·cum magis ad mundiciā conferat ꝙ aliꝙ imūdici
am inducat·Audi scripturam que dicit Vir de cuius capite capilli
fluunt caluus ac mundus est·et si a fronte ceciderint pili recalue-
ster et mundus est·Dices forter·In obprobriū dictuȝ de nōnullis
repitur·In vniuersis capitibus eoꝝ caluicies·Sȝ et p caluicij im-
properationē sanctis viris illuditur·queādmodū illusum est heli-
seo per pueros qui dixerūt·ascende calue ascende calue· Sed hec
licet vtrunqȝ mouerent pueriles homines et mundanos puerilem
stulticiam sectantes·nequaꝙ tn̄ mouere debent homines maturos
presertim celestes habētes animos et qui nō sunt vt ceteri qui speȝ
non habent·Quid cure est de caluicio viris sanctis vel discretis q̄
spem habent·ꝙ quasi per momentuȝ tm̄ huius vite breuissime pilis
seu capillis carēt· quibus ipsa veritas dicit ·capilli capitis vestri
omnes numerati sunt· et iterum capillus de capite vestro nō pibit
Nimirum vt doctores tradunt capilli sunt dati in ornatum hoim ·
sed corpora electoꝝ debent resurgere cum omni ornatu· igitur re
surgent cum capillis·Hinc est ꝙ sanctus paulus qui hic calu⁹ de
pingitur· non erit in celo caluus· sed pulcerrimis crinibus ador-
natus·Vn̄ caluiciē in capilloꝝ carētia ɔsistentē p dictū momētum
tm̄ durātē pōderare seu curare ɔtēnet hō magnaīm⁹ q̄ indubitāter

ſperat ꝙ reſtituetur ei capilloꝝ oꝛnatus poſt cārentie quaſi momē tanee interuallū ꝑpetuo duratur⁹. Sꝫ que erit in hoc caluoꝝ ꝯſo latio. Profecto ceteris parib⁹ calui magis alijs ad honores aſcē dere ꝯſueuerūt. Vñ et verbū pueroꝝ qui heliſeo illuſerūt dicētes aſcēde calue aſcēde calue videtur fuiſſe ꝓpheticum de p̄terito. Ipe em̄ iam aſcenderat a iugis boum ad ꝓpheticū ſtatum. Quippe vt re gum libꝛo legitur. Dixit dñs ad helyam. Vade in damaſcū. cunqꝫ veneris illuc heliſeū vnges ꝓphetaꝫ pꝛo te. et ſequit² helyas reꝑit heliſeū arantē in duodecim iugis boum. cunqꝫ veniſſet helyas ad eum miſit pallium ſuum ſuꝑ eum. licꝫ etiā legatur ꝙ helyſe⁹ fūde bat aquā ſuꝑ manus helye tñ intantū aſcēdit ꝙ in eo teſte ſcriptu ra cōpletus eſt ſpiritus helye. Deniqꝫ etiā naturalis induſtria ita abundat in caluis ꝙ illam foꝛmidās quidam ad alterum dicebat. Si nō vis calui fugias conſoꝛtia calui.

Capitulum ſeptimum continēs ꝯſolationes ſuꝑ oculoꝝ defectu at defoꝛmitate necnō ſuꝑ totali oculoꝛum amiſſione vel cecitate.

Eptimo poſt p̄miſſa ad dominā ꝯſolatricē p̄dictaꝫ acceſſe runt et alij duo triſtes ſuꝑ materia p̄miſſi tituli grauiter conquerētes quibus illa mox de ſuis puellis ad ꝯſolan dum eos quinqꝫ ſatis ydoneas deputauit.

I. CONSIDERACIO.

rima puella defectus et defoꝛmitates oculoꝝ vnius eoꝝ per pendēs ſic ait. O amice cur triſtariſ de defectu oculoꝝ et ipo rum caligine ſeu obſcuritate vel etiā de rubedine. Nempe defect⁹ huiuſcemōi moꝛtis memoꝛiā ingerͭt defacili. Audi q̄d de hoc liber loquatur geneſeos. Senuit inquit yſaac et calligauerūt oculi eiuſ et videre non poterat vocauitqꝫ filium ſuum maioꝛē et dixit ei. Vi des ꝙ ſenuerim et ignoꝛē diem moꝛtis mee. Sꝫ q̄d. Certe memoꝛia moꝛtis. homini eſt perutilis. Vñ et paterne ꝑſuadetur in ſcriptura Audi filiū ſyrach ad ſuum filium loquentē. Fili inquit memoꝛare nouiſſima tua. cur aūt de hoc āmonet. Profecto multa bona opera tur moꝛtis memoꝛia. p̄ſertim ꝙ̄ p̄miſſa oculoꝝ caligo et obſcuritaſ ſeu alia defectuoſa diſpoſitio de ꝓpinquo indicat imminere. Facit nanqꝫ hoiem ſtudioſum ad diſponendū domui ſue. Facit hominēꝫ p̄ntem vitam paruipēdere. et mundū cōtemnere. Facit hominē ad feliciter moꝛiendū. et ad eternā vitā ſe diſponere et p̄parare. ſeqꝫ ſanctis hoibus et deuotis tota deuotione recōmendare. que oīa magis ſunt bona q̄ mala. ſic dicta oculoꝝ q̄litas ſeu diſpoſitō de fectiua. Deniqꝫ hec diſpoſitio oculoꝝ queadmodū et edentuloꝝ defectus magnā illam virtutē hūilitatis generare et generatā na ta eſt ꝯſeruare. p̄ſertim etiā alia notabili defoꝛmitate ꝯcurrēte.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella alterius triſtiſ oculorum carentiã et cecitatem attendens ſic ait. O homo vt quid turbaris ex oculorꝝ amiſſione. Hoc nãqꝫ bonũ ɔſecut⁹ es inde. ꝙ ſupportaris a multorꝝ malorum viſione. que quidẽ videre peius eſt qñqꝫ ꝙ̃ mortem incurrere. quod nimirꝝ conicio ex eo ꝙ egregius ille miles iudas machabe⁹ dicebat. Melius eſt nos mori in bello ꝙ̃ videre mala gentis nr̃e et ſanctorum. Ob hoc itaqꝫ ꝙ a plurimorꝝ viſione malorꝝ cecus ſupportatur. ꝓfecto cauſam habꝫ vt ꝓ ſua cecitate deo regratiet² iuxta exemplũ quod quadã in hyſtoria legit² videlicꝫ ꝙ juliano apoſtata ſacrificãte deo ſuo apud ɔſtantinopolim ep̃s calcedoñ .ꝑ nimia ſenectute cecatus qui manu alterius regebatur eum apte appellauit apoſtatã cui dicente juliano neqꝫ galileus deus tu⁹ curare te poteſt. reſpondit. deo gratias ꝙ te non video pietate nudatũ Deniqꝫ etiã democrit⁹ ph̃s fertur ſibi oculoſ eruiſſe ne videret bñ eſſe malis ciuibus quod ſcꝫ malum eſtimabat.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella ad eundẽ triſtẽ ſic ait. Cur turbaris de oculorum amiſſione. Nunquid non fatuũ eſt turbari de inimici ſui ꝑditione. et caſtri ipius p̃ſertim ſi predo ſit deſtructione. que deſtructõ ſi fiat poti⁹ eſt gaudendũ ꝙ̃ dolendũ. Dic queſo eſt ne ita. Eſt inq̃s ne inficiationi loc⁹ eſt. Quid ergo. Profecto teſte ſcriptura inimici hominis domeſtici eius id eſt ſenſus corpis quorꝝ nimirꝝ caſtra ſunt ipõrꝝ organa vt aures. auditus. nares. odoratus. oculi. ipi⁹ viſus. Deſtructio itaqꝫ oculorꝝ eſt caſtrorꝝ inimici tui deſtructio. ac ꝓinde ipius tui inimici extermiatio et cura. cũ et ipe oculus p̃donis habeat rationẽ. Quippe in trenis dicitur. Ocul⁹ meus depdatus eſt animã meã. in cũctis filiabus vrbis mee. Dices forte quo pacto aut in quo ɔſiſtit hec depdatio. Profecto in priuatõe rerum aĩe nobiliſſimarꝝ quibus homo ꝑ viſuꝫ oculorꝝ ſpoliatur Que nam inquies ſunt res ille. certe viſio ſeu ɔtemplatio interior et ſupnorꝝ amor ſincerior. Vis ſcire ꝙ oculi priuãt hominẽ viſione mentis interius et celeſtiũ ɔtemplatione. Ecce eo hoc faciũt oculi quo a celeſtibus auerſi ipm̃ faciunt hoiem ꝑ ɔcupiſcentiã quã generant inferius delectari. ɔtra quorꝝ intuitum concupiſcentiã generantẽ ꝑ Gregoriũ papam dictũ noueris. Non licet intueri quod non licꝫ ɔcupiſci. Sed et terquillian⁹ ille de democrito ph̃o dicit ꝙ excecauit ſeipm̃ ideo. quia mulieres ſine ɔcupiſcẽtia aſpicere nõ poterat. concupiſcẽtia aũt ſubuertit cor. ſcꝫ ſecundũ cuius primariam diſpoſitionẽ deus fecit hominẽ rectum. ɔtra quod quidẽ cõcupiſcentia ſubuertit ipm̃ et incuruat interiorẽ hoiem natura rectiſſimum ad terrenas delectationes. Hinc nãqꝫ daniel puer iunior ſpiritu ſuo diuinitus ſuſcitato ad vnum quidẽ de iniquis iudicib⁹ ſuſannaꝫ accuſantib⁹ ſic ait. ſpecies decepit te et ɔcupiſcẽtia ſubuertit cor tuum. De quibus etiaꝫ iudicibus ſuo in libro premittitur ꝙ

exarserunt in concupiscentia eius et euerterunt sensum et declinauerunt oculos suos ut non viderent celum. per quam hystoriam liquido patet quod oculi depredantur animam celestium contemplatione. scilicet propter inferiorum rerum concupiscibilium incautam visionem. Vis autem rursum scire quod propter consequentem delectationem in rebus infimis oculi qui hanc causant animam non mediocriter depredantur supernorum amore. Audi egregium pastorem Gregorium. Tanto inquit quisque a superno amore disiungitur. quanto inferius delectatur. quod quidem etiam innuit ipse pater clareuallis. Viscus inquit praui desiderij et delectationis animam volare non patitur. scilicet rursum alis suis interioribus. de quibus Iohannes in apocalipsi. Date sunt inquit mulieri ale due. scilicet ala intellectus ad volandum sursum per celestium contemplationem. et ala voluntatis seu affectus ad volandum sursum per supernorum amorem. Quia igitur oculi his rebus anime vtique nobilissimis et maximis ipsam animam depredantur. Inde est quod oculi ratione depredationis huiusmodi censentur non in merito esse hominis inimici. Vnde et petrus quidam quondam abbas clareuallis. cum vnum oculum ex fluxu reumatis perdidisset dixit se vnum de inimicis suis euasisse et superstitem plusquam perditum formidare.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad eundem tristem sic ait. Cur homo doles de perditione oculorum quorum quidem perditionem non grauiter esse ferendam potest pluribus rationibus persuaderi. Audi ibidem filium syrach. Deus inquit vite mee extollentiam oculorum meorum ne dederis mihi. Audi quoque et circa hoc quid dixerit in patrum libro sancta sincletice. Si inquit amittimus oculos non feramus grauiter. extollentie enim instrumentum amisimus sed magis gaudeamus quia interioribus oculis gloriam domini speculamur. Hec illa. Sed et illustrem senecam audito. Oculos inquit perdidi quod multis cupiditatibus via inscia est. oculi irritamenta sunt vitiorum duces scelerum. Idem itidem oculos perdidi habes et nox suas voluptates non intelligis partem esse innocentie cecitatem. Hec ille illustris et bene per omnia. quamuis eo melius quo et clarius dixisset cecitatem partem esse innocentie. Nimirum cecitas facit non videre ac per consequens non inuidere sed magna pars est innocentie non inuidere. Rursum cecitas facit non impudice videre sed et hoc addit ad innocentiam quemadmodum impudica visio ad videntis culpam. culpam inquam mortalem et nonnunquam ad vise persone spiritualem mortem. quippe secundum magnum patrem Aug. Impudicus oculus impudici cordis est nuncius. et nonne hinc contingit persepe male videre. Presertim quando videntis oculi sunt quasi oculi basilisci. suo fixo intuitu inficientis et interficientis seu intoxicantis cor hominis sic visu. et nonne melius est tibi per cecitatem non videre quam sit male videre quamquam per consequens personam precipue tibi dilectam ipso tuo venenoso intuitu interficere. Certe sic. pro certo. nam et si sic oculus tuus nequam fuerit totum corpus tuum tenebrosum erit. tenebra scilicet peccati mortalis et infernalis seu dyabolice qualitatis.

V. CONSIDERATIO

Vinta puella ad sepedictā tristem sic ait. Tu hō qui te cecum estimas forsitā verum iudicium si hēs non te cecū iudicares. et per ɔsequens ꝓpter cecitatē non doleres. quippe vt decretorum dicitur libro. Cecus dicitur qui supne ɔtemplationis lucem ignorat quā quidē ignorātiā magis p̄sumendū est inesse oculos habēti q̄ꝫ ei ceteris paribus qui priuatione oculoꝝ cecus dicitur appellatione vulgari. Nimirꝫ de democrito pħo refert ille agellius ꝙ fuerit ditissimus qui om̄e patrimoniuꝫ suum suis ciuibus relinquens athenas ꝓfectus est et ibi oculos sibi eruit vt vegetatiores cogitationes haberet. Sed quid ꝑ vegetatiores nisi cogitationes magis viuaces et ꝑ ɔtemplationē de die in diem in altum crescentes et ꝑ se loquendo sensibus alijs ꝑ accidens minime impedientibus certius directius et magis ɔtinue in deum tendentes. Has nimirū cogitationes viuatiores ac directius et certi⁹ in deū tendētes nōnunq̄ꝫ opatur cecitas corpaliū oculorū. Quēdmodū em̄ sagittarius claudit saltē vnū oculū vt alio oculo dirigente certius mittat telū ad metā seu terminū. Ita clauso ꝑ cecitatē oculo carnis alius oculus scꝫ mētis cogitationū suarum visione certius attingit metā seu terminū id est ad deum finem vltimum. Sed quid. Profecto dictas cogitationes vegetatiores cū cecitate hēe multomeli⁹ est hoī q̄ꝫ malū sit homini cecum esse vl̄ oculos nō habere. Nimirꝫ cogitationes quo sunt vegetatiores eo sunt et altiores scd̄m quas crescit homo in gratia et cognitione dei iuxta illud petri. Crescite in grā et cognitione dn̄i nr̄i ihu xp̄i et nunc et in dieꝫ eternitatis. ꝑ tales vero cogitationes ꝓpter incrementū caritatis qd̄ ip̄as ɔsequi² eterna beatitudo in gradu ꝑfectiori obtinetur. cui quidē gradui om̄is visio oculoꝝ tempal̄ est oīno incompabilis. Ita videlicꝫ ꝙ respectu visionis bn̄fica sꝫm gradum ad quem dicto modo ꝓmouet cecitas om̄is tempalis visio vel que eam ɔsequitur est vt in pluribus quasi nō visio. quo modo moraliter pōt intelligi illud psalmigraphi. Oculos habent et nō videbūt. sic quoqꝫ et anthonomatice potest intelligi verbū xp̄i euangelicum. ceci vident.

Capitulum octauum continens consolationes super aurium et auditus carentia siue sup surditate.

Ctauo post p̄missa ad dominā ɔsolatricem venerandā accesserunt et alij duo tristes. quoꝝ vnus de auriū ali⁹ de auditus carentia et sua surditate querelā ꝓposuit. At illa eisdem compatiens quatuor de suis puellis cōsolationis gratia assignauit.

I. CONSIDERACIO.

rima puella ad priuatū auribus sic ait. Cur homo tristaris de auriū carentia. videt² quidē ꝙ nō oporteret cū carētia hec vel crinibus capitis vel alijs capitegijs valeat occultari. Sꝫ esto pro

peiori q̄ pateret et earꝫ precisio preteritū furtū forsitan iudicaret malū quidē hoc esset. sed nō sic malū quin maius bonū foret subse quens inde cautela amputans obprobriū mali nō modo forinsec⁹ nullum simile omittēdo. sꝫ etiam intrinsecus inclinationē ad ppe trandū similia destruendo. Nimirꝫ sicut p actus multiplicatos ge neratur habitus et augetur. sic per cessationē ab actibus dispositō siqua p̄cedit facile corrūpitur. et per ꝯsequens homo a cōfusibili morte suspēdij q̄ manente dispositione facile incurrisset p̄seruatur Elicias ergo hoc bonū qd̄ ex aurīū p̄cisione deriuatur et videbis q̄ nulla est compatio mali pditionis auriuꝫ respectu boni qd̄ inde visibiliter est secutum.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella ad secundū tristē surdum attendēs sic ait. Cur homo de auditus carentia pturbaris tanq̄ p hoc malū pati aris et tanq̄ ignorans quantū inde bonum cōsequaris q̄ em̄ p hoc plus de bono ꝯsequaris q̄ sit malum qd̄ pateris. ex hoc intellige. q̄ qui vera carent surditate his suadetur vt se surdos faciant saltē arte. Dicit nanqꝫ scriptura. Sepi aures tuas spinis et facito seras auribus tuis. Verum si vis nosse bonū multiplex ad quod surditas te disponit. Ecce primū est q̄ vana non audis. hinc etem̄ dixit san cta sincletice. Surdi facti sumus nūc ꝯgnouimus q̄ auditū vanuꝫ amisimus. Secundū est q̄ habitare sursum poteris p ꝯuersatōem in celis. hinc nanqꝫ quantū ad artificialē surditatem dicit ysaias propheta qui obturat aures suas ne audiat sanguinem. et claudit oculos suos ne videat malum. iste in excelsis habitabit. Terciū est q̄ audire melius poteris auditu hominis interioris. hoc nanqꝫ patet p simile. Orātes em̄ in silentio et seipos intelligere volentes multotiens manibus suis p̄prias aures obstruūt ne p sonum verbo rum seu vocū aliorꝫ impediantur. Vn̄ et saluator dixit. Surdi audi unt quod moraliter sic intellige. surdi per priuationē audit⁹ exte rioris audiunt auditu interioris hominis. Nec mirꝫ quia etiam ad hoc q̄ homo exteri⁹ aliquid audiat et videat oportꝫ sꝫm arestotilē auditum esse absonū et visum sine colore. quanto igitur magis re quiritur vt hoiem exterior auditus non impediat ad hoc vt inter nam locutionē audiat et mente pfecte intelligat. Hinc est etiam q̄ psonis religiosis que ad verba diuine inspirationis auditu mentis seu aure cordis pfecte pcipienda aptiores q̄ alij debēt esse. certis locis et temporibus silentiū vt vacet auditus exterior seriosi⁹ im peratur. huius nimirꝫ silēm ad diuinū sermonē desup inspiratū au diendum p vtilem circūstantiā philo ille doctissim⁹ innuens. Dū inquit quietū silentiū ꝯtineret om̄ia et nox in suo cursu iter mediū haberet omnipotens sermo tuus dn̄e exiliens de celo a regalibus sedibus venit. Deniqꝫ sunt et alia bona surditatis q̄ in sequentibus sorores mee manifestabunt.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ad eundem tristem sic ait·Nonne homo karissime ex pmissis dictis sororis mee clare ppendis q ceteris paribus surdi melius q alij audiūt aure cordis occulta et secreta verba diuine inspiratōis et quasi susurria dei hominē interius secreti allo-quētis pcipienda modis occultis·De his em ad sanctū job locut est elephas themanites· Ad me inquit dictum est verbū absconditum et quasi furtiue suscepit auris mea venas susurrij eius·Vbi sic ordinarius appatus·verbū inquit absconditū locutio intime aspirationis vel absconditū·q silenter in corde sonat sine strepitu locutionis·et quasi furtiue·quia raptim et occulte·nisi em ab exterioribus abscondat interna nō penetrat·Suscepit supple auris mea nō susurriū supple tm·sed venas eius supple etiā·Susurriū est ipsa locutio intima·vene modi quibus illa ad mentē nr̄am venit· quia aliqn̄ nos amore·aliqn̄ terrore opūgit et alijs modis·Venas ergo susurrij furtim audire est occultos diuine inspirationis modos latenter agnoscere·hec in dicto appatu pter q etiam dicit psalmigraphus·Audiam quid loquatur in me dn̄s deus quasi dicat· tan q surdus non audiens quid sonet vel dicatur extra me forinsecus Audiam quid loquatur in me dn̄s deus glosa·or·a strepitu mundi qui foris inquietat auersus Reddit aūt causam dicēs qm̄ loquetur pacem in plebem suam·et sup sanctos suos·et in eos qui ouertuntur ad cor·O quantum bonum per hoc innuitur·qm̄ inquit loquetur pacem·Sed quid est pax·Audi magnū patrem Augustinum Tale inquit bonū est bonum pacis vt in rebus creatis nihil gratiosi solet audiri·nil delectabilius cōcupisci·et nihil vtilius possideri· Hoc autem bonum loquitur deus in plebem suam qui sc3 seruiunt ei·et magis indigent interna pace·quia ab extra omes qui pie volunt viuere psecutionem patiuntur et super sanctos suos· vt nō solum pacem habeant interna3 in hoc seculo· sed etiam supernam in futuro· et supple loquetur pacem vniuersaliter in eos qui conuertuntur ad cor· glosa in eos oms qui ouertuntur ad cor· qui primo excesserant vel secundū aliam literam qui conuertūt cor ad ipsum et non ad alium·

IIII·CONSIDERATIO·

uarta puella ad tristem eundem sic ait· O Homo tu qui foris surditate3 poteris te ad bonum multiplex disponentē interne auditionis noueris preter pmissa bonum aliud singulare expressu3 esse in canticis vbi dicit sponsa deiformis· Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est quasi dicat cum psalmigrapho·Factu3 est cor meum tanq cera liquescens· sc3 qn̄ dilectus aīme ipam animam alloquitur interna aspiratione·de quo ei alloquio dicit psalmigraph·Ignitum eloquiū tuum vehementer· Ignita aūt ceram resoluunt et liquescere faciunt·Ignito igitur eloquio seu alloquio interne aspirationis attacta aīma velut ab igne cera in sui dilecti

dulcedinem continuo resoluitur et liquescit. Sed quid. Profecto cum omne calidū et liquidū sit penetratiuū. sequitur q aīma sic calido diuini et amorosi eloquij liquefacta diuinoꝝ secretoꝝ abdita penetrat. cū eī aīma p calidū in se ardentis amoris calet. et ad vocē dilecti sui supdulcissimā adeo eliquescit q nōnunq ad suauitatem vocis eius ignifere. ac pinde resolutorie et liquefactiue extaticā incurrit passionē. quid eam impedire poss quin subtilissime et acutissime diuina secreta subintraret et ad eoꝝ quandā expimē talem noticiā pueniret. Porro cum etiam liquida nō ppriis sed terminis magis terminent alienis. quid restat hoc aīme ex pmissa occasione liquefacte. nisi q omīs eius affectio quasi nō in ppria natura subsistens ad modū gutte aquee in vinū uersē ppriū colorē et saporē nō retinētis resoluatur in ipius spōsi sui diuinissimā et inscrutabilē voluntatē p quod cōsequitur tantā deiformitatē et quādā deificationē vt iam ei quodāmodo nomē cōueniat deitatis iuxta illud psalmi. ego dixi dij estis. Nec mirū si ob hoc diuinum aliud nōnunqm appeat in vultu persone cuius anima fuerit talis.

Capitulum nonū continēs ōsolationes sup nasi et odorādi defectu seu carentia atq sup nasi simitate vel grossicie nimia.

Ono post pmissa ad pfatā dnam cōsolatricē accesserūt et alij duo tristes sup materia pmissi capituli qrelam pponētes quib mox illa p ipsoꝝ ōsolatōne de suis puell tres satis ydoneas deputauit. I. CONSIDERATIO.

rima puella ad vtrūq dictoꝝ tristium sub indifferētia predictoꝝ nasi defectuū cōsolandū sic ait. Carissime defectus nasi quē pateris non te debet pturbare valet nanq tibi hr̄e defectum hmōi. Vis scire quare. Profecto eo valet tibi quo minus pcedis in publicū magisq domi manens custodis cubiculū tuum pacior sequi redemptoris nostri ōsiliū. Tu inquit cum oraueris intra in cubiculum tuū et clauso ostio ora prem tuum. et certe ex hoc sequit q orōnes tue erunt puriores et deuotiores. nec credas q etiā in publico ecclesie qūis hoc sit tempe et loco frequētandū totū diuinum officium tantū tibi oferat ad puritatē orōnum. Quanto aūt orationes fuerint puriores tāto ceteris paribus sunt magis exaudibiles Vn post pmissa redemptoris verba sequitur. et pater tu qui videt in abscondito reddet tibi. Sequit etiā expmissis q intentōis tue oculus erit magis simplex. Sed quid. certe sequitur vlteri saluatoris oditionale pmissū. Si inquit oculus tuus fuerit simplex totum corpus tuū lucidū erit. nimiꝝ qnto quid simplici tāto purius et qto purius tanto lucis diuine capaci. s. in aīa q ɜm magnū prem Augustinū tota est in toto. et tota in qlibet pte corpis. certe n̄ sine luce sua rōe simplicitatis recepta g° di totū corp tuū lucidū erit

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella ad vtrunqꝫ tristiū eorundē et eodem modo sub indifferētia pmemoratoꝝ defectuū cōsolandū sic ait. Tu hō qui dictoꝝ nase defectuum alteꝝ pateris scias ꝙ hoc valet tibi. valet et multis alijs. Multis quidē eo valet quo hac occasione minus eos in tui ocupiscentiā deo et sanctis detestabilē ꝓuocabis. Tibi aūt vtiqꝫ eo valet quo defectus nasi quē pateris erit occasione alij ꝙ plures suos oculos in te figant. qui quidē eoꝝ oculi ꝑminentes et in te defixi tanꝙ essent basilisci forsitan te suo intuitu intoxicarēt. Deniqꝫ impudicus oculus impudici cordis est nunci⁹ quo recepto nuncio et accepto imppetuū malum tuū facile per eū induci posses in temptationē. Ceteꝝ sup omia valet hoc ꝙ carētia seu defectus turpioris nasi hoīem humiliat de facili supbiāqꝫ sociam pulcritudinis nō sinit in eo regnare que radix est omis mali que quidē si inualesceret radicē oīm virtutum ipam. s. hūilitatē extirparet. Illa autē acquisita vel retēta occasione hmōi nil est de quo habeas oqueri reddente te illa si nō vilibus in hoc mūdo vermiculis tñ grataꝫ in celo altissimis queādmodū dictū est illud. cū essem paruula placui altissimo. cui quideꝫ soli placere pluris est et eligibilius erit pſertim in extremo examine ꝙ toti mūdo placuisse Sed et pri⁹ soror mea egregie locuta est de ipsius humilitatis preciositate.

III. CONSIDERACIO.

Ercia puella osequenter pmemoratis associata post nasi viciū attendens eius officiū seu actum odorandi. ad tercium quendam tristem ratione organi defectiui defectū odorādi patientē sic ait. Carissime paruipendas pceptionē odorum rerum corpaliū nō semp tibi pñtium nec haberi possibiliū ad ipaꝝ odores sentiendū Expedit quidem magis vt otendas satiari et delectari in odoribus virtutū ac in odorib⁹ inde ꝓuenientiū in corporib⁹ sanctoꝝ. Nēpe ꝙto magis odores corpm naturales paruipēdes. tanto magis ad spūalia ac ad supnaturales odores pcipiendos ꝓficies et ascēdes. Dices forte ꝙ pfecti et delectabiles sunt odores illi. Reuera maxime. Nulli em dubiū quin illi copiosior insit ꝙ recipiēti pfectionis abundātia. ex quo fit i illud recipiēs pfectōis cuiusuis redūdātia. Conicies ergo de odorib⁹ virtutū ꝙ sint pfecti. ex quoꝝ quidem qsi redūdātia seu corrñdetia otingit multiplici scriptoꝝ testimonio miros odores corpales in sanctoꝝ reliquijs sensibiliter experiri. Quippe sic de quodā sanctoꝝ canitur. corpus sacrum quod fuerat apotheca carismatum vniuersam exupat fragrantiā aromatum. cuius hystoria rationē reddit. Decebat inquit vt corp⁹ quod per possessionē virtutū sancti spūs odoriferꝝ extiterat organum vnguentoꝝ fragrantiū fieret alabastrū vt odor odori p ouenientiaꝫ responderet. Sed quid. Profecto si hoc ita se habꝫ in corporibus nondū glorificatis nec dum reaīmatis. qnto magis in glorificatis

animabus sanctissimis cum virtutū suarū pcipuis odoribus intime sibi vnitis ipis virtutū spūalibus odoribus in corpa gloriosa per redundantiam corpaliter descēdentibus. et si hoc in alijs sanctis quantomagis in virgine gloriosa quantoqꝫ incompabilius in ipo xpo. Nimirum odores vtriusqꝫ generis gloriose virginis exprimit ecclesia sub pulcris methaphoris in psona eius ita loquēs. Ego qsi vitis fructificaui suauitatē odoris. et iterū sicut cynamomū et balsamum aromatizans odorem dedi. et quasi mirra electa dedi suauitatē odoris. De ipa quoqꝫ sic cantat. cuius inestimabilis odor erat nimis in vestimētis eius. et iterū odor vnguentorꝫ tuorꝫ sup oia aromata. Et rursum quā videntes filie syon vernātem in floribus rosarꝫ et lilijs conuallium vt sic de odore eius sit ymaginandū quasi sit ꝫm pmissa gratissime mixt9 ex odore liliorꝫ et rosarꝫ cynamomi et balsami et aliorꝫ bene redolentiū. Porro ꝙ suauis sit et dictarū filiarꝫ syon attractiu9 odor xpi. hoc spōsa insinuat in psona sua et sodaliū ita dicens. In odore vnguētorꝫ tuorꝫ currimus. adolescētule dilexerūt te nimis. Nec mirꝫ. est em̄ odor eius nō minus ꝙ odor matris sanctorꝫ multipliciter reficiens odoratū quasi sit gratissime mixtus seu cōposit9 ex odoribus rose lilij viole et oim bene redolentiū ac herbarū ceterarūqꝫ rerū odoriferaruꝫ in agro mūdi nascentiū. vtpote xpo figurato i iacob. de quo dixit pater eius. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni cui bn̄dixit dn̄s. hui9 quidē odoris xpi ad odores aliorꝫ compati ꝙtam fore putas pcellentiā Ecce em̄ prout alibi pdocetur supnaturalis odoris suauitas cuiuscunqꝫ corpis gloriosi tantū ꝓportionaliter excedet naturalē suauitatem odoris rosarꝫ liliorꝫ cynamomi et balsami et oim aromatuꝫ siue odorabiliū huius mundi. q̄ntum claritas et pulcritudo corporum gloriosorꝫ in futuro excedet naturalē claritateꝫ et pulcritudinem omniū corporꝫ totius mundi etiam celi syderei. Atqꝫ ob hoc ibidē taxatū noueris vel grossa estimatione. ꝙ suauitas odoris in corpe minimi sancti quinq̄gesies erit tanta quanta est quecūqꝫ naturalis suauitas odoris qui hoc in mundo pōt repiri. Quid ergo de suauitate odoris sancti maioris meriti. q̄d de suauitate odoris corporis virginei matris dei maximi meriti. Quid deniqꝫ de suauitate odoris corpis ipius xpi. Profecto nulli dubiuꝫ quin odor corpis sancti cuiuscūqꝫ. quanto fuerit maioris meriti. tanto eius suauitas odorem naturalem in mūdo repibilem magis excedat. et suauitas odoris corporis virginei adhuc multo magis. suauitas aūt odoris corpis xpi in imensum. Tu ergo homo qui his ita se habētib9 speras tandē ineffabiliter recreari ꝑpetuo odoribus hmōi talibus. s. et tantis tam sanctorꝫ aliorꝫ. ꝙ ipius xpi. nonne dignū putas paruipendēdos esse odores huius mundi. ac proinde nō curandum si defectum habeas in actu vel instrumēto odorandi. Tanto nanqꝫ hautdubium perfectius et delectabilius dictā imensam suauitatē

celestium odorum pcipies·quanto in presenti magis ad hoc p mo=
dum meriti te dispones·otemnendo scȝ p̄sentium odoꝝ naturaliuȝ
recreationes·ac p osequens mime curando defectum sensus vł or
gani quo ip̄os sentire posses·

Capitulum decimū continens osolationes sup oris lingue siue
loquele atqȝ dentium carentia seu defectu·

Ecimo post premissa ad supradictā dn̄am osolatricem ac
cesserunt quatuor tristes sup materijs p̄missi capituli per
ordinē querulātes quibus illa mox de suis puellis cōso=
lationis gratia quatuor deputauit·

I·CONSIDERACIO·

rima puella ad contristatū ꝑpter defectū oris siue carentiā at
tendens sic ait·O homo cur turbaris ꝑpter defectū oris·esto
lōganimis et attēde statum resurrectionis·in quo non erit alicuiꝰ
membri carentia·Sed et quāto pn̄tem defectū oris et q̄to defectu
osius fuerit patientius sustinueris·habebis os in resurrectione tā
to rubicundius·pulcrius·decentius·ac risu iocundius·de quo ore
pro illo statu dicit scriptura·Donec repleatur risu os tuū· et labia
tua iubilo·Rursum etiā in pn̄ti·tanto interior homo tuus·habebit
os illud cordis pulcrius·et excellentiꝰ·De quo dicit psalmig̃phꝰ
Os iusti meditabitur sapientiā et lingua eius loquetur iudicium·
de quo etiā ore meditatiuo nō penes exteriorē· sed penes interiorē
hoiem attēto in magno patre Augu°·canit ecclesia· Accepta bap
tismi gratia positus apud hostia thiberina cum mr̄e sua colloq̄bā=
tur soli valde dulciter et inhyabant ore cordis pariter in superna
fluenta fontis vite·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella ad ligue carentiā seu defectū attēdens sic ait
O homo si nosses diuine prouidentie modum non te forsitan
adeo otristaret lingue carentia seu defectus·Solet nāqȝ deus pijs
simus quod deficit in sillabis recōpensare in tēporibꝰ·id est quod
in vno aliquo deficit corpali p aliud aliquid presertim sp̄uale ad
corpale analogatū recōpensare· Sic em̄ ſm versum poete·cōsilio
pollet cui vim natura negauit·Ita·s· q̄ qui vim nature non habet
vi mentis p̄ualere solet·sic destituti multociēs visu exteriori· visu
pollere solent interiori·s·intellectus estimatiue vel ymaginatiue·
Virtutis nempe quo ad hoc mira de cecoꝝ industria referuntur·
Fertur em̄ q̄ aliquis cecus visus est qui p tactum panni alicuius
semper cognouit colores eius·Aliquis visus est cecꝰ qui nouit sin
gula in ciuitate hospitia inuenire·et eis de remotis onera vel res
aliquas apportare·Sic agatha mamilł suis amputatis intꝰ in aīa
se hr̄e mamillas integras gloriatʳ· Quid igitʳ miri si quis i lingua
defectū hn̄s p potiorem linguā expitur ꝑfectū· quippe apostolus
ait·Si linguis hoim loquar et angeloꝝ Sūt ergo ligue angeloꝝ

quas potiores esse innuit q̄ linguas corporeas hominum· cuiusce modi etiā angelorum linguis homini ꝯuenit loqui aliter cum dixis= set si linguis loquar hoīm· forte nō addidisset et angelorum Sane lin gua sm mundi sapientē ꝯgruit in gustum et loquelā nec angelica lingua est inferior quo ad hoc sꝫ superior· qualem etiā hn̄s linguam homo interior quod primo sitiuit internū· tandē gustat eternum · Firmissime igitur tene et nullatenꝰ hō dubites· quin nisi p impati entiam ponas obicem ꝓ defectu corpalis lingue eo vel tandē cō= tingat tantū interioris experiri ꝑfectū q̄ nūc merito exterioris lin= gue defectū debeas equanimiter tolerare·

III· CONSIDERATIO·

Ercia puella muto ꝯpatiens seu balbutiēti sic ait· Cur ob loq= le carentiā seu defectū adeo pturbaris· Nescis q̄ alia quedā interioris hoīs est secreta loq̄la multo intimior dulcior et suauior qua hō loq̄la sm jeronimū prem venerandū· si hoīm copia defue= rit loquitur cum deo· Qua etiā loquela loquitur hō cum virgine glo= riosa· qua loq̄la loquitur hō cum angelis· cū michahele· grabriele· raphahele· Cūqꝫ ꝓprio suo angelo· qua deniqꝫ loq̄la loquitur homo cum vtroqꝫ johāne euāgelista et baptista cum petro et paulo· cum magdalena· agnete et katherina· cum quolibꝫ alio sancto· cūqꝫ ce teris quibuscūqꝫ de numero beatorum cum caris suis vel parētibus quos sperat esse in societate ciuiū supnorum · Nec mirum q̄ sm interio rem hoīem quantumcūqꝫ balbutiēs siue mutus loqui poterit cum et sm illū cātare ei possibile sit paulo hoc inuente· Cantātes inq̄t et psallētes in cordibꝰ vr̄is dn̄o· Sane q̄nta eorum sit multitudo qui bus mutus loqui pōt q̄nteqꝫ sint dignitatis patꝫ p p̄missa· Que cu= ra igitur ei erit si paucis respectiue et multo indignioribꝰ q̄si ver= miculis huiꝰ mūdi hoībꝰ loqui nō pōt· Sꝫ nec transeūdūꝫ q̄ sicut dicit egregius pr̄ Gregoriꝰ· Tanto vnusquisqꝫ a supno amore dis= iungitur· q̄nto inferius delectatur· Ita ꝑfecto tanto vnusquisqꝫ ab interno cū sanctis colloquio impeditur· q̄nto inferius terrenis cre aturis colloquēdo delectatur· et rursus ecōtra tanto quisqꝫ mutus ceteris paribus magis in supno cum caris suis colloquio delecta tur· q̄nto inferius exteriori colloquio priuatur· Cesset ergo eius loq̄ la de loquele carētia· et dicat verbum cōsimile de colloquio cum amicis vel cum quibuscūqꝫ hominibus terrenis quale verbū mag= dalena teste illustri origene dixit de colloquio cum angelis· No= lo inquit angelos videre· nolo cum angelis manere· si ceperint mi hi multa narrare· et si voluero illis ad oīa rn̄dere· timeo ne amo rem meū magis impediant q̄ expediant· Hec ille·

IIII· CONSIDERATIO·

Varta puella hoīem ꝓpter carentiā dentiū ꝯtristatū alloquēs sic ait· Cur hō turbaris nō hn̄s sufficientē causam tristicie seu turbationis· Aut em̄ ꝯtristaris ex eo q̄ defectus seu amissio dentiū

etatem arguit morti appropinquantē· aut ex eo quia impedit cibo rum masticationē· aut ex eo quia impedit verboꝝ formationē· aut forsan ex eo quia risum tuū reddit minus gratū et decentē· Sed nō ne hee rationes sunt insufficiētes· Sūt vtiqꝫ· Prima em̄ ratio defi cit· quia homī ad memoriā mortis ꝓficit quā nup valere ad multa neptis mea clare oñdit· Scđa ratio ad magnā tristiciā non sufficit quippe illi defectui leuiter p artem ↄsulitur qñ cibus masticand⁹ vel cutello vel instrumēto alio sufficiēter ↄminuit᷑· Porro tercia rō eo min⁹ sufficit· quo ad silentiū ꝓficit· de quo scriptura dicit· In si lentio et in spe erit fortitudo vr̄a· Sed et hac in re illa ↄfert ↄsola tio quā sup loquele carētia paulo añ soror mea pmisit· Demū quar ta rō eo multū deficit· quo dentiū carētia p accidēs dissolutū risum tempat et restringit· Quippe magis decet seruata facie ore clauso subridere ꝙ apto ore ridere et cachinnos emittere· Hinc nanqꝫ di cit illustris Seneca· Risus tu⁹ sit sine cachino· Postremo ↄsoletur hoc edentulū ꝙ nō habet nisi defectū momentaneū mox post pñs breuis vite tempus in resurrectione emendandū qñ restaurat᷑ omē deꝑditū pfectioni glorie oportunū· pro tūc em̄ alludēdo scriptu re pōt dici de hoīe· dentes eius erūt candidiores lacte quo fiet ꝙ nūc edentul⁹ poterit ꝓ tūc restitūtis pulcerrimis dentib⁹ sine de fectu moris et nature risu pleniore atqꝫ iocūdiore oris labia cum iubilo apire· Iuxta verbum per sororem meam prius inductum re pleatur risu os tuum· et labia tua iubilo·

Capitulum vndecimū continens ↄsolationes sup brachioꝝ ma nuum vel digitoꝝ ac nōnullorum aliorum membrorum amputa tione seu carentia·

Ndecimo post premissa ad dominā cōsolatricem principa lem accesserūt et alij duo tristes· vnus qui primo de mē bris pluribus· alius qui postea de solis manibus querelā proposuit· quibus illa de suis puellis mox duas ad con solandum eos adiunxit·

I· CONSIDERATIO·

rima puella ad primū dictoꝝ tristiū sic ait· O amice cur de mē broꝝ de quibus intēdis carentia ꝑturbaris· Nō deberes qui dem· Nimiꝝ si ea haberes verisimile est ꝙ vel qñqꝫ eoꝝ occasiōe temptareris ad aliqua illicita ppetrandū vt de pcussionib⁹ vl' oc cisionibus iniuste inferēdis· siue de amplexibus vel tactib⁹ impu dicis· specialiter quo ad manus et brachia· siue de scripturis litte raꝝ deo displicibilib⁹ quo ad digitos· siue de nōnullis alijs quo ad alia mēbra· ecōtra autem dictoꝝ membroꝝ carentia te nata ē a tēptationib⁹ talibus plurimū supportare· q̄s quidē temptationes si haberes nescis an vnꝙ eas vicere posses· ſꝫ verisimili⁹ i toto sub cūberes vel in pte Ex hoc plane seqtur si de mēbroꝝ pdictoꝝ tur baris carētia ꝙ de tua vtilitate turbaris· de q̄ poti⁹ gaudendū esset

Audi venerabilē jeronimū decretoꝝ libro inductū. Siquis inquit fortitudinē latronis vł pyrate enumerat et infirmos reddit. pdest illis sua infirmitas. debilitata em̄ m̄bra quib9 prius nō bñ vtebā-tur. a malo ope cessabunt. Hec ille. Huic aūt sententie satis cōcor-dat illud ɔsilium saluatoris. Si manus tua vel pes tuus scandali sat te abscide eum et pice abs te. s. saltē corde. bonū est tibi ad vitam ingredi debilē vel claudū ꝙ duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem eternum.

II. CONSIDERATIO.

ecūda puella ad manuū carentiā specialiter attendēs secūdo tristi sic ait. O amice nō te pturbet defectus manuū hōis exterioris. Attēde potius ad man9 interioris. Vis vtrūqz de hoc scire Audi ex patrum libro quid dixerit sancta sincletice. Manus inquit nr̄e ex aliqua passione debilitate sunt. ꝫ interiores patas habem9 aduersus inimici temptatōnes. et quid miri ꝙ manus habet hō noster interior. cum quod magis rarum est habeat et mamillas. Quippe vt prius neptis mea p̄libauit beata agatha exterioꝛib9 suis amputatis. de mamillis interioꝛib9 gloriabatur Nam dum ingrederetur in carcerē ait ad iudicē. Impie crudelis et dyre tyranne nō es confusus amputare in femīa qđ ip̄e in matre suxisti. ego habeo mamillas integras intus in aīma mea. quas ab infātia dn̄o ɔsecraui. Hec agatha. Dari igitur modo si manus nr̄e amputētur exteriores bona cura erit. habemus et eo magis integras intus in aīma robustiores manus fortioꝝ operū doctas ad p̄lium et ɔtra inimicum. Iuxta verbū sancte sincletice pugnaturas et nōne bñ dixit illa. bñ certe p omnē modū. Nempe temptatōes iimici iacula quedā sunt venenata mortifero veneno plena. coꝛ patētia si non scutum fidei patum habeam9 et interioris hōis manib9 opm illud semp obiciamus. quippe fides sine opibus mortua est. Quo scuto quibusqz re nera manibus necesse est interiorem hominem ɔtra inimicū temptātem viriliter dimicare. Quid ergo. Profecto si bene sic dictis maībus dimicauerim9 merebimur ꝙ ipse rex glorie apprehēdet manū dexteram nr̄oꝝ rectoꝝ opm. et deducet nos ad brauiū gloriosuꝫ Hinc psalmista dn̄o loquēs ita ait. Tenuisti inquit manū dexteram meam et in volūtate tua deduxisti me. et cum gloria suscepisti me.

Capitulum duodecimum continēs ɔsolationes super pedum carentia seu amputatione.

Vodecimo post p̄missa ad p̄dictam dn̄am ɔsolatricem accessit et alius tristis ꝓpter pedū carentiā ꝓponēs grauem querelā. At illa eidē pro cōsolatione tres de suis puellis satis ydoneas deputauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad p̄fatū tristē sic ait. O hō nescis ꝙ de q̄busdā dit scriptura. Pedes illoꝝ ad malū currūt Forte inqēs ad qđ malū

Profecto non ad vnū. sed ad multiplex siue multa. que nam inquies sunt illa. ecce fortassis sunt spectacula. sunt choree. sunt mūdi solacia. Sunt inquies hec mala. sunt oīno. Retia nāq3 sunt quibus ille hostis antiqu9 solet vti ad stultoꝝ aīas capiendas. Dic queso mihi quid rethi similius q̄ᵖ chorea in circulum ducta. in qua in circuitu impij ambulant immo et cursitant atq3 ad sinistrā ꝓcedētes ad infernū ꝓperant. et ibidem vanis hoībus si tñ hoībus. et nō potius lasciuiētib9 bestijs se sociant. Sane si contendas ꝙ sint hoīes eo ꝙ iuxta ꝓpriam hominis passionē sunt risibiles otendam. et ego et ostendam ꝙ non sunt saltē rationales. ſ3 tanq̄ᵖ bestie silue ꝓpter lasciuos motus sunt hoīes bestiales. et bestijs similes. Ad quoꝝ consortiū currere et tu ipis discurrere si ꝓpter pedis seu pedū aut alioꝝ etiā mēbroꝝ carentiā impeditus fueris hoc minime cures. per hoc nanq3 datur tibi occasio magna querendi interna solacia et supna. Nonne enim discurrendi seu vani discursus impossibitas occasionē p̄stat sani ac sancti discursus. Si ob carentiā pedū nō vales discurrere per lata spacia terrarum poteris discurrere discursu rationis seu pedibus intellectus et affectus. per immensa et grata celi spacia. p celestes officinas ad superna spectacula an nō credis et illic spectacula esse. Sunt vtiq3 plurima. Illic nāq3 spectare licet etiam nunc vel mentetenus celestium spirituum jerachias nouem choris distinctas. Illic spectare licet patriarchaꝝ et ꝓphetarum psonas reuerēdissimas. Illic spectare licet martiꝝ victorias gloriosas. Illic spectare licet ↄfessorum stolas candidissimas Illic deniq3 spectare licet pulcerrimarum virginum choreas. de quib9 quidem mater ecclesia sic xp̄o canit. Qui pascis inter lilia septus choreis virginum. et rursum. Quocunq3 pergis virgines sequuntur atq3 laudibus post te canentes cursitāt hymnosq3 dulces personāt. Absit autem a te ꝙ hec vnq̄ᵖ sentias dicta esse truphatice si velis sacrilegium euitare. Nimirum si hec dicta essent secūdū aliq̄ᵖ similitudinem solum methaphorice. tu deberes contentus esse. eo quidem ꝙ similitudinem illam sensus methaphorici preferre deberes in imensum sensui litterali. Veruntamē pro futuro resurrectionis statu nō est absonu3 vel absurdum dicere ad litteram vera esse que canit ecclesia de choreis virginum. vt secundum thomam illū aquinensem motum agilitatis que3 virgines vel alij sancti habent in virtute quandoq3 exerceant quatenus diuinam sapientiā eo magis ↄmendabilem esse ostendant.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda itaq3 puella sic ait. Ad quid homo de pedu3 carentia corporalium adeo perturbaris. Forsan inquies. quia non possum motu processiuo ire spaciatum ad ipsos ortos voluntatis.

nec ad prata virētia vel ad grata nemora. Sed que de istis tibi cura. Sunt nāqȝ tibi possibilia meliora. Non ergo cures prata vel nemora vel alia loca mundi voluptuosa sed potius iuxta cōsilium venerabilis jeronimi. Paradysum mente deambula. paradysum inqt ille tu celestē subintellge. in quo est omē lignum pulcꝝ visu et ad vescendū suaue. Ibi est illa vitis vera palmitum suoꝝ dilatatione admirabilis facta. Ibi est illa cuius emissiones padysus malorum punicoꝝ cum pomoꝝ fructibus. In cuius etiam psona dicit ecclesia. Sicut cedrus exaltata sum in libano. et quasi cipssus in mōte syon. quasi palma exaltata sum in cades. et quasi plātatio rose in ierico. quasi oliua speciosa in campis. et quasi platanꝰ exaltata sum iuxta aquam in plateis. Sicut cynamomū et balsamū aromatizans odorē dedi. et quasi mirra electa dedi suauitatē odoris.

III. CONSIDERATIO.

ercia puella sic ait. O frater vtinā scires pro malo vel ꝑ minꝰ bono eligere magis bonū. osulo vt butiꝝ et mel comedas vt cias reprobare malū et eligere bonū. Nimiꝝ vt alibi dicitur butirum cum melle comestū est maturatiuū. et ideo apte signat matuꝝ iudiciū rōnis mali et boni discretiuū. Hoc igitur iudiciū maturum comede. id est ore cordis masticare satage. vt discrete scias reprobare malum et eligere bonum. malum reproba quod nedū salomō sapientissimus. sed et filius amos de peccatoribus notū fecit. Pedes inquit eoꝝ ad malum currunt. Elige igitur potius bonum scȝ cursum illum. de quo paulus ait. Bonum certamen certaui cursum cōsūmaui. qui et dixerat. sic curro nō quasi in incertum atqȝ sic suasit alijs. Sic currite vt oprehendatis. Quorsū putas cucurrit. Profecto in celestē paradysum. nam et ouersatio eius erat in celis. Illic certe bonū est ambulare melius autē currere. Quippe currens ibi non habebit offendiculū. Ibi est grata planicies. mūda ꝓrsus et imaculata. quia nihil inquinatū incurrit in illam ciuitatē ihrl'm celestē. Pro cursu igitur pedum corpaliū in hoc mūdo lutoso et fetido elige etiā in pnti pedibꝰ interioribꝰ quasi in spacio odorifero post spōsum currere vna cum spōsa q̄ ipi sponso loquitur in cāticis Curremus inquit in odore vnguentoꝝ tuoꝝ. Rursum pro pedum corpalium tardo motu elige cursum pedū interioꝝ velocissimum. non quidē minus celerem. nec minus lucentem ꝙ sit ille discursus iustoꝝ. de quibus dicit scriptura. Fulgebūt iusti et tanꝙ scintille in harūdineto discurrēt. Deniqȝ pro cursu pedum exteriorū qnqȝ multum laborioso elige sperare in dn̄o te in cursu pedum interiorum ad summū bonū ꝓmouente et a labore p̄seruante. Audi rusum filium amos. Qui inquit sperant in dn̄o mutabunt fortitudinē. assument pēnas sicut aquile current. et non laborabūt. ambulabūt et nō deficiēt. Cogitabis forte. Quid ad pedes interiores cursus illi quos denotant p̄misse scripture qui ad dotem agilitatis gloriosoꝝ

corporum viddentur in futuro potius ptinere. Sed absit a te heccine cogitatio. quippe non solum motus agilitatis saluandorum membris corporeis in futuro tāto celeriores ouenient ceteris paribus quanto hic illi patiētius ex pedum carētia solaciosis carēt discursibus. Verum etiā eodem pacto pfectius q̄m alias dicti motus delectabiles ẞm eminētis significatōis methaphorā sunt attribuēdi nr̄is pedibus interioribus. Si itaq3 ẞm hec respectu interiorum parum curare habeas vsum pedum corpaliū quid restat. nisi q̄ et parum cures carētiā taliū pedū cū pedes natura dederit solūmō ꝓpter vsuz.

Capitulum decimumterciū continens ↄsolationes claudorum sup pedum suorum curuitate ac sup iporum deformi claudicatione.

Erciodecimo post p̄missa ad p̄memoratā dn̄am ↄsolatricē illustrem accessit et alius tristis sup materia p̄missi capituli grauiter q̄rulando cui mox illa ad ↄsolandū eum duas de suis puellis satis pulchras assignauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella pedū et tybiarum curuitatē et ↄsequentē ambulādi difficultatē et claudicationem attendens sic ait. O amice cur turbaris ꝓpter ista. nescis dictū esse de tuorum membrorum plasmatore. bn̄ om̄ia fecit. surdos fecit audire. et mutos loqui. Cur nō etiā credis ipm facere claudos ambulare. et curuos pedes habētes rectos gressus facere seu recte ambulare. facit vtiq3 etiā ista. Nunq̄d non fecit claudos ambulare cum ipm qui est veritas constet dixisse claudi ambulant p hoc innuentē etiā ill' possibilitatē inesse pfecte ambulationis. Quippe claudicatio exterior ad pfecte ambulandū nōnullos ꝓmouet q̄ ꝓpter difficultatē vel deformitatē q̄ eis inest ad ambulandū minus delectant' ābulare ī publicū. et hij nimirum p cōsequēs ꝓpter defectū ambulādi corpaliter eo pfectius ambulāt spūaliter. quiq3 hac occasione doctrinā sequūtur pauli. eo dicente spū ābulate vt dicere possint cū eodē. n̄ ẞm carnē ambulam9 ẞ3 ẞm spm̄. S3 quorsū putas ābulāt. Certe versus celestē p̄riam ad ciuitatē ibrl'm queādmodū et paul9 ipe dicebat. Alligat9 ego spū vado in irl'm. Huius nimirum possibilitatē p sororē meā prius tactā venerabilis pater jeronim9 ad quendā scribēs īnuebat. Heremi inquit vastitas te terret. ẞ3 tu paradysuz mēte deābula. quotiensc̄ūq3 cogitatione ac mēte illuc ↄscenderis totiens in heremo nō eris. S3 q̄d Profecto heccine deambulatio n̄ est claudicatio. ẞ3 est quidē ↄtra curuitatē et claudicationē pedū exteriorum rectorum. pedum et gressuuz hoīs interioris grata exercitatio. et certe qui ita ambulāt. De illis pōt dici. Pedes eorum pedes recti. pedes inq̄ intellect9 et affectus. Ad horum gressus imitandū videt' itidē paul9 dicere soluta genua erigite. et gressus rectos facite pedib9 vr̄is. vt nō quis claudus erret. magis aūt sanetur.

II. CONSIDERACIO.

ecūda puella attendens in claudo gressus sui deformitatē sic ait. Audiuisti fr̄ claudicātis ɔsolatoriū remediū ɔtra. s. pedū et gressus curuitatem recipe nunc pari modo eiuscemodi ɔsolationis solacium ɔtra pedum et gressuum tuoꝝ deformitatē. Ecce quātum attinet ad interioris deambulatōis motus. dictū noueris spōse in canticis. q̄m pulcri sunt gressus tui in calciamētis filia principis. Sed quid hoc. Profecto aīma maxime deiformis est illi⁹ filia principis. De quo quidē ille arestotiles bene sic cōclusit vnus ergo princeps. Ad quam reuera filiam dicit sponsus. ꝙ̄ pulcri sunt gressus tui in calciamentis. quasi dicat valde sunt puri motus tui in suis oblectamētis. Sciendū est em̄ aīme deiformis tot esse gressus quot sunt ipius motus in deum et ꝓfectus. Qui merito pulcri id est puri dicuntur qñ a suis ɔtrarijs fortiter sepantur. ac a materialibus coinquinari immūdicijs nullatenus ꝑmittuntur. Hinc est ꝙ ꝫm angelicū illum Dyonisiū. Pedes in angulis signāt motiuū et acutum et celerē ad diuina ambulationē sempiterne motionis. id est virtutem se a materialibus mouēdi et intellectualia sciendi sicut pedes secant aerem ratione acumīs sui. et celeriter in diuina proficiēdi ꝑpter virtutē desiderij se semꝑ in deum ꝓmouentis Cōformiter itaq; duo pedes filie principis antedicti possunt dici in p̄nti duplex virt⁹ motiua disticta p officia. s. virt⁹ a materialibus se mouēdi et virtus suo acumīe aerē scindēdi. id ē intellectualium regionē se cernēdi et celeriter in diuina ꝓficiscēdi id est ꝓficiēdi. Hoꝝ pedū aurea calciamēta ipis pedib⁹ adaptata et ꝓportionata. est adaptata sapiētialis lumīs claritas et ꝓportionate dulcedinis veritas. Sine istis calciam̄tis nullomō possunt p̄rupta ardua montuose regionis intelligibilis pagrari. Vñ et hocipm̄ exptus in se ipo ꝓpheta aiebat. emitte lucē tuā et veritatē tuā ipa me deduxerūt et adduxerūt in montē sanctū tuū et in tabernacula tua. q̄si dicat nisi nobis infuderis tui intelligibilis lumīs claritatē. et celestis dulcedinis veritatē. nō valebim⁹ ad cōtemplatōis altitudinē ꝑuenire. aut in potētias angelicaꝝ ierachiaꝝ introire. ad q̄s quidem deambulādo et angelicas officinas ꝑambulādo etiā ꝑuenimus in potentias dn̄i. id est ad oīpotēs ɔsistoriū ipius dei. Sane quo hoc ꝑamplius et ꝑfecti⁹ occasione corꝑalis ad ambulādum impotentie ꝑ̄ualemus. eo amplius de dicta corꝑali impotētia ɔsolatōē recipimus. vt sic claudicationis defomitatem ꝓ nihilo reputemus. cogitantes ꝙ impotentes ad ambulandum antonomatice ābulare dici possunt. et ꝙ alij ecōtra pedes h̄nt et quasi nō ambulabūt.

Capitulum decimūquartū continens ɔsolationes suꝑ genitaliū carentia et generandi impotentia siue super personaꝝ vtriusq; sexus sterilitate vndecunq; causata.

23A

Vartodecimo post premissa ad dominā consolatricem su-
pradictā accesserunt due psone sexuum diuersoꝝ sup ma
teria pmissi capituli q̄relas ꝓponentes· at illa eisdez mox
tres de suis puellis ↄsolationis gratia deputauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella ad psonam sexus masculini sic ait· O frater vt te
possim ↄsolari vellē a te informari·Cur adeo genitaliū caren
tia te ↄtristat· Dices forte quia his carentes membris condemnat
lex mosaica·Hec quippe dicit·Non intrabit eunuchus attritis vel
amputatis testiculis et absciso veretro ecclesiā domini·Sed hoc in
casu bona cura tibi sit· hoc em̄ cerimoniale est abolitū et si placet
ex scriptura phylonis doctissimi·Audi in cōtrariū verbū cōsola
toriū·Spado inquit qui nō operatus est p manus suas iniquitatē·Da-
bitur em̄ illi fidei donū electū·et sors in templo·acceptissima· bo
noꝝ enim laboꝝ gloriosus est fructus· In hac verboꝝ serie si ad
pcedentia respicias necesse erit vt hoc nomen felix subintellectum
in principio adicias sicq3 ↄstruendo dicas·felix spado qui non est
operatus p man9 suas iniquitatē·Et nōne bene dicitur felix cū pro
causa sequatur·Dabitur em̄ illi fidei donum electum id est fides n̄
informis sed formata que alias in hoīe ad iniquitatem genitalib9
stimulato sine bonis opibus esset mortua· vl' dabitur illi fidei do
num electū id est excellens·s· fides p dilectōez operans· et sors in
templo acceptissima· id est in ecclesia magna celesti inter sanctos
sors acceptissima·s· fructus·nō mō tricesim9 vt in matrimonio cō
stitutis abstinentibus ante suis· nec sexagesimus vt viduis castis
abstinētibus tam a suis q̄ nō suis·s3 multo acceptior·s·fruct9 cen
tesimus vt virginibus rōne ppetue incorruptōis qui sperand9 est
eunuchis pcipue qui semetipsos castrauerūt ꝓpter regnū celorum
nec mirꝝ· qr hoc facere graue est et labor intensiue maximus equi
pollens extensiue multis laboribus· et ideo pro causa immediate
subiungitur·Bonorum em̄ laborum gloriosus est fructus·s·fruct9
centesimus antedictus vel fruct9 beatifice fruitōis in gloria his
qui bona egerunt repromissus· Et sic patet q̄ genitalibus priuato
cedit hoc ad maximam gloriam in quo timerent fatui magnam pa
ti ignominiam·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella ad eundem tristē sic ait· Cur te ↄtristat generā
di impotentia· Si est in causa ↄfusio vel opprobriū apud con
uentuz mulieꝝ vl' alioꝝ fatuoꝝ·aut timor forte q̄ uxor tua agat
ad diuortiū recursuz habe sup ad meā ↄsanguineā et inuenies ↄso
latione paratam·Si vero in causa est liberoꝝ carentia·ↄsolari te po
terit alia mea ↄsanguinea· Spāliter aūt si i cā est q̄ qris in liberis
nom̄ tuū ne totalr' peat ↄseruare·h9 reprobat illa silr' et scriptura·

Audi ysaiam prophetam. Non dicat inquit eunuchus. Ecce ego lignum aridum supple nõ aptum ad seminandũ sequitur quia hec dicit dñs eunuchis qui elegerint q̃ ego volui et tenuerint fed⁹ meũ Dabo eis in domo mea locum et nomẽ melius a filijs et filiabus. nomen sempiternũ dabo eis qd non pibit. Audi quoq3 ad hoꝝ intellectum ordinariũ appatum alludentem his verbis saluatoris. Sunt eunuchi qui de matris vtero sic nati sunt. et sunt eunuchi qui facti sunt ab hoibus. et eunuchi sunt qui semetipos castrauerunt. ꝓpter regnum celoꝝ. Hanc distictionem repetẽs dictus appatus subiungit de deo loquẽs oms ꝯsolatur. quia in lege dicebatur maledictus qui nõ reliquerit semẽ sup terrã. Sed quid. Certe ꝯtra hãc maledictionẽ deus oms eunubos adiecta cõditione ꝙ eligant qd ipe vult. s. castitatẽ et teneant fedus suũ. s. caritatẽ. ꝯsolat² dicẽs p ꝓphetã. Dabo eis locum. s. noiatum mansionis ppetue in domo mea in qua sunt mansiones multe et nomẽ meli⁹ a filijs et filiab⁹ sc3 excellentius q̃ si filios et filias generassent. quia nomẽ sempiternum quod non pibit. supple queãdmodũ pit nom̃ qd filioꝝ ꝓcreatio potest dare. S3 nec causeris ꝙ hec pmissa dei futura respiciunt. Nam et in p̃senti in rebus naturalib⁹ nihil est vita delectabilius et optabilius. ꝗ secundũ illum galienũ medicũ noiatissimũ eunuchi ceteris hominibus viuunt diucius.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella ad psonã3 sterili sexus feminei sic aic. Soror mea karissima cur te cõtristat sterilitas tua. Si antiqua maledictio est in causa non oportet. dudum em̃ hanc abstulit virgo illa simul et mater ex qua ille ortus est qui soluẽs maledictõe3 dedit benedictionẽ. Si in causa est ꝙ es corpe nimis arta quid hoc ad te si virgo es et vis talis pmanere. glorieris magis de illius similitudine que clausa semp fuit et erit ineternum de qua dictum est in figura Porta hec clausa erit et non apietur. et vir nõ transibit p ea3. quia dñs deus isrl̃ ingressus est per eam. Si vero es maritata nihilominus mea te quedã in hoc articulo ꝯsolabit² cõsobrina. Si liberos habere desideras ꝓ ꝯsolatione neptem meam supra requiras Cui⁹ quidem ꝯsolatio euidenter tibi demõstrabit ꝙ licet sis sine fructu ventris. non tñ sine nobilissimo et multiplici fructu mentis. presertim si te ꝯseruaueris sine inquinamẽto corpis. de q̃li sic dicit philo doctissimus. Eelix est sterilis et incoinquinata que nesciuit thoru3 in delicto. habebit fructũ in respectione animarum sanctarum. s. vel illum centesimũ si virgo est vel saltem fructum bonorum opm multiplicium. quem licet hic opata fuerit. tamen post hanc vitam in respectione animaꝝ sanctaꝝ fructus gloriosus suoꝝ opm manifest⁹ erit. et in memoria eterna pdurabit. glorietur ergo sterilis et sit iocunda. q̃uis em̃ sit corpe infecunda. tamen eo est aptior ad spiritualẽ generationẽ castam et mundã. de qua admirando dicit

mater ecclesia. O q̄ pulcra est casta generatio cum caritate. immortalis est em̄ memoria illius. q2 et apud deū nota est et apud hoies. Deniq3 p consolatione sterilis que nō parit nō est ptranseundum periculum parientiū. Nam dicit scriptura que multos habebat filios infirmata est. et iterum in dolore pies filios. et rursum scriptura alia. q mulier cum parit tristiciā habet. Nec mirꝝ. quia est in piculo mortis nec totaliter a tali piculo p̄seruat eam pariendi ↄsuetudo. Visum quippe est multotiens q9 que ante pluries peperit et euasit. postea in partu perijt et mortē incurrit.

Capitulum decimūquintum continens ↄsolationes psonarum antiquaꝝ super senectute et calamitatibus ipsarum.

Vintodecimo post pmissa ad dominā cōsolatricē pmemoratam accessit et alius tristis ↄquerēs de senio et de calamitatibus sue senectutis. Cui illa dn̄a veneranda ad ↄsolādum eū mox assignauit septē pulcerrimas de suis puellis

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad tristē illum sic ait. Cur de senectute turbaris q̄ te iuuenib9 p̄fert multis progatiuis. Nempe senes iuuenib9 p̄feruntur in suspitionibus remouēdis. In excusationib9 admittēdis. In testimonijs phibendis. et in platis eligēdis. Vis hoc scire Profecto hec pūcta oīa non carent noticia humane rōnis. et nihilominus repiuntur in volumine decretoꝝ diuersis in locis. In cuiusmodi etiā locis repitur. q licet quanto quis senior est. tanto citius mori presumitur. tamen quod melius est pro senectute p̄sumitur dignitas. probitas. scientia. moꝝ grauitas. sermo veratior. et iusticia examinacior. Preferuntur etiā senes ipis iunioribus in penis seu punitionibus dissimulandis. Vis de hoc scire. Ecce in ante dicto volumine repitur q canis senum parcitur. et senectuti defertur vlterius senes iuuenibus in laboribus supportandis. Vis de hoc scire. Audi patrem clareuallis. Felices inquit vos qui intra ↄstis quinq̄gesimā requiei et iubileū annū fratres n̄ros loquor quibus iam dixit spiritus vt requiescāt a laboribus suis. amplius p̄feruntur senes iunioribus in fructib9 auctoritatis. Vis de hoc scire Audi cass3. Honeste inquit transacta adolescētia superior etas fructus capit auctoritatis. Rursum senes iuuenibus p̄feruntur in traditionibus eorum inuiolabiliter obseruandis. Vis de hoc scire. Ecce in decretorum venerabili volumine sic habetur. Ridiculum est et satis abbhominabile vt traditiones quas antiquitus a patrib9 suscepimus infringi patiamur. Vlterius p̄feruntur senes iunioribus in presumptionibus de eoꝝ deuotione et spūs feruore habendis. Vis de hoc scire. Lege cuiusdam alexandri epistolam decretalem.

In hac em̄ de sene quodā epo sic habetur. In te vigor devotionis et fidei in corpe senescente nō deficit sed vergēte deorsum cōditione corpea. feruor spūs in sublimiora cōscendit. Deniq3 pferuntur senes iunioribꝰ in estimationibꝰ de sapientia eoꝝ et prudētia habendis. Vis hoc scire Ecce senex ſm gramaticos a senos dicit² qd est sensus. quasi talis bene sit sensatus. Nimiꝝ scriptura dicit. In antiquis est sapiētia. et in multo tempe prudētia. Vn̄ et sicut inducitur in volumie decretoꝝ. In pverbijs dicitur. Gloria senū canicies. hec vero canicies designat sapientiā. de qua scriptū est canicies hoim prudentia est. Adhuc senes iunioribꝰ pferuntur in honoribus reuerētijs et seruitijs exhibēdis. Vis de hoc scire. Ecce senes magis morum honestate pollent qꝫ iuuenes. ppter quod et maior eis reuerētia exhibetur. Vn̄ et ſm prem clareuallis. Reuerēda senectus dicitur ppter moꝝ honestatē. Senes etiam eodem pacto iuuenibꝰ dn̄antur et ipi iuuenes ceteris pibus se eis seruire digne debere arbitrātur. Audi illū cyprianum. Sicut inquit in senibꝰ sobrietas et moꝝ pfectio requiritur. Ita in adolescētibꝰ obsequiū et subiectio et obediētia rite debet². Postremo pferuntur senes iunioribus in laudabilibꝰ conditionibus ipoꝝ senum etati attributis. Vis hoc scire. Audi post pmissas senū et senij omendationes pterq3 illas que ī pximo p meas fiēt sorores etiā hᵒ nūc vltimo qd magnus ille antistes ambrosius dicit de senectute. Senectus inquit ipa in bonis dulcior. in osilijs subtilior. ad cōstantiā subeūde mortis potior. ad reprimendas libidines fortior infirmitas corpis. sobrietas mentis est. Hec ille. Sed et aliꝰ quidē senectutē omendās hec inquit etas nos a potentibus et tyrānis liberat. voluptatibus imponit finē. libidinis frangit impetū. viget sapientia etiā in multis et saniora dat osilia. terminꝰ est miserie. et felicitatis est principium. recessus a piculo. ad brauiū ascensus. profectus in merito. et dispositio ad pfectum.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne frater vel qn̄q3 verbū illud audiuisti. O mors qꝫ amara est memoria tua. Nec miru3 quia vt ait ille princeps phoꝝ aristoles. finis oīm terribiliu3 est mors. Illud igitur tibi nō sit ad turbationē. sed ad solaciū. qꝫ otra dictū terribile. et nōnullis tam graue et horribile est munimē atq3 subleuamē. et ne in longū sermonē protrahā. Vis scire quibꝰ illud terribile sit graue quibusue sit leue Ecce graue est iuuenibꝰ. et magis leue senibus. Nempe hoc bonū habēt senes qꝫ facile otemnunt mortem. et qd mors est eis leuis. Audi ihm filiū syrach. O inquit mors bonum est iudiciū tuum homini indigēti et qui minorat² viribus defecta etate. Audi quoq3 et arestotilē. Omibus inquit fit corruptio ppter calidi alicuiꝰ defectū. ppter qd et paruis passionibꝰ aduenientibꝰ in senectute velociter moriūtur. ppter paucū em̄ esse calidū

velut plurimo euaporato in multitudine vite siqua vtiqȝ molestia particule cito extinguũtur. queadmodũ em̄ momentanea et parua in ipso flāma existēte. ꝓpter paruũ motũ extinguitur ꝓpter quod si ne tristicia est que in senectute mors. nulla em̄ violentia ipsis con tingente moriuntur. sed insensibilis anime absolutio fit oino. Hec arestotiles. Hinc et ille egregiꝰ rethor tullius. Mors inquit ōtin git adolescētibus aduersante et repugnante natura et ideo grauis Senibus vero venit tanꝙ spōte nulla vi adhibita et ideo leuis. Si cut ergo poma ex arboribus si cruda sunt vi auelluntur. ꝫ matura et cocta decidunt. sic vis adolescētibus vitā aufert. senibus matu ritas. Frustra vero sperat adolescens cum se vel ꝓmittit diu victu rum. quid em̄ stultius ꝙ incerta ꝓ certis hr̄e. quin etiam illa etas multo plures ꝙ senectus habet mortis causas. Facilꝰ em̄ in mor bos adolescētes incidunt. grauius egrotāt. tristius curantur. Hec ille rethor. Cui addendũ ꝙ sicut dicunt tam magnus Ambrosiꝰ ꝙ pater ille clareuallis. Mors iuuenibꝰ quidē est in insidijs. senibꝰ aũt in annis. Sed nec. illoꝝ mors finis est omniũ terribiliũ nec sp amara oībus. ꝫ iniustis vt p̄allegato in loco dicit scriptura.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur homo de senio tristaris. Non deberes quidem. Nam oīa bonum appetunt. Sed tu signũ in bonũ et de bono habes. Dices forte. quod est illud. Ecce qui multũ sitit re putat se signum hr̄e bonũ qñ videt circulũ vel aliud vini venalis signum. Sed quid. Certe istud in sene locũ habet si sit tñ vt esse de bet videlicet vt dicat veraciter cum ꝓpheta. Sitiuit anima mea ad deum viuũ. Tunc em̄ ꝓ senectutē et eius accidētia hoc signũ habꝫ ꝙ cito poterit hoc qđ sitiuit internũ gustare. eternũ. s. diuiuũ quod faciet dñs vindemie defecate. et hoc ꝓtim in illa et de illa que de se dicit. Ego quasi vitis fructificaui. potissime aũt in se et de seipo qui est vitis vera. qui et botrus ille est. De quo sponsa magnā in eo signans gustandā dulcedinē dicit in canticis. Botrꝰ cypri dilectꝰ meus mihi in vineis engadi que etiā dicit. Introduxit me rex i cel lam vinariā. ordinauit in me caritatē. Rursum nōne hoc signũ bo num est et valde bonũ. ꝓ quod captiuꝰ incarceratꝰ cognoscere po test se q̄ntotius liberandũ esse vel ꝓ quod nauigās in mari magno iudicare potest. ꝙ cito poterit ad portũ ꝓtingere. aut ꝓ quod peg nus pōt aduertere ꝙ cito possit ad p̄riam ꝓuenire. Certe oīe tale signũ est multũ ꝯsolatoriũ. Sed quid. Profecto aīma hois que ꝫm magnũ p̄rem Augustinũ est maxime q̄ntitatis excedens q̄ntitatē ce lestis corpis. Hec est ꝓ ꝯsequens quasi in prisione in hoc mundo. ac si ꝓinde dictũ sit in mundo p̄ssuram habetis. Iacetqȝ in carcere mundi quasi in sterquilinio seu putredine rōne sui corpis dicente scriptura. homo putredo et filius hois vermis. Sȝ hō senex ꝓ ipm seniũ et eiꝰ accidētia signũ habꝫ apud se. Prorsus infallibile ꝙ in

proximo saltem secundū animam liberabitur de predicto carcere. Est etiā hō in hoc mūdo rōne terrene amaritudinis in nauicula petri nauigās q̄si in mari magno amaro ac tempestuoso. Sed si est senex atq₃ iustus p̄babile signū secū habet citius p̄ueniendi ad portum salutis eterne. Hinc et illustris Seneca verbo portus vtit' in hac materia. Grās inquit ago nō sentio in aīo etatis iniuriā. cū sentiam in corpe tm̄ vicia. et cū vicioꝝ ministeria senuerint viget animus et gaudet. nō fiscū sibi esse cum corpe. portus est aliq̄n nunq̄ recusandus. Deniq₃ dum sumus in corpe pegrinam' a deo et sumꝰ aduene et pegrini in hac valle miserie. S₃ hō si est senex signū habet penes se q̄ de dicta valle ad celestē p̄iam p̄sertim virtutū lucifluis gradibꝰ cito poterit ascēdere et p̄spero itinere. Dicēte illo p̄spero. Ad p̄iam vite de noctis valle vocati. Virtutū gradibus scandite lucis iter.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Cur hō odis quod potiꝰ est amandū. Cur de hoc tristaris qd̄ est iocundissimū. Et certe vtrūq₃ horū tibi est p̄ stulticia ip̄utandū. ex eo q̄ turbaris p̄pter seniū. Facis quippe in hoc ɔtra sapiētissimi rethoris iudiciū. Forsan inquies. quisnam est ille. Est pro certo vir illustris Senecā loquor qui p̄pter doctrinam suā traditōes saluberrimas vir esse dep̄hendit' totiꝰ virtutis. Quid inquies dicit iste. Ecce p̄mo amplectēda inquit et amāda est senectus plena est voluptatis si illa scias. vti deditos vino potio extrema delectat qd̄ in se iocūdissimū hoīs volūtas hab₃ in finem suū differt. Hec ille primo. Secūdo quoq₃ sic dicit iocundissima etas est senectꝰ iam nō tam p̄ceps q̄ dulce est cupiditates fatigasse aut reliquisse. Idē etiā tercio repitur sic dixisse. Magnum expecta gaudiū cū puerilē aīm deposueris et te in viꝝ p̄hie trāstuleris. Sed nōne hec duo sunt seni p̄pria. Sunt oīno saltē debita. s. puerilē aīm deposuisse. et in viꝝ p̄hie se transtulisse. id est p amorem sapientie ip̄am sapiam sibi desp̄ōsasse. et ad modum viri in sp̄ōsam accepisse. quippe p̄hia amor dicitur sapie q̄ q̄ gaudiū sp̄ōso suo piat testat' philo ille doctissimꝰ de ip̄a loquēs. Intrans inquit in domū meā ɔquiescā cū illa. nō em̄ hab₃ amaritudinē ɔuersatio illius nec tedium conuictus illius sed leticiam et gaudium.

V. CONSIDERACIO.

Quinta puella sic ait. O amice arbitror q̄ nō tam p̄pter senium turbaris q̄ p̄pter accidētia et sequelas senectutis. puta p̄pter rugosam faciē. p̄pter oculoꝝ lippitudinē et obscuritatē. p̄pter pallorē et defectū viuidi coloris. et q̄ incuruatus incedis. et q₃ senex minꝰ est amabilis q̄ iuuenis. S₃ q̄so bn̄ hec aduertas et iudicio nō deficias. Nempe si senectus rugas hab₃ corpis. tūc iuuētꝰ rugas habet mētis. s. rugas duplicitatis. Si senectus h₃ obscuros et lippos oculos corpis tūc iuuentꝰ patitur cecitatē vel maiorē lippitudinē oculoꝝ m̄tis. Si senectꝰ defectū hab₃ in corpali colore. tūc

iuuentus defectum habet in coloribus virtutum· quoꝝ caret pulcritudine· de quibus loquitur pater clareuallis· hn̄t inquit mores colores suos· hn̄t et odores· nigra sunt vicia· virtus aūt candida est· Vlterius si senect⁹ facit hoīem ꝫm corpus incuruatū incedere tunc iuuentus reddit hoīem incuruatū et depssum mente nec sinit eum equaliter senectuti esse erectū in virtutis culmine· In sene em̄ attestante decretali epistola supra ꝑ sorore meā recitata vergente deorsum ↄditione corpea feruor spūs ↄscendit in sublimiora· Deniqꝫ si iuuentus plus diligit² quo ad nos siue poti⁹ tanꝙ gracior oculis fatuoꝝ tunc senectus magna est amabilis et grata mentalibus saltē oculis exptoꝝ pcipue deuotoꝝ et sup om̄ia oculis beatoꝝ· Nunc ergo vide quid hoꝝ meli⁹ que nō ꝫm idē ↄueniunt Profecto melius est esse iuuenē et recentē ꝫm interiorē hoīem· et senilē ꝫm exteriorē· ꝙ sit ecōuerso iuuenilē esse et recētē ꝫm exteriorē et ꝫm interiorē esse veterē etiā deficientem· Sꝫ ecce sicut doctor gentiū doctorqꝫ nr̄ paulus tradidit· licꝫ is qui foris est nr̄ hō corrūpatur cum is qui int⁹ est renouat² de die in diē· Rursuꝫ haut dubiū multo melius est int⁹ siue ꝫm interiorē hoīem quē de⁹ oīm princeps principaliter inhabitat mundū esse et pulcꝝ cū aliquali immūdicia vel deformitate hoīs exterioris ꝙ sit ecōuerso mundū esse vł pulcrū ꝫm exteriorē cū īmūdicia vel deformitate hoīs interioris· Hec nimiꝝ compatio exemplo patꝫ· Nōne em̄ quilibꝫ nō carens sensu vel rōnis vsu non plus hr̄e vellet ps̄ertim in magnoruꝫ hospitū pn̄tia· domū pulcrā· mundā· ac bn̄ depictā interi⁹· et rudē exterius· q̄m pulcrā et depictā exterius· et deformē et fedā interi⁹ certe sic· Sꝫ quid· Profecto inter senectutē et iuuētutē seu inter senes et iuuenes ↄpationē sicut se hn̄t vt in pluribꝰ faciēdo iuuēt⁹ plerunqꝫ cōtrahit deformitates et īmundicias vicioꝝ hoīs interioris· īmo et exterioris· Esto ꝙ sensibiliter nō appeat· sꝫ mūdior et pulcrior exteri⁹ videat²· sꝫ ꝑ senectutē vel om̄s vł saltē valde multe tollunt² deformitates et īmundicie interioris hoīs licꝫ exterius ip̄i senes minus mūdi et pulcri appeant corpalib⁹ oculis quorum tn̄ senū exterior deformitas q̄si tm̄ illis appet qui interi⁹ ceci sunt vel vsum actualē interioꝝ oculoꝝ tūc nō hn̄t· quoꝝ vsum si actualiter haberēt· maxime per cognitionē intuitiuā· tanta in sene vel vetula muliere eis claritas sic totū hoīem interius et exteri⁹ informās et illustrās apperet· ꝙ ꝓ tūc deformitatē exterioris hoīs forsitan nō sentirēt queadmodū si nūc claritas solis vetulū aliquē vł vetulā totaliter illustraret· vel sicut si īmundum aut de se deforme vitrum eadem solis claritas totaliter penetraret·

VI· CONSIDERATIO·

Exta puella sic ait· Cur amice ꝓ cōsolatione tua nō attēdis ꝙ senex pulcrior est ꝙ iuuenis· etiā in corpe licꝫ aīma mediante Nec de hac cures mediatione tanꝙ derogāte cū etiā velles ornari

et pulcer reputari pulcra veste mediante. p vero in corpe pulcritu dinē cōseqris pulcra aīma mediante. huiꝰ rei accipe testimoniū illustri viro Senece referente. ſꝫm hūc em̄ ex deformitate corpis aīa nō defedat vel inqnat. sed ex pulcritudie aīe corpus decorat et ornat. Vis huiꝰ scire rōem. Ecce corpꝰ nō est forma aīme. et ideo deformitatē suā sibi soli retinet. nec de illa informat aīaꝫ imediate vel etiā mediate Anima vero est forma corpis. et idcirco cū sua pulcritudine quā semp in quocūqꝫ subiecto fuerit secū defert ipm subiectū qd informat id ē corpꝰ hoīs etiā formaliter ornat. Dices forte q̄ in parte. nūquit in sola facie. Certe in omi parte interius et exterius nō solū in pfundo. ſꝫ etiā in supficie eo ꝙ ſꝫm magnū prem Augustinū. Anima tota tanꝙ forma formaliter est ī toto. et tota in qualibet parte. Nimirꝝ aliter cum anima sit illud quo corpus formaliter viuit. si quecunqꝫ pars corpis anima informāte careret illa pars nequaꝙ̄ viua esset. Quid ergo. Profecto in animabꝰ iuuenuꝫ quibus passiones magis ꝙ̄ senibꝰ dn̄antur est p cōsequēs magis attendere deformitatē deo abhomiabilē vitiorꝝ. econtra animabus seniorꝝ in quibus passiones iam nō regnāt inesse p̄sumendū est gratam deo virtutum pulcritudinē ꝙ̄ ſꝫm pmissa corpibus suis vna secū formaliter afferūt et cōicāt. qre nisi stet p te deo coopante pulcrior esse poteris. ꝙ̄ si esses iuuenis etiā ī tuo corpore. Nec causeris ꝙ hec pulcritudo existētibꝰ in hoc mūdo nō valeat sensibiliter apparere. Sufficiat tibi ad gloriā ꝙ celestibꝰ ciuibꝰ nota eē poterit intuitiue. et nihilominꝰ etiā terricolis pōt innotescere saltē claro lumīe rōis ipam indicāte. VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Cur homo ꝯquereris ꝙ sis senex cū post modicum corruptibilis vite tempus cessare valeat qrela tua. Nimirꝝ quo tu senior es. eo magis disponeris vt deponas ſꝫm pristinam ꝯuersationē veterem hominē qui corrumpitur secundū desideria carnis et remoueris spiritu mentis induens nouum hominē eoqꝫ magis appropinquans ad gratissimā interioris hominis iuuētutem que hic quidem est ex parte. In patria autē seni citius attingenda. illic em̄ cum venerit quod pfectuꝫ est euacuabitur quod ex parte est cum nō iam noster homo interior renouabitur. sed perfecte renouatus non indiget vlterius renouare de die in diem. s. de die gratie in diem glorie. qn̄ iam formosus est in stola sua indutus stola glorie decoratus vna stola securusqꝫ de reliqua.

Capitulum decimum sextum ꝯtinens ꝯsolatōes spāliter vetularum sup grandeua etate earum.

Sextodecimo post p̄missa ad illustrē dn̄aꝫ ꝯsolatricē accessit et quedam vetula satis tristis et turbata conqrens de grādeua etate sua. Cui illa ꝯpatiēs ad ꝯsolandū eā tres satis ydoneas de suis puellis eidem mox adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait·O bona matrona nō turberis de tua etate·
Gaude potius·q2 nō es iuuencula· sed magis ab adolescētia elongata de cuius defectu magnus loquēs Ambrosius·Vicina inquit est lapsui adolescētia· quia variarum estu cupiditatū feruore calentis inflāmatur etatis·Gaude igitur ꝙ vetula es a vetādo dicta vtpote q̄m male facere vetat natura·quodq3 iocirco supportaris à pugna·quippe mūdus caro demonia diuersa mouēt ꝑlia·Dicat iuuencula bella mihi video bella parātur·Tu autē magis glorieris in victoria ɔtra carnis et mūdi impugnationē tibi pata·Spēq3 habeas vincēdi etiam demonia eo ꝙ tibi nō ꝓualent mundus et caro que duo sunt ipsoꝝ demonū ꝑcipua instrumēta· Veꝝ si mundus vel demonia ꝑ supbie viciū te tēptarēt in illo etiā impugnationis genere magis tibi q̄ iuuēculabus pata esset victoria·Nimiꝝ licet visu3 sit qn̄q3 totū mundū demonū laqueis plenū esse tn̄ auditū est diuinitꝰ ꝙ oīs illos hūilitas posset euadere·S3 q̄d·Certe ad hāc victoriosam virtutē per senectutē et eius accidentia multo magis es disposita q̄ si esses iuuēcula Audi ad hoc ꝑdictū magnū antistitē·Rara inquit sane viuentibꝰ est hūilitas·Ideoq3 mirāda dū etas viget·dum vires solide·dum sanguis estuat· dū sollicitudo nescitur·dum ignoratur debilitas·dum leticia frequentatur·tunc feruet iactantia·tunc se iuuētutis extollit affectus·tūc humilitas quasi vilescit·abiecta cōtemnitur· Demū redeundo ad priora motiua gaude de hoc ꝙ ab adolescētie lapsu es remota·ꝙq3 tua senectus magis q̄ inferior etas ꝑsumitur esse sancta et deuota· queādmodū et magis est mūda· Hinc etem̄ de sara que senex erat et vetula legitur in libro geneseos·Desierūt sare fieri muliebria·qd̄ q̄dē dicitur de corpali eius mūdicia īmundicie veneree voluptatis improporcionata·vn̄ et quasi deridēdo cū āmiratione dixit· Postq̄ ɔsenui et dn̄s meus vetulꝰ est voluptati opam dabo· quasi dicer3 talis opa esset ammodo derisione digna·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait·Cur mater bona de senili g̃uaris etate·
Vtinam teipsam ab intra cognosceres et videres q̄nta ibi mūdicia tuam cōsequatur etatē·hautdubiū inde valde gauderes·Nimiꝝ de simili tibi ſm naturā audi naturalē etatis sequelam·Elizabet baptiste mr̄em ɔsideratōni tue offero·De qua magnꝰ pr̄ Augꝰ erat inquit Elizabet senilis corpe·sed fecunda virtutibus·tarda soboli·sed non tarda deo·Eratres Elizabeth sancte partus non ablatus est·ſ3 dilatus·donec trāsiret tempus carnis·passio corpis·diugij necessitas·voluptatis causa·cupiditatis sensus· et totum quod humanū ɔfundit grauat onerat ɔscientiā·mūdabatur em̄ lōgo tempore sacrificij domus·sanctitatis hospiciū·angeli domiciliū·aula sanctispūs·dei templū·dei templum estis vos inquit apl̄us·et spiritus dei habitat ī vobis·hec magnꝰ pater·et nota ꝙ dixit donec

transiret tempus carnis passio corpis zc·vsqz ibi inclusiue·Mūda batur longo tempe·quod quidē totum naturale erat· licz nō habe ret·quod sequitur ex natura·s·vt esset sacrificij domus· sanctitatis hospitiū·aula sanctispirit9·dei templū·Sane temp9 de quo pmit titur erat naturale· et potest tempus simile nunc tibi ouueniens pa ri pacto sicut ipam etiā te disponere vt sis et tu sicut ipa dei tēplū conferēte ad hoc naturali oditione qua es et tu iam mundata lon go tempe· Is etem qui fabricatus est aurorā et solem·quiqz frōdes et flores ac multiplex genus auium et cetera animātia adeo excel lenter depinxit·miraqz pulcritudine decorauit·putas inuēta in te tabula rasa in qua nihil ē depictū tanq mundo sanctarū ymaginū formandarū receptiuo vacabit ab ope artis sue pictorie et non di sponet etiā te in habitaculuz sibi·Absit·quinimo sperare habes q non modo per eum depingeris vt similitudo templi· sed potius vt sanctitatis hospitium et verum templum dei·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait· O bona mater merito poteris super etate tua consolari· Nempe scire debes q sancte vetule seu deuote dissolutis puellis iuniores sunt censende etiam sm corp9·Vis sci re quo pacto·Ecce cuius corpus magis est nouū·psona illa magis iuuenis est censenda·Sed quid Certe corpus sancte vetule seu de uote magis est nouū q dissolute puelle·Nimiruz sancte vetule seu deuote non sunt solum spiritu mentis renouate sed etiam terreno corpore renouate quidem claritate spiritualis doctrine·Audi ser monē magni cuiusdā patris et forsitan Augustini· Olim inquit per aphetam dictum erat·effūdam de spiritu meo sup omnē carnem· et alibi emitte spm tuū et creabūtur et renouabis faciē terre·Vere nūc noua est nri corpis terra·dū spūalis in nobis fructificat i mū do doctrina·Hec ille·Sed tu forsan dices adhuc·quonā mō·Ecce terra hui9 mundi dum singulis ānis nouos pfert flores· frondes et fructus·videtur innouata·vt ptūc is qui plantat et rigat dice re possit·ecce noua facio oia· quare et terra nri corpis dum ex spi rituali doctrina corpalis i ea resultat bonorū opm fruct9·videtur esse noua·quippe p hoc renouatio mentis vide[a] in nouitatē corpis redundasse· Sane licet pñe capitulū tm̄mō loquatur de etate vetu larum· facile tam̄ dicta in eo reduci possant ad grādeuam etatem iuuenilem factam etiam vetulorum·

Capitulum decimūseptimū continens osolationes sup debilitate corpis et carentia fortitudinis copalis·

Ecimoseptimo post pmissa ad pdictam dominā cōsolatri cem accessit et alius tristis cōquerēs de sua debilitate et carētia fortitudis·cui illa p osolatione tres de suis puel lis satis gtas deputauit· I·CONSIDERACIO·

Rima puella ad tristē sic ait·Tu qui tristaris de carētia corpa
lis fortitudinis· nequaq̄ te deberes taliter habere si reueren
dorum pariter et sanctissimorum patrum sententiā attēderes·Audi q̄d
dicat pater clareuallis· Semp inquit in robusto et vegeto corpo=
re animus mollior iacet atq3 tepidū cor· et rursum in corpe debili
et infirmo fortior viget promptiorq3 spiritus · quod vtiq3 exper=
tum in se ostestans apostolus·cum infirmor inquit tunc fortior sum
et potens·Audi rursum quid dicat pater alius venerabilis·s·jero=
nimus· Fortitudo inquit corporis imbecillitas anime· et rursum
imbecillitas corporis est fortitudo aīme· Nunc ergo vide quid eli
gas constat pfecto cum dicta diuisio secundū tātorum patrum autori
tatem otineat veritatem· si elegeris corpis fortitudinē q male eli
gis·eo quidē q minoris portionis fortitudinē eligis cum graui ia
ctura ptis potioris et maioris·Nōne huius memor es q̄d pridē as=
seruit soror mea·q videlicet q̄ntitas aīme excedit sua magnitudie
celestis corpis q̄ntitatē·respectu cuius corpus hoīs·imo tota ter
ra s3m boetianā osolatricē vix rōem pūcti videt' hr̄e· Dicta igitur
tua electio videtur esse talis ac si eligeres mimū pedice articulum
esse fortē et totā residuā corpis tui substantiā ēsse debilez·cū tamē
potius gaudere deberes de corpis debilitate tanq̄ de signo pba=
bili q animam hr̄es fortē · Rursum constat q dicto mō eligens
male eligeres·cum seruū dn̄o suo p̄ferres·quippe corpus seru9 est
dicēte doctore gentiū·Exhibete mēbra vr̄a seruire·homo vero s3m
aīam teste pho gētiliū est dn̄s actuum suorum·cui tn̄ aīme seu aīmo
derogares·et quid peius posses facere q̄ peccare in aīmā tuā·cum
eam nobilē et insignē velles rustico corpi subiugare·cum eam s3m
p̄missa velles esse imbecillē mollē quoq3 animū tuū et cor tepidu3
vt rem deo abhoīabilē·An non legisti dixisse deū·quia tepidus es
incipiā te euomere ex ore meo·gaude ergo potius de corpis imbe
cillitate·qua em̄ rōne gaudere habes de aīme seu aīmi fortitudine
siue spūs pmptitudine·eadē ratione nō modo nō debes tristari de
carentia fortitudinis corpalis· sed magis gaudere debes de imbe
cillitate corpis·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait·Carissime·num vel q̄nq3 audiuisti scrip=
turā dicentē·Ne gloriet' fortis in fortitudine sua· Sed quare
hoc·Profecto s3m poetā osilio pollet cui vim natura negauit Rur
sum aūt alia scriptura dicit Melior est sapientia q̄ vires·et vir pru
dens melior q̄ fortis·Elige igitur non mō rem meliorē·s3 q tu ipe
sis melior·Hoc aūt nō fit p fortitudinē corpalem· s3 magis p pru=
dentiā q̄ quidē facit osilio te pollere·q tunc in te magis est presu=
mendū si cares fortitudine q̄ si in corpe sis robustus·Q? si esse ap
petas et de otrario doleas q̄d aliud erit tibi ad verecundiā inuer=
tendū nisi q teipm nō desideras esse meliorez· Si itaq3 robustioris

corporis vigore careas. gaude tanq̄ signū habēs hoīs melioris.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Cur homo appetis fortitudinē corpalem. cū in hoc movearis ↄtra rationē. Primo. q̄ nimis modicū fortitudo illa durat. secūdo. quia corpus quo est fortius. eo tanq̄ hostis validius te impugnat. Vis scire q̄ nō durat. Audi scripturam Modicū inquit corruptibilis vite tempus. Sȝ quid. certe etiā reputur in scriptura modicuȝ tanq̄ nihil. et bene. In om̄i em̄ morali facultate modicū ꝓ nihilo reputatur. ac ꝓinde merito contēptui habetur. Quibus forte inquies. Profecto viro p̄cipue pollenti magnimitatis et longanimitatis virtute. Nempe magnanimo inq̄ntum hmōi sola videt᷑ ponderāda et longāīmi expectāda futura nr̄i corporis fortitudo. qua in futuro statu erim⁹ infatigabiles. teste filio amos. currēt inquit et nō laborabūt. erim⁹ etiā ipassibiles. multo magis in statu glorie q̄ corp⁹ ade in statu īnocētie. qđ ſȝm thomā aquinēsem nec ignis vrere. nec gladius scindere potuisset. et tamē hoꝝ sensum habuissȝ. Porro si vis scire q̄ corp⁹ te ipugnat. Ecce vnū illoꝝ est atq̄ȝ mediuȝ de quibus famose dicitur et solēniter cantat᷑. Mūdus caro demonia diuersa mouēt prelia. Vis aūt iuxta hoc scire cum quibus adiutorib⁹ te impugnat. certe cū domesticis et extraneis. domestici sed nō domiti sunt sensus ꝓni in malum ab adolescentia sua. ex̄nei vero sunt ip̄e res sensibiles cū turmis suis maximis corpi apponētes et se tibi opponētes diuersis sub vexill᷑ contra te suas acies dirigētes. Nempe plurime res pulcre et ad videndū delectabiles sub formali sua rōne obiectiua. tanq̄ sub vexillo suo ꝓprio te impugnant. Sic plurimi soni et toni cantus et sermones ad audiendū delectabiles p̄sertim affabiles et amicabiles sub formali sua rōne obiectiua tanq̄ sub suo ꝓprio vexillo te impugnant. Sic et plurime res odorabiles. et gustabiles. ac etiā tāgibiles p̄sertim delectabiles et suaues sub ↄsimilib⁹ vexillis te impugnāt. quoꝝ oīm modi quos hn̄t impugnādo sunt ꝓfsus hostiles et terribiles. q̄ȝ ipugnāt ex toto īpetu nature sue moduȝ tpare vel ab impugnādo cessare aut pcere nesciētes. ac hoiem nō modo cape. ſȝ magis occidere cū ip̄ius corpis ipugnātis ruina cupientes. et hūc morē gerunt ↄtra hoīs salutē tam ſȝm phoꝝ q̄ ſȝm theologorū et sanctoꝝ traditiones. Sane om̄s p̄dicte acies sūt in malū hoīs precipue sano et robusto corpi seruiētes. Ex quo dilucide patȝ hoc esse ↄtra rōem q̄ hō de hoc turbat᷑ q̄ nō habet corpalē fortitudinē

Capitulum decimumoctauū ↄtinens ↄsolationes in genere sup carētia vl᷑ amissiōe sanitatis corpis et ḡuamie ifirmitatis corpalis

Decimooctauo post p̄missa ad p̄memoratā dn̄am ↄsolatricē accessit et ali⁹ tristis nimis q̄rulādo de grauamie infirmitatis. At illa eidem ꝓ ↄsolatione mox adiūxit septē satis speciosas de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad illum tristem sic ait·O homo tu quis es qui de infirmitate tristis es·Dic q̄so mihi·es ne dei amicus· vel ei⁹ aduersarius·Si quidē aduersarius es scias ꝙ tua infirmitas citatō est de pace cū deo faciēda Q⁹ si nō cōtumax fueris pax ad q̄ā cita tus es multū erit honorabilis· Nimirꝫ omis offēsa tibi dimittitur et insup pax tua quasi cum regno celorum emitur· Porro si sis dei amicus scias et ipsum viceuersa amicū tuuꝫ esse·quippe ego inquit diligentes me diligo·Iacta ergo cogitatū tuum in ipo dño amico tuo qui de omibus tibi necessarijs cogitabit ipo facto· si etiam sis amicus fac sicut amicus vt qualē deus te esse voluerit sanū vel infirmuꝫ·talis volūtarie velis esse Nempe magna est consolatio veri amici ei⁹ qui est alter ipe·sui·s·amici voluntatē scire vt se illi possit ↄformare et eam pficere·Audi quid huic ↄforme dixerit quidā senex· Si te inquit occupauerit īfirmitas corpis noli pusillanimis fieri·quia si vult te dñs deus corpe debilē esse·quis es tu qui moleste feras·nōne ipe ꝑ te cogitat de omibus·nūquit sine ipo viuis patienter·ergo fer et roga eū vt donet tibi que expediūt hoc est qđ voluntas ipsius est facias·

II·CONSIDERATIO·

Ecūda puella sic ait·O frater cur respuis bñficium et gratiam visitationis dei·Per infirmitatem em̄ quam tibi dat teneas ꝙ te visitat et non aliter nisi optabiliter vt amicus·Ego inquit quos amo arguo et castigo·cogita ꝙ assit tibi virtute sua te pficiente·teq₃ inhabitāte ipa te infirmitate disponēte vt inhabitet in te vt virtus xp̄i·Vis ne hr̄e testimoniū de hac visitatione qua sic deus in salutari suo te dignatur visitare·Ecce legitur in prm̄ libro· ꝙ quidā senex cū freqūeter infirmaret̄ corpe et langueret· contigit vt vno anno nulla eum egritudo ↄtingeret· et ꝓpterea flebat et ḡuiter ferebat dicens·reliquisti me dñe et noluisti me pn̄ti hoc āno visitare Dū ergo deus infirmitates tibi īmittit gaude de signo salutis sperans tibi hoc fieri ad dandā scientiā salutis tue in remissioneꝫ peccatorum tuoruꝫ per viscera misericordie sue·in quibus te visitauit oriens ex alto·

III·CONSIDERACIO·

Ercia puella sic ait· Nōne legisti amice vel qn̄q₃ ꝙ virtus in infirmitate pficitur· quod quidē potest sic intelligi ꝙ infirmitas materia est patientie circa quā actus patientie multiplicari habent·quot em̄ infirmitatis sunt puncture· tot ocurrere possūt act⁹ patientie·ſ₃ ex multiplicatis actib⁹ nō solum virtus generat̄·ſ₃ et generata augetur et pficitur·et sic cum virt⁹ patientie ad fortitudinem reducatur·debilitas corpis patienter tollerata·causa est ꝙ mens seu spūs siue homo interior robora̅ virtute fortitudinis·hec mutatio dextre excelsi que fortissima existens fortitudinē hmōi tribuit·O ꝙ vtile cābium·et ꝙ bonū forꝫ·o qle ↄmerciū· quo homo

felici cõmercio pro fortitudine exterioris hominis accipit fortitu dinem interioris et nobilioris hois in infinitũ. De tam felici com mercio posset homo nedũ ↄsolari. sed et gloriari. queãdmodũ ille strenuissimus paulus qui dicebat. libenter gloriabor in infirmita tibus meis. vt inhabitet in me virtus xp̄i. s. actiua virtus xp̄i coo perans ad generationẽ habitus fortitudinis. et ipa virtus fortitu dinis habitualiter inhereẽs p hoc verbum inhabitet importata. q̄ etiã est virtus xp̄i. vt ab eo principaliter habita et generata.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Cur karissime de ĩfirmitate ↄtristaris. Ne scis ꝙ p infirmitatẽ emũdaris pariter et emendaris. Vis scire vtrũqꝫ. ecce in p̄m libro legit᷑. ꝙ quidã magn⁹ senex infirmãti di scipulo suo dixit. Ne ↄtristeris fili ex infirmitate vel plaga corpis tui. sũma em̄ religio est vt ĩ infirmitate quis agat g̃ras deo. si ferrũ es p ignẽ eruginẽ amittis. Si vero aurꝝ es p ignem ꝓbatus. a ma gnis ad maiora ꝓueheris. Hec ibi. Vbi nota ꝙ senex dixit. si ferrũ es p ignẽ eruginẽ amittis. nõ est aũt dubiũ si esses eruginosus fer ris ĩ corpe p eruginis amissione infirmitatẽ quã nũc habes velles ad temp⁹ libẽter sustinere. q̃nto magis si peccator es p̄ duricia cor dis ferro compabilis libẽs debes infirmitatẽ sustinere p eruginis peccati amotionẽ. quippe erugo et q̄libet turpitudo aĩe excedit turpitudinẽ corpis. sicut aĩma excedit corpus in nobilitate. Nota vlteri⁹ ꝙ senex dixit. Si aurꝝ es p ignẽ ꝓbatus a magnis ad maio ra ꝓueheris. nũquit aũt bñ dixit. certe sic. Hautdubiũ ei sic ad ma iorẽ p̄fectionẽ extẽderis et ad modũ ꝓbati auri ad vasa dominica fabricaris. ab illo scꝫ aurifabro ĩmo stellifabro qui fabricatus est aurorã et solẽ. ab illo quidẽ si ꝑcussurã infirmitatis patiẽter susti nueris mereberis ꝓuehi et extẽdi siue fabricari in vas electionis. in vas quidẽ capax dei seu liquoris diuini. id ẽ copiose et gratiose influẽtie dei. Ad quod rursuꝫ seruit verbũ illud pauli. Libẽter glo riabor in infirmitatib⁹ meis vt inhabitet in me virtus xp̄i. id ẽ ſꝫm eius ordinariũ appatũ vt cõsummetur in me g̃ra xp̄i. hec aũt g̃ra a xp̄o infusa bñ ratõeꝫ habꝫ liquoris diuini que ſꝫm p̄reꝫ clareuallis balsamũ potest dici dicẽte eo. gratia balsamũ purissimũ est. et ideo purum solidum et ꝓfundum vas requirit.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. queso frater pro tua consolatione. Audi tantũmodo thomã illum de aquino loquentẽ de illis electis in quibus adhuc multa peccata purganda sunt in purgatorio. hic etem̄ dicit. ꝙ illi subito purgabunt᷑ per ignẽ cõflagrationis ꝓpter tres causas. quarꝝ vnam assignãs dicit. quia viui voluntarie susti nent penam. pena aũt in hac vita voluntarie suscepta multo plus purgat q̄ pena post mortẽ inflicta sicut patꝫ in martirib⁹ ꝙ siquid in eis purgandũ inuenitur passionis falce tollitur. vt Augustinus

dicit. Cum tamen pena martirū fuerit breuis in compatione ad penam que in purgatorio sustinet². Hec ille thomas. et potest esse exemplum de datione elemosine que cum in vita datur quis sit pua. tñ magis est meritoria. et etiam satisfactoria q̄m mille marce post morte date. Sed et si essem obligatus ad soluendum mille marcas auri vel aliam magnā sūmam florenoꝝ et non haberem inducias nisi decē vel viginti annoꝝ essemqꝫ certus ꝙ ex tūc stare me oporteret in dura captiuitate quousqꝫ psoluerem vniuersūm debituꝫ et modo possem creditori satisfacere et me absoluere dando ei modo pro toto debito vnū solum denariū nimis possem de hoc consolari et hilariter dare denariū illum. Ita reuera est in ꝓposito ꝙ multum deberet te consolari p̄sens egritudo. cuius penā si voluntarie sustineres in hoc mundo. hoc liberare te posset a maximis penis et diu sustinendis in purgatorio.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. O frater ꝙ deo tibi infirmitates immittēte turbari non debeas. ſꝫ ei potius gratus esse tribus hoc tibi exemplis declarabo. Nunquit em̄ siquis ab hostib9 suis sup equo de loci ad locū duceret² vbi esset occidend9 gtum haberꝫ. siquis equū illum vulneraret vel lederet. vt sic eum ab hostib9 liberaret. Pro certo sic. Sed quid. Profecto corpus seu caro hois est quasi equus ipsius spiritus dicēte scriptura. equi eoꝝ caro non spūs. qui. s. spiritus ad modum equitātis corpus habet regere ne cespitet vel nimis velociter currat vel deuiet freno rationis. quod quandoqꝫ nō bene potest fieri. quia equus iste erit vmbraticus et nimis lasciu9 gratum igitur homini debet essē ꝙ corpus suum dissolutum tanq̄ equus lasciuus in quo ad eternam mortem ducitur infirmitate grauatur vt a crudelibus inferni tortoribus liberetur. Rursum si tecum aliquo pugnans in duello videres hostem tuū preualere gratum haberes siquis illum intantum debilitaret vt eum posses superare. Sed quid inter corpus et spiritum videtur esse quasi duellum. caro enim concupiscit aduersus spiritum. et spiritus aduersus carnē. Vnde ille qui videt ipsam carnem aduersus spiritum preualere gratias debet deo agere si carnem eius debilitet infirmitate vel alio modo quocunqꝫ. Hinc in hoc casu ad complacendū per gratitudinē deo patri dicit scriptura quedam. mementote ad disciplinā patris exhibere placidum quando te prospicis ad bella infirmum

Rursum infirmitas corporis est quasi cauterium in membro minus nobili per adustionem factum ad membrum magis nobile sanandum. Nimirum quando corpus molestia egritudinis quodammodo vritur tunc ab infirmitate mens sanatur. Audi pro hac sententia egregium patrem Gregorium. Durum inquit ñ estimes omē qd̄ pateris dum exterius cruciatibus ab interna passione liberaris

Hic pater itidē dicit. diuina dispensatione agitur vt prolixiora vitia. s. anime plixior egritudo corpis. s. exurat. Causaberis forte φ infirmitas impedimentū pstet quo minus stare possim⁹ ad orandū vel cantandū. Eapropter audi ex patrum libro id quod dixit sācta Sincletice. Si inquit infirmitas nobis molesta fuerit non cōtristemur tanφ p infirmitate et vulnere corpis nō possimus stare ad orandū et psallendū dño. Hec autē omia nobis pficiūt ad destruenda corporis desideria. qm ieiunia et labores pter turpes delectationes nobis ostituta sunt. Si igitur egritudo retundet supflua de his ob seruādis. Ratio est. sicut em magno et forti medicamie egtudo. ita egritudine corpis vitia reciduntur. Infirmitas totū corp⁹ nrm tenet sed interiori hoi nro sanitas crescit. Hec illa. Cuius verbum de hominis interioris sanitate vna de sororib⁹ meis inferius pulcra additione decorabit.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Scias homo ex venerabili decretorum volumine φ infirmitas non sine causa a deo immittitur. licz ab hoie causa ignoretur. Tu autē si causam scires et q̄ vel quātā p infirmitatē osequi posses pter infirmitatē non ita tristis esses. Forte dices. Que nam sunt hec que osequar. Ecce pter plura p sorores meas prius dicta p infirmitatē cōsequeris φ virtutē aimi tui expiris. per infirmitatē occasio tibi datur maioris iocūditatis φ añ habueris. p infirmitatē ad gaudiū tuum debilitatur hostis tuus familiaris. p infirmitatē melior efficeris φ añ fueris. p infirmitatē a deo tibi imissam ad seruiēdū ei tanφ p re bona et putili multū obligaris. Per infirmitatē celerius cōuerteris. et deo appropinqbis. per infirmitatē saltem osequeris et damnationē euadis. Deniqz p infirmitatē ad gaudiū interioris hois vilis domūcula eius incipit destrui. vt spem habeat φ domum regiā habitur⁹ sit in celis. Vis scire primo φ per infirmitatē virtutem aimi tui expiris. Audi illustrem Senecā. Non inquit in mari tm aut in plio vir fortis appet sed exhibetur etiā in lectulo virt⁹. Vis scire scdo φ p infirmitatē occasio tibi datur maioris iocūditatis. q̄m añ habueris. Audi rursuz eundem illustrē. Bona inquit valitudo iocūdior est eis qui de graui morbo recreati sunt. φ qui nunφ egroto corpe fuerūt. Vis scire tercio φ p infirmitatē ad magnū gaudiū tuū debilitatur hostis tu⁹ familiaris. s. corpus qd p eam spiritu subicitur. Audi doctorē gentium. cum inquit infirmor. s. corpe tunc potens sum. s. spū. Vis scire qrto φ p infirmitatē melior efficeris φ añ fueris. Audi petitionem cuiusdā militis. et rnsum optimū sancti viri. Cum em miles rogaret quendā sanctū virum vt a morbo liberaret eum pcib⁹ suis Vir sanctus audito φ melior essz in egritudine et deuotior φ in sanitate dixit. oro dñm vt seruet te in statu i quo melior es. Vis scire quinto φ p infirmitatē a deo tibi imissam ad seruiendūz ei tanφ

pro re bona et puerili multum obligaris. Audi dictum cuiusdā notabile. Dicebat eñ quidam ꝙ cum dominꝰ dat infirmitatē alicui si ꝑ ea seruiret ei centū annis nō essꝫ nimis. Vis scire serto ꝙ ꝑ infirmitatem celerius ꝯuerteris. et deo appropinquabis. Audi psalmigraphū. Multiplicate sunt inquit infirmitates eoꝝ. postea accelerauerunt. s. ad deum. Nec mirꝝ. quia medicꝰ est animaꝝ ad quem egroto est accelerandum. Vis scire septimo ꝙ per infirmitatē salutem consequeris. et dānationem euadis. Audi illustrem regularē hugonem loquor. Quosdam inquit ꝑsciens de multa peccare posse flagellat eos. infirmitate corpis ne peccent. vt eis vtilius sit frāgi languoribus ad salutē. ꝙ̄ remanere incolomes ad damnationeꝫ. Deniqꝫ vis scire nunc octauo et vltimo ꝙ ꝑ infirmitatē ad gaudiū interioris hōis vilis eiꝰ domūcula incipit destrui. vt spem habeat ꝙ domū regiā habiturus sit in celis. Audi paulum vas electionis Scimus inquit quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur ꝙ edificationem ex deo habeamus domū non manufactā. sed eternā in celis. O quale fundamētum et ꝙ̄ in alto constitutū domꝰ sperate in celis. qui vt dicit scriptura solidissimi sunt quasi ere fusi. minꝰ dicit et plus intelligit. O que cōpatio inter domum huius habitationis luteā et putredine plenam. et domū eternam in celis inter lucidissimas māsiones constitutam.

Capitulum decimumnonum continens consolationes super dolore vulnerum et capitis colice passionis seu viscerum renum vel calculi dentium quoqꝫ ac in genere sup infirmitatibus dolorosis.

Scimonono post premissa ad dominā ꝯsolatricē principalem accesserunt et sex alij tristes sup materijs ꝑmissi capituli q̄relas suas ꝑ ordinem ꝓponentes quibꝰ illa mox ꝓ ipoꝝ cōsolatione de suis puellis sex adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella ad primum illorum tristium de dolore vulnerum conquerentem sic ait. O amice cur de vulneribus tantum doles. O si scires a quo illa haberes. et ad quid forsitan non doleres Dices forte scio ꝙ ea habeo tantū ab inimicis. Sed falsum dicis. Nec enim pūcturā acus corpori tuo possꝫ imprimere inimicus quicunqꝫ deo non immediate coagente. et certe hocipso faciente pro tue mentis sanitate queādmodū de abbate benedicto qui non erat corporis sui inimicus. quippe dicente scriptura. Nemo vnꝙ̄ carnē suam odio habuit. de illo legitur ꝙ propter tēptationē carnis nudum se proiecit in spinis. ex quo secutum fuit vt extunc nihil taliū sentiret. Hinc de ipso testatur egregiꝰ pater Gregorius ꝙ vulnere

corporis sanauit vulnus mētis · et nōne magis de deo presumis ꝙ ipse deus qui nedum te vulnerari pmittit · sed ipsa tua vulnera vn decunqȝ ꝓueniant saltē coefficit · in hoc tuā sanitatē intēdat · Vulnera igitur tua sic a deo accepta · nō attēdas sicut mala · sed vt ꝓfi cua · dicente scriptura meliora sunt vulnera diligētis ꝙ fraudulenta odientis oscula · licȝ em̄ vulnera videant' esse cauteria · tn̄ poti⁹ dicēda sunt remedia a deo data · sequitur ergo ꝙ nō sint formidanda tanꝙ mala · sed amāda tanꝙ bona · dicēte dn̄o · Vos cū sitis mali nostis bona data dare filijs vr̄is · q̄nto magis pater vester ꝛc.

II · CONSIDERATIO ·

Secunda puella ad ſm tristē similiter de dolore vulnerꝫ ꝯquerentē sic ait · O homo nūquid scis te esse militē et xp̄m regem · Scio inquies ꝙ militia est vita hoīs sup terram · Sed quid de rege Nōne legisti · Vulneratus est ꝓpter iniquitates nr̄as et liuore eius sanati sumus · Cur ergo doles de vulnere cum inglorīū sit militi n̄ aliqua de p̄lio vulnera reputare · p̄sertim ip̄o rege in causa militis vulnerato existēte · Quid dicis · Ecce rex tuus vidēs te ab olim vulneratū accepit et ipse vulnera ꝓ te · q̄tenus cruore suo tanꝙ medicamine sanaret te · Quapropter ꝓfus dignus esses rephensione si non vel rōne gratitudinis et digne ꝯpassionis velles libenter propter eum vulnera tua sustinere · ac etiā suscepisse in tuo corpe · verū esto ꝙ vulnera tua nata nō fuerint mortē inducere · Nec videaris ꝓpter ea aureolā martirꝫ meruisse · sperare tn̄ poteris ea in celorum regno · p̄sertim si ip̄a patienter et ꝓpter regē tuū ad ꝯformandū te · sibi atqȝ ꝓ suis regtiandū bn̄ficijs libēter sustinueris ad honorem tuū et gloriā sp̄alem · tandē decorē recipe quē omnis decor mundi non posset adequare · Cur ergo de vulnerib⁹ ꝯsolationē nō recipis in quibus post breue et ꝯpendiosum huius temp̄is spacium admodum gloriosus appebis ·

III · CONSIDERATIO ·

Tercia puella ad tercium tristē de dolore capitis ꝯquerentē sic ait · Cur frater doles de dolore capitis · Cur nō de hoc verecūdaris · maiores etem̄ motus expellunt minores · et idcirco querela tua signum est de quo erubescendū ꝙ nō magis mouet te dolor capitis tui et omniū fideliū aliorum · s · xp̄i qui est et caput oīs p̄ri cipatus et potestatis · quem dolorē suum attendi desiderat dicens per ꝓphetam · O vos omes qui trāsitis per viam attēdite et videte si est dolor sicut dolor meus · Nec mirū quia teste scriptura · A plā ta pedis vsqȝ ad verticē non est in eo sanitas vuln⁹ et liuor et plaga tumens non est circūligata · neqȝ curata medicamie · neqȝ fota oleo · Sed et dolores nr̄os ip̄e portauit et sibi appropriauit · quare et nostri dolores sunt dolores tāti capitis · Nōne ergo dignū erat ꝓpter ꝯpassiōeȝ de ip̄i⁹ tāti capitis tot dolorib⁹ adeo te moueri · vt dolorē ꝓprij capitis nō sentires · Reor quidē si p̄ris fr̄is vł filij aut

vxoris siue alterius precipui amici dolorum medietatem videres hoc ita te moueret. quod interim dolor proprij capitis in te vim doloris non haberet. Denique reor si capitis tui dolorem patienter tollerares caput mentis non doleres. nunc vero videris similis puero illi qui bis dixit. caput meum doleo. caput meum doleo. doles quidem caput corporis. quod et experiris. doles etiam licet insensibiliter caput mentis. Sed prochpudor de solo dolore capitis corporalis te turbatum ostendis. cum tamen incompabiliter sit nobilius et delicacius caput mentis.

Postremo. vis vt dolor capitis tui intercipiatur. assumas pro opassione dolores capitis principalis cordialiter vt teneris et vel tuus dolor intercipietur vel patienter toleratus coronam capitis mentis promerebitur et tandem etiam ornatum capitis corporalis.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad quartum tristem. nunc colicam passionem. vel viscerum torsiones. nunc dolorem renum vel calculi. nunc dolorem dentium patientem. et ob hoc conquerentem sic ait. O homo ad quid tamen curas de dolore quarundam corporis tui partium. Esto quod sentias grauem colicam passionem et viscerum torsiones queadmodum illi de quibus dixit ysaias. Torsiones et dolores tenebunt. quasi parturientes dolebunt. Non propter hoc clamare deberes gemino clamore ventrem meum doleo ventrem meum doleo. hoc scilicet intelligendo de solo vno ventre tuo corporali. cura potius tibiipsi opati de ventre interiori. scilicet mentis. quippe in scripturis nonnunquam pro ventrem mens solet intelligi. de dolore illius ventris maxime cures quod scilicet illo in ventre dolore impatientie laceraris quo te nimirum priuas futuro comodo suauissimo ventris etiam corporei hic virtute patientie compando. An credis deum totius consolationis adeo crudelem esse. quod huiusmodi dolorem viscerum immittendo aut etiam caculi passionem cum et ibi sint dolores vt parturientis te velit vulnerare. et non ob hoc si patienter toleraueris aliquid tibi melius prouidere. Profecto reor quod si vulnera martirum ab alijs illata ipse decorabit nihil minus sperare habet predicta patienter patiens. quod ipse sua vulnera antedicta que certis in locis imprimit seu loca ipsa velit etiam decorare. vel si ea forsan aliqua culpa respondente in penam meruisti ob illam culpam hic punitam te a pena speciali et grauissima. in futuro forte perpetuo sustinenda misericorditer supportabit. et hoc solum tibi deberet sufficere pro tua cosolatione. Denique quantum ad dolorem dentium arbitror esse conformiter sentiendum et quantum ad penam. si forte quis dentibus deliquit et pena ob hoc in futuro. ibi quidem vbi erit stridor dentium sustinenda. hic in dolorem dentium misericorditer commutata sit. et quantum ad decorem quem deus sine culpa hic patienti ipsis dentibus dabit. quorum decor nitorem lactis et omnem candorem mundi superabit.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella ad quintū tristem similiter dolorē viscerū necnō et alias infirmitates dolorosas patientem sic ait. O frater nescis ꝙ solacium est miseris habere socios penarꝝ. igitur et dolorꝝ. Itaqꝫ vel ꝓpter solaciū huius gaudeas magis ꝙ̄ turberis de doloribus quos pateris. ꝙuis em̄ sit dyrus dolor viscerū. maxime colice passionis torsiones pacientium. tñ si dolorē hūc patieus ipm patiatur patienter merebitur pro viscerū dolore ꝯsolari ꝑ viscera misericordie dei nostri. An nō credis ꝙ hui⁹ infirmitatis et ceterarꝝ dolores grauissimos patienter patientes deus ipe habeat intimi⁹ in visceribus caritatis. ꝑsertim si et ipi cōpatiēdo attendāt xp̄m dei filium virꝝ dolorꝝ et scientē infirmitatē. Hoc em̄ pacto sequitur ꝙ sicut eum hic sociū habent passionis. ita tandē et post breue sociuꝫ consolatōis. nōne autē gaudiosum est illi associari in se. et in suis membris associari Agathe. katherine. Laurentio. Vincētio grauissime passis. et ceteris martirib⁹ vniuersis. Est vtiqꝫ. Sane intm̄ est magis gaudiosum. inq̄ntū post societatē passionis et doloris infallibiliter sequitur societas ꝯsolationis. talis quidem et tante ꝙ nec similem oculus vidit. nec auris audiuit. nec in cor hoīs ascendit. Deniqꝫ ꝙ de doloribus minime sit dolendū vna de sororib⁹ meis dudum supius declarauit.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella ad sextū tristē adhuc in genere de infirmitatibus dolorosis ꝯquerentem sic ait. O amice tu et alij socij tui de diuersis estis dolorib⁹ ꝯquesti ḡuiter. nec mirꝝ qm̄ ḡues erāt. Sꝫ audi pro tua ꝯsolatione etiā nūc illustrē Senecā Magnos inquit cruciatus habet morbus. sed hos tolerabiles interualla faciunt. sūmi doloris intentio cito inuenit finē. Nemo pōt valde dolere et diu. sic nos amātissima nr̄i natura disposuit. vt dolorē aut tolerabilem aut breuē faceret. hoc itaqꝫ solaciū nr̄i doloris est. Hec ille vir gētilis. Sꝫ ꝙ dicit de breuitate melius intelligerꝫ hō fidelis qui momentaneū seu punctalē censeret dolorē totius p̄ntis tempis. presertim attēta gloria eterne retributionis. Audi ipm creature plasmatorē dictam circa p̄ntium dolorꝝ miseriā breuitatis censurā tibi ꝓphetico oraculo sic insinuantē. Ad punctum in modico dereliqui te scꝫ nō ꝑseruādo a morte vel miseria. et in miserationib⁹ magnis congregabo te scꝫ per collectionē puluerū in resurrectione futura in momento indignationis abscondi faciē meā parump a te. s. te n̄ admittēdo ad videndum faciem meam in patria. et in misericordia sempiterna misert⁹ sum tui dicit dominus. s. miseratione omnis miserie et dolorum tuorum ꝑpetuo exclusiua. Audi rursum sup dicta breuitatis censura principeꝫ apostolorꝝ in sua canonica. qui in cōparatione ad sepatam exultationē et gaudium patrie sic dicit. Modicum nūc si oporꝫ ꝯtristari in vanis temptationib⁹ vt ꝓbatio fidei

vestre multo preciosior sit auro quod per ignem pbatur inueniatur in laudem et gloriā et honorē· ecce dicit modicū nunc si oportz cōtristari· quod alludit pmisse distinctōi senece intelligendo eū hoc dicere vel ex eo· q otristatio tēptationū sit modica intēsiue· vel ex eo q sit modica extēsiue in duratōne· q̄si illa nō nisi p modicū nūc durante eo q sicut tota terra respectu celi est q̄si punctū boetiana consolatrice testante· ita totū tempus pn̄tium dolorꝝ et miserie sit quasi modicū nunc respectu eternitatis seu durationis eterne gl'ie nobis in pmio pre psenti miseria tribuēde· Deniqz ad idem audi quendā de sanctorꝝ oim festo pdicantē egregie ·In celestib9 inq̄t castris pax et acies hn̄t flores suos quibus milites xpi coronātur· dei em̄ ineffabilis et imensa bonitas etiam hoc puidit· vt laborum quidem tempus et agonis non extenderet nec longum faceret· aut eternum· sz breue· et vt ita dicam momētaneū vt in hac breui et exigua vita agones essent et labores· i illa vero celesti vita eterna esset corona et pmia meritorꝝ ·puidit quidē vt labores cito finiretur meritorum vero premia sine fine durarent· et post huius mundi tenebras visuri essent candidissimā lucem et accepturi maiorem cunctarum passionū acerbitatibus beatitudinē· testante hoc apostolo vbi dixit· non sunt odigne passiones huius tempis ad supuenturā gloriam que reuelabitur in nobis·

Capitulum vicesimū continens osolationes in genere sup infirmitatibus contagiosis et fetentibus·

Icesimo post pmissa ad dominā osolatricem principalem accessit et aliūs tristis oq̄rens ei in genere de infirmitatibus suis fetentibus et contagiosis· at illa mox eidem cōsolationis gratia tres de suis puellis assignauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait· O mi frater cur de istis de quibus quereris infirmitatibus cōtagiosis et fetentibus pturbaris· Dic queso mihi hoc· vt inde recipias remedium osolationis· Dices forte· qz ppter eas vitor a multis quorꝝ mihi familiaritas grata esset et delectabilis· Sed tu caue ne decipiaris et ne ex familiaritate otagiosa vel in aīma efficiaris osimilis· quēadmodū q̄ntum ad otagionē corpis dicit scriptura· Quidq̄d tetigerit imūdus imundū fiet· et sequit[2] imediate· et aīma que eorꝝ quippiā tetigerit imunda erit· Tu quereris de multorꝝ familiaritatis carentia quorꝝ fortasse familiare colloquiū otagiosum esset et feteret· Si quidē corrūpunt bonos mores colloquia mala· qualia vt in pluribus sunt colloquia mundana scz vana et pfana· et quis es tu· q te non corrumpent talia· Fateare ergo illa te corrumpe posse · Sed quid · Nōne contagiosa sunt colloquia que corrūpunt· Sunt itaqz· talib9 igitur familiariū

colloquijs carere·haut dubiũ magis est bonum ꝙ malum sit habere tuum morbum·ne sic illorum familiaritas contagione pestifera te sicut alios plurimos perdat· Rursum nonne que corrumpunt bonos mores sunt fetentia et fetere faciunt·queãdmodũ et fetentes morbi ex corruptione aliqua ꝓueniũt·Certe sic·Nec mirꝝ·Habent eñi mores ſ͛m prem clareuallis colores suos· habẽt odores et sicut ꝙtuꝫ ad colores subdit·nigra sunt vicia·virtus aũt cãdida est·Ita pari modo ꝙtum ad odores vitia bonos mores corrũpentia sunt fetentia· opera aũt moralia virtuosa sunt optime redolentia Sꝫ quid·Profecto minus malus est fetor infirmitatis corpalis et magis p cõsequens eligibilis ꝙ fetor moralis·vtpote qui absente etiã corpe magis in longinquũ ꝓcedit vt p totam priam vel p regnum vnum aut ꝓuinciam·

II·CONSIDERATIO·

ecunda puella sic ait·O karissime ꝙ p sororẽ meã nũc audiuisti de morali odore et fetore· Hoc p exempla discere poteris ita se hre·Quippe supbia facit hoiem fetẽ·et hũilitas ecõtra optime redolere·Vis scire pmũ·Certe primũ figuraliter patꝫ machabeorum libro in rege antiocho de quo ibi sic dicit᷑· ɔtigit illũ impetu euntẽ de curru cadere et g͛ui corpis collisione mẽbra vexari·Ita qꝫ supra humanũ modũ supbia repletꝰ nũc hũiliatꝰ ad terrã in gestatorio torquebat᷑·ita vt de corpe impij vermes scaturirẽt·ac carnes eius effluerẽt odore etiã illius et fetore exercitus grauaretur et nemo eum poterat ꝓpter intolerantiaꝫ fetoris portare·Sane hic fetor corpalis videt᷑ a morali fetore supbie quo sup hũanum modum erat repletus p modũ redundãtie ꝓcessisse·queãdmodũ a morali odore virtutũ ĩ nõnullis scõꝝ aĩabus supabundãte videtur in eorundem corporibus hic vel in futuro odor corpalis valde extraneus et mirabilis supnaturaliter ꝓcedere p modũ redundãtie· Rursum patet ꝓpositũ de fetore·Nam ꝓpheta ysaias pmissis ꝙ pluribus ad supbiam ptinentibus quando dicit· Auferet dñs ornatũ calciamentoꝝ torques et monilia in aures et annulos et gemmas in fronte pendẽtes et mutatoria et specula et syndones subiungit dicẽs·et p suaui odore fetor·id est ſ͛m intellectũ ꝓ odore virtutũ fetor viciorũ· Porro ꝙ ecõtra hũilitas suauiter redoleat patꝫ similiter p hoc in figura qδ de maria ad pedes ihu se humiliãte dicitur· maria accepit librã vnguẽti nardipistici p̃ciosi et vnxit pedes ihu·et domꝰ impleta est ex odore vnguẽti·Cur autẽ hoc Profecto quia ɔfectũ erat de nardo parua herba humilitatẽ designante·De qua tanꝙ de magnũ odorẽ habẽte et ne dũ militãtis ecclesie domũ replente·ſ͛ et fortiter ad celuꝫ vsqꝫ redolente rei glorie dicit sponsa in canticis·cum esset rex in accubitu suo nardꝰ mea dedit odorẽ suum scilicet in celo apud ip̃m·queãdmodum et in libro geneseos

dicitur odoratus est dñs odorē suauitatis. Sed quid. Certe fetens infirmitas et ɔtagiosa hñtem se hoiem ꝓpter ɔtemptū quē patitur sup modū hūiliat. et ad odoriferā hūilitatis virtutē ipꝫ infirmū disponit. q̄ si infirm⁹ ipe obicē nō ponat. pfecta in eo motu fortioris odoris quo ī alto redolet miorē motū corpalis fetoris supat et excusat. Deniqꝫ q̄tū bonū sit hūilitas diuersis in locis huius opis p sodales meas est dilucide declaratū ꝓpter q̄ oīa bonitati ei⁹ pmaxime eq̄ri non pōt et minus p̄ualere malicia infirmitatis antedicte.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O amice q̄so dic mihi cur intm̄ turbaris rōne fetetis et ɔtagiose infirmitatis. Forsan dices q ob infirmitatē hmōi adeo vitaris q sol⁹ manere cogeris. O si ita ē q̄ bn̄ tunc tecū agit[r]. nam p hoc sanctoꝝ cogitationū societas mime impeditur. sꝫ in te et tibi agregat[r] tuaqꝫ dilectio ad pautiora fert[r] et purior reddit[r]. atqꝫ hoc pacto illius dilectionē pfecti⁹ meret[r] qui dicit. Ego diligētes me diligo. et iteꝝ. si dederit inquit homo omnē substantiam dom⁹ sue p dilectione mea quasi nihil despiciet eam.

Deniqꝫ quantū ad pfectionē ɔferat solitudo scire poteris ex his profecto q̄ cognate mee supius tradiderūt. Sed nec causeris de tui contēptu. hunc etem̄ hēes p nihilo ponderare. si ɔsiderare velles q̄ sis cum illo patienter tolerato acceptabilis in curia pricipis. in illa magna curia que cure pessus nescia. Que ergo cura tibi de cōtēptu inter vermiculos hic in terra cū ī plenitudine sanctoꝝ ī curia regis glorie si p te non steterit acceptus sis et approberis put statim infra tradenda manifestius declarabunt.

Capitulum vicesimūprimū ɔtinēs ɔsolationes sup īmundissima lepra corporis vt naso et ore corrosis et oculis rubeis et obscuris manibusqꝫ incuruatis.

Icesimoprimo post p̄missā ad prius dictā dñam cōsolatricem accessit et alius tristis et de materia premissi capituli grauiter est ɔquestus. cui illa ɔpaciens mox de suis puellis ɔsolationis gratia quatuor deputauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella attēdens in leproso imundiciā sui corpis sic ait. O amice cur sic tristaris de corpis tui imundicia. sufficiāt tibi p ɔsolatōe hec verba euangelica p xp̄m de ipis leprosis dicta et anthonomatice intellecta. Leprosi mūdant[r]. Nimiꝝ lep vel alia abhoiabilis infirmitas corpalis mltis est occasio mūdicie interioris hois. quo em̄ magis q̄ alij a mltitudīe alioꝝ hoim sepant[r] eo sꝫm interiorē hoiēꝫ mūdiores reddūtur. qꝫ cū mūdo q̄ꝫ magn⁹ pr Aug⁹. imundū appellat. O inquit mūde imūde cū illo eo min⁹ coīcāt Ac eo magis ɔueniūt cū illis de quib⁹ dicitur refugētes coinq̄natōes mūdi. queadmodū dicit[r] p ɔtrariū. q̄ tigerit picē coinq̄nabit[r] ab ea

Bursum non solum ipsa lepra confert ad mundiciā ipsius leprosi Verum etiam leprosoꝝ instrumentū nōnunꝗ ꝯfert ad mundiciam aīme et corpis vtentis eo ac etiā vsum eius videntis. Refertur em̄ ꝙ mulier quedā pulcerrima ad ꝓpriam corpis et aīme sue mundiciam in itinere sue pegrinationis ꝯseruandā vsa est instrumēto leprosoꝝ p quod simulās se leprosaꝫ esse declinādo pump a via et pulsādo fugabat viros a se. quos vidit sibi occurrere. Lepra igitꝛ nō solum ꝯfert ad mundiciā aīe ipius leprosi. ꝫ etiam sicut pulcritudo corpis ostētata ꝯfert ad īmundiciā infinitaꝝ aīmaꝝ ipm hominē pulcꝝ ꝯcupiscentiū. Ita p ꝯtrariū leprosi deformitas ꝯfert ad mūdiciam multaꝝ animaꝝ hoīm alioꝝ ipm mīme ꝯcupiscentiū. Nōne ergo leprosum esse est ꝯditio bona et salubris ꝓprie aīe. necnon et aīabꝰ alioꝝ ꝯditio inꝗ incompabiliter. ꝫ hec magis salubris et p ꝯsequēs eligibilis ꝙ̄ esset mundicia vel pulcridō ꝓprij corpis

II. CONSIDERATIO.

Ecūda puella attendēs leprosi maculas sic ad eū ait. O bone frī quid curas de maculis corpis tui. cura magis de peccatorum maculis quibus in aīma macularis. quibus ꝑfecto si careres nō obstantibꝰ maculis lepre. dignaretꝛ fortassis spōsus aīme i hec verba ꝓrumpe. Tota pulcra es amica mea et macula non est in te Dices forte. Nunquit sic diceret de psona leprosa an de sola aīma qn̄ nec in intellectū. nec in affectū. nec in virtute cogitatiua q̄cꝙ̄ esset fedū vel deforme. ꝫ quidq̄d ibi repiretur totuꝫ pulcꝝ esset et ꝯciforme. Ecce audeo dicere ꝙ etiā de psona leprosa nō obstāte ꝙ ſcꝫm corpus esset maculosa. Sed quo pacto inquies Certe considerata corpis puitate respectu q̄ntitatis aīme. que secundū magnū patreꝫ Augustinū vt tactū est supra diuersis in locis incompabiliter maior est respectu corpis. ꝙ̄ totū corpus sit respectu mīme carnis. que nō h̄ret q̄ntitateꝫ grani synapis. et si in tātilla pte corpis esset macula. non ꝓpter hoc tam modicū minus sine macula dici posset tota psona. eo ꝙ pticula tam modica nō esset in sortē ꝯputanda. ꝫ ꝓ nihilo reputāda Sꝫ q̄d. Profecto macule ipsius lepre sunt occasio facilꝰ euadendi maculas aīme. Quippe lex mosayca quā cōsuetudo approbat. sic dicit. Quicūqꝫ maculatꝰ fuerit lepra solꝰ habitabit extra castra. quo aūt hec solitudo leprosum sepat ab alijs. eo amplius aīmam eius p̄seruat a mūdi maculis. Sꝫ esto ꝙ in leproso corpe attēdende essent macule. nōne multo meliꝰ et tolerabiliꝰ esset hoc sine maculis oīno. aut cum pautioribus maculis aīme. ꝙ̄ occasione pulcerrimi corpis multo plures maculas aīme ꝯtraxisse Certe sic. Sed et nō solum ratione sepationis leprosoꝝ a consortō hoīm, sed etiā rōne ꝯtemptus eoꝝ facile ꝯsequūtur leprosi mundiciam imaculataꝝ aīaꝝ. Nimiꝝ ipi cernētes se esse ꝯtemptos apud mundū ne ex oīni pte sint ꝯtempti et infelices facile ꝯcipiūt p cōtritionē et cōfessionē se a maculis peccatoꝝ emundantē pariter et

emendantem procurare ne sint etiã contempti apud deum. sed magis ꝙ per mundiciã cordiũ et opm tanꝙ imaculati secundũ animã gratiam inueniant apud deum.

III. CONSIDERACIO.

Tercia puella ɔtemptum leprosoꝝ attendẽs sic ait. Cur ꝓpter hoc ꝙ extra castra solũ habitare te oportet extra ɔsortium hominũ causaris te despectũ. Cur non potius ɔtentaris queadmodũ sponsa de solo spõso ɔtentat' et in despectus remedium qñ dicit in canticis. Quis mihi det te fratrẽ meũ vt inueniã te solum foris et deosculer te. et iam nemo despiciat. Profecto ꝑsona leprosa ɔsideꝛter his verbis vti posset ad xpm spõsum ecclesie. et sic dicere. Quis mihi det te fratrẽ meum. quia et si dei filius sit frater omniũ fidelium in fide et casta generatõne cum caritate regeneratoꝝ. speciali tñ ratione est leprosoꝝ frater quasi fere alter. s. ꝓpter exteriorẽ similitudinẽ. dicente de ipo ysaia ꝓpheta. Putauimus eum quasi leprosum et ꝑcussum a deo et humiliatũ. et ɔsequenter vt inueniã te solum. quia tu solus ibi mihi sufficis in te vno simul oĩa habenti foris. s. in loco mee habitationis extra castra. cum et tu humiliatus fueris extra castra. quod suppones paulus dicebat exeam⁹ ad eum extra castra imꝓperiũ eius portãtes. sequit' et deosculer te. id est affectuose vniar tibi sequit'. et iam nemo despiciat. id est nemo presumat me despicere per te taliter honoratũ ratione tue ꝑsentie vnitiue. et certe ꝙ sic. Anima viri leprosi in remediũ solitarie habitationis despectũ arguẽtis extra castra. s. pñtiam sponsi cõtra despectum et ad solaciũ desiderat. hoc facile cõsequitur testante illo theofrasto. Nunꝙ inquit minus sum solus ꝙ cum sim solus. Nam si hoim copia defuerit homo loquitur cum deo. Simile scripsit verbum ɔtra iouinianũ venerabilis jeronimus. Sed et dei filius candor lucis eterne et speculũ sine macula diligit venire ad habitatõnem leprosi. s. vt verbis scripture vtar extra castra in locũ mundũ nec abhoiatur leprosum cum et ipm legamus recubuisse bethanie in domo symonis leprosi. et quid miri. Ipe est eñ illa sapientia de qua dicitur ꝙ nihil inquinatũ in illam incurrit. Deniq3 ceteris paribus libenti⁹ est cum leprosis ꝙ cum alijs tanꝙ cũ socijs sue passionis. vt patet ex iam dictis.

IIII. CONSIDERACIO.

Quarta puella titulũ ꝑmissi capituli ꝑfectius attẽdens ad tristẽ sic ait. O homo dic queso mihi cur nõ talis velis esse qualẽ te esse ɔquereris. s. immũdo corpe rubeis oculis naso et ore corrosis Dices forte qlscunq3 sim ab extra. cor tñ ab intra porto amorosũ. et idcirco etiã ab extra amabilis vellez esse. vellem ab amica deosculari. Vellẽ delectabiliter ɔtrectari. sed nec anhelitũ ꝓprium et fetorẽ meũ ferre possum. nec inspicere ꝑ speculũ audeo memetipm. vellem esse hominibus amabilis. et sum heu totus abhomiabilis.

Sed rogo frater non dicas sic. Dirige oculos mentis tue ad intra te et si virtute intus nō inueneris. dn̄m virtutū inuoca. et eo p̄stante virtutē aduoca humilis patientie. que et aīmam tuā et etiā corpus aīma mediāte sicut cynamomū et balsamū aromatizans faciet redolere gratamq3 phisionomiā p̄stabit. ac totū hoc quod horres quod vel ab alijs abhorret² vna cum imediato suo subiecto. id est cum aīma. que tota est in toto. et tota in qualib3 corpis pte recompensabit. Sed est quoq3 et amica non vna tm̄. ꝫ inter plures filias ihrl'm eligere poteris. puta katherinā. puta agnetem vel agathā mire pulcritudinis. puta vel ip̄am reginā virginū speciosam et suauem in delicijs virginitatis. que tota pulcra et suauis est. que nedum patienter et cōpatiēter. Verū etiā desiderāter loca corpis tui dolorosa caritate amorosa q̄ntumcūq3 turpia seu feda sint aut fetida deosculabitur amicabiliter et virgineis suis manibus que ꝫm prem clareuallis lilia cādidissima sunt deliniet ea atq3 leuiter cōtrectabit et breuiter se erga te p oīa amorosam monstrabit p̄missis nō obstantib⁹ q̄ formidas. Nam et in eam nihil inquinatū incurr3 sed potius ip̄a tibi occurrēte et accurrēte teq3 amplexāte incurret in te ex his que hab3 in se aromatibus copia suauissimi odoris seu mirū delectamentū suauitatis. Est etem̄ ip̄a tanta virtutis amica ꝙ ad eam et ad om̄e ip̄i⁹ subiectū sic afficitur. ꝙ eiusdē subiecti quacunq3 in parte ip̄am adesse senserit auide ruit in amplexū. sis cert⁹ sic esse et verificari hec om̄ia vel ꝓ interiori tuo hoīe. et nōne contentaberis de tam ḡosa et affabili amica. in cuius merito compatione spreta tibi et abhoīabilis esse debet oīs alia hic in terra.

Capitulum vicesimūsecundū cōtinens cōsolationes super epilentia seu morbo caduco.

Icesimosecūdo ad p̄fatam dn̄am cōsolatricē accessit et alius tristis cuius q̄rela de caduco morbo admodū erat flebilis. Illa vero mox eidē cōpatiens pro consolatione duas adiūxit de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. O homo ꝙ caducū morbum habes cur de hoc turbaris. Non deberes quidē. Reor em̄ si hunc morbū nō haberes ꝙ secundum animam caducus esses. Sed quid. Profecto caducus secundum animā sine compatione grauius infirmatur q̄ caducus secundū corpus. Nimiꝝ cadit corpus quandoq3 in aquā et extrahitur. cadit aīma sepius in ꝓfundum laci et inde nunq̄ liberatur. cadit corpus q̄nq3 in ignē qui tempaliter vrit. cadit aīma frequentissime in ignem eternu3. qui nunq̄ vrere desinit. sed ad re diuiua incendia iteꝝ qui adust⁹ fuerat repat². Dices forte. Si nō essem caduco morbo ḡuatus nō sequitur ꝙ ꝫm aīam essem caduc⁹ S3 audi in cōtrariū p̄iculū tuū ꝙ ille q̄dē īsinuauit q̄ dixisse cōstat

qui se existimat stare videat ne cadat quasi dicat necesse est vt caute se habeat. Nōne em̄ qui labenti innititur necesse est vt cum labēte labatur. s. in aquā fluxibiliū rex de quibus poetice dicitur. Omnia p̄tereunt more fluētis aque. Nōne sensus hois sunt caduci qui proni sunt in malū ab adolescētia sua. Nōne s̄m sanctos doctores oia tempalia bona. sunt bona caduca. Nōne om̄s maligni spiritus sunt caduci quox principi dictu3 est. quomō cecidisti lucifer qui mane oriebaris. Nōne om̄s hoies mali sunt caduci dicente filio syrach quasi in pauimēto cadens sic casus malox festināter veniant Deniq3 nōne omnes terrenis dediti secundum animam sunt caduci dicente psalmigrapho. Cadent om̄s qui descendūt in terrā. Sed quid. Profecto cum caducus moraliter nō minus sit otagiosus q̄ corpus caducum. sequitur plane q tu istis caducis spiritib9 te per caduca temptātibus acquiescēs vel alijs caducis. s. sensibus reb9 et psonis cohabitās et cōicans. non est verisimile quin cum caducis hmōi saltē s̄m aiam caducus fias. a quo tn̄ rōne cautele te poterit morb9 tuus p̄seruare vtpote qui ad cautelā merito in hoc habendā piculo occasionē tibi maximam pōt dare Quocirca noueris q hec cautela ordinata contra piculosum casum anime seu tui s̄m aiam. et tandē s̄m vtrūq3. corpus. s. et aiam longe plus habet de bono q̄ morbus tuus de malo.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. O amice morbus tuus qui plerūq3 puenit ex aliqua supfluitate necessario cogit te. vt studeas in cibo et in potu viuere tempate. Facit etiam te cautius viuere quo ad aiam et ad salutē te disponere nec i hoc tardare. eo quidē q nescit homo hūc morbum hn̄s qn̄ et vbi et qualiter otingat ip̄m vitā finire. Ideoq3 habet frequenti9 de sua salute cogitare. s3 hec sancta et salubris est cogitatio que nimix ob eius vtilitatē magis est bona q̄ infirmitas tua sit mala. Sed et malicie tue infirmitatis p̄ponderat bonitas tempantie in refectione moderata. Audi johannē os aureum. Nihil inquit sic salutē. nihil sic sensuum acumē operatur. nihil sic egritudinē fugat sicut moderata refectio. Sed et magn9 pater Augustin9. Sobrietas inquit mentis est et sensus membrox omniū. corpisq3 tutela. castitatis munimē. honestati semp oiuncta

Capitulū vicesimūterciū continens osolationes sup paralisi.

Icesimotercio post p̄missa ad dominam consolatricē p̄memoratā accessit et alius tristis sup paralisi querelam ppo nens. cui illa mox pro consolatione tres de suis puellis adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. O frater cur oquereris te paraliticū esse factum. Dices forte propter mala accidentia paralitici. Nam de

paralitico cristo apportato dicit magnus ille barbarus Albertus
quondā ratisponensiū antistes ꝙ sensu carebat. sed et alius quidaꝫ
egregius postillator. Paralisis inquit aufert membroꝝ calorē na
turalem. spiritū aīalem opa aīme deferentē sensus facultatē. mo
uendi potestatē. et etiam facundiā frequenter. Sed hec te mouere
ad tristiciā nō deberēt. valde em̄ ꝓbabile est ꝙ per hec bn̄ tecum
actum est que quidem si non et tibaccidissent quis scit q̄liter istis
quibus nūc priuaris vsus fuisses vtinā nō ad tuam dānationē. For
tassis em̄ calor membri naturalis ꝑ abusum te fecissꝫ nō esse mēbꝝ
nisi paraliticū in corpe xp̄i mistico. Fortassis ꝑ spiritū aīalem fa:
ctus fuisses aīalis homo qui non parcit ea que sunt spiritus dei.
Fortassis etiā ꝑ sensus tuos qui ꝓni sunt in malū multa mala ꝑpe:
trasses. fortassis mouendi potestas motus dissolutionum in te cau:
sasset. et facūdia quoqꝫ fortassis te garrulū et multiloquū fecissꝫ cū
tamē in multiloquio non desit peccatū. et quis est qui horum vsum
habet quibus ꝑ paralisim priuaris qui nō delinquat vel in aliquo
eorundē. magis igitur de paralisi te a talibus supportāte teneris
deo gratias agere ꝙ̄ dolere.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Scias frater de paralitico xp̄o pn̄tato
sentire doctores ꝙ pro culpa aīmi infirmabat᷑. ita sane quod
causa exterioris morbi erat infirmitas aīme. Quod ergo tibi restat
iudicandum nisi ꝙ et tibi missa est hec infirmitas pro culpa anime
ad luendā. s. et delendā illam culpam et spāliter culpam quam si:
gnificat scꝫ culpā pigricie. Et nōne peroptimū est culpam talē vel
aliam q̄ncunqꝫ paralisim patiēter sustinēdo hic luere. et sic a pena
infernali vel purgatoria supportari. deo non bis inidip̄m puniēte
sed hic temporalem penā pro futura incōpabiliter grauiori acceptā
te. Nec dicas quid ad me quasi nullā culpam te habente. nō em̄ es
exemptus vel acceptus a omuni illa ofessione qua dicitur i multis
offendimus om̄s. et alio in loco. si dixerimus qm̄ peccatū non ha
bemus nosip̄os seducimus. et veritas in nobis non est.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Cur homo intm̄ doles de paralisi. Dices
forte quia vt p̄fatus ratisponēsiuꝫ antistes testatur infirmitas
illa non macerat hoīem. sed potius ingrossat et grauat mole maxi
ma laxe carnis. Sꝫ cur aīm tuū tanꝙ̄ grossuꝫ et nō subtiliter cōside
rantē nō multo magis ḡuat moles peccatoꝝ et spāliter forte laxe
carnis. Animū inꝙ̄ tuū quē paliticus significat torpore negligen
tie et deliciaꝝ abundātia tāꝙ̄ hūoꝝ supfluitate dissolutū. Cesses
ergo dolere de primo ꝙ̄diu nō doles de secūdo. qd̄ ꝓbabiliter ti:
bi inessꝫ. si primū nō esset. Nec obicias ꝙ moles pctōꝝ nō videtur
hic tam grauis esse. Vis enim tibi hui⁹ rationē assignari. Ecce hic
non solum anima portat pondus. sed anima simul et corpus. demū

autem in morte in sepatione corpis et anime pondere peccatorum adherēte soli aīme. adeo ipam grauabit. ꝑ cum tanto onere habet ad modum grauium deorsum tendere. et nisi per penā grauissimaꝝ purgatorii alleuietur ab onere necesse est eam descēdere ad infernum in ꝓfundā laci sulfurei. et ibi mergi ac ꝑpetuo cruciari igne infernali.

Capitulum vicesimūquartū continens ꝯsolationes sup artetica et ꝯtractione manuū et pedum et singuloꝝ articuloꝝ impediente ambulandi cursitandi venandi et aucupandi solacium.

Icesimoquarto post ꝑmissa ad dominā cōsolatricē sepedictam accessit et alius valde tristis ꝓponens graue querelam de punctis in ꝑmissi capituli titulo contentis. cui illa mox pro sua consolatione deputauit tres ydoneas de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. Aduerte amice carissime a quantis malis pene et culpe p ꝯsequēs et gehēne malū pene qd nūc sustines te supportet. atqꝫ idcirco gaudēter sustinendū. Dic queso mihi. Si malum istud nō haberes quid operis exerceres a quo nūc impeditus es. Forsan ope aliquo q̄reres diuitias. forsan corpales delicias. siquidē diuitias forsan has q̄reres vt cleric⁹ vel p̄latus p regimē aīaꝝ. forsan vt canonic⁹ p pluralitatē p̄bendaꝝ seu bn̄ficioꝝ. forsan vt causidic⁹ seu aduocatus per assumptionē multaꝝ causarum p̄sertim iniquaꝝ. forsan vt negociator p frequētationē nundinarum vel plurium terraꝝ. forsan vt miles ꝓpter stipēdia te inuoluens piculis guerraꝝ. Sꝫ q̄nta omnia hec et singula inducāt frequenter picula corpoꝝ et semp aīaꝝ hoc attētis cōiter accidētibus et scripturis de his loquētibus nō sufficeret aliq̄s enarrare

Porro si sanus existens q̄reres corpales delicias quanta in hoc etiam mala p̄ntia et futura ꝯsisterēt. hoc docent illa que supra per neptes meas pluribus in locis clarius sunt deducta. quorum hoc vnum ad memoriam reuoca qd ex diuina sententia dicit scriptura intelligendū de qualibꝫ. ꝑsona quantum in delicijs fuit tm̄ date ei tormentū et luctū. et certe ratio plane dictat ꝙ malū quod hucusqꝫ passus es. inq̄ntum in toto vel in magna pte te a ꝑmissis piculis p̄sertim damnatōeꝫ eternā vel penā purgatoriā ꝯcernētib⁹ supportauit. pro nulla re deberes velle caruisse. nec adhuc velle carere sensibili dolore p̄ntis tempis et quasi momētaneo ad ꝑpetuū seu diuturniorem et multo grauiorem compato non obstante.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella sic ait. O amice si picula iam p sororē meā insinuata te ꝓpter sensibilē doloris quē pateris ad plenū nō moueant ad patiēter tuū cruciatū sustinendū moueat te saltē vna cum piculis illis exemplū patiētie sancti iob ac bonum etiā sperandum

eiusdem sancti viri ad exemplū. Ecce in eius libro patet ꝙ pmittē te dño pcussit eum sathan vlcere pessimo a plāta pedis vsqꝫ ad ver ticem qui testa saniem radebat sedens in sterquilinio. qui rursuꝫ di cebat. Induta est caro mea putredine cutis mea aruit et ɔtracta est et rursum. Nunc inquit oppssit me dolor meus. et in nihilū redacti sunt omēs artus mei. qui licet tot et tanta passus esset. tñ patienter dixit. si bona suscepimus de manu dñi mala quare nō sustineamus et in omibus his nō peccauit job labijs suis nec stultū quid ɔtra deum locutus est. Sed audi quid in fine sequit². dñs bñdixit nouis simis job. magis ꝙ principio ei⁹. Modice ergo fidei expecta et tu exemplo illius finē et si nō tpis pñtis. satis tñ cito imminentis cum nos simus in quos fines seculoꝝ deuenerunt. Para ergo te ad be nedictionē qua in fine tempis tibi et alijs pſertim ꝑpter deū patiē ter passis dicetur. Venite benedicti pris mei pcipite regnū. de quo tempis fine seu die finali loquēs ꝑpheta micheas. In die illa inqt dicit dñs cōgregabo claudicantē et quē afflixerā ɔsolabor. Quō inquies. Certe singula mēbra inualida ɔfortādō. et virtutē eorum nedum restaurādo. sed etiā pficiēdo et augēdo. quo quidem fiet ꝙ queādmodum pdixit ysaias ꝑpheta. Tūc apientur oculi cecoꝝ. et aures surdoꝝ patebūt. tunc saliet sicut ceruus claudus de quo et psalmigꝑphus ꝑpter certitudinē ponēs pteritū pro futuro. de⁹ in quit qui pcinxit me virtute qui pfecit pedes meos tanꝙ ceruorū. Nec certe est dubitandū quin ceteris pibus quāto quis mēbra ma gis inualida cum patiētia hic habuerit. tāto in fine. s. post hāc vi tam vltra ceteros sāctos validiora. recētiora. et agiliora sine fine habebit qđ ꝑfecto satis in eo videtur posse figurate intelligi ꝙ vt pmittitur dñs benedixit nouissimis job. magis ꝙ pricipio eius. in quo quidem principio ita in mēbris validus fuerat ꝙ vt dicit ocu lus fui ceco et pes claudo. cui⁹ valitudinē corpis ipe sathan inu ebat qñ dixit ad dominū. tange os eius et carnē. et tūc videbis ꝙ in faciē bñdicat tibi. Sed quid. Certe ꝑ tanta valitudine etiā cor porali subsequēte nedum exemplo ipius job patiēter. sed etiā ois pcedens corpis inualitudo et passio artetice merito est gaudenter toleranda. Audi ex pēm libro quid sancta dixerit sincletice. Infir mitas inquit totū corpus nrm tenet. sed interiori homini nro sani tas crescit. Hec autē sanitas aīme etiam nunc ɔmunicatur corpori formaliter licet aīma mediante que teste magno pre. est tota in to to corpore. et tota in qualibꝫ ei⁹ pte. et sic cuilibꝫ parti affert for maliter sanitatē quā habet in se. tandē vero affert ꝑ modū redun dantie corpori formaliter. et immediate sanitatē impassibilitatis. Audi magnū prem. Tam potentē inquit deus fecit aīam vt de eius plenissima beatitudine que in fine tpm sanctis ꝑmittit² redundet in corpus plenitudo sanitatis que est incorruptionis vigor.

III. CONSIDERACIO.

242

Ercia puella attendens in homine inualido et cõtracto nobilitatem et pristinam eius cõsuetudinẽ venationes exercẽdi et aucupãdi. et ꝙ hmõi sine magno corpis et anime piculo crederet se si sanus esset posse exercere sic ait. O amice si te pturbat ꝙ nec pedes nec eques vales vl' ɔsueuisti frequẽtare prata virẽtia campos et mõtana. siluas seu nemora ad venationes discursiuas exercẽdas ad ceruos et hinnulos seu feras alias capiẽdũ. p hoc cõsoleris ꝙ poteris maiora atqꝫ meliora et quo minꝰ ꝑcedere vales ad externa et trãsitoria eo amplius ingredi poteris ad interna ac p occultum meatũ ascendere ad supna et eterna. si insita tibi ɔtemplatiua virtute vti volueris. atqꝫ sic venari in mõtibus eternis vel in montibus sanctis de quibꝰ angelos p eos et sanctos hoies intelligẽs loquitur psalmigphus. et hoc ad capiendũ rethi amoris tanꝙ feram amabilẽ xp̄m splendorẽ pris compatũ feris. de quo et de quibꝰ sponsa id est deiformis aĩma loquitur in canticis dicens. Ecce iste venit saliens in montibus id est in angelis vel in sanctis mentibꝰ et trãsiliens colles id est impfectos. similis est dilectus meus capree. s. ꝓpter altitudinẽ. hĩnuloqꝫ ceruoꝝ. ꝓpter velocitatẽ suarũ illuminationũ. de quibus dicit psalmista illuminãs tu mirabiliter a montibus eternis id est a p̄dictis angeloꝝ vel sanctoꝝ mẽtibꝰ ad modũ montiũ ĩeternũ eleuatis. Porro si ad nemora vel prata aucupãdi gratia siue circa fluuios vel riparias ad capiendũ ibi aues venire nõ valeas. eo magis aucupari valebis et cape vel illam columbã de qua ecclesia sic cantat. Vidi speciosam sicut colũbam ascendentẽ desup riuos aquaruꝫ. eo ꝙ magis ꝓmoueberis vt sis et tu in bono sensu de numero illoꝝ qui in auibus celi ludunt non celi aerei vel etherei. sed empirei quod est locus iam predicte columbe id est purissime virginis marie. ibi est locus et p̄grandis aquile johãnis euãgeliste. quam quidẽ aquilam si ad manũ deuoti opis tui assuefeceris mediante ea cape poteris p̄dictam columbam foraminibꝰ petre id est vulneribꝰ xp̄i tanꝙ nido suo insidentem. atqꝫ p hoc ꝓpinquiorẽ vndis aquaꝝ viuentiũ id est graꝝ viuificantiũ que fluũt impetu de libano id est xp̄o. et certe ista sola aucupatio sine oĩ compatione nobilior et deuote psone cuiꝰ cõuersatio est in celis etiã vtilior ẽ ac delectabilior esse debet ꝙ oĩe solacium aucupationũ vel venationũ quarũcunqꝫ in isto miserabili mundo.

Capitulum vicesimumquintũ continẽs consolationes sup ydropisi presertim graui et incurabili.

Icesimoquinto post p̄missa ad illustrem dominã cõsolatricem accessit et alius tristis cõquerens ei ꝙ multũ grauet ipsum ydropisis. At illa mox eidem cõsolationis gratia quinqꝫ adiunxit de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice scias ꝙ in ydropico inflatio cor
poralis tollit inflationem supbie que est ydropisis mentalis.
quō em hō mente inflaretur seu intumesceret postꝙ in tali statu se
esse sentiret. quēadmoduȝ in lege moysi scribitur nullus deinceps
intumescat supbia. Nec obicia² ꝙ in ydropico tumor corpis et mē
broꝝ significat supbiam. quia nō est sacramentū quod efficiat qd
figurat. sed est supbiendi impedimentū hoc efficiēs in homine ꝓ
de vanitate supbie vel nihil oino vel minus curat. Sed quid. Nō
ne hoc maximū bonum est malicie morbi ꝑponderas. Profecto sic
Nempe carere mimo gradu supbie melius est multo ꝙ carere cor
poris inflatione. nimiꝝ mimus gradus nō sublatus tantā penam
induceret. siue in inferno siue in purgatorio ꝙ oīm ydropicorum
pena seu temporalis passio simul aggregata nullo modo esset tam
acerba et afflictiua.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O karissime si aduerteres quid opetur
ydropisis de ipa tua ydropisi nō sic turbareris. Ecce in ydro
pico a quo si humoris incorpatō impedit hautdubiū incorpatōeȝ
humoris voluptatis. nec obstat in cōtrarium significatio illa qua
dicitur ꝙ ī ydropico ꝑ inflationem genitaliū luxuria significatur
esto em ꝙ ita dicatur. tn̄ sufficit ad ꝓpositū ꝙ per illam inflationē
voluptas luxurie non efficit² nec pficit². ſȝ magis corde despicitur
et corpaliter etiā ꝓpter ineptitudinē impeditur. et nōne hoc bonū
est et malicie morbi ꝑponderās. Est vtiqȝ nō modo ad euadendum
penā a deo impatam. de qua dicitur q̄ntum in delicijs fuit tantum
date illi tormentū et luctum. sed etiā. quia firmiter est tenēdum. et
nullatenus dubitandū. quin deus tandē ad sanitatē mēbra restitu
at. que hic morbis vulnerat. quippe ipe vulnerat et medetur et in
sup mēbra illa sanata ceteris paribus ꝑalijs claritate gloriosa de
corat et honorat. Rursum ꝑdicta incorpatio aquosi humoris in
ydropico impedit ꝙplurimū viscosam incorpationē ꝑ cupiditatē
bonoꝝ tempalium aque similiū. que oīa ꝑtereunt more fluentis
aque. Ita sane ꝙ nec habita insepabiliter mēti adhereant ad modū
reruȝ adinuicē ꝑ viscū oiūctarū. que sine laceratione vix abinuicē
sepantur. nec etiam nō habita que affluūt tali firmo tenore seu in
corpatione cordi applicentur. vt sic leue sit ydropico implere hoc
psalmiste ōsilium. Diuitie si affluāt nolite cor apponere. et nōne
etiam hoc magnū bonū est malicie morbi ꝑponderās. s. cor habere
liberū in pn̄ti et inoccupatū vel ad liberaliter et hylariter dandū
inclinatū ad diuinā dilectionē ꝓmerendū. quippe hylarē datoreȝ
diligit deus. et in futuro eternis diuitijs copiose remunerandum.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Non solū ꝓpter potum aque efficitur quis
ydropicus. ſȝ etiā propter potū vini. et sicut in corpe ydropici

vinum superflue potatum cōuertitur in aquā mēbra sua superfluitate ingrossantē. ita in interiori hoīe seu in mente vinū spūalis leticie si nō seruet᷑ mod⁹ et mēsura. nōnunq̄ꝫ ↄuertit᷑ ī aquā superfluaꝫ carna-lis voluptatis et amoris fluxibiliū reꝝ. quibus qn̄ammō incorpa tis ingrossatur et intumescit venter mentis seu homo interior. et ꝑ quandā redundantiā etiaꝫ qn̄qꝫ exterior. Hec tn̄ spūalis ydropisis facile curatur ꝑ ydropisim corpalem. quid ni curet᷑. Mirum etem̄ esset ꝙ q̄s superfluo amore ad carnales voluptates vel ad res fluxi biles afficeretur qn̄ corpalis et incurabilis ydropisis vicinā sibi mortē minaretur. Nōne igitur ydropisis corpalis que nō pōt indu cere nisi mortē tempalem nō solum patiēter toleranda est. ſꝫ etiam amanda vtpote ꝑ quā facile curat᷑ dicta ydropisis spūalis que na ta est inducere mortem eternalem.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Noueris frater ꝙ in ydropico ḡuitas pō derosi corpis excludit ḡuitatē et ponderositatē peccatoꝝ de quibus psalmigraphus. Iniquitates inquit mee sicut onus graue grauate sunt sup me. Quid ni excludat. cum agḡuatus suo dolore vix possit de peccādo cogitare cum ꝑoccupet eū cogitatō de mor-te sibi iminēte attēdendo miserabilē statum suū in quo peccādi so laciū necesse est cessare. Audi venerabilē jeronimū. Mem̄to inquit mortis tue et nō peccabis. Sed et magn⁹ pater Aug⁹. Nihil inq̄t sic reuocat a peccato. q̄ꝫ frequēs mortis meditatō. Quid ergo. Nō-ne maximū bonū est etiam minimum peccatū mortale impediri in ho mine. eo ꝙ est adeo graue. ꝙ nec oīs montes possent hominē pre-mere tam ꝓfunde q̄ntum vnū peccatum mortale. est em̄ sicut lapis suspensus in collo canis qui submergi debꝫ. quia sicut tunc primo sentit canis grauitatē lapidis cum de naui ꝓicitur ita et aīma tūc primo sentit ḡuitatē peccati cum a corpe sepatur et a naui militā-tis ecclesie elongatur.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. Scias frater ꝙ in ydropico etiā pigricia pedum magnū bonū opatur malicie morbi ꝑponderās. nō so lum em̄ impedit ꝓgressum ad malū de quo loquēs ysaias. Pedes inquit eoꝝ ad malū currūt Verū etiā occasionē dat ad optima ꝓfi ciscēdi. Natura em̄ seipam iuuat. et ꝙ non ꝑualet ꝑ modū vnū sup plere nititur ꝑ alium. queadmodū infatigabil' paulus sicut distin guebat de modis essendi dicens colosensibus. si corpe absens sum sed spiritu vobiscū. Ita etiā dum victus esset nec corpalibus pedi-bus ihrl'm venire posset. distinguebat de modis ꝓcedendi et cogi tans illo venire pedibus spiritus dicebat. Alligatus ego sum va-do in ihrl'm. ydropicus itaqꝫ ꝓpter pedum suorum imobilitatē oc casionem habet cogitandi deueniēdo etiā nunc in ihrl'm celestem pedibus spūalibus et infatigabilibus affectuum pedibus mentis

seu interioris hominis ad societatē ciuium supnorꝝ iuxta consiliū venerabilis jeronimi. Infinita inquit heremi vastitas terret. sed tu paradysuȝ mēte deambula quotienscunqȝ cogitatōe ac mēte illuc cōscenderis. totiens in heremo non eris. Hec ille pater. Venerādꝰ et bene quidem. quō eñ manebit in vasta heremo qui non pōt esse solus. vtpote quem associat supnorum ciuium maxima multitudo. Audi iterum p̄fatum patrem venerandū. Sapiens inquit nunq̄ solus esse potest. habet eñ secum oēs qui sunt et qui fuerunt boni. et quod corpe non potest cogitatione oplectitur.

Capitulum vicesimumsextum continens ɔsolationes super ptisi et ethica febre.

Vicesimosexto post premissa ad p̄memoratam dominā consolatrice accessit et alius tristis cōquerens se esse p ptisim et ethicam febrem consumptū. Cui illa gratia consolationis quatuor deputauit de suis puellis.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice cur de ethica vel ptisi turbaris. Profecto si tu scires quid hij morbi operarentur boni. non sic inde turbareris. Vis scire quid opentur. Ecce in ptisico vel ethico attenuatio seu exinanitio pinguedinis corporalis patienter tolerata opatur pinguedinē gratissimam ipsius mentis seu interioris hominis. Sed si forte queras. est ne aliqua mentis pinguedo. queraȝ et ego a te. nunquid non quandoqȝ appellari audiuisti spiritꝰ pinguedinem. vel nunquid non legisti cibum esse sacramentalem qui summe impinguat non corpus. sed cor. non ventrem. sed mentem. Sane ꝙ ad pinguedinem huiuscemodi ipius mentis seu interioris hominis opetur seu disponat maceratio et corporalis pinguedīs consumptio patienter ꝓpter deuȝ tolerata. hoc sic intelligas. nam et vniuersaliter quando conditio aliqua corpi et anime analogice conuenit si priuatio illius in corpe patienter toleratur. tunc secundum potius esse suū in mente recupatur. verbi gratia. Sanitas analogice conuenit corpori et anime. et si eius in corpore priuatio per infirmitatem patienter toleretur. tunc sanitas menti acquiritꝛ. Vn̄ in patrum libro dixisse dicitur sancta sincletice. Infirmitas totum corpꝰ nr̄m tenet. sȝ interiori hoī nr̄o sanitas crescit Similiter secū dum egregiū doctorem Gregorium Si a carne hoc quod libet id ē delectat abscidimus. mox in spiritu hoc quod delectat inuenimꝰ. Sic et scriptura dicit. Infirmitas grauis. puta que excedit mēsuraȝ facit mentē sobriam id est tenentē briam seu mensuram. Sed quid Nunquit non pinguedo spiritus seu spiritualis malicie. predicti morbi pinguedinē corporis consumentis p̄ponderat. Vtiqȝ. Nam et pinguedini corporis p̄ponderat pinguedo spiritꝰ et anime seu mentis queadmodū ip̄i corpori quod est de limo p̄ponderat anima que est angelica similitudo et mens nostra dei ymago.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Cur o frater de tua maceratione et attenuatione tm̄ doles. Cur pinguedinez magis diligeres. Cur nō attendis scripturā illam que dicit. Mittet dominator dn̄s pinguibus eius tenuitatē id est attenuatōez. de qua dixit sanct9 job. Spiritus meus attenuabitur id est anhelitus miorabitur. Sed de hoc non terretur. quinimo cum post ad modū ptisici vel ethici seu hoīs iam consumpti loquēs dixit. pelli mee ɔsumptis carnibus adhesit os meū et derelicta sunt tantūmodo labia circa dētes meos. mox consolatur se per hoc ꝙ subiūgit. Scio ꝙ redemptor meus viuit et in nouissimo die de terra surrectur9 sum. et rursum circūdabor pelle mea et in carne mea videbo deum. Cur ergo et tu ptisi vel ethica consumptus non teipm̄ ɔsolaris pari modo in hoc quidē ꝙ caro tua depdita restaurabit² et post modicū huius tempis in melius ꝙ̄ si nullā eam infirmitas ɔsumpsisset reformabitur qn̄ et impassibilis reddetur et gloriosa claritate supinduetur.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Tu homo q̄ de amissa tua p ptisim vel ethicam corporali pinguedine intantum curas queso scrutare scripturas. Nōne dicit ꝓpheta. Sicut adipe et pinguedīe repleat² aīa mea et labijs exultationis laudabit os meū. Nunquit hic pinguedinem carnis sue exoptat. et non magis de anima curat. qui dicit Repleatur aīma mea sicut adipe et pinguedine. Quid igitur curas de corporis pinguedine. Propheta ɔtentatur de pingudinis similitudine quā p aīa sola petit. sicut inquit adipe et pinguedine. qd̄ ꝓpter aduerbiū sicut. pōt intelligi de similitudīe. Forte dices. quenam est illa similitudo. Ecce pinguedo sicca humectat. pinguedo frigida inflāmat. pīguedo hylarē reddit et delectat. dicēte psaia. Delectabitur in crassitudine aīma mea. Petit ergo ꝓpheta effect9 ɔsimiles effectibus pinguedinis. scȝ aīam suā tanꝙ̄ aridā p deuotionem humectari. et tanꝙ̄ frigidā p amorez inflāmari. et tanꝙ̄ tristem p gaudiū spūs exhilarari et delectari. et q̄ntum ad hunc effectum principaliter intentū. postꝙ̄ dixit sicut adipe et pinguedine repleatur aīma mea subiungit īmediate. et labijs exultationis laudabit os meū. s. quasi p redundantiā a gaudio spūs. queādmoduȝ alibi dixit cor meum et caro mea exultauerunt in deuȝ viuū. quem quidē rōne ḡtitudinis laudabit os meū. Ecce ergo quō tanꝙ̄ nihilum ducit pinguedinē corpis vt per similitudinez obtineat quā solam postulat piguedinem mentis.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta itaqȝ puella sic ait. O frater nonne propheta deo loquens sic dicit. Holocaustum tuum pingue fiat. Sed quo pacto forsan inquies. Audi filium syrach. Oblatio inquit iusti impinguat altare. et odor suauitatis erit in conspectu altissimi. quod

quidē secundū glosam quandā sic intellige. oblatio iusti id est de iusto labore oblata deo impinguat altare id est mentē illius offerē tis que est altare dñi. Quid ergo. Profecto ptisicus vel ethicus si est homo iustus. et pinguedinē suā p macerationē quā in corpe suo patitur patiēter deo offert et libenter impinguat alatare id ē mē tem que est alti9 aīe. hoc inqꝫ altare impinguat oleo exultationis et odor suauitatis erit ī ꝯspectu altissimi. et nōne sic offerre semet ipm deo magnū quid est et tale bonuꝫ ꝙ malicie morbi ꝑponderat in īmensum. Nimirꝫ sicut se habet altare id est mens ipi corpi pre ponderans cum sit altius qd est in aīma. Ita pinguedo huius alta ris sic se habet ꝙ ꝑponderat pinguedini corpis. Presertim pingue do olei exultationis ipi offerenti leticiā oferentis. que etiā ꝑpon derat rōne durationis cum quasi momētanea et durationis breuis sime sit pinguedo corpalis. Rursum pinguedo dicti altaris ea scꝫ que dicta est intm̄ etiā ꝑponderat pinguedini fetētis corpis in quantū ex ea in cōspectu altissimi iam actu ꝑsenti in tempe ꝓcedit odor suauitatis id est qui altissimo est delectabil' et suauis. quo so lo mouēte leuis esse deberꝫ infirmitas ꝯsumens pinguedinem cor poris ꝯuersam in dictā odoriferam pinguedineꝫ que deo patri esse creditur delectabilis.

Capitulum vicesimumseptimū continens ꝯsolationes sup effi mera terciana q̄rtana acuta et quacūqꝫ febre etiam grauissima.

Icemoseptimo post ꝑmissa ad sepedictā dñam cōsolatricē accessit et alius tristis et de diuersis febribus q̄s p vices pateretur est ꝯquest9. At illa ad cōsolandū eum de omni bus de suis ei puellis quatuor assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Noueris amice ex patrū libro ꝙ cum qui dam peteret ab heremita vt sanaret eum a terciana. rñdit rem tibi necessariā cupis abicere. vt em̄ corpora nitro ita aīme languo ribus et castigationibus purificant'. Hec ille. Cur ergo ꝯquereris de febre aut cur eam velles abicere qua diuina dispēsatione bene tecum agitur ad purgationeꝫ anime tue quasi post partum eius id est postꝙ habitibus vitiorꝫ impregnata a dyabolo per actus viti osos pepit tibi mortē. An velles eam post partū hmōi multis forte peccatorꝫ sanguinibus sordidatā non purificari. an pro eius puri ficatione nō ꝯtentari de medicina seu remedio expertissimi et fidelis simi medici de quo habes ꝑsumere ꝙ si aliud remedium tibi magis proficuum nouisset illud tibi adhibuisset.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. Amice adhuc noueris quod quidam di cebat. ꝙ diues est cristianus qui non habet nisi solam febrem quatuor accessionum vel etiam solam effimeram dummodo solum

sciat et velit de illa cum deo negociari. Hec ille Sed tu dices forte quo pacto hoc intelligam. Ecce licet istud modis posset q̄mplurimis declarari hoc ad presens sufficiat q̄ diues est qui magna vel multa possidet. Sed quid. Certe possessor anime sue rem magnam possidet. quippe aīa s̄m magnum patrem Augustinum maior est q̄ tota celi machina. nōne etiam multa possidet dicente mundi sapiente q̄ aīa est quodāmō oīa. Sed ecce dicit animarum amator pariter et estimator. In patiētia vestra possidebitis aīas vestras. cū ipo autē prudēter negociamur. si patientiā habeamus circa penam de qua ɔtentari videtur. Si ergo īmittat nobis febrem quatuor accessionū vel effimerā cum non puniat bis in idipm de patiētia nostra circa illā videtur ꝑ oībus nr̄is culpis ɔtritis et ɔfessis ɔtentari. si in illa nos ɔtingat morte p̄ueniri. p hunc igitur modū possumus diuites fieri. Dices forte audire desidero et aliū modum. Audi igitur. Nōne diues esset qui cum deo negociādo lucraretur rē equiualentē centūmilibus marcis auri. Vtiq̄ talem diuitē esse necesse est fateri. Sed quid. Certe p febrē vnicā vel effimeram patienter toleratā queādmodū est dictū pro oībus peccatis suis a deo supportari a maximis penis purgatorij vel inferni. hoc equiualet centūmilibus marcis auri. per hoc igitur patet q̄ diues est censendus qui hoc habet. si ergo volumus diuites fieri de febre qua in cambio dei mercamur dictū equiualēs non debemus conqueri vt impatientes nec tristari.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Cur amice turbaris de febribus. Ecce de quodā egregius loquēs pater Gregorius sic dicit. Nesciebat q̄ multo melius arderet flāmis febriū q̄ igne vitiorum. et tn̄ cum febre corripimur. quia vitiorum estum qui occupare nos poterat cōsiderare negligimus. de pcussione murmuramus. Hec ille pater. Tu ergo ex his verbis eius motus vitiorum tuorum estum cōsiderare non negligas. qui te deducere secū possent ad eternas flāmas. Nimirum sicut s̄m phos idem est locus vnius globe et totius terre. Ita idem est locus ignis vitiorum et flāmarum eternarum infernalium. si non hic ignis vitiorum extinguatur. non igitur mumures nec recuses ardere flāmis febrium breui tempore duraturis quibus deus te corripit ne per estum vitiorum descendas ad infernum tanq̄ ad locum eius proprium cum eternis flāmis penarum infernalium. nec causeris de febrilis estus prolixitate. nam et hunc ꝓlixiorem cruciatum requirit vel quandoq̄ vitiorum tuorum prolixitas. dicto patre testante. Durum inquit non estimes esse qd̄ pateris dum exterius cruciatibus ab interna passione liberaris. diuina dispensatione agitur. vt prolixiora vitia ꝓlixior egritudo exurat.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. O amice audi pro tua consolatione ex pa
rum libro quid de febricitante corpe dixerit sancta sincletice
q̄uis inquit corpus validis frebrib⁹ inflāmetur. Insup etiā si in-
tolerabili siti affligat². siquidē peccator es qui hec sustines recor
dare futuri seculi penas. et eternū ignem. et iudicialia tormenta. et
ita non deficies ad ea que in p̄nti ↄtingunt. Insup et gaude qꝫ vi-
sitauit te de⁹ et illud famosissimū dictū in lingua habeto. castigās
castigauit me dn̄s et morti nō tradidit me. si ferrū es p adhibituꝫ
tibi ignem amittis eruginē. qꝫ si iust⁹ es. et hec pateris de magnis
ad maiora promoueris. Aurum es. sed p ignem ꝓbatior eris. Si fe
bribus et rigore frigoris castigaris. memor esto quod scriptura di
cit. trāsiuimus p ignē et aq̄m. vt quod sequit² mereamur. vt induca
mur in refrigeriū. obtinuisti primū. expecta ſm. O q̄ gratū hoc se-
cundū scripturā expectandū tanq̄ dulce tempamentū lesiui frigo-
ris et caloris in futuro ꝓsus exclusiuū. et sic ſm ista p febreꝫ. nūc
frigore. nunc calore. hic pro tempe te grauantē si patiēter sustinue
ris. et cum deo prudēter negociatus fueris. euades in futuro penā
grauissimā inferni que est trāsitus ad calorē nimiū ab aquis niuiū
id est a vehemēti frigore. quippe ſm magnū patrem Augustinum.
Homo peccat ex timore hūiliante. aut ex amore male inflāmante.
quibus hee due pene respondent.

Capitulum vicesimumoctauū continēs ↄsolationes hoīs circa
signa habentis de breuitate vite et tempestiua morte.

Icesimooctauo post premissa ad illustrē dominam cōsola
tricem accessit et alius tristis pturbatus ꝓpter certa signa
breuis vite sue et mortis tempestiue. cui illa pro ↄsolati
one mox de suis puellis quinqꝫ adiūxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O karissime cur turbaris signa hn̄s breuis
vite. An nescis qꝫ ſm poetam. dulce natale solū. Igitur de lō
ga via et pegrinatione ↄclude oppositū. s. qꝫ priuat te q̄diu durat
dulcedine patrie. de qua etiā ↄstat qꝫ nō potest exerceri sine lassitu
dine. Sed quid. Profecto longa vita est longa via et longa pegri
natio. Audi illustrē Senecā. Morieris inquit. et subiungit. Peregri-
natio est vita cum multū ambulauerim diu redeunduꝫ est. Audi et
quendā patrem pulcre loquentē. quid est inquit vita mortalis nisi
via. et quale sit fr̄es mei ppendite in via lassari et viā nolle finiri.
quasi dicat hoc stulticie attestat². quare de breui vita que pegrina
tionis lassitudinē finit. et ad dulcedinē patrie cito perducit nō nisi
stultus homo turbatur.

II. CONSIDERACIO.

Ecunda puella sic ait. Cur homo velles lōgam vitam. Nescis
qꝫ hec vita tota deducitur in valle miserie. Audi filiū syrach.

Melioꝛ eſt inquit dies moꝛtis die natiuitatis· cuius quidem dictū ſic inuenitur declaratū· quia moꝛs eſt egreſſus a miſeria· ſed natiuitas eſt ingreſſus ad miſeriam· melioꝛ aūt eſt egreſſus a miſeria q̄m ingreſſus· eodē quoqꝫ pacto melioꝛ eſt bꝛeuis vita q̄ lōga· ſ· pꝛopter longā miſeriā· Sed quid nōne ſtultiſſimū eſt longā miſeriā deſiderare· Nōne melius eſſet miſeriā bꝛeuē q̄ longā eſſe· Vt quis eñ alias dixiſſet ꝓpheta heu mihi· quia incolatus meus ꝓlōgat9 eſt Deniqꝫ eiuſdē ꝓphete ſentētia eſt ſi ī potētatib9 octoginta anni et amplius eoꝝ laboꝛ et doloꝛ· de bꝛeui igitur vita tanq̄ de melioꝛi et minus miſeria nō eſt habenda triſticia·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella ſic ait· O homo moꝛtalis peto cum ſoꝛoꝛe mea vt ſciaſ pꝛimo quid ſit vita· et deinde an longa vita ſit appetēda Ecce magnus pater Aug9 hanc vitā moꝛtalē vocat vitalē moꝛtē· Sed et Seneca illuſtris· Quottidie inquit moꝛim9· quia quottidie pars aliqua vite demitur· et tūc quoqꝫ vita decreſcit cū creſcimus hinc et in libꝛo regū dicit9· Om̄s moꝛimur et quaſi aque dilabimur ſup terrā· Deniqꝫ et nos cantu ſonoꝛo recognoſcimus q̄ media vita in moꝛte ſumus· Appetens itaqꝫ longam vitam· appetit lōgam moꝛtē ſeu longum moꝛi· Sed moꝛs vl̄ moꝛi mīme videtur inter appetibilia ꝺputari· Dices foꝛte ꝓpter bn̄ agere vellē diu viuere· Sꝫ q̄ tu magis ſtudere debeas pꝛudēter agere et bonos actus q̄ dies multiplicare· de hoc audi illuſtrē Senecā· Vnus inquit dies hoīm eruditoꝝ pl9 valet q̄ impiti lōgiſſima etas· Sane qd̄ ꝺtra triſticiā ſufficit· Si de bꝛeui vita gaudere nō potes· Sis velīdifferēs cū magno patre Auguſtino qui ſoluſ cū deo colloquiū hn̄s· de ſalute inquit coꝛpis mei q̄diu quid mihi ſit vtile neſcio tibi dn̄e hoc cōmitto· Idē quoqꝫ ſuadet canonica ſcriptura petri· Omnē inq̄t ſollicitudinē ꝓiciētes in eum q̄m ipſi cura eſt de vobis·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella ſic ait· O homo cur q̄reriſ de bꝛeuitate vite quaſi bonum ſit nos hic eſſe· Ad cuius ſciendū ꝺtrariū· Audi pꝛem clareuallis· Quō inquit iam bonū eſt nos hic eſſe· Immo vere moleſtum eſt· graue eſt· ꝑiculoſum eſt· Nimiꝝ vbi malicie plurimum· ſapientie modicū· ſi tn̄ vel modicum inuenit9· vbi viſcoſa oīa· oīa lubꝛica opta tenebꝛis· obſeſſa laqueis peccatoꝛuꝫ· vbi ꝑiclitantur aīme· vbi ſpiritus affliguntur ſub ſole· vbi nihil niſi tantum vanitas et afflictio ſpirit9· Hec ille· et certe bene· Nam et ioſie regi iuda pꝛo magno beneficō ꝓmiſſum eſt a deo q̄ ipm̄ citius ad patres ſuos in pace colligeret· ne mala ventura ſup terram videret·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait. O hominum stultissime si sapiēs esses nō longam. sed bonam vitam appeteres. Audi illustrē Senecam Sapiens inquit semp cogitat qualis non quāta sit. non em̄ viuere bonū est. sed bene viuere. Hec ille. Sed quid Profecto multū differt longa vita a bona vita. Audi rursuz eundē illustrē. Homo inquit vite omendat⁹ est nō donat⁹ Heu ꝙ multa penitenda omittūtur viuēdo diu. Sz certe vita i q̄ omittūtᶻ m̄lta penitēda hec vt sic non est bona vita. longa est vita vt in pluribus non pōt dici bona vita eo ꝙ nec bene recta. nec secura. Audi adhuc p̄dictū illustrem Discas inquit vitā otemnere. nemo illā bn̄ rerit qui nō otempserat nulli potest secura vita otingere. qui de ꝓducēda nimis cogitat. Dices forte de ꝓducenda non cogito. ꝫ de pficieda. Sed audi iti dē dictū illustrē Vita inquit n̄ est impfecta si honesta ē. vbiqꝫ defines. si bene desines. tota est. ꝫ et fortiter desinēdū est. n̄ est res magna viuere om̄s serui tui et aīmalia viuūt. Hec p̄dictuz vir gentilis. Audi igitur et catholicos de malis accidētibus lōge vite. Ecce magnus pater Augustinus verbum illud canonicū tractās que est vita vestra. vapor est ad modicū parens. Vita inquit hec est dubia. vita ceca. vita erūnosa. quaz humores tumidant. dolores extenuant. ardores exsiccant. aera morbidant. esce inflant. ieiunia macerant. ioci soluūt. tristicie osumant. sollicitudo coartat. securitas hebetat. diuitie iactant. paupertas dicit. iuuētus extollit. senectus incuruat. infirmitas frangit. meror deprimit. et post hec oīa mors interimit. vniuersis gaudijs finē imponit. ita cum esse desierint n̄ fuisse putentur. Hec Augustin⁹ pater de p̄nti vita angusta de q̄ et venerād⁹ antistes Ambrosius. Tantis inquit malis hec vita repleta est. vt compatione eius mors remediū esse putetur non pene. nā ideo breuem illam fecit deus vt molestie eius. quia ꝓsperitate vinci non poterant. tempis exiguitate finirentur.

VI. CONSIDERATIO.

Exta puella ad tempestiuā mortem intentionem suam dirigēs sic ait. O amice de morte tempestiua si bene intelligeres plus gaudere ꝙ turbari deberes. Audi vincentium quendam francorū regi scribentem. Mors inquit iudex est cuius iudicio subiciuntur omnes etiam reges et impatores. Iudex iste trinam citationē secūdum iuris formam solet facere. prima est egritudo. secunda corporis defectio. tercia vero pemptoria est. quā non per nunciū facit. sed ipsamet venit. quādoqꝫ tamen pro tribus vnam facit. quando. s. iudex sūmus sub quo mors est iudex delegat⁹. ex aliqua causa vult festinare. nam electos suos quādoqꝫ citius euocat ne cadāt malos etiā. ne peccata peccatis supaddāt Hec ille qui de scdo suo motiuo illud ps̄ inducit Viri sanguinū et dolosi non dimidiabunt dies suos. De primo vero illud inducit sapientie. Iustus si morte

preoccupatus fuerit in refrigerio erit placens deo factus dilectꝰ et viuens inter peccatores translatus est. raptꝰ est. ne malicia mutaret intellectū eius. aut ne fictio decipet animā illius ꝯsūmatus in breui expleuit multa tempa. placita em̄ erat deo aīma eius. propter hoc propauit educere illum de medio iniquitatū. Deniqꝫ cōtra tempestiuā morte ꝯsolatur etiā illustris Seneca. Iuuenis inquit morieris optimum est anteq̄ optes mori. Iuuenis moriar fortassis alicui malo te seducet fortuna et si nulli alij certe saltem senectuti. Hec ille. Sꝫ et vincētius hystoriogꝑhus quintilianū quendam inducit sic dicentē. Siquis sciat quis sit bonoꝝ finis que vera felicitas nunq̄ sibi videbitur p̄matura morte piturus.

Capitulum vicesimūnonum continens cōsolationes sup morte de propinquo imminente.

Icesimonono post p̄missa ad p̄dictam dominā consolatricem accessit et aliꝰ tristis de ꝓpinqua morte sua totaliter pturbatus. cui illa ꝯsolationis gratia q̄tuor exhibuit de suis puellis. I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. Cur amice de morte iminente tm̄ ꝯq̄reris et nō potius ip̄am delectabiliter amplectēs maioꝝ iudicium sequeris. Sequaris sanctoꝝ de morte iudiciū qui nouerint mortis finē et terminū bonū. Vtiqꝫ et optimū. Ecce venerādus Ambrosiꝰ Mors inquit corpis iustis videtꝛ bona. in istis nanqꝫ q̄etis est portus. dicit aūt et martir ciprianus. Mortalitas ista xp̄i hostibus pestis est. eius aūt seruis salutaris excessus est. et nōne in iudicando de morte vterqꝫ istoꝝ sequēdus ē. Seq̄ris in hoc iudicō johēm os aureū. Mors inquit munus est nature iam corrupte. que nō ē fugienda. ſꝫ amplectēda. Seq̄ris ī hoc iudicio magnū p̄rem Augustinū Quid est inq̄t mors. relictio corpis depositio sarcine ḡuis. s. ip̄ius terreni corpis. Nam corpꝰ qd̄ corrūpitꝛ aggāuat aīam et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantē. Seq̄ris et p̄rem clareuallis. Bona inq̄t mors iusti ꝓpter requiē. melior ꝓpter nouitatem optima ꝓpter securitatē. Qui pr̄ rursum sic dicit. Preciosa mors sanctoꝝ p̄ciosa plane tanq̄ finis laboꝝ. tanq̄ victorie ꝯsūmatio. tanq̄ vite ianua. et pfecte securitatis ingressus. Seq̄ris quoqꝫ et ipsuꝫ paulū qui mortē sitiuit. qꝛ cupiuit dissolui. et esse cū xp̄o. de quo loquens magnꝰ pr̄ Augꝰ. Qui inquit desiderat dissolui. et esse cū xp̄o nō patiēter moritꝛ. ſꝫ patiēter viuit et delectabiliter moriꝛ. Deniqꝫ seq̄ris et mr̄is ecclesie de morte iudiciū p p̄rem clareuall' īsinuatū Nouit inq̄t ecclesia q̄ melior ē dies mortis die natiuitatis et q̄ ortus hoīm tristicia comiteꝛ. inde est q̄ martirꝫ mortē nō natiuitates solēnisat ecclesia. mortē eoꝝ natalicioꝝ nomie noīans. quibꝰ factus est de morte natalis. tunc em̄ ceperunt nasci ad vitā cū vitam deposuerūt ꝓ vita. Hec dictꝰ pater. II. CONSIDERATIO.

Ecunda pulla sic ait. O amice cur de morte tibi iminēte tristaris et non potius gaudes ꝑut nedum exemplis. sed et rōibus moueri poteris. Nimirū tres pro nunc occurrūt rōnes mortē hylariter et amabiliter suscipiendi. Prima quidē est. quia mors est iudiciū. dei hoc aūt amplectendū est iusto homini dicēte filio syrach Nolite metuere iudicium mortis. hoc em̄ iudiciū a dño om̄i carni Audi illustrē Senecā. Morieris inquit nec primus nec vltim⁹ om̄s te antecesserūt om̄s te sequetur. et vere iudicium mortis iustum est. quia nec psonas accipit. nec exceptiones friuolas. nec aduocatos vel intercessores. vel appellātes admittit. Hec docet expientia et nihilominus ꝙ psonas nō accipit hoc ex scriprura patet docente. ꝙ mors om̄ibus sit omunis iuxta dictum filij syrach. cōione inqt mortis scito. Hinc et egregie hildebertus quidā cenomanēsis metrice sic ait. Inter opes ac delicias populiq₃ fauores. Hoc animus recolat. hoc tua lingua sonet. Mors dn̄m seruo mors sceptra ligonibus equat. Dissimiles simili cōditione trahens. Secūda ratio est quia finis peccati mors est. Sed quid. Profecto vir iustus cui⁹ est iusticiā sitire habet optare peccatū finiri. Iuxta illud danielis. Finem accipiat peccatū et deleatur iniquitas. et adducat' iusticia sempiterna. Vis aūt scire ꝙ mors sit finis peccati. Audi archiantistitem Ambrosiū. Grauius est inquit ad peccatū viuere ꝙ̄ etiam in peccato mori. qm̄ impius peccatum auget ꝙ̄diu viuit. et si moriatur peccare desinit. Audi rursum eundē. Nonnulli ait phi disputauerūt impijs obesse absolutionē. ꝓdesse vero mortē. eo ꝙ in illa sit intentiuū delinquēdi. in morte aūt finis delicti. Vñ et iuxta ecclesiasten. mortuus viuēti pfertur. quia peccare desijt et mortuo nondum natus quia peccare nesciuit. Tercia ratio est. quia mors timorē mortis aufert. qui etiā ip̄a morte grauior est. Vis de hoc doceri. Audi illud poeticū. Morte mori melius ꝙ̄ mortis ducere vitā Penam minor subito certā pferre ruinā. Quā ꝙ ptineas sustinuisse diu. Hinc et illustris Seneca. Crudelius est ꝙ̄ mori semp mortē timere. Sed et ille magnus antistes Ambrosius. His inquit certe nō est graue mori quibus timor mortis est grauis. sed graue est viuere sub metu mortis. Non est igitur mors grauis. ſ₃ metus mortis. Audi eundē rursum. Quāti inquit deniq₃ mortē merori. q̄nti mortē formidini ptulerūt iudicātes grauiorē esse metū mortis ꝙ̄ mortē. ado suis malis mors nō timet'. ſ₃ vite miserijs antefertur ꝙ exit⁹ morientis expetitur vt formido viuentis euitetur. Hec ille antistes.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O amice vis ne post premissas sororis mee rōnes etiam ad idem alias tres audire. Ecce prima istarū est. ꝙ mors nihil aliud est ꝙ̄ carceris effractio. Vl' dici potest ꝙ mors ostium nobis efficit in carcere in quo capti detinemur corpore. s. in mundo. Audi de hoc psalmistam deo loquentē. Educ inquit de

carcere animā meam. Sed quis captiuus non multum libenter vellet de carcere liberari. Hinc etenim paulus ait. Infelix ego homo quis me liberabit de corpe mortis huius. Secunda ratio est quia mors naturalis debiti solutio est. Vis hoc scire. Audi varronē quē dam. Eum inquit natura ligat qui mori graue fert. Duplexq3 malum est cum moleste ferimus quod necesse. Hinc et illustris Seneca. Illum inquit lauda et imitare quem non piget mori cum iuuet viuere. que est em̄ virtus cum eiciaris exire. sapiens nil inuitus facit. necessitatē effugit. quia vult ꝙ illa coactura est. Audi eundem rursum. Morieris inquit et respondet hac conditione intraui vt exirem. Morieris. gentium lex est quod acceperis redde. Morieris. stultum est timere quod vitare non possis. Morieris. istud nō effugit etia3 qui distulit. pegre morieris ego qd̄ debeo soluere parat9 sum videat fenerator quo me appellet. Audi deniq3 venerandū antistitem Ambrosium. Mortem inquit probamus non esse lugendā. quia omunis est et debita cunctis. Tercia ratio est quia mors ē periculorum euasio quibus vndiq3 vita p̄sens obsessa est. Iuxta illud pauli piculis fluminum. piculis latronū zc. Hinc et ille poeta ouidius dicit sic. Occurrunt animo peundi mille figure. Morsq3 minus pene ꝙ̄ mora mortis habet.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Adhuc frater audi et alias rationes ppositum confirmantes quarum quidem hec prima est ꝙ mors miseriarum finis est et obliuio. Audi Senecam illustrem. Mors inq̄t malorum omniū remediū est. Idem Seneca in agamōne dicit. ꝙ rudis est tyrannis qui morte penam exigit. quia sc3 ip̄m a pena liberat quē punire se credit. Audi quoq3 et venerādū antistitē Ambrosium. Nulla inquit potest esse iocūditas inter has vite nostre amaritudines ac dolores que vel ex corporis infirmitate vel extrinsecus accidentium inomoditate generantur. Anxij em̄ semper et ad ipsa letiorū3 vota suspensi quodam fluctuamus incerto sperantes dubia p certis. incōmoda pro secundis. caduca pro solidis. nihil habentes potestatis in arbitrio firmitatis in voto plusq3 aduersorum dolore frangimur. ꝙ̄ secundorꝝ fructu patimur. Deniq3 quid nobis miseris qui tanq̄m spoliati et nudi in hanc vitam proicimur corpore fragili. corde lubrico. imbecillo animo. anxij ad sollicitudines. desidiosi ad labores. proni ad voluptates non nasci lōge melius secundū sententiā salomonis. Vnde sanct9 job cognosces nasci malorum oim̄ esse principium diem qua natus fuerat pire optauit. vt toleretur origo incōmodorū. optauit pire diem sue generatōis. vt diē accipet resurrectōnis. Deniq3 fuisse quidam feruntur populi qui ort9 hoim̄ lugerent obitusq3 cum gaudio celebrarent.

eo q̄ ex eis mundi procellas emersissent. nos quoque natales defunctorum dies obliuiscimur. et eum quo obierunt diem celebri solennitate renouamus. Itaque sicut ade peccandi pro pena dictū est male dicta terra in ope tuo etc. sic etiam additum est pro remedio donec reuertaris in terrā etc. Ideo dicit etiā catho. Hac tibi pponas mortem nō esse timendā. Que bona si nō est finis tn̄ illa malorum est. Mors ergo pro remedio data est que finis malorum est. Hec pdict9 antistes. Sed et propter hoc de mortuis dixit Iohānes in apocalipsi Ammodo iam dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. Dixitque et filius syrach. Melior est requies eterna q̄m languor perseuerans.

Secūda ratio est ista. quia mors eterne ac iocūde vite est ingressus. est em̄ porta glorie seruis dei. ipsa est inchoatio vite et natiuitas sm̄ spm̄ nobilior. q̄ natiuitas sm̄ corpus. Vn̄ transitus sanctorum natale eorum ab ecclesia appellat᷑. Audi ad propositum gloriosū martyrē cyprianū. Q2 inquit nunc morimur ad imortalitatē morte transgredimur. nec pōt eterna vita succedere. nisi contigerit hinc exire non exitus iste. sed transit9 et itinere tpali decurso ad eterna transgressus. Hec ille. Sed et quidam Lactantius dicit q̄ multi ex phis. quia eternas esse animas tanq̄ in celum migraturi essent ipsi manus sibimet intulerūt vt eusippus. et zeno. empedocles et extrationis catho. Tercia et vltima ratio accedit. quia scz ex morte multiplex bn̄ficium nobis puenit. Vnde et venerādus pater Ambrosi9 pluribus bn̄ficijs enarratis subiūgit. In resurrectione quorum surget eadem natura stipendijs mortis honoratior. Deniqz mortui qui in xp̄o sunt resurgent primi dum in aera simul cum illis rapientur et viui. Hec ille pater. Post cuius dictū vt testimoniū habeam9 etiā ab his qui foris sunt nequaq̄ iudico dictū tullij egregij locutoris de mortis die loquēt1s reticendū. O inquit pclarum diez cum ex hac turbe colluuione decedā et ad illud diuinū aīarum cōcilium secedam. pficiscar em̄ ad viros sapiētes et pcipue ad cathonē meū cuius corpus a me fuit crematū. quo nemo nat9 est melior. nemo pietate pstantior. Hec homo ille gentilis. quid si fuissz fidelis. Vtiqz tunc qn̄ dixit. secedā ad illud diuinū aīarum ɔcilium potius dixisset. accedā ad illud diuinarum psonarum atqz angelorum familiare contuberniū. qn̄ dixit pficiscar ad viros sapientes poti9 dixisset ad viros sanctos et beatos deo sapide fruētes. et qn̄ dixit pcipue ad cathonē meū quo nemo natus est melior potius dixisset ad iohannez zacharie. quo nemo natus est sanctior. vel ad iohānē zebedei quo nullus purior. nec xp̄o et eius matri familiarior et dilectior. Nos igitur xp̄ani gloriemur de morte qua pficiscimur ad dominū deū nostrum dominū vniuersorum ac ad gloriosam eius genitricē reginam virginū et generaliter ad societatē ciuiū supnorum. Nec causetur q̄s longam morā in purgatorio facientē ad tardius pueniendū. Nimirum ɔtra hoc videt᷑ illud iohannis esse dictum. Venit hora et nūc

est quando mortui audient vocem filij dei et qui audierint viuent quippe dilationis tempus respectu eternitatis adeo est modicū ꝙ videtur quasi nūc finiri et nihil distare reputandū·cuiꝰ prius simile per cognatam meam est dictum·

Capitulum tricesimū continēs ↄsolationes super instanti agone mortis et derelictione vite presentis·

Ricesimo post premissa ad illam illustrē sepedictā dominam consolatricem accessit et alius tristis sup agone suo instāte et derelictione presentis vite admodū perturbatꝰ Cui illa ad consolandum eum de suis puellis septem assignauit·

I·CONSIDERATIO·

rima puella sic ait·O amice homo tuus interior gaudere deberet in agone· eo ꝙ a malo socio vel ab hoste·s· ab exteriore · qui ↄcupiscit aduersus spiritū liberatur·Sed ꝙ nūc tristis est aīma tua in agone vel circa·saltē vsqȝ ad mortem hoc eo quidē reor esse quo te credis cum diuersis ingentia relictuꝝ·nec es memor supra traditionis neptis mee que ex magni atqȝ magnanimi anthonij sētentia dicebat·Nemo cū despexerit mundūȝ reliquisse se arbitretur ingentia· Exiturus igitᷣ e mūdo scias nō esse ingētia que relinques quod quidē videres clarius si ↄstaret tibi pn̄tis et future vite differentia· Audi quid tibi dicit qꝫtum ad vtrunqȝ illustris Seneca · Magna inquit existimas esse que relicturus es postposuisti illā securitatem ad quā iturus es·retinet te huiꝰ vite fulgor a qua transiturus es tanꝙ in sordida et obscura casurum·erras·ex hac vita ad illam ascenditur·ꝙ interest inter splendorē et lucem· cum hec certam originem habeat atqȝ suam·ille niteat ex alieno· hoc interest inter hanc vitam et illam·Hec fulgore veniēte extrinsecus ꝑcussa est statim crassam illi faciet vmbram quidquid obstiterit illa suo lumine illustris·Hec seneca·Et ecce vir iste gentilis q̄ntum ad ea appropiquat que sperare habȝ homo fidelis·s· nō se casuꝝ in fetida et obscura·ȝ ꝑuentuꝝ in lucē sanctā et securā· queadmodū a xp̄o petimus pro aīabꝰ defunctoꝝ dicētes·libera aīas ne absorbeat eas tartarus·ne cadant in obscura·sed signifer sanctꝰ michael representet eas in lucem sanctā·et subiūgitur fac eas trāsire de morte ad vitam que scȝ suo lumine est illustris· nec eclipsari potest ad modum vite presentis per crassam vmbram peccati vel tenebre infernalis· Vnde hec vita p̄sens q̄ntumcūqȝ ex alieno fulgeat tamē secundū se non res ingens est·sed exilis·de qua fidelis agonisans habet non cadere·sed ascēdere ad lucem patrie celestis·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait·O amice forte tristaris circa agonem eo maxime ꝙ relicturus es post te vxorē dilectam atqȝ ꝓlem improuisam·Sed tu sup dn̄m qui pupilluȝ et viduam suscipiet· Iacta

cogitatū tuum. Iactent et ipsi si sint adulti cogitatum suum et ipse eos enutriet. An deceptorium est dictū ꝓphete id suadentis. Absit Est em̄ fidelis ꝓpheta dn̄i et ip̄e dn̄s vocatus est fidelis et verax. estq̨ pius et misericors. Iacta ergo secure sup dn̄m cogitatū tuum et ip̄e te enutriet. te inq̄ in celo in tua. et te etiam in ꝑsona ꝓlis in terra. Si em̄ amicus est aliter ipse et filij artioris amoris necessitu dine tibi sunt astricti. et viscerosiꝰ dilecti. quē admodū ad sp̄uales filios ait magnus Anthoniꝰ. O viscera mea. sequit᷑ verbū ꝓphete et ad ip̄os filios tuos esse extendendū. Ita sane vt sup dn̄m cogita tum tuum iactantē ip̄e te enutriet in te. Vtiq̨ te enutriet et in ip̄is ꝑsertim si mater nō esset que te decedēte ip̄os nutrire posset. necesse em̄ est pie credere q̄ ip̄os in hoc casu dn̄s assumeret. quē admoduȝ dixit ꝓpheta pater meus et mater mea dereliquerunt me. dn̄s autē assumpsit me. Nunc igitur ꝓ illis. jacta tuū ꝑcipue qui rōis vsu ca rentis suum nō hn̄t quē sup dn̄m iactent cogitatū. Siquidē in fide parentū baptizati sunt quod sufficit in hoc statu ad nutriendū eos ad vitaȝ eternā. cur ergo nō sequeret᷑ id q̄d minꝰ ē. s. q̄ ip̄i in fidu cia et spe tua ꝓ ip̄is sint ꝓuisi p dn̄m. et enutriti quo ad vitā temp alem. Sit igit᷑ cogitatus tuus pro ip̄is huiuscemodi. O dn̄e pastor eterne pastor bone. ecce hij filioli mei sunt filioli tui et magis tui quos dedisti michi deus. quos nūc reddo et comēdo tibi. sunt pau= ꝑculi tui tibi derelicti. scio q̄ tibi derelictus est paup orphano tu eris adiutor. sunt ouicule tue ne pastor oues deseras. Heccine co= gitans q̄q̨ volucres celi pascit. ac quinq̨ panibus quinq̨ milia hoīm pauit plene ꝯfides in dn̄o q̄ ip̄e ꝓlem tuā enutriet et nequa q̄ deseret vel relinquet. Iam magis suā q̄ ꝓlem tuā non modo vo lucrem ſȝ creaturā rōnalem suam quidē formatam ad ymaginem.

Rursum cogita si potes et illud verbū ꝓphete. Dn̄s regit me et nihil mihi deerit in loco pascue ibi me collocauit. Sit hec vox si= ne voce ꝓpria ꝓlis tue te pro ip̄is dicēte. Dn̄s regit me cū me ꝑ= sus nec sciam nec possim regere. ſȝ eo ꝓuidēte nihil mihi deerit in loco pascue ibi me collocauit. Deniq̨ si his vt poteris circa ago= nem p̄missis decedas firmiter tene et nullatenus dubites quin vel deo corda fideliū mouēte ip̄orum fideliū pietas et deuotio pascet et enutriet ꝓlem tuam acsi necesse fuerit etiam eoꝝ matrem.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. Nescis o homo agonizās q̄ mori cōtingit in egressu aīme a corpe. qui egressus aīme iuste merito debȝ fi eri cum iocūditate. Audi hugonē illum regularē illi vocatōi qua dei filius suam matrem de hac mortali vita tanq̄ de aspera hyeme vocauit taliter alludentē. Hyems inquit trāsijt. En aīa sancta age quod vis. mundus transit et ꝯcupiscētia eius. Cur diligatur quod transit. cum diligendū non esset. etiam si maneret. Nam cum staret nocuit. cum ꝑtrāsiret decepit. in altero crudele. in altero fallax.

Audi ergo potius vnde gaudeas qm̄ hyems trāsijt·ymber abijt et recessit·qd est hyems·Nōne mortalis vita quā corruptōis sue tor= por constringit et ignorātie caligo obnubilat·Ad agendū quippe bonū est pigra·et ad pficiendū nubila·et vbi est ymber·Nam ge= lu quidē interius ostringit·ymber aūt extrinsecꝰ ruens dissoluit· ymber igitur in his q̄ pter ingenitā corruptionē quotidie molesta ingruūt·Egredere ergo cum iocūditate·nec durꝝ tibi videat² car= nis corruptibilis indumentū morte deponere·exilium euadis· ab erūna liberaris· Hec ille regularis·Huius sane cōsiderationi hoc adici poterit ꝙ·s·aīma quasi quodā habitu corpali substantia sup induta turpem videtur habere et grossam tunicam rusticanā·a qua pecie otinue defluūt·Quippe partes corporis ſm materiā testan= te mundi pħo otinue fluūt et defluūt·et si durāte vita p partes re fluētes quasi p pecias restaurētur ille nō sunt ita pure nec ita pro porcionate sicut pecie seu partes defluētes et depdite· quare tale rusticanū indumentū deponere·non debet ipi aīe esse graue·sed io cundum magis sub spe certa stole glorie citius recipiende·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait· O amice multū p omnē modū pōt te ago nizantē osolari spes vel res de expientia gratissimarꝝ visionū vel aliorꝝ effectuū in morte contingentiū·de quibus scribit egre= gius pater Gregoriꝰ· Plerūqꝫ inquit iustis otingit vt in morte sua sanctorum pcellentiū visiones aspiciāt·ne ipam mortis sue penalē sententiā ptimescant·Sepe quoqꝫ aīmabus eorum exeuntibꝰ solet dulcedo laudis celestis erumpere· vt dum illam libenter audiunt dissolutionē carnis ab anima mīme permittantur sentire·Nōnunꝙ̄ vero in osolationē egredientis aīme ipe etiā appere solet actor et retributor vite· aliqn̄ vero aīme meritū·nō in ipo egressu suo ostē= ditur·post mortē vero citius declarat²·Vnde et sancti martires ab infidelibus crudelia multa ppessi sunt·qui tamē ad ossa sua quoti= die signis et miraculis clarescūt·Quid igitur et viris sanctis ob= esse putatur si admodū dure moriant²·et est fortassis eorꝝ culpa nō nunꝙ̄ licet mīma que referari debeat in morte ipa·Nam etiā l egi= tur ꝙ vir dei otra samariā missus·quia p iobedientiā in itinere co= medit·hunc leo in itinere occidit·et postmodū leo iuxta asinū ste tit et de cadauere nō comedit·ex quo·s·oñditur ꝙ inobediētie pec catum in ipsa morte fuerit laxatum·quia idem leo quē viuentē pre sumpsit occidere otingere non psumpsit occisum· Plerūqꝫ vero de culpis mīmis ipse solus pauor egrediētis aīmas iustorꝝ purgat· si cut viro sancto cuidā accidit·quia scꝫ ad mortē veniens vehemen ter timuit·ſ post mortē discipulis in alba stola apparuit·et qꝛ pre clare susceptus sit indicauit·Hec Gregorius·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait·O amice adhuc permultū poterit te ago=
nisantem ↄsolari·hoc quod venerabilis pater jeronim⁹ ei qđ
de visionibus ꝑmittitur vel in parte ↄcordans scribit ad Eustochi
um·O inquit virgo regredere queso paulisper de carcere·ac p̄ntis
laboris mercedē an̄ oculos tuos depinge·quā oculus non vidit·
nec auris audiuit· nec in cor hoīs ascendit· Qualis erit illa dies
cum tibi maria mater dn̄i choris occurrꝫ comitata virgineis·cum
post mare rubrū pħone submerso cum exercitu suo tenēs timpanū
precinet respōsuris·Cantem⁹ dn̄o glo ꝛc̄ Tunc tecla in tuos leta
volabit amplexus·tūc et ip̄e sponsus occurret et dicet·surge et ve
ni colūba mea· Iam em̄ hiems trāsijt et recessit ꝛc̄· Tunc et angeli
mirabunt᷑·et dicēt·que est ista que ꝓgreditur quasi aurora ꝛc̄·Vi=
debūt te filie et p̄dicabūt regīe et laudabūt·Sara cū nuptis obuiā
veniet·Anna cū viduis·pueri quoqꝫ clamabūt Osanna in excelsis
quotiēs te vana seculi delectat ambitio· sic mente trāsgredere ad
paradysum·Hec dictus pater·

VI·CONSIDERATIO·

Exta puella sic ait· O bone frater ↄsolatione accipe nunc etiā
ex epistola scripta francoꝝ regi in morte filij ī qua sic habet᷑
Occurrūt vtiqꝫ iustoꝝ aīmab⁹ et angeli et sancti sicut ecclesia po
stulat in exequijs defuncti· Subuenite inquit sancti dei·occurrite
angeli dn̄i·Ipsas iustoꝝ aīmas exeuntes a corporib⁹ adiuuāt bo
ni angeli modis tribus·Primo scꝫ quia oferūt eis aliquid p quod
obliuiscunt᷑ affectus quē habēt naturaliter erga corpus·Nam il=
lo pondere dilectionis ꝫm Augustinuꝫ deprimūtur naturaliter vt
exeant inuite·etiam si ꝑenitus sint purgate·a quo pondere angeli
eas abstrahunt dum eas ad gaudiū paradysi plus et plus deside=
randū ꝓuocant et accēdunt·Ita ꝙ libenter et defacili exeunt·Iux
ta illud deutronomij· Letare zabulon in exitu tuo· Secundo quia
demones arcent ne illas exeuntes impediant·Iuxta illud ps̄·Sup
aspidem et basiliscū·ꝛc̄·qm̄ angelis suis mandauit de te ꝛc̄· Ter=
cio quantū ad quasdā priuilegiatas aīmas quas assumpto corpore
visibiliter in celum deferūt·vt animā beati martini· et beati bn̄di=
cti·et plures alias ꝓpter hec om̄ia canit ecclesia· chor⁹ angeloꝝ
eas suscipiat·et in sinu abrahe eas collocet· Hec in p̄dicta ep̄la·

VII·CONSIDERATIO·

Eptima puella sic ait·O frater si post om̄ia premissa p sorores
meas tradita nōdum plene ↄsolaris· eo forte ꝙ nihilominus
ꝓpter insinuatas demonum temptationes et impugnationes apud
te cogites bella mihi video· nec sum cert⁹ de adiutorio oportuno
Erras omnino nisi tu non velis adiutorium tibi promissum ī nuoca
re· Cuius inquies· Profecto illius virginis que fulta fide iudi=
cem maxentium non formidabat·katherinam loquor de qua canit
ecclesia·Imminente passione virgo hoc interserit assequatur·Ihesu
bone quod a te petierit suo quisquis in agone memor mei fuerit·

261

Sed quid. Certe ad ipam facta est vox celitus eam asserēs exaudi-tam. Hanc igitur in agone tuo invoca. sz sup oīa reginā virginū. de qua sic ait pater clarevallis. Ille solus o virgo beata tuas lau-des sileat qui te fideliter invocatā sensit unq̄ i suis necessitatib9 si bi defuisse et q̄d mirū si invocata adest q̄ etiā non vocata p̄sto est. Audi rursum eundē patrē. Si inq̄t criminum īmanitate turbaris. si cōscientie feditate ofusus. si iudicij horrore perterritus. si baratro desperationis absorptus. mariā cogita. mariā invoca. non recedat a corde. nō recedat ab ore. nam ipam cogitans non erras. ipam ro gans non desperas. Hec ille pater. Hijs itaqz p̄cellentib9 advoca tis maria. s. et katherina devote invocatis poterit aīma tua in por-ta exitus sui a corpe inimicis suis siquē senserit adversantem auda cter insultare. quemadmodum docet pater clarevallis qui sic dicit Felix aīma que fiducialiter sic loquitur inimicis suis i porta. quid hic astas cruenta bestia nihil in me funeste repies.

Explicit liber decimustertius de cōsolatione theologie. Incipit decimusquartus otinens consolationū remedia otra turbativa que opponantur bone ipius aīme dispositioni seu oditioni. Capitulum p̄mū continens osolationes sup ingenij duricia et obtusitate.

Vartodecimo post p̄missa decem tristibus ad princi-palem dominam osolatricem supradictam acceden-tibus primo omniū un9 ex eis oquestus est de inge-nij sui duricia. Cui illa ptinus de suis puellis cōso-lationis gratia tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. O amice de duricia ingenij nō debes mul tum turbari. Vis scire quare. Ecce cuius finis bonus ipm quo qz bonū esse affirmat᷑. ad finē igitur spectandū est. Sed quid. Pro fecto ubi donū scientie cuius usus negligit᷑ plagarꝝ dei est occa-sio. quippe seru9 sciens voluntatē dn̄i sui et nō faciens plagis va-pulabit multis. ibi cum sciēdi desiderio tarditas atqz labor p cōse-quens scientiā acquirēdi finē merētur maioris p̄mij. Audi illū ysi-derum. Quidā inquit dei iudicio donū sciētie. quia negligūt acci-piunt ut durius de rebus creditis puniātur. tardiores aūt ideo q̄d scire cupiūt difficulter īveniūt. ut p maxīo exercitio laboris maxi mum premiū habeāt retributionis. Audi quoqz et Gregoriū. idcir-co desidiosus ingeniū sepe accipit ut de negligētia iusti9 puniatur quia quod sine labore assequi potuit scire cōtēnit. et ideo nōnunq̄ studiosus tarditate intelligētie p̄mitur ut eo maiora p̄mia retribu-tionis īveniat. quo magis in studio invētionis elaborat. Nihil er-go est in terra sine causa quando et studioso tarditas ad premium proficit. et desidioso velocitas ad supplicium crescit.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Aduertas karissime pro tua ꝯsolatione quod ingeniosi habent in capacitate. hoc habēt hij qui duri sunt in tenacitate. Vis hoc exemplo scire. Ecce aqua figurā quā ꝑ impssionē cito capit eque cito pdit. ferrū aūt pre duricia. aut cera dura figure impssionē difficulter capit. captā aūt seu receptā facile nō amittit. Sed quid. Profecto multo melius est hoīem hoc qd legitur vel docetur difficulter cape et capta firmius retinere ꝙ leuiter cape et que capiunt᷒ citius pdere. Huic nimiꝝ ꝯcordat illud poeticum. Non minor est virtus q̄m querere parta tueri. sed supple maioris est virtutis.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O carissime si durus es defectus remediabilis est. Quibus inquies modis. Certe labore et orone. Vis scire ꝙ labore. Attēdas illud poeticū. Labor improbus oīa vicit puta si durū tuū ingeniū laborioso et frequēti exercitō stiloq3 acuti studij exaretur. Nimiꝝ sicut dicit insignis boeti⁹. Diligētia cuiuslib3 opis obtusitas ꝑmollit᷒. Vis scire ꝙ etiā et forte plus oratione. Ecce viam sciendi ꝑ oronem ꝑuiam nedū viri catholici. Sed gentiles etiā et iudei apphendisse noscūtur. et vt de plurimis paucos exprimā cōstat legenti platonē illū inthimeo qui vir gentilis erat ꝙ ipe quidē iudicabat ꝙ omnē actionē p̄cedere deber3 oratio et tunc maxime qn̄ aliquid magnū vł ambiguū est tractandum. et nihilominus ꝙ in oībus siue maximis siue mimis diuinū auxiliū debet implorari. Magis autē digne vir catholicus pfatus. s. boetius inducto ad hoc platone eandē sciēdi viā apphendit sic dicēs. cum vti in thimeo platoni nr̄o placuit in mimis quoq3 rebus diuinum p̄sidiū debeat implorari inuocandū reꝝ oīm prem. quo p̄termisso nullum rite fundat᷒ exordiū. hec boeti⁹ cuius ob hoc in metro talis sequitur dei patris inuocatio. Da pater augustā mētis cōscendere sedem. Da fontē lustrare boni. da luce repta. Inte ꝯspicuos aīmi defigere visus. discite terrene nebulas et pondera molis atq3 tuo splendore mica. Iudeus quoq3 ille philo doctissimus eandem apphendit sciēdi viā postmodū ꝑ ecclesiā visitatā. Deus inq̄t prm meoꝝ da mihi sediū tuaꝝ assistricē sapientiā. mitte illā de celis a sede magnitudinis tue. vt mecum sit. et mecū laboret. vt sciā quid acceptū sit apud te. Deniq3 eandē viam tenuit noster aquinēsis. Nam vt de ipo legitur quotiēs disputare. legere. scribere. vel dictare voluit pri⁹ ad orois secretū accessit et inde surgēs. inueniebat sic in ꝓmptu qd scriberet vel dictaret. vt q̄si in libro aliquo didicisset. Nam vt socio suo secreto reuelauit et secretū ꝙdiu vixit seruari voluit scientiā suā non tam hūano ingenio et studio ꝙ orōnis subffragio diuinitus impetrauit. Quid plura. Nōne et euāgelista johes qui prius euāgelij fluenta de ipso sacri pectoris fonte

potauit·nihilominus tandē scripturus euangeliū vt concederetur ei digna scribere dn̄m p̄cabatur et triū ob hoc dierū ieiuniū indicebat·Et quid miri·Nam et hugo ille regularis similē tradens sententiam·Non inquit cōfidat p̄dicator vel auditor verbi diuini de acumīe īgenij·de subtilitate scrutinij·de sedulitate studij·sȝ magis ɔfidat de boitate dei·de pietate oracli·de hūilitate cordis ītimi·

Capitulū secundū ɔtines consolatōes sup defectu memorie·

Secundo post p̄missa ad p̄dictam dn̄am cōsolatricē accessit et alius tristis et ei de defectu sue memorie est ɔquestus· Cui illa tres de suis puellis ɔsolationis grā deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella sic ait·O amice nō turberis de defectu memorie Nempe si latā haberes memoriā magis restrictā p̄sertim quo ad res ignobiles deberes optare teqȝ ad pauca et nobiliora reducere·Quis em̄ sane mētis scriniū aureū accomodaret rebꝰ ignobilioribus in eo reponēdis puta luto vł stercoribus·Nullꝰ inquies Sed quid·Certe scrinium hūane memorie auro est nobilius et receptiuum sapientie que p̄ciosior est auro et om̄i lapide p̄cioso· omne em̄ aurum in compatione illiꝰ harena est exigua et tanq̄ lutū estimabitur argentū in ɔspectu illius nec compabo illi lapidē p̄ciosū Restringas ergo memoriā tuā et referues dictū scriniū sapiētie increate in te collocāde·cetera aūt p̄sertim harene et luto compata et que paulus reputabat velut stercora·tuā memoriā nō occupent tanq̄ indigna in ea ɔseruari· dicas potius cū psalmista·memor fui dei et delectatus sum·Hic possideat cor tuū·Sis ꝓpter grām cōsequendā·vt alter thobias memor dn̄i in toto corde tuo·an nō poterit solus cor tuū totū memoriter occupare· Poterit vtiqȝ·Non cures igitur si se non ingerāt rane et cinipHes id est scientiole his rebus compabiles·habeas deum in toto corde tuo·et in tota mente tua a meminisse dicta·eo mō quo petit ecclesia solū deū pura mente sectari·Non turberis erga plurima in tua memoria reponenda· non turberis inq̄ sicut martha·Porro vnū est necessariū·Maria optimam partē elegit·s·solū dn̄m suum· De quo hugo ille regularis loquēs aīme·Vnum inquit agnosce·vnū dilige·vnuȝ sequere·vnū apphende·vnum posside·Gaude si memoria tua sit sicut esse debet intelligētia tua sicut et volūtas tua· vnū agnosce inquit ille·s·intelligētia mediāte·vnū dilige·s·mediāte volūtate· et vnū posside scȝ in scrinio vel archa archane memorie·quēadmodū etiā p intellectum suadet paulus·Non plus sape q̄ oportet sape·sȝ sape ad sobrietatē·Sed et magis se restringens seu determinans sic dicebat· Non iudicaui scire me aliquid inter vos nisi xp̄m ih̄m et hunc crucifixum·Nos tn̄ addamꝰ et matrē eius dicēte angelo·Accipe puerum et matrem eius·quippe de illa canimus q̄ assumpta in celum·

sui memoꝝ immemoꝛ nequaq̄ existat. Sane huius additio seu ad memoriā admissio nō est p̄missis ↄtraria nec sup̄flua sicut nec alia vna cum ip̄a ad xp̄m oꝛdinata p̄sertim necessaria et vtilia. quia vbi vnum ꝓpter alteꝝ vtrobiq3 tm̄ vnum est. Sꝫ si memoria tua tanq̄m infirma nō capit sup̄flua nulla de hoc sit tibi cura vndecūq3 hoc ꝓueniat. siue natura. siue etate. siue īfirmitate. Q si p hoc foꝛtassis delirare iudiceris bn̄ tecum agitur. Nam delirus senex a statibus et officijs admodū ip̄i aīme p̄iculosis facile suppoꝛtatur.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Audiuisti nūc soꝛoꝛē meā q̄ ad vnū tm̄ memoꝛiā tuā accomodes exoꝛtantē. et certe ad hoc te multū promouet. si tua memoria ad multa nō sufficit memoꝛiter capienda. imo ip̄a multoꝝ amputatio iuxta illud sapiētis p̄ris ↄsiliū. Fili ne in multis sint actus tui mentē tuā eleuat ad dictū vnū et omnium sūmū memoꝛiter retinendū. Audi gregorij pape egregiū exemplū supra p neptē meā recitatū. Quo inquit extra se spargi propter disciplinā mens nō potest. eo sup se intēdere p ꝑfectum amplius pōt. quia et in altū crescere arboꝛ cogitur que p ramos distēdi ꝓhibetur. vt cum riuos fontis obstruim9 fluēta surgere ad superioꝛa reuocamus. Dices forte ↄtentarer de dei memoria p̄ alijs multis. ſꝫ quid determīabit me ad vnū cum exclusione multoꝛum. Certe hoc te determīabit q̄ vt p̄misit soꝛoꝛ mea vnū est necessariuꝫ qd̄ etiā est p̄ oīmibus delectationis cātm̄. Dicēte psalmista anthonomatice. Memoꝛ fui dei et delectatus sum. nec hoc mediocriter ſꝫ vsq3 ad ꝓprij spiritus in exercitio ↄtemplationis salutarem defectum. delectatus sum inquit et exercitatus sum et defecit sp̄us meus. Nouitq3 illud vnū si coꝛdi imp̄ssum habeatur. nō multoꝝ tm̄. sed vices supplere oīm. hinc em̄ de ipso in figura dicit scriptura. Oīa simul in te vno hn̄tes. Deniq3 vocatū est nomē eius admirabilis deus foꝛtis tanq̄ eius qui ꝓpter mirabilia que fecit foꝛtis ē ad intimandū se p̄ ceteris hoīm memoꝛijs. quippe ſꝫm p̄hicam traditionē et expientiā q̄nto aliqua sunt magis mirabilia. tanto sunt etiaꝫ magis memoꝛabilia. Hinc deo loquēs psalmista. Memoꝛ inquit ero ab inicio mirabiliū tuoꝝ.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Frater carissime d̄ labilitate memoꝛie tue non turberis. Nam defectus iste remediabilis est multis modis. quibus īquies. certe nodo cinguli. manu cruce vel alio signo in margine libꝛi āmonitione serui vxoꝛis vl̄ socij arte scribēdi arte tradita in rethoꝛica tullij ne dicā arte q̄cūq3 illicita vl̄ sup̄sticiosa q̄ absit ab vsu boni viri. Licito aūt vsu remediādi ↄcesso nō solū defect9 foꝛtis memoꝛie est remediabilis. ſꝫ est etiā ↄtra erroꝛes sepe valde vtilis. valet em̄ ↄtra accidētia bone memoꝛie. cui inter alia accidit p̄sumptio qua viri bn̄ memoꝛes suis memoꝛijs īnitētes p̄sumūt. absq3 hoc q̄ libꝛos respiciāt in casib9 multotiens periculosis

equisiti·dare responsa quibus ipsos cōsultantes dūcūt in errores presumunt quoqȝ scribendi libros·allegare falsas licet a se opinatas autoritates·Econtra aūt recognoscētes se esse labilis memorie libros in hmōi diligētius respiciūt nec indigeste allegare vel proferre presumūt· ne iuxta dictū arestotilis modicus error in principio maximus sit in fine·

Capitulum tercium continens ɔsolationes sup stulticia ac sup dementia habente lucida interualla·

Ercio post pmissa ad dn̄am ɔsolatricē antedictam accesserunt duo tristes quoꝝ vnus de stulticia alter de interpolata dementia est ɔquestus·quibus illa ad ɔsolandū eos de suis puellis quatuor assignauit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella ad primū tristem sic ait·O homo qui de stulticia quereris·vel stultus es in veritate ·vel solū mundi reputatōe Si stultus es in veritate de stulticia non turbaris·nec sup stulticia remedio indiges ɔsolationis·eo ꝙ te sapientē esse arbitraris iuxta ꝓuerbiū salomonis·Sapientior inquit sibi piger videtur feptē viris loquētibus sentētias vbi dicit ordinarius appatus sapiētior sibi videtur stultus septē viris septiformi gr̄a imbutis qui loquūtur sententias sacre scripture·Immo intm̄ stultus se reputat sapientem ꝙ itidē dicit salomō·Stultus cum insipiēs sit·om̄s stultos estimat Porro si stultus es solum mundanoꝝ hoīm estimatione·sit hoc tibi pro maxima ɔsolatione qd·s·ex hoc sequit᷑·ꝙ nō sis veraciter stultus sed sapiēs apud deum·Si vero nihilominꝰ ꝓpter stulticiā apud mūdanos estimatā te manet tristicia·Heccine te poterit consideratio ɔsolari ꝙ·s·gaudē habes magis q̄ꝫ si polleres tota sapiētia mūdiali·vtpote q̄ gaudere habes de aliquo meliori·Quid inquies est illud Ecce mundialis sapiētia inflat et extollit·ȝ stulticia in te tm̄ estimata te hūilando deprimit et īflationē siqua inesseȝ tollit p̄sertim si frequēter estimet᷑·tūc em̄ frequēter humiliat·Frequēs aūt hūiliatio via est ad virtutem hūilitatis·sicut lectio ad scientiā ȝm patrē clareuallis·Sȝ q̄d Certe virtus hūilitatis īmo gradus vnus illiꝰ virtutis p̄stantior est q̄m tota sapientia mūdialis· quippe illa est vera stulticia apud deū·ꝙ igitur illa stulticie tue tm̄ estimate n̄ sit pēligēda·ȝ magis econuerso Docet paulꝰ vas electionis·q̄ inquit stulta sunt mundi elegit deus·vt ɔfundat fortia·De sapientia nūc mundana affirmat contrariū·Sapientia inquit huius mundi stulticia est apud deū·scriptū est em̄ ɔprenhēdā sapientes in astutia eoꝝ·Et iterū dicit·dn̄s nouit cogitationes sapientiū quoniam vane sūt·Itidē quoqȝ dicit pdam sapientiā sapientiū· et prudentiā prudentiū reprobabo·nōne stultā fecit deus sapientiā huiꝰ mūdi nā qꝛ n̄ cognouit mundꝰ p sapientiā deū·placuit deo p stulticiā p̄dicatōes saluos facere credentes·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait. O frater nōne iam p sororem meam di
dicisti q sapientia seu prudentia mundialis inflat et extollit.
stulticia aūt seu imprudētia mūdiali prudentie opposita humiliat
et deprimit. Sed que sit hoꝝ differētia. si vis scire videas in quo
aut quō prudentia mundialis extollat. Ecce experientia docet q re
putari facit. honorari facit. in negociationib9 lucrari facit. in au
ro et argento diuites facit. in mundo dn̄ari facit. plurimos prela
tos facit. nōnullos reges cōstituit. et hos et alios ea p̄ditos mul
tum timeri facit. Sed hec quid sunt inter tātos. id est inter stultos
minus reputatos. sed apud prudētes seculi huiliatos et depssos.
non aūt dixerim inter tantos ꝫm q̄ntitatē discretā. pro q̄nto stulto
rum infinitus est numer9. ꝫ inter tātos dixi id est inter tā magnos
ꝓpter humiliationem que stulticiā sequitur in virtute hūilitatis fa
ctos. Hec quippe hūilitas licet in exteriori appentia sit mīme quā
titatis tn̄ in existētia est maxime virtutis. quapropter magnos ꝯsti
tuit ip̄os mundi stultos. Ip̄ius em̄ virtus sua magnitudine dyabo
lum vincit et pompas insidiaꝝ et laqueoꝝ eius. queādmodū ha
bita visione q totus mundus dyaboli laqueis esset plenus. et que
sito quis posset eos euadere respōsum est diuinitus q humilitas.
Vn̄ ꝫm scripturā stultos deus elegit. elegit inq̄ eos ad statū altis
simum celestis beatitudinis. nam et ipso deo teste qui se humiliat
exaltabitur. et sublimis erit valde. vt qui hic fuit in ꝑmis valde in
celo sit sublimis. vbi potissime illa scriptura de deo loquēs verifi
catur ponit humilem in sublimi.

III. CONSIDERACIO.

Ercia puella sic ait. O frater de stulticia saltē illa que pruden
tie carnis opponit[r] seu multe astutie que abusiue sapiētia vel
prudentia a nōnullis appellat[r] nequaq̄ turberis. ob hāc em̄ apud
deum et homines meliorē fortē sperare poteris. hoc videtur salo
mon sapientissim9 innuisse. Vidisti inquit hoiem sapientē sibi vide
ri magis illo spem habebit stultus. s. sibi ꝫm glosulā vtpote q̄ nō
innititur sue prudentie tanq̄ astutus. et super se reflexus. nōne em̄
iste melioris spei debet esse apud deū q̄m si sibi inesset que ei oppo
nit[r] prudētia carnis. certe sic dicēte paulo. Prudētia carnis mors
est. prudētia aūt sp̄us vita et pax que. s. stultum hmōi sapientē effi
cit vt paulus innuit. Siquis inquit inter vos videtur sapiēs esse in
hoc seculo. stultus fiat vt sit sapiens. Porro si vis scire q etiam
stulticia ista q̄ multe astutie opponi[r] hoiem cui inest in maiori spe
ꝯstituat etiā apud hoies. q̄ si multū sapiēs videret[r]. Audi salomo
nem. Agnoui inquit q in multa sapiētia multa sit indignatio. Nē
pe qui sibi sapiens videt[r] tanq̄ astutus innitēs prudētie sue sup se
reflexus. is alijs indignat[r] tanq̄ inuidus et supbus. ꝫ et alij plu
rimi ei indignātur timētes eius astuciā et deceptiones et ei9 dete
stantur inuētiones ipsos impedientes. quo fit vt spe quā habet ad

magnas promotiones frequētius frustratur q̄m si foret simplex et rectus· et tanq̄ sibi stultus non innitēs prudentie sue· nec quereret que sua sunt sup se reflexus·

IIII·CONSIDERATIO·

Quarta puella ad hominē ꝓpter dementiā q̄ ꝑ tempe patit' cō tristatū sic ait·O dilecte hoc te ↄsolet' q̄ mala que te ↄtingit tpe dementie ꝑpetrare tibi minime imputātur·Vis hoc scire·Audi venerandū antistitem Ambrosiū cuius dictū in decretoꝝ volumi ne recitat'·Neq3 inquit si ꝑ furorē aliquis īnocentē ꝑimat obnoxi us mortis est quin etiā diuini legis oraculo·Siquis ꝑ imprudenti am intulerit necem accipit impunitatis spem et refugij facultatem vt possit euadere· Audi quoq3 et magnū prēm Augustinū in vene rabili decretoꝝ volumīe inductū·Aliquos inq̄t scimus subito de mentes factos ferro fuste lapidibus morsib9 multis nocuisse·quos dam etiā occidisse·captos autē industria et iudicijs oblatos mīme reos factos· eo q̄ nō volūtate s3 impellēte vi nescio qua hec ges serrint nescientes·quō em̄ reus ↄstituitur qui nescit qd̄ fecerit·Hec pater ille magnus· Deniq3 status dementie humilē vel humiliorē natus est reddere et sic vel gradū addere qui q̄nti sit ꝑcij apud de um hominis estimationem excedit·

Capitulum quartum continēs ↄsolationes sup carentia magne l̄rature seu scientie·

Quarto post ꝑmissa ad dominam ↄsolatricē accessit et ali9 tristis qui ei sup ignorantia siue sup l̄rature et scientie ca rentia grauiter est conquestus·Cui illa cōsolationis ḡtia de suis puellis quinq3 deputauit·

I·CONSIDERATIO·

Prima puella ad ꝑfatū tristem sic ait·Carissime nōne sepius au diuisti q̄ varius est euent9 belli·Vn̄ qui magis ꝑsumit de ha benda victoria frequēti9 vincitur in pugna· S3 ecce frater sūt qui pugnāt ↄtra ignorātiā et cum multo studioꝝ labore corpmq3 eui sceratione et rerꝝ ↄsumptione vix possūt ipam ignorantiā supare et fugare· Q9 si hac in pugna triūpho potiantur et scientiā acquisiue rint multo grauior et aīe ꝑiculosior iminet eis pugna·s·ↄtra vanā gloriā·q̄ sciētie maxime seculari sociat'·habetq3 spm̄ supbie cū sua militia et malicia fortissimū adiutorē· ita sane q̄ vix est aliq̄s adeo constātis aīmi qui hoc ī ꝑlio nō subcūbat·ꝓpter qd̄ multi ↄtra hāc sequelā sciētie possent optare tanq̄ rem min9 ꝑiculosam q̄ in pori pugna qua ↄtra ignorātiā pugnauerūt atq3 ꝑualuerūt potius sub cubuissent·Hanc cōsiderationē capias ex traditione egregij patris Gregorij· Mens inquit mea erudiri appetēs vix supat ignorantiā sed erudita grauius contra gloriam scientie·

II·CONSIDERATIO·

Scda puella sic ait· O amice q̄to aīa maior nobilior et d̄licati or ē corpe tāto e9 īfirmitas ꝑiculosior ē corpis īfimitate·igi'

inflatio vel tumor anime piculosior est inflatione seu corporis tu more quare et causa inflationis huius vel occasio si non insit. Hec materia tristicie minime debet esse. Sed quid. Certe magna lratura seu scientia cum scientia inflet tumoris seu inflationis aime causa seu occasio. vt in pluribus solet esse. Audi ysidorū qui hoc cōside=rans. qnto inquit sunt maiora lrature studia tanto aimus arrogan=tie fastu et inflatu maiore intumescit iactātia Hec ille quare sequi tur manifeste ꝙ tristari nō debet quis de carētie magne lrature seu scientie.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O frater qui se maiori pfectione ꝓpter mi=norem priuat vtiqꝫ se fatuū esse ꝓbat. Sed quid. Profecto qui sibi sapientiā ꝓpter seculariū scientiaꝝ studiū arrogāter attribuit ille a multo maiori pfectione quasi. s. infirmū habēs mētis oculū a luce supne cogitationis et a claritate veri lumis se excludit. Au=di egregiā Gregorij sentētiā sacre scripture exponentē methapho=ram in venerabili decretoꝝ volumie recitatā. Albuginē ꝫ inqt ha=bet in oculo qui veritatis lucem videre nō sinitur quia arrogantia sapientie excecat[2]. pupilla nanqꝫ oculi nigra videt albuginē tole=rans nihil videt. quia videlicꝫ sensꝰ humane cogitationis si stultū peccatoremqꝫ se intelligit cognitionē intime claritatis apphēdit. Si autē sibi candorem sapiētie tribuit a luce supne cogitationis se excludit et eo claritateꝫ veri lumis nequaꝗ penetrat quo se apud se p arrogantiā exaltat sicut de quibusdā dicitur in epl'a ad Roma nos. dicentes em̄ se esse sapiētes stulti sunt. Hec pater ille. Sed ꝙ ip̄e ꝯditionaliter ꝓponit alter inesse ponit. s. ysidorus p verba sua clara prius p sororē meam recitata quare sequitur. ꝙ is qui ita fa cit stultum se esse concludit.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. Nōne consideras ꝙ nō expedit homini a creditore plus mutuo recipe ꝙ̄ sit necesse. Nempe q̄ntum rece pit tm̄ solet creditor tandem ab eo repetere et si ḡue sit a creditore mutuū obtinerre vel ꝓ mutuo supplicare ḡuius est multo tantun=dem ei reddere. Sꝫ quid. Certe in deo om̄s thesauri sapiētie et sciē tie sunt abscōditi tanꝗ eius ꝓprij et alijs de gr̄a ꝓ necessitate cōfi denter postulātibus mutuādi dicēte jacobo alphei. Siquis indiget sapiētia postulet a deo qui dat om̄ibus affluēter. s. q̄ntum est ex se licet postulās ꝯtentari debeat si recipiat ꝓ modo indigētie. nō em̄ gratis dicit. siquis indiget. nec ḡtis dixit paulus. Nō plus sape ꝙ̄ oportet sape. sꝫ sape ad sobrietatē. Si em̄ homini multū credit[2] mł tum ab eo exigi[2]. qd̄ nimiꝝ in hac materia satis exprimit venerādꝰ antistes Ambrosius. Cui inquit plus creditur. plus ab eo exigitur sicut scriptū est. sciēti legē et nō facienti grande peccatū est.

V. CONSIDERATIO.

Vinta puella sic ait. Quid est homo ꝙ de hoc turbaris ꝙ non polles secularibus scientijs. tā a gētilibꝰ ꝙ̄ a catholicis ɔtēptui habitis. Ecce q̄ntum ad gramaticam dicit magnus pater Augustinus. ꝙ canonizatū repitur. Indignū inquit vehemēter estimo vt verba celestis oraculi astringā sub regulis donati. Quantū vero ad rethoricā ex dictis venerabil' jeronimi in decretoꝝ volumine inductis repio ꝙ sacra scriptura nec sub verboꝝ venustate nec sub terminis philosophicis est ꝓferēda. Vltimū q̄ntum ad loycam inuenio ꝙ ille tullius locutor egregius de dyaletica loquēs. Alienum inquit nō fuit vt huius infantie garrulā disciplinā ɔtemneremus. Sed et gl'osus origenes cyniphes et ranas quibus egiptij ꝑcussi sunt varias dyaleticoꝝ garrulitates et sophistica argumenta intelligit. Vn̄ et quidā doctor ad frugē vite melioris se ɔuertēs ita dixit. Linquo coax ranis ḡcoruis vanaqꝫ vanis Ad loycā ꝑgo que mortis nō timet ergo. id est mortis ɔclusionē. Veꝝ q̄ntum ad quadruuiū astrologiā et hmōi in antedicto volumīe venerādū pr̄em Ambrosium dixisse inuenio. Astrologia et alia hmōi q̄ despecta sunt quia nihil valent ad salutē ſꝫ mittūt in errorē dum ex his student curā anime nō hn̄t. qui vero xp̄m nouit thesauꝝ sapiētie et sciētie dei inuenit. quia nouit id qđ vtile est. de hac quoqꝫ materia cassiodrū loquentē inuenio Astrologiā inquit sacrilegā sūma intētione fugiamꝰ quā etiā nobiliū phoꝝ iudicia damnauerūt Sed et decretalis quedā ep̄la illā damnās. Qui videt inquit ī astrolabio duobus annis peniteat. Deniqꝫ in canone et Rabanus dixisse reperitur. Legimus de beato jeronimo ꝙ cum legeret libꝝ cycerōis ab angelo est correctus eo ꝙ vir xp̄ianus figmētis intenderet paganoꝝ. Postremo redeūdo ad gramaticā repio canones docētes ꝙ ep̄i vel p̄sbiteri seu ministri si offēdunt in gramatica vel barbarismis aut soleocismis deum inuocāt et verba que ꝓferūt nō intelligunt. non sunt ideo a scolasticis despiciēdi nec deridendi. Vnde et magnus pater Augustinus sic dixisse refertur in decretis. Cum iste scit alia. et ille alia. et iste vtiliora. et ille minus vtilia vł etiam noxia. quis non in eis que ille scit ei nō p̄ferat nescientē. Quid igitur tibi de istis cum salua secundū hec morum tuoꝝ honestate transire valeas sine istis. p̄sertim cum in volumine sepedicto dicatur in rubro. In vanitate sensus et obscuritate ambulant qui secularibus disciplinis occupantur.

Capitulum quintū continēs ɔsolationes hoīm qui se credūt virtutibus carere ac suꝑ dificili virtutū acquisitione.

Vinto post p̄missa ad dominā cōsolatricē accessit et alius tristis suꝑ materia p̄missi capituli grauiter conquerendo. Cui illa gr̄a ɔsolationis de suis puellis tres adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O homo si scires virtutis ꝓpria non longe distaret a te ꝯsolatio tibi necessaria sup virtutū carētia. Nimirum sicut ꝑsto esset consolatio sup auri carentia ad quod habendū via homī patens esset et ad quod ip̄m auꝝ quasi existens suiipsius nunci⁹ hoīem liberaliter inuitaret. Ita est ꝑfecto ꝙ et hoī credēti se carere virtutibus ꝑsto seu ꝓpinqua est ꝯsolatio. si attendat eius ꝓpria hijs similia que de auro sunt supposita. de quibus loquit[r] illustris Seneca. Nulli inquit ꝑclusa est virtus. omnibus patꝫ. oīs admittit. oīs inuitat. non eligit dn̄m. non cēsum. Nudo hoīe contenta est.

II. CONSIDERACIO.

Ecunda puella sic ait. Tu amice quereris virtutib⁹ te carere. Vide ꝙ bn̄ ꝯsideres aut em̄ amas virtutes aut nō amas. Siquidem non amas. ad quid tunc de eaꝝ ꝯtristaris carētia. Si vero virtutes amas. Utiqꝫ illas amas que sunt. nō eris em̄ quō tibi amabile posset esse. igitur amas virtutes que existunt. et hic quidē vl' in te vel in alijs. si amas illas que in te existūt. quō igitur credis iux tuā q̄relaꝫ te virtutes nō hr̄e. Sed si amas virtutes in alijs existētes nec sic querela tua habꝫ locū. Iam em̄ ꝯuinceris virtutes te habere. illustri viro Seneca testimoniū ꝑhibēte. Ecce quid dicit. Scias inquit eum multis virtutibus abundare qui alienas amat.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella difficultatē virtutes acquirendi iuxta ꝑfati tristis querelam attendēs et cum eo vero vel falso supponēs sic ait. De hac re amice quō se habeat ꝑ plures neptes meas sup̄ īstructus fuisti vbi et didicisti ꝙ libēs posses dicte difficultis incōmodum tolerareꝑ maximo ꝯmodo ꝯsequēte in virtutū acquisitione et consūmatione. Eandē quoqꝫ viā et hic apphende et pro incōmodo difficultatis si ꝙ fuerit ꝑter vtilitates ibi deductas seu ipaꝝ deductionis. alias hic vel easdem aliter deducēdas attende. Ecce enim adeptis virtutib⁹ scias ꝙ ꝑ eas ꝯsequeris aīe ornamentū. vulnerate aīe medicamentū. a ꝑiculis munimentū. grām hoīm. eq̄nimitatē honorē et honestatē. generositatē optimā. societatē regalē seu imperialē potestatē. Vis scire ꝙ ꝯseq̄ris ꝑ virtutes aīe ornamentū Ecce habet[r] in venerabili decretoꝝ volumie. ꝙ virtutes sunt q̄si picture ad aīe ornamentū. q2 illa aīa a deo depingitur que habꝫ virtutū grām renitentē. Vis scire ꝙ ꝑ virtutes ꝯsequeris aīe vulnerate medicamentū. Audi Gregoriū in ethicis suis. Quid est inquit virtus nisi medicamentū. et quid est vitiū nisi vulnus. Vis scire ꝙ ꝑ virtutes ꝯsequeris a ꝑiculis munimentū Ecce dn̄s post passionem volēs discipulos exponere ꝑiculis anteꝙ virtute muniti essēt. dicebat eis. sedete in ciuitate quousqꝫ īduamī v̄tute ex alto. Cōcordat aūt et Seneca virtutū amator. Null⁹ inq̄t ē ca fortuita inexpugnabil' mur⁹ ē. int⁹ instruim[r] si ꝑs illa tuta est. pulsari hō p̄t. capi n̄ p̄t. Vis scire ꝙ v̄tutib⁹ graꝫ hoīm ꝯseq̄ris Audi illustrē senecā

2 66

Adeo inquit gratiosa est virtus vt insitū sit malis ꝓbare meliora. Vis scire ꝙ virtutibus equanimitatē ɔsequeris. Audi magnū prem Augustinū. Virtus inquit est equalitas quedam vite vndiqȝ consonans rationi. Sȝ hec pdicatio causalis est. nam eq̄litatē hmōi virtus causat. Nempe ſȝm Senecā animū reddit asperis. blandisqȝ iui ctum. neutri se fortune submittentē. quē nulla vis frāgat. quē non attollant fortuita nec deprimant. Vis scire ꝙ p virtutes ɔsequeris honorē et honestatē. Ecce honestus dicit᷑ aliq̄s eo ꝙ nihil habeat turpitudinis. vt dicit ysidor⁹ et subdit. Naȝ quid est honestas nisi honor ꝑpetuus. et quasi honoris status. Vis scire ꝙ virtutib⁹ ɔsequaris generositatē. Audi illustrē Senecā. Quis est inquit generosus. ad virtutē a natura ɔpositus. Vis scire ꝙ virtutib⁹ ɔsequaris optimā societatē. Audi iterū Senecā illustrē qui de viris similibus in virtutū actibus et habitibus loquēs. Omniū inquit societatum nulla pstantior est. nulla firmior est ꝙ cum viri boni morib⁹ sil̄es familiaritate sunt ɔiuncti. Postremo vis scire ꝙ virtutib⁹ ɔseq̄ris regalē seu impialē potestatē. Ecce dicitur quodā in libro de spū et aīma appellato. Virtus est habitus mentis bene instituete. quod sane dictū esse intelligas ad similitudineȝ regni. sicut em̄ illud bene institutū est si recte in eo ɔsulat᷑. et recte impetur. et recte obediatur. Sic mens bn̄ instituta est. cum ratio recte ɔsulit. volūtas recte impat. et vires subiecte volūtati recte obediūt. Hanc bonā institutionē virtus in mente facit. Ipa em̄ rationē illumiat et voluntatē de seruitute vitioꝝ ad impium sublimat. Audi illustrē Senecam. Vis inquit honorē habere magnū impium dabo tibi. impa tibi.

Capitulū sextū ɔtinēs ɔsolationes sup stimulo carnis et vniuersaliter sup vitijs et inclinatione ad peccandū seu ꝓnitate in malū.

Exto post p̄missa ad dominam ɔsolatricē p̄notatā accessit et alius tristis de materia p̄missi capituli ɔquerens tanꝙ de causa sue desolationis. At illa cōsolationis gratia de suis puellis quatuor ei adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice ea de quibus cōquereris non abhorreas. facile em̄ iste remediabilis est defectus tanꝙ nature non ingenitus nec infixus. Audi illustrem Senecam hec aperte innuentē. Nulla inquit naturalia corporis et aīmi vitia ponuntur quidquid infixum et ingenitū est leuiter nō vincitur. Hec ille. q̄si dicat arte possunt vitia leuiter vinci. Qua inquies arte. Certe arte bone ɔsuetudīs. Dices iteꝝ. est ne ars ī ɔsuetudīe. Est oīno Nōne em̄ fabricādo fiūt fabri et edificādo edificatores solēt fieri. scribēdiqȝ frequētia acquirit᷑ ars scribēdi. Sȝ et reḡla iuris ē ꝙ oīs res p q̄scūqȝ causas nasci᷑. p easdē dissolui᷑. ſȝ ɔsuetudīe vitiū nascitur

Quid ergo miri si etiā ɔsuetudine supple ɔtraria viciū dissoluatur seu vincatur ɔsuetudine. s. recte opandi qua virtus acquiritur que vt dicit magnus pater Aug9. Ars est recte viuēdi qua quidē arte habita cum ars vt arestotiles ille dicit. non deliberet simul habetur ars ɔtra reliquias vitioꝝ sique sunt seu ɔtra stimulū carnis et ꝓnitates in malū facile triūphandi. hinc nanqꝫ famosus ille socrates virtutē laudans vt calcidius quidā de ipso narrat dixit ip̄am esse que res impossibiles ad possibilē redigeret facilitatem.

II. CONSIDERACIO.

Secunda puella sic ait. Sororem meam audiuisti asserentē ꝙ vicia et ꝓnitas in malū arte quadā leuiter supantur. Sed esto ꝙ nō leuiter hocip̄m ɔferret plurimū. tunc em̄ exercitiū circa materiam virtutis que esse dinoscit² circa bonū et difficile coronā digne p̄re alijs mereretur. quippe ꝓnitas nature corrupte ad actus libidinosos si victa fuerit coronat virgines et pari pacto vniuersaliter ꝓnitas in malum si vincat² vel portionem aliquā gaudij addit ad coronā. quā in celis expectamus. sed nec coronat² nisi qui legitime certauerit. Sꝫ quid. Certe legitimo certamīe fit malū bonum Audi magnū p̄rem Augustinū. Bonū inquit est factū malū. dū male accipitur bonum. sicut ecōuerso apostolo. Factum est malū bonum. cum bn̄ accipitur malū. s. cum stimulus sathane patiēter portatur. tūc em̄ et nōnunꝗ̄ portatur vtiliter gratia coopante. queadmodū dictam est paulo voce redemptoris. sufficit tibi gratia mea sed et psalmista ait. in deo speraui non timebo quid faciat mihi caro. Cuius carnis stimuli in hoc quideꝫ manifeste appet vtilitas ꝙ ip̄m paulū ɔtra vitiū supbie custodiuit ꝑut ip̄emet nō erubuit cōfiteri. Ne inquit magnitudo reuelationum extollat me. Datus est mihi stimulus carnis angelus sathane qui me colaphizet.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O amice ɔcupiscētia que se carnis stimulo manifestat forsitan idcirco te ɔtristat. qꝛ culpā times. Sꝫ licet sit bonaꝝ mentiū culpam recognoscere vbi nō est culpa. tn̄ hecci ne recognitio circa carnis ɔcupiscētiam si absqꝫ consensu habetur non est necessaria. Audi magnū p̄rem Augustinū ꝑut in decretoꝝ venerabili volumīe recitat². Si inquit ɔcupiscētia vł inobedientia que adhuc in membris moribundis habitat p̄ter nr̄e volūtatis legem quasi sua lege mouet². si absqꝫ culpa ē ī corꝑe dormiētis. quāto magis absqꝫ culpa est in corꝑe non ɔsentientis.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. O dilecte dic queso mihi. Nunquit nō libenter ascenderes post xp̄m dilectū aīme tue ad celestē paradysum ad locū illum voluptatis et ineffabiliū gaudioꝝ. Libēter inquies et vtinā cito possem ascēdere. fac ergo tibi scalam p quā illo ascendere valeas. facere inquies. sꝫ q̄ ex materia nōdum didici

26

Vis ergo scire qua ex materia. certe ex illa li- norum materia quorum in orto osciencie tue plurima forsan inuenies succreuisse Audi magnū prem Augustinū mirabilē hāc materiā tibi indicantē vide licet vicia tua et passiones e quib9 arte quadā scalā tibi optimā fabricabis. Nēpe de xpi loquēs ascēsione. Post illū inquit quō possumus ascēdam9 et corde seqmur illū affectuq3 pariter. ascēdam9 autē si vnusquisq3 nrm vitia et passiōes subdere sibi studeat. ac sup eas stare assuescat et ex ipis sibi gradum ostruat quo possit ad supiora conscēdere. eleuabūt nos si fuerint infra nos de vitijs nris scalaȝ nobis facimus. si vitia calcemus. Hec pater ille.

Capitulum septimum continens consolationes super iracundia seu passione ire.

Eptimo post pmissa ad dñam osolatricē pmemoratam accessit et alius tristis et oquerebatur se multū pati ratione iracūdie sue siue ire. Cui illa ad cōsolandū eū de suis puellis tres deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice cur cōquereris de iracundia tua seu passiōe ire q̄ tibi satis est pficua rōne bñde victorie. Nēpe sicut si paulus stimulū sibi datū n̄ sensisset nō tam gloriosā victoriā q̄ nō mediocrē gaudij portionē ad coronā ipius addidit habuisset sic etiā si iracūdia seu ira q̄ tibi materia ē spūalis exercitij careres. nec victoriā coronandā obtineres. Nō cures igit si p iracūdiā seu passionē ire otingat te moueri sciēs te p hoc si victor fueris ad corone additamētū pmoueri. Nimirȝ illa victoria nō solū est deo grata hautdubiū sȝ etiā in hoc mūdo a sanctis viris est magnifice omendata. Audi glosum antistitē Ambrosiū. Preclaȝ inquit est motum tempare osilio. nec minoris virtutis dici cohibere iracundiā. indignationē opescere. q̄ oino nō irasci. cū plerūq3 id leui9 istud fortius estimet. Audi quoq3 et cassiodoȝ nec incassum. Nam melior est inquit qui vincit irā q̄ qui capit ciuitatē. Sȝ esto q̄ passio qnq3 pualeat nec vincat saltē hoc qd inde fit eo minus imputat. Siquidem ex venerabili patȝ decretoȝ volumie q̄ quidqd calore iracūdie fit vel dicit. nō est imputabile nisi assit iteratio vl pseuerātia.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Scias o amice passionē ire nedum qnq3 si pualeat mereri veniā. vel quādoq3 si vincat esse pficuā. Verum etiam in plurib9 esse casibus necessariam. presertim si a pueniente rōne impet. Audi johem os aureū. Si inqt ira nō fuerit. nec doctrina pficit. nec iudicia stant. nec crimia cōpescūtur. Itaq3 q̄ cū causa nō irascitur peccat. patiētia em irrationabilis vitia seminat negligentiaȝ nutrit et nō solū malos. sȝ etiā bonos ad malū inuitat qui cū causa irascit nō frī irascitur. sȝ vitio. Hec ille johānes.

III. CONSIDERACIO.

Ercia puella sic ait. Scias rursum amice ad cõmendationẽ ire
ꝙ sicut asserit thomas aquinensis de pfectione aliquaꝝ virtu
tum est ira sicut fortitudinis. vt dicitˀ in tercio ethicoꝝ. Hec ille
qui etiam dicit ꝙ ira qñqꝫ dicitˀ voluntas vindicãdi aliqd malefi-
ciũ. et sic ira nõ est passio proprie loquẽdo nec est in irascibili. sed
in voluntate et sic ira est in deo et ĩ beatis. et fuit in xp̃o. Alio mõ
dicitur ꝓprie ira passio quedã vis irascibilis que cõtingit ex hoc ꝙ
appetitus sensibilis tendit ad defensionẽ alicuius quod appreben
ditur ɔtrariũ volito et desiderato. et siquidẽ fit ex ordine rationis
insurgens vel ordinata rõne. sic dicitur ira p zelũ et sic fuit in xp̃o
Hec aquinẽsis. qui rursum dicit ꝙ ira ẜm ꝙ ẽ passio. nõ opponitur
mansuetudini. sed est materia eius circa ꝗ̃. quia etiã mitis irascitur
qñ oportet. Sꝫ et ph̃us in suis moralibus dicit. Non irasci in qui-
bus oportet insipientis est.

Capitulum octauũ continens ɔsolationes sup tristicia orta ex er
ronea seu nimis arta conscientia.

Ctauo post p̃missa ad p̃dictã dñam cõsolatricem accessit
et alius tristis ɔquerẽdo se habere erroneã et nimis artã
conscientiam. Cui illa compatiens tanꝗ̃ spiritualẽ infir-
mitatem habenti nimis grauem de suis puellis ɔsolatio-
onis gratia duodecim deputauit.

I. CONSIDERATIO.

rima puella sic ait. O amice scias conscientiam dupliciter esse
erroneã. Primo quidẽ eo ꝙ nimis lata. Secũdo vero eo ꝙ ni-
mis arta. Vtroqꝫ etem̃ modo a medio virtutis deuiatur. et erratur
in via moꝝ. Verum si vis scire qui vel quales sint qui secundũ pri
mam errant conscientiam vel secundã. Profecto primo modo erro
neam habẽt ɔscientiam hoĩes peccatores et mũdani. de quoꝝ er-
rore Boeciana loquẽs ɔsolatrix. Om̃is inquit mortaliũ cura quam
multipliciũ studioꝝ labor exercet. diuerso quidẽ calle procedit.
ẜ ad vnũ tm̃ beatitudinis finẽ nititˀ puenire. et ad veꝝ bonũ natu
ralis ducit intentio. et ab eodẽ multiplex error abducit. quippe si
cut prius deducit. quidã mũdanoꝝ summã felicitatẽ ɔstituũt in di
uitijs. quidã in delicijs. quidã in dignitatibꝰ et honoribꝰ. quidã
in alijs ɔsimilibꝰ. de quibꝰ om̃ibus dici p̃t cũ psalmista. Dixi semp
hij errãt corde. Sꝫ et salomõ dicit ĩ ꝓuerbijs. aĩme dolose errãt in
peccatis hmõi cõscientiã h̃ntes erroneã. s. qui viã moꝝ faciũt sibi
latã que ducit ad pditionẽ similes sunt cuidam seni qui trãsire vo-
lens lignũ trãsuersaliter positũ sup ripã fecit ipm berillo median-
te latius ꝗ̃ esset appere. quiqꝫ pedẽ suum ad partem illam posuit
quam arte sua apposuit. et sic in aquam cecidit Porro qui secun
do mõ ɔscientiã habẽt erroneã. eo ꝙ habẽt nimis artã sunt illi fre
quẽter. q̃ de nouo ad deũ sũt ɔuersi sp̃uales viri vel quicũqꝫ hoĩes

268

deuoti et cum hoc timorati qui sunt illis similes qui per pontē sa-tis latum hñt ire. quē tñ magus aliquis strictum eis ad similitudi-nem fili vel calami facit apparere. qualis magus est dyabolꝰ qui hoc moraliter solet facere. Presertim qñ viam moꝝ per puriuſ me dium respiciūt. s. stantibus eis in tali puritate ꝙ nec ꝓ toto mun-do nec pro vita sua deum vellēt offendere. ſꝫ via sufficienter lata per mediū purius inspecta appere posset arta. sicut econuerso via arta p medium grossius puta berillinū inspecta apperet magis la-ta. Hij aūt quia timorati sunt verētur sicut job omnia opa sua siue interiora siue exteriora. quoꝝ ꝯscientia erronea attēditur qñq3 cir ca cogitationes interiores rōne quaꝝ timent se in peccatuꝫ vel in delectationē malā ꝯsensisse. qñq3 attenditur circa vota. qñq3 circa alia ꝓmissa Presertim iuramēto firmata. qñq3 circa ꝯfessiones ex vi pcepti integre faciēdas. qñq3 circa alia precepta. qñq3 vniuersali-ter circa facta ꝑplexa. Quāuis vero ſꝫm pmissa ꝯscientia dici possit dupliciter erronea. tñ de primo modo erronea. eo ꝙ nimis lata. q̄ quidē ꝯtritione ꝯfessiōe et satisfactione curatꝰ hoc in loco non tra ctabitur. sed tantūmodo de secunda que est nimis arta. que si for-sitan te ꝑturbat ꝯsolationes requiras a sororibus meis quarum di cta subsequentur.

II. CONSIDERATIO.

ecunda puella in genere ꝯsolans tristem ꝓpter passionē ꝯsciē-tie erronee ꝑturbatū sic ait. O amice hoc te primo oīm cōsole tur ꝙ ꝯscientia erronea multū laudis habꝫ. Nā q̄si nihil ē in ea de malo culpe. ſꝫ solū error ī intellectu seu appheñsiua virtute et mul-tum de pfectione. s. timor et amor dei. Vñ nō sunt deridēdi talem habentes infirmitatē. sed magis laudādi vtpote quos adeo vrget caritas et timor dei filialis. ꝙ pro toto mūdo nollent deū scienter offendere peccato mortali. licet timor vehemēs deū offendēdi et dubitatio de agendis nōnullos hmōi intm̄ ꝑturbet. ꝙ lepram vł morbū aliū grauissimū eligerēt. vt a tali essent infirmitate suppor ti. quibꝰ ob hoc multū est ꝯpatiendū. suntq3 grose et benigne ꝑtra ctādi. quos nimiꝝ et hoc pōt ꝯsolari. ꝙ sua infirmitas est curabił ꝙq3 maximi viri hac infirmitate scrupulose ꝯsciētie visi sunt labo-rasse. qui tandem curati fuerūt in toto vel in parte quoꝝ ꝙ̄ plures magni in sacra theologia doctores sunt effecti. Dices forte q̄s aut q̄lis me curabit. aut solaminis medicamentū mihi p̄stabit hac infirmitate laboranti. Profecto si ex defectu prouenit capitis aut melācolice complexionis. exptum erit ad medium recurrendū. Si vero ex causis alijs antedictis loco medici ꝯfessor aut ꝯsolatorꝰ pa tiēs lr̄atus et discretus requiraturꝰ. qui si et ip̄e vel qñq3 eadē labo-rauit infirmitate. tūc ceteris paribus optimuſ est et pre alijs requi rendus. Nimirum homo qui frequēter infirmitates patitur et me-dicinis vtitur etiam ipse quodāmodo medicꝰ efficitꝰ. Dixi autē ꝙ

debet esse lr̃atus vt conuenientes sciat discretiones cognoscere et per eas ligamen soluere intricate ↄsciencie. Ad quod etiā valet ꝙ naturaliter sit discretus quatenꝰ partim per lr̃aturam. partim ꝑ discretionis industriā dictam habēti infirmitatē salubres quibus iuuare se possit regulas sciat dare. Dixi quoqꝫ ꝙ ↄsiliarius hmōi vel cofessoꝛ patiens esse debet et infirmāti ↄpatiens. s. non arguendo ip̄m ruditer de nimis longa et intricata ↄfessione. vel ip̄m repellēdo vel sic dicēdo. nihil est. fatuitas est. Nam per verba huiuscemodi infirmus mime est adiutus. Quid ergo. Certe cum om̄i benignitate opoꝛtet ligamīa soluere et dare ei regulas opoꝛtunas.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella attendens errantē specialiter circa malas cogitationes sic ait. O carissime contemnas cogitatōes hmōi. quare ratione times in peccatū moꝛtale vel in eius delectationē ↄsensisse si tamē non sint moꝛose nec cū deliberatione admisse vel cum complacentia habite que ꝗuis sint tñ incidūt tanꝗ musce in faciē hominis impingētes abigende. non tñ hoc opoꝛtet nec expedit fieri spuendo vel te manu cruce signando. aut caput mouēdo. vel alio tali signo. Sed quietiꝰ te habeas potiꝰ atqꝫ te ↄuertas ad aliquid boni cogitandū. p̄cipue ad passionem xp̄i vel ad virginis gloꝛiose laudes et beneficia quo demones fugare poteris. qui hautdubiuꝫ hmōi ingerūt malas et īmundas cogitationes. Has ꝑfecto ꝙ contemnere valeas. nec esse scrupulosus si non sint moꝛose. nec cū conplacentia tibi veniāt. hoc discas exemplo. Quāuis em̄ publice excōicato in ecclesia sepulto vel cimiterio locus ille recōcilīari indigeat. non tamen si excōicatus eundem locum subito solum pertrāseat absqꝫ moꝛa.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella conscientiam attendens circa vota sic ait. O dilecte si erronea conscientia circa vota habita te perturbat sciat plura esse que circa hanc materiā conscientiā alleuiant. Primū quidem est ꝙ secundū theologos. Votum est conceptio melioꝛis ꝓpositi aīmi deliberatione firmata. Sed quid. Certe ꝓpter pꝛimam diffinitionis huiꝰ particulā qua dicitur melioꝛis ꝓpositi nō potest secundum thomam de aquino votū fieri de malo nec de indifferenti sed tantum de bono et de tali bono ad quod quis alias non tenetur. Illud autem quod in aliquo euentu bonum est et in aliquo malum. nō obligat nisi ꝓ euentu bono. non ꝓ malo. facit ad hoc verbum ysidoꝛi hoc ↄsiderātis. In malis inquit ꝓmissis rescinde fideꝫ in turpi voto muta decretum. quod incaute vouisti non facias. impia est ꝓmissio que scelere impletur. Rursum ꝓpter secundā p̄misse diffinitionis ꝑticulā qua dicitur aīmi deliberatione firmata secundum doctoꝛes quicunqꝫ in angustijs subito et indeliberate aliq̄d vouent non sunt obligati. Ad quod quidē facit ꝙ licitū est alicui

venire contra factum suum propter angustiam tempis ad deliberandum. prout nonnunquam legibus oprobatur. Facit quoq3 ad idem quod licitum est alicui venire otra illud quod promisit feruore passionis prout decretorum in volumine repitur. Ad vota igitur illa nō teneris que fecisti cum non eras compos tui ratione grauis infirmitatis vel turbationis aut gaudij excellentis. Hec em̄ in tali gradu possunt esse quo ratio hominis est ligata vt ad deliberandū nō sit potēs. Nempe sic dicit boetiana osolatrix. Nubibus atris odita nullum fūdere possunt sidera lumen. Tu quoq3 si vis lumie claro cernere verum. tramite recto carpe callem. gaudia pelle. pelle timorem. spemq3 fugato. Nec dolor assit. Nubila mens est vinctaq3 frenis. hec vbi regnāt. Secundū quod in votis cōsciantiam tuā alleuiare poterit est quidē hoc. quod si non sint rationabilia. nō teneris ad ea. Nimirum ex hoc venit quod secundum thomam aquinensem vota stulta vt de non pectinando caput in sabbato et similia potius sunt deridenda quam seruanda. et magnus ille barbarus Albertus ad hoc addit quod si etiam pro honore fiant sanctorum seruanda non sunt quia cum ydolatria similitudinē quandam habent. Venit quoq3 et aliud ex pmissis quod. s. secundū thomā antedictū. Si carnis maceratio ex voto sit pmissa implenda est rationabiliter. ita vt natura nō grauetur Sed quia in his que ad seipm ptinēt de facili homo fallitur. ideo talia vota ogruentius secundū arbitrium supioris sunt seruanda vel ptermittenda. ita tamen quod si magnū grauamē immineret et non esset facultas ad supiorem recurrendi nō debet homo votum obseruare. Tercium est quod in votis tuam alleuiare poterit osciantiam quod secundū pfatum aquinensem. Quidquid votum fiendum impediret si pns esset etiā voto facto obligationē aufert Vnde si aliquid possibile cum vouetur postea fiat impossibile tollitur obligatio. vt si quis diues vouerit edificare ecclesiā quam postea pauptate supueniente pficere non posset non obligatur. Hoc tn̄ intelligendo quod si factus est oino impotēs absolutus est a toto. Si aūt ex pte ita quod totū pficere nō potest tūc remanet solū obligatus ad id qd potest. et non ad aliud. Hec sm doctorē antedictum

Deniq3 quartū quod cōsciantiā alleuiat eius qui ex solo pposito se reputat quasi ex voto obligatū est hoc quidem. quod cū dicat aquinensis ad votum tria necessaria requirūtur. Primo quidē deliberatio. Secundo ppositum. Tercio pmissio in quo pficitur ratio voti. Ex hoc infertur quod solum ppositum non habet obligare.

V. CONSIDERATIO.

Vinca puella ad osciantiā attendens circa pmissa sic ait. O karissime si erronea osciētia circa pmissa psertim iuramēto firmata te otristat. hoc te poterit cōsolari. quod videlicet plura sunt pmissa hmōi que non obligant. Nempe siquis iurauerit aliquid qd peccatū est se facturum etiā si sit tm̄ veniale ad pmissum hoc implendū

minime obligatur. Audi verbū ysidori prius inductum et in vene rabili decretorꝝ volumie recitatum. In malis promissis rescinde fi dem ꝛc. Hinc etem̄ venerabilis quidā doctor ait. Iusticia exigit vt id qd̄ iuratur sit licitū et honestū. s. ꝙ in se nō sit mortale vł venia le peccatum. quando etiā iuratur aliquid indifferens quod ex cir cumstantia posset esse veniale vel mortale nō debet seruari. nec est obligatorium iuramētū illo casu vel circūstantia existente. Vnde siquis iurauerit ꝙ nunꝙ erit negociator. aut etiā miles. aut ꝙ nō tenebit feudū ab isto dn̄o. aut ꝙ nō seruiet isti vel illi. aut accipi et donum vel mutuū. non tenetur illud seruare si aliter non possit viuere nisi contra illud faciat. quia iam res venit ad illum casum de quo si cogitasset ab inicio et iurasset de illo illicitū esset iuramē tum. et generaliter vbicunqꝫ aliquid iuratur faciendum vel vitan dum quod facere vel vitare esse mortale peccatuꝫ vel etiā veniale circūscripto iuramento. non est seruandū hm̄oi iuramentū. sed pōt venire contra autoritate ꝑpria. Sane de his secundū thomam aquinensem plenius potest dici videlicet ꝙ quicūqꝫ iurat aliquid se facturum obligatur ad illud faciendū nisi vergat in deteriorem exitum. Vergit autem in deteriorem exitum dupliciter. Vno modo quia ab ipō principio habet peiorem exitum. vel quia est secundū se malum. sicut cum aliquis se iurat adulterium pacturum in quo casu peccat iurando et peccat iuramentum implendo. siue quia est maioris boni impeditiuū. puta cum aliquis iurat se non intraturꝝ religionem vel ꝙ non fiat clericus. aut ꝙ non accipiet ꝑlationem in casu in quo expedit eū accipe. et in hoc casu peccat quidē iurā do inquantum ponit obicem spirituisancto. qui est boni propositi inspirator. tamen si est melius bonuꝫ aliquod ad quod nō tenetur non peccat iuramentū seruando. sed multo melius facit si non ser uet. Alio modo vergit in deteriorem exitum propter aliquid quod de nouo emergit. quod fuit impmeditatum. sicut patet in iuramen to herodis qui iurauit puelle saltanti se daturum quod petisset. hoc enim iuramentum poterat esse a principio licitum intellecta conditione. s. si peteret quod dare deceret. sed impletio iuramenti fuit illicita. Hec aquinensis. Cuius dictis concordat doctor ꝑme moratus. Cum inquit due sint partes iniusticie. s. facere malum. et declinare a bono. sicut iuramentū non obligat ad faciendū ma lum. ita non videtur ꝙ obliget ad declinandū a bono. cum nulla sit vtilitas talis iuramenti. quod dico propter obedientiam. ꝓpter quam et si non sit faciendum malum. est tamen dimittendum bo num cuius dimissio opensatur cum bono humilitatis que seruatur in obedientia. Preterea cum dominus consulit opa perfectionis contrarius quodāmodo sibi esset si oporteret ꝙ occasione iuramē ti abstineretur a talibus. Credo ergo sine preiudicio ꝙ iuramen tum vergit in peiorē exitum sex modis. Primo cum iuratur aliquid

quod est mortale in se. Secundo cū iuratur quod est veniale in se. Tercio cum iuratur aliquod indifferēs quod ex circūstantia efficitur veniale vel mortale. Quarto cum iuramentū excludit opus pietatis ex caritate faciendū. vt cū iurat aliquis ꝙ nichil dabit isti ex caritate. Quinto cum excludit opus de genere bonorū. vt cum quis iurat ꝙ nunꝙ erit epis monachus vel canonicus. vel ꝙ nō celebrabit vsqꝫ ad mensem. vel ꝙ non ieiunabit pro deo. vel pro peccatis suis in pane et aqua nisi pcipiatur ei. vel ꝙ non dicet psalterium vel septem psalmos. vel ꝙ nō iuuabit iustum in licitis et honestis vsqꝫ ad certū tempus. Sexto cum excludit opus indifferens pia intentōe pro deo aut ꝓ ꝓximo faciendū. vt siquis iurat ꝙ nō pia intentione pro deo aut pro ꝓximo faciendū. vt siquis iurat ꝙ nō loquatur martino. vel nō intrabit domū eius. vel nō coquet ad furnū eius. vel nō molet ad eius molēdinum. vl' talia nō faciet ei vel ꝙ non vendat ei rem pro minori pcio q̄m tali. vel ꝙ non comedet cum eo ad eandē mensam. Si aliquis iuret hmōi indifferēs credo ꝙ ꝓpter hmōi iuramentū nō debet declinare a talibus. si ea velit facere pia intentione et ꝓpter deū et salutē aīe sue. et ꝓpter tollendū scandalū ꝓximi otra q̄ꝫ sic iurauit. In pmis aūt trib9 modis credo ꝙ possit quilibet sic iurans autoritate ꝓpria venire otra. Sꝫ imponēda est ei penitētia de temerario iuramēto. In reliquis trib9 q̄muis hmōi iuramenta non sint obligatoria nec imponēda sit penitentia pro trāsgressione eoꝝ tanꝙ pro mortali. nō expedit tamē ꝓpria autoritate venire cōtra. nisi ꝓpter vrgentē necessitatem. tum ꝓpter reuerentiā sacramēti. tum ꝓpter scandalū simpliciū. qui reputant se incurrere piurium et inde incurrunt in facilitatē labendi in piuriū et detractionē. Vñ petēda est absolutio a supiore qui hmōi iuramenta debet facile relaxare. vel potius ostendere sic iurantes non fuisse obligatos. et imponere penitētiā de temerario iuramēto

Deniqꝫ ad hoꝝ plenioꝛē intellectū videndū est q̄ue cōditiones implicite intelligantur in iuramentis. Sciendū igitur secundū venerabilē dñm hosti. prout p iura probat. ꝙ in omi iuramēto intelliguntur iste oditiones tacite vt faciam hoc si deo placuerit. Item si pape placuerit. quia ei9 autoritas videtur excepta. Item si res in eodem statu pmanserit vt patet in eo qui gladiū sanus deposuit et illum furiosus repetit nō teneor reddere etiam si iuraui. Itē si mihi fidē seruaueris. nō seruāti em̄ fidē nō est fides seruāda. Vnde si nō facis quod ꝓmisisti non teneor. Item si iuro tibi pecuniā reddere ad certum tempus spe future numerationis subauditur si pecuniaꝫ numeraueris. Itē si iuro tibi aliquid soluere ad certū temp9 vel ad certum diem subaudit' vbi iudex contra pcipiat. nam ius supioris semp videtur exceptū. Item si iuro tibi dare dotē subauditur si nuptie secute fuerint. Item si iuro tibi tanq̄m regi vel epo te deposito nō obligor. Idem videtur si iuras mihi tanꝙ eps soluere pecuniā

ꝙ post depositionē non remaneat obligatus. quod credo verum si in vtilitatem ecclesie peccunia versa fuerit. Item si iuro stare mādatis tuis pro offensa tibi vel tuis facta. subauditur nisi imoderatū quid pcipias iniustū illicitū impossibile vel inhonestum. quia talibus parendū non est. vnde si pcipias tale quid ꝙ iuraturus nō fuissem si mandatū tale sciuissem non videor obligatus. rediget ergo hoc ad arbitriū boni viri. Item subītelligitur si facultas se obtulerit alias nō imputabitur. excusat ergo hoiem necessitas vel impossibilitas. Item si iuras mihi reddere vinum vel bladū subauditur eiusdem bonitatis. nō ergo vinū nouū pro veteri reddes. Item iuro tibi dare filiā meā vel sororē ī vxorē. id ē bona fide laborabo vt eam habeas. nec em̄ ad aliud obligor cum alienū factum pstise promittere non possim. Item si alicui iuro soluere pecuniam vsq ad certum diem. subauditur nisi per ipm fuerim absolutus. Item si alicui iuro fidelitatē vel etiam ꝙ otra ipm non sim. Ad hoc obligor ne procurem vt vitam vel membrū perdat vel terram suā. Porro si me offendat vel pximiores meos defendere me potero vel tueri. quia pximiores videntur excepti esse. Item cum generalitas obscuritatem pariat si aliquid generaliter iuro non videor cogitasse de his sup quibus specialiter iuratur non fuissem. et sic interptandum est iuramentū sm intentionē iurantis. qn sine dolo iurat. secus autem est quando iurans adhibet. sed recipiens est sine dolo. Hec secundū hosti. Addendus ē aūt et alius casus secundū venerabilē Raymundū. Si debitor iurauit creditori se soluturum aliquid in certo termino et impeditus non pōt soluere. siquidē quando iurabat ab initō credebat pbabiliter se posse soluere non peierabat in hoc et si postea fecit posse suum et nō potuit psoluere in certo termino non est piurus ex hoc. sed multo magis excusatur si misit pecuniā tempe debito et illa in via casualiter est amissa.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella tristem circa pcepta erroneum dephendens sic ad ipm ait. O amice si circa pcepta erronea cōsciētia te perturbat remedia que sequūtur tam ex me ꝙ meis ex sororibus capienda in toto vel in parte te poterunt consolari. Primum quidē ē ex me capiendum ꝙ si absolui vis a debito in eadem fac materia notabiliter vltra debitum ꝙ nimirum faciendo sperare poteris firmiter te a debito absolutū. Exemplū accipe. teneris ex precepto diebus dominicis et festiuis a seruilibus opibus abstinere. Sed quid. Certe si pluribus diebus in ebdomada aut etiam regulariter a seruilibus vacare opibus osueuisti presertim vacādo deo et orationibus intēdendo et casu te contingat in die festiuo quandā ob necessitatē aliquid opari. dummodo hoc sine scandalo fiat notabili te pter hoc

2 A1

grauari in consci entia non opoztet·queadmodum et siquis alicui
in quinqꝫ solidis teneretur et per modum muneris viginti·centum
vel mille marcas liberaliter ei daret talis bene deberet supponere
ꝙ de quinqꝫ solidis alias soluendis quittatus esset· Sed forsan
in contrariū illud pris careuallis dictum allegabis·Ingratum est
spiritui sancto quidquid feceris· eo neglecto quod facere teneris
Sed ad hoc facile patet rn̄sio·Nam hoc dictum dicti patris locuꝫ
habet in monacho aliquid motu ꝓprio faciente et aliud sibi a pze
lato iniunctū de cuius intentione certus est negligēte·p̄sertim il=
lo quod motu facit ꝓprio hoc iniūctum quod negligit recōpensa=
re non valēte·vel potest dici verum esse dictum patris clareuallis
stāte obligatione et debito ɔtrā quā ypothesim talia quies potest
facere et tam magna ꝙ de deo amico suo bene habet p̄sumere· ꝙ
hoc pacto modicum illud debitū ad quod erat obligat⁹ nō requi
rat et ꝙ esse cessauerit obligatus·Ad hoc nimirum suffragatur ex=
emplum de quibusdā antiquis patribus de quibus habetur in flo
ribus cassiani in quodam hystoriali speculo recitatis·Vbi quidem
tali p̄missa rubzica ꝙ ieiunia et alia hmōi pro loco et tempe seruā=
da sunt et moderanda de quodā ɔsequenter textualiter sic infertur
Igit̄ cū dieb⁹ quinqgesime nostram cellulam visitass꜡· humi pau=
lulum confidentes cepimus percunctari· Cur apud eos tanta ob
seruantia caueretur ne quis totis diebus quinquagesime ieiunare
presumeret·Ad hec ille·Opoztet quidem nos ɔsuetudinem maio=
rum custodire etiam non percepta ratione·Verūtam̄ quoniam̄ cau=
sam huius rei vultis agnoscere temp⁹ est omni rei sub celo temp⁹
plorandi et tempus ridendi ꝛc·principali autem bono ita nullum
opoztet esse vacuum tempus vt sine eo cuiꝙ̄ esse non liceat·Itaqꝫ si
quis in fratris aduentu in quo xp̄m debet humanitate reficere vel
cum defectō et imbecillitas carnis repationē viriū esce perceptio
ne deposcit·vel cū temp⁹ festiuitatis escaꝝ ɔgruū votū indulget
ieiunioꝝ rigidam obseruantiā indisrupte voluerit retinere·neces=
se est vt nō tam religiosus ꝙ̄ inconditus atqꝫ irrationabilis habea
tur·non enim precepta virtutum in quibus vtiqꝫ bonum est princi
pale propter ieiunia sunt tenenda·sed potius ieiunia propter illa·
Talem igitur diffinitionē super ieiunij qualitate iugiter retinētes
id nobis congruum nouerimus·si in eo tempe ratio· si qualitas·si
mensura seruetur·nec ita vt i ipso spei nostre terminum defigamus
sed vt per ip̄m ad puritatē cordis et apostolicam caritatem perue
nire possum⁹·nunquit autem ait possunt filij sponsi ꝛc· Hec ver=
ba proprie tempus ostendūt in quo post resurrectionē per quadza=
ginta dies domino cum discipulis epulante ieiunare illos quoti=
diane eius presentie gaudiū non finebat·Illas autem ieiunioꝝ vi
ctimas quas nobis violenta viscerum conuulsione inconsiderate
extorquentes domino recte offerre nos credimus· Ille qui diligit

misericordiā et iudicium execratur dicens. Ego dominus diligēs iudicium et odio habens rapinam in holocausto. Hec ille qui post ista vt in predicto speculo traditur premissa hac rubrica. Q? pfe=ctis non est lex posita quia cōmunia supgrediūtur precepta sub=iungit dicens. Porro quadragesime lege qui iustus atq3 pfect? est non tenetur exigui huius canonis subiectione contentus est. quē profecto illis qui per totū anni spacium delicijs vel negocijs se=cularibus implicantur ecclesiar4 principes statuerūt. vt hac lega li quodāmodo necessitate constricti his saltem dieb? domino vaca=re cogerentur. ac dierum vite sue quos totos quasi fructus quos=dam fuerāt voraturi vel decimas domino dedicarent. Ceterū iusti quibus lex non est posita qui spiritualibus officijs nō exiguā illā id est decimam partem. sed totum vite sue tempus impendūt. quia liberi sunt a decimar4 legalium functione. Idcirco si eos supueni=ens honesta et sancta necessitas coartauerit audēt stationē ieiunij absq3 vlla disceptatione laxare. nō em̄ decimaru3 ab eis exiguitas mutuatur qui omnia sua domino secum pariter obtulerunt. Quod profecto absq3 summo fraudis reatu facere ille nō poterit. qui ni=hil voluntarie offerens deo inexcusabiliter soluere decimas suas legis necessitate compellitur. Hec in dicto speculo ex flo2ib? cas=siani qui collationes patrum compilauit. Nec his in contrariū ter=cius articulus constitutionis ad nostrum. extra de hereticis in cle=mentinis inducatur. Ille nimirum articulus est primo omnino er=roneus propter erronei articuli de impeccabilitate hominis impli=cationem. que quidem impeccabilitas nunq̄m in premissis implica=tur. Secundo vero est erroneus quia subiectionem obedientie cir=ca precepta ecclesie vniuersaliter excludit q̄nta spiritus libertas per premissa dicta nequaq̄ docetur. Nam et illa rubrica q? perfe=ctis non est lex posita. quia cōmunia supergrediuntur precepta sa=ne est intelligenda. queadmodum et illud apostoli. Iusto non est lex posita id est imposita tanq̄m onus. quia iustorum habitus inte=rior inclinat eos ad hoc idem ad quod lex. et ideo non est eis one=rosa secundum thomam aquinensem. Secundum quem etiam secū=do iustis non est lex posita id est pro iustis. sed iniustis que pro=pter transgressione3 est posita id est ad transgressiones cohibēdas quasi dicat apostol?. si omnes essent iusti nulla necessitas esset dan=di legem sc3 coactiuam contra vitia. quia ipsi sibiipsis essent lex. Illud vero verbum quadragesime lege qui iustus atq3 perfectus est non tenetur. sic est sane capiendum. quia non tenetur eam secū=dum litteram adeo rigide et onerose obseruare quo minus ipsam secundum virtutem epikeie interpretari valeat. et iuxta rubricam que premittitur pro loco et tempore. dummodo non est contra in=tentionem legislatoris seruare possit. et etiam moderare. per quod quidem non remouetur quin quantumcunq3 iustus de legi cōmuni

seruare teneatur precepta ecclesie sane intellecta secundū intentio nem ecclesie ꝑcipientis. Stant ergo premissa ex patrum collatio nibus accepta ad quorum approbationē multū confert ꝙ de eisdem collationibus extracta quidquid sit de alijs cassiani dictis per vin centium hystoriographū vna cum q̄mpluribus alijs flores noīan tur cassiani tanꝙ appciandi iocūdius et fructuosius imitandi. quē admodū in decretis dicitur vincentij opus laboriosum non sperni mus. sed imitamur. ꝙq3 q̄ntum ad eiusdem operis seu collationū ea rundem fructuosam imitatōez dictus hystorioḡph9 scribit in hec verba. Claruit vir illustris Iohānes heremita qui et cassianus gal lie p̄sbiter ordinatus multa scripsit et certe ipsius opuscula multā edificationē ↄtinent animarum nec inter multa antiquorum opuscula quicꝙ ad spirituales ꝓfectus atq3 ꝑfectionis apicem tendenti vti lius arbitror me legisse. Nam et beatus pater noster dominicus vt in eius vita legitur librum illum qui collationes patrum inscribi tur studiose legens ac vigilāter intelligens salutis in eo rimatus semitas magnum in eo ꝑfectionis apicem apprehendit. Ex p̄mis sis igitur patet ꝙ quis absolui potest pro tempe a ꝑuo debito. per hoc quidē ꝙ in eodē genere notabiliter facit vltra debitū maxime in casu quo an illud paruum sit vel non sit debitū dubitatur.

VII. CONSIDERATIO.

Eptima puella adhuc circa precepta erronee dubitantē alijs volens remedijs consolari sic ait. Scias amice pro vno reme dio ꝙ in dubijs bonorum virorum vita alijs esse debet viuendi regu la. Est igitur respiciendū ad facta bonorum virorum et discretorum et si plures tales vel vt in pluribus casu tali eis occurrente sic vł sic se habere inuenires aut estimatione tua iudicares. tunc et tu si militer agere non formides. Dices forte in ↄtrariū tales viri et si bonam habeant ↄscientiam. non tamen scientiam circa illam mate riā. vel econuerso habentes scientiam non habent ↄscientiā. vel si scirē ꝙ vtrūq3 haberent. forte sic non facerēt. Sed respondeo. q̄n non est omnino certum probabile. tamen est et modicū dubiū quin simul scientiam habeant ac bonam conscientiam. et quin ita se ha berent si casus tales eis occurrerēt. tunc pro excusatione tua noue ris esse satis si similiter feceris. Nempe in moralibus et circa hūa nos actus non est demonstratio requirenda. Siquis em̄ tam certaz noticiam requireret non minus erraret. ꝙ̄ si in demonstratiuis sciē tijs de apologis aut argumentis thopicis siue de ꝑsuasionibus re thoricis contentus esset. Rursum pro alio erronee dubitationis re medio scias ꝙ in his que solum sunt mala. quia prohibita multū excusat vel in toto vel in tanto consuetudo. imo in talibus ex vi ra tionabilis ↄsuetudinis ꝑsertim si ꝑscripta sit est cōtra ius scriptum

multotiēs faciendum. Nam et gratiose dicit ille Gratianus ꝙ con- stitutio vtentium moribus confirmatur. Quāuis etiam supflua or- namenta gestare ad placendū multis sanctoꝝ autoritatibꝰ repro- betur. tamen hoc fine excluso ratione ꝯsuetudinis gestari possunt sine graui peccato. Nam cecilia deuotissima cilicio ad carnem erat induta. et desuper deauratis vestibus tegebatur. et Bartholomeꝰ pallio albo per singulos angulos gēmas habente purpureas vte- batur. ꝙ si ei peccatum hoc fuisset. quomodo tunc vestis sua vna- cum sandalibus in vigintisex annis vt legitur vtiqȝ non sine mira- culo a putrefactione et sordibus preseruata fuisset. Vis autem scire cur in talibus circūscripto saltem scādalo excusare valeat cō- suetudo. Profecto docet hoc autoritas. docet et ratio. Ecce dicit autoritas magni patris in decretorum volumine canonizata. Quis- quis inquit rebus ṗtereuntibꝰ strictius vtitur ꝙ sese habēt mores eorum cum quibus viuit. aut intempans. aut supsticiosus est. Sed et ratio specialiter quantū ad ornamēta est in ꝓmptu. Nimiꝝ res que propter sui nouitatē. et per ꝯsequens raritatē ymaginationem excitant et ꝓuocant ad libidinē. eo scȝ ꝙ propter ammirari hoīes res hmōi magis considerant et de ipis profundius cogitant. Ille quidem res quando in ꝯsuetudinē veniunt cessant ymaginationeȝ excitare et ad libidinem prouocare. eo ꝙ tunc cessant esse quedam rara et āmiratione digna et considerari cogitatione profunda.

VIII. CONSIDERATIO.

Octaua puella ṗmissis remedijs adicit alia et sic ait. Aliud re- medium circa precepta est epikeia que secundū illum aresto- tilem existens interṗtatiua legis melior est ꝙ iusticia legalis. Nec valet in contrariū si dicatur ꝙ eius est legem interpretari cuiꝰ est condere. Esto em̄ ꝙ in foro causaꝝ interpretatio nō sufficeret. nisi que fieret a principe vł a legislatore. bn̄ tamen sufficit virtus epi kzie in foro ꝯscientie. nō solum circa precepta humana. sed etiam circa diuina ṗcepta. et tanto magis circa diuina. q̄nto deus ratio- nabilior est magisqȝ benignus. ꝙ quicunqȝ alius legislator. Sed quid. Profecto secundū hanc virtutem licet interpretari ꝙ prece- pta dei nō sunt ad tollendā omnē spūalē dulcedinē cum dominuȝ sermone euangelico dixisse constet. Iugum meū suaue est. Inter du- ram igitur et benignā circa precepta sententiā pro benigna est po- tius ceteris paribus interṗtatio facienda Rursum secundum epikei- am interṗtari licet ṗcepta conformiter illi sentētie thome aquinē- sis qua dicit. Precepta iuris positiui non se extendunt vltra inten- tionem precipientis que est finis ṗcepti. Hec autē est caritas. nec non et illi sententie ipsius qua dicit nullꝰ obligatur ad impossibi- le. et ideo si tot precepta prelatus ingerat ꝙ subditus ea implere non possit excusatur a peccato. et ideo prelati abstinere debent a multitudine ṗceptorum. Hec ille aqnensis. Sane dictū impossibile

ad quod quis non obligatur secundū epikeie virtutem in lege pfe
cte libertatis interptandū videtur non solum de absolute impossi-
bili. sed de eo etiā prout dicti doctoris sonant verba ꝙ vix est pos
sibile vtpote nimiā habens difficultatē aliter non appet quō pos
sit intelligi benedictam illud verbum xp̄i. Onus meum leue. Nam
et ordinarius appatus declarās illud impossibile de quo ad legis-
peritos improperando xp̄s dixit. oneratis homines oneribus que
portare non possunt sic ait. Iugum leue repellitis. nec mirū. quod
em̄ multum vel nimis est difficile quomodo hoc dicetur leue. Cer
te non pprie nec etiam verificatur in hoīe deū citra perfectū gra-
dum caritatis amante. q̄muis quantum ad grad⁹ amoris potiores
nōnulle autoritates videantur contrarium sonare. Vnde et magis
ex karoli impatoris perfecta deuotione ꝙ̄ pro obligationis neces
sitate vide² illud dictū esse licꝫ vix ferendū ab illa sancta sede im-
ponatur iugum cum feramus et pia deuotione toleremus. Cui lr̄e
premittitur sic in rubro tolerandum est iugum quod a sancta sede
imponitur. licet importabile videatur. Demum per virtutē epy-
keie sic interpteris precepta ꝙ nec deus nec iudex ecclesiastic⁹ te
intendit mediantibus suis preceptis ad hoc ꝙ sis fatu⁹ obligare
Vis hoc scire de deo. Argumentū accipe p simile de votis ex diui
no p̄cepto deo reddendis. ad que tamen deo reddenda si sint stul-
ta vt ex p̄missis patet. minime obligaris. Vis rursum scire proposi-
tum de preceptis seu de statutis ecclesie ꝙ videlicet loco et tempe
non obligant quib⁹ eorum obseruantia foret ridiculosa. Hoc pro-
fecto scire poteris diuersis ex canonibus per notata illius magni
innocentij. qui dicitur lucerna iuris. Ratio autem potest nihilomi
nus assignari. Precepta enim ecclesie dantur ex caritate. quod sal-
tem supponendum est et etiam presumendū. Sed qd̄ ex caritate sta
tutū est non debet secundū patrem clareuallis militare contra ca-
ritatē. Sed quid. Profecto precepta ecclesie militarent contra ca-
ritatem si obligarent ad sui obseruantiā in casibus quib⁹ ea obser-
uando fatuum te viri boni et discreti reputarent et te etiam deri-
dere possent.

IX. CONSIDERATIO.

[B]Ona puella persone circa confessiones erronee existenti et ob
hoc tristiciam patienti compatiendo sic ait. Noli amice nimi-
um tristari. Sunt enim plura infirmitatis tue remedia quibus pote-
ris consolari. Vnum quidem remediū est ꝙ q̄muis peccata confitē-
da plures habeant deformes circūstantias de necessitate tamē nō
sunt ille confitende que non mutant species peccatorū. Secundū
est ꝙ preceptū de confitendo peccata sua alteri principalis est in-
tentio vt propter verecundiam peccata in futurum caueantur. Si
quid igitur circa confessionem vel modum confitendi nō ratione

verecundie. sed solum causa erronee conscientie vitãdé omitteres presertim de consilio boni viri et discreti. non esset tibi peccatum. etiam si esset tale in cuius obmissione alius non erroneus grauiter peccaret. verbi g̃tia quilibet ab aliquo tempe non confessus et vo lens confiteri tenetur prius suam discutere conscientiam peccata sua recogitando secundum tamen plus et minus. minus quidem si honestam ducit vitam et frequentius confitetur. plus autem si ip̃e solet rarius confiteri. q̃muis autem iste minus sufficienter conscie̅ tiam suam discutiendo. et p consequens impfectius confitẽdo pec caret. si tamen scrupulosus existens timet nimis per ip̃az conscien tiam erroneam inuolui non arbitretur se peccare si planius confi teatur. presertim secundũ regulas et consilia bonorum ac discreto rum virorum et ob hoc abstineat a scrupulosa. s3m ea que sunt scri= pta conscientie sue discussione. Nimirũ si homo scrupulosus debe ret cõfiteri secundum ea omnia que de confessionibus sunt scripta bene indigeret q̷ confessorem haberet in bursa. nec ip̃m releuaret verbum illud prolatum diuinitus sicut fertur. auctor mundi non iudicat mundum. secundum sũmam raymundi. Sed q̷ talis scrupu losam sue conscientie discussionem valeat immo et debeat obmitte re. huic ipsi⁹ Gregorij sententia egregio alludit testimonio. Sepe inquit dum nosmetipsos in conscientia plus iusto discutimus. de ipso discussionis studio indiscretius erramus et mentis nostre aci= es quo plus iusto cernere nititur obscuratur. quia et qui importu= ne solis radios aspicit tenebrescit et inde nihil penit⁹ videre com pellitur vnde tenebratur. Iustorum autem corda quia ad perfe= ctum se examinare nequeũt. egre hoc exilium cecitatis ferunt. Vn de in job. Tedet animam meam vite mee. tedet enim iustum viue= re. quia in operando vitam non desinit querere. et tamen eiusdem vite meritum non valet inuenire. Sed est consolatio nostre cala= mitatis et nostre ignorate discussionis redacta ad animum iustum et incomprehensibilis potentia conditoris. que etiam sine retri= butione non deserit et discutientium se iustorum iusticiam incom= prehensibilitatis immensitate transcendit. Hec ille pater beatissi= mus. Quid ergo. Profecto q̃muis aliqui nitantur se coram deo per modum suum confitendi iustificare. tamen nullus presumat q̷ pos sit satisfacere diuine iusticie. Vnde oportet nõnunq̷ presertim in casu scrupulositatis aliquid in humilitatis spiritu misericordie re= linquere. et in domino fiducialiter sperare.

X. CONSIDERATIO.

Ecima puella osimiliter sorori p̃sone circa cõfessiões erronee cõpatiẽs sic ait. O amice scrupulose video ex vna parteq̷ non

confitendo totiens sicut alij diuersis ex causis times probabiliter scandalū generari. Altera aūt ex parte volendo totiens integliter omnia de quibus habes consciētiam confiteri. ex modo tuo confitendi scrupuloso siue ex scrupuloso studio integre ↄfitendi tandē vix aliquē habere vales ↄfessorē. Quid ergo tibi ad hoc deducto restat faciēdū. Profecto videtur ꝙ q̄diu in te cause hmōi durauerint ratione quarꝫ tantam in confitendo et confessorē habēdo pateris difficultatē secure a tua frequenti confessione dubium et intricatum modum confitendi et peccata saltem dubia in quibus mō et peccatis tua consistit scrupulositas confessorum attediatiua poteris amputare et maxime vbi talia et talis mod⁹ ↄfitendi scrupulosos et erroneos etiam ipsos possent facere confessores. hec sane amputatio secundum plus et minus pro diuersa ↄditione tam confitentium q̄m etiam confessorum et secunduꝫ ꝙ vnctio docuerit et bona fides patitur potest vt in pluribus salubriter fieri dummodo in confessione illa dicantur que plane dici possunt nihilqꝫ prescise ratione verecundie taceatur. Porro si huius rei rationem considerare desideres claro in exemplo. Ecce posito ꝙ aliquis dn̄o alicui soluere aliqua teneretur et non sibi immediate sed tantūmodo mediantibus ipius procuratoribus vel ministris. ille debitor non alio modo obligaretur ad soluendum nisi illo quo ministri curarent ipsum debitum acceptare. vnde si de toto debito minuta aliqua recipere recusarent. Tunc quidē ex ypothesi ꝙ scilicet tantum eis mediantibus soluendum esſꝫ sequeretur ꝙ debitor minuta illa soluere minime teneretur sed esset a soluendo quo ad illa simpliciter excusatus. Sic est autem in proposito homo peccator est deo obligatus ad soluendum quoddam debitum et non nisi ministris dei mediantibus quod debitum est integra cōfessio peccatorum. Vnde si cōmuniter ministri dei ab homine scrupuloso renuunt recipere totum debitum soluat talis homo mediantibus ministris tantum de ipso debito quantum volunt recipere ab illo confitente qui de residuo per humilem recognitionem et contritionem deo satisfaciat et erit apud dominum excusatus. Nimirum ista talis hominis excusatio in premisso casu non integro confitentis videtur implicite tanq̄m pars in toto in cōmuni excusatione contineri qua quis a facienda confessione dicitur excusari quando habere non potest copiam confessoris vel oportunitatem confitendi. quomodo enim staret confessoris copia cum tanta sicut premittitur confessorum inopia vel qualis est illa confitendi oportunitas quando ipse penitens ex scrupuloso modo suo et solito conatu integre confitendi. ad hoc est deductus ꝙ non potest habere aliquem confessorem presertim ydoneuꝫ. vel nisi quandoqꝫ cum maxima difficultate. que nimirum difficultas videtur in iure impossibilitat equipollerere. vt prius per sororem meam extitit declaratum

Sed et secundum leges illud dicimur posse quod cõmode vel sine incõmodo possumus. et nõ posse secundum canonũ glosatores. qd non cõmode possum⁹. Sane hec doctrina scrupuloso tradita ita ei valere intelligatur. quis alteri forsitan nõ valeret. sicut quãdoqꝫ cibus aliquis valet per accidens infirmis desperatis et eis conceditur qui nullo modo sanis vel etiam infirmis alijs nõ ita male dispositis esset ocedẽdus.

XI. CONSIDERATIO.

Ndecima puella sic ait. O amice casus possꝫ esse quo ꝓpter notabile scandalum vitandum vel alias in casu necessitatis non posses ofessionem obmittere. nec tamen habere posses aliquẽ confessorem quin scires eum esse vel sollicitatorem ad malum. vel fragilem et pronum ad peccatum illud omittendũ quod haberes cõfiteri vel probabiliter eum estimares reuelatorem cõfessionis. vel scires ꝙ peccatum confitendũ contra ipsum omissum esset vel ꝙ ex modo vel studio tuo integre confitendi timeres ipsum reddere erroneum vel ꝙ ꝑsonam aliam infamares grauiter apud eum. Quid ergo tibi restaret faciendũ. Videtur omnino q⁹ in casibus huiuscemodi posses vel peccatum tacere vel peccati circũstantiam ex cui⁹ confessione seu expressione ꝓbabiliter notabile periculum tibi vel alteri iminere timeres. nec in hoc transgredereris qdcunqꝫ preceptum humanum vel diuinum. quod quidem patet. tum quia quantum ad hoc ꝙ confitens ꝑsonam aliam non infamet. dicit jnnocentius papa quintus. Si peccatum confitẽtis non potest sine alteri⁹ peccato notificari confessori. et per hoc iminet illi aliquod piculũ tunc non est confitendũ. sed sufficit peccatum dicere sine hmõi circumstantia. vt si aliquis peccassꝫ cum filia sua dicat se incestũ commisisse peccando cum cõsanguinea et taceat de filia. tum quia vniuersalius loquens thomas aquinensis precepta inquit iuris positiui non se extendunt vltra intentionem precipientis que est finis ꝑcepti. Hec autem est caritas. sed malum potens euenire nequaꝑ cõprehenditur in hmõi fine seu in intentione ꝑcipientis ecclesie. tum. quia secundũ patrem clareuallis quod ex caritate institutum est non debet contra caritatẽ militare. Sed quid. Certe confessio que diuino precepto et ex caritate est instituta otra caritatem militaret si penitens teneretur integraliter confiteri quãdo ex hoc notabiliter piculũ nõ solũ sibi. sed etiã confessori iminere timeret. tũ quia quando preceptum vnum videtur prima facie alteri contrarium. Cum tamen non sit vera contrarietas inter illa. tunc quidem vnum necessario est per alteꝝ moderandum vt taliter intelligatur vnum qualiter ꝑmiserit reliquum. et propter hoc cum integra confessio omnium peccatorum in nõnullis premissis et alijs casib⁹ essꝫ contra preceptum diuinũ de dilectione ꝓximi. Idcirco preceptum

de confessione facienda est secundū exigentiā precepti de dilectione pximi moderandū et pro diuersitate casuū sane intelligendum ac secundū virtutē epikeie sic interpretandū q ex eius impletione proximo non immineat graue periculū. Deniq3 lucerna iuris. Innocentius papa quartus ad confirmationē fere oīm premissoꝝ conciliale statutū confessionis pceptiuum exponens et de necessitate penitentem vrgente vniuersaliter loquēs. In casu inquit necessitatis si non inueniat alium nisi illum quē ex causa recusat si iustā causaz habet quare timet q ex cōfessione sua posset piculum et graue peccatum et scandalum puenire. tunc eligat sine confessione mori soli deo confiteatur. Vel dic melius q confiteatur peccata in genere sz non circūstantiam de qua posset malum puenire. Ita em ordinabiliter ordinauit deus omnia opa sua q nunqm voluit aliquid mali ex eis prouenire. Hec ille innocentius.

XII. CONSIDERATIO.

Vodecima puellā tristem ex pplexitate hominem atq3 erroneum attendens eiq3 opatiēs sic ait. Noueris frater venerandū illum doctorem de pena forti Raymunduz loquor in sua sūma per quēdam egregiū glosatorem appata de pplexitate taliter distinxisse. Alia est inquit iuris. alia facti. Perplexitas iuris est cum aliquis circa id quod sibi occurrit faciendū inuenit diuersas autoritates sibinuicem oppugnantes. Hec pplexitas per contrarioꝝ concordiam est soluenda. Nam in iure nullā est cōtrarietas. glosa nisi obrogata. sed supficialis tantum. Perplexitas facti est cum dyabolus suggestione sua mala vt ait Gregorius. s. in moralibus plerosq3 ita peccare facit quatenus si peccatum fortasse fugere appetant hoc sine aliquo peccati laqueo non euadant. Quid ergo faciendum. Ecce canon quidam respondet. Duo inquit mala omnino sunt precauenda tamē si periculi necessitas vnum ex his ppetrare compulerit. id debem9 resoluere qd minori nexu noscitur obligari. q autem leuius ex his quodue grauius fit pure rationis acumine inuestigemus. etem cum peierare compellimur creatorem quidem offendimus. sed tantūmodo nos maculamus. cum vero noxia promissa complemus. et dei iussa contemnimus. et pximis impia crudelitate nocem9. et nosipsos crudeliori mortis iaculis trucidam9. Illic enim. s. in iuramento duplici culpaꝝ telo pimimur hic. s. in homicidio tripliciter iugulamur. hec canon ille. Sed et alter canō materiam extendens Non solum inquit in iurando. sed in omni qd agitur hec est moderatio sollicitius obseruanda si in talē forte lapsum versuti hostis inciderimus insidijs ex quo sine aliquo peccati contagio surgere non possumus illum potius euitādi aditum petamus quo minus periculi nos perpessuros esse cernimus. Hec ibi.

De hoc aūt audi rursum Gregoriū contra pplexitatē facti et inuo=lutionem dyaboli egregio consilio subuenientē. Ad destruendas inquit vehemoth versucias subtiliter fiat. vt cum mens inter minora et maxima peccata constringitur. si omnino nullus sine peccato adit9 patet. minora semp eligantur. quia et qui muroꝝ ambitu vndiqꝫ ne fugiat claudit' ibi se in fugam pcipitat. vbi breuior murus ingeritur. Hinc paulus cum quosdā in ecclesia incōtinētes cōspiceret concessit minora vt maiora declinarēt dicens. ꝓpter fornicationem autem vnusquisqꝫ suam habeat vxorem. et quia tunc solum coniuges in admixtione sine culpa sunt cum non pro explēda libidine. sed pro suscipienda prole miscētur Vt hoc etiam quod cōcesserat sine culpa q̄muis minima nō esse monstraret illico adiūxit Hoc autem dico ꝫm indulgentiam non ꝫm impium. Non em̄ est sine vitio quod ignoscitur non precipitur peccatuꝫ. Profecto vidit ꝙ posse indulgeri preuidit. sed cum in dubijs cōstringimur vtiliter minimis subdimur. ne in magnis sine venia peccemus. Itaqꝫ plerūqꝫ neruorum vehemoth istius pplexitas soluitur. dum ad virtutes maximas p omissa minora transitur. Hec gregorius. verum ad hoc intelligendū prestat viam vtcūqꝫ sententia magni patris Augustini. Illa inquit desinunt esse peccata que ꝓpter grauiora vitanda suscipiuntur. sicut enim in rebus vtilibus non vocatur damnū quod propter maius lucrum admittitur. sic et in rebus sanctis nō vocatur peccatuꝫ quod admittitur ne grauius admittatur. Sed et hoc huius dictum patris necesse est sane intelligi. nec em̄ secundū apostolum et secundū Augustinū facienda sunt mala vt eueniant quecūqꝫ bona. ac per consequens ne vitentur maiora mala quoruꝫ euitatio rationem vtiqꝫ boni habet. Quid ergo. Durabit ne pplexitas ob hoc inter duo mala seu peccata quorum alterum necesse sit hominem ppetrare Absit. vt em̄ dictus magnus pater ait vasis ire nunꝙ deus redderet interitū si nō spontaneum inueniretur homo habere peccatum. Idem quoqꝫ ait. Vsqꝫadeo peccatuꝫ voluntariū malum est vt nullo modo sit malum si non sit voluntariuꝫ. Ex quo infert in sūma sua pr̄ primo nominat9 ꝙ veritate inspecta nihil est pplexitas. nec potest aliquis esse pplex9 inter duo mala. id est necessitate astrictus ad aliquod malum ppetrandū. cum ergo posit9 est inter duo mala. aut potest vtrūqꝫ vitare. aut alteruꝫ facere sine peccato. et cum oportet me alterum facere. debeo eligere iuxta cōsilium Gregorij qđ per se consideratū esset minus malum. Hec ille pater quo dicente. nō potest aliquis esse necessitate astrict9 ad aliquod malū ppetrandum. Dicit eius glosator nisi ꝓpter errorē ꝯscientie aut propter malam voluntatē quam non vult deponere. Hec autem videre poteris ex dictis thome aquinensis. Simpliciter, inquit nullus est pplexus absolute loquendo. sed quodam posito nō est inconueniens illo stante aliquē pplexum fore sicut intentione

mala stante siue fiat actus qui est in precepto siue nō fiat peccatū incurritur. similiter etiam stante erronea consciētia. quidquid fiat peccatum non vitatur. sed potest homo prauam cōscientiam et erroneam sicut et intentionē prauam deponere. et ideo simpliciter non est pplexus. Hec aquinensis. Concordat aūt et appat⁹ preallegati canonis. duo mala. Duo inquit mala intellige q̄ntum ad fatuā opinionē illi⁹ qui se credit pplexū. non em̄ vtrūq3 illorū malū est licet ille opinetur vtrūq3 malum esse tamē alterum illorum tantū obligat ipsum. non em̄ peierat licet nō seruet tale iuramentum. s. quo se iurauit homicidiū cōmissurum. Cum itaq3 dicit magnus pater illa que ꝓpter grauiora vitanda suscipiuntur desinūt esse peccata. hoc intellige non secundū se accepta siue secundū priorem opinionem. sed deposita erronea cōscientia et intentione mala. Quod etiam subdit. quod admittitur ne grauius admittatur nō vocatur peccatum. hoc intellige vel respectiue vel secundū estimationem alicuius. q̄muis secundū se acceptum sit peccatū licet minimū. in casu tn̄ contra peiorem euentum non solum faciendū ꝑmittitur. s3 et licite fieri potest. quo casu cōscientia erronea vel intentione mala deposita veraciter desinit esse peccatū. vti em̄ premissum est non peierat qui non seruat iuramentū quo se iurauit facere homicidū. Sic autem et Gregorij premissa sententia egregia de indulgentia vxoris propter fornicationē est intelligenda. Nimirum apostolus secundum eum peccatū vidit ꝙ non impari s3 posse indulgeri preuidit tanꝙ minus vitium. quod q̄muis vitium ess3 seu peccatum secundum se acceptum. tamen in casu contra euentum maiorum peccatorum que sine venia essent licite poterat fieri. quo casu circa ipsum intentione mala deposita et in bonam mutata veraciter desineret esse peccatum.

Capitulum nonum continens consolationes super speciali perplexitate ex lapsu religionis proueniente.

Ono post premissa ad prememoratam dominam consolatricem accessit et alius tristis existens perplexus propter lapsum religionis sc3 ex vna parte timendo e male sagere et fore culpabilem si non ad vnguem religionis sue regulā et statuta seruaret. et ex parte alia formidādo se ceteris esse grauem. si non se illorum moribus conformaret. At illa ei domina cōsolationis gratia de suis puellis duas satis ydoneas deputauit

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O frater karissime sufficiat tibi ꝓ cōsolatione si iuxta dispensationē pris clareuall' te possis nō illicite tuis cōfratrib⁹ cōformare. Audi prem illū. Qui inquit s3m regulam

viuere statuerūt et si non ad vnguē. vt dicitur custodiunt et siqua pro sui claustri ritu vel mutant vel ꝑtermittunt a regulari tñ ꝓfessione nō discedunt. dum tamen sobrie et iuste et pene pro moribꝰ viuere non desistunt. Hec pater ille.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Estimo frater te ꝑplexū specialiter forte propter ordinis tui habitum. vel siqua sunt similia circa q̄ contra statutum et primeuā consuetudinē vides modernam fratrū consuetudinem preualere. vexarisq3 dubio an priscos in his sequi debeas an modernos. Sed ecce si responsum meu3 prestolaris dico tibi plane ꝙ in illis partibus vbi contrariū ammirationē seu scandalum preualente consuetudine generaret. te modernis poteris secure ac debes etiam ɔformare antiquo statuto simplici non obstāte. Videtur eñ ad hoc facere decretalis epistola. deus qui incipiens. de vita et honestate clericoru3 vbi papa sic dicit. Ne si dispar in vobis obseruantia fuerit et dissimilis habitus apud eos quibus vnum euangelium predicatis scandalū suscitetur. mandamus quatenus eo nō obstāte ꝙ inter vos monachi sunt et canonici regulares vel alij etiam regularem vitam sub alia districtione ꝓfessi omnes pariter et in vnum regulare propositum et honestum habitum quantum ad hoc spectat officium conformetis. Hec ibi vbi Bernhardus in suis casibus nō ille pater clareuallis. Ex hac inquit decretali nota ꝙ propter scandalum receditur a iure et ab habitu regulari. et licet addat ꝙ istud fit ad tempus. ex causa tamen si causa durat. durare debet et effectus. Vnde et circa dictam decretalem sine vlla determinatione notat Berñ. absolute. ꝙ quilib3 conformare se debet moribus eoru3 inter quos viuit. Et inducit autoritatem magni patris Augustini in decretoru3 volumine canonisatam. que sic dicit. Quisquis rebus pretereuntibus strictius vtitur q̄ sese habent mores eorum cum quibus viuit aut intemperans. aut superstíciosus est. non enim proprie aut continentiores sunt vobis plurimeq3 bestie. quia vilioribus aluntur escis ibidem vbi et illo viso qd in rubro premittitur sic concludas apud te ꝙ. s. vt moribꝰ te conformes eoꝝ cum quibus viuis habitus tuus ab habitu qui nunc cōmuniter gestatur a tuarum partium fratribus nequaq̄ debet notabiliter discrepare. sic ꝙ ex te vel ex illis scandalum generetur non obstante ꝙ modernus fratrū habitus notabiliter discrepet ab antiquo. s3 et siqua sūt similia de ill' ē ɔformiter iudicandū

Explicit decimusquartus liber de ɔsolatione theologie. Incipit liber decimusquintus continens ɔsolationū remedia ɔtra illa turbatiua que opponuntur specialiter aīmi securitati et trāquillitati Capitulum primū cōtinēs ɔsolationes sup pusillanimitate et timiditate in genere.

~M

Vintodecimo post premissa ad dñam cõsolatricẽ pre memoratã accedẽtibus ꝗ pluribus tristibus vn⁹ ex eis de pusillanimitate et timiditate sua ĩ genere querelam ꝓposuit. Cui illa de suis puellis duas pro cõsolatione adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O amice cur de pusillanimitate seu timiditate turbaris. cuius et si mala sit cõditio. a peiori tamẽ te preseruat. videlicet a presumptione seu presumptuositate te in multa mala precipitante. Nempe sicut iaciendo telum multo difficilius est tangere signum q̃m locum aliquem extra ip̃m. sic secundũ illum arestotilem in suis moralib⁹ difficillimũ est inuenire medium virtutum. et per consequens facillimũ est non pertingere ad mediũ et ad aliquod extremoꝝ declinare. quod quidẽ extremũ intantũ est tolerabilius ꝗ aliud inq̃ntum minus ꝗ aliud a medio virtutis distat. ac etiam inq̃ntum ab alio extremo quod alias facile inesƺ subiectũ suũ ꝓseruat. Quid ergo. Profecto pusillanimitas licet nõ sit virtus consistens in medio. sed vnum extremoꝝ. et aliqualis mali habeat rationẽ. tñ q2 vnũ oppositoꝝ nõ coexistit alteri ĩ eodẽ subiecto. Ideo hoĩem cui inest nata est preseruare a presumptuositate tan꜒ꝗ a suo ɔtrario Sane ꝗ pusillanimitate ꝑsũptuositas sit opposita ꝗꝗ3 ab illa ꝑseruari sit tale bonũ ꝗ malicie pusillaĩmitatis multum ꝑponderat. pat3 ꝑ experigentiã ex ɔditionibus vtriusq3 Nimiꝝ in ꝑsumptuosis regnat et reluc3 supbia. q̃ valde est exosa. teste em̃ scriptura odibilis coram deo et hominib⁹ est supbia. Pusillanimitas aũt ꝗuis non sit virtus. tñ virtuti humilitatis deo g̃te et hominibus magis est vicina. ꝑsumptuosi multis sunt duri et infesti. pusillanimes aũt solent alijs esse blandi. ꝑsumptuosi sunt distorti et inquieti. pusillanimes vero pacifici sunt et quieti minusq3 distorti ꝑsumptuosi ꝗuis in multiloquio nõ desit peccatũ. tñ solent esse in verbis excessiui. pusillanimes autẽ patienter se habent. nec solent peccare excessu multiloquij. Hec oĩa expientia magistra reru3 efficax. sic docet euidenter ꝗ in hoc sermone non est locus dubitandi et nihilominus ꝓpter excessum malicie ip̃ius ꝑsumptionis dicit scriptura. O presumptio nequissima vnde es creata.

II. CONSIDERACIO.

Ecunda puella sic ait. Audisti frater sorore mea prius referẽte. ꝗ quia difficile est mediu3 apprehendere. ideo ad extrema contingit facile declinare. Sane extremum timiditati oppositũ est audacia. et si timiditas rationẽ mali habeat. inq̃ntum tñ excludit audaciã sic incompabiliter plus ad bonũ ɔfert ꝗ noceat. O quot homines propter suam audaciam sunt occisi. O quot strages audacie ostentationem solent sequi. O quanti sanguinis crudelis effusio. O quanta pauperum et terrarum destructio et depopulatio.

O quot audacia subito interfectorum et sine penitentia mortuorum misit ad infernum ad perpetuum cruciatum. O econtra quot peccata propter timiditatē sunt obmissa que per audaciam sunt cōmissa. Reor itaqꝫ quod vbi vnus pusillanimis vel timidus infernū meruit ibi centum milia propter suam audaciam hic et in futuro cadere meruerunt Hic in malam mortem et in futuro in infernum. Vnde salomō. Beatus inquit homo qui semper est pauidus. qui vero mentis est dure qualis supple est audax corruet in malum. Deniqꝫ licꝫ audaces fortuna iuuet non omibus horis. multo tñ plures timiditas preseruat a periculis maximis. Sed et mater ecclesia hoies timoratos laudare phibetur. Symeō inquit iustus et timoratus expectabat redēptionem isrl' et spiritussanctus erat in eo. Dices forte ad vituperium timidi hominis dicitur quod sit vecors. sed ad laudeꝫ hoīs dicitur quod audax sit vel aimosus. Item timidus compatur lepori. audax leoni Sed quid est hoc. Certe sepe laudatur apud vulgū quod vero iudicio laude non est dignum. Patet hoc per mūdi sapientes qui audacem non laudant. sed vitupant tanquam vitiosum non tenentem virtutis mediuꝫ. licet audaces equiuoco nomine cum virtute fortitudinis habere videantur qualecunqꝫ pricipium. Quod si propter audaciaꝫ mortis vel alias grande incurrant periculum. nedum apud deum et principatus celestes et vniuersos celi milites. sꝫ etiam apud huius mundi homines incurrūt fatuitatis vel insanie vituperium inexcusabile. vbi fuga timidi excusari valet vtcunqꝫ. ōtra quod audacibus plus conferret fuga leporina. quam vanum nomē. quippe tale nomen audacem non pseruat a vituperio dicente scriptura. Cum audace nō eas in via. ne forte grauet mala sua in te. Sequitur cum audace non eas in desertū. quoniā quasi nihil est ante illū sanguis. et vbi non est adiutorium elidet te. nomen autem leporinū pauido ofert quia titulū sapientie sibi affert quando ad tutum locum fugit vel in eo manet. Vnde dicit scriptura. Lepusculus plebs inualida qui collocat in petra cubile suum. et propter hoc ibidem cōputatur inter quatuor minima terre que sapientiora sunt sapientibus.

Capitulum ~~tercium~~ continens consolationes super passione inordinati timoris quo quis nimis timet impugnationes hominum et inuasiones raptorum.

Ecundo post premissa ad dominā cōsolatricē sepedictam accessit et alius tristis propter timores inimicorum. et specialiter raptorum perturbatus. Cui illa ad ipm consolandum de suis puellis quatuor assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O frater xpiane fidei professor. Audi vtrum gentilem Senecam loquor illustrem te cōtra timores hmōi animātem ipsosqꝫ dissuadentē. Non sis inquit miser ante tempus cum illa

que velut imminentia expauisti fortasse nunq̄m ventura sunt que=
dam nos magis torquent q̄m deberent. quedam ante torquent q̄m
deberent. quedam torquent cum omnino non debeant. aut auge=
mus dolorem. aut fugimus aut preoccupamus. Si enim futurum
est quid iuuat dolore suo occurrere satis cito dolebis cum venerit
Interim tibi meliora promitte. aliquando gladius ab ipsa ceruice
reuocatus est et aliquis suo carnifici superstes fuit. Hec ille illu=
stris. Sed et contra inordinatum timore in genere valent tria pre=
cipue deum scʒ timere. deum amare. et in eo sperare seu fiduciam
habere. Vis scire de timore. Ecce dicit scriptura. Timenti deum
nō occurrent mala. sed in temptatione deus illum conseruabit et
liberabit a malis. Vis scire de amore. Ecce dicit canonica petri
Quis est qui nobis noceat si boni emulatores fueritis. Vis scire
de spe et fiducia. Ecce dicit psalmista. In te domine speraui non
confundar ineternum. et iterum. In te sperauerunt patres nostri
sperauerunt et liberasti eos. et iterum deo loquens. In te inquit
confido non erubescam. Sed et alia scriptura dicit. Qui confidit
in illo non minoratꝰ erit. Patet quoqʒ propositum exemplo. Nam
et susanna erat fiduciā habens in domino. et a morte ad quam cō
demnata fuerat liberata est. Sint ergo dicta tria simul. nam funi=
culus triplex difficile rumpitur.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O amice nescis ꝙ dicit scriptura. Fide=
lis deꝰ per quē vocati estis in societatem filij eius ihū xp̄i do
mini nostri Si vocauit igitur per te stabit et non per eum. si non ei
socialiter coniūgaris et astes ei ipse tibi. quod si fiat nihil dubi=
tes nisi legem tibi seruet fidelis societatis. que inquies est lex illa
Hec est certe secundum venerandum antistitē Ambrosium ꝙ soci=
us repellat iniuriam a socio. Hinc de sociali assistentia dei confi=
sus dixit propheta ysaias. Iuxta est qui iustificat me. quis cōtradi
cet mihi. stemus simul quis est aduersarius meus. Accedat ad me
Ecce dominus deus auxiliator meus quis est qui contemnet me.
Hinc de societate eius confisus et sanctus iob animatiorqʒ factꝰ
tanꝙ ex hoc neminē timens sic dicebat. Libera me domine et po=
ne me iuxta te et cuiusuis manus pugnet contra me. Ecce quomo=
do cuiuslibet hominis manuʒ se volentem impugnare minime for=
midabat. Dixit quoqʒ et sanctus dauid. Dominus mihi adiutor
non timebo quid faciat mihi homo. dominus mihi adiutor et ego
despiciam inimicos meos. Que quidem verba erant adlethe fortis
simi diuini p̄lij bellatoris plenam in domino fiduciam habentis.

Dices forte quid mea ex pte requiritur vt merear hāc fiduciā·vt p dei adiutoriū otra inimicū hoiez subsistā Audi filiū dauid salomone·Deū inquit time et mādata eius obserua· hoc est id est subsistit omnis homo·Vnum igitur est deum timere·Vnde ysaias· Quis ex vobis deum timens speret in noie domini et innitatur sup deū suū Dixit igitur salomon·Deum time·et secundū addit· et mādata ei9 obserua quia hec debent esse simul iuncta·Nempe et Gregorius in suis ethicis·Timere inquit deum· est nulla que faciēda sunt bona preterire· Vnde et scriptura dicit· Qui timet deum nihil negligit huius timoris dei vtilitatē ad futura extendens· atqz ad pñs referens magnus pater Augustin9·Timor inquit pñs securitatē generat sempiternā·time eum qui super omnes est·et hominē nō formidabis· Sane pmissa societas in ipius dei sinum te reponit·et timorē a te inimicis hois ita remouet et deponit· queādmodū dictus magnus pater gratiose pmittit·Quid inquit times hominem homo in dei sinu positus·tu de sinu illi9 noli cadere· et quidquid ibi passus fueris ad salutem valebit·non ad pniciem·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·O karissime cur tm̄ times homines·deū time potius·et vt pmittitur mandata eius obserua·et tunc dicere poteris cum psalmista fiducialiter agam et non timebo·et rusuz Dominus adiutor meus et ptector meus in ipso sperauit cor meū et adiutus sum·Sz et sancta judith de dño loquens nō deseruit inquit sperantes in se·Hinc et paul9 ad hebreos·Ipse inquit dixit·Nō te deseram neqz derelinqꝫ vt ofidenter dicam9·Dñs mihi adiutor est non timebo quid faciat mihi homo·qd declarās ordinari9 apparatus·Hoc inquit post mortē moysi dixit dñs josue·sicut fui cū moyse·ita ero tecū·oforzare et esto robustus·nō te deserā neqz dereliqm·Hoc aūt dixit omi sperāti in se sicut josue·Hoc em̄ nobis pmittit si in illo spem nr̄am ponimus·hec in dicto appatu· Vn̄ et quod in textu sequitur·Ihs xps heri et hodie ipe et in secula·Hoc inquit pertinet ad supiorē sententiā vbi testatus est ideo deuz dixisse· nō te deseram neqz derelinqꝫ· poterat em̄ ill' videri ꝙ hec pmissio ad josue tantum pertineret ad quod apostolus respōdet dicens· ꝙ et hos iuuabit sicut iuuit illum·quasi dicat· non est dubitandum de promissione·quia ihs xps qui heri id in pterito adiuuit josue·ipse hodie id est i presenti adiuuat nos et alios fideles·et adiuuabit i futuro in secula id est sine fine·hec glosa ordinaria· Verz licet hec sententia pauli de dicta pmissione dei tam p ipsius appatum ꝙ per thomam aquinensem quodam in loco ad necessariorum prouisionem referatur · tamen etiam ad necessariam dei defensionem contra hostes videtur referenda·cum dicta verba non te deseram neqz derelinqm ipsi josue sententialiter fuerint dicta· et non sic restricta vt patet textum libri josue intuenti ·dicente sic domino·

Nullus vobis poterit resistere cunctis diebus. sicut fui cum moyse ita et ero tecum. non dimittam te nec derelinq̄ te confortare et esto robustus. tu enim sorte diuides populo huic terram pro qua iuraui patribus tuis vt traderez eam illis. confortare ergo et esto robustus valde. et supra iterum pro generali adiutorio confortare et esto robustus noli timere et noli metuere quoniam tecuz est dominus deus tuus in omnibus ad quecunqz perrexeris. hec ille. vnde et non soluz de victu necessario. sed etiam de pugne necessarijs dominus intendebat atqz prouidebat quando vt triumpharet solem stare fecerat. Qui igitur pro necessitate cause vel negocij dicto diuino promisso innititur vt hominē se impugnantem nō timeat plene in domino cōfidens ille deum non temptat. sed potius venerabilis Ieronimi consilium sequitur qui dicit in promissis veritatis nemo dubitet. quod quidez verbum Ieronimi etiam thomas aquinensis ad eandem intentōnem allegat. Sane vt hec consolatio sine calumnia veritatem contineat videtur ad mentem precedentis referenda et ad tria in prima consolatione vltimate expressa.

IIII. CONSIDERATIO.

Varta puella sic ait. O frater vt quid raptores spāliter adeo times cum sint remedia multa contra tales. Valet enim fiducialiter dicere officium de cruce et specialiter ꝓtege domine plebem tuam per signuz sancte crucis ꝛc̄. Valet dicere fiducialiter officium de beata virgine. Salue sancta parens cum euangelio. In principio erat verbum ꝛc̄. valet dicere benedictionem itinerantiū Deniqz contra timorem raptorum et spolia ipsorum valet dicere fiducialiter et specialiter in accursu eorum hanc benedictionez. Deus meus deus meus deus meus de manu inimicorum extollas me et libera me propter nomen sanctum tuum. ab hijs qui appropinquant michi quoniam inter multos eras mecum. Deus meus adiutor meus deus meus refugium deus meus liberator meus in hoc cognoui quoniam voluisti me quia non gaudebit inimicus meus super me. Hanc quidem benedictionem frater de mane iter periculosum arrepturus nocte precedente somniauit et cum sibi i somnis diceretur q̄ illa deberet vti et sic esse securus timuit eam tradere obliuioni cuius oppositum euenit quia de mane ipsam perfecte sciuit et postea pluries inuasus per raptores nunq̄ spoliatus fuit sicut dixit. Cuius rei experimentum etiam ab alijs fratribus quodam in loco habitum fuit vbi super quosdaz fratres venerunt vij. in equis cum balistis qui diligenter quid fratres haberent perscrutantes et circiter. lx. florenos apud eos inuenientes peccuniā inuentam restituerunt et in viam suam abierunt quo in periculo predictus frater asseruit se dicta benedictione vsum fuisse. Verum vt

in periculis latronum periculis raptorum magis sis securus preuenias pericula te muniendo tribus prius expressis munimentis. scilicet timore dei et amore fiducia seu spe firmiter concepta.

Capitulum tercium continens consolationes sup timore dyabolice illusionis et deceptionis cuiuslibet supersticiose artis.

Tercio post premissa ad prememoratam dominam cōsolatricem accessit et alius tristis super dyabolica illusione et artis magice deceptōne grauatus cui illa consolationis gratia de suis puellis tres adiunxit

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur times nocere volentem non tamē valentem. impeditum per magis potentem. Vis hoc scire de hoste antiquo de aduersario nostro dyabolo. Audi primo magnū patrem augustinum. Dyabolus inquit plerumqȝ vult nocere et non potest quia potestas ista sub potestate est. nam si tantum posset nocere dyabolus quantum vellet aliquis iustorum non remaneret. Audi rursum magnum Ambrosium. Nisi inquit qui porci more vixisset nunꝗ̄ accepisset in eo dyabolus potestatem. Aut si accepissȝ non vt perderet sed vt probaret sine permissione dei dyaboluȝ nocere non posse cognoscas ne potentiam dyaboli magis timeas ꝙ̄ diuinitatis offensam. Rursum audi et patrem clareuallis. Demonum inquit est mala suggerere. nostrū est non sentire quotiens eis resistimus totiens eos superamus. angelos glorificamus. deū honoramus qui incitat vt pugnemus. adiuuat vt vincamus. consolidat ne deficiamus. Hec ille pater. Ex quibus patȝ ꝙ efficaciter petit ecclesia quando sic canit. Euigila super nos eterne saluator ne nos apprehendat callidꝰ temptator quia tu factus es nobis sempiternus adiutor. Deniqȝ contra timorem dyabolice temptationis et impugnationis patent supra remedia oportuna.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella illusionum timorem attendēs sic ait. O homo fateor causam timendi habes. Nempe fidelis et prouida mater ecclesia periculum nostrum exprimens et remedium pariter innuens ita nos alloquitur. fratres sobrij estote et vigilate quia aduersarius vester dyabolus tanꝗ̄ leo rugiens circuit querens quem deuoret cui resistite fortes in fide. Ecce resistite inquit fortes i fide. Cui remedio doctrina cōcordat magni Anthonij ꝑ neptē meā superius recitata. Is enim fratres suos alloquens varias inqt demonum nostis insidias. credulitateȝ nominis xp̄i vestris figite mētibus et vniuersi demones fugabuntur. Facit autem ad hoc remedium a sensu contrario ꝙ sicut hystoriographus quidam scribit.

Sanctus longinus ait ad demones habitantes in ydolis· cur habitatis in ydolis·responderunt vbi xp̄s nō noiatur et eius signum non est positum ibi est habitatio nostra·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella dyabolicarum artium et supstitionum deceptōnes attendens sic ait·O homo scias ista bonis non timēda sꝫ prauis hominibus et fidem adhibentibus deo hoc ꝓpter ipsorum peccatum pmittente·Audi magnum patrem augustinum ꝓut eius recitat autoritas in volumine decretorum· Hec inquit potestas ideo datur immundis spiritibus vt prauos homines seducant·Illos videlicet qui spernunt veritatem et credunt mendacō·et iuxta pauli sententiam sanam doctrinam nō ferunt sꝫ ad sua desideria coacervabunt sibi mgr̄os prurie͂tes auribus et a veritate auditū auertēt ad fabulas aūt ouertentur onerati peccatis ducent᷑ varijs desiderijs·Hec pater ille·Sed quid·Profecto otra p̄missa quibus praui homines merent᷑ seduci tanꝙ͂ excecati multū valere videtur ille versus psalterij·Illumīa dn̄e oculos meos ne vnꝙ͂ obdormiam in morte neqn̄ dicat inimicus meus p̄ualui aduersus eum· Fert᷑ em̄ ꝙ vagus quidam sortilegus quandam psonam quā seduxerat secū duxit·quibusdam aūt monialib⁹ ip̄m ob hoc arguentib⁹ et psonā p eum seductam ad fletū ꝓuocantibus ominabat᷑ eis ille vag⁹ ꝙ arte sua maledicta idem omnino vellet in eis opari·Sed cum hoc attemptaret nō ꝓfecit cum tn̄ moniales ille nichil scirent qd̄ eas otra machinatōnes illius defendisset nisi ꝙ ominatōnem eius timentes se benedixissent dicendo p̄dictum versū·Fertur etiam ꝙ q̄dam demoniacus alberto magno·hec verba vel similia dixisset ꝙ videlicet sciret quendā versum in psalterio quicunqꝫ illum quotidie diceret nunꝙ͂ ad sui damnatōem seduci posset et ꝙ cum ille requisit⁹ nollet dicere alberto quis esset versus ille· Albertusqꝫ dixisset ergo omni die legam totum psalterium et p consequens etiā versum illum· demon timens hoc p eum fieri ne tantum bonū faceret fatebatur ei ꝙ esset versus ille·Illumina domine oculos meos·rc̄·

Capitulum quartum continens consolationes sup timore pditōnis virginalis honoris ratōne violente corruptōnis·

Varto post premissa ad dominam consolatricem principalem accessit et alia persona tristis anxiata ratōne timoris quo perdere timuit virginalem honorem ꝓpter violentam corruptōnem·cui illa de suis puellis tres adiuuxit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O virgo laude digna cur ymaginaris ꝙ violentam corpis tui correctionem sequatur honoris amissio

virginalis. Nequaꝙ istam timeas ꝯsequentiam. sicut em̄ sacrificio in manu fidelis posito violenter attracta ad sacrificandum ydolo deus illud deridet sacrificium testante gratiano. Ita et violentam virginei corpis corruptionem dicere corruptōnem est apud deum derisio Quippe testāte ysidoro qui hoc ꝯsiderat et volumē decretoꝝ. hocipm autenticat. non potest corpus corrūpi nisi pri⁹ corruptus animus fuerit. munda nāqꝫ cogitatione animi caro nō peccat.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ait. O virgo quomō illo saltē apud deū pderes honorem quo etiam ipm tuum corp⁹ non pdit sanctitatem vtiqꝫ venrabilē et maxime ꝑpter martirij quod gloria et honore coronatur emulatōne. Nequaꝙ inquies. Sed quid. certe ꝙ corp⁹ virginale violenta corruptōne nō pdat sanctitatē. De hoc audi magnum patrem augustinum cuius dictum assumit volumen decretoꝝ. Proposito inquit animi pmanente per quod etiam corpus sanctificari meruit. ipsi corpi non aufert sanctitatem violētia libidinis aliene. quā seruat perseuerantia sue ꝯtinentie. Rursum ꝙ talis corporis violenta corruptō martirij quodāmodo passionem emuletur. De hoc itidem audi p̄dictum magnum patrem c⁹ autoritatem assumit antedictum volumen. Ad dominum inquit ingemiscentib⁹ omnino suis aderit. qui suis adesse consueuit. aut nihil in eoꝝ castissimis menbris libidine hostili ppetrare pmittit. aut si pmittit cum eaꝝ animus nulla consensionis turpitudine maculetur. etiam carnem suam defendunt a crimine. et quidqd in ea nec cōmisit nec pmisit libido patientis solius erit culpa facientis. omnisqꝫ illa violentia non pro corruptionis turpitudīe. sed ꝓ passionis vulnere deputabitur. tantum enim valet in mente integritas castitatis. vt illa inuiolata nec in corpore possit pudicicia violari. cuius menbra potuerunt superari. Hec pater iste.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O virgo deuota. vt quid de violenta corruptione turbaris. ne timeas ꝙ ꝑpter illam virginalis honoris detrimentum aliquod patiaris. vel ꝙ ꝑpter ipsam tanꝙ ꝯfusa infamia noteris. quinimmo potius nedum apud deum ꝯgnitorem cordium. sed etiam apud huius vite homines tibi ad honorem cōputatur. et tanꝙ honorabilis passio coronatur. Vis hoc scire. Audi ꝙ̄ gratiose hoc tradidit gratianus in venerabili decretoꝝ volumine. q̄uis inquit corpus violenter corrumpatur tamen castitas duplicatur. Sic beata lucia fertur dixisse pascasio. si in vitam me feceris violari. castitas michi duplicabitur ad coronā. Sic ergo virgo exultes testimonio habito ab hijs qui foris sunt interioris animi tui testimonio nichilōi⁹ concurrente.

X81

Capitulum quintum continens consolationes sup timore mortis in genere.

Vinto post premissa ad dominam consolatricem prememoratam accessit et alius tristis conquerens in genere de timore mortis. At illa eidem consolationis gratia de suis puellis quinq3 assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella sic ait. O mortalis homo cur morte3 times. quod faciendo stultum te esse doces. Audi seneca3 illustrem. Nemo inquit impitus est. vt nesciat quandoq3 sibi moriendum esse. et tñ cum ppe accesserit tergiuersatur tremit plorat. nonne tibi videtur stultissimus qui fleuerit q ante millos annos non vixerit. eque stultus est qui quia post annos non viuet hec pia sunt. non eris. ñ fuisti. vtrumq3 tempus alienum. quid ergo fles qui ad hanc legẽ natus es. Bursum stulticia tua etiam ex hoc apparet q times statũ tuum terminari in quo plus est amaritudinis q̄ voluptatis. Audi venerandum patrem Ambrosium. Mors quidem inquit cum omnes absoluat paucos delectat. At vero non est vitium hoc mortis sed nostre infirmitatis qui voluptati corporis et delectationibus vite istius capimur. et cursum hunc cõsummare trepidam9. in quo pl9 est amaritudinis q̄ voluptatis. Hec ille pater.

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. Cur homo times p morte3 pdere. quod merito habes contemnere p magna tua quiete et securitate. Quid nam inquies est illud. certe vita presens. Vis hanc scire fragilem et cõtẽptibilem esse. Audi Iacobu3 alphei. Que inquit ẽ vita vestra. vapor ad modicum parens. Vis scire q eius cõtemptus quetum et securum reddit. Profecto docet expientia. q sicut met9 facit hominem inquietum et anxium. sic et cõtemptus illi contrarius quietum facit et securum. quod in pposito de vita hominis specialiter patet. Audi illustrem senecam. Pusilla inquit res est hominis vita. sed ingens res cõtemptus vite. Hanc qui cõtempsit securus videbit maria turbari. securus despiciet horridam faciem fulminantis celi. quid ad me q magna sint quibus peo ipm pire nõ magnũ est. Hec ille illustris qui cõtra piculum anime et p hominis salute tacite questioni respondet sic ex p̄missis inferendo. Proinde si volum9 esse felices nec hoĩm nec rex timore versari. anima in expedimento habenda est. Hec ille gentilis. cuius vltimum verbu3 sic capet fidelis. q ad timorem mortis excludendum requirit. q homo quo ad animam sit bene expeditus ad moriendu3. quo solo nõ neglecto consilium huius gentilis de contemptu mortis timore postposito. etiam alio in loco locum habet. Contemne inquit mortem et omnia que ad mortem ducunt cõtempta sunt. siue bella siue naufragia. siue minax pondera. Nunquit amplius facere possunt.

q̄ vt corpus ab anima resoluatur·hoc nulla diligentia euitat·nulla felicitas donat·nulla potentia euincit·o te dementē et oblituʒ fragilitatis tue si tunc mortem tantū times cum tonat·niues siue fulmen effugeris·repetet te gladius·petet lapis·petet ymber·nō maximum ex piculis·sed impetuosissimum fulmen est tecum·si sensum mortis a te scelleritas infinita preueniet·Ideo deo ꝯpicio quia metuendum est·animus ex ipa desperatōne sumatur Hec dictus illustris·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait·O homo nonne quietē amas·nonne et sapientibus assimulari desideras·fatere hoc necesse est·Sʒ qd· Profecto ad hoc requiritur ꝙ mortem non timeas·Audi ciceronianam sententiaʒ·Meditatō inquit esse debet ab adolescentia vt morteʒ negligamus·sine qua meditatōne tranquillo animo nemo esse potest cum certissime moriendum sit et quo incertum tpe·sapientissimus quisqʒ equissimo animo moritur·et ex hac vita discedit tanq̄ ex hospitio·non ex domo·cōmorandi em̄ diuersorium natura nobis dedit·nō habitandi·hec cicero cuius vltimo verbo paulus ꝯcordat·Non inquit habemus hic manentem ciuitatem·sed futuram inquirimus·

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella sic ait·Nonne amice supiꝰ p neptem meam didicisti longam vitam·longam esse miseriam Hinc aūt plane seq̄tur ꝙ cum mors finem imponat miserijs minime sit timenda·Audi illum Salustium·In luctu inquit atqʒ miserijs mors erumnaꝝ·requies est·non cruciatꝰ·Hinc et ille maximianus sic metrice ait·O q̄ dura premit miseros ꝯditō vite·Dulce mori miseris sʒ mors optata recedit·At cum tristis erit p̄cipitata venit·Forte dices nō timeo omnem mortem·sed malam vel turpem·Quocirca audi ciceronem·Nequaq̄ inquit viro forti turpis mors accedere potest·Audi quoqʒ et ꝓsperum·Non est inquit putanda mors mala quam bona precedit vita·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella sic ait·Noueris amice ꝙ zenon stoycus sicut refert illustris Seneca hac collatione vsus est·Nullum malum gloriosum est·mors autem gloriosa est·mors igitur malum nō est· Sed quid·Profecto ex hoc sequitur ꝙ mors timenda nō est·quippe timoris obiectū non est aliquid nisi tale ꝙ mali habet ratōem· Dices forte collatio dicti stoyci verum non ꝯcludit·quia arestotili yypotethico contradicit·Is enim dicit ꝙ finis terribilium est mors·Erras certe inter hec nisi distinctōʒ attendas·Ecce enim cicero sic distinguit·Mors quidem inquit hijs quoꝝ cum vita extinguntur omnia terribilis est·non aūt hijs quoꝝ laus emori nō p̄t· Hec ille·cuius quidem currit distinctō inter vitōsos et virtuosos

quorum nimirum virtuosorum laus non potest mori·quemadmodum dixit poeta quidam·Ite alacres nostri nunquam moriuntur honores·Sane pro hac parte distinctionis capienda est et illa sententia cyceronis·Qui inquit non modo quia mori necesse est·verum etiam quia nichil mors habet quod sit horrendum mortem non timet·magnum sibi presidium ad vitam beatam comparat·

Capitulum sextum continens consolationes super timore mortis et hoc specialiter quando sunt tonitrua et fulgura ratione tempestatis·

Exto post premissa ad dominam consolatricem prenotatam accessit et alius tristis timens mortem incurrere per fulmina et tempestates·Cui illa consolationis gratia de suis puellis tres adiunxit·

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait·O amice vt quando sunt tonitrua mori per fulmina et tempestates minus timeas beati johannis qui filius tonitrui appellatur sacrosanctum euangelium·In principio erat verbum sine caracteribus tecum habeas vel ipsum omni die a sacerdote audias vel per te legas et specialiter quando est tempestas·Nimirum fertur quod tribus simul religiosis per campos euntibus et veniente tempestate maxima et timentibus ipsis mori a fulgure et tempestate·audita est vox in aere que dicebat interrogatiue percutiam·et respondit vox percute·quo audito statim vnus eorum percussus cecidit et mortuus interijt·Post hoc duo superstites vt periculum euaderent celerius cucurrerunt·sed vox in aere secundo est audita que dicebat·Percutiam·et responsum est percute·quo audito statim secundus percussus cecidit et mortuus interijt·post hoc tercius totus attonitus periculum tempestatis eiusdem cursu celerrimo libenter euasisset et similiter vocem audiuit in aere percutiam· et responsum est non·quia iste hodie benedictum illud euangelium audiuit·In principio erat verbum et verbum caro factum est ·etc· et sic iste solus euasit·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait· O dilecte inuoca virginem gloriosam per salue regina prout sequitur et ipsa erit tibi presidio contra fulminis lesionem·Audi cesarium de cistercium ordine loquentem·In villa inquit dyocesis treuerensis sacerdos quidam parrochiam regens·die quadam vnum ex conseruis nostris hospitio recipiens·ait ad illum·ordinem vestrum plurimum diligo quia multum boni michi contigit per eum·antiphonam illam gloriosam·

Salue regina ab illo habeo et quid per illam michi otigerit enar rabo ad omnes horas meas illam dicere consueui et cum die qua: dam campum transirem quandam visitare reclusam iuxta ecclesiã solitariam habitantem orta sunt tonitrua tam valida vt vires am bulandi michi adimerent. veniens tandem cum multo labore siml ac timore ad ecclesiam ipsam intraui et coraz altari me ꝓsternens pro ipsa tempestate dominam nostram interpellaui. et ecce matro na virginei vultus miriqz decoris de altari ad me veniens cuz ad mirarer que nam esset illa me prior allocuta est dicens quia anti: phonam. Salue regina libenter ac frequenter decantas nunꝙ to: nitrua neqz fulmina quoꝝ timore sepius affligeris te ledet. Sic qz ad altare redigens in oculis meis disparuit. et statim intellexi quia ipsa esset clemens illa pia ac dulcis maria.

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella sic ait. O frater scias ꝙ contra timorem fulguris et tempestatis et vniuersaliter contra timorẽ mortis imminẽ: tis ratione cuiuscunqz periculi nichil est melius ꝙ non esse osciuz sibi alicuius actualis peccati vel ꝙ se esse a peccatis iustificatum et hoc firmiter sperare. Hoc eñ egregium verbuz dicit gregori9 Nulluz inquit genus mortis bono et recte viuenti homini metu: endum est. Cur enim metueret cum scriptura dicat. Iustus si pre: occupat9 morte fuerit in refrigerio erit Ante periculum ergo pec cata tua discrete confitearis. ꝙ si mortis periculo imminẽte optu: nitatem confitendi non habeas saltem conteraris ꝙ potest fieri in ictu oculi et sic iustificat9 si fueris optabile erit tibi mori et oaci: ter dicere poteris. cupio dissolui et esse cum cristo.

Capitulum septimum continens osolatões super timore pene doloris temporalis ac eterne et gehennalis.

Eptimo post ꝑmissa ad dominam osolatricem prefatã accessit et alius tristis grauatus ratione timoris pe: ne temporalis et eterne. cui illa gratia consolationis de suis puellis duas adiunxit.

I. CONSIDERATIO.

Rima puella ad penam tempalis doloris respiciens sic ait. Tu homo qui times penam tempalis doloris vel times dolo res pati in hoc seculo. vel times dolores futuros in purgatorio. Siquidem in hoc seculo. de hmõi poteris consolationem recipere timorem excludentem vel saltem minuentem ex hijs que prius ꝑ neptes meas sunt euidentius declarata. Porro si de pena agi: tur purgatoria de huius timore non doleas sed gaudeas. qr illuz

eligibilem esse scias· quippe inter duo mala minus malum est eli- gendum· Sed quid· Certe dictus timor minus quidem mal9 est ꝙ quodcunqȝ mortale peccatum etiam minimū a quo timor talis re- trabit cuius retractionis bonitas icōparabiliter timoris huius ꝑ ponderat malicie siquam habet·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella ad hominem ꝓpter timorem pene infernalis contristatuȝ sic ait·O amice qui hoc timore grauaris scias ꝙ ꝗuis sit passio imperfecta·habet tamē bonū effectum Vis scire qȝ Ecce timor pene eterne cadere facit per penitētiam a vertice super bie quemadmodum habetur ex venerabili decretorum volumine· Vbi et notatur ꝙ licet sit seruilis cum quo habitare caritas dedi- gnatur·tamen iste timor introducit in hominem timorem filialem sicut setha filium·habet igitur iste timor cōditōȝ supbie contrariā vtpote de vertice ipsius cadere facientem·habet conditionē etiaȝ ad veram penitentiam promouentem·sed et introducit timorem fi lialem caritati cohabitantem·Et nonne isti sunt boni effect9·Sūt omnino· Sed dices forte primo declara michi penitētie ad quā ꝓ mouet bonitatem· Ecce ꝙ magna est eius bonitas quā magnus pater Augustin9 sic describit·Penitentia inquit languores sanat· leprosos curat·mortuos suscitat·sanitatem auget·gratiam conser uat·claudis gressum·cecis restituit visum·vitia fugat·virtutes ex ornat·mentem minuit et roborat·hec iste pater·Sed et si times in penas infernales descendere scias ꝙ penitentia alis comparatur vt infra declarabitur que te in celum facient leuiter euolare·Di- ces forte scdō quid in hoc boni consistat ꝙ predictus timor te ca dere facit a vertice superbie Ecce sicut humilitas gradus habȝ qui bus per eam tanꝙ per scalam ad celum ascenditur quo fit quidem ꝙ qui se humiliat exaltabitur·Ita et superbia graduf habet quib9 per eam tanꝙ per scalam plus et plus ad profundum inferni de- scenditur·Per verticem igitur superbie ille gradus intelligitur q̄ superbiam in summo seu in potissimo esse suo constituit·cadere er- go a vertice superbie est cadere a superbia in potissimo suo esse·qd̄ est dicere quidem ꝙ superbia que radix cuncti mali et regina om- nium vitiorꝫ esse a sanctis predicatur non potest esse ita perfecta quin timor infernalis pene faciat ab illa recedere et se ad peniten tiam humiliari sub potenti manu dei vt nos exaltet in tempore vi sitatōis·O ꝙ bonū est gº a superbia cecidisse Nempe vt ait magn9 pater·Iste inquit immaculatus est qui hoc delicto caret·quia hoc est vltimum redeuntibus ad deuȝ qd̄ recedentibus primum fuit · Vnde etiam rursum de superbia scribens·Ipsa est inquit omniū pec catorum initium et finis et causa quoniam non solum peccatū est

ipsa superbia sed etiam nullum peccatuȝ potuit· aut potest· aut poterit esse sine superbia. Postremo forte dices quid bonitatis est in filiali timore q̄ȝ seruilis timor introducit· Multuȝ per omnē modum. Nimirum filium dei constituit· qđ quidem vna cum caritate ei cohabitante facit· testante Iohanne filio zebedei filioq̄ȝ virginis· videte inquit qualem caritatem dedit nobis pater vt filij dei nominemur et simus· Sed quid· Certe paulus dicit si filij et heredes· heredes quidem dei· coheredes autem cristi· et nulli dubium quin res optima immo summum bonum sit hereditas eorum qui in filios dei adoptantur· hijs nimirum cum paulo dicere competit gloriamur in spe glorie filioꝝ dei·

Capitulum octauum continens cōsolatōnes super dubitatione hominis de sua predestinatione et salute·

ctauo post p̄missa ad antedictaȝ dominam ꝯsolatricē accessit et alius tristis ꝑpter dubitationem de sua predestinatione et salute perturbatus· Cui illa pro consolatione duas de suis puellis assignauit·

I· CONSIDERATIO·

Rima itaq̄ȝ puella sic ait· O amice karissime noueris ꝙ certa electio non stat cum dubitatione probabili· Si igitur vis vt te dubitatio grauiter non molestet spera in domino atq̄ȝ satage vt electio tua per bona opera fiat certa· Ad hoc enim hortatur princeps apostoloꝝ petrꝰ Fratres inquit satagite vt p bona opa certam vestram vocatōnem et electōnem faciatis· sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus ineternum regnum domini nostri ihesu xp̄i· Nimiꝝ bona opera si feceris te ad celorum regna tanq̄ȝ predestinatum subleuabunt· Vna enim cum illis te esse p̄destinatum reputes ad salutem· quemadmodū em̄ aquila ab eterna p̄ ordinata est ad volandum sursum· non tamen sine pēnis quibꝰ subleuatur ad celum aereum· cuius pullos si videres adhuc in nido nudos existentes dubitare posses de futuro eoꝝ volatu quod dubium non maneret ꝓbabile si pennas eis videres crescere· Ita profecto est de homine predestinato ad celeste regnum nō scd̄m nudā eius sustantiam sed vna cum bonis et virtuosis opibus tanq̄ȝ pennis ipsum subleuantibꝰ· dicēte ob hᵒ psalmista· Quis dabit michi pēnas sicut colūbe et volabo et req̄escam· Hoc est aūt qđ ex auctoritate gregorij venerabile decretoꝝ volumen videtur saltem tangere· Ea inquit que sancti viri orando efficiunt ita p̄destinata sunt vt p̄cibus obtineantur· nam ipsa quoq̄ȝ ꝑhennis regni p̄destinatō ita est ab omnipotente deo disposita vt ad hoc electi ex labore ꝑueniant quatenꝰ postulando mereantur accipe qđ eis omnipotēs deus ante secula disposuit donare·

II. CONSIDERATIO.

Ecunda puella sic ait. O homo cesset tua dubitatō sed nō succedat p̄sumptō qua regnum celoꝝ tibi ꝓmitteres nullo merito respondente. Declines magis iuxta precedens sororis mee consilium ad spem certam bonis operibus innitentem. Hanc nimirum spem non modicum poterit confortare illud ecclesie canticū. Beatus auctor seculi seruile corpus induit vt carne carnem liberans ne perderet quos condidit. Audi gregorij orationez egregiā huiusmodi conditoris pietati fiducialiter innitentē. Omnipotens inq̄t sempiterne deꝰ qui abundātia pietatis tue et merita supplicum excedis et vota effunde super nos misericordiam tuam vt dimittas que conscientia metuit et adicias qd̄ oratio non presumit. Audi quoqꝫ patrem Clareuallis de dicti nostri conditoris merito in tantum cōfidentem ꝙ cum infirmitate quandoqꝫ sibi videretur ante tribunal domini p̄sentari vbi cum sathan multa cōtra ip̄m diceret respōdit Regnum celorum duplici iure dn̄s meus obtinet. s. hereditate patris. et merito passionis. altero ip̄e cōtentus. alterū michi donat. Ad hec confusus inimicus discessit. Rursum idem pater de conditore nostro confidens Multiplicabitur inquit eius impium vt merito saluator dicatur etiam ꝓ multitudine saluandorum. Sꝫ nunq̄t bene hoc dictum est. Certe videtur ꝙ optime. Nimirum hoc nomē saluator est nomen verbale gramatice significans actum conuersum in habitum. habitus autem animum inclinat ad actum. Dicitur igitur jhesus saluator seculi quasi habitualiter inclinatus ad actum saluādi Sꝫ quid. certe ea vt in pluribꝰ aguntur. ad que homines inclinantur. optime ergo dictus est ihesus saluator cuius mltiplicabitur imperium ꝓ multitudine saluandoꝝ. Dices forte ꝙ hoc videtur ↄtrarium qd̄ per ipsum saluatorē est dictum. s. multi sunt vocati pauci vero electi. Sꝫ hoc quidem nō est ↄtrarium sed est respectu multorum ad fidē vocatorū de electis ad gloriā tāꝙ paucioribus ↄpatiue dictum. quippe ad fidem sunt omēs vocati ꝑ precones xp̄i. quia in omnem terraꝫ exiuit sonus eoꝝ. et licꝫ non tāta tamen est valde magna multitudo ad gloriam vocatoꝝ pariter et electorum. Sperare ergo habes ꝙ et tu de numero sis et non segregatus a multitudine saluandorum.

Capitulum nonum continens consolationes sup desperatione hominem contristante et orta ꝓpter cōmissionē peccatorum et maxime grauium et maloꝝ.

Ono post premissa ad dominam ↄsolatricē memoratā accessit et alius tristis in materia premissi capituli cō solari querens. Cui illa eiusdem consolationis gratia de suis puellis octo deputauit.

I·CONSIDERATIO·

Rima puella sic ait· O amice cur te contristat desperatio cuius ob peccata tua que pretendis nulla est ratio· Cesset in te tanquam pusillanimitatis vitium ipsa desperatio cum tibi sit potius causa sperandi quod post casum peccati sequatur equalis ei a qua cecidisti virtutes perfectio· Si enim fuisti seruus peccatorum audi ad propositum primum seruum seruorum gregorium loquor· Nonnunquam inquit culpa fortium occasio virtutis fit· Audi et patrem clareuallis· Vbi inquit superabundauit delictum superabundare consueuit et gratia· Cur ergo non omni pusillanimitate et desperatione remotis sperares et tu post peccata consequi gratiam iustificationis consuetam dare alijs· Presertim cum detestatione memoriam habentibus de peccatis· Audi de hoc Iohannem os aureum· Non est inquit ad virtutem vlla talis exhortatio qualis est peccatorum recordatio·

II·CONSIDERATIO·

Ecunda puella sic ait· Miror frater quod propter peccata que commisisti desperas· Nempe desperatio damnationem cōcernit et maximum nocumentum· Sed quid· Certe peccata preterita non cōdemnant sed nec iudicant hoc breui et leui addito si non placent Audi venerandum antistitem Ambrosium Non inquit queritur quod quis fuerit sed quis sit· preterita enim nec condemnant nec iudicāt· Audi et magnum patrem Augustinum· Non inquit nocent mala preterita si non placent· Audi denique et illustrem Ieronimum· Dicite inquit discipulis eius et petro qui se discipulatu iudicat indignū quia ter negauit magistrum· At vero peccata preterita non nocēt quando non placent·

III·CONSIDERATIO·

Ercia puella sic ait· Audi frater qui peccasti non ideo te deū permisisse cadere in peccatum maioris infamie vt per illud te damnaret sed vt te de occulto peccato maioris culpe sanaret· Audi magnum patrem Augustinum· Audeo inquit dicere superbis esse vtile cadere in aliquod apertum et manifestum peccatum vnde sibi displiceant qui iam sibi placendo ceciderant· Audi rursum eundē Nonnunquam inquit deicit deus occultam mentis superbiam per carnis manifestam luxuriam· Audi quoque seruum seruorum dei ad hāc intentionem subtiliter seruientem· Aliquando inquit minus est in corruptione cadere quam cogitatione tacita deliberata elatione peccare· Sed cū minus turpis superbia creditur minus vitatur· Luxuriam vero eo magis erubescunt homines quo simul omnes turpē nouerunt· vnde fit plerunque vt nonnulli post superbiam in luxuriā corruētes ex aperto casu malum culpe latētis erubescant et tunc etiam maiora corrigant

cum ꝓstrati in minimis grauius ɔfunduntur. Hec gregorius.

IIII. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Scias frater quod saltem per vnum actum peccati vel per paucos virtutum habitus aquisitarum non statim corrumpuntur. Nimirum secundum regulam iuris Iohanne ore suo aureo id testante. Omnis res per quascunque causas nascitur per easdem dissoluitur. Sed ex frequentibus actibus et non ex vno vel paucis virtus acquiritur. consequens ergo est quod nec per vnum vel paucos actus contrarios virtus huiusmodi destruatur. Quid ergo. Profecto propter vnum vel paucos actus peccati commissos non habes desperare sed potius omnino sperare quod propter dictarum virtutum habitus adhuc te disponentes facile deo operante poteris resurgere. Sane huic quantum ad incorruptionem habitus acquisite virtutis non obstantibus paucis peccatorum actibus contrarijs videtur aliqualiter concordare verbum magni patris de manentia iusticie et sanctitatis. Nullus inquit sanctus et iustus caret peccatis. nec tamen ex hoc desinit esse iustus vel sanctus cum affectu teneat sanctitatem

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. O carissime contra desperationem ortam ex peccatis per sororem meam es ammonitus. vt post casum peccati equalem ei a qua cecidisti virtutis perfectionem speres sequi. Nec de hoc contenta sum. quinimmo sperandam tibi arbitror perfectionem maiorem. Vis scire quare. Ecce docent hoc scripture. Nimirum patrem clareuallis audiuisti vbi inquientem superabundauit delictum superabundare consueuit et gratia. Sed nunc melius audi paulum non dicentem. vbi superabundauit. sed vbi inquientem abundauit delictum superabundauit et gratia. constat autem vltra gradum abundantie per superabundantiam vlteriorem gradum et superiorem intelligendum esse. Audi rursum dicentem scriptura. Diligentibus deum omnia cooperantur in bonum hijs qui secundum propositum vocati sunt sancti. quid dicat tibi ordinarius apparatus. Quibus inquit diligentibus hijs. etc. quasi dicat non recedentibus perseuerando vsque in finem omnia cooperantur in bonum non propter meritum suum sed secundum propositum dei et vsque adeo talibus omnia cooperantur in bonum vt si qui horum deuiant et exorbitent etiam hoc ipsum deus eis faciat proficere in bonum quia humiliores redeunt atque doctiores Discunt enim cum tremore se exultare debere non quasi arrogando sibi tanquam de sua virtute fiduciam permanendi. Hec in dicto apparatu. Sed et deus humilibus dat gratiam. nonne magis humilibus dat maiorem. Nempe secundum thopica si simpliciter sequitur ad simpliciter et magis ad magis et maxime ad maxime.

Audi quoqȝ gregorium dominici gregis pastorem. Fit inquit plerumqȝ gratior deo amore ardens vita post culpam ꝙ securitate torpens innocentia. Audi etiam venerabilem Bedam. Multis inquit qui in pace ecclesie negligenter vixerunt subito errasse et in flagicia aliqua cecidisse profuit dū post casuȝ penitendo erecti vigilantius domino seruire ceperunt et qui pigri ac desides in innocentia stare videbantur per accedentem sibi ruinam ammoniti sūt sollertius erga sui custodiam contra omnes antiqui hostis insidias accingi. hec ille venerabilis. Deniqȝ audi venerandam antistitem Ambrosium quantum ad dictum eius in venerabili decretoꝝ volumine recitatum. Sancti inquit qui consummare certamen piū gestiunt et currere cursum salutis sicubi forte vt homines corruunt nature magis fragilitate ꝙ peccandi libidine acriores ad currendum resurgunt pudoris stimulo maiora repantes certamina vt non solum nullum attulisse extimetur lapsus impedimentuȝ ȝ etiā velocitatis in citamenta cumulasse. glosa. ad bene operandum augmentasse. et sequitur in litera pleriqȝ post vnum vel alterū lapsuȝ gratia maiores vicerunt.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Licet amice de peccatis commissis nulla per se loquendo consolatio sit habenda. sed potius quotiens occurrunt memorie merito debeant displicere per accidens tamē ratione subsequentis penitentie et diuine misericordie ac prouidētie in remissionis et redemptionis gratia relucentis cantare solet ecclesia. O felix culpa que talem ac tantum habere meruit redemptorem. De qua penitentia et diuina misericordia quaꝝ peccata ñ sunt causa sed occasio est gaudendum et de peccatis dolendum. Vnde magis pro uenustate rethorica ꝙ vera locutione et propria dici videtur. O felix culpa sed ipsa penitentia ex peccatis occasio nata cum spe magne glorie in futuro habende merito debȝ esse cōtra desperationē consolatoria. Nec obstat ipsorum peccatorum ꝓpalatio seu publicatō futura quando omnium demerita omnibus erunt nota. Nempe secundum thomam aquinensem ꝙ peccata sanctorum reuelenter non poterit eis esse in erubescentiam vel verecundiam sicut nec marie magdalene est in confusionem ꝙ peccata sua publice in ecclesia recitantur quia verecundia est timor inglorīatōnis vt damascenus dicit qui in beatis esse non poterit. sed talis publicatio erit ad magnam gloriam ꝓpter penitentiā quā fecerunt sicut et confessor laudat eū qui magna scelera fortiter ꝯfitet᷑

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O frater quō ꝺ̄sperares rōe taliū. e qb⁹ vna cū alijs possibile ē fieri et dn̄o exhiberi ꝑciosuȝ vnguentū

offense ipsius placatm̄ et adeo odoriferum ꝙ per ipm̄ aspergitur celeste habitaculum. Profecto nequaꝙ̄ deberes. Sȝ dices que nā sunt illa e quib⁹ cōficitur tā gratū vnguentū. Ecce ex pessimis peccatoꝝ specieb⁹ et tale vnguentū possibile fieri et domino exhiberi. Vis hoc scire. recurre ad vnam de sodalibus meis que superius ex autoritate patris clareuallis de hoc tractat. magis autem volo ꝙuis replicando ꝙ ad ipm̄ patrem istum recursum habeas. Ecce vnguentum inquit bonum qđ maria pedibus saluatoris fudit vnguentum est contritōnis et recordatione peccatoꝝ de spiritu contrito et cōtribulato descendens. pedes illius sunt misericordia et iudicium quoꝝ alteꝝ sine altero osculari vel temeraria securitas est vel desperatio fugiēda. Sequitur sane p̄ciosum multum vnguētum quo non solum terrena domus sed etiam celestis aspergitur. Vilissime autem sunt species de quibus conficitur et magna earuȝ copia infra nostros ortulos poterit inueniri. peccata igitur nostra plantata in conscientijs nostris quoꝝ numerositas pre multitudine numerari non potest species eius sunt. ipsa igitur in mortariolo penitentie maceratōnis pistillo contusa et respersa discretionis oleo doloris igne supposito et in aruo discipline cocta vnguentum exhibent preciosum et acceptum pedibus saluatoris sequitur in fine. Felix maria vnxit pedes jhesu. quis desperare debeat tanta peccatrice non solum veniam sed et gloriam consequente.

VIII. CONSIDERATIO.

ctaua puella sic ait. O homo cur peccatoꝝ grauitas te facit desperare. Ecce dicit venerand⁹ pater Ambrosius. Nemo diffidat. nemo veteꝝ conscius peccatoꝝ premia desperet. Nouit deus mutare sententiam si tu noueris mutare delictum. Hec ille pater. Sed tu forsan dices per quid mutabo. profecto leue quid a te requiritur vt post peccata tua esto ꝙ sint grauissima. spem firmam habere valeas de venia ac per consequens de salute. An non peccatum petri cristum negantis magnum prorsus erat. peccatū etiā pauli nascentis ecclesie persecutoris. Peccata quoqȝ illius marie que erat in ciuitate peccatrix. peccata zachei publicani. peccata mathei theolonearij. peccata latronis cum cristo suspensi qui omnes subito sunt per penitentiam veniam consecuti. Sed et inde traditoris peccatum enorme fuit in infinitum vtpote commissum in personā infinite dignitatis de quo tam̄ dicit magnus pater Augustinus. Nemo desperet iudam traditorem non tam scelus quod cōmisit ꝙ̄ indulgētie desperatio fecit penit⁹ interire q̄ tñ a venia exclusus testāte decretoꝝ volumie. nō fuissȝ si penitentiaȝ non solū apud iudeos sȝ apud xp̄m egissȝ. Dices forte penitentia que ꝓ spe salutis requiritur est hec vt dixisti res leuis. Est omnino. Audi

magnū patrem Augustinum· de penitentia in ꝑsona xp̄i loquentē· Iugum inquit meum leue est et sarcina mea leuis· hec sarcina non est pondꝰ onerati sed ale sunt volatori· habent enim et aues pēnarum suaꝝ sarcinas et portant illas. portant illas in terra portant͛ ab illis in celum· Audi quoqꝫ et patrem clareuallis de ip̄a penitentia ꝯsimiliter loquētem· Quid inquit leuiꝰ onere qd̄ non soluꝫ nō onerat sed portat· onꝰ tibi portādum imponitur· miꝝ opus nature· vnde grossescit materia inde sarcina leuiga͛ et quantū crescit in massa tantū decrescit in pondere· Hec pater ille·

Capitulum decimum continens ꝯsolatōnes suꝑ cruciatu animi hoīs ꝯpassiui alijs ꝯpatiendo cruciati·

Ecimo post p̄missa ad sepedictam dominā ꝯsolatricē illustrissimā accessit nūc vna nunc alia persona tristis suꝑ cruciatu animi seu cordis sui ꝯpassiui querēs ꝯsolari· At illa eisdem ꝯsolationis gratia de suis puellis quinqꝫ ydoneas assignauit·

I· CONSIDERATIO·

Rima puella ꝯpassionem in genere attendēs sic ait· O tu quicunqꝫ erga alios pia gestas viscera scias ꝙ tristicia tua vertetur in gaudium· Nempe ꝯpatiendo socius es passionis· vt patꝫ ex terminis· ergo eris et socius ꝯsolationis omnium illoꝝ quibꝰ rationabiliter ꝯpateris· Sed quid· Certe hoc bonum ꝯsolationis excedit in immensum malum cruciatus animi seu cordis ip̄ius cōpatientis· O quantuꝫ putas viscera que gestas nonne decorabuntur aut recreabuntur· certe multum ꝑ omnem modū· Sed et illi quidē quibus ꝯpassus es qui forsitan iam celū inhabitant omni te gratitudinis vicissitudine ꝓsequūtur potentissimi apud deum atqꝫ tui apud eum studiosissimi ꝓmotores· qui sui memoꝝ· immemores nequaq̄ existunt· ꝙ si illi sint forsitan in inferno de numero damnatoꝝ nec sic est ꝑdita tua erga ip̄os ꝯpassio prius habita deo ꝓpicio ad approbandum existente et caritatem tuam ob hoc specialiter remunerante·

II· CONSIDERATIO·

Ecunda puella ꝯpassionē ꝑsone tristis p̄sertim religiose super carnalium ꝑentum miseria attendens sic ait Vt quid ꝓpter parentum aut propinquorum miseriā quā sine culpa tua patiuntur sic animo cruciaris· et nō potiꝰ attendis· ꝙ ip̄e dn̄s nos a cura huiusmodi supptauit· Audi quendā euāgelicuꝫ appatum in xp̄iane religionis hominum personis de xp̄o loquentem· Cum inquit dicenti sibi matrem suam et fratres foris stare querentes eum respondit· que est mater et fratres mei· ꝛc̄· non recusabat matris obsequia·

ſed p̄ferebat patris miſeria. fratreſq; non contemnebat. ſed opus ſpūale ↄgnationi p̄ferebat. nos ſpm̄ carni p̄ferre docebat. Vnde q̄ amat inquit patrem aut matrem plus ꝙ me. non eſt me dignuſ.

Sane ꝙ dn̄s a cura parentum hmōi religionum ꝓfeſſores ſpecialiter ſupportauerit. de hoc audi patrem clareuallis ad ip̄m dominum de matre ipſi9 loquentem. Domine inquit quid moleſt9 es illi dicens quid michi et tibi. multum p omnem modum. Sed manifeſte iam video ꝙ non velut indignans aut ↄfundere volens virginis matris teneram verecundiā dixeris. quid michi et tibi cum venientibus ad te iuxͣ matris p̄cepta miniſtris nihil cunctatus facias qđ illa ſuggeſſit. Vt qđ ergo fratres. Vt quid ſit reſpōdit prius. Vtiq; ꝓpter nos vt cōuerſos ad dominū; iam non ſollicitet cura parentum et neceſſitudines ille. ſpūale non impediant exercitiū. ꝙdiu enim de mundo ſumus debitores nos eſſe conſtat parentibus. at poſtꝙ noſmetipos reliquimus. multo magis ab eoꝝ ſollicitudine liberi ſumus. Vnde et legimus fratrem quendam in heremo ↄuerſantem cum ad eum carnalis frater auxilij gratia aduentaſſet reſpondiſſe vt adiret alterum fratrem. cum ille vtiq; iam obiſſ; mirante illo et dicente quia mortuus eſſet. ſe quoq; mortuum eſſe reſpondit. Optime ergo noſ docuit dominus ne ſolliciti ſimus ſuper ꝓpinquos carnis noſtre plus ꝙ religio poſtulet. ꝙdo ipſi matri et tali matri reſpondit quid michi et tibi eſt mulier. Hec dict9 pater

III. CONSIDERATIO.

Ercia puella ſpāliter matris ſup infantuloꝝ miſeria quibus non haberet miniſtrare neceſſaria ac ſuper eoꝝ paſſione afflictiua ↄpaſſionem attendens ſic ait. O parens miſericors non ſis vt rachel plorans filios ſuos que noluit ↄſolari. Sis magiſ vt mater illa. que vt ſoror mea ſuperius retulit ſeptem filios ſuos hortabatur ad mortem miſerabilem ſuſtinendā. Tu enim meliorem habes ſortem. Nimiꝝ illa filios habuit de quibus ꝙ nimium paſſionib9 afflicti ad malum pfidie declinarent timere habuit. tui vero infātuli a bono diuertere nō p̄ualent vel ad malū; declinare. Et quid ſi abſq; culpa tua moriuntur fame. eoꝝ enim ſi non demerueris videbis miſeriam mutatam eſſe in celo in excellentem principatum. ad q; immediate poſtꝙ obierint quantotius transferuntur ore ipſorum hic famelico. ibi tandem vberrima ob hoc recreatōne ꝑpetua ſaciato. Deniq; quid cure ſi hic videns eoꝝ miſeriam tuam ipſius animam ↄpaſſionis gladius ptranſibit. Attendas quod dicam. Si enim pars corpis p ꝙ tranſibit glad9 ꝓpter fidem xp̄i ſpeciali decore pornabitur. quanto potius cor ↄpatientis et anima etiā ſpāli gaudio eternaliter permanſuro conſolabitur. ꝙ cor vel animam in filiorum ſeu infantum miſeria rationabilis doloris gladi9 pertrāſiuit.

IIII·CONSIDERATIO·

Varta puella ad psonam damnatis opatientem sic ait·O ami ce tuis forsitan amicis de infernalibus cruciatibus opateris Sz cur hoc·Cesset iste vel tēperetur opassionis affectus·aut dic q̄ so quo pacto nunc de hoc valeas animo cruciari de quo post mo= dicum hui9 tpis indubitanter si de numero fueris beatoꝝ habe= bis nedū osolari sz letari Quippe ps̄·in psona anime beate deo lo quens ocedisti inquit saccum meum et circūdedisti me leticia qua= si dicat ocedisti saccum meum·id est corp9·s·p mortis dissolutōez quo induta eraz velut sacco miserabili stercorib9 pleno aut velut habitu rusticano vel saccum meuz ·id est cor meum in quo·s·tanq̄ mendicus recepi panem ab alijs·id est in quo cōgregaui maxime apud ppinquoꝝ miseriā panē doloris· Nunc saccū ocedisti· id est post dissolutōez meā apperuisti·vt panis iste excideret et circūde= disti me leticia·me inquit·id est nō saccū tm̄ meum sed tandē resū= pto corpe·me totū gloriosa claritate que est causa leticie recōpen santis opassionem habitā rōne aliene miserie· Vel circūdedisti me leticia quasi futura beatoꝝ leticia sic circūquaq̄ nobis aduētura scilicz a deo tanq̄ ab exñte supra nos et ab alijs sanctis tāq̄ acol= lateralib9 q̄ sunt iux nos et ab illis qui sunt ł erūt in inferno tan= q̄ ab illis q̄ sūt infra nos·nam et de illoꝝ pena beatos letificante dicit psalmista·Letabitur iustus cū viderit vindictam·s·ppter suā deformē voluntatem perpetuo duraturam·

V·CONSIDERATIO·

Vinta puella rursum psonā opassiuā et ppter malū pene alio= rum et maxie caroꝝ et ppinquoꝝ aīo cruciatā alloquens sic ait·O psona carissima ppter malū pene alioꝝ animo afflicta· attē das ad ea que p neptes meas diuersis in locis hui9 libri sunt di= cta et osolationē recipies sup opassione tua qua·s·alijs cōpateris p̄sertim caris et ppinquis sup infirmitate sup dura captiuitate sup miseria quorumcūqz paupum quib9 nō potes subuenire et vl'r sup lesione ipoꝝ in corpe vl' in rebus·Quippe si p eadem dicta conso latōnem poterūt recipe p̄dicta patientes· quanto magis osolatōz poterunt recipe ipis tantū opatientes· Verum opassione tua manente p̄sertim erga xp̄i passiones beatus es et bene tibi erit·Ni miꝝ si xp̄s excellenter remunerat ppter ip̄m in seip̄is patiētes quā to excellentius remunerabit sibiip̄i et ppter ipsum compatientes· Nempe videtur q̄ plus meretur apud ipsum opassio sibi passo exhi bita ac etiam ppter ipsum habita q̄ solum passio ppter ip̄m habita que tamen non est compassio ip̄i passo exhibita ·est enim ibi atten dere duplicem merendi rationem cum in passione non sibi patien= ti exhibita sed solū ppter ip̄m habita non sit merēdi ratō nisi vna·

Sane hoc dictum reor verum esse nonnunquam quando etiam compassio xpo exhibita non est adeo sicut passio solum in se propter cristum habita corporis afflictiua. Dices forte que erit merces xpo compatientis. Profecto potestas cum eo corregnantis. Audi epistolarem pauli sermonem vna cum apparatu. Si inquit commortui sumus. glosa xpo. in ipsa morte conuiuemus. et si sustinemus glosa. in ipsa passione et corregnabimus. s. eius omnipotentia nobis comunicata. Audi rursum paulum de deo loquentem. solus potens rex regum et dominus dominantium cui honor et gloria et imperium in sempiternum amen. Hec autem verba declarans ordinarius apparatus. Solus inquit ipse est potens in se qui etiam suos faciet potentes et reges sui et dominos impiorum cui deo est honor a creaturis et gloria in se et imperium quia omnia potest. et hic etiam suis dabit et hoc in sempiternum amen. Nonne ergo hiis qui cristo passo compatiuntur magna merces nimis quibus comunicatur eius impium cum omnipotentia honorque et gloria eius tam sublimis. quam nobis prestare dignetur ipse xps in secula seculorum benedictus Amen.

Explicit liber de consolatione theologie per fratrem Iohannem de Tambaco ordinis predicatorum prouincie theuthonie sacre Theologie professorem consummatus. Anno domini. M°. ccc°. lxvi°. In die Ambrosii.

Hic ponuntur loco tabule libri partiales et capitula totius libri de conſolatione theologie.

capitula.

Primum capitulū continet consolationes super amissione vel carentia glorie mundane.

Secundum capitulum continet consolationes super carentia humane laudis et specialiter de factis bonis vt de actu predicationis vel consimilibus alijs.

Tercium capitulum continet consolationes super honoris amissione vel carentia.

Quartum capitulum continet consolationes sapientis nec vtilitate nec laude vel honore premiati et specialiter super carentia magistralis honoris seu doctoratus solennijs.

Quintum capitulum continet consolationes super carentia vł amissione militaris honoris vt militis contristati vł ex eo ꝙ ei res non suppetunt quibus possit actus militares exercere vel ex eo ꝙ de bello fugit vel ab hoste.

Sextum capitulū ꝯtinet consolationes suꝑ bone fame amissione vel carētia ac suꝑ maloꝝ suspitione et infamia.

Septimum capitulum continet ꝯsolationes super iudicio singularitatis.

Octauum capitulum continet consolationes eius qui simplex et fatuus reputatur.

Nonum capitulum continet consolationes super derisione et specialiter pauperum et iustorum.

Decimum capitulum continet consolationes super contemptu et despectione irreuerentia et abiectione.

Vndecimum capitulum continet consolationes super deiectione et humiliatione.

Duodecimum capitulum continet consolationes hoīs super humiliatione ꝓpria in secreto vt super humili sui accusatione seu confessione peccatorum et pudore confitendi.

Tredecimum capitulum continet consolatōnes super humiliatione sui in publico vt super sui de crimine confessione publica et super publica penitentia.

Quartumdecimum capitulum ꝯtinet ꝯsolatōnes suꝑ falsa oblocutione seu detractione et malorum infamatione.

Quindecimū capitulū continet ꝯsolatōnes super accusationibus et criminationibus super maledictionibꝰ et conuitijs suꝑ impactōibꝰ et blasphemijs et suꝑ vituꝑijs obꝓbrijs siue ꝯtumelijs

Sedecimum capitulum continet consolationes super carentia pulcraꝝ rerum ad ornatum ꝑtinentium puta anuloꝝ gēmaruꝫ et huiusmodi siue super carentia ipsius ornatus in genere ī huiusmodi rebus consistentes.

Decimumseptimum capitulum continet consolatōnes suꝑ carētia ornatꝰ vestiū et suꝑ ꝯfusione et verecūdia rōne vtilitatis eaꝝ.

Decimumoctauum capitulum continet consolationes sup carentia solennis habitatōis et ornate suppellectilis ac super carentia familie ad honorem facientis.

Decimumnonum capitulum continet consolationes super cōfusionibus habitis et specialiter ratione incarceratōis vel illationis alterius pene ↄfusibilis aut etiam turpis mortis.

Vicesimum capitulum continet consolationes super verecundia et confusione sterilitatis et generandi impotentia.

Qvintus liber continet ↄsolatōnum remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur potestati et dignitati et habet.vij.capitula.

Primum capitulum ↄtinet ↄsolatōnes sup carentia temporalis potestatis seu potentie atqȝ dignitatis.

Secundum capitulum cōtinet ↄsolatōnes sup carentia temporalis maioritatis seu superioritatis.

Tercium capitulum ↄtinet cōsolatōnes super carentia seu non assecutione.aut priuatione status mundani ac in genere super carentia dominij.

Quartum capitulum continet consolationes super imperij regni vel alterius dominij mundani amissione priuatione seu non assecutione.

Quintū capitulū ↄtinet ↄsolatōes ī genere super p̄lationis seu dignitatis ecclesiastice priuatione carentia vel nō assecutione.

Sextum capitulum continet consolatōnes super priuatione carentia vel non assecutione dignitatis pontificalis specialiter.

Septimum capitulum continet consolationes super carentia vł non assecutione papatus.

Sextus liber continet consolationum remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur parentele magne et clare ac generis nobilitati et habȝ.vij.capitula.

Primum capitulum continet consolatōnes sup carentia magne parentele.

Scd̄m capitulum ↄtinet cōsolatōes super carētia liberorum et specialiter heredis masculi.

Tercium capitulum continet consolationes super carentia fratrum cognatorum et consanguineoꝝ.

Quartum capitulum continet ↄsolatōes sup defectu nataliuȝ.

Quintum capitulum continet consolationes persone turbate maxime diuitis super ignobilitate seu carentia nobilitatis.

Sextum capitulum continet consolationes psone nobilis etiaȝ diuitis sup aliquoꝝ de sua parentela hūilitate seu ignobilitate.

Septimum capitulum continet consolationes puelle super nobilis viri carentia siue iam sit maritata siue virgo claustralis vel alias nūq̄ maritāda.

Eptim9 liber continet consolationum remedia optuna cō-tra illa turbatiua que opponuntur diuitijs et rerum facultati et habet·ix·capitula·

Primum capitulū continet consolationes super carentia diuitioꝝ seu reꝝ temporalium·

Secundum capitulum ɔtinet ɔsolatōes sup carētia lucri tpal'·

Tercium capitulum continet consolatōnes super peccunie vel aliarum rerum temporalium perditione spoliatione siue quorumcunq; damnorum illatione·

Quartum capitulum continet consolationes super rerum in terris amatarum ablatione seu priuatione·

Quintum capitulum continet ɔsolatōnes super penuria et necessariorum in victu et vestitu indigentia·

Sextum capitulum continet consolationes super ɔsilij ipsius xpi impletione de rerum temporalium abdicatione et relictione·

Septimū capitulū ɔtinet consolatōnes sup ī cōmodo et grauamine pauptatis volūtarie assumpte vel alias tolerate voluntarie·

Octauum capitl'm ɔtinet consolatōes in genere sup inopia et paupertate siue super indigentia necessariorum et egestate·

Nonum captulum ɔtinet consolatōes tam sup miseria domestica pene occulta siue non mēdicantium hostiatim q̄ super mendica paupertate miserorum pro seipsis mendicantium·

ctauus liber continet ɔsolatōnum remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur amicicie et societati et habet·xvij·capitula·

Primum capitulum continet consolatōnes super carentia seu amissione fidelis amici·

Scdm capitulum ɔtinet cōsolatōes super carētia vel pditione carnalis amici vl' amice vt amasij vl' amasie·

Tercium capitulū continet consolationes super carentia familiaritatis mulieꝝ·

Quartū capitl'm ɔtin; ɔsolatōes sup carētia ɔnubij seu ɔiugij·

Quintum capitulum continet cōsolationes super amissione bone vxoris vel mariti·

Sextū capitl'm ɔtinet ɔsolationes super amissiōe liberoꝝ·

Septimum capitulum continet consolationes sup amissione fratrum et soroꝝ ac etiā ꝓpinquius vl' remotius attinentiu;·

Octauum capitulum continet cōsolationes super amissione seu morte amici in genere·

Nonum capitulum continet consolationes super fratrum spiritualium ac vl'r sup amicoꝝ ab inuicē sepatōe et recessu·

Decimum capitulum continet consolationes super īfidelitate amasie vl' vxoris rōe suspecte ad alteꝝ habite familiaritatis causantis īcertitudinē ꝑlis ac sup certo adulterio ɔiugis·

Vndecimum capitulum continet consolatões super amissione infidelis amici vel amice ac ꝓditione fidelitatis seu amicicie multo tempoꝛe impense.

Duodecimum capitulum continet consolationes super ineuitabili mala societate.

Terciumdecimum capitulum continet consolationes super carentia humani fauoꝛis vt quando quis ex sua tediosa et ingratiosa ↄuersatõe nec curatur nec diligatᷣ a quibuscunqꝫ alijs.

Quartūdecimū capitulum continet consolationes super derelictõne tā ab amico vł socio quā vłr ab homine quocunqꝫ alio.

Quintumdecimū capitulum ↄtinet consolationes desolati hominis aduersa patientis sup carentia amici ↄpatientis et consolātis ac vniuersaliter sup carentia terꝛene ↄsolationis.

Sextumdecimum capitulum continet consolationes super solitudie carentiū societate hoīm et specialiter sup vita solitaria anacharitaꝝ heremitaꝝ et etiam reclusaꝝ.

Decimūseptimū capitłm ↄtinꝫ ↄsolatões sup odio et iimicicia.

Onus liber continet cõsolatõnum remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur delicijs et voplutati et habet.xv.capitula.

Primum capitulum ↄtinet ↄsolatõnes sup carentia voluptatis et deliciaꝝ seu vite voluptuose et deliciose.

Secundum capitulum cõtinet ↄsolatõnes sup carentia deliciarum sensibiliū seu voluptatū scđm sensus seu potētias sensitiuas.

Terciū capitulū ↄtinet ↄsolatões sup carētia venereoꝝ seu veneree voluptatis siue sup abstinētia et delectatõibus luxurie.

Quartum capitulum continet ↄsolatões sup abstinētia ab osculis et amplexib⁹ et a voluptuosa seu libidiosa ꝑsonaꝝ dilectaꝝ contrectatione.

Quintum capitulum continet consolationes super carentia voluptuose ↄtrectatõnis specialiter manuum persone dilecte.

Sextum capitulum continet consolationes specialiter virginū super voluptuosaꝝ carentia delectatõnum.

Septimum capitulum ↄtinet ↄsolationes super carentia cõuiuioꝝ et młtipliciū epulaꝝ siue deliciarum in multiplicibus cibarijs et poculis delicatis ↄsistentium.

Octauum capitulum continet consolationes p̄cipue religiosorum sup pictantiaꝝ solennium seu laute ꝓcurationis carentia ac super victus simplicitate seu tenui dieta.

Nonum capitulū ↄtinet consolationes spāliter sup carentia potus vini vel sicere et necessitate potandi aquam.

Decimum capitulum continet consolationes hoīs intpati sup astrictõne ad tpantiam in cibis et potibus obseruandam.

Vndecimū capitulū ↄtinet ↄsolatões sup ieiunio et abstinētia.

Quintum capitulum continet consolationes super necessitate abstinendi a voluptatibus carnalibus seu super restrictõe a ꝺlib9.
Sextum capitulum continet consolationes super religionis in gressu et derelictõe mūdi et sc̄laris vite et oīm que ī sc̄lo amātur.
Septimum capitl̄m ꝯtinet cōsolationes super vita claustrali et monastica tam monachorum q̄ꝫ etiam sanctimonialium.
Octauum capitulum continet consolationes super ꝓprie volū tatis carentia et abdicatione.
Nonum capitulum continet consolationes religiosaꝝ ꝑsonaꝝ sup ꝓpe volūtatis āmissa libertate et obediētie iugo et necessitate
Decimum capitulum continet consolationes claustralium seu in ꝯgregatõne viuentium super libere solitudinis carentia.
Vndecimum capitulum continet consolationes super restrictō ne ab egressu claustri reclusorij celle vel heremi.
Duodecimum capitulum continet consolationes adolescentis super iugo parentum aut senioꝝ quibus subditus esse debet pro conditione sue etatis.
Terciumdecimum capitulum ꝯtinet consolatõnes scolaris seu discipuli super frequentatione scole et super disciplina seu correctione duri seu rigidi magistri.
Quartumdecimum capitulum ꝯtinet ꝯsolatõnes sup dure captiuitatis detentione et vinculatione.
Quintumdecimū capitl̄m ꝯtinet ꝯsolationes sup icarceratõne.
Sextumdecimum capitulum continet consolationes super captiuitate morali qua quis ab aliqua persona captus est excessiuo amore egritudinem inducente.
Decimumseptimum capitulum continet consolationes super ligamine maleficij.
Decimumoctauum capitulum continet consolationes super vinculo matrimonij ex diuersis causis onerosi.
Decimumnonum capitulum continet consolationes super vinculo excōmunicationis suspensionis et interdicti.
Vicesimum capitulū ꝯtinet ꝯsolatõēs sup irregl̄aritatib9 et in habilitatib9 liberā ordinū susceptõeꝫ et executõeꝫ impedientib9.

Vodecimus liber continet cōsolationum remedia oportuna contra illa turbatiua que opponuntur deuotõi cōtemplationi et studendi optunitati et habet.x.capitula.

Primum capitulum ꝯtinet ꝯsolatõēs sup carētia diuinoꝝ officioꝝ et sacramtoꝝ et specialiter sacre cõionis tempe interdicti.
Secundū capitulū ꝯtinet ꝯsolatõēs sup deuoti vsus sacre scripture sacramtoꝝ eccl̄ie atqꝫ alioꝝ visibiliū exercitõꝝ ꝟtuosoruꝫ necn̄ generaliter deuotõis subtractõe et cordis ariditate ꝑ tpe.
Tercium capitulum continet consolationes super carentia optunitatis orandi vel aliud opus spirituale perficiendi.

Quartum capitulum continet consolationes super difficultate deum exorandi ꝓpter tardam exauditionem.
Quintum capitulum continet ↄsolationes super orationis seu petitionis frustratione pro re temporali facte.
Sextum capitulū ↄtinet consolationes nonnullorum sapientū sup̄ distractione q̄ habent pro profectu proximorum.
Septimum capitulum continet ↄsolatōnes super aliquanto impedimento contemplationis ratione vite actiue qua proximorum salus procuratur predicatōibus et salutaribus monitis et specialiter per curam regiminis.
Octauum capitulum continet consolatōnes super sacre scripture et aliaꝝ etiam scripturarum difficultate.
Nonum capitulum continet consolationes super labore studij sapientie vel scientie siue super studendi difficultate. scilicet cum labore et vexatione.
Decimum capitulum continet consolationes super oportunitatis studendi carentia siue ratione carentie librorum siue ratione carentie aptorum studioꝝ siue ratione aliorum distrahentiū negocioꝝ.

Exciusdecimus liber continet cōsolationum remedia oportuna contra illa turbatiua que opponuntur bone ipi9 corporis dispōni et habet.xxx.capitula.

Primum capitulū continet consolationes in genere super carētia bonorum corporis.
Secundum capitulum ↄtinet consolatōes sup̄ amissione seu carentia pulcritudinis corporalis.
Tercium capitulū continet consolationes hominis strumosi vł gipposi et vniuersaliter hominum in corporibus suis vel menbris deformitatem habentium.
Quartum capitulum continet consolationes super corporis vł menbrorum displicibili quantitate.
Quintum capitulum cōtinet cōsolationes specialiter super nimia puitate seu breuitate corporalis stature.
Sextū capitł̄m ↄtinet ↄsolationes super canicie et caluicie
Septimum capitulum continet consolationes sup̄ oculoꝝ defectu ac deformitate necnon super totali oculorum amissione vel cecitate.
Octauum capitulum continet cōsolationes super auriū et auditus carentia siue super surditate.
Nonum capitulum continet consolationes super nasi et odorādi defectu seu carentia atq3 super nasi simitate vel grossicie nimia
Decimum capitulum continet consolationes super oris lingue siue loquele atq3 dentium carentia seu defectu.
Vndecimum capitulum continet consolatōes super brachioꝝ

manuum vel digitorum ac nonnullorum aliorum menbrorum am-
putatione ſeu carentia.

Duodecimum capitulum continet conſolationes ſuper pedum carentia ſeu amputatione.

Terciumdecimum capitulum ɔtinet conſolatōnes claudorum ſup pedum ſuoꝝ curuitate et ſuper ipſoꝝ deformi claudicatōe.

Quartumdecimum capitulum continet conſolationes ſuper genitalium carentia et generandi impotentia ſiue ſuper perſonarum vtriuſqȝ ſexus ſterilitate vndecunqȝ cauſata.

Quintumdecimum capitulum continet ɔſolationes pſonarum antiquaꝝ ſuper ſenectute et calamitatibus ipſaꝝ.

Sextumdecimum capitulum continet ſpecialiter conſolationeſ vetularum ſuper grandeua etate eaꝝ.

Decimumſeptimum capitulum continet conſolationes ſuper debilitate corporis et carentia fortitudinis corporalis.

Decimumoctauum capitulum continet conſolationes in genere ſuper carentia vel amiſſione ſanitatis corporis et grauamine infirmitatis corporalis.

Decimumnonum capitulum continet conſolationes ſuper dolore vulnerum et capitis colice paſſionis ſeu viſceꝝ renuȝ vł calculi dentium quoqȝ ac in genere ſup infirmitatibus doloroſis.

Viceſimum capitulum continet conſolationes in genere ſuper infirmitatibus contagioſis et fetentibus.

Viceſimumprimum capituluȝ continet conſolationes ſuper immundiſſima lepra corporis vt naſo ore corroſis et oculiſ rubeis et obſcuris manibuſqȝ incuruatis.

Viceſimumſecundum capitulum continet conſolationes ſuper epilentia ſeu morbo caduco.

Viceſimumtercium capitulum ɔtinet ɔſolatōes ſup paraliſi.

Viceſimumquartū capitłm ɔtinet ɔſolatōes ſup artetica et cōtractione manuū et pedum et ſinguloꝝ articuloꝝ impediente ambulādi curſitandi venandi et aucupandi ſolacium.

Viceſimumquintum capitulum continet conſolationes ſuper ydropiſi preſertim graui et incurabili.

Viceſimumſextum capitulum continet conſolationes ſuper ptiſi et ethica febre.

Viceſimūſeptimum capitłm ɔtinet ɔſolationes ſuper effimera terciana quartana acuta et quacunqȝ febre etiam grauiſſima.

Viceſimumoctauum capitulum ɔtinet conſolationes hominis certa ſigna habentis de breuitate vite et tempeſtiua morte.

Viceſimumnonum capitulum continet conſolationes ſup morte de propinquo imminente.

Triceſimum capitulum continet conſolationes ſuper inſtante agone mortis et derelictione vite preſentis.

Quartusdecimus liber cõtinet cõsolatõnuz remedia optuna contra illa turbatiua que opponuntur bone ipsius anime dispositõni seu conditõni et habet.ix.capitula.

Primũ capitlz otinet osolatões sup igenij duricia et obtusitate

Scõm capitulum otinet cõsolatões super defectu memorie

Tercium capitulum continet consolationes super stulticia ac super dementia habente lucida interualla.

Quartum capitulum continet consolationes super carentia magne literature seu scientie.

Quintum capitulum continet consolationes hominum q̃ se credunt virtutibus carere ac super difficili virtutuz acquisitione.

Sextum capitulum continet consolationes super stimulo carnis ac vniuersaliter super vitijs et inclinatione ad peccanduz seu pronitate in malum.

Septimum capitulum continet consolationes super iracundia seu passione ire.

Octauum capitulum continet cõsolationes super tristicia orta ex erronea seu nimis arta conscientia.

Nonum capitulum continet consolationes super speciali perplexitate ex lapsu religionis proueniente.

Quintusdecimus et vltimus liber continet osolatõnum remedia oportuna cõtra illa turbatiua que opponũtur specialiter ipi9 animi securitati et trãq̃llitati et habet.x.capitula.

Primum capitulum continet consolatõnes sup pusillanimitate et timiditate in genere.

Secundum capitulum cõtinet osolatõnes sup passione inordinati timoris quo quis nimis timet impugnationes hominum et inuasiones raptorum.

Tercium capitulum otinet cõsolatões super timore dyabolice illusionis et deceptõnis cuiuslibet supersticiose artis.

Quartum capitulum continet consolationes super timore perditionis virginalis honoris ratione violente corruptionis.

Quintũ capitulũ otinet osolatões sup timore mortis ĩ genere.

Sextum capitulum continet consolatõnes super timore mortis spãliter qñ sunt tonitrua et fulgura ratione tempestatis.

Septimum capitulum continet consolationes super timore pene doloris temporalis ac eterne et gehennalis

Octauum capitulum continet consolationes super dubitatõne hominis de sua predestinatione et salute

Nonum capitulum continet consolationes super desperatione hominem contristante et orta propter commissionem peccatorum et maxime grauium et multorum.

Decimum capitulum continet osolationes super cruciatu animi hominis compassiui alijs compatiendo cruciati.

